31
3 F
6

(VIII.)

R XLE

Digitized by Google

BREVIARIUM
HISTORICO-CHRONOLOGICO-CRITICUM,
ILLUSTRIORA
PONTIFICUM ROMANORUM
GESTA.
CONCILIORUM GENERALIUM
ACTA.

Nec non complura cùm Sacrorum Rituum, tùm antiquæ Eccleſiæ Diſciplinæ capita complectens;

Collecta & ordinata ſtudio & operâ R. P. FRANCISCI PAGI
Ord. Minorum Conventualium S. Franciſci S. T. D.

TOMUS SECUNDUS,

Continens Geſta Pontificum LXVII, à LEONE III ad INNOCENTII II Obitum, *ſeu* ab anno Chriſti DCCXCV ad annum MCXLIII.

Præmittuntur INDICES Alphabetici & Chronologici Pontificum Rom. Imperatorum tàm Orientis quàm Occidentis, ac Scriptorum qui in hoc ſecundo Tomo citantur.

In fine ſubjiciuntur Tabula annorum Chriſti, ac in iis Litterarum Dominicalium, Paſchatum & Indictionum cuilibet anno convenientium, & Index Rerum copioſus.

ANTVERPIÆ.
Apud JOANNEM VAN DER HART.
M. DCC. XVII.

Digitized by Google

Index Alphabeticus

PONTIFICUM ROMANORUM

Qui in hoc Tomo continentur, quatuor Columnis diſtinctus, in quarum *priori* eſt Ordo Seſſionis, in *ſecunda* nomen Pontificis, in *tertia* annus Ordinationis, in *quarta* annus Obitus, ſeu Abdicationis.

	A.		
CXXXII.	Agapetus II.	946.	956.
CLVI.	Alexander II.	1061.	1073.
CXXXIII.	Anaſtaſius III.	911.	913.
	B.		
CVI.	Benedictus III.	855.	858.
CXIX.	Benedictus IV.	900.	903.
CXXXIV.	Benedictus V.	964.	965.
CXXXVI.	Benedictus VI.	972.	974.
CXXXVIII.	Benedictus VII.	975.	984.
CXLVI.	Benedictus VIII.	1012.	1024.
CXLVIII.	Benedictus IX.	1033.	1044.
	Benedictus X Antipapa.	1058.	1058.
CXIV.	Bonifacius VI.	896.	896.
	Bonifacius VII Antipapa.	985.	985.
	C.		
CLXII.	Calliſtus II.	1119.	1124.
CXXI.	Chriſtophorus	903.	904.
CL.	Clemens II.	1046.	1047.
	D.		
CLI.	Damaſus II.	1048.	1048.
CXXXVII.	Donus II.	974.	975.

INDEX

	E.		
CI.	Eugenius II.	824.	827.
	F.		
CXIII.	Formoſus	891.	886.
	G.		
CLXI.	Gelaſius II.	1118.	1119.
CIII.	Gregorius IV.	827.	844.
CXLI.	Gregorius V	996.	999.
CXLIX.	Gregorius VI.	1044.	1045.
CLVII.	Gregorius VII.	1073.	1085.
	H.		
CVIII.	Hadrianus II.	867.	872.
CXI.	Hadrianus III.	884.	885.
CLXIII.	Honorius II.	1124.	1130.
	I.		
CLXIV.	Innocentius II.	1130.	1143.
CIX.	Joannes VIII.	872.	882.
CXVIII.	Joannes IX.	898.	900.
CXXV.	Joannes X.	914.	928.
CXXVIII.	Joannes XI.	931.	936.
CXXXIII.	Joannes XII.	956.	964.
CXXXV.	Joannes XIII.	965.	972.
CXXXIX.	Joannes XIV.	984.	985.
CXL.	Joannes XV.	985.	996.
	Joannes XVI. Antip.	997.	998.
CXLIII.	Joannes XVII.	1003.	1003.
CXLIV.	Joannes XVIII.	1003.	1009.
CXLVII.	Joannes XIX.	1024.	1033.
	L.		
CXXIV.	Lando.	913.	914.
XCVIII.	Leo III.	795.	816.
CV.	Leo IV.	847.	851.
CXX.	Leo V.	903.	903.

CXXVI.

CXXVI.	Leo VI.	928.	929.
CXXIX.	Leo VII.	936.	939.
	Leo VIII. Antipapa.	964.	965.
CLII.	Leo IX.	1049.	1055.
	M.		
CX.	Martinus II.	882.	884.
CXXXI.	Martinus III.	944.	946.
	N.		
CVII.	Nicolaus I.	858.	867.
CLV.	Nicolaus II.	1058.	1061.
	P.		
C.	Paſchalis	817.	824.
CLX.	Paſchalis II.	1099.	1118.
	R.		
CXVI.	Romanus	897.	898.
	S.		
CIV.	Sergius II.	844.	847.
CXXII.	Sergius III.	904.	911.
CXLV.	Sergius IV.	1009.	1012.
CXLII.	Silveſter II.	999.	1003.
XCIX.	Stephanus IV.	816.	817.
CXII.	Stephanus V.	885.	891.
CXV.	Stephanus VI.	896.	897.
CXXVII.	Stephanus VII.	928.	931.
CXXX.	Stephanus VIII.	939.	942.
CLIV.	Stephanus IX.	1057.	1058.
	T.		
CXVII.	Theodorus II.	898.	898.
	V.		
CII.	Valentinus	827.	827.
CLIII.	Victor II.	1055.	1057.
CLVIII.	Victor III.	1086.	1087.
CLIX.	Urbanus II.	1088.	1099.

Index Chronologicus

PONTIFICUM ROMANORUM

Qui in hoc Tomo continentur, quatuor Columnis ſicut prior diſtinctus.

XCVIII.	Leo III.	795.	816.
XCIX.	Stephanus IV.	816.	817.
C.	Paſchalis	817.	824.
CI.	Eugenius II.	824.	827.
CII.	Valentinus	827.	827.
CIII.	Gregorius IV.	827.	844.
CIV.	Sergius II.	844.	847.
CV.	Leo IV.	847.	855.
CVI.	Benedictus III.	855.	858.
CVII.	Nicolaus	858.	867.
CVIII.	Hadrianus II.	867.	872.
CIX.	Joannes VIII.	872.	882.
CX.	Martinus II.	882.	884.
CXI.	Hadrianus III.	884.	885.
CXII.	Stephanus V.	885.	891.
CXIII.	Formoſus	891.	896.
CXIV.	Bonifacius VI.	896.	896.
CXV.	Stephanus VI.	896.	897.
CXVI.	Romanus	897.	898.
CXVII.	Theodorus II.	898.	898.
CXVIII.	Joannes IX.	898.	900.
CXIX.	Benedictus IV.	900.	903.
CXX.	Leo V.	903.	903.
CXXI.	Chriſtophorus	903.	904.
CXXII.	Sergius III.	904.	911.

CXXIII.

Digitized by Google

CXXIII.	Anaſtaſius III.	911.	913.
CXXIV.	Lando	913.	914.
CXXV.	Joannes X.	914.	928.
CXXVI.	Leo VI.	928.	929.
CXXVII.	Stephanus VII.	929.	931.
CXXVIII.	Joannes XI.	931.	936.
CXXIX.	Leo VII.	936.	939.
CXXX.	Stephanus VIII.	939.	942.
CXXXI.	Martinus III.	944.	946.
CXXXII.	Agapetus II.	946.	956.
CXXXIII.	Joannes XII.	956.	964.
	Leo VIII. Antipapa.	964.	965.
CXXXIV.	Benedictus V.	964.	965.
CXXXV.	Joannes XIII.	965.	972.
CXXXVI.	Benedictus VI.	972.	974.
CXXXVII.	Donus II.	974.	975.
CXXXVIII.	Benedictus VII.	975.	984.
CXXXIX.	Joannes XIV.	984.	985.
	Bonifacius VII Antipapa.	985.	985.
	Joannes Roberti filius El.	985.	985.
CXL.	Joannes XV.	985.	996.
CXLI.	Gregorius V.	996.	999.
	Joannes XVI. Antipapa.	997.	998.
CXLII.	Silveſter II.	999.	1003.
CXLIII.	Joannes XVII.	1003.	1003.
CXLIV.	Joannes XVIII.	1003.	1009.
CXLV.	Sergius IV.	1009.	1012.
CXLVI.	Benedictus VIII.	1012.	1024.
CXLVII.	Joannes XIX.	1024.	1033.
CXLVIII.	Benedictus IX.	1033.	1044.
CXLIX.	Gregorius VI.	1044.	1045.
CL.	Clemens II.	1046.	1047.
CLI.	Damaſus II.	1048.	1048.
CLII.	Leo IX.	1049.	1055.
CLIII.	Victor II.	1055.	1057.

CLIV.	Stephanus IX.	1057.	1058.
	Benedictus X Antipapa.	1058.	1058.
CLV.	Nicolaus II.	1058.	1061.
CLVI.	Alexander II.	1061.	1073.
CLVII.	Gregorius VII.	1073.	1085.
CLVIII.	Victor III.	1086.	1087.
CLIX.	Urbanus II.	1088.	1099.
CLX.	Paſchalis II.	1099.	1118.
CLXI.	Gelaſius II.	1118.	1119.
CLXII.	Calliſtus II.	1119.	1124.
CLXIII.	Honorius II.	1124.	1130.
CLXIV.	Innocentius II.	1130.	1143.

IMPERATORES

Digitized by Google

IMPERATORES ORIENTIS.

Conſtantinus ſolus ab anno 790. ad 797.

Irenes ejus mater ab an. 797. ad 802.

Nicephorus à menſe Octobri exeunte anni 802. ad diem 25. Julii anni 811.

Michael Rhangale à die 2. Octobris anni 811. ad menſem Junium anni 813.

Leo Armenus à menſe Junio anni 813. ad 25. Decembris anni 820.

Michael Balbus à die 25. Decembris anni 820. ad Octobrem anni 829.

Theophilus à menſe Octobri anni 829. ad 20. Januarii anni 842.

Michael Theodoræ filius à die 20. Januar. anni 842. ad menſem Septembrem anni 867.

Baſilius Macedo anni 867. ad diem primum Martii anni 886.

Leo Sapiens à die prima Martii anni 886. ad diem 11. Maii anni 911.

Alexander Baſilii filius à die 11. Maii anni 911. ad 6. Junii anni 912.

Conſtantinus Porphyrogenitus dictus, ſolus & cum Romano Lecapeno ſocero à die 6. Junii anni 912. ad diem 9. Septemb. anni 959.

Romanus Iunior à die 9. Septembris anni 959. ad 15. Martii anni 963.

Nicephorus Phocas à die nona Augusti anni 963. ad 11. Decembris anni 969.

Ioannes Tzimiſces à die 11. Decembris anni 969. ad 10. Januarii anni 976.

Baſilius & *Conſtantinus* fratres, Romani Junioris filii à die 10. Januarii anni 976. ad Decembrem anni 1025.

Conſtantinus ſolus ad diem 12. Novembris anni 1028.

Romanus Argyrus ad diem 11. Aprilis anni 1034.

Michael Paphlago à menſe Aprili anni 1034. ad Decembrem anni 1041.

Michael Calaphates à Decembri anni 1041. ad 15. Aprilis 1042. quo deponitur.

Conſtantinus Monomachus à die 12. Junii anni 1042. ad Decembrem circiter anni 1054.

Theodora Auguſta Conſtantini Porphyrogennetę filia à menſe circiter Decembri anni 1054. ad

finem Auguſti anni 1056.

Michael Stratioticus à menſe Auguſto anni 1056. ad finem circiter ejuſdem menſis anni 1057.

Iſaacus Comnenus à menſe Auguſto anni 1057. ad Novembrem circiter anni 1059.

Conſtantinus Ducas à menſe circiter Novembri anni 1059. ad annum 1067.

Romanus Diogenes à die prima Januarii anni 1068. ad menſem Auguſtum anni 1071.

Michael Ducas, Parapinacius dictus à menſe circiter Septembri anni 1071. ad 31. Martii anni 1078.

Nicephorus Botoniates à die 25. Martii anni 1078. ad Aprilem anni 1081.

Alexius Comnenus à menſe Aprili anni 1081. ad 15. Auguſti anni 1118.

Ioannes Comnenus à menſe Auguſto anni 1118. ad menſem Aprilem anni 1143.

Manuel Comnenus à menſe Aprili anni 1143. ad Septembrem anni 1180.

IMPERATORES OCCIDENTIS.

Franci & Germani poſt renovationem Imperii.

C*Arolus Magnus* Francorum Rex à Leone III Pontifice Rom. die 25. Decembris anni 800. coronatus eſt Imperator, & imperium tenuit uſque ad diem 28. Januarii anni 814. quo obiit.

Ludovicus Pius ejus filius à Januario rio anni 814. ad Junium anni 840.

Lotharius ab anno 840. ad exeuntem Septembrem anni 855.

Ludovicus II ab anno 855. ad 13. Auguſti anni 875.

Carolus Calvus à die Natali Chriſti anni 875. ad 6. Octobris anni 877.

Carolus Craſſus à die Natali Chriſti anni 880. ad 12. Januarii anni 888.

Arnulphus à menſe circiter Februario anni 896. ad exeuntem Novembrem anni 899.

Ludovicus III Boſonis Regis Burgundiæ filius à menſe circiter Septembri anni 900. ad annum 916.

Berengarius, ultimus ex ſtirpe Caroli

roli M. à die 24. Martii anni 916. ad initium circiter Martii anni 924.

Poſt Ludovicum III aliqui Scriptores Germani ponunt Conradum, primum ex Germanis Imperatorem, & poſt hunc Henricum I Aucupem dictum; ſed hi duo fuerunt quidem Germaniæ Reges, prior ab anno 912. ad 919. poſterior ab anno 919. ad 924. verùm cum nec Modoëtię prope Mediolanum ferrea, nec Romæ aurea corona à Romanis Pontificibus, aut ab aliis eorum nomine redimiti fuerint, inter Imperatores numerari non debent.

Otto, itaque *Magnus* primus ex Germanis Imperator fuit ab ineunte circiter Februario anni 962. quo à Joanne XII Romæ coronatus eſt Imperator, ad diem 7. Maii anni 973.

Otto II ab iiſdem die & anno ad diem 6. Decembris anni 983.

Otto III ſuccedit eodem die, coronatus tantum Imperator à Gregorio V die 31. Maii anni 996. ad 23 Januarii anni 1002.

8. *Henricus II*, *Claudus* dictus coronatus Imperator à Benedicto VII anno tantum 1014. die 14. Februarii ad 15. Julii anni 1024.

Conradus II, *Salicus* dictus ſuccedit, coronatus Romæ à Joanne XIX die 26. Martii anni 1027. ad diem 4. Junii anni 1039.

Henricus III, *Niger* dictus ab anno 1039. coronatus à Clemente II Romæ in die Natalis Chriſti anni 1045. ad exeuntem Octobrem anni 1056.

Henricus IV, *Senior* dictus ab anno 1056. ad menſem Auguſtum anni 1106. quo obiit, nunquam à Romano aliquo Pontifice coronatus, ſed ſolum à Guiberto Antipapa die 31. Martii anni 1084. cum antea à Gregorio VII depoſitus fuiſſet.

Henricus V Junior dictus ab anno 1106. ad exeuntem Majum anni 1125. coronatus à Paſchali PP. die 9. Aprilis anni 1111.

Lotharius II ab anno 1125. ad diem 3 Decembris anni 1137. coronatus ab Innocentio II Romę anno 1133. die 4. Junii.

Conradus III ab anno 1137. ad 15. Februarii anni 1152. Hic licet coronam Imperialem nunquam receperit, dictus eſt tamen Imperator, ſicut ſuperiores & ſubſequentes, antequam coronarentur, quia eo ipſo quo electi erant Reges Germaniæ & Longobardiæ, dicebantur Romanorum Reges & deſignati Imperatores.

Index Alphabetico-Chronologicus

PRÆCIPVORVM AVCTORVM

Qui in hoc Secundo Tomo citantur, quique ante annum 1500. floruerunt.

A.

	Clar. an.
Adamnanus de Locis Sanctis.	700.
Adamus Bremenſis	1080
Ademarus	1030.
Adhemarus Auctor Vitæ Caroli M.	800.
Ado Viennenſis	859.
Aegidius Aureæ vallis Monachus	1150
Æneas Sylvius	1450.
Aimoinus	1001.
Albertus Crantzius	1490.
Albertus Stadenſis circa annum.	1260.
Alcuinus	780.
Alexander Abbas Celeſinii	1150.
Algerus.	1130.
Amalarius.	810.
Anna Comnena.	1118.
Anſelmus Cantuarienſis.	1100.
Anſelmus Gemblacenſis.	1130.
Anſelmus Lucenſis contra Guibertum Antipapam.	1070.
S. Antoninus.	1450.
Arnoldus Lubecenſis Chronicon abſolvit anno.	1209.
Arnulphus Luxovienſis.	1140.
Arnulphus Hiſtoricus Mediolanenſis circa	1100.
Aſſerus.	850.
Auxilius.	900.

B.

Baldricus Noviomenſis.	1110.
S. Bernardus Abbas Claræ vallenſis.	1115.
Bernardus Guido.	1320.
Berno Augienſis Abbas.	1030.
Bertoldus Conſtantienſis.	1090.
Bonizo.	1080.
Bruno de bello Saxonico.	1080.
Bruno Signienſis Epiſc.	1120.
Burchardus.	996.
Burchardus San-Gallenſis Monachus poſt annum	1000.

C.

Cencius Camerarius.	1150.
Conradus Urſpergenſis Abbas.	1220.
Conſtantinus Porphyrogenneta.	911.

Coſmas

INDEX AUCTORUM.

Clar. an.

Coſmas Pragenſis. 1120.
Crantzius *vide* Albertus.
Curopalates. 1081.

D.

DeusDedit Cardinalis Canonum Collector. 1086
Ditmarus. 1020.
Dodechinus Abbas. 1200.
Domnizo. 1115.
Dunelmenſis *vide* Simeon.
Durandus Abbas Troarnenſis. 1060.

E.

Eadmerus. 1120.
Eginhardus. 814.
Ekkeardus de Caſibus monaſterii S. Galli. 1040.
Ekkeardus alter Auctor vitæ Notkeri Balbuli. 1200.
Erko de Repcavio. 1260.
Ernaldus Abbas Bonævallis. 1150.
Ethelverdus. 1090.

F.

Falco Beneventanus. 1140.
Florentius Vigornienſis. 1118.
Frodoardus. 940.
Fulcherius Carnotenſis. 1124.

G.

Gaufredus à Malaterra. 1090.
Gaufridus Prior Voſienſis. 1180.
Gervaſius Dorobernenſis. 1200.
Glaber Rodulphus. 1045.
Godefridus Auctor vitę S. Bernardi. 1150.

Clar. an.

Gotfridus Viterbienſis. 1170.
Gratianus. 1130.
Guibertus Abbas Novigenti. 1120.
Guillelmus Apulienſis. 1090.
Guillelmus Autiſiodorenſis. 1220.
Guillelmus Malmesburienſis. 1130.
Guillelmus Nangius. 1300.
Guillelmus Neufrigenſis. 1190.
Guillelmus Pictavienſis. 1090.
Guillelmus Tyrius. 1174.
Guitmundus Averſanus Epiſc. 1066.
Guntherus. 1210.

H.

Helgaldus Auctor Vitæ Roberti Franc. Regis. 1050.
Helmoldus. 1170.
Henricus Huntindonienſis. 1150.
Hepidannus. 1050.
Hermannus Auctor Hiſt. Reſtaurationis Abbatiæ S. Martini Tornacenſis. 1130.
Hermannus Contractus. 1040.
Hildebertus Cenomanenſis Epiſc. 1097.
Hincmarus Remenſis Archiep. 845.
Honorius Auguſtodunenſis. 1130.
Hugo Flaviniacenſis. 1101.

I.

Jacobus Cardinalis S. Georgii ad velum aureum ſub finem ſeculi XIII.

Clar. an.

Ingulphus. 1076.
Joannes Bromptonus. 1190.
Joannes Ceccanus. 1160.
Joannes de Columna. 1255.
Joannes Damaſcenus. 730.
Joannes Diaconus Junior. 1170.
Joannes Prior Haguſtaldenſis. 1150.
Joannes Longinus. 1480.
Joannes Nauclerus. 1500.
Joannes Saliſberienſis. 1170.
Joannes Thvvrocſius. 1342.
Joannes Trithemius. 1483.
Ivo Carnotenſis. 1092.

L.

Lambertus Schafnaburgenſis. 1077.
Landulphus Hiſtoricus Mediolanenſis circa 1140.
Lanfrancus. 1070.
Laurentius de Leodio. 1160.
Laurentius Veronenſis. 1115.
Leo Grammaticus. 1321.
Leo Oſtienſis Chronici Caſſinenſis Auctor uſque ad annum 1086. claruit anno 1101.
Longinus *vide* Joannes.
Lucas Tudenſis. 1240.
Luitprandus. 946.
Lupus Protoſpata. 1100.

M.

Malaterra *vide* Gaufredus.
Malmesburienſis, *vide* Willelmus.
Manlius *vide* Petrus.
Marbodus Redonenſis Epiſcopus. 1120.

Clar. an.

Marcus Antonius Sabellicus, *vide* Sabellicus.
Marianus Scotus. 1059.
Martinus Polonus. 1277.
Matthæus Paris. 1240.
Matthæus Weſtmonaſterienſis. 1377.
Metrophanes Smyrnæus. 858.

N.

Nangius, *vide* Guillelmus.
Nauclerus, *vide* Joannes.
Nicolaus Cardinalis Aragonius. 1352.
Nithardus. 900.
Notkerus. 900.

O.

Odo de Diogilo. 1150.
Odorannus. 1045.
Ordericus Vitalis. 1140.
Otto Friſingenſis. 1150.

P.

Pandulphus Piſanus. 1130.
Paris, vide Matthæus.
Paulus Bernriedenſis. 1131.
Paulus Diaconus. 774.
Petrus Bleſenſis. 1160.
Petrus Diaconus Oſtienſis Caſſinenſis Chronici Auctor ab anno 1086. quo Leo Oſtienſis definit ad annum 1140. ex Annotatore Baronii.
Petrus Diaconus de Viris illuſtribus Caſſinenſibus an. 1130. ex Voſſio qui credit eumdem eſſe cum priori.

Digitized by Google

Clar. an.

Petrus Damiani. 1057.
Petrus Lombardus. 1140.
Petrus Manlius. 1170.
Petrus Venerabilis. 1130.
Photius. 858.
Platina. 1474.
Ptolomeus Lucenſis. 1303.

R.

Rabanus. 847.
Radulphus de Diceto. 1190.
Regino. 892.
Richardus Cluniacenſis Monachus. 1150.
Richardus Prior Haguſtaldenſis 1190.
Robertus de Monte. 1210.
Rodericus Toletanus. 1203.
Rodulphus Abbas S. Trudonis. 1090.
Rogerius Hovedenus. 1200.

S.

Sabellicus. 1500.
Saxo Grammaticus. 1170.
Sigebertus. 1101.
Simeon Dunelmenſis. 1130.
Simeon Logotheta. 1150.
Sugerius Abbas. 1130.

T.

Theganus. 830.
Theodoricus Niemus. 1410.
Theodulphus Aurelianenſis. 820.
Theophanes. 880.
S. Thomas de Aquino. 1255.
Thomas Stubbs. 1360.

Clar. an.

Tvvrocſius *vide* Joannes.
Tudenſis, *vide* Lucas.

V.

Vigornienſis, *vide* Florentius.
Vincentius Bellovacenſis. 1244.

W.

Walafridus Strabo. 842.
Wernerus Rollevink. 1480.
Weſtmonaſterienſis *vide* Matthæus.
Willelmus Malmesburienſis. 1130.
Wippo. 1030.
Witichindus. 980.

Z.

Zonaras. 1118.

Anonymi Scriptores.

Auctor Magni Chronici Belgici 1474.
Annaliſta Bertinianus definit. 882.
Auctor Hiſt. Pontif. Engoliſmenſium. 1159.
Annaliſta Fuldenſis definit. 882.
Annaliſta Freherianus ab ann. 882. ad 900.
Annaliſta Lambecianus ab anno 794. ad 803.
Annaliſta Lambecianus alter ab anno. 882. ad annum circiter. 900.
Annaliſta Hildensheimenſis definit. 1137.
Annaliſta

Digitized by Google

INDEX AUCTORUM.

Clar. an.

Annaliſta Loiſelianus deſinit in Roberto Rege Hugonis Capeti filio.

Annaliſta Malleacenſis deſinit Seculo XI exeunte.

Annaliſta Mailroſenſis deſinit an. 1270.

Annaliſta Mauriniacenſis deſinit anno 1150.

Annaliſta Metenſis deſinit an. 904.

Clar. an.

Annaliſta Moiſſiacenſis deſinit anno 819.

Annaliſta Nazarianus deſinit an. 1138.

Romanus Canonicus Auctor deſcriptionis Basilicæ Vaticanæ. 1153.

Chronicon S. Vincentii de Wlturno deſinit anno 1071.

BREVIARIUM

Digitized by Google

BREVIARIUM GESTORUM PONTIFICUM ROMANORUM.

LEO III. *Pontiſ. XCVIII.*

Anno Domini DCCXCV.

SEC. IX.

I. *Leo III dicitur Papa.*

POSTRIDIE mortis Hadriani primi, ipſaque ejus ſepulturæ die, Leo Romanæ Eccleſiæ Presbyter, natione Romanus, ex patre Azuppio, *divina inſpiratione, una concordia, eademque voluntate, à cunctis Sacerdotibus, ſeu Proceribus & omni Clero, necnon ab Optimatibus, & cuncto Populo Romano, Dei nutu in Natali die beati Proto martyris Stephani electus eſt, & ſequenti die in Natali Sancti Joannis Apoſtoli & Evangeliſtæ ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei in Sede Apoſtolica ordinatus eſt*, inquit Anaſtaſius. Electus eſt itaque Leo, hujus nominis III, die vigeſima ſexta Decembris anni ſeptingenteſimi nonageſimi quinti, & die ſequenti, feſto Sancti Joannis Evangeliſtæ ſacra, quæ cum Dominica concurrebat conſecratus eſt Romanus Pontifex.

II. *Legationem ad Carolum Franc Regem mittit & mutuam ab eo recipit.*

Leo in Pontificali throno conſtitutus ſtatim legationem miſit ad Carolum Francorum Regem, qui eodem tempore, & Hadriani Papæ mortis, & Leonis electionis nuncium accepit, ut conſtat ex reſponſo ejuſdem Regis, quod extat Tomo VII Concil. pag. 1128. ex quo & liquet Romanos Pontifices, poſt ſuam ordinationem Legatos ad Francorum Reges, tanquam ad Romanorum Patricios, ac Defenſores

SEC. IX. ſenſores miſiſſe. Habemus inſuper ex hac Caroli Epiſtola, ad Leonem per Angilbertum Caroli Legatum miſſa, Carolum à Pontifice poſtulaſſe, ut Patriciatum ſuum confirmaret, quò Eccleſiam ab incurſu Paganorum armis defendere poſſet, & Chriſtianos in Catholicæ fidei communione continere: Angilberto, inquit Carolus, *injunximus, quæ vel nobis voluntaria, vel vobis neceſſaria eſſe videbantur, ut ex conlatione mutua conferatis, quidquid ad exaltationem ſanctæ Dei Eccleſiæ, vel ad ſtabilitatem honoris veſtri, vel Patriciatûs noſtri firmitatem neceſſarium intelligeretis. Sicut enim cum beatiſſimo prædeceſſore veſtra ſanctæ Paternitatis pactum inii; ſic cum Beatitudine veſtra ejuſdem fidei, & caritatis inviolabile fœdus ſtatuere deſidero. Quatenus Apoſtolica Sanctitatis veſtræ, divina donante gratia, Sanctorum advocatis precibus, me ubique Apoſtolica Benedictio conſequatur, & Sanctiſſima Romana Eccleſia Sedes, Deo donante, noſtra ſemper devotione defendatur. Noſtrum eſt, ſecundùm auxilium divinæ pietatis, ſanctam ubique Chriſti Eccleſiam ab incurſu Paganorum, & ab infidelium devaſtatione armis defendere foris, & intus Catholicæ Fidei agnitione munire.* In his porrò conſiſtebat Patriciatus Carolo & anteceſſoribus ejus collatus, ut in Gregorio III explicavimus. Scripta hæc Caroli Epiſtola initio anni ſeptingenteſimi nonageſimi ſexti.

III. *Claves Confeſſionis S. Petri vexillum Urbis ad eumdem Regem mittit.*

Eodem anno Leo Pontifex, vel per eoſdem, vel per alios potius, ut videtur Legatos, claves Confeſſionis ſancti Petri, ideſt, ex Confeſſione, ſeu ſepulchro Sancti Petri acceptas, & vexillum Romanæ urbis ad eumdem Carolum Regem miſit, de qua legatione Eginhardus in Annalibus ad eum annum ſcribit: *Leo per Legatos ſuos claves Confeſſionis ſancti Petri, ac vexillum Romanæ urbis cum aliis muneribus Regi* [Carolo] *miſit, rogavitque ut aliquem de ſuis Optimatibus Romam mitteret, qui populum Romanum ad ſuam fidem atque ſubjectionem per Sacramenta firmaret. Miſſus eſt ad hoc Engilbertus Abbas Monaſterii Sancti Richarii. Per quem etiam tunc ad Sanctum Petrum magnam partem theſauri, quem Ericus Dux Forojulienſis, ſpoliatâ Hunnorum Regiâ, quæ Ringus vocabatur, eodem anno de Pannonia Regi obtulerat, miſit; reliquum verò inter Optimates & Aulicos, ceteroſque in Palatio ſuo militantes, liberali manu diſtribuit.* Vexillum urbis Romæ ad Carolum miſſum eſſe, ſcribunt etiam Annaliſtæ Loiſelianus, Tilianus, Bertinianus & Metenſis, ac inſuper Regino in Chronico.

IV. *Vexillum quibus mitti ſolitum.*

Claves quidem ex Confeſſione Sancti Petri acceptas Chriſtianis Principibus olim à Romanis Pontificibus mitti conſueviſſe complures Gregorii Magni, aliorumque Pontificum Epiſtolæ nos docent: ſed vexillum ab illis tantum mittebatur ad Romanorum Patricios, qui adversùs Infideles, Schiſmaticos, aut Hæreticos pugnaturi erant. Sic Alexander II illud Willelmo Notho Duci Normanniæ in bello contra

contra Haroldum deferendum tradidit, ut legitur apud Ingulfum *SEC. IX.*
pag. 90. Victor III Roberto Guiſcardo in Græcos ſchiſmaticos bellum moventi, ut notat Guillelmus Apulienſis lib. 4. de Geſtis Normannorum; & Urbanus II Hugoni Magno Viromanduorum Comiti in prima expeditione ſacra, ut habent paſſim Scriptores Rerum Jeroſolymitanarum. Unde perperam ex hoc quidam inferunt tunc Romam cum ducatu Romano ſponte Carolo Francorum Regi deditam fuiſſe, & vexillum urbis Romæ fuiſſe inſigne ſupremæ poteſtatis; non ſolum enim præfata exempla contrarium evincunt; ſed etiam hæc opinio invictè refellitur ex iis, quæ habet Annotator Baronii ad annos DCCXL, DCCLXXIV & DCCXCVI, ubi fusè probat vexillum urbis Romæ, non ſolùm ad Carolum Regem à Leone III & antea ab Hadriano primo miſſum, ſed & ad Pippinum ejus patrem à Stephano II, & ad Carolum Martellum ejus avum à Gregorio III, ex quibus tamen malè quis inferret, Carolum Martellum & Pippinum fuiſſe ſupremos Urbis dominos.

V.
Leo PP. Triclinium in Lateranenſi Palatio ædificat.

Ex theſauris Hunnorum à Carolo Rege ad Apoſtolorum limina per Angilbertum Legatum tranſmiſſis, Leo Pontifex multas Eccleſias decoravit, extruxitque in Lateranenſi Palatio, opere magnifico Triclinium, quod ab aliquibus *Aula Leonina*, vel *Baſilica Leonina* appellatur, de qua legendus Anaſtaſius Bibliothecarius in ejus Vita. De eo Triclinio Nicolaus Alemannus in diſſert. de Lateranenſibus Parietinis cap. 3. & ſeqq. pluribus diſſerit, ſed refellitur ab Annotatore Baronii, in eo quod ſcribit hoc monumentum ante annum octingenteſimum à Leone non eſſe conſtructum: ædificatum enim eſt anno ſeptingenteſimo nonageſimo ſexto, Leonis Pontificatûs primo, ut eo anno, & anno octingenteſimo primo idem Baronii Annotator oſtendit ex Anaſtaſio, & picturæ, qua Leo Papa Triclinium illud exornavit explicationem, ab eodem Alemanno in medium adductam rejicit, aliamque longè probabiliorem adducit.

VI.
Cantuarienſi Eccleſiæ Primatum reſtituit.

Offa Merciorum Rex, de quo in Pontificatu Hadriani primi locuti ſumus, quòd illi cum Cantuarienſibus graves inimicitiæ intercederent, Lambertum eorum Archiepiſcopum primatu ſpoliarat, & ab Hadriano Papa Lichfeldenſem Epiſcopum pallio donari impetrarat. Sed Offâ, ejuſque filio, ac ſucceſſore Ecgferto anno ſeptingenteſimo nonageſimo ſexto mortuis, ut Ethelwerdus & Simeon Dunelmenſis ſcribunt, Kenulphus circa finem ejuſdem anni, dictus eſt Rex Merciorum. Hic ipſo regni initio nihil antiquius habuit, quàm ut primæ ſedi Cantuariæ ſuus honor & locus poſtliminii ſaltem jure rediret. Legationem itaque decrevit ad Leonem Papam, quæ cùm, incerto caſu, irrita fuiſſet, aliam anno

SEC. IX. ſequenti ſeptingenteſimo nonageſimo ſeptimo adornavit, ſcripſitque ad Pontificem literas, quæ extant Tomo VII Concil. & apud Baronium. Athelardus Cantuarienſis Epiſcopus, Lamberti ſucceſſor nihil omittendum ratus, anno ſeptingenteſimo nonageſimo nono, ut uterque Chronographus Saxo, & Vigornienſis habent, Romam hac de cauſa profectus eſt, ſed ea tam cito decidi non potuit; duravit enim uſque ad annum octingenteſimum ſecundum, quo Athelardus, cum diu Romanam ſedem fatigaſſet, tandem à Leone Papa Eccleſias omnes Britanniæ ſibi ſubjici obtinuit, literis à Malmesburienſi lib. de Pontif. pag. 210. recitatis, datiſque *decimo quinto Kalend. Februarii, per manum Primicerii Euſtathii Sanctæ Sedis Apoſtolicæ; imperante Domino Carolo, piiſſimo Conſule Auguſto, à Deo coronato, magno pacificoque Imperatore, anno ſecundo, poſt Conſulatum ejuſdem Domini, indictione decima*, qui characteres annum octingenteſimum ſecundum certò denotant.

VII. *Salisburgenſem in Archiepiſcopalem erigit.* Cùm Virgilius Juvavenſis, ſeu Salisburgenſis Epiſcopus circa finem anni ſeptingenteſimi octogeſimi quinti obiiſſet, in locum ejus non multò poſt ordinatus eſt ejuſdem ſedis Epiſcopus Arno, qui primus Salisburgenſis Archiepiſcopus dictus eſt à Leone Papa anno ſeptingenteſimo nonageſimo octavo, ut legitur in brevibus Annalibus Ratiſponenſibus à Mabillonio Tomo IV. Analect. publicatis, in quibus legitur: *DCCXCVIII Arn. Archiepiſcopus factus eſt*, ſcilicet Arno, quem Romæ eodem anno à Pontifice pallium ſuſcepiſſe, legitur in Vita Sancti Ruperti Salisburgenſis Epiſcopi primi apud Caniſium Tomo VI Antiq. Lect. *Interim contigit, anno videlicet Nativitatis domini DCCXCVIII Arnonem jam Archiepiſcopum, à Leone Papa accepto pallio remeando de Roma veniſſe ultra Padum, eique obviaſſe miſſum Caroli cum Epiſtola ſua mandans illi ipſo itinere in partes Sclavorum ire, & exquirere voluntatem populi illius, & prædicare illi verbum Dei.* Anno quippe ſeptingenteſimo nonageſimo ſexto, ſubactis à Pippino Italiæ Rege, Caroli Magni filio, Sclavis ſeu Hunnis, tota Hunia Epiſcopatui Salisburgenſi unita fuit, indeque Salisburgenſis Epiſcopatus ampliſſimus extitit: *poſtquam Carolus Imperator, Hunnis ejectis, & Epiſcopatûs dignitatem Juvavenſis Eccleſiæ Rectori commendavit, Arnoni ſcilicet Archiepiſcopo, & ſuis ſucceſſoribus tenendi perpetualiter atque regendi perdonavit; cœperunt populi, ſive Sclavi ſeu Bajoarii inhabitare terram, unde illi expulſi ſunt Hunni, & multiplicari*, inquit Auctor Anonymus diſcipulus beati Eberhardi Archiepiſcopi, in vita S. Virgilii Epiſcopi apud Caniſium loco laudato, ubi Carolum *Imperatorem* per anteceſſum appellat, priuſquam eſſet Imperator. Ceterùm propriè loquendo ſedes Archiepiſcopalis Laureaco Saltzburgum translata dici nequit, quod tamen ſcribant Aventinus lib. 4. Anna-

Digitized by Google

Annalium Boiorum, & plures alii, quia licet aliàs Laureacum fuiſſet ſedes Metropolitana, ab anno tamen circiter DCLX, in univerſa Francia Orientali; nullus Archiepiſcopus fuerat, ut eo anno oſtendit Annotator Baronii. Præterea hoc tempore Laureacum exciſum erat, & Epiſcopatus Laureacenſis Pataviensi unitus fuerat, quod in cauſa fuit, cur Epiſcopus Patavienſis cum Arnone Archiepiſcopo pro pallio decem annis contenderit, ut in Catalogo Epiſcoporum Patavienſium ſcriptum eſſe refert Hundius in Metropoli Salisburgenſi.

VIII. *Felicem Vrgellitanum in Synodo Rom. damnat.*

Sub finem anni ſeptingenteſimi nonageſimi octavi, vel initio anni ſequentis, Leo Papa Concilium in Baſilica Sancti Petri cum Epiſcopis LVII celebravit adversùs libellum, quem Felix Vrgellitanus Epiſcopus Alcuino nuper direxerat. Felicis errores damnaverant Synodus Ratiſponenſis & Hadrianus Papa, ut in ejus Pontificatu diximus, ipſeque errores deteſtans ejuraverat. Poſt hæc verò in patriam reverſus, ad priſtinam inſaniam mox rediit, quo nomine in Synodo Francofordienſi, ut ex Actis ejus ibidem oſtendimus, unà cum Elipando Toletano Epiſcopo iterum eſt perſtrictus anno ſeptingenteſimo nonageſimo quarto. Cum autem ſub Leonis Pontificatu Alcuinus ad eumdem Felicem Epiſtolam ſcripſiſſet, quâ, ut meliorem mentem reſumeret, hortabatur, Felix virulento libello, in quem priſtinæ hæreſeos, ſæpius à ſe damnatæ capita omnia conjecerat, reſpondit. Quare in hoc Concilio Romano libellus ille confutatus eſt, & ipſi Felici, niſi reſipiſceret, anathema dictum. Hujus Concilii extant Excerpta tantùm quædam ex tribus prioribus Actionibus Tomo VII Concil. Labbei; ſed hujus etiam meminit ipſemet Felix in confeſſione fidei, quam ſub exitum anni ſeptingenteſimi nonageſimi noni emiſit, poſtquam in Synodo Aquiſgranenſi ſuam rursùs damnavit hæreſim: *Per auctoritatem*, inquit, *Synodi, quæ nuper in Roma hac intentione, præcipiente glorioſiſſimo ac piiſſimo domino noſtro Carolo adversùs Epiſtolam meam, quam dudum venerabili viro Albino Abbati Turonenſis Eccleſiæ ſcripſeram, congregata eſt. In qua Synodo, præſente Leone Apoſtolico, & cum eo ceteri Epiſcopi numero LVII reſidentes, & plerique Presbyteri ac diaconi cum eis in domo beatiſſimi Petri Apoſtoli, per quorum omnium auctoritatem, iſtas jam dictas ſententias noſtras, non qualibet, ut dictum eſt, violentia, ſed ratione veritatis, ut oportuit, excluſerunt.* Ideo autem dixi Concilium illud celebratum eſſe ſub finem anni DCCXCVIII, aut initio anni DCCXCIX, quia habitum eſt anno Caroli Regis XXXI, inchoato die XXIV Septembris anni DCCXCVIII, & Leo Papa die XXV menſis Aprilis anni DCCXCIX à Romanis excæcatus, in Galliam ſtatim venit; ideoque Concilium habitum poſt menſem Septembrem anni DCCXCVIII, & ante

SEC. IX. finem Aprilis anni DCCXCIX. Quinam eſſent errores Felicis vide in Hadriano primo.

IX.

Execrandum Romanorum facinus adverſùs Leonem PP.

Anno ſeptingenteſimo nonageſimo nono ingens facinus adversùs Leonem Pontificem commiſſum, hîc ex Anaſtaſio in ejus Vita deſcribendum. Paſchalis Primicerius & Campulus Sacellarius Eccleſiæ Romanæ, ſeptimo Kalendas Maij Leonem, ſolemni ritu, Litanias Majores cum univerſo Clero & populo celebrantem, in ipſo itinere armati cum nefariorum hominum manu aggreſſi, populo inermi exturbato, multis plagis affecêre, oculos ei eruerunt, linguam præciderunt, ſemivivum in platea reliquerunt, ac deinde in cuſtodiam detruſerunt. Sed cum rursùs inde noctu ad arctiorem cuſtodiam ductus ab iiſdem eſſet, accidit eadem nocte ingenti divino miraculo, per interceſſionem Sanctorum Apoſtolorum, ut viſum receperit, & lingua ei reſtituta fuerit. Quapropter inde, quorundam ſuorum induſtriâ, clàm in Vaticanum abductus, mox ab Spoletano duce Winigiſo, qui repente cum exercitu advenerat, ductus Spoletum, paucis poſt diebus ad Carolum Magnum Francorum Regem properavit.

X.

Leoni viſus & loquela miraculosè redduntur.

De miraculo, quo Sanctus hic Pontifex oculorum & linguæ uſum recepit, Anaſtaſio laudato ſuffragantur Frodoardus in fragmento de Pontificibus Romanis, Sigebertus Gemblacenſis, Lambertus Schafnaburgenſis, & Gotfridus Viterbienſis in Chronicis; Hermannus item Contractus, & Marianus Scotus illud miraculum ſupponunt, cum dicant Leonem excæcatum, & linguam ejus *radicitus* abſciſſam, & tamen Marianus Scotus ſcribit, Leonem poſtea *in Baſilica Sancti Petri ambonem* aſcendiſſe, *poſito ſuper caput ſuum Evangelio, & coram omni populo invocato Sanctæ Trinitatis nomine, jurejurando ab objectis ſe criminibus* purgaſſe, quod neceſſariò ſupponit loquelam ei reſtitutam fuiſſe divinitus, ſanari enim non poterat abſque miraculo. Omitto hîc Wernerum Rolwinc, utpote ſcriptorem ſeculi XV, ut teſtimonia adducam Auctorum ejuſdem ævi, ſcilicet Poëtæ Saxonici, qui Leonem *per meritum Magni Petri* ſanatum ait, & Theodulphi Aurelianenſis, qui libro tertio, carmine ſexto ad Carolum Magnum, ita ſcribit de Leone Papa:

Quem furibunda manus ſpoliavit lumine, lingua,
Veſtibus & ſacris, Ordinibusque piis.
Reddidit hac Petrus, qua Judas abſtulit alter,
Hic qui confeſſor, proditor ille Dei eſt.

Et infra:

Nam ſalvare Petrus cum poſſet in urbe Quirina,
Hoſtibus ex atris, inſidiiſque feris.
Hoc tibi ſalvandum, Rex clementiſſime! miſit, *Teque*

Teque ſua voluit fungier ille vice.
Per ſe reddit ei membrorum damna pavenda,
Et per te ſedis, obſequiique decus.

Sed rem extra dubium ponit Alcuinus Caroli Magni præceptor, qui in Carmine de Leonis profectione ad Carolum, miram etiam ejus membrorum reſtitutionem explicavit:

Verbera commemorans, extinctum lumine vultum
Narrat, & abſciſſam liquido de gutture linguam:
Nunc medicante Deo ſanatum & ab omnibus iſtis
Eſſe malis, &c.

Et infra:

Exquirit Carolus caſus, auditque laborum
Diverſos, ſceleris populi impia facta ſtupeſcit:
Miratur geminas jam dudum luce feneſtras
Extinctas, & nunc reparatum lumine vultum,
Truncatamque loqui miratur forcipe linguam,
Alter in alterius configunt lumina vultûs.

Hæc paulò fuſius à me deſcripta ſunt, quia quidam recentiores de hujus miraculi veritate dubitant.

Cùm Carolus Rex Leonem Papam ita inhumaniter à Romanis habitum eſſe *accepiſſet, ipſum quidem ut Vicarium Sancti Petri, & Romanum Pontificem, cum ſummo honore ad ſe præcepit adduci*, inquit Eginhardus in Annalibus. Leo itaque cum aliquibus Epiſcopis, Presbyteris, Clericis & primoribus civitatum ad Carolum Regem profectus eſt, qui illicò ut ejus adventum *audivit, miſit in obviam ejus Hildivaldum Archiepiſcopum & Capellanum, & Aſcharium Comitem. Et poſtmodum proprium filium ſuum Pippinum excellentiſſimum Regem cum aliis comitibus obviam ei iterum, & uſque ubi ipſe magnus Rex obviavit, & ſicut Vicarium beati Petri Apoſtoli venerabiliter & honorificè cum hymnis & Canticis ſpiritualibus eum ſuſcepit, & pariter ſe amplectentes cum lachrymis ſe oſculati ſunt. Et prædicto Pontifice Gloria in excelſis Deo inchoante, & cuncto clero ſuſcipiente, oratio ſuper cuncto populo data eſt*, ut ſcribit Anaſtaſius. Carolus in Aquiſgranenſi palatio Paſchate, pridie Kalendas Aprilis celebrato, poſteaque trajecto Rheno, Paderbornam uſque proceſſit, ubi Leonem Pontificem præſtolatus eſt, ut prodit Eginhardus laudatus, ſcribens: *Ad Padebrunnam acceſſit, ibique in caſtris conſidens, Pontificis ad ſe properantis præſtolatur adventum.* XI. *Leo PP. in Franciam venit.*

Leo Pontifex Paderbornæ exiſtens Eccleſiam Epiſcopalem, quæ antea à Carolo Rege conſtructa fuerat, conſecravit, & in ea Sancti Stephani proto-Martyris Reliquias Romà delatas recondidit, ut ex libro, qui vitæ Sancti Liborii Cenomanenſis Epiſcopi ſubjicitur, Idone Presbytero Paderbornenſi Auctore, colligitur; ex eo enim quidam XII. *Paderbornenſem Eccleſiam conſecrat.*

SEC. IX. quidam malè deducunt, tunc primùm Paderbornenſem Eccleſiam factam fuiſſe Epiſcopalem, & Harimarum primum ejus Epiſcopum conſtitutum. Hæc poſtea Eccleſia *commendata fuit aliquandiu tuitioni Præſulum Capellæ Orientalis Franciæ, quod ſermone barbaro Wirziburg appellatur*, inquit Ido Presbyter in laudato libello, qui extat apud Surium ad diem XXIII Julii. De ejuſdem Eccleſiæ conſecratione à Leone Papa facta, loquitur etiam Annaliſta à Lambecio Tomo II Bibliothecæ Cæſareæ cap. 5. editus, qui Caroli Magni tempore ſcripſit.

XIII. *Leonis privilegium pro loco Eresbur. ſictitium.*

Idem Carolus Rex, teſte Eginhardo laudato, anno DCCLXXII *Saxoniam bello aggredi ſtatuit, eamque ſine mora ingreſſus ferro & igne cuncta depopulatus Eresburgum caſtrum cepit, idolumque quod Irminſul à Saxonibus vocabatur, evertit*, cujus idoli explicatio legenda apud Spelmannum. Baronius, Auguſtinus Oldoinus in Notis ad Ciaconium & Joannes Palatius in Leone III ſcribunt, hunc Pontificem dedicaſſe quoque capellam in eodem monte Eresburg, ubi celeberrimum illud apud Saxoniæ populos idolum quondàm ſteterat, huncque locum muniiſſe privilegio, quod referunt ex Regeſto Innocentii IV, quodque nunc etiam extat Tomo VII Conciliorum. Verùm Annotator Baronii ſuppoſitionem illius privilegii, & conſequenter dedicationis capellæ, ex eo probat, quod Carolus Magnus in eo dicatur *Imperator*, cum tamen inter omnes conveniat, cum dictum eſſe Imperatorem exeunte anno octingenteſimo. Secundò, quia Carolus, quoad vixit, nunquam cognominatus fuit *Magnus*. Tertio, quia Leo III Pontificatûs ſui annum literis ſuis nunquam adſcripſit. Quartò, quia nunquam ſe Leonem III appellavit. Quintò, quia privilegium dicitur datum VIII Kal. Januarii, & tamen Leo, ex mox dicendis, die XXIX. Novembris Romam ingreſſus eſt.

XIV. *Quo tempore Pontifices Rom. nomen ſuum in literis certa lege præpoſuerint.*

Carolus Cointius in Annalibus Eccleſiaſticis Francorum, qui has literas Leonis III fictitias eſſe agnovit, aliam falſitatis notam deſumit ex eo, quòd in earum inſcriptione Leo nomen Caroli ſuo poſtponit; cum tam ipſe, inquit, quam qui eum præceſſêre, nomina Regum aut Imperatorum, ad quos ſcripsêre, primo loco collocarint; quam in rem plura exempla profert. Verùm, proſequitur idem Baronii Annotator, hæc ratio innititur fundamento, vel dubio, vel falſo. Cantelius enim in Hiſtoria Metropolitanarum urbium part. 2. diſſert. 1. cap. 1. oſtendit ante Nicolaum Papam hujus nominis primum, quemque Pontificem Romanum, nomen ſuum pro arbitrio, vel primo loco poſuiſſe, vel ultimo: id autem ſibi ſumpſiſſe Nicolaum, ut ſemper, quaſi certa lege, cùm Epiſcoporum, tum Regum etiam nominibus ſuum præponerent, quæ conſuetudo noſtra ætate ad huc uſurpatur. Multa hujus rei exempla adducit Cantelius, inter quæ eſt illud Leonis Magni, qui ad Theodoſium Imperatorem

peratorem ſcribens, ita incipit: *Glorioſiſſimo & Clementiſſimo Theodoſio Auguſto Leo Epiſcopus & Sancta Synodus Romæ collecta*; & tamen idem Leo, eidem Imperatori ſcribens, aliquando nomen ſuum præponit: *Leo Epiſcopus & Sancta Synodus, quæ in urbe Roma convenit, Theodoſio ſemper Auguſto.* Sed licet huic Cantelii obſervationi lubenter ſubſcribam, cum tamen in omnibus Epiſtolis à Leone III, vel ad Kenulfum Merciorum Regem, vel ad Carolum Magnum ſcriptis, ſemper Leonis nomen poſtponatur, ea excepta, de qua quæſtio eſt, ex hoc etiam capite hæc nutare videtur, quod Leonis nomen præponatur. Quare Cantelius illam genuinam & ſinceram perperàm ſupponit.

Leo Pontifex poſt aliquod tempus Romam reverſus eſt, delegatis à Carolo Rege, qui venirent *in Pontificale obſequium fidelibus miſſis, videlicet Hildivaldo, & Arno Reverendiſſimis Archiepiſcopis, & Cuniberto, Bernhardo, Hattonne & Teſſe* ſeu Jeſſe, *Sanctiſſimis Epiſcopis.* Hi Leonem ſummo cum honore Romam deduxerunt. Tunc Romani præ nimio gaudio ſuum recipientes Paſtorem, omnes in vigilia beati Andreæ Apoſtoli, ideoque die vigeſima octava Novembris, *& cunctæ Scholæ peregrinorum, videlicet Francorum, Friſonum, Saxonum atque Longobardorum ſimul omnes connexi ad pontem Milvium cum ſignis & bandis & canticis ſpiritualibus ſuſceperunt, & in Eccleſiam beati Petri Apoſtoli eum deduxerunt, ubi & miſſarum ſolemnia celebravit.* Quæ perperam ex Anaſtaſio refert Oldoinus in Notis ad Ciaconium, ad annum DCCCIV, quo iterùm Leo in Franciam ad Carolum Imperatorem perrexit, cum tamen Anaſtaſius, ex quo hæc deſumpta, ne verbum quidem habeat de ſecunda Leonis profectione in Franciam, & ſuperius dicta referat ad annum DCCXCIX. Et alia die, proſequitur Anaſtaſius, in Natali beati Andreæ Romam intrans in Patriarchium Lateranenſe introivit. Poſt aliquantos dies prædicti Epiſcopi, & tres Comites à Carolo miſſi, Paſchalem & Campulum, nihil habentes quod contra Pontificem dicerent, in Franciam emiſerunt. XV. *Leo PP Romam redit.*

Anno octingenteſimo Carolus Rex *menſe Auguſto inchoante Moguntiacum veniens, iter in Italiam conduxit*, inquit Annaliſta Loiſelianus. Inde *profectus cum exercitu*, eſſe Eginhardo in Annalibus, *Ravennam venit: ibique ſeptem non amplius dies moratus, Pippinum filium ſuum cum eodem exercitu in terram Beneventanorum ire juſſit: movenſque Ravenna ſimul cum filio Anconam uſque pervenit. Quo ibi dimiſſo Romam proficiſcitur.* Romam adventavit Carolus circa diem octavum Kalendas Decembris, ut prodit Ademarus in ejus Vita, ubi addit Leonem Papam & Romanos cum eo, apud Nomentum, duodecimo ab Urbe lapide, Carolo occurriſſe, eum ſummo cum honore ſuſcepiſſe, ſtatimque eum ad Urbem præceſſiſſe. In craſtino verò in gradibus Baſilicæ beati Petri Apoſtoli ſtans Leo, miſſis obviam XVI. *Carolum Franc. Regem ſuſcipit.*

SEC. IX. Romanæ urbis vexillis, ordinatis etiam per congrua loca, tàm peregrinorum, quàm civium turmis, qui venienti Carolo laudes dicerent, ipſum cum Clero & Epiſcopis equo deſcendentem, graduſque aſcendentem ſuſcepit, dataque oratione, in Baſilicam beati Petri, pſallentibus cunctis introduxit.

XVII. *Coram eo de objectis criminibus ſe purgat.* Poſt ſeptem verò dies, proſequitur idem Auctor, Rex cur veniſſet Romam, omnibus patefecit, fecitque in Eccleſiam ſancti Petri congregari Epiſcopos, Abbates & omnem nobilitatem Francorum atque Romanorum, ut præſente Leone Pontifice, omnia quæ adversùs eum dicta fuerant, examinarentur. Sed omnes Archiepiſcopi, & Epiſcopi, & Abbates unanimiter audientes dixerunt, teſte Anaſtaſio: *Nos ſedem Apoſtolicam, quæ eſt caput omnium Dei Eccleſiarum, judicare non audemus: nam ab ipſa nos omnes & Vicario ſuo judicamur, ipſa autem à nemine judicatur, quemadmodum antiquitus mos fuit; ſed ſicut ipſe Summus Pontifex conſuevit, jubeat, canonicè obedíemus.* Leo verò deceſſorum ſuorum Pontificum, Pelagii præſertim hujus nominis primi, veſtigia ſequens, ſacra Evangelia amplexus, ambonem conſcendit, & coram omnibus ordinibus ſacramento ſe purgavit, ut refert idem Anaſtaſius. *Aſſumens Evangelium*, ut loquitur San-Gallenſis Monachus in libro 1. de Eccleſiaſtica cura Caroli Magni cap. 18. *poſuit ſuper caput ſuum, & in conſpectu Caroli, ejuſque militum, aſſiſtentibus etiam perſecutoribus, in hæc verba juravit: Sic in die magni judicii ſim particeps Evangelii, ſicut immunis ſum criminis falsò mihi ab iſtis objecti.* Quo peracto Rex & univerſus populus dederunt laudem Deo, quod Leonem Papam & ſanum in corpore, & in animo cuſtoditum habere meruerint.

XVIII. *Carolum Imperatorem coronat.* Poſt hæc adveniente ſacratiſſima Natalis Domini die, cum Carolus Rex ad miſſam ante Confeſſionem beati Petri ab oratione ſurgeret, Leo Papa, ob egregia illius in Romanam Eccclefiam, Chriſtique Vicarios merita, nihil tale ſuſpicantis capiti coronam impoſuit & à populo ter unanimi voce acclamatum eſt: *Carolo piiſſimo Auguſto, à Deo coronato, magno, pacifico Imperatori vita & victoria*; antea enim dicebatur tantum Patricius Romanorum: ſed & *poſt laudes* Carolus *à domno Apoſtolico more antiquorum Principum adoratus eſt, atque ablato Patricii nomine, Imperator & Auguſtus eſt appellatus*, ut produnt Ademarus laudatus & Eginhardus in Caroli Magni Vita. Eodem tempore, nondum miſſa finita, ut ſcribit Anaſtaſius, Leo *Pontifex unxit oleo ſancto Carolum, & excellentiſſimum filium ejus Regem*, ſcilicet Pippinum, qui tamen, ut id obiter notem, jam ab Hadriano Papa Italiæ Rex inunctus fuerat, ut in ejus Pontificatu diximus. Omnes porrò Auctores Latini tradunt, eam coronationem factam ipſo Natalis Chriſti die, à quibus non diſſentit Theophanes, id factum ſcribens, *indi-*

ctione

Digitized by Google

ctione nona menſis Decembris die vigeſimo quinto anni octingenteſimi; illi enim qui hanc inaugurationem conjiciunt in annum octingenteſimum primum, anni exordium deſumunt ab ipſo Chriſti Nativitatis die; unde ad eum annum Annaliſta Lambecianus habet: *Et quia tunc ceſſabat à parte Græcorum nomen Imperatoris, & fœmineum imperium apud ſe habebat, tunc viſum eſt & ipſi Apoſtolico Leoni, & univerſis ſanctis patribus, qui in ipſo conſilio aderant, ſeu reliquo Chriſtiano populo, ut ipſum Carolum Regem Francorum Imperatorem nominare debuiſſent, qui ipſam Romam tenebat, ubi ſemper Cæſares ſedere ſoliti erant, ſeu reliquas ſedes, quas ipſe per Italiam ſeu Galliam, nec non & Germaniam tenebat; quia Deus Omnipotens has omnes ſedes in poteſtatem ejus conceſſit; ideo juſtum eis eſſe videbatur, ut ipſe cum Dei adjutorio, & univerſo Chriſtiano populo petente, ipſum nomen haberet.* Quorum petitionem ipſe Rex *Carolus denegare noluit, ſed cum omni humilitate ſubjectus Deo & petitioni Sacerdotum, & univerſi Chriſtiani populi in ipſa Nativitate Domini noſtri Ieſu Chriſti ipſum nomen Imperatoris cum conſecratione domni Leonis Papæ ſuſcepit.*

XIX. *Non trãsfert ſed renovat Imperium Occidentis.*

Hæc Annaliſtæ Lambeciani verba videntur favere opinioni Baronii ſcribentis, translatum tunc fuiſſe à Leone III Imperium in Carolum, aut, ut Bellarminus lib. 1. de Translatione Imperii cap. 4. loquitur, translatum fuiſſe Occidentale Imperium à poteſtate Græcorum ad ditionem Francorum. Sed vox translationis rem geſtam non bene explicat, quia Irene Imperatrix Orientis nihil de jure ſuo aut amiſit, aut remiſit. Præterea Imperium Occidentale extinctum erat, ideoque in aliquem Principem transferri non poterat, ſed tantum renovari; quod & reapſe præſtitit Leo, ut demonſtrant numiſmata Caroli, quæ adhuc ſuperſunt, in quibus legitur: RENOVATIO IMPERII: quam renovationem rectè explicavit Sigonius lib. 4. de Regno Italiæ ad annum DCCCI, ubi ſcribit: *Hunc dignitatis Imperatoriæ titulum, cùm in Momyllo Auguſtulo, ultimo Occidentis Imperatore, ante trecentos fermè annos ſub regnum Gothorum in Italia defeciſſet, in eodem Occidente Pontifex renovavit, ut haberet Eccleſia Romana adverſus infideles, hæreticos & ſeditioſos Tutorem, cujus officium repudiaſſe jampridem Imperator Orientis videretur.* Hæc ex Annotatore Baronii.

XX. *Imperatores Occidentis à Pontificibus Rom. coronati.*

Porrò Carolus Magnus primus eſt ex Imperatoribus Occidentis, quem ſciamus à Romano Pontifice benedictum, licet de Imperatoribus Orientis quidam ab Epiſcopis, & Juſtinus à Joanne Papa hujus nominis primo, coronati fuerint, ut in ejuſdem Joannis Vita jam diximus. Poſt Carolum Magnum ejus ſucceſſores coronati etiam fuêre à Romanis Pontificibus; Ludovicus quidem Pius à Stephano IV; Lotharius ejus filius à Paſchali anno DCCCXXIII;

SEC. IX. & Ludovicus II Lotharii filius anno DCCCL à Leone IV, & poſt hos ejus ſucceſſores. Neque enim *Imperatoris* nomen ſibi aſſumere præſumebant Francorum Reges, antequam Romæ à Summo Pontifice coronati benedictique eſſent; quod teſtatur Ludovicus II Imperator ad Baſilium Græcorum Imperatorem ſcribens apud Ducheſnium Tomo 3. Hiſt. Franc. *Francorum Principes*, inquit, *primò Reges, deinde verò Imperatores dicti ſunt, ii duntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo ſancto perfuſi ſunt.* Carolus item Calvus à Joanne VIII Imperii coronam accepit, ſicuti & Carolus Craſſus anno DCCCLXXX. Imperatores poſtea Germani triplici benedictione, triplicique corona impertiebantur, primâ argenteâ Aquiſgrani, tanquam Reges Alemanniæ; ſecundâ ferreâ, vel Modoëtiæ, vel Mediolani, ut Reges Longobardiæ; Tertiâ Romæ, ut Imperatores. Quartam denique coronam Arelate dandam addit Codex Bigotianus, eaque ordine ſecunda novo Imperatori imponebatur. Quibus in locis, & quibus ritibus fierent hæ benedictiones legere eſt apud Edmundum Martene lib. 2. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 9.

XXI. *Imperatores Franci Urbi dominantur ex conceſſione Pontif. Rom.*

Quod ſpectat ad ſupremum Urbis dominium, illud remanſit penes Romanos Pontifices uſque ad annum octingenteſimum vigeſimum tertium, quo Paſchalis Papa hujus nominis primus illud conceſſit Lothario Imperatori. In ſupplemento enim Hiſtoriæ Pauli Diaconi, quod extat in corpore Francicæ Hiſtoriæ veteris & ſinceræ ad eum Chriſti annum legitur: *Lotharius Imperator primò ad Italiam venit, & diem ſanctum Paſche Romæ fecit. Paſchalis quoque Apoſtolicus poteſtatem, quam priſci Imperatores habuère, ei ſuper populum Romanum conceſſit.* Quare Imperatores Franci præter defenſionem & protectionem Eccleſiæ, ſupremo dominio in Urbe potiti ſunt ex conceſſione Romanorum Pontificum, ad quod quorumdam Romanorum inſolentia eos adegit. Qua de re infrà in eodem Paſchali, in Eugenio II & in Leone IV. Sed hinc non diſcedam niſi prius monuero, Carolum Orientalium Imperatorum exemplo, ipſo die, quo Imperator acclamatus eſt, Conſulatum perpetuum capeſſiiſſe, quod conſtat ex præfatione Legum ab eo Mutinæ datarum & directarum *cunctis Reip. per provinciam Italiæ præpoſitis anno ab Incarnatione D. N. Ieſu Chriſti DCCCI, indict. IX, anno regni noſtri in Francia XXXIII, in Italia XXVIII, Conſulatûs autem noſtri primo.* Carolum poſtea Ludovicus Pius & quidam alii ſucceſſores hac in re imitati ſunt. Præfationem hanc refert Sigonius lib. 4. de Regno Italiæ ad annum DCCCI.

XXII. *Leo PP. & Carolus Imp. victoriam de hoſtibus miraculosè reportant.*

Carolus Imperator *ordinatis Romanæ urbis & Apoſtolici, totiuſque Italiæ, non tantum publicis, ſed etiam Eccleſiaſticis & privatis rebus (nam*

tota

tota hyeme non aliud fecit Imperator,) miſſaque iterum in Beneventanos expeditione cum Pippino filio ſuo, ipſe poſt Paſcha, VII Kalendas Maii Româ profectus Spoletum venit anno octingenteſimo primo, inquit Annaliſta Loiſelianus. Ad illud tempus, quo Carolus Auguſtus Italiæ res componebat, Cointius in Annal. Eccleſiaſt. Franc. refert victoriam, quam Leo Papa & Carolus, ad Anſidoniam urbem Tuſciæ de ſuis hoſtibus inſigni miraculo reportarunt, ope Sancti Martyris Anaſtaſii, cujus corpus è monaſterio, prope Romam ad Aquas Salvias ſito delatum fuerat: *Adveniente ejus capite terra motus venit ſuper noſtris inimicis, & terror apprehendit eos, & parietes irruerunt, inimici verò noſtri in noſtris manibus devenerunt, & omnes interfecti fuerunt*, ut legitur in diplomate Leonis & Caroli, quod recitat Ughellus in Catalogo Epiſcoporum Oſtienſium, in Epiſc. XI. Tam illam victoriam, quàm miraculum refert Alexander IV Papa in litteris ad Abbatem, fratreſque monaſterii Sancti Anaſtaſii ab eodem Ughello ibidem recitatis, quibus confirmat eorum Eccleſiæ *civitatem Anſedoniæ cum omnibus Eccleſiis & pertinentiis ſuis, olim ab Infidelibus & iniquis hominibus poſſeſſis, ſed præterea à memorato Carolo Imperatore, unà cum præfato Leone prædeceſſore noſtro meritis & auxiliis B. Anaſtaſii Martyris, ejuſdem capitis oſtenſione devictam & deſtructam, propter quam victoriam Eccleſiæ ſupradicti Martyris præfatas poſſeſſiones donavit*, inquit Alexander. SEC. IX.

Dum Carolus Imperator Spoleti adhuc degeret, pridie Kalendas Maii, horâ noctis ſecundâ, terræ motus adeo vehemens fuit per totam Italiam, ut in quibuſdam locis urbes ruerent & montes, & tectum Baſilicæ beati Pauli Apoſtoli Romæ cum trabibus ſuis magna ex parte decideret. Sigonius lib. 4. de Regno Italiæ ad annum DCCCI refert, ob id inſtitutum eſſe a Leone, ut præcedentibus tribus Aſcenſionem diebus, ſupplicationes ad diverſa templa haberentur: quam rem Mamertus Epiſcopus Viennenſis, in Eccleſiam ſuam primus ſeculo quinto intulerat, ſeque pariter ingentis quondam terræ motûs periculo liberaverat. In libro de Vitis Pontificum Romanorum, qui nomine Luitprandi Diaconi circumfertur, & Auctorem ſeculo nono exeunte Monachum Germanum habuiſſe creditur, cap. 98. Leo III dicitur conſtituiſſe, *ut tres dies ante Dominicam Aſcenſionem Litaniæ celebrarentur*. Mamerti rogationes, quæ Domini Aſcenſionem antecedunt *Litania Gallicana* appellatæ ſunt, quia earum inſtitutio à Gallia; dictæ ſunt etiam *Litania minor*, ut hæc à majori, quæ VII Kalendas Maii celebratur, diſtingueretur. Loquitur de hoc terræ motu, de reparato tecto Eccleſiæ S. Pauli Romæ, & de inſtitutione rogationum per Leo-

XXIII. *Leo PP. Litaniam Gallicanam Romæ conſtituit celebrandam*

SEC. IX. nem Papam ; Frodoardus in fragmento de Pontificibus Romanis apud Mabillonium Seculo III Benedictino parte II:

Pauli tecta ſoli ſubito collapſa tremore
In melius revocat , cultuque reformat honeſto.
Hæc & multa ſubhinc numeroſis dotibus augens ,
Jura precum cumulat , ſervandaque Gallica tradit
Adſcendens iter domini præeuntia vota.

XXIV. *Legatos Cpolim mittit pro conjugio Irenes Auguſtæ cum Carolo Imp.*

Leo Pontifex cum coronam impoſuit Carolo, ſperavit ei facilius nupturam Irenem Orientis Imperatricem , ſi prius Imperatorem Romæ coronatum reſciret, quod quanto Chriſtianæ Reipublicæ foret emolumento, nemo non intelligebat. Eam in rem Legatis Caroli Conſtantinopolim proficiſcentibus ſuos adjunxit: *Francorum Rex Carolus* , inquit Theophanes ad annum Incarnationis ſecundùm Alexandrinos DCCXCIII , qui Kalendis Septembris anni Chriſti DCCC inchoatur , *à Leone Papa coronatus eſt : Siciliamque claſſe adoriri meditatus , conſilium mutavit , cum Irene conjugium,& pacem contrahere animo gerens , cujus gratia inſequente anno, indictione nimirum decima Legatos deſtinavit.* Tum anno Incarnationis ſecundùm Alexandrinos DCCXCIV: *Apocriſarii à Carolo & à Leone Papa miſſi Irenem Carolo matrimonio conjungendam , atque ita Orientis & Occidentis imperia in unum componenda poſtulantes advenerunt : quibus ipſa aſſenſura erat , ſi non Aëtius ipſe poſt Imperatricem, ut ſæpè memoravimus , cuncta adminiſtrans , ac imperium in fratrem transferre meditatus, ejus ſe conſiliis oppoſuiſſet.* Quare hæc legatio irrita fuit, præſertim quia , ut prodit idem Theophanes ad annum DCCXCV, qui incipit die prima Septembris anni DCCCII, Nicephorus Patricius *menſis Octobris die trigeſimo primo , indictione undecima* , imperium Orientis uſurpavit , & Irenem *in Principi inſulam , in monaſterium ab ipſa ædificatum , Caroli Legatis adhuc in Vrbe agentibus , & quæ gerebantur ſpectantibus relegavit.* Legati Caroli Conſtantinopoli redierunt anno DCCCIII cum Legatis Nicephori Imperatoris, qui Carolum in Germania adierunt, *& pactum facienda pacis in Chriſto ſuſceperunt. Inde dimiſſi cum Epiſtola Imperatoris Romam venerunt : inde Conſtantinopolim regreſſi ſunt*, inquit Annaliſta Metenſis ad annum DCCCIII.

XXV. *Fortunato Patriarchæ Gradenſi Pallium mittit.*

Cum Joannes Patriarcha Gradenſis anno octingenteſimo ſecundo ex altiſſima turri præcipitatus fuiſſet à Joanne Venetorum Duce, quòd Chriſtophorum hominem Græcum, invitis Venetiarum Tribunis à ſe Epiſcopum Olivolenſem conſtitutum conſecrare noluiſſet, eidem Joanni Patriarchæ, ſtudio eorumdem Tribunorum Veneto-

Venetorum ſuffectus eſt fortunatus ejus propinquus , cui anno **SEC. IX.** ſequenti octingenteſimo tertio Leo Papa Pallium miſit literis ab Ughello Tomo V Italiæ ſacræ recitatis , quæ dicuntur ſcriptæ *per manum Benedicti Notarii & Scrinarii S. R. E. in menſe Martio , Indict. XI . . . . . datum XII Kal. Aprilis per manum Euſtachii Primicerii ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, imperante noſtro Domino Carolo piiſſimo Auguſto, à Deo coronato , magno & pacifico Imperatore anno tertio , indict. XI.* Qui characteres conveniunt cum anno DCCCIII. Anno poſtea DCCCIV Leo Papa in Francia exiſtens cum Carolo egit de Epiſcopis Iſtriæ, qui Patriarchæ Forojulienſi tunc ſummittebantur , & ſtatutum eſt , ut ad Gradenſem redirent provinciam , è qua fuerant ab annis tantum aliquot avulſi , poſtquam Iſtris dominari cæperant Franci ; quod conſtat tum ex reſcripto Caroli ea de re dato , & à Sigonio relato , tum ex Epiſtola Leonis ad Carolum in Collectione Conciliorum Labbei ordine XI. Fortunato tandem anno DCCCVI ſede ſua pulſo , Carolus à Leone Papa petiit , ut Polanam Eccleſiam interpontificio laborantem , quæ priuſquam Iſtriæ civitates in poteſtatem Francorum devenirent, ad diœceſim ſeu provinciam Gradenſem pertinebat , regeret , donec Eccleſiæ Gradenſi reſtitueretur. Annuit Leo Papa , ſed ea lege, ut Eccleſiæ Polanæ nihil jurium, facultatumque ſubtraheretur. Qua de re legenda laudata Leonis Epiſtola ordine XI ad Carolum Imp.

XXVI. *In Franciam pergit, & Romam redit.*

Anno octingenteſimo quarto fama ſparſa eſt, repertam Mantuæ ſpongiam ſanguine Chriſti imbutam , à Longino olim defoſſam, eamque multis editis miraculis, omnium Chriſtianorum pectora incredibili Religione perfundere. Quare Carolus Imperator Leonem Pontificem per literas obſecravit , ut rei veritatem perquireret , & compertam ſibi ſignificaret. Ob id Leo Româ circa menſem Novembrem egreſſus Mantuam venit , cumque hauſiſſet oculis admirabilis Reliquiæ veritatem , ſcripſit ad Carolum cupere ſe illum convenire , & cum eo Dominica Natalitia celebrare. *Medio Novembris nunciatum eſt ei,* inquit Annaliſta Metenſis , *Leonem Papam Natalem Dominicum eo celebrare velle ubicumque illi placuiſſet. Quod Rex gratanter ſuſcepit , & ſtatim miſſo filio ſuo Carolo* [Neuſtriæ Rege ſecundùm Chronicon San - Dionyſianum] *ad ſanctum Mauricium , eum ſuſcipere honorificè præcepit. Ipſe verò obviam illi apud Remorum civitatem in baſilica beati Remigii Epiſcopi & Confeſſoris profectus eſt : ibique ſuſceptum , ad Cariſiacum uſque perductum, cum eo Natalem Domini celebravit. Inde pariter proficiſcentes pervenerunt ad Sueſſionis civitatem , in qua dimiſſo Papa , ad colloquium Germanæ ſuæ Giſlæ , quæ in his diebus ægrotabat , ad Calam monaſterium perve-*

Digitized by Google

SEC. IX. *pervenit. Fruituſque ejus colloquio, ad Cariſiacum villam Leonem Papam, quem apud S. Medardum deliquerat, ſibi obviam venire fecit. Deinde Aquis perduxit, & honoratum magnis muneribus per Bajoariam ire volentem, à ſuis duci fecit uſque Ravennam.* Refert poſtea hic Annaliſta cauſam adventûs Leonis jam memoratam.

XXVII. *Mantuam Epiſcopali ſede ornat.* Cariſiaci itaque, cujus ſitum in Stephano II explicavimus, Leo Papa & Carolus Imperator Natalem Domini celebrarunt, ſimulque manſerunt dies octo, ut alii Francorum Annaliſtæ narrant; deinde Aquiſgranum contenderunt, indeque Leo Romam rediit anno octingenteſimo quinto. Licet autem Auctores illi ſcribant, *Chriſti ſanguinem in Mantua Civitate repertum* fuiſſe, certum tamen illis temporibus Mantuam titulo civitatis & ſede Epiſcopali caruiſſe, eique tunc primùm Leonem III Epiſcopalem dignitatem attribuiſſe, ejuſque Præſulem Aquileienſi Patriarchæ voluiſſe ſuffragari, ut inquit Ughellus Tomo I Italiæ Sacræ in Epiſcopis Mantuanis.

XXVIII. *Non canonizavit S. Suidbertum.* Baronius ex Epiſtola Sancti Ludgeri Epiſcopi Monaſterienſis, de qua in Stephano II locuti ſumus, deducit Leonem III anno octingenteſimo quarto in Germania exiſtentem, ſanctum Suidbertum in catalogum Sanctorum retuliſſe. Sed tota illa narratio, & Vita Sancti Suidberti, poſteriorum commentum eſt, ut Henſchenius ad diem XXVI menſis Martii in Vita S. Ludgeri, & Mabillonius Seculo III Benedictino parte I in Elogio Hiſtorico S. Suidberti demonſtrarunt. Certè Leo non potuit, pridie nonas Septembris Vuerdæ in Germania hunc ſanctum canonizare, præſente Carolo Imperatore, cum conſtet, hunc medio tantum menſe Novembri, de adventu Leonis edoctum fuiſſe. Deinde, ut inquit Morinus in Commentario de adminiſtratione ſacramenti Pœnitentiæ lib. 10. cap. 20. Sancti Suidberti in Sanctorum numerum relatio, eo modo & ordine enarratur, quo nunc & ab annis quadringentis celebrari ſolet. Certum eſt autem hanc celebrationem cæpiſſe trecentis poſt Leonem III annis & amplius. Tertiò, Auctor iſtius Epiſtolæ ſæpius recitat Epiſcopos, Archiepiſcopos, Cardinales, & Proceres Pontifici aſſidentes, ſed ſemper primo loco Cardinales collocat, contra morem illius temporis & ſequentium ſeculorum. Quartò, commemorat cap. 12. Severinum quemdam patrem familias, adoleſcentem filium, propter morbum, à ſtudio Bononienſi revocaſſe: quaſi verò, regnante Carolo Magno Bononiæ literarum ſtudia floruerint, & eò ex variis provinciis confluerent adoleſcentes. Ita quidem vivente Gregorio IX, qui Decretalium compilationem ad Doctores, Scholareſque Bononienſes direxit. Plura alia ſunt ſuppoſitionis argumenta, apud Auctores laudatos legenda. Sed quod ait Morinus loco citato, primum, quem perhibent antiqua

documenta

Digitized by Google

documenta ſolemniter à Pontificibus Romanis canonizatum fuiſſe Hugonem Gratianopolitanum Epiſcopum; ſecundum verò Sanctum Bernardum, ſubſiſtere non poteſt; in Pontificatu enim Joannis XV oſtendemus, hunc Pontificem anno DCCCCXCIII Sanctum Udalricum Epiſcopum Auguſtanum in Sanctorum album ſolemniter retuliſſe, & poſtea ſuis locis inſigniores ante Innocentium II, qui dictum Sanctum Hugonem inter Sanctos celebrari præcepit, canonizationes referemus. SEC. IX.

XXIX. *Subſcribit diviſioni regni factæ à Carolo Imp.*

Carolus Imperator de conſtituenda & conſervanda pace inter filios ſuos ſollicitus, regnum ſuum in tres partes diviſit, *ut ſciret unusquisque illorum, quam partem tueri & regere debuiſſet, ſi ſuperſtes illi eveniret*, inquit Eginhardus in Annalibus ad annum DCCCVI, ubi ſubdit: *De hac partitione & teſtamentum factum, & jurejurando ab Optimatibus Francorum confirmatum, & conſtitutiones cauſa conſervandæ pacis factæ: atque hæc omnia literis mandata ſunt, & Leoni Papæ, ut his ſua manu ſubſcriberet, per Einhardum miſſa. Quibus Pontifex lectis, & aſſenſum præbuit, & propria manu ſubſcripſit.* Hanc porrò regnorum Caroli diviſionem dubiæ fidei non eſſe probat Baluzius Tomo II Capitularium Regum Franc. pag. 1068. cui ſuffragatur Cointius in Annalibus Eccleſiaſt. Franc. aliique paſſim Eruditi. Facta autem eſt *anno DCCCVI ab Incarnatione Domini, indictione XIV, anno XXXVIII regnante Karolo Imperatore, VIII Idus Februarii, die Veneris*, ut oſtendit Mabillonius Tomo IV Analect. pag. 34. Itineris Germanici.

XXX. *Eardulfum Northumbria Regem in regnum reſtituit.*

Eardulfum Northumbrorum in inſula Britanniæ Regem, qui anno ſeptingenteſimo nonageſimo ſexto Ethelredo in regnum ſucceſſerat, Northumbri pertæſi, Alfuvoldum anno octingenteſimo octavo Regem elegêre. Eardulfus regno pulſus ad Carolum Imperatorem in Germaniam trajecit, indeque Romam profectus, cauſam ſuam Leoni Papæ permiſit, qui intellecto, quòd populi ſuffragio quondàm Rex electus, ab Eanbaldo Archiepiſcopo Eboracenſi & tribus aliis conſecratus in Regem fuiſſet, eum regno reſtituit, miſſis hanc in rem in Britanniam à ſuo latere Nunciis, ut teſtatur Eginhardus in Annalibus: *Interea*, inquit, *Rex Norddanhumbrorum de Britannia inſula, nomine Eardulfus, regno & patria pulſus, ad Imperatorem dum adhuc Noviomagi moraretur, venit; & patefacto adventûs ſui negotio, Romam proficiſcitur: Româque rediens per Legatos Romani Pontificis, & domini Imperatoris in regnum ſuum reſtituitur. Præerat tunc temporis Eccleſiæ Romanæ Leo III, cujus Legatus ad Britanniam directus eſt Adulfus Diaconus de ipſa Britannia, natione Saxo*, &c. Annum rei geſtæ nos edocet Weſtmonaſterienſis, ſcilicet annum octingenteſimum octavum.

SEC. IX. conjurationem adversùs Leonem Pontificem fecerunt. Qua re ad Ludovicum Pium Imperatorem delata, anno DCCCXV Bernardum Italiæ Regem, Pippini quondàm fratris filium, primo quoque tempore in Italiam ire, & rem compertam ſibi ſignificare præcepit. Bernardus Romam profectus, cuncta ingenti ſolertia inquiſivit, & quæ comperit, per Geroldum Comitem ad Ludovicum omnia detulit: quem Legati Leonis Papæ Joannes Epiſcopus Sylvæ Candidæ, Theodorus Nomenclator, & Sergius Dux ſubſecuti, Ludovico de omnibus criminibus, quibus Leo onerabatur ſatisfecerunt. Interim Leo vehementiſſime ægrotavit: Quod ut Romani inimici ejus ſenſerunt, omnes villas nuper ab eo ſingularum civitatum in agris conſtructas invaſerunt ac diripuerunt, Romamque profecti ſunt, ut quæ ſibi per vim erepta quærebantur, reciperent. Quam in rem Auctor Vitæ Ludovici Pii, Aſtronomus vulgò dictus, hæc ſcribit: *Eadem tempeſtate, Romani, cum Leo Apoſtolicus gravaretur adverſo incommodo, prædia omnia, quæ illi domocultas appellant, & noviter ab eodem Apoſtolico inſtituta erant; ſed & ea, quæ ſibi contra jus querebantur direpta, nullo Judice expectato, diripere, & ſibi conati ſunt reſtituere. Quorum cæptis reſtitit Bernardus Rex per Winigiſum Ducem Spoleti, certumque rerum nuncium de his omnibus direxit ad Imperatorem.* Eginhardus laudatus hæc omnia fuſiùs narrat. Porrò *Domoculta*, vel domus culta, ſignificat prædium, domo ad commanendum colonis apta inſtructum, quod Gallicè *Ferme* vocamus, ut variis exemplis oſtendit Ducangius in Gloſſario mediæ & infimæ latinitatis.

XXXVI. *Leo PP. ad Deum tranſit.* Poſtero anno octingenteſimo decimo ſexto Leo morbi diuturnitate confectus, *poſtquam Sedem Romanam & Apoſtolicam, annos viginti, menſes quinque & dies ſedecim glorioſiſſime rexit, ex hac luce ſubtractus, ad æternam migravit requiem*, inquit Anaſtaſius, qui paulò poſt ſubdit: *Sepultus vero eſt in Baſilica beati Petri Apoſtoli pridie Idus Junii, Indictione nona, & ceſſavit Epiſcopatus dies decem.* Cum itaque Leo ordinatus fuerit die XXVII menſis Decembris anni DCCXCV, ejus mors die undecima menſis Junii anni octingenteſimi decimi ſexti contigit, & Anaſtaſius non diem mortis, ſed ſepulturæ notavit. Ex quo patet erraſſe eos, qui Leonem, vel *octavo Kalendas Junii*, vel *quinto Kalendas Junii* de corpore migraſſe ſcripſerunt.

XXXVII. *Inter ſanctos numeratur.* Alemannus in diſſertatione de Parietinis Lateranenſibus cap. 10. de hoc ſancto Pontifice ſcribit: „ Virum Deo gratum Majores adeo venerati ſunt, ut ad ejus monumentum aram Deo (quem cultum antiquitus iis tantum, qui in Sanctorum numerum adſcribebantur, adſcribere fas fuit) in ſacra Vaticana Petri Baſilica extruxerint, & cum ſanctitate paribus Leone I, II & IV, uno in loco eum condi, colique voluerint, quod à Paſchali II inſcriptus lapidi titulus hic docet:

docet: *Sub hoc altare ſunt corpora SS. Leonum I, II, III & IV Pontificum & Confeſſorum.* In Martyrologio tamen Romano, nulla fit Leonis tertii memoria, licet alii tres eidem inſcribantur. At elevatum & tranſlatum corpus ejus cum Sanctorum Leonis primi, ſecundi & quarti corporibus à Paulo Papa quinto diximus in Leone primo. SEC. IX.

Hic Pontifex cum eſſet graviſſimis afflictionibus & perſecutionibus vexatus, ad implorandum divinum auxilium, frequentiorem adhibebat Miſſarum celebrationem. Walafridus enim Strabo in libro de Rebus Eccleſiaſticis cap. 21. refert, ſe fidelium relatione accepiſſe, *Leonem Papam, ſicut ipſe fatebatur, una die ſepties vel novies Miſſarum ſolemnia ſæpius celebraſſe. Bonifacium verò Archiepiſcopum & Martyrem ſemel tantum per diem miſſas feciſſe, qui & non longe ante noſtra fuerunt tempora, & ambo tam ſcientia, quam gradu præcipui.* Narrat poſtea diverſitatem ea de re inter Sacerdotes non minimam obtinuiſſe, *quia eſt talis*, inquit, *qui ſemel tantum in die miſſam celebrare velit, nimirum credentes idem myſterium paſſionis Chriſti cunctarum neceſſitatum eſſe generale ſubſidium. Alius verò bis, ter, vel quoties libet, eadem myſteria in die iterare congruum putat, credentes tanto amplius Deum ad miſericordiam flecti, quanto crebrius paſſio Chriſti commemoratur.* Plura exempla refert Cardinalis Bona lib. 1. de Rebus Liturgicis cap. 18. num. 5. quæ evincunt, plures Sanctos poſt Leonem III, nulla etiam urgente neceſſitate, pluries in die ſacrificium obtuliſſe, ex ſola Sacerdotis devotione, quia nimirum ſic ferebat illorum temporum uſus, qui abrogatus eſt ab Alexandro II, ut in ejus Vita oſtendetur. De variis ædificiis à Leone III conſtructis, variiſque ornamentis ab eo Eccleſiis urbis Romæ donatis legendus Anaſtaſius.

XXXVIII. *Plures miſſas eodem die ſæpius celebrabat.*

Sub Pontificatu Sancti Silveſtri, loquentes de Concilio œcumenico Nicæno primo, obſervavimus, ſiniſtram in Synodis honoratiorem fuiſſe dextera, & extare bullas plumbeas nongentorum circiter annorum, in quibus ſunt expreſſæ Imagines Apoſtolorum Petri & Pauli, Paulo ad dexteram Petri collocato, nullamque in hoc mutationem factam eſſe ante Leonem III, cujus tempore, ut refert Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico, ex Joanne Lucio, in antiquis Eccleſiis Romæ ſuperſtitibus, inter Imagines ſacras operis muſivi tunc confectas, digniorem locum obtinere cœperunt eæ, quæ à dextris ſitæ ſunt: poſteriores autem Leone III denuò, antiquo more, pro digniori ſiniſtram habuiſſe; ſicque continuatum eſſe uſque ad Pontificatum Nicolai IV anno 1288. electi, cujus tempore iterum locus dignior dextræ delatus eſt, & ab inde continuatus uſque ad hodiernum diem. Sed ibidem Papebrocius obſervat Ciaconium in Urbano II, ducentis ante Nicolaum IV annis, exorſum eſſe repræſentare ſigilla Pontificum, in quibus Sancti Petri Imago à dextris poni-

XXXIX. *Mutatio ſiniſtræ in dexteram ut honoratiorem facta ſub Leone III.*

 tur,

SEC. IX. tur, Sancti Pauli à ſiniſtris, ex quibus apparet mutationes ſubinde hac in re factas, & longè ante Nicolaum IV dexteram fuiſſe honoratiorem ſiniſtra. Certe anno MXLVII, ſedente Clemente II dexteram fuiſſe digniorem ſiniſtra, colligo ex ejus literis Tomo IX Concil. pag. 1252. relatis, & in Synodo Romana datis, quibus dexteram ut honoratiorem tribuit Archiepiſcopo Ravennatenſi, quam Archiepiſcopus Mediolanenſis & Patriarcha Aquileienſis ſibi deberi contendebant; qua de re vide dicenda in eodem Clemente II num. IV ideoque etiam ante Urbanum II dextera erat honoratior ſiniſtra. Urbanus tamen V, qui ſedere cœpit anno 1362. referente eodem Papebrocio, capita Apoſtolorum Petri & Pauli invenit, eaque collocavit in tabernaculo ſeu ciborio marmoreo ſuper altare ligneo, quod etiamnum in Baſilica Lateranenſi aſſervatur, ut ſcribit Carolus Macri in Additionibus ad Hierolexicon Dominici fratris, verbo *Bulla*, ubi notat Paulum collocatum eſſe à dextris Petri. Joſephus verò Maria Soreſinus Lateranenſis Baſilicæ Presbyter nuper libellum edidit, in quo pag. 47. exhibet Breve, ſeu Bullam ejuſdem Urbani V illorum capitum conſervationi proſpicientis, hocque diſtichon pendenti Bullæ inſcriptum eſſe ait:

Cedit Apoſtolicus Princeps tibi, Paule: vocaris
Nam dextra natus, Vas, Tuba clara Deo.

Ex quibus verbis deducitur ante Urbanum V dexteram fuiſſe digniorem ſiniſtra, cum hic Pontifex dicat, Petrum Apoſtolorum Principem dexteram Paulo cedere. Sed ex hoc nihil inferri poteſt contra mox dicta.

STEPHANUS IV, aliis V *Pontif. XCIX.*

Anno Domini DCCCXVI.

I. *Stephanus IV ſuccedit Leoni III.* POſtquam ſedes Romana diebus decem vacaſſet, ut ait Anaſtaſius in Leone III, Stephanus IV, aliis V, patria Romanus, ex patre Marino, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus, conſecratus eſt Pontifex Romanus die vigeſima ſecunda menſis Junii ejuſdem anni octingenteſimi decimi ſexti, quæ Dominicalis erat. Stephanus nobili proſapia, atque præclariſſimo genere ortus, in Patriarchio Lateranenſi ſub Hadriano Papa, à primæva ætate educatus fuerat. Subdiaconus poſtea factus eſt à Leone III, tandemque Diaconus, eoque mortuo ad Summi Pontificatûs culmen à populo Romano evectus eſt, & in Eccleſia beati Petri Apoſtoli conſecratus, ut ſcribit Anaſtaſius.

Stephanus

Digitized by Google

Stephanus ſtatim poſtquam Pontificatum ſuſcepit, juſſit omnem populum Romanum fidelitatem cum juramento promittere Ludovico: & dirigens Legatos ſuos ad ſupradictum Principem, nunciavit ei, ut libenter eum videre voluiſſet, in loco ubicumque ſibi placuiſſet, inquit Theganus Trevirenſis Chorëpiſcopus. Cauſam ejus profectionis in Franciam adducit Anaſtaſius, dicens eum *pro confirmanda pace & unitate Sanctæ Dei Eccleſiæ, Franciæ iter* arripuiſſe *ad piiſſimum & ſereniſſimum domnum Ludovicum Imperatorem.* SEC. IX. II. *Romanos fidelitatem Ludovico Imp. jurare jubet.*

III. *In Franciam venit.* Romā autem diſceſſit Stephanus circa medium menſis Auguſti ejuſdem anni octingenteſimi decimi ſexti, cum Eginhardus in Annalibus, & Auctor Vitæ Ludovici Pii, *nondum duobus poſt conſecrationem ſuam exactis menſibus*, ad Imperatorem eum venire contendiſſe aſſerant. *Nondum duobus poſt conſecrationem ſuam exactis menſibus,* inquit Eginhardus, *quam maximis poterat itineribus ad Imperatorem venire contendit: miſſis interim duobus Legatis, qui quaſi pro ſua conſecratione Imperatori ſuggererent. Quod ubi Imperator audivit, Remis ei ſtatuit occurrere, miſſiſque obviam his, qui eum illò deducerent, adventum ejus præveniens, cum magno eum ibidem honore ſuſcepit.* Auctor Vitæ Ludovici Pii, quinam fuerint hi Legati nos edocet: *Stephanus poſt ſui conſecrationem ad Dominum Imperatorem venire non diſtulit. Vix enim duobus exactis menſibus ſumma cum feſtinatione ei occurrere feſtinavit. Præmiſit tamen legationem, quæ ſuper ordinatione ejus Imperatori ſatisfaceret. Imperator autem ejus adventu præcognito, Bernardo quidem nepoti* (Italiæ Regi) *eum comitari juſſit. Sed & appropinquanti alios Miſſos, qui eum debito honore perducerent, direxit. Ipſe autem adventum ejus Remis ſuſtinere ſtatuit. Cui etiam obviam Hildebaldum Archicapellanum ſacri palatii, Theodulfum Epiſcopum Aurelianenſem, Joannem Arelatenſem* (non Attrebatenſem, ut habet Baronius) *aliorumque miniſtrorum Eccleſiæ copiam præcedere juſſit infulis indutos Sacerdotalibus.*

Quo honore & qua reverentia Ludovicus Imperator Summum Pontificem Stephanum exceperit Theganus his verbis narrat: *perrexit poſt Miſſum dominus Ludovicus obviam ſupradicto Pontifici, obvians ei in campo magno Remenſium. Deſcendit uterque de equo ſuo. Et Princeps ſe proſternens omni corpore in terram tribus vicibus ante pedes tanti Pontificis, & tertia vice erectus ſalutavit Pontificem iſtis verbis dicens:* Benedictus qui venit in nomine Domini, Deus Dominus & illuxit nobis. *Et reſpondens Pontifex:* Benedictus ſit Dominus Deus noſter, qui tribuit oculis noſtris ſecundum David Regem videre. *Amplexantes enim ſe & oſculantes pacifice perrexerunt ad Eccleſiam, qui cum diu oraverunt, erexit ſe Pontifex, & excelſa voce eum Clero ſuo fecit ei laudes regales. Poſtea Pontifex honoravit eum cum magnis honoribus & multis, & Reginam Irmingardam, & omnes Optimates & Miniſtros ejus.* IV. *Quomodo exceptus à Ludovico Rege.*

Et

SEC. IX. *Et in proxima Dominica*, proſequitur idem Auctor, *ante Miſſarum* V. *ſolemnia coram Clero & omni populo conſecravit eum & unxit ad Imperatorem & coronam auream mira pulchritudinis, & pretioſiſſimis gemmis ornatam, quam ſecum appertaverat, poſuit ſuper caput ejus, & Irmingardam Reginam appellavit Auguſtam, & poſuit coronam auream ſuper caput ejus. Quandiu ibi erat beatiſſimus Papa, quotidie colloquium habebat de utilitate Sanctæ Dei Eccleſiæ. Poſt quod Dominus Imperator eum honoravit magnis & innumeris Donis tripliciter & amplius quam ſuſcepiſſet ab eo, ſicut ſemper ſolebat agere, magis dare quem accipere.*

Ludovicum Regem & Irmingardam coronat Impp

VI. Stephanus Papa priuſquam Remis digrederetur, Theodulpho Aurelianenſi Epiſcopo Pallium conceſſit, unde illud diſtichon ejuſdem Theodulphi in Carmine ad Modoinum Epiſcopum Auguſtodunenſem, quod quintum eſt libri 4.

Pallium dat Theodulpho Epiſc. Aurelian.

Solius illud opus Romani Pontificis extat,
Cujus ego accepi Pallia Sancta manu.

Theodulphus accepto Pallio deinceps Archiepiſcopus Aurelianenſis dictus reperitur in diplomatis Ludovici Pii anno DCCCXVI à Cointio in Annal. Eccleſiaſt. Franc. recitatis. Porro licet pallium ſolis Archiepiſcopis tribui ſoleat, non deſunt tamen exempla, quæ oſtendunt, illud ante & poſt Theodulphi tempora Epiſcopis eſſe conceſſum. Qua de re vide dicta in S. Marco, & in S. Gregorio Magno.

VII. Antequam Stephanus Papa Romam rediret, ad imitationem Salvatoris noſtri, qui etiam inimicis pepercit, à Ludovico Imperatore impetravit, ut exulibus omnibus & captivis, quos ſceleris in Leonem III deceſſorem convictos Carolus Magnus Imperator mulctaverat, redire ad urbem Romam liceret, ipſoſque Romam reduxit, teſte Anaſtaſio, qui addit eum omnia ab eodem Ludovico impetraſſe, quæ ab eo petiit, *intantum ut idem piiſſimus Princeps pro illius amore in finibus Franciæ ſuper omnia dona, quæ ei largitus eſt, curtem de ſuo proprio fiſco beato Petro Apoſtolo perpetuali uſu per perceptionis paginam* conceſſerit.

Exules pro cauſa Leonis III Romam reducit.

VIII. Multis deinde inter Pontificem & Imperatorem *muneribus & datis & acceptis, conviviiſque opipare celebratis, & amicitia viciſſim firmiſſimo robore conſtituta, aliiſque utilitatibus Sanctæ Dei Eccleſiæ pro temporis opportunitate diſpoſitis, Pontifex Romam, Imperator Compendii palatium petiit*, inquit Eginhardus laudatus. Stephanum Romam redeuntem dimiſit Ludovicus *cum Legatis ſuis, quibus præcepit ubique in itinere ſuo honeſtum exhibere ſervitium. Poſtquam Romam venit non poſt multos dies claruit Dei manifeſtatione in nonnullis miraculis*, ut ſcribit Theganus loco laudato. E Francia digreſſus eſt Stephanus circa initium menſis Octobris ejuſdem anni octingenteſimi decimi ſexti, & circa initium menſis Novembris ejuſdem anni Romam pervenit, quod ex ejus morte colligitur.

Romam redit.

Egin-

Eginhardus quippe in Annalibus ſcribit, eum *tertio poſtquam Romam venerat menſe, ſed nondum exacto, circiter VIII Kalend. Februarii diem* obiiſſe, quod idem aſſerit Annaliſta Bertinianus. Auctor verò Vitæ Ludovici Pii ait, Stephanum *tertio menſe, poſtquam à Francia Romam rediit* ultimum diem clauſiſſe. Quare cum tam Annaliſta Fuldenſis, quam Hermanus Contractus juxta editionem Caniſianam, diſertè affirment, eum *IX Kalendas Februarii*, ſeu die XXIV menſis Januarii defunctum, manifeſtum eſt Eginhardum & Annaliſtam Bertinianum de die ſepulturæ Stephani interpretandos. Anaſtaſius nec diem mortis ejus, nec ſepulturæ memorat; ſed tantum eum ſediſſe *annos ſeptem, menſes ſeptem*; ſed certum eſt librarium annos illos ſeptem magno errore Stephano attribuiſſe, cum ex Orderico lib. 2. Hermanno Contracto, Martino Polono, Luitprando, & aliis conſtet eum menſes tantum ſeptem ſediſſe, & ex antiquis Francorum Annaliſtis vivere deſiiſſe menſe Januario anni octingenteſimi decimi ſeptimi. Ex quibus ſequitur, eum è Francia diſceſſiſſe circa initium Octobris, & Romam adventaſſe circa initium Novembris anni DCCCXVI.

SEC. IX.

IX. *Ad Deum migrat.*

X. *Decretum de Pontificis Rom. electione male ei tributum.*

Apud Gratianum diſt. 33. cap. *quia Sancta* extat decretum Stephani Papæ, quo ſtatuitur, ut Romanus Pontifex *Electus præſentibus Legatis Imperialibus conſecretur.* Illud decretum Baronius, Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico, Natalis Alexander Seculo IX, aliique plures figmentum eſſe ſchiſmaticorum arbitrati ſunt. Sed Annotator Baronii demonſtrat illud non eſſe tribuendum Stephano IV, vulgò V, ſed Stephano VI, vulgò VII, illudque ſuppoſititium non eſſe, at verè ab eodem Stephano VI emiſſum, & à Joanne IX confirmatum, ut ibidem dicetur. Quis verò primus ex Pontificibus Romanis ſtatuerit, ut Pontifex electus non conſecraretur niſi præſentibus Legatis Imperialibus, vide in Eugenio II.

PASCHALIS *Pontif. C.*

Anno Domini DCCCXVII.

I. *Paſchalis ordinatur Pontifex Rom.*

Mortuo die vigeſima quarta Januarii anni octingenteſimi decimi ſeptimi Stephano IV, *ceſſavit Epiſcopatus dies duos*, ut ſcribit Anaſtaſius, ſeu melius *vix biduo*, ut legebatur in exemplari quo uſus eſt Baronius. Quare die vigeſima quinta ejuſdem menſis, Paſchalis, natione Romanus, ex patre Bonoſo, *una concordia, una eademque voluntate, divino interveniente conſultu à cunctis Sacerdotibus, ſeu Proceribus, atque omni Clero, nec non & Optimatibus vel cuncto populo Romano ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei in ſedem Apoſtolicam elevatus* eſt,

SEC. IX. *eſt*, eademque die, utpote dominicali conſecratus. Neſcio unde hauſerit Ciaconius, quem Oldoinus ſequitur, Paſchalem fuiſſe Presbyterum Cardinalem à Leone III conſtitutum, nihil quippe ſimile habet Anaſtaſius, qui ſolùm ſcribit, Leonem *ei monaſterium B. Stephani primi Martyris, juxta Baſilicam beati Petri Principis Apoſtolorum, ad regendum* commiſiſſe. Ex quibus verbis patet, eum è monaſterio ad Pontificatum eſſe aſſumtum.

II. *Legationem mittit ad Imperatorem.* Platina & idem Ciaconius ſcribunt, Paſchalem, nulla interpoſita Imperatoris auctoritate Pontificem creatum eſſe; eamque ob rem, ubi Pontificatum iniit, ſtatim Legatos ad Ludovicum Imperatorem miſiſſe, qui ejus rei culpam omnem in Clerum & populum rejicerent, quòd ab his vi coactus eſſet Pontificium munus obire: & Ludovicum hac ſatisfactione accepta, reſpondiſſe populo & Clero, majorum ſtatuta ſervanda eſſe, ſed caverent, ne deinceps majeſtatem læderent. Hæc forsàn deduxerunt ex Eginhardo in Annalibus, in quibus ait: Stephano *Paſchalis ſucceſſor datus eſt, qui poſt completam ſolemniter ordinationem ſuam & munera & excuſatoriam Imperatori miſit Epiſtolam; in qua ſibi non ſolum nolenti: ſed etiam plurimùm renitenti Pontificatûs honorem velut impactum aſſeverat.* Sed hæc verba explicanda ſunt, ex iis quæ habet Auctor Vitæ Ludovici Pii; cum enim Paſchalis inſimularetur, quòd ambitione ad ſummum Pontificatum evectus eſſet, *Legatos cum Epiſtola Apologetica & maximis muneribus Imperatori miſit, inſinuans ſe non ambitione ac voluntate, ſed electione & populi acclamatione huic ſuccubuiſſe potius, quàm inſiluiſſe dignitati.* Ad hæc nullum præceſſerat decretum, vel alicujus Pontificis Romani, vel alicujus Imperatoris, quo ſtatutum eſſet, ut deinceps Pontificis Romani conſecratio fieret coram Legatis Imperatoris; id enim primùm ab Eugenio II conſtitutum fuiſſe infrà videbimus.

III. *Pacti cum deceſſoribus initi confirmationem ab eo obtinet.* Verum hujus Epiſtolæ cauſam, ſimul & Legationis Paſchalis ad Imperatorem, per Theodorum Nomenclatorem obitæ, uterque Auctor nos edocet; ſubdit enim Auctor Vitæ Ludovici Pii: *Hujus* (ſcilicet Epiſtolæ) *bajulus fuit Theodorus Nomenclator, qui peracto negotio, & petitis impetratis ſuper confirmatione ſcilicet pacti & amicitiæ more prædeceſſorum ſuorum, reverſus eſt.* Eginhardus etiam in Annalibus eadem de cauſa legationem miſſam aſſeverat: *miſſa tamen*, inquit, *alia legatione pactum quod cum prædeceſſoribus ſuis factum fuerat, & ſecum fieri & firmari rogavit. Hanc legationem Theodorus Nomenclator & detulit, & ea quæ petierat, impetravit.* Quæ eadem verba exſcripſit Annaliſta Bertinianus. In eo ſolum differunt hi Auctores, quod prior dicat Theodorum Nomenclatorem fuiſſe baiulum Epiſtolæ & ſimul Legatum pro confirmatione pacti; poſterior verò ſupponat, per alium Legatum, quam per Theodorum miſſam fuiſſe Epiſtolam; quod ultimum,

Digitized by Google

mum, ſi verum ſit, ex eo tantum inferre licet, duplicem legatio- *SEC. IX.*
nem à Paſchali ad Ludovicum Imperatorem miſſam, unam qua ſe purgaret de ambitione ſibi impacta, alteram pro confirmatione pacti. Certè hæc Epiſtola non poteſt dici *excuſatoria*, ex ea parte quòd Paſchalis ordinatus eſſet abſque præſentia Legatorum Imperatoris, cum Eugenius ejus ſucceſſor ita ordinatus fuerit. Denique Platinæ & Ciaconii opinio contraria eſt donationi Ludovici; licet enim hæc ſuppoſititia ſit, ut ſtatim oſtendo, eam tamen ut legitimam admittunt Platina & Ciaconius.

IV. *Non verò donationem quæ à Ludovico Pio facta fingitur.*

Hæc donatio, quæ à Gratiano diſtinct. 63. cap. *Ego Ludovicus*, facta dicitur Eccleſiæ Romanæ à Ludovico pio, non minus ſuppoſititia eſt, quam ea quæ Conſtantino Magno affingitur, ut jam aliqui viri docti obſervarunt. Ex tot enim Pontificibus Romanis, inquit Annotator Baronii ad annum DCCCXVII, qui dona à Pippino & Carolo Magno Eccleſiæ Romanæ facta memorarunt, nullus eſt, qui donationis Ludovici pii meminerit, quia ſcilicet juſtiſſimum habentes titulum rerum ab Eccleſia poſſeſſarum, fictitium contempſêre. Præterea Otto primus, & Henricus primus Imperatores ſigillatim enumerant, quæ Pippinus & Carolus Magnus Eccleſiæ Romanæ donarunt, eaque diplomatis ſuis confirmant, ſed donationis Ludovicianæ mentionem non fecêre, ut videre eſt apud Baronium annis CMLXII & MXIV. Tertiò, Ludovicus ea donatione concedit Apoſtolicæ ſedi inſulas *Corſicam, Sardiniam & Siciliam ſub integritate cum omnibus adjacentibus territoriis*; & tamen Sicilia nunquam in poteſtate Caroli Magni aut ſucceſſorum ejus fuit. Denique in ea donatione Ludovicus ſtatuit, ut mortuo Pontifice Romano, quem omnes Romani elegerint ſine aliqua ambiguitate & contradictione more canonico conſecretur. *Et cum conſecratus fuerit*, inquit, *Legati ad nos vel ad ſucceſſores noſtros Reges Francorum dirigantur*, &c. quod merum commentum eſt, cum ipſo Ludovico pio vivente, Eugenius II Papa ad poſtulationem Lotharii, Ludovici Pii filii & in Imperio Collegæ ſtatuerit, ut Pontifex Romanus non conſecraretur, niſi in præſentia Legatorum Imperialium, quod toto ſeculo nono & ultra in uſu poſitum fuit, abſque eo quod Clerus Romanus illam donationem in medium attulerit, licet ſe ſe ab ea lege abhorrere non ſemel oſtenderit; imò & Hadrianus III Papa illam reſciderit. Nullum itaque de hujus donationis falſitate dubium ſupereſſe poteſt. Leo Oſtienſis in Chronico Caſſinenſi lib. 1. cap. 18. primus ejus meminit, eamque factam dicit in Palatio Aquiſgranenſi anno DCCCXVII *beato Petro Apoſtolo, ejuſque Vicario Domino Paſchali*, ideoque paulò ante ſeculum duodecimum, quo ineunte Leo Oſtienſis obiit hæc Ludovici Pii donatio excogitata fuerat.

Digitized by Google

SEC. IX.
V.
SS. Monachorum pro fide exulum literas recipit.

Leo Armenus, qui anno octingenteſimo decimo tertio, Michaele Imperatore cum uxore & liberis in monaſteria detruſis, Orientis Imperium invaſerat, ſtatim ob ſacrarum Imaginum cultum in Orthodoxos perſecutionem movit, & in pſeudo-Synodo Conſtantinopolitana Imagines abolevit, multos earum cultores in exilium miſit, alios morti tradidit, vel pluribus modis vexavit uſque ad obitum ſuum, qui contigit anno octingenteſimo vigeſimo. Ubi autem in Oriente innotuit Paſchalem ad Apoſtolicum thronum evectum eſſe, Sanctus Theodorus Studita, magnus fidei Catholicæ defenſor ad eum literas ſcripſit, & per Dionyſium diſcipulum direxit, non ſuo tantum nomine, ſed & quinque aliorum Præſidum monaſteriorum, fidei causâ expulſorum, quibus eum excitabat ad defenſionem, opemque ferendam periclitanti fidei, ac veritati, quam falſitas ſic opprimeret. Dionyſium à Theodoro & aliis Archimandritis miſſum Paſchalis benigne excepit; magnoque animi dolore affectus eſt, & quibus potuit, ſtuduit periclitantibus præſto eſſe, reddens ad eos affectûs paterni Apoſtolicas literas, quæ perierunt, ſed quarum fidem faciunt aliæ literæ ab iiſdem monaſteriorum Præpoſitis; ad eumdem Paſchalem Papam ſcriptæ, de quibus Baronius anno 818.

VI.
Duplicem legationem ad Ludovicum Imp. mittit.

Paſchalis Papæ duas anno octingenteſimo vigeſimo primo ad Ludovicum pium Imperatorem Legationes memorat Eginhardus in Annalibus. Priori, menſe Maio obita functi ſunt Petrus Epiſcopus Centumcellenſis, & Leo Nomenclator; poſteriori verò, menſe Octobri ſuſcepta Theodorus Primicerius & Florus. Baronius ſcribit, nullibi mentionem reperiri eorum quæ per eos tractata fuerint; ſed licet Eginhardus taceat prioris legationis cauſam, poſteriorem tamen obitam inſinuat ad honorandas Lotharii, Ludovici Imperatoris filii nuptias, miſſis per Legatos magnis muneribus, quod tum primùm à Romanis Pontificibus factum obſervat Ciaconius. *Medio menſe Octobri*, inquit Eginhardus, *conventus generalis apud Theodonis villam, magna populi Francorum frequentia celebratur: in quo domnus Lotharius, primogenitus domni Imperatoris Ludovici Irmingardam Hugonis Comitis filiam, ſolemni more duxit uxorem. Illic etiam Legati Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, Theodorus Primicerius ac Florus ſuper iſta cum magnis venêre muneribus.*

VII.
Lotharium Imperatorem coronat.

Lotharius à Ludovico Auguſto patre in Aquiſgranenſi Synodo anno octingenteſimo decimo ſeptimo Imperii conſors factus, & anno octingenteſimo vigeſimo Italiæ Rex renunciatus, anno octingenteſimo vigeſimo ſecundo, Attiniacenſi conventu peracto, ab eodem Ludovico patre in Italiam miſſus eſt, ut Regii muneris partes obiret. Anno autem octingenteſimo vigeſimo tertio, ut ſcribit Eginhardus in Annalibus, *cùm ſecundùm patris ſui juſſionem in Italia juſtitias faceret*,

& jam

Digitized by Google

& jam ſe ad revertendum de Italia properaret, rogante Paſchale Papa Romam venit, & honorificè ab illo ſuſceptus, in Sancto Paſchali die apud Sanctum Petrum, & Regni (nempe Longobardici) *coronam, & Imperatoris Auguſti nomen accepit.* Auctor etiam Vitæ Ludovici Pii prodit Lotharium, *rogatu Paſchalis Papæ Romam imminente Sancta Paſcha ſolemnitate* rediiſſe, *atque ab eodem cariſſima ambitione* ſuſceptum, *ipſo Sancto die apud S. Petrum diadema Imperiale cum nomine Auguſti* ſuſcepiſſe. In Epitaphio tamen Arſenii, ſeu in Vita Walæ Corbeienſis Abbatis apud Mabillonium Sec. IV. Benedict. part. 1. pag. 513. dicitur Lotharium de ſuo Romam versùs & ad Paſchalem Papam itinere, ita Ludovico patri locutum eſſe: *Ad eamdem ſedem* (Romanam) *clementer me veſtra Imperialis Eximietas miſit, ad confirmandum in me quidquid pia dignatio veſtra decreverat, ut eſſem ſocius & conſors, non minus ſanctificatione, quam poteſtate & nomine. Unde quia coram Sancto Altare & coram Sancto corpore B. Petri Principis Apoſtolorum à Summo Pontifice, veſtro ex conſenſu & voluntate, benedictionem, honorem & nomen ſuſcepi Imperialis officii, inſuper diademata capitis, & gladium ad defenſionem ipſius Eccleſiæ & Imperii veſtri, nemo vobiſcum magis, qui eam, quam ego, defendere velit, aut debeat.* Ex quibus patet Lotharium non in Italiam ſolùm ad juſtitias faciendas, ſed & Romam ad Paſchalem Papam à Ludovico Imp. patre miſſum, ut inungeretur Imperator, & Auguſti nomen ſuſciperet.

VIII. *Dominium Urbis ei concedit retento jure cudendæ monetæ.*

In Leone III diximus Paſchalem Papam Lothario Romæ exiſtenti ſupremum Urbis Dominium conceſſiſſe, ſeu *poteſtatem, quam priſci Imperatores habuère ſuper populum Romanum,* quia ſcilicet Romani tumultuabantur, & Romanos Pontifices vexabant, ad quorum inſolentias reprimendas, ſupremum Romanæ urbis Dominium, ſalva quam Romani ſibi promiſerant fide in Imperatorem Paſchalis tranſtulit. Unde Leblancus in Tractatu lingua Gallica ſcripto de Antiquis Regum Francorum Monetis pag. 108. editionis Amſterodamenſis anni 1692. plures Ludovico Pio imperante percuſſas exhibet, in quarum antica legitur: LUDOVICUS Imp. in monogrammate ROMA, & in poſtica Scs PETRUS. Tum pag. 113. alias Lotharii Imp. monetas, in quarum poſtica habetur Scs PETRUS. Has monetas Ludovici Pii & Lotharii ſupremi juris in urbem Romanam indicia eſſe exiſtimavit Annotator Baronii, quia ſine examine fidem adhibuit Leblanco, qui hos nummos Imperatorios credidit. Verùm cum illi videantur eſſe nummi potius Pontificii, quam Imperatorii, ex iis ſuprema Imperatorum Ludovici Pii & Lotharii in urbem Romam juriſdictio erui non poteſt. Cum tamen ea disertè aſſeratur in ſupplemento Hiſtoriæ Pauli Diaconi, quod extat in Corpore Francicæ Hiſtoriæ veteris & ſinceræ, cujus verba in Leone III num. XXI retulimus, & ex alia parte

SEC. IX. Lotharius ſub Eugenio II, & Ludovicus II ſub Leone IV eam exercuerint, non videtur poſſe in dubium revocari. At in eo caſu, quod ſcilicet nummi illi ſint Pontificii, dicendum eſt Paſchalem, ſupremam Lothario Imp. juriſdictionem concedendo, ſibi reſervaſſe jus cudendæ monetæ; nam idem Leblancus pag. 113. laudata refert nummum Benedicti Papæ III, in quo viſitur S. Petrus ornamentis Pontificalibus indutus cum his literis S. P. à latere verò in circuitu BENEDICT P. in poſtica LODOVVICUS IMP. in medio manus inter has duas literas RO. id eſt Roma. Quo in nummo Pontificis & Imperatoris nomina reperiuntur, ſicut in nummo Grimoaldi Ducis Beneventani, qui cudendæ monetæ licentiam obtinuerat, apud eumdem Leblancum pag. 100. relato, in quo apparet imago Grimoaldi cum ejus nomine, & in poſtica habetur DONS CARLUS R. Hanc conjecturam firmat nummus Leonis IX, licet enim ſub ejus Pontificatu jura Imperialia illæſa conſervarentur, cudebantur tamen nummi argentei ſine nomine Imperatoris, quod mihi compertum eſt ex literis clariſſimi Abbatis D. Ludovici du Four de Longuerue, qui aliàs Antonio Pagio ſcripſerat, Vaillantium cuidam ex ſuis amicis unum dediſſe, in quo diſtinctè legitur: LEO PAPA, in medio R^MX_AO, ideſt Roma, & in poſtica, SCS PETRUS. Aſſerit ibidem vir doctiſſimus non reperiri monetas papales Carolo M. antiquiores, & quæ ante Leonem IX inveniuntur rariſſimas eſſe.

IX. *Antonius Pagius vindicatus.* His ſcriptis ad manus meas pervenit Specimen quoddam antiquiorum Pontificum Romanorum denariorum Romæ anno 1709. à J. Vignolio in lucem editum, in quo poſtquam pag. 12. & ſeq. retulit quæ Antonius Pagius in Critica Baroniana ad annos Chriſti 823. num. 3. & 875. num. 1. de illis nummis habet, ex quibus infert tunc Romanæ urbis ſupremum jus fuiſſe penes Imperatores, dicit Vignolius, ſtupere ſe quod Pagio memoria exciderint quæ inter cetera ad annum 796. num. 6. ſcripſerat, ante Leonem tertium ſimilia numiſmata cudere potuiſſe Stephanum ſecundum & ejus ſucceſſores, quia ii non minus quam Leo III ſupremi Urbis domini fuêre: *Quæ quidem*, inquit Vignolius, *cum ſuperioribus collata, quantum inter ſe pugnent, nemo non videt.* Sed ego magis ſtupeo hunc Scriptorem, vel non legiſſe, vel diſſimulaſſe quæ ſcribit Antonius Pagius ad eumdem annum 823. num. 1. Paſchalem ſcilicet Pontificem conceſſiſſe Lothario Imperatori *poteſtatem, quam priſci Imperatores habuêre ſuper populum Romanum*, ideſt ſupremum in Urbe dominium; ex eo enim manifeſtè conſtare concluſiſſet, quæ antea ſcripſerat ad annum 796. cum ſuperioribus collata inter ſe maximè cohærere, non verò cum iis pugnare. Quæ eſt enim contradictio dicere Stephanum II, ejuſque

que ſucceſſores uſque ad Leonem tertium, imò & uſque ad Paſchalem Primum fuiſſe ſupremos Urbis dominos, & poſtea dominium illud fuiſſe penes Imperatores ex ipſius Paſchalis conceſſione. Ea itaque quæ ad dictos annos habet Antonius Pagius inter ſe maximè cohærere nemo non videt, & in eo tantum deceptus videtur, quod, ut jam dixi, ſine examine fidem adhibuerit Leblanco ſcribenti, dictos nummos eſſe Imperatorios, ex quo intulit ex iis probari poſſe ſupremum Urbis dominium penes Imperatores fuiſſe, quod probationis genus licet non ſit admittendum, ſuppoſito quod illi nummi ſint Pontificii, aliunde tamen tam in Vita Paſchalis, quam in Eugenio II & in Leone IV ſupremi Imperatorum juris exercitium probavit Pagius & nos ex ipſo. Ceterum utrum illi nummi verè ſint Pontificii non Imperatorii, aliis examinandum relinquo, hæc enim obiter à me dicta ſunt occaſione contradictionis Antonio Pagio perperàm à Vignolio impactæ. SEC. IX.

X. *Quidam Romani Paſchalem PP. calumniantur.*

Sed, ut ad inſtitutum redeam, his non obſtantibus iterum Romani turbas excitarunt poſt Lotharii diſceſſum & Paſchalem Papam calumniati ſunt, quaſi earum auctor eſſet. Cum enim Lotharius menſe Junio Roma Papiam veniſſet, indeque ad Ludovicum patrem, cui *de juſtitiis in Italia à ſe partim factis, partim inchoatis* fecit *indicium, miſſus eſt in Italiam Adhalardus Comes Palatii, juſſumque eſt ut Mauringum Brixiæ Comitem ſecum aſſumeret, & inchoatas juſtitias perficere curaret*, ut prodit Eginhardus laudatus, qui paulò poſt ſubdit: *Nunciatum eſt etiam Theodorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Primicerium, & Leonem Nomenclatorem generum ejus in Patriarchio Lateranenſi primò excæcatos, & deinde fuiſſe decollatos, & hoc eis ob hoc contigiſſe, quod ſe in omnibus fideliter erga partes Lotharii juvenis Imperatoris, agerent. Erant & qui dicerent, vel juſſu, vel conſilio Paſchalis Pontificis rem fuiſſe perpetratam.* Ad quod inveſtigandum Ludovicus Imperator Adalungum Abbatem monaſterii ſancti Vedaſti, & Hunfridum Comitem Curienſem Romam miſit.

XI. *Paſchalis PP. à calumnia ſe purgat.*

Antequam illi Romam proficiſcerentur advenerunt Legati Paſchalis Pontificis, ſcilicet Joannes Epiſcopus Sylvæ Candidæ, & Benedictus Archidiaconus Sedis Apoſtolicæ, rogantes Imperatorem, ut illam infamiam à Pontifice auferret. Sed iis dimiſſis, prædicti Adalungus Abbas & Hunfridus Comes Romam perrexerunt, coram quibus *Paſchalis Pontifex & ſe ab hujus facti communione cum magno Epiſcoporum numero jurejurando purificavit, & interfectores prædictorum hominum, quia de familia ſancti Petri erant, ſummopere defendens, mortuos velut majeſtatis reos condemnavit, jureque cæſos pronunciavit.* Deinde Imperatoris Legatis revertentibus Paſchalis adjunxit eumdem Joannem Sylvæ Candidæ Epiſcopum, Sergium Bibliothecarium, Quirinum Subdiaconum

SEC. IX. conum & Leonem Magiſtrum militum, per quos Imperator *de ſacramento Pontificis & excuſatione reorum* certior factus, *nihil ſibi ultra in hoc negotio faciendum ratus, memoratum Joannem Epiſcopum & ſocios ejus ad Pontificem dato convenienti reſponſo remiſit.* Idem ferè ac Eginhardus habent Theganus in libello de Geſtis Ludovici Imp. & Auctor Vitæ ejus, cujus verba recitat Baronius, qui & pluribus oſtendit ſanctum hunc Pontificem ab illis criminibus immunem fuiſſe.

XII. *Danorum converſioni incumbit.* Hoc eodem anno octingenteſimo vigeſimo tertio Ebo Remenſis Archiepiſcopus cum conſilio Ludovici Imperatoris & auctoritate Paſchalis Papæ in Daniam profectus eſt, ut Evangelium prædicaret; Eginhardus enim referens geſta in Conventu Compedienſi, à Ludovico Imp. menſe Novembri ejuſdem anni celebrato, hæc habet: *Ebbo Remorum Archiepiſcopus, qui conſilio Imperatoris & auctoritate Romani Pontificis prædicandi gratia ad terminos Danorum acceſſerat æſtate præterita; & multos ex eis ad fidem venientes baptizaverat, regreſſus eſt.* De hac Ebonis miſſione, loquitur ſed ſine ullo temporis charactere Flodoardus lib. 2. cap. 19. *Hic Præſul Ebo cum conſilio Ludovici Imp. & auctoritate Paſchalis Romani Pontificis, prædicandi gratia ad terminos uſque Danorum acceſſit, & multos ex eis ad fidem venientes baptizavit.* Antequam Ebo in Daniam proficiſceretur, Romam adierat, ut licentiam in partibus illis Evangelizandi à Pontifice obtineret; Paſchalis enim Papæ decreto, quod recitat Bollandus ad diem III menſis Februarii, quo S. Anſcharius Archiepiſcopus Hamburgenſis Danorum & Suecorum Apoſtolus colitur, præponitur Epiſtola ejuſdem Anſcharii, *omnibus ſanctæ Dei Eccleſiæ Præſulibus in regno duntaxat Ludovici Regis commanentibus* data, in qua hic ſanctus Præſul ait: *Noſſe vos cupio, quia in hoc libello continetur, qualiter Ebo Remenſis Archiepiſcopus divino afflatus ſpiritu, temporibus Domini Ludovici Imp. cum conſenſu ipſius ac penè totius regni ipſius Synodi congregatæ, Romam adiit, ibique à venerabili Papa Paſchali publicam evangelizandi licentiam in partibus Aquilonis accepit.* Ubi de alia Synodo non loquitur Anſcharius, quam de Attiniacenſi, anno octingenteſimo vigeſimo ſecundo menſe Auguſto coacta, cui Sedis Apoſtolicæ Legati adfuêre. Ipſemet Paſchalis Papa in ſuis ad univerſos Coëpiſcopos, Presbyteros, Principes, Duces, Comites & cunctos Chriſtianos literis, *præſentem*, inquit, *Reverendiſſimum fratrem & Coëpiſcopum noſtrum Ebonem ſanctæ Remenſis Eccleſiæ Archiepiſcopum, neceſſarium cum conſenſu fidelium Dei duximus, illis in partibus pro illuminatione veritatis dirigendum. Quatenus auctoritate beatorum Principum Apoſtolorum Petri & Pauli noſtra fraterna vice informatus, ante corpus & confeſſionem ipſius Principis Apoſtolorum evangelizandi publica auctoritate liberam tradidimus in omnibus facultatem, ut verbum vitæ, viamque ſalutis ubique provideat.* De converſione Danorum, ſeu

Digitized by Google

ſeu Nordalbingorum infra ſermo erit in Eugenio II. Has porrò Sancti Anſcharii literas refert etiam Mabillonius Sec. IV Benedict. part. II poſt ejuſdem Sancti Vitam. *SEC. IX.*

XIII. *Viennenſi Archiep. Pallium mittit.*

Eodem Tomo inter fragmenta vitæ ſancti Bernardi Archiepiſcopi Viennenſis idem Mabillonius pag. 566. recitat Epiſtolam Paſchalis Pontificis ex MS. Codice Ambroniacenſi, qua pallium eidem Bernardo, qui illud poſtulaverat, mittit, & Viennenſis Eccleſiæ privilegia confirmat. *Omnia etiam*, inquit, *privilegia, quæ tuæ pridem conceſſa ſunt à prædeceſſoribus noſtris Eccleſiæ, volumus inconcuſſa tibi, & ſucceſſoribus tuis permanere.* Hanc Epiſtolam etiam refert Joannes à Boſco.

XIV. *Supremum diem obit.*

Paſchalem Papam anno octingenteſimo vigeſimo quarto obiiſſe, produnt omnes ferè Francorum Annaliſtæ, ſed nullus ex illis menſem, aut diem memorat, & numeri in Anaſtaſio ita ſunt depravati ut ex illo neutrum deducere poſſimus, quod idem dicendum de ſequentibus Pontificibus, quorum initium & finem, uſque ad medium circiter ſeculum undecimum, certò detegere potis non eſt; unde plurimùm nos facturos exiſtimamus, ſi cum Annotatore Baronii, in annis eorum conſecrationis aut mortis conſignandis, in pleriſque non oſtendamus. Certum tamen eſt, Paſchalem ante diem XXIV menſis Junii anni DCCCXXIV defunctum eſſe, cum ex Eginhardo in Eugenio II laudando, conſtet hujus conſecrationem ante eum diem nunciatum fuiſſe Ludovico Imperatori. In Anaſtaſio legitur: *Sedit annos ſeptem, menſes quinque, dies ſexdecim.* Tum narrata ejus morte: *Ceſſavit Epiſcopatus ejus dies quatuor in menſe Januario, indictione prima*, quæ inter ſe pugnant. Nam ex dictis evidenter patet, Paſchalem ordinatum eſſe menſe Januario anni DCCCXVII. Non potuit itaque ſedere annos VII, menſes V, dies XVI, & ad Deum migrare eodem menſe Januario anni DCCCXXIV, quo tamen anno obiiſſe inter omnes convenit; & hoc numeranti perſpicuum eſt. Quare menſis Januarius additicius eſt in Anaſtaſio & forsàn etiam indictio. Sed interpontificium videtur certum; cum Ordericus lib. 2. pag. 454. etiam ſcribat: *Ceſſavit Epiſcopatus diebus IV.* Dicendum itaque Paſchalem obiiſſe die decima menſis Februarii, nam Martinus Polonus ſcribit, eum ſediſſe annos VII & dies XVII, quod idem legitur in Honorio Auguſtodunenſi & in Catalogis I, III, V & VII Tomo I Criticæ Baronianæ præfixis, quæ verior apparet Anaſtaſii lectio.

XV. *Sepelitur in Eccleſia S. Praxedis.*

Romani pati noluerunt, ut corpus ejus ſepeliretur in Eccleſia Sancti Petri; Quare Eugenius II ejus in Pontificatum ſucceſſor, illud ſepeliri juſſit in loco, quem ipſe vivens conſtruxerat in Eccleſia Sanctæ Praxedis. *Illis miſſis abeuntibus*, inquit Theganus laudatus

SEC. IX. num. 30. *ſtatim ſupradictus Papa obiit, cujus funus Romanus populus in Eccleſia B. Petri Apoſtoli humari noluit, antequam Eugenius Papa poſt eum ſucceſſit, & ipſe juſſit ſepelire corpus ejus in loco, quem ipſe vivens conſtruxerat.* Locum autem illum fuiſſe Eccleſiam ſanctæ Praxedis conſtat ex inſcriptione, quam Ludovicus Jacob in Bibliotheca Pontificia aſſerit legi in eadem Eccleſia apud Monachos Vallis-Umbroſæ ſupra magnam tumbam ad ingreſſum ſacelli ſacræ columnæ D. N. Jeſu-Chriſti, S. PASCHALIS PP. I. Papebrocius quidem in Conatu Chronico-Hiſtorico teſtatur, poſt diligens examen eam inſcriptionem inveniri non potuiſſe; ſed tamen huic traditioni fidem adhibendam, cum Anaſtaſius tradat, Paſchalem dictam Eccleſiam jamjam caſuram à fundamentis renovaſſe, multis ſanctorum corporibus à ſe inventis ditaſſe, fundato ad eam Monachorum Græcorum monaſterio auxiſſe, plurimaque ei contuliſſe prædia & poſſeſſionum loca urbana, vel ruſticana. Indeque Papebrocius infert, Anaſtaſium, vel ejus Tranſcriptores Paſchalis ſepulturam perperàm adſcripſiſſe Eccleſiæ Sancti Petri; quod ſanè confidentius affirmaſſet, ſi ad laudatum Thegani locum animum advertiſſet. Paſchalis liberalitatem, & miracula narrat Baronius ex Anaſtaſio, apud quem legenda.

EVGENIVS II. *Pontif. CI.*

Anno Domini DCCCXXIV.

I. *Eugenius II fit Papa.* CUm poſt Paſchalis obitum Epiſcopatus ceſſaſſet diebus quatuor, ut ex Anaſtaſio & Orderico oſtenſum eſt, Eugenius hujus nominis II, natione Romanus, ex patre Boëmundo, Archipresbyter ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, Tituli Sanctæ Sabinæ, ordinatus eſt Romanus Pontifex die decima quarta menſis Februarii, quæ anno octingenteſimo vigeſimo quarto in Dominicam incidebat. *Legati Romani Pontificis*, inquit Eginhardus in Annalibus, *Romam regreſſi, eumdem valida infirmitate detentum, ac morti proximum invenerunt, qui etiam paucis poſt adventum illorum exactis diebus vitâ deceſſit. In cujus locum cum duo per contentionem populi fuiſſent electi, Eugenius tamen Archipresbyter, Tituli ſanctæ Sabinæ, vincente nobilium parte, ſubrogatus atque ordinatus eſt.* Onuphrius & poſt eum Ciaconius ſcribunt, Zinzinum Romanæ Eccleſiæ Presbyterum, à minori parte electum contra Eugenium, coactum non longè poſt abdicaſſe, ſed à quo id acceperint, me latet.

II. *Lotharium Imp. honorificè ſuſcipit.* Quidquid ſit de nomine illius, qui fuit electus in ſchiſmate, certum eſt illius componendi gratia, Romam miſſum eſſe à Ludovico Impera-

Imperatore patre Lotharium, qui unà cum eo imperabat. *Cujus rei nuncium*, ſubdit Eginhardus laudatus, *cum Quirinus Subdiaconus, unus ex iis, qui priori legatione fungebantur, ad Imperatorem detuliſſet, Conventu circiter VIII Kalend. Julii pronunciato, atque Compendii habito, ipſe ad Britannicam expeditionem per ſe faciendam animo intento, Lotharium filium imperii ſocium, Romam mittere decrevit: ut vice ſua functus, ea quæ rerum neceſſitas flagitare videbatur, cum novo Pontifice, populoque Romano ſtatueret atque firmaret. Et ille quidem ad hæc exequenda poſt medium menſem Auguſtum in Italiam profectus eſt.* Lotharius Romæ ab Eugenio Pontifice honorifice ſuſceptus, ſtatum populi Romani, *memorati Pontificis benevola aſſenſione* ita correxit, ut omnes qui rerum ſuarum direptione graviter fuerant deſolati, de receptione bonorum ſuorum magnificè ſint conſolati, ut ſubjungit Eginhardus. Auctor Vitæ Ludovici pii addit, Lotharium queſtum eſſe, quod hi, qui Imperatori & Francis fideles fuerant, iniqua nece perempti fuiſſent, & qui ſupervixerent, ludibrio reliquis forent: quare etiam tantæ querelæ adverſus Romanorum Pontifices, Judiceſque ſonarent; repertumque eſſe quod quorundam Pontificum vel ignorantia vel deſidia, ſed & Judicum cœca & inexplebili cupiditate, multorum prædia injuſtè fuiſſent confiſcata. Unde reddendo, quæ injuſtè erant ſublata, Lotharium magnam populo Romano creaſſe lætitiam. *Statutum etiam*, inquit, *juxta antiquum morem, ut ex latere Imperatoris mitterentur, qui Judiciariam exercentes poteſtatem, juſtitiam omni populo facerent, & tempore quo viſum foret Imperatori, æqua lance penderent.*

III. *Conſtitutio Lotharii de electione Pontificis Rom.*

Antequam Româ regrederetur Lotharius Auguſtus Conſtitutionem publicavit, cujus partem recitat Sigonius lib. 4. de Regno Italiæ & ex eo Baronius, ſed quam Holſtenius in Collectione Romana parte 2. pag. 218. deſumtam ex Collectione Canonum Cardinalis Deuſdedit lib. 1. cap. 242. & ſeqq. integram exhibet, in novem capitula diſtinctam. Eam, ad Annalium Baronii illuſtrationem, etiam integram edidit Auctor Criticæ. Tertium Capitulum reſpicit electionem Romani Pontificis, quem ab illis ſolummodò Romanis eligi vult, *quibus antiquitùs conceſſum eſt conſtitutione Sanctorum Patrum*, ut *ſibi eligant Pontificem.* Ita ut *nullus ſive liber, ſive ſervus præſumat aliquod impedimentum facere.* Sextum capitulum reſpicit res Eccleſiarum injuſtè retentas ſub occaſione quaſi licentiâ accepta à Pontifice, quas, inquit Lotharius, *volumus ut à Legatis noſtris in poteſtatem Pontificis & Romanæ Eccleſiæ celeriùs redigantur.* Cetera capitula, quæ reſpiciunt obedientiam Romano Pontifici in omnibus ſervandam, deprædationum prohibitionem, aliaque quædam locis citatis legi poſſunt.

SEC. IX.

IV. *Eugenii PP. decretum de Romani Pontif. conſecratione.*

„ Illud etiam, inquit Sigonius laudatus, propter tumultus ſuperiores adjectum videtur, ut ad vitanda comitiorum diſſidia, aut „ Legati Regis, aut Rex ipſe, ſi in Urbe adeſſent, conſecrationi Romani Pontificis intereſſent, ſic enim ſubſequentibus annis eſt obſervatum, & poſtremò nova etiam lege ſancitum. Quod Sigonius ſubodoratus eſt, Annotator Baronii indubitatum eſſe ſcribit, Eugenium nempe ipſum, Lothario Romæ exiſtente, ſtatuiſſe, ut conſecrationi Romani Pontificis Legati Imperiales intereſſent. In ſupplemento enim Longobardicorum, Paulo Diacono attributo, & in fine libelli ejus de Epiſcopis Metenſibus recitato, ad annum Chriſti DCCCXXV legitur: *Lotharius Imperator ad Italiam veniens Miſſam Sancti Martini Romæ celebravit. Et hoc eſt juramentum quod Romano Clero ipſemet Eugenius Papa facere imperavit: Promitto ego* Ill. (loco nominis proprii, hodie litteram N. ponimus, qua nomen etiam proprium deſignatur) *per Deum omnipotentem, & per iſta Sancta quatuor Evangelia, & per hanc crucem Domini noſtri Jeſu Chriſti, & per corpus beatiſſimi Petri Principis Apoſtolorum, quod ab hac die in futurum fidelis ero Dominis noſtris Imperatoribus Hludovico & Hlotario, diebus vitæ meæ, juxta vires & intellectum meum, ſine fraude atque malo ingenio, ſalva fide quam repromiſi Domino Apoſtolico: & quod non conſentiam ut aliter in hac ſede Romana fiat electio Pontificis niſi canonicè & juſtè ſecundum vires & intellectum meum: & ille qui electus fuerit, me conſentiente conſecratus Pontifex non fiat, priuſquam tale ſacramentum faciat in præſentia Miſſi Domini Imperatoris & populi, cum juramento quale dominus Eugenius Papa ſponte pro conſervatione omnium factum habet perſcriptum.*

V. *Ejus decreti ſinceritas oſtenditur.*

Baronius quidem, aliique poſt eum Scriptores Catholici hujus decreti Eugeniani non faciunt mentionem, quod fortè ſuſpicati ſint, illud figmentum eſſe ſchiſmaticorum. Sed illius ſinceritas oſtenditur ex diplomatis Ottonis Imperatoris hujus nominis primi, & Sancti Henrici itidem Imperatoris, hujus etiam nominis primi, quæ nunc Romæ in caſtello Sancti Angeli aſſervantur, & à Baronio annis CMLXII & MXIV recitantur: in priori enim diplomate juramentum ab Eugenio conſtitutum Otto Imperator locum habere juſſit, & in utroque fere integrum legitur. Deinde illud decretum, quod anno octingenteſimo nonageſimo ſeptimo, Stephanus Papa VI, vulgò VII confirmavit, ſubſequentibus poſt Eugenium annis obſervatum eſſe ſuis locis oſtendemus. Uſus ille à Juſtiniano Imperatore primùm inductus, qui deſierat in Gregorio Papa III, ab Eugenio in integrum reſtitutus.

VI. *Illius condendi cauſa.*

Hic enim Pontifex non exiſtimavit id denegandum Lothario Auguſto ob factiones & clientelas eorum, qui quòd Romæ potentiores

res

res eſſent, potiores quoque ſe eſſe debere arbitrabantur in Pontificum Romanorum electione. Ad hæc populi Romani libertas Magnatum favore innixa coercenda erat, & quieti Eccleſiæ conſulendum, ac acre aliquod frenum injiciendum, ut inteſtinis illis ſeditionibus finis tandem imponeretur. Præterquamquod Eugenius videbat, Lotharium Imperatorem omnes honores affectare, quibus Imperatores Græci aliàs affecti fuiſſent, & periculoſum eſſe hac in re voluntati ejus refragari. Neque dubitandum, quin Eugenius ad decretum illud condendum juſtis rationibus motus fuerit, cum Anaſtaſius in ejus Vita de eo ſcribat: *Sola quæ Chriſto erant placita, omnibus diebus & noctibus cogitabat.* Id autem ab illo eò prudentiùs peractum, quod aliàs in uſu poſitum fuiſſet. Fatendum tamen eam conſuetudinem non videri reſtitutam ſine Cleri aut populi repugnantia; cum Valentinus anno DCCCXXVII in locum Eugenii ſubrogatus, non legatur coram Legatis Cæſareis ordinatus. Gregorius itaque IV, Valentini ſucceſſor primus videtur eſſe, qui Francis Romæ imperantibus, in Legatorum Imperialium præſentia conſecratus fuit. Hic mos ſubinde interruptus fuit, ſed ſeculo undecimo abolitus, ut ſuo loco dicetur. Hæc ex Critica Baronii. SEC. IX.

VII. *Lotharius Imp. ſupremum Romæ Dominium, exercet.*

Ex laudata porrò Lotharii Auguſti Conſtitutione conſtat etiam certum eſſe, quod ſuperius diximus, Imperatorem nempe fuiſſe tunc ſupremum Urbis dominum ex conceſſione Pontificis. Poſtquam enim Lotharius capite primo dixit, ſe decernere, *ut domno Apoſtolicò in omnibus juſta ſervetur obedientia, ſeu ducibus & Iudicibus ſuis ad juſtitiam faciendam*; & capite quarto velle ſe, *ut miſſi conſtituantur ab Apoſtolico & à nobis, qui annuatim nobis renuntiant, qualiter ſinguli duces & Judices juſtitiam populo faciant, & quomodo noſtra conſtitutio ſervetur*; reſervat tamen ſibi poſtea ſupremum dominium capite octavo his verbis: *Placuit etiam nobis, ut cuncti Duces, & Judices, ſive alii, qui cæteris præeſſe debent, in noſtram præſentiam, dum Romæ ſumus, conveniant. Volumus enim & numerum & nomina ſcire, & ſingulis de miniſterio ſibi credito admonitionem facere.* Hanc ſupremam juriſdictionem anno DCCCXLVII exercere volebat Lotharius, leges Romanas abrogando, aliaſque ſubſtituendo, quod precibus ſuis impedivit Leo IV, qui apud Gratianum diſtinct. 10. cap. 13. *Veſtram*, inquit, *flagitamus clementiam, ut ſicut hactenus Romana lex viguit abſque univerſis procellis, & pro nullius perſona hominis reminiſcitur eſſe corrupta, ita nunc ſuum robur, propriumque vigorem obtineat.* Vide ea de re dicta in Leone III, & in Paſchali I.

VIII. *Legatio Impp. Orientis ad Ludovicum Aug. & ad Eugenium PP.*

Michael Balbus Orientis Imperator anno octingenteſimo vigeſimo Leoni Armeno ſucceſſerat, annoque ſequenti DCCCXXI Theophilum filium Imperatorem coronarat. Michael Leonis Armeni veſtigiis

SEC. IX. inſiſtens ſacrarum Imaginum cultores vexavit, annoque octingenteſimo vigeſimo quarto Legationem miſit ad Ludovicum Pium Romanorum Imperatorem cum literis datis *menſe April. die X, Indict. II, à Deo conſervanda Regia urbe*, ideſt Conſtantinopoli. Eis literis præfiguntur nomina Michaelis & Theophili Imperatorum, qui poſtquam ſe excuſarunt apud Ludovicum, quòd, propter motus à Thoma viro ſeditioſo concitatos, per literas nondum eum de Imperio ante quadriennium ſibi collato, certiorem fecerint, aiunt ſe ad eum mittere Legatos, & poſtea tranſeunt ad ſacrarum Imaginum cultum, tandemque Ludovicum Auguſtum deprecantur, ut Legati quos ad Pontificem Romanum mittunt, ejus auxilio è Francia proficiſci poſſint: *Unde, inquiunt, honorem Eccleſiæ Chriſti quærentes, fecimus literas ad Sanctiſſimum Papam antiquæ Romæ; & eas miſimus per prædictos miſſos noſtros ad eum, dantes eis Evangelium aureum ex lapidibus pretioſis ornatum, ſimiliter & patenam auream, & ipſam ex lapidibus pretioſis ornatam, & calicem ſimili modo ornatum, ambobus inſcripta Imperii noſtri nomina, ut Deo jubente, illuc offerant ea ad templum ſanctiſſimi ac beatiſſimi Apoſtolorum Principis Petri, qui intercedat pro nobis & vobis. De cetero ordinet veſtra ſpiritalis dilectio, ut cum omni honore & illæſione ad eum veniant, auxilium ferentes*, &c. Verùm Imperatorum Orientis literæ multa falſa continent, ipſique ſe hæreticos produnt, dum ſex univerſalia tantum laudant Concilia, nec ullam Septimæ Synodi Nicænæ, adverſus Iconoclaſtarum hæreſim celebratæ mentionem faciunt. Fraudulenter queruntur Eccleſiam, ob diſſenſiones de cultu Imaginum eſſe diviſam, cum tamen Synodum Generalem, quæ diſſenſiones ſuſtulerat, locum habere prohiberent. Præterea Græcos orthodoxos reprehendunt, quòd vivificam Crucem deſpicerent, Imagines ut Deos quoſdam adorarent, aliaſque id genus ineptias in cultu Imaginum oſtenderent, quæ meræ calumniæ erant.

IX. *Ludovicus Aug. Collationem de Imaginibus fieri, facultatem ab Eugenio PP. obtinet.*

Ludovicus Auguſtus poſt Orientalium Legatorum diſceſſum, ſuos quoque ad impetrandam agendæ de Imaginibus Collationis facultatem, Romam ad Eugenium Papam direxit Oratores, Freculfum videlicet Lexovienſem Epiſcopum, & Adegarium ejus ſocium; qui poſtquam cum Pontifice, Epiſcopis & Miniſtris illius hac de re egiſſent, ab eo facultatem obtinuerunt viros doctos congregandi, quò cauſa Imaginum mag. examinaretur. Româ igitur anno octingenteſimo vigeſimo quinto reverſis Freculfo & Adegario, Conventus habitus eſt Pariſiis Kalendis Novembris, ut Epiſcopi ex eo ad Ludovicum Auguſtum ſcribunt. In eo conditus eſt libellus ad probandum retinendas quidem Imagines, ſed nullatenus adorandas eſſe, ullove ſuperſtitioſo cultu honorandas. Sed cum vereretur Ludovicus, ne lecto integro

integro libello, Eugenius Papa commoveretur, collecta ex eo libello capitula ipſi direxit per Jeremiam Senonenſem & Jonam Aurelianenſem Epiſcopos, ut hac de re prudenter & moderatè cum Pontifice agerent. Quid inde actum ſit, incertum: certum tamen Gallicanam Eccleſiam in eadem ſententia perſtitiſſe uſque ad finem ſeculi noni, quo ferè tempore cum Græcis & Romana Eccleſia in modo colendi Imagines convenire cæpit. Vide dicta Tomo ſuperiori in Hadriano primo num. LIV. *SEC. IX.*

X. *Eugenius PP. Laureacenſem Metropolim reſtituit.*

In Symmacho Papa diximus, hunc Pontificem Theodoro Laureacenſi Archiepiſcopo Pallium miſiſſe. Verùm ob ſecuta bella ab Hunnis, ſeu Avaribus illata, Chriſtiana religio in Norico penitus extincta eſt. Eam poſtea inſtauravit ſanctus Rudbertus, ſeu Rutpertus, qui illuc ex civitate Wormatienſi, cujus Epiſcopus erat, exeunte ſeculo ſeptimo profectus eſt. Poſt Rudbertum ſanctus Bonifacius Germaniæ Legatus Apoſtolicus aliquot Epiſcopatus in Germania fundavit, & ſedem Moguntinam in Metropolim erigi à Zacharia Papa obtinuit. Tum regnante Carolo Magno Colonia eodem honore exornata; tandemque ejuſdem Caroli tempore, anno ſeptingenteſimo nonageſimo octavo, urbs Saltzburgenſis à Leone Papa III Metropolis effecta, eique ſubjecti Epiſcopatus, qui aliàs Metropoli Laureacenſi ſubditi fuerant. Verùm cum tres illi Archiepiſcopatus ampliſſimis Norici & Germaniæ regionibus non ſufficerent, viſum eſt Romano Pontifici Eugenio, Laureacenſem jam à tot annis extinctum, in integrum reſtituere, ob idque Urolpho Laureacenſi Antiſtiti, qui anno DCCCXXIV, aut ſequenti ad limina Apoſtolorum orationis causâ venerat, Pallium conceſſit, eique vices Apoſtolicas commiſit in regionibus Hunniæ, ſeu Avariæ, Moraviæ, & Pannoniæ provinciarum, ac tandem è ſeptem Epiſcopatibus olim Laureacenſi Archiepiſcopo ſubditis, quatuor ei ſubjecit, donec alii erigi poſſent. Hæc conſtânt ex literis ipſius Eugenii Papæ, quæ Tomo VII Concil. leguntur, & inſcriptis quatuor illis Epiſcopis ſuffraganeis, nec non & duobus *Ducibus & Optimatibus, exercitibuſque plebis Huniæ, quæ & Avaria dicitur & Moravia.* Sed Urolpho circa annum DCCCXXXVII demortuo, ſuppreſſum eſt Laureacenſis Archiepiſcopatûs nomen; diæceſes Laureacenſis ac Patavienſis iterum ſimul unitæ ſunt, & in unam provinciam coaluerunt Saliſburgenſis & Laureacenſis Metropoles uſque ad Pontificatum Leonis Papæ hujus nominis VII.

XI. *Legatos ad Ludovicum Imp. mittit.*

Anno octingenteſimo vigeſimo ſexto Eugenius Pontifex ad Ludovicum Imperatorem Conventum apud Inglheim circa Kalendas Junias celebrantem Legatos miſit, Leonem Centumcellenſem Epiſcopum

SEC. IX. copum & Theophylactum Nomenclatorem, ut habent Auctor Vitæ Ludovici Pii & Eginhardus in Annalibus, qui cauſam iſtius legationis non produnt: imò quid iſti Legati attulerint, altum apud hujus temporis Scriptores ſilentium.

XII. *Concilium Romæ celebrat pro diſciplina Eccleſ. reſtituenda.*

Eodem Chriſti anno octingenteſimo vigeſimo ſexto, & quidem die decima ſexta menſis Novembris, Eugenius Papa Concilium Romæ celebravit, cui adfuerunt Epiſcopi numero ſexaginta tres, Presbyteri ſeptemdecim & aliqui Diaconi, omnes ex iis ditionibus, quæ vel Romano Pontifici, vel Ludovico Auguſto in Italia parebant. Illud Holſtenius in ſecunda parte Collectionis Romanæ integrum publicavit, extatque Tomo VIII Concil. Labbei. In eo conditi Canones triginta & octo ad diſciplinam Canonicam reſtituendum: quorum trigeſimo tertio ſtatuit, *ut nulli laicorum liceat in eodem loco, ubi Sacerdotes, reliquive Clerici conſiſtunt, quod Presbyterium nuncupatur, quando miſſa celebratur conſiſtere, ut liberè ac honorificè poſſint ſacra officia exercere.* Quem Canonem confirmavit Leo IV Papa in alio Concilio Romæ habito anno DCCCLIII, Canone 33. addens, ne ſeculares intra ſacros cancellos tentent accedere, niſi Epiſcopo permittente. Canon trigeſimus quartus oſtendit, quantam curam habuerit Eugenius ſcholarum in Italia: *de quibuſdam locis*, inquit, *ad nos refertur, non magiſtros, neque curam inveniri pro ſtudio literarum. Idcirco in univerſis Epiſcopiis, ſubjectiſque plebibus, & aliis locis, in quibus neceſſitas occurrerit, omninò cura & diligentia habeatur, ut Magiſtri & Doctores conſtituantur, qui ſtudia literarum, liberaliumque artium, ac Sancta habentes dogmata, aſſiduè doceant, quia in his maximè divina manifeſtantur, atque declarantur mandata.* Hunc Canonem itidem confirmavit idem Leo IV, in laudato Concilio, Canone 34. & addidit. *Et ſi liberalium artium præceptores in plebibus, ut aſſolet, rarò inveniantur, tamen Divinæ Scripturæ Magiſtri & inſtitutores Eccleſiaſtici officii nullatenus deſint, qui & annualiter proprio Epiſcopo de ejuſdem actionis opere ſollicitè inquiſiti debeant reſpondere. Nam qualiter ad divinum utiliter cultum aliquis accedere poſſit, niſi juſta inſtructione doceatur?* Præcipit Leo IV, ut vel in ipſis vicorum ſcholis Profeſſores ſint, qui Scripturas interpretentur, & officia divina exponant. Uterque itaque Pontifex ſupponit, literas hoc tempore non ſolùm Romæ, ſed etiam in aliis Italiæ Civitatibus & parochiis vigere, adjicitque tantum, ut illic habeantur utriuſque literaturæ, ſacræ ſcilicet & ſecularis, quàm fieri poteſt peritiſſimi. Ceteros hujus Concilii Canones explicat Natalis Alexander Sec. IX part. 1. art. IV.

XIII. *Mortalitatem explet.*

Eugenium Papam anno octingenteſimo vigeſimo ſeptimo obiiſſe, tradunt Eginhardus in Annalibus, Auctor Vitæ Ludovici Pii & Annaliſta Bertinianus: *Eugenius Papa*, inquit Eginhardus & poſt eum alii

Digitized by Google

alii ad annum DCCCXXVII, *menſe Auguſto deceſſit.* Auctor libri **SEC. IX.**
Pontificalis tradit eum ſediſſe *annos quatuor, menſes duos, dies viginti tres*, ſed numeros in eo corruptos eſſe oportet; ſi enim poſt mortem Paſchalis ſedes vacavit dies tantum quatuor, & ipſe Paſchalis obierit menſe Januario indictione prima, ut in eodem libro Pontificali legitur, Eugenius ejus ſucceſſor ordinatus eſſet menſe Januario ejuſdem indictionis primæ, & conſequenter anno DCCCXXIV, ſicque in ejus ſententia obiiſſet menſe Aprili anni DCCCXXVIII, quod repugnat & Chronologiæ ſequentium Pontificum, & omnibus ferè Francorum Annaliſtis, qui uno conſenſu tradunt, Eugenium menſe Auguſto anni DCCCXXVII mortalitatem expleſſe. Sed cum nullus ex Antiquis diem mortis ejus memoraverit, quot præciſe menſes & dies, ſupra annos tres ſederit, in compertum, illudque tantum certum, eum menſe Auguſto anni DCCCXXVII è vivis exceſſiſſe.

XIV. *Purgationem per aquam frigidam inſtituit.*

Mabillonius Veterum Analectorum Tomo I ex perveteruſtis membranis Remigianis, ſeculo IX, ut ipſe ait, exaratis, exhibet ritum purgationis per aquam frigidam, quæ in iis dicitur ab Eugenio Papa II inſtituta. Natalis verò Alexander Sec. IX. cap. I. art. IV vix ſibi perſuadere poteſt id ab Eugenio inventum & ab omnibus Chriſtianis obſervari juſſum: quia, inquit, incredibile eſt prudentiſſimum Pontificem, morem jurandi ſuper Altare & Reliquias Sanctorum abrogaſſe, & ritum, quo Deus tentaretur, miraculum ab ipſo poſtulando abſque neceſſitate, invexiſſe. Secundò, quia in eo ritu, qui mittendi ſunt in aquam adjurantur *per Patrem & filium & Spiritum Sanctum....... & per unigenitum filium Dei, & per Sanctam Trinitatem*, quaſi unigenitus Dei Filius & Sancta Trinitas à Patre & filio & Spiritu Sancto diſtinguantur. Tertiò, quia jubetur Sacerdos accedere ad Altare, & eis Euchariſtiam dare dicendo, *Corpus hic & Sanguis Domini noſtri Jeſu Chriſti ſit vobis ad probationem hodie:* credibile autem non eſt Eugenium vetuiſſe juramentum ſuper Altare propter periculum perjurii, & juſſiſſe ut daretur corpus Chriſti ad probationem cum periculo evidenti Sacrilegii. Quartò denique, quia Ludovicus Pius in Capitulari anni 829. cap. 12. prohibet probationem per aquam frigidam, quam non abrogaſſet, ſi Eugenius illam inſtituiſſet. Ita Natalis Alexander.

XV. *Illius decreti ſinceritas oſtenditur.*

Sed his non obſtantibus, cum huic inſtitutioni Eugenio aſſerendæ ſuffragetur, teſte Mabillonio in Adnotatione ad illam, vetus collectio Canonum in Monaſterio Sancti Mariani apud Autiſiodorum adſervata, in qua forma Judicii per aquam frigidam refertur cum hoc titulo: *Hoc judicium atque examinationem miſit Domnus Apoſtolicus in Franciam, ut non violarentur ſacra altaria Sanctorum, ſed*

SEC. IX. *per hanc adjurationem & judicium aquæ frigidæ poſſit pateſcere veritas*; vix mihi perſuadere poſſum hujus probationis, vel potius formæ & ritûs probationis inſtitutionem Eugenio II fuiſſe ſuppoſitam; cum præſertim plura exempla apud Gregorium Turonenſem mox laudanda evincant, jam longe ante hæc tempora illud probationis genus in uſu fuiſſe, ideoque rigorosè loquendo Eugenium illud non inſtituiſſe, ſed ſolam formam illius præſcripſiſſe. Quare objecta à viro doctiſſimo eſſe ſufficientia ad ei fidem denegandam, mihi in animum inducere non poſſum.

XVI. *Opinionis contrariæ primum fundamentum refellitur.* Nam quoad primum attinet, mirum non eſt Eugenium morem jurandi ſuper Altare & Reliquias Sanctorum abrogaſſe, & ritum præſcripſiſſe, quo Deus tentaretur, miraculum ab ipſo poſtulando ſine neceſſitate. Nonne enim tentabatur Deus, & miraculum ſine neceſſitate ab ipſo poſtulabatur, quando purgationes fiebant per ignem, vel per ferrum candens, vel per aquam calidam, vel per vomeres, aliaque hujuſmodi? & tamen hæc probationum genera, quamvis ab aliquibus aliquando improbata legantur, præſertim ab Agobardo Lugdunenſi Archiepiſcopo, qui libellum adversùs ea ex profeſſo conſcripſit, graviſſimis tamen ac Sanctiſſimis viris fuerunt accepta, frequentibuſque miraculis à Deo confirmata. Earum omnium probationum, imò ipſius aquæ frigidæ uſum Gregorii Turonenſis tempore, ipſoque ſeculo quinto jam invaluiſſe, probant exempla quæ leguntur apud eumdem Gregorium in Hiſt. lib. 2. cap. 1. in libro de Gloria Confeſſorum cap. 14. & lib. 1. de Gloria Martyrum capp. 68. & 69. ac libro 2. Hiſtoriæ Eccleſiaſt. Theodori Lectoris pag. 565. & ſeq. ex editione Henrici Valeſii. Et hoc ipſo ſeculo nono legimus in libro Hincmari Remenſis Archiepiſcopi de divortio Lotharii & Teutbergæ, Interrogatione prima, Teutbergam Reginam laicorum nobilium judicio, Epiſcoporum conſilio, & ipſius Regis Lotharii mariti conſenſu procuratorem miſiſſe ad Judicium aquæ ferventis, qui ex aqua illæſus evaſit. Et ſeculo undecimo ineunte, Sancta Cunegunda Auguſta, expurgationis gratiâ ad vomeres candentes Judicium ſibi delegit, quos *nudo veſtigio calcavit & ſine aduſtionis moleſtia ſecura pertranſiit*, ut legitur in Vita S. Henrici Imperatoris ejus conjugis cap. 21. apud Surium. Quod ſi purgationes illæ, quibus tentabatur Deus, & miraculum ſine neceſſitate ab eo poſtulabatur, permiſſæ erant, & à viris Sanctiſſimis adhibebantur, Judicium per aquam frigidam jam à ſeculo quinto uſitatum adhiberi non potuiſſe, gratis & ſine fundamento dicitur.

XVII. *Refellitur ſecundum.* Quod attinet ad ſecundum Natalis Alexandri fundamentum, ſi ejus ratio valeret, ſuppoſitionis pariter, imò & erroris arguenda eſſent

eſſent plura antiqua monumenta, & inter ea plures ex ordinibus *SEC. IX.* quos repræſentat Edmundus Martene lib. 3. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus, capite VII, quod eſt *de variis Iudiciis ſeu probationibus ad detegenda occulta ſeu dubia crimina*; in pluribus enim ex illis, vel aqua, vel qui probandi ſunt, adjurantur per Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, & poſtea per Sanctam Trinitatem, ac tandem quandoque adhuc per filium Dei. In ordine 3. pag. 463. *Adjuro vos omnes qui ad hoc veniſtis, per Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, & per illum baptiſmum, quem vos ſuſcepiſtis, & per unigenitum filium Dei, & per ſanctam & individuam Trinitatem*, &c. In adjuratione aquæ pagina ſequenti: *Adjuro te, aqua frigida in nomine Patris omnipotentis*, &c. *Adjuro te etiam per immortale nomen Chriſti, Filii Dei Omnipotentis*, &c. *Adjuro te etiam per Spiritum Sanctum*, &c. *Adjuro te per individuam Sanctam Trinitatem*, &c. In exorciſmo pariter hominis probandi ordinis 5. pag. 470. ita legitur: *Adjuro te homo per invocationem Domini noſtri Jeſu Chriſti, & per judicium aquæ frigidæ. Adjuro te per Patrem & per filium, & per Spiritum Sanctum, & Trinitatem inſeparabilem, & per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum*, &c. Cum itaque hæ repetitiones non ſufficiant ad probandam illorum ordinum ſuppoſitionem, vel errorem, ita nec ad prædictam conſtitutionem Eugenio II abjudicandam.

XVIII. *Tertium & quartum etiam rejiciuntur.*

Ait tertiò Natalis Alexander, credibile non eſſe, Eugenium vetuiſſe juramentum ſuper Altare propter periculum perjurii, & juſſiſſe ut daretur corpus Chriſti ad probationem cum periculo evidenti ſacrilegii. Sed probationem per corpus Chriſti, nonobſtante illo ſacrilegii periculo nono ſeculo prævaluiſſe, & non multò poſt Eugenium II, conſtat ex Canone XV Wormatienſis Concilii anno 868. celebrati, quo ſtatuitur, ut ad inquirendum furti auctorem in monaſteriis, miſſa ab Abbate, vel ab alio Presbytero, ejus juſſu, celebretur, & ſinguli Monachi pro purgatione ſua corpus & ſanguinem Chriſti percipiant, ut ita ſe innocentes oſtendant. Similis purgatio per corpus Domini *Gerfredo* monacho, qui Adalgarium Neduenſem Epiſcopum veneno necaſſe dicebatur, indicta eſt decreto Synodi Cabilonenſis anno 894. Hunc inquirendæ veritatis modum à Roberto Francorum Rege damnatum eſſe, teſtatur quidem Helgaldus in ejus Vita, in Epiſtola nempe ab eodem Roberto ad Leothericum Archiepiſcopum Senonenſem data: à Gregorio tamen VII Sanctiſſimo Pontifice non longe poſt Robertum Regem hæc purgatio per corpus Domini uſurpata, ut aſſerit Lambertus Schafnaburgenſis ad annum 1077. ubi refert, ipſum celebrando miſſam, cum communioni proximus eſſet, Regem Henricum ad altare evocaſſe, & manu præferentem Corpus Chriſti, dixiſſe: *Ecce corpus Dominicum,*

SEC. IX. *quod ſumpturus ero, in experimentum mihi hodie fiat innocentiæ meæ*, &c. *præfatus verba terribilia....... partem Dominici corporis accepit & comedit .... Tandem impetrato ſilentio converſus ad Regem, fac ergo, inquit, fili quod me facere vidiſti.* Ex quibus ſolvitur quarta Natalis Alexandri objectio. Sicut enim Robertus Rex, nonobſtantibus Conciliorum Wormatienſis & Cabilonenſis decretis, hunc uſum damnavit; ita Ludovicus Pius probationem per aquam frigidam vetuit. Sed ſicut Gregorius VII purgationem per corpus Chriſti adhibuit poſt Robertum, ita Judicium per aquam frigidam in uſu fuit poſt Ludovici Pii prohibitionem: Hincmarus ſiquidem Remorum Antiſtes, ab Hildegario Meldenſium Epiſcopo interrogatus, Judicium aquæ frigidæ multis argumentis approbavit Epiſtolâ XXXIX, ut ipſemet Natalis Alexander fatetur. Plura hujuſmodi probationum exempla legi poſſunt in Gloſſario Ducangii verbo, *Judicium*, & apud Ludovicum Cellotium in Appendice miſcellanea ad Hiſtoriam Gotteſchalci. Porrò Edmundus Martene loco laudato, ubi quædam probationum hujuſmodi exempla profert, non meminit præfati decreti Eugenii II, quia forsân de ejus ſinceritate dubitavit.

XIX. *Explicatur Judicium per crucem.* Hujus decreti Eugeniani occaſione, piaculum eſſet omittere aliud probationis, ſeu judicii genus, quod tempore Caroli Magni in uſu erat, judicium nempe per Crucem, cujus mentio eſt in Conventu, ſeu Placito, quod habuit anno DCCLXXV in villa, quæ dicitur *Duria* in Saxonia ſita. Res autem ſic agebatur. Miſſæ tempore, ſive dum pſalmi, oratioque dominica recitarentur, homines duo conducti ad Crucem ſtabant brachiis expanſis. Qui prior laſſus brachia depoſuiſſet ejus pars victa cenſebatur. Præclarum iſtius Iudicii exemplum refert Ducangius in Gloſſario in voce *Crux*, ex quodam Chonico ad annum DCCXCVIII: *Tandem habito conſilio pacti ſunt, ut hac Dei & ſancti ſpiritus reſervarentur judicio, eligentes duos juvenes Clericos ſine ullo crimine exiſtimatos ſtatuerunt in Eccleſia S. Joannis Baptiſtæ ad Domum, & ad Crucem ſtare fecerunt, quorum unus Aragaus poſt Archipresbyter Eccleſiæ majoris nomine, ex parte publica; alter verò ex parte Sancti Zenonis, pacificus videlicet, qui poſt Archidiaconus Eccleſiæ majoris fuit. Hi ambo ab introitu Miſſæ uſque ad mediam paſſionem tantum, quæ eſt ſecundum Mattheum pariter ſtarent; ille qui de parte publica datus fuerat, in terram velut exanimis corruit. Pacificus verò uſque ad finem Paſſionis ſtetit. His geſtis & omnibus gratias Deo agentibus, quartam partem tam Civitatis, quam caſtelli, pars Epiſcopii accepit*, lis enim inter Cives & Epiſcopum de reficiendis urbis mænibus vertebatur; Epiſcopus quartam duntaxat partem reparare volebat, cives tertiam ab eo partem inſtaurandam contendebant; cumque hi probare quæ dicebant, haud poſſent, ambæ tandem partes, habito conſilio pactæ ſunt, ut lis Crucis judicio

judicio decideretur. Notitiam illam recitat Ughellus Tomo V in Epiſcopis Veronenſibus. Illud probationis genus ſæpius prohibitum, tandemque abolitum fuit, ſicut & alia omnia de quibus locuti ſumus. Iſtius probationis, ſeu judicii generis, non meminit etiam Edmundus Martene loco laudato, ſed ſolum purgationis impoſitæ ſuper caput Cruce Domini, quod genus ab iſto valde diverſum eſt, ſicuti & genus ſe purgandi tertia, vel quinta, vel ſeptima manu de quo in Innocentio III agemus. *SEC. IX.*

VALENTINUS *Pontif. CII.*

Anno Domini DCCCXXVII.

EUgenio II Pontifice, anni octingenteſimi vigeſimi ſeptimi menſe Auguſto, mortuo, in ejus locum Valentinus, natione Romanus, ex patre Petro, de Regione Via-lata, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus, die incerto, ſed veroſimiliter eodem menſe Auguſto, à Romanis electus & ordinatus eſt Pontifex, ut tradunt omnes ſuperius laudati Francorum Annaliſtæ, ipſeque Auctor libri Pontificalis, qui addit, eum factum eſſe Diaconum, & poſtmodum Archidiaconum à Paſchali Papa, ob vitæ meritum, quo rutilebat, & Eugenium omni vitæ ſuæ tempore, eum tanquam filium dilexiſſe, ſuiſque conſpectibus aſſiduè conſiſtere voluiſſe. Porrò duratio interpontificii poſt Eugenium à nemine Antiquorum annotata. I. *Valentinus eligitur Papa.*

Licet ordinariè electioni Pontificis Romani ſuccederet ordinatio ante inthronizationem, quæ in Lateranenſi Eccleſia fieri ſolebat, cum ordinatio facta jam eſſet in Vaticana ſancti Petri; aliquando tamen inthronizatio ordinationem præcedebat, quod jam in Conone obſervatum vidimus. Idem etiam contigiſſe in Valentini electione notat Mabillonius in Commentario ad Ordinem Romanum paragr. 18. ex Anaſtaſio, qui agens de Valentini electione ſcribit: *Condignis gloriæ laudibus & honoris amplitudine ad Lateranenſe Patriarchium deductus, & in Pontificali eſt poſitus throno. Cujus ovanter ab omni Romanorum Senatu pedibus oſculatis*, &c. Poſtero die facta eſt Valentini conſecratio in Baſilica Sancti Petri, ut idem Auctor tradit, atque adeo inthronizatio conſecrationem præceſſit, ut etiam in Benedicto III. II. *Prius inthronizatur quam conſecretur.*

Quo ritu celebrata ſit ejuſdem Pontificis Valentini conſecratio, docet idem Anaſtaſius his verbis: *Ejus conſecrationis die ſereno jam illuceſcente, cum lumine jam dictum Antiſtitem ad B. Petri Apoſtolorum Principis Eccleſiam omnes pariter Romani à Palatio deducentes, Majeſtate divina auxiliante, in alto throno ſummum conſecravêre Pontificem, qui mox almificæ ſedis culmina ſcandens B. Petri Apoſtoli, & cæleſtis regni clavigeri,* III. *Ritus ejus conſecrationis.*

SEC. IX. *geri, divinis Deo laudibus & ſacrificiis piè oblatis, amplo & magnifico Romanorum cœtu ad Palatium*, ſcilicet Lateranenſe, *cum ingenti gaudio remeavit, atque lautiſſimis dapibus ſumptis, multis & diverſis munerum donis ſacram plebem & Senatum, populumque Romanum opimè ditavit.* Tunc ergo hi erant conſecrationis ritus, nempe ipſa novi Pontificis conſecratio ad ſanctum Petrum; impoſitio ejuſdem in ſedem S. Petri, oblatio ſacrificii per novum Pontificem; convivium; munera in Senatum & populum erogata, quæ *Presbyteria* vulgari nomine appellabant.

IV. *Ejus obitus.* Breviſſimum fuiſſe Valentini Pontificatum inter omnes convenit. Eginhardus in Annalibus ſcribit, eum *vix in Pontificatu unum menſem* compleviſſe. Auctor verò libri Pontificalis, Luitprandus, Honorius Auguſtodunenſis, Martinus Polonus & ſex ex Catalogis Tomo primo Criticæ Baronianæ præfixis, eum *dies quadraginta* ſediſſe tradunt. Eodem itaque anno octingenteſimo vigeſimo ſeptimo, ſed menſe & die incertis obiit Valentinus; probabiliter circa finem menſis Septembris, vel initium Octobris, de quo nihil certi affirmari poteſt.

GREGORIUS IV. *Pontif. CIII.*

Anno Domini DCCCXXVII.

I. *Gregorius IV ſuccedit Valentino.* GRegorius IV, natione pariter Romani, Joannis filii, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyteri, Tituli ſancti Marci, electio facta videtur ſtatim, vel paulò poſt mortem Valentini. *Quo defuncto*, inquit Eginhardus, *Gregorius Presbyter Tituli ſancti Marci electus*; ſed ejus conſecratio dilata, quia non prius Pontificium munus obivit, quàm à Legatis Ludovici Imperatoris Romam miſſis, qui tantam electionem diſcuterent, confirmatus eſſet. Unde ſubdit Eginhardus: *Sed non prius ordinatus eſt, quam Legatus Imperatoris Romam venit, & electionem populi qualis eſſet, examinavit*, quæ totidem verbis Auctor Vitæ Ludovici Pii & Annaliſta Bertinianus tradunt. Ordinatus eſt autem menſe & die pariter incertis, cum dies ejus emortualis ignoretur, quemadmodum & duratio ceſſationis ſedis poſt Valentini obitum. Cum tamen ad Imperatorem in Galliis agentem, ante ejus conſecrationem literæ datæ fuerint, & ab eo Legatus Romam miſſus ſit, ea ſub finem anni octingenteſimi vigeſimi ſeptimi peracta videtur.

II. *Legatos ad Ludovicum Aug. mittit.* Electus eſt Gregorius & per vim abſtractus ex Baſilica beatorum Martyrum Coſmæ & Damiani; dicebat enim ſe ad tale miniſterium inutilem fore; indeque ductus in Patriarchium Lateranenſe cum hymnis & canticis ſpiritualibus, inquit Anaſtaſius, qui inthronizatio-

nizationis ejus , non conſecrationis meminit , quæ tantum facta eſt poſt adventum Legati Imperialis , ut mox dictum eſt , ideoque ſicut in Valentino , ita & in Gregorio IV inthronizatio conſecrationem præceſſit. Gregorius poſt ſuam ordinationem Legatos ad Ludovicum Imperatorem anno octingenteſimo vigeſimo octavo miſit Quirinum Primicerium & Theophylactum Nomenclatorem , quos Ludovicus audivit in Palatio Ingelheimenſi menſe Junio , ut prodit Eginhardus laudatus. *SEC. IX.*

III. *Amalarium Legatum ſuſcipit pro corrigendis Antiphonariis.*

Hadrianum Papam hujus nominis primum Carolo Magno dediſſe peritiſſimos Cantores Theodorum & Benedictum, qui Franciam corrigerent cantu , ſuperiori Tomo oſtendimus , unumque ex illis à Carolo Metis , alterum Sueſſionem miſſum eſſe , & ad utrumque ex univerſa Francia , Regio juſſu delatos eſſe Antiphonarios, ut corrigerentur. Sed cum rurſùs iidem Antiphonarii corrigendi, augendique eſſent , anno octingenteſimo trigeſimo primo Ludovicus Pius Auguſtus Amalarium Metenſem Diaconum Romam ad Gregorium Papam miſit , ubi ab Apoſtolica Sede didicit , quæ in poſteriori Præfatione appoſuit ad libros quos ſcripſerat de officiis Eccleſiaſticis. Quibus addidit librum de ordine Antiphonarii, in quo teſtatur ſe anno octingenteſimo trigeſimo primo ad Gregorium Papam miſſum his verbis : *Poſt hoc veniens Romam anno ab Incarnatione Domini DCCCXXI,' indictione IX, ſub imperio domini & piiſſimi Imp. Ludovici & Apoſtolatu glorioſiſſimi Apoſtolici Gregorii , interrogavi de ordine Reſponſorum à Feſtivitate Pentecoſtes ad Adventum domini.* Dedit Amalario Gregorius Theodorum Archidiaconum Romanæ Eccleſiæ, qui eum de omnibus admoneret, ut ſcribit ipſe Amalarius in Prologi exordio : *Interrogavi Archidiaconum Theodorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ quem rogavit dominus Apoſtolicus , ut me inſtrueret juxta interrogationem meam de ordine Romani officii* , &c. *Petebat Amalarius à Gregorio ut Antiphonarium ad Ludovicum Auguſtum mitteret , ſed reſpondit Gregorius* : „ Antiphonarium non habeo , quem poſſim mittere filio meo „ Domino Imperatori : quoniam hos quos habuimus , Vuala quan„ do functus eſt ſua legatione , abduxit eos ſecum in Franciam. *Quæ memorata volumina contuli cum noſtris Antiphonariis* , inquit Amalarius, quem Baronius perperàm ſcribit eſſe Amalarium Archiepiſcopum Trevirenſem , hic enim anno DCCCXIV vivere deſierat, ut ad eumdem Chriſti annum oſtendit Annotator Baronii. Amalarius itaque iſte ; eſt Amalarius Metenſis Diaconus, quem non mirum eſt electum fuiſſe ad Antiphonarios corrigendos, nam, ut ſcribit Monachus Egoliſmenſis in Vita Caroli Magni, *Majus Magiſterium cantandi in Metis civitate remanſit. Quantumque Magiſterium Romanum ſuperat Metenſe in arte cantilenæ, tanto ſuperat Metenſis cantilena cæteras ſcholas Galliarum.*

Anno

Digitized by Google

SEC. IX.

IV. *Iuditham Auguſtam abſolvit.*

Anno octingenteſimo trigeſimo filii Ludovici Auguſti in patrem conjurarunt, & Juditham Imperatricem ejus uxorem in monaſterium detruſerunt. Sed anno ſequenti octingenteſimo trigeſimo primo Imperator Aquisgrani, circa Kalendas Februarii Conventum habuit, in quo Romani Pontificis Gregorii & Epiſcoporum judicio, Juditha Auguſta abſoluta eſt ab iis criminibus de quibus accuſabatur: *Ad quod Placitum*, inquit Annaliſta Bertinianus, *domna Imperatrix, ſicut juſſum fuerat, veniens, de cunctis ſe objicientibus purificare velle aiebat. Percunctatuſque eſt populus, ſi quislibet in eam aliquod crimen objicere vellet. Cumque nullus inventus eſſet, qui quodlibet illi malum inferret, purificavit ſe ſecundùm judicium Francorum de omnibus, quibus accuſata fuerat.* Theganus autem cap. 37. addit: *Inde venit Dominus Imperator Aquis ad ſedem ſuam, & ſupradicta conjux* [Juditha] *venit ibi obviam ei, quam honorificè ſuſcepit, jubente Gregorio Romano Pontifice cum aliorum Epiſcoporum juſto judicio.*

V. *Quare Gregorii PP. auctoritas ad eam abſolutionem neceſſaria.*

Quia enim velo impoſito Juditha Imperatrix projecta fuerat in monaſterium ad agendam publicam pœnitentiam, poſt crimen per ſacramenta dilutum, neceſſe erat, ut pœnitentiæ indictio injuſta reſcinderetur. Id autem fieri non poterat auctoritate Regia, ex decreto conventus publici, ſed judicio Eccleſiaſtico, poteſtate Eccleſiaſtica. Quod ita factum Theganus citatus obſervavit. Romani Pontificis auctoritas, inquit Marca lib. 3. Marcæ Hiſp. cap. 23. n. 9. adjuncta eſt judicio Epiſcoporum Franciæ, ſolo Auguſtorum intuitu, quorum dignitas cauſam iſtam majorem efficiebat. De majoribus autem cauſis ſedem Apoſtolicam conſulendam docuit olim Innocentius primus. Ex eadem perſonarum dignitate profectum, ut de divortio Lotharii Regis & Teutbergæ actum fuerit coram Nicolao Papa primo, adeo ut, quæ hodie fiunt in cauſis Regum Eccleſiaſticis ad Summum Pontificem relationes non careant ſuis exemplis; quæ celebriores factæ, poſtquam Pontificum reſcriptis, à juriſdictione ordinaria Principes exempti ſunt. Olim tamen perpetuum non erat, ut in cauſis Eccleſiaſticis Principum expectaretur auctoritas ſummi Pontificis, ut patet ex pœnitentia publica ab aliquot Epiſcopis Ludovico Pio Auguſto per vim indicta, quæ ab Epiſcopis aliis ſoluta eſt, non conſulto Romano Pontifice, & poſtea à Synodo plenaria confirmata.

VI. *Gregorius PP. Hamburgenſis Archiepiſcopatûs inſtitutionem confirmat.*

Cum Sanctus Anſcharius in Daniam anno octingenteſimo vigeſimo ſexto profectus eſſet, ibique per biennium Chriſti fidem prædicaſſet, in Sueciam à Ludovico Auguſto anno octingenteſimo vigeſimo nono miſſus eſt, & Suecis Evangelio annunciato, plures ex illis baptizavit. Ex miſſione ſua reverſus anni octingenteſimi trigeſimi primi initio, ad Ludovicum Auguſtum venit ante Conventum Aquisgranenſem,

de

de quo mox locuti ſumus, ſed antequam conventus ſolveretur, conſecratus eſt primus Archiepiſcopus Hamburgenſis. Rembertus enim in hujus Sancti Præſulis Vita, à Mabillonio Sec. IV Benedict. parte II recitata ſcribit, Ludovicum per S. Anſcharium ejuſque ſocios edoctum jam fidem Chriſti in partibus Danorum & Sueonum fructificare cæpiſſe, cum conſenſu Epiſcoporum, in ultima Saxoniæ regione trans Albim in civitate Hamburgenſi ſedem decreviſſe conſtituere Archiepiſcopalem, *cui ſubjaceret univerſa Nordalbingorum Eccleſia, & ad quem pertineret omnium regionum Aquilonarium poteſtas*, & ad hanc ſedem Anſcharium conſecrari feciſſe Archiepiſcopum per Drogonem Metenſem Præſulem, adſtantibus Ebone Remenſi, Hetti Trevirenſi & Otgario Moguntiacenſi. Sanctum Anſcharium recens ordinatum Ludovicus Auguſtus direxit ad ſedem Apoſtolicam, cum Bernoldo Straſburgenſi, & Ratoldo Sueſſionenſi Epiſcopis, ac Geroldo Comite, Legatis ſuis, ut Hamburgenſis ſedis inſtitutio à Gregorio Papa confirmaretur, *quod etiam ipſe tam decreti ſui auctoritate, quam Pallii datione, more prædeceſſorum ſuorum roboravit.* SEC. IX.

VII. S. Anſcharium ejuſdem ſedis Archiep. Legatum conſtituit.

Gregorius Anſcharium non ſolùm pallio donavit, ſed & ipſum Legatum Apoſtolicum *in omnibus circumquaque Gentibus Sueonum, ſive Danorum, necnon etiam Sclavorum, aliarumque in Aquilonis partibus gentium conſtitutarum, unà cum Ebone Remenſi Archiepiſcopo, qui ipſam legationem ante ſuſceperat, delegavit, & ante corpus & confeſſionem Sancti Petri Apoſtoli publicam Evangelizandi tribuit auctoritatem. Et ne horum quidquam in futurum irritum fieret, omnem reſiſtentem & contradicentem, vel quolibet modo his Sanctis ſtudiis piiſſimi Imperatoris inſidiantem, anathematis mucrone percuſſit, atque perpetua ultione reum diabolica ſorte damnavit*, inquit idem Rembertus Sancti Anſcharii diſcipulus & ſucceſſor loco laudato. Porrò eamdem miſſionem Eboni Archiepiſcopo Remenſi jam fuiſſe injunctam, in Paſchali Papa diximus, & diſerte aſſerit Rembertus immediatè poſt laudata verba. Gregorii IV reſcriptum, quo Sanctum Anſcharium Legatum Apoſtolicum conſtituit, refertur ab eodem Mabillonio ibidem. Quibus limitibus Anſcharii Legatio circumſcriberetur explicat Carolus Cointius in Annal. Eccleſiaſt. Francorum anno 830. num. 7.

VIII. In Franciam pergit ad conciliandam pacem inter Ludovicum Aug. & filios.

Anno octingenteſimo trigeſimo tertio, filii Ludovici Auguſti, ſcilicet Lotharius Auguſtus, Pippinus Aquitaniæ, & Ludovicus Bajoariæ Reges in apertum bellum adverſùs patrem erupêre, ac hinc & inde ingentes exercitus collecti. *Tandem ad id ventum eſt*, inquit Auctor Vitæ Ludovici Pii, *ut filios Imperatoris in unum cum copiis quibus poterant coire facerent, Gregoriumque Papam advocarent, ſub ornatu quaſi qui patri ſolus filios reconciliare deberet, & poſſet. Rei tamen eventus poſt claruit.* Rumor enim ſparſus erat Gregorium à Lotharii par-

SEC. IX. tibus ſtare contra Ludovicum patrem, ut idem Auctor tradit, ſicuti & Nithardus, qui Agobardi Archiepiſcopi Lugdunenſis, ceterorumque conjuratorum Lotharianæ factionis conſilia exponens, ait: *Inſuper autem & Gregorium Romanæ Summæ ſedis Pontificem, ut ſua auctoritate liberiùs, quod cupiebant, perficere poſſent, ſub eadem ſpecie magnis precibus in ſupplementum ſuæ voluntatis aſſumunt.* Agobardus ipſe in Epiſtola *de comparatione utriuſque regiminis, Eccleſiaſtici & politici* inſcripta, refert juſſiſſe imprimis Imperatorem, ut præter militarem ordinem, Eccleſiaſticus etiam contra præſentes commotiones paratus eſſet. Agobardi ſcopus in ea Epiſtola eſt; ut Imperatori ſuadeat pacem, concordiamque regni redintegrandam ex legibus præſcribendis à Gregorio Papa, quem Lotharii, Lotharianæque conjurationis fautorem temerè credidit, ut mox dicetur. Auctor Vitæ Ludovici Pii laudatus ſcribit poſtea: *cum autem haud procul inde aciebus ordinatis conſiſterent, jam jamque in arma ruendum putaretur, nunciatum eſt Imperatori advenire Papam Romanorum, quem venientem Imperator in ipſa acie conſiſtens ſuſcepit, licet indecentiùs, quàm debuit, imputans ei quod ipſe ſibi talem ſuſceptionem præparaverit, qui inuſitato modo ad ſe venerit.*

IX. *Re infecta Romam redit.*

Ductus autem Papa, proſequitur idem Auctor, *in habitationem Caſtrenſem, multis aſſertionibus perdocuit, non ſe tantum iter ob aliud ſuſcepiſſe, niſi quia dicebatur, quod inexorabili diſcordia contra filios laboraret; ideoque pacem inter utramque partem ſerere vellet. Audita verò parte Imperatoris manſit cum eo aliquot diebus. Remiſſus autem ab Imperatore ad filios, ut pacem mutuam necteret; cum penè omnis populus partim donis abſtractus, partim promiſſis illectus, partim minis territus, ad eos, populumque cum eis conſiſtentem more torrentis deflueret, nequaquam, ut fuerat juſſus, eſt permiſſus redire*, ad Ludovicum ſcilicet Imperatorem, in quem malevolo animo non fuiſſe, deducitur ex Thegano cap. 41. ubi ſcribit: *Venerunt ad colloquium Imperator, & jam dictus Pontifex. Qui non diu loquentes honoravit eum Pontifex imprimis magnis & innumeris donis. Poſtquam uterque rediit in tabernaculum, miſit Imperator dona Regalia per Alungum venerabilem Abbatem & Presbyterum ſupradicto Pontifici.* Quæ omnia ſunt indicia mutuæ Papam inter & Imperatorem amicitiæ. Imò filios Imperatoris Gregorio non confidiſſe poſt ejus è caſtris Ludovici reditum, eruitur ex laudatis Auctoris Vitæ ejuſdem Ludovici verbis, aſſerentis eos non permiſiſſe, ut ad Ludovicum rediret, quia nempe cauſæ ſuæ diffidebant, & piiſſimi Pontificis æquitatem probè noverant. Gregorius itaque re infecta Romam reverſus eſt. Quiſnam autem fuerit exitus hujus conjurationis, legere eſt apud Annaliſtas Francorum.

Bonifa-

SEC. IX. X.

Feſtum omnium SS. in Gallia & Germania celebrandum ſtatuit.

Bonifacium IV Pantheon dedicaſſe in honorem Sanctæ Mariæ & omnium Martyrum, eamque ſolemnitatem poſtea Gregorium III in honorem omnium Sanctorum obſervari ab omni Eccleſia decreviſſe, oſtendimus in ejuſdem Bonifacii Pontificatu. Eam feſtivitatem poſtea in Anglia celebratam eruitur ex genuino Martyrologio Bedæ, qui obiit anno DCCXXXV, in eo enim ad Kalendas Novembris habetur: *Feſtivitas omnium Sanctorum.* Ejus mentio eſt in Pontificali Egberti Archiepiſcopi Eboracenſis, qui obiit anno DCCLXI. Verùm in Galliis paucis ante Caroli Magni mortem menſibus, illud non celebrabatur, quod colligitur ex Capitularibus eo regnante editis, & ex Concilio Moguntino anni DCCCXIII, in quibus tametſi de feſtivitatibus infra anni circulum publico cultu celebrandis agatur, nihil tamen de ſolemnitate Sanctorum omnium. Quare Gregorius IV Ludovicum Pium anno DCCCXXXV, Sigeberto in Chronico, & Adone in Martyrologio teſtibus, monuit, ut in ſuis ditionibus feſtivitas omnium Sanctorum ageretur. *Tunc monente Gregorio Papa*, inquit Sigebertus ad eum Chriſti annum, *& omnibus Epiſcopis aſſentientibus, Ludovicus Imperator ſtatuit, ut in Gallia & Germania feſtivitas omnium Sanctorum in Calendis Novembribus celebraretur, quam Romani ex inſtituto Bonifacii Papæ celebrant.* Obſervat autem Edmundus Martene in Tractatu de Antiqua Eccleſiæ diſciplina in divinis celebrandis officiis pag. 587. ante Gregorium IV in quibuſdam Galliarum Eccleſiis feſtum illud celebratum fuiſſe, cum ejus mentionem faciat Sanctus Adalhardus utriuſque Corbeiæ Abbas in Statutis anno 822. editis in lib. 2. cap. 3. apud Dacherium Tomo IV Spicilegii.

XI.

Ludovici Aug. ad Papam & hujus ad Ludovicum Legationes.

Anno octingenteſimo trigeſimo ſexto Ludovicus Auguſtus dixerat *ſe limina beatorum Apoſtolorum inviſere velle. Quod ne fieret, irruptio Nordmannorum in Friſiam impedivit*, inquit Auctor Vitæ ejus. Quare poſtquam ab itinere in Italiam ſuſcipiendo animum revocaſſet, ut Normannorum inſolentiam reprimeret, Adrebaldum Abbatem Flaviniacenſem, Romam ad Gregorium Papam miſit, *de neceſſariis conſulturum, & voluntatem Imperatoris, ceteraque ſibi injuncta* perlaturum. Adrebaldus Romam perveniens *Dominum Gregorium Papam ægrotantem reperit, & maxime fluxu ſanguinis, qui licet ſenſim, continuò tamen ex naribus defluebat. Sed tanta alacritate & gaudio ad verba Imperatoris & compaſſiones ejus recreatus eſt, ut profiteretur ſe pene incommoditatis propria oblitum. Itaque & miſſum ad ſe opulentiſſime curavit apud ſe conſiſtentem & ditiſſime muneravit recedentem, mittens cum eo duos Epiſcopos, Petrum Centumcellenſis urbis, & Georgium Regionarium Romanæ urbis ſimul Epiſcopum.* Sed, ut ſubdit idem Auctor, Lotharius Imperator Ticini tunc reſidens eos Epiſcopos ultra Bononiam progredi prohibuit. *Adrebaldus tamen Epiſtolam Imperatori deſtinatam*

SEC. IX. *ab eis occultè ſuſcepit, & cuidam ſuorum ſub obtentu mendici, quo uſque Alpes tranſiret, ferendam commiſit, ac poſt Imperatori porrexit.*

XII. *S. Aldrico Epiſc. Cenomanenſi baculum paſtoralem mittit.*

Cum Sanctus Aldricus Cenomanenſis Epiſcopus Ludovico Auguſto, & poſt ejus mortem Carolo Calvo Regi ejus filio ſemper adhæſiſſet, & nunquam defeciſſet à fide, qua ſe vel Imperatori, vel Regi ſciebat obnoxium, mortuo anno DCCCXL Ludovico, & tota Neuſtria civili bello ardente, à ſeditioſis Cenomanenſibus è ſua pulſus Eccleſia, ad Carolum Calvum Regem confugit, in cujus comitatu cum inſigni laude per plures menſes permanſit, donec ſuæ ſedi ab eodem Rege reſtitutus eſt. Quare eo anno Gregorius Papa ſcripſit Epiſtolam, quæ extat Tomo VII Concil. pag. 1571. datam *univerſis Coëpiſcopis per Galliam, Germaniam, Europam, & per univerſas provincias conſtitutis*, de Aldrico non alibi, quàm apud Sedem Apoſtolicam accuſando, & de Romani Pontificis poteſtate. Hanc quidem Epiſtolam Cointius in Annalibus Eccleſiaſt. Franc. ad annum 839. num. 26. & ſeqq. ſuppoſititiam arbitratur, ſed, ut ſcribit Annotator Baronii, nihil in medium adducit, quod id evincat, & paſſim à viris doctis ut vera & germana recipitur. Certè Aldricus apud Gregorium Papam magno in numero habitum eſſe, apparet ex Epiſtola ejuſdem Pontificis, quæ ad nos non pervenit, ſed cujus mentio eſt in prolixis Geſtis Sancti Aldrici à Baluzio Tomo 3. Miſcellaneorum recitatis, in quibus cap. 44. legitur: *Præfatus Aldricus Epiſcopus tanta fuit dignitatis & honoris, amoriſque, ut uſque ad Romanam ſedem ejus rumor pervenerit, eique domnus Gregorius Romanæ Sedis Eccleſiæ venerabilis Apoſtolicus Roma in pago Cenomanico ſuum veſtimentum ſacerdotale miſerit, illud ſcilicet veſtimentum, quo in Paſcha indutus fuerat. Miſit etiam ei baculum paſtorale, quod ferula nuncupatur, unà cum ſua Epiſtola vocans eum, ut ſi poſſibile foret, uſque ad eum perveniret, eique conceſſit, ut qualemcumque petitionem à Sede Sancti Petri accipere vellet, aut per ſe ipſum, aut per ſuum Miſſum ei voluntarie & lubenti animo mitteret atque concederet.* De baculo paſtorali, ſeu ferula, ſeu pedo, inſigni dignitatis tam Papalis, quam Epiſcopalis legendus Ducangius in ſuo Gloſſario. Obiit porrò S. Aldricus anno DCCCLVI.

XIII. *Gregorii Epiſtola de Ebone Remenſi Archiep. ſuppoſititia.*

In eodem Conciliorum Tomo VII pag. 1575. extat alia Epiſtola ejuſdem Gregorii Papæ, *ad Epiſcopos & orthodoxos fideles*, qua Ebonem Remenſem Archiepiſcopum, ab Epiſcopatu anno DCCCXXXV depoſitum, ut conjurationis in Ludovicum Imperatorem reum, in priſtinum gradum reſtituit. Verùm Sirmondus, qui in Appendice ad Concilia Galliæ Tomo 3. primus eam è tenebris eruit, brevem hanc notam ex codice Laudunenſi, ex quo ea Epiſtola deſcripta, ſubjecit: *Hæc compilata Epiſtola, quam ſit mendax, ipſa evidens ratio monſtrat:*

Digitized by Google

monſtrat: quia tempore Gregorii, ex cujus nomine iſta conſcribitur, Imperator Hludovicus ab Imperio eſt depulſus, & Ebo poſt reſtitutionem ipſius Imperatoris ſuo & Epiſcopali judicio eſt depoſitus, & à Sergio *ſucceſſore Gregorii ſub laica tantum communione eſt condemnatus.* Cum igitur priùs obierit Gregorius, quàm geſta ſint varia, quæ literis ab eo mandata perhibentur, ea Epiſtola merè fictitia, quod etiam evincunt geſta ſub Sergio II Papa in cauſa Ebonis, de quibus ſuo loco. *SEC. IX.*

XIV. *Miſſi Imperiales juſtitiam Romæ exercent ſedente Gregorio IV.*

Sedente Gregorio IV, quo anno incertum, Miſſi Imperiales à Ludovico Auguſto ad juſtitias faciendas Romam directi, judicarunt litem, quæ pendebat inter Romanam Eccleſiam & Abbatem monaſterii Farfenſis, ſeu Acutiani, in Ducatu Spoletano ſiti. In Excerptis enim Chronici ejuſdem monaſterii Farfenſis apud Ducheſnium Tomo 3. legitur, Legatis in judicio reſidentibus, propoſitam eſſe in palatio Lateranenſi coram eis controverſiam de quibusdam poſſeſſionibus, & Ingoaldum ejusdem monaſterii Abbatem, retuliſſe, *quod domni Adrianus & Leo Pontifices per fortiam invaſiſſent res hujus monaſterii, id eſt curtem Corvinianum, & curtem* Sancti Viti, &c. *Unde tempore* Stephani, *Paſchalis & Eugenii ſemper reclamaverat, & juſtitiam minime invenire poterat.* Cum primo die finis cauſæ imponi non potuiſſet, res dilata, tandemque auditis utriuſque partis rationibus, ac maturè diſcuſſis, pronunciatum eſt ſecundùm monaſterium. Verum Gregorius IV judicatis ſtare noluit, & à Miſſorum Imperialium ſententia ad Imperatorem appellavit. *Hæc ſupradicti Miſſi, ſive Judices audientes judicaverunt, ut Gregorius Advocatus Pontificis retraderet ipſas curtes Audulfo Advocato ad partem hujus monaſterii, quod facere noluit. Sed & ipſe Apoſtolicus dixit noſtro judicio ſe minime credere, uſque dum in præſentia Domni Imperatoris ſimul venirent,* inquit Auctor Chronici Farfenſis ex Actis ejuſdem monaſterii. Hoc eſt illuſtre exemplum ad aſſerendam auctoritatem judiciorum Imperialium in Romana urbe.

XV. *Gregorius PP. Oſtiam civitatem mœnibus munit.*

Cum Saraceni univerſas Italiæ oras claſſe piratica infeſtarent, & ad Italiam totam occupandam animum adjicerent, Gregorius Papa imminens malum avertere, quibus valuit viribus feſtinavit, & Oſtia Tiberina, jam vetuſtate mœnibus collabentibus, antiquam civitatem, novis muris munire aggreſſus eſt, & veterem in novam mutare, quam abſolutam *Gregoriopolim* appellavit. Hæc conſtant non ſolum ex Anaſtaſio in Vita Gregorii, ſed & ex Frodoardo in Fragmento de Pontificibus Romanis apud Mabillonium Sec. III Benedict. parte II.

Præterea curas arcendis corde volutans
Hoſtibus, inſtaurare novis inſtat mœnibus urbem.

G 3 *Funda-*

SEC. IX. *Fundatamque locans firmis erigere muris*
Perſiſtit, proprioque vocat de nomine, quondam
Hoſtia quæ priſcis gliſcens ſit dicta colonis.

XVI. *Eccleſias multas inſtaurat & ornat.* Gregorium præterea Eccleſias plurimas inſtauraſſe & donis cumulaſſe refert Baronius ex Anaſtaſio, quæ paucis verbis perſtringit idem Frodoardus laudatus.

Marci Baſilicam renovans multo auget honore
Quam priùs excoluit votis, nunc dotibus ornans.
Hanc pluresque alias opulento fœnore ditans,
Ductibus undarum reparat fomenta parari,
Atque domum Petri priſco de more rigari.
Eccleſiam divæ virtutum luce Parentis
Effulgere videns, devoto attollit honore.
Laudibus inſtructas adhibet ſtatuitque catervas,
Præmunitque domum, donis locupletibus explens:
Diſponenſque altar, Sanctorum buſta coartat.
Diverſas revocat fabricas, cellaſque, graduſque,
Atria, picturas, exedras, clauſtra, lavacra.

XVII. *Vltimum diem claudit* Anaſtaſius neque annum mortis Gregorii, nec dies & menſes, quibus ſupra annos ſexdecim Eccleſiam Romanam rexit, memorat. Sed annum mortis, nempe octingenteſimum quadrageſimum quartum, habemus ex Sigeberto, Mariano Scoto, Hermanno Contracto in Chronicis, & ex Annaliſta Bertiniano, aliiſque; nam illi, qui eam mortem conferunt in annum DCCCXLIII, annum vel à Paſchate, vel à die XXV Martii auſpicantur, ideoque die vigeſima quinta Januarii anni DCCCXLIV, quo Gregorius obiit, adhuc numerant annum DCCCXLIII. Gregorium mortuum dixi die XXV Januarii, quia cum conſtare videatur Sergium II ejus ſucceſſorem ordinatum eſſe quarto Idus Februarii, poſt dierum quindecim interpontificium, quod legitur in variis MSS. Anaſtaſianis, in fine editionis Regiæ citatis, in Catalogis IV & VI Criticæ Baronianæ præfixis, ac in libro 2. Orderici, conſtare pariter debet Gregorium mortuum eſſe die XXV Januarii, quæ fuit ſententia Onuphrii in Chronico Eccleſiaſtico & Sigonii lib. 5. de Regno Italiæ, & quæ eſt omnium veroſimilior, de hoc enim nihil certi ſtatui poteſt. Gregorii virtutes fusè refert Anaſtaſius in ejus Vita.

SERGIUS

Digitized by Google

SERGIUS II. *Pontif. CIV.*

Anno Domini DCCCXLIV.

CUm jam obſervaverimus, poſt Gregorii IV mortem ſedem vacaſſe diebus quindecim, rectè Baronius poſt Sigonium lib.5. de Regno Italiæ, & Onuphrium in Chronico Eccleſiaſtico, ſcripſit Sergium II, natione Romanum, ex patre Sergio Regionis quartæ, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Archipresbyterum ordinatum à Gregorio Papa deceſſore, conſecratum eſſe Romanum Pontificem die decima menſis Februarii, in quam anno octingenteſimo quadrageſimo quarto dominica incidebat; ex ſedis enim ejus duratione patebit, eum circa illum diem ordinatum eſſe. I. *Sergius II fit PP.*

Platina in Sergio II ait: *Sunt qui Sergium primò quidem Os porci appellatum fuiſſe dicant, & ob turpitudinem cognomenti, Sergii nomen ſumſiſſe, eamque conſuetudinem ad noſtros manaſſe, ut qui Pontifices crearentur, ſuo omiſſo, majorum nomina ſibi inderant, licet ab omnibus non ſit obſervatum.* Sed, ut notavit Onuphrius in Notis ad Platinam, primus qui priſcum morem mutavit, fuit Octavianus, qui Joannis XII nomen aſſumſit: & Sergius, qui *Os porci* appellabatur, non fuit Sergius II, uti idem Platina & Godefridus Viterbienſis in Chronico credidêre, ſed Sergius IV, ut in ejus Pontificatu dicetur. II. *Nomen non mutavit.*

Jam ſuperius diximus Gregorium IV non priùs ordinatum eſſe, *quàm Legatus Imperatoris Romam veniret, & electionem populi qualis eſſet,* examinaſſet. Verùm poſt Gregorii mortem Romani, inconſulto Lothario Imperatore, qui patri, anno DCCCXL mortuo ſucceſſerat, Sergium non ſolum elegerunt, ſed etiam conſecrandum curarunt. Quod cum ad aures ejuſdem Imperatoris perveniſſet, Drogonem Archiepiſcopum Metenſem, cum Ludovico filio, magno cum Francorum exercitu Romam direxit, ut ait Anaſtaſius. Unde non immeritò Sigebertus in Chronico ſcripſit, Lotharium miſiſſe Ludovicum filium Romam ad confirmandam electionem Sergii Papæ vel potius ad impediendum, ne impoſterum Pontifex electus conſecraretur abſque præſentia Miſſorum Imperialium, ut aliquot ante Sigebertum ſeculis literis mandavit Annaliſta Bertinianus ad annum 844. ſcribens: *Gregorius Romanæ Eccleſiæ Pontifex deceſſit, cui Sergius ſuccedens in eadem ſede ſubſtituitur. Quo in ſede Apoſtolica ordinato Lotharius filium ſuum Hludovicum cum Drogone Mediomatricorum Epiſcopo dirigit, acturos, ne deinceps decedente Apoſtolico quiſquam illic præter ſui juſſionem, miſſorumque ſuorum præſentiam ordinetur Antiſtes. Qui Romam venientes honorificè ſuſcepti ſunt. Peractoque negotio Hludovicum Pontifex Romanus* III. *Conſecratur inconſulto Imperatore.*

manus

SEC. IX. *manus unctione in Regem* (nempe Longobardiæ) *conſecratum cingulo decoravit.*

IV. *Ludovicum Lotharii Imp. filium honorificè recipit.* Ludovicus itaque Lotharii Imperatoris filius verè anni DCCCXLIV Romanum iter arripuit, poſtquam à Lothario patre Rex Longobardiæ ſeu Italiæ renunciatus eſt. Anaſtaſius enim ait, Sergium Papam *in ejuſdem excellentiſſimi Regis occurſum univerſos Iudices ad fere novem millia ab urbe Romana* direxiſſe. Jam igitur Ludovicus à patre Rex dictus fuerat. *Et dum Vrbi penè unius milliarii ſpatio appropinquaſſet,* idem Pontifex *univerſas militiæ ſcholas, unà cum Patronis direxit, dignas nobiliſſimo Rege laudes omnes cantantes.* Obviam illi etiam direxit *venerandas cruces, ideſt, ſigna, ſicut mos eſt Imperatorem aut Regem ſuſcipere.* Tum Ludovicus Rex ad ſanctum Petrum properavit, quem *Pontifex in gradibus ipſius Apoſtolicæ Aulæ in ipſo die dominico poſt Pentecoſten ſuo cum Clero expectavit,* ideoque die decima octava menſis Junii. *Tunc mutuo ſe complectentes, tenuit idem Ludovicus Rex dexteram antedicti Pontificis.* Poſtea Pontifex omnes januas beati Petri claudi præcepit, & Regi ſic locutus eſt: *Si pura mente & ſincera voluntate, & pro ſalute Reipublicæ ac totius orbis & hujus Eccleſiæ huc adveniſti: has mea ingredere januas juſſione: ſin aliter, nec per me, nec per meam juſſionem iſtæ tibi portæ aperientur.* Cumque Rex reſpondiſſet, quod nullo maligno animo, vel malo ingenio adveniſſet, Pontifice præcipiente portæ apertæ ſunt, & in eamdem Aulam B. Petri ingreſſus eſt Clerus & populus acclamantes, *Benedictus qui venit in nomine domini &c.* Sicque cum Pontifice ipſe Rex, ſimulque omnes Epiſcopi, Abbates & Judices ad Confeſſionem B. Petri appropinquantes, Deo gratias reddiderunt. *Et data à predicto almo Pontifice ſuper populum oratione, ab Eccleſia omnes pariter egreſſi ſunt.*

V. *Italiæ Regem non Auguſtum eum ungit.* Dominica verò die ſequente, decima nempe quinta ejuſdem menſis Junii die, omnes Archiepiſcopi & Abbates, & omnes qui cum Ludovico Rege venerant Franci, omneſque pariter Romanorum nobiles in eadem Principis Apoſtolorum Baſilica ſunt congregati, tuncque *Pontifex manibus ſuis ipſum Ludovicum Imperatoris filium, oleo ſancto perungens, regali ac pretioſiſſima coronavit corona, Regemque Longobardis præfecit, cui regalem tribuens gladium illic eo ſubcingi juſſit. Deinde Miſſarum celebritate finita, ab Eccleſia omnes cum Rege lætantes regreſſi ſunt.* Quæ omnia deſumta ſunt ex Anaſtaſio, cui haud facile aſſentiendum perperam arbitratur Baronius, affirmanti Ludovicum nonniſi de regno Longobardorum fuiſſe à Sergio Papa coronatum; putat enim Baronius eum tunc etiam coronatum Imperatorem. Sed præterquamquod Annaliſta Bertinianus à nobis mox laudatus etiam aſſerit Ludovicum in Regem conſecratum, diplomata quæ ſignant annum primum Ludovici conjunctum cum anno DCCCXLIV

DCCCXLIV explicari debent de primo ejus regni Longobardici anno; unctus eſt enim in Imperatorem à Leone IV Papa anno DCCCL, cum antea anno DCCCXLIX, in Imperii conſortium aſcitus fuiſſet, ut pluribus oſtendit Annotator Baronii, tam in Critica, quàm in Diſſertatione Hypatica.

VI. *Drogonem Epiſc. Metenſem Vicarium Apoſt. in Gallia & Germania ditis.*

Anaſtaſius refert devaſtationes & tumultus à Francis excitatos cum Ludovicus Romam advenit, aitque Drogonem Archiepiſcopum Metenſem commoviſſe omnes Epiſcopos ac proceres adversùs Sergium Papam. Verùm idem Baronii Annotator, Anaſtaſium falſis rumoribus deceptum arbitratur, non ſolùm quia Drogo Antiſtes fuit pietate clariſſimus, ſed etiam quia eum Romæ conſiſtentem, Sergius Pontifex ſuum Vicarium in Gallia & Germania renunciavit, ut docet Annaliſta Bertinianus laudatus, ſcribens: *Hludovicum Pontifex Romanus unctione in Regem conſecratum cingulo decoravit. Drogonem verò Epiſcopum ſui Vicarium Galliarum, Germaniarumque partibus deſignavit.* Sergii Papæ literas ad Galliæ & Germaniæ Epiſcopos pro Legatione Drogonis publicavit Sirmondus Tomo 3. Conciliorum Galliæ, in iiſque Sergius inquit: *Ad noſtra humilitatis vicem cunctis provinciis trans Alpes conſtitutis, Drogonem Archiepiſcopum Metenſem glorioſi quondam Karoli Imperatoris filium, cujus beatiſſimi moderatoris induſtria Romanorum Francorum concorporavit Imperium cauta deliberatione conſtituimus; ut quia ſereniſſimi atque piiſſimi filii noſtri Magni Imperatoris Hlotarii, ejuſque fratrum dilectiſſimorum filiorum noſtrorum Hludovici & Caroli Regum avunculus* (ideſt Patruus) *eſt, inſuper ſanctitate, doctrinaque conſpicuus, ab hac ſede ſanctiſſima Apoſtolorum Principis auctoritate percepta, veſtris neceſſitatibus vice noſtra idoneus ubique miniſter exiſtat. Et quia omnium veſtrorum ſollicitudinem illi gerere præcipimus, omnium volumus obedientia comitari*, &c. Quod ſi Anaſtaſii narratio de Drogone vera eſſet, hic certè à Sergio Papa dictus non fuiſſet *ſanctitate, doctrinaque conſpicuus.*

VII. *Hæc Legatio effectu caruit*

Antequam ex ea legatione recedam, obſervandum venit, Drogonem in ejus executione paſſum eſſe contradictionem ab Epiſcopis ægrè ferentibus eam illi poteſtatem datam. Canon enim undecimus Concilii Vernenſis eodem anno DCCCXLIV celebrati in ditione Caroli Calvi Regis his verbis conceptus eſt: *De prælatione Reverendiſſimi Drogonis definire aliud non audemus, niſi expectandum quam maximè cogi poteſt Galliæ, Germaniæque Conventum, & in eo Metropolitanorum, reliquorumque Antiſtitum inquirendum eſſe conſenſum, cui reſiſtere nec volumus, nec valemus. Nobis tamen, ſi quid tale alicui committi poteſt, & non alia, quam quæ prætenditur, latet cauſa, illi potiſſimum convenire videtur, qui & communione Sacerdotii nobis, & Excellentiæ veſtræ propinquitatis privilegio ſociatur.* Hincmarus in Epiſtola

SEC. IX. XLIV cap. 30. teſtatur Epiſcopos Gallicanos Legationi Drogonis interceſſiſſe, imò eam effectum ſortitam non eſſe: *Quod affectu ambiit*, inquit Hincmarus de Drogone loquens, *effectum non habuit & quod efficaciæ uſu, non conſentientibus quibus intererat, obtinere non potuit, patientiſſimè, ut eum decuit, toleravit; ne ſcandalum fratribus Conſacerdotibus generans ſchiſma in ſanctam Eccleſiam introduceret. Quem tantæ generoſitatis ac dignitatis virum quiſque noſtrum imitari debuerat, ne indebitè peteret, quod non habebat, qui ſine contentione non exequi pertulit, quod adeptus fuerat.* Drogo poſtea vixit uſque ad annum DCCCLV, ex quo ruit quod Baronius in Addendis ad annum 844. ſcribit, eum ſcilicet Româ ad ſuos reverſum è vita migraſſe.

VIII. *Sergius Sacramentum fidelitatis Ludovico Regi præſtari non patitur.* Inter Præſules, qui fuerunt in comitatu Ludovici Regis cum Drogone Anaſtaſius tredecim numerat è Provincia Romana, & Archiepiſcopum Ravennatenſem, aitque Francos à Sergio II poſtulaſſe, *ut omnes Primates Romani fidelitatem ipſi Hludovico Regi per ſacramenta promitterent, quod prudentiſſimus Pontifex fieri nequaquam conceſſit, ſed ſic orſus eſt illis:* „Quia ſi vultis domno Lothario „magno Imperatori, hoc ſacramentum ut faciant ſolummodo, „conſentio atque permitto. Nam Hludovico ejus filio; ut hoc „peragatur, nec ego, nec omnis Romanorum nobilitas permittit. *Tunc demum in eadem Eccleſia ſedentes pariter tam beatiſſimus Pontifex, quàm magnus Rex, & omnes Archiepiſcopi, atque Epiſcopi, ſtantibus reliquis Sacerdotibus, & Romanorum ac Procerum Optimatibus fidelitatem Lothario magno Imperatori ſemper Auguſto promiſerunt.* Ex quo apparet nullum dominium habuiſſe in urbe Roma Reges Italiæ, ſed Imperatorem jus ſupremum in ea obtinuiſſe, & ideo jure merito Sergium noluiſſe, ut Ludovico Regi fidelitatis ſacramentum præſtaretur, ſed Lothario Imperatori.

IX. *Ebonem Remenſi ſede depoſitum laica communione contentum eſſe jubet.* Sed, ut ad Anaſtaſii narrationem redeam, ſcribit is Ebonem, quem in Gregorio Papa IV diximus Remenſi Archiepiſcopatu pulſum, in comitatu Ludovici Regis fuiſſe, & à Sergio Pontifice poſtulaſſe ejus auctoritate Eccleſiæ reconciliari. Verùm Pontifex *nec communionem inter Clericos* dignum *eſſe ſuſcipere dicebat, ſed inter communem populum communicandi tantummodo licentiam* haberet. Verum itaque eſt, quod ſuperius diximus, Epiſtolam Gregorii IV pro Ebonis reſtitutione eſſe fictitiam, cum Sergius Gregorii ſucceſſor, eum laica tantum communione contentum eſſe juſſerit. Lotharius quidem Imperator ab eodem Sergio literas exegit *pro repetendo judicio de Ebonis depoſitione*, ut refert Flodoardus lib. 3. cap. 2. Hiſtoriæ Remenſis, & Carolus Calvus Rex Gundboldo Rotomagenſi Epiſcopo præcepit, ut cum ceteris regni ſui Epiſcopis hanc querelam dirimeret, ſed

Digitized by Google

ſed cum Ebo non compareret, *Gundboldus & ceteri Epiſcopi, qui apud Pariſios tunc convenerant*, nempè XVI Kalendas Martii anni DCCCXLVI, literis ſuis ei diœceſim Remenſem interdixere, donec definitionis ſententiam ab ipſis coram generali Conventu perciperet. Verùm Ebo de ſede recuperanda non amplius cogitavit, ut ex Flodoardi laudati narratione conſtat, ubi additur Ebonem ſupervixiſſe uſque ad annum DCCCLI. SEC. IX.

Ludovico Rege Italiæ adhuc Romæ exiſtente ad eum venit Siconulphus Princeps Beneventanorum, quem Rex honorificè ſuſcepit. Sed cum *ardenti pectore* deſideraret *videre Pontificem, & ab eo benedictionem recipere, cum Præſul ſuſcepiſſet, ſolo proſtratus, pretioſos ipſius pedes humiliter oſculatus, & ab eo benedictione ſuſcepta, ab ejus conſpectu alacriter Deo gratias referens regreſſus eſt*, inquit Anaſtaſius. Poſt hæc Ludovicus Rex Papiam Longobardorum Regum ſedem rediit. X. *Benevent. Ducem ad pedum oſcula ſuſcipit.*

Baronius anno DCCCXLVII ſcribit, ſe in marmorea tabula antiquitus ſcripta legiſſe, Sergium II *indulgentiam* conceſſiſſe *trium annorum & trium quadragenarum* omnibus qui Eccleſiam Sanctorum Sylveſtri & Martini, ad quam multa corpora Sanctorum tranſtulerat, viſitaſſent. Sed Mabillonius in Præfatione ad Seculum V Benedictinum num. 107. ubi de antiquitate Indulgentiarum pluribus differit rectè ait, vereri ſe, ut explorata ſit hac de re auctoritas, cum ſeculo X extent quidem veſtigia Indulgentiarum, ſed non hoc modo definitarum; & Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico Diſſertatione XVII, quæ eſt de his Indulgentiis, à Sergio II, ut prætenditur conceſſis, & de Stationariis ſancto Gregorio Magno attributis, oſtendit Indulgentiarum uſum hodie in Eccleſia ſub ea formula frequentem, vix ante ſeculum XII in antiquis monumentis reperiri, ac Tabulam illam, de qua Baronius, ante pauca ſecula ſculptam fuiſſe. XI. *Indulgentia ei affícta.*

Divus Thomas, inquit, in IV Sentent. diſtinct. 20. quæſt. 1. art. 5. agens de Indulgentiis, poſt hæc verba. *ſicut quando Papa dat, ut qui vadit ad unam Eccleſiam habeat ſeptem annos de Indulgentia*, addit; *cujuſmodi etiam indulgentiæ à B. Gregorio in Stationibus Romæ conceſſæ ſunt*; & ante S. Thomam Guillelmus Antiſiodorenſis, poſtea Pariſienſis Epiſcopus lib. 4. Summæ Tract. 6. cap. 9. Sed uterque abſque examine hiſtorico ſecutus eſt errorem vulgi attribuentis ſancto Gregorio ejus nominis primo Indulgentias Stationum, multis poſt ſeculis inſtitutas, nempe ſeculo XI, cum vulgus cœpiſſet eas ad ipſarum Stationum Auctorem S. Gregorium M. referre, eumque errorem, ut certam veritatem arripuiſſent Scholaſtici veteres, qui ipſorum diſciplinis informatos Pontifices etiam in eo capite (quod alioquin non Theologicum, ſed Hiſtoricum erat) ſua auctoritate pertraxêre, eo tempore, quo nemo XII. *Indulgentia ſtationum S. Gregorio M. perperàm tributa.*

SEC. IX. adhuc incumbebat eradendis Antiquitatibus Eccleſiaſticis, ſacrarumque ceremoniarum originibus illuſtrandis. Quare mirum Baronium & Bellarminum, qui ad inſignem Theologicarum rerum ſcientiam minimè vulgarem antiquitatis Eccleſiaſticæ cognitionem addidêre, vulgari opinioni ſuſcripſiſſe; cum is Indulgentiarum, de quo agimus, uſus doceri nequeat ſeculo XI prior fuiſſe, & ſine literis propagatum per tot ſecula, quot à S. Sylveſtro ad ſeculum XI intercurrêre, gratis aſſumatur, & abſque ulla pietatis jacturâ hiſtoricè negetur; ut ſcribit Papebrocius laudatus, qui hæc fuſius proſequitur. Joannes quidem Diaconus in Vita S. Gregorii lib. 2. cap. 18. ſcribit, hunc ſanctum Pontificem *Stationes per Baſilicas, vel beatorum Martyrum Cæmeteria* ordinaſſe, ſed de Indulgentiis ne verbum quidem habet, ſicuti nec Anaſtaſius Bibliothecarius, aut Guillelmus itidem Bibliothecarius, qui uterque vixit ferè uſque ad finem ſeculi noni.

XIII. *Indulgentiæ ſeculo X indefinitè conceſſæ.* Seculo poſtea decimo Indulgentias indefinitè conceſſas fuiſſe, ſcribit Mabillonius laudatus, quarum certior eſt illa, quam Salomon Conſtantienſis Epiſcopus à Papa accepit. Ille ob procuratam trium ſuorum adverſariorum necem, Romam profectus eſt *veniam* petiturus. A Papa *verò benignè ſuſceptus, cum ibi ſupplicans aliquandiu moraretur, indulgentiam ſibi ab eo plorans petiit. Tandem ab Apoſtolico indulgentiam adeptus domum revertitur*, inquit Ekkehardus part. 1. pag. 45. Eamdem gratiam Udalricus Auguſtenſis Epiſcopus accepiſſe memoratur apud Gerardum in ejus Vita num. 61. Is quippe Romam ultimò profectus, *votorum antea ibi diſpoſitorum promiſſionibus devotiſſime expletis, & graviſſimorum emolumentorum, & Indulgentiarum donis acceptis reverſus eſt.* Ita indefinite tunc temporis Indulgentiæ concedebantur.

XIV. *Ad certum tempus ſeculo XI definita.* Sed ſeculo ſequenti, nempe undecimo Indulgentiæ ad certum tempus, vel in perpetuum, & quidem paſſim occaſione dedicationis Eccleſiarum datæ ſunt. Celebris præ ceteris & plena fuit *Indulgentiarum* gratia ab Alexandro II impertita in dedicatione Eccleſiæ Caſinenſis, nempe tam iis, quos tunc præſentes eſſe contigerat, quam omnibus, qui per octo continuos dies eò conventuri eſſent, *confeſſorum peccatorum abſolutione* conceſſa, ut legitur Chronici Caſſinenſis lib. 3. cap. 31. Urbanus II anno MXCVIII Andegavos ſe ſe contulit. *Tunc in Septuageſima dedicata eſt* Eccleſia Sancti Nicolai ab ipſo Papa: qui *Edicto* juſſit, ut *in eodem termino, quo dedicationem fecerat indictum publicum celebraretur uno quoque anno apud Sanctum Nicolaum, & ſeptima pars pœnitentiarum populo convenienti ad illam celebritatem dimitteretur*, ut inquit Fulco Comes in Spicilegii Dacheriani Tomo X pag. 396. Idem factum anno ſeculi XII vigeſimo à Calliſto II, qui dedicata

dedicata Maurianenſi prope Stampas Eccleſia, *annuam peccatorum remiſſionem in dedicationis anniverſario conſtituit*, ut legere eſt apud Ducheſnium Tomo IV pag. 369. SEC. IX.

XV. *Plenaria data ſeculo XII & ſequentibus.*

Ejuſdem ſeculi XII anno quadrageſimo ſexto Eugenius III ad ferendas locis ſacris ſuppetias, fideles animavit Indulgentiæ plenariæ beneficio, ut *omnium, de quibus corde contrito confeſſionem feciſſent Indulgentiam obtinerent*, teſte Sancto Bernardo Epiſtolâ 322. num. 5. qui Epiſtolâ 394. eam *largiſſimam* appellat. Alia Indulgentiarum plenariarum exempla refert Mabillonius laudatus, à Bonifacio VIII & Clemente VI conceſſarum, quæ tandem ad ſingulos annos viginti quinque extenſæ ſunt. Generalis & plena eſt Indulgentia B. Mariæ de portiuncula, omnium ſcilicet peccatorum, quæ *cùm fuiſſet tam humiliter, quam conſtanter à B. Franciſco poſtulata, fuit tandem à Summo Pontifice* (Honorio III) *liberaliſſime & gratiſſimè conceſſa, quamvis diceret ipſe ſummus Pontifex, non eſſe conſuetudinis Apoſtolicæ ſedis, talem indulgentiam facere*, inquit Rainerius de Mariano de Arecio Ordinis Minorum, qui teſtatur ſe id audiviſſe à Benedicto de Arecio, Religioſo ejuſdem ordinis, ſocio S. Franciſci. Rainerii teſtimonium ex veteri codice MS. recitat Stephanus Baluzius Tomo IV Miſcellaneorum pag. 490. in quo & dicitur, eam *prima diei Kalendarum Auguſti* fuiſſe affixam.

XVI. *Indulgentia ab Epiſcopis dari ſolita.*

Non ſoli Romani Pontifices, ſed & Epiſcopi etiam jam dudum Indulgentiarum conceſſione uſi ſunt. Inter primos Pontius Arelatenſis Antiſtes anno milleſimo, cum Montis-majoris Eccleſiam dedicaſſet, hanc gratiam ei largiri voluit, *cum ſuorum Canonicorum aſſenſu*, ut ſi aliquis publicæ pœnitentiæ addictus in eam veniat *in die dedicationis ejus, aut ſemel in anno cum ſua vigilia, & adjutorium dederit ad opera Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, quæ modo noviter conſtruitur in prælibato monte, ex parte Domini noſtri Jeſu Chriſti & ex noſtra ſit abſolutus ab ipſo die, quo ſuam vigiliam fecerit, de tertia parte majorum peccatorum, unde pœnitentiam habet acceptam*, &c. *denique illos, qui de minoribus peccatis ſunt confeſſi, & habent acceptam pœnitentiam, ſi venerint ad dedicationem prædictæ Eccleſiæ, aut ſemel in anno cum ſua vigilia, & cum adjutorio ad opera Sanctæ Mariæ; abſolvimus de una medietate acceptæ pænitentiæ uſque ad unum annum, vel datarum, in quo dedicatio celebrabitur prædicta Eccleſia*, ut legitur in Epiſtola ejuſdem Pontii Tomo VI Spicilegii Dacheriani pag. 427. relata. Ibidem pag. 441. extat alia Epiſtola Raiambaldi Archiepiſcopi etiam Arelatenſis pro dedicatione Eccleſiæ S. Mariæ de Correno Gallo-provinciæ vico, in qua legitur, ut *pœnitenti, qui ad eam in conſecratione ejus advenerit, tertiam partem pœnitentiæ* remittat Epiſcopus, & *Eccleſiam*, id eſt ejus ingreſſum, *uſque ad caput anni* ei reddat, & pacem, quæ ad annum

SEC. IX. MLXV referuntur. Hanc verò poteſtatem Raiambaldus *à Sancto Petro* ſe accepiſſe dicit.

XVII. *Ad quadraginta dies coarctata.* Dein hæc Indulgentiarum gratia, qua potiebantur Epiſcopi, ad quadraginta dies coarctata eſt ante annum MCCLXXXIV; ipſo namque anno Simon Bituricenſis Archiepiſcopus Abbatiam Angliæ diœceſis Pictavenſis viſitans, multis Cruceſignatis pro negotio Aragoniæ, auctoritate Domini Papæ & Legati centum dies Indulgentiæ contulit, *& auctoritate ſua quadraginta*, ut legere eſt apud Baluzium eodem Tomo IV miſcellaneorum pag. 211. Etſi autem ad quadraginta dies paſſim redactæ eſſent Epiſcoporum Indulgentiæ, nihilominus Joannes de ordine Teutonicorum, Laconienſis Epiſcopus, monaſterium Sceuteranum diœceſis Argentinenſis in Alſatia viſitantibus relaxat *centum dies criminalium, & annum venialium* anno MCCLXXXVIII, ut videre eſt apud Jodocum Coccium de Dagobert. cap. 9. Non immeritò itaque Joſephus Maria San-Felicius ad inferioris Rheni tractum anno 1659. Nuncius Apoſtolicus, in Epiſtola eo anno data, & ab Henſchenio ad diem XXVI Martii, in commentario prævio ad vitam Sancti Ludgeri recitata, commentitiam credit S. Suidberti canonizationem per Leonem III, quia in ea commemorantur plures Indulgentiæ à Leone conceſſæ colentibus, aut Eccleſiam S. Suidberti viſitantibus; *quandoquidem*, inquit, *Indulgentiarum uſum hodie in Eccleſia frequentem non comperio ante Vrbanum II, qui anno MXCVI proficiſcentibus ad expeditionem Jeroſolymitanam Indulgentias, ſeu pænitentiarum alterius ſpeciei relaxationem conceſſit: licet harum inſtitutum (diverſimode tamen) ab ipſis Eccleſiæ incunabulis viguerit, nempe per libellos Martyrum durante Eccleſiæ perſecutione, deinde per redemptionem pœnitentiarum, juxta antiquos canones Burchardi, Juonis & Romanum pœnitentiale.* Ex dictis tamen conſtat, Urbano II præiuiſſe Alexandrum II, quem, præter Indulgentiam ſuperius memoratam, *abſolutionem de offenſis, ſi reſipiſcentes in futurum caveant Comiti* Rogerio, *& omnibus qui in lucranda de Paganis Sicilia, & lucratam in perpetuum ad fidem Chriſti retinendo auxiliarentur*, mandaſſe legimus apud Melaterram lib. 2. cap. 31. Qua de re vide dicenda in Alexandro II.

XVIII. *Sergii II Papa obitus.* Baronius ex Anaſtaſio refert Sergium II, Romanam ſedem rexiſſe *annis tribus, & menſe uno*, ſed in exemplaribus Anaſtaſianis Moguntinenſi & Pariſienſi ſemel & iterum legitur, eum ſediſſe *annos tres*, nulla menſium, aut dierum mentione facta, quod idem habent omnes ferè Catalogi Criticæ Baronianæ præfixi & Honorius Auguſtodunenſis: quare cum ordinatus fuerit circa diem decimum menſis Februarii anni DCCCXLIV, ſedit *annos tres*, demptis diebus aliquot, ab Anaſtaſio, numero rotundo loquente, neglectis;

certum

certum eſt enim eum obiiſſe die vigeſima ſeptima menſis Januarii anni DCCCXLVII, ut ad eum annum diſertè ſcribit Annaliſta Bertinianus: *Sergius Romanus Pontifex*, inquit, *VI Kalendas Februarii defungitur, & Leo in ejus locum eligitur.* Poſt tam clarum teſtimonium, de anno, menſe & die mortis Sergii nullum dubium ſupereſſe poteſt, nullum enim ex his memorat Anaſtaſius. SEC. X.

XIX. *Ejus virtutes.*

Præter Eccleſiam Sanctorum Silveſtri & Martini, cujus fuerat Presbyter Cardinalis, & ad quam multa Sanctorum corpora tranſtulit, plures alias, vel reſtauravit, vel decoravit, vel exornavit Urbis Baſilicas, de quibus legendus idem Anaſtaſius, qui & ejus virtutes compendio deſcribit: *Erat*, inquit, *origine inſignis, fide purus, prædicatione liberior. Deo humilis, hominibus clarus, virtute alacris, mente alacrior, Eccleſiarum Gubernator, plebium cultor, pauperum fautor, viduarum tegmen, conſolator indigentium, largitor diſperſorum, congregatorum conſervator, inanium ſeculariumque rerum contemptor, ſolis in ſapientiæ divitiis avidus & amator.* Sepultus eſt in Baſilica B. Petri, ejuſque epitaphium inventum in altari Sancti Sixti, quod erat ante Eccleſiam S. Martini in introitu Eccleſiæ Baſilicæ B. Petri juxta ferraram, repræſentat Baronius.

LEO IV *Pontif. CV.*

Anno Domini DCCCXLVII.

I. *Leo IV. Sergio II ſuccedit.*

N*Ec dum* Sergius Pontifex *ad ſepulturam debitam fuerat deportatus. Et ecce omnes à noviſſimo uſque ad primum una voce, unaque ſimul concordia Leonem venerabilem Presbyterum, ſibi futurum Pontificem* flagitarunt, & in Lateranenſe palatium cum ſolitis ceremoniis deduxerunt, ac pedes ejus oſculati ſunt, inquit Anaſtaſius. Quod de electione & inthronizatione intelligendum, non verò de conſecratione Leonis, quæ dilata eſt per duos menſes & dies quindecim. Nam in duplici codice MS. Anaſtaſii Freheriano, & in uno Thuaneo, in fine editionis Pariſienſis relatis, in quibuſdam Catalogis Criticæ Baronianæ præfixis, & præterea in Orderico lib. 2. legitur, poſt mortem Sergii ſedem vacaſſe *menſes duos & dies quindecim.* Leo itaque IV, patria Romanus, patre Rodulpho, Presbyter conſecratus à Sergio II, & Titulo SS. quatuor Coronatorum præpoſitus, ordinatus eſt tantum Pontifex Romanus die undecima menſis Aprilis, quæ anno octingenteſimo quadrageſimo ſeptimo in feriam ſecundam Paſchatis incidebat.

II. *Ordinatur ſine permiſſu Imp. & quare.*

Cauſa tam longi interpontificii, ſeu dilationis conſecrationis Leonis deducitur ex ipſomet Anaſtaſio, qui paulò poſt laudata verba, ſubjungit:

SEC. IX. ſubjungit: *Romani quoque, ut diximus, novi electione Pontificis congaudentes, cœperunt iterùm non mediocriter contriſtari, eò quod ſine Imperiali non audebant auctoritate futurum conſecrare Pontificem, periculumque Romanæ urbis maximè metuebant, ne iterùm, ut olim, aliis ab hoſtibus fuiſſet obſeſſa. Hoc timore & futuro caſu perterriti, eum ſine permiſſu Principis præſulem conſecraverunt, fidem quoque illius, ſive honorem poſt Deum per omnia & in omnibus conſervantes.* Quibus verbis ſignificat Anaſtaſius veritos eſſe Romanos, ne Saraceni iterùm in Urbem prorumperent; quia, ut prodit Annaliſta Bertinianus ad annum 847. *Mauri ac Saraceni Beneventum* invaſerant, *& uſque ad Romana confinia* populabantur. Metuebant præterea, ne in Lotharii Imperatoris odium offenſionemque incurrerent, ſi Leo, ſicut Sergius ejus deceſſor, ante Legatorum ejus adventum conſecraretur. Quare cum, Franciâ à Normannis tunc infeſtatâ, expectanda eſſet tutioris itineris opportunitas, vel forte Legatis metu, captivitate, aliiſque caſibus in itu, & reditu impeditis, Romani ad ordinationem Leonis IV procedendum putarunt, ſub hac tamen proteſtatione, quod ea in re in nullo læſam vellent fidem & honorem Imperatori debitum, ut explicat Papebrocius in Sergio II. Et hæc eſt germana cauſa Interpontificii per menſes duos & dies quindecim continuati.

III. *Serpentem lethiferum miraculosè fugat.*

Ipſo Pontificatûs Leonis initio, ſanctitas ejus miraculis eſt comprobata, nam, teſte Anaſtaſio, Romæ juxta ædem Sanctæ Luciæ in Orphea, baſilicus dirum ſerpentis genus, venenato ſuo ſpiritu omnibus, qui ad cavernam ejus accedebant, repentinum afferebat interitum. Itaque trepidantibus ad tantum periculum univerſis, Pontifex ſolemni jejunio, ac precatione perfectis, in die Aſſumptionis Virginis Mariæ è Patriarchio exiit cum hymnis & Canticis, Sancta Dei matris præcedente Imagine ad Baſilicam Sancti Hadriani Martyris, pedibus cum Clero proceſſit, inde ad Baſilicam S. Virginis ad præſepe perrexit, & cum ad ſpecum, ubi cubare ſerpens dicebatur, appropinquaſſet, catervâ fidelium, qua ſtipabatur, ſubſiſtere juſsâ, imperterrito animo ad os cavernæ, unde peſtifer erumpebat afflatus, acceſſit, atque oculis, & palmis in cælum intentis, Deum omnipotentem, ut tetra illa peſte populum liberaret, oravit. Quo facto, repente ferum virus ſerpentis evanuit. *Ab eodem* enim *die*, ſubdit Anaſtaſius, *ipſe mortifer baſiliſcus ita effugatus, & ab ipſis projectus eſt antris, ut ultra in illis locis nulla læſionis ejus macula appareret.*

IV. *Octavam Aſſumptionis B. Virginis inſtituit.*

Ut de tanto beneficio B. Virginis in Cœlum aſſumptæ feſto die, & ope Romanis collato gratias Deo rependeret Leo Pontifex *Octavam Aſſumptionis beatæ genitricis diem, qua minime Romæ antea colebatur,*
vigiliis

Digitized by Google

vigiliis ſacriſque matutinis cum omni Clero pernoctans laudibus in Baſilica SEC. IX.
ejuſdem ſemper Virginis Dominæ noſtræ, quæ foris muros juxta Baſilicam beati Laurentii Martyris ſita eſt, celebrari præcepit, inquit idem Anaſtaſius. Id autem anno primo ſui Pontificatûs, nempe anno DCCCXLVII, Leonem Papam ſtatuiſſe, ſcribit Sigebertus ad eum annum: *Decrevit, ut Octava Aſſumptionis S. Mariæ in Eccleſia Romana celebrarentur, quod antea non fiebat.* Pro feſto Aſſumptionis vide dicta in Sergio Papa hujus nominis primo.

V. *Incendium miraculosè extinguit.*

Sicut in fugando ſerpente lethifero virtus enituit tanti Pontificis, ita in extinguendo incendio patefacta eſt fides ipſius, potentiâ crucis pollens. Rem primo Pontificatûs ejus anno etiam geſtam, ſæpe laudatus ita recitat Anaſtaſius: *Et aliud miraculum quod ipſe almus Pontifex fecit, narrare breviter inchoamus. In ipſius vero quod memoravimus ſuperiùs Pontificii ſui exordio, Saxonum vicum validus ignis invaſit, qui flammarum violentia cuncta comburere cœpit validius, ubi populorum congregata multa ſunt agmina, quæ hujus incendii flammas volebant extinguere; ſed ventorum flatibus altius extendebatur ignis in aëre, cuncta comburens atque comminuens, ita ut propius ad B. Petri Apoſtolorum principis poſitas perveniret Saxonum & Longobardorum Domus, porticum concremans. Quo audito ipſe beatiſſimus Pontifex anxius illuc celeri curſu profectus eſt: & ut ob hujus tanti ignis impetum ſe prepararet, Dominum deprecari cœpit, ut hujus incendii flammas extingueret, & ubi Crucis propria frequentavit ſignacula digitis, amplius ignis extendere flammas non potuit, & beati virtutem ferre non valens Pontificis, extinctas flammas redegit in cinerem.*

VI. *Ingentia ornamenta Eccleſiis Urbis confert.*

Cum autem idem Pontifex videret Baſilicas Principum Apoſtolorum omni ornatu, atque decore à Saracenis Spoliatas, in hoc adiecit animum, ut quæ ad ſplendorem & cultum earundem, ſpectarent, procuraret; quod & ſumma diligentia, & immenſo ſumptu præſtitiſſe, narrat Anaſtaſius, qui præter alia multiplicia argentea, aurea, gemmataque ingentis pretii, ac miri operis dona, aliaque pretioſiſſima ornamenta, cùm iiſdem, tùm aliis Urbis Eccleſiis, ſui Pontificatûs tempore ab eo collata, meminit Ciborii ſuper altare Sancti Petri poſiti, ponderis mille ſexcentarum & ſex librarum argenti puriſſimi, cui ſuperpoſitæ eſſent coronæ aureæ quatuor, & calices item aurei ſexdecim, delphinique quatuor ponderis librarum quadraginta duarum: itemque alterius Ciborii argentei ſuper altare B. Pauli poſiti, ponderis librarum nongentarum quadraginta ſex: ſed & novi pariter conſtructi Ciborii ex argento puriſſimo, ac deaurati & gemmis ornati, ponderis trecentarum ac tredecim librarum & ſemis, quod poſuit ſuper altare Eccleſiæ SS. Quatuor Coronatorum, cujus, ut diximus, fuerat Presbyter.

SEC. IX. VII. *Saracenos Romam invadere conantes vincit.* Ne interim Baſilica Sancti Petri Saracenorum amplius pateret incurſibus, anno Pontificatûs ſui ſecundo, Chriſti DCCCXLVIII, indictione duodecima, menſe Septembri ejuſdem anni inchoata, opus ingens, à Leone tertio deceſſore ſuo tentatum, aggreſſus eſt; nimirum ut novam conſtruens civitatem, mœnibus ambiret Baſilicam S. Petri; ad quod opus Lotharius Imperator, ac fratres Reges Francorum, non modicam miniſtrarunt pecuniam, ut tradunt Anaſtaſius & Frodoardus in Fragmento de Pontificibus Romanis ſæpius laudato. Hanc urbem ſecundo ſui Pontificatûs anno inchoatam, ſexto tantum abſolutam eſſe mox videbimus. Eodem verò anno ſecundo, Chriſti DCCCXLIX, ſaltem indictione duodecima nondum elapſa, cum Romæ innotuiſſet, Saracenos ex Africa, ingenti comparata claſſe, iterùm in Italiam ad Urbis excidium properare, Leo Pontifex muros dirutos refecit; multa corpora Sanctorum, quibus ſecuriſſimè civitas cuſtodiretur, è cœmeteriis eruta intra illam invexit; ſicque mirabiliter factum videtur, ut Neapolitani, aliique ipſis vicini populi, appropinquantibus Saracenis ad Romanum portum, ſponte accurrerint cum claſſe optimè inſtructa ad ſubveniendum Eccleſiæ Romanæ, quos Oſtiam miſſos vehementiùs accendit; quò & ipſe profectus eſt, ut eis animos adderet. Ad beatorum pedum oſcula proſtrati Duces ac milites ſupplicarunt, ut Euchariſtiam ex illius manibus ſumerent, ut protectione corporis & Sanguinis Dominici communiti, fortiùs contra hoſtes Chriſtiani nominis pugnarent. Votis ipſorum annuit Sanctus Pontifex, & ſacra communione donatis bene precatus eſt. Altera die navali certamine inito Saracenorum claſſis diſperſa, eorumque plurimi in ipſo prælio periêre, plerique captivi Romam perducti, quorum nonnullos, ad terrorem, Romani Proceres furca ſuſpendi juſsêre, ceteris gratia facta.

VIII. *Leoninam civitatem ædificat & Centumcellas reſtituit.* Leo Pontifex hac parta victoriâ, captivorum operâ uſus eſt in reſtituendis Eccleſiis & extruendis mœnibus, quibus Vaticanum cinxit, Leoninamque urbem de ſuo nomine appellavit. Incluſa itaque Baſilica Sancti Petri Apoſtolorum Principis in nova illa civitate, *in ſexto conſecrationis ſuæ*, anno ſcilicet DCCCLII eam dedicavit: *Fuit*, inquit Anaſtaſius, *die illo* [nempe dedicationis] *magna cunctis lætitia, videlicet die ſeptimo & viceſimo menſis Junii, pridie ante beatiſſimorum Apoſtolorum Petri & Pauli vigilias.* Quomodo hæc ſe habuerint, pluribus narrat in ejus Vita idem Anaſtaſius Bibliothecarius, qui aderat. Qui & ſubjicit de inſtauratis ab eodem Pontifice aliarum civitatum mœnibus, deductaque in urbem Portuenſem colonia ex habitatoribus inſulæ Corſicæ, qui ob frequentes Saracenorum incurſiones coacti fuerant patriam deſerere, quos in urbem Portuenſem novis

novis munitionibus adauctam benignè recepit, cum fidelitatem ipſi ac ſucceſſoribus juraſſent. Ac denique inferiùs addit de civitate Centumcellenſi, diu ante ab iiſdem Saracenis everſa, & ab eodem Pontifice loco munitiori, divinitus ei per viſum oſtenſo, reſtituta, quam ex ſuo nomine Leopolim appellavit, eamque per circuitum luſtrans ſolemnibus cæremoniis Sanctiſſimæ Trinitati conſecravit anno ſui Pontificatûs ultimo. *SEC. IX.*

IX. *Ludovicum II Auguſtum coronat.*

Lotharius Auguſtus anno DCCCXLIV Ludovicum filium Italiæ Regem renunciavit, eumque Romam miſit, ubi à Sergio II Longobardorum, ſeu Italiæ Rex inunctus eſt, ut ſuo loco diximus. Anno verò DCCCXLIX idem Imperator eumdem Ludovicum Regem in Imperii conſortium adſcivit, Romamque iterùm anno DCCCL miſit, ut coronam Imperialem à Leone Papa acciperet. Hoc ultimum nos docet Annaliſta Bertinianus, qui ad eumdem annum DCCCL ſcribit: *Lotharius filium ſuum Lodovicum Romam mittit, qui à Leone Papa honorificè ſuſceptus, & in Imperatorem unctus eſt.* Ex diplomatis hujus Ludovici Imperatoris Annotator Baronii ad eum annum deducit, ejus coronationem à Leone IV factam die ſecunda menſis Decembris ejuſdem anni, ut apud ipſum legere eſt, ubi & obſervatur Ludovicum II, quartum Imperatorem ex gente Francorum, ipſo quo coronatus eſt die, more Imperatorum Orientalium Conſulatum perpetuum capeſſiſſe, eaque in re Lotharii patris exemplum ſecutum eſſe, qui vivente Ludovico pio patre, ſe ſe Conſulem dixit, contra græcorum Imperatorum conſuetudinem.

X. *Pallium ad uſum quotidianum Hincmaro Archiep. Remenſi non permiſit.*

Flodoardus lib. 3. Hiſtoriæ Remenſis cap. 10. apud Baronium ad annum 849. ſcribit: *Hincmarus* Remenſis Archiepiſcopus *pro ſua ſanctitatis ac ſapientiæ reverentia per interventionem Lotharii Imperatoris pallium ad quotidianum ſuſcepit uſum à quarto Leone Papa, à quo jam aliud perceperat in deſignatis ſibi ſolemnitatibus debitè fruendum. Quem quotidianum pallii uſum nulli unquam Archiepiſcopo ſe conceſſiſſe, vel deinceps conceſſurum eſſe idem Papa in Epiſtola tunc ad eum directa teſtatur.* Sed commentitiam eſſe hujuſmodi conceſſionem Cardinalis Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 24. num. 16. deducit ex Epiſtola 47. Nicolai I Papæ ad ipſum Hincmarum, & ex ejuſdem ad Nicolaum reſponſo. Cum enim Nicolaus Pontifex ſibi valde diſplicere ſcripſiſſet, quod ille Pallio uteretur ultra dies ſibi ab Apoſtolica ſede indultos, reſpondet Hincmarus Tomo 2. editionis Sirmondi circa finem Epiſtolâ 26. his verbis: *poſtremò de pallio à mea præſumptione non certis temporibus & juxta morem aliis Metropolitanis definitis uſo, inde veſtra Sanctitatis auribus intimatum eſſe indignitati meæ ſcripſiſtis, auctoritati veſtræ veraciter fateor, quod & in iſtis regionibus per alios, ſi vobis placuerit, reſcire valebitis*

SEC. IX. *lebitis, quia niſi in die Natalis Dominici, & in die Sanctæ Reſurrectionis ejus, vix in toto anno eodem pallio utor.* Falſa igitur eſt Flodoardi narratio, ipſomet Hincmaro teſte, qui oppoſitam ſibi uſurpationem facile potuiſſet diluere prolato Leonis privilegio, ſi extitiſſet. Præterea, ut diximus in Marco Papa, tum Archiepiſcopi, tum Epiſcopi pallio uti non poterant niſi intra Eccleſiam quibuſdam & deſignatis diebus cum Miſſarum ſolemnia celebrarent; & hoc uſque ad Agapitum II, ut ſuo loco dicetur, ideoque iſtud Leonis IV privilegium Hincmaro conceſſum, plane ſuppoſititium videtur.

XI. *Synodum Romæ celebrat.* Anno Chriſti DCCCLIII, Leonis Papæ ſeptimo, idem Pontifex menſe Decembri Synodum Romæ cum LXVII Epiſcopis in Baſilica Sancti Petri celebravit, in qua canones XLII diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantes promulgavit. Inter Epiſcopos, quatuor ad fuêre à Lothario & Ludovico Auguſtis Legati, ſcilicet Joſeph Eporegenſis, Nottingus Brixienſis, Petrus Spoletinus, & Petrus Aretinus. Canones verò in ea promulgati, quatuor exceptis, ſunt iidem, nonnullis additionibus aucti, quos Eugenium II edidiſſe in ſua Synodo Romana diximus. In eadem Leonis IV Synodo Anaſtaſius Tituli S. Marcelli Presbyter Cardinalis *ab omnibus canonicè eſt depoſitus, eò quod parochiam ſuam per annos quinque contra canonum inſtituta deſeruit, & in alienis uſque demoraretur. Qui cum neque ad duo pro eo congregata Concilia venire vellet, neque per Apoſtolicas Epiſtolas, neque per tres vocatus Epiſcopos, Nicolaum videlicet, Petronatium & Joannem, ideo meritò uno conſenſu ſecundùm quod de talibus ſacris continetur canonibus, eum Sancta Synodus depoſuit, & Sacerdotali honore privavit*, inquit Anaſtaſius Bibliothecarius in Vita Leonis. Ejus autem damnationis ſententiam Leo ſuper valvas argenteas ſcribi juſſit, ut in eadem Synodo legitur, ex qua tria diſcimus. Primum, maximam jam tunc fuiſſe Cardinalium dignitatem, cum tres Epiſcopi Anaſtaſium Cardinalem Presbyterum ad Synodum canonice vocaturi miſſi fuerint. Secundum, Cardinales, ſaltem Epiſcopos & Presbyteros, tunc ad reſidentiam obligatos fuiſſe. Tertium denique, paulatim uſum inductum eſſe, ut in Actis publicis anni Pontificatûs Romanorum Pontificum notarentur, Concilium enim hoc celebratum dicitur, *anno Pontificatûs Sanctiſſimi ac coangelici & univerſalis quarti Papæ Leonis ſeptimo.*

XII. *Alfredum Saxonum Occident. Regem ungit.* Ethelvolphus Occidentalium Saxonum Rex quatuor filios genuit Ethelbaldum ſcilicet, Ethelbertum, Ethelardum, & Alfredum, omnes deinceps Occidentalium etiam Saxonum Reges, ſed inter eos Alfredus magis enituit, utpote belli & pacis laude clariſſimus, quique non minus, doctrinæ & literarum, quam regni terminos dilatavit. Hunc Ethelvolphus pater, qui cum ceteris omnibus

nibus plus diligebat, Romam ad Leonem Papam anno DCCCLIII miſit, ut moribus pariter & religione informaretur. Hæc conſtant ex Vita ejuſdem Alfredi, ab Aſſero, qui cum eo familiariter vixit, ſcripta: *Eodem anno*, inquit, nempe 853. *Æthelwolfus Rex præfatum Aelſredum magno nobilium, & etiam ignobilium numero conſtipatum, honorificè Romam tranſmiſit. Quo tempore Dominus Leo Papa IV Apoſtolicæ Sedi præerat.* Subdit poſtea Aſſerus: *Leo IV præfatum Aelſredum oppidò ordinans, unxit in Regem, & in filium adoptionis ſibimet accipiens confirmavit.* Hic eſt celebris ille Rex Alfredus, qui Paſtorale divi Gregorii, ejuſque quatuor libros Dialogorum Saxonicè vertit, necnon Hiſtoriam Bedæ de gente Anglorum, quæ ſeculo elapſo Cantabrigiæ, non parvo Hiſtoriæ Anglicæ bono edita fuit. Plura alia ſcripſit, de quibus legendus Guillelmus Cave in Hiſtoria litteraria. Porrò Leonem Papam, Alfredum ſanctiſſimis præceptis inſtitutum Regem coronaſſe, Matthæus Weſtmonaſterienſis etiam memorat. SEC. IX.

XIII. *Sueſſionenſe Concilium confirmare renuit.*

Ebo, quem in Gregorio IV Remenſi ſede depoſitum diximus, Wlfadum, alioſque Clericos poſt depoſitionem ordinaverat. Quare Hincmarus ejus in eadem ſede ſucceſſor, in Concilio Sueſſionenſi, cui cum Venilone Senonenſi & Amalrico Turonenſi Metropolitis anno DCCCLIII præfuit, Wlfadum, ejuſque ſocios gradibus ſuis dejecit, ut videre eſt canone primo, & in Actis Synodalibus ejuſdem Concilii. Frodebertus illorum Clericorum unus, dato proclamationis libello, ſe ac ſocios, ordines ab Ebone bona fide ſuſcepiſſe conteſtatus eſt. Hæc vera licet, ac juſta eſſet Clericorum defenſio, Hincmarus tamen Actionibus VI, VII & VIII decrevit cum aliis Epiſcopis, ut dicti Clerici gradibus Eccleſiaſticis privati manerent, ex indulgentia tamen Synodi, Caroli Francorum Regis precibus annuentis, communione fruerentur. Hujus Synodi confirmationem à Leone IV obtinere tentavit Hincmarus, quod Pontifex renuit, præſertim quod Wlfadus & ſocii per proprias literas Apoſtolicam ſedem appellaſſent. Præcepit Leo, ut Hincmarus ad Concilium cum dictis Clericis occurreret, ad quod ſuum ipſe Legatum direxerat, ad renovandum judicium vice ſua: ita ut ſi iiſdem dejectis Clericis contigiſſet, ut in ipſa debuiſſent depoſitione perſiſtere, & obedire renuiſſent, atque ad Sedem Apoſtolicam iterùm provocaſſent, illis ad eam veniendi licentia minimè negaretur, ne ejuſdem ſanctæ ſedis diſſolveretur privilegium. Cum quibus præcepit, ut Hincmarus, vel miſſus ab eo procurator veniret, quatenus cum fratribus ſuis Epiſcopis collato negotio, & utraque parte conveniente, cauſa eorum à ſancta Sede canonicè finiretur. Verùm Leonis IV examen ac judicium fugit

SEC. IX. Hincmarus, & poſt mortem ejus Benedicto III ejus ſucceſſori obrepſit, ut ibidem dicetur.

XIV. *Ludovicum Imp. Roma ſuſcipit.* Cum Gratianus magiſter militum & Romani Palatii Superiſta, ut ſcribit Anaſtaſius, à Daniele militum pariter Magiſtro accuſatus fuiſſet apud Ludovicum II Imperatorem, conſilia agitare de transferendo ad Græcos Imperio, rem non ſpernendam ratus Ludovicus, nec literis præmiſſis Pontifici, Romam venit. Venientem honorificè ſuſcepit Leo Papa, ſicut mos erat, ſuper gradus majores Beati Petri, *& ipſo Imperatore cum ſanctiſſimo Leone Pontifice, omnibus Romanis Proceribus pariter & optimis Francis ſedentibus de prædicta accuſatione placitum habuit.* Tunc Daniel dixit coram omnibus: *Iſte Gratianus habuit mecum conſilium hanc Romanam terram de veſtra tollere poteſtate, & Græcis tradere illam.* Subdit Anaſtaſius, Danielem falſi teſtimonii crimine convictum fuiſſe, ſed tamen Imperatorem eum de mortis periculo liberaſſe. Qua ex narratione manifeſtè liquet, verum eſſe, quod in Leone III & in Paſchali diximus, Imperatores Francos, non ſolo defenſorum & Protectorum Eccleſiæ titulo, ſed urbis Romæ dominio verè potitos eſſe.

XV. *Uſum mitræ Anſchario Epiſc. Hamburgenſi concedit.* Mabillonius in Præfatione Partis II Seculi IV Benedictini num. 182. meminit privilegii à Leone Papa IV Anſchario Hamburgenſi Pontifici conceſſi, quo ipſi, ejuſque ſucceſſoribus præter uſum Pallii, jam à Gregorio IV Anſchario tributum, concedit *ornari capus ejus mitra* & *portari ante ipſum crucem.* Quod argumento eſt, inquit, cuivis Epiſcopo citra privilegium non licuiſſe, mitra, quam alii *cidarim*, alii *laminam* vocant, caput ornare. Certè Trajectenſes ad Rhenum Epiſcopi, ſaltem à ſeculo octavo ad duodecimum, uſi non ſunt mitra; quod licet Joannes à Leidis in Chronici Belgici lib. 4. cap. 2. in Trajectenſis Eccleſiæ inopiam rejiciat, ipſe tamen Mabillonius referendum putat in antiquum morem, quod ſcilicet non omnibus citra privilegium Epiſcopis mitræ uſus olim competeret. Alexander enim Papa III Godewaldo Epiſcopo Trajectenſi hunc uſum impertiit quaſi gratuito, ut apparet ex ejus literis ab eodem Auctore lib. 16. cap. 10. relatis: *Epiſcopalem*, inquit Alexander, *mitram tibi tuiſque ſucceſſoribus deferendam concedimus.* Deinde neque in ordine Romano diſertè, nec apud Amalarium aut Rabanum, neque in vulgato Alcuino de divinis officiis, ubi de ordinandis Epiſcopis, ulla mitræ mentio habetur.

XVI. *Mitra antiquitas.* Onuphrius Panuinius in Explicatione vocum obſcurarum ad calcem vitarum Romanorum Pontificum, aſſerit, mitrarum uſum in Romana Eccleſia non ante ſexcentos annos eſſe. Eadem eſt ſententia Hugonis Menardi in Notis ad Librum Sacramentorum S. Gregorii

Digitized by Google

gorii Papæ pag. 362. Sed uſum mitræ non ſolum in Orientali, ve- *SEC. IX.*
rum & in Occidentali Eccleſia longè ante annum milleſimum obtinuiſſe, certiſſimum eſt, tum ex antiqua effigie lapidea S. Petri ante annos mille erecta ad portam Eccleſiæ Corbeienſis monaſterii, tum ex tabellis & imaginibus ſummorum Pontificum, quas ex antiquis Romanæ urbis monumentis æri inciſas repræſentant Bollandiani in propilæo menſis Maii, quorum poſt S.Sylveſtrum maxima pars, cum mitra oblonga & rotunda, ut in lapidem S. Petri Corbeienſis effigie cernitur; tùm ex Theodulphi Aurelianenſis Epiſcopi Carmine 3. lib. 5. ubi de ornamentis Pontificis ita canit:

Illius ergo caput reſplendens mitra tegebat.

Qui plura hac de re cupit, legat Auctores laudatos, & Edmundum Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 4. num. 13. & ſeqq. Quo tempore uſus mitræ Abbatibus conceſſus, dicetur in Alexandro II.

XVII. *S. Leo IV PP. moritur.*

Anaſtaſius ſcribit non multò poſt Ludovici Imperatoris reditum ex Urbe, Leonem Papam in Domino obdormiiſſe *XVI Kal. Auguſti*, ſeu die decima ſeptima menſis Julii, & ejus Pontificatûs initio dixerat, eum ſediſſe *annos octo, menſes tres, dies quinque*, ſed legendum, *dies ſex*, ut habetur in quarto & ſexto Catalogis Criticæ Baronianæ præfixis, in Orderico Vitali lib. 2. in Chronicis Hermanni Contracti, & Martini Poloni, in Honorio Auguſtodunenſi, & in Auctore Anonymo Chronici S. Vincentii prope Vulturnum fluvium in provincia Capuana apud Ducheſnium Tomo 2. Scriptorum Francorum, ſicque Leo IV, qui conſecratus fuerat die undecima Aprilis anni DCCCXLVII, obiit die decima ſeptima menſis Julii anni octingenteſimi quinquageſimi quinti, poſtquam Eccleſiam Romanam gubernaſſet annos octo, menſes tres & dies ſex, ut diſertè etiam legitur in codice MS. Anaſtaſii Thuaneo ad Bibliothecam Colbertinam tranſlato.

XVIII. *Ejus virtutes & ſanctitas.*

Leonem IV Pontificatu digniſſimum fecêre pietas, humilitas, benignitas, juſtitiæ amor, charitas plebis, beneficentia in pauperes, aſſiduitas in vigiliis & orationibus, eruditio ſacra, prudentiæ cum ſimplicitate morum admirabilis conjunctio; ejuſque ſanctitas, ex mox dictis, miraculis eſt comprobata, unde nomen ejus ſacris faſtis adſcriptum eſt ad diem XVII menſis Julii. De ejus corporis Tranſlatione vide dicta in Leone III. Homiliam conſcripſit, quam quiſque Epiſcoporum in Synodis diœceſanis recitaret ad Clericos, qua edocerentur Eccleſiaſtica officia, quæ extat in collectionibus Conciliorum. Sepultus eſt in Eccleſia S. Petri.

JOANNA

Digitized by Google

IOANNA PSEUDO-PAPISSA
ante finem Seculi XIII vel ſequentis initium incognita.

I. *Fabula de Ioanna Papiſſa vix hodie defenſa.*

RECentes fabulæ de Joanna Papiſſa impugnatores communiter Marianum Scotum ejus primum auctorem faciunt, quòd in ejus Chronico Francofurti anno 1583. edito hæc verba legantur ad annos 853. & 854. *Leo Papa obiit Kalendis Auguſti. Huic ſucceſſit Joanna mulier annis duobus, menſibus quinque, diebus quatuor.* Obiit autem Marianus Scotus anno 1086. Sed Ptolemæus Lucenſis Ordinis prædicatorum huic opinioni adverſatur in Hiſtoria ſua Eccleſiaſtica adhuc inedita, quam Guillelmo de Baiona Presbytero Cardinali Tituli S. Cæciliæ anno MCCCXII creato, dicavit, in ea enim ita ſcribit: *Omnes quos legi, præter Martinum (*nempe Polonum*) tradunt poſt Leonem IV fuiſſe Benedictum III. Martinus autem Polonus ponit Joannem Anglicum VIII*, ſeu Joannam Papiſſam. Ex quo deducitur Ptolemæi Lucenſis ætate, ſeu ſeculo decimo quarto hanc fabulam non Mariano Scoto, ſed Martino Polono fuiſſe attributam, ideoque non illum, ſed hunc creditum tunc fuiſſe primum ejus auctorem aut ſcriptorem. Verùm neutri commentum illud adſcribendum eſſe oſtendemus, poſtquam paucis illud refutaverimus, in ejus enim refutatione non multum immorandum, quia licet aliàs à Romanæ Sedis hoſtibus libentiſſimè audiretur, hodie tamen ab iis qui majori impetu in eam feruntur, vix defenditur, præſertim ab anno 1649. quo David Blondellus Calvinianus Miniſter hoc monſtrum luculenter confutavit in familiari Elucidatione quæſtionis, quam Gallico idiomate ſcripſit, *Utrum mulier in Sede Pontificia Romæ ſederit.*

II. *Anaſtaſio Bibliothecario incognita.*

Leone quarto, Romano Pontifice, die XVII, ut ſcribunt Anaſtaſius Bibliothecarius & Luitprandus, anni DCCCLV, demortuo, paucis poſt diebus, eodem Anaſtaſio teſte, Benedictus hujus nominis III electus eſt: *Leo quidem*, inquit, *ubi hac luce ſubtractus Præſul occubuit, MOX omnis Clerus iſtius Romanæ protectæ urbis, univerſique Proceres ...... congregati ſunt .... divinitus igitur æthereo tunc lumine inflammati, uno conſenſu, unoque conamine, Benedictum pro tantis quibus pollebat ſacris operibus Pontificem promulgaverunt eligere.* Refert poſtea decretum electionis ad Imperatores Lotharium & Ludovicum miſſum eſſe, tandemque poſt interpontificium duorum menſium & dierum quindecim, Benedictum præſentibus Imperialibus Legatis, conſecratum ordinatumque eſſe Pontificem, & quidem poſt Diem XXVII Septembris ejuſdem anni. Ex mente igitur Anaſtaſii, Abbatis Romani, tunc viventis, & forsàn electionis & conſecrationis Benedicti teſtis oculati,

Digitized by Google

oculati, immediatè poſt mortem Leonis IV, electus eſt Benedictus III, paulò que poſt ordinatus. Purum itaque commentum eſt, inter Leonem IV & Benedictum III, Joannam fœminam ſediſſe annis duobus, menſibus quinque, & diebus quatuor, ut legitur in Mariani Scoti Chronico. SEC. IX.

III. *Item Hincmaro Remenſi Archiep.*

Præter Anaſtaſium habemus alium teſtem per ſuos miſſos quaſi præſentem ſaltem ordinationi Benedicti III, Hincmarum ſcilicet Remenſem Archiepiſcopum id teſtantem in Epiſtola XXVI ad Nicolaum Papam ejuſdem Benedicti ſucceſſorem data, quæ extat Tomo 2. editionis Sirmondi pag. 298. in qua ait: *Miſſos meos cum literis Romam direxi. Quibus in via nuncium venit de obitu Papæ Leonis. Pervenientes autem Romam cum præfatis literis, & intervenientibus prædictis Epiſcopis, domnus nomine & gratia Benedictus, mihi quod noſtis privilegium inde direxit.* Miſſos Hincmari, cum in via certiores facti eſſent de obitu Leonis IV, annis duobus, menſibus quinque, & diebus quatuor in via ſubſtitiſſe, ſcilicet uſque ad mortem Joannæ Papiſſæ, & Benedicti III ordinationem, quis credat? Cœptum itaque iter proſecuti ſunt, ut Hincmari verba evincunt; & Romam non multò pòſt advenientes, Benedictum electum, vel jam forsàn ordinatum invenerunt, à quo privilegium, quod petebant, obtinuerunt. Ex quo ſolo loco luce meridiana clarius eſt, Benedictum ſtatim Leoni ſuffectum fuiſſe, non verò poſt duos annos cum dimidio. Papiſſa igitur in cathedra Apoſtolica non ſedit poſt Leonem IV, & ante Benedictum III.

IV. *Item omnibus ſcriptoribus Latinis noni ſeculi.*

Ipſe Nicolaus Papa hujus nominis primus, immediatus Benedicti III ſucceſſor, hunc Leoni IV immediatè etiam ſucceſſiſſe non obſcurè ſignificat in Epiſtola XLVI, undecim annis poſt Benedicti creationem, die nempe ſexta Decembris anni octingenteſimi ſexageſimi ſexti ſcripta ad Concilii Sueſſionenſis, Epiſcopos, in qua ait: *Apoſtolicæ Sedis Pontifex Leo, qui fratris Hincmari propoſitum noverat, ab hac luce ſubtractus eſt: cumque Sanctæ memoriæ Benedictus Vir Apoſtolicus ei ſucceſſiſſet in ordine Pontificatus, rurſus Reverendus Hincmarus arma præparat.* Ado item Viennenſis Archiepiſcopus, qui anno 875. obiit, in Chronico enumerans Pontifices Romanos à Gregorio IV ad Nicolaum primum, nullam Joannæ Papiſſæ mentionem facit, ſed Leoni IV immediatè ſucceſſiſſe Benedictum III diſerte habet: *Pontifex Romanus Gregorius*, inquit, moritur, *atque ejus loco Sergius ordinatur. Illo defuncto Leo ſuccedit. Quo obeunte Benedictus in Sede Apoſtolica ſubſtituitur.* Idem habet Annaliſta Bertinianus qui Annales ſuos terminat anno 882. quique ad annum 855. ita ſcribit: *Menſe Auguſto, Leo Apoſtolicæ Sedis Antiſtes defunctus eſt, eique Benedictus ſuccedit.* Ita Annaliſta ille, qui poſtea teſtatur, Benedicto III ſucceſſiſſe

 Nico-

SEC. IX. Nicolaum I, Nicolao I Hadrianum II, Hadriano II Joannem VIII, ita ut, juxta eum, Joanna Papiſſa, nec inter Leonem IV & Benedictum III ſedere potuerit, nec inter ſubſequentes Pontifices collocari.

V. *Græcis etiam Sedis Rom. hoſtibus eodem ſeculo viventibus.* Hanc fabulam non ſolis Latinis ejuſdem ſeculi noni, ſed ipſis etiam Græcis Latinæ Eccleſiæ infenſiſſimis hoſtibus eo ipſo ſeculo viventibus fuiſſe incognitam conſtat. Nam Photius lib. I. de Spiritûs Sancti Proceſſione adversùs Latinos, laudatus ab Allatio in confutatione fabulæ de Papiſſa, in quo enumerat Pontifices Romanos, qui ſuo tempore vixerunt, nullam Joannæ mentionem facit, ſed diſertiſſimis verbis Leoni IV ſubrogatum eſſe Benedictum III aſſerit: *Heri*, inquit, *& nondum ſecunda generatio præterit, nobilis ille Leo, qui & miraculis editis poteſt gloriari omnem omnium excidens prætextum hæreticorum...... ſed & mitis & manſuetus & aſceticis certaminibus inclitus Benedictus, poſt eum in Archieratrico Throno ſucceſſor, hoc idem & amplectendo & confirmando haud ſecundus eſſe nitebatur, licet tempore ſecundus eſſet.* Metrophanes pariter Smyrnæus Epiſcopus Pontificum ſui temporis catalogum texens, in libro, quem de Spiritûs Sancti divinitate, ejuſque ex ſolo Patre proceſſione conſcripſit, Benedictum immediatum Leonis ſucceſſorem agnoſcit, Benedicti ſucceſſores Nicolaum I, Hadrianum II & Joannem VIII, de Papiſſa ne verbum quidem habet. Fuit porrò Metrophanes Photio æqualis, & Romanæ etiam ſedis hoſtis, qui ideo Papiſſam non ſiluiſſet, ſi tale dedecus ei contigiſſet.

VI. *Item Græcis & Latinis ſequentium ſeculorum.* Poſteriorum ſeculorum Scriptores Græci uſque ad ſeculum decimum quartum, hanc Joannam Papiſſam ſummo ſilentio premunt, imò ſeculo undecimo, cum Leo IX Papa ſcribens ad Michaelem Patriarcham Conſtantinopolitanum tanta confidentia Græcis exprobrabat, fœminam in ſedem Conſtantinopolitanam irrepſiſſe, iſti non inveniuntur iſtud opprobrium in Romanam ſedem retorſiſſe. Si à Græcis poſteriorum ſeculorum ad Latinos tranſeamus, inveniemus Reginonem & Luitprandum, Auctores ſeculi decimi; Hermannum Contractum & Lambertum Schafnaburgenſem, ſcriptores undecimi; poſteriorum denique ſeculorum Hiſtoricos, Ademarum, Hugonem Flaviniacenſem, Leonem Oſtienſem, Joannem Cremonenſem, Florentium Vigornienſem, Honorium Auguſtodunenſem, Conradum Abbatem Urſpergenſem, Auctorem Anonymum Carminis de Romanis Pontificibus, quod in Eugenio III deſinit apud Mabillonium in præfatione partis 2. Sec. VI Benedictini §. 1. num. 6. alioſque plures poſteriores, nequidem verbum de hoc monſtro habuiſſe. Multa alia hanc in rem argumenta afferunt Onuphrius Panuinius in Notis ad Platinam, Baronius, Bellarminus, Ciaconius, Flori-

mundus

Digitized by Google

mundus Remundus Senator Burdigalenſis in libello de ea Gallicè edito, & à Joanne Carolo ejus filio Latine reddito, Philippus Labbeus in Joannæ Papiſſæ Cenotaphio everſo, David Blondellus loco laudato, & nuper Natalis Alexander diſſert. 3. ad Hiſtoriam Eccleſiaſticam ſeculi IX & X apud ipſos legenda; ea enim conſultò prætermittimus, ne actum agamus. *SEC. IX.*

VII. *Ejus fabulæ auctor non eſt Marianus Scotus.*

Solum itaque nobis ſupereſt oſtendendum, neque Marianum Scotum, neque Martinum Polonum eſſe hujus fabulæ auctores, eamque Chronico etiam Sigeberti, & Vincentii Bellovacenſis Speculo Hiſtoriali fuiſſe aſſutam. Et primò quidem, quod attinet ad Marianum Scotum, Leo Allatius in *Confutatione fabulæ de Joanna Papiſſa ex monumentis Græcis*, num. 3. demonſtravit in ſinceris Mariani Scoti codicibus hanc fabulam non fuiſſe exaratam, teſtari Scriptorem non ignobilem, qui Metropolim Alberti Krantzii Notis illuſtravit ad librum 2. cap. 2. pag. 100. editionis Colonienſis anno 1574. curatæ, ſed notam illam Typographos Francofordienſes eraſiſſe: Mariani Scoti codices aliquos antiquiſſimos, qui adhuc extant, nihil de Joanna Papiſſa habere, quod argumento eſt eam ejus Chronico fuiſſe additam. Certè Marianus Scotus à nullo ex hujus fabulæ aſſertoribus in ſuæ ſententiæ patrocinium laudatus reperitur; imò Ptolemæus Lucenſis, qui Marianum Scotum perlegerat, numero primo à nobis laudatus, disertè ſcribit, omnes Scriptores quos legerat, tradere *poſt Leonem quartum fuiſſe Benedictum III*, uno Martino Polono excepto, qui ponit *Joannem Anglicum VIII.* Quare Ptolemæi Lucenſis ætate hæc fabula non legebatur in Chronico Mariani Scoti.

VIII. *Aſſuta eſt Chronico Sigeberti & Vincentii Bellovac. Speculo Hiſt.*

Eadem ratio militat etiam pro Sigeberto Gemblacenſi Abbate, in cujus codicibus antiquiſſimis MSS. eam fabulam non extare aſſerit idem Leo Allatius, & conſtat ex autographo Cœnobii Gemblacenſis, quod ab Auberto Miræo editum eſt, in quo nulla mentio hujus Papiſſæ laciniæ. Idem dicendum de Speculo Hiſtoriali Vincentii Bellovacenſis, in cujus libro 24. cap. 36. hæc fabula legebatur, in quo non extaſſe, eo tempore, quo Ptolemæus Lucenſis ſcribebat, ejus verba laudata nos dubitare non ſinunt. Imò medio circiter ſeculo decimo quinto, nondum in ejus Speculo legebatur, teſte S. Antonino Archiepiſcopo Florentino part. 2. Chronicorum tit.16. cap. 1. §. 6. ita ſcribente; poſtquam narrationem de Joanna Papiſſa exſcripſit ex Martino Polono: *Verè*, inquit, *valde mirandum, & cum Paulo clamandum.* „ O altitudo divitiarum ſapientiæ & ſcientiæ „ Dei, quàm incomprehenſibilia ſunt judicia ejus, & inveſtigabiles „ viæ ejus, *ſi verum fuit quod vulgò dicitur, & iſte refert. Et quoddam ſignum ſculptura marmorea, in via ubi hoc contigit, ob ejus rei memoriam*

SEC. IX. *poſitum dicitur. Vincentius tamen in Speculo Hiſtoriali, & Joannes de Columna nihil de hoc referunt. Sed etſi fuit verum, nullum tamen ex hoc ſalutis præjudicium: quia nec Eccleſia tum fuit ſine capite, qui eſt Chriſtus, unde influxum gratiæ percipit, &c.* Nec dici poteſt hæc S. Antonini, verba referri tantum ad marmoream ſtatuam, ita ut velit ſolum, Vincentium Bellovacenſem & Joannem de Columna nihil de ea referre. Nam verba ſequentia, *ſed etſi fuit verum*, &c. manifeſtè oſtendunt Antoninum ibi loqui de Joannæ Papiſſæ Seſſione in Cathedra Sancti Petri, ex qua dicit *nulli ſalutis præjudicium* obvenire poſſe, quia Eccleſia tunc non fuiſſet ſine capite, ſi vera extitiſſet illa fabula, quod non dixiſſet de poſitione marmoreæ ſtatuæ. Supponit itaque Antoninus, cum hæc ſcriberet, ſcilicet circa medium ſeculum XV Vincentii Bellovacenſis exemplaria ea labe nondum fuiſſe conſpurcata.

IX. *Martinus Polonus eam non publicavit.* Magnus eſt etiam eorum numerus, qui Martinum Polonum, anno 1278. demortuum, ridiculæ hujus fabulæ auctorem exiſtimant. Sed Allatius loco laudato num. 5. & ſeqq. non ſolum oſtendit Martini Chronicon peſſimè corruptum fuiſſe; verum etiam in Bibliotheca Vaticana extare hujus Auctoris antiquiſſimum exemplar, in quo poſt Vitam Leonis IV, nulla fit Joannæ Papiſſæ mentio, neque in margine, eadem vel altera manu ſcripta, aut quidquam aliorum induſtria eraſum. Certè Martini Poloni Chronicon jam olim fuiſſe interpolatum, obſervavit Suffridus Petrus, ideoque ad fidem MSS. codicum emandatum illud edi curaverat Antuerpiæ Typis Plantinianis anno 1584. Verùm licet narrationem de Papiſſa, aliena manu intruſam non apprehenderit, ideoque eam vulgaverit, obſervavit tamen MSS. codices neque excuſos omnes, neque ſingulos inter ſe convenire, & in codice Tergenloënſi MS. nec numerum, nec nomen haberi in catalogo Pontificum, ſed narrationem illam de Papiſſa, veluti fabulamentum, Leoni IV appendicis loco adjectam. Quod confidentius aſſeruiſſet, ſi tunc edita fuiſſet Bibliotheca Cæſarea, à Lambecio poſtmodùm publicata, qui lib. 2. cap. 8. teſtatur, in ea Bibliotheca reperiri quatuor codices MSS. Chronici Martini Poloni, in quibus ejuſdem fabulæ mentio non extat, nec unquam extitit, indeque jure merito concludit Martinum, falsò haberi pro auctore vel approbatore abſurdiſſimi ejus commenti, & ejus Chronicon non niſi poſt ejus mortem, quæ anno, ut diximus, 1278. contigit, partim malitia falſariorum hæreticorum, partim nimia credulitate imperitorum, labe illa contaminatum fuiſſe, & quidem poſt dictum annum 1278. ideoque vel deficiente ſeculo XIII, vel initio ſeculi XIV, quo Ptolemæus de Luca florebat. Unde in nullis Romanorum Pontificum Catalogis, ſive Vaticanis, ſive

ſive Colbertinis, ſive aliis ante annum 1400. exaratis pſeudo-papiſſæ Joannæ nomen legitur, quod tamen in multis poſt eum annum ſcriptis habetur. Ex quibus Criticæ Baronianæ Auctor conjicit, ejus fabulæ originem Valdenſibus hæreticis adſcribendam eſſe. His adde Mabillonium in præfatione partis 2. ſeculi VI Benedictini aſſerere, apud Franciſcum Abbatem de Campis extare alium codicem MS. Martini Poloni, in quo hæc fabula non legitur. *SEC. IX.*

X. *Ea fabula ſeculo XV. novis figmentis aucta.*

Porrò qui Martini Poloni Chronicon ea labe infecit, ſcripſit fœminam illam vocatam fuiſſe *Joannem Anglicum*, ex Moguntia oriundam, & in ſolemni ſupplicatione peperiſſe, Templum inter Sancti Clementis & Coliſæum, atque in hujus execrationem facinoris ſupplicationes ſolemnes per hanc deinceps viam non tranſiiſſe. Theodoricus Niemus qui anno circiter 1413. ſcribebat, addidit ſtatuam in memoriam iſtius eventûs erectam fuiſſe. Guillelmus verò Brevin, qui de ſeptem præcipuis Romæ Eccleſiis ſcripſit, & Platina, qui obiit anno 1481. ſellam perforatam commenti ſunt, in qua ſexus novi Pontificis exploraretur, quæ *ſella Stercoraria* dicebatur. Sed hæc ſunt pura commenta ad iſtius monſtri perfectam formationem excogitata. Nam primò, quod ſpectat ad eam ſtatuam, quæ Romæ olim viſebatur, hæc mulieris ſpeciem præ ſe non ferebat, nec infantem recens natum, & pannis involutum, vel inter matris ubera poſitum, ſed puerum grandiorem qui præire videretur. Quamobrem priſcum potius Ethnicorum Sacerdotem ad ſacrificium, præeunte miniſtro, pergentem, aut aliquod Gentilium Numen, hanc ſtatuam referre, viri rei antiquariæ periti pridem obſervarunt: maximè cum altera manu palmæ ramum humero innixum deferret, quod Summorum Pontificum inſigne non eſt, qui crucem aut Claves manibus geſtantes affinguntur. Statua autem illa tempore Sixti V ſublata eſt, qui viam, in qua poſita erat, rectiorem duci & amplificari curavit, ut & plures alias, ad Urbis decorem & ornamentum.

XI. *Uſus ſedis Stercorariæ.*

Quantum ad ſedem Stercorariam, Mabillonius Tomo I Muſæi Italici parte I. pag. 59. ſcribit, ſe vidiſſe in clauſtro Baſilicæ Lateranenſi adjuncto tres ſedes confusè cum varia ſuppellectile conjectas: unam ex marmore albo, olim in portico Baſilicæ poſitam, in qua novum Pontificem collocari mos erat, *Stercorariam* appellatam: alias duas porphyreticas, & quidem perforatas, quæ ante capellam S. Silveſtri quondàm exiſtebant, in quibus Pontifex recèns conſecratus itidem ſedebat. Obſervat autem Pontificem novum, eo ritu in Baſilicæ Lateranenſis poſſeſſionem induci ſolitum, ut primò ad thronum Pontificalem, qui in apſide Baſilicæ ſtabat, *omnes Epiſcopos & Cardinales*, ut loquitur Cencius, ad oſculum ad-

K 3 mitteret;

Digitized by Google

SEC. IX. mitteret: *Deinde ad ſedem lapideam, quæ dicitur Stercoraria*, ſtantem in porticu collocaretur, *ut verè dicatur*, SVSCITAT DE PULVERE EGENUM ET DE STERCORE ERIGIT PAUPEREM: poſtea ductus ad capellam Sancti Silveſtri prope Lateranenſe palatium, primò ſederet ad dextram in una ex illis ſedibus porphyreticis, ubi claves Baſilicæ à Priore S. Laurentii acciperet in ſignum regiminis & correctionis: demum ad ſiniſtram in altera ſedens, eaſdem claves eidem Priori reſtitueret. Ex quo, inquit Mabillonius, intelligitur, *Stercorariam* vocabulum traxiſſe, non ex forma (neque enim pertuſa eſt, ut aliæ duæ), ſed ex verſu pſalmi, qui, pontifice in ea ſedente canebatur, *& de ſtercore erigens pauperem.* Hæc *fœda loco,* non forma, nedum uſu, appellatur in libro ſecundo de coronatione Bonifacii VIII Auctore Jacobo Cardinale apud Bollandianos Tomo IV Maij pag. 471. ubi totus hic ritus de tribus ſedibus metricè deſcribitur. *Fœda*, inquam, *loco*, nempe quod in porticu Baſilicæ inferiori conſtituta eſſet, ut ex antecedentibus intelligitur.

XII. *Ejuſdem uſûs ceſſatio.* Quando primùm harum ſedium uſus cœperit, non conſtat. De his, ſubdit Mabillonius, nihil invenimus ante ſeculum duodecimum, quo tempore illarum fit mentio apud Cencium, uno ſeculo ante fabulam de Papiſſa Joanna, ideſt ante Martinum Polonum, qui primus eam fabulam vulgavit. Tandem ritus ille, qui ad altiùs inſinuandam novo Pontifici humilitatem, primùm inductus fuerat, poſt receptam apud nimium credulos de pſeudo-Papiſſa fabulam, ita infamis evaſit, ut ob hoc commentum penitùs abrogaretur, quod ſeculo decimo ſexto poſt Leonem X factam putat. Ceterùm non alia de cauſa ſedes illas perforatas veriſimile eſt, quàm quod in antiquis Romanorum thermis repertæ, ob materiæ pretium, non ob formam, aptæ judicatæ ſunt, quæ ad novi Pontificis ſeſſionem adhiberentur. Ita Mabillonius, cui tamen quoad primum auctorem, ſeu narratorem fabulæ de Joanna Papiſſa, non aſſentitur Annotator Baronii, quòd Mabillonius laudatus pag. 27. ubi eam Martino Polono adſcribit, non alio id argumento probet, quam loco Ptolemæi de Luca à nobis ſuperiùs num. 1. recitato, ex quo tantum inferri debet, Ptolemæi ætate, Hiſtoriam Martini Poloni jam ea in parte fuiſſe interpolatam, & fabulam de Joanna Papiſſa recèns excogitatam, cum Ptolemæus, qui ad componendam ſuam Hiſtoriam, Hiſtoricos anteriores perlegerat, in uno Martino Polono, ſcilicet interpolato, ſe eam inveniſſe teſtetur. Valde itaque hallucinati ſunt recentes Critici, qui fabulæ à tribus, aut ad ſummum à quatuor ſeculis excogitatæ magnam antiquitatem tribuerunt. Porrò quæ mox de electione & conſecratione Benedicti III, Leonis IV ſucceſſoris, ex Anaſtaſio narrabimus, manifeſtè oſtendent, ne vel unicum quidem

Digitized by Google

dem diem inveniri poſſe vacuum illi fœmineo monſtro, quod impudens Hæreticorum ſcurrilitas fabricavit inter Leonem IV & Benedictum III, quodque juſto major quorundam Catholicorum credendi facilitas ſuſcepit. *SEC. IX.*

BENEDICTVS III. *Pontif. CVI.*

Anno Domini DCCCLV.

I. *Benedictus III eligitur PP. & inthronizatur.*

ANno Chriſti octingenteſimo quinquageſimo quinto, die decima ſeptima menſis Julii, ut ſcribit Anaſtaſius, Leone IV ex hac luce ſubtracto, Benedictus hujus nominis III, patria Romanus, ex patre Petro, Tituli Sancti Calliſti Presbyter ab eodem Leone IV conſecratus, electus eſt Romanus Pontifex ſummo omnium ordinum conſenſu, & ſtatim inthronizatus, ut conſtat ex eodem Anaſtaſio ita ſcribente: *Leo quidem ubi ex hac luce ſubtractus præſul occubuit MOX ſimul omnis Clerus iſtius Romanæ à Deo protectæ ſedis, univerſique Proceres, cunctuſque Senatus atque populus congregati ſunt, Domini clementiam exorantes, ut beatiſſimum illis omnibus dignaretur demonſtrare Paſtorem, qui culmen Apoſtolicum regere valuiſſet tranquillè. Divinitus igitur athereo tunc lumine inflammati, uno conſenſu, unoque conamine Benedictum, pro tantis quibus pollebat ſacris operibus Pontificem promulgaverunt eligere. Illico vero alacri univerſa ſtudio plebs & populi cœtus ad Calliſti Titulum properantes, Domino illum Omnipotenti, ut ſolitus fuerat, invenerunt fundentem orationem.* Cumque Pontificatum ſuſcipere flebili voce recuſaret, illi *nullatenus acquieverunt, ſed viribus cunctis ex eadem Titulo abſtrahentes cum hymnis & Canticis ſpiritualibus ampla exultatione & ineffabili gaudio in Patriarchium Lateranenſe perducentes, Pontificali ſolio, ut mos eſt Pontificum, canaque conſuetudo demonſtrat, poſuerunt.*

II. *E Patriarchio ejicitur, ſed poſtea iterùm inthronizatur.*

Et poſt pauca ſubdit Anaſtaſius: *His ita peractis, Clerus & cuncti Proceres decretum componentes propriis manibus roboraverunt, & conſuetudo priſca, ut poſcit, invictiſſimis Lothario & Ludovico deſtinaverunt Auguſtis.* Legati à Clero, Senatu, populoque Romano ad Imperatores directi, ab Arſenio Eugubino Epiſcopo in partes tracti, fidem fefellerunt, & à Benedicti deficientes obedientia, Anaſtaſium Presbyterum olim Cardinalem, quem à Romana Synodo ſub Leone IV dignitate depoſitum vidimus, in ſedem Sancti Petri per ſummum nefas intruſerunt, conſentientibus ipſis Legatis Imperialibus. Sed reſiſtentibus magna conſtantia Epiſcopis, unà cum Clero, populoque Romano, iidem Imperatoris Legati poſt triduum coacti ſunt Anaſtaſium expellere, & poſt indictum pro Eccleſiæ unitate

triduanum

SEC. IX. triduanum jejunium, Benedictus ad Baſilicam Salvatoris, quæ Conſtantiniana dicitur, deſcendit; è qua in Baſilicam Dei genitricis, quæ ad præſepe dicitur, deductus eſt, in qua omnes jejuniis & orationibus tribus diebus vacarunt. Expletoque jejunio, omnes qui Anaſtaſio ſe conjunxerant, in præfatam Baſilicam convenerunt, & procidentes veſtigia ipſius Benedicti oſculati ſunt, & veniam petierunt. *Etiam ipſi Imperiales itidem convenère Legati, qui ſalutaribus verbis ac mollioribus ſecretius cum eodem electo confabulabantur. Subitò omnes Epiſcopi, univerſuſque Clerus, & innumera Romani populi multitudo, ex eadem eum deducentes Baſilica cum hymnis & canticis ſpiritualibus in Patriarchium Lateranenſe introduxerunt, & in Pontificali ſolio, de quo ejectus fuerat, poſuère.*

III. *Conſecratur Pontifex.*

Dominico die diluculo in Baſilicam beati Petri Apoſtoli ab Epiſcopis, Clero, & Proceribus deductus eſt. Et in conſpectu omnium Imperialibus Miſſis cernentibus, in ſede Apoſtolica, ut mos eſt, & antiqua traditio dictat, conſecratus ordinatuſque eſt Pontifex. Portuenſis verò Epiſcopus probibitus ab Eccleſia, orationem quam debuerat ſuper eum nullatenus dixit, quod anathematizato ſe conjunxerat, ac in perjurii voraginem ceciderat, atque manebat. Sacriſque tunc Miſſarum ſolemniis celebratis, in Patriarchium Lateranenſe Pontifex ordinatus reverſus eſt Hæc Anaſtaſius, in cujus quidem vulgatis editionibus ceſſatio ſedis poſt Leonis IV mortem non legitur, ſed in variantibus lectionibus editioni Regiæ ſubjectis pag. 291. dicitur, in uno exemplari MS. haberi ceſſaſſe ſedem menſes II, dies XV, quod & notatur in quibuſdam catalogis, ſed cum Leo IV ex Anaſtaſio, die XVII menſis Julii è vivis exceſſerit, ſedes ceſſavit tantum menſes II, dies XII, & Benedictus ordinatus eſt die vigeſima nona Septembris, quæ anno octingenteſimo quinquageſimo quinto Dominicalis erat.

IV. *Sub eo Saxonum Occident. regnum Eccleſiæ Rom. fit iterum vectigale.*

Eodem anno octingenteſimo quinquageſimo quinto, quo Benedictus III in ſede Sancti Petri conſtitutus eſt, Ethelvolphus Occidentalium Saxonum Rex, voti cauſa Romam petiit, legemque ſancivit, *ut qui ex ſuis poſſeſſionibus triginta denariorum vectigal in ſingulos annos caperent, aut plures domos haberent, pro iis quas habitarent, ſinguli ſingulos denarios, quotannis Romano Pontifici, ad diem feſtum Apoſtolorum Petri & Pauli, vel ſummum ad vincula Petri ſolverent*, ut narrat Polydorus Virgilius, qui tamen in eo fallitur, quod tradit donationem hanc ab Ethelvolpho Rege factam anno DCCCXLVII. Cum enim hic Rex anno tantum 855. ſedente Benedicto III, ut aſſerit Anaſtaſius in hujus Vita, & ex Auctoribus Anglicis probat Annotator Baronii, orationis causâ Romam venerit, eodem pariter anno Anglia Romanæ Eccleſiæ ab eodem Rege vectigalis facta. Baronius

quidem

quidem, qui in mendoſum Anaſtaſii codicem inciderat, ſcribit Regem Lazorum ſub Benedicto III Romam properaſſe, & obtuliſſe multa dona beato Petro, ſed editiones correctæ Anaſtaſii habent Regem *Saxonum*, non Lazorum, qui Rex alius non eſt quam Ethelvolphus, quem Annaliſta Bertinianus ad annum 855. Regem *Anglorum Saxonum*, & ad annum 856. Regem Occidentalium Anglorum appellat. Romæ porrò moratus eſt Ethelvolphus *anno integro* orationibus & eleemoſynis inſiſtens, cum Alfredo filio, de quo in Leone IV locuti ſumus, ut habet Aſſerus in ejuſdem Alfredi Vita, Romaque rediens Juditham Caroli Calvi Francorum Regis filiam uxorem accepit, ut tam apud eumdem Aſſerum, quam apud alios Scriptores Anglos & Francos videre eſt. Dicitur etiam Ethelvolphus inſtauraſſe Romæ Scholam Anglorum, ab Ina & Olta Regibus conditam & amplificatam, quæ paulò ante incendio fere conſumpta fuerat. De ea Schola vide dicta in Gregorio II & in Hadriano I. Cum autem Inas Occidentalium etiam Saxonum Rex, regnum illud Romanæ Eccleſiæ vectigale feciſſet, dicendum Ethelvolphum, vel eam donationem auxiſſe, vel per ceteras provincias ampliaſſe.

V. *Michaelis Imp. ad BenedictumPP. legatio.*

Cùm Michael Orientis Imperator accepiſſet Benedictum III Romæ conſecratum eſſe Pontificem, Legationem ad eum miſit cum muneribus, quæ recenſet Anaſtaſius, *Evangelium* ſcilicet *auro puriſſimo tectum cum diverſis lapidibus pretioſis; calicem ſimiliter ex auro & lapidibus circumdatum, reticula pendentia ex gemmis albis pretioſiſſima pulchritudine decorata, vela duo de holoſerico cum crucibus de holoſerico, & liſta de chryſoclavo, parva coopertoria ipſius calicis ſicut mos Græcorum eſt. Similiter & veſtem de purpura Imperiali unam ſuper altare majus, ex omni parte cum hiſtoria habente cancellos & roſas de Chryſoclavo magna pulchritudinis decoratam, etiam & velum de ſtauraci unum cum cruce de chryſoclavo & literis ex auro* Græcis. Quæ Dona ad beatum Petrum Apoſtolum miſit Michael Imperator per Lazarum Monachum.

VI. *Benedictus PP. ſententiam depoſitionis Gregorii Syracuſani Epiſc. confirmat.*

Sanctus Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus celebrata anno octingenteſimo quinquageſimo quarto Conſtantinopoli Synodo, Gregorium cognomento Arbeſtam Epiſcopum Syracuſanum in Sicilia Epiſcopatu depoſuit, Legatoſque ad Leonem IV Papam miſit, ut Gregorii depoſitionem ratam haberet. Leo Pontifex confirmare diſtulit, donec pars altera audiretur; interimque cum obiiſſet, & Benedictus ei ſucceſſiſſet, Ignatius Acta Synodalia ad eum miſit, qui cognitis cunctis, quæ ſpectarent ad cauſam, depoſitionem ipſius Gregorii tunc præſentis confirmavit, dignumque judicavit, qui è munere Sacerdotali eſſet extorris. Hæc conſtant ex Epiſtolis VI & X Nicolai Papæ I. Porrò hæc Gregorii depoſitio ab Epiſcopatu, ſchiſmatis Græcorum origo fuit, Gregorius enim malis artibus

 effecit,

SEC. IX. efficit, ut Ignatius è ſede Conſtantinopolitana deponeretur, & Photius in ejus locum intruderetur, eumque ipſe conſecravit.

VII. *Sueſſionenſem Synodum confirmat.*

Jam ſuperius in Leone IV vidimus, Hincmarum Remenſem Archiepiſcopum fruſtrà tentaſſe ab eo obtinere confirmationem Synodi Sueſſionenſis anno octingenteſimo quinquageſimo tertio celebratæ. Sed Benedicto III ordinato, Hincmarus ipſi obrepſit, & ab eo dictæ Synodi confirmationem obtinuit: eam tamen cautionem adhibuit Benedictus: *Si ita eſt, noſtro ut ſcriptis præſulatui intimaſti, & geſtorum ſerie demonſtraſti, ratas eas quidem definitiones Apoſtolica fore promulgamus auctoritate*, ut legitur in ejus Epiſtola I Tomo 3. Conciliorum Galliæ. Sed Hincmarus Benedicti Pontificis reſcriptum fœdè interpolavit ac mutilavit, ut teſtatur Nicolaus I Epiſtolâ XLVI ad Epiſcopos Synodi Sueſſionenſis III anno octingenteſimo ſexageſimo ſexto celebratæ.

VIII. *Hubertum Subdiaconum Romam citat.*

Cum Hubertus Subdiaconus Comitis Boſonis filius apud Benedictum III accuſatus fuiſſet, quod cum ſcenicis mulieribus quotidie degeret; quod contra privilegia ab Apoſtolica ſede monaſterio Sancti Mauricii conceſſa, illud invaſiſſet, & ejus facultates meretricibus, canibus, atque avibus daret; quod intra clauſtra Luxovienſis monaſterii, hoſtili modo ingreſſus eſſet, & illic per aliquos dies cum illicitis mulieribus commoratus eſſet; quod pacem inter Ludovicum Imperatorem & Reges ejus fratres à Pontifice firmatam malis artibus ſcidiſſet; aliaque contra Eccleſiaſticas regulas perpetraſſet, Benedictus Papa juſſit Hubertum infra dies XXX Romam venire, coram Apoſtolica ſede reſponſurum, eamque in rem Epiſtolam ordine II, quæ extat Tomo 3. Concil. Galliæ dedit ad Epiſcopos in regno Caroli Calvi Regis conſtitutos.

IX. *Statuit Epiſcopum à Comprovincialibus Epiſcopis ſepeliri.*

Epiſcopos à Comprovincialibus Epiſcopis juxta antiquam Eccleſiæ diſciplinam ſepulturæ mandatos fuiſſe, pluribus oſtendit Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 13. num. 5. & ſeq. cujus rei extat Concilii Valentini anno 524. celebrati ſtatutum canone 4. quod renovavit Concilium Toletanum VII anno circiter 646. habitum, canone 3. Sed cum proceſſu temporis hæc diſciplina negligeretur, Benedictus III ſtatuit, *ut cum Epiſcopus, vel Presbyter, aut Diaconus moreretur, Pontifex unà cum omnibus Epiſcopis & Presbyteris & Diaconibus, necnon & reliquis Clericis ad ejus ſepeliendum corpus, & commendandam animam convenirent. Similiter & ipſi facerent cum Pontifex ex hac luce migraret. Quod non ſolum docuit, ſed & fecit*, inquit Anaſtaſius, qui addit, Nicolaum Papam Benedicti ſucceſſorem, eum hac in re imitatum eſſe.

X. *Moritur.*

Poſtquam Benedictus Papa ſediſſet *annos duos, menſes ſex, dies decem*, ut inquit Anaſtaſius, cui ſuffragantur codices in fine editionis

nis Regiæ laudati, & duo Catalogi Vaticani à Schelſtratio in Appendice ad Antiquitatem Eccleſiæ pagg. 644. & 650. recitati, ad Deum tranſiit die octava menſis Aprilis anni octingenteſimi quinquageſimi octavi; conſecratus enim fuerat die vigeſima nona menſis Septembris anni octingenteſimi quinquageſimi quinti. Sepultus eſt in Baſilica Vaticana, ſuiſque eum humeris Nicolaus poſtea Papa, cum adhuc Diaconus eſſet, *cum aliis Diaconis geſtans propriis manibus tumulo collocavit*, inquit Anaſtaſius, in Vita Nicolai I, qui & in Vita Benedicti ait, hunc multas Eccleſias vetuſtate collabentes reſtituiſſe, & Dona pleraque in earundem ſacraria repoſuiſſe. SEC. IX.

XI. *Ejus virtutes.*

Tantæ manſuetudinis fuit Benedictus, ut tàm in Pontificatu conſtitutus, quàm in vita privata charus omnibus & gratus videretur. Unde ab ipſo etiam Photio, licet Romanæ Sedis hoſte infenſiſſimo magna laudum præconia accepit, in libro enim primo de Spiritûs Sancti proceſſione adversùs Latinos; *ſed & mitis*, inquit, *& manſuetus, & aſceticis certaminibus illuſtris Benedictus*, &c. Ægrotos præterea inviſit, pauperes aluit, deſperatos & calamitoſos conſolatus eſt; viduas & pupillos acerrimè tutatus, ideoque magnum ſui deſiderium reliquit.

NICOLAVS. *Pontif. CVII.*

Anno Domini DCCCLVIII.

I. *Nicolaus I PP. inthronizatur.*

IN codice Regio Anaſtaſii, in Catalogis IV, VI & VII Criticæ Baronianæ præfixis, & in Hiſtoria Platinæ legitur, poſt Benedicti III obitum, Epiſcopatum ceſſaſſe *dies quindecim*, ex quo neceſſariò ſequitur Nicolaum, hujus nominis primum, natione Romanum, ex patre Theodoro Regionario, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconum, ordinatum eſſe Romanum Pontificem die vigeſima quarta menſis Aprilis, quæ anno octingenteſimo quinquageſimo octavo in Dominicam incidebat. Paulo ante mortem Benedicti Ludovicus Auguſtus Româ diſceſſerat, ſed ejus tranſitu cognito, ad eam urbem reverſus eſt. Cumque Clerus, Proceres & Optimates jejuniis, orationibus ac vigiliis inſiſterent, Dominum obſecrantes, ut oſtendere dignaretur, quem ad Pontificatum ſublevarent, unanimes Nicolaum Apoſtolicæ Sedis præſulem conſtituerunt, & properantes ad beati Petri Baſilicam, in qua latitabat, ut Pontificatum declinaret, eum *vi è Baſilica abſtraxerunt, & ſacris acclamationibus in Lateranum introducentes ſolio impoſuerunt Apoſtolico*, inquit Anaſtaſius.

II. *Conſecratur præſente Cæſare & coronatur.*

Poſtquam Nicolaus in Baſilica Lateranenſi inthronizatus fuiſſet, *poſtmodum à nobilibus & populo*, ſubdit Anaſtaſius, *in Baſilicam beati Petri deductus, præſente Cæſare conſecratus, Apoſtolicaque ſublimatus in ſede*

L 2 factus

SEC. IX. *factus eſt Pontifex, & miſſarum ſolemnia ſuper ſacratiſſimum corpus Apoſtoli celebravit. Denſis tandem Optimatum, populique agminibus, cum hymnis & canticis ſpiritualibus iterum Lateranum perductus Coronatur, Vrbs exultat, Clerus lætatur, Senatus & populi plenitudo magnificè gratulatur VIII Kalendas Maij.* Ita legitur Tomo VIII Conciliorum, in Labbeana Anaſtaſii editione, licet in editione Regia ille temporis character deſideretur. Et hæc eſt prima, ni valde fallor coronationis ſummorum Pontificum mentio, non enim memini me legiſſe aliquem ex Romanis Pontificibus antea coronatum fuiſſe. Hæc coronatio facta eſt in Eccleſia Lateranenſi, licet poſtea ut in Paſchali II, in Cœleſtino III & alibi videbimus, Pontifex ſemper coronatus ſit in Eccleſia Vaticana, è qua redibat coronatus in Lateranum. Vnde ſuſpicor in Anaſtaſio, ubi legitur, *Lateranum perductus coronatur*, legendum eſſe, *Lateranum perductus coronatus.*

III. *Imp. pedes equum ejus fræno ducit.* Cum poſt aliquot dies Ludovicus Imperator Româ diſceſſiſſet in locum, quem Romani *Quintum* appellabant, ad eum viſitationis gratiâ profectus eſt Nicolaus Pontifex cum Proceribus Romanis. Quod cum reſciſſet Auguſtus, ei obviam occurrit frænumque equi, quò vehebatur, manibus apprehendens, quantum ſagittæ jactus extenditur, ſtratoris vicem ei navavit, idemque rurſus in reditu Pontificis in Vrbem præſtitit. Humillima illa Imperatoris Ludovici II erga Nicolaum Pontificem obſequia refert idem Anaſtaſius Bibliothecarius.

IV. *Nicolaus PP. Bremenſis Eccleſ. cum Hamburgenſi unionem confirmat.* Hamburgenſem civitatem anno octingenteſimo trigeſimo primo factam eſſe Archiepiſcopalem, jam in Gregorio IV diximus. Sed cum Archiepiſcopatus ille nullas Eccleſias ſuffraganeas haberet, hoc tempore Ludovicus Germaniæ Rex cogitavit de Epiſcopatûs Bremenſis Paſtore viduati unione cum Hamburgenſi Archiepiſcopatu, ut Anſcharius ejuſdem Sedis Archiepiſcopus, & Septentrionalium regionum Legatus Apoſtolicus, majori cum fructu, legationis ſuæ mandatum perficere poſſet. Brema civitas in maritima Saxoniæ inferioris parte, ad dextram Viſurgi fluminis ripam poſita, Epiſcopatu tempore Caroli M. primùm à Sancto Willehado adminiſtrato, nobilitata fuerat, ſed anno DCCCXLIX Leuderico, tertio ejuſdem ſedis Epiſcopo mortuo, facta eſt unio Bremenſis Eccleſiæ cum Hamburgenſi, nemine reclamante, quia Colonienſis Eccleſia, cujus Bremenſis ſuffraganea erat, tunc paſtore deſtituta erat. Sed Guntharius Colonienſi ſedi præfectus huic unioni interceſſit. Quare Ludovicus Rex & Epiſcopi anno DCCCLVII apud Moguntiam circa Kalendas Octobris in Synodo congregati, ut legitur in Annalibus Fuldenſibus ad eum Chriſti annum, Guntharium rogarunt, ut huic unioni conſentiret,

Digitized by Google

ſentiret, qui *reſpondit, ſi auctoritate Apoſtolica firmaretur, ex ſe quoque* SEC.IX.
ratum eſſe. Quo reſponſo accepto, cum etiam omnes ſuffraganei ejus hac eadem conſenſiſſent, Rex Ludovicus Salomonem *Conſtantiæ civitatis Epiſcopum pro hoc ipſo ad ſedem direxit Apoſtolicam*, cum quo etiam Sanctus Anſcharius, *filium ſuum fratrem noſtrum Nordfridum miſit Presbyterium, qui officioſiſſimè à Sancto ſuſcepti Papa Nicolao, Legationis ſuæ mandatum ei planè & dilucidè retulerunt*, inquit Rembertus in Vita S. Anſcharii cap. 30. ubi & ait, Nicolaum voluntatem Regis ſua auctoritate firmaſſe, & poſtea recitat partem literarum Nicolai Papæ, quibus Anſchario legationem Septentrionalium regionum concedit, & Eccleſiam Hamburgenſem, Archiepiſcopalem deinceps eſſe decernit. Hæc Vita extat apud Mabillonium Sec. IV Benedict. part. II & apud Bollandianos ad diem 3. menſis Februarii.

V. *Hamburgenſes Archiepiſcopos Legatos dicit.*

Hanc Bremenſis Eccleſiæ cum Hamburgenſi unionem, anno DCCCLVIII, Pontificatûs primo, Nicolaum Papam confirmaſſe, docet nos Chronicon Saxonicum MS. in quo ſic legitur: *Eodem anno Bremenſis atque Hammaburgenſis parrochiæ coadunatio facta eſt ultimo tempore Sancti Anſgarii ex auctoritate Nicolai Papæ, qui tam ipſum, quam ejus ſucceſſores, Legatos & Vicarios conſtituit in omnibus gentibus Sueonum, Danorum atque Sclavorum: quod & ante Gregorius Papa conceſſit*, Gregorius nempe hujus nominis IV. Adamus Bremenſis lib. 1. cap. 27. idem aſſerit, aitque: *In privilegio Papæ notatur annus Domini DCCCLVIII.* Porrò etſi Hamburgi Anſcharii Archiepiſcopalis ſedes primùm fuerit, tamen poſt hujus urbis direptionem à Danis, anno 845. ut habent Annales Fuldenſes, factam, poſtque unionem Eccleſiæ Bremenſis, Collegio Canonicorum Hamburgenſium ad monaſterium Ramſolas diœceſis Bremenſis translato, Anſcharius, ipſiuſque ſucceſſores Bremæ ſedere ſoliti ſunt, ſeque identidem Bremenſes Epiſcopos appellare, ut refert idem Adamus cap. 29. Hæc Bremenſis cum Hamburgenſi Eccleſia unio dein abrogata, ac demum reſtituta, ut ſuis locis videbitur.

VI. *Photius ejecto S. Ignatio invadit ſedem Conſtantinopolitanam.*

Michaële Theophili & Theodoræ filio Orientis imperium regente, tota imperii adminiſtratio erat penès Bardam Theodoræ Auguſtæ fratrem, qui cum *nurus ſuæ amore fureret*, ut inquit Nicetas in Vita ſancti Ignatii Patriarchæ Conſtantinopolitani, ab hoc ſancto Præſule admonitus eſt, ut fœdum & enorme ſcelus expiaret; ſed cum nihil proficeret Ignatius, & Bardas anno octingenteſimo quinquageſimo ſeptimo *ipſo Epiphaniæ die feſto in adem ſacram Euchariſtiæ myſteriæ* percepturus impudenter eſſet progreſſus, Patriarcha eum à ſacris arcuit, indeque Bardas omnem contra eum lapidem movit, ut eum apud Imperatorem criminaretur. Accendit itaque Imperatorem in Theodoram matrem, quam cum filiabus, Michaelis ſororibus

SEC. IX. bus velari & tonderi ei perſuaſit. Imperator acceſſito illicò Ignatio Patriarcha, *Matrem*, inquit, *meam, ſororeſque è veſtigio arreptas attonde, & religioſa velatas veſte, vita religioſa addicito.* Quod cum facere renueret Ignatius, Bardas reum majeſtatis poſtulavit, nec multo poſt Imperator Eccleſia *pellit, atque in inſulam Terebinthum ejicit.* Patriarchâ ejecto, Bardas ordinari curavit Photium Protoſpatharium & primum à Secretis, hominem ſanè minimè obſcurum & ignobilem, ſed claris ortum natalibus, rerumque civilium & politicarum uſu, prudentiaque ac ſcientia clariſſimum, qui die XX menſis Decembris ejuſdem anni DCCCLVII ex laico Monachus, altero die Lector, tertio Subdiaconus, quarto Diaconus, quinto Presbyter, ſexto tandem, qui erat vigeſimus quintus Decembris, Natali Chriſti ſacro, Pontifex conſecratus eſt à Gregorio cognomento Arbeſta, quem in Benedicto III diximus, ab eodem ſancto Ignatio, Syracuſano Epiſcopatu, ob improbitatem depoſitum. Hæc conſtant, tum ex Ignatii Vita laudata, tum ex Anaſtaſio Bibliothecario, qui hoc tempore floruit, in Hiſtoria Synodi Octavæ.

VII. *Legatos ad Nicolaum PP. mittit.*

His compertis, inquit Anaſtaſius laudatus, *cœperunt nonnulli Metropolitani, ac inferioris Sacerdotii, vel ordinis Clerici, vel laici, Pontificis ſui tormentis compatientes, dejectumque dolentes, Rectorem ſibi proprium reddi magnopere clamitare.* Epiſcopi in duas partes diſtracti erant, aliis Ignatio adſtantibus, aliis Photio accedentibus. Ignatiani in ſanctæ Irenes æde Synodum celebrant, Photium damnant, eique Patriarchatum abjudicant. Photiani verò Concilium in Sanctorum Apoſtolorum Templo coegerunt, & Ignatium abſentem, & dignitatis Patriarchalis, & Eccleſiaſticæ communionis indignum declararunt, ac in eum anathema dixerunt, ut conſtat ex Epiſtola Metrophanis Smyrnenſis in Jonia Metropolitani, quam refert Baronius anno 870. in qua ſubdit: *Photius interea ſeparatim ad beatiſſimum Papam Nicolaum quatuor Metropolitas Romam miſit, & per eos illi omnia ſignificavit, quæ ad Ignatii damnationem faciebant.* Ejuſdem Concilii Conſtantinopolitani, & Legationis Photii meminere etiam Nicetas laudatus, & Anaſtaſius, qui addit, *quatenus, ſicut ipſe ſperabat*, nempe Photius, *approbante vel decernente* Nicolao Papa, *mox omnia ora reſiſtentium obſtructa ſilerent, & aditus ſibi progrediendi, qua vellet, omnes omninò pateſcerent.* Perſuaſit etiam Photius Imperatori, ut eadem ex cauſa legationem mitteret ad Romanum Pontificem. Porrò Photius ſcripſit ad Nicolaum per Legatos, Ignatium propter ſenium & infirmitatem, Eccleſiæ renunciaſſe præfecturam & ab illa feceſſiſſe ac in quandam inſulam profectum, in monaſterio manere cum omni honore, & cultu, & obſequio, tum ab Imperatore, tum ab univerſa

verſa civitate habitam. Aliam tamen mittendi Legatos occaſionem prætexuit Imperator, nempe cauſam ſacrarum Imaginum, ut ſua auctoritate Pontifex pullulantem rursùm errorem evelleret; eumdemque multa pretioſiſſima ſacra munera ad ſanctum Petrum miſiſſe, ſcribit Anaſtaſius, qui cuncta oculis ſpectabat. *SEC. IX.*

VIII. *Nicolaus PP. Legatos Cpolim dirigit.*

Anno octingenteſimo ſexageſimo Legati Imperatoris & Photii Romam pervenientes, Nicolaum Papam convenerunt, qui iis auditis, cunctiſque rebus quam diligentiſſimè examinatis in Conventu Patrum ad hoc ex more convocatorum, de omnium ſententia, petita à Photio legatio decreta eſt Conſtantinopolim, qua functi ſunt Rodoaldus Portuenſis Epiſcopus, & Zacharias Anagninus, quibus in mandatis dedit Nicolaus, ut redivivam de cultu ſacrarum Imaginum quæſtionem ſecundùm Septimæ Synodi decreta definirent, ac Iconomachorum reliquias auctoritate Sedis Apoſtolicæ comprimerent: de cauſa verò inter Ignatium & Photium inquirerent tantummodo, ejus autem definitionem integram ad ipſam Apoſtolicam ſedem referrent. Iiſdem Legatis præcepit, ne cum Photio, niſi quaſi cum laico communicarent, ut ipſemet Nicolaus teſtatur in Epiſtola I ad univerſos Catholicos, & Epiſtolâ X ad Epiſcopos diœceſeos Conſtantinopolitanæ. Nicolaus porrò ſolum iſtius negotii examen Legatis permiſit, ultimumque ſibi judicium reſervavit, quòd de majoribus Eccleſiæ cauſis hæc eſſet.

IX. *Scribit ad Imp. & ad Photium.*

Mittens autem Nicolaus Papa Legatos ſuos, dedit eis literas ſeptimo Kalendas Octobris, indictione nona ſcriptas, ideoque anno DCCCLX, quo indictio nona Kalendis Septembris inchoata eſt, ad Photium quidem per breves, prolixiores verò ad Michaelem Imperatorem quibus plurimum queſtus eſt de Ignatii depoſitione, & Photii laici ſubrogatione, facta contra traditionem Patrum, abſque conſenſu Romani Pontificis. Ad quæ omnia inquirenda, ſimulque quæſtionem de Imaginibus definiendam eoſdem Legatos mittere teſtatur. Addens inſuper querelam de juribus Romanæ Eccleſiæ ab Orientalibus occupatis, ſcilicet quod utramque Epirum veterem & novam, Illyricum, Macedoniam, Theſſaliam, Achaiam, utramque Daciam, Ripenſem & Mediterraneam; Myſiam, Dardaniam & Prævalim, quas per Vicarios, Pontifices Romani regere conſueviſſent, ſuaſione ſchiſmaticorum Patriarcharum, Imperatores Conſtantinopolitani à Romanæ Eccleſiæ juriſdictione ſubtraxiſſent, & quod præterea Patrimonia, quæ in Sicilia & Calabria haberet, ſuſtuliſſent.

X. *Legati Pontificii Ignatii depoſitioni ſubſcribunt.*

Cum poſt Rodoaldi & Zachariæ Sedis Apoſtolicæ Legatorum Conſtantinopolim adventum, innotuiſſet, Nicolaum Papam haud approbare Ignatii ejectionem & Photii ſubrogationem, iidem Legati

SEC. IX. ti centum dierum ſpatio ab Imperatore detenti ſunt, eiſque exilii & famis minæ intentatæ, niſi ratam haberent Ignatii depoſitionem, & Photii ordinationem, quod ipſi Photio exprobrat Nicolaus Epiſtolâ VI. Quare Legati minis concuſſi & muneribus illecti miniſterium ſuum fœda proditione dehoneſtarunt, & Photio patrocinium omne polliciti ſunt. Convocata eſt itaque Synodus in Templo Apoſtolorum, cui ingens Epiſcoporum Photio devotorum numerus interfuit, & Ignatius ex exilio revocatus, Synodo ſe ſiſtere juſſus eſt, idque Legatorum Apoſtolicorum nomine. Latrocinalis illa Synodus Ignatium rursùs damnavit, & ſolemni ritu indumentis Pontificiis exuit, atque exauctoravit, Photiumque in ſede confirmavit, & quidem anno DCCCLXI. His non contentus Photius diriſſimis ſuppliciis S. Ignatium vexari curavit, ſed cum vellet eum cogere, ut in Eccleſia publicè in feſto Pentecoſtes profiteretur, ſe non canonicè electum, ſeque non ſanctè ſed tyrannicè Eccleſiam gubernaſſe, Ignatius vilem à ſervis ſumpſit veſtem, & deceptis cuſtodibus profugit. Verùm ante fugam appellavit cum aliis Epiſcopis & Archimandritis ad Romani Pontificis judicium, tanquam *Præſidis, ut vocant, & Patriarchæ omnium ſedium, & Principis Apoſtolorum ſucceſſoris, & univerſalis Papæ.* Miſſus libellus appellationis ad Nicolaum Papam per Theognoſtum olim Exarchum, poſtea Monachum, tuncque ob fidem extorrem, ſed cum hic ſeriùs Romam venerit, quàm Legati Nicolai redeuntes in Urbem, non potuit Nicolaus niſi ſerò de veritate rerum geſtarum certior reddi, quòd Legati, cuncta mendaciis obvoluerent.

XI. *Nicolaus PP. eorum prævaricationem punit.*

Legati illi anno octingenteſimo ſexageſimo ſecundo Romam rediêre, poſt quos ſtatim Leo Michaeli Imperatori à Secretis, ejuſque ad Nicolaum Pontificem Orator profectus eſt, Michaelis, Photiique literas deferens. Legati nihil aliud renunciarunt, niſi depoſitum Ignatium, & Photium in ſede Conſtantinopolitana firmatum, intellexitque Pontifex Legatos ſuos in contrarium vertiſſe omnia, quæ ipſis fuerant imperata, cum Photio communicaſſe, & Ignatii exauctorationem ſuffragiis ſuis confirmaſſe. Parte alia idem Leo Michaelis Imperatoris Orator, hujus literas Nicolao Papæ obtulit, quibus ipſum rogabat, ut Ignatii depoſitioni, & Photii confirmationi ſubſcriberet. Tradidit & Photii literas, quibus mentitur, ſe invitum & reluctantem in ſede Patriarchali conſtitutum fuiſſe. Convocatis itaque Epiſcopis, qui Romæ tunc aderant, præſente præfato Imperatoris Oratore, nunquam ſe pro dejectione Ignatii, vel conſecratione Photii, miſiſſe, aut miſſurum eſſe, palam conteſtatus eſt. Zacharias verò Legatus prævaricationem confeſſus, depoſitus eſt; cauſa Rodoaldi, qui moras in Gallia trahebat, alteri

Synodo

Digitized by Google

Synodo reſervata. Hæc conſtant ex Epiſtolis Nicolai Papæ VII, X & XIII. *SEC. IX.*

XII. *Cum Photio ſeu cum laico agit.*

Poſt hæc Nicolaus Pontifex præfatum Leonem Oratorem Conſtantinopolim remiſit cum literis ad Michaelem Imperatorem & ad Photium, menſe Martio ejuſdem anni DCCCLXII ſcriptis, quibus apertè improbabat Ignatii ejectionem, ejuſdemque Photii promotionem. Cum Photio verò ſeu cum laico egit, Epiſtolamque, quæ eſt ordine VI ſcripſit *prudentiſſimo viro Photio*. Extant & ejuſdem Pontificis literæ *ad omnes fideles* ordine IV, quibus docet Orientalem Eccleſiam, Ignatium à Legatis ſedis Apoſtolicæ depoſitum, & Photium ſubſtitutum ſine ſuo conſenſu. Omnes porrò illæ Epiſtolæ menſe Martio ſcriptæ.

XIII. *Eum in Synodo Rom. Sacerdotali honore exuit.*

Cum Theognoſtus interea Romam adveniſſet, Pontificemque de tota ſerie cauſæ Ignatii & Photii certiorem feciſſet, tradito ipſi Ignatii libello, Nicolaus Pontifex anno octingenteſimo ſexageſimo tertio Synodum Romæ celebravit, in qua lata eſt ſententia damnationis in Photium, qua omni Sacerdotali honore, & nomine exutus eſt, eique ſub anathemate, quo nonniſi in mortis articulo ſolvi poſſet, interdictum, ne ſacris ultrà ſe miniſteriis ingereret, aut Ignatium legitimum Patriarcham perturbaret. In hac etiam Synodo, iterùm damnatus eſt Gregorius Syracuſanus, Photii ordinator, ſchiſmaticus, & dudum depoſitus à Benedicto III Papa: omnique Sacerdotali miniſterio ita exutus eſt, ut ei ſpes reſtitutionis, aut ſatisfactionis locus in qualibet Synodo intercluſus ſit, & denunciatum anathema, ſi munia aliqua Sacerdotalia obiret, vel contra Ignatium turbas excitare pergeret. Omni etiam Clericali officio hac in Synodo privati ſunt, qui à Photio fuerant ordinati. In priſtinum gradum reſtitutus eſt Ignatius: imò nuſquam fuiſſe depoſitum, vel anathematizatum; ſed Imperiali potentia, abſque ulla canonica auctoritate, Eccleſiâ pulſum, pronunciatum eſt. In gradus etiam ſedeſque ſuas reſtituti ſunt, qui in odium Ignatii fuerant depoſiti, & in exilium amandati. Sacrarum Imaginum veneratio contra Iconomachos confirmata eſt. Tandem Rodoaldi prævaricatoris & contumacis Legati, qui Synodi examen fugerat, conclamata damnatio eſt, ipſeque perpetuæ depoſitioni, ſicut jam actum fuerat de Zacharia, altero Legato, ſubjectus. Hæc conſtant ex Epiſtola VII Nicolai Papæ ad Michaelem Imperatorem data, ex ejuſdem Epiſtola LXX ad Hincmarum & Gallicanos Epiſcopos, & ex libello Synodico, in quo hæc Synodus Romana recitatur.

XIV. *Scribit ſemel & iterum ad Michaelem Imp.*

Anno octingenteſimo ſexageſimo quinto Michael Imperator alium Oratorem, nempè Michaelem Protoſpatharium ad Nicolaum Pontificem miſit, cum Epiſtola contumelioſa, qua ipſum urgebat, ut ſententiam muta-

Digitized by Google

SEC. IX. mutaret. Sed Nicolaus nihil de conſtantia Apoſtolica remittens, nihil de Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudio, graviſſimam ad Imperatorem Epiſtolam ſcripſit, qua ipſum ad Juſtitiæ tramitem revocaret. Hæc inter ejus Epiſtolas octava numeratur. In ea multis oſtendit, depoſitionem Ignatii eſſe nullam, poſtquam illum primò reprehendit de injurioſa Epiſtola, Sacerdotibuſque honorem impendendum docuit Scripturæ ſacræ verbis, & Conſtantini Magni exemplo. Pro lingua etiam Latina, quam Michael Imperator *Barbaram* & *Scyticam* vocaverat, Apologiam in eadem Epiſtola ſcribit; ridiculum eſſe dicens, ut Romanorum appellentur Imperatores, qui linguam non novêre Romanam. In Conſtantinopolitana Eccleſia Epiſtolam & Evangelium Latinè primùm, dein Græcè in ſtationibus legi ſolita. Quamobrem idioma, ipſius Orientalis Eccleſiæ uſu conſecratum, perperam *Barbarum* appellari. Sed & aliam ad eumdem Imperatorem Epiſtolam dedit Nicolaus ordine IX, in qua conqueritur de literarum ſuarum interpolatione in Conciliabulo Photiano, multiſque eum arguit, quòd Photio patrocinetur. Tandem poſtulat, ut jam dictam contumelioſam Epiſtolam palàm igne damnet; alioqui ejus Auctori excommunicationem, ipſi verò Epiſtolæ flammas ultrices minatur.

XV. *Legatos Cpolim mittit, qui Romam redire coguntur.*

Hæc ultima Nicolai Papæ Epiſtola data eſt anno octingenteſimo ſexageſimo ſexto; in ea quippe Pontifex, de novis Legatis Conſtantinopolim miſſis à ſede Apoſtolica, Imperatorem certiorem facit: hi autem exeunte anno DCCCLXVI Româ digreſſi ſunt, ſcilicet Donatus Oſtienſis Epiſcopus, Leo Tituli S. Laurentii Presbyter, & Marinus Diaconus. Legationis conſilium exponit Nicolaus in Epiſtola XII ad Bardam Cæſarem, cui legatos commendat, data menſe Novembri ejuſdem anni DCCCLXVI, cum adhuc ejus mors Romæ ignoraretur. In ea ait, ſe Legatos illos mittere, *ut ablato mœcho*, ideſt Photio, *Eccleſia Conſtantinopolitana proprio reddatur Epiſcopo.* Sed hæc Sedis Apoſtolicæ Legatio violata eſt, nam Michael Imperator, & Baſilius, anno etiam DCCCLXVI in die Pentecoſtes à Michaele in Imperii conſortium adſcitus, decrevêre Legatos non admittendos, niſi libello damnarent, quæ damnanda Græci judicabant: *Donatus reverendus Epiſcopus,* inquir Anaſtaſius in Vita Nicolai, *Leoque Presbyter, & Marinus Apoſtolicæ Sedis miniſter, dum Conſtantinopolim ire vellent, ecce inter fines Bulgariæ, Conſtantinopolitanorumque, quendam Theodorum illam cuſtodientem invenerunt, qui eos ultra non dimiſit abire, quin potius innumeris eos denotans injuriis, adeò tantæ ſedis Legatis abuſus eſt, ut etiam equorum, in quibus ſedebant, capita percuteret, diceretque, Imperator noſter vos neceſſarios ſanè non habet. Sed idem Imperator Legatis Regis Bulgarorum ita fertur dixiſſe: Niſi per Bulgariam*

riam

tiam Miſſi Sedis Apoſtolicæ veniſſent, nec faciem meam, nec Romam diebus vitæ ſuæ viderent. Illi verò per XL dies illic reſidentes, ut cognoverunt, quia hæc Imperator Græcorum fieri juſſerat, terga verterunt, & Romam hæc eadem nunciantes coacti reverſi ſunt, & quidem anno DCCCLXVII. SEC. IX.

Photius in rabiem actus, quod poſtea quæ in Synodo Romana contra ipſum decreta fuerant, plebs fidelis ab ejus communione paulatim diſcederet, diram perſecutionem in Catholicos Ignatianæ & Romanæ communionis excitavit, & pſeudo-Synodum Conſtantinopoli celebrandam indixit, ad quam per Encyclicam Epiſtolam, quæ in editione Montacutii eſt ordine 2. Patriarchas & Epiſcopos Orientis vocavit. Ea Epiſtola calumniis in Eccleſiam Romanam ſcatet, & in ea varios ei errores improperat Photius, quorum hi ſunt præcipui. Quod Latini, contra Eccleſiæ canones, illicitè ſabbatis jejunent. II. Quod primam Jejunii quadrageſimalis ſeptimanam à reliquo jejunio diſcrepantes, in lactis potionem, caſei eſum & ſimilium ingurgitationem traxerint. III. Quod Sacerdotes legitimo conjunctos matrimonio ab uxoribus abſtraxerint, eiſque continentiæ jugum impoſuerint. IV. Quod chriſmate inunctos, per Sacerdotes denuò inungere non dubitaverint, cum ſe Epiſcopos prædicarent, & Presbyterorum chriſma inutile quiddam ac fruſtra factum comminiſcerentur. V. Quod ſanctum & ſacrum ſymbolum, quod ab omnibus Conciliorum Oecumenicorum calculis confirmatur, & vim obtinet irreſiſtibilem, ſenſibus ſpuriis, verbis adſcititiis conati ſint adulterare, Spiritum ſanctum novo more commenti, non de ſolo Patre, ſed etiam filio procedere. Hæc Photii, aliorumque Græcorum ſchiſmaticorum veſania, à Baronio, Leone Allatio in lib. de Conſenſione Eccleſiæ Orientalis & Occidentalis, Natali Alexandro in fine partis ſecundæ Seculi IX & X, aliiſque confutata. XVI. *Photius Eccleſiam Latinam calumniatur.*

Nicolaus Papa de his calumniis edoctus, ſcripſit ad Epiſcopos Francos Epiſtolam, qua eos hortatur, ut Eccleſiæ laboranti ſuccurrerent, & Græcorum calumnias refellerent. *Hincmari Clerici*, inquit Annaliſta Bertinianus ad annum 867. *in menſe Auguſto Romam venientes, Nicolaum Papam jam valde infirmatum, & in contentione, quam contra Græcorum Imperatores Michaelem & Baſilium, ſed & contra Orientales Epiſcopos, magnopere laborantem invenerunt. Quapropter uſque ad menſem Octobrium ibidem ſunt immorati. Nicolaus verò Papa gratanter ſuſcipiens, quæ Hincmarus ſcripſerat, & de omnibus ſibi ſatisfactum eſſe reſcripſit. Sed & alteram Epiſtolam eidem, & ceteris Archiepiſcopis & Epiſcopis in regno Caroli conſtitutis tranſmiſit, innteſcens præfatos Græcorum Imperatores, ſed & Orientales Epiſcopos calumniari ſanctam Romanam Eccleſiam, imò omnem Eccleſiam, quæ Latina utitur lingua.* XVII. *Nicolaus PP. Præſules Gall. hortatur ut Græcos refutent.*

SEC. IX. *lingua. Quia jejunamus in ſabbatis, quod Spiritum ſanctum ex Patre, filioque procedere dicimus, &c. De quibus omnibus per ſingulas provincias à Metropolitanis cum eorum Epiſcopis ſibi reſcribi præcepit.* Hanc Epiſtolam refert Baronius ad eumdem annum, eſtque inter Epiſtolas Nicolai ordine LXX.

XVIII. *In pſeudoSynodo Photiana damnatur.* Photius antea à Michaële Imperatore obtinuerat, ut pſeudo-Synodus congregaretur. Convocatis itaque Epiſcopis omnibus ſibi addictis, ſubornatiſque nebulonibus, qui ſe Patriarcharum Orientis Legatos mentirentur, Pſeudo-Synodum habuit, & exauctorationis, atque anathematis ſententiam in Nicolaum Romanum Pontificem tulit, habita ratione objectionum & calumniarum, quas Encyclicâ Epiſtolâ complexus fuerat. Mox acta nefarii Conciliabuli, falſis Epiſcoporum & Patriciorum longè plurium ſubſcriptionibus munita ad ipſum Nicolaum miſit per Zachariam Calchedonenſem Metropolitam & Theodorum Laodicenum. Hæc conſtant ex Metrophane in literis ad Manuelem Patricium, & ex Auctore libri de Synodis, Synodo 150.

XIX. *Photius è ſede ejicitur & S. Ignatius reſtituitur.* Sed cum eodem anno octingenteſimo ſexageſimo ſeptimo, die vigeſima quarta menſis Septembris, Deo ultionum permittente, Michael Imperator cæſus fuiſſet, Baſilius ei ſucceſſit in Imperium, qui ut inquit Nicetas in vita Sancti Ignatii, *poſtero die quam renunciatus erat Imperator, Photium è throno deturbatum in cœnobium Scepen appellatum ejecit.* Paucis interpoſitis, ſubdit Nicetas: *Tunc verò Baſilius Imp. adductum in Magnauræ palatium Ignatium, ſilentio indicto multis laudibus cohoneſtavit. Dies erat dominica, tertia & vigeſima Novembris, quo etiam anni tempore prius in exilium pulſus erat, qui Dei præſidio & clementia fretus per annos undecim perfectam ex virtutis certamine lauream adeptus, Eccleſiæ ſuæ throno reſtituitur.* Poſt hæc Baſilius Imperator Legatos ad Nicolaum Papam deſtinavit, ut ſcribit Anaſtaſius in Præfatione ad Synodum octavam: *Mittitur Romam*, inquit, *à parte quidem Ignatii, Joannes Metropolita Sylai, qui & Perges Pamphiliæ præerat Eccleſiæ; à parte verò Photii Petrus Metropolita Sardenſis, qui contra Ignatium cum jam memorato Gregorio* (Syracuſano) *auctor fuerat Eccleſiaſticæ ſciſſionis. Porrò à Principe deſtinatur Regius Spatharius Baſilius nomine, qui inter utramque partem coram ſede Apoſtolica medius haberetur, & fidelis eorum, quæ ſedes eadem decreviſſet, auditor & nuncius.* Sed Petrus Metropolita Sardenſis, ex his legatis unus, in itinere diem ſuum obiit, ut teſtatur idem Anaſtaſius.

XX. *Et hoc in executionem ſententiæ Nicolai PP.* Zonaras Auctor Græcus ſchiſmaticus ſcribit, Photium à Baſilio Imperatore ſede deturbatum, quod ipſum ob cædem Michaelis Imperatoris à communione removiſſet. Sed hoc mendacium invictè refellitur ex Epiſtola, quam Ignatius ſcripſit ad Nicolaum Papam, in

qua

qua ſe ab Imperatore in ſedem reſtitutum nuntiat in executionem *SEC. IX.*
ſententiæ ab ipſo Pontifice latæ: *Nam divinitùs evectus Imperator noſter, inquit, ut fideliſſimus filius veſter, tuæ Sanctitatis ſententiam, & decretum executus, utrumque, me, inquam, & Photium pro æquitate cauſæ tractavis.* Verum quidem eſt Leonem Grammaticum, Symeonem Logothetam & Georgium Monachum, Hiſtoricos Græcos, longe ante Zonaram idem ſcripſiſſe; ſed Conſtantinus Porphyrogenneta, Hiſtoricis illis antiquior, nihil ſimile habet, & commentum illud non ſolum ex Epiſtola Ignatii laudata evertitur, ſed etiam ex Niceta in Vita ejuſdem Ignatii, & ex Epiſtola Baſilii Imperatoris ad Nicolaum Papam, inſerta Actioni III Synodi Octavæ & ex Epiſtola Hadriani II ad Baſilium Imperatorem. Profectò quantum tempori ſervierit Photius, Principibuſque adulatus fuerit, inter alia multa demonſtrat ejus Epiſtola XVIII ad Michaelem Imp. ſcripta, poſtquam Bardam Cæſarem occidi juſſit; in ea enim Bardam criminatur, licet ejus operâ ad ſedem Conſtantinopolitanam evectus eſſet.

XXI. *Primatus Pontificis Rom. à Græcis ipſis ante ſchiſma agnitus.*

Laudata porrò S. Ignatii ad Nicolaum Papam Epiſtola, Romani Pontificis primatum in univerſa Eccleſia, & in ipſos etiam Patriarchas Orientales, à Græcis ipſis, ante ſchiſma, agnitum disertè probat, ejus enim hoc eſt exordium: *Ad artus humani corporis plagis & vulneribus ſaucios curandos, medendi ars magnam medicorum copiam ſuppeditavit: in membris autem Chriſti Dei, & Salvatoris omnium capitis & ſponſi Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ, unum tantum ac ſolum ſelectum ac univerſaliſſimum medicum, Tuam nempe fraternam paternamque Sanctitatem ſupremum & fortiſſimum Dei verbum conſtituit, cum Petro ſupremo ſanctiſſimoque Apoſtolorum Vertici dixit:* Tu es Petrus, & ſuper „ hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præ„ valebunt adverſus eam. *Et rurſum:* Tibi dabo claves regni Cœlo„ rum, & quod ligaveris ſuper terram, ligatum erit in Cœlis, & „ quod ſolveris erit ſolutum. *Hujuſcemodi enim beatas voces non ſoli Apoſtolorum Principi privata quadam ſorte tranſcripſit & aſſignavit, ſed per ipſum ad omnes Romanæ Sedis Pontifices illi ſucceſſuros tranſmiſit. Hinc retro olimque ſemper, cum hæreſes & ſcelera pullularent, noxias illas herbas & zizania, Sedis Apoſtolicæ veſtræ deceſſores extirparunt; & nunc tua Beatitudo dignè tractans acceptam à Chriſto poteſtatem, veritatis hoſtes fudit, & latronum more in Chriſti ovile aſcendentem ...... medica manu ſacroſancta & Apoſtolicæ auctoritatis à communi Eccleſiæ corpore præcidiſti; & nos ab illo per ſcelus oppreſſos, ut amantiſſimus frater rectè innocentes pronunciaſti, noſtraque nos Eccleſiæ per literas reſtituiſti.* Nihil magnificentius afferri poteſt ad probandum, Græcos ipſos ante ſchiſma, Romani Pontificis primatum, jure divino inſtitutum agnoviſſe, cum præſertim poſtea Synodi octavæ patres numero CIII eam

M 3 Ignatii

SEC. IX. Ignatii Epiſtolam, *canonicè ſcriptam & plenam juſtitia* dixerint, & Actioni tertiæ Synodi inſeruerint. Legati Baſilii Imperatoris & Ignatii Patriarchæ Romam advenientes, Nicolaum Papam mortuum invenerunt, & Hadrianum II ſedentem, ſub cujus Pontificatu eadem de cauſa agemus. Unde nunc ad geſta Nicolai, prioribus ſui Pontificatûs annis, nobis redeundum eſt.

XXII. *Nicolaus PP. Balduinum Flandriæ Comitem Carolo Calvo Regi reconciliat.*

Juditha Caroli Calvi Francorum Regis filia Ethelvolpho Saxonum Occidentalium Regi anno octingenteſimo quinquageſimo ſexto nupſerat, quo mortuo Ethelbaldum ejus filium duxit; ſed eo pariter defuncto, ad patrem in Franciam rediit, & in Silvanectenſi civitate debito Reginæ honore, ſub tuitione paterna ſervabatur. Balduinus Flandriæ Comes, cognomento Ferreus, eam ſibi rapuit in uxorem anno circiter DCCCLXII, ob idque ab Epiſcopis Gallicanis excommunicatus fuit. Sed ad Apoſtolorum limina confugit, & Nicolaum Papam ſupplex rogavit, ut pro ipſo apud Carolum Regem intercederet. Nicolaus Legatos eam in rem miſit ad Carolum; at Balduinum ab excommunicatione abſolvere noluit, donec in Regis gratiam rediiſſet, & Juditham reſtituiſſet, vel ad eam legitimè ducendam paternum conſenſum obtinuiſſet. Id conſtat ex Epiſtola Nicolai ordine XXIII Tom. III. Concil. Galliæ ad Carolum data, & ex Annaliſta Bertiniano, qui hac legatione anno 863. narrata, ſubdit: Carolus Rex *ad Autiſſiodorum civitatem uſque pervenit; ibique filiam ſuam Judith, ſicut domnus Apoſtolicus eum petierat, conſilio fidelium ſuorum Balduino, quem ſecuta fuerat, legaliter ſociari permiſit.* Flodoardus lib. 3. cap. 12. recitat Epiſtolam Hincmari ad Nicolaum Papam, in qua dicit, Carolum Regem permiſiſſe, Balduinum & Juditham *uxoria conjunctione ad invicem* copulari, & *honores Balduino* pro ejus *ſolummodo petitione* donaſſe. Balduinus totam *Scalde, Semona & Oceano terminatam, dotalem* à Carolo accepit, ſi Meyero lib. 2. Annalium Flandriæ fides, appellatuſque fuit Comes regni, *in hoc maximè, ut adversùs Danos, omnemque Septentrionalem barbariem perpetuus foret Galliarum regni propugnator.*

XXIII. *Lotharius Rex Teutbergam uxorem de conſenſu Epiſcoporum repudiat.*

Lotharius, Lotharii quondàm Imperatoris filius, Caroli Calvi nepos, Lotharingiæ, adjunctarumque regionum Rex, Teutbergæ legitimo matrimonio junctus, Waldradæ, quæ ipſi ab adoleſcentia in delitiis fuerat, amore impotenti, eò perductus eſt, ut de Teutberga repudianda, & Waldrada ſibi copulanda ſeriò cogitarit. Eam in rem crimen confinxit in Reginam, eamque velut inceſtûs ream traduxit, occultique flagitii, cum Huberto fratre ſuo perpetrati, ex quo, licet contra naturæ ordinem concubuiſſent, concepiſſet, atque hauſta potione fetum extinxiſſet. Regina in Epiſcoporum, procerumque conventu flagitium negavit, & laicorum nobilium judicio,

dicio, Epiſcoporum conſilio, ac Regis ipſius aſſenſu, procuratorem miſit ad Judicium aquæ ferventis, ut ſuam innocentiam Deo probandam ac vindicandam permitteret. Ex aqua ferventi homo illæſus exivit, ideoque Reginæ innocentia conclamata, eaque Regio conjugio ac thoro digna renunciata, uti refertur in libro Hincmari Remenſis Epiſcopi *de Divortio Lotharii & Teutbergæ* Interrogatione prima. Duæ nihilominus anno DCCCLX Aquiſgrani celebratæ ſunt Synodi, in quarum altera Regi renunciarunt Epiſcopi, adulteram ipſum uxorem retinere non poſſe: in altera verò publicam Teutbergæ pœnitentiam decreverunt. Lotharius anno DCCCLXII tertiam Synodum itidem apud Aquiſgranum eadem de cauſa convocavit, libellum proclamationis Epiſcopis obtulit, licentiamque alterius ineundi conjugii rogavit, quoniam Teutbergam in conjugali thoro retinere non poterat, ut ipſi ante biennium judicarunt. Hi Epiſcopi, inter quos eminebat Teutgaudus Archiepiſcopus Trevirenſis, Lothario permiſerunt novum conjugium inire, priori cum Teutberga dirempto. *SEC. IX.*

XXIV. *Teutberga ad Nicolaum PP. appellat.*

Teutberga Regina de repudio ſuo Nicolaum Papam appellavit. Is verò ad iſtius cauſæ cognitionem & judicium, Concilium indixit Metis celebrandum, & poſtulante Lothario Rege Legatos è latere ſuo miſit, qui negotium iſtud urgerent, rebuſque gerendis præeſſent, Radoaldum Portuenſem & Joannem Ficoclenſem Epiſcopos, quibus cum duos Epiſcopos è regno Caroli Calvi Regis adeſſe juſſit ſtata die. Hæc diſcimus ex Nicolai Epiſtolis VI ad Lotharium Regem, VII ad Carolum Calvum, & VIII ad Ludovicum II Imperatorem datis IX Kalend. Decembris anni DCCCLXII, indictione XI, quæ extant Tom. 3. Concil. Gall. ſicuti & Epiſtola XII ejuſdem Pontificis ad Epiſcopos Galliæ & Germaniæ, quibus præcipit Synodo Metenſi adeſſe, & Lotharii cauſam cum Legatis Romanæ Sedis audire & canonicè definire. Niſi verò Rex adulter Synodo ſe ſiſtat, ac præſens ſatisfaciat, atque à ſcelere reſipiſcat, ipſi excommunicationem minatur. Synodi tandem celebrandæ Acta ad ſe mitti jubet, ut ea confirmet, vel reſcindat.

XXV. *Nicolaus PP. pro ea cauſa Synodum Metis haberi mandat.*

Anno itaque octingenteſimo ſexageſimo tertio, menſe Junio, indictum à Nicolao Papa Metenſe Concilium, Epiſcopi regni Lotharii, coram Apoſtolicæ Sedis Legatis, Rodoaldo & Joanne celebrarunt, in quo cum Legati Lotharium Regem arguerent, quod Apoſtolicæ ſedis judicium antevertens, Waldradam, abjecta Teutberga, ſibi copulaſſet; conſilio & auctoritate Epiſcoporum id ſe feciſſe reſpondit. Quod illi non negarunt: imò veroſimilium rationum fuco Legatos decepêre, qui divortium Lotharii, & initum cum Waldrada conjugium approbarunt, muneribus potius, quàm rationibus

SEC. IX. tionibus victi, ut ſcribit Annaliſta Metenſis ad annum 863. *Apoſtolica Sedis Legati*, Rodoaldus & Joannes, *Metis adeunt, Synodum habituri ex delegatione Apoſtolica, circa medium menſem Junium, pro divortio, quod inter Lotharium & uxorem ſuam Theotbergam acciderat, & pro ſuperinductione concubinæ Vualdradæ, quam contra leges Eccleſiaſticas & mundanas ſibi in uxorem adſciverat. In qua* Synodo *præfati Miſſi corrupti muneribus, Epiſtolas domni Apoſtolici occultantes, nihil de his, quæ ſibi commendata fuerant ſecundum ſacram auctoritatem egerunt. Vt autem aliquid viderentur egiſſe, Guntharium Colonienſem Archiepiſcopum, & Theutgaudum Trevirenſem æque Archiepiſcopum, cum veniis, quas in eadem Synodo ſubſcripſerunt Epiſcopi, Romam ire juſſerunt, ut Judicio domni Apoſtolici ipſa cauſa diffiniretur...... Guntharius & Theutgaudus Romam pervenientes, primùm in Synodo & poſtea in Eccleſia Sancti Petri, ſicut habetur in ſubditis, ab Apoſtolico ſunt damnati.* Anaſtaſius Bibliothecarius eadem refert in Vita Nicolai.

XXVI. *Synodum illam in Romana caſſat.* Guntharius & Theutgaudus Romam pervenientes libellum Nicolao Papæ obtulerunt, dicentes, ſe nihil plus, vel minus egiſſe, quam quod in eo continebatur. Nicolaus Pontifex Synodum in Laterano collegit, in quo iidem Archiepiſcopi inventi ſunt, *unde damnationis notam incurrerent. Præcipuè quia auctores ſe tanti divortii fuiſſe clamabant....... Tunc judicante & eodem Sancto præſule cum Synodo decernente, Sacerdotali honore privati ſunt, & depoſitionis cenſuram meritò incurrerunt. In hac quidem Synodo benignus præſul Metenſem* Synodum, *ubi geſta illa contra voluntatem Dei & ſuam digeſta fuerant, illicò caſſavit, & quadam neceſſaria in Sancta Eccleſia Capitula promulgavit*, inquit Anaſtaſius. Romana illa Synodus habita eſt eodem anno Chriſti DCCCLXIII in Palatio Lateranenſi, in eaque decreta ſequentia condita ſunt. Primum decretum, eſt de Synodi Metenſis abolitione, *quam nec vocari Synodum, ſed tanquam adulteris faventem, proſtibulum appellari* decernit Nicolaus. Alterum decretum, eſt de Theutgaudi & Guntharii depoſitione, quos omni Epiſcopali exutos regimine definit; *Quod ſi*, inquit, *juxta præcedentem conſuetudinem, tanquam Epiſcopi auſi fuerint aliquid de ſacro miniſterio contingere, nullo modo liceat eis, nec in alia Synodo reſtitutionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis.* Tertium decretum, eſt adversùs Epiſcopos illorum complices, qui eidem pœnæ ſubduntur, ſi cum his conjurationem inierint. Si verò Sedis Apoſtolicæ decretis aſſenſum ſe præbere profeſſi fuerint, veniam ipſis Pontifex & Synodus pollicentur. Quartum decretum Ingeltrudem, Mattefredi Comitis filiam, Boſonis pariter Comitis uxorem, quæ à ſeptem annis maritum reliquerat, & per varia loca vagabunda diſcurrebat, repetito anathemate ferit, cum fautoribus univerſis, niſi citiùs ad Boſonem ipſum redierit, aut ad Sedem

Apoſtolicam

Apoſtolicam ſatisfactura properaverit. Denique dogmata, mandata, interdicta, ſanctiones vel decreta pro Catholica fide, pro Eccleſiaſtica diſciplina, pro correctione fidelium, pro emendatione ſceleratorum, vel interdictione imminentium, aut futurorum malorum, à Sedis Apoſtolicæ præſule ſalubriter promulgata, jubet obſervari ſub pœna anathematis. *SEC. IX.*

XXVII. *Lotharium compellit ad Teutbergam Reginam recipiendam.*

Anno Chriſti octingenteſimo ſexageſimo quarto Lotharius Rex ad Nicolaum Papam ſcripſit, & queſtus eſt, quod Pontifex nimium de ipſo ejus æmulis crederet, paratumque ſe oſtendit coram ejus Sanctitate adverſariorum calumnias refellere. Sed Nicolaus Arſenium Hortenſem Epiſcopum, Legatum in Gallias anno octingenteſimo ſexageſimo quinto miſit, tum ad exequendum Sedis Apoſtolicæ Judicium de Lotharii & Teutbergæ divortio, tum alias ob cauſas. Arſenius, ut ſcribit Annaliſta Metenſis ad annum 866. *tanta auctoritate uſus eſt ac poteſtate, ac ſi idem Summus Præſul adveniſſet. Convocato denique Epiſcoporum conventu, Lotharium Regem alloquitur, ut unum è duobus eligat; aut propriæ reconcilietur uxori, abdicato Vualdradæ pellicis conſortio, aut protinus anathematis gladio ferietur ipſe, & omnes qui ei in hoc ſcelere faverent.* Hac neceſſitate conſtrictus Lotharius, Teutbergam Reginam recepit, *interpoſito jurisjurandi ſacramento*, ſe illum *ita in reliquum habere, ſicut æquitatis jura dictant, legitimam uxorem eſſe tenendam, nec eam à ſe ſepararet, nec ipſa vivente aliam ſuperinduceret. Poſt hæc Vualdradam ex auctoritate Dei & Sancti Petri, & verbo domni Apoſtolici, Romam ire jubet, ut pro ſe rationem reddat.* Idem referunt Regino Prumienſis in Chronico, & alii Francorum Annaliſtæ.

XXVIII. *Eam arguit, quod tædio victa contra ſe ipſam ſcripſerit.*

Sed anno ſequenti octingenteſimo ſaxageſimo ſeptimo, cum Teutberga Regina à Lothario Rege peſſimè ſemper haberetur, recedendi ab eo honeſtam occaſionem captans, licentiam à Nicolao Pontifice veniendi Romam poſtulavit, miſſis Legatis & literis, quibus eam ſignificare Pontifici juſſit Lotharius, ſe ſponte cedere Regia dignitate, in quam introduceretur Waldrada tanquam legitima illius conjux. Hoc ubi intellexit Nicolaus, arguit ipſam per Epiſtolam, IX Kalendas Februarii anni DCCCLXVII datam, & Tomo 3. Concil. Gall. ordine LXIV relatam, quod contra ſe ipſam tædio victa ſcripſiſſet; nequaquam conſenſit, ut Romam veniret, negavitque fieri poſſe quod ſuggerebat, ut continentiæ ſtudio conjugium diſſolveret, niſi Lotharius maritus cælibem quoque vitam promitteret. Scripſit eodem tempore Nicolaus ad Carolum Calvum Regem, ejus tuitioni Teutbergam Reginam commendans, cujus judicium Lotharius retractare, & per monomachiam velle decernere dicebatur. Rogat ipſam præterea Pontifex, ut adjunctam Epiſtolam Lothario, per fidelem & prudentem virum reddi curet. In ea pariter que-

SEC. IX. ritur, quod Teutberga tædio afflictionum contra ſe ipſam ſcripſerit, ejuſque conjugium diſſolvi non poſſe probat, niſi Lotharius cœlibem quoque vitam ſpondeat. Ipſum denique hortatur, ut reſipiſcat ab adulterio, cujus exemplum tot animas in interitum demergit. Quid poſtea contigerit, dicetur in Hadriano II, Nicolai ſucceſſore. Plura de hac cauſa Natalis Alexander Sec. IX & X diſſert. IX.

XXIX. *Rothadus Epiſc. Sueſſionenſis communione privatus ſedem Apoſt. appellat.*

Cauſam etiam Rothadi Sueſſionenſis Epiſcopi, cum Hincmaro Remenſi Metropolita, idem Natalis Alexander ibidem, Diſſertatione VI accuratè tractavit. Rothadus ad Eccleſiæ Sueſſionenſis regimen, anno circiter octingenteſimo vigeſimo tertio aſſumptus, circa annum octingenteſimum quinquageſimum quartum, Hincmari Remenſis odium incurrit, qui, teſte Nicolao Papa in decreto abſolutionis ipſius Rothadi, per octo circiter annos occaſionem quæſivit, qua eum ab Epiſcopatu dejiceret, quam captavit Hincmarus, cum Rothadus Presbyterum quendam ſuæ diœceſeos canonicè depoſuit, qui ad Metropolitanum, quem Epiſcopo ſuo ſubinfenſum noverat, confugit. Hincmarus Presbyterum Sacerdotio fungi præcepit poſt triennium, injuſtè depoſitum cauſatus, licet XXXIII Epiſcoporum judicio ejus exauctoratio decreta fuiſſet. Quin etiam Presbyterum alterum, quem Rothadus depoſito ſubſtituerat, communione privavit, & in carcerem detrudi mandavit; illum vero, qui ob ſtuprum depoſitus fuerat, Eccleſiæ, cui fuerat antea præpoſitus, reſtituit. Tam irregulari judicio Rothadus refragatus eſt, & Hincmarus anno octingenteſimo ſexageſimo primo, congregata Synodo in Sueſſionenſi ſuburbio, ipſum, ut contumaciæ reum, Epiſcopali communione privavit, donec obediret, ut ad eum annum docet Annaliſta Bertinianus Auctor coævus. Anno ſequenti octingenteſimo ſexageſimo ſecundo, cum Carolus Calvus Rex piſtis placitum celebraret circa finem menſis Junii, huic ſe ſe præſentem exhibuit Rothadus, cumque ab Hincmaro, ejuſque partiariis à Synodi ingreſſu prohiberetur, propter excommunicationem à Synodo Sueſſionenſi in eum latam, ſedem Apoſtolicam appellavit. Cui appellationi legitimæ deferendum judicavit Synodus, ut Annaliſta Bertinianus, licet Rothado iniquior, teſtatur.

XXX. *Deponitur in Sueſſionenſi Synodo.*

Interim Synodus altera, eodem anno DCCCLXII ab Hincmaro in Sueſſionenſi ſuburbio congregata, ad quam invitatus eſt Carolus Calvus Rex, cujus etiam mentio in eodem Annaliſta Bertiniano. Hincmarus tres Epiſcopos miſit ad Rothadum, qui eum ad Synodum juridicè vocarent; ſed ille reſpondit, integrum ſibi non eſſe judicium ſubire Synodi, pendente appellatione ad Romanam ſedem. Secundò, & tertiò citatus Rothadus idem reſpondit. Quare ubi

Hincmari

Hincmari partiarii Rothadum in ſua appellatione conſtantem compererunt, in cella includi juſsêre, donec Synodi Judicium excepiſſet. Tandem Hincmarus eum velut contumacem depoſuit, ut ipſemet Rothadus narrat in libello proclamationis ad Nicolaum Papam. Denunciata fuit Rothado à tribus Epiſcopis exauctorationis ſententia, moxque in carcerem conjectus eſt, ſpe ipſi facta Abbatiæ ab Hincmaro, ſi ab appellatione deſiſteret, & in ejus locum Epiſcopus ordinatus, ut ex eodem libello diſcimus. Citò delatæ ſunt ad Nicolaum Papam Rothadi querelæ, & appellatio à ſententia Hincmari & Synodi Sueſſionenſis. Reſcripſit quamprimùm ad Hincmarum Pontifex, eique violationem paternorum canonum & privilegiorum Apoſtolicæ Sedis, quæ intemerata à tota Chriſti ſervantur Eccleſia, improperavit. Juſſit, ut intra dies XXX Rothadum ſedi ſuæ reſtitueret, aut Romam cum eo ad cauſam dicendam veniret, Legatumve mitteret pro ſe reſponſurum, ſub pœna ſuſpenſionis à ſacro miniſterio, quam & ceteris Epiſcopis, qui Rothadi exauctorationem cum Hincmaro decrevêre, comminatus eſt. Hæc patent ex Epiſtola XXIX ejuſdem Nicolai Papæ.

XXXI. *Nicolaus PP. ſententiàm Synodi Sueſſionenſis reſcendit.*

Anno octingenteſimo ſexageſimo tertio Hincmarus Odonem Bellovacenſem Epiſcopum Romam miſit, qui Synodi Sueſſionenſis, & depoſitionis Rothadi, quaſi à Judicibus electis in eo factæ confirmationem à Sede Apoſtolica rogaret. Sed Nicolaus Papa perceptis Hincmari fraudibus, & tyrannide, Acta dictæ Synodi reſcidit, quòd Sardicenſes canones, de appellationibus Epiſcoporum dejectorum, violaſſet: juſſit & omnibus Epiſcopis, qui ad eam Synodum convenerant, ut Rothadum ab exilio revocari curarent, & ſedem Apoſtolicam adire permitterent cum eorum Legatis, ut eorum Judicium retractaretur. Quod, ni parerent, ſuſpenſionem à Miſſarum celebratione ipſis minatus eſt, ut legitur in Epiſtola Nicolai XXXII ad Epiſcopos Synodi Sueſſionenſis, non verò Silvanectenſis, ut Tomo VIII Concil. perperam legitur, data. Scripſit etiam ad Hincmarum per Odonem Bellovacenſem, ut Rothadum Romam dirigeret: ſecundam hanc ſe recepiſſe juſſionem meminiſſet, caveretque, ne ſi tertiò ad ipſum pro eadem cauſa reſcribere cogeretur, difinitivam ac peremptoriam in eum ſententiam proferret, ut in ſacrorum canonum contemptorem. Ea Epiſtola eſt ordine XXVIII. Scripſit & Epiſtolam ordine XXX ad Carolum Calvum Regem, ipſique ſignificavit, quæ ad Hincmarum, alioſque Epiſcopos ſcripſerat, illiuſque Majeſtatem hortatus eſt, ut Rothadum ſuo adjutum ſolatio Romam dirigeret, Sediſque Apoſtolicæ privilegia in ſuo regno firmaret.

N 2 Eodem

SEC. IX.

XXXII. *Rothadus Romam à Caro Rege mittitur.*

Eodem anno octingenteſimo ſexageſimo tertio, Carolus Calvus Rex in Vermerie Palatio Synodum habuit VIII Kalendas Novembris, ex qua, ut inquit Annaliſta Bertinianus, *Rothadum nuper depoſitum, ſicut dominus Papa ei mandaverat, cum ſuis & Epiſcoporum literis, atque Vicariis Romam miſit.* Vicarios itaque ſuos miſêre Hincmarus, & qui in damnatione Rothadi ſuffragati fuerat Epiſcopi cum Synodicis literis. Legatis cum tranſitum denegaſſet Ludovicus II Imperator, clàm Nicolao Papæ id ſignificarunt, interimque Rothadus ſimulata infirmitate Veſontione ſubſtitit, illis in patriam redeuntibus. Poſt quorum diſceſſum, faventibus Lotharii & Ludovici Germaniæ Regis fautoribus, Ludovicum Imperatorem adiit, à quo liberum tranſitum anno octingenteſimo ſexageſimo quarto impetravit, & menſe Junio ſolus Romam pervenit. Cauſam tamen ejus haud ſtatim diſcuſſit Nicolaus Papa, ſed ſex menſes expectavit, donec Hincmarus & confœderati Epiſcopi, Vicarios, quos vellent, Rothadi accuſatores, vel aliàs quovis modo in cauſa illius expoſtulatores delegarent.

XXXIII. *A Nicolao PP. in ſedem ſuam reſtituitur.*

Hincmarus tandem Vicarios ſuos ad Nicolaum Pontificem miſit, cum tribus prolixis literis à Flodoardo lib. 3. cap. 13. & ſeqq. recitatis. Secundùm hæc Rothadus proclamationis libellum Summo Pontifici obtulit, quo damnationis ſuæ ſerie expoſita, ſententiam à Sede Apoſtolica pro ſe proferri rogavit. Hoc accepto libello Nicolaus Papa de Rothadi cauſa ſermonem habuit in pervigilio Dominicæ Nativitatis, in Baſilica ſanctæ Mariæ ad præſepe, in quo cauſam Rothadi ab origine expoſuit, & Hincmari malas artes, ac mendacia, declaravitque inter alia, falſum eſſe quod ille vulgaverat, Rothadum neglecta appellatione ſua ad Sedem Apoſtolicam, ad electos Judices provocaſſe. Mox habita Romæ Synodo decrevit, ut Rothadus Epiſcopalibus veſtimentis ornaretur, qui pollicitus eſt ſe ad reſpondendum ſuis accuſatoribus præſto ſemper futurum. Hæc Synodus Romana exeunte anno octingenteſimo ſexageſimo quarto inchoata, anno inſequenti continuata, quo XII Kalendas Februarii, in altera ſeſſione Rothadi reſtitutionis forma relecta eſt: *Sequenti verò die*, inquit Anaſtaſius in Vita Nicolai, *congregata in domo, quæ nuncupatur Leonina, denuo ſynodo*, &c. Rothadus *in gradum priſtinum eſt reſtitutus, & ad propriam ſedem cum Apoſtolicis ſanctionibus remiſſus.* Cujus tenoris fuerit ſententia abſolutionis, legendum eſt in Epiſtola Nicolai Papæ ordine XXXIX ad Clerum & plebem Eccleſiæ Romanæ. Legenda pariter Epiſtola XLIV Nicolai ad Rothadum, quæ abſolutionis, ejuſque reſtitutionis ſententiam ſub alia formula continet.

XXXIV. *Pro executione ſententia Legatum in Gallias mittit.*

Ut verò hæc ſententia executioni mandaretur, Nicolaus Papa Arſenium

Arſenium Epiſcopum Hortenſem, ſeu Hortanenſem in Gallias miſit Legatum, ut Anaſtaſius Bibliothecarius in ejus Vita commemorat, eique literas tradidit Carolo Calvo Regi perferendas, quibus ipſum hortabatur, ut Rothado canonicè reſtituto faveret, & res ejus Eccleſiæ ei ablatas reddi juberet. Ea in Epiſtola Hincmari contumaciam imprimis notat, qui contempta Sede Apoſtolica Rothadum ad eam appellantem depoſuit; pluribuſque probat *paternam traditionem & ſpecialem ſedis Apoſtolicæ prærogativam ſuper hoc ſe ſecutum eſſe*, & jure merito juſſiſſe, Rothadum Sedem Apoſtolicam appellantem Romam venire, ibique eum judicaſſe. Ea Epiſtola eſt ordine XL. Scripſit etiam Nicolaus ad Hincmarum Epiſtolam ordine XLI, oſtenditque legitime Rothadum reſtitutum, eique exprobrat Sedis Apoſtolicæ contemptum, fraudulenta ejus in Rothadum machinamenta, ac mendacium & calumniam in ſimulando Rothadi conſenſu, quaſi neglecta appellatione ſua ad Sedem Apoſtolicam, electos Judices imploraſſet.

XXXV. *Depoſitiones Epiſcoporum inter majores cauſas numerandas ſanxit.*

Dedit pariter Nicolaus Pontifex literas *ad univerſos Galliæ Epiſcopos*, ipſoſque hortatus eſt, ut Rothadum à ſe reſtitutum benignè ſuſciperent. In iis pluribus diſputat de veterum Pontificum Romanorum decretalibus, quarum auctoritatem Gallicani Epiſcopi explodebant. Nondum enim Eccleſiæ Gallicanæ moribus receptum erat, vel canonibus, quibus regebatur, conſentaneum, ut Epiſcoporum depoſitiones non mandarentur executioni inconſulta ſede Apoſtolica, & abſque ejus mandatis. Jus illud aſſeruit Apoſtolicæ Sedi Nicolaus Papa primus, veterum Pontificum decretalibus nixus, & interpretatione juris, qua Epiſcoporum depoſitiones, inter majores cauſas numerandas eſſe, poſt Gregorium Magnum declaravit. Quam interpretationem, atque diſciplinam Gallicani Epiſcopi ſtatim non ſuſcepere. Quid autem Romanæ Eccleſiæ his in negotiis Gallicana deferret, quidve negaret, lege in Epiſtola Hincmari ad Nicolaum Papam, data in cauſa Rothadi, quam deſcribit Flodoardus lib. 3. cap. 12. & ſeq. ex qua intelligimus Gallicanos Epiſcopos jus appellationum Epiſcoporum dejectorum ad Apoſtolicam ſedem agnoviſſe, imò & Metropolitanorum iudicia ipſi detuliſſe, quamvis plures ab Hincmaro in partes tracti, Rothadum cum eo depoſuerint, ejuſque depoſitionem pertinaciter propugnarent, quod ipſis perſuaſerat Rothadum Judices elegiſſe, & ab electis Judicibus deinde Romam appellaſſe, quod Africanis canonibus in Eccleſia Gallicana receptis, & longo uſu conſecratis repugnabat, inquit Natalis Alexander loco laudato. De decretalibus Veterum Pontificum Romanorum vide dicta Tomo ſuperiori in Pontificatu S. Anacleti. Rothadus porrò in Galliam reverſus, in Ec-

SEC. IX. cleſiam ſuam reſtitutus eſt per Artenium Legatum Apoſtolicum, eamque ſumma pace ad obitum uſque rexit.

XXXVI. *Synodum Sueſſionenſem indicit pro cauſa VVlfadi & ſociorum.*

Synodi Sueſſionenſis, anno octingenteſimo quinquageſimo tertio celebratæ, in qua Wlfadus, aliique Clerici, ab Ebone Remenſi Archiepiſcopo ordinati, gradibus ſuis ab Hincmaro Remenſi dejecti fuerant, confirmationem obtinuerat quidem Hincmarus per obreptionem, eamdemque etiam à Nicolao Papa impetravit, ſed Nicolaus verſatile Hincmari ingenium, fraudeſque intelligens, & renovata per Wlfadum & ſocios ad Sedem Apoſtolicam appellatione, ejuſdem Synodi Sueſſionenſis Acta reſcidit, intelligens Wlfadum atque ſocios iniquè depoſitos eſſe ab Hincmaro, ad quem ſcripſit, juſſitque, ut eoſdem in priſtinos gradus, ordinumque functiones reſtitueret, aut cum Gallicanis Epiſcopis ad Synodum conveniret, eorum cauſam retractaturus, ac finiturus. Si verò nova diſceptatio orirerur, procuratores ab utraque parte mitterentur ad Sedem Apoſtolicam, quæ ultimum hac de cauſa judicium ferret. Synodum itaque Sueſſione celebrandam indixit, datis ad omnes Galliarum & Neuſtriæ Epiſcopos literis, ut ipſemet teſtatur in Epiſtola LVIII ad Herardum Archiepiſcopum Turonenſem, ad hunc finem pariter ſcripta, quæ extat Tomo VIII Concil. pag. 814. diciturque *data III nonas Aprilis, indictione XIV*, quo etiam die Epiſtola Nicolai ad Hincmarum, qua Synodum pro cauſa Wlfadi apud Sueſſionem convocari jubet, data eſt, ideoque anno octingenteſimo ſexageſimo ſexto, quo indictio XIV menſe Aprili in curſu erat.

XXXVII. *VVlfadi & ſociorum reſtitutionem impedire tentat Hincmarus.*

Synodus itaque Sueſſionenſis XV Kalendas Septembris ejuſdem anni DCCCLXVI celebrata eſt. Carolus Calvus Rex Wlfadi & ſociorum ejus reſtitutionem ſummopere exoptabat, quòd Wlfadus Carolomanni filii ſui præceptor fuiſſet. Unde & ipſum Bituricenſem Epiſcopum deſignaverat, conſentientibus ejuſdem Eccleſiæ Clericis, & provinciæ Epiſcopis. Ejus tamen ac ſociorum reſtitutioni pro viribus reſtitit Hincmarus, quatuor ſchedulis, ſeu libellis Synodo per vices oblatis, quæ extant Tomo VIII Concil. In priori ſchedula conteſtatur, Wlfadum & ſocios, ſuo tantum & Coëpiſcoporum provinciæ Remenſis Judicio non fuiſſe depoſitos, ſed à Synodo quinque provinciarum, & electorum Judicum ſententiâ, à Benedicto III, ac deinde à Nicolao I confirmatâ: proinde ſibi integrum non fuiſſe illos reſtituere in priſtinos gradus, nec reſtitui poſſe ſine Regularum & Sedis Apoſtolicæ præjudicio, ac ſine communi ipſorum Epiſcoporum, qui id aggrederentur periculo. Secundâ ſchedula demonſtrat Hincmarus Ebonem regulariter depoſitum, & non regulariter reſtitutum. Cum autem cerneret Epiſcoporum plurimos,

Digitized by Google

pluriмos, in reſtitutionem Wlfadi & ſociorum inclinare, eo quod *SEC. IX.*
bona fide, palàm & publicè ab Ebone Archiepiſcopo, jure vel injuria ſedi ſuæ reſtituto, ſacros ordines ſuſcepiſſent, temperamentum quoddam propoſuit tertiâ ſchedulâ, ut ex indulgentia & diſpenſatione in priſtinos gradus reciperentur, inconvulſis manentibus Synodi Sueſſionenſis II Judicio, & Summorum Pontificum Benedicti III & Nicolai I decretis. Quarta ſchedula, in qua Hincmarus effutiebat Wlfadum ſub jurejurando per ſanctam Trinitatem unius Deitatis profeſſum, ſe nuſquam ad graduum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem ulterius aſpiraturum, ita, cum legi cœpiſſet, cunctorum offendit animos, ut penitus ſuppreſſa ſit.

XXXVIII. *Synodus eam Nicolao PP. reſervat.*

Is autem fuit Concilii Sueſſionenſis III exitus, ut ſeptem provinciarum Epiſcopi in eo congregati Hincmarum Summo Pontifici excuſarint, quod auſus non eſſet ſua, & Comprovincialium auctoritate, Wlfadum & ſocios reſtituere, qui in Synodo quinque provinciarum fuerant depoſiti. Sibi etiam in Concilio, tametſi de illorum reſtitutione aſſentirentur, conſentaneum viſum eſſe, rem totam Pontifici, à quo inchoata erat, conſummandam reſervari. *Sed ut quondam obſidens urbem Rabaz David Regi fidiſſimo,* „Ne, „cum à me, *inquit*, vaſtata & capta fuerit, vobis, & non nomi„ni meo adſcribatur victoria: *Ita & nobis in præſentis rei negotio decertantibus, & quadam deflorantibus, non tamen terminantibus, ſolummodo Magiſteriali veſtro Culmini eorum aſſignetur reſtitutio.* Illam itaque viam iniere Gallicani Præſules, in Synodo Sueſſionenſi III juſſu Nicolai Papæ congregati, ut Synodo Sueſſionenſi II quinque provinciarum nihil derogatum vellent, quaſi minus æquum fuiſſet illius de Wlfadi ſociorumque cauſa Judicium; ſed illam ad cenſuram debitæ ſeveritatis ſententiam protuliſſe aſſererent, quam poſterior ſeptem provinciarum Synodus, Summo Pontifice præeunte, per miſericordiam immutaret, ut oſtendit Natalis Alexander Sec. IX & X part. II diſſert. VII, idque ex Adnunciatione Herardi Archiepiſcopi Turonenſis, Regis & Synodi juſſu facta, quæ extat Tomo VIII Concil. pag. 830. & ſeqq.

XXXIX. *Synodicam ſuam ad Nicolaum PP. mittit.*

Synodus per Egilonem Senonenſem Archiepiſcopum ad Nicolaum Papam ſuam Synodicam miſit, ad quem ſcripſit & Hincmarus, & ſe maxima cum obedientia executioni mandaturum profeſſus eſt, quidquid idem Pontifex, in cauſa Wlfadi & ſociorum decreviſſet. Epiſtola Synodica extat Tomo VIII Concil. pag. 833. Epiſtola verò Hincmari in Annalibus Baronii anno 866. num. 78. Scripſit etiam Hincmarus ad Egilonem Romam euntem Commonitorium, quo ipſum docuit, quomodo in Urbe ſe gerere, quæ

Summo

SEC. IX. Summo Pontifici vehementiùs inculcare, quid reticere deberet, ne ejus animum offenderet. Cum verò Nicolaus Papa duritiam Pharaonis Hincmaro improperaſſet, rogavit hic Egilonem, ut Pontifici ſuam erga Wlfadum & ſocios benignitatem exponeret, quò præconceptam adversùs ſe opinionem ex illius animo evelleret. Hæc Hincmari Epiſtola extat in fine Tomi VIII Concil. pag. 1903. De hac Synodo Sueſſionenſi III legendi Annales Bertiniani ad annum 866. qui conſonant his, quæ de eadem Synodo ad Nicolaum Papam ſcripſit Hincmarus.

XL. *Ejuſdem Synodi Epiſcopos iterum congregari jubet.*

Nicolaus Papa, accepta Synodi Sueſſionenſis Synodica cum Hincmari literis, auditaque Egilonis Senonenſis Archiepiſcopi Relatione, reſcripſit ad Epiſcopos Gallicanos, qui ad eam Synodum convenerant, eaque Epiſtola graviter perſtrinxit Hincmarum, quod in hac cauſa callidè, ac diſſimulanter egiſſet, quòd Actoris perſonam egiſſet ac Judicis, quod Benedicti III literas mutilatas & corruptas proferre auſus eſſet. Gratulatus eſt, quod Wladus & ſocii, totius conſona voce Concilii graduum receptione ſuorum digni judicati eſſent. Conqueſtus etiam eſt ad ſe miſſam non eſſe omnium, quæ in cauſa Ebonis, & dictorum Clericorum geſta fuerant, plenam & accuratam relationem, inſtrumentis probatam. Illos iterùm convenire, & omnia diligenter & enucleate, ad Sedem Apoſtolicam referre juſſit, cauſam illam ſpectantia. Quare octavo Kalendas Novembris anni DCCCLXVII iidem Epiſcopi, qui apud Sueſſiones convenerant, Concilium Trecis celebrarunt, in quo totam Ebonis, ordinatorumque ab eo Clericorum, & ab Hincmaro, alteraque Synodo Sueſſionenſi depoſitorum cauſam & hiſtoriam, ſecundùm Pontificis mandata, accuratè & fideliter expoſuêre in Synodica, quam ad illum direxêre, ejuſque Sanctitatem rogarunt, ne Metropolitanorum, & ceterorum Epiſcoporum privilegia convelli pateretur. Rogarunt etiam Summum Pontificem, ut Wlfado ad Bituricenſem Archiepiſcopatum promoto pallium mitteret, qua de re etiam ſcripſit Carolus Calvus Rex, cujus Epiſtola ſubnexa eſt Synodicæ ejuſdem Concilii Tricaſſini. Sed antequam Synodica illa Romam perveniſſet, Nicolaus Papa diem ſuum obiit, eamque ſuſcepit Hadrianus II ejus ſucceſſor, ut ſuo loco dicetur. Porro Nicolaus Papa reſcribens ad Epiſcopos Synodi Sueſſionenſis III, ſcripſerat etiam ad Wlfadum & ſocios, de ipſorum gratulatus reſtitutione, eam auctoritate Apoſtolica ratam habens: ipſoſque monuit, ne memores eſſent injuriarum, & ut Hincmaro Archiepiſcopo reverentiam ſemper exhiberent; nec unquam eis liceret contra eum, pro eo quod ab illo fuerant ab officio ſuſpenſi querimoniam componere, vel ſiniſtram viciſſitudinem retribuere.

Bogoris

SEC. IX.

XLI. *Ad Bulgarorum conſulta reſpondet.*

Bogoris Bulgarorum Rex initio Pontificatûs Nicolai, annoque Chriſti, ut probat Auctor Criticæ Baronianæ, octingenteſimo ſexageſimo primo fidem Chriſti ſuſcepit, & Michael in baptiſmo vocatus eſt à Michaele Orientis Imperatore. Bulgari ad fidem recens converſi, ex multis circa eam, aut Eccleſiæ diſciplinam difficultatibus perplexi, Sedem Apoſtolicam his de rebus interrogarunt, ut Catholicis præceptis erudirentur, eamque in rem anno DCCCLXVI Michael Rex Bulgarorum legatos ad Nicolaum Papam, *menſe Auguſto, indictione decima quarta deſtinavit, donaque non parva tàm à ſuis locis, quam aliunde Summo Pontifici contulit, ſuggerens ejus Apoſtolatui, quid ſe facere ſalubrius oporteret, & quid erga reliquum Bulgaricum adhuc baptiſmo ſacro carentem populum, ut fidei ſacramenta perciperet, agi deberet*, inquit Anaſtaſius in Vita Nicolai, ubi addit Pontificem Legatos Michaelis apud ſe honorificè retinuiſſe, & interim Sedis Apoſtolicæ Legatos in Bulgariam miſiſſe, Paulum Populonienſem, & Formoſum Portuenſem, magnæ Sanctitatis Epiſcopos ad prædicandum illi genti; quos illuc perrexiſſe, *& chriſmate inunctos per Sacerdotes denuò chriſmate* inunxiſſe queritur Photius in Epiſtola II ad Patriarchas Orientis. Ad conſulta Bulgarorum reſponſa dedit Nicolaus Pontifex, quaſi totidem decreta, eaque numero CVI, quæ multa difficilia explanant.

XLII. *Aſſumptionis S. Mariæ vocabulum longè ante hac tempora uſurpatum.*

Ad quintum reſponſum Auctor Anonymus Actorum Eccleſiæ univerſalis, ſeu Novæ Summæ Conciliorum notat, jejunium indici ante ſolemnitatem Aſſumptionis B. Mariæ, quæ jam vulgò aſſumpta dicebatur. Sed vocabulum *Aſſumptionis* tempore Caroli Magni jam in uſu erat. Mabillonius enim Sec. III Benedict. part. II ubi recitat Vitam S. Ambroſii Authperti Abbatis monaſterii S. Vincentii prope Vulturnum in Benevento, qui obiit anno 778. producit fragmentum ſermonis Authperti *de Adſumptione Sanctæ Mariæ*, ut inſcriptio habet, in quo Authpertus ita ſuam ſententiam moderatur, ut nihil de corporea Deiparæ Aſſumptione definiat: ſed ut *ſive in corpore, ſive extra corpus aſſumptam ſuper cœlos credamus.* Quæ etiam ſententia fuit Adamnani in lib. I. de locis Sanctis, & Anonymi qui Itinerarium Sancti Willibaldi literis mandavit, quod utrumque Opuſculum in eadem parte II editum. Longe itaque ante iſta tempora *Aſſumptionis* vocabulum in uſu Eccleſiæ fuit. Vide hac de re dicta in Sergio hujus nominis primo.

XLIII. *Nicolaus PP. vitam cum morte commutat.*

Nicolaum Papam die decima tertia menſis Novembris anni octingenteſimi ſexageſimi ſeptimi ex hac vita migraſſe, aſſerit Anaſtaſius in ejus Vita: *Poſtquam ſedem Apoſtolicam*, inquit, *victorioſiſſime, & ut verus Dei athleta Catholicè ac principaliter rexit, ex hac luce Idibus Novembris, indictione prima migravit ad Dominum.* Anaſtaſius

SEC. IX. tunc Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius idem ſcribit in Epiſtola, qua hanc mortem Adoni Archiepiſcopo Viennenſi, quæ extat Tomo VIII Concil. ſignificavit, in qua ait: *Ab hac miſera vita* Nicolaus *Idibus Novembris ad cæleſtem beatitudinem, ut credimus, ductus, nos miſeros & valde deſolatos reliquit.* Sedit itaque Nicolaus *annos novem, menſes ſex, dies viginti*, uti habent Chronicon monaſterii S. Vincentii de Wulturno in provincia Capuana apud Ducheſnium Tomo 3. pag. 672. cujus initio variorum Pontificum tempora notantur, tres antiqui Catalogi Pontificum Rom. in Appendice ad Antiquitatem Eccleſiæ à Schelſtratio exhibiti, & Honorius Auguſtodunenſis, in quo ſolum pro diebus XX, poſiti ſunt dies XXX; menſes enim etiam ſex, & dies viginti leguntur in quinto ex Catalogis Criticæ Baronianæ præfixis. Nam apud Anaſtaſium, Hermannum Contractum, Marianum Scotum & alios Catalogos duratio ſedis Nicolai mendosè deſcripta. In Nicolao porrò primo deſinit Hiſtoria Pontificalis Anaſtaſii, quam continuavit Guillelmus itidem Bibliothecarius, cujus ſunt vitæ Hadriani II & Stephani V.

XLIV. *Ejus virtutes & elogium.* Plures Urbis Eccleſias inſtauravit, ac exornavit laudatiſſimus Pontifex; aquæ ductum in gratiam pauperum reſtituit; Oſtiam civitatem validiùs munivit; egenorum curam geſſit ſingularem, quorum nullum in Urbe quotidianæ liberalitatis ſuæ voluit eſſe expertem; jejuniis, vigiliis & orationibus nocte ac die vacans, nec requiem corpori, nec membra dabat ſopori, ut inquit Anaſtaſius. Eum ſane magna pro fide, pro Eccleſiaſtica unitate, pro diſciplinæ conſervatione ac reſtauratione geſſiſſe, pauca ex ejus actis à nobis relata, ſatis ſuperque oſtendunt, & ob hæc non immeritò *Magni* cognomen obtinuiſſe. *Sanctus* ab Hadriano ſucceſſore, Græcis, Latiniſque plaudentibus vocatus eſt, qui eum ſummis exornans præconiis *Novum Eliam*, & *Novum Phinees* appellat in literis ad Orientales. Breve Nicolao poſuit elogium Regino, ſed literis aureis exarandum: *Poſt beatum Gregorium*, inquit, *uſque in præſens nullus Præſul in Romana urbe Pontificali honore ſublimatus, Nicolao videtur æquiparandus; Regibus & tyrannis imperavit, eiſque, ac ſi dominus orbis terrarum, auctoritate præfuit. Epiſcopis & Sacerdotibus, religioſis ac Domini mandata ſervantibus, blandus, pius, manſuetus apparuit. Irreligioſis & à recto tramite exorbitantibus terribilis atque auſteritate plenus extitit, ut meritò credatur alter Elias, Deo ſuſcitante noſtris temporibus ſurrexiſſe, etſi non corpore, tamen ſpiritu & virtute.* Joannes Diaconus, hujus temporis Auctor, in fine libri 4. Vitæ Sancti Gregorii Magni ſcribit, Nicolaum cum Sancto Gregorio receptum, & viſum in Gloria Sanctorum. Sepultus eſt Nicolaus ante fores Baſilicæ Sancti Petri, ejuſque obitum non ſolum omnes gentes Chriſtianas, ſed

ipſa

Digitized by Google

ipſa etiam elementa, intemperie inſolita flere viſa eſſe, aſſerit Anaſtaſius in ejus Vita. SEC. IX.

HADRIANVS II *Pontif. CVIII.*

Anno Domini DCCCLXVII.

LIcet Anaſtaſius in Vita Nicolai, ceſſationem ſedis, poſt ejus mortem, non expreſſerit, ex Vita tamen Hadriani II ejus ſucceſſoris, à Guillelmo Bibliothecario ſcripta deducitur, ſedem integro menſe vacaſſe, cum Hadrianus, natione Romanus, ex patre Talaro, pòſt Epiſcopo Regionis tertiæ, ex Stephani IV & Sergii II cognatione, Presbyter Tituli Sancti Marci à Gregorio IV ordinatus, ex eodem Guillelmo Bibliothecario conſecratus fuerit Romanus Pontifex die decima quarta menſis Decembris, quæ anno octingenteſimo ſexageſimo ſeptimo in Dominicam incidebat, ut mox oſtendetur. Hadrianus, inquit, *omnibus tàm Epiſcopis cum univerſo Clero, quàm proceribus Vrbis cum obſecundantibus ſibi populis* &c. *trahitur, & ad Lateranenſe Patriarchium certatim, ac à Proceribus & plebis multitudine deportatur*, ſcilicet ut inthronizaretur. *Quod audientes tunc Miſſi Principis moleſtè tulêre, indignati ſcilicet, non quod tantum virum nollent Pontificem, quem nimirum anxiè cupiebant, ſed quod ſe, dum præſentes eſſent, Quirites non invitaverunt, nec optatæ à ſe futuri Præſulis electioni intereſſe conſenſerint.* Legatis hac ratione ſatisfactum eſt, quod non ex Imperatoris contemptu id factum eſſet, ſed ne deinceps mos expectandi Legatos Principum in Romani Pontificis electione inoleſceret. Tuncque *omnem mentis ſuæ indignationem medullitus ſedavêre; ac ad ſalutandum Electum etiam ipſi humiliter acceſſêre.* Quare Miſſi Cæſarei conſecrationi, ut moris erat, adfuerunt quidem, ſed neutiquam electioni. I. *Hadrianus II eligitur Pontif. Rom. & inthronizatur.*

Imperator electionem approbavit, *ac mox Imperialem ſcribens Epiſtolam, cunctos Romanos, quod dignum tanto elegiſſent officio Præſulem collaudavit.* Et poſt pauca: *Itaque ſabbato, peractis rite orationibus, vigiliis & eleemoſynis, dominico ſecundùm morem idem venerabilis Sacerdos ab univerſitate ad Eccleſiam Sancti Petri Apoſtolorum Principis deductus XIX Kalendarum Januariarum, indictione I, anno præfati Auguſti XIX per Epiſcopos reverendiſſimos, ſcilicet Petrum Gavenſem, Leonem Silvæ Candidæ, deinde tertio loco Donatum Oſtienſem, quia Epiſcopus Albanenſis obierat, formoſus verò Portuenſis à beatiſſimo Papa Nicolao ad prædicationem & inſtructionem Bulgarorum deſtinatus extiterat, benedictionem ſummi Pontificatûs ..... ſuſcipere meruit.* Sed hic obiter obſervandum, hunc locum corruptum eſſe, nam cum Oſtienſis Epiſcopus primo loco nomina- II. *Conſecratur.*

 tus eſſet, utpote qui eſſet primus & præcipuus ex conſecratoribus Romani Pontificis, ut dictum eſt in Marco, Leone II & Stephano II, in tertium locum rejectus eſt, licet alii duo Epiſcopi, nempe Cavenſis & Silvæ Candidæ, ſubſtituti fuerint in locum Portuenſis & Albanenſis, qui erant alii duo conſecratores, quorum prior in Bulgaria degebat, poſterior obierat. Erat porrò Cava urbs Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Salernitano, in laudata enim Hadriani II Vita legendum eſſe *Cavenſem*, non *Gavenſem* rectè vidit Baronius. Silva verò Candida, olim Sylva nigra dicta, erat urbs Tuſciæ via Aurelia, cujus Epiſcopatus poſtmodum à Calliſto ſecundo unitus eſt Eccleſiæ Portuenſi finitimæ, teſte eodem Baronio in Notis ad Martyrologium Romanum die ſecunda Junii.

III. *Prædones Urbis ad reſtitutionem cogit, & oblationes pauperibus diſtribuit.*

Hadriani Papæ conſecrationis publica lætitia pauliſper turbata eſt, Lamperti, ſeu Lamberti Spoletani Ducis in Urbem irruptione, ac deprædatione, nullis enim monaſteriis, nulliſque Eccleſiis pepercit, quin imò nobiliſſimi generis puellas, tam intra Urbem, quàm extra ſuis ſatellitibus diripiendas conceſſit. Hinc apud Ludovicum Auguſtum accuſatus, ab eo Ducatu Spoletano mulctatus eſt; prædones verò ejuſdem Lamberti ſocii, ad reſtitutionem eorum quæ abſtulerant, ab Hadriano Papa excommunicatione coacti ſunt. In Lateranum poſt ordinationem ſuam reverſus Hadrianus, ex xeniis, quæ juxta conſuetudinem offerri ſolent, retentis ſolum quæ uſibus miſſarum ſufficerent, reliquorum pretia pauperibus diſtribui juſſit: *Parvi pendantur, inquit, obſecro hæc pudenda pretiorum commercia, & quod gratis accepimus, gratis, juxta præceptum Domini, largiamur, & oblationes Chriſti cum ejus hoſpitibus, ac inopibus partiamur, propter quos has nobis tribui divinitùs ſcimus*, ut legitur in ejus Vita laudata.

IV. *Nicolai deceſſoris memoriam & decreta veneratur.*

Ex eadem Vita etiam habemus Hadrianum, cum ſibi Nicolaum deceſſorem imitandum propoſuiſſet, ab ejuſdem Pontificis hoſtibus paſſim *Nicolaitanum* dictum eſſe. Quos cùm, prudenti œconomiâ toleraret, ſuſpicione apud quoſdam laboravit, quaſi deceſſoris Acta vellet infringere. Sed Orientalibus, & aliarum gentium pleriſque Epiſcopis, Presbyteris, Clericis, Principum Legatis, & Optimatibus, ad convivium vocatis, quibuſcum ipſe diſcubuit, & eorum manibus aquam infudit, hanc diluit calumniam Sanctus Pontifex, poſt epulas enim in faciem procidens, eos rogavit, ut preces funderent pro Eccleſia Catholica, pro Imperatore, & pro ſe ipſo, tumque obortis lachrymis ſubjunxit: *Quia pro valde bonis orare, chariſſimi, gratiarum actiones Deo perſolvere eſt, peto ut Dominum, patrem, deceſſoremque meum Sanctiſſimum & orthodoxum Papam Nicolaum habentes in veſtris orationibus communes grates Domino referatis, qui eum Eccleſiam ſuam miſeratus elegit, & ad excludendum mundi tumidiſſimos ſtrepitus, ſicut Joſue*

Joſue clypeo protectionis armavit , & gladio ſpiritalis potentiæ roboravit. Tunc omnes Deo gratias egêre, quod Nicolai deceſſoris memoriam ac decreta veneraretur, unàque ter exclamarunt : *Eia, ceſſet invidia, mendax fama recedat. Domino noſtro Hadriano à Deo decreto Summo Pontifici & univerſali Papæ vita.* Tum ille manu ſilentium indicens ter acclamavit : *Reverendiſſimo, ſanctiſſimo & orthodoxo Domino Nicolao à Deo decreto Summo Pontifici, & univerſali Papæ ſempiterna memoria. Novo Heliæ vita perennis , & immarceſſibilis gloria. Novo Phinees æterni Sacerdotii infulas. Sequacibus ejus pax & gratia.*

V. *Legatos in Bulgariam mittit.*

Ut autem in omnibus intelligeretur , velle ſe veſtigiis prædeceſſoris inſiſtere, cœpta ab eo, proſequenda curavit, atque primùm deſignatam à Nicolao Legationem ad Bulgaros inſtitutam dimiſit , de qua in eadem Hadriani Vita legitur : *Eveſtigio etiam Dominicum & Grimoaldum Epiſcopos* (illum Trivenſem , hunc Polymartienſem, ut ſcribit Anaſtaſius in Vita Nicolai) *quos deceſſor ſuus ſanctæ recordationis Papa Nicolaus in Bulgarorum patriam ire præceperat, & à ſe in ipſo articulo ſui diſceſsûs abſolverat , quique videntes tanti patris obitum ire diſtulerant, eadem fungentes legatione direxit , & quaſdam Epiſtolarum, quas ille mittendas delegerat, ut ſe ejuſdem voluntatis & ſtudii fore oſtenderet, ſuo nomine titulari præcipiens, in quantum tempeſtas fluctuoſi temporis permittebat , piiſſimi patris votum pius hæres implevit.*

VI. *Iubet Lothario ut Teutbergam Reginam in conſortium recipiat.*

Lotharius Rex , de cujus divortio cum Teutberga Regina in ſuperiori Pontificatu egimus , ubi accepit Nicolai Papæ mortem , eique ſubrogatum fuiſſe Hadrianum , mox ad ipſum literas dedit, ſuum ob mortem Nicolai dolorem ſignificans , conceptamque de ejus electione lætitiam , rogans ut ſibi licentiam Romam adeundi concederet , quam & poſtea obtinuiſſe, conſtat ex ejuſdem Pontificis Epiſtola ad Lotharium , de qua loquitur Regino in Chronico. Ad Lotharium reſcripſit Hadrianus Papa literas ordine XIII Tom. VIII Concil. commonitorias , quibus ſignificavit ſe Teutbergam , ſolutionem matrimonii Romæ poſtulantem , ad eum redire juſſiſſe , donec in Synodo ea de re ſtatueret : ei juſſit ut eam in conſortium reciperet, cultuque Regio haberet ; aut ſi alio in loco ipſam conſiſtere permitteret, promiſſas illi Abbatias ad vitæ ſubſidium concederet. Si quis verò ei moleſtus fuerit, huic perpetuum anathema intentavit : ipſique etiam Lothario , ſi his aſſenſum præbuerit. Scripſit præterea idem Pontifex ad Hincmarum Archiepiſcopum Remenſem , eique vices ſuas commiſit, ut ſedis Apoſtolicæ decreta , in cauſa Lotharii, executioni mandari curaret , ac Regem Carolum Calvum ad conſtantiam eo in negotio excitaret. Epiſtola dicitur data VIII Idus Martii , indictione I , ideoque anno DCCCLXVIII, eſtque ordine IV Tomo 3. Conciliorum Galliæ. Hincmarum man-

SEC. IX. data Pontificis diligenter executum eſſe teſtatur Flodardus lib. 3. Hiſt. Remenſis cap. 20.

VII. *Lotharius Hadrianum PP. in monte Caſſino convenit.*

Tandem Lotharius, quod à Nicolao Papa multis precibus ſæpe fruſtra petierat, ſibi ut Romam venire, & coram agere liceret, ab Hadriano conſecutus eſt anno octingenteſimo ſexageſimo nono, quo tam Annales Metenſes, quam Bertiniani ejus Romam adventum referunt, qui tamen inter ſe diſcrepant in eo, quod Annaliſta Metenſis Lotharium Romæ communioni Eccleſiaſticæ reſtitutum ſcribit, Bertinianus verò in Monte Caſſino, cui potius adhærendum, ut conſtat ex profeſſione Guntharii Colonienſis quondàm Epiſcopi, de quo mox, quæ facta eſt in Monte Caſſino *Lotharius*, inquit Annaliſta Bertinianus ad annum 869. *iter quod tempore inconvenienti, ſcilicet menſe Junio causâ uxorum ſuarum in parte Romæ cœperat, contendens perficere, uſque Ravennam venit, ubi Miſſos fratris ſui* (nempe Ludovici Imperatoris) *obvios habuit, per quos ei contradixit, ut nec inantea procederet, nec diutius in eodem regno commoraretur, ſed ad ſuum regnum rediret, & tempore commodo & opportuno loco ſimul convenirent, & de quibus vellet cum eo ſatageret. Lotharius autem Romam rediens à latere ad ſuum fratrem in Beneventum uſque pervenit, & apud eum per Engelbergam* (Imperatricem) *multis petitionibus & muneribus obtinuit, ut ipſa Engelberga cum eo uſque ad monaſterium Sancti Benedicti, quod in Monte Caſſino ſitum eſt, rediret. Quo etiam Adrianum Papam eidem Engelberga & ſibi ex juſſione Imperatoris venire fecit, & apud eum datis illi multis muneribus, per ipſam Engelbergam obtinuit, ut idem Papa illi miſſam cantaverit, & ſacram communionem hac convenientia illi donaverit: Si, poſt quam Nicolaus-Papa Vvaldradam excommunicavit, nullum cum ea contubernium, vel carnalis copula mercimonium, quin nec conloquium quoddam habuerit.*

VIII. *Sacram communionem ab eo ſub conditione excipit.*

Ipſe autem infelix more Juda ſimulatâ bona conſcientiâ, & impudenti fronte, eamdem ſacram communionem ſub hac conventione accipere non pertimuit, nec recuſavit. Sed & ſui fautores cum eo ab ipſo Papa percepêre communionem. Inter quos & Guntharius auctor & incentor hujus publici adulterii, communionem inter laicos ab ipſo Adriano Papa accepit, data illi priùs coram omnibus profeſſione, quæ ita habetur. „Profiteor ego „Guntharius coram Deo & Sanctis ejus Vobis Domino meo Adriano Summo Pontifici, & univerſali Papæ, ac venerandis tibi ſubditis Epiſcopis, reliquoque Conventu, quoniam judicium depoſitionis in me à Domno Nicolao canonicè datum non reprehendo, ſed „humiliter porto. Unde nec ulterius ſacrum miniſterium contingere „præſumo, niſi per miſericordiam mihi ſubvenire volueritis. „Nec aliquando contra ſanctam Romanam Eccleſiam, aut ejus „Pontificem, aliquod ſcandalum, vel quidquam adverſi movere volo;

„lo: ſed devotum me eidem ſanctæ matri Eccleſiæ, ejuſque præ- *SEC. IX.*
„ ſuli exhibere, atque obedientem permanere proteſtor. Ego Gun-
„ tharius huic profeſſioni à me factæ manu propria ſubſcripſi. Data
„ Kalendis Julii, indictione II, in Eccleſia Sancti Salvatoris, quæ eſt
„ in monaſterio S. Benedicti in Caſſino. *Accipiens autem iſdem Papa à Gunthario conſiſtente inter laicos hanc profeſſionem, relectam inter laicos ab ipſo publicè coram omnibus, dixit illi: Et ego tibi concedo laicam communionem, ea conditione, ut ita, quandiu vixeris, obſerves, ſicut modo profeſſus fuiſti.* Hæc Gunthari profeſſio demonſtrat, Regionem & Annaliſtam Metenſem deceptos eſſe quando ſcripsêre, Lotharium ab Hadriano Papa Romæ ſacra communione donatum, id enim contigit in Montis Caſſini monaſterio. Indictio etiam ſecunda in eadem profeſſione memorata, oſtendit hæc referenda eſſe ad annum DCCCLXIX.

IX. *Hadrianum Romam euntem ſequitur.*

Pergit idem Annaliſta Bertinianus: *Engelberga denique redeunte ad ſuum Imperatorem, Adrianus Papa Romam reverſus eſt. Quem eveſtigio Lotharius eſt proſecutus. Et Adriano Papa Romam ingrediente, Lotharius ad Eccleſiam B. Petri venit, ubi nullum Clericum obvium habuit: ſed tantum ipſe uſque ad ſepulchrum Sancti Petri cum ſuis pervenit: indeque ſolarium ſecus Eccleſiam B. Petri manſionem habiturus intravit, quem nec etiam ſcopa mundatum invenit. Putavitque in craſtina, ſubſequente videlicet Dominica (nam ſabbato ad Baſilicam Sancti Petri pervenit) ſibi cantari debere miſſam. Sed à præfato Pontifice hoc obtinere non potuit.* Annaliſta tamen Metenſis & Regino ſcribunt, Lotharium Romæ honorificè ſuſceptum, &, uti jam diximus, corporis Chriſti communione refectum. *Inde ſecundâ feriâ Romam ingrediens in Palatio Lateranenſi cum ipſo Apoſtolico prandidit, & datis ei muneribus in vaſis aureis & argenteis, obtinuit ut ei ipſe Pontifex leenam, & palmam ac ferulam daret, ſicut & fecit. Quæ munera ita ipſe & ſui interpretati ſunt, videlicet per leenam de Waldrada reveſtiretur, per palmam victorem ſe in his, quæ cæperat demonſtraret, per ferulam Epiſcopos ſuæ voluntati reſiſtentes obſiſtendo obſtringeret.*

X. *Subitò moritur.*

Sed aliter ab eodem Papa & Romanis fuêre diſpoſita; nam idem Pontifex formoſum Epiſcopum, & alium etiam cum eo Epiſcopum in has Galliarum partes mittendo diſpoſuit: ut cum pluralitate Epiſcoporum de his, quæ Lotharius petebat, tractarent, & illi Kalendis Martiis, quæ inventa forent in Synodo renunciarent, quam Roma in ipſis Kalendis Martii denunciavit. Sed antequam illa Synodus celebraretur, imò antequam illi Epiſcopi Legati in Francia quidquam egiſſent, Lotharius Rex mortuus eſt. Nam idem Annaliſta non multò pòſt ſubdit: *Lotharius verò Româ lætus promovens, uſque Lucam civitatem venit, ubi febre corripitur: & graſſante clade in ſuos, quos in oculos ſuos coacervatim mori*

SEC. IX. *mori conſpiciebat, ſed Dei judicium intelligere nolens, uſque Placentiam VIII Idus Auguſti pervenit. Ibique Dominica die ſuperdiurnans, circa horam nonam inopinatò exanimis penè effectus eſt, & obmutuit, atque in craſtina hora diei ſecunda moritur: & à paucis ſuorum, qui è clade remanſerant, in quodam monaſterio ſecus ipſam civitatem terra mandatur.* Mortuus eſt itaque Lotharius die octava menſis Auguſti, quæ anno octingenteſimo ſexageſimo nono in feriam ſecundam incidebat, ut methodus cyclica oſtendit. Eumdem diem Lotharii morti aſſignant Annaliſta Metenſis & Regino.

XI. *Hadrianus PP. ad Synodicam Trecenſis Synodi reſpondet.*

Cum Epiſcopi Gallicani octavo Kalendas Novembris anni octingenteſimi ſexageſimi ſeptimi iterùm, jubente Nicolao Papa, pro cauſa Wlfadi & ſociorum, de qua in ejus Pontificatu egimus, Trecis Synodaliter conveniſſent, literas ſuas Synodicas ad eumdem Pontificem tranſmiſerunt; ſed cum Nicolaus eodem anno, die decima tertia menſis Novembris ad Deum migraſſet, Hadrianus II ejus ſucceſſor illas ſuſcepit, qui eorum diligentiam & obedientiam plurimùm laudavit, ac reſtitutionem Wlfadi & ſociorum confirmavit. Pallium inſuper Wlfado, Bituricenſi Archiepiſcopo conſecrato lubenter conceſſit, ut conſtat ex ejuſdem Pontificis reſponſo ad Epiſcopos Synodi Trecenſis. Scripſit etiam Pontifex ad Carolum Calvum Regem, eique gratias egit de patrocinio Wlfado & ſociis impenſo, deque operâ eorum reſtitutioni navata ſecundum mandata ſedis Apoſtolicæ. Juſſit præterea contegi ſilentio cauſam Ebonis, cum præ longitudine temporis acta in hoc negotio ſciri non poſſent: atque de his, qui ad Dominum migraverunt, nobis facile judicare non liceat. Hic fuit exitus cauſæ Wlfadi, cujus in Eccleſiæ Bituricenſis ſibi commiſſæ vigilantiam, & doctrinam probat ejus Epiſtola paſtoralis ad Parochos ſuos ſcripta, & à Mabillonio Tomo IV Analectorum pag. 602. è tenebris eruta.

XII. *SS. Cyrillum & Methodium pro Moravis Epiſcopos ordinat.*

Nicolao Papa ſedente ſancti Cyrillus & Methodius, Orientales Monachi, qui in Moravia fidem Chriſti diſſeminarant, ab eodem Nicolao Romam venire literis Apoſtolicis ſunt invitati, ut legitur in eorundem Sanctorum Vita apud Bollandum ad diem IX menſis Martii. *Quo nuncio*, inquit Auctor ejuſdem Vitæ, *illi percepto valde gaviſi ſunt, gratias agentes Deo, quod tanti erant habiti, quod mererentur ab Apoſtolica ſede vocari. Mox igitur iter aggreſſi .... poſt aliquot dies Romam applicuerunt. Sed cum non ante multos dies ſupradictus Papa Nicolaus tranſiſſet ad Dominum, ſecundus Hadrianus, qui illi in Romano Pontificatu ſucceſſerat, audiens quod præfatus Philoſophus* (ſcilicet Cyrillus, *Conſtantinus Philoſophus* dictus,) *corpus B. Clementis, quod ſtudio ſuo repererat, ſecum deferret, valdè nimis exhilaratus eſt, & extra*

& extra Vrbem cum Clero & populo procedens obviam illis, honorificè ſatis eos recepit .... Multis itaque gratiarum actionibus Præfato Philoſopho pro tanto beneficio redditis, conſecraverunt ipſum & Methodium in Epiſcopos, necnon ceteros eorum diſcipulos in Presbyteros & Diaconos. SEC. IX.

Sed cum Hadrianus Papa & Cardinales intelligerent prædictos viros Apoſtolicos Cyrillum & Methodium præſumpſiſſe licentiam Canonicarum Horarum, Miſſarumque officia, proprio converſarum à ſe nationum idiomate celebrandi, eos hac de re increpuerunt. Hæc referuntur in eorumdem Sanctorum Vita ſecunda ibidem à Bollando relata, in qua pag. 22. ſic habetur: *Apoſtolicus & reliqui Rectores Eccleſiæ corripiebant B. Cyrillum, cur videlicet auſus fuiſſet in ſclavonica lingua Horas Canonicas ſtatuere. At ille humiliter reſpondens dixit: Attendite vos, fratres & Domini, ſermonem Apoſtoli dicentis, loqui variis linguis nolite prohibere. Secutus ergo Apoſtolicam doctrinam (linguam) quam impugnatis, inſtitui. At illi dixerunt: Quamvis Apoſtolus loqui variis linguis perſuaſerit, non tamen per hoc, in ipſa quam ſtatuiſti lingua, divina ſolemnia voluit decantari. Cum autem propter hujuſmodi inſtitutionem plus & plus apud eos creſceret altercatio; B. Cyrillus dictum Davidicum protulit in medium, dicens: Scriptum eſt enim: Omnis lingua laudet Dominum: & ſi omnis ſpiritus laudando magnificat Dominum, cur me prohibetis ſacrarum Miſſarum ſolemnia & Horarum Sclavonicè modulari? ſiquidem ſi quiviſſemus illi populo aliter aliquando cum ceteris nationibus ſubvenire in lingua Græca, vel Latina, omninò quæ reprehenditis non ſanxiſſem: ſed quia idiotas viarum Dei totaliter eas reperi & ignaros, ſolum hoc ingenium melliflua ſancti ſpiritûs gratia cordi meo inſpiravit, per quod etiam innumerum populum Deo acquiſivi. Quapropter Patres & Domini cogitate conſultiùs ſi inſtitutionis meæ normam hanc expediat immutare. At illi audientes, & admirantes tanti viri induſtriam & fidem, ſtudioſa deliberatione prahabita, ſtatuerunt, ſupradicto ordine & ſermone, in illis partibus, quas B. Cyrillus Deo acquiſierat, ſicut ſtatuerat, Canonicas Horas cum Miſſarum ſolemniis ita debere deinceps celebrari.* Ita Auctor ſecundæ Vitæ, & Auctor prioris non alia conditione ordinatos fuiſſe ſcribit, *quos ſecum adduxerat ex diſcipulis ſuis S. Cyrillus, & dignos eſſe ad honorem Epiſcopatûs ſuſcipiendum cenſuerat*, quàm ut Sclavonicè ſacra facerent ipſi, & aliis deinde ordinandis Presbyteris facienda traderent.

XIII. *Permittit Moravis ut lingua Sclavonica in Miſſa & officiis utantur.*

Hanc eandem divina officia & Miſſam Sclavonica lingua celebrandi licentiam Moravis ab Hadriano II conceſſam confirmavit Joannes Papa VIII anno DCCCLXXX. Epiſtolâ 247. ad Sfentopulcum Moraviæ Comitem data, quæ refertur à Baronio eodem anno: *Litteras denique Sclavonicas*, inquit, *à Conſtantino quodam Philoſopho* (legendum a Conſtantino quondam Philoſopho, ut oſten-

XIV. *Id poſtea confirmarunt Joannes VIII & Innocentius IV.*

 dit Auctor Criticæ Baronii ad eumdem annum num. VI) *quibus Deo laudes debitas reſonent, jure laudamus; & ut in eadem lingua Chriſti Dei noſtri præconia, & opera enarrentur, jubemus: neque enim tribus tantum, ſed omnibus linguis Dominum laudare auctoritate ſacra monemur, qua præcepit dicens: Laudate Dominum omnes gentes, & collaudate eum omnes populi: & Apoſtoli repleti Spiritu ſancto locuti ſunt omnibus linguis magnalia Dei. Hinc & Paulus cæleſtis quoque tuba inſonat, monens: Omnis lingua confiteatur, quia dominus noſter Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. De quibus etiam in prima ad Corinthios Epiſtola ſatis & manifeſtè nos admonet, quatenus linguis loquentes Eccleſiam Dei ædificemus. Nec ſana fidei vel doctrinæ aliquid obſtat, ſive Miſſas in eadem Sclavonica lingua canere, ſive ſacrum Evangelium, vel lectiones divinas Novi & Veteris Teſtamenti bene tranſlatas & interpretatas legere, aut alia Horarum officia omnia pſallere: quoniam qui fecit tres linguas principales, Hebream ſcilicet, Græcam & Latinam, ipſe creavit & alias omnes ad laudem & gloriam ſuam.* In eadem tamen Epiſtola Joannes VIII ſtatuit, *in omnibus Eccleſiis terræ* Moravorum *propter majorem honorificentiam Evangelium Latinè* legeretur, *& poſtmodùm Sclavonica lingua tranſlatum in auribus populi Latina verba non intelligentis annuntietur, ſicut in quibuſdam Eccleſiis fieri videtur.* Eamdem Sclavonica lingua Miſſam & officia divina celebrandi licentiam confirmavit etiam Innocentius IV anno 1248. cujus Epiſtola, ad quemdam in Sclavonia Epiſcopum extat apud Odoricum Raynaldum ad eum annum. num. 52.

XV.

Græci eumdem uſum Ruthenis ſeu Moſcis indulſerant.

Eadem indulgentia uſam eſſe Eccleſiam Græcam erga Ruthenos ſeu Moſcos, poſtquam per miſſos Conſtantinopoli prædicatores Chriſti fidem eis tradidit cum Græcis ritibus exercendam, ſcribit Papebrocius in Diſſert. XVIII ſubjuncta Pontificatui Nicolai I in Conatu Chronico-Hiſtorico ad Catalogum Pontificum Romanorum, quæ eſt *de lingua Sclavonica in ſacris apud Bulgaros, Moravoſque recepta*, & in Ephemeridibus Græco-Moſcis, quas præfixit Tomo primo Sanctorum menſis Maii docet, id factum eſſe ſub annum Chriſti milleſimum, quando Conſtantinopolitana Eccleſia optimè erat unita Romanæ; „ Sic enim, inquit in dicta diſſertatione, ut „ littera, ſic & lingua propria, quæ ipſa quoque Sclavonica eſt, „ agere permiſſi ſunt, atque etiam nunc ſic agunt omnia, non tan„ tum ſchiſmatici ſub Moſcorum dominatu, ſed etiam Catholici ſub „ Rege Poloniæ. In Præfatione verò ad laudatas Ephemerides num. XI oſtendit, Ruthenos, ſeu Moſcos, à Græcis tunc verè Catholicis fidem Chriſti ſuſcepiſſe, contra Antonium Poſſevinum, qui in ſuo de Rebus Moſcoviticis ad religionem ſpectantibus Commentario,

tario, cum pluribus aliis exiſtimavit, Ruſſos à Schiſmaticis, & quidem Hæreticis Chriſtianam fidem accepiſſe. *SEC. IX.*

Hæc ſola exempla adducit Papebrocius in laudata Diſſertatione, ad probandum, optandum eſſe, ut ſacra congregatio de propaganda fide indulgeat Sinis & Japoniis, aliiſque cultiſſimis nationibus linguam Latinam penitus ignorantibus, nec eam niſi difficillimé docendis, ut ſua quinque linqua Miſſam celebrare poſſint. Sic enim facilius vulgus ad fidem Chriſtianam adduci, vel in ea retineri poteſt. Sed antiquius exemplum ſuperioribus adjici poteſt, deſumptum ex Vita Sancti Theodoſii Cœnobiarchæ prope Jeroſolymam hactenus inedita, quam ſeculo ſexto ſcripſit Theodorus Petra Epiſcopus, ejuſdem ſancti Theodoſii diſcipulus, quam Combefiſius in Latinum vertit, quæque extat in Bibliotheca Mazarina, ex qua Annotator Baronii mutuatus eſt hæc, quæ in ea leguntur: *Quatuor Eccleſias*, inquit, *intra ſepta monaſterii conſtruxit; Vnam quidem, in qua Patrum numeroſus cœtus ſeorſim linguâ Græcâ Deo immolat, ut ſcriptum eſt, ſacrificium laudis. Alteram, in qua Beſſi propria ipſorum lingua vota & preces reddunt Deo altiſſimo. Tertiam, in qua Armeni lingua patria domino litant. Quartam, in qua fratres ab immundo ſpiritu vexati, unà cum miniſtris illorum obſequiis debitis Salvatori Chriſto gratiarum actiones referunt. Sic igitur ex illis ſacer divinæ pſalmodiæ canon ſepties in die explebatur: cum verò ſacra communionis collecta peragenda erat, Miſſæ officium ab initio ad divinorum Evangeliorum lectionem ſinguli in propria ipſorum Eccleſia facientes. Sic omnes, exceptis duntaxat fratribus energumenis in magna utentium linguâ græcâ Eccleſia congregantur, ibique divinis myſteriis impertiuntur.* Quod à Monachis factum, non quod reliquum miſſæ lingua vulgari celebrari non poſſe crederent, ſed ut omnes ejuſdem ſacrificii communioni participarent, quod magnæ virtutis & efficaciæ eſſe arbitrabantur. Floruit porrò ſanctus Theodoſius Cœnobiarcha circa finem ſeculi quinti. Sanctus verò Nicetas Romatianæ civitatis in Dacia Mediterranea Epiſcopus circa finem ſeculi quarti, varios populos in Septentrionali Romani Imperii parte poſitos Evangelii lumine illuſtraverat, inter quos præcipui fuêre Beſſi, de quibus ſermo eſt in Vita laudata S. Theodoſii, Daciæ tractum circa Romeſianam & Sardicam Metropolim incolentes, ut videre eſt in Criticæ Baronianæ anno 396. num. XI plura hac de re Papebrocius in Paralypomenis ad Catalogos Pontificum diſſert. 30. & Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 3. art. 2. Vide dicenda de eadem materia in Alexandro II.

XVI. *Beſſi & Armeni ſeculo quinto patria lingua officia divina celebrabant.*

XVII. *Hadrianus PP. Pallium Actardo Epiſc. Nannetenſi mittit.*

Cum Actardus Nannetenſis Epiſcopus, Britonum feritate ſede ſua pulſus fuiſſet, Hadrianus Papa mandavit Epiſcopis Gallicanis, ut ad primam Eccleſiam etiam Metropolitanam, quæ vacaret, eve-

SEC. IX. hatur. Scripſit & ad Actardum literas, quas Baronius anno 868. recitat, quibus ei, conſolationis cauſa, Pallium concedit, aitque eum propter continuam Britonum oppreſſionem, penè pejus ab eis, quàm à pyratis inſecutionem paſſum eſſe: *Decus tibi pallii,* inquit, *ſolo miſerationis affectu contulimus, ut habeas pro exilio & catena pallii ornamentum, non ad Eccleſiæ, cui incardinandus es perpetuum inſtitutum, ſed ad tuum ſpecialem, certique temporis uſum.* Data eſt hæc Epiſtola, *in menſe Februario, indictione prima*, ideoque anno DCCCLXVIII. Anno poſtea DCCCLXXI idem Pontifex Hadrianus II, Rege, Clero, ac populo poſtulantibus, Actardum ad ſedem Metropolitanum Turonenſem tranſtulit, ut conſtat ex ejus Epiſtolis XXVII, XXVIII & XXIX. Tom. 3. Concil. Galliæ, eo anno datis.

XVIII. *Anaſtaſium Cardinalem olim depoſitum in Synodo Rom. iterum damnat*

Eodem anno octingenteſimo ſexageſimo octavo Hadrianus II Papa Synodum Romæ celebravit menſe Octobri, in qua Anaſtaſium Tituli ſancti Marcelli Presbyterum Cardinalem, quem à Leone IV depoſitum fuiſſe oſtendimus, cùm in nova crimina incidiſſet, rursùs damnavit, ut nos docet Annaliſta Bertinianus, ad eumdem annum ſcribens: *Hadrianus Papa congregans Synodum, ſupradictum Anaſtaſium hoc modo, ſicut ſubſequitur, poſt damnationes in eum latas, iterum condemnavit.* Refert poſtea excommunicationem Anaſtaſio Presbytero à Leone Papa inflictam, in locis publicis deſcriptam fuiſſe, eaque recitata, ſubdit; eum, poſt Leonis IV mortem, *quam non debuerat introire Eccleſiam* invaſiſſe, ejuſque Synodi picturam dejeciſſe, *quam beatiſſimus Papa Benedictus atque egregius reſtauravit, & luciſluis coloribus decoravit.* Deinde idem Annaliſta recitat ſententiam Hadriani Papæ adversùs eumdem Anaſtaſium in Synodo latam, in qua ait, Nicolaum Papam eum in gremio Eccleſiæ ſuſcepiſſe, ſed ipſum deprædatum eſſe Patriarchium, & furatum Synodales ſcripturas, ac beneficiorum ſuorum immemorem, hominem, ad Eleutherum Arſenii filium miſiſſe, exhortantem homicidia perpetrari, quæ & facta ſunt, ideoque ſe nihil in ejus anathemate vel cauſa adjungere, vel minuere, *niſi ut omni communione Eccleſiaſtica privatus exiſtat, donec de omnibus quibus impetitur* ſibi coram Synodo rationem ponat, *& qui cum eo in locutione, cibo, vel potu communicaverit pari excommunicatione cum eo* teneri annexum declaret. *Prolata* ſententia *in conſpectu totius ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ante hunc eumdem Anaſtaſium apud S. Praxedem poſitum, anno Pontificatûs Domini Adriani Summi Pontificis & univerſalis Papæ II per IV Idus Octob. indict. II*, ſed legendum, *& univerſalis Papæ I*, nam menſe Octobri anni DCCCLXVIII, quo indictio II in curſu erat à Kalendis Septembris, Hadrianus numerabat adhuc annum Pontificatûs primum,

primum, cum ex dictis ordinatus fuerit menſe Decembri anni DCCCLXVII. Extat hæc Synodus Tomo VIII Concil. pag. 129. & ſeqq. *SEC. IX.*

Aliam eodem anno octingenteſimo ſexageſimo octavo Synodum contra Photium, Romæ celebravit Hadrianus Papa hac occaſione. Diximus ſuperiùs Baſilium Imperatorem Orientis, ejecto Photio è throno Conſtantinopolitano, ſanctum Ignatium legitimum Patriarcham reſtituiſſe; eamque in rem miſſum ab eodem Baſilio Romam, Baſilium Regium Spatharium; à S. Ignatio Joannem Metropolitam Silæi; & à Photio Petrum Metropolitam Sardenſem, qui ultimus in itinere naufragio periit. Legati Romam pervenientes, Nicolaum Papam ad Deum migraſſe invenerunt, cui Hadrianus II ſucceſſerat die decima quarta Decembris anni DCCCLXVII. Is ſtatim atque Baſilii Imperatoris & Ignatii Patriarchæ literas legit, Synodum congregavit, de qua loquuntur Guillelmus Bibliothecarius in Vita ejuſdem Hadriani, & Anaſtaſius Bibliothecarius in Præfatione ad VIII Synodum, & cujus Acta inſerta ſunt Actioni ſeptimæ ejuſdem Octavæ Synodi œcumenicæ. Huic Synodo Romanæ, Præter Hadrianum Papam, ſubſcripſerunt Epiſcopi viginti novem, Presbyteri Romanæ Eccleſiæ novem, & quinque Diaconi. In ea Joannes Metropolita Silæi S. Ignatii Legatus librum Photii Summo Pontifici exhibuit & in terram projecit, cum hoc anathemate: *Tu maledictus Conſtantinopoli, ſis Romæ iterùm maledictus. Te miniſter Diaboli Photius novus Simon mendacii compilator aptavit: Te miniſter Chriſti Nicolaus novus Petrus veritatis amator attrivit*, ut refert Guillelmus Bibliothecarius in Hadriani Vita laudata, in qua & ait, Baſilium Spatharium, Imperatoris Legatum *calce ſuo, enſeque librum* percutiiſſe, & dixiſſe: *Credo in hoc Opuſculo Diabolus habitat, quia per os complicis ſui Photii, per quæ ſe dicere nequit, eructat.* Refert deinde, cum eo tempore, quo nefarius ille codex, ſeu liber urebatur, imber vehemens decideret, ad pluviam quaſi ad olei guttas flammam convaluiſſe: quo miraculo omnes cùm Latini, tùm Græci ſtupefacti Deo laudes dixêre; Nicolai Papæ memoriæ bene precati ſunt, & Hadrianum præconiis extulêre. XIX. *Aliam Romæ Synodum cogit contra Photium.*

Tribus Allocutionibus Hadriani Pontificis ad Patres conſtat hæc Synodus, poſt quas & poſt eorumdem Patrum ſupplicationem pro damnatione Photii, & reconciliatione Lapſorum, Hadrianus ſententiam tulit, quinque capita continentem. Primò, Conciliabulum à Photio & ejus fautore Michaele Imperatore per vim & tyrannidem contra Romanam Eccleſiam, ejuſque auctoritatem Conſtantinopoli coactum, Epheſino Latrocinio comparat, impiaque ejus Acta penitus abolenda decernit, ignique pabulum & diris XX. *Quid in hac Synodo ſtatuerit.*

 execratio-

SEC. IX. execrationibus devovet. Secundo, idem ſtatuit de illis, quæ contra S. Ignatium ab eodem Imperatore & Photio ſcripta actaque ſunt. Tertio, Photium rurſus anathemate percellit. *Verum tamen*, inquit, *ſi viva voce, ſuoque ſcripto & manu promittat ſe omnia à Nobis & anteceſſore noſtro decreta ſubiturum, dictique Conciliabuli Acta damnaturum, à laicorum gratia & communione non excludemus.* Quarto, lapſos, qui tam impio Conciliabulo, vel ſubſcripſerant, vel aſſenſerant, ſi decretis Nicolai Papæ obtemperaverint; ad Ignatii communionem redierint, & Conciliabuli commenta flammis inventa tradiderint, in communionem recipit: ſin minus eos communione privat. Baſilium verò Imperatorem, cujus nomen in dicti Conciliabuli Actis falsò inſcriptum cognoverat, alienum prorſus ab omni ſuſpicione mala declarat, atque in albo piorum Auguſtorum, ſi ad finem uſque perſeverarit, reponit. Quinto denique, omnes qui Acta Conciliabuli Photiani vel abſconderint, vel propugnarint, & non potius palam fecerint, atque in rogum conjecerint, ſi ſint Clerici è gradu dejicit, ſi ſint laici eidem anathemati ſubjicit. Sicque terminata eſt illa Synodus Romana.

Concilium Cpolitanum IV, Generale VIII contra Photium.

XXI. *Synodus generalis VIII juſſu Hadriani PP. à Baſilio Imp. convocatur.*

POſt Synodum Romæ anno DCCCLXVIII, de qua mox egimus, celebratam, Hadrianus II Pontifex Donatum Epiſcopum Oſtienſem, Stephanum Epiſcopum Nepeſinum, & Marinum Eccleſiæ Romanæ Diaconum Conſtantinopolim miſit, ut præeſſent Concilio generali, quod ea in urbe, per induſtriam Baſilii Imperatoris celebrari jubebat, ut conſtat ex ejus ad eumdem Imperatorem Epiſtola, Actioni primæ ejuſdem Concilii inſerta. *Volumus autem*, inquit Hadrianus, *per veſtræ pietatis induſtriam Conſtantinopoli numeroſum celebrari Concilium, cui noſtri quoque Legati præſidentes, delictorum, hominumque diſcrimine perſpecto, ſtatim cuncta impii Conciliabuli exemplaria ab iis, qui illa retinent, ablata, ignibus concremanda tradant.* Idem habet Anaſtaſius Bibliothecarius in Præfatione Octavæ Synodi ad Hadrianum II. *Miſſiſque*, inquit, *cum auctoritate Apoſtolica Vicariis & Epiſtolis decretalibus, juſſiſti fieri Conſtantinopoli Synodum.* Legatis proficiſcentibus libellum dedit Pontifex, cui omnes ſubſcriberent, alioquin ad conceſſum & Judicium Synodale non admitterentur. *Præcepit* Legatis, ut legitur in ejus Vita, *ut omne ſcandalum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ ſolerter ſopirent, conſecratiſque à Methodio & Ignatio ſub ſatisfactione libelli, quem de ſcrinio ſuſceperant, proprias Eccleſias redderent. Photianis verò ſub eadem, ac diſtrictiori ſatisfactione communicarent quidem, ſed Sacerdotum judicium uſque ad Sedis Apoſtolicæ ſententiam,*

tiam, manente Sanctiſſimi Papæ Nicolai judicio, protelarent. Licet porrò Hadriani Papæ juſſu celebrata fuerit Synodus, eam tamen à Baſilio Imperatore convocatam conſtat ex Actionibus I, VIII & X. **SEC. IX.**

Legatos Pontificios honorificentiſſimè excepit Baſilius Imperator, literaſque Apoſtolicas *per ſemet ſuſcipiens* oſculatus, die ſequenti his inter alia verbis allocutus eſt: *Nos cum omnibus Orientalibus Patriarchis, Metropolitis atque Epiſcopis cenſuram Sanctæ matris noſtræ Romanæ Eccleſiæ per biennium præſtolantes, propter Deum petimus ut Dei negotium viriliter peragatur, ac tandem aliquando auctoritate veſtri Sacri Collegii, tam peſtifera Photianæ tergiverſationis ſcandala propellantur, quatenus unitas & tranquillitas optata diutius, juxta decretum Sanctiſſimi Papæ Nicolai reſtituantur.* Legati Sanctæ Sedis Apoſtolicæ reſponderunt: *Et nos ideo venimus, ideo miſſi ſumus: ſed neminem Orientalium veſtrorum unquam in noſtram Synodum ſuſcipere poſſumus, niſi oblato libello, cujus formam de ſcrinio Sanctæ Sedis Apoſtolicæ ſumpſimus nobis fuerit ſatisfactum.* Ad id Baſilius Imperator & Ignatius Patriarcha *dixerunt, quia novum hoc & inauditum de libello proferendo aſſeritis, neceſſe eſt, ut tenoris illius formam videamus, nec mora libelli forma prolata eſt, & de Latino in Græcum converſa omnium notitiæ declaratur. Quorum quidam libellum proferentes in Sancta Synodo reſederunt, proferre nolentes extra Synodum inglorii relicti ſunt, ſed dietim fervore Sancti Spiritûs temperati, promiſſa libelli ſatisfactione ad unitatem ſacræ Synodi reverſi ſunt*, inquit Auctor Vitæ Hadriani II laudatus. XXII. *Legati Pontificii honorificè à Baſilio Imp. excipiuntur.*

Et hæc una eſt ex cauſis, quæ impedierunt quominus Synodus numeroſa fuerit in principio; Actioni enim primæ præter Apoſtolicos, Sedium Orientalium Legatos, & Ignatium Patriarcham, duodecim tantum Epiſcopi interfuêre, & hoc poſtquam Legati Romani Pontificis, Ignatius & Legati ſedium Patriarchalium dixiſſent: *Ingrediantur Epiſcopi omnes quotquot laboraverunt & certaverunt pro verbo veritatis, utpote conſentanei Ignatii Sanctiſſimi Archiepiſcopi Conſtantinopoleos.* Secundam rationem tam parvi numeri Epiſcoporum nos docet Anaſtaſius, abſentiam ſcilicet eorum, qui paulatim advenientes & libello ſubſcribentes, numerum augebant; in margine enim Actionis V hæc verba appoſuit: *Nota quod per ſingulas Actiones paulatim multiplicetur numerus Epiſcoporum, quoniam cum in principio Synodi non omnes ſunt in verbo reperti, tunc ſolum recipiebantur in Synodali Conventu, cum ſingulos à ſuis Eccleſiis venientes Romanum libellum propria manu ſcripſiſſe pateſceret.* Tertiam tandem cauſam adducit idem Anaſtaſius, longam ſcilicet tyrannidem Photii, qui fautores ſuos ad Epiſcopatus provexerat, qui omnes à Synodo ſunt rejecti, utpote ab intruſo conſecrati; nam ad ſubſcriptiones in Actione X factas, ait: *Non te ſcandalizet ſubſcribentium paucitas,* XXIII. *Synodus non fuit numeroſa & quare.*

SEC. IX. *paucitas, quia dum Photius diu tyrannidem exercuiſſet, & in loca eorum fautores ſuos tantummodo provexiſſet, quorum nullus in hac Synodo eſt receptus, iſti ſoli ex piorum Patriarcharum conſecratione ſuſceptibiles ſunt inventi. Verum quotquot ſub Nicolao & Adriano Summis Pontificibus Epiſcopi fuerunt, hujus Synodi ſenſui conſenſerunt, licet hac paucitas Gregi illi pro ſui juſtitia comparetur, cui Dominus dixit: Nolite timere puſillus Grex.* Synodo enim Epiſcopi tantum centum & novem ſubſcripſêre, qui numerus *puſillus* dici poteſt, reſpectu habito ad numerum eorum, qui prioribus Conciliis Oecumenicis ſubſcripſerunt. Nicetas quidem in Vita S. Ignatii ſcribit adfuiſſe tantum Epiſcopos *centum & duos*, ſed ibi non numerat tres Romanos Legatos, nec Ignatium Patriarcham Conſtantinopoleos, nec etiam Patriarchalium ſedium Orientis Legatos, quia hos omnes tanquam Synodi primates habet.

XXIV. *Hadrianus PP. ei per Legatos præfuit.*

Synodo præfuit Hadrianus Papa per Legatos ſuos; Actio enim prima his verbis inchoatur: *Convenientibus Donato & Stephano Epiſcopis, & Marino diacono, locum tenentibus Adriani Archiepiſcopi Senioris Romæ, & Ignatio Archiepiſcopo Conſtantinopoleos novæ Romæ, & Vicariis Orientis*, &c. paucis interpoſitis: *Sanctiſſimi Vicarii Senioris Romæ dixerunt: Ergo & omnem dubitationem emittamus è cordibus veſtris, & verbis & operibus certificemus vos, quia ſecundùm ea quæ mandata & juſſa ſunt nobis diſponemus. Ergo habemus Epiſtolas ad Imperatorem & Patriarcham, & ſi jubetis, legantur.* Ubi, uti moris eſt præſidum, Legati omnium primi nominantur, & loquuntur. Denique Actioni X Hadriani Papæ Legati omnium Epiſcoporum primi ſubſcribunt. Nec refert, quod Baſilius & Conſtantinus Imperatores Actionibus VIII & X præſidentes dicantur; præfuiſſe enim dicuntur non auctoritate, ſed ſolo ſeſſionis honore, quem ipſis, uti Eccleſiæ defenſoribus detulit Synodus, non verò ut controverſiarum fidei, vel cauſarum Eccleſiaſticarum Judicibus. Certè Baſilius Auguſtus dici nequit præſes Synodi, quippe qui ſoli Actioni VI interfuerit, cujus rei hanc ipſe rationem reddit: *Noſtrum Imperium in nulla hujus Concilii Actione ſeu Conceſſu adfuit, ne quis diceret à Regia potentia manuque judicium fuiſſe corruptum.* Nec etiam obſtat, quod priùs Imperatoribus acclamatum ſit, quàm Romanis Pontificibus. Is enim honor & grati animi ſignificatio à Patribus exhibita religioſiſſimo Principi, cui tot nominibus obſtricta erat univerſa Eccleſia, nullam Imperatoris auctoritatem ſignificat in cauſis Eccleſiaſticis & moderamine Synodi; ſed tantum in iis, quæ ordinem & politiam externam, ac executionem decretorum Eccleſiæ ſpectant. Alioquin ipſa etiam Imperatrix dici deberet præfuiſſe Synodo, cum & ipſi, ante Pontifices Romanos acclamatum ſit Actione IX: denique quod Imperatores

peratores rogati ſint à Legatis Romani Pontificis, ut ante omnes ſubſcriberent, merum id fuit teſtimonium reverentiæ & urbanitatis Legatorum; invicem enim certabant, ſive Romanus Pontifex & ejus Legati, ſive Synodus tota & Imperator, uter alterum ampliori honore proſequeretur, ut liquet ex Actione X. Primi tamen omnium ſubſcripsêre quinque exemplaribus, quæ ſecundùm morem pro quinque Patriarchalibus ſedibus facta ſunt, Donatus Epiſcopus Oſtienſis, & duo alii Romanæ Sedis Legati, poſtea Vicarii Patriarcharum, ac S. Ignatius, & poſt illos Baſilius, Conſtantinus & Leo Imperatores. *SEC. IX.*

XXV. *Octava Synodus inchoatur.*

Inchoata eſt œcumenica Synodus octava in celeberrimo Sanctæ Sophiæ Templo Conſtantinopoli anno Chriſti octingenteſimo ſexageſimo nono, Hadriani II Romani Pontificis ſecundo, Baſilii Imperatoris tertio, die quinta menſis Octobris, feria quarta, indictione tertia. Conſidentibus in illo Templo Sedis Apoſtolicæ Legatis, Ignatio Patriarcha Conſtantinopolitano, & Vicariis ſedium Orientalium, ac præſentibus Illuſtriſſimis Patriciis, quos Imperator adeſſe juſſerat, ut omnia ſecundùm juris regulas fieri curarent, admiſſi ſunt in Synodum Epiſcopi duodecim, qui ab Ignatii & Sedis Apoſtolicæ partibus ſoli conſtanter ſteterant, qui ideò tanquam omninò incorrupti, ſine Romani libelli profeſſione recepti ſunt, dicentibus Legatis: *Sedeant ſecundùm ordinem ſuum, quia digni ſunt: & beatos, & ter beatos hos æſtimamus.* Deinde lectum eſt ſcriptum ab Imperatore miſſum, quo Epiſcopos hortabatur, ut ſemotis privatis affectibus, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ ſtatum componerent, quod ſummo totius Synodi applauſu exceptum eſt. Mox rogati ſunt Apoſtolicæ Sedis Legati, ut legationis ſuæ tenorem, ac ejus, à quo miſſi erant, mandatum exhiberent. Iis res inſolens viſa eſt: *Hoc nos*, inquiebant, *uſque nunc non invenimus, ut Vicarii Senioris Romæ à quolibet examinentur utrum talem exiſtimationem habeant.* Sed cum Bahanes Patricius, qui id Epiſcoporum & Senatûs nomine poſtulaverat, reſpondiſſet, in injuriam & contemptum Sedis Apoſtolicæ hanc non vergere petitionem; ſed ob Rodoaldum & Zachariam, Legatos olim Nicolai Papæ id exigi, qui ejuſdem Pontificis mandata transgreſſi fuerant, Legati Epiſtolam Hadriani Papæ protulêre, quæ, jubente Synodo lecta eſt. Poſtea eorum, qui Orientis Patriarcharum perſonam gerebant diſcuſſæ ſunt legationes.

XXVI. *In prima Actione legitur & approbatur libellus ab omnibus ſubſcribendus.*

Tandem, jubentibus Legatis Apoſtolicis, lectus eſt libellus, de quo ſupra, cui ſubſcribere deberent univerſi Epiſcopi, Sacerdotes, Clerici & Monachi, quo nimirum cunctas primùm hæreſes execrari, & inter alia Iconomachiam; anathema Photio dicere debebant, donec Sedis Apoſtolicæ decretis paruiſſet, Actaque Conciliabuli contra

SEC. IX. contra ejuſdem Sedis Apoſtolicæ reverentiam congregati eodem anathemate percellere; ſe denique amplecti Synodos à Nicolao I, & Hadriano II ejus ſucceſſore in cauſa Photii & Ignatii celebratas profiteri deberent. Ad quem locum Marca lib. 5. de Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 14. num. 6. notat, plena & integra auctoritate uſos eſſe Legatos Apoſtolicæ Sedis, quod non ſolum primum Conſeſsûs locum occuparint, interlocutionibus ſuis Synodi ordinem conſtituerint, & uniuſcujuſque ſententias rogarint; ſed etiam quod ante omnia iis, quæ à Nicolao I & Hadriano II decreta erant adverſùs Hæreticos & Schiſmaticos, ſe obtemperaturos Epiſcopi lapſi profiteri debuerint, libellumque eo modo ſubſcriptum Legatis tradere. Lecto itaque libello, eodemque omnium una voce laudato atque probato, lecta eſt pariter ac approbata definitio Legatorum ſedium Patriarchalium jam antea facta, cum ipſi annum integrum illic morati eſſent, expectantes Legatos Apoſtolicæ Sedis; quæ quidem non aliud continebat, niſi ut in omnibus obediretur Romani Pontificis decretis. Poſt hæc Legati Apoſtolici recenſuerunt, quomodo ritè & auctoritate legitima Nicolaus Papa Photium abſentem damnaſſet: Legati verò Patriarcharum probaverunt, nunquam ab ulla Patriarchalium Sedium Orientalium Photium receptum eſſe. Ex quorum reſponſione redargutum eſt falſitatis Conciliabulum Photii adversùs Nicolaum Papam, cui mentitus fuerat interfuiſſe & ſubſcripſiſſe Legatos ſedium Patriarchalium Orientis. His denique abſolutis, ſecutæ ſunt acclamationes in Synodis fieri conſuetæ, quæ & in fine reliquarum Actionum ſingularum repetitæ ſunt.

XXVII. *In ſecunda Actione Epiſcopi lapſi reſtituuntur.* Actio ſecunda habita eſt nonis Octobris, in eaque quam plurimi Epiſcopi, qui à SS. Methodio & Ignatio olim ordinati, lapſi deſciverant in partes Photii, juſſi ſunt ingredi, lectoque libello ab his oblato, quo veniam à Synodo deprecabantur, culpam omnem ſuam in vexationes Photii refundentes, Legati Apoſtolici dixerunt: *Suſcipimus vos ſecundum præceptionem Sanctiſſimi Papæ noſtri Adriani, propter confeſſionem libelli pœnitentiæ veſtræ.* Lapſi verò Epiſcopi dixêre: *& nos adoramus Vos, & ſuſcipimus Vos Judices, & Judicium veſtrum tanquam ex perſona Filii Dei habemus.* Deinde ſubſcripſêre libello directo à Romana Sede, quem poſitum ſuper lignum Sanctæ Crucis, & ſuper Sancta Dei Evangelia, aſſumentes, Patriarchæ ſuo Ignatio obtulerunt, à quo ritu ſolemni, dignitatis receptis inſignibus, in ſuo ordine ſedere ſinguli juſſi ſunt, aliqua tamen injuncta jejuniorum & orationum pœnitentia, quod idem erga Presbyteros, Diaconos & Subdiaconos pœnitentes obſervatum. Omnes porrò illi, tam Præſules, quàm Clerici rogarunt admitti per interceſſionem Sanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ, & SS. Apoſtolorum, & Sanctiſſimi Papæ

Papæ Nicolai. Ita enim planè mox poſt obitum Orientales coluerunt eum ut Sanctum. Ceterùm Ignatius Epiſcopis, ceteriſque Clericis lapſis & pœnitentibus ordinum inſignia non reddidit, niſi ut delegatus à Sedis Apoſtolicæ Vicariis; ut enim ſcribit Nicetas in ejus Vita: *Patriarchæ Ignatio in Synodo non erat auctoritas agendi quæ vellet. Romanis enim, pro antiqua Eccleſiaſtica Traditione, judicandi poteſtatem permittebat.* SEC. IX.

Tertia Actio celebrata eſt quinto Idus Octobris, in qua Theodulus Metropolita Ancyranus, & Nicephorus Metropolita Nicænus, qui à Methodio vel Ignatio ordinati erant, libello à Romana Sede tranſmiſſo ſubſcribere detrectarunt, dicentes profeſſionem in ſua conſecratione factam proteſtatos eſſe ſemper ſervandam, ſed libellum Romanum non eſſe neceſſarium, ideoque à Synodo rejecti ſunt. Quare Anaſtaſius Bibliothecarius in Notis ad Octavam Synodum commemorat, quoſdam Epiſcopos, qui libello ſubſcripſerant, pœnituiſſe chirographi, *& ad Sanctiſſimum Ignatium, atque ad Baſilium Imperatorem accedentes ſecretò* dixiſſe, *non bene factum fuiſſe, quod Eccleſiam Conſtantinopolitanam tanta ſubjectione Romanæ ſubdi Eccleſiæ permiſerint, ita ut hanc ei tanquam Dominæ ancillam tradiderint.* Quibus verbis Imperator commotus, juſſit iis quos Legatis Apoſtolicis ad obſequium deſtinaverat, ut ipſis chirographa ſuffurarentur, quod & factum eſt. *Quo Vicarii reverſi comperto, talia inter cætera Imperatori dixêre: Nos quidem Romam ob amiſſa chirographa redire non audebimus, tu tamen inchoata pro Eccleſiæ ſtatu pietatis, nihil omninò mercedis lucraberis.* Verùm Anaſtaſius, qui cum collegis ſuis, Ludovici Auguſti Legatis aderat, obtinuit ab Imperatore, ut chirographa illa Apoſtolicis Legatis redderentur, eoſque his verbis compellavit Imperator: *Ego quidem ut magiſtram Eccleſiaſticorum negotiorum ſedem Apoſtolicam per meos Legatos adii: & ideo veſtram præſentiam præſtolatus ſum, ut veſtro decreto, & ſolertia noſtra, Eccleſia noſtra remedia ſanitatis perciperet, & nos non noſtris motibus, ſed veſtræ ſententiæ pareremus. Ergo Chirographa, quæ à noſtris Sacerdotibus, & cunctis Clericis ſalubriter exegiſtis, recipite, & ſpirituali patri noſtro Sanctiſſimo Papæ repræſentate, ita ut ſi quis eorum per abrupta vitiorum ſolito incedere more tentaverit, his quodammodo habenis ab eo refrænetur, & ad rectum juſtitiæ tramitem revocetur.* In hac eadem tertia Actione recenſitæ ſunt, Epiſtola Baſilii Imperatoris ad Nicolaum Papam, Epiſtola Ignatii ad eumdem Pontificem, quæ Hadriano ejus ſucceſſori tradita eſt, & Epiſtola Hadriani ad Ignatium, quam *canonicè ſcriptam & plenam juſtitiæ* Synodus dixit. Tandem cum deprehenſum fuiſſet Theodorum Cariæ Metropolitam, poſt libelli ſubſcriptionem à Synodo jam ſuſceptum, ex iis fuiſſe, qui in Latrocinali Synodo Photii, depoſitioni

XXVIII. *In Actione tertia Epiſcopi libello à Sede Apoſt. tranſmiſſo ſubſcribere nolentes rejiciuntur.*

SEC. IX. tioni & anathemati Nicolai Papæ ſubſcripſerant, illius cauſa Romani Pontificis judicio reſervata eſt, ut diſcimus ex Notis Anaſtaſii Bibliothecarii.

XXIX. *In Actione quarta Epiſcopi Photiani rejecti & quare.*

Quarta Actio habita eſt tertio Idus Octobris. Introducti ſunt in Synodum Zacharias atque Theophilus pſeudo-Epiſcopi à partibus Photii, quos Legati Apoſtolici conſenſêre ut admitterentur, Synodica decreta & ſententiam Nicolai Papæ ut audirent; contenderunt enim, Romani Pontificis ſententiam retractari non poſſe, nec rurſus audiendos, qui jam damnati eſſent. Admiſſi ſunt itaque illi ſchiſmatici Antiſtites, & ultimo loco ſtare juſſi. Cumque ſe & Photium, cujus nomine ad Nicolaum Papam legatione quondam functi eſſent, ab eodem Nicolao receptos impudenter aſſererent, Legati Apoſtolici ex Epiſtolis Nicolai ad Michaelem Imperatorem, & ad ipſum Photium, facile probarunt, Photii ordinationem à Romana ſede nuſquam fuiſſe ſuſceptam, imò ipſum ſemper inter laicos recenſitum. Probarunt inſuper hos duos pſeudo-Epiſcopos antequam Rómam ingrederentur, duplicem libellum porrexiſſe; unum fidei; alterum quo ſe Apoſtolicæ ſedis decreta jurabant obſervaturos, antequam admitterentur ad communionem laicam, non Epiſcopalem. Deinde interrogati ſunt illi Photianarum partium Antiſtites, vellentne ſubſcribere libello à Romana ſede ad Synodum tranſmiſſo, ſed cum reſpondiſſent: *Nec audire eum volumus*, jubentibus Legatis Apoſtolicis, foras projecti ſunt. Gloriatus eſt poſtea Photius, quod hi, aliique non pauci ſuis partibus conſtanter ſtetiſſent, ut videre eſt in ejus Epiſtola ex exilio ad Epiſcopos ſuæ factionis ſcripta, quam refert Baronius anno 871.

XXX. *In Actione quinta introducitur Photius.*

Quinta Actio celebrata eſt decimo tertio Kalendas Novembris. Citatus eſt Photius laicus per laicos, ut ſe coram Synodo ſiſteret. Præcepto Imperatoris Baſilii juſſus eſt invitus ad Synodum duci. Qui cum non tantummodo conteſtaretur, nihilque ad interrogata reſponderet, affirmans impudenter, ſe Chriſti exemplo tacere cum judicaretur; eidem undique licet convicto & condemnato, tempus ad reſipiſcendum à Synodo benignè impertitum eſt; quod tamen ipſe recuſavit accipere. Viri inſipientiam, temeritatem, ac ſuperbiam Bahanes Illuſtriſſimus Patricius demiratus, ipſi inducias conceſſit, ut ſaluti ſuæ conſuleret, ſed cùm, affectato ſilentio immotus maneret, à Synodo dimiſſus eſt, ut videret, quid ſibi conveniens eſſet.

XXXI. *In ſexta Actione Schiſmatici Photium defendere fruſtrà tentant.*

Octavo Kalendas Novembris ſextò convenit Sancta Synodus, cui Actioni intereſſe voluit Baſilius Imperator. Conati ſunt aliqui Epiſcopi ſchiſmatici Photium defendere: qui ab orthodoxis confutati, & ab ipſo Imperatore præclara admodum, atque humillima exhorta-

exhortatione admoniti ſunt, & interrogati, an in tam manifeſto Judicio, totius Eccleſiæ conſenſu comprobato acquieſcerent; ſed illis impudenti voce renuentibus, ſapienter reſpondit Imperator: *Vos principali manu Synodos inordinatas ſoli ac ſingulariter ſine Patriarchicis thronis facientes, Sanctas vocare auſi eſtis, & huic præſenti, quæ ab omnibus Patriarchalibus thronis celebrata eſt, Dei cooperatione ac gratia, qui imperium nobis commiſit, detrahere non erubeſcitis. Vtique noſtis & Vos, & univerſitas quæ ſub cœlo, quia protectione veri Dei noſtri quinque Patriarchæ orbis terrarum recta ſentiunt, & non eſt læſio fidei: & ideo quidquid judicavit neceſſariò debetis recipere.* Sed cum ſchiſmatici ad reſipiſcentiam adduci non poſſent, adhuc ſeptem dierum induciæ iis datæ ſunt, ut ſi ad Eccleſiæ unitatem redirent, miſericordiam Sanctæ Synodi experirentur. Atque finis impoſitus eſt ſextæ Actioni. SEC. IX.

Quarto Kalendas Novembris ſeptimam Actionem Patres celebrarunt, in eamque rursùs ex Baſilii Auguſti mandato, & Legatorum Apoſtolicorum permiſſu introductus eſt Photius, qui cùm baculo innixus ingrederetur, juſſus eſt à Marino, uno ex Legatis illum deponere, quod ſignum eſſet dignitatis paſtoralis: *Tollite*, dixit, *baculum de manu ejus: ſignum eſt enim dignitatis paſtoralis, quod habere nullatenus debet: quia lupus eſt, & non paſtor.* Introductus eſt etiam cum eo Gregorius Syracuſanus quondàm Epiſcopus. Sed cum eorum impudentia magis ac magis augeretur, recitatæ ſunt damnationes ſæpius adversùs eos, à Romanis Pontificibus Nicolao I & Hadriano II promulgatæ, iiſdemque anathematiſmi Synodales additi, qui jubentibus Legatis Apoſtolicis ex ambone pronunciati ſunt. Hos verò ſecutæ ſunt acclamationes pleniſſimæ dictæ Imperatoribus atque Imperatrici, Romaniſque Pontificibus Nicolao & Hadriano, Ignatio Patriarchæ & Legatis Apoſtolicis, aliarumque ſedium Patriarchalium.

XXXII. *In Actione VII Photius præſens damnatur.*

Hic non prætermittendum quod in Theodoro Papa jam diximus referri à Niceta in Vita Sancti Ignatii, Epiſcopos nempe ſubſcribentes damnationi Photii, in majorem hominis deteſtationem, intinxiſſe calamum in ſanguinem Chriſti: *à Legatis Romanis*, inquit, *ipſoque Imperatore & toto Senatu admonitus Photius, ut veniam precaretur, & ſaltem tanquam laicus ad fidelium communionem reciperetur, ſuperbo & contumaci animo conſilium penitus repudiavit. Ergo communi omnium, æquiſſimoque judicio damnatur, abdicatur, anathemateque percellitur, veluti violator & adulter, maximarumque calamitatum & infinitarum offenſionum ac ſcandalorum in Eccleſia Dei auctor, & pronunciat Synodus juxta Nicolai Papæ ſententiam, quam primùm Photius maturo cum judicio, canonicaque ſeu Synodica fuerat depoſitione damnatus. Subſcripsère depoſitioni Calamis non modo attramento, ſed in quo penitus contremiſces, ut eos qui*

XXXIII. *Ejus damnatio ſubſcripta calamis ſanguine Chriſti tinctis.*

Digitized by Google

SEC. IX. *res norant aſſeverantes audivi, ipſo Salvatoris ſanguine tinctis. Ita, inquam, demum Photium exauctorarunt, damnaruntque, unàque omnes ab illo ſacris initiatos*, ut legitur in laudata Ignatii Vita Tomo VIII Concil. pag. 1231. Simile exemplum in Theodoro Papa retulimus.

XXXIV. *In Actione VIII Photii ſcripta comburuntur.*

Octava Actio habita eſt Nonis Decembris, in eaque, præſente ac rogante Baſilio Imperatore, combuſta ſunt cuncta chirographa, quæ ab omni hominum genere Photius extorſiſſet, unà cum omnibus ejuſdem ſcriptis contra Nicolaum Papam & Ignatium Patriarcham, ac detectæ falſitates in his ab eodem impoſtore commiſſæ: adverſùs verò falſarios, per quos ipſe impoſturas confinxiſſet, à Legatis Apoſtolicis juſſus eſt legi canon Concilii Romani ſub Martino Papa, adverſus eos conditus, qui falſa, corruptaque monumenta, Epiſtolas, ſubſcriptiones, teſtimonia ſupponebant, quo ipſis uſque ad obitum interdicitur Eccleſiæ aditus. Poſtea verò occaſione quorundam Iconomachorum in Synodum introductorum, lectum eſt capitulum Nicolai Papæ contra Iconomachos, contra quos, ſicuti & in Photium repetiti ſunt anathematiſmi: & iteratis acclamationibus gratulatoriis finita eſt Actio octava; poſt quam Legati Pontificii *in ipſis Theophaniis* anni DCCCLXX, Leonem Baſilii Imperatoris filium, & poſtea ſucceſſorem, *Sapientem* dictum Imperatorem coronarunt, ut ſcribit Anaſtaſius Bibliothecarius in Scholio ad Actionem VIII hujus Synodi. *Nam cum hæc ageretur Actio*, inquit, *in ipſis Theophaniis coronatus eſt in Imperatorem iſte Leo filius à Vicariis* (nempe Pontificis Romani) *& Ignatio Patriarcha.*

XXXV. *In Actione nona recipitur Legatus Alex. & agitur de falſis teſtibus qui Photio adhæſerant.*

Anno Chriſti octingenteſimo ſeptuageſimo, pridie Idus februarias nona Actio eſt celebrata, in eaque admiſſus eſt Legatus à Michaele Patriarcha Alexandrino miſſus, nomine *Joſeph* Archidiaconus ejus Eccleſiæ, ejuſdemque Patriarchæ lectæ ſunt literæ ad Baſilium Imperatorem, quibus teſtabatur ſe huc uſque Saracenorum tyrannide fuiſſe prohibitum ne ſcriberet. Perlectâ Epiſtolâ, Legatus ille Alexandrinus, quæ in octo præcedentibus Actionibus geſta erant, Patriarchæ ſui Michaelis, & Eccleſiæ ejuſdem nomine omnia rata habuit, ſententiâ ſuâ ſuper intemerata Evangelia & lignum vivificæ crucis poſitâ. Sicque ſuppletum eſt quod deeſſe videbatur univerſali Synodo, quæ tunc perfectiſſima eſt, cum nullus deeſt Patriarcharum. Poſt hæc intromiſſi ſunt multi viri illuſtres, qui ſuaſione Photii, & impulſione Michaëlis quondàm Imperatoris contra Ignatium protulerant falſum teſtimonium. Hi crimen confeſſi pœnitentiam à Synodo perceperunt, agendam in jejuniis, orationibus, & eleëmoſynis, aliiſque pietatis & pœnitentiæ operibus, quæ ibi recenſentur: data tamen Ignatio facultate diſpenſandi cum ovibus ſuis de diuturnitate temporis, moderandi ſcilicet pro cauſa. Deinde

actum

Digitized by Google

actum de rerum ſacrarum illuſoribus ejuſdem Michaelis Imperatoris tempore, qui confeſſi ſunt ſe mimos in Eccleſia egiſſe, ac illuſiſſe Sacerdotio, jubente eodem Imperatore. Hi verò ad pœnitentiam reſervati ſunt, in alio Conventu ipſis imponendam. Impoſita eſt autem Canone XVI. *S E C. IX.*

Actio decima & ultima habita eſt die ultima menſis Februarii, in eaque primùm omnium juſſi ſunt legi canones à Patribus conditi, omnes numero viginti ſeptem, quibus imprimis Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ opportunitatibus conſultum eſt: videlicet de confirmatione eorum, quæ pro Ignatio & contra Photium acta eſſent: deque abrogatione cunctorum geſtorum Photii, & collatorum ipſi, & ab ipſo aliis ſacrorum miniſtrorum; & ut qui hactenus obſtinato animo ei adhæſiſſent Epiſcopi, licet conſecrati fuiſſent à Methodio, vel Ignatio, vel etiam poſthàc reſipiſcerent, nullam penitùs ſpem reſtitutionis Epiſcopatûs haberent. Item de confirmatione cultûs Sanctarum Imaginum, aliiſque pluribus, quæ legi poſſunt apud Natalem Alexandrum Sec. IX & X Diſſert. IV. Canonibus conditis & promulgatis, lecta eſt in eodem Conſeſſu definitio Synodi, in qua omnibus hæreſibus, quæ huc uſque emerſerant, & à præcedentibus Conciliis fuerant proſcriptæ, anathemate percuſſis, Photii damnatio confirmata eſt, necnon eorum, qui ipſi pertinaciter adhæſerunt. Cumque poſt hæc Baſilius Imperator exploraſſet, an omnes Synodi definitioni ac decretis aſſenſum præberent, conclamarunt univerſi: *Omnes ita ſapimus, omnes ita prædicamus, omnes concinentes & conſentientes promptè ſubſcribimus. Hoc eſt veritatis judicium, hoc juſtitiæ decretum, hæc eſt canonum expoſitio, hæc Eccleſiaſticæ ordinationis defenſio.* Deinde primus ſubſcribendi locus Imperatori delatus eſt à Synodo honoris gratiâ; at ipſe pietatis, ac Regiæ humilitatis argumentum dedit, aſſeruitque ſe ſe ſubſcripturum poſt Legatos Sedis Apoſtolicæ, & aliorum Patriarcharum, quandoquidem ita placeret Patribus. Primo itaque loco ſubſcripſère Legati Romani Pontificis; ſecundum hos Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus; tum aliorum Patriarcharum Vicarii; poſt ipſos Baſilius Auguſtus, Epiſcopi tandem CI.

XXXVI. *In Actione ultima canones conduntur & Synodi definitio legitur.*

Præter Encyclicam Epiſtolam ad Epiſcopos & univerſos Chriſti fideles, ſancta Synodus dedit Epiſtolam ad Hadrianum Papam, Concilii confirmationem ab eo rogans his verbis: *Igitur libenter oppidò & gratanter imitatrice Dei Sanctitate veſtra omnium noſtrûm Conventum, & univerſalis hujus atque Catholicæ Synodi conſenſum & conſonantiam recipiente, prædica eam magis ac veluti propriam, & ſolicitiùs confirma evangelicis præceptionibus & admonitionibus veſtris, ut per ſapientiſſimum magiſterium veſtrum etiam aliis univerſis Eccleſiis perſonet & ſuſ-*

XXXVII. *Patres confirmationem Synodi ab Hadriano PP. petunt.*

cipiatur

SEC. IX. *cipiatur veritatis verbum, & juſtitiæ decretum.* Hadrianus Synodum confirmavit, ut probat ejus ad Baſilium Imperatorem Epiſtola, quæ legitur in calce Actorum; ab eoque tempore recepta eſt ut Synodus œcumenica, ab ipſis etiam Græcis Orthodoxis, apud quos in tanta fuit veneratione, ut ejus Breviarium ad valvas magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ cum inſigni elogio affixerint. Græci tamen poſteriores ſchiſmatici ſeptem tantum Synodos œcumenicas profeſſi ſunt.

XXXVIII. *Græci Bulgaros Cpolitanæ Sedi ſubjiciunt.* Solidum Illyricum ad Patriarchatum Occidentis pertinuiſſe; ſed Leonem Iſaurum Imperatorem illud per vim ab eodem avulſiſſe, ſub Gregorio II ſuperiùs jam oſtendimus. Sed cum Bulgari provincias quibus conſtabat, nempe Daciam, Prævalim, Dardaniam, ac Myſiam ſuperiorem occupaſſent, eiſque novæ Bulgariæ nomen quo & hodie regio illa appellatur, dediſſent, & ſub Nicolao Papa fidem Chriſtianam recepiſſent, magna poſt Synodum Octavam Conſtantinopoli habita eſt altercatio, utri Eccleſiæ, Romanæ, an Conſtantinopolitanæ eidem Bulgari ſubjici deberent. Michael enim Bulgarorum Princeps Oratores ſuos Conſtantinopolim miſit, qui dixêre: *Cui Eccleſiæ ſubdi debeamus, à Vobis, qui vices ſummorum Patriarcharum geritis, noſſe deſideramus*, ut inquit Guillelmus Bibliothecarius in Vita Hadriani II. Soluta igitur & penitus abſoluta Synodo, congregatis in unum Baſilio Imperatore, Apoſtolicæ Sedis & aliorum Patriarcharum Legatis, unà cum Ignatio Patriarcha Conſtantinopolitano, & auditis Bulgarorum Legatis, Græci contendebant, eos recèns ad fidem converſos, Conſtantinopolitanę Eccleſię ſubjici debere, quod eorum regio, antequam ipſi eam occupaſſent, Gręcorum pareret imperio, & Gręcos Sacerdotes haberet. Contra verò Apoſtolici Legati conteſtabantur, jura ſedium non ſequi regnorum diviſiones; ſed & omnes in Illyrico Provincias, quas Bulgari habitabant, antiquitùs ſolitas fuiſſe à Romana Eccleſia immediatè adminiſtrari, ipſoſque Bulgaros, qui nihil ad imperium Gręcorum pertinerent, cum fidem Chriſtianam ſuſceperunt, ſponte ſe eidem Romanę Eccleſię ſubjeciſſe, ſacros ab ea miniſtros quęrentes, quibus in omnibus obedirent, ut in Nicolaï Papę Pontificatu diximus. Hęc conſtant ex Guillelmo Bibliothecario in Vita Hadriani II, ubi argumenta refert, quibus Gręci prętenſum ſuum jus in Bulgarorum Eccleſias tuiti ſunt, quę haud difficili negotio à Legatis Apoſtolicis diluta, qui & Græcos Judices hac in cauſa recuſarunt. Hi tamen temerario ac iniquo judicio hanc ſententiam pronunciarunt. *Bulgarorum patriam & Græcorum poteſtate dudum fuiſſe, & Græcos Sacerdotes habuiſſe comperimus ſanctæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ*

ſtantinopolitana : à qua quia per Paganiſmum receſſerat , nunc per Chriſtianiſmum reſtitui judicamus. SEC.IX.

XXXIX. *Hadrianus PP. Ignatium CP. Epiſc. hac de re arguit.*

Verùm Legati Apoſtolici huic ſententiæ præcipitanter & ſine ullo jure redditæ interceſſerunt , eamque tanquam ab inferioribus, ideoque haud legitimis Judicibus latam reſpuerunt, totamque cauſam ſupremæ Apoſtolicæ Sedi reſervantes , interim Ignatium graviter conteſtati ſunt , ne Eccleſiæ Romanæ jura minueret , à qua ipſe propriȩ Eccleſiȩ reſtitutus eſſet. Ignatius Legatorum Apoſtolicorum admonitionibus his verbis reſpondit : *Abſit à me , ut ego his præſumptionibus contra decorem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ implicer, qui nec ita juveniliter ago , ut mihi ſubripi valeat , nec ita ſeniliter deliro, ut quod in aliis reprehendere debeo , ipſe omittam.* Ipſe nihilominus Bulgarorum diœceſim jure Patriarchico regendam ſuſcepit , Romaniſque Presbyteris ejectis, Grȩcos illuc Presbyteros miſit , eique genti Theophylactum Epiſcopum ordinavit. Qua de re graviter eum arguit Hadrianus Papa in Epiſtola ad ipſum data , quam Baronius anno 871. num. 15. recitat. Imò & graviter expoſtulavit idem Pontifex cùm Baſilio Imperatore in Epiſtola ad ipſum ſcripta, quȩ extat in Octavȩ Synodi codice Anaſtaſii , & ab eodem Baronio refertur ibidem num. 10. hac occaſione data.

XL. *Diſpenſationem decretorum Synodi VIII recuſat.*

Anno octingenteſimo ſeptuageſimo primo Baſilius Imperator, & Ignatius Patriarcha ad Hadrianum Papam Romam miſerunt Theognoſtum, apud Conſtantinopolitanos Monaſterii Fontis Hegumenum, & Eccleſiȩ Sanctȩ Sophiȩ *Scevophylacem* , ſeu vaſorum cuſtodem, à Pontifice petiturum , ut quȩ in Synodo octava remanſerant indefinita definiret, atque diſpenſaret in his , quæ ibidem ſtatuta eſſent , de non recipiendis promotis à Photio , vel qui ſubſcripſerant illius Pſeudo - Synodo adversùs Nicolaum Papam. Ad quȩ reſcribens Hadrianus Epiſtolam , *quarto Idus Novembris , indictione quinta* datam , primò de Legatis Apoſtolicȩ Sedis ſugillavit Imperatorem, quod abſque Prȩſidio ita illos remiſerit , ut apud regiones ſub ejuſdem Imperio conſtitutas à piratis capti fuerint : deinde queſtus eſt de Ignatio, quòd Bulgaris Antiſtitem à ſe ordinatum mittere prȩſumpſerit. *Verum tamen* , inquit , *ſaltem nunc jam dictum Reverendiſſimum Præſulem ab illius regionis diſpoſitione ſalubribus monitis, quæſumus, coërcere : alioquin nec ipſe canonicam effugiet ultionem : nec illi, qui Præſulatûs , vel alterius officii ſibi nomen illuc uſurpant cum excommunicatione , qua jam tenentur adſtricti , etiam proprii gradûs jacturâ carebunt.* Negat tandem Hadrianus ſe diſpenſaturum cum Photianis , niſi nova emergente cauſâ , quod non ſit moris Romanorum Pontificum , pro libitu proprio deceſſorum ſanctionibus, vel Synodorum œcumenicarum decretis derogare.

Digitized by Google

SEC. IX.

XLI. *Ejuſdem Synodi Acta in Latinum verti curat.*

Synodo Generali Octava abſoluta Anaſtaſius Bibliothecarius Acta Romam detulit, & Hadriano Papæ præſentavit, qui ei commiſit, ut ea in linguam Latinam verteret, ut ipſemet in ſua ad eam Verſionem Præfatione his verbis teſtatur: *Unde factum eſt, ut eiſdem loci Servatoribus in prædones incidentibus, & codicem ipſum cum omnibus ſupellectilibus ſuis amittentibus, ego codicem, quem detuleram, Romam veniſſe dignoſcerer, quem Sanctitas veſtra grato ſuſcipiens animo mihi ad transferendum in Latinam tradidit dictionem, ad quod opus ego idoneum me eſſe denegavi, licet in interpretandis ex Archivo in Romanum ſermonem ſcripturis præſenti tempore quoddam conamen arripere nitar, & nonnulla jam ad ædificationem plurimorum, & præcipuè veſtri deceſſoris hortatu interpretatus edidiſſe dignoſcar. Verum vicit juſſio tanti Pontificis, dum non deeſt obedientia prompti miniſtri.* Et hæc ſatis de iis, quæ reſpiciunt Octavam Synodum Generalem. Nunc ad alia Hadriani geſta redeundum.

XLII. *S. Leonis III brachium Salomoni minoris Britanniæ Regi mittit.*

Anno octingenteſimo ſexageſimo nono Salomon minoris Britanniæ Rex literas ad Hadrianum Pontificem dedit, quibus hanc præfixit inſcriptionem: *Dominò ac beatiſſimo Apoſtolicæ ſedis Rom. Hadriano, Salomon Britanniæ Rex flexis genibus, inclinatoque capite, in Chriſto feliciter pacis diuturnitatem.* Iis literis Pallium petiit Feſtiniano Antiſtiti Dolenſi, quod à Nicolao Pontifice denegatum fuiſſe tradit, quia ipſe Salomon ea de re ad eum ſcribens, ſuum nomen ipſius Nicolai nomini præpoſuerat, & literas abſque ſigilli impreſſione minus etiam idoneo Legato deferendas tradiderat. Petiit quoque iiſdem literis ſacras Reliquias pro monaſterio quod ædificabat: muneraque miſit, auream ſtatuam magnitudinis ipſius Hadriani tam in altitudine, quàm in latitudine, cum lapillis diverſi generis; aliaque plurima cum trecentis ſolidis denariorum quotannis deinceps perſolvendis. Ad Salomonem reſcribens Hadrianus miſit brachium ſancti Leonis Papæ tertii. Quod verò ad pallium attinet, traditur quoque in eodem Hadriani reſponſo, illud conceſſum eſſe. Sed eum locum falſatum fuiſſe à quodam Petro Dolenſis Epiſcopi Clerico, habetur apud Innocentium Papam III lib. 2. Epiſtolâ 79. ex editione verò Baluzii 82. ſcripta in controverſia de pallio & Archiepiſcopatûs jure, inter Turonenſem & Dolenſem Antiſtites. Tam Salomonis, quam Hadriani literæ extant apud Argentræum lib. 2. Hiſt. Britanniæ cap. 27. Verum mihi magna ſuſpicio eſt, hanc Hadriani II ad Salomonem Regem Epiſtolam, non ſolum falſatam eſſe, ut ex Innocentio III ſcripſit Baronius, ſed etiam ut ſuppoſitam omnino rejiciendam eſſe; nam in inſcriptione, Hadriani Papæ nomen poſtponitur nominis Salomonis, quod directè pugnat conſuetudini inductæ à Nicolao primo, Hadriani II immediato

mediato deceſſore, de qua in Leone III locuti ſumus, diximusque Nicolaum certa lege ſibi ſumpſiſſe, cùm Epiſcoporum, tum Regum etiam nominibus ſuum præponere, quod & conſtanter feciſſe Hadrianum II legimus in omnibus ejus Epiſtolis Tomo VIII Conciliorum relatis. Porrò Salomon minoris Britanniæ Dux, anno tantum DCCCLXVIII à Carolo Calvo Francorum Rege, ob egregiè navatam in bello contra Normannos operam, dictus eſt Rex; ſed Salomone, anno DCCCLXXIV, cum filio, occiſo, idem Carolus Calvus tunc Imperator, mandavit, ut impoſterum, qui Britanniæ præeſſent, à Regis nomine abſtinerent, quod & factum eſt, ejuſque ſucceſſores poſtmodum Duces tantum appellati ſunt.

XLIII. *Carolum Regem Franc. monet ut abſtineat ab uſurpatione regni Lotharii.*

Eodem anno octingenteſimo ſexageſimo nono, Lothario Rege, ut ſuperius num. X diximus, mortuo, cum Carolus Calvus Francorum Rex regnum ejus occupaſſet; expoſtulante Ludovico Imperatore, ab Hadriano Pontifice decreta eſt ad eumdem Carolum Legatio duorum Epiſcoporum, quâ cùm ipſos, tum regni Epiſcopos atque Proceres excommunicationis comminatione admonuit abſtinere à Lotharii regno, quod pertineret ad Ludovicum Imperatorem Lotharii fratrem & legitimum ſucceſſorem. Hæc referunt Aimoinus lib. 5. cap. 24. & Annaliſta Bertinianus ad annum 869. extantque nonnullæ Hadriani Papæ Epiſtolæ ad eos miſſæ, quæ dicuntur datæ Nonis Septembris. Sed antequam Legati ad Carolum perveniſſent, congregato V Idus ejuſdem menſis Septembris Concilio, regnum à Legitimo ſucceſſore ablatum, & Carolo attributum, qui *poſt hæc ab Epiſcopis cum benedictione Sacerdotali* Rex eſt coronatus, inquit idem Annaliſta, qui & ſcribit Legatos Hadriani anno DCCCLXX auditos à Rege Carolo, qui ad Romanum Pontificem placandum, Anſegiſum Abbatem monaſterii Sancti Michaelis, & Lotharium laicum direxit *cum Epiſtolis ad domnum Apoſtolicum, ſed & pannum ad altare S. Petri de veſtimentis ſuis aureis compoſitum, cum duabus coronis aureis, & gemmis ornatis* miſit, quod idem etiam ſcribit Aimoinus.

XLIV. *Rurſum pro eadem re Legatos mittit.*

Cum autem, intentatis à Ludovico Germaniæ Rege minis adverſùs Carolum fratrem pro regno Lotharii nepotis ab eo occupato, idem Carolus timore perculſus eſſet, eumdem Ludovicum accepit in partem ejuſdem regni; cujus extant Acta diviſionis inter utrumque pridie Idus Martii anni DCCCLXX Aquisgrani confecta. Quæ cum audiſſet Hadrianus Papa, novam in Gallias miſit legationem cum diverſis literis ad utrumque Regem, eorumque Epiſcopos atque proceres, datis quinto Kalendas Julii, pro reſtituendo prædicto Lotharii regno, Ludovico Imperatori ipſius fratri: interminans, niſi obedirent, penetraturum ſe in Gallias, & in con-

SEC. IX. temptores dignam daturum ultionem. Sed & alias dedit Epiſtolas ad Epiſcopos in Caroli regno conſtitutos; quibus eos gravi comminatione exagitans, illud maxime inculcavit, ut ſi Carolus Sedi Apoſtolicæ obtemperare recuſaret, ipſi ſe ab ejus communione ſejungerent, ſi vellent cum Apoſtolica ſede communicare, alioquin fore ut indignos reſpuendos. Ceterùm his omnibus Epiſtolis, amaro nimis, ut videtur, animo conſcriptis, nihil aliud quærebat Pontifex, quam ut jus cuique ſuum tribueretur, & omnes Deo conciliarentur; præſertim cum jura ipſa legitima Regum Francorum antiquitùs inviolabiliter conſervata, clamarent regnum Francorum, non ex electione, aut uſurpatione, ſed ex ſucceſſione deberi. Sed nihil, vel parum profecit Sanctus Pontifex; Carolus enim Legatos, re infecta, dimiſit, partemque Lothariani regni retinuit: Ludovicus verò Germaniæ Rex, partem quæ ſibi obtigerat, anno DCCCLXXII Ludovico Imperatori reſtituit, qui eodem anno *vigilia Pentecoſtes Romam venit, & in craſtino coronatus ab Hadriano Papa* (ob partem ſcilicet regni Lotharii, ſibi à Ludovico Germaniæ Rege redditam) *poſt celebrata Miſſarum ſolemnia, unà cum eo ad Lateranenſe palatium cum pompa equitando coronatus perrexit*, inquit Annaliſta Bertinianus ad annum 872. qui ad annum 871. jam ſcripſerat, Ludovicum Imperatorem mandaſſe Apoſtolico Hadriano, ut obviam illi in tranſitu itineris ſui, versùs Ravennam veniret, quatenus de ſacramento, quod Adalgiſo Beneventano Duci coactus fecerat, *illum & ſuos abſolveret*, à quo ideo, non verò à Joanne VIII, ut plerique omnes ſcribunt, Ludovicus Imperator abſolutus fuit.

XLV. *Carolomanni Caroli Regis filii patrocinium ſuſcipit.*

Carolomannus Caroli Calvi Regis filius, Senonenſis diaconus, juramenti bis patri ſuo præſtiti reus, acerbè exceptus eſt à patre, qui eum ſuâ gratiâ & beneficiis omnibus privavit, atque regni ſui finibus expulit. Cumque inſuper Epiſcopos adigere, ut eum excommunicarent, & congregato exercitu illum opprimere velle diceretur, hæc mala ſtuduit avertere Hadrianus Papa, ſcribens ad Carolum Regem, ut Carolomannum filium in gratiam ſuſciperet, eique priſtina beneficia & honores redderet, donec ſaltem mitteret Legatos, qui ſalvo utriuſque honore, diſſidii cauſam cognoſcerent, ac Principem ad officium, ſi ab eo defeciſſet, revocarent. Cum enim Carolomannus per oratores & literas ad Apoſtolicam Sedem, confugiſſet, Hadrianus ad eam appellationis vocem excitatus, & filii perduellis mendaciis præventus, eas ad Carolum Regem literas dedit. Scripſit & ad Proceres regni Caroli, & Lotharii quondam Regis, ipſos avertens ab armis contra Carolomannum capiendis ſub pœna excommunicationis. Scripſit denique ad Epiſcopos utriuſque regni, prohibens ne contra ipſum excommunicationis ſententiam

tiam jacularentur, quam alioquin injuſtam fore declarat, & in ipſos excommunicantes retorquendam. Datæ ſunt hæ literæ III Idus Julias, anno DCCCLXXI. Carolomannus poſtea poſt Synodum Duziacenſem, eo anno, menſe Auguſto celebratam, patri reconciliatus fuit; ſed anno DCCCLXXIII in Concilio Silvanectenſi depoſitus eſt ab omni Eccleſiaſtico gradu, & à patre excæcatus, ut legitur in Annaliſta Bertiniano. *SEC. IX.*

XLVI. *Hincmarus Laudunenſis Epiſc. à Caroli Regis gratia excidit.*

Nunc agendum nobis eſt de cauſa Hincmari Laudunenſis Epiſcopi, ex qua maximæ ſimultates exortæ inter Hadrianum Papam, Carolum Calvum Regem, & Hincmarum Remenſem Archiepiſcopum, Hincmari Laudunenſis avunculum, quam ex Ludovico præſertim Cellotio, qui librum de eadem publicavit, & ex Natalis Alexandri diſſertatione VIII Seculi IX & X in ſummam contraham. Mortuo Pardulo Laudunenſi Epiſcopo, Hincmarus Remenſis Archiepiſcopus hunc Epiſcopatum Hincmaro Juniori, ex ſorore nepoti, Regis favore impetravit, eoque inſcio Carolus Rex adminiſtrationem quoque Palatinam ei commiſit, & externarum, ſive ſecularium poteſtatum interventu, Abbatiam quandam ei contulit. Sed anno octingenteſimo ſexageſimo octavo, Hincmarus Junior à Caroli Regis gratia, hac occaſione excidit, ut ad eum annum narrat Annaliſta Bertinianus. Placitum quoddam in diœceſi Laudunenſi cum idem Rex haberet, Luidonis filius de Hincmaro præſente coram eodem Rege conqueſtus eſt, quod cùm dato exconio, ſeu munere, patris ſui Beneficium ab ipſo impetraſſet, eo fuiſſet deinde per injuriam ab eodem privatus & excluſus. Eam ob rem Rex vehementer in Hincmarum Juniorem commotus, ipſum in frequenti Procerum corona convitiis & opprobriis proſcidit, & deinde ei diem dixit, quo ad cauſas ſuas, id eſt, ad ſeculare tribunal ſe ſiſteret, facti illius rationem redditurus, ſuoque nomine, nullo Coëpiſcoporum conſcio, Advocatum nominaret. Sed Hincmarus ad locum nominatum ſecularis judicii non venit, quod relicto Eccleſiaſtico judicio, non auderet ſeculare adire judicium. Rex bona illius omnia per Vicecomitem ipſius pagi proſcripſit. Tum per Cancellarium Palatii prohibuit, ne ſubditorum Laudunenſis Eccleſiæ quiſquam obſequium ullum Epiſcopo deferret, ullumve ſubſidium de facultatibus Eccleſiaſticis præberet, tandemque cauſæ illius cognitionem infamibus perſonis commiſit, quas ſacræ profanæque leges à judicandi munere repellunt, ut habet Hincmarus Remenſis in Epiſtola XXIX ad Carolum Regem, qui & Epiſtola XXXV ad ipſum & Hincmarum Juniorem data teſtatur, eum levitate ſua, ſuperbia & contumacia Regis animum commoviſſe. Tandem tamen Hincmarus Remenſis à Carolo Rege obtinuit, ut Hincmaro nepoti

SEC. IX. reſtituerentur omnia, quibus fuerat ſpoliatus, donec legitimo judicio lites omnes finitæ eſſent.

XLVII. *De eo queritur apud Hadrianum PP.*

Diu gratia Regis & pace multis laboribus ab avunculo parta imprudens Epiſcopus Laudunenſis potitus non eſt; de ejus enim facinore conqueſtus eſt apud Romanum Pontificem Hadrianum, avunculo ſuo ac Metropolitano, ceteriſque Epiſcopis inconſultis. Acerbiſſimè tulit Rex Carolus ſe ab Epiſcopo ad Apoſtolicam ſedem traduci, ut rerum Eccleſiaſticarum pervaſorem. Improbarunt etiam Antiſtites præcipitem Hincmari Laudunenſis impetum, qui intempeſtivo ad Papam confugio ſe provincialis Synodi judicio, reclamantibus canonibus ſubducere volebat; & Regem cum Pontifice committendo, vulnus refricabat, quod ſanari facile potuiſſet, ut liquet ex Hincmaro Remenſi in Opuſculo LV capitum cap. 7. Aliud præterea accidit, quô Regis in Hincmarum Laudunenſem magis commotus eſt animus. In gratiam *Nortmanni Comitis* ſibi amiciſſimi, Pauliacum villam, & res alias olim Eccleſiæ ſuæ à Rege reſtitutas, eidem Regi libens volenſque tradidit, ut eas eidem Comiti in Beneficium daret. Deinde mutatâ ſententiâ ea repetere cœpit, ac per vim extorquere conatus eſt, quibus ſponte ceſſerat. Nortmannum tradere abnuentem, quæ jure ſe poſſidere arbitrabatur, apud Hadrianum Pontificem accuſavit, tanquam rerum Eccleſiaſticarum pervaſorem. Mandatum ab eodem Pontifice impetravit, quo Hincmaro Remenſi jubebat, ut Nortmannum excommunicaret, *niſi præſentialiter ſe omnibus Laudunenſis Eccleſiæ rebus exueret*, à cujus mandati executione abſtinuit Senior Hincmarus, quòd Nortmannum res Eccleſiæ non invaſiſſe certò ſciret. Laudunenſis Epiſcopus prudentis avunculi moras impatienter ferens, cum armatorum hominum manu, & permixta vulgi multitudine, venit in villam, irruit in Domum, in qua Nortmanni conjux de partu jacebat, & direpta omnis generis ſuppellectile, nobilem mulierem languentem immaniter ejecit. Poſtea Nortmannum ipſum eadem vi aggreſſus, à poſſeſſione expulit, omniaque ejus bona corraſit. Quæ omnia conſtant ex Synodo Duziacenſi anno DCCCLXXI celebrata parte 3. cap. 15. & ex Epiſtola Synodica ejuſdem Concilii, ex Hadriani II Epiſtola XI & Hincmari Remenſis Epiſtolâ XXXV.

XLVIII. *Excommunicatio ab eo lata irritatur.*

Haud mitius ſe geſſit cum Amalberto Hincmarus Laudunenſis, cui cum ereptum beneficium Rex juſſiſſet reſtitui, ipſum armata manu ex illo ejecit. Quin & eumdem Amalbertum excommunicavit, quamvis è Laudunenſi diœceſi non eſſet, ſed ex Remenſi: nec Archiepiſcopo Remenſi obſecutus eſt jubenti, ut ſententiam contra canones latam immutaret, uti Refert Hincmarus Senior in laudato Opuſculo capitum LV cap. 2. Hinc nova Regis Caroli, & Hinc-

Hincmari Remenſis in Laudunenſem offenſio. Sæviit & in Clericos propriæ Eccleſiæ, eoſque neque confeſſos, neque convictos excommunicavit, ſeu omni officio Eccleſiaſtico ipſis interdixit. Dies quinque duravit ferale juſtitium, quibus & infantibus multis Baptiſmus, & morientibus Viaticum, & Chriſtiana ſepultura defunctis defuit. Tum Clerici Metropolitanum appellarunt Hincmarum Remenſem Archiepiſcopum, qui communioni ac ſacris miniſteriis eos reſtituit, & excommunicationem irritavit. Mox grandi canonum, & veterum Patrum Collectione, factum ſuum probavit, & latæ excommunicationis probavit iniquitatem, ut conſtat ex capp. 28. 30. 32. & 33. laudati opuſculi Capitum LV. Cumque huic Collectioni aliam oppoſuiſſet Hincmarus Laudunenſis, à Metropolitani obedientia ſe ſubducere volens, hanc luculenter exploſit Hincmarus Remenſis.

Ad Synodos tandem perducta hæc cauſa eſt. Primùm ad Vermerienſem, quam Carolus Rex convocavit ad octavum Kalendas Maij, indictionis ſecundæ, ſeu anni DCCCLXIX, ad quam eumdem Hincmarum Laudunenſem vocari præcepit. Ante hanc Synodum idem Laudunenſis Antiſtes Regem, plurimoſque aliarum diœceſeon homines excommunicarat, quibus illum ægrè reconciliavit Hincmarus Remenſis, ne recentes injurias Synodali Judicio perſequerentur, ut ipſe teſtatur in dicta Epiſtola XXXV. Unde ſtitit ſe Synodo Hincmarus Laudunenſis, ſed cum difficilem ſibi exitum fore ſentiret, ad ſedem Apoſtolicam appellavit. Licentiam tamen eundi Romam, quò etiam ab Hadriano Papa vocabatur, obtinere tunc à Rege & ab Epiſcopis non potuit. Qua de re conqueſtus eſt in Pitaciolo, quod citat Hincmarus Remenſis in laudata Epiſtola XXXV. Anno poſtea DCCCLXX altera Synodus apud Attiniacum Palatium celebrata, ad quam Epiſcopi ex decem provinciis convenêre. Sed Hincmarus Laudunenſis ante definitionem ejuſdem Synodi, contra ſacros canones, & ſine ulla neceſſitate, vel ratione fuga lapſus, regularem definitionem expectare contempſit. Tum Pitaciolum miſit, quo Romam eundi licentiam poſtulabat. Deinde neſcio quibus machinationibus ſeculares Judices à Rege impetravit, qui non ſolum cauſas nondum cognitas ac diſcuſſas judicarent; ſed etiam negotia coram ejus Majeſtate per electos Judices finita retractarent. Hi quædam ex definitis refricarunt & immutarunt, quædam ex definiendis judicarunt: quo facinore graviter contra canones peccavit Laudunenſis Antiſtes, qui ab Eccleſiaſticis Judicibus, ad Eccleſiaſticos majoris auctoritatis Judices, & non à majoribus ad minores, nec ab Eccleſiaſticis ad ſeculares, neque à conſenſu partium electis provocari permittunt, ut obſervat Hincmarus

XLIX. *Hincmarus Laudunenſis Sedem Apoſt. appellat.*

SEC. IX. marus Remenſis in ſæpe laudata Epiſtola XXXV, ubi hanc hiſtoriam commemorat.

L. *Hadrianus PP. ei ſuffragatur.* Poſt Synodum Attiniacenſem, Hincmarus Laudunenſis, qui ſedem Apoſtolicam appellaverat, faventem habuit Hadrianum Papam, qui graves & acerbas pro ipſo literas ſcripſit Carolo Regi & Hincmaro Remenſi Metropolitano, quibus ipſos increpabat, quod appellantem Epiſcopum Romam ire prohiberent. Id conſtat ex Epiſtola Caroli Regis ad Hadrianum, poſt Synodum Duziacenſem, de qua mox, data, & ex Epiſtola poſteriore Epiſcoporum ejuſdem Concilii ad eumdem Pontificem, quas MSS. laudat Cellotius in Vita Hincmari Laudunenſis §. 13. & ſeq. Hadriano reſpondit Hincmarus Epiſtolâ XLI, malevolum quemdam ejus Sanctitati obrepſiſſe, & verbis aut literis mendacia ſuggeſſiſſe. In poteſtate autem ſua non eſſe, ut eum Romam mittat abſque mandato Regis: imò nec ſibi fas eſſe à regno ejus exire abſque ejus licentia. Ad literas verò Pontificis reſcripſit alias Carolus Rex ſtylo acerbiori, quas compoſuit Hincmarus Remenſis mandato Regis. Ejus Epiſtolæ partem recitat Baronius anno 871. num. 93. & ſeq. ſcripta eſt enim, ut ex ejus tenore patet, poſt Synodum Duziacenſem eo anno congregatam, in qua depoſitus eſt Hincmarus Laudunenſis.

LI. *Hincmarus Laudunenſis in Synodo Duziacenſi deponitur.* Acris illa de ejuſdem Hincmari Laudunenſis appellatione cum Hadriano Papa contentio ultra Duziacenſem Synodum perſeveravit. Indicta eſt hæc Synodus à Carolo Rege ad menſem Auguſti anni DCCCLXXI, ut Annales Bertiniani ad eum annum referunt. In ea Synodo Rex Actorem ſe contra Hincmarum Laudunenſem præſtitit, libellumque proclamationis Patribus obtulit, quo conqueſtus eſt de calumniis ab ipſo contra ſuam majeſtatem apud Romanum Pontificem confictis; quod ad Lotharium Regem defectionem eſſet meditatus; quod ſacramentum fidelitatis ſibi præſtitum violaſſet; & tandem quod omnes ſibi infideles, contra ejus mandata clanculùm emiſiſſet, miſſoſque Regios armata manu à ſacræ Juſſionis executione prohibuiſſet. Hincmarus Remenſis Metropolitanus eidem Synodo libellum expoſtulationis obtulit contra eumdem Hincmarum Laudunenſem, qui capita querimoniarum plurima continebat. Hic ter ad Synodum vocatus tandem advenit, & cum ipſo communicata eſt expoſtulatio Caroli Regis adversùs ipſum patribus oblata, necnon Epiſtola Hadriani Papæ, qua ipſi auctoritate Sancti Spiritûs præcipiebat, ut Metropolitano ſuo per omnia, ſecundùm ſacros canones ſubjectus eſſet, *ſalvo duntaxat Apoſtolicæ Sedis Synodico proclamandi Judicio.* Ipſi datæ induciæ, ut reſponderet. Poſt trinam rursùs citationem, ægrè ſtitit ſe Synodo. Interrogatus, nihil ſe

reſpon-

reſponſurum conteſtatus eſt. Ab Hincmaro Metropolitano reſpondere juſſus ad objecta, illum recuſavit, appellationem ad ſedem Apoſtolicam ingerens. Recuſatione nulla judicata, iterum Synodi juſſu ab Hincmaro Metropolitano interrogatus, appellationem ad Romanum Pontificem oppoſuit, Romamque citavit accuſatores. Fruſtratoriæ appellationis nulla habita ratio. Contumaciter ſilens, ex verbis, ſcriptis, & ſubſcriptionibus ſuis, legitimiſque teſtimoniis convictus eſt ſeditionis, calumniæ, inobedientiæ, perjurii & infidelitatis in Regem; pervaſionis, diſtractionis rerum Eccleſiaſticarum, excommunicationis temerè & injuſtè latæ, contemptûs & inobedientiæ, & contumaciæ erga Metropolitanum, &c. Patres ſententiam rogati, ipſum depoſitione dignum judicarunt, *ſalvo per omnia Apoſtolicæ Sedis Judicio.* Omnium acceptis ſuffragiis, Hincmarus Metropolitanus ſententiam depoſitionis in eum protulit, cui poſt ipſum VII alii Metropolitani, XIII Epiſcopi, Chorepiſcopus unus, Presbyteri VI, & Archidiaconi duo, Epiſcoporum abſentium Vicarii pariter ſubſcripsêre. SEC. IX.

Denique Patres Synodicam Epiſtolam ad Hadrianum Papam ſcripſerunt, cauſæ totius relationem continentem, quâ rogarunt ſententiam adversùs Hincmarum Laudunenſem Epiſcopum latam ab Apoſtolica Sede confirmari. Hæc Synodica dicitur data *VIII Idus Septemb. præſentis IV indictionis,* quia ſcilicet, ut obſervat Criticæ Baronianæ Auctor ad annum 869. num. 21. licet Romæ, hoc ſeculo & proximè ſequentibus indictio à Kalendis Septembris initium duceret; in Gallia tamen, poſt Ludovici Pii obitum, indictio Conſtantiniana, à VIII Kalend. Octobris ſeu à die XXIV Septembris cœpta, ſæpe obtinuit, ut demonſtrant duo exempla, quæ ibidem in medium adducit, quibus hoc tertium adjici poteſt; die enim VIII Idus Septembris anni DCCCLXXI, quo hæc Synodica certo certius data, jam currebat quinta indictio à Kalendis Septembris inchoata, ſed indictio Conſtantiniana quinta, die tantum XXIV Septembris inchoanda erat. Quæ hic obiter dicta ſint. Scripſit & ex eadem Synodo privatam Epiſtolam ad eumdem Hadrianum Pontificem Hincmarus Remenſis Metropolitanus. Orarunt Antiſtites omnes ſummo conſenſu, ut Actardum Epiſcopum Nannetenſem à Britonibus ſede ſua ejectum, qui Synodi relationem ad ejus ſanctitatem deferebat, Legationemque ab eadem Synodo ad ſedem Apoſtolicam ſuſceperat, Eccleſiæ Metropolitanæ Turonenſi præficeret. Id lubentiſſimè conceſſit Hadrianus Papa; ſed Synodum Duziacenſem & Synodi ſententiam in Hincmarum Lugdunenſem latam confirmare noluit, quòd *cùm clamaret in Synodo ſe ad Sedem Apoſtolicam velle incunctanter venire, atque in præſentia ejus pro objectis ſibi ab adverſario criminibus reſpondere, damnationis in eum fuerit prolata ſententia.* Juſſit illum mitti Romam, LII. *Hadrianus PP. jubet eum Romam mitti.*

SEC. IX. & cùm eo *accuſatorem idoneum , qui nulla poſſet auctoritate legitima reſpui* , ut cum Synodali Conventu ſecundum morem, Judicium retractaretur. Vetuit interim, quo uſque cauſa illius refricata fuiſſet atque finita, alterum Epiſcopum in Eccleſia Laudunenſi ullatenus ordinari, ut conſtat ex ejuſdem Hadriani Epiſtola ad Epiſcopos Synodi Duziacenſis à Baronio anno 871. num.74. recitata, & ex altera ad Carolum Regem paulò aſperiori, à Baronio itidem anno 870. num.28. relata, qua cum ejus offenſam Majeſtatem perſpexiſſet aliam reſcripſit longè honorificentiorem, atque mitiorem, qua ejus virtutes effuſè primùm commendavit, ut ejus animum deliniret. Ad hæc literas aſperiores, Româ anno DCCCLXXI etiam miſſas ſic excuſat, ut à ſe ſcriptas neget, ſed ab Officiis, dum ipſe ægrotaret, ſuo nomine. Erat porrò Duziacum, villa in pago Noſomagenſi ad fluvium Charem, cujus mentionem facit Flodoardus in Chronico, & in Hiſtoria Remenſi, diciturque hodie *Douzi les prez*. Quem exitum poſtea, mortuo Hadriano, hæc cauſa habuerit, videbitur in Joannis VIII ejus ſucceſſoris Pontificatu.

LIII. *Hadriani PP. mors.* Hadrianum enim Papam hujus nominis II anno octingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo ſupremum diem obiiſſe, inter omnes convenit, cum certò conſtet ex Annaliſta Bertiniano Joannem VIII ejus ſucceſſorem XIX Kalendas Januarii ejuſdem anni conſecratum eſſe; ſed nullus ex Antiquis menſem, vel diem ejus mortis notavit, nec divinari poteſt, cum Guillelmus Bibliothecarius in ejus Vita afferat tantum, illum *annos quinque* ſediſſe, numero rotundo loquens, nam quidam Catalogi Pontificum Rom. habent eum ſediſſe *annos IV*, *menſes XI*, *dies XII*, quo pacto obiiſſet die vigeſima ſexta menſis Novembris anni DCCCLXXII, & ſedes vacaſſet dies XVIII. Sed quidquid ſit de die mortis Hadriani, cum conſtet de die ordinationis Joannis VIII, hoc ſufficit ad Chronologiam Pontificiam ſtabiliendam.

LIV. *Ejus ſanctimonia.* Tanta in pauperes charitate fuit inſignis Hadrianus II, ut eam Deus miraculo illuſtrarit, antequam Pontifex diceretur, multiplicationis ſcilicet denariorum, quos magnæ egenorum catervę viritim erogabat, ut pluribus legitur initio ejus Vitæ, à Guillelmo Bibliothecario ſcriptæ, in qua etiam ſcribit, eum tantæ fuiſſe *hoſpitalitatis & largitatis, ut non immeritò beato Job in his* valeret *comparari*; *nam ab infantia* creverat *cum eo miſeratio, & de utero matris cum ipſo egreſſa* erat. Sepultus eſt ſanctus hic Pontifex ad ſanctum Petrum.

JOANNES

JOANNES VIII. *Pontif. CIX.*

Anno Domini DCCCLXXII.

DEfunčto, circa finem menſis Novembris anni octingenteſimi ſeptuageſimi ſecundi Hadriano II, ut mox oſtenſum eſt, Joannes octavus, natione Romanus, ex Patre Gundo, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus, non multò pòſt electus eſt, & conſecratus die decima quarta menſis Decembris ejuſdem anni, ut teſtatur Annaliſta Bertinianus, qui ad eum annum ſcribit: *Adrianus Papa moritur, & Joannes Archidiaconus Romanæ Eccleſiæ, XIX Kalendas Januarii in locum ejus ſubſtituitur*, cum enim dies ille in Dominicam incideret, conſtat prędictum Annaliſtam ibi loqui de ejus conſecratione, ſicuti & Aimoini Continuatorem, quem ſub Aimoini nomine citat Baronius. Nec quemquam movere debet, quòd tam breve fuerit interpontificium, cùm expectandi eſſent Legati Imperatoris, qui conſecrationi adeſſent; tunc enim, ut in eodem Annaliſta legitur, Ludovicus Imperator erat in Campania, ideoque citò ejus Legati Romam pervenire potuerunt. I. *Joannes VIII ordinatur Papa.*

Anno octingenteſimo ſeptuageſimo quarto, ut ſcribit Rubeus lib. 5. Hiſtoriæ Ravennatenſis, Joannes Papa Conventum LXXIV Epiſcoporum Ravennę coëgit, in eoque litem inter Urſum Ducem Venetiarum, & Petrum Patriarcham Gradenſem compoſuit. Nam Senatore Epiſcopo Torcellano mortuo, Petrus Patriarcha Gradenſis Dominicum Altinatis Monaſterii Abbatem confirmare & conſecrare abnuerat, quod ſibi virilia ſuccidiſſet. Petrus à Duce perterritus Romam perrexit, & cauſam à Romano Pontifice cognoſci poſtulavit. Hinc cum Joanne Papa Ravennam perrexit, quò etiam Hendalmarius Aquileienſis Patriarcha, & Leo Caprulenſis Epiſcopus, ceterique ejuſdem Provinciæ Epiſcopi advocati. *Qui tamen quoniam advenère confecto jam Conventu, communione privati ſunt. Quamquam haud ita diu poſt, Ducis precibus reſtituuntur. Eccleſiæ Torcellanæ bona Dominico tamen permiſſa.* II. *Ravennæ Concilium celebrat.*

Poſtero anno octingenteſimo ſeptuageſimo quinto Ludovicus Imperator hujus nominis II, ſævum morbum nactus, die decima tertia Auguſti mortem Mediolani oppetiit, nulla relicta prole virili. Quare magna inde pro imperio & regno Italiæ aſciſcendo certamina concitata ſunt. Etenim ad hanc uſque diem ejuſmodi decus à patre vivente, maximo natu filio deferri, ſubſequente Summi Pontificis conſecratione conſueverat, ut ex dictis manifeſtum eſt. Carolus Calvus Franciæ, & Ludovicus Germaniæ, Reges certatim III. *Carolum Calvum Imperatorem coronat.*

SEC. IX. animum ad Italiam, atque ad Imperium adjecerunt, haud dubia ſpe, ejus fore utrumque, qui prior armatus in Italiam deſcendiſſet, ac partâ Joannis Pontificis gratiâ, ſolemnia ab illo inſignia recepiſſet. Italiæ Principes & Comites Tuſculani ipſi, qui in ciuitate Romana opibus excellebant, antiquam imperandi Majeſtatem ad Italos reverti cupiebant. Verùm cum Joannem Pontificem adiiſſent, ut eum in ſuam ſententiam pertraherent, ab eo, in unum Carolum Calvum converſo rejecti ſunt. Carolus Rex Kalendis Septembris iter in Italiam arripuit, teſte Annaliſta Bertiniano, & *quibusdam de Primoribus ex Italia ad ſe non venientibus, pluribus autem receptis, Romam invitante Papa Ioanne perrexit, & XVI Kal. Ianuarii ab eo cum gloria magna in Eccleſia ſancti Petri ſuſceptus eſt*, & in die Natalis Chriſti Imperator ab eodem Pontifice coronatus. Idem enim Annaliſta, qui annum ab eo die exorditur, ſubdit: *Anno Domini DCCCLXXVI in die Nativitatis Domini, beato Petro multa & pretioſa munera offerens* (ſcilicet Carolus Calvus) *in Imperatorem unctus & coronatus, atque Romanorum Imperator appellatus eſt.*

IV. *Caroli electionem in Synodis Ticinenſi & Pontigonenſi confirmari curat.*

Anno ſequenti octingenteſimo ſeptuageſimo ſexto Joannes Papa cum Carolo Imperatore Nonis Januarii, ut ait Continuator Aimoini, Româ ſolvens, Ticinum petiit, & in eadem civitate Conventus Epiſcoporum & Comitum celebratus eſt menſe Februario, in quo imperium eidem Carolo Romæ collatum, omnium conſenſu à Joanne Pontifice, ibi præſente iterum confirmatum eſt. Poſt hæc Joannem Epiſcopum Tuſcannenſem, Joannem Aretinum & Anſegiſum Senonenſem in Galliam Joannes Pontifex Legatos direxit, qui præeſſent Concilio Pontigonenſi menſe Junio ejuſdem anni celebrato, in cujus ſecunda Actione confirmata eſt etiam à Gallicanis Epiſcopis electio Imperatoris, & Acta Synodi, ſeu Conventus Ticinenſis. Eidem Synodo Pontigonenſi præter duos Legatos memoratos, Joannem ſcilicet Tuſcannenſem, & Joannem Aretinum ſubſcripſêre Archiepiſcopi VI & Epiſcopi XLIII. Erat porrò Pontigo villa Regia, ſita in Pago Portenſi ad fluvium, qui haud procul à Victoriaco in Matronam devolvitur, Gallicè *Pontion*, de qua legendus Mabillonius lib. 4. de Re diplom. pag. 317.

V. *Anſegiſum Archiep. Senonenſem Primatem in Galliis dicit.*

Quot attinet ad Anſegiſum Senonenſem Archiepiſcopum, is cum poſt mortem Ludovici II Imperatoris, à Carolo Calvo Romam miſſus fuiſſet, ipſique Imperium à Joanne VIII & Italiæ Primoribus ut deferretur, effeciſſet, Carolus literas ab eodem Pontifice obtinuit, quibus Primatus in Galliam & Germaniam Cis-Rhenanam eidem Archiepiſcopo conferebatur, tam in convocandis Synodis, quam definiendis quibuſcumque emergentibus dubiis. Quæ literæ cum le-

ctæ

Digitized by Google

ctæ fuiſſent in prima Actione Synodi Pontigonenſis, reclamarunt alii Galliarum Archiepiſcopi, ac præcipuè Hincmarus Remenſis, hæc fieri contra antiquos canones, & ſedium ſuarum privilegia. Verumtamen Carolus Anſegiſo favens, eum ſupra alios omnes ordinatione antiquiores ſedere fecit juxta Legatos Apoſtolicos. Joannis Papæ literæ referuntur à Sirmondo Tomo 3. Conciliorum Galliæ. De eo Primatu legendi Natalis Alexander ſec. IX & X part. I cap. V. art. I §. 3. & Gerardus Dubois in Hiſt. Eccleſ. Pariſ. lib. 8. cap. I. *SEC. IX.*

VI. *Formoſum Epiſc. Portuenſem damnat.*

In Actione ſexta ejuſdem Synodi Pontigonenſis lecta eſt Epiſtola ejuſdem Joannis Papæ de damnatione Formoſi Epiſcopi Portuenſis, Gregorii Nomenclatoris, & conſentientium eis, delata per Leonem Epiſcopum ejuſdem Pontificis nepotem, & Petrum Foroſempronienſem, alios Joannis Legatos. Baronius ait, ſe neſcire cur Formoſus damnatus fuerit; ſed literæ Joannis Papæ *ad univerſos Gallos, & Germanos, XI Kalend. Maij* anni DCCCLXXVI datæ, quæ ordine ſunt CCCXIX, ejus damnationis cauſam nos edocent. Formoſus Nicolai Papæ tempore, unà cum aliis ad Bulgaros directus fuit, Bulgarique eum ſibi Archiepiſcopum *importuniſſime*, deprecati ſunt. Ait autem Joannes VIII in laudata Epiſtola: *Formoſum Portuenſem Epiſcopum, qui à beata memoria Domno prædeceſſore noſtro Papa Nicolao in Bulgarûm patriam deſtinatus, noviter in Chriſto regenerati Regis* (nempe Michaelis) *animos adeo ſuis calliditatibus vitiavit, ut terribilibus ſacramentis eum ſibi obſtrinxiſſe teſtatus ſit, ne ſe vivo quemlibet Epiſcopum à Sede Apoſtolica ſuſcepiſſet, ſeque eidem terribilibus nihilominus juramentis, ut ad eum quantocius reverti debuiſſet, obſtrictum fuiſſe profeſſus ſit, quique à nobis proficiſcendi illùc licentiam, literas & neceſſaria adjuteria impetravit: quoniam jam dudum per ambitionem à minori Eccleſia ad majorem, videlicet Sanctam Sedem Apoſtolicam proſilire conatus, plurimos ſibi conſolatores effecit, & nunc per repertam hypocriſim retrorſum rediens, ſine licentia vel conſcientia noſtra propriam paræchiam deſeruit, Urbe diſceſſit, & contra ſalutem Reip. dilectique filii noſtri Caroli à nobis electi & ordinati Principis, cum ſuis fautoribus conſpiravit: niſi amodò intra diem decimum, ideſt, III Kal. Maii præſentis nonæ indictionis, præſentiam ſuam nobis ſatisfaciendo monſtraverit, auctoritate Dei omnipotentis, Sanctorumque Apoſtolorum Petri & Pauli Eccleſiaſtica communione privatum eſſe decernimus.* Hic eſt ille Formoſus, qui anno poſtea DCCCXCI ſummum Pontificatum adeptus eſt.

VII. *Imperium Carolo confirmat in Synodo Rom.*

Abſoluta Synodo Pontigonenſi, cum Carolus Imperator Legatos Apoſtolicos cum ſuis Miſſis ad Ludovicum Germaniæ Regem fratrem ſuum direxiſſet, ei nunciatum eſt, præfatum Ludovicum Regem V Kalendas Septembris Francofordiæ obiiſſe; ejuſque morte lætus, filiorum ejus regnis inhians, exercitum in Germaniam du-

SEC. IX. xit, omniaque prædis & populationibus infeſtavit. Ludovicus Germaniæ Rex defuncti filius, cum nihil à patruo Imperatore obtinere poſſet, Rhenum traiecit, Imperatoris legiones disjecit, & ad ipſa ſigna penetravit. Imperator ipſe vix inſequentium manus evaſit. Ingens victoribus præda ceſſit, auri, argentique immane pondus: impedimenta omnia, & gaza regia direpta. *Acta eſt hac ſtrages VIII Idus Octobris*, ut legitur in Annaliſtis Bertiniano & Metenſi. Poſt eam, cum filii Ludovici Germaniæ Regis nuper defuncti, cum Carolo de Imperio, ipſi in duabus Synodis, Ticinenſi & Pontigonenſi confirmato, contenderent; Carolus Imperator, menſe Februario ſubſequentis anni octingenteſimi ſeptuageſimi ſeptimi Adalgarium Epiſcopum Aeduenſem Romam direxit, pro agenda Synodo à Papa Joanne, ut ſibi totius Synodi conſenſu Imperium adversùs eoſdem iterum confirmaretur. de hac Synodo hæc habet Annaliſta Bertinianus ad annum 877. Imperator *veniens ultra Juram uſque ad Vrbam, obviam habuit Adalgarium Epiſcopum, quem menſe Februario Romam direxerat, pro agenda Synodo à Papa Joanne: cujus exemplar iſdem Adalgarius pro magno munere Imperatori detulit. Summa verò ejuſdem Synodi poſt multas & multiplices laudes Imperatoris hac eſt, ut electio & promotio ad Imperialia ſceptra anno præterito Romæ celebrata* (die nempe XXV menſis Decembris Natali Chriſti ſacro anni DCCCLXXV, à quo iſte Annaliſta annum DCCCLXXVI exorditur) *ex tunc & nunc & in perpetuum firma & ſtabilis maneat. Quam ſi quis perturbare aut violare tentaverit, cujuſcumque ſit ordinis & dignitatis, vel profeſſionis, anathemate uſque ad ſatisfactionem teneatur omni tempore adnexus. Patratores & incitatores hujus conſilii, ſiquidem Clerici fuerint, deponantur, laici verò & Monachi perpetuo anathemate feriantur, ut quia Synodus anno præterito* (ideſt DCCCLXXVI) *apud Pontigonem hinc habita ſecus Andranacum nihil profuit, uſquequaque iſta debeat prævalere.* Ea Synodus ad initium circiter Julii anni DCCCLXXVII pertinet, ut oſtendit Annotator Baronii ad annum 876. quo eam celebratam exiſtimavit Baronius.

VIII. *Vercellis cum Imp. colloquium habet & Romam redit.* Inter hæc cum ſtatus Romanæ urbis & adjacentium provinciarum ob Saracenorum infeſtationes valde infelix eſſet, Joannes Papa Petrum Epiſcopum Foroſempronii & Petrum Epiſcopum Senogalliæ ad Carolum Imperatorem miſit, *per quos tam verbis, quàm literis eum Joannes Apoſtolicus Romam vocavit: quatenus, ſicut promiſerat, Sanctam Romanam Eccleſiam, à Paganis, quibus infeſtabatur, eriperet atque defenderet*, inquit Annaliſta Bertinianus laudatus, qui poſtea ſubdit: *Nunciavit etiam inter alia iſdem Adalgarius Imperatori, quoniam Joannes Papa obviam illi Papiam veniret. Quamobrem præmiſit Odacrum ſecundi ſcrinii Notarium Guairamnum Comitem & Pippinum*

atque

Digitized by Google

atque Heribertum ad procuranda ipſius Papa ſervitia. Ipſe autem feſtinatò perrexit ad eum, quem obviam habuit apud Vercellas civitatem. Et eo recepto cum honore maximo, perrexerunt ſimul uſque Papiam. Vbi eis nunciatum eſt non incerta relatione Carolomannum Hludovici fratris ſui filium cum maxima multitudine bellatorum ſuper eos venire. Quapropter relinquentes Papiam venerunt ad Tardunam (ideſt Dertoſam) *& conſecrata Richildis à Papa Joanne in Imperatricem, mox retrorſum fugam arripuit cum theſauro versùs Moriennam. Imperator autem aliquandiu unà cum Joanne Papa in eiſdem locis immorans, expectavit Primores regni ſui, Hugonem Abbatem, Boſonem, Bernardum Arvernicum Comitem, itemque Bernardum Gothia Markionem quos ſecum ire juſſerat. Qui unà cum aliis regni Primoribus (exceptis paucis & Epiſcopis) adversùs eum conſpirantes conjuraverant. Et comperiens eos non venturos, ut audierunt ipſe & Papa Ioannes appropinquare Carolomannum, Imperator poſt Richildem fugam arripuit, & Papa Ioannes versùs Romam concitè feſtinavit.* Refert poſtea idem Annaliſta Carolomannum mendaci nuncio territum, Imperatorem nempe & Papam cum maxima bellatorum multitudine venire, fugam arripuiſſe & in Germaniam reverſum eſſe; Carolum verò Imperatorem tranſito monte Ciniſio, in loco, *qui Brios dicitur* perveniſſe, ubi *undecimo die poſt venenum hauſtum in viliſſimo tugurio mortuus eſt II Nonas Octobris.* Carolo in regnum Gallicum, non verò in Imperium ſucceſſit Ludovicus Balbus ejus filius. *SEC. IX.*

Sed antequam ceteras Joannis Papæ res geſtas proſequamur, hic non omittendum, inter cetera negotia, quæ Romæ cum Joanne Pontifice confecit Carolus Imperator poſt ſuam inaugurationem, anno DCCCLXXV in die Natali Chriſti peractam, non poſtremum fuiſſe, confirmationem Concilii Duziacenſis, in quo Hincmarus Laudunenſis Epiſcopus depoſitus fuerat, ut diximus in ſuperiori Pontificatu. Carolus enim Imperator Pontifici res ab homine male geſtas, communes omnium querelas, & legitimam Synodi cognitionem coram enarravit, illumque induxit, ut mox ad Hincmarum Remenſem ejus Metropolitanum literas daret, quibus ratum habuit ejus judicium, & alium in depoſiti locum ſuffici juſſit. Eam Epiſtolam *anno Dominica Incarnationis DCCCLXXVI Nonis Januarii, indictione IX* datam refert Sirmondus Tomo 3. Concil. Gall. pag. 422. In Hincmari Laudunenſis locum electus eſt Hedenulfus; ipſe verò Hincmarus, poſt duos annos in cuſtodia tranſactos oculis privatus eſt. De eo mox ſermo redibit. IX. *Duziacenſem Synodum confirmat.*

Priusquam Joannes Papa anno DCCCLXXVII cum Carolo Imperatore Vercellis colloqueretur, Româ exierat, & menſe Auguſto Ravennæ numeroſam CXXX Epiſcoporum Synodum congregarat, cujus decreta Holſtenius in Collectione Romana publicavit, X. *Ravennæ Synodum celebrat.*

cum

Digitized by Google

SEC. IX. cum hoc titulo: *Joannis Papæ VIII Synodus Ravennæ habita cum CXXX Epiſcopis anno Chriſti DCCCLXXVII, menſe Auguſto, Ind. X.* Nec differri poteſt hæc Synodus cum Chiffletio in probationibus Hiſtoriæ Trenorcienſis pag. 249. & in ipſa Hiſtoria pag. 119. ad menſem Novembrem ejuſdem anni DCCCLXXVII, quia, ut obſervat Annotator Baronii ad eumdem annum, num. XI, illa, vivente adhuc Carolo Imperatore celebrata, cum Joannes VIII in Epiſtola LXIII ad Carolomannum Baioariæ Regem *data menſe Novembri, Indictione XI*, de hac Synodo loquens dicat: *Affuit Reverendiſſimus & confrater noſter Adalgarius Sanctæ Auguſtodunenſis Eccleſiæ Epiſcopus, Miſſus etiam Imperialis, deferens nobis præcepta Imperialia, & privilegio ſedis Apoſtolicæ roborata ex quodam monaſterio Fleviniaco nomine, quod eſt ſitum in pago Alſenſi in parochia jam dictæ Auguſtodunenſis Eccleſiæ: quod munificentiâ & liberalitate Chriſtianiſſimi Imperatoris & piiſſimi Auguſti Karoli jam dictæ matri Eccleſiæ conſtat unitum.* Vivebat ergo tempore Synodi Carolus Imperator, qui obiit II Nonas Octobris. Certè veroſimile non eſt, Imperio vacante, Pontificem & Epiſcopos ſe *Imperiali decreto* congregatos dixiſſe. Illius Synodi ſuperſunt tantum capitula XIX ad diſciplinam & immunitatem Eccleſiaſticam reſtituendam ſpectantia, & præterea Epiſtola, qua poſſeſſio Flaviniaci monaſterii Adalgario Æduenſi Epiſcopo confirmatur, quam Holſtenius non viderat, quæque edita eſt, ex Tabulario Eccleſiæ Æduenſis à Domno Violeo in Vindiciis Reliquiarum Sanctæ Reginæ Virginis & Martyris, à Chiffletio loco laudato, & à Labbeo in Conciliorum Collectione Tomo IX.

XI. *Cogitur ſolvere tributum Saracenis.*

Joannes Pontifex, auxilio Caroli, in quo tantopere ſperaverat, ſe deſtitutum, reliquos verò Principes ſibi infenſos videns, ob id quòd adeo Carolo ſtuduiſſet; quò ſe liberaret ab ingruentibus Saracenis jam jam Urbem invaſuris, nullam aliam viam invenit, niſi, ut ſummo Chriſtianorum Principum dedecore, annui viginti quinque millium mancuſorum argenti (erat genus nummorum hujus temporis) penſitatione tributi eos quieſcere faceret. Id enim teſtatur Joannes ipſe in Epiſtola 89. ad Carolomannum Regem, dum queritur poſt Saracenos ſedatos, à Chriſtianis Principibus Romanam Eccleſiam pati preſſuram. Ad hujus tributi ſolutionem adactus fuit Joannes Papa, quia cum *Docibilis* Dux Caietæ Garilianum arcem ad Lirim amnem in finibus Campaniæ condidiſſet, eamque anno ſuperiori DCCCLXXVI, ut captivos ſuos recuperare poſſet, Saracenis ad habitandum conceſſiſſet, hi multum Chriſtiani ſanguinis effundebant; nihil enim accidere potuit Romanæ urbi & ditioni pernicioſius, quam illius arcis traditio Saracenis facta. Hinc idem Joannes Papa Epiſtolâ XXI ad Carolum Calvum Imperatorem data

data *XVII Kalend. Decemb. Indict. X*, anno ſcilicet 876. calamitates **SEC. IX.** à Saracenis illatas his verbis enarrat: *Chriſtianorum ſanguis effunditur, devotus Deo populus continua ſtrage vaſtatur. Nam qui evadit ignem vel gladium, prædo efficitur, captivus trahitur, & exul perpetuus conſtituitur. En civitates, caſtra, villæ deſtituta habitatoribus perierunt, & Epiſcopi hac illacque diſperſi, ſola illis Apoſtolorum limina derelicta ſunt in refugium, cum Epiſcopia eorum in ferarum ſint redacta cubili; & ipſis vagis & ſine tectis inventis, non jam eis liceat prædicare, ſed mendicare.* Quæ, Saracenos Garilianum arcem jam occupaſſe, quando ea Epiſtola ſcripta, manifeſtum faciunt. Ex ea poſtea ejecti ſunt anno DCCCCXVI, cum ibi *annis ferme quadraginta conſtituti* fuiſſent, ut inquit Leo Oſtienſis lib. 5. cap. 43. de ea arce ſermo redibit in Joannis X Pontificatu.

Interim Romæ, Caroli Imperatoris morte audita, Lambertus XII. Comes Spoletanus, & Adalbertus Marchio Tuſciæ, qui villas & ci *Imò & Româ exire.* vitates Eccleſiæ Romanæ prædati fuerant, ob idque excommunicati fuerant, novo tumultu concitato Joannem Papam per arma captum in carcerem condiderunt, ac Patriarchium & fundos ejus diripuerunt. Ille verò ope ſuorum elapſus, parum ſe tutò in Urbe eſſe exiſtimans, ad Ludovicum Balbum Francorum Regem, cujus patrem Imperiali corona donaverat, ſibi proficiſcendum putavit. Lambertus enim & Adalbertus, aliis Epiſcopis & Clericis atque Monachis peſſime habitis, Proceres in verba Carolomanni Baioariæ Regis jurare fecerant, & omnia in Urbe ita confuſa erant, ut per multos dies clauſis portis Eccleſiæ Sancti Petri, ipſoque altari cilicio obducto, nullum illic officium divinum celebratum fuerit. Quæ fusè narrat ipſemet Joannes in Epiſtola 84. ad Joannem Archiepiſcopum Ravennatem, & in 85. ad Berengarium Comitem ex Regia ſtirpe oriundum.

Româ itaque ſolvens Joannes Papa circa finem menſis Aprilis an- XIII. ni octingenteſimi ſeptuageſimi octavi, Arelatem pervenit in die *In Galliam* Pentecoſtes, ſeu die undecima Maii, ut ſcribit Annaliſta Bertinia- *venit.* nus ad eumdem annum: *Joannes Papa iraſcens contra Lantbertum & Adalbertum Comites, quia villas & civitatem ejus prædati ſunt, eis horribiliter excommunicatis, Româ exiit, & navigio Arelatum in die Sancto Pentecoſtes appulit, ſuoſque Nuncios ad Boſonem Comitem miſit: & per ejus auxilium uſque Lugdunum venit: & inde miſſos ſuos ad Regem Ludovicum Turonis miſit: mandans, ut ei obviam veniret, quo ſibi commodum foret.* Baronius quidem ſcribit ex Epiſtola 184. Joannis Papæ ad Branimirum Principem conſtare, Pontificem ipſo die Aſcenſionis Domini, ſeu die prima Maii Arelate Miſſam celebraſſe; ſed hæc non cohærent cum Epiſtola, quam Joannes Romæ adhuc conſiſtens,

SEC. IX. ad Joannem Archiepiſcopum Ravennatenſem eodem anno 878. ſcripſit, ordine 84. hæc enim dicitur *data quarto Kal. Maii Indictione undecima.* Cum ergo Pontifex adhuc Romæ eſſet die XXVIII Aprilis, non potuit die prima Maii Arelate miſſam celebrare. Standum itaque videtur Annaliſtæ Bertiniano, & Continuatori Aimoini, qui aſſerunt, Pontificem Arelatem appuliſſe *in die Sancto Pentecoſtes.* Idem Baronius ſcribit, Joannem Arelate exiſtentem Roſtagno illius urbis Archiepiſcopo vices ſuas per Gallias commiſiſſe, quod probat ex ejus Epiſtolis 93. 94. & 95. Sed eas Epiſtolas Joanni VIII falsò adſcriptas & ſuppoſititias eſſe oſtendit Natalis Alexander Sec. IX & X cap. 1. Art. XI.

XIV. *Synodum Trecis habet.* Arelate Lugdunum venit Joannes Pontifex, inde Legatos miſit ad Ludovicum Balbum Regem, qui direxit ei obviam quosdam Epiſcopos, petens, ut uſque Trecas veniret, ipſe enim propter infirmitatem uſque ad Kalendas Septembris ad eam urbem accedere non potuit. Interea Joannes Papa ad Kalendas Auguſti Concilium Trecis celebrandum indixit, ut conſtat ex ejus Epiſtola XCI ad Angelbergam Auguſtam, Ludovici II quondam Imperatoris viduam. Synodus tamen *III Idus Auguſti* ſolùm inchoata, ut liquet ex Breviario Actorum ejuſdem Synodi, ex veteri codice deſcripto à Sirmondo Tomo 3. Concil. Gall. pag. 473. In ea Synodo confirmata eſt excommunicatio Lamberti & Adalberti, qui Romanam Eccleſiam & Pontificem vexabant. Promulgata eſt etiam & iterum aggravata excommunicatio adversùs Formoſum Epiſcopum Portuenſem, Gregorium Nomenclatorem & Georgium Magiſtrum militum, jam antea ab eo Pontifice lata. Decretum ab eo editum contra laicos, qui viventibus uxoribus, alias ducebant, Synodi Ravennatenſis canones ibidem fuêre confirmati, & alii præterea ſex conditi.

XV. *Burdigalenſem Archiep. ad eam citat.* In eadem Synodo decretum ab eodem Pontifice editum eſt contra Epiſcopos, qui à minori ad majorem Eccleſiam transmigrabant. Cui occaſionem dedit Frotardus, qui à Burdigalenſi Eccleſia ad Bituricenſem Archiepiſcopatum tranſierat, rogante Carolo Calvo, quia Burdigala à Normannis vaſtata fuerat; ſed pro ea translatione diſpenſationem obtinuerat ab ipſo Joanne Pontifice, ut conſtat ex ejus Epiſtolis VIII ad Carolum Calvum Imperatorem, XIII ad Clerum & plebem Bituricenſem, & XIV ad Epiſcopos ejuſdem provinciæ. Sed cum in Ludovici Balbi animum ſuſpiciones quædam contra Frotarii fidelitatem irrepſiſſent, negotium ei faceſſivit apud Pontificem, qui ideo ipſum convenit per literas, ut Synodo adeſſet, migrationis ſuæ rationem redditurus, ut ex ipſius Pontificis literis compertum eſt.

Memo-

Memorabilis eſt querela Hincmari Laudunenſis quondàm Epiſcopi cæci, qui libellum, ſeu proclamationem Joanni Papæ in eadem Synodo obtulit contra Hincmarum Remenſem Archiepiſcopum, quo Sedis Apoſtolicæ æquitatem implorabat, quove omnium animos ad commiſerationem commovit: *Tranſmiſſus ſum*, inquit, *in exilium, in quo per duos annos ſumus, ſed aliquanto tempore ferro vinctus cuſtoditus ſum, duobus annis fermè peractis inſuper vexatus ſum, & uſque modo retentus, ad Vos & ad veſtra priſtina ſerenitatis præſentiam, mox ut venire dimiſſus potui protinus acceſſi.* Lecto libello, *dixit Papa Ioannes*, teſte Annaliſta Bertiniano, *ut Hedenulfus* (quem non multo ante diximus electum Laudunenſem Epiſcopum in locum Hincmari) *ſua auctoritate ordinatus Epiſcopus ſedem ſuam teneret, & Epiſcopale miniſterium ageret, & Hincmarus cæcus, ſi vellet Miſſam cantaret, & partem de rebus Epiſcopii Laudunenſis haberet. Et cum Hedenulfus apud eumdem Papam peteret, ut illum ab ea ſede abſolveret, dicens ſe eſſe infirmum, & velle intrare monaſterium, hoc obtinere non potuit. Sed præceptum eſt illi ab eo, conſentiente Rege atque Epiſcopis Hincmari fautoribus, ut ſedem ſuam teneret, & Epiſcopale miniſterium ageret. Qui fautores Hincmari audientes quod Papa Joannes dixerit, ut ſi vellet Hincmarus cæcus, miſſam cantaret, & Rex conſentiret, ut partem de Epiſcopio Laudunenſi haberet: inſperatè aliarum provinciarum Epiſcopi; ſed & aliarum regionum Metropolitani, ſine præceptione Papæ, Hincmarum veſtimentis Sacerdotalibus indutum in præſentiam ipſius Papæ adduxerunt, & ſignum benedictionis ſuper populum dare fecerunt. Sicque Synodus illa finita eſt*, & quidem *quarto Idus Septembris*, quo die, teſte eodem Annaliſta, Hincmari cauſa agitata. Sed inde inferri non debet, Hincmarum Laudunenſem in ſedem reſtitutum fuiſſe; ut enim inquit Cellotius in ejus Vita §. 21. gratia hæc fuit, non judicium; permiſſio, non ſententia; non eſt retractata cauſa; Acta Concilii, in quo depoſitus fuerat, non ſunt reſciſſa; imò potius confirmatus in ſede Epiſcopali Hedenulfus, à qua & ſucceſſoris poſſeſſione, & orbitate ſua excludebatur Hincmarus, qui inglorius in ſua illa Sacerdotali parte non multò poſt obiit.

SEC. IX. XVI. *Permittit Hincmaro Laudunenſi ut ſacrum faciat, & parte reditu um Epiſcopatûs fruatur.*

Antequam Synodus ſolveretur, Joannes Papa Ludovicum Balbum Francorum Regem coronavit, ut habet idem Annaliſta: *Et coronatus Ludovicus à Joanne Papa VII Idus Septembris invitavit eumdem Papam ad domum ſuam, & oppiparè paſcens honoravit cum multis Donis ipſe & uxor ſua, & remiſit eum ad Trecas civitatem. Poſtea verò per Miſſos ſuos petiit eumdem Papam, ut uxorem illius in Reginam coronaret, ſed obtinere non potuit.* Ex hac coronatione Baronius & alii intulerunt, Ludovicum Balbum Carolo Calvo patri in Imperium ſucceſſiſſe; ſed hæc coronatio Regia fuit, non Imperialis, licet Joannes

XVII. *Ludovicum Balbum, Regem, non Imperatorem coronat.*

SEC. IX. Imperium in Ludovicum transferre ſtuduerit, ob idque à Romanis vexatus, Urbe evadere coactus ſit, uti refert Sigebertus in chronico. Unde ipſemet Joannes in Epiſtola 82. ad Ludovicum & Carolomannum fratres, Ludovici Balbi filios, vocat Carolum divæ memoriæ Imperatorem, Ludovicum verò Balbum ſolùm Regem appellat. Sed rem evincit diploma ipſius Ludovici Balbi, ab eo pro Eccleſia Nivernenſi datum *IV Idus Septembris*, triduo poſt coronationem ſuam, in quo ſe tantum Regem appellat his verbis: *Ludovicus miſericordia Dei Rex.* Rex ergo fuit, non Imperator. Videatur Sirmondus in Notis ad hoc Concilium Trecenſe II, ubi de hoc vulgari errore agit. Cur porrò Joannes Papa Reginam coronare recuſarit, mihi incompertum eſt.

XVIII. *Walæ Metenſi Epiſcopo pallium concedit.*

Pridie antequam Ludovicus Balbus coronaretur, Joannes Papa pallium conceſſit Walæ Epiſcopo Metenſi, qui Adventio ſucceſſerat menſe Aprili anni DCCCLXXVII. Literæ hac de re à Wala obtentæ extant Tomo IX Concil. pag. 239. in Appendice Epiſtolarum Joannis Papæ VIII, in quarum calce legitur: *Scriptum per manum Georgii Scrinarii S. R. E. in menſe Septembrio, Indictione XII, data VII Idus Septemb. per manum Walperti humillimi Epiſcopi Sanctæ Portuenſis Eccleſiæ, anno Domini propitio Pontificatûs domni noſtri Joannis Summi Pontificis & univerſalis Papæ in ſacratiſſima ſede beati Petri Apoſtoli ſexto, Indictione XII*, qui characteres certò denotant annum DCCCLXXVIII; quo, menſe Septembri in curſu erat annus ſextus Joannis Papæ, & Indictio XII à Kalendis ejuſdem menſis inchoata. Harum literarum meminit Flodoardus lib. 3. cap. 23. Sed Bertulphus Archiepiſcopus Trevirenſis eas ſuſcipere noluit, unde in Chronico Sancti Trudonis lib. 2. part. 1. cap. 15. legitur: *Waloni anno ordinationis ſuæ ſecundo* [legendum, tertio] *ob reverentiam dignitatis regni Lotharingiæ, cujus Metis civitas caput fuit, Joannes Papa pallium tranſmiſit, & quibus feſtis hoc uſurus fuerit, patentibus literis indulſit. Super quo uſu ab Archiepiſcopo Trevirenſi Bertulpho ut pallium deponeret, admonetur. Cui idem Walo reſpondit, ſe non primum, ſed quintum fuiſſe Epiſcopum, quem ſedes Apoſtolica pallii honore dignata fuit, primò ſcilicet Vrbitium, ſecundò Rodegangum* (ſeu Chrodegangum) *Pippini tertii, Francorum Regis ex ſorore nepotem, tertiò Angilramnum, quartò verò Drogonem Caroli Magni filium, quintus extitit. Sed præfato Bertulpho his aſſertionibus non contento, Hincmarus Rhemorum Archipræſul ad ſedandam talis controverſiæ litem Metenſem Walonem, ut ſuo Metropolitano obediret, informavit, ſicque prætermiſſo pallio diſcordia quievit.* Wala tamen, ſeu Walo Archiepiſcopus vocatus reperitur in epitaphio ipſi poſt mortem, quæ anno DCCCLXXXII contigit, poſito, ut ad eum annum num. XII videre eſt in Critica Baroniana.

Synodo

Synodo Trecenſi, die decima menſis Septembris anni DCCCLXXVIII abſoluta, *Papa Joannes*, ut proſequitur idem Annaliſta Bertinianus, *Trecas movens, Cavillonem petiit, indeque per Moriennam iter agens per Cluſas montis Ciniſii Italiam, à Boſone & uxore illius deductus, introivit.* Nam cum ipſe Ludovicus Rex, ob corporis imbecillitatem, ex recenti morbo contractam, Pontificem in Urbem reducere non valeret, Boſonem Comitem, poſtea Burgundiæ Regem, cum eo voluit proficiſci, quem quidem Boſonem ab eodem Joanne Papa adoptatum eſſe in filium tradit continuator Aimoini, nimirum ut dum Boſo mandata adminiſtraret, Joannes liberius vacare poſſet rebus divinis. Hanc enim ſuæ adoptionis rationem reddidit ipſe in Epiſtola 119. tunc ſcripta ad Regem Carolum cognomento Craſſum, Alemanniæ Regem. Annaliſta Fuldenſis, qui cum anno 882. opus ſuum abſolvit, de Joanne Papa ſcribit: *Aſſumpto Boſone Comite, qui propria uxore veneno extincta, filiam Hludovici Imp. de Italia per vim rapuerat, cum magna ambitione in Italiam rediit, & cum eo machinari ſtuduit, quomodo regnum Italicum de poteſtate Carlmanni auferre, & ei tuendum committere potuiſſet*, ex quo forſàn factum eſt, ut anno DCCCLXXIX Carolus Craſſus Carolomanni Baioariæ & Italiæ Regis frater, Rex pariter Italiæ coronaretur.

SEC. IX. XIX. *Romam redit.*

Carolo Calvo Imperatore, ineunte Octobri anni DCCCLXXVII mortuo, Carolomannus, Ludovici quondàm Germaniæ Regis filius, Rex Baioariæ, omnium voluntate Rex Italiæ ſalutatus, poſtquam provinciam ordinavit, in Baioariam regreſſus eſt, ut habet Annaliſta Fuldenſis, & ſcribit Hermannus Contractus juxta editionem Caniſianam: *Karlmannus*, inquit Annaliſta Fuldenſis, *Optimates Italiæ ad ſe venientes ſuſcepit, & diſpoſita, pro ut voluit, regione, reverſus eſt in Baioariam.* Unde Sigonius lib. 5. de Regno Italiæ notat, extare in Longobardia multa diplomata, quibus ipſe Carolomannus Bavariæ atque Italiæ Regem ſe inſcribit, quæ tamen omnia in Bavaria data ſunt. Joannes item Papa ad eum ſcripſit Epiſtolam LXIII, *menſe Novembri, Indictione XI*, ideoque anno DCCCLXXVII datam, qua reſpondet Pontifex ſe miſſurum ad eum Legatos cum literis ea continentibus, quæ ipſe debeat Romanæ Eccleſiæ concedere, iiſque peractis, ſe ſe rursùm honorifice miſſurum, qui eum cum tota decentia *ad limina Apoſtolorum ductare ſtudeant.* Anno tamen DCCCLXXIX Carolus Craſſus dictus eſt etiam Rex Italiæ, *quia*, ut inquit Joannes Papa in Epiſtola 155. *Carolomannus corporis, ſicut audivimus, incommoditate gravatus, regnum retinere jam nequit: de novi Regis electione ut pariter conſideremus, Vos prædicto adeſſe tempore* [nempe Romæ ad Calendas Maias; ubi Synodum indixerat, ex Continuatore Aimoini lib. 5. cap. 39.] *valide oportet, & ideo antea nullum*

XX. *Cogitat de Regis Italiæ electione.*

Digitized by Google

SEC. IX. *nullum abſque noſtro conſenſu Regem debetis recipere. Nam ipſe qui à nobis eſt ordinandus in Imperium, à nobis primùm atque potiſſimum debet eſſe vocatus atque electus.* Cum verò Pontificis animus erga Carolum Craſſum propenſior eſſet, eum, ut Romam Legatos mittat, atque demum ipſe veniat, hortatus eſt Epiſtolis 160. & 182. Cum tamen Pontificis animus adhuc fluctuaret, & de Ludovico Caroli Craſſi fratre aſſumendo agere cœpiſſet, anno DCCCLXXIX, teſte Annaliſta Bertiniano, Carolus in Longobardiam perrexit, & regnum illud obtinuit, & quidem poſt diem VIII menſis Julii, ut oſtendit Annotator Baronii ad eumdem annum num. VIII. Carolus poſtea in die Natalis Domini anni DCCCLXXX à Joanne Papa coronatus eſt Imperator, ut mox dicetur.

XXI. *Photius ſedem Cpolitanam occupat.* Prius enim agendum nobis eſt de reſtitutione Photii in ſedem Patriarchalem Conſtantinopolitanam, à Joanne VIII Papa facta, quæ occaſionem dedit Baronio exiſtimandi, Joannem VIII ob nimiam facilitatem in eo reſtituendo, contumeliæ loco *Papiſſam* dictum fuiſſe. Cum Sanctus Ignatius Patriarcha die XXIII menſis Octobris anni DCCCLXXVII ad Deum tranſiiſſet, ut probat Criticæ Baronianæ Auctor, Photius jam inde ab Imperatore Baſilio ab exilio revocatus, cum ſe ſe in Principis animum penitùs inſinuaſſet, ejus facilitate abuſus, Proceribus in partes tractis, in Patriarchalem ſedem nova tyrannide irrepſit, in domeſticos & familiares S. Ignatii ſæviit, Epiſcopos pleroſque, partim muneribus & honoribus illectos; partim calumniis concuſſos & perterritos in communionem ſuam pertraxit, paucos eam fugientes immaniter & dirè vexari curavit. Hęc conſtant ex Niceta in Vita S. Ignatii, & ex Epiſtola Styliani & Symmiſtarum ad Stephanum V Pontificem maximum.

XXII. *Joannes PP. Legatos Cpolim mittit.* Joannes Pontifex, qui Ignatium Patriarcham ſemel iterumque monuerat, ut Conſtantinopolitanos Clericos univerſos è Bulgaria revocaret, ejuſdem Ignatii mortis adhuc inſcius, Paulum Anconitanum, & Eugenium Oſtienſem Epiſcopos Conſtantinopolim miſit cum Epiſtola ordine 78. *data indictione XI, decima ſexta menſis Aprilis* anni 878. qua eum dignitate privabat, niſi mandatis Apoſtolicis ante dierum XXX decurſum pareret. Eadem die ſcripſit ad Baſilium Imperatorem, ſeque duos prædictos Legatos, qui Conſtantinopolitanam & Bulgaricam Eccleſias viſitarent, mittere ſignificavit Epiſtolâ 80. Scripſit tandem ad Michaelem Bulgariæ Regem literas ordine 75. & 77. quibus eum hortatur, ut ad Romanæ Eccleſiæ gremium redeat, doletque quod Græcos ſequatur. Photius Pauli & Eugenii Legatorum Sedis Apoſtolicæ conſtantiam fruſtrà tentavit, illum enim ad communionem admittere recuſarunt. Quare

per

per Theodorum Santaberenum nequiſſimum Monachum & Abbatem, quem Patrarum Metropolitam creaverat, ad Joannem Papam ſcripſit, ſe vim à tota Eccleſia & Republica perpeſſum, ut Patriarchale ſolium aſcenderet, mentitus. Quod ut ipſi faciliùs perſuaderet, Petri à Secretis miniſterio & fraude, Metropolitarum omnium ſubſcriptiones & ſigilla ſuffuratus eſt, arcanam prædii cujuſdam emptionem prætendens, ut refert Nicetas laudatus.

XXIII. *Photium in Sedem reſtituit.*

Baſilius Imperator ineunte anno DCCCLXXIX Legationem ad Joannem Papam decrevit, qua Photium in Sedis Apoſtolicæ communionem ſuſcipi, & in Patriarchali Sede confirmari ardentibus votis poſtulabat, ut liquet ex ejuſdem Pontificis Epiſtola 169. *ad Gregorium Primicerium & Bajulum Imperialem*, data die tertia menſis Aprilis anni 879. qua ei ſignificat, ſe ejus Epiſtolam accepiſſe, ſe paratum ad Conſtantinopolitanas turbas ſedandas, & Legatos Baſilii Imperatoris honorificè excepturum quando in Italiam pervenerint. Imperiales Legati Romam pervenientes præter omnem ſpem obtinuêre, quæ pro Photio petiére, ut conſtat ex Epiſtola 199. ejuſdem Pontificis ad Baſilium, ejuſque filios, data *menſe Auguſti die XVI Indict. duodecima*, qua eis ſignificat, ſe propter pacis & unitatis Eccleſiaſticæ bonum, de deceſſorum ſuorum, & Synodi œcumenicæ decretis diſpenſare, & Photium in communionem recipere, ea lege, ut is in Synodo, coram Sedis Apoſtolicæ Legatis celebranda, veniam poſtularet. Eam præterea conditionem reſtitutioni Photii adjecit, ut Bulgariam Eccleſiæ Romanæ reſtitueret. Decrevit denique, ut poſt ejus obitum nuſquam è Laicis & Curialibus, ſed ex Clero Conſtantinopolitano Patriarcha eligeretur.

XXIV. *Cauſa quibus permotus Ioannes PP. Photio favere.*

Cur gratiæ Imperatoris captandæ, quam ſervandorum hac in cauſa canonum ſtudioſior fuerit Joannes Papa, plures interceſſiſſe cauſas conjicit Baronius: nimirum potentiam Græcorum in Italia, cum jam Beneventani atque Capuani, ut teſtatur Europalates, à Francis defeciſſent ad Baſilium: deinde ejuſdem promiſſiones de liberanda Italia, ac præcipuè ipſa Romana Eccleſia ab incurſionibus Saracenorum, & infeſtationibus Comitum vicinorum Romanæ urbi; deque revocanda ſub Romanam ditionem Bulgarorum Eccleſia: Præterea quod prætexebatur bonum pacis, & unionem Eccleſiarum, quæ ob rejectum Photium maximo ſchiſmate dividerentur: denique quod mendaci relatione Baſilius Imperator Joannem Papam deceperit, dum ſuis literis teſtatus eſt, reſtitutionem Photii deſiderari etiam ab iis; qui à ſanctis Methodio & Ignatio ordinati olim fuiſſent. „Hæc ſunt, inquit Baronius, quæ permove„re Pontificem potuerunt, ut quod nullus fecerat prædeceſſorum, „ipſe omnium maxima admiratione tentare auſus fuerit, atque per„ficere,

SEC. IX. „ ficere. Ita doctiſſimus Annaliſta, qui poſtea, valdè culpabilem habitum fuiſſe, ob reſtitutum Photium, Joannem Pontificem oſtendere conatur; hincque accidere potuiſſe exiſtimat, ut ob nimiam animi facilitatem & mollitudinem, abjecta penitus omni virilitate, idem Joannes non Papa, ut deceſſores Nicolaus & Hadrianus, ſed *Papiſſa* fuerit contumeliæ loco dictus; ſicque nomen contumeliæ tranſierit poſteris rerum inſciis in veritatis opinionem, fueritque à pluribus decantatum Joannem octavum Papam fuiſſe fœminam.

XXV. *Joannes PP. ob reſtitutionem Photii non culpandus.* Sed Petrus de Marca lib. 3. de Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 14. num. 4. jure merito cenſet, Joannem excuſatione dignum. „ Ignatio functo, inquit, Photius toties damnatus ſedem ſuam recepit „ ſuffragiis Orientalium Epiſcoporum, adnitente Baſilio Imperatore, ſed illa reſtitutio integra eſſe non poterat, niſi à Sede Apoſtolica probaretur. Quare Joannes VIII rogatus ab Imperatore, ut „ Eccleſiæ paci conſuleret, neceſſitati cedens, Leonis, Gelaſii, „ Felicis, & Concilii Africani auctoritate fretus, qui in rerum anguſtiis temperandas eſſe regulas docent, de conſenſu ceterorum „ Patriarcharum Photium anathemate liberavit, illique ſedem retinere conceſſit, ea lege, ut coram Synodo cogenda miſericordiam peteret. De conſenſu inquam ceterorum Patriarcharum & „ Epiſcoporum Joannes Photium ſolvit, ut videre eſt in Epiſtola „ germana ejuſdem Joannis; quanquam in Epiſtola à Photio corrupta hic conſenſus deſit. Ita Marca, qui paulò poſt addit: Ceterum à culpa Joannem liberat Principis & ceterorum Patriarcharum, totiuſque Synodi Orientalis conſenſus, quem datum fuiſſe „ Joannes ſuis literis ſignificat. Profert autem ad confirmationem „ ſententiæ ſuæ exempla Athanaſii, Chryſoſtomi & Flaviani, qui à „ Synodis damnati cum fuiſſent, à Sede Apoſtolica in integrum „ reſtituti ſunt. Quibus exemplis quoque Photium à Joanne reſtitutum ſcribit Ivo, cum de jure diſpenſationum loquitur. Quod attinet ad conjecturam Baronii, Ioannem VIII ob nimiam facilitatem contumeliæ loco *Papiſſam* dictum fuiſſe, ſicque jactatam fabulam locum dediſſe Ioannæ Papiſſæ, arbitrantis, ex eo ruere ſcripſit ejus Annotator, & nos cum eo, quod hæc fabula exeunte tantum ſeculo decimo tertio, à viro rei Hiſtoricæ imperito excogitata fuerit, qui hanc prætenſam Papiſſam non ſub finem, ſed circa medium ſeculi noni, inter Leonem IV & Benedictum III ſediſſe ineptiſſimè ſcripſit.

XXVI. *Photius pſeudo-Synodum Cpoli celebrat.* Cum Legatis Imperialibus Ioannes Papa Conſtantinopolim direxit Petrum Tituli ſancti Chryſogoni Presbyterum Cardinalem, quem duobus aliis Legatis, Paulo & Eugenio, de quibus ſupra Conſtan-

Conſtantinopoli exiſtentibus adjunxit. Petrus menſe Novembri ejuſdem anni 879. Conſtantinopolim pervenit. Photius Pontificis literas & Commonitorium, ſpecie quidem eas in Græcam linguam vertendi ab iiſdem Legatis elicuit, ſed revera, ut eas pro arbitrio truncaret & interpolaret. Quæ ab eo deleta ſint, quæ addita, quæ immutata oſtendit Baronius eodem anno ex exemplaribus, quæ in Ioannis VIII Regiſtro ſervata ſunt. Hac adornata fraude Photius Synodum habuit, in qua Epiſcopi CCCLXXX ei addicti, cum Orientalium Patriarcharum Vicariis, & ipſis Legatis Apoſtolicis interfuêre, imò & Baſilius Imperator cum duobus filiis ſuis. Ipſi præfuit Photius, quamvis cauſa propria ageretur, Legatis Apoſtolicis Legationis ſuæ auctoritatem indigniſſimè prodentibus. Photius in ſedem reſtitutus eſt ab iiſdem Legatis, qui Epiſcopalia indumenta & dignitatis inſignia ei obtulerunt Ioannis Papæ nomine, quamvis de implendis conditionibus, ſub quibus ipſum reſtituebat Pontifex, nequidem cogitaret. Pſeudo-Synodus inchoata menſe Novembri, & menſe Martio anni 880. abſoluta, quinque Actionibus conſtat, in quarum ſecunda auditæ ſunt palinodię, tam ſcriptis, quàm viva voce factæ nomine aliarum ſedium Patriarchalium, ex verſione ipſius Photii, de miniſterio exhibito octavæ Synodo œcumenicæ, ſub Hadriano Papa & Ignatio habitę, contra quam acriter conclamatum eſt. Unde Photius hanc pſeudo-Synodum *Octavam* poſtea nominavit, & *Generalem* in abolitionem legitimæ Octavæ œcumenicæ ſub Hadriano Papa celebratæ. Ex quo grande malum illud evenit, ut pro germana octava, à Gręcis Schiſmaticis accepta ſit Synodus hæc Photiana, qui eam venerantur, & ut divinum quoddam oraculum obſervant. In Actis porrò hujus Concilii multa eſſe ab impoſtore Photio ſuppoſita, non ſolum Baronius laudatus, ſed & Allatius in peculiari Tractatu *de Octava Synodo Photiana* aſſerere non dubitat.

Abſoluta menſe Martio anni 880. pſeudo-Synodo Photiana, Paulus, Eugenius & Petrus Sedis Apoſtolicę Legati pręvaricatores Romam rediêre, Baſilii Imperatoris & Photii literas ad Joannem Pontificem perferentes, cui diſſimulabant omnia, quę in pſeudo Synodo contra ſanctorum Pontificum Nicolai & Hadriani, atque Synodi octavę œcumenicę decreta, necnon contra ipſius Joannis mandata egerant, agique permiſerant; nihilque aliud retulêre, quam redditam, reſtitutione Photii, Eccleſiæ Conſtantinopolitanę pacem; Bulgariam quoque Eccleſię Romanæ reſtitutam; imperatorem denique claſſem mittere, quę Italiam à Saracenorum incurſionibus tueretur. Id enim Baſilii Auguſti literę confirmabant, ut liquet ex Epiſtola 251. Ioannis VIII ad ipſum *data Idibus Auguſti, Indict. XIII.* XXVII. *Legati Apoſtolici de ea referunt Ioanni pp.*

SEC. IX. In eadem Epiſtola ſignificat Pontifex, ſe approbare quę pro Photio in Synodo acta eſſent, ſed addit: *Et ſi fortaſſe noſtri Legati in eadem Synodo contra Apoſtolicam præceptionem egerint, nos non recipimus, nec judicamus alicujus extare firmitatis.* Suſpicatus quippe eſt Pontifex, Legatos mandata ſua in multis capitibus prętergreſſos, quia Photii literæ continebant, omnia ſecundum Ioannis Pontificis votum ceſſiſſe, tantum ſe miſericordiam coram Synodo non rogaſſe, quòd proprium illud ſit eorum, qui aliquid inique geſſerunt.

XXVIII. *Ioannes pp. Acta in ea Synodo reſcindit.*

Ex his Joannis Papæ literis ad Baſilium Imperatorem, Idibus Auguſti anni DCCCLXXX datis, & ex iis, quas ad Photium eodem tempore ſcripſit, à Baronio relatis, conſtat Ioannem Papam menſe Auguſto adhuc dubitaſſe de Legatorum ſuorum prævaricatione. Sed cum poſtea, quæ ab illis Conſtantinopoli acta erant, accepiſſet, anno 881. Marinum Diaconum, qui vice Hadriani II octavæ Synodo Oecumenicæ cum aliis Legatis præfuerat, ac Photium damnarat, nova legatione exornatum Conſtantinopolim direxit cum mandatis, ut cuncta, quæ in hac Pſeudo-Synodo geſta eſſent, auctoritate Apoſtolica reſcinderet, quod incredibili magnanimitate Marinus præſtitit. Hoc Apoſtolicæ libertatis facinus Imperatoris adeo commovit animum, ut gentium jure, & legationis Pontificiæ majeſtate violata, Marinum in carcerem conjecerit, eumque triginta diebus captivum detinuerit. Hæc conſtant ex literis Stephani V, vulgò VI, à Baronio anno 885. num. IX & ſeqq. relatis, ad Baſilium Imperatorem datis. Denique de his omnibus certior factus Joannes Papa, deceſſorum ſuorum Nicolai & Hadriani II ſententiam in Photium confirmavit, novoque ipſum damnavit anathemate, ut docet ſeries Synodicarum ſententiarum & decretorum Pontificum Romanorum, extans apud Epiſtolam Formoſi Papæ ad Stylianum, in appendice Actorum Græcorum Synodi VIII œcumenicæ, à Matthæo Radero Latio donatorum. Ex his porrò evinci mihi poſſe videtur, Marinum illum Epiſcopum, & ſanctæ Sedis Arcarium, qui anno 881. à Ioanne Papa Neapolim miſſus eſt, quique detulit Epiſtolam 294. ejuſdem Pontificis ad Athanaſium Neapolitanum Epiſcopum, quam Baronius eodem anno num. XI. refert, diverſum eſſe à Marino, qui hanc legationem Conſtantinopolitanam eodem anno obivit, ideoque ex hac Epiſtola probari non poſſe, Marinum, qui poſtea Pontifex dictus eſt, fuiſſe Epiſcopum.

XXIX. *S. Methodium Moravorum Apoſtolorum Romam vocat.*

Eodem anno octingenteſimo octogeſimo primo ſanctus Methodius Moravorum Apoſtolus, cujus ſupra in Hadriano II mentionem fecimus, Romam venit, & quidem vocatus à Ioanne Papa, quòd calumniam

calumniam apud eum paſſus eſſet, quaſi aliter doceret, quam coram Apoſtolica ſede profeſſus fuiſſet. Sed ſanctus Archiepiſcopus palam exponens, quam profiteretur & prędicaret fidem, ab eodem Pontifice verus probatus Apoſtolus, ad opus miniſterii redire juſſus eſt. Alium quoque Joannes Pontifex ſub ipſo conſecravit Epiſcopum nomine Wichinum. Methodio revertenti, menſe Junio Joannes Epiſtolam ordine 247. dedit, ad ejus provinciæ Principem, nomine Sfentopulcrum, qua novæ illi coaleſcenti Eccleſiæ permiſit lingua Sclavonica in Officiis uti, adeo ut etiam Miſſæ eadem lingua cantarentur, dummodo *Evangelium Latinè legeretur & poſtmodum Sclavonica lingua translatum in auribus populi Latina verba non intelligentis* annunciaretur, ut fuſius in ejuſdem Hadriani II Pontificatu oſtendimus.

XXX. *Auxilium petit à Carolo Craſſo contra Saracenos.*

Cum Carolomannus Bajoarię & Italię Rex XI Kalendas Aprilis anni octingenteſimi octogeſimi obiiſſet, ut ſcribit Annaliſta Bertinianus, Carolus Craſſus ejus frater ſolus Italię regno pręfuit. Ad hunc Joannes Papa eodem anno, circa finem menſis octobris Epiſtolam ordine 249. ſcripſit, nuncians Saracenos à Græcis victos, ſeque ab iiſdem Saracenis valde premi, ideoque poſtulat, ut ſibi quam citiſſimè auxilio veniat: *Poſtremo*, inquit, *fili cariſſime, quod ſciſcitamini de Gracis atque Iſmaëlitis & ceteris quibuſque exteris nationibus, vel concivibus, qualiter res agatur, breviſſimè reſpondemus*, &c. *Gracorum navigia in mari Iſmaelitarum victorioſiſſime ſtraverunt phalanges, & eos prout Dominus voluit, debellati ſunt. Sed nos tamen tam ipſi jam dicti Ismaelita, quàm alii concives noſtri impugnant ac perſequuntur. Data III Kalend. Novemb. Indict. XIV, ideoque anno* 880.

XXXI. *Carolum Craſſum Imperatorem coronat.*

Carolus Craſſus Rex tunc in obſidione civitatis Viennenſis, contra Boſonem anno octingenteſimo ſeptuageſimo nono Burgundię, ſeu Arelatis Regem dictum, cum Ludovico & Carolomanno Francorum Regibus, Ludovici Balbi quondam Regis filiis detinebatur, ut refert Annaliſta Bertinianus ad annum 880. qui ſubdit: *Carolus autem, qui ſe unà cum ſolrinis ſuis Viennam obſeſſurum promiſerat, mox ut quadam ſacramenta utrimque inter eos facta fuerunt, ab ipſa obſidione receſſit, & in Italiam perrexit, Indeque Romam veniens, à Joanne Papa ſe in die Nativitatis Domini in Imperatorem conſecrari obtinuit.* Ioannes itaque Papa Carolum Craſſum anno octingenteſimo octogeſimo, in die Natalis Domini Imperatorem coronavit, non verò anno DCCCLXXXI, ut ſcribit Baronius, qui in eam opinionem abiit, quod non adverterit Sigebertum, Hermannum Contractum, Reginonem, Annaliſtam Metenſem, alioſque quoſdam ſcribentes, hanc inaugurationem factam anno 881. annum exordiri à die Natalis Chriſti, ideoque annum 881. ab eo die anno 880. inchoare,

Digitized by Google

SEC. IX. quo ideo anno Carolus Craſſus Imperiali benedictione ſublimatus eſt. Quod confirmatur ex Epiſtola Joannis Papæ ordine 269. ad Carolum Imperatorem, quæ dicitur *data IV Kalendas Aprilis*, *Indictione XIV*, ideoque anno 881. nam ſi menſe Martio illius anni jam erat Imperator, profectò anno 880. imperium inierat, cum, ipſo fatente Baronio, in die Natali Chriſti coronatus fuerit.

Alphonſus Magnus hujus nominis III, Legionis & Aſturiarum
XXXII. *Ovetenſem Eccleſiam Gallæciæ Metropolim facit.* Rex, poſt varias victorias de Saracenis reportatas, non multo poſt ordinationem Joannis VIII, Presbyteros duos Romam ad eum miſit, qui ab eo peterent, ut Eccleſia beati Iacobi Apoſtoli conſecraretur, & Concilium celebraretur, ut narrat Sampirus Aſturicenſis Epiſcopus, cujus Hiſtoriam Sandovallius publicavit. Epiſtola Joannis Papæ ad Alphonſum, ſeu Adelfonſum, qua ei concedit, ut Ovetenſis Eccleſia Gallæciæ Metropolitana efficiatur, eſt ordine 309. in Regiſtro Epiſtolarum Joannis VIII. Ea verò, quâ monet, ut Eccleſia Sancti Jacobi Compoſtellana conſecretur, eſt ordine 310. Conſecrata eſt itaque Eccleſia illa, & Concilium celebratum anno DCCCLXXVI, ut probat Annotator Baronii ad annum 882. ex eodem Sandovallio in Notis & diſſertationibus ad eam Sampiri Hiſtoriam pag. 245.

Baronius refert ex Vaticanæ Eccleſiæ monumentis Ioannis Pa-
XXXIII. *Conſtitutionem edit de jure Cardinalium S. R. E.* pæ VIII conſtitutionem de jure Cardinalium ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, qua ſtatuit, ut bis in menſe ad aliquem Titulum convenirent, de reformatione Cleri, & Chriſtianæ plebis acturi, Clericorum & laicorum querimonias audituri, juſque ipſis dicturi: Quod ſicut Pontifex Moyſi, ita Cardinales Septuaginta Seniorum, qui ſub eo judicabant, formam gerant in Eccleſia. Monaſteriorum diſpoſitionem & Abbatum inſtitutionem iis committit Cardinalibus, qui fuerant ex monaſteriis aſſumpti. Jubet quoque ut ob eamdem Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſollicitudinem bis in hebdomada ad palatium Apoſtolicum convenirent, juxta Leonis quarti deceſſoris ſui decreta, tandemque addit: *Sancimus de parochiis noſtris, quantumque Pontifici competit, pontificali beneficio vos in perpetuum poſſidere, & in principalibus Eccleſiis juxta primatum veſtræ conſecrationis viciſſim officia divina peragere, & earum oblationibus, ſalva ſemper Cardinalium Diaconorum priſca conſuetudine, æqualiter participare tam propter uſum veſtrum, quam in Eccleſiarum veſtrarum luminarium concinnationes.*

Cum juxta Marianum Scotum, Luitprandum, Honorium Augu-
XXXIV. *Moritur.* ſtodunenſem, Martinum Polonum, tres codices Colbertinos & duos à Schelſtratio in fine Appendicis ad Opus Chronologicum Antiquitatis Eccleſiæ publicatos, Joannes VIII Papa *annos decem & dies duos* ſederit, è vita migravit die decima quinta, vel decima ſexta menſis Decembris

Digitized by Google

Decembris anni octingenteſimi octogeſimi ſecundi, cum, ex dictis, *SEC. IX.*
die decima quarta Decembris anni DCCCLXXII conſecratus fuerit. Unde continuator Anonymus Annaliſtæ Fuldenſis, à Marquardo Frehero editus, & à Ducheſnio Tomo 2. recuſus, qui ab anno 882. opus ſuum inchoat, & abſolvit cum anno nongenteſimo, ſcribit ad initium anni 883. renunciatum eſſe Carolo Craſſo Imperatori, præſulem Apoſtolicæ ſedis Joannem, ab iis, qui ejus theſaurum & dignitatem anhelabant, malleolo percuſſum expiraſſe. Obiit itaque Joannes menſe Decembri, cum initio ſequentis menſis, mors ejus Carolo Imperatori renunciata fuerit. Iſtum porrò Annalium Fuldenſium Continuatorem citabimus ſub nomine Annaliſtæ Freheriani. Quæ nomine Joannis VIII ad Photium ſcripta circumfertur Epiſtola contra proceſſionem Spiritûs Sancti à Filio, & additionis vocis *Filioque* ad Symbolum, ipſi per calumniam affiſcta eſt, inquit Baronius ad annum 879. ubi eam Epiſtolam recitat.

MARINVS I, ſeu MARTINVS II *Pontif.* CX.

Anno Domini DCCCLXXXII.

CVm nullus Antiquorum annotarit diem mortis Joannis VIII, aut interpontificium quod poſt mortem ejus fuit, divinari non poteſt, quo die Marinus ex Galleſio Faleriorum in Etruria ortus, ex patre Palumbo Presbytero, Archidiaconus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, ejus ſucceſſor conſecratus fuerit. Sed ſolum conjicere poſſumus, ejus ordinationem contigiſſe circa finem menſis Decembris ejuſdem anni octingenteſimi octogeſimi ſecundi. Annaliſta enim Freherianus, in morte Joannis VIII à nobis laudatus, poſtquam ſcripſit, mortem Joannis renunciatam eſſe Carolo Craſſo Imperatori initio anni 883. addit: *Nec mora apparuit, in cujus vice omni populo Romano unanimiter conſortante, Marinus, qui in id tempus Romana in urbe Archidiaconus tenebatur, ordinari compactum eſt.* Non multo itaque poſt mortem Joannis VIII ordinatus eſt Marinus. I. *Marinus I fit Papa.*

Ex hoc Annaliſtæ Freheriani loco etiam habemus, Marinum fuiſſe Archidiaconum Romanæ Eccleſiæ, non verò Epiſcopum, vel Bulgarorum, vel alterius ſedis. Poſtulatus quidem fuerat Archiepiſcopus à Bulgaris, Hadriano II Eccleſiam Romanam regente, ſed nullum indicium eſt, ex quo appareat, eum tunc fuiſſe ordinatum Archiepiſcopum ab eodem Hadriano. Verum eſt etiam Græcos Marinum pro vero Pontifice Romano agnoſcere recuſaſſe, quòd Photio pſeudo-Patriarchæ Conſtantinopolitano ordinationem ſuam non II. *Erat antea Archidiaconus, non Epiſcopus.*

SEC. IX. ſignificaſſet, & tres legationes contra eum ſuſcepiſſet, ac prætexuiſſe illum fuiſſe antea Bulgarorum Epiſcopum, ac proinde non potuiſſe ad ſedem Romanam transferri. At Stephanus V, vulgò VI in Epiſtola à ſe ad Baſilium Imperatorem data, quam refert Baronius anno 885. num. 9. & ſeqq. dicit eos id aperte oſtendere non poſſe, ſubditque: *Quod objicitur de canone, cum tamen id nunquam fuerit: multitudo tamen ſanctorum patrum, & illorum auctoritas & judicium potuit illum conſtituere in primo gradu.* Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico ſcribit, credibile eſſe, mortuo Sancto Methodio Moravorum Apoſtolo & Archiepiſcopo, Marinum illius gentis fuiſſe ordinatum Epiſcopum, nulli ſedi adſtrictum, licet in Moraviam nunquam profectus ſit; ſed hæc conjectura ſtare non poteſt, cum S. Methodius uſque ad annum circiter octingenteſimum nonageſimum quartum in vivis fuerit, ut eo anno num. 18. videre eſt in Critica Baronii; & præterea anno electionem Marini antecedente, ſcilicet 881. Joannes Papa alium ſub Methodio Epiſcopum pro Moravis conſacraverit, nempe Wichinum, ut in ejus Pontificatu num. XXIX diximus. De Marino vide dicta ibidem num. XXVIII ubi oſtenſum eſt, eum diverſum fuiſſe à Marino Epiſcopo & Sanctæ ſedis Arcario.

III. *Ejus legationes ante Pontificatum.* Marinus ante Pontificatum tribus vicibus legationem obierat Conſtantinopoli in cauſa Photii. Primò ſub Nicolao, ad Photium excommunicandum. Secundò ſub Hadriano II ad eumdem deponendum, & reſtituendum Sanctum Ignatium, ac Oecumenicam Synodum celebrandam. Tertiò denique ſub Joanne VIII ad reparandam ruinam, quæ facta fuerat per tres Legatos ab eodem Pontifice pro reſtitutione Photii miſſos, de quibus legationibus, ſuis locis locuti ſumus, ex quibus & conſtat, Marinum ſingulari prudentia, & invicto in gerendis Eccleſiæ rebus animo tantam celebritatem nominis ſibi peperiſſe, ut ſummo Pontificatu dignus facile judicatus ſit.

IV. *Marinus rurſùs Photium damnat.* Ut primum Marinus Pontificiam dignitatem adeptus eſt, Photium rurſùs damnavit, omniaque ejus acta reſcidit. Quod impatientiſſime ferens Baſilius Auguſtus, Romam ſcribere auſus eſt, ipſum non eſſe legitime electum Pontificem, quòd alterius Eccleſiæ fuiſſet Epiſcopus, multaque alia in ipſum effutiit. Sed calumnias Baſilii in Marinum confictas rejicit Stephanus Papa V in laudata ad Baſilium Imperatorem Epiſtola: *Quicumque*, inquit, *dicunt, Marinum fuiſſe antea Epiſcopum, ac proinde non potuiſſe ad aliam ſedem transferri, oſtendant illi apertè. Scito dilecte & omni honore digne Imperator, quod licet illi impedimento fuiſſet, quod objicitur de canone, cum tamen id nunquam fuerit, multitudo tamen ſanctorum patrum*, & cetera num. II recitata, poſteaque pluribus exemplis probat, potuiſſe ab una ſede

ad

ad aliam transferri, etiam ſi verum fuiſſet, eum antea fuiſſe Epiſcopum, quod tamen antea negaverat. Marinum porrò excommunicaſſe Photium teſtantur Auctor Breviarii Græci Synodi Conſtantinopolitanæ VIII, & ejuſdem Breviarii Græci Additamentum.

V. *Formoſum Epiſc. Portuenſem reſtituit.*

Idem Pontifex Marinus Formoſum Epiſcopum Portuenſem à Joanne VIII deceſſore excommunicatum, ſede depoſitum, & jurare coactum, ſe nunquam Romam vel ad Epiſcopatum rediturum, reſtituit in Epiſcopatum, & à juramento abſolvit, quo etiam promiſerat, ſe in communione laica perpetuò manſurum, quod teſtatur Auxilius lib. 2. de ordinationibus Formoſi cap. 20. In locum Formoſi ordinatus fuerat Epiſcopus Portuenſis, Walpertus, ut conſtat ex ſubſcriptione Epiſtolæ Joannis VIII, qua Walæ Metenſi Epiſcopo Pallium concedit, de qua in ejus Pontificatu num. XVIII; ſed mihi incompertum eſt, an Walpertus ille hoc tempore adhuc in vivis eſſet. de Formoſo lege dicta in Nicolao primo & in eodem Joanne VIII.

VI. *Fulconi Remenſi Archiep. pallium mittit.*

Anno octingenteſimo octogeſimo ſecundo, die ſeptima menſis Decembris, paulo ante Marini conſecrationem, & quibuſdam diebus ante Joannis VIII obitum, vita exceſſit Hincmarus Remenſis Archiepiſcopus, eique ſubſtitutus fuit Fulco, vir primariæ nobilitatis, qui poſtea Francorum regnum ſub Carolo Simplice Rege moderatus eſt. Fulco audita Marini Papæ ordinatione, literas ad eum ſcripſit, de quibus hæc habet Flodoardus in Vita ipſius Fulconis: *Succeſſit in Epiſcopatu Remenſi Fulco vir nobilis & palatinis aſſuetus officiis. Qui fidei ſuæ tenorem Marino Papa delegans, pallium ab eo anteceſſorum ſuorum de more ſuſcepit. Cui etiam literas miſit pro concedendo debito Remenſis Eccleſiæ privilegio, atque pro commendatione Regis Carolomanni, in quibus ſe ſignificat ab eodem Papa dudum fuiſſe cognitum, tempore Joannis Papæ, quando cum Carolo Imp. idem Fulco fuerat Romæ.*

VII. *Dominicæ Crucis partem ad Angliæ Regem mittit.*

Eodem anno octingenteſimo octogeſimo tertio *Marinus Papa Scholam Anglorum Romæ exiſtentem, Ælfredo Rege deprecante, à tributo liberam fecit, qui etiam Regi præfato dona tranſmittens plurima, dedit ei inter cetera portionem non modicam illius Crucis ſalutiferæ, in qua Dei filius pro ſalute mundi pependit*, inquit Matthæus Weſtmonaſterienſis, qui res Anglicanæ Eccleſiæ accuratè proſequutus eſt. Simeon item Dunelmenſis in Hiſt. de Geſtis Regum Angl. ad annum 884. loquitur de donis à Marino Papa ad Ælfredum Regem tranſmiſſis; ſed Auctor Chronici Saxonici ad annum 1154. deducti, & à paucis annis Oxonii vulgati, ad annum 883. habet: *Marinus inſignis ille Papa miſit lignum Domini Ælfredo Regi. Eodem item anno detulerunt Sighelmus & Æthelſtanus eleemoſynas Romam, quas Ælfredus Rex eò* (ſe miſſurum) *voverat.*

Digitized by Google

SEC. IX. VIII. *Solemniacenſi monaſterio privilegium concedit.* Synodus Sueſſionenſis III anno 866. celebrata, Solemniacenſis monaſterii ordinis Benedictini, in diœceſi Lemovicenſi ſiti privilegium innovarat, quo libertas eligendi Abbatem ſecundùm Regulam S. Benedicti Monachis confirmabatur. Eidem monaſterio privilegium conceſſit Marinus Papa, quo ipſum in tuitionem Sedis Apoſtolicæ recepit, dona temporalia ab ipſis libere adminiſtrari, & in eorum uſum cedere ſtatuit, prohibuitque, *ne ullus Epiſcoporum ſeu Comitum, manſionaticum ibi, vel paratas, vel ſtationes exigeret.* Electionis quoque libertatem ipſis confirmavit, adjecto terribili anathemate in eos, qui alium Abbatem ibi ſtatuere præſumpſerint, *niſi quem ejuſdem loci Monachi ſecundùm authenticam & Regularem inſtitutionem ex ſe ipſis elegerint ordinandum.* Loci denique, propter Normannorum incurſus, muniendi licentiam ipſis conceſſit.

IX. *Mortem obit.* Marianus Scotus, Luitprandus, Honorius Auguſtodunenſis, Martinus Polonus in Chronico, & plerique Catalogi habent, Marinum Papam ſediſſe *annum unum & menſes quinque.* Cum ergo exeunte menſe Decembri anni octingenteſimi octogeſimi ſecundi ordinatus fuerit, mors ejus menſe Maio anni octingenteſimi octogeſimi quarti contigit, die incerto. Baronius quidem & Papebrocius mortem Marini cum menſe Februario illigant, ſed ſine teſte, & contra præfatorum Scriptorum & Catalogorum fidem, ejus Pontificatum mutilarunt. Porrò Marinum, ſeu *Martinum II*, ut recentes Scriptores eum appellant, malis artibus Pontificatum adeptum eſſe, & nihil dignum memoria egiſſe, falsò ſcribit Platina, ut ex dictis liquet.

HADRIANUS III. *Pontif. CXI.*

Anno Domini DCCCLXXXIV.

I. *Hadrianus III Marino ſuccedit.* Marino Papa ad meliorem vitam tranſlato, Hadrianus III, natione Romanus, ex patre Benedicto, electus eſt & conſecratus Romanus Pontifex menſe & die incertis, nullus enim Antiquorum diem mortis Marini, aut interpontificium, quod poſt mortem ejus fuit, annotavit, ſed ex duratione ſedis Hadriani conjicere ſolùm poſſumus, hunc vel circa finem Maji, vel initio menſis Junii ejuſdem anni octingenteſimi octogeſimi quarti Pontificium thronum aſcendiſſe.

II. *Decretum edit, Papa conſecretur ſine præſentia Legatorum.* Saraceni tunc temporis impunè Italiam, Eccleſiamque populabantur, nam menſe Septembri anni octingenteſimi octogeſimi quarti, teſte Leone Oſtienſi lib. 1. cap. 45. Caſinenſe monaſterium invaſerunt & incenderunt, ipſumque Abbatem Bertarium ad aram beati

Martini

Digitized by Google

Martini crudeliſſimè obtruncarunt. Itali Regum incuriam indignati cogitarunt de Rege è ſua gente creando, qui præſens Italiam gubernaret, omnibuſque hoſtium irruptionibus maturiùs occurreret. *SEC. IX.*
„His rebus inſtincti, inquit Sigonius lib. 5. de Regno Italiæ ad an-
„num 884. Hadrianum Pontificem adeunt, eumque ut ſalutari
„decreto impoſterum Reipublicæ caveat, orant. Hadrianus ſive
„proximo Joannis, ſi negaret exemplo deterritus, ſive Romæ at-
„que Italiæ laude, ſaluteque permotus, facile petentium in pote-
„ſtate fuit, ac ſtatim duo inſignia decreta fecit: unum pro Roma-
„norum libertate, *ut Pontifex deſignatus conſecrari ſine præſentia Regis,*
„*aut Legatorum ejus poſſet:* alterum pro dignitate Italiæ, *Ut moriente*
„*Rege Craſſo ſine filiis, regnum Italicis Principibus unà cum titulo Impe-*
„*rii traderetur.* Quibus rebus auditis Craſſus in Italiam ſe recepit.
Ejuſdem decreti Hadriani de ordinando Romano Pontifice ſine præſentia Legatorum Imperialium, mentionem faciunt Platina & Ciaconius, ſed nullum ad id probandum teſtem proferunt. Illud tamen ab eo Pontifice emiſſum fuiſſe, ex eo conjici poteſt, quod Stephanus V Hadriani III ſucceſſor, abſque eorumdem Legatorum præſentia conſecratus fuerit, ut ſuo loco dicetur.

III. *Photium in communionem recipere recuſat.*

Hadrianus Papa à Baſilio Græcorum Imperatore ſollicitatus, ut cum Photio ceu legitimo Patriarcha in rebus fidei & religionis communicaret, à deceſſoris ſui Marini ſententia dimoveri non potuit, eumque ſemper ut damnatum ab Eccleſia execratus eſt, & ut laicum inſectatus. Baſilius ejus conſtantiam intuitus, magna indignatione commotus, evomens, quam in ſe continuerat, iram, contumelioſas ad Hadrianum Papam literas dedit, quæ eo defuncto Romam perlatæ, Stephano ipſius ſucceſſori redditæ ſunt. Stephani Papæ ad eas reſponſum refert Baronius anno 885.

IV. *In Franciam pergit.*

Jam in morte Joannis VIII diximus Annaliſtam Fuldenſem, qui anno 881. Opus ſuum abſolvit, continuatum eſſe ab Anonymo, quem vocavimus Annaliſtam Freherianum. Sed præter illum alius Anonymus à Lambecio Tomo 2. Bibliothecæ Cæſareæ editus, idem opus continuavit, quem ideo *Lambecianum* appellabimus. Hic autem Annaliſta ad annum 885. hæc habet de morte Hadriani Papæ: *Imperator cum ſuis apud Franconofurt colloquium habuit, miſſiſque Romam nunciis Hadrianum Pontificem invitavit in franciam. Voluit enim, ut fama vulgabat, quoſdam Epiſcopos irrationabiliter deponere, & Bernhartum filium ſuum ex concubina hæredem regni poſt ſe conſtituere, & hoc quia per ſe poſſe fieri dubitavit, per Pontificem Romanum, quaſi Apoſtolica auctoritate perficere diſpoſuit. Cujus fraudulenta conſilia Dei nutu diſſipata ſunt.*

V. *In itinere moritur.*

Nam, ut pergit idem Continuator Lambecianus, *Pontifex Romanus ab Urbe digreſſus & Heridano* (ſeu Pado) *flumine tranſito, vitam præſen-*

SEC. IX. *tem finivit, ſepultuſque eſt in monaſterio Nonantulas. Quod cum Imperator comperiſſet, contriſtatus eſt valde, eò quod in tali negotio voti compos effici non potuit.* Nonantulanum monaſterium ſitum erat milliario quinto à Mutina in Orientem trans Panarum ſeu Scultennam fluvium. Annaliſta verò Freherianus ſcribit: *poſt obitum Carolomanni Regis (* qui contigit menſe decembri anni 884. ut ad eum annum legere eſt in Critica Baronii *) qui tunc Galliam rexerat, Cæſar regnum ipſum aggreditur, receptiſque primoribus, & diſpoſitis ibi rebus, prout voluit, remeavit in Franciam ad edictum Placitum Wormacenſe obviam Apoſtolico. Sed dum ipſe Papa jam medio itineris ſpatio foret, correptus celeri infirmitate expiravit.* Hadrianum III in itinere defunctum docet etiam Guillelmus Bibliothecarius in Vita Stephani V.

VI. *Nonantulæ ſepelitur.* Ex his corruit opinio Ciaconii ſcribentis, Hadrianum III in Baſilica Sancti Petri ſepultum eſſe. Corruit & Nonantulanorum Monachorum traditio, cui Ughellus Tomo VI Italiæ Sacræ in Epiſcopis Mutinenſibus adhæſit, exiſtimantium Hadrianum primum in ſuo monaſterio ſepulturam accepiſſe; non enim Hadrianus I, ſed Hadrianus III eo in loco ſepulturam nactus eſt, Hadrianus verò I Romæ, ut ſuo loco oſtendimus. Luitprandus, Marianus Scotus, Ordericus Vitalis lib. 2. & plerique Catalogi habent Hadrianum III ſediſſe annum unum & menſes quatuor, quare mortuus eſt menſe circiter Septembri anni octingenteſimi octogeſimi quinti, ſicque menſes illi dicendi ſunt incompleti; nam Stephani V ejus ſucceſſoris initium ante finem menſis Septembris conſignari non poteſt, ut ejus & Formoſi duratio manifeſtum facient. Sigonius laudatus ſcribit, Hadrianum III ante Pontificatum appellatum fuiſſe Agapetum, indeque Mabillonius in præfatione ad partem II Seculi VI Benedictini §. 12. ait hunc primum fuiſſe, qui nomen mutaverit; ſed præterquamquod nullus ante Sigonium id in literas miſit, niſi dicamus Sigebertum & Marianum Scotum, qui Agapetum interponunt inter Marinum & Hadrianum III, ex uno Hadriano, Agapeto antea dicto, duos Pontifices feciſſe, communiter creditur Joannem XII fuiſſe primum ex Pontificibus Romanis, qui cum antea Octavianus vocaretur, Joannes dici voluit, quod & Mabillonius ipſe jam antea ſcripſerat in Præfatione ad Seculum V Benedictinum §. 1. num. 7.

STEPHANUS

STEPHANVS V, aliis VI *Pontif. CXII.*

Anno Domini DCCCLXXXV.

I. *Stephanus V inthronizatur.*

NVncio de Hadriani III Papæ morte Romam perlato, *Romani cives, qui multa tam locuſtarum devaſtatione, quam pluvia ſterilitate, ſeu famis inopiâs paſſi fuerant incommoda, credentes ſe poſſe* Stephani, natione Romani, de Regione via lata, Tituli SS. Quatuor Coronatorum presbyteri *ſanctitate relevari, conventu ſanctiſſimorum Epiſcoporum & totius Clericalis ordinis, nec non nobilium Senatorum, & virorum illuſtrium cœtu, acclamantibus omnibus unà cum populo*, poſtularunt eum in Pontificem, omneſque cum Joanne Epiſcopo Ticinenſi Miſſo Caroli Craſſi Imperatoris pro tuitione Vrbis, ad eumdem Titulum SS. Quatuor Coronatorum pergentes, eum licet reluctantem ad patriarchium Lateranenſe traxerunt, & inthronizaverunt, inquit Guillelmus Bibliothecarius in ejus Vita.

II. *Conſecratur ſine præſentia Legatorum Imp.*

Adveniente autem, ſubdit idem Guillelmus, *proximo die dominico ad beatiſſimi Apoſtolorum principis limina omnis Romana Eccleſia eum honorabiliter detulit. Vbi etiam conſecratus Pontifex Miſſarum ex more celebravit ſolemnia.* Ex his patet ſtatim ordinatum fuiſſe Stephanum, antequam Legatos Imperator mitteret, qui ejus ordinationi intereſſent. Quod etiam diſertè nos docet Annaliſta Lambecianus, de quo in ſuperiori Pontifice locuti ſumus, his verbis: *Romani, Pontificis ſui morte comperta, Stephanum in locum ejus conſtituerunt. Vnde Imperator iratus, quòd eo inconſulto illum ordinare præſumpſerunt, miſit Liutwardum* (Epiſcopum Vercellenſem) *& quoſdam Romanæ Sedis Epiſcopos, qui eum deponerent*; *quod perficere minimè potuerunt. Nam prædictus Pontifex Imperatori per Legatos ſuos pluſquam XXX Epiſcoporum nomina, & omnium presbyterorum & diaconorum, Cardinalium atque inferioris gradûs perſonarum, nec non & laicorum principum regionis ſcripta deſtinavit, qui omnes unanimiter eum elegerunt, & ejus ordinationi ſubſcripſerunt.* Imperator cum unanimem Cleri conſenſum accepiſſet, ira ejus deferbuit, & Stephanum Papam honorificè habuit. Ex quibus intelligimus verum eſſe, quod ſuperiùs diximus, Hadrianum nempe III decreto ſuo ſtatuiſſe, *ut Pontifex deſignatus conſecrari ſine præſentia Regis, aut Legatorum ejus, poſſet*, alioquin Clerus Romanus, contra Eugenii II decretum, uſumque receptum, non permiſiſſet Stephanum V ordinari ſine præſentia Legatorum Imperialium. Hæc conſecratio peracta eſt circa finem menſis Septembris anni octingenteſimi octogeſimi quinti.

III. *Stephani PP. virtutes ac ſanctimonia*

Stephanus nobili genere natus erat, Hadriano II familiaris, Marino Papæ amiciſſimus fuit, à quo presbyter Cardinalis Tituli

SEC. IX. SS. quatuor Coronatorum creatus eſt. Caſtitate, doctrina, caritate in pauperes, omnique genere virtutum ſummam promeritus eſt dignitatem. Eo ipſo, quo electus eſt, die, & priuſquam ad palatium Lateranenſe perveniret, pluvia diu optata, poſt longam ſiccitatem & annonæ penuriam, tanta cœlitus conceſſa eſt, *ut aperto judicio Deus oſtenderet, tanti almigeri viri precibus, meritis ac precibus, omnibus ſe velle propitiare populis*, inquit idem Guillelmus, qui poſtea ſubdit, eum, Lateranenſe Patriarchium cùm expilatum inveniſſet, inolita jam peſſima conſuetudine, ut poſt obitum Pontificis univerſa palatii Apoſtolici ſuppellex diriperetur, paterna bona pauperibus erogaſſe: miniſtros probitatis & ſapientiæ opinione claros elegiſſe: orphanos quotidie aluiſſe: nobiles ad paupertatem redactos vocaſſe ad convivium, & verbo Dei ſimul refeciſſe: miſſæ ſacrificium ſingulis diebus celebraſſe, niſi caritatis officiis vacandum eſſet: tandemque locuſtas, quæ ſatas & vineas longe lateque depaſcebantur, poſt longam orationem juxta Eccleſiam ſanctorum Apoſtolorum, aqua benedicta extinxiſſe.

IV. *Stephanus PP. ſcribit ad Baſilium Imp. & Photium execratur.*

Idem Stephanus Papa, cum accepiſſet literas, quas, ut diximus, Baſilius Imperator blaſphemiis atque conviciis plenas ſcripſerat ad Hadrianum III Pontificem, tàm adversùs eum, quàm contra Marinum ejus deceſſorem, hunc vindicat à calumnia, & antea fuiſſe Epiſcopum negat: quod etſi verum fuiſſet, impedimentum tamen canonicum non eſſet, ut ſummus Pontifex eligeretur: perſtans inſuper ipſe Stephanus cum iiſdem ſuis deceſſoribus in execratione atque deteſtatione Photii, egregiam reſcripſit ad Imperatorem Epiſtolam, quam refert Baronius ex codice Columnenſi, qua objecta diluens, inſuper eum redarguit, quod pro eodem Photio excommunicato tantopere laborans, Romanam Eccleſiam adeo afficeret contumeliis, cui cum omni veneratione ſubditus eſſe deberet: & quod Pontificum ſe Judicem conſtitueret, quorum ſacris doctrinis dirigendus eſſet. Deinde gratulatur ei quòd ex filiis ſuis unum Sacerdotio dedicaſſet; iſta ſuggerens, quò Imperatorem induceret, ejecto Photio, ipſum inſtituere Patriarcham, quod & poſtea evenit, ut mox dicetur. Ad poſtremum rogat Imperatorem, ut opituletur Romanæ urbi adverſus Saracenorum incurſiones.

V. *Photio è ſede exturbato Stephanus ab eo diaconus ordinatus ſubſtituitur.*

Hæ literæ ſcriptæ anno octingenteſimo octogeſimo quinto, Baſilio Imperatore mortuo Conſtantinopolim pervenêre (hic enim Imperator naturæ debitum ſolvit die prima Martii anni octingenteſimi octogeſimi ſexti) & Leoni ejus filio & ſucceſſori, qui *Sapiens* ſive *Philoſophus* cognominatus eſt, redditæ fuêre. Leo cum eas legiſſet & expendiſſet, captata mox occaſione, quòd Photius conſilium iniiſſet de eligendo in Imperatorem cognato ipſius Photii, hunc è

ſede

ſede Conſtantinopolitana penitus exturbavit, & in Armeniacorum *SEC. IX.*
monaſterium *Bardi* dictum detruſit; Stephanum verò Principem fratrem ſuum, annos circiter ſexdecim natum, Patriarcham deſignavit, & inaugurari juſſit: moxque *Stylianum* cognomento Mapani Neo-cæſarienſium in Euphrateſia provincia Metropolitam, & alios ejus in Photiana perſecutione commilitones, Epiſcopos, presbyteros, diaconos, alioſque veritatis & pietatis ſectatores, his verbis eſt allocutus: *Noſtrum ex Deo Imperium, perpenſa veritate, iniquum illum hominem Photium è ſede Patriarchali ejecit, & veſtram perſecutionem ſedavit. Nec ullo pacto cogam quemquam veſtrum, ut inviti cum illo communicetis, quin potius oro pietatem veſtram, ut communicetis cum fratre meo, & fiat unum ovile. Sin autem inconſultis Romanis, qui Photium damnaverunt, nolueritis fratri meo convenire, quoniam videlicet à Photio Diaconus fuit ordinatus, venite ſcribamus, & mittemus unà Romam ad Pontificem, ut diſpenſet abſolutionem anathematis iis, qui à Photio fuerunt ordinati.* Id docet Auctor Additamenti, quod Stephani V, vulgò VI literis ad Imperatorem Baſilium Græcis annexum reperitur.

Scripſit igitur Leo Auguſtus ad Stephanum V Pontificem maximum, ſcripſit & Stylianus tam ſuo, quam omnium Sacerdotum Orientis Catholicæ communionis nomine, illumque rogarunt, ut infractorum in ordinatione Stephani Patriarchæ canonum veniam concederet, & populo ignoſceret, qui fraude Photii deceptus, poſt obitum Sancti Ignatii, rursùs Photio adhæſerat. Non extat quidem Leonis Imperatoris Epiſtola, ſed Epiſtola Styliani breviter repetit ab initio omnia Photii ſcelera, declarat quomodo eum Leo ejecerit, rogatque ut damnans eum, benignè diſpenſet cum aliis Epiſcopis, qui ab eo decepti fuiſſent; ut ita pax omnimoda reſtituatur Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ. Cujus quidem Epiſtolæ notanda ſunt maxime verba, quibus hoc petitur à Stephano Papa: *Quoniam verò ſcimus*, inquit Stylianus, *quod à veſtra Apoſtolica ſede corrigi, & juxta canones corripi debemus; hac de cauſa humilibus his noſtris literis tuam oramus venerabilitatem, ut miſericorditer nobiſcum agas*, & plura alia ejuſmodi.

VI. *Legatio ab Oriente ad Stephanum PP. pro diſpenſatione.*

Stephanus Pontifex cum nonnullam diſſenſionem inter Styliani & Imperatoris literas animadvertiſſet, timuit, ne ſibi obreperetur; Leo enim Imp. ſcripſerat, Photium ſponte ſe abdicantem quietam vitam elegiſſe; Stylianus verò Photium à Catholicis ejectum aſſerebat; quamobrem Pontifex diſpenſationem, quam rogabant, ſuſpendit, juſſitque ab utraque parte Legatos mitti, quibus auditis poſſet ſententia pronunciari. Nam ſi acquieviſſet iis, quæ ſcripta erant ab Imperatore de Photio ſe abdicante, ejus ſeſſionem illegitimam

VII. *Stephanus PP. diſpenſationem ſuſpendit.*

SEC. IX. quodammodo probare videri potuiſſet: nullus enim locus eſſe poterat renunciationi, ei qui nunquam legitimè ſediſſet: *Nos igitur*, inquit Stephanus, *abſque diligenti inquiſitione qualecumque Judicium proferre non poſſumus. Quapropter nunc ſententiam prorogavimus: & opus eſt utriuſque partis religioſiſſimos Epiſcopos mitti, ut perpensâ omni dubitatione, & veritate utrimque manifeſtata, dicere poſſimus quod Deus voluerit. Romana enim Eccleſia inſtar ſpeculi & exemplaris reliquis Eccleſiis conſtituitur. Et quodcumque deffinierit, in ſempiternum manet incorruptum: & hac de cauſa ſententias magna cum inquiſitione ferre decet.* Anno poſtea DCCCLXXXIX Leo Auguſtus & Orientales Epiſcopi Legatos cum literis ad Stephanum Papam miſerunt, ſed ex, poſt mortem Stephani, Formoſo ejus ſucceſſori redditæ ſunt, de quibus ideo in ejus Pontificatu ſermo erit.

VIII. *Lingonenſem Epiſc. conſecrat.* Iſaac Lingonenſis Eccleſiæ præſule mortuo, Aurelianus Archiepiſcopus Lugdunenſis, inconſulto Clero & populo Egilonem quemdam Monachum, nuper de ſeculo venientem ordinaverat, eiſque nolentibus præpoſuerat. Egilone hominem exuente, ne in id ipſum incurrerent, concordi voto Clerus & populus Theutboldum Lingonenſis Eccleſiæ Diaconum elegerunt, eumque ab ipſo Stephano Papa Epiſcopum ſibi conſecrari petierunt. Pontifex Theutboldum eidem Aureliano Lugdunenſi direxit, ſcribens, ut ſi Cleri populique vota in eum concordarent, & ſacri canones non obviarent, manus ipſi imponere non differret. Quod fieri ſi ratio prohiberet, id ipſum ſibi reſcriberet, interim tamen alterum ibi ordinare, nullo modo, ſe inconſulto, præſumeret. Simulque & Oirannum Senogallienſem Epiſcopum à ſuo latere miſit executorem. Hæc conſtant ex literis Stephani Papæ ad Fulconem Archiepiſcopum Remenſem, de quibus agit Flodoardus lib. 4. Hiſt. Remenſis cap. 1. Verùm cum Aurelianus mandata Pontificis diſtuliſſet, Pontifex Theutboldum Romam venientem, Epiſcopum conſecravit, juſſitque Fulconi Remenſi Archiepiſcopo, ut ipſum in poſſeſſionem mitteret, & extraneum quemdam ab Aureliano in angulo conſecratum & intruſum ejiceret, *cùm ille*, inquit, *inter Epiſcopos non habeatur, qui neque à Clero electus, neque à populo eſt expetitus.*

IX. *Confuſio rerum Italicarum poſt mortem Caroli Craſſi Imp.* Carolo Craſſo Imperatore, menſe Decembri anni octingenteſimi octogeſimi ſeptimi, è regno Germaniæ dejecto, Arnulphus Carolomanni quondàm Regis, Caroli Craſſi fratris, filius nothus, Germaniæ Rex dictus eſt. Cumque idem Carolus Craſſus menſe Januario anni ſequentis octingenteſimi octogeſimi octavi obiiſſet, quidam Itali Berengarium filium Eberhardi, qui Ducatum Forojulienſem tenebat, Regem ſibi ſubſtituerunt. Quidam Widonem filium Lamberti, Spoletinorum Ducem Regia dignitate ſublimandum decernunt,

cernunt. *Ex qua diſſenſionum controverſia, tanta ſtrages ex utraque parte poſtmodum facta eſt, tantuſque humanus ſanguis effuſus, ut juxta Dominicam vocem regnum in ſe ipſum diviſum deſolationis miſeriam penitus incurreret*, inquit Annaliſta Metenſis ad annum 888. Vterque porrò Princeps natione Francus erat, & Berengarius à Carolo Magno genus ducebat, ut probat Hadrianus Valeſius in Præfatione ad Carmen Poëtæ Anonymi *de Laudibus Berengarii Aug.* ex quo & habemus, Berengarium Ticini Regem Italiæ coronatum eſſe, qua ex urbe à Widone expulſus eſt, ipſeque Wido Italiæ ſe Regem dixit.

X. *Stephanus PP. Arnulphum Regem Germaniæ Romam vocat.*

Regia dignitas inter duos diviſa Italiam in duas contrarias factiones diſtraxit, & vix ullus fuit, qui alterum Regem voluerit, qui alteri exitium, ſi potuiſſet, non comparaſſet. In hac rerum confuſione Stephanus Pontifex jam dictum Arnulphum Germaniæ Regem Romam vocavit, ut Italiæ regnum capeſſeret. Quod teſtatur Hermannus Contractus juxta editionem Henrici Caniſii, ad annum 890. ſcribens: *Arnolfus Rex habito in Pannonia de diverſis, colloquio, à Zuentibaldo Duce Marahenſi* (ideſt Moravienſi) *ex verbis Apoſtolici enixe rogatur, ut Romam veniens, Italiamque ſub ſui ditione retinens, à tantis eam eruat tyrannis. Quod ille aliis prapeditus ad præſens facere diſtulit.* Idem tamen Arnulphus Romam poſtea venit, & à Formoſo Papa coronatus eſt Imperator, ut ſuo loco dicetur.

XI. *Widonem coronat Imperatorem.*

Cum itaque nullum ex Germania auxilium ſperaret Stephanus Pontifex anno octingenteſimo nonageſimo primo Widonem Romam accerſivit, eumque Imperatorem coronavit. Licet enim Baronius, aliique non pauci, inquit Auctor Criticæ ad annum 892. num. 2. hanc coronationem in eum annum diſtulerint, eamque Formoſo Papæ adſcripſerint, non videtur tamen dubitandum, quin Sigonius in lib. 6. de Regno Italiæ, ex probo aliquo Antiquitatis monumento hauſerit, quod ſcribit, Widonem nempe à Stephano Pontifice *IX Kalendas Martii* anni DCCCXCI coronatum eſſe Imperatorem, cùm dies XXI Februarii, eo anno in dominicam inciderit, quibus diebus Imperatores coronari ſolitum erat. Hæc epocha certa redditur ex literis ab eodem Sigonio relatis, in quibus *Wido & Lambertus filius ejus Imperatores* vocantur, quæ literæ dicuntur datæ *annis Imperii eorum II & I, die XX menſis Julii, Indictione X,* quæ currebat menſe Julio anni DCCCXCII, ideoque ſi eo die Wido annum II Imperii numerabat, ante eum diem anno DCCCXCI coronatus fuerat, ideoque à Stephano Papa, non à Formoſo. Widonem porrò, antequam eſſet Rex Italiæ, Stephanus Papa in filium adoptaverat. Flodoardus enim lib. 4. Hiſt. Remenſis cap. 1. refert Fulconem Archiepiſcopum Remenſem ſcripſiſſe ad Stephanum Papam hujus nominis V, *pro Widone affine ſuo, quem idem Papa in filium adoptaverat.*

De iis

SEC. IX. De iis literis loquitur Baronius anno 885. Aliæ hujus epochæ probationes in Critica Baroniana legendæ.

XII. *Ludovicum in Burgundia Regem eligi curat.* Boſo, Richildis uxoris Caroli Calvi Imperatoris frater anno DCCCLXXIX in Concilio Mantalenſi, Burgundiæ & Provinciæ Rex conſtitutus fuerat, ſed eo, anno octingenteſimo octogeſimo ſeptimo, è vivis exempto, regnum Burgundiæ, ſeu Arelatenſe in magna fuit perturbatione, præſertim poſt Caroli Craſſi mortem, quæ, ex dictis, ineunte anno 888. contigit; ex una enim parte Normanni cuncta penitus devaſtabant; ex alia verò Saraceni Provinciam depopulantes, terram in ſolitudinem redigebant. Quæ cum accepiſſet Stephanus Papa à Bernoino Viennenſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, qui pro quibuſdam Eccleſiæ ſuæ, & totius regni neceſſitatibus, ſedem adierat Apoſtolicam, ſcripſit ad omnes ejuſdem regni Arelatenſis Epiſcopos, hortans, ut Ludovicum ejuſdem Boſonis Regis filium, Regem conſtituerent. Epiſcopi itaque & Proceres regni Arelatenſis Valentiam anno Chriſti octingenteſimo nonageſimo convenientes, Regis nomen dicto Ludovico detulerunt, eumque in Regem ungendum decreverunt, juxta monita Stephani Romani Pontificis, cujus ſcripta in ea Synodo lecta ſunt. Hæc conſtant ex Actis ejuſdem Synodi à Sirmondo publicatis, quæ etiam extant Tomo IX Concil. pag. 424. Hic eſt ille Ludovicus, *Orbus* dictus, qui poſtea coronatus eſt Imperator, ut ſuo loco referemus, cujuſque varia ſuperſunt diplomata, Viennæ ut plurimùm data.

XIII. *E vita migrat.* Stephanum Papam *annos ſex & dies quatuordecim* ſediſſe, ſcribit Guillelmus Bibliothecarius in ejus Vita; ſed de diebus, quibus ſupra annos ſedit, nihil certi definiri poteſt; cum MS. Codex Colbertinus libri Pontificalis, aliqui Catalogi, & Martinus Polonus in Chronico habeant tantum *dies novem.* Sed quidquid ſit de diebus, cum omnes ferme Catalogi, ac ejus epitaphium, mox referendum, habeant, eum ſediſſe *annos ſex*, è vita migravit circa finem menſis Septembris anni octingenteſimi nonageſimi primi; conſecratus enim fuerat circa finem ejuſdem menſis anno octingenteſimo octogeſimo quinto.

XIV. *Quintus non ſextus dicendus.* Baronius ejus epitaphium à Manlio ex antiquis monumentis Eccleſiæ Vaticanæ, ut ipſe ait, conſervatum refert, ex quo conſtat, eum dictum & dicendum Stephanum V, non VI, in eo enim inter alia legitur:

Hic tumulus QVINTI ſacratos continet artus.
Præſulis eximii Pontificis STEPHANI:
Bis ternis annis populum qui rexit & Vrbem.

Quare perperam Baronius loco, *quinti*, repoſuit, *ſexti.* Certe hunc fuiſſe ordine quintum, aſſerit etiam Frodoardus in Fragmento de Pontificibus

Digitized by Google

Pontificibus Romanis ſæpius laudato. Cum autem illud epitaphium extaret adhuc tempore Manlii in atrio veteri Eccleſiæ Sancti Petri, dicendum eum ſepultum eſſe in eadem Baſilica. *SEC. IX.*

Extat apud Guillelmum Bibliothecarium Concio, quam habuit in maleficos, & eos, qui more gentium dæmones conſulebant, quibus palàm imprecatus eſt. Eadem concione populum ad reverentiam ſacris Templis habendam eſt adhortatus, & à confabulationibus in domo Dei deterruit. Extat etiam ille ſermo apud Baronium anno 890. Addit tandem Guillelmus Stephanum ordinandis Eccleſiis, præſertim Vaticana Sancti Petri & Liberiana, redimendis captivis, ſublevandis pauperibus omnia ſua impendiſſe. XV. *Ejus Sermo.*

FORMOSVS *Pontif. CXIII.*

Anno Domini DCCCXCI.

PAucis à Stephani V morte diebus, Formoſus, ex patre Leone, ad regendam Eccleſiam à Portuenſi Epiſcopatu translatus, inthronizatus eſt, & coronatus circa finem menſis Septembris ejuſdem anni octingenteſimi nonageſimi primi; cum enim, ex infra dicendis, nunc certè conſtet, eum obiiſſe die quarta Aprilis anni octingenteſimi nonageſimi ſexti; & juxta Catalogos Romanorum Pontificum, ſederit annos IV, menſes VII, vel potius, juxta Marianum Scotum, Stellam & Platinam, annos IV, menſes VI, retrocedendo pervenitur ad finem circiter menſis Septembris, vel initium Octobris anni DCCCXCI, quo ideo tempore ad Romanam ſedem evectus eſt. Tumultuariam fuiſſe Formoſi electionem, Sergiumque Romanæ Eccleſiæ Diaconum, quorundam factione, contra ipſum, Antipapam creatum fuiſſe ſcribit Luitprandus lib. 1. cap. 8. ubi addit, partem Formoſi ſuperiorem evaſiſſe, ac Sergium expuliſſe. Sed Luitprandum in hoc falli, oſtendemus in Joanne IX, in cujus electione Sergius electus fuerat. Formoſum inthronizatum & coronatum dixi, non autem conſecratum, quia ut ſcribit Jacobus Caietanus Cardinalis in Ordine Romano XIV apud Mabillonium Tomo 2. Muſei Italici pag. 254. *Epiſcopus qui in Papam electus eſt, non conſecratur denuò, ſed benedicitur aliquo die dominico, quo & coronatur.* Hæc autem benedictio, quia fiebat loco conſecrationis, dicitur aliquando ab Antiquis conſecratio, ut videbitur in Leone IX. I. *Formoſus fit Pontifex Rom.*

Mabillonius in Præfatione ad Seculum V Benedictinum §. 1. num. 6. exiſtimat ab iſto Pontifice incœpiſſe labem illam, quam à Romanis Pontificibus paſſa eſt Eccleſia ſeculo decimo, quæ tam magna fuit, ut etiam actum fuiſſet de illa ſanctiſſima ſede; ſi monſtris violari, II. *A Portuenſi ad Romanam Eccleſiam tranſlatus.*

Digitized by Google

SEC. IX. violari, atterive potuiſſet: „ Ad id temporis, inquit, eam tenue„rant plerique piiſſimi Pontifices, nec quiſquam fere omnium ejus „ ſanctitatem antea majeſtatemque temeraverat, quin humana, ſi „ qua ipſis excidiſſent, errata illuſtri pœnitentiæ exemplo diluiſſent. „ Inviolabilis apud eos erat Canonum ſacrorum auctoritas, qua „ ſuam ipſi poteſtatem ultrò moderabantur. Et ne longius exempla „ ſumamus, ita ſeculo nono vixerant poſt Leonem tertium ejuſque „ ſucceſſores piiſſimos Nicolaus primus re & nomine Magnus, Ha„drianus II & Stephanus VI (vel potius V). *Sed ô lugenda Roma*, „ (inquit Arnulphus Aurelianenſis Antiſtes apud Gerbertum, in Actis „ Synodi Remenſis) *quæ noſtris majoribus clara Patrum lumina præbuiſti*, „ *noſtris temporibus monſtruoſas tenebras, futuro ſeculo famoſas offudiſti*. à „ Formoſo Pontifice incœpit mali labes, ſive is cauſa fuerit, ſeu „ occaſio. Nempe hic Portuenſis primùm Epiſcopus, à Joanne VIII „ in ordinem redactus eſt in Synodo Romana, interpoſito juramen„to, ſe in communione laica perpetuò permanſurum. Hujus exau„ctorationis cauſæ tres. Prima, quod à Nicolao I in Bulgariam „ miſſus, Bulgarorum Regem Sacramento obſtrinxiſſet, ne alium „ Epiſcopum, ipſo ſuperſtite, à Sede Apoſtolica ſuſciperet. Dein„ de quòd contra præſcripta canonum per ambitum ab Eccleſia Por„ tuenſi ad Romanam proſilire conatus eſſet. Poſtremò, quòd incon„ ſulto Pontifice propriam deſeruiſſet Eccleſiam; & relicta Urbe, „ contra reipublicæ & imperii ſalutem, cum ſuis fautoribus conſpi„raſſe crederetur. Marinus Pontifex à depoſitione & juramento ab„ ſolvit Formoſum, qui poſt Hadrianum III & Stephanum VI [ſeu po„ tius V] in ſupremum illum thronum ſublimatus eſt, primuſque in„ fauſtum translationis exemplum in illa ſede præbuit, vir ceteroqui „ *vera religione, divinarumque Scripturarum & doctrinarum ſcientiâ cla*„ *riſſimus*, teſte Luitprando lib. 1. cap. 8. Ita Mabillonius.

III. *Idque abſque violatione canonum.*

Sed ei aſſentiri non poſſum in eo quod ſcribit, Formoſum fuiſſe vel cauſam, vel occaſionem maximæ illius labis, quam paſſa eſt Romana Eccleſia ſeculo decimo, ſaltem ex eo capite, quod *contra præſcripta canonum* ad Romanam ſedem è Portuenſi proſilierit: hoc enim, ut ſuperius diximus, non erat canonicum impedimentum, ne ſummus Pontifex eligeretur, quod eruitur ex Stephani V ejus deceſſoris Epiſtola ad Baſilium Imperatorem, à Baronio anno 885. relata, in qua Marinum Pontificem vindicans à calumnia, antea Epiſcopum ordinatum fuiſſe negat, quod etiamſi verum eſſet, potuiſſe tamen in ſede Principis Apoſtolorum collocari: *Quid verò*, inquit, *magnus ille Gregorius cognomento Theologus? Nonne Nazianzo translatus eſt? Et Meletius Sebaſtâ Antiochiam: Et Doſitheus, Seleuciâ Tarſum Ciliciæ? Et Reverentius, Archiphænice Tyrum? Joannes, Gordoniâ*

Proconneſum?

Proconneſum? Theodorus, Apameâ Selymbriam? Alexander, Cappadocia Hierapolim? & multi alii diverſis in locis tranſlati ſunt è ſuis ſedibus ad alienas? Joannes etiam VIII non damnavit Formoſum, ex eo quod crederet ejus translationem eſſe contra præſcripta canonum, ſed quia *per ambitionem, à minori Eccleſia*, ſcilicet Portuenſi, *ad majorem*, ſcilicet Romanam *proſilire conatus* fuiſſet, ut legere eſt in ejus Epiſtolæ fragmento à nobis in ejus Pontificatu num. VI. relato. Quare Stephanus VI, vulgò VII Formoſi ſucceſſor, ſævitiæ ſuæ ac odio in Formoſum mortuum, ſolam juſtitiæ umbram prætexere potuit, ideoque hæc Eccleſiæ labes ab illo Stephano initium mihi ſumſiſſe videtur, non verò à Formoſo, qui teſte Luitprando ab eodem Mabillonio laudato, religionis integritate, divinarumque Scripturarum ſcientia clariſſimus fuit. De translatione Formoſi vide dicenda in Stephano VI, de qua pariter legendum caput 20. libri 2. quem de ordinationibus Formoſi ſcripſit Auxilius ad Leonem Nolanæ Eccleſiæ Epiſcopum, quod Opus anno 1655. inſeruit ſuo de ſacris Ordinationibus operi Joannes Morinus. Formoſi elogium in fine Pontificatûs ex eodem Auxilio recitabimus. *SEC. IX.*

IV. *Formoſus PP. Legatos in Orientem mittit.*

Photio pſeudo Patriarcha Conſtantinopolitano anno DCCCLXXXVI ſede dejecto, & Stephano Leonis Imperatoris fratre, ab eodem Photio jam ante Diacono ordinato, Patriarcha dicto, miſſi ſunt anno DCCCLXXXIX Romam à Leone Auguſto & Epiſcopis Orientalibus Legati, qui à Stephano Papa veniam infractorum canonum pro lapſis rogarent. Sed hi Legati, mortuo jam Stephano V Romam pervenerunt, quare literæ Orientalium Formoſo Stephani ſucceſſori redditæ ſunt, qui eodem anno DCCCXCI, quo ad Pontificatum evectus eſt ad Orientales ſcribens, duo diſtinxit lapſorum genera: ſeculares venia dignos ſcripſit, non verò Sacerdotes, quia Photius, inquit, *dignitatem prabere non potuit, qui dignitatem non habebat. Nihil dare potuit Photius præter damnationem quam habuit per impoſitionem obliquæ manus, & damnationem præbuit. Quomodo dignitatem potuit accipere, qui particeps factus eſt condemnato?* Addit Photium foveri, cum pro iis, qui ab ipſo ſunt ordinati, miſericordia rogatur. Graviſſimas propterea pœnas illis deberi, quibus Eccleſia Conſtantinopolitana tot fœdata vitiis purgatur. Verùm benignitatem & fraternam dilectionem ſuadere ut alia toleret, alia penitus è medio tollat. Hanc ob cauſam mittere ſe Legatos Religioſiſſimos Epiſcopos Landenulphum Capuanum & Romanum, quibus cum & Styliano Neocæſarienſium in Euphrateſia Metropolitano, ad quem Epiſtola dirigitur, necnon cum Theophilacto Ancyræ Metropolita, omnia tranſigantur. Duas tamen conditiones præſcribit, primam, ut ante omnia confirmetur Photii damnatio: *Ut ita ante omnia in Pho-*

SEC. IX. *tium prævaricatorem & legum everſorem ſententia à prædeceſſoribus œcumenicis Pontificibus Synodicè prolata, nec non à noſtra Humilitate confirmata, perpetuo tempore immutabilis permaneat.* Secundam, *Ut qui à Photio fuerant ordinati, oblatis libellis ſe deliquiſſe fateantur, & pœnitentia veniam deprecentur, pollicentes ſe nunquam tale quid commiſſuros.* Extat hæc Epiſtola Tomo IX Concil. pag. 428. Photium porrò hoc eodem anno DCCCXCI in exilio mortuum eſſe, colligit Annotator Baronii ex Breviario Græco Synodi Conſtantinopolitanæ VIII, quod extat Tomo VIII Concil. pag. 1422. Sed quidquid ſit de mortis ejus anno, certum eſt, eo etiam vivente, nefarium ſchiſma, cujus auctor fuerat, extinctum eſſe, & utramque Eccleſiam in concordiam rediiſſe, quæ rupta non eſt ante Michaelis Cerularii tempora, ut ſuo loco dicetur.

V. *Synodum Viennæ cogi jubet.* Anno octingenteſimo nonageſimo ſecundo Formoſus Pontifex Epiſcopis regni Arelatenſis præcepit, ut Synodum in urbe Viennenſi celebrarent, ad quam Paſchalem & Joannem Epiſcopos, Legatos miſit, qui eidem præeſſent. Celebrata eſt itaque illa Synodus eodem anno, præſidentibus iiſdem Legatis, & canones quatuor in ea conditi, quos Baronius in Appendice Tomi XII ex codice Maſſoniano, qui nunc eſt in Bibliotheca Archiepiſcopi Toloſani, ut ſcribit Sirmondus in Nota ad illud Concilium, edidit. Sed Joannes Le Maire in libello Gallico de differentia Schiſmatum & Conciliorum Eccleſiæ, narrat ſe legiſſe in codice MS. monaſterii Athanacenſis propè Lugdunum extructi, Gallicè *l'Abbaye d'Aiſnay*, quintum ejuſdem Concilii canonem, qui non reperitur in Baronianis Annalibus, nec in Binii, Sirmondive Conciliis. Hic canon poſt alios quatuor legitur nunc Tomo IX Concil. pag. 434.

VI. *Synodum Romæ habendam indicit.* Cum triſtiſſima eſſet hoc ſeculo Eccleſiæ Africanæ, Saracenorum jugo preſſæ, facies, Formoſus Papa, ut diſſidiis inter Epiſcopos Africanos exortis, nec non Orientalis Eccleſiæ hæreſibus & ſchiſmatibus afflictæ malis mederetur, Synodum Romæ, mediante menſe Maio indictionis decimæ, ſeu anni DCCCXCII, celebrandam indixit, ad quam Fulconem Archiepiſcopum Remenſem vocavit. Sed hæc Synodus dilata eſt in Kalendas Martii indictionis undecimæ, ſeu anni DCCCXCIII. Hæc conſtant ex Flodoardo lib. 4. Hiſtoriæ Remenſis cap. 2. apud quem Formoſus Papa Fulconi Remenſi Archiep. per literas ſignificaſſe dicitur, *regionis Africanæ Legatos inſiſtere, reſponſa petentes pro dudum exorta inter Epiſcopos ipſarum provinciarum ſchiſmata. Diverſarum quoque partium legationes diverſa reſponſa petentes inſtare. Cujus rei gratia generalem Synodum die Kalendarum Martii indictionis undecimæ ſe inchoare diſpoſuiſſe.* Utrum hæc Synodus celebrata, & quid in ea decretum ſit, deficientibus antiquis monumentis incompertum eſt.

Idem

Digitized by Google

Idem Flodoardus loco laudato refert, Formoſum Papam, rogante Fulcone Archiepiſcopo, Eccleſiæ Remenſi privilegium conceſſiſſe, quo plurimas poſſeſſiones eidem Eccleſiæ reſtitutas, auctoritate Apoſtolica confirmavit, ſanxitque, *Ut nemo Regum, nullus Antiſtitum, nemo quilibet Chriſtianus, vel res ipſius Eccleſiæ ſuis compendiis applicet, neque ſub ſuo dominio teneat, præter ipſius civitatis Epiſcopum. Sed & eamdem Metropolim non ultra conſtitutionem canonicam ſine regulis Eccleſiaſticis; conniventè Paſtore, manere cogat: neque aliter ibi Epiſcopum, niſi ut ſacri canones jubent, conſtitui faciat. Promulgans etiam ac ſtatuens, ut ea quæ idem venerabilis Præſul Fulco de villis hujus Eccleſiæ & facultatibus earum, uſibus Eccleſiaſticorum ornamentorum, vel luminarium, ſeu ſtipendiis Canonicorum ac Monachorum, atque Sanctimonialium, ſeu Matriculariorum & hoſpitum, vel pauperum conſtituerat perpetuò inconvulſa permaneant, hanc auctoritatem ſui decreti ſub anathematis vinculo violatoribus innodatis corroborans.* Ita Flodoardus, qui poſtea refert, aliud privilegium eidem Fulconi miſſum à Formoſo pro monaſterio Avennaco, atque pro alio monaſterio in honorem ſancti Calixti Papæ & Martyris conſtructo. SEC. IX. VII. *Remenſi Eccleſiæ privilegium concedit.*

Pro Caroli Simplicis adhuc pueri provectione ad regni Francorum regimen, ad Odonem Comitem Pariſienſem, Roberti Andegavorum Comitis cognomento *Fortis* filium, qui, ut ſcribit Annaliſta Metenſis, Rex à Francis creatus fuerat, & Regiam poteſtatem uſurparat, literas dedit Formoſus Papa, eumque monuit, ut Carolum Simplicem, Ludovici Balbi quondàm Regis filium, legitimum Principem bello laceſſere deſineret, donec Fulco Remenſis Archiepiſcopus, qui Caroli jus tuebatur, Apoſtolicam ſedem adiiſſet. Scripſit etiam ad Epiſcopos Gallicanos, jubens, ut Odonem convénirent, ab invaſione regni Caroli revocarent, & ad pacem hortarentur. Scripſit denique ad Carolum, cui gratulatus eſt devotionem erga ſedem Apoſtolicam; ſanctiſſima ei dedit præcepta pro recta regni adminiſtratione, eulogiaſque miſit, ſeu dilectionis & benedictionis Apoſtolicæ pignus. Quæ omnia conſtant ex eodem Flodoardo laudato. Incertum porrò eſt, an hæ Formoſi Epiſtolæ datæ ſint ante, vel poſt Caroli coronationem, quæ à Fulcone Remenſi facta eſt die XXVIII Januarii anni DCCCXCIII, ut oſtendit Annotator Baronii ad annum 892. num. 8. ex ejuſdem Principis diplomatis, quorum unum exhibet ex Hiſtoria Abbatiæ Trenorcienſis Chiffletii. VIII. *Caroli Simplicis Franc. Regis jura tuetur.*

Cum Wido, quem à Stephano Papa V anno DCCCXCI Imperatorem coronatum diximus, anno DCCCXCIV obiiſſet, ei ſucceſſit Lambertus ejus filius, jam antea, anno ſcilicet DCCCXCII ab eo in Imperii conſortium adſcitus. Poſt Widonis Imperatoris mortem tantæ in Italia perturbationes & confuſiones fuerunt, ut Lambertus ejus filius cum Berengario Eberhardi filio, Italiæ ſeu IX. *Arnulphum Germaniæ Regem Romam vocat.*

SEC. IX. Longobardiæ regnum partiri coactus fuerit. Sed cum tyrannidem exerceret, Formoſus Papa ad eam compeſcendam, Arnulphum Germaniæ Regem, quem Stephanus V Papa invitaverat ad regnum Italiæ capeſſendum, in Italiam evocavit, ut refert Annaliſta Freherianus, qui Annales Fuldenſes continuavit: *Iterum Rex* Arnulphus, inquit ad annum 895. *à Formoſo Apoſtolico per Epiſtolas & miſſos Romam venire invitatus eſt. Rex verò cum, conſilio Epiſcoporum ſuorum petitionibus ſuis ſatisfacere decreverit, menſe Septembri de Francia & Alemannia Italia* (legendum Italiam) *promovit exercitum. Venientes quippe ultra Padum, ibi diviſo exercitu Alemannos per Boloniam ad Florentinam urbem ire permiſit, ipſe cum Francis per ſuperiores partes Alpium curtem, quæ dicitur Turris, ſic uſque civitatem Lunam progreditur. Ibi Natale Domini celebravit.*

X. *Arnulphus Romam expugnat.* Narrat poſtea idem Annaliſta Arnulphum cum exercitu propter nimiam aeris intempeſtatem, & immoderatam effuſionem imbrium, poſt multos exhantlatos labores, Romam tandem perveniſſe, ſed inveniſſe, Ageldrudem Widonis Imperatoris viduam, Lamberti etiam Imperatoris matrem portas in circuitu murorum omnes ita præoccupaſſe, *ut omnibus pariter ad domum ſancti Petri introitus denegaretur. Quod Rex moleſtè accipiens in commune conſilium cum omni exercitu ad Eccleſiam beati Pancratii convenit. Poſt ſolemnitate miſſarum celebrata Rex exercitum unanimiter interrogavit quid facto opus ſit. Conveniunt omnes cum lachrymis fidem promittentes confeſſionem coram Sacerdotibus publice agentes, indicto unius diei jejunio, bello Vrbem expugnare in commune acclamatum eſt........nec mora advenerunt murum, lapidibus defenſores murorum depellunt, multitudo virorum portis ſe conſtipat, alii ſecuribus & ſpadis portam, & vectes ferratos incidunt, alii murum perfodiunt, alii per ſcalam muros aſcendunt. Sicque Dei providentia, firmiſſima & nobiliſſima urbs, nullo ex parte Regis de tanto exercitu ſuccumbente, jam veſperaſcente die, nobiliter cum triumpho expugnata eſt, Apoſtolico* (ſcilicet Formoſo) *& Vrbe de inimicis liberato.*

XI. *A Formoſo pp. Auguſtus dicitur.* *Omnis namque Senatus Romanorum*, ſubdit Annaliſta, *nec non Græcorum Schola cum vexillis & crucibus ad pontem Milvium venientes, Regem honorificè cum hymnis & laudibus ſuſcipientes ad Vrbem perduxerunt. Jam Apoſtolicus paterno amore diligendo Regem ante Paradiſum, loco qui dicitur gradibus ſancti Petri, ſuſcipiens, & honeſtè ad Baſilicam beatorum Principum Apoſtolorum lætificando introduxit, & ſecundum morem anteceſſorum ſuorum Imperialem conſecrationem capiti ſuo imponens, Cæſarem Auguſtum appellavit: diſpoſitis ibi multimodis rebus, omnis Romanorum populus ad ſanctum Paulum cum juramento Imperatori fidem promittentes. Juramentum verò illud, ne quem lateat, hîc inſerere propoſuimus.* „ Juro per hæc omnia Dei myſteria, quod ſalvo honore & lege mea, atque fidelitate Domini „ Formoſi Papæ fidelis ſum & ero omnibus diebus vitæ meo Arnulfo „ Imperatori,

„ Imperatori, & nunquam me ad illius infidelitatem cum aliquo „ homine ſociabo, & Lamberto filio Agildrudę, & ipſi matri ſuæ ad „ ſecularem honorem nunquam adjutorium prębebo, & hanc civi- „ tatem Romam ipſi Lamberto & matri ejus Agildrudę, & eorum „ hominibus per aliquod ingenium aut argumentum non tradam. *Poſt hæc autem Conſtantinus & Stephanus, qui majores inter Senatum erant, rei majeſtatis eſſe accuſati ſunt, quia cum Agildrude prius Vrbem capiendam conſpiravêre. Quos Rex ſine mora comprehendi, & ſecum in Bajoariam transferri præcepit. Vrbem verò ad ſuas manus cuſtodiendam Faroldo cuidam vaſſallo conceſſit. Ipſe XV tandem die poſtquam venerat ab Vrbe digreſſus eſt.* Hæc omnia contigêre ante diem quartum menſis Aprilis anni DCCCXCVI, quo, ex mox dicendis, obiit Formoſus Papa, imò & contigiſſe ante diem primum menſis Martii, oſtendit ad eum annum Annotator Baronii. Ex his apparet deceptum eſſe Annaliſtam doctiſſimum, quando ſcripſit, Arnulphum per ſurreptionem à Formoſo Papa unctum fuiſſe Imperatorem, cùm, literis, & miſſis, contra Lamberti tyrannidem evocatus ab eodem Pontifice, Romam venerit, ut non ſolum iſte Annaliſta, ſed etiam Regino, Luitprandus lib. I. cap. 8. Sigebertus & alii teſtantur. Præterea falsò dicitur, Formoſum priùs coronaſſe Widonem & Lambertum filium in Imperatores, Wido enim, ex ſuperius dictis, à Stephano V coronam Imperii acceperat.

XII. *Formoſus ad Arnulphi coronationem per ſurreptionem adductus non eſt.*

Sed Arnulphum Romam expugnaſſe, non ſolum *hortatu*, ut ſcribit Luitprandus, vel *conſenſu*, ut habet Regino, verum etiam *mandato Formoſi Papæ* nos docet Hermannus Contractus juxta editionem Caniſianam, qui de hac Arnulphi profectione Romana, ait: *Magna pluviarum inundatione exercitu fatigato, & plurimis equis inde amiſſis, Peringario* (ſeu Berengario) *etiam à fidelitate ejus deficiente, & ad Lampertum* (ſeu Lambertum) *ſe conferente, Arnulfus Rex tandem Romam venit, eamque, Angilrudâ Widonis vidua cum filio Lamberto machinante, obſeratam inveniens, mandato Formoſi Papæ intus incluſi, celebratis apud ſanctum Pandracium* (legendum Pancracium) *Litaniis eam oppugnat: expugnataque citius urbe ingreſſus, à domino Papa honorificè ſuſceptus, Imperatorque coronatus eſt, & diſpoſitis ibi rebus, Primoribuſque ſacramento ſubactis Angildrudam perſequi ſtatuens, infirmari cœpit, metuenſque morbum graviorem de Italia ſtatim redire acceleravit. Quo reverſo Peringarius & Lampertus diviſo inter ſe regno Italiæ tyrannidem exercuêre.* Quæ certè evincunt Arnulphum à Formoſo Papa per ſurreptionem non fuiſſe coronatum Imperatorem. Quod ſpectat ad Concilium à Joanne IX celebratum, ex quo Baronius anno 896. num. I. & anno 904. num. IX intendit probare coronationem iſtam fuiſſe ſubreptitiam, illud Concilium non loquitur de unctione Imperiali Arnulphi, ſed de unctione Berengarii,

SEC. IX. rengarii, ut videre eſt apud ipſummet Baronium & in Actis Conciliorum pag. 504. ubi refertur canon VI ejuſdem Concilii.

XIII. *Scribit de diſſidio Hamburgenſis & Colonienſis Epiſcoporum.*

Henſchenius in Commentario prævio ad vitam Sancti Anſcharii Archiepiſcopi Hamburgenſis §. 20. recitat Epiſtolam Formoſi Papæ ad Adalgarium Hamburgenſem itidem Archiep. de diſſidio quod verſabatur inter Colonienſem & Hamburgenſem Archiepiſcopos, Hermanno Colonienſi ſatagente ſubiacere ſibi Bremenſem Eccleſiam, quæ, ut diximus in Nicolao primo, Hamburgenſi unita fuerat. Anſcharius, ejuſque ſucceſſor Rembertus Archiepiſcopi Hamburgenſes modum aliquem ſubjectionis Colonienſi Antiſtiti detulerant. Verum Adalgarius, qui Remberto ſubrogatus fuit, eum neglexit. Indeque urgente Hermanno, ſeu Herimanno Colonienſi Archiepiſcopo, major recruduit difficultas, quam explicat, exaggeratque miſſa ea de re ad Adalgarium Epiſtola laudata Formoſi Pontificis, in qua diſpenſativè cenſet, Bremenſem Eccleſiam ad ſubſidium Archiepiſcopi Hamburgenſis, cum aliquo tamen ſubjectionis reſpectu permanere poſſe, donec fundatis novis Epiſcopatibus, Hamburgenſi Antiſtiti ſubiiciendis, Bremenſem Eccleſiam recipiat Colonienſis: *diſpenſativè cenſemus*, inquit Formoſus, *quatenus quoad uſque divina ſuffragante gratia prælibata Hammaburgenſis Eccleſia in tantum dilatetur, ut Epiſcopia inſtituere valeat, jam memoratam Bremenſem Eccleſiam ad ſubſidium habeat........dilatata autem Hammaburgenſi Eccleſia largitore omnium bonorum amminiculante, & fundatis Epiſcopiis, ſæpe memorata Colonia ſedes Bremenſem Eccleſiam recipiat.* Sed de hac controverſia infra ſermo redibit.

XIV. *Hominem exuit.*

Tandem Formoſus Pontifex, quem Anaſtaſius in Nicolao primo *magnæ Sanctitatis* Epiſcopum, Luitprandus verò num. II laudatus, *vera religione, divinarumque Scripturarum & doctrinarum ſcientia* clariſſimum appellat, vitam cum morte commutavit ipſo Paſchatis die anni octingenteſimi nonageſimi ſexti, ideoque die quarta Aprilis, ut diſertè docet Annaliſta Freherianus mox citatus, qui Arnulphi Imperatoris coronatione relata, ſubdit: *At Romæ Formoſus Papa defunctus die Sancto Paſcha.* Eumdem diem ejus morti aſſignat Hermannus Contractus juxta editionem Caniſii. Sedit itaque, ut num. I diximus, annos quatuor & menſes ſex, dies enim, quibus præter illos annos & menſes ſedit, detegi non poſſunt. Sed quidquid ſit de diebus, ex annis & menſibus apparet, initia anteceſſorum Formoſi, & deceſſorum Joannis VIII, à nobis, ex Baronii Annotatore accuratè fuiſſe conſignata, licet dies, quibus ordinati fuêre detegi non potuerint.

XV. *Formoſi virtutes, & elogium.*

De Formoſo magnificum texit elogium Auxilius in libello, quem ex M. S. codice Fiſcamnenſi eruto *ſuper cauſa & negotio Formoſi Papæ,* per

Digitized by Google

per modum dialogi ſcripto edidit Joannes Mabillonius Tomo IV Analectorum. In eo qui Formoſum defendit, inter alia hæc de eo habet: *Is eſt profectò ille, qui in omni vita ſua tante gravitatis forma extitit, ut vinum non biberet, carnis guſtum neſciret; fœminea copula expers, octogenarius virgineum ſuum corpus hominem exuens terra commendaret. Iſte etiam gentes Vulgarorum, vitam Sanctitatis prædicatione confirmans, ut verus Apoſtolicus ad fidem adduxit. Et cum tanta probitate prædicatus toto mundo ut alter Lucifer illuxiſſet, vim paſſus in ſepulchro, buſta diruta, oſſa fracta uti quoddam Memphiticum, ejectus eſt extra publicum. Cui tanto viro examinato ut aurum, nil juvare potuêre Schola clamantes: O parcite ſepulto! eſt nullum cum mortuis certamen: ſed fuit in eo licitum quod libitum. Neque enim ipſis Apoſtolis datum eſt de mortuis præjudicare.* Et ne quis dicat magnam fidem hac in re non habendam Auxilio, qui à Formoſo Papa, in Italia degens, ordinatus fuerat, audiendus Frodoardus in fragmento de Pontificibus Romanis ab eodem Mabillonio Seculo III Benedictino parte II edito, & à nobis ſæpius laudato, in quo legitur de Formoſo: SEC. IX.

Præſul hic egregius Formoſus laudibus altis
Evehitur, caſtus, parcus ſibi, largus egenis.
Bulgaricæ genti fidei qui ſemina ſparſit,
Delubra deſtruxit, populum cæleſtibus armis
Inſtruxit, tolerans diſcrimina plurima: promtus
Exemplum tribuens ut ſint adverſa ferenda,
Et bene viventi metuenda incommoda nulla.

De inaudito facinore Stephani VI, vulgo VII, qui Formoſum de ſepulchro ejectum, tribus abciſſis digitis in Tiberim jactari præcepit, agemus in ejuſdem Stephani Vita. Sed hic interim in anteceſſum obſervandum, Luitprandum lib. I. cap. 8. hæc habere, quæ Formoſum Religioſiſſimum Pontificem fuiſſe evincunt: *Quanta autem auctoritatis*, inquit, *quantæque religionis Papa Formoſus fuerit, hinc colligere poſſumus, quoniam dum à piſcatoribus poſtmodum eſſet inventus, atque ad B. Petri Apoſtolorum Principis Eccleſiam deportatus, Sanctorum quædam imagines hunc in loculo poſitum venerabiliter ſalutarunt. Hæc namque à religioſiſſimis Romanæ urbis ſæpe audivi.* Ex quibus inferre licet obreptum fuiſſe Joanni VIII, in cujus offenſionem incurrit ob calumnias in ipſum confictas.

BONIFACIUS VI *Pontif. CXIV.*

Anno Domini DCCCXCVI.

I. *Bonifacius VI inter Pontifices Rom. numerandus.*

ANnaliſta Freherianus, Formoſi Papæ morte relata, ſcribit: *In ejus locum conſecratur Bonifacius, qui podagrico morbo correptus* vix

SEC. IX. *vix XV dies ſupervixiſſe reperitur.* Bonifacius itaque natione Romanus, Hadriani filius, dictus eſt Pontifex poſt Formoſum; ſed cum conſtet ex Canone 3. Concilii Romani ſub Joanne IX celebrati, Bonifacium primò de Subdiaconatu, poſtmodum de presbyteratu depoſitum, populari manu in Sancti Petri ſedem evectum eſſe, Baronius, aliique eum ſecuti, hunc inter Pontifices Romanos non numerandum cenſent. Verùm præter Annaliſtam Freherianum laudatum hoc tempore viventem, Frodoardus in Fragmento de Pontificibus Romanis, inter Formoſum & Stephanum VI hunc Bonifacium etiam memorat, & laudato Annaliſtæ ſuffragatur, ſcribenti eum ſediſſe diebus quindecim:

Hinc ſubit ad modicum vates Bonifacius almus.
Ter quinos hic in arce dies explevit honoris:
Culmina mox mutans, ſuperat faſtigia celſa,
In que brevi ſpatio quæſita cacumina ſcandens,
Inter Apoſtolici Proceres deſcribitur albi.

Martinus Polonus in Chronico, S. Antoninus, Platina, Onuphrius, Ciaconius & alii hunc etiam Bonifacium inter Pontifices Romanos legitimè electos & conſecratos collocant, eo forſan fundamento, quod Bonifacius ille, qui dictus eſt Pontifex anno DCCCCLXXXV, nuncupatus ſit hujus nominis *ſeptimus*, alterque Bonifacius S. Cœleſtini ſucceſſor hujus nominis *octavus* appellatus reperiatur. De Bonifacio VI ob ſedis brevitatem, nihil memoria dignum invenitur, inquit Ciaconius, qui poſtea ſubdit eum obiiſſe Romæ, & ſepultum eſſe ad Sanctum Petrum, ſed unde id hauſerit, me latet.

STEPHANUS VI, aliis VII *Pontif. CXV.*

Anno Domini DCCCXCVI.

I. *Stephanus VI Ordinatur PP.* QVibus menſe & die conſecratus ſit Stephanus VI, vulgò VII, natione Romanus, ex patre Joanne Presbytero, incompertum eſt; illud ſolum conſtat, ejus ordinationem peractam eſſe anno octingenteſimo nonageſimo ſexto, ante diem vigeſimum menſis Auguſti, quod Annotator Baronii eruit ex ejus reſcripto in Archivis Eccleſiæ Narbonenſis aſſervato, in favorem Arnuſti Archiepiſcopi dato, & à Catello pag. 77?. Comment. Linguadocii recitato, quod ſic incipit: *Stephanus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Reverentiſſimo & Sanctiſſimo Confratri noſtro Arnuſto Epiſcopo*, &c. *Scriptum per manum Nicolai Scrinarii S. R. E. in menſe Auguſto indict. XIV. Bene valete. Datum XIII Kal. Septembris, per manum Stephani Epiſcopi Sanctæ Eccleſiæ Nepeſinæ, Arcarii Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, imperante Domino piiſſimo*

mo Auguſto Arnulfo à Deo coronato magno Imperatore, anno primo. Sedebat itaque Stephanus VI die XX menſis Auguſti anni DCCCXCVI, indictione XIV notati. SEC. IX.

II. *Arnulphum & poſtea Lambertum Imp. agnoſcit.*

Ex eodem reſcripto nobis etiam innoteſcit, Stephanum Papam ſui Pontificatûs initio, Arnulphum uti verum & legitimum Imperatorem agnoviſſe, licet poſtea eum deſeruerit, & ad Lamberti partes tranſierit, quod manifeſtum facit privilegium in favorem monaſterii Vezeliacenſis à Dacherio Tomo 3. Spicilegii relatum, in quo habetur: *Scriptum per manus Samuël Notarii & Scrinarii S.R.E. imperante Domino noſtro Landeberto piiſſimo Auguſto, à Deo coronato magno Imperatore, indictione XV*, quæ auſpicata eſt Romæ Kalendis Septembris ejuſdem anni 896. & obtinuit uſque ad finem menſis Auguſti anni 897. intra quod tempus privilegium illud emiſſum, & Stephanus, deſerto Arnulpho, Lamberti Imperatoris partes ſecutus eſt, ex odio forsàn quod conceperat contra Formoſum, à quo Arnulphus Romam vocatus, Imperialem unctionem ſuſceperat; vel potius ex odio, quo in Arnulphum flagrabat, in Formoſum Pontificem ſævit, ut mox ex Hermanno Contracto oſtendemus.

III. *Pſeudo-Synodum contra Formoſum PP. celebrat.*

Nam Stephanus Pontifex eodem anno octingenteſimo nonageſimo ſexto in finem vergente, ſcilicet circa initium menſis Decembris, latrocinali Romæ convocata Synodo, ſepulchrum Formoſi violavit, ipſumque mortuum exhumari juſſum, in judicium vocavit, & in cathedra Pontificia cum Sacerdotalibus indumentis collocatum, his verbis, tanquam viventem ſacrilegè compellavit: *Cum Portuenſis eſſes Epiſcopus, cur ambitionis ſpiritu Romanam univerſalem ſedem uſurpaſti?* Tum ſacris veſtibus exutum, tribus abſciſſis digitis in Tiberim jactari præcepit, *cunctoſque, quos ipſe ordinaverat gradu proprio depoſitos iterum ordinavit*, inquit Luitprandus lib. 1. cap. 8. ubi Raimundum Epiſcopum alloquens, ſubdit: *Quod quàm malè egerit, pater Sanctiſſime in hoc animadvertere poteris, quoniam & ii qui à Juda Domini noſtri Jeſu Chriſti proditore ante proditionem, ſalutem, ſeu benedictionem Apoſtolicam perceperant, eâ poſt proditionem, propriique corporis ſuſpenſionem minime ſunt privati, niſi quos improba fortè fœdaverant flagitia. Benedictio ſiquidem, quæ à Miniſtris Chriſti impenditur, non per eum qui videtur, ſed qui non videtur, ſacerdotem infunditur. Neque enim qui rigat eſt aliquid, neque qui plantat: ſed qui incrementum dat Deus. Quantæ autem auctoritatis*, & cetera numero ultimo Pontificatûs Formoſi à nobis relata.

IV. *Illius Synodi epocha.*

Tam execrandum Stephani VI facinus referunt etiam Annaliſta Freherianus & Hermannus Contractus juxta editionem Caniſianam, uterque ad annum 896. Prior enim, poſtquam mortem Bonifacii VI retulit, ſcribit: *In cujus ſedem ſucceſſit Apoſtolicus nomine Stephanus,*

SEC. IX. *nus, vir famâ infamandus, qui anteceſſorem ſuum Formoſum inaudito more de ſepulchro ejectum & per advocatum ſuæ reſponſionis depoſitum foras extra ſolitum ſepulturæ Apoſtolicæ locum ſepeliri præcepit.* Hermannus verò Contractus de eodem Stephano ſcribit: *Qui tyrannis favens, & Arnulphum odiens, Formoſum Papam octavo poſt obitum menſe effoſſum, & in ſella poſitum, loquente pro eo diacono, criminatum, & quaſi convictum degradavit*, &c. Quo ex loco confirmatur noſtra conjectura, Stephanum nempe, Arnulphum deſeruiſſe ob conceptum & in eum & in Formoſum odium; & præterea Synodum illam latrocinalem contra Formoſum, habitam eſſe menſe circiter Decembri ineunte, octavo ſcilicet poſt Formoſi obitum menſe. Hæc omnia Stephani VI Acta, jubente Concilio Romano, ſub Joanne IX, tanquam impia & nefaria igni ſunt tradita.

V. *An Formoſi translatio à Portuenſi ad Romanam ſedem fuerit canonica?*

Duplex porrò tunc quæſtio exorta eſt. Prima, an Formoſi promotio ad Pontificiam dignitatem fuiſſet Canonica. Secunda, an Epiſcopus depoſitus & degradatus valide ordines conferret. Qui Formoſi ordinationes irritas eſſe, ideoque à Stephano VI jure iteratas contendebant, hac potiſſimum ratione freti erant, quod Concilii Nicæni canone XVI prohibetur, ne Epiſcopus, Presbyter, aut Diaconus à civitate in civitatem transferatur: quod ſi factum fuerit, hoc prorſus in irritum ducatur; & præterea quod Canonibus 1. & 2. Concilii Sardicenſis decernitur, ut Epiſcopus, qui ex avaritia, aut ambitione ſedem mutaverit, nec laica fruatur communione, licet excuſet ſe, quod populus eum poſtulaverit. Unde cenſebant Formoſum, velut iſtius violati Canonis reum, à Sacerdotali gradu ad laicorum ſortem excidiſſe, qui nempe à Portuenſi Epiſcopatu ad Romanum transvolarat, adeoque nec ipſum fuiſſe legitimum Pontificem, nec conſequenter ordinationes ſacras Canonicè conferre potuiſſe. Sed Auxilius cap. 20. libri 2. de ordinationibus Formoſi reſpondet, canonibus Nicænis & Sardicenſibus migrationes Epiſcoporum non prohiberi, quæ neceſſitate, vel utilitate Eccleſiæ poſtulante fiunt: quod auctoritate Concilii Calchedonenſis, Sancti Leonis & Gregorii Pontificum; necnon Sancti Gregorii Nazianzeni, aliorumque, quorum translationes & migrationes ab Eccleſia ſunt approbatæ, exemplis confirmat. Certè Stephanus Papa V in Formoſi Pontificatu num. III à nobis laudatus, pluribus exemplis oſtendit, quod etiamſi Marinus Papa antea fuiſſet Epiſcopus, quod tamen negat, id propterea non fuiſſet canonicum impedimentum ad ejus promotionem in Pontificem Romanum. Formoſus autem *neceſſitatis cauſa de Portuenſi Eccleſia pro vita merito ad Apoſtolicam ſedem provectus eſt*, ut inquiunt Patres Concilii Romani ſub Joanne IX, canone tertio, quod ſufficiebat, ut ejus promotio eſſet canonica; *quia*

Digitized by Google

quia quod fit præter regulam, modo ſit ex juxta cauſa, non infringit regulam, ut ait Symmachus Papa in Epiſtola ordine XII ad Avitum Viennenſem Epiſcopum. Ad alias objectiones contra Formoſum, ejuſque ordinationes reſpondet Auxilius duobus illis libris. Obſervandum autem eſt canones Conciliorum Nicæni & Sardicenſis non potuiſſe extendi ad ordinatos à Formoſo antequam eſſet Pontifex, quos tamen gradibus ſuis privatos ſupponit Luitprandus numero ante ſuperiorem à nobis laudatus, ut ejus verba legenti manifeſtum eſt. **SEC. IX.**

VI. *Cultus erga Apoſtolicam ſedem.*

Etſi autem tanta nefaria crimina Stephanum Papam infamarent, nullus tamen fuit principalium ſedium Epiſcoporum, qui ob id ſe ſubtraheret ab obedientia, quæ impertiri ſoleret Romanæ Eccleſiæ Pontificibus; probe ſcientes omnes, primæ ſedis Pontificem minorum ſedium non ſubjacere judicio. Unde inter Fulconem magni nominis & auctoritatis Remenſem Archiepiſcopum, & eumdem Stephanum Papam magnam intercurriſſe literarum conſuetudinem refert Flodoardus lib. 4. Hiſtoriæ Remenſis capp. 4 & 6. in quibus etiam Fulco vocatus dicitur à Stephano ad Synodum Ravennæ celebrandam; ſed ipſum ſe excuſaſſe, quod ob bellorum fragores, præſens ipſe per ſe adeſſe minime poſſet, ſed id per Legatos Honoratum Catalaunenſem & Rodulphum Laudunenſem expleturum. De qua quidem Synodo mentio nuſquam alibi.

VII. *Stephani pp. interitus.*

Non diu in Pontificatu vixit Stephanus, ſede enim pulſus, detruſus eſt in carcerem, atque ibi ſtrangulatus, ut nos docet ejus epitaphium ipſi à Sergio III poſitum, quod anno DCCCC, cui mortem ejus affixit, refert Baronius ex Petro Manlio, qui vixit ſub Pontificatu Alexandri III. Illud porrò epitaphium congruit cum verſibus Frodoardi, qui in fragmento de Romanis Pontificibus, de Stephano ſexto hæc habet:

Tum ſextus Stephanus ſacra regmina culmine carpit,
Durus qui noſtris, propriis ac durior inſtat.
Sæva quidem legat vivis, truciora ſepultis.
Fulconemque minis, Formoſum concutit actis.
Concilium gregat infauſtum, cui præſidet atrox.
Prædeceſſorem abjiciens ponenſque patronum.
Viſus ab hinc meritis dignam incurriſſe ruinam,
Carptus & ipſe ſacraque abjectus ſede, tenebris
Carceris injicitur, vincliſque innectitur atris,
Et ſuffocatum crudo premit ultio læto.* * legendum puto *letho.*

Quoad annum mortis Stephani, eum eſſe octingenteſimum nonageſimum ſeptimum, invictè demonſtratur ex reſcriptis Romani Papæ ejus ſucceſſoris, datis menſe Octobri indictionis primæ, quæ initium ſumſit

SEC. IX. Kalendis Septembris ejuſdem anni DCCCXCVII; unde plures Catalogi, & Hermannus Contractus, Stephano adſcribunt annum unum ſedis, & menſes circiter duos. Verum quidem eſt extare privilegium monaſterio Sancti Vincentii ad fontes Vulturni à Stephano conceſſum, quod dicitur datum *menſe Septemb. indict. IV per manum Stephani Primicerii anno Pontificatûs domini Stephani ſexti quinto*, ideoque anno nongenteſimo, ſed ea ſubſcriptio tam in indictione, quam in anno Stephani mendoſa eſt. Nam Ducheſnius, qui Tomo 3. varia excerpta Chronici ejuſdem monaſterii publicavit, pag. 691. in margine rectè monuit, Chronographum illum Anonymum, ibi & alibi in annorum computis ſæpius erraſſe. Imò ex illo reſcripto evertitur opinio Baronii; ſi enim, ut ipſe ſcribit, Formoſus menſe Decembri anni 896. mortuus ſit, & Bonifacius anno ſequenti ineunte dictus ſit Pontifex, quo pacto Stephanus VI Bonifacii ſucceſſor dici poteſt numeraſſe, annum Pontificatûs quintum menſe Septembri anni nongenteſimi? Ex quo evincitur ſuſcriptionem illam, & in indictione, & in anno Pontificatûs Stephani mendoſè deſcriptam eſſe.

VIII. *Ejus decretum de ordinatione Pontificis Rom.*

Gratianus diſtinct. 33. cap. 28. & ex eo Baronius anno 816. num. 101. referunt decretum Stephani Papæ, ſtatuentis ut Romanus Pontifex *electus, præſentibus Legatis Imperialibus conſecretur.* Cùmque Gratianus non dicat, quotus ordine ſit ille Stephanus, Baronius, aliique illud Stephano IV, vulgò V adſcribunt, & figmentum ſchiſmaticorum eſſe arbitrantur. Sed ex ejus lectione, inquit Annotator Baronii ad annum 897. apparet, illud fœtum eſſe Stephani VI, vulgò VII. Quod ut pateat, hic integrum illud recitare juvat: *Quia ſancta Romana Eccleſia, cui auctore* Deo *præſidemus, à pluribus patitur violentias, Pontifice obeunte: quæ ob hoc inferuntur, quia abſque Imperiali notitia Pontificis fit conſecratio: nec canonico ritu & conſuetudine ab Imperatore directi interſunt Nuncii, qui ſcandala fieri vetant; volumus, ut cum inſtituendus eſt Pontifex, convenientibus Epiſcopis & univerſo Clero eligatur præſente Senatu & populo, qui ordinandus eſt. Et ſic ab omnibus electus præſentibus Legatis Imperialibus conſecretur. Nulluſque ſine periculo ſui, juramenta vel promiſſiones aliquas, nova adinventione audeat extorquere, niſi quæ antiqua exigit conſuetudo, ne Eccleſia ſcandalizetur, & Imperialis honorificentia minuatur.* Eo decreto reſcinditur illud Hadriani III, qui ſanxerat, ut mortuo Pontifice, novus conſecraretur abſque præſentia Legatorum Imperialium.

IX. *Nec Stephano IV, nec ſchiſmaticis adſcribendum.*

Illud decretum non poteſt eſſe latum à Stephano IV, cum ante ejus Pontificatum nunquam fuerit conſuetudo ut Imperiales Legati conſecrationi Romani Pontificis intereſſent, quod tamen auctor iſtius decreti disertè teſtatur. Secundò, poſt mortem Stephani IV, ſedêre Paſchalis I, & Eugenius II, in quorum ordinationibus aliud ſervatum non eſt, quam quod uſus ferebat, ut nempe Pontifex ordinatus Legatos ad Imperatorem

Imperatorem mitteret ad confirmanda pacta, quæ poſt Caroli Martelli tempora cum Regibus Francorum & Carolo Magno Imperatore fuerant ſancita. Contrà verò ante Stephanum VI d u mos ille obtinuerat, ut ex dictis liquet. Tertiò hæc verba, *Eccleſia à pluribus patitur violentias Pontifice obeunte*, & illa, *nullusque ſine periculo ſui juramenta vel promiſſiones aliquas*, &c. non niſi tempori, quo ſedit Stephanus VI convenire poſſunt, ut intruſio quorundam Pontificum & ſcandala in Eccleſiam exorta oſtendunt. Quartò, ante Stephanum IV ordinationes factæ abſentibus Legatis Imperialibus non poterant non eſſe canonicæ, cum nullus eſſet canon, ſeu regula Eccleſiaſtica, qua eæ prohiberentur; contra verò poſtquam Eugenius II idem præcepit, ut ſuo loco diximus, quando id non ſervabatur, in eam Regulam Eccleſiaſticam peccatum eſſe, dici poterat. Denique decreti Stephani VI confirmatio in Concilio Romano à Joanne IX facta, rem extra controverſiam ponit, cum in eo laudatum decretum de verbo ad verbum canone X recitatum ſit, & ab omnibus approbatum, ex quo & Baronius, qui illud decretum recitat ad annum 904. intelligere poterat, non eſſe figmentum ſchiſmaticorum. Vide dicta in Stephano IV, & in Eugenio II. SEC. IX.

ROMANUS *Pontif.* CXVI.

Anno Domini DCCCXCVII.

SUblato Stephano VI, Romanus, patria Galeſianus, Conſtantini filius Romanam ſedem occupavit, & quidem ante diem decimum quintum menſis Octobris ejuſdem anni octingenteſimi nonageſimi ſeptimi, quod nos docent duæ ejuſdem Romani Pontificis Epiſtolæ à Baluzio in Appendice ad Marcam Hiſpanicam num. LVIII. & ſeq. recitatæ, quarum prior Riculfo Epiſcopo Helenenſi, ſeu Roſſilioni data eſt, cujus hæc ſubſcriptio: *Scriptum per manum Gregorii Scriniarii S. R. E. in menſe Octobri indictione prima, Idibus Octobris per manum Stephani nomine Calatoris ſanctæ Sedis Apoſtolicæ imperante D. N. piiſſimo PP. Aug. Lamberto à Deo coronato magno Imperante anno VI & Pontificatûs*, (legendum Conſulatûs) *anno VI Indictione prima.* Eodem tempore *Servus Dei* Epiſcopus Gerundenſis privilegium obtinuit his verbis inchoatum, ſicut prior Epiſtola: *Romanus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Reverentiſſimo*, &c. ſic autem deſinit: *Scriptum per manum Sergii Scriniarii S.R.E. in menſe Octobri, Indictione prima.* Quare Romanus ante diem XV Octobris anni DCCCXCVII Romanæ Eccleſiæ præerat. Baluſius quidem ponit Indictionem quartam loco primæ; ſed error illi natus, quod crederet annum illum ſextum Lamberti Imperatoris concurrere cum anno nongenteſimo, cum tamen, I. *Romanus fit Papa.*

ut

SEC. IX. ut probat Annotator Baronii, Lambertus dictus ſit Imperator anno DCCCXCII, ideoque annus ille ſextus inchoaretur anno DCCCXCVII, quo Epiſtolæ illæ datæ.

II. *Moritur.* De hoc Pontifice nihil habet Baronius præter nomen. Platina, & ex eo Ciaconius & Oldoinus ſcribunt, eum Stephani VI decreta actaque in Formoſum abrogaſſe & Formoſum reſtituiſſe, ſed nullum teſtem ad id probandum adducunt. Martinus Polonus in Chronico & quidam Catalogi habent, eum ſediſſe menſes tres, & dies XXII vel XXIII, quibus ſtandum videtur, cum Frodoardus in ſæpe laudato Fragmento de Pontificibus Romanis, Stephani VI morte narrata, habeat.

Poſt hunc luce brevi Romani regmina ſurgunt.
Quatuor haud plenos tractans is culmina menſes
Aethere ſuſcipitur, meritos ſortitus honores.

Quo pacto dicendum Romani Papæ mortem contigiſſe circa finem menſis Januarii anni octingenteſimi nonageſimi octavi. Marianus Scotus numero rotundo loquens, ſcribit Romanum ſediſſe menſibus quatuor.

THEODORUS II *Pontif. CXVII.*

Anno Domini DCCCXCVIII.

I. *Theodorus II Romano ſuccedit.* Theodorus hujus nominis II, Photii filius, natione Romanus, menſe & die incertis in Romani locum ſuffectus eſt, ſedemque Romanam diebus tantum viginti rexit; Hermanno Contracto, Mariano Scoto, Honorio Auguſtodunenſi, Martino Polono, & pleriſque Catalogis teſtibus, ex quibus corrigendus Frodoardus in fragmento de Romanis Pontificibus, in cujus textum exſcriptores poſuerunt *bis ſenos dies*, loco, *bis denos*, ut animadvertit Mabillonius.

Quo rapto breviore ſubit faſtigia ſorte
Dilectus Clero Theodorus, pacis amicus.
Bis ſenos * *Romana dies, qui jura gubernans* — * *bis denos.*
Sobrius & caſtus, patria bonitate refertus
Vixit pauperibus diffuſus amator & altor.
II. *Ordinatos à Formoſo reſtituit, & corpus ejus ſepulturæ reddit.* *Hic populum docuit connectere vincula pacis.*
Atque Sacerdotes concordi ubi junxit honore,
Dum propriis revocat diſſectos ſedibus, ipſe.
Complacitus rapitur decreta ſede locandus.

Quæ verba, *atque Sacerdotes*, &c. diſertè innuunt Theodorum, ordinatos à Formoſo, & ſuis ſedibus à Stephano dejectos, in priſtinos

ſtinos gradus revocaſſe, quod etiam teſtatur Auxilius lib. 2. cap. 2. ubi & docet, eum Formoſi corpus ad Apoſtolicam tumbam reduxiſſe: *Eos*, inquit, *quos Stephanus Papa in Eccleſia veſtiri prohibuit* [quia ſcilicet fuerant à Formoſo ordinati, quem ipſe damnarat, velut ſi revera in laicorum ordinem redactus, nonniſi ſacrilegè ordinationes quaſcumque celebraſſet] *Papa Theodorus, qui utique de Formoſi ordinatione non fuit, & veſtiri, & ſuum agere officium præcepit: ejuſque corpuſculum, quod pertinaciter ejectum fuerat, cum exultatione ad Apoſtolicam tumbam reduxit*: Idem ſcribit Sigebertus in Chronico ad annum 903. *Theodorus Romanæ Eccleſiæ CXV præſidet. Hic contra Stephanum Papam ſentiens, reconciliavit ordinatos à Formoſo, quos Stephanus per vim Romæ intus & non foris exordinaverat, nec tamen præſumpſerat eos iterum conſecrare* [Luitprandus tamen lib. 1. cap. 8. ſcribit, Stephanum ordinatos à Formoſo iterum ordinaſſe]. *His reconciliatis Theodorus Papa libros abrenunciationis reddidit, & igni cremari præcepit.* Idem eandem innuit Auctor Faſciculi Temporum: *Theodorus*, inquit, *omnes actus Stephani reprobans, facta Formoſi approbavit.* Sub Theodoro itaque contigit, id quod in Formoſo, ex Luitprando loco mox laudato narravimus, nempe cum Formoſi corpus ad Baſilicam Principis Apoſtolorum deferretur, quaſdam Sanctorum Imagines illud venerabiliter ſalutaſſe. Obiit Theodorus II ante menſem Julium ejuſdem anni DCCCXCVIII, Joannes enim IX ejus ſucceſſor Pontificatum iniit circa menſem Julium ex infra dicendis. SEC. IX.

JOANNES IX *Pontif. CXVIII.*

Anno Domini DCCCXCVIII.

THeodoro Papa mortuo, Sergius Romanæ Eccleſiæ Presbyter electus eſt Pontifex, ſed eo, antequam ordinaretur, Româ pulſo, Joannes IX patria Tiburtinus, Rampoaldi, ſeu Rampaldi filius, Ordinis Benedictini Monachus Diaconus, electus eſt & ordinatus. Id conſtat ex ejuſdem Sergii, qui poſtea dictus eſt Pontifex hujus nominis III, epitaphio infra referendo, & ex iis, quæ habet Frodoardus in Fragmento de Romanis Pontificibus, ubi relata Theodori II morte ſubdit: I. *Sergio pulſo, Ioannes IX ordinatur.*

Joannes ſubit hinc, qui fulſit in ordine nonus.
Pellitur electus patria quo Sergius urbe.
Romuli dumque gregum quidam traduntur abacti.

Joannis porrò IX ordinationem, menſe circiter Julio in finem vergente anno octingenteſimo nonageſimo octavo contigiſſe, ex eo colligitur, quod ſederit annos duos, & dies quindecim, & obierit circa

 initium

Digitized by Google

SEC. IX. initium menſis Auguſti anni nongenteſimi, ut in ejus morte oſtendemus.

II. *Roma Synodum celebrat.* Idem Frodoardus poſt laudata verba, de eodem Joanne IX, pergit:

Conciliis tamen is ternis docuiſſe refertur
Dogma ſalutiferum, novitaſque aboleta malorum,
Et firmata fides doctrinis tradita patrum.

Ex tribus illis Conciliis, quæ Frodoardus à Joanne IX coacta fuiſſe aſſerit, duo tantum ſuperſunt, Romanum nempe, & Ravennatenſe, quæ ipſo primo Pontificatûs Joannis anno celebrata eſſe, ex eo conjicit Baronianæ Criticæ Auctor, quod Joannes Papa diro, quo laborabat Eccleſia, mederi malo cuperet, metu Sergianorum, qui ob repulſam Sergii in armis erant; & parte alia Lambertus Imperator, vellet Imperialem ſuam unctionem confirmari. Sed Romani Concilii epocha validius ſtabilitur ex obſervatione ejuſdem Auctoris probantis, Lambertum Imperatorem eodem anno DCCCXCVIII occiſum, ex eo enim evincitur, Concilium Romanum eodem anno ante Lamberti obitum, habitum eſſe; cum in eo ejus unctio Imperialis confirmata fuerit.

III. *In eo Acta contra Formoſum reſcindit.* In eo Concilio Romano Acta pſeudo-Synodi Romanæ à Stephano VI contra Formoſum coactæ, infirmata ſunt canone primo his verbis: *Synodum tempore piæ recordationis Stephani Papæ deceſſoris noſtri celebratam, in quam venerabile corpus Formoſi venerandi Papæ de ſepultura violata per terram tractum eſt, & quaſi ad judicium deductum, judicari & damnari præſumptum eſt: quod nunquam deceſſorum noſtrorum temporibus factum fuiſſe traditum eſt, penitus abdicamus: & ut ulterius præſumatur fieri per quodlibet Spiritûs Sancti Judicium interdicimus: quia ad judicium vocari mortuus non poteſt; cum perſona, quæ ad judicium vocatur, ideo vocetur, ut aut fateatur objecta, aut convincatur objectis. Et omnibus patet quod mortui cadaver, pro ſe non reſpondere, nec ſatisfacere poteſt.* Idem Concilium Sergium & ſocios damnatos reſtitui vetuit: violatores ſepulchri, cadaveriſque Formoſi damnavit, & Formoſum *quia neceſſitatis cauſa de Portuenſi Eccleſia pro vita merito ad Apoſtolicam Sedem provectus eſt*, Pontificem confirmavit; ſtatuens nihilominus canone tertio, *ne quis id in exemplum* trahat, ſacris legibus id prohibentibus: *quippe quod neceſſitate aliquoties inductum eſt, neceſſitate ceſſante in auctoritatem ſumi non eſt permiſſum.* Ordinati à Formoſo, & à Stephano VI exaugurati, ad priſtinos gradus reſtituti, veniaque conceſſa Epiſcopis, Presbyteris & ceteris Clericis, qui eidem Stephani VI Synodo interfuerant, vetitumque fuit, ne vis illis inferretur. De promotione Formoſi vide dicta in ejus Pontificatu, & in Stephano VI.

Duodecim

Duodecim canonibus ſeu Capitulis conſtat iſtud Concilium, in quorum ſexto Imperialis Lamberti unctio confirmatur, illa verò Berengarii per ſubreptionem extorta, rejicitur his verbis: *Unctionem itaque ſacri Chriſmatis in ſpiritualem filium noſtrum dominum videlicet Lambertum excellentiſſimum Imperatorem actam, perpetua ſtabilitate, dignitatibus decoratam, firmam & in æternum ſtabilitam eſſe, Sancto ſuffragante Spiritu, decernimus. Illam verò barbaricam Berengarii, quæ per ſurreptionem extorta eſt, omnimodis abdicamus.* Sigonius lib. 6. de Regno Italiæ, & Rubeus lib. 5. Hiſt. Ravenn. ſcribunt, non Imperialem unctionem Berengarii, ſed Arnulphi reſciſam eſſe, quod etiam contendit Annotator Baronii. Sed præter quam quod nullum codicem MS. Actorum hujus Concilii proferunt, in quo legatur nomen *Arnulphi*, loco nominis *Berengarii*, non video Joannem IX & Patres hujus Concilii dicere potuiſſe unctionem Arnulphi fuiſſe *barbaricam* & *per ſurreptionem* extortam, cum conſtet Formoſum, cujus Acta in hoc Concilio confirmata ſunt, non ſolum literis, ſed etiam Miſſis invitaſſe Arnulphum ut Romam veniret, huncque ejuſdem Pontificis mandato Romam expugnaſſe, ut in Formoſo diximus. Quod ſi dicas Berengarium, non ante annum DCCCCXVI coronatum eſſe Imperatorem, & nulla ejus ante illum annum extare diplomata, in quibus anni ejus imperii notentur, reſpondebo Berengarium, qui teſte Hermanno Contracto in eodem Formoſo à nobis laudato, poſt reditum Arnulphi ex urbe Roma, Lambertum coegit, ut ſecum Italiæ regnum divideret, vel à Stephano VI, vel à Romano ejus ſucceſſore Imperialem unctionem, ſine dubio *barbaricè* & *per ſurreptionem* extorſiſſe; ſed mirum non eſſe ejus diplomata non exprimere annos imperii, cum non multò poſt ejus coronatio in iſto Concilio Romano abrogata fuerit, & ideo ſe in Imperatorem iterùm à Joanne X coronari curaverit. Poëta quidem Anonymus ab Hadriano Valeſio publicatus, in Carmine Panegyrico de Laudibus Berengarii Auguſti lib. 4. ait, Berengarium cum coronatus eſt Imperator à Joanne X anno DCCCCXVI, nec dum diademate imperii vultum cluſiſſe; ſed cum poëta ille totus effuſus ſit in Berengarii laudes, tacuit primam ejus unctionem Imperialem, utpote barbaricam, & ut talem abrogatam, & ſignificat tantum eum, licet ab anno DCCCCII, quo Ludovicum Boſonis filium Imperatorem excæcavit, & Italia expulit, multas victorias retuliſſet, nondum tamen fuiſſe coronatum Imperatorem, quia non decebat, inquit

Ad ſummum tranſire gradum, niſi ſæpe vocatum?

ne ſcilicet hæc ſecunda coronatio, reſcinderetur, ſicut prior, quæ *barbaricè* & per ſurreptionem extorta fuerat, ut in laudato Romani Concilii canone dicitur,

SEC. IX. IV. *Imperium Lamberto confirmat & Berengario aufert.*

SEC. IX. V. *Decretum edit de ordinatione Pontificis Rom.* In eodem Concilio Romano, ad vitanda diſſidia, quæ in Comitiis Pontificiis oriebantur, cum maxima Eccleſiæ offenſione, decretum eſt, ne Pontifices Romanos, qui deſignati eſſent, jus eſſet conſecrari, niſi in conſpectu Imperialium Legatorum. Decretum itaque Hadriani III, qui contrarium ſtatuerat, abrogatum, & illud Stephani VI confirmatum, quod cùm iiſdem penitus verbis conceptum ſit, hîc illud iterum exſcribere ſupervacaneum eſt, cum jam in ejus Pontificatu relatum ſit. Sed licet illud decretum ab iſto Concilio Romano confirmatum fuerit, fatendum tamen eſt, mortuo eodem anno Lamberto Imperatore, qui illud procuraverat, effectum non habuiſſe ante Ottonem Magnum Imperatorem, qui illud renovavit.

VI. *Alterum Ravennæ Concilium cogit.* Poſt Concilium Romanum, eodem anno Joannes Papa alterum Ravennæ celebravit, præſente Lamberto Imperatore, cujus Sigebertus in Chronico & Vincentius Bellovacenſis in Speculo Hiſtoriali meminêre, in quo præcedens Romanum confirmatum eſt. In eo decretum ut Sanctorum Patrum Regulæ, & Caroli Magni, Ludovici Pii, Lotharii & Ludovici II Imperatorum Capitularia de Eccleſiaſticis decimis ſervarentur: & qui ea violaret, auctoritate Sedis Apoſtolicæ, & Sanctione Sanctæ Synodi excommunicationi ſubjaceret. Denique Lambertum Imperatorem hortatus eſt Pontifex ad tuitionem Eccleſiæ, ad illicitas conjunctiones in territoriis Sancti Petri prohibendas, ceteraque ſcelera coërcenda. Huic Concilio adfuêre Epiſcopi LXXIV.

VII. *Scribit ad Stylianum Neocæſareæ Metropolitam.* Stylianus cognomento Mapa, Neocæſareæ Metropolita, de quo ſæpe locuti ſumus, qui partes Sancti Ignatii Conſtantinopolitani contra Photium tanto ardore defenderat, poſt denegatam à Formoſo Papa veniam pro lapſis & pro ordinatis à Photio, quam ipſe cum Orientalibus Epiſcopis petierat, relicto tandem veritatis tramite, cum Photianis ſocietatem iniit anno DCCCXCVIII & Romanæ Eccleſiæ oblatravit. Non habuit quid illi objiceret præter inconſtantiam doctrinæ, & ſententiarum pugnantium. In Epiſtola enim, quam eodem anno ſcripſit ad Joannem Papam, petens licentiam communicandi cum Photianis, ait, Stephanum V in eadem re & Epiſtola contraria ſcripſiſſe, ut qui in prima Epiſtolæ parte jure Photium ejectum, in poſtrema eumdem pro legitimo Antiſtite habendum affirmat. Hanc licentiam ei denegavit Joannes Papa, ut conſtat ex ejus Epiſtola ad Stylianum Tomo IX Conciliorum, & in Annalibus Baronii ad annum 905 recitata, licet, ut probat Annotator Baronii, ea ſcripta ſit anno DCCCXCVIII ſeptennio nempe poſt Epiſtolam Formoſi eadem de re ſcriptam, de qua ſuperius egimus.

Clerus

VIII.

Argrinum in Epiſcopatum Lingonenſem reſtituit.

Clerus & populus Lingonenſis Eccleſiæ queſti ſunt apud Joannem Papam, Eccleſiam ſuam omni paſtorali ſolatio deſtitutam eſſe, *ex quo Argrinus venerabilis Epiſcopus, ab ipſa per ſubreptionem quorundam receſſit Eccleſia*, licet omnes eum concorditer elegiſſent, nullumque alium poſt ipſum ſponte ſuſcepiſſent Epiſcopum. Quare Joannes IX literis *menſe Maio, indict. II* datis & Tomo IX Concil. recitatis, Argrinum eis canonicè reſtituit, *non ſententiam*, inquiens, *prædeceſſoris noſtri Stephani reprehendentes, ſed utilitatis ac neceſſitatis causâ, canonicè in melius commutantes.* Aliis literis *V Idus Maii, indict. II*, Ideoque anno 899. etiam datis & ibidem relatis, idem Pontifex Carolum Simplicem Francorum Regem hortatur, ut Argrini reſtitutioni faveat. Eam reſtitutionem confirmavit poſtea Benedictus IV.

IX.

Patavienſem Epiſcopatum in quinque diviſit.

Joannes Pontifex Archiepiſcopum unum & tres Epiſcopos in Slavorum, ſeu Moravorum terris, priùs Patavienſi Epiſcopo ſubjectis, creavit; nam Wichinum pro Moravis à Joanne VIII Epiſcopum ordinatum, Nitriæ reſidentem, in Epiſcopatum Patavienſem tranſtulit, & ex uno Epiſcopatu Patavienſi quinque fecit. Qua de re Theotmarus Salisburgenſis Archiepiſcopus, & alii Baioariæ Epiſcopi conqueſti ſunt apud eum Epiſtolâ, quæ extat Tomo IX Concil. pag. 498. *Venerunt*, inquiunt, *ut ipſi promulgaverunt de latere veſtro tres Epiſcopi, videlicet Joannes Archiepiſcopus, Benedictus & Daniel Epiſcopi in terram Schlavorum, qui* Maraci (ideſt Moravi) *dicuntur, quæ Regibus noſtris & populo noſtro, nobis quoque cum habitatoribus ſuis ſubacta fuerat, tam in cultu Chriſtianæ religionis, quàm in tributo ſubſtantiæ ſecularis, quia exinde primum imbuti.* Paulò poſt: *Intrantes prædicti Epiſcopi in nomine veſtro, ut ipſi dixerunt, ordinaverunt in uno eodemque Epiſcopatu unum Archiepiſcopum (ſi tamen in alterius Epiſcopatu Archiepiſcopium eſſe poteſt) & tres ſuffraganeos ejus Epiſcopos abſque ſcientia Archiepiſcopi, & conſenſu Epiſcoporum in cujus fuerunt diœceſi.* Oſtendunt poſtea id ſacris canonibus repugnare, & Epiſtolam ſic concludunt: *Eſt enim, ut præmiſimus, unus Epiſcopatus in quinque diviſus. Ideo ſi quid fraus maligni Schlavorum calliditate adduxerat, juſtitia vertat. Voſque virtute ex alto induti, & Apoſtolica poteſtate armati, juxta Prophetam:* quod fractum eſt alligate, quod infirmum conſolidate, quod abjectum reducite, *ut deinceps populus, & fidei integritate gratuletur, & Sancta Eccleſia tranquilla devotione lætetur.* Illum Archiepiſcopatum, & tres Epiſcopatus in parochia, ſeu diœceſi Patavienſi à Joanne IX inſtitutos, neque ab eodem Pontifice, neque à Benedicto IV ejus ſucceſſore ſuppreſſos fuiſſe, ſed invaſione Hungarorum, ineunte ſeculo decimo facta, ſimul cum omnibus fere Eccleſiis in partibus Baioariæ remotioribus extinctos teſtatur Aventinus lib. 4. Annalium Boiorum *pag.* 286.

Digitized by Google

SEC. IX. X. *Reſpondet ad conſulta Herivei Remenſis Archiep.*

Fulcone Archiepiſcopo Remenſi occiſo, ordinatus eſt in ejus locum *anno nongenteſimo dominicæ Incarnationis pridie nonas Julii* Heriveus, ut legitur in Excommunicatione *hominum Balduini Comitis Flandriæ propter occiſionem Fulconis Remenſis Archiepiſcopi ab illis perpetratam*, quam ex veteri codice M S. eruit & publicavit Ducheſnius Tomo II pag. 585. Heriveus ſtatim conſuluit Joannem Papam de Normannis nuper ad fidem converſis, quorum plurimi baptizati fuerant, & poſt baptiſmum gentiliter vixerant, atque Paganorum more Chriſtianos interfecerant, Sacerdotes trucidarant, atque ſimulachris immolantes idolothyta comederant. Ad Herivei conſulta reſpondet Joannes IX, quod ſi tyrones in ſchola Chriſtianæ fidei non eſſent, canonica experirentur judicia; ſed quia rudes ſunt, mitiùs cum eis agendum, quam ſacri ſtatuant canones: *ne forte*, inquit, *inſueta onera portantes, importabilia illis fore, quod abſit, videantur, & ad prioris vitæ veterem, quem expoliaverunt hominem, antiquo inſidiante adverſario, relabantur. Et quidem ſi inter eos aliqui inventi fuerint, qui ſecundùm canonica ſtatuta ſe per pœnitentiam macerare, & tanta commiſſa ſcelera dignis lamentationibus expiare maluerint, eos canonicè judicare non reſpuatis.* Extat hæc Joannis Papæ Epiſtola Tomo IX Concil. pag. 483.

XI. *Mortalitatem exuit.*

Ex hoc loco plane evertitur opinio Papebrocii ſcribentis in Conatu Chronico-Hiſtorico ad Catalogum Romanorum Pontificum, Joannem IX obiiſſe die vigeſima ſexta menſis Martii anni nongenteſimi; cùm eodem anno reſponſa dederit ad Conſulta Herivei, qui die tantum ſexta menſis Julii ordinatus eſt Archiepiſcopus Remenſis. Standum eſt itaque Chronologiæ Annotatoris Baronii, qui ait, Joannem Papam vix ante initium menſis Auguſti ad Herivei Epiſtolam reſpondere potuiſſe; ideoque cum in variis Catalogis dicatur ſediſſe *annos duos & dies quindecim*, ejus initium à medio circiter Julio anni DCCCXCVIII, & ejus mortem ab initio menſis Auguſti anni nongenteſimi removeri non poſſe.

BENEDICTUS IV *Pontif. CXIX.*

Anno Domini DCCCC.

SEC. X. I. *Seculi decimi facies.*

Cum Benedicto IV optimo Pontifice incipit ſeculum decimum, quod ferreum, deformitate plenum, & obſcurum appellat Baronius ad annum DCCCC, qui & ad annum DCCCCXII narrat, quæ tunc facies eſſet ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, cum Romæ dominarentur potentiſſimæ æque ac ſordidiſſimæ meretrices, quarum arbitrio mutabantur ſedes, & dabantur Epiſcopatus. Bellarminus pariter

Digitized by Google

riter lib. 4. de Romano Pontifice cap. 12. nullum ſeculum decimo *SEC. X.*
indoctius, aut *infelicius* extitiſſe literis mandavit. Mabillonius tamen in præfatione ad Seculum V Benedictinum §. 1. num. 7. ſcitè ſcribit, inter illas funeſtas tempeſtates ita Eccleſiam ſuam Deum non deſeruiſſe, ut boni aliqui Pontifices malis permixti non fuerint, quales Stephanus VIII, Leo VII, Agapitus II, qui ab Auctore Vitæ Sancti Brunonis Epiſcopi Colonienſis *miræ ſanctitatis*, & in Metropolis Salisburgenſis Tomo I. pag. 56. *Sanctæ memoriæ* Pontifex appellatur, & ante eum Marinus II, qui teſte Leone Oſtienſi lib. 1. cap. 60. Siconi Epiſcopo Capuano *ignorantiam canonum, literarum inſcitiam, familiaritatem ſecularium, temerariamque tranſgreſſionem exprobravit.* Sed præter laudatos à Mabillonio Pontifices, alios plures fuiſſe hoc ſeculo optimos ex eorum Actis manifeſtè patebit, & quidem cum majori certitudine, quam ex illis elogiis, *ſanctæ memoriæ*, vel *miræ ſanctitatis*; ſimiles enim locutiones ſæpe uſurpantur, quando ſermo eſt de malis Pontificibus; cujus rei ſufficiat hic exemplum adducere de Stephano VI, vulgò VII, quem Joannes IX in canone primo Concilii, quod anno 898. Romæ celebravit, *piæ recordationis* Papam appellat, licet cum peſſimum fuiſſe Pontificem inter omnes conveniat. Deinde idem Mabillonius num. 9. ex ſancto Auguſtino oſtendit, Novatores Romanorum Pontificum exemplis male abuti ad impugnandam Eccleſiæ incorruptam veritatem & unitatem. Denique numeris ſequentibus, non ſolum viros zelo Apoſtolico præſtantes in Italia & alibi extitiſſe hoc ſeculo, ſed & viros doctos, quorum operâ Eccleſiæ doctrinâ & diſciplina adversùs corruptos mores inviolatę permanſerint, pluribus demonſtrat. Annotator verò Baronii ſcribit, „hoc ſeculum, inſcitiæ & ignorantię vocari non poſſe, niſi ob Scriptorum paucitatem, ſi ejus cum præcedentibus aut ſubſequentibus comparatio fiat: complures enim in eo floruiſſe, nunc notius eſt, quam ætate Bellarmini, ut ex Catalogis Scriptorum Eccleſiaſticorum manifeſtum fit. Et ex ejuſdem Auctoris Notis & Additionibus in Baronium conſtat, decimo ſeculo claruiſſe multos inſigni ſanctitate Epiſcopos & Abbates, Monachos & Sanctimoniales, ac viros & mulieres, cujuſcumque generis ac conditionis, quorum plures etiam refert Mabillonius laudatus: ac tandem hoc ſeculo Normannos, Moſcovitas, Suevos, Polonos, Sclavos ac Hungaros Chriſti religioni nomen dediſſe; plures Epiſcopatus erectos; plura magni nominis monaſteria condita, & plures Eccleſias largè dotatas.

Sed ut ad inſtitutum meum redeam, inter bonos Pontifices ſeculum decimum aperuit Benedictus hujus nominis IV, natione Romanus, ex patre Mammolo, quem ſtatim poſt Joannis IX obitum Pontificem ordinatum ex eo deducitur, quod, ex mox dicendis, II. *Benedictus IV Ioanni IX ſuccedit.*

SEC. X. dis, jam ſederet die trigeſima menſis Auguſti ejuſdem anni nongenteſimi. Certè expectandi non fuêre Legati Imperatoris, qui juxta decretum Joannis IX in Concilio Romano editum, conſecrationi Pontificis intereſſent; mortuus enim erat Lambertus Imperator, ſeu potius occiſus anno DCCCXCVIII, ut probat Annotator Baronii; Berengarii unctio in eodem Concilio abrogata fuerat, & Arnulphus à Formoſo Papa Imperator coronatus, ſub finem anni DCCCXCIX in Germania obierat. Valde itaque probabile eſt Benedictum IV ſtatim ac electus eſt, ſaltem dominica ſequenti fuiſſe in Romanum Pontificem conſecratum.

III. *Synodum Romæ in cauſa Argrini Lingonenſis Epiſc. celebrat.*

Benedictus, ubi ſolium Apoſtolicum conſcendit, Synodum Romæ in Lateranenſi Baſilica celebravit, in qua Joannis IX deceſſoris ſui decretum confirmans, Argrini reſtitutionem in Epiſcopatum Lingonenſem, nondum executioni mandatam confirmavit, datis ea de re Epiſtolis, quæ extant Tomo IX Concil. unâ ad Galliarum Epiſcopos, & Principes, alterâ ad Clerum & populum Lingonenſem, quibus Argrinum in omnia Eccleſiæ ſuæ jura reſtituit. Prior Epiſtola dicitur data *per manum Sergii S. R. E. Scrinarii in menſe Auguſto, indictione III data II Kal. Septembris per manum Leonis Dei pietate Primicerii ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, anno Domini Benedicti Papæ primo. Anno II poſt obitum Landeberti Imperatoris Auguſti, indictione III*, ideoque anno DCCCC. Ex ea Epiſtola conſtat reſtitutionem Argrini factam eſſe in Synodo, cujus alibi mentio non reperitur. Poſterior Epiſtola dicitur *data II Kal. Septembris per manum Sergii Scrinarii ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, indictione tertia.* Benedictus itaque IV die trigeſima Auguſti anni nongenteſimi jam Pontifex Romanus erat. Porrò neſcio à quo acceperit Natalis Alexander, Benedictum Argrino uſum Pallii conceſſiſſe, cujus nulla mentio eſt in dictis duabus Epiſtolis. In Chronico Sancti Benigni valde laudatur Argrinus, diciturque plurima contuliſſe in monaſterium S. Benigni, & relicto Epiſcopatûs honore, biennio ante mortem ſuam, in eodem Monachum induiſſe. Depoſitio ejus in Cathedrali Eccleſia Lingonenſi agitur IX Kalendas Junii.

IV. *Ludovicus Rex Arelat. Italiam ingreditur.*

Ludovicus Boſonis filius, Burgundiæ ſeu Arelatenſis Rex in Synodo Valentina anno DCCCXC dictus, anno DCCCXCIX magno cum exercitu in Italiam perrexit; ſed Berengarius Italiæ Rex cum multo majore ei occurrit, atque illum ita circumvenit, ut copiam evadendi omnem ademerit. Hac difficultate oppreſſus Ludovicus, miſſis nunciis Berengarium obſecravit, ut ſe incolumem redire permitteret; ſeque, ſi id faceret, nullis unquam impoſterum conditionibus Italiam repetiturum eſſe, jurejurando aſſeruit. Quo accepto Berengarius, mitis, ſincerique ingenii vir ipſum haud-

gravatè

Digitized by Google

graváte dimiſit. Sed idem Ludovicus à Principibus Italiæ evocatus, *cupiditate regnandi oblitus juſjurandi venit concitus in Italiam*, anno ſcilicet nongenteſimo, ut ſcribit Luitprandus lib. 2. cap. 10. Regino in Chronico, ubi duplicem Ludovici profectionem Italiam confundit, & anno 898. loco ſcilicet non ſuo recitat, ſcribit: *Inter Ludovicum & Berengarium in Italia plurima congreſſiones fiunt: multa certaminum diſcrimina viciſſim ſibi ſuccedunt. Noviſſimè Ludovicus Berengarium fugat, Romam ingreditur, ubi à Summo Pontifice coronatus, Imperator appellatur.* A quo Pontifice Ludovicus, hujus nominis III, Imperator coronatus fuerit in controverſia eſt, Baronio, aliiſque multis eam inaugurationem Joanni IX adſcribentibus. SEC. X.

Sed Ludovicum à Benedicto IV corona Imperiali Romæ exornatum fuiſſe anno nongenteſimo invictè probatur, ex diplomate ejuſdem Imperatoris à Florentinio in Comment. *de Rebus ad Mathildem Comitiſſam ſpectantibus* lib. 3. pag. 114. recitato, ſcriptoque linguâ barbarâ à Thoma Notario ejuſdem Ludovici, *anno Imperii Domini Ludovici primo, menſe Februario, indictione quarta*, cujus hoc eſt initium: *dum domnus Ludovicus Sereniſſ. Imp. Aug. à Regale dignitate Romam ad ſummum Imperialis culminis apicem per Sanctiſſ. ac ter Beatiſſ. ſummi Pontificis, & univerſalis PP. D. Benedicti dexteram adveniſſet, atque cum eo Reverentiſſ. Patre cum Sanctiſſ. Romanis ſeu Italicis Epiſcopis, adque regni ſui Ducibus & Comitibus, ceteriſque Principibus, & Judicibus, eorum nomina*, &c. *Et reliqui plures in Palacio, quod eſt fundatum juxta Baſilica Beatiſſ. Petri Principis Apoſtolorum, in Laubia magiore ipſius Palacii pariter cum eodem Summo Pontifice in judicio reſediſſet.* Refertur poſtea judicium in deciſione cujuſdam cauſæ habitum. Ex hoc diplomate habemus, Ludovicum à Benedicto IV, non verò à Joanne IX Corona Imperiali ornatum eſſe, & quidem ante finem menſis Februarii anni DCCCCI, quo indictio quarta, in eo diplomate memorata, in curſu erat. Hæc inauguratio facta eſt poſt diem XXX menſis Auguſti anni DCCCC, eo enim die Benedictus IV ſcripſit Epiſtolam mox memoratam ad Galliarum Epiſcopos in cauſa Argrini Lingonenſis Epiſcopi, quæ dicitur data *anno II poſt obitum Landeberti Imperatoris Auguſti*, ideoque eo die nondum Ludovicus dictus erat Imperator, alioquin ejus imperii annus in hac Epiſtola notatus fuiſſet. Eumdem annum nongenteſimum Ludovici inaugurationi aſſignat Chronicon Caſaurienſe Tomo V Spicilegii Dacheriani, in quo dicitur *tertius Ludovicus regni & Imperii coronam accepiſſe DCCCC Dominica Incarnationis anno currente.* Sed ex dictis, & ex aliis probationibus, apud Annotatorem Baronii legendis, eruitur, Benedictum V unxiſſe in Imperatorem Ludovicum poſt diem XXX menſis Auguſti anni DCCCC, & ante finem Februarii anni DCCCCI. V. *à Benedicto IV Imperator coronatur.*

Digitized by Google

SEC. X. VI. *Benedictus pp. ad Deum tranſit.*

Poſtquam Benedictus IV Papa *annos tres*, & *menſes duos* ſediſſet, ut legitur in Catalogis VII & VIII Criticæ Baronianæ præfixis, vivere deſiit initio menſis Octobris anni nongenteſimi tertii, & in ſeptimo ex laudatis Catalogis habetur: *Cœpit an. dn. DCCCC. ſedit an. III menſes II*; conſecratus enim fuerat menſe Auguſto. Ex ejus epitaphio à Manlio edito, & à Baronio relato, habemus eum fuiſſe Pontificem effuſæ in pauperes caritatis & natalibus ex pietate clarum. Idem iiſdem ferè verbis de eo refert Frodoardus in Fragmento de Pontificibus Romanis, unde magna mihi ſuſpicio eſt, epitaphii conditorem hæc ex Frodoardo, vel potius Frodoardum ex epitaphii conditore hæc accepiſſe.

Tum ſacra conſurgunt Benedicti regmina quarti,
Pontificis magni, merito qui nomine tali
Enituit, cunctis ut dapſilis atque benignus.
Huic generis necnon pietatis ſplendor opimus
Ornat opus cunctum, meditatur juſſa Tonantis.
Prætulit hic generale bonum lucro ſpeciali.
Deſpectas viduas, inopes, vacuoſque patronis,
Aſſidua ut natos proprios bonitate fovebat:
Mercatuſque polum indignis ſua cuncta refudit.

Dolendum certè eſt omnia tanti Pontificis geſta, injuriâ temporum periiſſe, & in tenebris eſſe ſepulta, nihil enim de eo ſupereſt præter duas laudatas Epiſtolas in cauſa Argrini Lingonenſis Epiſcopi ſcriptas.

LEO V *Pontif.* CXX.

Anno Domini DCCCCIII.

I. *Leonis V brevis Pontificatus.*

BEnedicto IV ſtatim ſubrogatus eſt Leo hujus nominis V, patriâ Ardeatinus, de loco, qui appellatur Priapi, quem Platina ex Sigeberto, tradit à Chriſtophoro ejus familiari & presbytero in vincula conjectum & ſede pulſum. Leoni idem Sigebertus tribuit dies XXX ſedis, quidam Catalogi habent dies XL, & alii menſem unum & dies XXVI, aut XXVII, ideoque ſedit ad ſummum uſque ad finem circiter menſis Novembris ejuſdem anni nongenteſimi tertii. Certè Chriſtophorus eius ſucceſſor menſe decembri ejuſdem anni jam ſedebat, ut mox videbitur. De Leone VII hæc tantum habet Frodoardus in Fragmento de Pontificibus Romanis:

Poſt quem celſa ſubit Leo jura, notamine quintus.
Emigrat ante ſuum quàm Luna bis impleat orbem.

Leonem in vinculis præ doloris anguſtia obiiſſe ſcribit Sigonius.

CHRISTO-

Digitized by Google

CHRISTOPHORVS *Pontif. CXXI.*

Anno Domini DCCCCIII.

LEonem Pontificem *poſt triginta dies ordinationis ſuæ Chriſtophorus Presbyter ſuus capiens, & in carcerem trudens per invaſionem Romanæ Eccleſiæ CXIX præſidet*, inquit Sigebertus in Chronico. Chriſtophorus itaque patria Romanus, ex patre Leone Pontificatum invaſit circa finem menſis Novembris anni nongenteſimi tertii. Eum jam ſediſſe die XXV decembris ejuſdem anni oſtendit ſubſcriptio ejus diplomatis à Dacherio Tomo VI Spicilegii pag. 315. relati, quo confirmat privilegia Abbatiæ Corbeienſis in diœceſi Ambianenſi ſitæ, quæ talis eſt: *Scriptum per manum Sergii Scrinarii ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, in mende Decembri, Indictione VII, ſeptimo Kal. Januarii, imperante domino noſtro piiſſimo Auguſto Ludovico à Deo coronato Imperatore ſanctiſſimo.* Labbeus quidem in editione Conciliorum, illud diploma ex eodem Dacherio referens, mutavit Indictionem VII in XI; Papebrocius verò in Conatu Chronico Hiſtorico eamdem Indictionem VII in VIII mutavit, ſed eam in Dacheriano Spicilegio puram eſſe oſtendit Annotator Baronii ad annum 903. *I. Chriſtophorus ſedem Rom. occupat.*

Frodoardus in Fragmento de Pontificibus Romanis convenit cum Marino Polono, & cum Catalogis, in quibus Chriſtophoro adſcribuntur menſes VI vel VII, ait enim: *II. Ex ea eiicitur.*

Chriſtophorus mox ſortitus moderamina ſedis,
Dimidio, ulteriusque patrum, diſpenſat in anno.

Quare cum ſedem Romanam, pulſo Leone V, occuparit circa finem menſis Novembris anni nongenteſimi tertii, ex ea à Sergio dejectus eſt circa initium menſis Junii anni nongenteſimi quarti. Marianus Scotus in Chronico dicit, Chriſtophorum fuiſſe Cardinalem Tituli ſancti Damaſi, & poſtea monachum factum eſſe, forſan, quia, ut ait Platina, in monaſteria tanquam in carceres Clerici male de Eccleſia meriti, tum relegabantur. Ciaconius addit, à Sergio poſtea è monaſterio extractum Chriſtophorum in vincula conjectum, ac in illa miſera conditione mortuum, ad ſanctum Petrum ſepultum eſſe. Certè Chriſtophorum in Vaticana Eccleſia ſepultum credidit Manlius referens hoc epitaphium tanquam Chriſtophori foret.

Hic pia Chriſtophori requieſcunt membra ſepulti.

Digitized by Google

SERGIUS III *Pontif. CXXII.*

Anno Domini DCCCCIV.

I. *Sergius III Chriſtophorum excipit.* SErgius hujus nominis III, natione Romanus, ex patre Benedicto, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyter, ut dicitur in Concilio Romano ſub Joanne IX, Theodoro II Papa mortuo, electus fuit Pontifex, ſed antequam ordinaretur Româ pulſus eſt, profuguſque latuit per ſeptem annos, ab anno nempe octingenteſimo nonageſimo octavo ad annum nongenteſimum quartum, quo factione Adelberti Tuſciæ Marchionis, Chriſtophoro ſede pulſo, & in carcerem conjecto Romanam Eccleſiam occupavit. Id conſtat non ſolum ex ejus epitaphio, infra referendo, ſed etiam ex Frodoardo in Fragmento de Pontificibus Romanis:

Sergius inde redit, dudum qui lectus ad arcem
Culminis, exilio tulerat rapiente repulſam:
Quo profugus latuit SEPTEM volventibus annis.
Hinc populi remeans precibus, ſacratur honore
Pridem deſignato, quo nomine tertius exit
Antiſtes.

Ordinatus eſt itaque Sergius anno nongenteſimo quarto, ineunte circiter menſe Junio, cum conſtet, ex dicendis in ejus morte, eum ſedem tenuiſſe annis ſeptem & amplius, mortuuſque ſit exeunte circiter Auguſto anni DCCCCXI.

II. *Utrum nomen mutaverit?* Baronius ad annum 844. num. 1. ſcribit, Sergium III primum fuiſſe ex Pontificibus Romanis, qui nomen ſibi mutavit, & id reverentiæ cauſa: Cùm enim, inquit, ille Petrus vocaretur, indignum putavit eodem ſe vocare nomine, quo Chriſtus primum ejus ſedis Pontificem Principem Apoſtolorum ex Simone Petrum nominaverat. Sed cum ex ſolo ejus epitaphio Annaliſta doctiſſimus habeat, Sergium III dictum fuiſſe Petrum, mirum eſt illum hoc epitaphium anno 701. num. 8. Sergio primo tribuiſſe. Quare poſtea Onuphrii Panvinii ſententiam ad annum 955. ſecutus eſt, ſcripſitque Joannem XII primum fuiſſe qui nomen mutaverit, cum antea Octavianus vocaretur. Quod autem volunt aliqui recentes Sergium III, ob nominis turpitudinem nomen mutaſſe, quia ſcilicet antea appellabatur *Os porci*, ſeu *Bucca porci*, id refelletur in Sergio IV.

III. *Sergii vita turpis.* Sergii Pontificatum infamavit turpitudo vitæ ejus, ſi Luitprando Ticinenſi horum temporum Scriptori fides ſit adhibenda. Hic enim lib. 2. cap. 13. teſtatur ipſum ex Marozia nobili ſcorto genuiſſe filium Joannem dictum, qui & ipſe Pontificatum poſtea ejus nominis undecimus

undecimus

Google

undecimus adeptus eſt. Erat verò iſta Marozia, filia Theodoræ nobilis Romanæ fœminæ, Senatoriaque ortæ propagine, quæ cum excellens eſſet pulchritudine, ingenioque verſutiſſima, conſuetudine potentiſſimorum Tuſciæ Marchionum, adeo & ipſa potens eſt reddita, ut cum Romana munitio ſancti Angeli poſſideretur ab iiſdem Marchionibus, hæc peſſima fœmina eam inhabitans, Urbis dominium ſit conſecuta, illudque in poſteros propagare curaverit. Acceſſit verò ad potentiam ejus, quod eadem Marozia ex Adelberto Tuſciæ Marchione filium ſuſceperit, nomine Albericum, qui patris potentiâ Urbi dominatus eſt; ac demum Adelberto mortuo, loco ipſius regnans in Tuſcia filius ejus ex Berta conjuge, Wido nomine, eamdem Maroziam, poſt Sergii obitum in uxorem acceperit, teſte eodem Luitprando laudato. SEC. X.

IV. *Providentia Dei erga Eccleſiam Rom.*

Licet autem tantum invaluiſſet meretricum imperium, ut pro arbitrio legitimos creatos Pontifices dimoverent, & alios intruderent; magno tamen Dei miraculo & peculiari erga ſedem ſancti Petri ejus providentiæ curâ non eſt inventus qui ea de cauſa, ſe ab ipſa Eccleſia Romana abſcinderet ſchiſmate, vel hæreſi eam impugnaret; ſed omnes ubique gentium eidem, fidei vinculo, & obedientiæ nexu juncti perſtiterunt. Quod autem ad Sergium III attinet, ab eo Colonienſis Archiepiſcopus apud Krantzium hiſt. Saxon. lib. 3. cap. 1. & lib. 2. cap. 24. reperitur petiiſſe & accepiſſe Pallium: & Adamus Bremenſis lib. 1. cap. 42. ſcribit, eumdem Sergium, ad preces Adalgarii Hamburgenſis, ſeu Bremenſis Archiepiſcopi, Bremenſem Eccleſiam à poteſtate & juriſdictione Colonienſis Archiepiſcopi, cui Formoſi Papæ auctoritate addicta fuerat, exemiſſe, & privilegia Bremenſis Eccleſiæ renovaſſe. Ceterùm ſi iis, quæ de Sergio III refert Luitprandus laudatus deneganda non ſit fides, quæ de eodem habent Frodoardus, & Joannes Diaconus oſtendunt, eum poſtea ad meliorem frugem rediiſſe, quibus conſonat ejus epitaphii conditor.

V. *Sergius Baſilicam Lateranenſem reſtaurat.*

Quamvis enim Platina & Ciaconius ſine teſte ſcribant Sergium III Lateranenſem Baſilicam, quæ Stephani VI tempore corruerat, reſtituiſſe; Mabillonius tamen in Appendice II Ordinis Romani, quæ eſt Joannis Diaconi Junioris liber de Eccleſia Lateranenſi §. 17. ſermonem habet de caſu & reparatione dictæ Baſilicæ Lateranenſis, quo tempore fuit facta à Sergio III. Ait autem Joannes Diaconus: *Permanſit ab eodem tempore* (nempe Conſtantini M.) *licet ſeparatio parietum & tectorum curvatio ejus ruinam ante oſtenderent, per aliquot annos uſque ad tempus Stephani piæ memoriæ VI. Tempore autem illius ruit, & fuit in ruinis diſſipata & comminuta uſque ad tempus quo revocatus eſt Dominus Sergius Presbyter, & electus, de exilio, & conſecratus eſt Ro-*

SEC. X. *manorum tertius Præſul*, &c. *Poſt ordinationem igitur ſuam Dominus Sergius III Papa triſtabatur nimium ſuper deſolationem hujus nobiliſſimi Templi. Non enim erat ſpes neque ſolatium mortalis de reſtitutione illius. Cumque omnibus una eſſet deſperatio de ejus deſolatione & humanum deeſſet auxilium; ad divinæ pietatis converſus juvamen, in qua ſemper habuit fiduciam, incipiens ab antiquis laborare fundamentis, fine tenus opus hoc conſummavit, & decoravit ornamentis aureis & argenteis,* quæ ſigillatim enumerantur ibidem. Quæ enumeratio his verbis clauditur: *Hæc omnia devotus tibi præparavit, & non ceſſabit, dum ſpiritus ejus rexerit artus, præparare & offerre tibi dominus Sergius Papa tertius.* Ex quibus verbis eruitur Joannem Diaconum Scriptorem libelli de Eccleſia Lateranenſi ſcripſiſſe vivente adhuc Sergio III vel loqui in perſona Auctoris tunc viventis, quod aliis Scriptoribus contigiſſe infrà videbimus.

VI. *Vitam cum morte commutat.*

Licet Hermannus Contractus & Martinus Polonus conveniant cum pleriſque Catalogis Sergium III annos ſeptem, & menſes tres ſediſſe, non conveniunt tamen in diebus, quibus ſupra annos & menſes ſedem tenuit; ſed quidquid ſit de diebus, certum eſt ejus Pontificatûs durationem fuiſſe plus quam ſeptem annorum: Frodoardus enim numero primo à nobis laudatus, ſubdit:

Petri eximia quo ſede recepto
Præſule gaudet ovans annis ſeptem amplius orbis
Ipſe favens Cleri cenſura in culmine rapto
Falce ferit pervaſores.

Sergius itaque, qui circa initium menſis Junii anni DCCCCIV ordinatus fuerat, è vivis abiit circa finem menſis Auguſti anni DCCCCXI. Certè dici non poteſt, eum ordinatum die nona menſis Junii anni DCCCCV, obiiſſe die XXIV Septembris anni DCCCCXII. Nam primum evertitur ex eo quod Rubeus lib. 5. Hiſt. Ravenn. pag. 253. varia acta publica exhibet, quibus Joannes X cum eſſet Archiepiſcopus Ravennenſis bona Eccleſiæ ſuæ compoſuit, & ad veterem ditionem adduxit, quæ ſcripta ſunt *indictione octava, Idibus Julii, Sergii Pontificis ſecundo*, qui ideo conſecratus fuerat DCCCCIV ante diem XV Julii, quo die anno DCCCCV, ſecundum Pontificatûs annum jam numerabat. Ejus etiam mors differri non poteſt in annum DCCCCXII & diem XXIV Septembris, hoc enim pacto octo & amplius annis ſediſſet, contra laudatorum Scriptorum, & ipſiuſmet ejus epitaphii fidem.

VII. *Ejus Epitaphium Sergio I perperam adſcriptum.*

Baronius quidem anno DCCI num. VIII ex Manlio in Monumentis Baſilicæ Vaticanæ refert Sergii epitaphium, quod credit eſſe Sergii primi, ſed ejus lectio, & mentio Theodori Papæ, poſt cujus mortem electus fuerat, manifeſtè oſtendunt, referendum

illud

illud eſſe ad Sergium Theodori ſucceſſorem, quæ certè convenire alteri Sergio nequeunt, quam tertio. Nam Sergius, de quo ibi ſermo, poſt electionem Urbe pulſus, poſt ſeptem annos à ſua electione & morte Theodori *Papa ſacratur*, ut dicitur in epitaphio, quod convenire nequit Sergio primo, qui quadraginta poſt Theodori primi mortem annis ordinatus eſt, ut ex dictis liquet. Epitaphium verò his verbis concipitur, & convenit cum verſibus Frodoardi laudatis: SEC. X.

Limina quiſquis adis Papæ metuenda Beati,
Cerne pii Sergii excubiaſque Petri.
Culmen Apoſtolicæ Sedis is jure paterno
Electus, tenuit, ut Theodorus obit.
Pellitur Vrbe pater, pervadit ſacra Joannes,
Romuleoſque greges diſſipat ipſe lupus.
Exul erat patria ſeptem volventibus annis,
Poſt populi multis Vrbe redit precibus.
Suſcipitur, Papa ſacratur; ſede recepta
Gaudet: amat Paſtor agmina cuncta ſimul.
Hic invaſores, Sanctorum falce ſubegit,
Romana Eccleſiæ, judiciiſque Patrum.

ANASTASIUS III *Pontif.* CXXIII.

Anno Domini DCCCCXI.

I. *Anaſtaſius integris moribus Pontifex.*

POſt unum, aut alterum vacationis ſedis diem, Anaſtaſius hujus nominis III, natione Romanus, ex patre Luciano, Sergio III ſucceſſor datus eſt circa finem menſis Auguſti ejuſdem anni nongenteſimi undecimi. *Hunc Pontificem*, inquit Platina, *hac una in re laudare poſſumus, quod neminem eorum, qui ante ſe in Pontificatu fuêre, ignominia aliqua notaverit, vel maledicentia proſecutus ſit: modeſte enim & integrè vixit, nec in ſe quicquam habuit, quo reprehendi poſſit.* Quod & confirmat Frodoardus, qui in Fragmento de Pontificibus Romanis, poſtquam de Sergio ſermonem habuit, ſcribit:

Quo rebus adempto
Humanis, in Anaſtaſium ſacra concinit aula,
Tertius hoc Præſul renitet, qui nomine Roma,
Sedis Apoſtolicæ blando moderamine rector,
Sentiat ut Chriſtum venia ſibi munere blandum.

Geſta ab Anaſtaſio memoria digna ad nos non pervenêre. Illud ſolum obſervat Sigonius lib. 6. de Regno Italiæ, Anaſtaſium expoſcente Berengario Italiæ Rege, Ticinenſem Eccleſiam plurimis, iiſdemque

SEC. X. demque magnificis ornamentis decoraſſe, ejuſque Antiſtiti conceſſiſſe umbellæ uſum, equoque vehi albo, crucem præviam in itinere habere, & in Conciliis à læva Pontificis aſſidere. Ciaconius addit, hunc Pontificem Diaconiam Sancti Hadriani vetuſtate collabentem reſtituiſſe, altareque in ea propriis manibus conſecratum dedicaſſe.

II. *E vivis excedit.* Cum juxta Marianum Scotum, Hermannum Contractum ex editione Caniſii, Martinum Polonum, & omnes fere Catalogos Anaſtaſius III ſederit annos duos & menſes circiter duos, annoque DCCCCXI circa finem menſis Auguſti dictus fuerit Pontifex, obiit medio circiter menſe Octobri anni nongenteſimi decimi tertii, non verò die XXV Novembris anni nongenteſimi decimi quarti, ut ſcribit Papebrocius, certè, ut mox videbitur, Lando ejus ſucceſſor jam ſedebat die quinta Februarii ejuſdem anni nongenteſimi decimi quarti. Sepultus eſt Anaſtaſius in Vaticana Sancti Petri Baſilica, ut conſtat ex ejus epitaphio olim à Manlio exſcripto:

Vatis Anaſtaſii requieſcunt membra ſepulchro
Sed nunquam meritum parvula claudit humus.
Rexit Apoſtolicam blando moderamine ſedem
Tertius exiſtens ordine Pontificum.
Ad Chriſtum pergens peccati vincula ſperat
Omnia clementer ſolvere poſſe ſibi.
Vndique currentes hujus ad limina templi,
Vt præſtet requiem, poſcite corde Deum.

LANDO *Pontif.* CXXIV.

Anno Domini DCCCCXIII.

I. *Landonis ordinatio & obitus.* Anaſtaſium Papam excepit Lando, patria Sabinus, Trani filius, circa diem decimum ſextum menſis Octobris ejuſdem anni nongenteſimi decimi tertii, certè ante menſem Februarium anni nongenteſimi decimi quarti; Rubeus enim lib. 5. Hiſt. Ravenn. pag. 253. ait Landonis Papæ mentionem haberi *in tabulis ab Joanne Ravennatum Archiepiſcopo, indictione ſecunda ſcriptis nonis Februarii*, quæ indictio in annum DCCCCXIV incidit, quo ideo, die quinta Februarii Lando jam Pontificatum gerebat. De Landone hæc habet Frodoardus in Fragmento de Pontificibus Romanis, in eo enim poſt verſus de Anaſtaſio jam recitatos legitur:

Lando dein ſummam Petri ſubit ordine ſedem,
Menſibus hanc coluit ſex ut deniſque diebus.
Emeritus Patrum ſequitur quoque fata priorum.

Mabillonius;

Digitized by Google

Mabillonius, qui hoc Frodoardi Fragmentum parte 2. ſeculi 3. Benedictini publicavit ex apographo pervetuſto Bibliothecæ RR. PP. Carmelitarum Excalceatorum ſuburbii Sancti Germani Pariſienſis, non advertit corrigendum eſſe primum ex his verſibus, in quo habetur: *Quando dein*, pro *Lando dein*, quare in obſervandis ad dictum fragmentum ſcribit, Frodoardum prætermiſiſſe Landonem; quod incredibile eſt, & ex eo rejicitur, quod nemo ſibi perſuaſerit Frodoardum Anaſtaſio menſes tantum ſex & dies decem attribuiſſe, cum hos verſus ſcripſerit ſub Leone VII, qui anno DCCCCXXXVI Eccleſiæ præerat, & ex omnibus Scriptoribus & Catalogis conſtet, Anaſtaſium plus quam duos annos ſediſſe. Non itaque Frodoardus Landonem prætermiſit, cujus meminêre Marianus Scotus, Sigebertus, aliique plures, ſed imperitus Librarius pro, *Lando dein* ſcripſit, *Quando dein*; ideoque hæc emendatio certa, & Lando obiiſſe dicendus eſt circa diem vigeſimum ſextum menſis Aprilis anni nongenteſimi decimi quarti, cum circa diem decimum ſextum Octobris ſuperioris conſecratus fuerit, & ex Frodoardo ſedem Sancti Petri tenuerit *menſibus ſex, ac deniſque diebus*. SEC. X.

JOANNES X *Pontif. CXXV.*

Anno Domini DCCCCXIV.

MOrtuo Landone Theodora meretrix impudentiſſima, de qua in Sergio III locuti ſumus, in Joannis Ravennatenſis Archiepiſcopi ſpeciei decorem vehementer exardens, hunc Pontifici mortuo ſubrogari procuravit: *Theodora autem mens perverſa*, inquit Luitprandus lib. 2. cap. 13. *ne amaſii rariſſimo concubitu uteretur, ducentorum milliariorum interpoſitione, qui-us Ravenna ſequeſtratur à Roma, Ravennenſis hujus ſedis Archiepiſcopatum coëgit deſerere, Romanumque (proh nefas) ſummum Pontificium uſurpare.* Joannes itaque natione Romanus, Joannis filius, primùm Bononienſis Epiſcopus electus, ut ibidem jam dixerat Luitprandus, tum Archiepiſcopus Ravennas conſecratus, Romanus Papa inthronizatus eſt, & coronatus circa finem menſis Aprilis ejuſdem anni nongenteſimi decimi quarti. *Indigebat hujuſcemodi Pontifice tum quidem & Eccleſia & Italia*, inquit Platina; utraque quippe a Saracenis vexabatur, & Joannes *ſpiritus militares magis, quam religioni deditos geſſit.* I. *Ioannes X inthronizatur.*

Certe Joannes Papa, inquit Sigonius lib. 6. de Regno Italiæ, non iiſdem artibus, quibus cepit Pontificatum, etiam geſſit, ſed Eccleſiæ atque Italiæ mirè utilis fuit. Cauſam rei benè gerendæ dedêre Saraceni. Hoc enim Pontifice conſtituto, auctus eorum, qui Gari- II. *Saracenos è Gariliano pellere meditatur.*

SÆC. X. lianum inſederant numerus, acrem Pontificem in ſui perniciem incitavit. Garelianus, ſeu Garilianus mons eſt in Latio, Romæ vicinus cum munitione cognomine, ad Gariliani fluminis ſeu Liris oſtium, & ad mare Tyrrhenum, quam arcem Saraceni occupabant ab anno DCCCLXXVI, ut in Joannis VIII Vita diximus. Ex ea munitione *multas civitates debellantes* vi ceperant, & *nemo etiam ab occaſu ſive ab Arcturo orationis gratia ab beatiſſimorum limina Apoſtolorum tranſire poterat, qui ab his aut non caperetur, aut immodico pretio dato dimitteretur,* inquit Luitprandus lib. 2. cap. 12.

III. *Berengarium Italiæ Regem Romam vocat.*

Saracenis itaque vicina Urbi loca in dies magis incurſantibus, Joannes Papa conſuluit Landulfum Beneventanorum & Capuanorum Principem, qui reſpondit, mittendum eſſe ad Græcorum Imperatorem, cujus ditiones Saraceni etiam depopulabantur, & Camerinos atque Spoletanos ad auxilium invitandos. Hæc conſtant ex Luitprando laudato cap. 14. Præterea Joannes Pontifex, ut Berengarius Italiæ Rex auxilium adverſus eoſdem Saracenos præſtaret, eumdem Romam vocavit, ut Imperatorem eum inungeret, quod & fecit anno nongenteſimo decimo ſexto, & quidem ipſo die Paſchatis, ſeu die XXIV Martii, ut diſcimus ex poëta Anonymo, ab Henrico Valeſio publicato, & notis illuſtrato, in Carmine Panegyrico de Laudibus Berengarii Auguſti, qui lib. 4. disertis verbis aſſerit, Berengarium niſi victis vi hoſtibus, & niſi prius à Romanis vocatum, ad coronam Imperialem pervenire non decuiſſe. Rogatus eſt ergo Berengarius à Joanne X, quia mons Garilianus, quem poëta Charybdim Romæ propinquam appellat, à Saracenis occupatus, eum privabat opibus, rebuſque quas Majores Berengarii, Reges Francorum, Imperatoreſque Romanorum beato Petro, ſeu Eccleſiæ Romanæ donarant. Joannes præterea Papa dona miſit Berengario, eumque precatus eſt, ut memor diei Judicii, Eccleſiæ Romanæ res ſuas à Saracenis direptas reſtitueret, pro tanto beneficio Imperium Romanum conſecuturus.

IV. *Eum Auguſtum coronat.*

Victus precibus & muneribus Joannis Papæ Berengarius Rex, copias omnes ſuas adeſſe jubet, quæ ipſum Romam iturum, ac diadema, nomenque Imperatorium recepturum comitentur. Ita Poëtam laudatum rectè explicat Hadrianus Valeſius. Deſcribit poſtea idem Poëta quanta pompa Berengarius Romæ exceptus fuerit. Franci, Longobardi Saxones, Anglique in ſcholas, turmaſque diviſi, patriâ quiſque lingua laudes ei dixêre, & Petrus Papæ frater, ac Theophylacti Conſulis Romanorum filius, illum ad Joannem Pontificem deduxêre, in gradibus Baſilicæ beati Petri Apoſtoli, vel in atrio ſuper gradus ejus Baſilicæ ſedentem. Poſtquam Berengarius omnes gradus ejuſdem Baſilicæ conſcendit, Joannes Papa, qui in

ſella

ſella aurea conſidebat, aſſurrexit Regi demum, eumque oſculatus eſt. Poſt Baſilicæ ingreſſum & factam à Berengario profeſſionem, fuſaſque ad ſepulchrum beati Petri preces, Joannes Papa ei in palatio ſuo cœnam exquiſitiſſimam dedit, tandemque die Dominicæ Reſurrectionis, ſeu Paſchatis, quo die Chriſtus, Deus & homo, è ſepulchro ſuo ſurrexit, eum corona Imperiali exornavit, ut ait idem Poëta: *SEC. X.*

> *Mox croceis mundum lampas phœbaa quadrigis*
> *Luce Deus qua factus homo proceſſit ab antro*
> *Tumbali, perſtat. Populus concurrit ab Vrbe*
> *Cernere veſtitum trabea Imperiique corona*
> *Auguſtum.*

Tum Berengarius literas dedit, quibus omnium ſuperiorum Principum donationes confirmabantur, & quicumque pagi, ſeu regiones, ac urbes Baſilicæ Sancti Petri datæ olim fuerant à Pippino & à Carolo Magno, eidem Baſilicæ, ac Joanni Papæ concedebantur, & nominatim exprimebantur, quæ pluribus Poëta canit.

V. *Et quidem anno* DCCCCXVI.

Berengarius itaque ipſa ſacra Paſchatis die, qua Chriſtus *ab antro tumbali* ſurrexit, quæque anno DCCCCXVI cum die XXIV Martii concurrebat, à Joanne Papa Imperatoriis inſignibus donatus eſt. Eam autem inaugurationem eo anno, non verò anno DCCCCXV peractam eſſe, invictè demonſtrat Berengarii Conſtitutio, recitata Tomo 2. Bullarii Caſſinenſis. pag. 40. qua facultatem concedit monaſterio Sanctæ Juliæ Brixienſis ædificandi caſtellum in portu Ticini, quæ his verbis clauditur: *data VIII Kal. Junii anno Dominicæ Incarnat. DCCCCXVI, Domini verò Berengarii ſereniſſimi Regis XXIX, imperii autem ſui primo, indictione IV.* Cum itaque, ex dictis, die Paſchatis coronatus ſit Imperator, ejus coronatio pertinet ad annum DCCCCXVI, alioquin eo anno, VIII Kalendas Junii annum Imperii ſecundum numeraſſet.

VI. *Saracenos ex Gariliano monte deturbat.*

Joannes Papa non ſolum Berengarii, ſed & Conſtantini Græcorum Imperatoris copiis, quas abſque mora claſſibus advectas direxerat, Saracenos aggreſſus eſt, eoſque ex Gariliana arce deturbavit. Quomodo ſe res habuerit narrat Luitprandus laudatus: *Cumque per Garelianum flumen conſcenderent, adſuit & Papa Joannes cum Landulfo pariter Beneventanorum Principe potentiſſimo, Camerinis etiam atque Spoletanis. Horrida denique inter eos pugna exoritur. Verum dum Chriſtianorum partem Pœni* [id eſt Africæ Saraceni] *prævalere conſpicerent, in Gariliani montis ſummitatem confugiunt, anguſtaſque tantum vias defendere moliuntur. Ex parte verò illa, qua difficilior erat aſcenſus, Pœniſque ad fugiendum aptior, Græci caſtrum die illa conſtituunt, in quo reſidentes, Pœnos ne fugerent, obſervabant, quotidieque oppugnantes non mediocriter trucidabant.*

SEC. X. *Græcis igitur, Latiniſque quotidie confligentibus, Dei miſeratione Pœnorum ne unus quidem ſuperfuit, qui non aut gladio trucidaretur, aut vivus continuo caperetur. Viſi ſunt autem à religioſis fidelibus in eodem bello Sanctiſſimi Apoſtoli Petrus & Paulus, quorum precibus Chriſtianos credimus meruiſſe, quatenus Pœnos fugarent, & ipſi victoriam obtinerent.* Gariliana itaque arx, ex cujus expugnatione tantam ſibi gloriam, & univerſæ Italiæ ac Eccleſiæ utilitatem comparavit Joannes Papa, capta eſt anno nongenteſimo decimo ſexto, annis quadraginta poſtquam à Saracenis occupata fuerat, ut ſcribit Leo Oſtienſis lib. 5. & certum reddit Lupus Protoſpata in Chronico ſcribens; *Anno DCCCCXVI exiſſe Agarenos de Gariliano, Indictione IV*, poſtquam Berengarius à Joanne Papa unctus eſt in Imperatorem, tanto beneficio in anteceſſum obligatus.

VII. *Altheimenti Concilio per Legatum præſidet.* Eodem anno octingenteſimo decimo ſexto Petrum Ortanenſem in Aprutio citeriori Epiſcopum in Rhætiam miſit, qui ſuo nomine præeſſet Concilio, quod eodem anno apud Altheim celebratum eſt. Ipſo anno, inquit Hermannus Contractus juxta editionem Caniſii ad annum 916. *apud Altheim Synodus habita.* Memoratur illud Concilium ab Aventino in Annal. Boiorum lib. 4. ubi ait: *Anno ab orbe ſervato DCCCCXVI, indictione quarta, duodecimo Kalendas Octobris regni Conradi piiſſimi & Chriſtianiſſimi Regis quinto Concilium Sacerdotum frequens apud Altheim in pago Rhætiæ cogitur ab Ottonenſi* [legendum Ortanenſi] *Epiſcopo, Legato Joannis X Pont. Max.* Hujus Concilii, quod deeſt Tomo IX Concil. Labbei, plures canones collegit Antonius Pagius in Critica Baroniana, ex variis titulis Burchardi & Ivonis. In Præfatione apud Burchardum lib. II. cap. 68. Patres Concilii dicunt congregatam eſſe Synodum *præſente videlicet domini Joannis Papæ Apocriſario Sanctæ Ortenſis Eccleſiæ venerabili Epiſcopo. Hoc quatenus diabolica ſemina in noſtris partibus exorta extirpare, & nefandiſſimas machinationes quorundam perverſorum hominum ſedare & eliminando purgare deberet. Tranſacto igitur triduano jejunio, & ſacris litaniis more debito celebratis convenimus in Eccleſia Sancti Joannis Baptiſtæ, & mæſti conſedimus. Tum demum præfatus S. Petri & domini Joannis Papæ miſſus proferens chartam Apoſtolicis literis inſcriptam, qua monebamur, arguebamur, & inſtruebamur de omnibus ad veram religionem Chriſtianæ fidei pertinentibus. Quæ omnia (ut juſtum & dignum erat) humiliter accepimus, diligenter tractavimus, & devoto affectu omnimodo amplectebamur .... Deinde hortatu domini Petri (*Joannis ſcilicet Papæ Legati*) contra nosmet ipſos & vitia irati, adjuvante primò Sancto Spiritu & miſerante, capitula infra notata ad correptionem tam noſtram, quàm Chriſtiani populi ſtatuendo collegimus.* Ortanenſem illum Epiſcopum vocatum fuiſſe Petrum, non ſolum ex mox laudatis verbis habemus, ſed & ex Capitulo XI,

in

in quo legitur: *Apoſtolica auctoritate interdicit eis Petrus ſancti Petri & Papæ miſſus*, &c. Verum quidem eſt in Capitulo X ita legi: *Auctoritate Sancti Petri ego Ioannes Vicarius Apoſtolici*, &c. Sed ibi legendum puto, *auctoritate Sancti Petri ego Ioannis Vicarius Apoſtolici*, ut ex duobus locis laudatis, in quibus dicitur Petrus, eruitur. Porrò in Geographia Synodica à Nicolao Samſone edita, Altheimum inter Saliſburgum & Dingalvingam locatur, eſtque in inferiori Bavaria. SEC. X.

VIII. *Compoſtellam Legatum mittit.*

Baronius refert ex Ambroſio Morales lib. 15. cap. 47. Chronic. Hiſpaniæ, anno circiter nongenteſimo decimo octavo Joannem X Pontificem nomine ſuo Legatum miſiſſe Compoſtellam ad venerandum corpus B. Jacobi Apoſtoli, literaſque dediſſe ad ejus loci Epiſcopum, dictum Siſenandum, virum ſanctiſſimum, ut juges preces pro ſe funderet apud eundem ſanctum Apoſtolum, ut propitius ſibi eſſet in hac vita, & in hora obitûs ſui. Qua occaſione idem Epiſcopus Siſenandus, & Ordonius Rex Legionenſis Joannem Presbyterum ad Pontificem legarunt, qui ejuſdem Regis pretioſa munera & literas detulit.

IX. *Pacem cum Eccleſia Cpolitana reſtituit.*

Cum pax aliquantulum turbata fuiſſet inter Romanam & Conſtantinopolitanam Eccleſias, occaſione quartarum Leonis Sapientis quondam Imperatoris Orientis nuptiarum, quas Græci, Nicolao myſtico Patriarcha Conſtantinopolitano Duce, velut fornicationem fuerant execrati, Legati verò Sedis Apoſtolicæ licitas ſecundùm ſe propugnaverant, & œconomia permittendas, quamvis Eccleſiæ Græcæ ſeverior diſciplina illas prohiberet; Nicolaus Patriarcha pro perfecta concordia inter Clerum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, & cum Eccleſia Romana conſtituenda, unà cum Conſtantino Orientis Imperatore, anno nongenteſimo vigeſimo Legatos ad Joannem Papam miſit, rogavitque ut Legatos viciſſim Conſtantinopolim deſtinaret, ad mutuam fovendam pacem. Quod præſtitit Joannes Pontifex, hancque legationem impoſuit Theophylacto & Carolo Epiſcopis, ut conſtat ex Epiſtola Nicolai Patriarchæ ad Simeonem Bulgariæ Principem, quam refert Baronius ad annum 917. Sed hæc referenda eſſe ad annum 920. oſtendit Auctor Criticæ Baronianæ ad annum 916. num. 1.

X. *Archiepp. Hamburgenſi & Remenſi Pallia mittit*

Ioannem Pontificem Unni Archiepiſcopo Hammaburgenſi pallium miſiſſe refert idem Baronius ad annum 917. ex Adamo Bremenſi lib. 1. cap. 47. Pallium item conceſſit idem Pontifex Seulfo, Remenſi Archiepiſcopo, poſt mortem Herivei anno nongenteſimo vigeſimo ſecundo dicto, ut idem Annalium Eccleſiaſticorum parens teſtatur ad annum 923. & confirmat Frodoardus ſæpe laudatus in fragmento de Pontificibus Romanis, de Ioanne X ſcribens:

SEC. X.

Pontifici hic noſtro legat ſegmenta Seulfo.

XI. *Controverſiam de Epiſcopatu Tungrenſi judicat.*

Anno nongenteſimo vigeſimo primo & ſequenti agitata eſt cauſa inter Hilduinum & Richerium Abbatem Prumienſis monaſterii. Hilduinus, favente Henrico Germaniæ Rege, cui magnam auri argentique ſummam dederat, electus eſt Tungrenſis Epiſcopus, & ab Herimanno Colonienſi Archiepiſcopo per violentiam ejuſdem Henrici conſecratus. Sed omnes tam Clerici, quam laici Eccleſiæ Tungrenſis Carolum, dictum Simplicem, Francorum Regem adierunt, ab eo petentes, ut Richerium, quem concorditer elegerant, Pontificem illis daret. Quæ conſtant ex Epiſtola ejuſdem Caroli Regis ad Epiſcopos regni ſui, quæ extat Tom. IX Concil. pag. 571. Totius controverſiæ ſummam compendio refert etiam Flodoardus in Chronico anno 920. Cauſa ad Joannem Pontificem perducta eſt. Joannes ſcripſit ad Herimannum, eique præcepit, ut Romam cum Hilduino & Richerio accederet ad hanc controverſiam finiendam, cujus Epiſtola extat ibidem pag. 574. ſimul cum Epiſtola ejuſdem Herimanni ad Richerium, qua mittit ei literas Joannis Papæ. Tandem Flodoardus ad annum 922. ſcribit: *Richarius qui Romam profectus fuerat propter Epiſcopium Tungrenſe reverſus eſt ordinatus à Ioanne Papa Epiſcopus, Hilduino ab ipſo Papa excommunicato.*

XII. *Cum Hugone Italiæ Rege fœdus init.*

Berengario Imperatore anno nongenteſimo vigeſimo ſecundo à ſuis occiſo, Italienſes omnes cœperunt inter ſe diffidere, ut ſcribit Luitprandus lib. 2. cap. 3. ſed tandem anno nongenteſimo vigeſimo ſexto Hugo Arelatenſium ſeu Provincialium Comes in Italiam feſtinavit. Cumque Piſas perveniſſet, *affuit Romani Papæ, Ioannis ſcilicet Ravennatis nuncius. Affuerunt etiam penè omnes nuncii, qui hunc ut ſuper eos regnaret, invitabant. Is autem, ut erat longo ex tempore hac cupiens, percitus venit Papiam, cunctiſque convenientibus regnum ſuſcepit. Poſt paululum Mantuam abiit, ubi & Ioannes Papa ei occurrens fœdus cum eo percuſſit. Quo tempore Bertha matre Hugonis Regis mortua, VVido filius ejus, quem ex Adelberto genuerat, ſicut prædiximus, Tuſciæ Marchiam tenebat, qui Moroziam ſcortum Romanum ſibi uxorem acceperat*, inquit Luitprandus lib. 3. cap. 4.

XIII. *In carcerem mittitur & ſuffocatur.*

Marozia Widonis Tuſciæ Marchionis uxor, quæ Theodoræ matri in Principatum Urbis ſucceſſerat, à Ioanne Papa abhorrens cum Widone marito de ejus ejectione *cœpit vehementer tractare, atque hoc propter invidiam, quam in Petrum fratrem Papa habebant: quoniam quidem illum Papa, quaſi fratrem proprium honorabat. Contigit itaque Petro Romæ degente, VVidonem clam multos habuiſſe milites congregatos. Cumque die quadam Papa cum fratre pauciſque aliis in Lateranenſi Palatio eſſet, VVidonis & Marozia milites ſuper hos irruentes, Petrum fratrem*

ipſius

Ipſius ante oculos interfecerunt, eumdem verò Papam comprehendentes, cuſtodiæ manciparunt, in qua non multo poſt defunctus. Aiunt enim quod cervical ſuper os ejus poſuerint, ſicque eum peſſimè ſuffocarint, inquit Luitprandus lib. 3. cap. 12. Joannes itaque X Papa è ſede dejectus eſt anno nongenteſimo vigeſimo octavo, poſtquam, ut habet Frodoardus in Chronico, ſediſſet annos quatuordecim & paulò amplius. Princeps fuit, inquit Rubeus lib. 5. Hiſt. Ravenn. *ſi vel ſacroſanctam Summæ dignitatis majeſtatem, vel ejus præclaré acta, omni Italiæ, hoc tempore admodum ſalutaria, ſpectemus, hoc nequaquam exitu* dignus: *ſed quem fœmina ſtudium extulit, odium fœmina abſtulit.* Certè præſumi non poteſt eum malum habuiſſe exitum, ſicuti nec ſuum male adminiſtraſſe Epiſcopatum, ut ex ejus geſtis ſuperius memoratis apparet. SEC. X.

XIV. *Sedis ejus duratio.*

De Joanne X Frodoardus in fragmento de Pontificibus Romanis, poſtquam de Landone ejus deceſſore verba fecit, hæc habet:

Surgit ab hinc decimus ſcandens ſacra jura Ioannes.
Rexerat ille Ravennatem moderamine plebem.
Inde petitus ad hanc Romanam percolit arcem
Bis ſeptem qua prænituit paulo amplius annis.
Pontifici hic noſtro legat ſegmenta Seulfo.
Munificiſque ſacram decorans ornatibus aulam,
Pace nitet dum Patricia deceptus iniqua,
Carcere conjicitur, clauſtriſque arctatur opacis.
Spiritus at ſævis retineri non valet antris:
Emicat immò æthra decreta ſedilia ſcandens.

Ex his patet deceptum eſſe Baronium, quem ſequitur Oldoinus, quando ſcripſit, Joannem X anno nongenteſimo duodecimo Pontificem dictum eſſe, & ſediſſe annos ſexdecim. Frodoardo enim ſuffragantur Hermannus Contractus, Marianus Scotus, omneſque ferè catalogi, in quibus legitur Ioannem X ſediſſe annos quatuordecim, paucos menſes & dies aliquot. Cum itaque, ipſo fatente Baronio, è ſede dejectus ſit anno DCCCCXXVIII, & Marianus Scotus, Honorius Auguſtodunenſis, & Catalogi plerique ſupra annos XIV addant menſes duos, & dies tres, ſedit uſque ad finem circiter menſis Junii anni 928. à quo ſi retrocedas, pervenies ad finem circiter Aprilis anni 914. quo ideo anno, & menſe deſinente Pontificalem thronum aſcendit.

LEO

SEC. X.

LEO VI *Pontiſ. CXXVI.*

Anno Domini DCCCCXXVIII.

I. *Leonis VI ordinatio, virtutes & obitus.*

LEonem hujus nominis VI Joanni X ſtatim ſubrogatum fuiſſe, deſinente menſe circiter Junio ejuſdem anni nongenteſimi vigeſimi octavi, ſequentium Pontificum uſque ad Leonem VII Chronologia confirmabit. Hunc Leonem VI Baronius & Papebrocius ex Onuphrio in Chronico, Chriſtophori Primicerii filium dicunt, quod cum ſine teſte gratis aſſeratur, gratis etiam negari poteſt. Joannes Stella ab eodem Papebrocio laudatus, de vita ac morte hujus Pontificis ſic loquitur: *Vir bonus fuit, qui nihil tyrannicum in vita præ ſe tulit; imò revocare ad concordiam cives, temeritate ac ſtultitia priorum Pontificum adhuc tumultuantes, componereque res Italicas, pacare externum hoſtem, & pulſare barbaros ab Italia cervicibus conatus eſt. Sed dum in his laudabiliter operibus verſaretur, ſexto Pontificatûs ſui menſe moritur, & in B. Petri Baſilica ſepelitur.* Ita Stella in libro, quem de Pontificibus Romanis uſque ad Julium II ſcripſit, quæ accepit ex antiquiori Scriptore, Platina nempe, qui tamen hæc ſine teſte aſſerit. De eodem Pontifice hæc habet Frodoardus ſæpius laudatus in Fragmento de Pontificibus Romanis:

Pro quo celſa Petri ſextus Leo regmina ſumens,
Menſibus hæc ſeptem ſervat, quiniſque diebus.
Prædeceſſorumque petit conſortia vatum.

Cum itaque Leo VI ſederit tantum menſibus ſeptem & quinque diebus ex Frodoardo, obiit circa initium menſis Februarii anni nongenteſimi vigeſimi noni, eum autem detruſum in carcerem, ibique defunctum, non dicit Flodoardus in Chronico à Baronio hanc in rem citatus, imò potius contrarium eruitur ex verſibus ejuſdem Flodoardi mox relatis.

STEPHANUS VII, aliis VIII *Pontiſ. CXXVII.*

Anno Domini DCCCCXXIX.

I. *Stephani VII ordinatio & mors.*

DIe circiter tertia menſis Februarii ejuſdem anni nongenteſimi vigeſimi noni Stephanus, natione Romanus, ex patre Theudemundo, ut ex vetuſto codice Vaticano de Romanis Pontificibus, ſcribit Baronius, Pontifex hujus nominis VII, aliis VIII Leoni VI ſubrogatus eſt, *cujus vita manſuetudinis & religionis plena fuit*, ut ait Platina, & ex eo Joannes Stella in libro de Pontificibus Romanis. Idem Platina rectè aſſerit,

aſſerit, Stephanum ſediſſe annos duos, menſem unum & dies duodecim; Flodoardus enim in Fragmento de Romanis Pontificibus eamdem ſedis durationem ei adſcribit: *SEC. X.*

Septimus hinc Stephanus binos præfulget in annos,
Aucto menſe ſuper, biſſeno ac ſole jugato,
Diſpoſitâ poſt quod ſpatium ſibi ſede locatur.

Ab hoc calculo non diſſentiunt Honorius Auguſtodunenſis, Martinus Polonus & varii Catalogi, ex quibus alios emendandos liquet. Obiit itaque hic Pontifex circa diem decimum quintum menſis Martii anni nongenteſimi trigeſimi primi.

JOANNES XI *Pontif. CXXVIII.*

Anno Domini DCCCCXXXI.

CUm Stephanus VII circa diem decimum quintum menſis Martii anni nongenteſimi trigeſimi primi vivendi finem feciſſet, Joannes hujus nominis undecimus, Sergii III ex Marozia ſcorto filius ſi fides ſit Luitprando lib. 2. cap. 13. Widonis Tuſciæ Marchionis, Maroziæ tum mariti potentiâ Pontifex conſtitutus eſt. Joannes tunc juvenis valde erat, ſi Sergio Papa & Marozia natus ſit, quam juniorem tunc etiam fuiſſe, ex eo deducit Baronius, quod ſua pulchritudine Hugonem Italiæ Regem, poſt Mariti Widonis obitum ad nuptias provocarit. I. *Joannes XI ſuccedit Stephano VII.*

Joannis XI res in Pontificatu geſtæ in obſcuro ſunt, ſilentibus hujus temporis Scriptoribus. Prætterquam quod nunquam ſui juris fuit Joannes, ſed partim in cuſtodia Alberici fratris, Widonis & Maroziæ filii, qui Patricius erat, & Romæ dominabatur, partim in poteſtate Hugonis Italiæ Regis vitrici ſui, cui poſt Widonis Marchionis obitum, eadem Marozia nupſerat. Supereſt adhuc privilegium quod hic Pontifex conceſſit ſancto Odoni Cluniacenſi Abbati ſecundo, quo Abbatiam *Carilocum* dictam, in diœceſi Matiſconenſi poſitam Odoni ſeu monaſterio Cluniacenſi, poſtulante Hugone Burgundiæ Rege addixit *VII Kal. Januarii anno II Pontificatûs. indict. V*, ſeu potius VI in Italia à Kalendis Septembris anni DCCCCXXXII inchoata. Iſtius reſcripti Joannis XI meminit Mabillonius Seculo V Benedictino in Elogio ſancti Odonis num. 26. Sed non refert ubi extet. II. *Abbatiam Cariloci monaſterio Cluniac. ſubjicit.*

Flodoardus in Chronico ad annum 933. in Hiſtoriæ Remenſis libro 4. cap. 14. & in libello de Romanis Pontificibus ſcribit, Joannem Papam Artaldo Remenſi Archiepiſcopo pallium direxiſſe: *Anno nongenteſimo trigeſimo tertio*, inquit *Miſſi Remenſis Eccleſia Giſo & Amalricus Roma redeuntes Pallium Artaldo Præſuli deferunt.* In libro vero de Pontif. Rom. de Joanne XI loquens, ait: III. *Remenſi Archiep. Pallium mittit.*

SEC. X. *Artaldus noſter ſub quo ſacra pallia ſumit.*

Ideo porrò Flodoardus vocat Artaldum noſtrum, quia ipſe Eccleſiæ Remenſis Canonicus erat, unde in ſuis verſibus ſubinde de Archiepiſcopis Remenſibus mentionem ingerit.

IV. *Captivus à fratre detinetur.* Eodem anno nongenteſimo trigeſimo tertio Joannes Papa ab Alberico fratre in cuſtodiam miſſus eſt hac occaſione. Mortuo Widone Tuſciæ Marchione, Senioris Alberici filio, cui Marozia Albericum juniorem pepererat; cum eadem Marozia Hugoni Italiæ Regi, Widonis demortui uterino fratri nupſiſſet, dotemque inceſtûs dominium Romanæ urbis attuliſſet, Albericus matris hortatu aquam ad abluendas Hugonis manus infudit, ſed cum non tam admodum ſcitè præbuiſſet, Hugo correctionis gratia ei alapam impegit, qua contumelia Albericus provocatus, Romanos ad defectionem impulit, atque Hugonem ex Urbe fugere coegit: *Joannem verò Papam ſub cuſtodia detinuit, matrem quoque ſuam Maroziam clauſam ſervans, & Romam contra Hugonem Regem tenens*, inquit Flodoardus in Chronico ad annum 933.

V. *Vitam cum morte commutat.* Joannem Pontificem in cuſtodia ab Alberico fratre detentum, vixiſſe uſque ad annum nongenteſimum trigeſimum ſextum, ex eo conſtat, quod idem Flodoardus ad eum annum ſcribit: *Joanne Papa fratre Alberici defuncto, Leo quidam Dei ſervus Romæ Papa conſtituitur.* Unde ſecundum omnes fere Catalogos, *annos quatuor & menſes decem* Eccleſiam Romanam rexit. Mortuus eſt itaque initio menſis Januarii anni nongenteſimi trigeſimi ſexti, poſtquam annos quatuor & menſes decem incompletos ſediſſet, ordinatus enim fuerat circa medium menſis Martii anni nongenteſimi trigeſimi primi. Verum quidem eſt apud eumdem Flodoardum in libello de Romanis Pontificibus legi, Joannem ſediſſe annos fere duos, ſed locus ille mendosè deſcriptus eſt, ut mox oſtendam:

Nato Patricia hinc cedunt pia jura Joanni:
Undecimus Petri hoc qui nomine ſede levatur
Vi vacuus, ſplendore carens, modò ſacra miniſtrans.
Fratre à Patricio juris moderamine rapto,
Qui matrem inceſtam rerum faſtigia mœcho
Tradere conantem decimum ſub clauſtra Joannem.
Quæ dederat, clauſtri vigili & cuſtode ſubegit.
Artoldus noſter ſub quo ſacra pallia ſumit,
Papaque obit, nomen geminum fere nactus in annum.

Sed loco, *geminum fere nactus in annum*, legendum, *quintum fere nactus in annum.* Nam Flodoardus, qui jam in Chronico ſcripſit, Ioannem anno nongenteſimo trigeſimo tertio in cuſtodia detentum, & mortuum anno nongenteſimo trigeſimo ſexto, non potuit poſtea ſcribere

ſcribere eum ſediſſe *ferè* duos annos, alioquin ſibi ipſi contradice- *SEC. X*, ret; quod dici non poteſt, cum libellum illum de Pontificibus Romanis ſcripſerit ſub Leone VII, Joannis XI immediato ſucceſſore, à quo Romæ benignè exceptus eſt, ut ipſemet in fine libelli teſtatur; hęc autem Romę notiora erant, quam ut ipſum latere potuerint. Pręterea ſi Joannes XI annos tantum duos ſediſſet, ut exiſtimat Papebrocius in Paralipomenis ad Conatum Chronico-Hiſtoricum, Leo VII non anno DCCCCXXXVI, ut habet Flodoardus in Chronico, ſed anno DCCCCXXXIII Pontificatum ſuſcepiſſet, quod nemo ſibi perſuaſerit, cum die nona menſis Februarii anni DCCCCXXXVIII tertium tantum Pontificatûs annum numeraret, ut infrà videbitur.

LEO VII *Pontif. CXXIX.*

Anno Domini DCCCCXXXVI.

JOanne Papa fratre Alberici defuncto, Leo quidam ſervus Dei Romæ Papa conſtituitur*, inquit Flodoardus in Chronico ad annum 936. fuit hic natione Italus, patria Romanus, ſi ſancto Autonino, Onuphrio Panvinio, aliiſque fides. Eum initio menſis Januarii anni nongenteſimi trigeſimi ſexti conſecratum eſſe Pontificem Romanum, conſtat ex ejus Epiſtola ad Hugonem Francorum Principem, & monaſterii Sancti Martini Turonenſis Abbatem, quam ex Tomo II Spicilegii Dacheriani in nonum Conciliorum Tomum Labbeus inſeruit, quæque dicitur ſcripta *per manum Theodori Notarii & Scriniarii ſanctæ Romanæ Eccleſiæ in menſe Januario, & indictione undecima*, quæ anno 936. in curſu erat, quo, die nona Januarii, ſedebat Leo Papa, ut numero ultimo oſtendetur. I. *Leo VII fit Papa.*

Ex ea Epiſtola diſcimus quàm inſigni zelo curaret Leo Pontifex ſacrorum locorum cultum & reverentiam. Siquidem intelligens, quod *nulli unquam fœminæ intra ambitum monaſterii* Sancti Martini Turonenſis, *etiam ſub tempore Paganorum permittebatur acceſſus*; idque, tranſlato illo in urbem jam non obſervari, negligentiam in hoc coarguit Hugonis Abbatis, obſecrans ut curam adhibeat, *quatenus per totum veteris muri ambitum, uſque ad viam quæ juxta latus Baſilicæ Aquilonare vergit, nulla deinceps fœmina licentiam habeat commorandi, ſed nec intrandi quidem: ſi quis verò de miniſtris hoc Apoſtolicum interdictum neglexerit, aut aliqua fœmina intrare præſumpſerit, tamdiu excommunicatus vel excommunicata ſit, quouſque promiſſa emendatione abſolvi mereatur.* II. *Vetat ne in Monaſterium S. Martini detur aditus mulieribus.*

Eugenium Papam hujus nominis II ſuppreſſum Laureacenſis Metropolis III. *Ius Metropolicum à Salisburgenſi ad Laureacenſem Eccleſiam transfert.*

SEC. X. tropolis nomen reſtituiſſe, & Urolpho ejuſdem Sedis Antiſtiti pallium miſiſſe, jam ſuo loco diximus, ſed Urolpho circa annum DCCCXXXVII demortuo, iterum ſuppreſſum fuiſſe Archiepiſcopatum Laureacenſem. Verùm Leo Papa hujus nominis ſeptimus, anno circiter nongenteſimo trigeſimo ſeptimo jus Metropolicum à civitate Salisburgenſi ad Laureacenſem tranſtulit, ut conſtat ex ejus Epiſtola ad *Gerhardum Laureacenſem Epiſcopum*, quæ extat eodem Tomo IX Concil. pag. 595. qua & Pallium mittit. Quod confirmat altera ejuſdem Pontificis Epiſtola ibidem recitata, dataque *Regibus, Ducibus, Epiſcopis*, &c. *& ceteris per Galliam, Germaniam, Bauvariam, Alemanniam commorantibus*. In ea ſiquidem Leo Pontifex ait: *Gerhardus ſanctæ Laureacenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus cauſâ orationis ad limina veniens Apoſtolorum, noſtram Apoſtolicam præſentiam viſitare, & benedictionis gratiam à nobis percipere ſolicitè ſtuduit: multaque reprebenſione digna ſunt noſtris auribus lachrymoſis vocibus intimavit: tota cordis intentione à noſtra Apoſtolica auctoritate, de his quæ contra canonum regulam & decreta majorum in veſtris geruntur provinciis, quærens conſilium*, &c. *De quibus ergo Apoſtolicam ſedem conſuluit, & qualia nos ei reſponſa dedimus per hos noſtros apices vobis intimare curamus.* Et poſtquam ad Gerhardi conſultationes ſigillatim reſpondit, ſubdit: *Præter hæc Eberhardo Duci Bavariorum noſtra auctoritate injungimus, ut præfato Gerhardo Archiepiſcopo in omnibus auxilium præſtet.* Ex quibus conſtat Gerhardum à Leone Pontifice dictum eſſe Archiepiſcopum, Pallioque donatum, & ſic Metropolitanum declaratum. Eſt porrò hæc ultima Leonis Epiſtola egregia decretalis circa varios abuſus, quos adverſùs veterum rituum puritatem obrepſiſſe apud Gallos & Germanos, ex eodem Gerhardo Archiepiſcopo Romam profecto, Leo Pontifex intellexerat. Magna poſtea inter Archiepiſcopos Laureacenſem & Salisburgenſem orta eſt controverſia, quæ, ex infra dicendis, ab Agapito Papa II compoſita eſt.

IV. *S. Odonem Abbatem Cluniacenſem Romam vocat.*

Florebat hoc tempore in Gallia ſanctus Odo Cluniacenſis Abbas ſecundus, cujus Vitam à Joanne Monacho ejus diſcipulo ſcriptam exhibet Mabillonius Seculo V Benedictino. Ex ea Vita diſcimus hunc ſanctum Abbatem ſemel & iterum à Romanis Pontificibus in Italiam accitum, ut afflictis Eccleſiæ rebus prudentia & auctoritate ſua conſuleret. Albericus enim Maroſiæ filius cum Hugone Italiæ Rege de dominio Urbis contendebat. Leo Pontifex ipſo ſui Pontificatûs initio Odonem Romam accerſivit, quem ſequeſtrem hujus componendæ pacis fuiſſe teſtatur Joannes laudatus in ejus Vita, ubi & aſſerit etiam à Leone Papa vocatum, ut collapſam in Urbe Monaſticam diſciplinam reſtitueret, & *Monaſterium intra Eccleſiam beati Pauli Apoſtoli, ut olim fuerat* reædificaſſe, *cogente domno Papa*

Papa & univerſis ordinibus ſacra ſedis. Hinc verò factum, ut Cluniacenſe nomen per ejus miniſterii alumnos in diverſas provincias diſpertitos, fuerit brevi tempore mirificè propagatum. Ceterùm Hugo cum Alberico pacem pepigit, filiamque ſuam Aldam ei in conjugem dedit, pro qua pace concilianda ſanctus Odo iterum Romam profectus eſt anno 938. & quidem accitu ejuſdem Leonis Papæ, ut legere eſt in laudata ejus Vita. SEC. X.

V. *E vivis exceſſit.*

Tandem Leo Pontifex, qui anno 936. ante diem nonum menſis Januarii, ut ſuperius dictum eſt, Pontificatum adeptus erat, circa diem decimum octavum Julii anni nongenteſimi trigeſimi noni è vivis exceſſit, cum Honorius Auguſtodunenſis, Martinus Polonus & Platina ſcribant, eum ſediſſe annos tres, menſes ſex & dies decem, quod idem legitur in pleriſque Catalogis. De eo Flodoardus, libellum ſuum de Romanis Pontificibus abſolvens, ait:

Septimus exurgit Leo, nec tamen iſta volutans,
Nec curans apicis mundi, nec celſa requirens:
Sola Dei quæ ſunt alacri ſub pectore volvens,
Culminaque evitans, oblata ſubire renutans,
Raptus at erigitur, dignuſque nitore probatur
Regiminis eximii, Petrique in ſede locatur.
Sed minime adſuetam linquit decoramine curam
Deditus aſſiduis precibus, ſpeculamine celſus.
Affatu lætus, ſapiens, atque ore ſerenus.
Qui me viſentem Ætherei pia limina Petri
Jocundè excipiens, animo quæſita benigno
Admiſit, ſavitque piè, ſtuduitque modeſte:
Famina grata ferens, epulis recreavit utriſque
Corporis atque animæ: benedixit, & oſcula libans
Ac geminans dono cumulatum muneris almi,
Pergere lætantem amplexu dimiſit honoro.
Quem Pater Omnipotens alacrem cultuque venuſtum
Attollat, ſervetque diu, digno excolat actu:
Et cum Præſulibus ſanctis, conſortia quorum
Promeruit, ſedis præſtet ſuper æthera ſedem:
Cum quibus æternum maneat præclarus in ævum.

Ex quibus patet Leonem ſeptimum, invitum & renitentem, ad ſummum Pontificatum evectum, & Pontificem tot tantiſque virtutibus præditum parem clariſſimis Pontificibus meritò habitum iri, ſi ejus Pontificatus diuturnior, & geſta literis fuiſſent commendata. Flodoardo enim teſti oculato, cùm, Leone adhuc vivente libel-

SEC. X. lum illum de Romanis Pontificibus abſolverit, Romæque ab eo exceptus fuerit, tutò fides adhiberi poteſt. Quantum doloris concepiſſet Leo ex miſerabili Eccleſiæ ſtatu, & quàm ſtrenuè pro collata ſibi poteſtate graſſantibus malis mederi conaretur, probant duæ ejus literæ à Mabillonio Sec. V Benedict. pag. 907. & ſeq. recitatæ, quarum priores continent privilegium ab eodem conceſſum monaſterio Floriacenſi, datæque ſunt anno 938. die nona Januarii, anno Pontificatûs ſui tertio, indictione XI, ideoque probant etiam eum Pontificem dictum anno 936. ante eum diem; poſteriores verò licet in fine mutilæ, nos docent ſtudium ejus in rem monaſticam & præcipue in S. Benedictum, quem his in literis *egregium Patrem noſtrum domnum beatiſſimum Benedictum* appellat, ex quibus Mabillonius rectè colligit Leonem ante Pontificatum inſtituto Benedictino fuiſſe addictum, ideoque à Flodoardo num. 1. laudato dici *ſervum Dei* fuiſſe, quia eo nomine Monachi cenſeri ſolent apud Antiquos.

STEPHANUS VIII, aliis IX *Pontif.* CXXX.

Anno Domini DCCCCXXXIX.

I. *Leoni VII ſuccedit Stephanus VIII*

LEoni ſeptimo ſtatim ſubrogatum fuiſſe Stephanum hujus nominis VIII, vulgò IX, ex ſedis ejus duratione conſtabit. Hunc Stephanum plerique omnes poſt Platinam, natione Germanum fuiſſe ſcribunt, ſolo, quod ſciam, Ciaconio excepto, qui eum Romanum dicit, ſed in Germania educatum; de quo nihil habent Hermannus Contractus, Marianus Scotus & Sigebertus; ſicuti nec de hoc quod ſcribunt aliqui, eum ſcilicet Ottonis Germaniæ Regis operâ à Romanis electum, poſthabitis Cardinalium ſuffragiis, eamque ob rem Alberico tyranno inviſum fuiſſe, & ab ejus factionis hominibus in ſeditione ita vultu deformatum, ut ob inhoneſta vulnera prodire in publicum non poſſet. „ Id uſquequaque probare non poſſum, inquit Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico, cum Otto Rex „ Germaniæ eatenus nihil juris habuerit in Italia, neque ei electioni ſe immiſcere potuerit, bellis domeſticis occupatiſſimus, & longius abſens, quam ut nuntium de morte Leonis acciperet ante electionem ſucceſſoris: niſi fingere velimus duobus vel tribus menſibus vacaſſe ſedem. Hæc conjectura mihi valde probabilis apparet, nam præterquamquod vel nullum, vel breviſſimum fuit interpontificium, nullus ex Auctoribus mox laudatis id in literas miſit, neque ullus alius Scriptorum, qui Martinum Polonum præceſſerunt, & ipſe Martinus refert ſolùm Stephanum in ſeditione mutilatum abditiorem aliquandiu vitam duxiſſe, cum ob inhoneſta vulnera prodire in publicum erubeſceret.

Licet

Licet autem improbabile ſit, Ottonem Germaniæ Regem Stepha- S E C. X.
ni electioni ſe immiſcuiſſe, eamque factam à Romanis, poſthabitis II.
Cardinalibus, non idem tamen dicendum de ſacrilegio in eum ab *Sacrilegè a*
Alberici, ut creditur, fautoribus commiſſo, quod Baronius narrat *ſeditioſis*
ex veteri libro de Romanis Pontificibus, in quo legebatur, Stepha- *mutilatur.*
num Papam ita vultu vulneribus deturpatum, à publico abſtinuiſſe congreſſu hominum, licet revera non dedecori, ſed ornamento eſſent quæque ſtigmata propter juſtitiam à Satanæ miniſtris illata, & eò pulchriora, quò magis perſpicua ſpectantibus eſſent. Idem, ut jam dixi, refert Martinus Polonus & poſt eum Joannes Stella ita ſcribens: *Hic cum Pontificatum ſuſcepiſſet, ita Romanorum ſeditionibus vexatus eſt, ut nil memoria dignum ab eo geri potuerit: quia ab eis tam turpiter mutilatus, tamque ignominiosè mulctatus fuit, ut quoad vixit, in publicum prodire non fuerit auſus.*

Controverſia hoc tempore verſabatur inter Artoldum Archiepiſco- III.
pum Remenſem, quem à Joanne XI pallio donatum vidimus, & *Remenſi Ar-*
Hugonem Heriberti, Remorum Comitis filium, qui cum eſſet an- *chiep. Pal-*
nos tantum quinque natus, ejuſdem Eccleſiæ Antiſtes dictus fuerat. *lium mittit.*
Heribertus Comes, Hugonis pater Remenſi urbe iterùm in poteſtatem redacta, Artoldum, quem Rodulphus Rex ante plures annos ordinari curaverat, abdicare & cedere coegit anno DCCCCXL, Synodoque anno ſequenti apud Sueſſiones congregata, Hugonem filium, Remorum Archiepiſcopum conſecrari curavit, cum annum duntaxat vigeſimum primum attigiſſet. In ea Synodo juſſus eſt ceſſare Artaldus, eo quod juraſſet, ſe nunquam in eum Archiepiſcopatum intromiſſurum: Hugoque receptus, eo quod, Clero, populoque petente vocatus eſſet, qui & ordinatus eſt Epiſcopus à Præſulibus, qui apud Sueſſiones convenerant, & Romam Legati miſſi ſunt, qui à Stephano Papa pallium pro eo peterent, quod & obtinuerunt; Frodoardus enim in Chronico ad annum 942. ſcribit: *Legati Remenſis Eccleſiæ Roma regreſſi pallium deferunt Hugoni Epiſcopo ab Stephano Papa tranſmiſſum.* De hac Synodo Sueſſionenſi legendus idem Frodoardus lib. 4. Hiſtoriæ Remenſis capp. 28 & 29. de prædicta vero controverſia inter Artaldum & Hugonem agetur infra in Concilio Ingelheimenſi ſub Agapito II.

Eodem anno nongenteſimo quadrageſimo ſecundo Francorum IV.
Proceribus adverſùs Ludovicum Regem, Caroli Simplicis filium, *Legatum in*
Tranſmarinum dictum rebellantibus, vel eum recipere detrectantibus, *Galliam*
Stephanus Papa Damaſum Epiſcopum legatum in Gallias miſit, qui *mittit.*
attulit literas Apoſtolicæ Sedis ad Principes regni, ceteroſque Franciæ vel Burgundiæ habitatores, ut Regem ſuum reciperent, adjuncta excommunicationis pœna, niſi ante Natale Domini Regi adhærerent,

Digitized by Google

SEC. X. rent, Legatoſque Romam dirigerent, ut teſtatur idem Flodoardus in Chronico ad annum 942.

V. *S. Odonem Abbatem Cluniac. Romam vocat.* Pax inter Hugonem Italiæ Regem & Albericum Romanæ urbis Principem, à Sancto Odone Cluniacenſi Abbate Leonis VII nomine ſancita non multò poſt rupta eſt. Quare idem Sanctus Abbas à Stephano Papa iterum Romam accitus videtur, ut eam redintegraret, cum ex ejus vita conſtet eum anno nongenteſimo trigeſimo nono profectionem Romanam ſuſcepiſſe. Sed mox gravi infirmitate correptus, & Sancti Martini precibus levatus Turonas rediit, ubi obiit XIV Kalendas Decembris anni nongenteſimi quadrageſimi ſecundi, quem diem notat Joannes Monachus in ejus Vita, annum verò habemus ex Flodoardo in Chronico ad eumdem annum ſcribente: *Domnus Odo Abbas pro pace agenda inter Hugonem Regem Italiæ & Albericum Romanum Patricium apud eumdem Regem laborabat.* Paucis interpoſitis: *Domnus Odo venerabilis Abbas multorum reſtaurator monaſteriorum Sanctaque Regulæ reparator Turonis obiit, & ſepultus eſt apud Sanctum Iulianum.* Pro eadem pace laboraſſe poſtea Agapetum II ſuo loco dicetur.

VI. *Moritur.* Eodem denique anno nongenteſimo quadrageſimo ſecundo, non multò poſt Sanctum Odonem, ineunte ſcilicet circiter menſe Decembri vitam etiam cum morte commutavit Stephanus Papa. Annum mortis habemus ex Sigeberto in Chronico & ex Hermanno Contracto, tam ex editione Piſtoriana, quam ex Caniſiana. Menſem nobis ſuppeditant Martinus Polonus, Catalogi & alii Antiqui, qui paſſim ei annos tres tribuunt, & in pleriſque adduntur menſes quatuor, & dies quinque; ex quo ſequitur eum obiiſſe circa initium Decembris anni nongenteſimi quadrageſimi ſecundi, cum circa diem decimum octavum Julii anni nongenteſimi trigeſimi noni Leoni ſeptimo ſubrogatus fuerit.

MARINUS II, ſeu Martinus III *Pontif. CXXXI.*

Anno Domini DCCCCXLII.

I. *Marinus II fit Pontifex Rom.* IN locum Stephani VIII Marinus hujus nominis II, ab aliis Martinus III dictus, natione Romanus, ſine mora ſubrogatus eſt. Secundo nonas Februarii anni nongenteſimi quadrageſimi tertii jam ſedebat, ut conſtat ex ejus reſcripto ad Vezeliacenſem Abbatem Tomo 3. Spicilegii Dacheriani pag. 464. recitato, quod dicitur *ſcriptum per manus Azzonis Scrinarii S. R. E. in menſe Februario Indictione I. Datum II Nonas Februarii per manum Benedicti Epiſcopi & Bibliothecarii S. Sedis Apoſtolicæ: anno Deo propitio Pontificatûs Domini noſtri Marini ſummi*

ſummi Pontificis & univerſalis Papa in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli SEC. X.
anno I, menſe Februarii Indict. I, quæ indictio anno 942. in curſu erat.

Marinus II, inquit Joannes Stella, fuit *vir manſuetiſſimus, atque placabilis, qui omiſſis bellorum contentionibus, totum ſe religioni dedit, templa reſtaurans, pauperesque mira pietate fovens, & tandem moriens in B. Petri Baſilica ſepelitur.* Eadem ferè ſcribit Platina, ſed neuter dicit, à quo id acceperit. Baronius tamen ex veteri codice Vaticano refert, Marinum fuiſſe natione Romanum, qui omiſſis inſanabilibus tumultibus bellicis totum ſe tradidit ad componendam Eccleſiam, tam in Cleri, quàm in Monachorum reformatione, in Baſilicarum reſtauratione, & cura pauperum: literis verò egiſſe, ut inter Chriſtianos Principes mutuò decertantes pax componeretur. Quod verò addit, Marinum jam olim fuiſſe dono prophetiæ imbutum, res geſtas Vdalrici Epiſcopi Auguſtenſis declarare, id quidem legitur in Vita ejuſdem Sancti Udalrici à Gerardo Presbytero ejus familiari ſcripta, & apud Sigebertum in Chronico ad annum 942. ſed Annotator Baronii ad annum 910. num. 5. & ſeq. oſtendit Udalricum Sergio III, non verò Marino I aut II ſedente Romam veniſſe, ideoque in laudata Vdalrici Vita Sergii nomen loco Marini ſubſtituendum eſſe, quem errorem Sigebertus non animadvertit.

II. *Ejus virtutes.*

Præter privilegium à Marino Papa Vezeliacenſi Abbati conceſſum, cujus ſubſcriptionem mox retulimus, extat aliud ejuſdem Pontificis Solemniacenſi Abbati datum apud Ughellum Tomo I col. 133. cum hac clauſula: *Scriptum per manum Zachariæ Scriniarii S. R. E. menſe Maio, indictione I, bene valete. Datum pridie Idus Junias per manum Valentini Portuenſis Epiſcopi, regnante in perpetuum domino Deo noſtro, anno Pontificatûs Domini Marini univerſalis Papæ II, Indictione I.* Qua ex Formula, *regnante in perpetuum Domino Deo noſtro*, quæ adhibita eſt, quia licèt Hugo & filius ejus Lotharius Italiæ regnum obtinerent, coronam tamen imperii nunquam obtinuerant, ex ea, inquam, formula, Papebrocius in Conatu Chronico Hiſtorico infert, formulam iſtam, *Chriſto regnante*, antiquiorem eſſe, quam putent aliqui, qua de re videri poteſt Tractatus Joannis Beſlii, poſt Hiſtoriam Comitum Pictavienſium & Ducum Aquitaniæ pag. 123. & ſeqq. Legendus pariter Mabillonius Sæculo VI Benedictino parte I pag. 641. ubi quædam exempla hujus formulæ, *regnante Chriſto* exhibet ſub Roberto Francorum Rege initio ſcilicet undecimi ſeculi. Extat & aliud monumentum Marini, quo continetur privilegium conceſſum Sancti Vincentii Monaſterio ſuper Vulturni fontes, apud Baronium anno 944.

III. *Privilegia ab eo conceſſa.*

Idem Marinus Pontifex ſcripſit Siconi Epiſcopo Capuano, eique *ignorantiam canonum, litterarum inſcitiam, familiaritatem ſecularium, temerariamque transgreſſionem exprobravit*, teſte Leone Oſtienſi lib. 1. cap.

IV. *Marinus pp. Capuanum Epiſc. increpat.*

SEC. X. 60. eò quòd Diacono ſuo, contra inſtituta divina & humana, in beneficium dediſſet Eccleſiam Sancti Angeli, quam prædeceſſor ſuus Monachis Benedictinis conceſſerat, ut ibi monaſterium conſtruerent; mandavitque, ut eamdem Eccleſiam ſine dilatione reſtitueret, ut monaſterium conſtrueretur, quod tam ab ipſius Epiſcopi, quam ab omnium ſucceſſorum ſuorum inquietudine & moleſtia liberum extaret, ſub cuſtodia & poteſtate Sancti Benedicti monaſterii, quod tunc Capuæ erat, perpetuò eſſe conſtituit. Diaconum verò illum, cui Eccleſiam eamdem Epiſcopus ipſe conceſſerat, præter quam in officio altaris ab omni ipſius Epiſcopi conſortio alienum eſſe mandavit, quibus in rebus niſi obtemperaſſet Epiſcopus, Sacerdotali ſe honore privatum, & excommunicationis nodis adſtrictum ſciret.

V. *Supremum diem obit.* Baronius ex veteri codice Vaticano de Romanis Pontificibus ſcribit, Marinum II ſediſſe annos tres, menſes ſex, & dies tredecim, cui plerique Catalogi conſentiunt; nam Marianus Scotus, & Martinus Polonus, qui ultra annos tres, & menſes ſex, habent dies quatuordecim, diem ejus emortualem includunt. Cum itaque Marinus ordinatus fuerit ineunte circiter decembri anni nongenteſimi quadrageſimi ſecundi, ſupremum diem obiit paulo ante medium menſem Junium anni nongenteſimi quadrageſimi ſexti, ad quem annum Flodoardus in Chronico ſcribit: *Marinus Papa deceſſit, cui ſucceſſit Agapitus*, quem jam die decima quinta Junii ejuſdem anni ad Summum Pontificatum evectum fuiſſe mox oſtendemus.

AGAPETUS II *Pontif. CXXXII.*

Anno Domini DCCCCXLVI.

I. *Agapetus II Marino II ſuccedit.* Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico perperam ſcribit, Agapetum hujus nominis II, natione Romanum, ordinatum eſſe Pontificem die nona menſis Auguſti anni nongenteſimi quadrageſimi ſexti. Rubeus ſiquidem in Hiſtoria Ravennatenſi lib. 5. meminit literarum, quæ *nono Kal. Jul. indict. VII anno quarto Agapiti Pont. Max. Hlotharii autem Regis decimo nono* ſcriptæ aſſeruntur, die ſcilicet XXIII menſis Junii anni DCCCCXLIX; aliarumque in quibus annus octavus ejuſdem Pontificis, cum XVII Kal. Julii, ac indictione XI connectitur, qui character eſt anni DCCCCLIII. Ex quibus convincitur Agapetum paulò ante medium menſis Junii anni nongenteſimi quadrageſimi ſexti Apoſtolico throno impoſitum fuiſſe, cum die decima quinta ejuſdem menſis & anni jam Romanæ Eccleſiæ præeſſet. Fuit Agapetus monaſteriorum adversùs invaſiones Principum acerrimus defenſor, ut Leo Oſtienſis lib. 1. cap. 62. teſtatur.

Statim

Digitized by Google

II. *Pacem inter Hugonem Regem & Albericum conciliare tentat.*

Statim ac rerum adminiſtrationem ſuſcepit Agapetus, conatus eſt Albericum Conſulem ſeu Patricium, vetere libidine dominandi, urbiſque potiundæ incenſum, cum Hugone Italiæ Rege in concordiam adducere; ſed cum Hugo eodem anno nongenteſimo quadrageſimo ſexto Italiam reliquerit, ut oſtendit Annotator Baronii, incertum, quem illa pacis tractatio effectum habuerit; illud certum poſt Agapeti II mortem Alberici filium Octavianum ſub Joannis duodecimi nomine Pontificem Romanum creatum eſſe.

III. *Hugonis Remenſis ſubdolam legationem recipit.*

Artaldus, ſeu Artoldus, quem in Stephano VIII vidimus Remenſi ſede dejectum, Hugone in ea conſtituto & pallio donato, eodem anno nongenteſimo quadrageſimo ſexto à Ludovico Franciæ Rege in eam reſtitutus eſt, ut ſcribit Flodoardus in Chronico. Ad has turbas ſedandas coacta eſt anno nongenteſimo quadrageſimo ſeptimo Virduni Synodus, ad quam cum Hugo venire recuſaſſet, Epiſcopatus Remenſis Artaldo adjudicatus eſt, alteraque indicta Synodus in annum ſequentem nongenteſimum quadrageſimum octavum. Hugo probe ſciens quanti ponderis eſſet Romani Pontificis auctoritas in ejuſmodi definiendis controverſiis, Sigeboldum Clericum ſuum Romam legavit ad Agapetum Papam, tradens ei literas falſas, quas finxit conſcriptas ab Epiſcopis Remenſis diœceſis, quibus petebatur, ut Epiſcopatus Remenſis eidem Hugoni ab Apoſtolica Sede confirmaretur. Harum literarum fide, ab eodem Pontifice doloſè ſurripuit literas ad Epiſcopos Galliæ atque Germaniæ, ut Hugo Remenſis Eccleſiæ ſedere deberet Epiſcopus. Celebrata eſt Idibus Januarii anni nongenteſimi quadrageſimi octavi Moſomenſis Synodus, anno ſuperiori indicta, ad quam veniens Hugo eam ingredi noluit, ſed per Clericum ſuum Agapeti Papæ literas miſit. Sed Hugo, qui ad duas Synodos evocatus venire contempſerat, à communione & regimine Remenſis Epiſcopii abſtinere juſſus eſt, donec ad univerſalem Synodum, quæ indicebatur, ſe ſe purgaturus occurreret, dicentibus Epiſcopis & Abbatibus, non eſſe dignum vel congruum, ut mandatum Legationis Apoſtolicæ, quam dudum Rotbertus Archiepiſcopus coram Regibus & Epiſcopis tam Galliæ, quàm Germaniæ ſuſceperat, intermitteretur propter illas literas, quas inſidiator Artaldi præſulis exhibebat. Hugo huic judicio obedire noluit, Artaldus verò proclamationis literas ad Romanam ſedem direxit. Hæc conſtant ex Flodoardo laudato.

IV. *Engilenheimenſi Concilio per legatum præſidet.*

Agapetus igitur Papa Vicarium ſuum Marinum Epiſcopum Polymartienſem in Gallias miſit, tum ut perduelles Ludovico Tranſmarino Regi ad officium & obedientiam revocaret, tum ut cauſam Remenſis Eccleſiæ cognoſceret. *Anno ab Incarnatione Domini DCCCCXLVIII, indictione VI, ſeptimo Idus Junias, anno Sereniſſimi Regis Ottonis XIII,* (legendum, XII) *ipſo quoque cum illuſtriſſimo Rege Ludovico in præſentia*

SEC. X. *manente, ſancta & generalis Synodus apud Engilenheim, in Eccleſia Sancti Remigii Confeſſoris Chriſti in pago Nagauvi dicto collecta eſt, præſidente videlicet domni Agapiti Papæ Apocriſario, venerabili Polymartienſis Eccleſiæ Epiſcopo, Marino* &c. ut legitur in præfatione hujus Concilii Tomo IX Concil. pag. 623. In hoc Artaldus in Remenſem ſedem reſtitutus eſt, & Hugoni, qui eam uſurpabat, anathema dictum, & ejus ordinatoribus, atque ab eo ordinatis dicta dies. Hugo præterea Comes Ludovico Transmarino Francorum Regi perduellis excommunicatus, & decem canonibus, quædam diſciplinæ capita conſtituta, quorum ſexto ſtatuitur, *ut paſchalis hebdomada feſtivè tota celebretur, & in Pentecoſte ſecunda, tertia, quarta feria, non minus quam dies Dominicus, ſolemniter honorentur.* Septimo, ut in Letania majore, ſeptimo ſcilicet Kalendas Maii, qui dies S. Marco Evangeliſtæ ſacer eſt, jejunium ſicuti in Rogationibus ante Aſcenſionem Domini obſervetur. Octavo, ut laici oblationes Altaris ſibi non vindicent. Nono, ut Decimarum cauſæ non apud ſeculares Judices, ſed in Synodo diſcutiantur. Decimo denique, inceſtæ nuptiæ prohibitæ. Eſt porrò Engilenheimium oppidum Germaniæ in Colonienſi diœceſi, ubi erat Palatium regale.

V. *Item Trevirenſi.* Idem Agapeti Papæ Legatus Marinus Epiſcopus Concilio Trevirenſi eodem anno 948. coacto præfuit, in eoque Hugonis Comitis confirmata eſt excommunicatio, donec reſipiſceret & coram eodem Legato ſatisfaceret. Quod ſi præſtare nollet, Romam proficiſceretur à ſummo Pontifice abſolvendus. Excommunicati ſunt & duo Pſeudo-Epiſcopi ab Hugone Sedis Remenſis pervaſore damnato ordinati, Tetbaldus & Ivo; nec non Adelmus Laudunenſis Clericus, quod Tetbaldum excommunicatum in Eccleſiam introduxiſſet. Hildegarium etiam Bellovacenſem Epiſcopum per literas convenit idem Marinus Agapeti Papæ Legatus, ut coram ipſo ſe ſiſteret, vel Romam ſe conferret, rationem redditurus coram domino Papa pro illicita ordinatione prædictorum Tetbaldi & Jvonis cui interfuerat. Hæc habentur ex Flodoardo in Chronico.

VI. *Ingelenheimenſe confirmat.* Acta Engilenheimenſis Concilii cum ſuſcepiſſet Agapetus Pontifex, ea in Synodo Romana confirmavit. Hujus Synodi Romanæ meminit Flodoardus laudatus ad annum 949. *Agapitus*, inquit *Papa Synodum habuit apud Sanctum Petrum, in qua damnationem Hugonis Epiſcopi apud Ingulenheim factam confirmavit: excommunicans etiam Hugonem Principem, donec Ludovico Regi ſatisfaciat.*

VII. *Hamburgenſis Eccleſiæ privilegia innovat.* Eodem anno nongenteſimo quadrageſimo nono, vel potius ſuperiori Otto Germaniæ Rex ſubactis Danis, Haraldum eorum Regem cum uxore & filio parvulo baptiſmum ſuſcipere curavit, eumque à ſacro fonte ſuſcepit. Tunc *Dania Ciſmarina*, inquit Adamus Bremenſis lib. 2. cap. 2. *quam Iutlant incolæ appellant, in tres diviſa Epiſcopatus*

Hamma-

Hammaburgenſi Archiepiſcopatui eſt ſubjecta. Servantur in Bremenſi Eccleſia SEC. X.
præcepta Regis, quæ ſignant Ottonem Regem in ſua ditione regnum Danicum tenuiſſe; adeo ut etiam Epiſcopatus illi donarit. In privilegiis autem Romanæ Sedis videri poteſt, quod Agapitus Papa Hamburgenſi Eccleſiæ de ſalute gentium congratulatus, omnia quæ à deceſſoribus ſuis Gregorio, Nicolao, Sergio & ceteris Bremenſi Archiepiſcopatui conceſſa ſunt, & ipſe conceſſit Adaldago Hamburgenſi Archiepiſcopo. *Cui etiam ſua vice jus ordinandi Epiſcopos tam in Dania, quàm in Septentrionis populis Apoſtolica auctoritate conceſſit.* Agapetus itaque Hamburgenſi Metropoli privilegia à deceſſoribus conceſſa innovavit, & quidem anno DCCCCXLVIII, Adaldagi duodecimo, qui, ipſo Baronio teſte, Unnoni Archiepiſcopo Hamburgenſi ſucceſſit anno nongenteſimo triceſimo ſexto, ideoque ejus ſedis annus duodecimus abſolvebatur anno DCCCCXLVIII.

VIII. *Ottonem Germaniæ Regem in Italiam vocat.*

Lothario Italiæ Rege, anno nongenteſimo quinquageſimo, veneno è medio ſublato, Berengarius, Berengarii quondam Regis & Imperatoris nepos, Italiæ regnum invaſit, ut teſtatur Flodoardus in Chronico. Sed Adelhais Lotharii defuncti uxor, intra munitionem Canuſinam ſe continens, literis Ottonem Germaniæ Regem ad ſui liberationem vocare non deſtitit. At non Adelhaidis tantum literis, ſed & Agapeti Papæ Epiſtolâ vocatum Ottonem Regem, ut liberaret Italiam à tyrannide Berengarii, Baronius teſtari ait Anonymum, qui olim ſcripſit Vitas Romanorum Pontificum. Equidem cum Sanctiſſimus Pontifex vidiſſet, Berengarium manum miſiſſe in perſonas Eccleſiaſticas, ab eis tributum exigentem, haud diutius id tolerandum ratus, auxilium à Rege maxime pio expetendum putavit, quod & feliciter conſecutus eſt, ut legi poteſt apud Auctores hujus temporis.

IX. *Diſſenſionem Archiepp. Laureacenſis & Saliſburgenſis componit.*

Tomo IX Conciliorum pag. 618. extat Agapeti Papæ Epiſtola ad Gerardum Laureacenſem Archiepiſcopum, qua diſſidium Eccleſiarum Laureacenſis & Saliſburgenſis componit: diſſidium enim erat inter illos duos Archiepiſcopos, ob ſuſceptum in una provincia ab utroque Pallium. Laureacenſis Eccleſia antiquitùs Metropolitana fuerat, & ab ea in ſuperioris, atque inferioris Pannoniæ provincias fidei gratia emanarat. Sed Hunnis illas provincias devaſtantibus, Arno primus Saliſburgenſis Eccleſiæ dictus eſt Archiepiſcopus; ſed nunc, inquit Agapetus, *ab hoſtibus Sanctæ Laureacenſi Eccleſiæ quiete & inhabitandi ſecuritate conceſſa, non alibi quàm ibidem Fraternitatis tuæ cathedram oportet haberi.* Deinde Laureacenſem Eccleſiam in culmen Metropolitanum ſublimat, denuòque Gerardo Pallium concedit. Utque omnis diſſenſio tollatur, Saliſburgenſi Eccleſiæ Occidentalem Pannoniam attribuit; Laureacenſi verò, utpote antiquiori, benedictionis & ſedis honorem, Orientalem Pannoniam, regiones Avarorum,

 Moravorum,

SEC. X. Moravorum, Sclavorum, poteſtatem liberè prædicandi per omnes Sclavorum terras, Epiſcopos ibi ordinandi, omniaque auctoritate Apoſtolica conſtituendi. Nullus porrò eſt temporis character, quo dignoſci poſſit annus, quo data eſt hæc Epiſtola, ſed eam datam oportet ante annum nongenteſimum quinquageſimum quartum, quo Geraldus, ſeu Haroldus excæcatus eſt. Hæc diſſenſio poſt aliquot annos recruduit, ut ſuo loco dicetur.

X. *S. Brunoni Colonienſi Archiep. Pallium mittit.* Wicfredum Colonienſem Antiſtitem anno DCCCCLIII defunctum, ejuſque loco Sanctum Brunonem Ottonis Germaniæ Regis fratrem ordinatum eſſe ſcribit Flodoardus in Chronico. Bruno non multo poſt ſuam ordinationem Legatum ad Agapetum Papam miſit pro Pallio accipiendo. Pontifex ad eum miſit *Reliquias de proprio corpore Sancti Pantaleonis Martyris, & privilegium Apoſtolicæ ſublimitatis auctoritate traditum, quo & eodem Pallio, præter conſuetudinem Sacerdos D mini, quoties vellet, indui permiſſus eſt*, inquit Rotgerus Monachus in ejuſdem Sancti Brunonis Vita cap. 23. qui antequam referat, Brunonem Romam ad Agapetum Papam direxiſſe Hadamarum Abbatem Fuldenſem, qui ei pallium attulit, cap. 21. de Galliarum vaſtatione per Hungaros verba facit, & capite antecedenti de pace per Brunonem conciliata: Hungari autem anno 954. in Gallias irrupêre, eodemque anno die decima ſeptima Decembris Ottonem inter Regem & Luidolfum filium pax ſancita, ideoque Brunoni Pallium miſit Agapetus anno nongenteſimo quinquageſimo quinto.

XI. *Item S. Odoni Archiep. Cantuariæ.* Florebat tempore Agapeti Papæ Sanctus Odo, qui è Schireburnenſi ſede ad Cantuarienſem evectus eſt, *qui cum eſſet in habitu Clericali cum eligeretur, conſtanter cœpit reniti, ne morem majorum, qui eum in eadem ſede præceſſerant, ambitione ſua turbare videretur. Nullum enim viderat ad id tempus Cantuarienſis Eccleſiæ Archiepiſcopum niſi monachili ſchemate indutum fuiſſe*, inquit Gervaſius Monachus Cantuarienſis in Actis Pontificum Cantuarienſium, qui addit, vocatum tunc fuiſſe è monaſterio Floriacenſi Abbatem in Angliam, qui eum habitu monachico induit, ſicque gaudentibus cunctis, Odonem factum Archiepiſcopum Cantuariæ, & ab Agapeto Papa pallium accepiſſe.

XII. *Ad Deum tranſit.* Agapetus tandem Pontifex, vir innocens, & Reipublicæ Chriſtianæ amator, bonis operibus plenus ad Deum tranſiit anno nongenteſimo quinquageſimo ſexto, poſtquam ſediſſet annos decem, cum aliquibus menſibus & diebus, apud Marianum Scotum, Martinum Polonum, ac quinque ex Catalogis Baronianæ Criticæ præfixis, mendosè deſcriptis. Quonam verò menſe, vel die obierit, cum nemo Antiquorum prodat, recentiores id ſuo arbitratu divinant, inquit Baronius. Certè dici non poteſt Joannem XII ejus ſucceſſorem die XXIII Martii anni DCCCCLVI conſecratum eſſe, ut ſcribit

bit Papebrocius; Rubeus enim in Hiſtoriæ Ravennatenſis libro 5. refert donationem quandam Petro Archiepiſcopo Ravennenſi & ejus ſucceſſoribus factam *XIII Kal. Septemb. Indict. VI Ravennæ anno Joannis Pont. Max. ſeptimo*, die ſcilicet XX Auguſti anni DCCCCLXIII, ex qua deducitur, Joannem XII, Agapeti II ſucceſſorem, die XX Auguſti anni DCCCCLVI nondum conſecratum fuiſſe, alioquin eo die anno DCCCCLXIII, non ſeptimum, ſed octavum Pontificatûs annum numeraſſet. Indeque inferre licet Agapetum eodem die nondum mortuum fuiſſe. Sedit itaque annos decem, menſes circiter tres, cum Pontificatum inierit anno nongenteſimo quadrageſimo ſexto, ante diem decimum quintum menſis Junii, & poſt diem XX Auguſti anni DCCCCLVI è vivis exceſſerit, bonis, ut jam dixi, operibus plenus, in Vita enim Sancti Brunonis Archiepiſcopi Colonienſis laudata, *miræ Sanctitatis*, & in Metropoli Salisburgenſi Tomo I. pag. 56. *Sanctæ memoriæ* Pontifex appellatur. SEC. X.

JOANNES. XII *Pontif. CXXXIII.*

Anno Domini DCCCCLVI.

OCtavianus, natione Romanus, Clericus & Urbis Patricius, Alberici quondam Patricii filius, Agapeto mortuo ſedem Apoſtolicam invaſit, licet annos tantum circiter octodecim natus, nomineque mutato, Joannes hujus nominis XII appellari voluit. Luitprandus Ottonem Imperatorem de hoc Pontifice ita loquentem inducit: *Puer eſt, facile bonorum mutabitur exemplo virorum.* Hunc Pontificem poſt Alberici Patris mortem, & Agapeti obitum ſedem Romanam occupaſſe ſcribit Flodoardus in Chronico ad annum 954. *Alberico*, inquit, *Patricio Romanorum defuncto, filius ejus Octavianus cum eſſet Clericus, Principatum adeptus eſt. Quique poſtea defuncto Agapeto, ſuggerentibus Romanis, Papa Urbis efficitur.* Licet fuerit valde flagitioſus, ut conſtat ex ejus actis, & potius intruſus, quàm electus ſit, accedente tamen Eccleſiæ conſenſu legitimus Pontifex fuit, ſatius quippe viſum eſt, Pontificem colere quamvis pene puerum, nec legitimis ſuffragiis electum, quam ſchiſmate unitatem Eccleſię ſcindere. Primus iſte fuit, qui in Pontificatu nomen mutaverit, & ex Octaviano Joannes dici voluerit. Ordinatus eſt autem poſt diem XX menſis Auguſti anno nongenteſimo quinquageſimo ſexto, ut numero ultimo Pontificatûs Agapeti II ejus deceſſoris oſtenſum eſt. I. *Joannes XII ſedem Rom. occupat.*

Poſtero anno, qui fuit Chriſti nongenteſimus quinquageſimus ſeptimus, Joannes Papa juvenili ardore ſpirans minarum & cædis militem II. *In Principem Capuanum bellum movet.*

SEC. X. militem ſcribi, auxiliares copias ex Spoletano Ducatu conducit, ducitque adverſùs Pandulphum Principem Capuanum, qui auxilio fretus Giſulfi Principis Salernitani, Joanni reſtitit, atque in fugam actum ad propria remeare coëgit. Ad quem poſtea ipſe Joannes pacis legationem miſit, quam benigno Princeps ſuſcipiens animo, eidem fœdere junctus eſt. Hæc refert Baronius ex Hiſtoria Longobardorum Principum, Beneventanorum & aliorum, quam antiquitus ſcriptam, aſſervatam fuiſſe ſuo tempore ait in Columnenſi Bibliotheca.

III. *Reſcriptum emittit pro monaſterio Humolarienſi.* Cum Sanctimoniales Humolarienſis Monaſterii, in quo ſancta Hunegundis virgo quieſcit & colitur, non ſatis honeſtè viverent, & regulari diſtrictioni ſubjici nollent, Ludovicus Transmarinus Franciæ Rex, favente Regina, Artaldo Remenſi Archiepiſcopo, aliiſque conſulentibus, Moniales ex illo monaſterio removit, eamdemque Abbatiam Abbati Regulari in perpetuum conceſſit anno DCCCCXLVIII, ut conſtat ex diplomate ejuſdem Regis eo anno dato, & à Mabillonio Seculo II Benedict. recitato. Lotharius autem Ludovici Regis filius & ſucceſſor poſtulavit à Joanne Papa XII, ut quod à patre factum fuerat, Apoſtolica auctoritate fulciret, obtinuitque ab eo literas eodem Seculo Benedictino pag. 1025. recitatas, quibus præcipit ut præfatam Abbatiam nemo unquam ſecularium poſſideat, neque ex rebus ejuſdem quidquam ſibi aliquis uſurpet. In earum fine legitur: *Scriptum per manum Leonis ſacri Scrinii . . . . ſanctæ ſedis Apoſtolicæ in menſe Janu. pro indict. XIV datum IV nonas Ianuarii per manum Georgii ſecundi Epiſcopi ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, anno primo Domino propitio Pontificatûs D. Joannis S. P. & univerſalis Papæ.* Sed loco, *Indict. XIV*, legendum, *Indictione XV*, quæ in curſu erat menſe Januario anni 957. nam eo menſe, anno 956. Joannes XII nondum Pontificatum adeptus erat. De elevatione corporis ſanctæ Hunegundis agit Baronius anno 946. Eſt porrò Humolarienſe monaſterium, vulgò *Humblieres* prope muros Auguſtæ Veromanduorum ad Suminam.

IV. *S. Dunſtanum Epiſc. Cantuar. Pallio donat* Sanctus Dunſtanus anno nongenteſimo quinquageſimo nono ad Cantuarienſis Eccleſiæ Epiſcopatum promotus, anno inſequenti Romam ad Apoſtolorum limina perrexit, Pallium à Joanne Papa petiturus, quod & obtinuit, ut teſtatur Willelmus Malmesburienſis lib. I. de Geſtis Pontif. Angl. in Dunſtano, & Rogerius Hovedenus pag. 425. ſcribens: *Anno DCCCCLX ſanctus Dunſtanus ad Romuleam urbem profectus, indictione tertia Pallium à Joanne Papa ſuſcepit, ſicque per pacis itinera ad patriam remeavit.* Epiſtolam à Ioanne Papa Dunſtano pro Pallio conceſſam, quæ mutila eſt apud Malmesburienſem laudatum pag. 212. integram invenit Mabillonius, recitatque

Digitized by Google

que ſeculo V Benedictino in Obſervationibus prævis ad Vitam S. Dunſtani. *SEC. X.*

V. *Ottonem Regem Germaniæ in Italiam vocat.*

Inter hæc cum Ioannes Papa multa indigna pateretur à Berengario Italiæ Rege, ejuſque filio Adelberto, à Patre in regni ſocietatem aſcito, Legatos miſit ad Ottonem Germaniæ Regem, Ioannem Diaconum Cardinalem & Azonem Scrinarium Sanctę Romanæ Eccleſiæ, vocans eum ad defendendam Italiam, & Romanam Eccleſiam ab eorum tyrannide. Id ſi faceret promittens, ſe illum Auguſtalibus inſignibus ornaturum, ac Imperatorem Romanorum appellaturum, quæ dignitas vacabat à morte Berengarii Senioris. Hæc pluribus apud Luitprandum lib. 6. & Continuatorem Reginonis. Porrò ſic vocavit Joannes Papa Ottonem in Urbem, ut ante Legatis Sedis Apoſtolicæ ille juramento promitteret, ſibi Romanæque Eccleſiæ fore bene conſulturum, omniaque Romanæ Eccleſiæ bona à tyrannis ſublata reſtituere. Quibus, juramento dato, Otto conſenſit, cujus formam decreto ſuo inſeruit Gratianus Diſtinct. 63. cap. *Tibi domino Joanni.* Ejus etiam promiſſionis meminit ipſe Ioannes Papa apud Luitprandum laudatum, cum per Legatos ad Ottonem miſſos, inſimularet ſervata ſibi non eſſe promiſſa.

VI. *Imperatorem eum coronat.*

Anno nongenteſimo ſexageſimo primo Otto Rex in Italiam ire diſponens, Ottonem filium ſuum puerum ſeptennem Aquiſgrani in die Pentecoſtes Germaniæ Regem inungi fecit, & cum exercitu per Bavariam & Tridentum in Italiam perrexit, ubi omnes penè Italiæ Epiſcopos & Comites obvios habuit, & nullo obſiſtente Papiam intravit, Berengario cum Willa uxore, filiiſque ſe in caſtellis includentibus. Solemne Chriſti Natalitium Papiæ Otto celebravit, indeque cum lectiſſimo exercitu Romam perrexit, ut coronam Imperii à Joanne Papa promiſſam acciperet. Hæc conſtant ex Continuatore Reginonis & Luitprando, paucisque verbis perſtringuntur à Lamberto Schafnaburgenſi ad annum 962. *Otto Rex*, inquit, *perrexit Romam, eumque Joannes Papa gratanter ſuſcipiens honorificè ſuper cathedram Auguſtalem poſuit, & benedictione atque conſecratione ſua Imperatorem fecit.* Luitprandus ait, Ottonem miro ornatu, miroque apparatu ſuſceptum eſſe ab eodem Summo Pontifice, cui non ſolum propria reſtituit, verum etiam ingentibus auri & argenti gemmarum muneribus ipſum honoravit. Iusjurandum verò ab eodem Papa Joanne ſupra pretioſiſſimum corpus ſancti Petri, atque omnibus civitatis Proceribus, ſe nunquam Berengario atque Adelberto auxiliaturum, accepit. Hæc porrò Ottonis coronatio facta eſt ante diem XIII menſis Februarii ejuſdem anni nongenteſimi ſexageſimi ſecundi; eo enim die Otto diploma emiſit, de quo mox, in quo ſe Imperatorem vocat.

SEC. X.

VII. *Otto Eccleſiæ Rom. ablata reſtituit.*

Otto, primus fuit ex Germanis, ſacris Imperii inſignibus & infulis exornatus, qui ſtatim Joanni Papæ oppida Eccleſiæ ad id tempus recuperata reſtituit, ut conſtat ex ejus diplomate, cujus autographum Romæ in caſtello ſancti Angeli aſſervari, ſcribit Baronius, dato *anno Dominica Incarnat. nongenteſimo ſexageſimo ſecundo, indictione quinta, menſe Februarii, decimo tertio die ejuſdem menſis, anno verò domni Ottonis imperii invictiſſimi Imp. vigeſimo ſeptimo.* Erat quidem tum annus tantum vigeſimus ſextus regni ejus Germanici, ſed in hoc diplomate annus primus Imperii, cum anno regni ejus XXVI conjungitur, ſicque fit annus vigeſimus ſeptimus, cujus rei ſimile exemplum affert Annotator Baronii anno 853. num. 12. *Per hoc noſtra delegationis pactum*, inquit in eo diplomate Imperator, *confirmamus donationes, quas pia recordationis Domnus Pippinus Rex, & poſtea Domnus Carolus excellentiſſimus Imperator B. Petro Apoſtolo ſpontanea voluntate contulerunt.* Quibus ex verbis Donatio à Ludovico Pio Romanæ Eccleſiæ facta ſuppoſititia demonſtratur, cum ejus nulla fiat mentio, ubi facienda erat.

VIII. *Decernit ut Pontifex Rom. coram Legatis Cæſareis ordinetur.*

In eodem diplomate apud Baronium hæc verba leguntur: *Salva in omnibus poteſtate noſtra & filii noſtri, poſterorumque noſtrorum; ſecundùm quod in pacto & conſtitutione ac promiſſionis firmitate Eugenii Pontificis, ſucceſſorumque illius continetur, id eſt: Vt omnis Clerus, & univerſa populi Romani nobilitas propter diverſas neceſſitates, Pontificum irrationabiles erga populum ſibi ſubjectum aſperitates retundendas, ſacramento ſe obligent, quatenus futura Pontificum electio (quantum uniuscujuſque intellectus fuerit) canonice & juſte fiat; ut & ille qui ad hoc ſanctum atque Apoſtolicum regimen eligitur, nemine conſentiente conſecratus fiat Pontifex, priuſquam talem in præſentia Miſſorum noſtrorum, vel filii noſtri, ſeu univerſæ generalitatis faciat promiſſionem pro omnium ſatisfactione, atque futura conſervatione, qualem dominus & venerandus ſpiritualis pater noſter Leo ſponte feciſſe dignoſcitur.* Ubi Otto loquitur de Leone IV, qui, ut oſtendit Annotator Baronii ad annum 847. num. 9. & ſeqq. decrevit, ut Romani Pontificis electio juſtè fieret, ac ſecundum mores antiquos, ſcilicet, ut electus Pontifex non conſecraretur, niſi coram Miſſis Imperatoris, quod Eugenium jam antea decreto ſuo ſtatuiſſe, ſuo loco diximus. Idem poſtea ſtatuiſſe ſanctum Henricum Imperatorem viſuri ſumus. Româ ſtatim Papiam rediit Imperator, ibique teſte Reginonis Continuatore, Paſcha, quod anno 962. die trigeſima Martii contigit, celebravit.

IX. *Ioannes PP. reſpondet ad Synodi Meldenſis conſultationem.*

Artaldus, qui in Concilio Engelheimenſi ſeu Ingelheimenſi ſub Agapito II in Remenſem ſedem reſtitutus fuerat, Hugone ejuſdem Eccleſiæ invaſore expulſo, anno DCCCCLXI mortuus eſt. Poſt cujus obitum adnitentibus quibuſdam Epiſcopis, ut Hugoni vacuam

jam

jam ſedes redderetur, res diſcuſſa eſt in Concilio XIII Epiſcoporum, qui ad Matronam fluvium in pago Meldenſi convenerunt ſub medium menſis Aprilis anni DCCCCLXII. Sed quia Hugo in dicta Synodo Ingelheimenſi, præſide Marino Sedis Apoſtolicæ Legato exauctoratus, & anathemate confixus fuerat, illiuſque Synodi Acta idem Agapetus II confirmaverat, Meldenſis Synodi Præſules, nihil ſibi de hac cauſa, inconſulto Romano Pontifice ſtatuere auſi ſunt, ſed Joannem XII conſuluerunt, qui Hugonem rejiciendum reſpondit: *Legatio*, inquit Flodoardus in Chronico, *veniens ab Joanne Papa intimat præfatum Hugonem quondàm Epiſcopum, tam ab ipſo Papa, quam ab omni Romana Synodo excommunicatum. Sed & ab alia Synodo apud Papiam celebrata. Cujus legationis redditi certiores per Brunonem Archiepiſcopum, elegimus ad Epiſcopium Remenſe Odalricum illuſtrem Clericum*, quem Remis ordinatum ſcribit.

Interea cum Adalbertus Italiæ Rex, Berengarii pariter Regis filius huc illucque cum copiis diſcurreret, & Joannem Pontificem multipliciter in ſuum adjutorium ſollicitaret, Otto Imperator poſt Paſcha anni DCCCCLXIII Berengarium in Monte Sancti Leonis obſedit, totamque ibi æſtatem ſedens, ſæpe Montem undique circumdedit, & ne aliquatenus pateret exitus vel introitus prohibuit. Sed cum Joannes Pontifex promiſſiones Imperatori factas oblivioni tradens, ab eo defeciſſet, & Adalbertum Romam intromiſiſſet, Imperator relicta obſidione, cum exercitu Romam verſùs perrexit: cujus Pontifex & Adalbertus metuentes adventum, plurimum theſaurum Sancti Petri rapientes fugæ ſubſidia petierunt. Tunc Româ in duas partes diviſâ, licet quidam ab Imperatoris, alii à Joannis Papæ partibus ſtarent, omnes tamen Imperatorem cum honore debito in Urbem intromittunt, ſeque, datis obſidibus, illius ditioni ſubjiciunt. Imperator plurimorum Epiſcoporum collecta multitudine Synodum coadunavit, & conſilio eorum, miſſa legatione, Pontificem profugum ad Apoſtolicam ſedem revocavit. Hæc conſtant ex continuatore Reginonis, qui ſubdit. X. *Ottone Imp. Romam veniente Joannes PP. fugit.*

Illo tamen (nempe Joanne XII) *hoc omnibus modis renuente plebs Romana Leonem protoſcrinarium, virum ſtrenuum & induſtrium communi conſenſu in locum ejus elegit, & ordinavit: cui Synodo interfuerunt omnes prope Romani & Italiæ Epiſcopi: Angelfredus etiam Aquileienſis Patriarcha, qui tunc temporis etiam ibidem obiit. Sed & de noſtratibus interfuerunt Adaldagus* (Hamburgenſis) *& Henricus* (Trevirenſis) *Archiepiſcopi, Landuvardus* (Mindenſis) *& Otgerus* (Spirenſis) *Epiſcopi. Poſtea Ioannes, qui & Octavianus, videns ſe eſſe depoſitum, ſera pœnitentia ductus, Adalberto disjungitur, Adalbertus verò ultrò in Corſicam revertitur.* Sed hanc Joannis Papæ exauctorationem, ab Ottone Imperatore, & à pſeudo- XI. *In pſeudo-Synodo Rom. deponitur.*

SEC. X. Synodo Romana tentatam, nullam fuiſſe & illegitimam pluribus oſtendit Baronius ad annum 963. Conciliabulum illud Romanum habitum eſt *Octavo Idus Novembris*, ut patet ex Epiſtola Synodica. Sedit itaque Joannes Papa ante exauctorationem annos ſeptem & duos circiter menſes.

XII. *Leo VIII in ejus locum ordinatur.* Leonem autem hujus nominis VIII ordinatum eſſe Romanum Pontificem, ſeu potius Antipapam die ſexta Decembris ejuſdem anni nongenteſimi ſexageſimi tertii deducit Papebrocius ex Vita Joannis XII adhuc inedita, à Petro Bibliothecario ſcripta, in qua hæc verba leguntur: *Conſecraverunt eum* (ſcilicet Leonem) *Romanum Pontificem menſe Decembris in Lateranenſi palatio.* Quod extra dubium ponit privilegium Rodoaldo Sanctæ Aquileienſis Eccleſiæ Patriarchæ *datum in ſacratiſſima æde Petri Apoſtoli Idibus Decembris anno Pontificatûs Leonis primo, imperante Ottone anno II*, nulla enim eſt dies Dominicalis ante ſextum diem Decembris, quo menſe datum eſt privilegium, præter diem ſextum, ideoque eo die Leo, natione Romanus, ordinatus eſt Pontifex.

XIII. *Ioannes XII à vivis excedit.* Sequenti anno, nongenteſimo ſexageſimo quarto, Otto Imperator Berengarium in Monte Leonis obſeſſum cum uxore Willa cepit & in Bavariam miſit. Romani interim ab Imperatore defecerunt, ſed eorum inſidiis patefactis, obſides dederunt, & ſupra corpus Sancti Petri ſub jurejurando fidelitatem Imperatori promiſerunt. Cumque poſtea idem Imperator Spoletinum & Camerinum Ducatus ordinaturus exiſſet, non longe illo ab Urbe poſito, Joannem Pontificem in eam intromiſerunt. *Leo verò Papa*, inquit Continuator Reginonis, *vix cum paucis facultatum omnium nudus evaſit, & Imperatorem in Camerino Ducatu poſitum adiit, ibique Paſcha celebravit. Ioannes autem, qui & Octavianus, Ioannem Diaconum & Azonem Scrinarium crudeliter detruncavit, & Otgerum Spirenſem Epiſcopum comprehenſum & flagellatum, aliquando licet incommodè ſecum detinuit: ſed poſtea ſtatim tum ſpe impetrandæ ab Imperatore veniæ remiſit. Quæ ſpes eum divina ordinatione feſellit. Nam II Idus Maij rebus humanis exceſſit.* Joannes itaque XII, quem poſt diem XX menſis Auguſti anni DCCCCLVI ordinatum vidimus, ſedit uſque ad diem XIV menſis Maii anni DCCCCLXIV, ideoque annos ſeptem menſes circiter novem.

LEO VIII Anti Papa.

Anno Domini DCCCCLXIII.

I. *Leo VIII Ioanne defuncto Romam redit* JOanne Papa hujus nominis XII in pſeudo-Synodo Romana, menſe Novembri anni DCCCCLXIII celebrata, ſede dejecto, Leo hujus nominis VIII, natione Romanus, S. R. E. Protoſcrinarius, ordi-

ordinatus eſt in ejus locum, & quidem, ut in ejuſdem Joannis Pontificatu oſtendimus, die ſexta Decembris ejuſdem anni. Sed, ut ibidem diximus, Joanne, anno DCCCCLXIV Romam reverſo, Leo fugere coactus eſt. Cumque Joannes die XIV Maii ejuſdem anni obiiſſet, Romani elegerunt in Romanum Pontificem Benedictum Romanæ Eccleſiæ diaconum, eumque ordinatum Apoſtolicæ Sedi impoſuerunt. Joannes ante mortem, Romæ die XXVI Februarii Synodum celebraverat, in qua Concilium ab Ottone, ipſiſque devotis Epiſcopis habitum, damnatum fuerat, ceu *proſtibulum favens adultero, invaſori ſcilicet alienæ ſponſæ* Leoni VIII. In eadem Synodo damnatus fuerat Leo Antipapa, ſicuti & Epiſcopi, qui ipſum ordinaverant. SEC. X.

II. *Benedictum V è ſede dejicit.*

His non obſtantibus Otto Imperator, defuncto Joanne Papa, irâ inflammatus, quod Romani Benedictum, Pontificem ordinaſſent, cum eodem Leone Romam perrexit. Leo verò Conciliabulum ſtatim celebravit, in quo Pallium Benedicto abſtulit, & ſimul Pontificalem ferulam, quam manu geſtabat, quam ferulam idem Leo *fregit & fractam populo oſtendit. Deinde Benedictum in terra ſedere præcepit: cui caſulam, quam planetam vocant, cum ſtola pariter abſtulit. Poſt autem omnibus Epiſcopis dixit: Benedictum Sanctæ & Apoſtolicæ ſedis Romanæ invaſorem omni Pontificatûs & Presbyteratûs honore privamus: ob eleemoſinam verò Domini Imperatoris Ottonis, cujus ſumus operâ in ſedem debitam reſtituti, Diaconatûs eum ordinem habere permittimus, & non jam Romæ, ſed in exilium deſtinamus.* Ita habet Luitprandus lib. 6. cap. II. Facta ſunt autem hæc die IX Kalendas Julii, quo Imperator Romam introiit, ut ſcribit Continuator Reginonis. Ex illo Conciliabulo conſtat, Leonem VIII prætexuiſſe ordinationem Benedicti V non fuiſſe legitimam, quia conſecratus fuerat contra decretum Ottonis Imperatoris, quo jubebatur, ut nullus conſecraretur Pontifex Romanus, præterquam in præſentia Miſſorum Cæſareorum; verùm in ejus Pontificatu oſtendemus, Romanos in ea ordinatione non peccaſſe.

III. *Infelix Eccleſiæ Romanæ ſtatus.*

Infelicem hoc tempore Eccleſiæ Romanæ conditionem his verbis deſcribit Gerbertus Archiepiſcopatûs Remenſis invaſor, poſtea Papa ſub Silveſtri II nomine, In Actis Synodi Remenſis: *Vidimus*, inquit, *Ioannem cognomento Octavianum in volutabro libidinum, etiam contra eum Ottonem, quem Auguſtum creaverat, conſpiraſſe: quo fugato Leo Neophytus* [dicitur laicus à Sigeberto in Chronico] *in Pontificem creatur: Sed Ottone Cæſare Româ diſcedente, Octavianus Romam redit, Leonem fugat, multaque cæde Primorum in Vrbe debacchatus citò moritur. Cui Benedictum Diaconum, cognomento Grammaticum, Romani ſubſtituunt. Eum quoque Leo Neophytus cum ſuo Cæſare non multò poſt aggreditur, obſidet, capit, deponit, perpetuoque exilio in Germaniam dirigit.*

Digitized by Google

SEC. X.

IV. *Nomen Salomonis loco nominis Papæ uſurpatum.* In hac temporum caligine, & perplexitate, cum duo aut tres viverent Papæ dicti, Aquitani, ut obſervavit Joannes Beſlius in Hiſtoria Pictavienſium Comitum & Ducum Aquitaniæ pag. 136. & poſt eum Papebrocius in Leone VIII, cùm vellent annum Pontificatûs conjungere cum annis Regis Francorum, loco nominis Pontificis, *Salomonis* nomen apponebant, ſive, ut ſignificarent Deum eſſe, cujus ſuprema ſapientia Eccleſiam regat, & Apoſtolicam ſedem conſervet, ſive ob aliam quacunque cauſam, eos ad hujuſmodi formulam uſurpandam, inducentem. Hinc reperitur diploma *datum menſe Martio, feria III, Luna XXIV Lothario Rege, Salomone regnante* anno DCCCCLXIV. Poſt hæc autem cum Benedictus & Bonifacius, uterque VII unitatem Eccleſiæ iterùm diſtraxiſſent, aliud ſcriptum, in quo legitur: *Datum menſe Junio regnante Lothario Rege anno D. N. Jeſu Chriſti DCCCCLXXIV Salomone Papa.* Ac denique tertium ſcriptum, contendentibus de Papatu Gregorio V & Joanne XVI, in quo habetur: *Datum menſe Februario, regnante Hugone Rege, anno ab Incarnatione Domini Ieſu Chriſti DCCCCXCVI Salomone Papa.* Hæc porrò formula, *Salomone regnante*, vel, *Salomone Papa*, coincidere mihi videtur cum ea, de qua in Marino II locuti ſumus, *regnante Domino noſtro*, vel *Chriſto regnante*, de qua idem Beſlius laudatus pag. 123.

V. *Leonis VIII Antipapæ obitus.* Pontificatu male uſurpato diu potitus non eſt Leo VIII, anno enim nongenteſimo ſexageſimo quinto, ex Reginonis Continuatore, ſupremum diem obiit, & quidem ineunte circiter menſe Martio; cum enim ordinatus fuerit die ſexta Decembris anni nongenteſimi ſexageſimi tertii, & ex Mariano Scoto, ac Auctoribus Catalogorum, ſederit annum unum & menſes tres, pervenit ad initium Martii anni nongenteſimi ſexageſimi quinti. Etſi verò verus Pontifex non fuerit, dicendus eſt tamen Leo ordine VIII, ut eum vocant Antiqui, & ſupponit Sanctus Leo ſequens, qui non octavus, ſed nonus hujus nominis ab omnibus ſemper dictus eſt, quod in cauſa fuit, cur Leonem hunc, licet Antipapam, octavum tamen nomine etiam appellaverimus.

VI. *Conſtitutio de inveſtituris ei falsò attributa.* In Leonis VIII Pſeudo-Synodo Romana edita fertur Conſtitutio, qua Ottoni Imperatori, ejuſque ſucceſſoribus conceſſa eſt in perpetuum facultas eligendi Romanum Pontificem, & inveſtituras Epiſcopis tribuendi. Hanc Conſtitutionem Goldaſtus Tomo I Conſtitut. Imperial. ex Gratiano diſtinct. 63. cap. 23. Theodorico Niemo, & aliis refert, pluribuſque defendit. Imò Marca lib. 8. de Concordia cap. 12. & 29. à Leone VIII datam fuiſſe contendit. Verùm Baronii argumentis non reſpondet, quorum primum petitur à falſitate ſimilis conceſſionis ab Hadriano I Carolo Magno factæ & in prætenſa

præntenſa Leonis VIII Conſtitutione memoratæ, quaſi verè eam Hadrianus emiſiſſet; cum ergo hujus falſitatem ex ipſomet Marca in Hadriano oſtenderimus, Baronii argumenta adverſus Leoninam nobis non poſſunt non probari. Quoad exemplar ejuſdem Conſtitutionis Leonis VIII à Theodorico Niemo, qui circa annum MCCCCX vixit, relatum, illud ab imperito quodam ſchiſmatico circa hujus ſeculi decimi finem excogitatum eſſe, multis probat Annotator Baronii, quæ apud ipſum legi poſſunt, pudet enim in refutatione tam putidi figmenti immorari. SEC. X.

BENEDICTUS V. *Pontif. CXXXIV.*

Anno Domini DCCCCLXIV.

POſt mortem Joannis XII, quæ, ex dictis, die XIV Maii anni DCCCCLXIV contigit, cum Otto Imperator veniſſet in civitatem Reatinam, *Romani nuntii ante ſuam præſentiam venerunt, qui ei mortem ſceleratiſſimi Ioannis nunciaverunt, & de electione Benedicti Diaconi rogaverunt, ſed nihil ab eo obtinere potuerunt, taleque ab eo reſponſum acceperunt. Quando dimiſero enſem meum, tunc dimittam ut dominum Leonem Papam in cathedra ſancti Petri non reſtituam. Nuntii verò reverſi, ſine conſenſu & voluntate Imperatoris eumdem Benedictum Diaconum in Romanum Pontificem (ordinaverunt). Quod audiens Imperator* &c. inquit Petrus Bibliothecarius in Vita Joannis XII adhuc inedita apud Papebrocium. Idem refert Chronographus Farfenſis mox laudandus. Benedictus itaque cognomento *Grammaticus*, ut vocatur in Actis Synodi Remenſis in Leone VIII laudatis, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus, natione Romanus circa finem menſis Maii ejuſdem anni DCCCCLXIV ordinatus eſt Pontifex, poſt reditum Legatorum Romanorum ex civitate Reatina. I. *Benedictus V ordinatur veniente Imp.*

Ordinationem Benedicti V *audiens imperator magis in furore & ira exarſit: undique circumvallavit civitatem Romanam, per diverſas civitates & oppida cœpit deprædari, incendere atque vaſtare & funditus diſſipare; & in tantam penuriam & captivitatem eam adduxit, ut modius furfuris venundaretur triginta denariis. Conſternati autem & afflicti Romani, & tam peſſimum malum ſufferre non valentes, innocentem Benedictum Imperatori tradiderunt, & dominum Leonem in Romanam & Apoſtolicam ſedem ſuſceperunt ſpondentes ei obedientiam & domino Imperatori ſuper corpus B. Petri Apoſtoli*, inquit Petrus Bibliothecarius mox laudatus: Chronographus Farfenſis apud Ducheſnium Tomo 3. eadem prorsùs habet: *Romanorum Nuntii ad eum* (ſcilicet Ottonem) *in civitate Reatina venerunt, mortemque Joannis intimantes, Benedictum ei Diaconum petierunt,* II. *Leoni Antipapa traditus deponitur.*

Digitized by Google

SEC. X. *runt, ſed minimè obtinere valuerunt. Revertentes autem Legati eumdem elegerant Benedictum ſine conſenſu Imperatoris. Unde Imperator magis ira exarſit & civitatem undique gyravit, & in tantam penuriam adduxit, ut modius furfuris venderetur triginta denariis. Coangustati verò Romani Innocentem Benedictum Imperatori tradiderunt, & Domnum Leonem Papam coacti receperunt, ſpondentes ei & Domino Imperatori ſuper corpus B. Apoſtoli Petri.*

III. *Ejus ordinatio fuit canonica.*

Porrò electionis & ordinationis Benedicti V validitas in dubium revocari non poteſt, licet coram Legatis Cæſareis, ut Ottonis Imperatoris Conſtitutio ferebat, conſecratus non fuerit; Romani enim, mortuo Joanne XII, cum viderent, Leonem VIII in locum Joannis contra ſacros canones depoſiti ordinatum, non eſſe legitimum Pontificem, antequam tamen ad novi Pontificis electionem procederent, de electione à ſe facienda Imperatorem per Legatos monuêre, qui cum Antipapam palàm foveret, & libertatem electionis, quæ fuerat fundamentum Conſtitutionis ab eo datæ, tolleret, Benedictum V eligere, eumque conſecrare, Imperatore etiam diſſentiente, potuêre, ut Ditmarus, qui hoc ipſo tempore vivebat, lib. 2. rectè ſenſit, & ipſemet Otto Imperator innuit, conſenſit enim, ut reſtitueretur in ſedem, poſt mortem Leonis VIII, quod tamen Benedicti mors impedivit. Hæc Annotator Baronii ad annum 999.

IV. *Benedictus pp. Hamburgum relegatur.*

Benedictus itaque V in Conciliabulo Romano à Leone VIII Antipapa depoſitus, ut ſuperius dictum eſt, Adaldago Hammaburgenſi Archiepiſcopo ab Ottone Imperatore traditus eſt cuſtodiendus, ut refert Adamus Bremenſis lib. 2. cap. 6. *Reverſus autem*, inquit, *Archiepiſcopus in patriam duxit in comitatu ſuo Benedictum Papam ordinatum, ſed ab Imperatore Ottone depulſum, quem ille in Hammaburg cuſtodia mancipari præcepit: Archiepiſcopus verò magno cum honore uſque ad obitum ejus detinuit. Nam vir ſanctus, literatuſque dicitur fuiſſe, & qui dignus Apoſtolica ſede videretur à populo Romano, niſi quod per tumultum electus eſt, expulſo eo, quem ordinari juſſerat Imperator. Igitur apud nos in ſancta converſatione vivens, aliosque ſanctè vivere docens, cum jam, Romanis poſcentibus, à Cæſare reſtitui deberet, apud Hamburg in pace quievit. Tranſitus ejus quarto nonas Julii contigiſſe ſcribitur.*

V. *Peſtis in exercitu Imp. ob exilium Benedicti pp.*

Benedicto Papa Hamburgum relegato, Imperator Româ diſceſſit, ſed Dei vindicis pœnam non evaſit, nam ut ſcribit Luitprandus *tanta exercitum ejus peſtis & mortalitas invaſit, ut vix ſanus quis à mane uſque ad veſperam, & à veſpere uſque ad mane ſe victurum ſperaret.* Ditmarus etiam in Chronico lib. 2. peſtem immiſſam ob exilium Benedicti teſtatur, ut potè injuſtè depoſiti. Antea autem ſcripſerat: *Romanorum prapotens Imperator Otto ſecundus* (ſic appellat Ottonem Magnum

gnum reſpectu habito ad ejus avum patrem Friderici, Ottonem pariter nominatum) *Valentiorem ſibi in Chriſto, Dominum Apoſtolicum Benedictum nomine, quem nullus abſque Deo* (id eſt præter Deum) *judicare poteſt, injuſte, ut ſpero, accuſatum deponi conſenſit, &, quod utinam non feciſſet, exilio ad Hamaburg relegari præcepit.* Iniquam certè fuiſſe ſanctiſſimi hujus Pontificis depoſitionem, ex eodem Ditmari Chronico conſtat, in eo enim lib. 3. ſcribit apud Baronium anno 999. *Raco* electus Bremenſis Epiſcopus *juſſu dilecti ſenioris ſui*, nempe Ottonis tertii Imperatoris, *oſſa ſupradicti Papæ Benedicti, ſicut ipſe prælocutus eſt, de Hamburg Romam reduxit. Namque pater venerabilis, Dominus, inquam, Apoſtolicus, dum in exilio eſſet in Chriſti ſervitio ſtudioſus, & adhuc Aquilonaris hæc pars optata pace gauderet: hîc, inquit, fragile corpus meum debet reſolvi; & poſt hæc omnis iſta regio gentili gladio deſolanda, feriſque inhabitanda relinquetur, & ante tranſlationem meam non videbit indigena pacem firmam: quandocumque verò domi reſideo, Apoſtolica interceſſione, paganos quieſcere ſpero.* Quæ omnia, ut prædixit ſanctus Pontifex eſſe ſecuta legitur in eodem Ditmari Chronico. SEC. X.

VI. *Benedictus Pp. ad Deum tranſit.*

Ex his patet Benedictum Papam Hamburgi obiiſſe anno nongenteſimo ſexageſimo quinto. Sed quoad diem mortis nihil ex Antiquis erui poteſt; ſolus Adamus Bremenſis laudatus ſcribit tranſitum ejus contigiſſe IV Nonas Julii. Quod autem ſpectat ad tempus quo ſedit uſque ad depoſitionem, certum eſt errare Marianum Scotum, & Auctores Catalogorum, qui volunt eum ſediſſe menſes duos, & dies quinque, cum conſtet eum electum poſt diem XIV Maii, Joannis XII emortualem, & depoſitum die XXIII Junii ejuſdem anni nongenteſimi ſexageſimi quarti. Oſſa ejus, ex mox dictis, jubente Ottone III Imperatore, Hamburgo Romam reducta ſunt; in quam verò Eccleſiam ſacra hæc pignora delata fuerint, hactenus incompertum.

JOANNES XIII *Pontif. CXXXV.*

Anno Domini DCCCCLXV.

I. *Ioannes XIII fit Papa.*

Leone VIII Antipapa, ineunte circiter menſe Martio anni nongenteſimi ſexageſimi quinti demortuo, *Legati Romanorum, Azo videlicet Protoſcrinarius & Marinus Sutrienſis Eccleſiæ Epiſcopus Imperatorem pro inſtituendo, quem vellet, Romano Pontifice in Saxoniam adeuntes, honorificè ſuſcipiuntur, & remittuntur, & Otgerus Spirenſis Epiſcopus, & Linzo* (alii legunt Luitprandus) *Cremonenſis Epiſcopus cum iiſdem Romam ab Imperatore diriguntur. Tunc ab omni plebe Romana Joannes Narnienſis Epiſcopus eligitur, ſedique Apoſtolicæ Pontifex intronizatur*, inquit Con-

 tinuator

SEC. X. tinuator Reginonis. Romani petierunt quidem, ut Benedictus V in ſedem reſtitueretur, & Otto Imperator conſenſum præbuerat, ut ſupra ex Adamo Bremenſi diximus, ſed cum inter hæc Benedictus obiiſſet, Joannes, natione Romanus, ex patre Joanne Epiſcopo, Narnienſis & ipſe Epiſcopus, inthronizatus eſt, & coronatus Pontifex hujus nominis XIII, die prima menſis Octobris, quæ eodem anno nongenteſimo ſexageſimo quinto cum dominica concurrebat. Ughellus Tomo I Italiæ Sacræ ſcribit, hunc Pontificem antea appellatum fuiſſe Sergium, ſed refellitur ex Luitprando lib. 6. cap. 11. ubi ait, eum Joannem dictum, & Joannis XII legatione functum apud Ottonem Imperatorem.

II. *Româ pellitur.* Statim ac Joannes XIII Pontificatum ſuſcepit *majores Romanorum elatiore animo quam oporteret inſequitur, quos in brevi inimiciſſimos & infeſtos patitur. Nam ab Vrbis Præfecto & quodam Rotfredo comprehenditur, & Vrbe expulſus in Campania cuſtodiæ mancipatur*, ſubdit Continuator Reginonis, cui refragari videtur Leo Oſtienſis innuens Joannem Papam non cuſtodiæ mancipatum, ſed à Pandulpho Principe Capuano honorificè receptum; libro enim 2. cap. 9. ſcribit: *Joannes Papa Româ pulſus exilio Capuam venit, & à memorato Principe Pandulpho rogatus, tunc primùm in eadem civitate Archiepiſcopatum conſtituit.* Hermannus Contractus Joannis Papæ reditum Romam malè quidem refert ad annum *969.* ſed rectè ſcribit, eum *per decem & amplius menſes* in Campania afflictum fuiſſe, qui ideo Romam reverſus eſt circa finem anni nongenteſimi ſexageſimi ſexti.

III. *Capuam, Metropolim dicit.* Joannes Pontifex in Campania exiſtens, ad preces Pandulphi Principis Capuani, Capuam urbem Metropolica dignitate exornavit, ut ex laudatis Leonis Oſtienſis verbis manifeſtum eſt. Sirmondus quidem in ea, quam contra Salmaſium ſcripſit *Adventoria* exiſtimat, jam inde à Conſtantii Imperatoris temporibus Capuam fuiſſe Metropolim. Verum, ut Cantelius in Hiſtoria Metropolitanarum urbium parte 3. differt. 2. cap. 5. aliique obſervarunt, ejus rationes evincunt tantum, Capuam fuiſſe Metropolim in ordine civili, non verò Eccleſiaſtico. In eo tamen fallitur Cantelius, quod ſcribit anno tantum nongenteſimo ſexageſimo octavo eam urbem à Joanne XIII Metropolica dignitate auctam, id enim ex citatis Leonis Oſtienſis verbis, quibus innitur Cantelius, refellitur, ut legere eſt in Baroniana Critica ad annos *965.* & *968.*

IV. *Legatum in Poloniam mittit.* Licet ſanctus Andreas Apoſtolus Scythiam Europæam, cujus appellatione univerſus Septentrio continetur, primus ex Achaia, Iſtro tranſmiſſo, ingreſſus, revelatæ à Chriſto veritatis lumen in Poloniam intulerit, ad Pontificatum tamen uſque Joannis XIII, annumque

que DCCCCLXV nullus erat in Polonia, qui publico nomine religionem Chriſtianam palam profiteretur, ut oſtendit Stanislaus Lubienskius Epiſcopus Plocenſis in *Vitis & Serie Epiſcoporum Plocenſium*, ubi de initiis fidei in Poloniam introductæ diſſerit. Anno autem DCCCCLXV *Miecislaus*, ſeu *Mieſco* Poloniæ Dux, à Chriſtianis ſubditis ſuis, qui jam tum frequentes etiam ex Primoribus fidem Chriſtianam colebant, perſuaſus, primus ſe Chriſtianum Principem eſſe, palam profeſſus eſt, accepta eorundem ſuaſionibus, in uxorem Dambrouca Boleslai Bohemiæ Regis ſeu Ducis filia. Ubi iſta tam læta Joannes Pontifex accepit, ad Mieſconem Legatum miſit Ægidium Tuſculanum Epiſcopum, qui Ducem ac gentem in fide confirmaret, & ut Epiſcopales Sedes in Polonia conſtituerentur, ut teſtatur Chromerus in Hiſtoria Polonica. Licet autem plures Epiſcopatus tunc inſtituti fuerint, Annotator tamen Baronii obſervat, Gueſnam non fuiſſe erectam in Metropolim ante annum milleſimum, & uſque ad illud tempus, tam eam, quam Cracoviam, aliaſque ſedes Epiſcopales hoc tempore erectas, Archiepiſcopo Moguntino ſubjectas fuiſſe, quidquid in contrarium dicant Polonicarum rerum Scriptores.

V. *Romam redit.*

Anno nongenteſimo ſexageſimo ſexto Otto Imperator Romam profectus eſt, ut teſtantur Continuator Reginonis, Lambertus Schafnaburgenſis, & Chronographus Hildesheimenſis. *Tunc Romani*, inquit Reginonis Continuator, *Imperatoris metuentes adventum, Rotfredo jam mortuo, è cuſtodia qua tenebatur, Ioannem Apoſtolicum abſolvunt, & veniam pro malis, quæ ei ingeſſerant, poſcentes, in locum & ſedem ſuam illum reſtituunt.* Romam itaque rediit Joannes XIII ſub finem ejuſdem anni, quo & Imperator Romæ Natalem Domini celebravit, *& excepto Præfecto Vrbis, qui aufugerat, tredecim ex Majoribus Romanorum, qui auctores expulſionis Domini Joannis Papæ fuerant, ſuſpendio necare juſſit*, ut habet idem Continuator ad annum 967. quem à die Nativitatis Chriſti anni 966. exorditur, ut alibi diximus.

VI. *Ravennæ Concilium celebrat.*

Imperator Româ anno 967. ſubdit idem Auctor, *progrediens per Spoletum, Ravennam adiit: ibique Paſcha celebrans cum Domino Ioanne Papa, plurimos ex Italia & Romania Epiſcopos coadunavit, & habita Synodo multa ad utilitatem Sanctæ Eccleſiæ adinvenit, & Apoſtolico Ioanni urbem & terram Ravennatium, aliaque complura, multis retro temporibus, Romanis Pontificibus erepta reddidit, eumque inde Romam cum magna lætitia remiſit.* Cum enim Berengarius & Adalbertus ejus filius Italiæ Reges Exarchatum Ravennatenſem & alia plura Eccleſiæ Romanæ abſtuliſſent, & ea reddi jam juſſiſſet Otto Imperator anno nongenteſimo ſexageſimo ſecundo, eam reſtitutionem jam ante factam confirmavit.

SEC. X. vit. Habita eſt hæc Synodus Ravennatenſis in cauſa Eccleſiaſticæ diſciplinæ, in eaque Heroldus Salisburgenſis Archiepiſcopus, qui Eccleſias expoliaverat, theſaurum Paganis erogaverat, ſeque eis in Chriſtianorum necem & deprædationem junxerat, adversùs Imperatorem perduellis, qui licet ob facinora excæcatus, & à Pontificibus Romanis Joannis XIII Deceſſoribus depoſitus, ſacris adhuc operabatur, excommunicatus eſt, & Fridericus in ejus locum electus, confirmatus eſt. Hic Heroldus idem eſt cum Gerardo, de quo in Agapeto II locuti ſumus.

VII. *Magdeburgum Metropolica dignitate ornat.* In eadem Synodo Ravennæ celebrata, vel in alia ibidem anno nongenteſimo ſexageſimo octavo coacta, uti Auctor Criticæ Baronianæ oſtendit, Archiepiſcopatûs Magdeburgenſis inſtitutio facta, & Adelbertus, Monachus cœnobii Sancti Maximini Trevirenſis, Archiepiſcopus Magdeburgenſis dictus eſt, quem Romam pro Pallio à Joanne XIII ſuſcipiendo direxit Otto Imperator, ut teſtantur duo Chronographi Magdeburgenſes, quorum unus à Meibomio editus, alter verò adhuc ineditus eſt. Hæc poſterioris verba: Otto Imperator Adelbertum *Romam pro pallio à Domno Papa ſuſcipiendo direxit. Domnus autem Papa Ioannes illius nominis XIII, & prius Narnienſis Epiſcopus, juſtis petitionibus annuens, nihilque tarditatis impendens privilegio Apoſtolicæ auctoritatis eum dignum Archiepiſcopum decernens .... pallium ad miſſarum ſolemnia celebranda dedit anno Dominicæ Incarnat. CMLXVIII, Indictione XII. XV Kal. Novemb. hoc eſt in feſtivitate Sancti Lucæ Evangeliſtæ, anno Pontificatûs ipſius domni Ioannis univerſalis Papæ quarto.* Idem habet prior Chronographus qui addit, Joannem Papam ſanxiſſe Adelbertum *in ordine Eccleſiaſtico primatum habere omnium Eccleſiarum, Archiepiſcoporum, qui in Germania ſunt ordinati, in Gallia quoque Colonienſi, Trevirenſi Archiepiſcopis per omnia honore ſimilem eſſe*, &c. *Præterea ſtatuit eum eſſe Metropolitanum totius ultra Salam & Albiam Slavorum gentis tunc ad Deum converſæ, vel convertendæ, & ut ſecundùm deſiderium Imperatoris, in his civitatibus, in quibus olim barbari ritûs maxima viguit ſuperſtitio, ideſt, Cizi,* (vulgò Zeits) *Miſni* (vulgo Meiſſen) *Merſeburg, Brandeburg, Pornam* (ſeu Poznan) *in honorem Domini Epiſcopia fundarentur, quorum Paſtores ſecundum canonicam auctoritatem Magdeburgenſi Epiſcopo fidem & ſubjectionem debendo ſociarentur.* Quibus tamen ex verbis malè quis colligeret, omnes illos Epiſcopatus poſt Magdeburgenſem fundatos, cùm Epiſcopatus Brandeburgenſis circa annum DCCCCXXXVII inſtitutus eſſet, ut habet Ditmarus lib. 3. pag. 32.

VIII. *Ottonem filium Ottonis Auguſti Romam vocat.* Continuator Reginonis, poſtquam mentionem fecit prioris Concilii Ravennatenſis anno 967. congregati, ſubdit: *Interea Papa Ioannes & Imperator Regi Ottoni* [Ottonis Auguſti filio Germaniæ Regi] *literas*

literas invitatorias miſerunt, & ut cum ipſis ad Natalem Domini Romæ celebrandum feſtinaret, juſſerunt. Tunc Rex pro diſponendis regni negotiis ante ſuum in Italiam iter, Wormatiam venit, ibique in primo ſuo Placito, Deo propitio, plurima futura prudentiæ ſimul & clementiæ indicia præmonſtravit .... Domino Imperatore in Italia commorante Legati Nicephori Græcorum Imperatoris Ravennæ ad eum venerunt, honorifica ſecum munera ferentes, & pacem ab eo vel amicitiam poſtulantes. Quibus honorabiliter ſuſceptis, decenterque remiſſis Dominus Imperator Nuncium ſuum eidem Græcorum Imperatori, pro conjungenda in matrimonium ſuo filio Regi Ottoni privigna ipſius Nicephori, filia ſcilicet Romani Imperatoris (nempe Junioris, mariti Theophanonis, quam poſt illius mortem Nicephorus duxerat) *Conſtantinopolim dirigit: qui iterum eodem anno ante Natale Domini ad Imperatorem revertitur. Eodem anno intrante Septembri menſe, Otto Rex Romam iturus decenti ſe comitatu egreſſus, memoriam Sancti Michaelis in Auguſta civitate celebravit.* Quibus verbis Auctor ille Continuationem ſuam abſolvens, de Ottone Juniori in conſortium Imperii à patre adſcito verba facere non potuit.

IX. *Eum coronat Imperatorem.*

Sed Ottonem Juniorem Germaniæ Regem eodem anno DCCCCLXVII in Chriſti Natalitiis à Joanne Papa coronatum eſſe Imperatorem, aſſerit ipſemet Otto ſenior in literis, quas ſcripſit ad Germanos, quæ referuntur à Witichindo in fine libri 3. & à Baronio anno 968. *Filius noſter*, inquit, *in Nativitate Domini coronam à Domino Apoſtolico in Imperii dignitatem ſuſcepit. Scripta decimo quinto Kal. Februarii in Campania juxta Capuam.* Chronographus Hildesheimenſis eam etiam coronationem refert ad annum 967. *Ipſe Otto Senior*, inquit ad eumdem annum, *ſuſcepit eum* (nempe Ottonem filium) *& ſecum deduxit Romam, commendavitque illum Apoſtolico Joanni poſteriori, ut ab eo Auguſtalem benedictionem recepiſſet, ac Imperator Auguſtus foret appellatus à cunctis, qui eum agnoviſſent veluti Pater ejus.* Denique Lambertus Schafnaburgenſis & Sigebertus Ottonem II anno 967. dictum Imperatorem disertè ſcribunt; licet enim Sigebertus ejus coronationem conjungat cum anno 968. ab aliis tamen non diſcrepat, quia annum incipit à die Natalis Chriſti, à quo die ejus Imperii prima epocha deducitur, ut ex pluribus ejus diplomatis conſtat.

X. *Sororem Bohemiæ Ducis Abbatiſſam. conſecrat.*

Sancto Venceslao Bohemiæ Duce anno circiter DCCCCXXXVIII opera Drahomiræ matris, fœminæ in Chriſtianos immaniſſimæ occiſo, Boleslaus ejus frater, qui ambitione percipiendi principatûs, illius ſceleris cauſa fuerat, S. Venceslao ſucceſſit. Huic Boleslao, cui cognomen erat *ſævus* anno DCCCCLXVII Boleslaus cognomento *Pius* ſucceſſit *vir Chriſtianiſſimus, fide Catholicus, pater orphanorum, defenſor viduarum & Clericorum & peregrinorum, præcipuuſque Eccleſiarum fundator*, ut legitur in Chronico Magdeburgenſi MS. ad annum

 967.

Digitized by Google

SEC. X. 967. à quo non diſſentiunt Æneas Sylvius in Hiſt. Bohem. cap. 15. & ſeq. Dubravius in Hiſt. Boiem. lib. 5. & Coſmas Pragenſis in Chronico Bohem. Chronographus verò Magdeburgenſis pergit: *Hujus fuit ſoror nomine Mlada, virgo ſacra, literis erudita, quæ cum orationis gratia Romam veniſſet, & à Papa Ioanne XIII hujus nominis benignè ſuſcipitur, ibique aliquandiu degens, monaſticis diſciplinis imbuitur. Dehinc Papa Conſilio Cardinalium, imò volens novæ Eccleſiæ ſubvenire, conſecrat eam Abbatiſſam, mutato nomine Mariam, dans ei Sancti Benedicti Regulam & Abbatialem virgam. Quæ Pragam rediens, & à fratre ſuſcepta, ei obtulit literas Apoſtolici.*

XI. *Scribit ad eumdem Ducem pro inſtitutione Pragenſis Epiſcopatûs.*

Joannis Papæ literas *Boleſlao Catholicæ fidei alumno* inſcriptas recitat Mabillonius ſeculo V Benedictino pag. 833. ex eodem Chronographo, in quibus inquit Pontifex: *Annuimus & collaudamus, atque incanonizamus, ut ad Eccleſiam Sancti Viti & Sancti Venezlai martyrum fiat ſedes Epiſcopalis: ad Eccleſiam verò Sancti Georgii Martyris ſub Regula Sancti Benedicti, & obedientia filiæ noſtræ Mariæ ſororis tuæ, conſtituatur congregatio Monialium. Verumtamen non ſecundùm ritum, aut ſectam Bulgaricæ gentis, vel Ruziæ, aut Sclavonicæ linguæ: ſed magis ſequens conſtituta & decreta Apoſtolica, unum potiorem ad placitum Eccleſiæ totius, eligas in hoc opus Clericum, Latinis apprimè literis eruditum.* Narrat poſtea laudatus Chronographus, Eccleſiam Sancti Viti novo Epiſcopo decretam, ut juſſum fuerat à Joanne Papa, & Eccleſiam Sancti Georgii Abbatiſſæ, Ducis ſorori conceſſam: Dietmarumque Monachum, virum eloquentem ac literatum è Saxonia per Legatos evocatum, à Clero, Primatibus, & populo Epiſcopum Pragenſem electum, & ad Ottonem Imperatorem miſſum, ut in Epiſcopum Bohemis ordinaretur, qui à Willelmo ejuſdem Imperatoris filio, Archiepiſcopo Moguntino *conſecratus, in civitate Praga, modulante Clero & Duce, populoque concinente ſuſceptus, Eccleſias à fidelibus in multis locis conſtructas conſecravit, & multos gentiles baptizavit.*

XII. *A Ioanne XIII Campanarum benedictio originem non ſumſit.*

Baronius ad annum 968. num. 93. refert Joannem XIII Papam ſacris ritibus Deo conſecraſſe primariam Lateranenſis Eccleſiæ campanam miræ magnitudinis recèns ære fuſam, cui nomen Joannis Baptiſtæ impoſuit. *Qui ſacer ritus*, inquit, *in Eccleſia perſeveravit, ut eo modo, quo ipſe uſus eſt, campanæ in Eccleſiis collocandæ, Deo primùm, impoſito eis nomine, dicarentur.* Quibus verbis innuere videtur, benedictionem campanarum à Joanne XIII originem duxiſſe. Verum Edmundus Martene lib. 2. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 21. obſervat, ſignorum ſeu campanarum benedictionem antiquiorem in Eccleſia eſſe, in Capitulari enim Caroli Magni anni 789. num. 18. ducentis fere annis ante Joannem XIII, jubetur, *Vt Clocca non baptizentur.* Jam itaque Caroli Magni tempore uſus campanas benedicendi in Galliis & in Germania invaluerat.

Digitized by Google

invaluerat. Addit Martene antiquos codices MSS. & Egberti præſertim *SEC. X.*
Pontificale, & Gellonenſe ejuſdem Caroli Magni tempore exaratum referre ritus & preces benedictionis, ſed nullos veteres codices Ritualium teſtari nomen alicujus Sancti campanis benedictis impoſitum fuiſſe, quod tamen Baronius ſcribit, teſtari veteres codices Rituales. Ea porrò benedictio dicitur adhuc baptiſmus, non quod revera campanæ baptizentur eo baptiſmo, qui in remiſſionem peccatorum confertur: Sed quia præcipuæ, quæ in baptiſmo puerorum obſervantur ceremoniæ, in iis benedicendis peragantur, ut lotio, unctio, nominis impoſitio, quæ non tam baptiſmum, quam baptiſmi ſigna & ſymbola repræſentare dicenda ſunt. Plura hac de re Edmundus Martene laudatus, & Lazarus Andreas Bocquillot in Tractatu Hiſtorico *de Liturgia ſacra*, ſeu *de Miſſa*, linguâ Gallicâ ſcripto, ubi de Campanis lib. 2. cap 6. fusè agit. Legendus pariter Cardinalis Bona, qui ante eos de hac materia ſcripſit Rerum Liturgicarum lib. 1. cap. 22. ubi obſervat, campanam in ipſa conſecratione alicujus Sancti nomine inſigniri, ſive ut à ceteris proprio veluti nomine diſtinguatur, ſive quia ad pietatem magis conducere viſi ſunt primi hujus ritûs inſtitutores, ſi voce alicujus Sancti plebs ad Eccleſiam convocari diceretur.

XIII. *Ioannes pp. Cpolim Legatos mittit pro conjugio Ottonis Junioris.*

Eodem anno nongenteſimo ſexageſimo octavo Otto Imperator, qui anno ſuperiori Legatum Conſtantinopolim miſerat, quem eodem anno reverſum ex Reginonis Continuatore diximus, rursùs alium Legatum, Luitprandum ſcilicet Cremonenſem Epiſcopum, miſit ad Nicephorum Phocam Græcorum Imperatorem, nuptiarum etiam cauſa inter Ottonem filium & Theophaniam Romani Junioris quondàm Imperatoris & Theophanonis filiam. Eam legationem anno DCCCCLXVIII obitam, conſtat ex ejuſdem Relatione ab ipſomet Luitprando Legato ſcripta, in qua num. LXIV ſcribit, eo anno diem XX Julii in feriam ſecundam incidiſſe, quod contigit anno 968. Ex eadem Legatione, ſeu legationis Relatione conſtat eodem tempore à Joanne Pontifice miſſos etiam Legatos ad eumdem Nicephorum Imperatorem pro iiſdem nuptiis contrahendis. Omnes illos legatos malè ab Orientalibus exceptos refert idem Luitprandus; Græci enim petebant, ut Roma & Ravenna Imperatori ſuo redderentur, & Romani Pontificis ordinatio coram ejus Legatis fieret. Primum conſtat, quia Luitprando legato Proceres reſponderunt: *Si datis quod decet, acc pietis quod libet; Ravennam ſcilicet & Romam, cum his omnibus continuatis, quæ ab his ſunt uſque ad nos. Si verò amicitiam abſque parentela deſideratis, Romam liberam eſſe dominus tuus permittet.* Secundum eruitur ex his verbis; cum enim Luitprandus dixiſſet, Ottonem Eccleſiam Romanam ditiorem ac liberiorem reddidiſſe, è Proceribus unus reſpondit, idem facturum ſuum Imperatorem cum Urbi dominaretur, & coram ejus Legatis Romani Pontifices ordinarentur:

Digitized by Google

SEC. X. dinarentur : *Sed hoc, ait Baſilius Parakimomenos, faciet, cum ad nutum ſuum Roma & Romana Eccleſia ordinabitur.* reſpiciens *ad canam & priſcam* conſuetudinem, de qua loquitur Anaſtaſius Bibliothecarius in Leone IV, quæ erat quidem nova & recens reſpectu Imperatorum Occidentis poſt Imperii renovationem, ſed vetus reſpectu Græcorum, qui à Juſtiniani Imperatoris tempore jus illud uſurpaverant, ut coràm eorum Legatis fieret Romani Pontificis conſecratio, quod prætenſum jus Græci rursùs ſibi aſſerere volebant.

XIV. *Theophaniam ejus conjugem Auguſtam coronat.*

Repulſam itaque paſſus Orto Magnus à Nicephoro Phoca Imperatore, Theophaniam tandem impetravit à Joanne Tzimiſce Nicephori ſucceſſore, ad quem miſſi anno nongenteſimo ſeptuageſimo ex Occidente legati, ut dicitur in Chronico Flaviniacenſi pag. 166. qui novam ſponſam deducerent, Coloniæ ſcilicet Archiepiſcopus, ac duo Epiſcopi, Duceſque complures ac Comites. Anno tamen tantum nongenreſimo ſeptuageſimo ſecundo Theophania Romam de Conſtantinopoli venit, ad quem annum Chronographus Hildesheimenſis ſcribit : *Ottoni Imperatori Juniori venit Imperatrix Romam de Conſtantinopoli XVIII Kal. Maii Octab. Paſchæ.* Theophaniam Ottoni à Joanne Papa ſacris ritibus conjunctam, & coronatam Imperatricem teſtatur Sigebertus ad annum 971. *Otto Imperator*, inquit, *Romæ Ottoni comparatori ſuo neptem Ioannis Conſtantinopolitani Imperatoris Theophaniam nomine, à Joanne Papa coronatam, in legitimo matrimonio ſociavit.* Porrò Theophania dicitur à Sigeberto neptis Joannis Tzimiſcis Imperatoris, quia hic Theodoram Theophanonis matris Theophaniæ amitam, uxorem duxerat, ut inquit Ducangius in Familiis Auguſtis Byzantinis, Familia XIX.

XV. *Beneventanam ſedem Archiepiſcopalem dicit.*

Joannem Papam anno nongenteſimo ſexageſimo nono Romæ *ſeptimo Kalendas Junii* Concilium celebraſſe, habemus ex ejus Epiſtola Landulpho Archiepiſcopo Beneventano data, quæ extat in Appendice Tomi IX Concil. pag. 1238. Celebratum illud præſentibus Ottonibus Imperatoribus patre & filio, nec non religioſis quamplurimis totius ordinis viris, & hortatu Orronis Magni cum conſenſu multorum Præſulum, Joannes Papa in eo Beneventanam cathedram in Metropolim erexit, *interveniemtibus Pandulpho Beneventanæ & Capuanæ urbium Principe, ſeu Spoleti & Camerini Ducatûs Marchione & Duce, ſimulque Landulpho excellentiſſimo Principe filio ejus.* Beneventanæ Metropoli ſubjecit *Epiſcopos Sanctæ Agathæ, Abellini, Quintodecimi, Ariani, Aſculi, Bibini, Vulturariæ, Larini, Telesiæ, Aliſæ.* In fine legitur : *Scriptum per manum Stephani Scrinarii S. R. E. in menſe maii, indictione XII*, quæ anno 969. in curſu erat. Et poſt ſubſcriptiones Epiſcoporum : *Datum VII Kal. Junii per manum Guidonis Epiſcopi Sanctæ Sylvæ-candidæ Eccleſiæ & Biblioth. Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, anno Pontifi. Domini noſtri Joannis XIII Papæ quarto, Imperatoris Ottonis Majoris VII, & Minoris II. Indict.*

Indict. ſupradicta duodecima, anno Dominicæ Incarnationis DCCCCLXIX. SEC. X. Poſtea Metropolis Beneventana modò plures, modo pauciores ſuffraganeos habuit.

Ante Joannem XIII non invenimus Pontificalia ornamenta Abbatibus fuiſſe conceſſa. Sed Mabillonius in præfatione partis I ſeculi VI Benedictini §. IV loquens de Pontificalibus ornamentis Abbatibus conceſſis, ex Spicilegii Dacheriani Tomo V pag. 142. obſervat anno DCCCCLXX Diedericum ſeu Theodericum Metenſem Antiſtitem à Joanne XIII obtinuiſſe, ut Abbas Sancti Vincentii Metenſis Dalmatica & ſandaliis uteretur. Poſtea ſandaliorum uſum à Leone Papa IX Geruino Abbati Centulenſi oblatum, ſed hunc, ut inſigniter modeſtus erat, hæc ornamenta recuſaſſe, conſtare ex ejuſdem Spicilegii Tomo IV pag. 597. Eodem Pontifice Leone IX Richarius Abbas Caſſinenſis Romam profectus, ab eo, teſte Chronico Caſſinenſi lib. 2. cap. 81. privilegium obtinuit *juxta morem prædeceſſorum ſuorum*, quo idem Pontifex *uſum ſandaliorum atque Dalmaticæ, nec non & chirotecarum* in præcipuis feſtis ad Miſſarum ſolemnia, tam illi, quam ſucceſſoribus indulſit. Ex quo conſtat jam ante Leonem IX Abbatibus Caſſinenſibus ea Pontificalia ornamenta conceſſa fuiſſe. Idem ab eodem Leone tributum eſt Fulconi Abbati Corbeienſi, & Warino Abbati Sancti Arnulphi Metenſis, exceptis chirotecis. Quo tempore uſus mitræ Canonicis concedi cœperit, dicetur in eodem Leone IX, in Alexandro verò II, quo tempore Abbatibus.

XVI. Pontificalium ornamentorum uſum Abbati Metenſi concedit.

Anno nongenteſimo ſeptuageſimo primo Londini in Anglia celebratum eſt Concilium, quod tomo IX Concil. pag. 702. refertur, in quo Edgarus Angliæ Rex confirmavit celeberrima privilegia monaſterio Glaſtonienſi conceſſa, reſervata ſibi & hæredibus poteſtate baculum conferendi Abbati, qui à Monachis eligetur, ut fusè narrat Malmesburienſis lib. 2. de Reg. cap. 8. ubi addit, id confirmatum eſſe à Joanne Papa XIII: *Inclyto domno Joanni*, inquit, *Papæ, qui Octaviano in regiminis honore ſucceſſerat direxit* (nempe Rex Edgarus) *idem chirographum Regiæ liberalitatis, orans, ut & ipſe hac roboraret ſcripto Apoſtolicæ auctoritatis: qui benigne directam ſuſcipiens legationem, concordi aſſenſu Romani Concilii Sancita ab iis firmavit.* Hæc omnia acta eſſe anno 971. eruitur ex charta ab Edgaro Rege data, eodem Tomo IX Concil. & à Spelmanno relata ex antiquitatibus MSS. Glaſtonienſis monaſterii, qua Rex Edgarus privilegia à ſuis deceſſoribus conceſſa confirmat, *Dunſtano Dorobernenſi*, inquit, *atque Oſwaldo Eboracenſi Archiepiſcopo adhortantibus, conſentiente etiam* &c. In fine legitur: *Acta eſt hac privilegii pagina, & confirmata apud Londinum communi conſilio omnium Primatum meorum anno ab Incarnatione Domini noſtri J. C. DCCCCLXXI, Indict. XIV.* poſt ſubſcriptiones verò: *Hanc privilegii paginam Rex*

XVII. Londinenſe Concilium confirmat.

SEC. X. *Edgarus XII anno regni ſui ſacro ſcripto apud Londoniam conſilio Optimatum ſuorum confirmavit. Eodemque anno Joannes Papa XIII hanc ipſam paginam Romæ in generali Synodo auctoriſavit: cunctoſque potioris dignitatis viros, qui præfuerunt eidem Concilio confirmare fecit, ad inſtantiam prædicti Regis Edgari & beati Dunſtani, ac aliorum nobilium præſcriptorum. Et ad ſupplementum firmioris ſecuritatis idem Apoſtolicus dictum privilegium Apoſtolica ſuffulſit auctoritate, cujus hæc eſt ſeries.* Sequitur poſtea diploma confirmationis à Joanne XIII emiſſum.

XVIII. *Moſomenſe cœnobium Apoſtolico privilegio munit.* Adalbero Remenſis Archiepiſcopus eodem anno nongenteſimo ſeptuageſimo primo Monachos in Moſomenſi cœnobio, quod eſt ſuper fluvium Moſam, pro Canonicis collocavit, Legatoſque miſit ad Joannem Papam, qui literis datis IX Kalendas Maii, anno Pontificatûs ſui ſeptimo, indictione XV, ut in earum fine legitur, cœnobium illud Apoſtolico privilegio munivit, quod in Concilio in pago Tardunenſi apud Montem Sanctæ Mariæ eodem anno, quo dictæ Joannis Papæ literæ datæ ſunt, ſcilicet nongenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, menſe Maio celebrato promulgatum eſt, & decretum Adalberonis de ejuſdem cœnobii reformatione & Monachis in eo conſtitutis confirmatum. Hæc conſtant ex Sancti Arnulphi Lotharienſis adoleſcentis, Martyriſque Vita, ex literis ejuſdem Joannis Papæ XIII, & ex decreto Adalberonis quæ extant Tomo IX Concil. pag. 705.

XIX. *Moritur.* Antiqui Romanorum Pontificum Catalogi paſſim habent Joannem XIII ſediſſe annos ſex, menſes undecim, dies quinque. Quare cum in ejus epitaphio à Baronio relato legatur ejus depoſitionis dies *VIII Idus Septembris, ab Incarnatione Domini anno DCCCCLXXII*, apparet, ordinationem ejus diei primæ menſis Octobris anni nongenteſimi ſexageſimi quinti rectè à nobis fuiſſe affixam. In eodem quidem epitaphio dicitur, eum ſediſſe *annos ſeptem*, ſed Auctor illius numero rotundo loquitur. Vitam itaque cum morte commutavit Joannes XIII, die quinta vel ſexta Septembris anni DCCCCLXXII, poſtquam ſediſſet annos ſex, menſes undecim & dies quinque.

BENEDICTUS VI *Pontif. CXXXVI.*

Anno Domini DCCCCLXXII.

I. *Benedictus VI ſuccedit Joanni XIII.* ONuphrius Panuinius in Chronico Eccleſiaſtico, quem Baronius ſequitur, poſt Joannem XIII collocat Donum & poſtea Benedictum VI & Bonifacium VII Antipapam, ſed Baronii Annotator obſervat, huic ſucceſſioni refragari Sigebertum in Chronico, & antiquiores Catalogos, qui poſt Joannem XIII exhibent Benedictum VI,

Digitized by Google

VI, quem eodem anno nongenteſimo ſeptuageſimo ſecundo poſt diem XXVIII menſis Novembris ordinatum Romanum Pontificem conſtat ex privilegio ab eo conceſſo Eldrado Abbati Vezeliacenſi, Tomo 3. Spicilegii Dacheriani pag. 463. relato, quod dicitur ſcriptum *per manum Stephani Nolani Epiſc. & Scrinarii S. R. E. in menſe Novembri, Indict. II. datum IV Kal. Decemb. per manum Ioannis Epiſcopi* [Bibliothecarii] *Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, anno I Pontificatûs Domni Benedicti ſanctiſſimi VI Papæ, imperante Domno Ottone à Deo coronato magno Imperatore anno VI indict.* II, qui characteres ſunt anni DCCCCLXXIII, ideoque ordinatus eſt Benedictus anno DCCCCLXXII poſt diem XXVIII Novembris, alioquin eo die, anno DCCCCLXXIII, non annum primum, ſed ſecundum Pontificatûs numeraſſet, ex quo & corruunt opiniones Platinæ & Papebrocii, quorum prior ſcribit vacaſſe ſedem tantum dies XIII poſt mortem Joannis XIII, poſterior verò Benedictum VI ordinatum die XXII Septembris anni DCCCCLXXII. SEC. X.

De hoc Pontifice nihil ſuper eſt præter Epiſtolam, quam ſcripſit ad Fridericum Salisburgenſem Epiſcopum & ejus Comprovinciales, qua ipſi ejuſque ſucceſſoribus vices Apoſtolicas concedit *in tota Norica provincia, & in tota Pannonia ſuperiori videlicet & inferiori, quomodo ſui anteceſſores eamdem poteſtatem* ab ejuſdem Benedicti *ſuſcepêre anteceſſoribus, ita ſcilicet ut nulli liceat in præfatis provinciis ſibi uſurpare pallium, nec Epiſcopos ordinare, nec ullum officium quod ad Archiepiſcopatum pertinere debet, præter præfatum Archiepiſcopum, ejuſque ſucceſſores* &c. Reſcidit itaque Benedictus VI privilegium Agapeti II, qui Salisburgenſi Archiepiſcopo ſolam Pannoniam Occidentalem attribuerat, Laureacenſi verò, ut pote antiquiori Orientalem Pannoniam, cum aliis Provinciis, ut videre eſt in ejus Vita. Quod privilegium à Benedicto VII reſtitutum eſſe ſuo loco dicemus. Extat Benedicti VI Epiſtola Tomo IX Concil. pag. 711 ſed ſine ullo temporis charactere. II. *Salisburgenſi Epiſc. Apoſtolicas vices concedit.*

Benedicto VI ſedente mortuus eſt anno nongenteſimo ſeptuageſimo tertio, Nonis Maii Otto Imperator hujus nominis primus, cui ſucceſſit Otto II filius ejus, jam ante à Joanne XIII Imperator coronatus, Ottone II Germanicis & Francicis bellis, quæ alieniſſimo tempore exarſerunt, implicito, & Regiorum armorum terrore procul admoto, inquit Sigonius lib. 7. de Regno Italiæ, Italici integræ parandæ libertatis avidi, palam grandiores atque alacriores ſibi ſpiritus aſciverunt. Nam & varias in populis ſeditiones excire, & multiplices in Provinciis tumultus conflare, & paſſim conſulatus in civitatibus inſtituere, & privatas turres in urbibus ædificare cœperunt. Imprimis autem Romæ aperte de antiqua recuperanda libertate tumultuatum. III. *Eccleſia & Imperii jura iniuntur.*

SEC. X. tuatum. Hunc tumultum Cincius civis Romanus excivit. Hic quod tenere, Joanne XIII ſedente, Ottonis ſenis metu nequiverat, id ſe evicturum, Benedicto Eccleſiam, Ottone adoleſcente regnum obtinente ratus, negotium ingens majore animo, quàm conſilio iniit; ac anno DCCCCLXXIV Benedictum VI jura Imperii atque Eccleſiæ retinentem nactus arripuit, atque in vincula traditum miſere mori coëgit.

IV. *Ob id nefariè occiditur.* Benedictum VI anno nongenteſimo ſeptuageſimo quarto nefariè occiſum teſtatur Hermannus Contractus juxta editionem Caniſianam, ad eumdem annum ſcribens: *Roma Benedictus Papa criminatus à Romanis, & Creſcentio Theodoræ filio in caſtello Sancti Angeli cuſtodia mancipatus, ibique ſtrangulatus eſt.* Quantum præciſè temporis ſederit Benedictus VI incompertum, cum non conſtet de menſe, & die quibus necatus eſt. Illud ſolum conſtat Benedictum VII, qui Dono II ſucceſſit, die vigeſima quinta menſis Martii anni nongenteſimi ſeptuageſimi quinti jam Eccleſiam Romanam gubernaſſe.

DONUS II *Pontif. CXXXVII.*

Anno Domini DCCCCLXXIV.

I. *Benedicto VI ſuccedit Donus II.* Benedicto VI in carcere ſtrángulato *Bonifacius Ferrutii filius Papa ordinatus, & poſt unum menſem expulſus Conſtantinopolim poſtea petiit,* inquit Hermannus Contractus ex editione Caniſii, qui tamen poſtea errat, ſcribens Bonifacio ſubſtitutum eſſe Benedictum VII. Expulſo enim Bonifacio, non Benedictus VII, ſed Donus II ſedem Romanam obtinuit, uti ſcribunt Marianus Scotus, Sigebertus & Auctores veterum Catalogorum. Donum Papam, ejuſque ſucceſſorem Benedictum VII, ſine Ottonis Imperatoris auctoritate conſecratos, ſcribit Sigonius lib. 7. de Regno Italiæ. Poſt mortem Benedicti VI, inquit, Romani renovata veteri in Pontificiis Comitiis ambitione, neglecto Leonis IV Papæ decreto, quod Otto Magnus obſervari juſſerat, Pontifices quos libido tulit, ſine Imperatoris auctoritate crearunt. Sed id mihi non omninò probatur; quia Donus II, ipſo fatente Sigonio, factione Tuſculanorum Comitum, qui à partibus Imperatoris ſtabant, electus eſt, & eo mortuo, Otto Imperator, ejuſque mater Adelhais ſanctum Majolum Abbatem Cluniacenſem ad Pontificatum evehere volebant, ut in Benedicti VII vita narrabimus, quod ſignum eſt in ejuſdem Benedicti ordinatione præſentes fuiſſe Legatos Imperiales. Sed quidquid hac de re ſit, cùm, antiquis monumentis deficientibus, ſciri non poſſit, quibus diebus, ac menſibus, tam iſti Pontifices, quam plures alii hujus

Digitized by Google

hujus ſeculi ordinati ſint, ſcire ſufficiat Benedicti VI ordinationem *SEC. X.*
poſt diem XXVIII menſis Novembris anni DCCCCLXXII contigiſſe,
ideoque tam ejus, quam Doni II Pontificatum prorogari non poſſe uſque ad diem XXV Martii anni DCCCCLXXV, quia eo die, ex infra probandis, jam ſedebat Benedictus VII.

Donus II *Benedicto Pontifici ſuffectus, multa modeſtia & integritatis vir fuit: & propterea nulla injuria affectus, neque ignominia notatus: qui tandem moriens in beati Petri Baſilica ſepultus eſt*, inquit Joannes Stella, quæ ſine dubio deſumſit ex Platina, qui eadem totidem fere verbis refert: ſed neuter nos docet à quo id acceperit. Ceterùm licet Hermannus Contractus Donum II prætermiſerit, cum tamen Marianus Scotus, Sigebertus, Gotfridus Viterbienſis, & Wernerus Rollewink, Compilatio Chronologica, Platina & Stella eum collocent poſt Benedictum VI, hæc Romanorum Pontificum ſucceſſio non videtur in dubium revocanda. II. *Moritur.*

BENEDICTUS VII *Pontif. CXXXVIII.*

Anno Domini DCCCCLXXV.

CUm factio Tuſculanorum Comitum Bonifacium VII, qui occiſo Benedicto VI, Pontificatum invaſerat, æquo animo ferre non valeret, & Bonifacius ad reſiſtendum par non eſſet, poſt menſem Baſilicâ Vaticanâ pretioſis rebus omnibus ſpoliatâ, Conſtantinopolim profugit, ut jam in Benedicto VI oſtenſum eſt, in ejuſque locum ordinatus Donus II eorumdem Comitum Tuſculanorum factione fultus; cujus mortem cum accepiſſet Otto II Imperator, de alio Pontifice ei ſubſtituendo cogitavit. Syrus enim Monachus in Vita ſancti Majoli Abbatis Cluniacenſis lib. 3. cap. 8. ait, Ottonem II voluiſſe hunc ſanctum Abbatem ad Pontificatum evehere: *Non longo poſt tempore*, inquit, ſcilicet poſt expulſionem Saracenorum è Fraxineto, quæ contigit anno 973. *Romana ſede proprio viduata Paſtore* (nempe Dono) *idem Dei famulus Ottonis ſecundi juncta cum matre prece, Italiam repetere à partibus eſt coactus Galliæ. A matre tunc & filio honore ſuſceptus digniſſimo, ad culmen Apoſtolicæ dignitatis precibus impelli cœpit continuatis. Sed cui magis abjectio, quam ut expeteretur exaltatio, nullatenus ad ſe promovere potuit ſublimitatis ambitio*, &c. *Imperatoris & ſanctæ matris iterum precibus alternis ad ipſum flagitatur ſucceſſibus: cum nobilibus qui aderant Antiſtites inſiſtebant, Imperialis quò fieret petitio ſupplicabant. At ille divina illuſtratus gratia ſolerti ſe ſtuduit excuſare prudentia.* I. *S. Majolus Abbas Cluniac. Pontificatum Rom. recuſat.*

SEC. X. Cum itaque S. Maiolus à Romano Pontificatu ineundo ſe ſe excuſaſſet, Otto II miſſos ſuos, coram quibus novi Pontificis ordinatio peragenda erat, Romam direxit, eiſque mandavit, ut Tuſculanorum Comitum partibus faverent, indeque Benedictus, hujus nominis VII, natione Romanus, ex patre David, Sutrinus antea Epiſcopus inthronizatus & coronatus eſt Romanus Pontifex, & quidem ante diem vigeſimum quintum menſis Martii anni nongenteſimi ſeptuageſimi quinti. Id conſtat ex eo quod cum Otto II monaſterii Gemblacenſis confirmationem à Benedicto VII petiiſſet, & obtinuiſſet, factum eſt diploma, quod Lambecius Tomo 2. Bibliothecæ Cæſareę pag. 898. & ſeqq. ex codice Cęſareo MS. integrum retulit, in cujus fine legitur: *Scriptum per manum Bonifacii Notarii Regionarii & Scrinarii ſanctæ Romanæ Eccleſiæ in menſe Martio indictione undecima. Bene valete. Datum VIII Kal. Aprilis per manus Stephani Epiſcopi & Bibliothecarii ſanctæ Sedis Apoſtolicæ anno Pontificatûs Domini noſtri Benedicti ſanctiſſimi ſeptimi Papæ nono, imperante Domino noſtro Ottone à Deo coronato magno & pacifico Imperatore, anno decimo ſexto, in menſe & indictione, quibus ſupra.* Omnes illæ temporarię notę evincunt hoc diploma ab Ottone II impetratum anno DCCCCLXXXIII, die XXV menſis Martii, ideoque & Benedictum VII anno DCCCCLXXV ante eum diem Pontificem conſecratum eſſe; alioquin anno DCCCCLXXXIII annum Pontificatûs nonum nondum auſpicatus eſſet. Auctor Criticę Baronii Annalium, qui initium Pontificatûs Benedicti VII ex hoc diplomate eruit, duo alia memorat, unum ex Seculi V Benedictini pag. 560. & alterum ex Hiſtoriæ Provinciæ Bouchei libro 9. pag. 44. ex quorum primo etiam deducit, Pontificatum Benedicti VII inchoandum eſſe ante diem primum menſis Aprilis, & ex altero ante diem XXII ejuſdem menſis anni DCCCCLXXV, quæ duo diplomata, ſuperioris à Lambecio relati Germanas eſſe notas Chronologicas non obſcurè indicant.

II. *Benedictus VII inthronizatur.*

III. *Bonifacium VII in Synodo Rom. damnat.*

Ubi Benedictus VII Apoſtolicam ſedem adeptus eſt, Synodum celebravit, in qua Bonifacium VII, qui, ut num. I. diximus Conſtantinopolim aufugerat, excommunicationis ſententiâ perculit. Id conſtat ex Epiſtola Adalberonis Remenſis Archiepiſcopi & Stephani Romani Diaconi ad Theobaldum Epiſcopum Ambianenſem, quæ extat Tomo IX Concil. pag. 721. in qua Stephanus Benedicti VII Papæ Legatus, & Adalbero in Concilio Remenſi congregati, eumdem Theobaldum Ambianenſem excommunicant, quod aliàs ab Hugone Pſeudo-Epiſcopo Remenſi ordinatus fuiſſet, & præſenti Synodo Remenſi intereſſe recuſaſſet: *Et quoniam*, inquiunt, *judicio Benedicti VII Papæ, in Synodo, quâ Bonifacius damnatus eſt, incurabilis repertus es, nec ejus filius Stephanus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus mederi*

Digitized by Google

deri tibi prævalet : velut morbidum & morboſum hircum ſeparamus te à grege Dominico, & ex auctoritate omnipotentis & ſanctæ Mariæ, ſanctique Petri Principis Apoſtolorum, damnamus te & excommunicamus. Ejuſdem Synodi Romanæ à Benedicto VII celebratæ meminit etiam Gerbertus Remenſis Archiepiſcopatûs invaſor, in Actis Remenſis Synodi à ſe, vel ejus juſſu ſcriptis, cujus verba in Bonifacio VII recitabimus. Ejus denique Synodi mentio eſt in epitaphio Benedicti VII à Baronio anno 984. num. 1. recitato, in quo Bonifacius VII *Franco* vocatur. Ex his patet priùs Synodum hanc Romanam habitam, quam Remenſem, ad quam idem Pontifex Legatum miſit dictum Stephanum Romanæ Eccleſiæ Diaconum, quæ prædictum Theobaldum, jam in Synodo Trevirenſi, pręſidente Marino Apoſtolicæ Sedis Legato, anno 948. excommunicatum, ſecundo anathemate percuſſit. SEC. X.

Cum Piligrinus anno nongenteſimo ſeptuageſimo primo electus fuiſſet Archiepiſcopus Laureacenſis, ægrè hoc tempore ferebat Benedictum VI jura ſui Archiepiſcopatûs imminuiſſe in favorem Friderici Archiepiſcopi Salisburgenſis, ut ſuperius diximus. Benedicto itaque VII Romanam Eccleſiam regente; ad eum ſcripſit Epiſtolam à Lambecio lib. 2. Bibliothecę Cæſareę pag. 641. & ſeqq. recitatam, qua pallium ab eo petens ſe ſe excuſat à perſonali acceſſu ad SS. Petri & Pauli limina, quia, inquit, *à Neophyta Ungrorum,* ſeu Hungarorum *gente huc ire prohibeor, apud quam fœdere pacto, ſub occaſione pacis fiduciam ſumſimus operam exercere prædicationis.* Eum poſtea docet Hungaros ad Chriſti fidem ſuſcipiendam diſpoſitos, petit ut ad eos erudiendos mittantur Prædicatores, tandemque pallium ſibi dari, & privilegia Eccleſiæ ſuę aliàs conceſſa confirmari poſtulat, fideique confeſſionem mittit. Hęc Epiſtola extat etiam Tomo IX Concil. IV. *Laureacenſis Archiep. literas ſuſcipit.*

Benedictus Papa his acceptis literis, alias dedit ad Epiſcopos Germaniæ ibidem extantes, in quibus aſſerit Piligrinum ad ſe miſiſſe Presbyteros & Laureacenſis Eccleſiæ privilegia, quibus continebatur, quod ætate Pontificatûs Symmachi Papæ, præfata Laureacenſis Eccleſia haberetur Metropolis; Salisburgenſem autem Eccleſiam abuſam eſſe ſubjectione Laureacenſis Eccleſiæ Pontificatu, cùm tamen Laureacenſis privilegia *priora ſint Saltzburgenſibus.* Et paucis interpoſitis addit: *Sicut modernis temporibus ſanctæ memoriæ Agapitus Papa* (hujus nominis II) *terminos earundem parochiarum ab invicem diſtinxit; ſic & ipſi diffinimus, ita quoque ut ſancta Saltzburgenſis Eccleſia ſuperioris Pannoniæ Epiſcopos habeat ſuffraganeos .... ſancta autem Laureacenſis Eccleſia in inferioris Pannoniæ atque Mæſiæ regiones, quarum provinciæ ſunt Avaria atque Moravia, in quibus ſeptem Epiſcoporum parochiæ antiquis temporibus continebantur,* V. *Laureacenſi Eccleſ. antiqua jura reſtituit.*

Digitized by Google

SEC. X. *bantur, ſuique Antiſtites Archiepiſcopalem deinceps habeant poteſtatem.* Deinde addit, ſe Piligrino pallium direxiſſe, atque ei in prædictis provinciis *Apoſtolicam auctoritatem & vicem* delegare. Lambecius autem loco laudato obſervat, eas literas anno DCCCCLXXVII datas, ex eo conſtare, quod eodem anno Otto II Imperator diploma emiſerit, cujus epitomen recitat, quo Metropolitanam Laureacenſis Eccleſiæ dignitatem confirmavit, quodque dicitur, *datum III Nonas Octob. anno Domini DCCCCLXXVII, Indict. VI anno regni Dn. Ottonis Imperatoris Auguſti XVII. Actum in civitate Ratiſbona*, qui annus XVII eſt annus regni Germanici, quod ſuſceperat anno DCCCCLXI, ut ſuo loco diximus. Porrò Piligrinus ultimus fuit Laureacenſium Archiepiſcoporum, qui enim anno 992. ſecundum antiquum MS. Bibliothecæ Cæſareæ, ei ſucceſſit, non jam amplius Laureacenſis fuit Archiepiſcopus, ſed ſolum Patavienſis Epiſcopus, & tàm ipſe, quàm omnes ſucceſſores deinceps caruerunt Archiepiſcopali Pallio, inquit idem Lambecius.

VI. *Eccleſiam S. Bonifacii dat Sergio Damaſci Epiſc.*

Baronius ad annum 975. refert Saracenos, qui Damaſcum tenebant, omninò à Chriſtianis diffidentes, ne Joannem Tzimiſcem Orientis Imperatorem admitterent, eorum Epiſcopum Sergium inter alios foras ejeciſſe. Qui Romam veniens à Benedicto VII Papa benignè exceptus eſt; repetienſque Bonifacii & Alexii Baſilicam Sacerdotalibus pene officiis deſtitutam, eamdem à Pontifice petiit, ut ſibi liceret eamdem cum Monachis colere, quod & obtinuit, in eaque collegit Monachos, & obſervantiam monaſticam reſtituit, ubi quatuor annos degit, ibique ſancto fine quievit anno Chriſti DCCCCLXXXI, ut teſtis eſt inſcriptio ad ejus ſepulchrum inciſa, quam idem Baronius recitat ad annum 977. quo Sergius prædictam Baſilicam à Benedicto Papa obtinuit, ibique licet Græcus, non Græcos, ſed Latinos Monachos inſtituit, Regulam Benedictinam ſervantes. In eo poſtea monaſterio Sanctus Adalbertus relicto Pragenſi Epiſcopatu, idem inſtitutum ſectatus eſt, antequam ad Epiſcopatum redire cogeretur.

VII. *Giſilero Archiep. Magdeburgenſi Pallium tradit.*

Sancto Adelberto primo Magdeburgenſi Epiſcopo, de quo in Joanne XIII locuti ſumus, anno nongenteſimo octogeſimo primo ad Deum migrante, Clerus & populus Ochtricum Archipræſulem elegerunt, & Legatos ad Ottonem II in Italia tunc agentem direxerunt, qui ei hanc electionem nunciarent. Hi Giſileri Merſeburgenſis Epiſcopi ſuffragium, qui apud Imperatorem tunc plurimùm valebat, implorantes, legationis ſuæ ſecretum ei aperuerunt. Sed Giſilerus Archiepiſcopatum Magdeburgenſem ab Imperatore poſtulavit & impetravit, Romamque veniens in Concilio Romano à Benedicto VII Papa ad ſedem Magdeburgenſem evehitur, inquit Chronographus Magdeburgenſis MS. in Bibliotheca Regia aſſervatus apud Annotatorem Baronii ad annum 983. num. 7. & ſeqq. Alter verò Chronographus Magdeburgenſis à Meibomio publicatus,

tus, aſſerit, Giſilerum, ſuſcepto à Benedicto Papa pallio, Archiepiſcopatum Magdeburgenſem ab Ottone Imperatore *III Idus Septembris, ut mos exegit*, ſuſcepiſſe, & *I Kalend. Decemb.* ſolemni ritu à Clero & populo Magdeburgi ſuſceptum fuiſſe. Prior autem Chronographus & Ditmarus lib. 3. ſcribunt, Giſilerum corruptis pecuniâ Optimatibus, maximeque Romanis Judicibus, Archiepiſcopatum obtinuiſſe rejecto Ochtrico Monacho ac Scholaſtico Magdeburgenſi.

VIII. *Roma contra Simoniacos Concilium celebrat.*

Verum longe diverſa de Giſilero ſcribit Adamus Bremenſis lib. 2. cap. 1. *Apud Magdeburgum quoque*, inquit, *defuncto Pontifice Adalberto, Geshilarius ſucceſſit in cathedram, vir ſanctus, qui novellos Winulorum populos doctrina & virtutibus illuſtravit.* Falſum de Giſilero rumorem ſparſum fuiſſe etiam deducitur ex Epiſtola Benedicti VII, in Concilio Romano eodem anno 981. congregato data, quam Baluſius edidit cap. 10. lib. 6. de Concordia Sacerdotii & Imperii, ex quo translata eſt in Tomum IX Concil. pag. 1244. Ea enim Epiſtola adverſus ordinationes ſimoniacas præſente Ottone II, qui eidem Concilio interfuit, ſcripta, ex qua etiam demonſtratur tantum abeſſe, ut Concilium Romanum, ad quod Giſilerus venit, ſimoniacis faverit, ut in eo lecta fuerint capitula de Sacris canonibus adversùs ſimoniacos edita: *Notum eſſe volumus omnibus*, inquit Benedictus VII, *Catholicis & orthodoxis Archiepiſcopis*; &c. *Qualiter Synodum aggregatum eſt in Eccleſia B. Petri Apoſtolorum Principis, ante ſacratiſſimum ejus corpus, unà cum domno Ottone Sereniſſimo Imperatore Auguſto, ſpirituali filio noſtro*, &c. *& ibidem perlecta ſunt capitula de ſacris canonibus, qualiter liceret Epiſcopo de ſacris ordinibus aliquod ſumere premium.* Recitat poſtea canonem 2. Concilii Calchedonenſis & canonem 30. Apoſtolorum contra ordinationes ſimoniacas, & paulo poſt ait: *Unde nos, cariſſimi fratres & dilectiſſimi filii, ſollicitè vigilare oportet, qui paſtoralem curam in noſtris ovibus exercendam ſuſcepimus, ne eas lupinis dentibus lacerandas tradamus......... nam ſi quilibet presbyterorum, aut diaconorum, gratis donum Spiritûs Sancti ab Archiepiſcopo, ſive à Metropolitano ſuo accipere non potuerit: Studeat venire ad ſanctam matrem Romanam Eccleſiam Catholicam atque Apoſtolicam, & in eadem Epiſcopalem benedictionem accipiet ſine omni ſimoniaca hæreſi.* Falsò itaque tam Ditmarus, quam Chronographus Magdeburgenſis laudari ſcribunt, Romanos Judices à Giſilero pecunia corruptos, ipſiſque omnia venalia fuiſſe. Hæc Epiſtola nullo temporis charactere inſignitur, ſed ex morte Adalberti Magdeburgenſis Archiepiſcopi, quæ anno 981. contigit, rectè deducitur illud Concilium eodem anno congregatum.

IX. *Ad Deum migrat.*

Baronius anno 984. num. 1. refert epitaphium Benedicti VII, ex quo conſtat, eum ad Chriſtum abiiſſe die X menſis Julii, indictione XII, poſtquam Apoſtolicam ſedem rexiſſet annis novem. Obiit itaque Benedictus anno nongenteſimo octogeſimo quarto indictione duodecima

SÆC. X. notato, poſt ſedem annorum novem, & aliquot menſium, quos conditor epitaphii negligit. Certè dubium nullum eſſe poteſt, quin menſes aliquot ſupra annos ſederit, cum ordinatus fuerit ante diem XXV Martii anni DCCCCLXXV, & die decima Julii anni DCCCCLXXXIV obierit. Catalogi ferè omnes annos novem ei etiam adſcribunt, ſed Catalogus VIII ex præfixis Criticæ Baronianæ, & Marianus Scotus addunt menſes ſex, Catalogus verò VII menſes quinque.

JOANNES XIV *Pontif. CXXXIX.*

Anno Domini DCCCCLXXXIV.

I. *Joannes XIV fit Pontifex Rom.* BEnedicto VII mortuo, ceſſaſſe ſedem *dies XX,* ſcribit Marianus Scotus, octavus verò ex Catalogis Criticæ Baronianæ præfixis, habet *dies quinque*. Sed cum neuter numerus ad dominicum diem ducat, quo tamen Pontificum Romanorum ordinationes fieri ſolitæ erant, dies vacationis mendosè deſcriptos eſſe oportet. Illud ergo ſolum dici poteſt, breve fuiſſe interpontificium, quia Ottone II Imperatore, anno DCCCCLXXXIII defuncto, Imperium vacabat, ideoque expectandi non erant Legati, qui novi Pontificis conſecrationi aſſiſterent. In locum itaque Benedicti VII electus eſt Petrus Epiſcopus Papienſis, Ottonis quondam II Imperatoris Archicancellarius, qui in Pontificatu vocatus eſt Joannes hujus nominis decimus quartus. Papebrocius in Conatu Chronico Hiſtorico ſcribit, huic Pontifici mutandi nominis non eam cauſam fuiſſe, quæ Octaviano, ſeu Joanni XII & Franconi, ſeu „ Bonifacio VII, „ ſed aliam plenam reverentiæ erga Apoſtolorum Prin„ cipem: ob quam etiam ſucceſſorum nemo, poſtquam mutandorum „ Pontificibus nominum conſuetudo invaluit, Petri nomen ſibi arrogare „ præſumpſit. Eſt autem res omninò admiratione & conſideratione di„ gna, quod cum *Petri* nomen, jam inde à Conſtantini Magni ætate „ fuerit Romæ frequentatum (ut conſtat ex Romanarum Synodorum „ ſubſcriptionibus) ad hæc tamen uſque tempora nemini contigerit, „ cui *Petri* nomen obtigiſſet, etiam Petri ſucceſſorem fieri in Apoſto„ lica ſede; quod neſcio an mero caſui poſſit adſcribi. Ita Papebrocius.

II. *A Bonifacio VII incarceratur & occiditur.* Hermannus Contractus juxta editionem Henrici Caniſii de Joanne XIV ſcribit: *Sedit menſibus VIII, eumque Bonifacius Verrucii filius, prius, relegato Benedicto, male ordinatus, de Conſtantinopoli, quò fugerat, reverſus, comprehendit, & in caſtello Sancti Angeli relegatum, fame, &, ut perhibent, veneno enecuit, ejuſque ſedem CXL Papa invaſit.* Baronius refert ejuſdem Joannis XIV epitaphium, quod ait extare in Baſilica Sancti Petri, in cujus fine legitur: *Subjectis placidus, pauperibusque pius. Defunctus eſt Joannes Papa menſis Auguſti die XX.* Illud tamen epitaphium

epitaphium non refertur à Romano Canonico, quod ſignum eſt *SEC. X.*
ejus tempore non extaſſe. Sed ſi illud monumentum genuinum ſit, Joannes XIV per menſes quinque & amplius *ſquallore carceris affectus*, ut verbis utar Gerberti Remenſis ſedis invaſoris in ſua Synodo Remenſi, peremptus eſt à Bonifacio VII, vel, ut loquitur Hermannus contractus laudatus *fame, aut ut perhibent veneno* necatus eſt; nam, ex mox probandis in Bonifacio VII, hic menſe Martio anni nongenteſimi octogeſimi quinti jam Romanam ſedem invaſerat, ideoque eo menſe in cuſtodia detinebatur Joannes XIV, in qua mortuus eſt die XX Auguſti ejuſdem anni juxta illud epitaphium. Sediſſe autem Joannem die XXII menſis Februarii anni DCCCCLXXXIV, conſtaret ex inſtitutione ſodalitii plurimorum Sacerdotum pro animabus defunctorum inſtituti tempore *Dom. Ioannis XIIII Pap. menſe Februarii die XXII indict. XII, anno Domin. Incarnat. DCCCCLXXXIV*, ſi illud monumentum, quod eo anno refert Baronius, legitimum eſſet, ſed cum eo anno, die tantum X Julii obierit Benedictus VII, ut legitur in ejus epitaphio ab ipſo etiam Baronio relato, magna mihi ſuſpicio eſt, hoc monumentum, quod Baronius ſcribit adhuc extare in Diaconia SS. Martyrum Coſmæ & Damiani, longe poſt hæc tempora ab aliquo Chronologiæ Pontificiæ imperito exaratum fuiſſe. Illud itaque ſolum certò conſtat, Joannem XIV poſt diem X Julii anni 984. Pontificem creatum, & menſe Martio anni 985. jam à Bonifacio ſede dejectum, & in S. Angeli caſtello incluſum, quod ultimum mox probabitur.

BONIFACIVS VII. Antipapa

Anno Domini DCCCCLXXXV.

Benedicto Papa hujus nominis VI, anno DCCCCLXXIV in caſtello Sancti Angeli cuſtodiæ mancipato & ſtrangulato, Bonifacius, natione Romanus, Ferrutii filius, antea dictus Franco, S.R.E. Diaconus, ejus loco ordinatus eſt Romanus Pontifex; ſed cum poſt menſem unum expulſus fuiſſet, Conſtantinopolim petiit, Vaticanâ prius Baſilicâ pretioſis rebus omnibus ſpoliata, in ejuſque locum ordinatus eſt Donus II, ut ſuperius oſtendimus. Dono II mortuo, conſecratus eſt Benedictus VII, cui anno DCCCCLXXXIV Joannes XIV ſucceſſor datus. Cum verò Otto II menſe Decembri anni DCCCCLXXXIII obiiſſet, idem Bonifacius, *prius relegato Benedicto, hujus nominis VI, male ordinatus, de Conſtantinopoli, quò fugerat, reverſus* Joannem XIV *comprehendit, & in caſtello Sancti Angeli relegatum, fame, & ut perhibent, veneno enecuit, ejuſque ſedem CXL Papa* I. *Bonifacius VII Rom. ſedem tyrannicè occupat.*

 invaſit,

SEC. X. *invaſit*, inquit Hermannus Contractus juxta editionem Caniſii ad annum 985. Bonifacium jam menſe Martio ejusdem anni ſedem Romanam denuò invaſiſſe, demonſtrant chartæ, quarum mentionem facit Rubeus lib. 5. Hiſt. Ravenn. pag. 629. Ait enim in Archivio Eccleſiæ Ravennenſis reperiri multas tabulas datas *anno nongenteſimo octogeſimo quinto à partu Virginis, qui annus ibi primus Bonifacii Pontificis Max. indictione XIII ſcribitur, Idibus Martii*, ideoque die XV Martii illius anni Bonifacius VII Romanam ſedem occupabat.

II. *Duæ ejus invaſiones.* Prioris Bonifacii invaſionis præter Hermannum Contractum in Doni II Vita, & numero ſuperiori à nobis laudatum, meminit Gerbertus Remenſis Archiepiſcopatûs invaſor in Actis Remenſis Synodi à ſe, vel ſuo juſſu ſcriptis: *Succedit Romæ*, inquit, *in Pontificatum horrendum monſtrum Maleſacius* (ita Bonifacium VII appellat) *cunctos mortales nequitia ſuperans, etiam prioris Pontificis* (nempe Benedicti VI) *ſanguine cruentus. Sed etiam hic fugatus, & in magna Synodo damnatus eſt*, à Benedicto ſcilicet ſeptimo. Secundæ itidem ejus invaſionis meminit idem Gerbertus ſcribens, eum *poſt obitum divi Otthonis II, inſignem virum Apoſtolicum Petrum, Papienſis Eccleſiæ priùs Antiſtitem*, dictum *Joannem XIV, data Sacramentorum fide ab arce Urbis* dejeciſſe, depoſuiſſe, & *ſquallore carceris affectum* peremiſſe.

III. *Repentina morte interiit.* Sed duorum Pontificum crudeliſſimus interfector Bonifacius, Petri cathedram diu tyrannicè non occupavit, nam poſt aliquot menſes, ultore Deo punitus repentina morte interiit, de quo hæc refert Baronius ex veteri Pontificum Romanorum Vaticano codice: *Repentina morte interiit, & in tantum eum odio habuerunt ſui, ut poſt mortem caderent eum, & lanceis vulnerarent, atque per pedes traherent, nudato corpore, uſque ad Campum, qui eſt ante caballum Conſtantini* (ita tempore illo vocabatur equeſtris ſtatua Marci Aurelii Antonini Imperatoris) *ibi projecêre eum atque dimiſerunt. Tunc mane venientes Clerici, & videntes eum ita turpiter & cum dedecore jacentem caſum & lanceatum, collegerunt & ſepelierunt.* Cæſar Raſponus de Baſilica Lateranenſi lib. 1. cap. 18. inquit, in eadem Baſilica jacere Bonifacium ſeptimum: ſed incerto loco, quia tumulus, vel in ædis incendio conſumptus, vel alio tranſlatus eſt. In eodem codice Vaticano legitur, Bonifacium ſediſſe menſes quatuor; Gotfridus verò Viterbienſis, Joannes Stella, & quidam alii menſes ſex ei tribuunt; ſed cum hiſtoria Pontificia hujus temporis adeo ſit confuſa, ſcire ſufficiat, poſt ejus mortem, Joannem Roberti filium fuiſſe electum, & poſt hunc Joannem XV, qui menſe Decembri anni nongenteſimi octogeſimi quinti jam legitimè ſedebat, ut mox oſtendetur. Hunc porrò Bonifacium licet Antipapam hujus nominis ſeptimum vocavimus, quia Bonifacii Pontifices poſt hunc ſequentes, ſe appellaverunt, primus quidem Bonifacius VIII & poſterior Bonifacius IX.

JOANNES filius Roberti, Electus.

Anno Domini DCCCCLXXXV.

JOannem Roberti filium ante Joannem XV electum fuiſſe Romanum Pontificem nos dubitare non ſinunt Marianus Scotus, Gotfridus Viterbienſis, & plures antiqui Catalogi, qui inter Benedictum VII & Joannem XV, duos alios Pontifices Joannis nomine appellatos exhibent, & Joanni Roberti filio, ſicuti & Marianus Scotus menſes quatuor aſſignant. Certè Chronicon Malleacenſe, ſeu Sancti Maxentii, ad annum uſque 1134. perductum, quod extat Tomo 2. Bibliothecæ Labbei ex codice MS. deſcriptum, rem extra controverſiam ponere videtur, licet in anno fallatur: poſtquam enim de rebus anno 983. geſtis verba fecit, ſubdit: *Sequenti anno tres Apoſtolici apud Romam mortui ſunt*, Joannes ſcilicet XIV, Bonifacius VII & Joannes filius Roberti, qui omnes anno 985. obierunt, quod Chronographus ille tanquam rem notatu dignam obſervavit. Ex quibus ſucceſſio Pontificum à nobis repræſentata confirmatur, cum præſertim ex dicendis conſtet, Joannem XV eodem anno 985. menſe Decembri jam Pontificatum obtinuiſſe.

I. Joannes filius Roberti eligitur Papa.

Iſte Joannes ab Hermanno Contracto, Joanne Stella, Baronio, aliiſque quibuſdam prætermiſſus, in quibuſdam Catalogis Joannes XV vocatur. Sed cum ex pluribus chartis alterius Joannis, qui ei ſucceſſit, conſtet hunc ſe ſe in iis Joannem XV appellaſſe, apparet vel Joannem Roberti filium fuiſſe tantum electum, non conſecratum, vel verum Pontificem non fuiſſe, & conſequenter nec Joannem XV appellandum eſſe, ne turbetur Chronologia, ad quam ejus notitia pertinet. Quod in cauſa fuit cur ejus meminerimus, licet inter Romanos Pontifices numerandus non ſit, ſicut Stephanus Electus, quem memorat Anaſtaſius Bibliothecarius, quamvis eum non numeret inter Romanos Pontifices, ut ſuo loco diximus. Quod porrò dicitur à quibuſdam eum ſediſſe menſes quatuor, parum veroſimile videtur; incredibile enim eſt, eum per quatuor menſes ſedem Romanam occupaſſe, & tamen conſecratum non fuiſſe. Sed quidquid hac de re ſit, ſi ordinatus fuit, dicendum eſt, ejus ordinationem non fuiſſe canonicam, ideoque ejus ſucceſſorem vocaſſe ſe Joannem XV, eumque è numero Pontificum excluſiſſe.

II. Non eſt dicendus Joannes XV.

Digitized by Google

JOANNES. XV *Pontif.* CXL.

Anno Domini DCCCCLXXXV.

I. *Ioannis XV Pontificatûs epocha.* POſt Bonifacii VII interitum, & mortem Joannis, filii Roberti, alter Joannes, natione Romanus, ex patre Leone Presbytero, de Regione Gallinæ Albæ, dictus eſt Romanus Pontifex hujus nominis XV, ordinatus menſe circiter Decembri ejuſdem anni nongenteſimi octogeſimi quinti, quod demonſtrat ejus Epiſtola de confirmatione bonorum & poſſeſſionum monaſterii Cuxanenſis in Catalaunia ſiti, quam ex chartulario ejuſdem monaſterii eruit Baluzius in Appendice Marcæ Hiſpanicæ pag. 934. quæ his verbis definit: *Scriptum per manus Stephani Notarii Regionarii & Scrinarii Sanctæ Sedis Apoſtolicæ in menſe Decembrio, indictione XIV*, quæ Kalendis Septembris anni DCCCCLXXXV inchoata eſt. Rubeus præterea in Hiſt. Ravenn. lib. 5. pag. 269. Joannem Archiepiſcopum Ravennenſem *anno ſecundo Pontificatûs Joannis quinti decimi menſe Decembri, indictione XV*, quædam prædia jure emphyteutico locaſſe aſſerit, anno ſcilicet DCCCCLXXXVI; ſi ergo menſe Decembri illius Chriſti anni, ſecundum ſui Pontificatûs Joannes XV exorſus erat, certè anno DCCCCLXXXV eodem menſe jam eum ſuſceperat.

II. *Ioannes XV non XVI appellandus.* Hunc Pontificem dicendum eſſe Joannem XV demonſtratur ex ejus diplomatis, quorum unum refert Ughellus Tomo I Italiæ Sacræ pag. 134. ſcriptum in favorem Eccleſiæ Portuenſis *per manus Stephani Scriniarii ſacri palatii menſe Junio. Datum VII Kal. Julii per manus Joannis Epiſcopi Nepeſinæ Eccleſiæ & Bibliothecarii S. Sedis Apoſtolicæ, anno Pontificatûs Domini noſtri Ioannis, ſanctiſſimi decimi quinti Papæ VII, indictione V*, id eſt anno Chriſti DCCCCXCII. Alterum diploma refertur à Baronio, eſtque pro canonizatione ſancti Udalrici Auguſtenſis Epiſcopi, in cujus fine legitur: *Dat. tertio Kalendas Februarias* (ſed legendum tertio Nonas Februarias, ut mox conſtabit) *per manum Ioannis Epiſcopi ſanctæ Nepeſinæ Eccleſiæ & Bibliothecarii ſanctæ Sedis Apoſtolicæ anno Pontificatûs Domini noſtri Ioannis ſanctiſſimi XV Papæ octavo, menſe dicto & indictione ſexta*, quæ anno DCCCCXCIII Romæ in curſu fuit uſque ad Kalendas Septembris. Poſt quæ diplomata dubitare non poſſumus, quin Joannes iſte dicendus ſit hujus nominis XV, ideoque quin Joannes Roberti filius è numero Pontificum ab eo expunctus ſit.

III. *A Creſcentio tyrannidem exercente vexatur.* Baronius, Auctore neſcio quo, ad annum 985. refert, Joannem XV à Creſcentio Numentano, qui titulo Conſulatûs munitionem Sancti Angeli poſſidere aggreſſus eſt, vexatum ſeceſſiſſe in partes Tuſciæ,

Tuſciæ. Sed Creſcentium cognita Pontificis indignatione, qua iratus Ottonem III Germaniæ Regem contra ſe cum exercitu in Italiam vocabat, honorifica legatione eumdem Joannem Pontificem accerſiſſe & redire rogaſſe; & Joanni in Urbem revocato occurriſſe omnes, & piis officiis & obſequiis Chriſti Vicarium Petri ſucceſſorem honoraſſe, ſeque illi ſubjeciſſe, ſicque aliquandiu Romanam Eccleſiam tranquilla pace potitam eſſe. Idem ante Baronium ſcripſerat Joannes Stella, & ex hoc Ciaconius. Joannes autem Stella id ſine dubio deſumſit ex Wernero Rollewink in Faſciculo Temporum, nullum enim alium Wernero antiquiorem inveni, qui hæc referat. Sed quidquid ſit, certum eſt falli Sigonium lib. 7. de Regno Italiæ exiſtimantem, Creſcentium Numentanum, anno tantum DCCCCXCIII ingenti favore populi Conſulatum adeptum, Urbem turbare cœpiſſe, & de Imperii titulo ſibi aſcicendo cogitaſſe. Nam anno 989 exeunte, aut ineunte 990. quo Legati Hugonis Francorum Regis & Epiſcoporum Galliæ adversùs Arnulphum Remenſem Archiepiſcopum, ad Joannem XV miſſi Romam pervenerunt, jam Creſcentius tyrannidem exercebat, uti dixerunt Epiſcopi in Synodo Remenſi anno 991. adverſus Gerbertum congregata: *Regii & noſtri Legati Romam profecti & Epiſtolas Pontifici perrexerunt, & ab eo indignè ſuſcepti ſunt. Sed, ut credimus, quia Creſcentio nulla munuſcula obtulerant, per triduum à palatio recluſi, nullo accepto reſponſo redierunt, quod peccatis noſtris exigentibus provenire non eſt dubium, ut Romana Eccleſia, quæ mater & caput Eccleſiarum omnium eſt, per tyrannidem oppreſſa debilitetur.* Ex quo & patet, deceptum, Joannem Stellam, quando ſcripſit, Creſcentium & ſeditioſos Pontificis pedibus provolutos veniam petiiſſe, *atque ita ad concordiam* redactos, *vitam ſimili quiete uſque in finem* perduxiſſe. Quæ enim de Creſcentio infra in Gregorio V, & Joanne Placentino Antipapa, dicto Joanne XVI, narrabimus, demonſtrabunt Creſcentium uſque ad mortem Romæ tyrannidem exercuiſſe.

IV. *Hamburgenſi Archiep. pallium mittit.*

Adaldago Hamburgenſi Archiepiſcopo anno nongenteſimo octogeſimo octavo vitam cum morte commutanti ſucceſſit Libentius, natione Italus, qui Adaldagum ex Italia redeuntem comitatus erat, ut ſcribit Adamus Bremenſis lib. 2. cap. 19. & ſeq. Ad Libentium Joannes Papa eodem, vel ſequenti anno Pallium miſit, eodem Adamo Bremenſi teſte, qui hunc Archiepiſcopum ſcribit fuiſſe virum litteratiſſimum, & *in quo nihil reprehenſibile vel inimicus poſſit objicere.* Ejus poſtea virtutem, abſtinentiam, humilitatem, caritatem aliaſque virtutes commemorat.

Dietmarus,

SEC. X.

V.
S. Adalbertum Pragenſem Epiſc. in ſuam ſedem redire jubet.

Dietmarus, quem ſub Joanne XIII primum Pragenſem Epiſcopum ordinatum diximus, obiit anno nongenteſimo octogeſimo tertio, in cujus locum ſubrogatus eſt Adalbertus, qui anno nongenteſimo nonageſimo, relicto Epiſcopatu Romam venit, & in monaſterio Sanctorum Bonifacii & Alexii, de quo in Benedicto VII locuti ſumus, monachum induit. Sed cum in eo monaſterio integro quinquennio monachi vitam profeſſus eſſet, Willigiſus *Archiepiſcopus Moguntinus beati Præſulis gregem ſine paſtore ire conſpiciens, miſit Legatos cum literis, per quos Domnum Apoſtolicum de Sancti viri reditu interpellat,* inquit primus Auctor Vitæ S. Adalberti cap. 25. apud Bollandum ad diem XXIII Aprilis & apud Mabillonium Sec. V Benedictino pag. 846. *Facta eſt*, ſubdit idem Auctor, *Romæ Synodus pro hac cauſa, & oritur utrimque litigium grande, ex una parte eorum, qui Monachum perdere timuerunt; ex alia eorum, qui paſtorem ſuum cum auctoritate quæſierunt. Cumque invicem diu pugnantibus ſententiis utraque pars diu decertarent, tandem dubiam Nunciorum Primas* [qui in alia Vita appellatur *Radla*, ac frater Boleslai Bohemiæ Ducis] *vix promeruit victoriam. Hic ipſe Primas frater erat Ducis, cujus terræ, cui exigebatur Epiſcopus, præfuit. Tum Apoſtolicus non tam voluntate, quàm jure Dei permotus, talia reſpondit: Reddimus quod juſte quærunt; quamvis de bono patre jam degeneraſſent filii, & dabimus eum hac lege: Si audierint eum, teneant cum Dei benedictione, faciantque ſub ipſo fructum centuplum. Si autem à conſueta iniquitate ſua recedere nolunt, hic noſter abſque periculo ſui capitis malorum conſortia declinet.* Synodus hæc habita eſt anno tantum 994. poſt quinquennium ſcilicet à Monachatu Sancti Adalberti, ut ex ejus Vita eruitur, ad quem etiam annum refertur in codice MS. apud Serarium pag. 720. ut notat Mabillonius laudatus pag. 858. ideoque à Joanne XV Papa S. Adalbertus Pragam redire juſſus eſt. Sed cum Pragam perveniſſet, & Pragenſes in carnalem partem relaberentur, iterum anno 995. Romam petiit, & in eodem monaſterio ſe recepit, iterum abdicato Epiſcopatu Pragenſi, ad quem denuò redire coactus eſt anno 996.

VI.
Inter Angliæ Regem & Normanniæ Ducem pacem conciliat.

Obortâ inter Ethelredum Angliæ Regem & Richardum Normannorum Ducem controverſiâ, Joannes Pontifex anno nongenteſimo nonageſimo Leonem Chorepiſcopum Trevirenſem Apoſtolicæ Sedis Apocriſarium creavit, eumque in inſulam Britanniæ de pace Legatum miſit, cujus ſolertiâ optatæ pacis fructum retulit. Malmesburienſis lib. 2. de Reg. cap. 10. Epiſtolæ Joannis Papæ exemplar recitat, ad omnes fideles datæ, in qua Pontifex ait, Leonem cum exhortatoriis ex Urbe magnis viarum intervallis à ſe miſſum ad oram maritimam, *in die Nativitatis domini* perveniſſe *ante conſpectum Regis præfati*, conſilioque cum eo habito de pace, Legatos ex Anglia datos

Digitized by Google

tos trajeciſſe in Galliam , & perveniſſe Rotomagum uſque *ad Richardum Marchionem*, ſeu Ducem, ac denique Rotomagi Ethelredum inter & Richardum pacem ſanxiſſe *Kalendis Martii anno ab Incarnat. Domini DCCCCXCI indict. IV.* Hæc Epiſtola extat Tomo IX Concil. SEC. X.

Anno nongenteſimo nonageſimo tertio Joannes Pontifex Synodum, exeunte menſe Januario Romæ celebravit, in qua ſanctum Udalricum Auguſtenſem Epiſcopum canonizavit, ut conſtat ex diplomate canonizationis, quod extat apud Baronium & eodem Tomo IX Conciliorum, in cujus fine legitur: *Data tertio Kalendas Februarias* (legendum *III Nonas Februarias*, quod deducitur ex ipſomet reſcripto Apoſtolico, in quo legitur pridie Kalendas Februarias Pontificem Romæ Synodum congregaſſe, ut libellus de Vita & miraculis Udalrici recitaretur; quare ſi Synodus die ultima Januarii congregata fuit, die antecedenti canonizatio fieri non potuit) *per manum Joannis Epiſcopi*, & cetera num. II. à nobis recitata. Et hæc prima eſt ſolemnis canonizatio, de qua controverſia eſſe non poteſt; nam quod ait Baronius, jam tempore Leonis III ſolemnes Sanctorum canonizationes in uſu fuiſſe, à nobis in ejus Pontificatu rejectum eſt, & oſtenſum, hunc ſanctum Pontificem Sanctum Suidbertum non canonizaſſe. Primum itaque indubitatæ fidei monumentum [inquit Mabillonius in Præfatione Seculi V Benedictini num. XCIX & ſeqq. ex quo excerpemus, quæ de ea materia in medium adduxit] de ſolemni per Romanum „ Pontificem canonizatione invenimus diploma Joannis XV, qui in „ frequenti Epiſcoporum Conventu, ad preces Liutulfi Epiſcopi Au-„ guſtani, Udalricum ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopum in Sanctorum album retulit anno DCCCCXCIII (apud Mabillonium errore typo-„ graphi legitur DCCCCXCV). „ Joannis literas damus integras in fine Vitæ Sancti Udalrici. VII. *Primus ſolemnibus canonizationibus das initium.*

„ Sed fragmentum huc adducere juvat ad probandam canonizatio-„ nis formam: *Cum Conventus eſſet factus in palatio Lateranenſi pridie* „ *Kalendas Februarias, reſidente Joanne ſantiſſimo Papa cum Epiſcopis &* „ *Presbyteris, adſtantibus diaconibus & cuncto Clero, ſurgens Reverentiſſi-* „ *mus Liutolfus Auguſta Epiſcopus, inquit: Domine ſanctiſſime præſul, ſi* „ *vobis placet & omnibus Epiſcopis & Presbyteris hic reſidentibus, libellus,* „ *quem præ manibus habeo, coram Vobis legatur de Vita & miraculis vene-* „ *rabilis Udalrici, ſanctæ Auguſtanæ Eccleſiæ dudum Epiſcopi, & quod* „ *libitum fuerit Vobis, decernatur.* Iis perlectis ſanxit Pontifex, *quatenus* „ *memoria Udalrici jam præfati venerabilis Epiſcopi divino cultui dicata* „ *exiſtat, & in laudibus Dei devotiſſimè perſolvendis ſemper valeat proficere.* Id verò ea ratione à Liutulfo factum exiſtimamus, ut S. Udal-„ rici cultus quem ipſe in ſola Auguſtenſi Eccleſia inſtituere poterat, VIII. *Canonizationis forma.*

SEC. X. „ latiùs propagaretur auctoritate Romani Pontificis, quod alii poſtea in „ religionem verterunt.

IX.

Quædam canonizationes inſigniores ante Alexandrum III.

„ In Gallia quidem Richardus Corbeiæ Abbas, Miſſis ad Joannem XX Legatis, ut ſcribit Gerardus, Adalhardi Abbatis elevationem fieri impetravit anno MXX; quod etiam de Paſchaſio Radberto conceſſum eſt anno MLXXIII: in Alamannia verò Nortpertus Abbas ad ſanctum Gallum *adminiculante Henrico Imp. & conjuge ejus Agnete, hoc obtinuit apud Dominum Apoſtolicum Clementem ſecundam, recitata Vita beatæ VViboradæ, ejuſque miraculis, de tamdiu neglecta re ab ipſo Papa redargutus, quatenus ipſam præeunte Theodorico Conſtantienſi Epiſcopo canonizaret, & pro ſancta haberi præciperet, & anniverſarium ipſius diei ſolemnizandum inſtitueret*, ut ſcribit Burchardus „ Monachus in cap. VI. Sub hæc Leo IX anno MLIII Gerardum Tulli-Leucorum Epiſcopum, Sanctis adnumerari præcepit, *annuente ac laudante Synodo Lateranenſi*, decernens, ut ex hoc ſanctus haberetur, coleretur que IX Kal. Maias tam Tulli-Leucorum, quam ubique terrarum, ſicut ceteri Sancti. Literas Pontificias habes ad „ calcem hujus libri. Wolfgangum item Ratiſponenſem Antiſtitem „ eodem honore decoravit idem Pontifex; cujus item permiſſu elevatum eſt corpus Sancti Bertini, tametſi inter Sanctos jam honorati, ut in Seculo III Benedictino legitur. Refert poſtea Mabillonius plures alias Sanctorum canonizationes ante Alexandrum III factas, ſcilicet Petri Anagnienſis Epiſcopi per Paſchalem II, S. Hugonis Gratianopolitani Antiſtitis, & S. Sturmii Abbatis Fuldenſis per Innocentium II, ac S. Henrici Imperatoris per Eugenium III, de quibus, ſuis locis, ſermo erit, quibus addere poterat canonizationem S. Godehardi Hildesheimenſis Epiſcopi ab eodem Innocentio II factam. Ibidem etiam obſervat tùm ex diplomate Joannis XV, tùm ex Epiſtola Udalrici Conſtantienſis Epiſcopi ad Calliſtum II, de qua in hujus Pontificis Vita loquemur, tùm ex literis Eugenii III pro canonizatione S. Henrici Imperatoris, examen pro illis canonizationibus in Conciliis generalibus fieri debuiſſe, & tempore ejuſdem Calliſti II morem jam receptum fuiſſe conſulendi ſedem Apoſtolicam ſuper Sanctorum canonizatione. Sed hoc non obſtante ante Alexandrum III Metropolitanos antiquum morem quodammodo retinuiſſe, tum annuendo ſimul cum Papa Sanctorum elevationi & canonizationi, tum etiam ſola auctoritate, utrumque pro Eccleſia ſua præſtando. Qua de re vide dicenda in Alexandro III.

X.

Legatio ad Ioannem PP. adverſùs Arnulphum Remenſem Epiſc.

Arnulphus Lotharii quondàm Francorum Regis filius naturalis anno nongenteſimo octogeſimo octavo, ab Hugone & Roberto Francorum Regibus dictus eſt Archiepiſcopus Remenſis; ſed cum poſtea

poſtea ab iis defeciſſet, ut ſtaret à partibus Caroli Lotharingiæ Ducis, anno Chriſti nongenteſimo nonageſimo Hugo Rex & Remenſis diœceſeos ſuffraganei contra eum ad Joannem Papam Legatos miſêre, eumque infidelitatis & inſignis proditionis reum fecêre, poſtulantes, ut ſibi liceret ei Archiepiſcopatum abrogare; non tantum quia Carolo Urbem tradiderat contra fidei ſacramentum; ſed etiam quod contra jus gentium & captivitatis, in qua ipſe videri volebat detineri, ſub ſignis Caroli milites collegiſſet, & vocatus ab Epiſcopis venire contempſiſſet. Id conſtat ex ejuſdem Hugonis Regis & Epiſcoporum literis ad Joannem Papam, quæ extant Tomo IX Concil. Sed, ut num. 3. jam diximus, nullo accepto à Papa reſponſo, in Gallias redierunt anno DCCCCXCI.

XI. *Arnulphus in Synodo Remenſi deponitur.*

Cum itaque Legati illi, qui ad Joannem XV miſſi fuerant, ut Pontifex in dejectione Arnulphi & in novi Archiepiſcopi ordinatione Hugoni Regi & Epiſcopis Galliarum ſuffragaretur, Româ re infecta rediiſſent, Synodum Remenſem Rex convocavit, ad eamque captivus ductus eſt Arnulphus, quia, Lauduno ab Aſcelino, ſeu Adelberone Epiſcopo Laudunenſi, Hugoni Regi tradito, Arnulphus, qui ibi cum Carolo Lotharingiæ Duce agebat, captus fuerat. Habita eſt Synodus die decima ſeptima menſis Junii anni nongenteſimi nonageſimi primi, indictione quarta, ut docet accurata editio Actorum ejus apud Ducheſnium Tomo IV pag. 101. Duabus ſeſſionibus, biduii ſpatio Concilium peractum. Priori conſeſſu in utramque partem cauſa Arnulphi diſcuſſa, & poſteriori, cui Hugo & Robertus Reges interfuere, extortus eſt ab Arnulpho libellus abdicationis. Poſt latam in Arnulphum ſententiam, ſucceſſorem illi ſubſtitui Gerbertum Hugo Rex poſtulavit, quòd ejus operâ multis in rebus utiliter uſus fuiſſet, ipſeque Roberti filii Regis præceptor extitiſſet. Gerbertus itaque in Archiepiſcopum Remenſem inauguratus eſt reluctante Seguino Senonenſi Archiepiſcopo, quem aliqui in ejus depoſitionem conſenſiſſe perperàm ſcripsêre; cum Seguinum eidem reſtitiſſe, optimè Baronius probarit, qui & Arnulphi depoſitionem abſque auctoritate Sedis Apoſtolicæ decretam, nullam fuiſſe pluribus etiam probat.

XII. *Ioannes PP. ejus Iudices à ſacris abſtinere jubet.*

Cum hæc audiſſet Joannes Papa, Epiſcopos, qui in cauſa Arnulphi Judices ſederant, à ſacris abſtinendos juſſit. Quare Remenſis Eccleſiæ Archidiaconus, Hugonis Regis & Epiſcoporum nomine, ad Pontificem miſſus eſt, qui ſcripta Apologetica pro Synodo, & Hugonis Regis, Pontificem ad colloquium Gratianopoli habendum invitantis Epiſtolam ſecum detulit. Inter Epiſtolas Gerberti à Ducheſnio ex exemplari Sirmondi editas, trigeſimæ octavæ ad Joannem Papam datæ tenor hic eſt: *Sanctiſſimo veſtro Apoſtolatui ſubripi me*

SEC. X. *pi me cujuſpiam pervaſionis reum videri, dolore vehementer afficior, & totis viſceribus ingemiſco. Eo quippe animo in Eccleſia Dei hactenus verſatus ſum, ut multis profuerim, neminem læſerim. Non ergo Arnulphi peccata prodidi; ſed publicè peccantem reliqui; non ſpe, ut mei æmuli dicunt, capeſcendi ejus honoris, teſtis eſt Deus, & qui me noverunt, ſed ne communicarem peccatis alienis.*

XIII. *Legatum mittit pro reſtitutione Arnulphi.*

Anno autem nongenteſimo nonageſimo quinto idem Joannes Pontifex Leonem monaſterii ſanctorum Alexii & Bonifacii Abbatem Legatum in Gallias miſit, qui IV Nonas Junii Moſomi (urbs eſt ad Moſam in Campania ſita, vulgò *Mouſon*) Concilium habuit, in quo lectis Joannis Papæ literis, Gerbertus auditus cauſam ſuam magno ardore proſecutus eſt, ſed à ſacris abſtinere juſſus uſque ad Synodum Remenſem. Quam Synodum indixit Leo Pontificis Legatus ad Kalendas Julii ejuſdem anni. In ea Gerbertus depoſitus, & Arnulphus ſedi ſuæ reſtitutus eſt auctoritate Sedis Apoſtolicę. Sed licet hęc reſtitutio facta fuerit anno DCCCCXCV, ſedem tamen ſuam non recepit Arnulphus, niſi annis poſt Leonis Legationem & Synodum Remenſem tribus, jam demortuo Hugone Rege, Roberto ejus filio regnante, & Gregorio V Eccleſiam Romanam regente, ut conſtat ex Aimoino in Vita Sancti Abbonis Floriacenſis Abbatis, & ex Abbonis ad Gregorium V Epiſtola ibidem deſcripta.

XIV. *Moritur.*

Marianus Scotus, Martinus Polonus & Auctores Catalogorum unanimi ferè conſenſu docent, Joannem XV Papam undecimum ſedis annum inchoaſſe, ſed cum dies ejus emortualis incompertus ſit, quot menſes ac dies ſupra annos decem Pontificatum geſſerit, divinare potis non eſt. Baronius quidem refert ex Manlio epitaphium, in quo dicitur Joannem mortuum die ſeptima Maii. Sed de hujus epitaphii ſinceritate meritò dubitat Papebrocius, tùm propter ſilentium Romani Canonici, Manlio antiquioris atque fidelioris, tum propter alias rationes, quę apud ipſum legi poſſunt. Illud ergo tantùm certum, Joannem XV obiiſſe anno nongenteſimo nonageſimo ſexto, ut teſtatur Chronographus Hildensheimenſis, ad eum annum ſcribens: *Indictione IX Joannes Papa obiit.* Indictio autem IX in curſu erat anno 996. *Summus ipſis diebus Pontifex* Joannes XV, inquit prior Auctor Anonymus Vitæ S. Adalberti Pragenſis Epiſcopi, qui hoc tempore vivebat, num. 30. *acerrima febre correptus, corpus terræ, animam cœlo, utraque in ſua dimiſit exordia.* Quę verba Joannem optimum fuiſſe Pontificem non obſcurè indicant.

XV. *Ejus doctrina & rei militaris peritia.*

Joannes XV *fuit vir tanto magiſtratu digniſſimus*, inquit Joannes Stella, *utpote imprimis in re militari exercitatiſſimus, & inſigni doctrina clariſſimus,*

Digitized by Google

clariſſimus, quique & nonnulla edidit librorum volumina. Idem ſcribunt SEC. X. ſanctus Antoninus & Wernerus Rollewink in Faſciculo Temporum, Joanne Stella antiquiores: *Iſte Joannes*, ait Wernerus, *fuit in armis eruditus, & plures libros compoſuit.* Idem habet Martinus Polonus: *Hic fuit*, inquit, *in armis eruditiſſimus, & multos libros compoſuit.* Cum itaque omnes illi Auctores, non eruditione tantum & doctrina, ſed etiam arte militari Joannem inclaruiſſe aſſerant, immeritò veretur Papebrocius, ne Stella pro re literaria malè legerit, Joannem fuiſſe rei militaris exercitatiſſimum, quæ nihil, inquit, magnopere confert ad dignum Pontificem faciendum. Nam præterquamquod Joanni Stellæ ſuffragantur S. Antoninus, Wernerus & ipſis antiquior Martinus Polonus, ipſe Stella, non in re tantum militari, ſed & in re literaria Joannem exercitatiſſimum fuiſſe ſcripſit, unum enim aliud non excludit; licet autem rei militaris peritia nihil conferat ad dignum Pontificem, multum tamen confert ad dignum Principem faciendum, & conſequenter in laudem cedere poteſt Romani Pontificis, qui non ſolum in ſpiritualibus principatum obtinet, ſed & maximus Princeps eſt ratione dominii temporalis. Quare Sanctus Leo hujus nominis IX Conſtantino Monomacho Græcorum Imperatori ſcribens, de expeditione à ſe contra Normannos ſuſcepta, ut legere eſt in ejus Vita à Wiberto conſcripta lib. 2. cap. 10. *non tantum exteriora bona*, inquit, *pro liberatione ovium Chriſti cupiens impendere, ſed ſuper impendi ipſeque optans, viſum eſt mihi ad teſtimonium nequitiæ ipſorum nihil ſic expedire ad repreſſionem contumaciæ, quam humanam defenſionem undecumque attrahendam fore: audiens ab Apoſtolo; Principes non ſine cauſa gladium portare, ſed miniſtros Dei eſſe, vindices in ira omni operanti malum.* Jam etiam ſuperius vidimus Joannem X, Saracenos totam Italiam, ipſamque urbem Romam devaſtantes, collectis undique copiis & auxiliis, è Gariliano monte expuliſſe, quod toti Italiæ & Eccleſiæ mirè utile fuit. De Sancti Leonis expeditione vide dicenda in ejus Pontificatu, & Baronium ad annum 1053. num. 13. & ſeqq. ubi refellit Petrum Damiani eam reprehendentem. Vide dicta in Gregorio VII num. XX.

GREGORIUS V *Pontif. CXLI.*

Anno Domini DCCCCXCVI.

I. *Romani Legatos ad Ottonem pro eligendo Pontifice mittunt.*

POſt Joannis XV mortem ſedem ceſſaſſe diebus VI, tradit Marianus Scotus, ſed diuturnius fuiſſe interpontificium, non obſcurè indicat prior Auctor Vitæ Sancti Adalberti Pragenſis Epiſcopi, qui hoc ipſo tempore vivebat, apud Mabillonium Seculo V Benedictino. *Hoc ipſo tempore*, inquit Auctor ille num. 30. *iter agit Romam Rex Francorum* (ita

SEC. X. (ita Germaniæ Reges ſæpe vocati reperiuntur) *Otto tertius pulcri Cæſaris pulcherrima proles, decurſis quippe puerilibus annis, cum jam velut lanugine barba floreret, & virius major annis Imperatoriam ſibi expoſceret dignitatem. Roma autem cum caput mundi & urbium domina ſit, ſola Reges imperare facit; cumque Principis Sanctorum corpus ſuo ſinu refoveat, merito Principem terrarum ipſa conſtituere debet. Summus ipſis diebus Pontifex* (nempe Joannes XV) *acerrima febre correptus, corpus terræ, animam cœlo, utraque in ſua dimiſit exordia. Rex autem Otto Alpium nives multo milite tranſmeans* juxta *ſacram urbem Ravennam regalia caſtra metatus eſt. Ibi in ejus occurſum veniunt Epiſtola cum Nuntiis, quas mittunt Romani Proceres, & Senatorius ordo; primo illius adventum, velut toto tempore paternæ mortis non viſum, totis viſceribus deſiderare, ac debita fidelitate pollicitantur exſpectare. Deinde in morte domni Apoſtolici, tam ſibi, quam illis non minimam invectam eſſe partem incommodorum annuntiant, et quem pro eo ponerent, regalem exquirunt ſententiam.*

II. *Erat tum in capella Regis,* ſubdit idem Auctor, *quidam Clericus Bruno,* Gregorius V eligitur & ordinatur. *ſæcularibus literis egregie eruditus, & ipſe Regio ſanguine genus ferens, magnæ indolis, ſed (quod minus bonum) multum fervidæ juventutis. Hunc quia Regi* (Ottoni) *placuit, à majoribus electum, Maguntinus Archipræſul Willigiſus, & ſuus collega Adelbaldus Epiſcopus adduxerunt Romam. Proinde à Romanis honorificè acceptum ad hoc ordinati Epiſcopi Apoſtolico honore promulgarunt.* Quæ omnia intra ſex dies vacationis ſedis, quos memorat Marianus Scotus, fieri non potuerunt. Cum itaque dies ordinationis Brunonis, qui in Pontificatu dictus eſt Gregorius hujus nominis V, divinari non poſſit, ſufficiat hic annotare, ejus ordinationem peractam eſſe anno *996.* ante diem XXXI Maii, quo ex mox dicendis, Ottonem Imperatorem coronavit, & poſt diem XXVIII menſis Aprilis, ejuſdem anni *996.* quod ultimum eruitur ex diplomate, quo privilegium Abbatiæ S. Ambroſii anno *998.* confirmavit Tomo IX. Concil. pag. *555.* ejus enim hæc eſt ſubſcriptio: *Datum IV Kal. Maias per manum Joannis Epiſcopi S. Albanenſis Eccleſiæ & Bibliothecarii S. Apoſtolicæ ſedis, anno, Deo propitio, Pontificatûs domni Gregorii ſummi Pontificis & univerſalis quinti Papæ, in ſacratiſſima ſede Beati Petri Apoſtoli ſecundo: imperante domno Ottone tertio, à Deo coronato, magno, & pacifico Imperatore, anno II, in menſe & indict. ſupra ſcripta XI. Scriptum per manus Petri Notarii & Scrinarii S. R. E. in menſe Aprili & indictione undecima.* Quod ſi anno DCCCCXCVIII, die XXVIII Aprilis, Gregorius ſecundum Pontificatûs annum adhuc numerabat, certè poſt eum diem anno DCCCCXCVI primum exorſus erat.

III. Ottonem III Imperatorem coronat.

Paucis poſt ordinationem Gregorii Papæ diebus, Otto Germaniæ Rex Romam pervenit, & ab eo coronam Imperialem accepit; laudatus

Digitized by Google

datus enim Auctor vitæ S. Adalberti, ſtatim poſt ſuperiora verba, ſcribit: *Superveniens etiam Rex Romano more egregie accipitur. Deinde magno gaudio omnium Imperatorium attigit apicem. Lætantur cum Primoribus minores civitatis, cum afflicto paupere exultant agmina viduarum, quia novus Imperator dat jura populis, dat jura novus Papa.* Hanc Ottonis tertii coronationem peractam eſſe in ſolemnitate Pentecoſtes, quæ anno DCCCCXCVI concurrebat cum die XXXI Maii docet nos Chronicon Hildensheimenſe ad eumdem Chriſti annum *Indict. I X*, inquit, *Joannes Papa obiit. Unde Imperator in Italia poſitus, rumore incitatus, præmiſſis quibuſdam Principibus, publico conſenſu & electione fecit in Apoſtolicam ſedem ordinari ſuum nepotem Dominum Brunonem, Ottonis filium, qui Marchiam Veronenſem ſervabat, impoſito nomine Gregorii, à quo & ipſe proximo ſolemni Pentecoſtes Imperator & Patricius conſecratur.* Chronographo iſti Hildensheimenſi, cujus Chronicon extat Tomo 3. Hiſtoricorum Francorum deſinens anno 1137. major fides videtur adhibenda, quam Chronologo Saxoni MS. qui apud Papebrocium in paralipomenis ad Conatum Chronico-Hiſtoricum ait, Ottonem tertium *XII Kalend. Iunii in ipſa Aſcenſionis Chriſti feſtivitate* à Gregorio V Imperatorem conſecratum, nam Chronographus Hildensheimenſis in omnibus aliis hanc narrationem ſpectantibus, Auctorem laudatum Vitæ S. Adalberti Pragenſis tunc viventem, conteſtem habet.

IV. *Synodum Romæ celebrat.*

Secundus Scriptor Vitæ ejuſdem S. Adalberti refert, Gregorium Papam Romæ Synodum congregaſſe, in qua huic ſancto, qui iterum Pragenſi Epiſcopatu abdicato Romam redierat, in monaſterium SS. Bonifacii & Alexii, injunctum fuit, ut ad Epiſcopatum ſuum rediret; ſed cum vix adduci poſſet, ut locum peteret, ubi *animarum fructum* non faciebat, à Gregorio V obtinuit, ut ad externas & incultas gentes ſe ſe conferret. Reverſus igitur in Germaniam S. Adalbertus, cùm, viſione in ſomnis facta, ſe martyrem futurum intellexiſſet, Polonis, Bohemis, & Hungaris fidem annuntiavit, & intra breviſſimum tempus multa peregit; in Hungaria Geitam Hungarorum Regem baptizavit, & poſtea ejus filium, cui Stephani nomen impoſuit, tandemque IX Kalendas Maii anni 997. martyrio coronatus eſt. Ex eadem Synodo Romana Gregorius Papa dedit Epiſtolam ad Herluinum Cameracenſem Antiſtitem, ejuſque ſucceſſores, in qua narrat ſe Herluinum Epiſcopum conſecraſſe: *Quoniam verò*, inquit, *ſicut omnibus penè notum eſt, interveniente hac re, quæ inter Arnulſum Remenſis Eccleſiæ Archipræſulem, & Gerbertum invaſorem ejus excrevit, idem prædictus Herluinus præſul, illorum odiis, Remis canonico more conſecrari nequivit: ejus conſecratio ad Apoſtolicam ſedem uſque ad nos haud injuſtè pervenit.* Hanc Epiſtolam, quæ extat Tomo IX Concil.

pag.

SEC. X. pag. 1245. in Synodo datam, ac præſente Ottone III Imperatore; docet Baldrici Noviomenſis Chronicon lib. 1. cap. 3.

V. *In ea non inſtituti Electores Septem.*

Ad hanc pariter Romanam Synodum & ad Gregorium V Baronius, omneſque Geſtorum Pontificalium Scriptores, imò & Conciliorum Collectores referunt inſtitutionem *Electoralis Collegii*, ſeu Septem Virorum, penes quos ſolos eſſet Imperatoris eligendi poteſtas. Sed ſilentium omnium Antiquorum uſque ad medium ſeculum decimum tertium ſufficeret ad eam opinionem evertendam, etiamſi aliæ probationes deeſſent, ex quibus paucas hic afferam. Primò quidem Wippo Presbyter teſtis oculatus electionis Conradi Salici Imperatoris, quæ facta eſt anno MXXIV, in Vita ejuſdem Conradi refert ſummorum nomina ſive Pontificum, ſive ſecularium Principum, *qui tunc in regnis vigebant, quorum conſiliis conſuevit Francia* (nempe Teutonica) *Reges eligere*, paulo quæ poſt ſcribit: *Italiam tranſeo, cujus Principes in brevi convenire ad Regiam electionem* (nempe Conradi Salici, quam deſcribit) *nequiverunt, qui poſtmodum in urbe Conſtantienſi cum Archiep. Mediolanenſi, & reliquis Principibus occurrentes Regi, ſui effecti ſunt, & ei fidelitatem libenti animo juraverunt.* Poſt pauca pergit Wippo: *Supra memorati Epiſcopi & Duces, ceterique potentes .... ne reſpublica diutius ſine Rege nutaret*, &c. *Tandem condicta eſt dies, notatuſque locus, fit publicus conventus, qualem me vidiſſe antea non memini*, &c. *Inter Moguntiæ confinia & Wormatiæ locus eſt, amplitudine planitiei cauſa multitudinis maximè receptabilis*, &c. *Ibi dum conveniſſent cuncti Primates, &, ut ita dicam, vires & viſcera regni, cis & citra Rhenum caſtra locabant. Qui dum Galliam à Germania dirimat, ex parte Germaniæ Saxones cum ſibi adjacentibus Sclavis: Franci Orientales, Norici, Alemanni convenêre. De Gallia verò Franci, qui ſuper Rhenum habitant, Ribuarii. Lotharingi coadunati ſunt.* Refert poſtea Wippo Conrados duos inter multos, qui eligendi eſſent, ſequeſtratos: *In his duobus*, inquit, *ideſt in majori Chunone* (ita Conradum appellat) *& juniore diu pendebat reliqua nobilitas*, &c. *Archiepiſcopus Moguntinenſis, cujus ſententia ante alios accipienda fuit........ elegit majorem Chunonem ſuum in Dominum & Regem*, &c. *Hanc ſententiam cæteri Archiepiſcopi, & reliqui ſacrorum ordinum viri indubitanter ſequebantur*, &c. *Tunc ſinguli de ſingulis regnis eadem verba electionis ſæpiſſimè repetebant.* Hæc fuſius ex Scriptore, qui electioni præſens fuit, narrata, ut manifeſte conſtet Conradi Salici electionem, quæ viginti ſex circiter annis poſt Gregorii V mortem facta eſt, ad ſolos Septem Electores non fuiſſe coarctatam, & ipſos etiam Italos ad eam evocatos, ideoque jure ſuffragii potitos eſſe, quia nempe Rex Germaniæ, qui eligendus erat, Longobardorum regno præeſſe debebat.

Lotharius

SEC. X.

VI. *Electores VII initio ſeculi XII nondum inſtituti.*

Lotharius etiam Saxonum Dux, mortuo Henrico hujus nominis V abſque prole, electus eſt Imperator ab Epiſcopis & Proceribus Germaniæ. *Moguntinus enim Archiepiſcopus*, inquit Ordericus Vitalis lib. 12. pag. 882. *qui potentia & ſtrenuitate pollebat, providentiaque ſua, ne ſchiſma, vel inordinata ſurreptio imperii fieret, præcavebat, EPISCOPOS ET PROCERES TOTIVS REGNI cum exercitibus ſuis convocavit, cum quibus unà collectis de Imperatore conſtituendo tractavit. Inſignia quidem ab Imperatrice procuraverat ornamenta Imperii, antequam de tanto præſumpſiſſet negotio fari. Excellentiſſimi, inquit, Barones, qui adſiſtitis in hac planicie, me, quæſo, ſolerter audite, & prudenter intendentes his quæ dicam, obedite. Pro commoditate omnium veſtrûm & plurimorum, qui non adſunt, laboro...... Imperator noſter ſine prole defunctus eſt: cui Deo fidelis & devotus, Eccleſiæque filiis utillimus ſucceſſor ſapienter inquirendus eſt.* Refert poſtea Ordericus electum eſſe Lotharium, qui teſte Dodechino Abbate in Chronico, *III Kalend. Septembris* anni 1125. electus, ac Aquiſgrani *Idibus Septembris inunctus* eſt Germaniæ Rex. Ex quibus deſtruitur commentum adſtruens Septem Electores à Gregorio V in Romana Synodo fuiſſe inſtitutos.

VII. *Neque initio ſeculi XIII.*

Seculo decimo tertio ineunte Electorum numerus nondum ad ſeptenarium coarctatus erat, Arnoldus enim Lubecenſis, qui anno MCCIX Chronico ſuo finem impoſuit, ad annum Chriſti MCCVIII de Ottonis IV electione loquens, ait: *Indicta eſt Curia in Halberſtad, ubi convenerat maxima pars Prælatorum & Principum Saxoniæ & Thuringiæ, nec defuit Herbipolenſis Chonradus. Omnes igitur Principes, qui convenerant unanimi conſenſu Ottonem Romanum Principem & ſemper Auguſtum elegerunt. Archiepiſcopo, qui primam vocem habere videbatur, inchoante, proſequente verò Bernhardo Duce cum Marchione Miſnenſi, & Landgravio Thuringiæ, ad quos electio Regis pertinere videbatur.* Fridericus item II in publicis Comitiis anno MCCX electus fuit, ut ad eum Chriſti annum his verbis docet Abbas Vrſpergenſis: *Tunc Principes Alemanniæ, Rex videlicet Bohemiæ, Dux Auſtriæ, Dux Bavariæ, & Landgravius Thuringiæ, & alii quamplures convenientes Fridericum Regem Siciliæ elegerunt in Imperatorem coronandum.* Sed Principes illi & Officiales valde diverſi erant ab Electoribus & Officialibus hodiernis, ut videre eſt apud Leibnitzium in præfatione Codicis diplomatici, ubi fusè agit de Electorum origine, & obſervat ſub Friderico II formam aliquam accepiſſe Electorale munus, primamque verorum Electorum mentionem legi in Brevi Alexandri IV Gerardo Moguntino directo; & in eo ſeptem Electorum numerum non notari, qui expreſſis verbis legitur in literis Urbani IV *Richardo electo Regi Romanorum* datis *apud urbem veterem II Kalend. Septemb.* ſine ulla alia chronologica nota. Refertur hoc reſcriptum in prodromo novi Codicis diplomatici ſect. 4. & in eo

SEC. X. hæc verba leguntur: *proponere curaverunt quaſdam conſuetudines circa electionem novi Regis Romanorum in Imperatorem poſtea promovendi, apud Principes vocem in hujuſmodi electione habentes, qui ſunt ſeptem numero, pro jure ſervari: & fuiſſe hactenus obſervata à tempore cujus memoria non exiſtit.* Sectione autem 8. Electores diſertè dicuntur *Archiepiſcopus Trevirenſis, Archiep. Colonienſis, Bohemiæ Dux, Comes Palatinus, Saxoniæ Dux, & Marchio Brandeburgicus*, narraturque Archiepiſcopum Colonienſem procuratorio nomine agere pro Archiepiſcopo Moguntino, ad quem pertinet electionis diem præfigere, & ejus defectu ad Comitem Palatinum.

VIII. *Medio ſeculo XIII numerus ille prævaluit.* Egregium hoc monumentum oſtendit electioni Alphonſi Caſtellæ Regis & Richardi Comitis Cornubiæ, Angliæ Regis fratris, quæ facta eſt anno MCCLVII Septem Principes Electores interfuiſſe; ſed Matthæi Paris Auctoris coævi teſtimonium demonſtrat, numerum Septem Electorum fuiſſe tunc rem novam & ſine contradictione non admiſſam, ait enim ad annum 1258. *Hi ſunt maximi Principes in Alamannia ad quorum nutum pendet electio ipſius Regis, quod eſt quaſi arrha imperii Romanorum. Archiepiſcopus Colonienſis, Archiepiſcopus Moguntinus, Archiepiſcopus Trevirenſis, Rex Bohemiæ, Comes Palatinus de Rheno, Dux Auſtriæ, Dux Sueviæ, Dux Poloniæ, Marchiſius Brandeberg, Dux de Meran, Dux Brabantiæ, qui & Lovanii, Landgravius Thuringiæ, Marchio Miſniæ*, qui omnes proinde electionis jure potiri contendebant, ideoque ſeptem Electorum poſſeſſio nondum plenè ſtabilita erat. Septem virorum numerum adhuc eo tempore difficultatem paſſum eſſe, liquet etiam ex Alberto Stadenſi, & ex Erkone de Repkavio in Speculo Saxonico, qui uterque Scriptor circa annum 1260. floruit. Ex quibus omnibus liquet, inſtitutionem Septem virorum, ſeu Septem Imperii Electorum Gregorio V Papæ malè adſcriptam eſſe.

IX. *Pontifex Rom. Electiones Impp. approbare vel reprobare poteſt.* Certum tamen eſt, tam ante, quam poſt ſeptenarium illum numerum Electorum in uſum vocatum, Pontifices Romanos, à quibus renovatum eſt Imperium Occidentale, jus ſuum illæſum conſervaſſe, & electiones aut approbaſſe aut reprobaſſe. Jus illud Romani Pontificis recognoverunt ſucceſſores Caroli Magni, qui Imperatoris nomen ſibi aſſumere non præſumebant, antequam à Summo Pontifice coronati, benedictique eſſent, quod teſtatur Ludovicus II Imperator Caroli M. abnepos, ad Baſilium Imperatorem Græcorum ſcribens apud Ducheſnium Tomo 3. Hiſt. Franc. *Francorum Principes*, inquit, *primò Reges, deinde verò Imperatores dicti ſunt, ii duntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo ſancto perfuſi ſunt.* Idem non obſcurè indicat Monachus Anonymus Auctor vitæ Sancti Adalberti Pragenſis Epiſcopi, numero primo à nobis laudatus, qui ſedente Gregorio V ſcripſit,

Digitized by Google

ſcripſit, ait enim: *Roma autem cum caput mundi & urbium domina ſit, & vocetur, ſola Reges imperare facit; cumque Principis Sanctorum corpus ſinu ſuo refoveat, merito Principem terrarum ipſa conſtituere debet*, ante ea autem dixerat, Ottonem III *Imperatoriam ſibi* expoſcentem *dignitatem*, Romam profectum eſſe, ut eam aſſequeretur. Ideo porrò hic Auctor vocat Imperatorem *Principem terrarum*, quia Germaniæ Reges jus habent, ut Imperatores appellentur, utque primum inter Principes Chriſtianos locum obtineant, quod jus promanat à Romanis Pontificibus, qui ſe ad eos confirmandos & coronandos obſtrinxerunt, modo nullus occurreret in electione defectus, ut ait Innocentius III mox laudandus. SEC. X.

X. *Electorum jus à Pontifice Rom. emanat.*

Certum pariter eſt jus eligendi Imperatores à Romanis Pontificibus emanaſſe. Diſertè illud teſtatur Innocentius III in Epiſtola ad Bertholdum Zaringiæ Ducem poſt Ottonis IV Imperatoris electionem. Ibi enim cap. *venerabilem de electione* Innocentius ait: *Illis principibus jus & poteſtatem eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum recognoſcimus ut debemus, ad quos de jure & antiqua conſuetudine noſcitur pertinere; præſertim cum ad eos jus & poteſtas hujuſmodi ab Apoſtolica ſede pervenerit, quæ Romanum Imperium in perſona magnifici Caroli à Græcis tranſtulit in Germanos. Sed & Principes recognoſcere debent, & utique recognoſcunt, ſicut iidem in noſtra recognovere præſentia, quod jus & auctoritas examinandi perſonam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, ad nos ſpectat, qui eum inungimus & coronamus. Eſt enim regulariter & generaliter obſervatum, ut ad eum examinatio perſonæ pertineat, ad quem impoſitio manûs ſpectat. Nunquid enim ſi Principes non ſolum in diſcordia; ſed etiam in concordia ſacrilegum quemcumque, vel excommunicatum, tyrannum, fatuum, vel hæreticum eligerent, aut paganum, nos inungere, conſecrare aut coronare hominem hujuſmodi deberemus? Abſit omninò.* Idem aſſerit Clemens V in Concilio Viennenſi in Clementina, *Romani Principes, de jurejurando.* Et hæc ſatis de Electoribus ſacri Romani Imperii. Nunc ad Gregorium V redeamus.

XI. *Gregorius PP Româ pulſus Ticini Concilium celebrat.*

Chronographus Hildenſheimenſis num. 3. laudatus, poſtquam dixit Ottonem III à Gregorio V Imperatorem conſecratum eſſe, ſubdit: *Habitoque cum Romanis Placito, quemdam Creſcentium, quia priorem Papam (* nempe Joannem XV*) injuriis ſæpe laceravit, exilio ſtatuit deportari. Sed ad preces novi Apoſtolici Imperator omninò remiſit: ſed non multo poſt Imperatore Urbe excedente, idem Creſcentius dominum Apoſtolicum nudum omnium Romana urbe expulit.* Hic eſt ille Creſcentius Nomentanus, qui, ut diximus in Joanne XV, jam anno DCCCCXC tyrannidem Romæ exercebat, quique anno DCCCCXCVII Gregorium V Româ expulit, & Joannem Placentinum Epiſcopum intruſit in ſedem Romanam, ut infra in ejuſdem Joannis geſtis videbitur.

Digitized by Google

SEC. X. Româ Ticinum fugit Gregorius Papa, ibique Concilium celebravit, ut ſcribit idem Chronographus Hildenſheimenſis ad annum 997. *Papa Ticini adunato plurium Epiſcoporum Concilio, præfatum Creſcentium anathemate perculit. Interea Joannes Placentinus Epiſcopus Conſtantinopoli remeans, Romam intromiſſus, Apoſtolicam ſedem factione Creſcentii invaſerat. Unde ab univerſis Epiſcopis Italiæ, Germaniæ, Franciæ & Galliæ excommunicatur. Imperator quoque ut Romanorum centinam purgaret Italiam perrexit.* Eamdem Joannis Placentini invaſionem factam operâ Creſcentii memorat Chronographus Magdeburgenſis ineditus, qui & anno 998. Ottonis III profectionem Romanam ita refert.

XII. *In ſedem ab Ottone III reſtituitur.* *Anno Domini DCCCCXCVIII Imperator tantis præſumptionibus compertis, ſecundam profectionem paravit in Italiam. Cui venerabilis Papa Gregorius Papiæ obviam factus, dum ei peſſima Ioannis & Creſcentii narraſſet geſta, ille diu divino commotus zelo Romam quantocius perrexit cum Apoſtolico. Quod audientes præfati miniſtri ſathanæ, Ioannes quidem fugam iniit, Creſcentius verò præſidio, quod veterem Romam & Leoninam attingit caſtellum ſe cum ſuis incluſit. Tunc quidem non tantum Imperatoris, quantum Chriſti amici, inſequentes Ioannem comprehenderunt eum: ſed timentes, ne ſi eum ad Auguſtum deſtinarent, impunitus abiret, linguam ei & nares amputarunt, oculoſque pariter eruerunt. Hoc itaque mulctato divinitus domnus Papa Gregorius ſedem Apoſtolicam honorificè recepit, eamque uſque ad obitum ſuum liberè inſedit.* Cùm autem, ex infrà dicendis, Joannes Placentinus è ſede Romana fugerit circa initium menſis Martii anni 998 ut tradit Auctor Vitæ Sancti Nili Hegumeni apud Baronium anno 997. num. 23. & huic Joanni in Catalogis menſes X attribuantur, liquet eum ſedem invaſiſſe initio circiter menſis Maii anni 997. menſe Martio anni 998. captum, & linguam oculoſque ei erutos.

XIII. *Placentinam Eccleſiam Ravennenſi reſtituit.* *Imperator igitur*, pergit laudatus Chronographus, *Romam adveniens*, anno 998. poſt initium menſis Martii, *Sanctiſſimam illic Chriſti Reſurrectionem celebravit, ſtatimque poſt Albas ſcalis & machinis arcem, quam Creſcentius inſederat, hactenus omnibus inexpugnabilem fortiter expugnat, illumque captum decollari, & è ſummo præcipitatum in patibulo pedibus juſſit ſuſpendi.* Huc revocanda videtur Epiſtola Gregorii V ad Joannem Ravennatenſem Epiſcopum, qua Placentinam Eccleſiam à Joanne Ravennatenſi ablatam & Metropolitanam dictam, eidem reſtituit, aitque: *Placentinam Eccleſiam injuſtè tibi à meo anteceſſore ablatam, & contra Canones ſub nomine Archiepiſcopatûs locatam, tibi tuiſque ſucceſſoribus* refutamus *in perpetuum*, id eſt ablatam dimittimus, & in tuum jus transferimus, ut pluribus exemplis oſtendit Ducangius in Gloſſario, voce, *refuto.* Sed cum hæc Epiſtola data ſit *Indictione X, Nonis Julii*, id eſt anno 997. quo tempore veroſimile valde eſt Joannem Placentinum jam Eccleſiam Romanam invaſiſſe, ſi verum ſit hunc eam tenuiſſe

nuiſſe per menſes X, vel data eſt alibi quam Romæ, vel poſt ejus invaſionem Gregorius V aliquanto tempore Romæ ſubſtitit, quod ultimum non videtur admittendum; vel tardius quam menſe Maio ſchiſma Joannis inchoatum eſt. SEC. X.

XIV. *Roberti Franc. Regis inceſtas nuptias in Synodo Rom. reprobat.*

Anno nongenteſimo nonageſimo octavo Gregorius V in Sedem ſuam reſtitutus Concilium Romæ celebravit, quod extat Tomo IX Concil. pag. 772. octo canonibus conſtans, in quorum tertio per errorem legitur celebratum *præſidente D. Ottone III. Auguſto Cæſare & D. Gregorio V Papa*, cum Gregorius ipſe dicat ſe præfuiſſe, ita ſubſcribens: *Ego Gregorius ſancto-Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ Præſul præfui & ſubſcripſi.* In illo itaque canone loco, *præſidente*, legendum puto, *præſente D. Ottone III Auguſto Cæſare, & D. Gregorio V Papa præſidente.* Habitum illud præcipuè contra inceſtas nuptias Roberti Francorum Regis, qui, Odone Campaniæ Comite, anno circiter 996. mortuo, Bertam hujus viduam, Conradi Burgundiæ Regis ac Mathildis filiam, uxorem duxerat: *Illa autem commater ejuſdem fuerat Regis. Idem namque Rex filium ipſius de ſacro ſuſceperat lavacro*, ut legitur in veteri MS. Floriacenſi à Ducheſnio Tomo 4. pag. 85. publicato. Gallicani Præſules hujuſmodi affinitatis & cognationis rationem non habentes illas nuptias probarant: imò Erchambaldus Turonenſis Archiepiſcopus, aliique plures Epiſcopi illas præſentia ſua cohoneſtarant. Verùm Gregorius Papa nuptias illas inceſtas reputavit, ut conſtat ex canone primo hujus Concilii: *Vt Rex Robertus conſanguineam ſuam Bertam, quam contra leges in uxorem duxit, derelinquat, & ſeptem annorum pœnitentiam agat, ſecundum præfixos Eccleſiaſticos gradus, judicatum eſt. Quod ſi non fecerit, anathema ſit. Idemque de eadem Berta fieri præceptum eſt.* Robertus poſtea Bertam dimiſit, ſed poſt annum milleſimum, & uxorem duxit Conſtantiam Willelmi I Comitis Provinciæ filiam, cognomento *Candidam*, ut pluribus probat Annotator Baronii ad annum 998. Ex quo & ſequitur, Epiſtolam, quæ dicitur à Gregorio V ſcripta ad Conſtantiam Reginam Roberti Regis uxorem menſe Novembri anni 998. in qua dicit ſe mittere Petrum Cardinalem Epiſcopum Legatum, ipſamque orat, ut eos qui villas Juliani, ut creditur Andegavenſis prædati fuerant, Eccleſiaſtica Regiaque auctoritate coerceri curaret, ac Synodum Provincialem ea de cauſa haberi, eam, inquam Epiſtolam vel ſuppoſititiam eſſe, vel potius ab alio Pontifice, quàm à Gregorio V fuiſſe ſcriptam. Hæc Epiſtola extat eodem Tomo IX Concil. pag. 756. ex Burchardo lib. 11. cap. 22. & ex Apographo Sirmondi, quod deſcripſerat ex codice S. Georgii Andegavenſis.

XV. *Quoſdam Epiſc. Gall. in ea Synodo à communione ſuſpendit.*

Epiſcopi Gallicani, qui huic matrimonio conſenſerant, & Archiepiſcopus Turonenſis à ſacra communione canone ſecundo ſuſpenſi

SEC. X. penſi ſunt: *Erchembaldum Turonenſem Archiepiſcopum talis conjugii conſecratorem, cum omnibus Epiſcopis, qui conſentientes interfuerunt his inceſtis nuptiis Regis & Berta conſanguinea ſua à ſacro ſancta communione ſuſpendimus, donec ad hanc ſanctam ſedem Apoſtolicam veniant ſatisfacturi.* Baronius, qui hoc Concilium non viderat, quia poſt ejus mortem editum eſt Tomo IX Concil. refert fragmentum Epiſtolæ Leonis Papæ IX ad Henricum Regem Roberti filium, in qua Pontifex ſcribit, Epiſcopos Gallicanos *poſt ad Sedem Apoſtolicam venientes, cum ſatisfactione, ſuſceptâ pœnitentiâ* rediiſſe *ad propria.* Ejus Epiſtolæ partem refert Ivo Carnotenſis part. 9. cap. 8.

XVI. *Merſeburgenſem Epiſcopatum in eadem Synodo reſtituit.*

Giſilerius Merzeburgenſis Epiſcopus tenebat tunc temporis Archiepiſcopatum Magdeburgenſem, unde in hac Synodo Romana accuſatus eſt, *quod duas parochias teneret*, ut ſcribit Ditmarus loquens de ſecundo adventu Ottonis III ad Romanam urbem, & de hac Synodo. Quare Canone tertio ſtatutum eſt, ut Epiſcopatus Merſeburgenſis à Sede Apoſtolica & ab Ottone I fundatus, ab Ottone verò II deſtructus *in proprium honorem redeat.* De Giſilerio autem canone quarto ſtatutum eſt: *Si Giſilarius ſancta Magdeburgenſis Eccleſia Epiſcopus potuerit canonicè comprobare, quod per ambitionem de minori ſede Merſeburgenſi, ad majorem Magdeburgenſem non migraverit: ut non deponatur, judicatum eſt. Sed ſi populi & Cleri invitatione migravit, in eadem permaneat Metropoli. Quod ſi abſque eorum invitatione & electione migravit, non tamen per ambitionem & avaritiam factum eſſe conſtiterit, ad priorem redeat ſedem. At ſi per ambitionem & avaritiam negare non potuerit: definitum eſt, amittat utramque.* Docet autem Ditmarus hanc rem repoſitam fuiſſe *ad Concilium Provinciale Germaniæ*, ut ſcilicet examinaret, an Giſilerius per ambitionem ad Magdeburgenſem Eccleſiam migraſſet. Porrò Giſilerius à Benedicto Papa VII Pallium ſuſceperat, ut teſtatur Chronographus Magdeburgenſis à Meibomio publicatus, ex quo conſtat, eum de Simonia accuſatum, ab eodem Pontifice in Concilio Romano abſolutum fuiſſe, alioquin Pallium ab eo non recepiſſet. Vide dicta in Benedicto VII. Alii canones quatuor Tom. IX Concil. legendi.

XVII. *Arnulphum Remenſem Archiep. in ſedem reſtituit.*

Cum Arnulphus Remenſis Archiepiſcopus à Joanne XV ſedi ſuæ reſtitutus fuiſſet, & tamen poſt mortem Hugonis Francorum Regis, quę contigit die XXIV Octobris anni DCCCCXCVII, adhuc in carcere detineretur, *Gregorius, qui Joanni in Apoſtolica ſucceſſerat ſede, non ſolum claritate generis, verum etiam probitate clarus mentis, toti regno Francorum anathema ſe invecturum comminatus* eſſet, Robertus Rex ad placandum Pontificem, Abbonem Abbatem Floriacenſem Romam direxit, qui regreſſus *ad Regem à quo miſſus fuerat, cuncta pro quibus ierat perfecta nunciat: Arnulphum Remenſem cuſtodia exemptum Pontifica-*

tui

Digitized by Google

tui reſtituit : Pallium illi à Domno Papa directum reddidit. Poſt hæc per SEC. X.
inter nuncios ipſi venerabili Apoſtolico Domno Gregorio amicabiles plenaſque reverentia dirigit literas, in quibus innoteſcit, ſe cuncta, uti juſſerat perfeciſſe, inquit Aimoinus in Vita ejuſdem S. Abbonis, qui & ejus literas ad Gregorium Papam refert. Arnulphus itaque anno tantum DCCCCXCVIII, jubente Gregorio V in ſedem ſuam reſtitutus eſt, Palliumque ab eodem Pontifice Miſſum accepit.

XVIII. *Gerbertum poſtea Papam Eccleſiæ Ravenn. præfecit.*

Joanne Ravennatenſi Epiſcopo mortuo, Gerbertus,qui ſede Remenſi cedere coactus fuerat, Ottonis III Imperatoris favore, à Gregorio Papa Ravennenſi Eccleſiæ præfectus eſt, ac Pallio donatus, auctuſque dominio temporali urbis, jure cudendæ monetę, & Comaclenſi comitatu, confirmatis omnibus privilegiis, quibus Eccleſia & Epiſcopi Ravennates ab aliis Pontificibus ornati fuerant. Epiſtola Gregorii V ea de re ad Gerbertum data extat Tomo IX Concil. pag. 753. diciturque data *IV Kal. Maii Indictione XI*, ideoque anno DCCCCXCVIII. Gerbertus itaque eo anno ſedem Ravennatem obtinuit; quod & confirmatur ex ejus epitaphio, in quo poſtquam de ejus ad Remenſem & poſtea ad Ravennatenſem Archiepiſcopatum promotione mentio facta eſt, dicitur :

Poſt annum Romam mutato nomine ſumpſit
Vt toto Paſtor fieret Orbe novus.

Quare cum poſt annum unum ab adepto Archiepiſcopatu Ravennenſi dictus ſit Romanus Pontifex, & in omnium ſententia Gregorio V ſucceſſerit anno DCCCCXCIX, Ravennenſi ſedi pręfectus fuiſſe dicendus eſt anno DCCCCXCVIII.

XIX. *Gregorii V mors, ſepultura & virtutes.*

Cum conſtet ex ſuperius dictis Gregorium V ordinatum fuiſſe Romanum Pontificem poſt diem XXVIII Aprilis, & ante diem XXXI Maii anni DCCCCXCVI, & ex ejus epitaphio mox referendo conſtet etiam, eum obiiſſe die XVIII Februarii, poſtquam ſediſſet annos duos *& menſes circiter octo*, neceſſariò dicendum eſt epitaphii conditorem, menſes Maium & Februarium, quibus ordinatus & mortuus eſt, ab illo numero excluſiſſe, quod denotatur illo adverbio, *circiter*, paulo amplius quam menſes octo, ſupra annos duos, eum ſediſſe ſignificante; cum neminem lateat, adverbium illud & ſimilia modò exceſſum, modò defectum ſignificare; ideoque Gregorius V ſedit annos duos, menſes octo completos, & inſuper aliquos dies menſis Maii, & aliquos menſis Februarii, qui ibidem negliguntur, obiitque die XVIII Februarii anni nongenteſimi nonageſimi noni. Illud epitaphium, quod adhuc in Baſilica S. Petri prope altare S. Andreę extare aſſerit, quodque recitat Romanus Canonicus hic exſcribendum duxi, tum quia ex eo de die ejus obitûs nobis conſtat, tum quia ex eo Gregorii V liberalitas in pauperes, ejus genus, & alia quædam nobis innoteſcunt. *Hic*

Hic quem tegit humus, oculis vultuque decorum,
Papa fuit quintus nomine Gregorius:
Ante tamen Bruno Francorum regia proles,
Filius Ottonis de genitrice Judith.
Lingua Teutonicus, Wangia doctus in urbe:
Sed juvenis cathedram ſedit Apoſtolicam
Ad binos annos & menſes circiter octo,
Ter ſenos Februo connumerante dies.
Pauperibus dives, per ſingula ſabbata, veſtes
Diſtribuit numero cautus Apoſtolico.
Uſus Franciſca, vulgari & voce Latina,
Inſtituit populos eloquio triplici.
Tertius Otto ſibi Petri commiſit ovile,
Cognatis manibus unctus in Imperium:
Eruit & poſtquam terrena vincula carnis,
Æquivoci dextro conſtituit lateri.
Deceſſit XII Kal. Martii.

Hic porrò *æquivoci* nomine conditor epitaphii ſanctum Gregorium Magnum intelligit, qui, ut inquit Romanus presbyter apud Papebrocium, *ſepultus eſt ante ſecretarium ante columnas porticalium*; alibi autem idem Presbyter loquens de Gregorio V, ait: *Requieſcit ante ſecretarium juxta Pelagium Papam* hujus nominis primum, de quo ſimiliter dixerat, ſepultum eſſe *ante ſecretarium B. Petri.* Gregorii V humilitatem commendat Rupertus Abbas in Vita Sancti Heriberti Colonienſis Archiepiſcopi ſcribens, eum ægrè ad Sacerdotium ſe promoveri conſenſiſſe, indignum ſe adeo ſublimi gradu conteſtantem.

XX. *Gregorius ex Luidolfo Ottonis M. filio originem non duxit.*

Guillilmannus in peculiari Tractatu *de Origine & Stemmate Conradi Salici* Imperatoris Friburgi in Briſgovia anno 1609. typis edito; Blondellus in pleniori Aſſertione Genealogiæ Francicæ Tomo II pag. 35. paſſimque omnes poſt eos rerum Pontificiarum & Germanicarum Scriptores aſſerunt, Gregorium V originem ducere à Luidolfo Ottonis Magni Imperatoris filio. Sed cum deſcendere à Luidgarda ejuſdem Ottonis Magni filia, ita ſolide demonſtravit Criticæ Baronianæ Auctor, ut nulla hac de re impoſterum controverſia eſſe poſſit. Quod ſic oſtenditur. Otto Magnus ex Editha priori conjuge ſuſcepit Luidolphum, qui, teſte Hermanno Contracto in Chronico, mortuo anno 948. Herimanno Alemanniæ Duce, Idam ejus filiam, & quidem unicam uxorem duxit, Alemanniæque ſeu Sueviæ Ducatum & defuncti hæreditatem obtinuit. Luidolfus in Italia obiit anno 957. uti habent Regino, Hermannus Contractus, aliique Chronographi: Hermannus autem addit, eum reliquiſſe Ottonem filium adhuc puerulum, & tunc Burchardum Alemanniæ

mânniæ Ducatum, Luidolphi morte vacuum accepiſſe. Tum idem Hermannus tradit, anno 973. Burchardo defuncto, Ottonem Luidolphi filium, paternum Alemanniæ Ducatum recepiſſe, annoque 978. cum Henricus Baioariæ Dux adversùs Ottonem II Imperatorem rebellaſſet, eumdem Ottonem Luidolphi filium, jam Alemanniæ ſeu Sueviæ Ducem, Baioariam accepiſſe; unde à Ditmaro lib. 3. *Bavariorum Dux* diſertè appellatur. Tandem idem Hermannus ad annum 982. ſcribit: *Ipſo anno Otto Dux Suevorum & Noricorum* (ſeu Baioariorum) *obiit. Et poſt eum Conradus Dux Alemanniæ* (ſeu Sueviæ) *ſtatim eſt, Henricuſque Ducatum Baioariæ recepit.* Non dicit Hermannus hunc Conradum Ottonis filium fuiſſe, ex quo deducitur Ottonem iſtum Alemanniæ Ducem, Luidolphi filium improlem obiiſſe, quod confirmat Arnulphus Hiſtoricus Mediolanenſis, qui lib. 1. de Ottonis III Imperatoris morte loquens, ait: *In quo* (nempe Ottone III) *omnium eſt Ottonum conſumpta propago,* quod de Ottonis Magni linea maſculina neceſſariò explicandum eſt; nam Conradum Salicum, ideoque Gregorium V ejus patruum, ex genere Ottonis Magni linea maſculina originem duxiſſe mox certò conſtabit. SEC. X.

XXI. *Sed ex Luidgarda ejuſdem Ottonis M. filia.*

Ex eodem Ottone Magno & ex Editha nata eſt Luidgarda, quæ juxta Witichindum lib. 2. nupſit Conrado Lotharingiæ Duci. Ex hoc Conrado & Luidgarda natus eſt Otto Dux Franconiæ ſeu Francorum, ut teſtatur Wippo Presbyter in Vita Conradi Salici Imperatoris. Ex Ottone Franconiæ Duce, teſte eodem Wippone ibidem, nati ſunt quatuor filii, *Hetzel*, ſeu *Henricus* Pater Conradi Salici; *Chuno*, ſeu *Conradus*, Anſtraſiorum ſeu Carinthiæ Dux, cujus mortem recitat Hermannus Contractus ad annum MXII, ubi eum vocat, Carentanorum ſeu Auſtraſiorum Ducem, atque fratrem fuiſſe Gregorii V Papæ. Hunc Conradum filium fuiſſe Ottonis Ducis nati *ex filia Magni Ottonis* aſſerit etiam Monachus Anonymus in Vita B. Adelberonis Metenſis Epiſcopi, quæ recitatur Tomo I Bibliothecæ Labbeanæ. Tertius filius Ottonis Franconiæ Ducis, ibidem à Wippone memoratus, eſt *Bruno Apoſtolicæ Sedis Romanæ Eccleſiæ Papa effectus*, qui *mutato nomine Gregorius appellatus eſt.* Quartus denique eſt *Willelmus*, qui *factus Argentinenſis Eccleſiæ Epiſcopus miro modo eam ſublimavit.* Iſte Otto Franconiæ Dux eos quatuor filios ſuſcepit ex Juditha uxore, ut conſtat ex epitaphio Gregorii V. Hæc confirmantur ex Chronico Regum Francorum ab Auctore Anonymo, Conrado Salico contemporaneo ſcripto, à Lambecio Tomo 2. Bibliothecæ Cæſareæ pag. 39. publicato, ex quo & Conradi Salici, ac conſequenter Gregorii V ejus patrui, ut ex Hermanno Contracto mox laudato patet, genealogia confirmatur: *Conradus Dux* (Lotharingiæ ſcilicet, inquit Chronographus iſte) *qui fuit ex progenie Conradi prædicti* (Conradi nempe Germaniæ Regis hujus nominis primi) *accepit filiam primi Ottonis Imp.* (videlicet Luidgardam) *ex quo fuit Otto Dux* (ſcilicet Franconiæ).

SEC. X. Franconiæ). *Otto Dux filios habuit duos. Unus nomine Cono* (ſeu Conradus) *& alter H-Zil* (ideſt Henricus). *Ex iſto natus fuit Cono, qui modo Rex eſt*, ideſt Conradus Salicus qui tunc regnabat. Quod ſi Conradus Salicus natus eſt ex Henrico Ottonis Franconiæ Ducis filio, fuit nepos ex patre Gregorii V, qui teſte Wippone laudato, natus eſt ſicut Henricus ex eodem Ottone Duce, ex quo conſequens eſt, Gregorium V ex Luidgarda Ottonis M. filia originem ducere, non verò ex Luidolpho ejuſdem Ottonis M. filio. His adde Ottonem Luidolphi filium ſemper vocari Alemanniæ ſeu Sueviæ Ducem; Ottonem verò Conradi Lotharingiæ Ducis & Luidgardæ filium, ſemper Franconiæ ſeu Francorum, aut Wormatiæ Ducem; quia Palatinatus & urbes Wormatia ac Spira ad eum ſpectabant, nam, ut obſervavit Leibnitzius in præfatione ad Codicem diplomaticum Rerum Germanicarum, ſuperior & inferior Palatinatus membra erant Ducatûs Franconiæ. Tandem Auctor Anonymus genealogiæ S. Arnulphi, Conradum Salicum, & conſequenter Gregorium V ex filia Ottonis M. progenitum etiam affirmat. Ad rationes Guillilmanni contra hanc opinionem, reſpondet Auctor Criticæ Baronii ad annum 1024. Porrò ut hæc clariora evadant arborem Genealogicam hic apponere viſum eſt.

JOANNES XVI Antipapa.

Anno Domini DCCCCXCVII.

I. *Joannes XVI fit Antipapa.* JAm in Gregorio V diximus, Joannem Placentinum Epiſcopum, initio circiter menſis Maii anni nongenteſimi nonageſimi ſeptimi Apoſtolicam ſedem invaſiſſe, & Gregorium V fugiſſe, ac Ticini Concilium congregaſſe, in eoque Creſcentium, cujus ope Joannes dictus erat Antipapa, ſed & ipſum Joannem anathemate perculiſſe; deinde Ottonem III Imperatorem Romam veniſſe, & Joannem fuga lapſum, atque comprehenſum à quibuſdam amicis Imperatoris, qui *timentes, ne, ſi eum ad Auguſtum deſtinarent, impunitus abiret, linguam ei & manus amputarunt, oculoſque pariter eruerunt*, quæ retulimus partim ex Chronico Hildesheimenſi, partim ex Magdeburgenſi inedito. Nunc oſtendendum quis fuerit Joannes ille Placentinus & cur locum obtineat inter Romanos Pontifices, Joannis nomine nuncupatos, cum fuerit Antipapa.

II. *Ejus patria & corrupti mores.* *Hoc etiam anno* DCCCCXCVII, inquit Chronographus Magdeburgenſis, *Creſcentius quidam diabolica fraude deceptus, Romam, abſente Papa Gregorio, invaſit: Joannemque quemdam Calabritanum (quem domnus Imperator Otto III pro Græci Imperatoris filia ſibi matrimonio acquirenda, cum Bernwardo Epiſcopo, Conſtantinopolim miſerat, & inde revertentem cum Græcorum Legatis, ſe indigno ſuſcepit honore) eumque non tam Papam*

*Papam Apoſtolicum, quam Apoſtatam conſtituens, Legatos Imperatoris ſub ejus cuſtodia Romæ retinuit. Hic ergo Joannes, natione Græcus, conditione ſervus, aſtu calliditſſimus, Imperatorem Auguſtum Ottonem II ſub paupere adiens habitu, ob interventum ſuæ dilectæ contectalis Theophanu Auguſtæ, Regia *primùm eſt alitus ſtipe: Dein percurrente tempore, vulpina, qua nimium callebat verſutia, præfatum eatenus circumvenit Auguſtum, ut pro loco ac tempore, ſatis clementi ab eo gratia donatus, penè inter primos uſque ad defunctionem ſuam, carus haberetur. Poſt dormitionem verò II Ottonis, regnante jam III Ottone filio ſuo, quem ab ipſo matris utero divina ſequebatur miſeratio, præfatus Joannes ingenita ſibi circa eos calluit ſecuriùs aſtutia, quod Regis infantiâ, & Primatûm ejus permittebatur incuriâ. Adhæc defuncto Placentinæ urbis Epiſcopo, vir bonæ indolis ei ſubeligitur: quo indecenter ejecto, Præfatus Joannes, non Paſtor, ſed mercenarius, eamdem non regendam, ſed devaſtandam ſuſcepit Eccleſiam: quam cum aliquot annis teneret, avaritia diabolica inebriatus veneno, tantum ſe extulit ſupra ſe, ut etiam Romæ ipſam B. Petri Apoſtoli ſedem, uti prædictum eſt, Antichriſti membrum verè effectus, fornicando potius pollueret, quam venerando inſederet.* Ex quibus habemus Joannem XVI Antipapam, fuiſſe natione Græcum, ex Calabria, & corruptis adeo moribus extitiſſe, ut antequam fieret Antipapa, Placentinam Sedem etiam invaſerit. Baronius eum appellat *Philagathum* ex Auctore Vitæ S. Nili Hegumeni, ex quo etiam oſtendit, eum tam Ottonem III, quam Gregorium V ex fonte baptiſmatis ſuſcepiſſe, Nilumque nihil prætermiſiſſe, ne iſte Antipapa malè haberetur. Sed ei linguam & nares amputatos, oculoſque pariter erutos jam vidimus.

III. *Ioannes deponitur, & excæcatur.*

Finem ſchiſmatis à Joanne Pſeudo-Pontifice excitati, his verbis refert Chronographus Hildenſheimenſis ad annum 998. *Prædictus invaſor Joannes*, inquit, *ab Imperatore cæcatus, & truncatus deponitur, & Creſcentius decollatus cum duodecim ſuis ante Urbem ſuſpenditur.* Idem ſcribit Lambertus Schafnaburgenſis ad eumdem Chriſti annum; *Creſcentius ab Imperatore decollatus cum duodecim ſuis ante Urbem ſuſpenditur. Joannes Pſeudo-Papa cæcatur.* Laudatus Auctor Vitæ S. Nili tradit hæc accidiſſe in quadrageſima, quæ anno 998. inchoata eſt die ſecunda Martii, cum Paſcha celebratum ſit die XVII Aprilis. Unde cum Auctore Criticæ Baronii diximus, ſchiſmatis initium, menſe circiter Maio anni 997. inchoandum, cum in Catalogis huic Joanni Pſeudo-Papæ menſes decem attribuantur.

IV. *Dicendus Ioannes XVI & quare?*

Idem Annotator Baronii ſubdit, in Catalogis, in quibus hic Joannes cum numero exprimitur, Joannem XVII vocari, Joanne ſcilicet Roberti filio in cenſum relato, & Joanne XVI appellato. Verùm cum Joannes Gregorii V deceſſor, ſe ipſum Joannem XV in ſuis reſcriptis nominarit, Joannem iſtum, licet Antipapam, Joannem XVI appellandum, quòd

Digitized by Google

SEC. X. duo ſubſequentes Pontifices ejuſdem nominis, ejus aliqualem rationem habuerint, alterque ſe Joannem XVII, alter Joannem XVIII in reſcriptis nuncuparit. Quod optima ratione ab utroque factum exiſtimat Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico. Licet enim, „ inquit, non fuerit unquam verus Pontifex hic Joannes XVI, tamen „ extabant ſub eo nominis numero ſparſæ toto Orbe, pro occaſio-„ num diverſitate, Epiſtolæ ac Bullæ: quæ ne cum veri deinde Ponti-„ ficis actis confunderentur, ſi hic quoque (nempe Joannes XVII) „ vocaretur XVI, neceſſe habuit Silveſter II deceſſor permittere, „ ut vocaretur Joannes XVII. Hoc vero etiam nos ſequemur, ne ſi „ cum Baronio & recentioribus paſſim velimus, expuncto pſeudo-„ Papa imminuere numerum, publicis & privatis eorumdem ac ſe-„ quentium temporum Actis adverſemur. Hæc Papebrocius, quibus mihi videtur addi poſſe, Silveſtrum II ad preces Sancti Nili Hegumeni, qui ex mox dictis, nihil prætermiſit, ne hic Antipapa malè haberetur, cum Romam et ipſum Imperatorem adierit ad ejus gratiam impetrandam; vel ut Ottoni III, quem Joannes Placentinus de ſacro fonte ſuſceperat, arrideret, permiſiſſe ut iſte Joannes etiam poſt depoſitionem nominaretur Joannes XVI, ex quo factum ſit, ut Joannes ſequens ſe Joannem XVII appellarit. Idem Papebrocius laudatus ibidem opinatur, hunc Joannem Romæ ex vulnerum dolore mortuum, & laterani ſepultum eſſe, eique poſitum epitaphium, quod in Cæſare Raſpono mutilum per conjecturam ſupplevit:

Hic tumulus (falſo) *qui Præſulis dicitur eſſe*
Summi Joannes hic quoque dictus erat.

Hæc vox *falſo*, ſuppleta fuit à Papebrocio, deeſt enim in Cæſare Raſpono, qui ait multos putare, quod ſit epitaphium Joannis XIV, ſed hunc in Vaticano ſepultum fuiſſe: quod idem veriſimilius æſtimat Papebrocius de Joanne XV. Verùm hoc epitaphium non eſt Joannis XVI Antipapæ, ſed Joannis XVII ut in ejus Vita videbitur.

SEC. XI.

SILVESTER II *Pontif.* CXLII.

Anno Domini DCCCCXCIX.

I. *Silveſter II ſuccedit Gregorio V.* GRegorio V die decima octava menſis Februarii anni DCCCCXIX vita functo, Gerbertus, natione Aquitanus, à Remenſi Archiepiſcopatu, ut ſuperius dictum eſt, Joannis XV auctoritate depoſitus, & poſtea Ravennenſis Archiepiſcopus à Gregorio V dictus, inthronizatus eſt Romanus Pontifex die ſecunda Aprilis, in quam eo anno Dominica Palmarum incidebat, dictus Silveſter hujus nominis

II.

Digitized by Google

II. Gerbertus primùm Monachus Aureliacenſis in Aquitania, tum Abbas Bobienſis in Italia fuit. Cum poſtea Remenſem Archiepiſcopatum invaſiſſet, bonorum Eccleſiaſticorum pervaſores, collecta ſuffraganeorum Synodo, fulminibus Eccleſiaſticis terruit, & ad ſatisfaciendum Eccleſiæ compulit. Hæc Synodus recitatur Tomo IX Concil. pag. 740. Antea Hugoni Franciæ Regi multis in rebus utilis, ejus filii Roberti præceptor fuit. Italiam quoque luſtravit, ubi ab Ottone II Abbatia Sancti Columbani, ſeu Bobienſi donatus eſt. Huic Imperatori adeo charus fuit, ut illi filium ſuum Ottonem III literis erudiendum tradiderit, ſimul cum Roberto Hugonis Capeti Francorum Regis filio. Dum Archiepiſcopatum Remenſem adminiſtraret à docendo, ſaltem privatim non deſtitit, ut patet ex ejus Epiſtola XLI ad Hervæum Bellovacenſem Epiſcopum data. Quos verò præſens docere non poterat, literis ſuis docere ſatagebat, imprimis autem Ottonem III Imperatorem, diſcipulum olim ſuum, à quo nonnunquam de certis quæſtionibus conſulebatur. Extat ejuſdem Imperatoris Epiſtola ſub hoc titulo: *Gerberto Philoſopho peritiſſimo, atque tribus Philoſophiæ partibus laureato.* SEC. XI.

In brevi Chronico Aureliacenſis Abbatiæ à Mabillonio Tomo II Analectorum publicato, in Raymundo Caturcenſi, ejuſdem monaſterii Abbate dicitur: *Qui curat erudiendum Gerlentium* (ita Gerbertus appellatur) *adoleſcentem obſcuro loco natum: ſed quia ingenio erat vafer, præclarus in literis evaſit. Hic impetrata licentia propter aviditatem ſapientiæ multa circuibat regna, & ad notitiam Imperatoris pervenit: qui eum Remis ſtatim Epiſcopum, deinde Ravennæ, poſtea in Summum Pontificem evexit.* Gerbertus ipſe in Epiſtola XVI Raymundum Magiſtrum ſuum appellat, quem Mabillonius ibidem Raymundum Abbatem fuiſſe probat. Eadem fermè, quæ Auctor illius brevis Chronici, habet Ademarus Monachus, qui hoc tempore vivebat; in Chronico enim de eo ſcribit: *Gerbertus, natione Aquitanus ex infimo genere procreatus, Monachus à pueritia Sancti Geraldi Aureliacenſi cœnobio, cauſa ſophiæ primò Franciam, dein Cordubam luſtrans, cognitus à Rege Ugone Remis Archiepiſcopatu donatus eſt, & iterum cognitus ab Imperatore Ottone, Archiepiſcopus Ravennæ factus eſt.* Idem legitur in Chronico Malleacenſi. Quare licet Conſtitutio Ottonis III, quam Goldaſtus Tomo I Conſtitut. Imperial. pag. 40. exhibet, in qua Otto III affirmat ſe ſe elegiſſe & feciſſe Silveſtrum II Papam, ſit purum figmentum poſt ſeculum XI excogitatum, negari tamen non poteſt, quin Gerbertus operâ Ottonis III ad ſummum Pontificatum pervenerit. Falſitatem & ſuppoſitionem illius Conſtitutionis pluribus oſtendit Annotator Baronii ad annum 999. num. 3. II. *Ottonis III Imp. operâ.*

SEC. XI.

III. *In Gallia obſcuro loco natus erat.*

Ex his refellitur opinio Abrahami Bzovii, qui in libello Romæ edito, cujus eſt epigraphe, *Silveſter II Cæſius Aquitanus Pontifex maximus*, multis contendit gentem Cæſiam Italam, quæ nobiliſſima eſt, Gerbertum, poſtea ſub Silveſtri II nomine Papam edidiſſe. Nam præter Auctores laudatos, qui disertè aſſerunt Gerbertum fuiſſe natione Aquitanum, & *obſcuro loco*, vel *infimo genere* procreatum, Petrus Frizon in Gallia purpurata Bzovium refellit auctoritate Glabri Rodulphi Auctoris ab iſto ævo non multum diſtantis, qui lib. 1. cap. 4. ſcribit: *Is Gerbertus è Galliis oriundus extitit, minorum etiam gerens proſapiam, ſed tamen ingenio accerrimus, artiumque liberalium ſtudiis pleniſſimè inſtructus.*

IV. *Senonenſis Eccleſiæ Primatum confirmat.*

Superiùs in Joanne VIII vidimus Anſegiſum Archiepiſcopum Senonenſem ab eo Pontifice Primatum Galliæ obtinuiſſe. Hunc primatum, qui, aut Archiepiſcoporum incuriâ, aut deſuetudine abrogatus videbatur, Seguinus Archiepiſcopus reſtituit: quo, anno 999. ut prodit Odorannus in Chronico, mortuo, Leothericus ejus in ſede Senonenſi ſucceſſor, eumdem primatum à Silveſtro II confirmari curavit: *Anno milleſimo*, inquit Auctor Chronici Sancti Petri Vivi Senonenſis, *acclamante Clero & populo electus eſt in Epiſcopatu domnus Leothericus ipſius Eccleſiæ Archidiaconus, cui reſiſtebant plurimi Clericorum cupientes Epiſcopium. Qua de re Romam adiit Gerbertum Papam, qui & Silveſter dictus eſt, cujuſque diſcipulus in Remenſium urbe fuerat juvenis. Quem ille gratanter recepit, cum benedictione Apoſtolica remittit, & totius Galliæ primatum dedit. Vnde rediens Senones cum pace ſuſceptus eſt à Clero & populo honorificè. Volentes autem eum inthronizare prohibuit Frotmundus Comes natus ex mala progenie: habebat enim filium Clericum nomine Brunonem, quem volebat Epiſcopum facere. Quare domnus Leothericus iterum Papam adiit, qui mittens literas ſuas ad ſuffraganeos Eccleſiæ Senonenſis juſſit, ut congregati in unum Apoſtolica auctoritate eum ordinarent, qui juſſa complentes ordinaverunt eum apud Sancta Fara monaſterium.* Ad hunc Leothericum plures extant Fulberti Carnotenſis Epiſtolæ, quarum trigeſima prima inſcripta eſt *Leutherico Patri ac Primati* ſuo. Primatum poſtea Galliæ Gregorius VII ad Archiepiſcopum Lugdunenſem tranſtulit, ut ſuo loco dicetur.

V. *Stephano Hungariæ Regi privilegia concedit.*

Silveſter Papa Stephanum Hungarorum Principem Sanctiſſimum Regio nomine, Regiaque corona cohoneſtavit; Crucem ante ipſum, ceu Apoſtolatûs inſigne geſtari juſſit; Eccleſias in ejus ditionibus conſtitutas ipſi ordinandas reliquit; Strigonienſem Eccleſiam, eo regnante Metropolim inſtituit; ceteros Epiſcopos, gentemque totam Apoſtolica benedictione confirmavit, ſi fides Cartuitio Epiſcopo in Vita ejuſdem Sancti Stephani Hungarorum Regis, quæ extat apud Surium ad diem XX Auguſti, ubi ſcribit, Legatis Stephani Regis

Digitized by Google

Regis coronam petentibus, Silveſtrum Papam reſpondiſſe: *Ego ſum Apoſtolicus, at ille meritò Chriſti Apoſtolus dici poteſt, cujus opera tantum populum ſibi Chriſtus acquiſivit: qua de cauſa quemadmodum divina gratia ipſum docebit, Eccleſias Dei unà cum populo, noſtra vice ei ordinandas relinquimus.* SEC. XI.

VI. *Ejus auctoritate Boleslaus non eſt dictus Rex Poloniæ.*

Quod attinet ad coronationem Boleslai Polonorum Principis, quam ab Ottone III Imperatore, Silveſtri Papæ auctoritate factam volunt Oldoinus in Notis ad Ciaconium & Joannes Palatius in Vita Sylveſtri II, rejicitur à Baronio, & quidem rectè; Wippo enim, quem Baronius non legerat, in Vita Conradi Salici Imperatoris, ad annum primum ejus regni ait: *Eodem anno Borislaus Sclavigena Dux Bolanorum* (ideſt Polonorum) *inſignia Regalia & Regium nomen in injuriam Regis Chunradi ſibi aptavit, cujus temeritatem cita mors exinanivit. Filius autem ejus Miſico ſimiliter rebellis, fratrem ſuum Ottonem, quoniam Regis* [nempe Conradi nondum coronati Imperatoris] *partibus favebat in Rubhiam provinciam pepulit,* ideſt in Ruſſiam. Quare Boleslaus Poloniæ Princeps ab Ottone III Regio nomine donatus non fuerat. Oldoinus & Palatius innituntur auctoritate Stanislai Lubienskii, qui in Serie Epiſcoporum Plocenſium, dum de Martiali ſecundo Epiſcopo Plocenſi verba faci , Baronii opinionem refellit ex epitaphio Boleslai, *Chrobii* cognominati, in quo is dicitur nomen Regium à Cæſare obtinuiſſe. Sed illud epitaphium longè poſt Boleslai mortem poſitum eſſe, laudatum Wipponis, Auctoris coætanei teſtimonium demonſtrat. Certè, ut ait Baronii Annotator, ex quo hæc deſumpta, præfatum Boleslai epitaphium Longini, Michovii & Cromeri ætate ignotum fuit.

VII. *S. Heribertum Archiep. Colon. Pallio donat.*

Sanctus Heribertus Ottonis III Imperatoris Cancellarius, anno nongenteſimo nonageſimo nono electus & conſecratus eſt Archiepiſcopus Colonienſis, ut idem Baronii Annotator probat. Lambertus Monachus Tuitienſis, qui Vitam ejus viginti circiter poſt ejus obitum annis ſcripſit, teſtatur eum Epiſcopum à Colonienſibus deſignatum, Ravennâ, ubi ad diſcordes reconciliandos ab Imperatore miſſus fuerat, Romam advolaſſe, ut Epiſcopatum detrectaret, & cum non poſſet, manſiſſe *paulò plus duobus menſibus apud Cæſarem*, ſubditque: *Accepto pallio explevit brevi prolixum via ſpatium, & in Vigilia Natalis Chriſti Colonia in Cathedra ſua ſublimatur, & inungitur à ſuffraganeis Chriſmate principalis olei.* Rupertus Tuitienſis Abbas, qui hujus ſancti Antiſtitis Vitam etiam ſcripſit, quæ recitatur à Bollando ad diem XVI Martii, diſertè cap. 1. aſſerit S. Heribertum dictum Archiepiſcopum anno DCCCCXCIX: *Beneventi*, inquit, *Pontificalis ei honor datus eſt VII Idus Iunii* [Bollandus legendum monet Julii). *Et exinde Romam profectus, pallium ab Apoſtolica ſedis præſule accepit.* Quare

Digitized by Google

SEC. XI. Quare tam juxta Lamberti, quam Ruperti mentem S. Heribertus à Silveſtro II pallio donatus eſt, non verò à Gregorio V, qui die XVIII Februarii ejuſdem anni DCCCCXCIX jam obierat. Baronius, qui vult S. Heribertum à Gregorio V Pallium recepiſſe, refert ad numerum XVII anni 999. diploma Ottonis III *datum nonis Maii anno Dominicæ Incarnationis CMXCIX*, in quo Heribertus ſe Cancellarium inſcribit, qui ideo nondum erat Archiepiſcopus Colonienſis, & conſequenter Pallium à Gregorio V recipere non potuit, qui, ex mox dictis, menſe Februario mortuus eſt.

VIII. *Vitam cum morte commutat.*

Silveſter Papa *ſanctè & prudenter adminiſtrato Pontificatu*, ut ſcribit Ciaconius, obiit die duodecima Maii anni milleſimi tertii, ut conſtat ex epitaphio ipſi à Sergio Papa hujus nominis IV poſito, quod hic tranſcribere abs re non erit, quia ex eo Bennonis calumnia in in ipſum conficta; ab aliis ſimplicioribus & nimis credulis Scriptoribus excepta, funditus ſubvertitur:

Iſte locus mundi Silveſtri membra ſepulti
Venturo Domino conferat ad ſonitum.
Quem dederat mundo celebrem doctiſſima virgo
Atque caput mundi, culmina Romulea.
Primum Gerbertus meruit Francigena ſedem
Remenſis populi, Metropolim patriæ:
Inde Ravennatis meruit conſcendere ſummum
Eccleſiæ regimen nobile, ſicque potens.
Poſt annum Romam mutato nomine ſumpſit,
Vt toto Paſtor fieret Orbe novus.
Cui nimium placuit, ſociali mente fidelis,
Obtulit hoc Cæſar Tertius Otto ſibi.
Tempus uterque comit clara virtute ſophia,
Gaudet & omne ſeclum, frangitur omne reum.
Clavigeri inſtar erat Cœlorum ſede potitus
Terna, ſuffectus cui vice paſtor erat.
Iſte vicem Petri poſtquam ſuſcepit abegit
Luſtrali ſpatio ſpicula. Morte ſui
Obriguit mundus; diſcuſſa pace, triumphus
Eccleſiæ nutans dedidicit requiem.
Sergius hunc loculum miti pietate Sacerdos
Succeſſorque ſuus compſit amore ſui.
Quiſquis ad hunc tumulum devexa lumina vertis,
Omnipotens Domine dic, miſerere ſui.
Obiit anno Dominicæ Incarnationis MIII,
Indict. I. M. Maii. D. XI.

Cum

Digitized by Google

Cum itaque Sylveſter II obierit die undecima Maii, & poſtridie ſepultus ſit; Catalogi enim ei ſedis annos quatuor, menſem unum, ac dies novem tribuunt, apparet ejus ordinationem diei ſecundæ Aprilis anni DCCCCXCIX rectè à nobis fuiſſe affixam. Nec refert quod in epitaphio dicatur ſedis ejus *luſtrale ſpatium* fuiſſe, nam ab anno 999. ad 1003. quinque anni intercurrunt, ſi annos incompletos pro completis numeremus, quod aliquando Hiſtorici faciunt, & potiori jure Poëtæ. SEC. XI.

IX. *A calumnia vindicatur.*

Benno pſeudo-Cardinalis, Auctor ſchiſmaticus commentus eſt & ſcriptis mandavit, Silveſtrum II Papam Hiſpali artem magicam & negromantiam didiciſſe, Dæmonem familiarem habuiſſe; etiam ex quo fuit Pontifex ipſum conſuluiſſe de duratione vitæ ſuæ, ab eoque reſponſum tuliſſe, quod ante moriturus non eſſet, quam Miſſam celebraſſet in Jeruſalem, & alia abſurda & inepta. Quam fabulam Sigebertus ad annum 998. quamvis de ea dubitanter loquatur, Martinus Polonus, aliique in Commentarios ſuos retulere. Sed hanc tanto Pontifici calumniam impactam, ſolum illud epitaphium, quod adhuc in Vaticana Baſilica legitur, everteret, quando ſilentium antiquorum Hiſtoricorum deeſſet, & coævi Scriptores Gerbertum ſeu Sylveſtrum II laudibus non exornarent, ejuſque eximia merita non prædicarent, ſicut prædicant Ditmarus Merſeburgenſis Epiſcopus lib. 6. Helgaldus Floriacenſis Monachus in Vita Roberti Regis Francorum, aliique. Occaſionem dedit fingendi ipſum magicis artibus deditum fuiſſe, ſumma ejus in Mathematicis peritia, in novis horologiis, aliiſque machinis excogitandis, acerrimum ingenium, in perficiendis induſtria, quæ rudi ſeculo ineruditis hominibus abſque familiari genio, & Dæmonis ope fieri non poſſe videbantur. Rumorem ineptum fortè auxit ſumma ejus felicitas, quod nempe vir ignobilis amicitiam Principum obtinuiſſet, & ad Sedem Pontificiam provectus eſſet. Sed quidquid ſit de occaſione hujus calumniæ, rectè ſcripſit Papyrius Maſſo in Gregorio VII, confictam eſſe illam fabulam à Bennone in gratiam Henrici IV Imperatoris, cujus vitam Benno ſcripſit contra Gregorium VII: *Si quis Bennonem legit*, inquit, *odium ejus in omnes retrò Pontifices uſque ad Gregorium VII, & maximè in Hildebrandum exactè conſiderat, nullam ei fidem habendam exiſtimabit. Odii enim natura eſt, ut nec dormire cum veritate, nec vigilare poſſit. Ergo librum illum plenum maledictis, & à Cæſarianæ factionis homine, ut apparet, dictatum faci'e reſpuo.*

X. *Ejus ſcripta.*

Plurima ſcripſit Gerbertus, ſeu Silveſter II; Acta nempe Concilii Moſomienſis, & Epiſtolas virulentas adversùs Romanorum Pontificum decretales. Sed potitus honore, quem fortè per ambitum concupivit, omnibus numeris ſuum implevit officium,

Digitized by Google

SEC. XI. nec leviſſima prætermittens, quæ ad defenſionem Eccleſiæ ſpectabant. Scripſit pariter librum *de Sphæra*, ſermonem *de informatione Epiſcoporum*. Utrumque edidit Mabillonius Tomo II veterum Analectorum, & huic ultimo hic eſt titulus: *Sermo Gerberti Philoſophi Papæ urbis Romæ, qui cognominatus eſt Sylveſter de informatione Epiſcoporum.* Neque dubium eſſe poteſt, quin proprius Gerberti fœtus ſit, cum is Philoſophus appellaretur ex dictis num. I. De hoc libello ipſemet Gerbertus in ejus circiter medio ait: *Coarctet nos licet libelli prolixitas properare ad finem, ſollicitudo tamen fraterni retardat amoris.* Ita nihil omittebat Gerbertus, ut munere ſibi impoſito præclarè fungeretur; libellum enim illum ſcripſit ad ſuffraganeos ſtatim ut Ravennenſem Archiepiſcopatum iniit, in quo teſtatur, quanto dolore afficiatur, quod ſimoniæ labes invaluiſſet. Scripſit inſuper epigramma elegantiſſimum in Imaginem Severini Boëtii, quod habetur apud Baronium in Appendice ad Tomum VII. Opera ejus inedita ſunt. Liber *de Arithmetica*, ſeu *de numeris* ad Conſtantinum Monachum Floriacenſem extabat MS. apud Joannem Maſſonum Papirii fratrem. Item *de Geometria* liber MS. olim in Bibliotheca Farneſiana. Dialogus inter ipſum & Leonem Nuntium Apoſtolicum; de compoſitione Aſtrolabii liber, de Rhetorica liber 1. Oratio Moſomii habita, quæ an alicubi adhuc deliteſcant, nondum ſe comperiſſe ait Willelmus Cave in Hiſtoria literaria. Epiſtolas CLX, dum adhuc ſedem Remenſem teneret, ſcriptas ediderunt Papirius Maſſonus & Ducheſnius in Scriptoribus Francicis Tomo 2. quæ inde tranſlatæ ſunt in Bibliothecæ Patrum Tomum XVII.

XI. *Non eſt Auctor Vitæ S. Adalberti Pragenſis Epiſc.*

Baronius ad annum 1003. num. 6. ait à ſe viſam Sancti Adalberti Pragenſis Epiſcopi & Martyris Vitam *Silveſtri Papæ* nomine ſcriptam, cujus eſt exordium: *Eſt locus*, &c. Eamdem Vitam ex Bibliotheca Caſinenſi erutam Romæ poſtea Abrahamus Bzovius publicavit, & *Silveſtro ſecundo*, ut ait, vindicavit. Ad hæc Henricus Caniſius Tomo VI Antiq. Lect. & Freherus ad calcem Chronici Bohemorum eamdem Vitam, quæ prior eſt inter Adalberti Vitas, ediderunt, hancque Freherus Coſmæ Pragenſis Eccleſiæ Decano attribuit. Verùm has opinationes Henſchenius ad diem XXIII menſis Aprilis, quo S. Adalbertus colitur, & Mabillonius Sec. V. Benedict. vanas eſſe contendunt, eamque Vitam Monachi Anonymi fœtum eſſe docent.

JOANNES XVII *Pontif. CXLIII.*

Anno Domini MIII.

I. *Joannes XVII fit Papa.*

IN Catalogo Romanorum Pontificum ordine VIII ex præfixis Tomo I Criticæ Baronianæ dicitur, poſt Silveſtri II mortem ceſſaſſe ſedem

ſedem *dies triginta tres*, qui videntur accuratè deſcripti, quia ducunt ad diem decimum tertium menſis Junii, qui anno milleſimo tertio fuit dominicalis, quo ideo Joannes XVII, natione Romanus, qui dicebatur *Sicco*, ordinatus fuit. Non mirum autem tamdiu vacaſſe ſedem, mortuo enim anno MII Ottone III Imperatore, cum ejus ſucceſſor Sanctus Henricus Bavariæ Dux coronam Imperii non ſuſcepiſſet, exiſtimandum difficillimas extitiſſe factiones in electione Pontificum; Hugonis Tuſciæ Marchionis ſucceſſore ex una, Comitibus Tuſculanis ex alia parte ſe ſe immiſcentibus electioni faciendæ. Hunc Joannem dicendum eſſe hujus nominis XVII conſtat ex dictis in Joanne pſeudo-Papa hujus nominis XVI, & ex iis quæ in ſequenti Pontificatu dicemus. Nam Joannes ſequens ſe ipſum *decimum octavum* appellat in reſcripto, de quo ibidem ſermo erit, ex quo neceſſariò ſequitur, hunc Joannem dictum eſſe decimum ſeptimum. SEC. XI.

II. *Illuſtri loco natus erat.*

Onuphrius Panuinius, Genebrardus, Baronius, Ciaconius & alii ſcribunt, hunc Joannem dictum eſſe Sicconem, ſed ſine teſte. Verùm in quarto & quinto ex Catalogis Pontificum Romanorum Criticæ Baronianæ præfixis, circa annum MCXXX exaratis, hic Pontifex disertè dicitur *Sicco*, cujus familia, inquit Joannes Palatius, hodie juncta *Paſchalicorum* familiæ; quæ Venetiis implet numerum Senatorium, ſuo in ſtemmate hunc Joannem Pontificem numerat. Unde, ſubdit, meritò de Siccorum familia Franciſcus Sfortia Dux Inſubriæ diplomate dato anno 1485. die 22. Junii dixerit: *Non neſcit quo ſplendore, quantave exiſtimatione*, Siccorum *domus ornata ſit, quæ inter primarias nedum Inſubriæ verùm Italiæ familias connumerari poteſt.* Hæc Palatius, ex quibus refelluntur tam Platina, quam Panuinius & Ciaconius ſcribentes, vel eum ex ignobili familia natum, vel familiam ejus & patriam propter ignobilitatem ignorari.

III. *Moritur.*

Hujus Pontificis Acta omnia perierunt, quæ pauca fuiſſe demonſtrat brevis ejus Pontificatus. Ei enim paſſim Scriptores & Catalogi menſes tantum quinque adſcribunt; ſed cum in ſex ex laudatis Catalogis, addantur dies viginti quinque ſupra menſes quinque, obiiſſe dicendus eſt eodem anno milleſimo tertio, die ſeptima menſis Decembris. Joannes Diaconus Junior in libello de Eccleſia Lateranenſi, teſtatur hunc Pontificem Sicconem dictum & Joannem XVII appellatum in ea Eccleſia ſepultum cum hoc epitaphio:

Cernitur hic tumulus, qui Præſul dicitur eſſe.
Summi Joannis, ſic quoque dictus erat.

Iſte Joannes XVII Papa, inquit idem Joannes Diaconus apud Mabillonium Tomo 2. pag. 569. ſed neque hic, neque in Cæſare Raſpono apud Papebrocium in Joanne XVI, bene legitur, *Joannes hic quoque dictus erat*, legendum enim, ut de ſe patet, *Siccoque dictus erat*, nam

Nn 2 omnes

Digitized by Google

SEC. XI. omnes Catalogi à nobis laudati habent, Joannem XVII dictum eſſe Sicconem, ut ex mox dictis conſtat.

JOANNES XVIII *Pontif. CXLIV.*

Anno Domini MIII.

I. *Joannes XVIII excipit Joannem XVII.*

LAudatus numero primo ſuperioris Pontificatûs Catalogus Romanorum Pontificum ordine VIII, & Auctor magni Chronici Belgici pag. 95. habent, poſt mortem Joannis XVII ceſſaſſe ſedem *dies novemdecim.* Quo pacto Joannes XVIII, natione Romanus, qui dicebatur *Faſanus*, ordinatus eſt die vigeſima ſexta menſis decembris ejuſdem anni milleſimi tertii, ſancto Stephano proto-Martyri ſacra, quæ etiam eo anno cum dominica concurrebat. Superius promiſimus nos probaturos, eum ſe vocaſſe Joannem XVIII, quare fides noſtra nunc liberanda. Gerardus Du Bois in lib. X Hiſt. Eccleſiæ Pariſienſis cap. 3. refert donationem à Raynaldo Pariſiorum Epiſcopo Canonicis ejuſdem Eccleſiæ factam, quam Joannes XVIII reſcripto ſuo confirmavit, quod in hæc verba deſinit: *datum IV Non. Decembris per manus Petri Abbatis & Cancellarii ſacri Lateranenſis Palatii anno III Pontificatûs domini Joannis octavi decimi, & univerſalis Papa in ſacratiſſima ſede beati Petri Apoſtoli, Indictione V*, quæ Kalendis Septembris anni MVI in Italia initium ſumſit. Qua ex ſubſcriptione conſtat, hunc Pontificem ſe ipſum *decimum octavum* appellaſſe, ideoque & deceſſorem ſuum Joannem XVII dictum, & tandem ex neceſſaria conſecutione, Joannem Placentinum Pſeudo-Papam dictum fuiſſe Joannem XVI, quod ſine perturbatione Hiſtoriæ & Lectoris incommodo mutari non poteſt; eo magis quo Joannes Gregorii V deceſſor, ſe Joannem XV conſtanter appellarit, ut ſuo loco dictum eſt.

II. *Legatum mittit pro conſecratione Archiepiſcopi Magdeburg.*

Ipſo ſui Pontificatûs initio Joannes XVIII Legatum in Germaniam miſit ad conſecrationem novi Archiepiſcopi Magdeburgenſis, cui Eccleſiæ, ab Ottone Magno erectæ conceſſum fuerat à Romano Pontifice privilegium, ut nonniſi per Romanum Pontificem ejus conſecratio fieri deberet. Sed cum ob Urbis tumultus de quibus loquitur Sergius IV in Epitaphio Silveſtri II, ipſe Pontifex intereſſe non poſſet; nec electus ſe Romam conferre, miſſus eſt à Joanne Papa Legatus Apoſtolicus ad hoc munus explendum. Fuit Epiſcopus conſecratus Tagmon, qui juxta prophetiam S. Wolfgangi Epiſcopi Ratiſponenſis, Giſilero, octavo Kalendas Februarii anni milleſimi tertii demortuo, in Archiepiſcopatum Magdeburgenſem ſucceſſit. Hæc conſtant ex Ditmaro lib. 5. prope finem, qui ſubdit Tagmonem quarto Nonas Februarii in obviatione juſti Simeonis, ſive in purificatione B. Virginis, conſecratum eſſe à Willigiſo Archi-

Digitized by Google

Archipræſule Moguntino, præſente Rege & Romano Nuntio, omnibuſque Coëpiſcopis ad hæc faventibus. Conſecratio itaque hæc facta eſt anno MIV, quo ſedebat Joannes XVIII; eodem enim menſe anni MIII Silveſter II adhuc in vivis erat. SEC. XI.

III.
S. Elphegus Archiep. Cantuar. Pallio donat, & propria ſtola circumdat.

Sanctus Elphegus, qui poſt S. Ethelwoldi Vintonienſis Epiſcopi mortem, agente S. Dunſtano Cantuarienſi Archiepiſcopo, in illius locum ſubrogatus fuerat, *anno incarnatæ divinitatis milleſimo ſexto, indictione quarta*, de Sede Vintonienſi ad Cantuarienſem translatus, paucis diebus evolutis Romam profectus eſt, Joanne XVIII Eccleſiam Romanam regente: ***Perveniens Romam***, inquit Osbernus Monachus in ejus Vita apud Bollandum ad diem XIX Aprilis, ***Romano Pontifici præſentiam exhibuit, colloquia quæſivit. Qui dum omnem loquendi opportunitatem tribuiſſet, tanto inter loquendum ſibi fœderati ſunt amore, ut eum idem Apoſtolicus propria Apoſtolatûs ſui ſtola circumdaret, & ad memoriam cœleſtis Claviγeri coram omni Romano Senatu honoraret.*** Elphegum Romam pro petendo pallio perrexiſſe teſtantur idem Osbernus & Malmesburienſis apud Baronium anno 1006. num. ult. Non ſolum itaque pallio donatus Elphegus, ſed & ipſa Pontificis ſtola majoris honoris gratia circumdatus eſt à Joanne XVIII. Reverſus poſtea in Angliam, ubi à Danis captus, & male habitus, tandemque ab iis anno MXII crudeliter occiſus eſt.

IV.
Bambergenſis Epiſcopatûs inſtitutionem confirmat.

Sanctus Henricus Germaniæ Rex Bambergam, Franconiæ oppidum à puero dilexerat, & ſanctæ Cunegundi uxori in dotem aſſignarat. Cum itaque *in ſobole acquirenda nulla ſpes* remaneret, ut ipſemet in Synodo Francofordienſi dixit, Epiſcopatum in eadem civitate inſtituit, literaſque obtinuit à Joanne Papa, quibus Epiſcopatûs illius erectionem confirmat, quæ referuntur Tomo IX Concil. pag. 785. in quarum fine legitur: ***Scriptum per manus Petri Notarii & Scriniarii S. R. E. in menſe Junio, Indict. V,*** ideſt anno Chriſti MVII. Hoc privilegium magnus Epiſcoporum numerus in Synodo Francofurti habita unanimiter laudarunt, & ſuis ſubſcriptionibus corroborarunt, ut in fine laudati reſcripti Apoſtolici legitur. Quare cum literæ Joannis Papæ datæ ſint menſe Junio anni MVII, Concilium illud Francofordienſe in quo lectæ ſunt, celebratum dici debet eodem anno, quo Hermannus Contractus ex editione Caniſii & Chronographus Wirziburgenſis à Baluzio Tomo I Miſcellaneorum editus, hanc inſtitutionem referunt. Nec refert quod in tabulario Eccleſiæ Bambergenſis eodem Tomo IX Concil. Synodus Francofordienſis dicatur habita ***anno MVII, indictione V Kal. Novembris, regnante piiſſimo ac sereniſſimo Henrico ſecundo, anno regni ſui VI***, & indictio V menſe Septembri anni MVI more Romano initium ſumſerit; ibi enim indictio initium ſumit, vel à Natali Chriſti, vel à Kalendis Januarii, vel mendosè deſcripta eſt, quod conſtat tum ex literis Joannis Papæ, quæ anno MVII menſe Junio datæ ſunt ante Synodum Franco-

Digitized by Google

 fordienſem , tum ex anno VI regni Henrici , qui eodem menſe anni MVI inchoatus eſt.

V. *S. Brunonem ad Ruſſos Apoſtolum deſtinat, eique pallium mittit.*

Eodem Henrico ſecundo Germaniæ Rege regnante Sanctus Bruno, Ruſſorum Apoſtolus dictus , quia Ruſſis Pruſſiæ vicinis Evangelium annunciavit , à Tagmone Archiepiſcopo Magdeburgenſi conſecratus fuit Epiſcopus cum licentia Domini Papæ, palliumque ab eodem Pontifice miſſum accepit, ut ſcribit Ditmarus Merſeburgenſis Epiſcopus lib. *6.* qui Brunonem Conſcholarem ſuum vocat. Hic autem Pontifex alius eſſe non poteſt quam Joannes XVIII , qui , ex mox dictis, Legatum Apoſtolicum in Saxoniam pro conſecratione dicti Tagmonis miſit ; ideoque Bruno Joanne XVIII Eccleſiam regente , à Tagmone conſecratus eſt , cum aliunde conſtet ex eodem Ditmaro Sanctum Brunonem circa annum MVIII cum decem & octo ſociis martyrio coronatum eſſe : *Poſt mortem glorioſiſſimi Imperatoris* Ottonis III, inquit Ditmarus loco laudato , Bruno *regnante tunc ſecundo Domini gratia Henrico, ad Merſeburg veniens, benedictionem cum licentia Domini Papæ Epiſcopalem ab eo petiit, & ejus juſſione ab Archiepiſcopo Tagmone conſecrationem , & quod ipſe detulit huc pallium ibidem ſuſcepit.* Refert poſtea Brunonem ad lucrum animarum , laborem grandis & diverſæ viæ ſubiiſſe , tandemque in Pruſſia *XVI Kalend. Martii* decollatum *cum decem & octo ſociis*; quod martyrium Marianus Scotus , & Abbas Urſpergenſis anno octavo ſupra milleſimum conſignant. Ditmarus porrò Pruſſos & Ruſſos vicinos eſſe dicit, quod confirmat Helmoldus in Chronico Sclavorum lib. 1. qui *Pruzorum* nomine etiam Livoniam & Samogitiam complectitur , & cis mare Suevicum , primos ab oriente *Ruzos* locat, dein Polonos , *qui à Septentrione Pruzos habeant, ab Auſtro Boëmos.* Pruſſi autem circa annum 1170. quo Helmoldus chronicon ſuum abſolvit , *nec dum lumen fidei cognoverant* ut ipſemet loco laudato ſcribit. Ruſſia itaque illa , ad quam S. Bruno perrexit, non erat Ruſſia Alba, ſed provincia quædam Pruſſiæ & Poloniæ vicina. Ruſſorum enim gentem in multos populos diviſam fuiſſe , & Ruſſiam Albam , ſeu , ut nunc loquimur Moſcoviam , anno 988. regnante Volodomiro fidem Chriſtianam ſuſcepiſſe , oſtendit Annotator Baronii Tomo 3. De Sancto Brunone & ſociis legendus Bollandus ad diem XIV menſis Februarii.

VI. *Bellilocenſi monaſteri privilegium concedit.*

Fulco Nerra Comes Andegavenſis Jeroſolymis reverſus ultra Angerem fluvium Belloloco prope caſtrum Lochiarum Sanctiſſimæ Trinitati monaſterium conſtruxit , cujus conſecrationis ritum , cum Turonenſis Archiepiſcopus , in cujus diœceſi monaſterium illud poſitum , celebrare recuſaſſet , quia Fulconis votum Deo gratum eſſe non poſſe conteſtabatur , niſi prædia & mancipia Eccleſiæ Turonicæ ſurrepta priùs reſtitueret , Joannes XVIII Papa, ut Marca lib. 4. de

Concordia

Concordia cap. 8. num. 2. & San-Marthani in Abbatibus Bellilocenſibus pag. 149. demonſtrant, ipſum locum *ſub tuitione & defenſione SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, ſucceſſorumque noſtrorum*, inquit, *hujus Sanctæ Sedis Pontificum, humiliter deprecando & commendando poſui, ut nullius dominatio Regis & Principis, ſeu Archiepiſcopi, Epiſcopi, aut cujuſcumque dignitatis perſona, præfatum monaſterium inquietare, vel diſturbare, ſeu minuere audeat .... Statuimus autem eidem monaſterio Apoſtolicæ auctoritatis privilegium, ut nullo modo ab ullo Archiepiſcopo, vel Epiſcopo Sententiam excommunicationis ſuſtineat, neque pro aliquo jure, nec ordinatione quamcumque moleſtiam vel ab eiſdem Epiſcopis cogatur ſuſtinere, ut ſit quietus idem locus ſub jure & defenſione BB. Apoſtolorum Petri & Pauli & Pontificum ſuæ ſedis hujus in perpetuum. Quod ſi aliquis rebellis contra hanc noſtram auctoritatem, ſcilicet Archiepiſcopus, vel Epiſcopus quicumque ipſum locum excommunicare voluerit, ipſe ſit excommunicatus, & locus iſte abſolutus in æternum & in ſeculum ſeculi.* Hæc refert Baronius ad annum 997. num. 20. & ſeqq. quia Joannem illum perperam exiſtimavit, fuiſſe Joannem Placentinum Antipapam. Sed contra privilegium illud reclamavit Hugo Turonenſis Archiepiſcopus, ut in Sergio IV, Joannis XVIII ſucceſſore dicetur. SEC. XI.

VII. *Communionem Eccleſiæ CP. cum Rom. procuravit.*

Conſtantinopolitanam Eccleſiam cum Romana, Joannis XVIII tempore, communione conjunctam fuiſſe, eruit Baronius, non ſolum ex epitaphio ejuſdem Pontificis, ſed etiam ex Epiſtola Petri Antiocheni Epiſcopi ad Michaëlem Cœrularium ab ipſo, anno Chriſti milleſimo quinquageſimo quarto ſcripta, in qua hæc verba leguntur: *Cum Conſtantinopolim quadraginta ab hinc annis veniſſem, inveni tempore beatæ memoriæ Patriarchæ Domini Sergii prædictum Papam Joannem in ſacra miſſa unà cum aliis Patriarchis ſanctiſſimis relatum. Quomodo verò deinceps ejus relatio & commemoratio è medio ſublata ſit, & quanam de cauſa, ignoro.* Quo tempore & qua de cauſa ea inter utramque Eccleſiam communio rupta ſit, dicetur infra in Joanne XIX.

VIII. *E vivis excedit.*

Marianus Scotus, Wernerus Rollewinc, & Auctores variorum Catalogorum Romanorum Pontificum rotundo numero loquentes ſcribunt, Joannem XVIII ſediſſe annos quinque; ſed cum ex dictis conſecratus fuerit die XXVI Decembris anni MIII, & Sergius IV ejus ſucceſſor die decima ſeptima menſis Junii anni milleſimi noni nondum ſederet, ut infra oſtendetur, ne cogamur comminiſci interpontificium menſium quinque & fere ſex, dicendum eſt Joannem XVIII circa finem menſis Maii anni milleſimi noni obiiſſe, ſicque ſediſſe annos quinque & menſes quinque, menſis enim & dies ejus mortis certò detegi non poſſunt.

SER-

Digitized by Google

SERGIUS. IV *Pontif. CXLV.*

Anno Domini MIX.

I. *Sergius IV inthronizatur.*

SErgius hujus nomis IV, natione Romanus, ex patre Martino, antea Petrus Epiſcopus Albanenſis, inthronizatus & coronatus eſt Pontifex Romanus eodem anno nono ſupra milleſimum, menſe & die incertis; certè poſt diem decimum ſeptimum menſis Junii; nam Ughellus Tomo VII Italiæ Sacræ pag. 528. refert ejus diploma, quod his verbis abſolvitur: *Scriptum per manus Joannis Scriniarii S. R. E. in menſe Junio Indictione X...... Datum XV Kalendas Julii per manum Gregorii Epiſcopi & Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, anno, Domino propitio, Pontificatûs Domini Sergii quarti Papæ in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli, tertio, indictione decima*, qui characteres ſunt anni milleſimi duodecimi; quare ſi eo Chriſti anno, die decima ſeptima Junii adhuc tertium Pontificatûs annum numerabat, illum inierat anno milleſimo nono poſt eumdem diem.

II. *Antea dictus fuit Os porci.*

Hunc Pontificem, non verò Sergium II, ut Platina & Godefridus Viterbienſis in Chronico ſcripſêre, ante Pontificatum vocatum fuiſſe *Os porci*, vel *Bucca porci* habemus ex Catalogis Criticæ Baronianæ Tomo primo præfixis, & ex Ditmaro Auctore hoc tempore vivente, qui lib. 6. ſcribit: *Huic* (nempe Joanni) *ſuccedebant Sergius, qui vocabatur Bucca porci, atque Benedictus, ambo præclari & conſolidatores noſtri.* Ex Catalogis verò laudatis, ſecundus, tertius, quartus & quintus, poſt Joannem, qui vocatur Fatton, ſeu Faſanus, ſcribunt: *Sergius, qui vocatur Os Porci.*

III. *Legatum in Franciam mittit pro conſecratione monaſterii Bellilocenſis.*

Joannes XVIII, ut in ejus Pontificatu diximûs, monaſterio Bellilocenſi, in diœceſi Turonenſis Archiepiſcopi ſito amplum privilegium conceſſit, quod, ut ſcribit Petrus de Marca lib.4. de Concordia cap. 8. num. 2. Hugonem Turonenſem Archiepiſcopum commovit, qui ſtatim Romam accedens, ſummis precibus à Sergio IV, qui nuper Joanni XVIII ſucceſſerat, contendit, ut monaſterii conſecrationem ſibi juxta canones & Juſtiniani legem permitteret. Verùm repulſus eſt Hugo, hac exceptione, quod Fulconi Comiti Andegavenſi liberum fuerit in fundo ſuo, propriaque hæreditate monaſterium conſtruenti, ipſum ejuſque conſecrationem Romanæ Eccleſiæ conferre, quia *cujus eſt hæreditas, ipſius & conſecratio.* Quare Hugo accepta è manibus Gregorii Silvæ Candidæ Epiſcopi virgulâ, jus omne quod ſibi competebat, in Romanam Eccleſiam tranſtulit. Sergius verò IV in Gallias Petrum Vipernenſis Eccleſiæ Epiſcopum direxit,

Digitized by Google

direxit, monaſterium illud vice ſua conſecraturum, uti narrat ibidem Marca ex ejuſdem Sergii reſcripto. Conſecratio autem illa facta eſt anno milleſimo decimo, ut teſtatur Chronicon Turonenſe MS. ac diploma eodem anno datum. Hæc refert Baronius ad annum 997. ex Glabro lib. 2. cap. 4. ſed hic perperam aſſerit, Pontificem aliquid tentaſſe contra canones, & Turonenſi Archiepiſcopo repugnante factam eſſe Bellilocenſis Eccleſiæ conſecrationem. SEC. XI.

IV. *Decidit litem inter Hamburgenſem & Verdenſem Epiſcopos.*

Lis erat inter Libentium Archiepiſcopum Hamburgenſem, & Bernarium Epiſcopum Verdenſem de parochia Ramſola dicta, quam hic intra terminos ſuæ diœceſis eſſe dicebat; contra verò Libentius ſibi vindicare conabatur, eò quod Sanctus Anſcharius, primus provinciæ illius Apoſtolus; fugiens incendium urbis Hamburgi, illic erexiſſet oratorium, collocaſſet reliquias & Monachorum conventum. Quare libentius anno decimo ſupra milleſimum Oddonem Legatum ad Sergium Papam, pro definienda lite, & componenda diſcordia, miſit. Prævaluit apud Pontificem tanti memoria Præſulis, ob idque Libentio Archiepiſcopo Hamburgenſi cauſam adjudicavit. De his agunt Adamus Bremenſis lib. 1. cap. 13. lib. 2. cap. 32. & Crantzius lib. 3. cap. 48.

V. *Mortalitatem explet.*

Sergium Papam anno duodecimo ſupra milleſimum obiiſſe tradunt Marianus Scotus & Sigebertus, qui eodem pariter anno Benedicti VIII ejus ſucceſſoris ingreſſum recenſent, licet enim ex ſubſcriptione diplomatis Sergii, quam numero primo retulimus, conſtet Sergium die XVII Junii ejuſdem anni MXII adhuc in vivis fuiſſe, ex duabus tamen chartis à Baronio relatis, conſtat pariter Benedictum VIII eodem anno ſediſſe. Primam refert anno 1012. num. 5. in hæc verba: *Datum VI Kalendas Ianuarii per manus Benedicti Epiſcopi Portuenſis, & Bibliothecarii S. Apoſtolicæ ſedis, anno, Deo propitio, Pontificatûs domini Benedicti ſanctiſſimi octavi Papæ, octavo, imperante domino piiſſimo Imperatore Auguſto Henrico anno ſexto, indictione tertia, menſe Decembris die XXVI*, legendum die XXVII, qui dies concurrit cum VI Kal. Januarii. Quod ſi Benedictus VIII anno tantum 1013. Pontificatum iniiſſet, die XXVII Decembris anni MXIX, quo illa charta certiſſime exarata, annum octavum nondum numeraſſet, ideoque ante diem XXVII Decembris anni MXII Pontificatum ſuſceperat. Sed & ex alia charta à Baronio anno 1019. num. 6. itidem relata, liquet Benedictum VIII jam fuiſſe Papam die XXIII Novembris anni MXII, hæc enim his verbis inchoatur: *In nomine Domini Salvatoris noſtri Ieſu Chriſti anno, Deo propitio Pontificatûs domini Benedicti ſummi Pontificis & univerſalis octavi Papæ in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli octavo, imperante Domino piiſſimo perpetuò Auguſto Henrico à Deo coronato magno Imperatore anno ſexto, indictione tertia, menſis Novembris die XXIII.*

Digitized by Google

SEC. XI. Indictio tertia cum menſibus Novembris & Decembris in illis duobus chartis conjuncta, & annus ſextus Henrici Imperatoris, ſunt certiſſimi characteres anni milleſimi decimi noni, quo ideo anno Benedictus VIII, die XXIII Novembris jam numerabat annum Pontificatûs octavum, ideoque illum ſuſceperat anno MXII ante eumdem diem. Ex quibus neceſſariò ſequitur Sergium IV obiiſſe poſt diem XVII Junii & ante diem XXIII Novembris ejuſdem anni MXII.

VI. *Ejus epitaphium & virtutes.* Sergium IV fuiſſe in pauperes liberalem, aliiſque multis virtutibus ornatum habemus ex ejus epitaphio, quod Cæſar Raſponus lib. 1. de Baſilica Lateranenſi cap. 8. ſcribit non longè fuiſſe ab introitu & ab Oratorio ſancti Thomæ. Tale autem eſt.

Quisquis ad hæc tendis ſublimia limina, Lector,
Et caperis tanta nobilitate Domus;
Intentis oculis aula percurrere raras
Deſine materias, arte juvante manus.
Lumina cum greſſu pendente arguta coercens,
Reſpice ſolicitus, quid velit hic titulus.
Hic tumulata jacent paſtoris membra ſereni,
Quem decus Eccleſia contulit Omnipotens:
Pauperibus panis, nudorum veſtis opima,
Doctor & egregius qui fuit in populo.
Iura Sacerdoti, lætas dum videt ariſtas,
Cœtibus æquavit naviger Angelicis.
Albanum regimen luſtro venerabilis uno
Rexit: poſt ſummum ducitur ad ſolium.
In quo mutato permanſit nomine, Præſul.
SERGIUS EX PETRO: ſic vocitatus erat.
Ductus mente pia, Ieſu, dic, parce Redemptor:
Vtque vicem capiat, dic, Deus hunc habeas.

Sequebatur poſtea notula Chronologica, quæ ſine dubio eraſa erat, cum diverſimode deſcribatur apud Baronium, Ciaconium & Raſponum, ideoque hic eam omittimus. Ex hoc Epitaphio liquet etiam Sergium IV ante Pontificatum dictum fuiſſe Petrum, & per quinquennium Albanenſi Eccleſiæ præfuiſſe. Licet Sergius IV nullo publico cultu donatus ſit, ejus tamen memoria in Menologio Benedictino legitur die XVIII menſis Auguſti, inquit Mabillonius in Indice Sanctorum prætermiſſorum Seculi VI Benedict. part. 1. qui dies eſt forſan ejus mortis, obiit enim ex dictis poſt diem XVII Junii & ante diem XXIII Novembris anni MXII.

BENEDI-

BENEDICTUS VIII *Pontif. CXLVI.*

Anno Domini MXII.

CUm menſis & dies mortis Sergii IV divinari non poſſint, certò etiam ſciri nequit, quibus menſe & die inthronizatus fuerit Benedictus VIII ejus ſucceſſor natione Tuſculanus, ex patre Gregorio Comite Tuſculano, dictus antea Joannes Epiſcopus Portuenſis. Illud ſolum conſtat ex probatis in morte Sergii IV, Benedictum poſt diem XVII Junii, & ante diem vigeſimum tertium menſis Novembris anni milleſimi duodecimi Pontificatum ſuſcepiſſe. Quod in hac Chronologiæ Pontificiæ obſcuritate ſcire ſufficit. I. *Benedictus VIII fit Papa.*

Benedictus VIII legitimè in ſummum Pontificem electus, in Germaniam ad Henricum Regem fugere coactus eſt, Româ expulſus à Gregorio quodam, qui ſchiſma faciens Apoſtolicam ſedem invaſit, ut teſtatur Ditmarus in fine lib. 6. ubi poſtquam locutus eſt de Joanne cognomento Phaſano, ſeu de Joanne XVIII; *Huic*, inquit, *ſuccedebant Sergius atque Benedictus ambo præclari & conſolidatores noſtri. Papa Benedictus Gregorio cuidam in electione prævaluit: ob hoc iſte ad Nativitatem Dominicam* (anni MXII) *ad Regem in Palithi* (locus erat in Saxonia haud longe à Merſeburg, ubi, teſte eodem Ditmaro lib. 6. cap. 80. Rex Natale Domini celebravit) *venit cum omni paratu Apoſtolico, expulſionem ſuam omnibus lamentando innoteſcens.* De hoc ſchiſmate & profectione Benedicti in Germaniam neque Hermannus Contractus, nec Lambertus Schafnaburgenſis, nec Marianus Scotus, nec Sigebertus quidquam habent; ſolus Wernerus Rollewink in Faſciculo Temporum ſcribit: *Schiſma XIII Eccleſiæ fuit inter Benedictum octavum, & quemdam alium intruſum: ſed poſt Benedictus obtinuit, ejecto iterum intruſo.* II. *Sede pulſus ad Germaniæ Regem pergit.*

Henricus Germaniæ Rex collecto exercitu Romam perrexit circa finem anni decimi tertii ſupra milleſimum, idem enim Ditmarus teſtatur, eum XI Kalendas Octobris è Saxonia diſceſſiſſe per Bavariorum fines atque Suevorum, & inde uſque ad Romam properaſſe, ubi anno tantum milleſimo decimo quarto pervenit, teſte Chronici Hildensheimenſis Auctore, qui annum à Natali Chriſti incipiens, annum MXIV ita orditur: *Natalem Domini Rex Papiæ celebravit.* S. Henrici Regis poſtea Imperatoris ad vindicandam injuriam Apoſtolicæ Sedi illatam Romam adventu perterritus Gregorius pſeudo-Papa ſchiſmaticus, relicta Urbe aufugit: Benedictus verò Pontifex, quem Rex præmiſerat eamdem Petri Cathedram recepit. Ceterum Henricum Regem præmiſiſſe Romam Benedictum ex eo poſſumus intelli- III. *In ſedem reſtituitur.*

SEC. XI. intelligere; quod Rodulphus Glaber hujus temporis Scriptor in fine libri I. ait, venienti Henrico in Urbem, Benedictum obviam proceſſiſſe.

IV. *S. Henricum Imp. coronat.*

Cum Benedictus Papa Henrico Regi Romam venienti coronam Imperialem conferre decreviſſet, pro inſigni Imperiali Regi conferendo, juſſit, inquit Glaber laudatus, fabricari aureum pomum, atque circumdari per quadrum pretioſiſſimis quibuſque gemmis, ac deſuper auream crucem inſeri. Erat autem inſtar ſpeciei hujus mundanæ molis, quæ videlicet in quadam rotunditate circumſiſtere perhibetur, ut dum illud reſpiceret Princeps terreni imperii foret ei documentum, non aliter debere imperare vel militare, quam ut dignus haberetur vivificæ Crucis tueri vexillo: in ipſo etiam diverſarum Gemmarum decoramine, videlicet imperii culmen plurimarum virtutum ſpeciebus exornari oportere. Venienti & urbi jam appropinquanti Henrico obviam proceſſit pius Pontifex, quodque pararat ſtemma & inſigne Imperii eidem obtulit, ac paulò poſt in Urbem introductum unà cum Cunegunde conjuge ejus ſanctiſſima, titulo & corona Imperii decoravit. Chronographus Hildensheimenſis, qui, ut jam dixi, annum à Natali Christi inchoat, annum MXIV ita exorditur: *Natalem Domini Rex Papiæ celebravit. Inde comitatu Regali Romam pergens, Imperialis coronæ Diadema à Sancti Petri Vicario Benedicto, ſexto Kal. Martias* (legendum decimo ſexto Kal. Martias, ut mox oſtendetur) *cum generali electione ſuſcepit. Ejuſque contectalis Domna Cunigunda idem Deo annuente promeruit.*

V. *Tempus & Pompa coronationis.*

Tempus & pompam inaugurationis hujus ſignantius exprimit Ditmarus initio libri 7. *Decurſis*, inquit, *à Dominica Incarnatione poſt millenarii plenitudinem numeri annis tredecim, & in ſubſequentis anni ſecundo menſe, ac hebdomada tertia, anno autem regni ejus* (Henrici) *decimo tertio, & die Dominica, ac ſexto Kalendas Martii* (legendum decimo ſexto Kalendas Martii, quia dies XIV Februarii ſeu decimus ſextus ante Kalendas Martii anno MXIV coincidit cum die Dominica, non autem ſextus ante Kalendas Martii, qui eo anno incidit in feriam quartam) *Henricus Dei gratia Rex inclytus à Senatoribus duodecim vallatus, quorum ſex raſi barba, alii prolixa myſticè incedebant cum baculis, cum dilecta ſuimet conjuge Chunegunde ad Eccleſiam ſancti Petri, Papa expectante venit. Et antequam introduceretur, ab eodem interrogatus, ſi fidelis velles Romanæ patronus eſſe & defenſor Eccleſiæ, ſibi autem ſuiſque ſucceſſoribus per omnia fidelis, devota profeſſione reſpondit. Et tunc ab eodem inunctionem & coronam cum contectali ſua ſuſcepit. Priorem autem coronam ſuper altare Principis Apoſtolorum ſuſpendi præcepit. Eodem die Papa eis cœnam ad Lateranum fecit copioſam.* Hic porrò non omittendum S. Henricum Imperatorem globum illum aureum cum cruce, Imperii

ſtemma

ſtemma ſibi à Benedicto Pontifice donatum, ut numero ſuperiori di- **SEC. XI.**
ximus, protinus miſiſſe *ad Cluniacenſe monaſterium Galliarum, quod etiam tunc temporis habebatur religioſiſſimum cæterorum, cui & alia dona plurima contulerat ornamentorum, inquit Glaber laudatus.*

VI. *S. Henricus Romanæ Eccleſiæ olim data confirmat.*

S. Henricus Imperator Romæ exiſtens diploma edidit, quo patrimonia Eccleſiæ Romanæ ab anteceſſoribus quondàm collata Benedicto Pontifici ejuſque ſucceſſoribus, gratitudinis ergo, & pietatis in Principem Apoſtolorum amore confirmavit. Baronius qui illud diploma recitat, ait ſe illud contuliſſe cum quatuor exemplaribus, in quibus omnibus addititium eſt nomen Ludovici Pii Imperatoris: *Exarchatum Ravennatem*, inquit Imperator Henricus, *cum integritate, cum urbibus, civitatibus, oppidis & caſtellis, quæ piæ recordationis Dominus Pippinus, & Dominus Carolus, & Dominus Ludovicus, & Otto, & itidem Otto filius ejus, prædeceſſores videlicet noſtri B. Petro Apoſtolo & prædeceſſoribus veſtris jam dudum per donationis paginam contulerunt*, &c. Cum enim Donatio Ludovici Pii ſuppoſititia ſit, ut ſuo loco probavimus, Otto Imperator in diplomate anno 962. dato, nullam ejus mentionem facit, quæ tamen facienda fuiſſet, ſi Ludovicus, uti Pippinus & Carolus, aliquam donationem Eccleſiæ Romanæ feciſſet. In diplomate autem Henrici, Ludovici Pii nomen addititium eſſe, ſequentia ejuſdem diplomatis verba demonſtrant: *Per hoc noſtræ delegationis pactum confirmamus donationes, quas piæ recordationis Pippinus Rex & poſtea domnus Carolus excellentiſſimus Imperator, ac deinceps Ottones piiſſimi, beato Petro Chriſti Apoſtolo ſpontanea voluntate contulerunt*, ubi Ludovici Pii nomen tacetur, quia in præcedentibus etiam tacitum fuerat, ut obſervavit Annotator Baronii.

VII. *Statuit ut Rom. Pontificis conſecratio coram miſſis fiat.*

Eodem tamen diplomate Henricus Imperator expreſſis verbis confirmat conſtitutiones Eugenii II & Leonis IV Pontificum Romanorum, quibus præcipitur, ut Pontifex, qui electus fuerit, non conſecretur, niſi in præſentia miſſorum Imperialium: *ſecundum* quod, inquit, *in pacto & conſtitutione ac promiſſionis firmitate Eugenii Pontificis ſucceſſorumque illius continetur, ut omnis Clerus & univerſi populi Romani nobilitas propter diverſas neceſſitates & Pontificum irrationabiles erga populum ſibi ſubjectum aſperitates, ſacramento ſe obliget, quatenus futura Pontificum electio, quantum uniuſcujuſque intellectus fuerit, canonicè & juſtè fiat, & ut ille qui ad hoc ſanctum regimen eligetur, nemine conſentiente conſecratus fiat Pontifex, priuſquam talem in præſentia Miſſorum noſtrorum, ſeu univerſæ generalitatis, faciat promiſſionem pro omnium ſatisfactione, ac futura conſervatione, qualem Domnus & venerandus ſpiritualis pater noſter Leo ſponte feciſſe dignoſcitur.* Decretum illud Henrici Imperatoris, de Pontificis Romani conſecratione coram Legatis Cæſareis facienda, locum habuiſſe indicat Petrus Damiani, qui Alexandro II Papa ſedente,

Digitized by Google

SEC. XI. ait in lib. 2. Epiſt. 20. electionem Pontificiam *per Epiſcoporum Cardinalium fieri debere principale judicium, itaut ſecundo loco jure præbeat Clerus aſſenſum; tertio popularis favor attollat applauſum; ſicque ſuſpendendam eſſe cauſam, uſque dum Regiæ Celſitudinis conſulatur auctoritas, niſi periculum fortaſſis immineat, quod rem quantocius accelerare compellat.* Sed hic mos tandem non multò poſt Petrum Damiani, certè hoc eodem ſeculo undecimo, per Romanorum Pontificum cum Imperatoribus diſſidia penitus exolevit, ut ex dicendis conſtabit.

VIII. *Benedicto PP perſuadet ut ſymbolum Romæ in Miſſa cantetur.*

Idem Henricus Imperator antequam Româ diſcederet, interrogavit Romanos Presbyteros cur poſt Evangelium Symbolum non canerent in Miſſarum celebratione, quod teſtatur teſtis oculatus Berno Augienſis Abbas in libro de Rebus ad Miſſam pertinentibus, ubi cap. 2. ſcribit: *Romani* Symbolum poſt Evangelium *uſque ad hæc tempora divæ memoriæ Henrici Imperatoris nullo modo cecinerunt. Sed ab eodem interrogati cur ita agerent, me coram aſſiſtente, audivi eos hujuſmodi reſponſum reddere, videlicet quod Romana Eccleſia non fuiſſet aliquando ulla hæreſeos fæce infecta; ſed ſecundum S. Petri doctrinam in ſoliditate Catholicæ fidei permaneret inconcuſſa. Et ideo his magis neceſſarium eſſe illud Symbolum ſæpius cantando frequentare qui aliquando ulla hæreſi potuerunt maculari. At Dominus Imperator non antea deſiit, quam omnium conſenſu id domino Benedicto Apoſtolico perſuaſit, ut ad publicam miſſam illud decantarent.* Illud Bernonis teſtimonium viros eruditos Cardinales Baronium & Bonam, Hugonem Menardum, alioſque veterum rituum ſcrutatores ſagaciſſimos adduxit, ut crederent, ante ſeculum undecimum nullum fuiſſe in Miſſa apud Romanos ſymboli uſum. Sed Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 4. art. 5. num. 11. aſſerit Symboli in miſſa recitationem longè antiquiorem in Eccleſia Romana exiſtere, quam illi Auctores exiſtiment, quod probat tum ex Ordinibus Romanis II, V & VI à Mabillonio Muſæi Italici Tomo 2. publicatis, tum ex Amalarii Abbatis Egloga in Ordinem Romanum, edita à Baluſio in Appendice ad Capitularia Regum Francorum, in qua agit de Symbolo. Tum idem oſtendit ex Walafrido Strabone, ex Leone III Papa & ex Joanne VIII, ex quibus confici concludit, toto ſeculo nono ſymbolum in miſſa apud Romanos dictum fuiſſe. Ad Bernonis verò teſtimonium reſpondet, Bernonem non negare abſolutè apud Romanos ſymbolum in miſſa dictum fuiſſe, ſed *decantatum*, quia revera ſolemni modulatione, ut in aliis Eccleſiis non cantabatur, ſed ſolum recitabatur ad eum ferè modum, quo in Eccleſia Lugdunenſi Epiſtola, quæ alibi præcinitur, à Subdiacono alta, clara & diſtincta voce abſque ulla cantûs inflectione legitur. Hujus reſponſionis teſtem profert Leonem III, qui in Collatione cum Legatis Concilii Aquiſgranenſis, de qua in ejus Vita egimus,

Digitized by Google

egimus; *quod verò*, inquit, *aſſeritis, ideo vos ita cantare Symbolum, quoniam alios in iſtis partibus vobis priores audiſtis cantaſſe. Quid ad nos? Nos enim id ipſum non cantamus, ſed legimus, & legendo docere, nec tamen legendo aut docendo addere quippiam eidem ſymbolo inſerendo præſumimus.* Henricus itaque Imperator Benedicto Papæ tantum perſuaſit, ut Symbolum in Miſſa Romæ cantaretur, quod antea tantum legabatur. Porrò ut ad Henricum Imp. redeam, hic Româ *Papiam rediit. Ibi ſanctum Paſcka feriavit. Inde namque regrediens Pentecoſten Babenberg* [ideſt Bambergæ] *feſtivè peregit*, inquit Chronographus Hildenſheimenſis laudatus. *S E C. XI.*

Anno Chriſti milleſimo decimo ſexto Benedictus magnanimus Pontifex Saracenos Eccleſiæ littora invadentes parato exercitu, milite moto expugnavit, & ex Hetruria expulit. Rem narrat Ditmarus lib. 7. *In Longobardia*, inquit, *Saraceni navigio venientes, Lunam civitatem fugato Paſtore, invadunt, & cum potentia, ac ſecuritate fines illius regionis inhabitant, & uxoribus incolarum abutuntur. Quod cum Domno Apoſtolico nomine Benedicto fama deferret, omnes S. matris Eccleſiæ tam Rectores, quam Defenſores congregans, rogat, ac præcipit, ut inimicos Chriſti talia præſumentes, viriliter ſecum irrumperent, & adjuvante Domino occiderent. Inſuper ineffabilem navium multitudinem tacitè præmiſit, quæ eis redeundi poſſibilitatem interciperet. Hoc Rex Saracenus animadvertens primò indignatus, & tandem paucis comitatus naviculâ imminens periculum evaſit. Sui verò omnes conveniunt, & adverſantes prius irruunt hoſtes, eoſque mox fugantes, miſerabile dictu, tres dies, & noctes proſternunt. Reſpexit tandem Deus gemitu piorum placatus, & odientes ſe fugavit, & in tantum devicit, ut nec uno de his relicto interfectorum, & eorundem ſpoliorum multitudinem victores numerare nequirent. Tum Regina eorum capta ob audaciam jure plectitur. Aureum capitis ejus ornamentum, invicem gemmatum, Papa præ ceteris vendicavit, poſt quam Imperatori ſuam tranſmiſit partem, quæ mille libris computabatur. Diviſa omni præda, victrix turba, læta mente ad propria revertitur, ut triumphanti Chriſto dignas perſolveret odes. Rex autem prædictus morte conjugis & ſociorum admodum turbatus, Summo Pontifici ſaccum caſtaneis refertum miſit, & per hujus procuratorem tot ſe in proxima æſtate milites eſſe laturum intimavit. Perſpecta hac legatione Papa marſupium eidem milio plenum internuncio talibus dictis reddidit: Si non ſufficiat ſibi Apoſtolicam ſatis læſiſſe dotem, ſecundò veniat, & tot loricatos, vel plures ſe hic inventurum pro certo ſciat.* Hæc Ditmarus narrat, dum de rebus anno MXVI geſtis verba facit. Porrò *Luna* quam invaſerant Saraceni, appellatur hodie *Luca*, eſtque civitas libera, à qua aliqua loca pendent.

IX. *Benedictus PP. Saracenos vincit, & ex Hetruria pellit.*

Tomo IX Concil. pag. 810. extat Epiſtola Benedicti VIII Papæ ad Epiſcopos Burgundiæ, Aquitaniæ & Provinciæ, Burchardo ſcilicet Archiepiſ-

X. *Invaſores bonorum monaſterii Cluniacenſis excommunicat.*

Digitized by Google

SEC. XI. Archiepiſcopo Lugdunenſi, aliiſque decem & octo, quà Archiepiſcopis, quà Epiſcopis, quorum ſedes & nomina in eadem deſignantur, in qua Pontifex ait, ſe ſe *in præſentia Deo devoti domini Roberti Regis Francorum, Principumque ejus & Optimatum, qui cum eo venerant ad Limina Apoſtolorum, & reclamatoria legatione* Odilonis Cluniacenſis Abbatis percepiſſe, terras & poſſeſſiones ejuſdem monaſterii ita à quibuſdam diripi, ut monachi ſolitam curam ſupervenientium hoſpitum & pauperum non poſſint exercere. Quare eos invaſores anathemate percellit, & nominatim quoſdam ex illis, mandatque præfatis Epiſcopis, ut illos ſimiliter excommunicent, & Presbyteris ſibi commiſſis excommunicare præcipiant. Omnibus præterea Principibus præfatarum provinciarum munus benedictionis & abſolutionis mittit, eo fine ut prædicti loci adjutores & defenſores ſemper exiſtant. Quò præciſè anno Robertus Rex Francorum Romam, orationis causâ adierit, certò ſciri non poteſt, ideoque nec quo anno Epiſtola data ſit, ſed Annotator Baronii multis probat hæc contigiſſe anno MXVIII, vel aliquo ex tribus ſubſequentibus. Data eſt Epiſtola *Kal. Septemb.* ſine alia nota Chronologica.

XI. *Iudaeos pro immani ſcelere in Imaginem Chriſti decollari jubet.*

Baronius ad annum MXVII ex fragmentis Hiſtoriæ Aquitanicę & Francorum poſt recenſitos Manichæorum errores, atque ſupplicia, refert his diebus in Paraſceve poſt crucem adoratam uſque ſabbatum ſanctum circa veſperam, concuſſam eſſe Romam à vi ventorum, & penè omnes Romanos, tam Chriſtianos, quam Judęos mortuos eſſe. Quemdam verò Judęum Chriſtianis intimaſſe, in Paraſceve in Synagoga Judęorum Imaginem Chriſti deluſam eſſe, ſicut fecerant domino parentes eorum. Quod Benedictus Papa ſollicitè inquirens & probans, mox Judęos, qui hoc egerant, juſſit decollari, quibus decollatis ceſſaverunt venti. Cum autem nova hęreſis Manichęorum, cujus occaſione Clerici Aurelianenſes cremati ſunt, & Concilium Aurelianenſe celebratum, referri debeat ad annum MXXII, ut oſtendit Annotator Baronii, hoc pariter ſupplicium, Judæis, propter immane illud ſcelus irrogatum, ad illum circiter annum pertinet, cum, eodem Baronio teſte, recitetur in iis fragmentis poſt illud Concilium & poſt punitionem Manichæorum.

XII. *Proficiſcitur in Germaniam.*

Benedictum Papam anno decimo nono ſupra milleſimum iterum in Germaniam profectum eſſe diſertè teſtatur Chronographus Hildensheimenſis ad eum Chriſti annum: *Eo anno*, inquit, *in Paſcha Papam de Roma Bavenberg* (ideſt Bambergæ) *hoſpitio ſuſcepit*, Henricus ſcilicet Imperator. Huic Chronographo ſuffragantur Lambertus Schafnaburgenſis & Marianus Scotus in Chronicis. Hermannus Contractus, qui in priori editione Chronici ſui, hanc profectionem Germanicam anno MXIX rectè etiam affixit, ait Benedictum Bambergæ Eccleſiam

Digitized by Google

Eccleſiam Sancti Stephani dedicaſſe. Wippo presbyter Scriptor coævus SEC. XI.
in Vita Conradi Salici Imperatoris loquens de Epiſcopatu Bambergenſi à S. Henrico Imp. fundato, ait: *Ad cujus dedicationem domnum Apoſtolicum nomine Benedictum aſcivit, cujus auctoritate ad tutandum locum privilegia publicâ ſtipulatione confirmavit.* Auctor Vitæ S. Cunegundis apud Surium die 3. Martii meminit Baſilicæ S. Stephani illic erectæ, *ad quam*, inquit, *dedicandam Benedictum Papam, quem præfatus Deo dignus Imperator Henricus ad confirmandum Bambergenſem Epiſcopatum advocaverat, venire rogavit.* Tunc Henricus Imperator ipſam civitatem Bambergenſem cum juribus ſuis plenè ſubjecit Romanæ Eccleſiæ. Leo enim Oſtienſis lib. 1. cap. 47. ſcribit: *Hic idem Auguſtus ex ſui patrimonii ſumptibus conſtruxit Eccleſiam ad honorem S.Georgii, quam advocato Benedicto Papa conſecrari fecit; Epiſcopalemque in ea ſedem conſtituens, beato Petro ex integro obtulit, ſtatuto per annos ſingulos cenſu, equo uno optimo albo, cum ornamentis omnibus & phaleris ſuis, centumque marchis argenti. Poſtmodum Leo nonus Papa Vicariatûs gratia, Beneventum ab Henrico Conradi filio recipiens, prædictum Bambergenſe Epiſcopium, ſub ejus ditione remiſit, equo tantum, quem prædiximus, ſibi ſervato.* De hac Bambergæ & Beneventi permutatione agemus in Leone IX. Interim hîc obſervandum, plures Bambergæ à S. Henrico fuiſſe Eccleſias erectas, nempe S. Stephani, S. Georgii, & S. Petri, quam ultimam Joannes Patriarcha Aquileienſis dedicaverat, ut ex Vita S.Cunegundis, ex Ditmaro lib. 6. Hermanno Contracto, aliiſque liquet.

Benedicto VIII ſedente Guido Aretinus, Monachus Benedictinus in XIII.
Italia cum maxima omnium admiratione, novam addiſcendi muſicam *Guidonem*
rationem invenit, adeo ut puer paucis menſibus addiſceret, quod plu- *Aretinum*
ribus annis vix homo quilibet pollens ingenio addiſcere potuiſſet. De- *Auctorem*
lata res eſt ad Benedictum Papam, qui Guidonem Romam ad ſe accer- *Micrologi de*
ſendum curavit. Guido igitur Romam adiit, ut conſtat ex ejus Epiſtola *Methodo*
ad Michaelem Monachum S. Mariæ Pompoſiani monaſterii data, quam *cantandi*
refert Baronius anno MXXII: *Multum itaque*, inquit Guido, *Pontifex* *Romam vocat.*
meo gratulatus adventu, multa colloquens & diverſa perquirens, noſtrumque velut quoddam prodigium ſæpe revolvens Antiphonarium, præfixaſque ruminans regulas, non prius deſtitit, aut de loco, in quo ſedebat, abſceſſit, donec unum verſiculum inauditum ſibi, voti compos ediſceret, & quod vix credebat in aliis, tam ſubitò in ſe cognoſceret. Quid plura? infirmitate cogente, Romæ morari non poteram vel modicum, æſtivo fervore in locis maritimis ac paluſtribus nobis minante excidium. Tandem condiximus, mox hieme redeunte, me illuc debere reverti, quatenus hoc ipſum prælibato Pontifici (ſcilicet Benedicto VIII quem jam nominaverat) *ſuoque Clero debeat propalari.* Novam illam cantandi methodum, *ſolmificationem* vocant muſici, ſeu *gammam* cum notis Ut, Re, Mi, Fa, Sol, La,

SEC. XI. cujus arte pueri & puellæ in manu ſua cantandi peritiam facilius diſcere cœpêre, quam voce magiſtri, aut ullius inſtrumenti, inquit Trithemius. Guido muſicum ſuum opus *Micrologum* inſcripſit, illudque Theobaldo Aretino Epiſcopo dicavit. Hinc Domnizo Presbyter in Carmine de Geſtis Comitiſſæ Mathildis, agens de Theobaldo Aretino Epiſcopo ait:

> *Micrologum librum ſibi dictat Guido peritus*
> *Muſicus & Monachus, nec non Eremita beandus.*

Micrologi voce Scriptores mediæ & infimæ ætatis intellexêre librum in epitomes ſpeciem editum, indeque in Vita S. Theofredi Abbatis cap. 10. dicitur: *Denique quodam tempore familiari ſemotus obſequio Micrologum cudens de Lapſu mundi, ſenario determinat eum ſermone rythmico.* Extat alius Micrologus, ſeu liber *de Eccleſiaſticis obſervationibus*, ſive *de divinis officiis* inſcriptus, LXII capitibus conſtans, cujus cum Auctor ignoretur, libri ſui nomine Micrologus appellatur, quem Anonymum Gregorii VII tempore vixiſſe, ex capite XIV ejuſdem certum & indubitatum redditur, inde e Baronius, Bona Cardinalis lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 20. art. 4. aliique accuratè ſcripſêre, illum ſub ſeculi undecimi finem vixiſſe. Extat ille Micrologus de divinis officiis in Bibliotheca Patrum editionis Lugdunenſis. Sed ut ad Benedictum Papam redeam obiter hic notandum, eum à Guidone Aretino in prædicta Epiſtola ad Michaelem Abbatem vocari hujus nominis octavum: *Summæ Sedis Apoſtolicæ*, inquit, *Antiſtes Benedictus octavus, qui Romanam gubernat Eccleſiam.* Ex quo patet perperam Ciaconium eum appellare Benedictum VII.

XIV. *Sacras Reliquias ad Caſinenſe monaſterium dirigit.*

Anno vigeſimo tertio ſupra milleſimum idem Benedictus Pontifex multas Sanctorum Reliquias ex Lateranenſi Baſilica ſumptas ad monaſterium Caſſinenſe miſit, ut teſtatur Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 28. *Duo etiam argentea ſcrinia*, inquit, *plurimis ſanctorum referta Reliquiis, intra ipſum altare honorifice ſunt in marmore ſuperiori ſuſpenſa, quæ Reverendiſſimus Papa Benedictus ob amorem & reverentiam ſanctiſſimi Patris noſtri Benedicti, de ſacrario Lateranenſis palatii ſumpta ad Caſinenſem direxit Eccleſiam, primo Theobaldi Abbatis noſtri anno, Dominicæ verò Incarnationis milleſimo vigeſimo tertio; interdicens omninò, ne quis hinc aliquid ex iis auferre præſumat. Sunt autem iſtæ Reliquiæ de ligno domini, de Sanguine domini, de veſtimentis domini, de lapide ſancti Sepulchri; de velo ſanctæ Dei Genitricis Mariæ, Apoſtolorum Petri & Pauli, Andreæ, Joannis, Jacobi, Thomæ, Bartholomæi, Matthæi, Simonis & Judæ, & Matthiæ: ſpongia cum ſanguine ſancti protomartyris Stephani, Laurentii, Stephani Papæ, Martini Epiſcopi, Prudentii*, & aliorum quorundam Sanctorum ab eodem Leone Oſtienſi memoratorum.

Duo

SEC. XI.

XV. *Concilia Romæ & Ticini celebravit.*

Duo Concilia toto Pontificatûs ſui tempore celebraſſe dicitur Benedictus VIII. Primum Romæ anno MXV habuit, è cujus Actis nihil ſupereſt præter privilegium cœnobio Fructuarienſi collatum, quod ex Ferdinandi Ughelli Tomo 2. Italiæ Sacræ pag. 996. translatum eſt in Labbeanam Conciliorum editionem. Aliud etiam Ticini celebravit, ſed quo anno, incertum, cum nulla Chronologica nota inſigniatur, in quo adversùs Clericos incontinentes, eorumque concubinas & filios leges latæ ſunt. Eccleſiæ dedecus, & bonorum Eccleſiaſticorum ſecutam ex libidine Clericorum dilapidationem gravi ac luculenta oratione Pontifex expoſuit. Tum canones ſeptem promulgavit, qui ex[ta]nt eodem Tomo IX Concil. ſicuti & decretum Henrici Imperatoris, quo hic à Pontifice rogatus, his canonibus vim & auctoritatem publicæ legis per omnes ditiones ſuas addidit. Huic Synodo præter Benedictum Summum Pontificem ſubſcripsêre Archiepiſcopus Mediolanenſis, & quinque alii Epiſcopi. Celebrata eſt *Papiæ Kal. Auguſti imperante domino H. Glorioſiſſimo Auguſto*, ideoque poſt annum MXIII, Henricus enim dictus eſt Auguſtus die decima quarta Februarii anni milleſimi decimi quarti.

XVI. *Natura debitum ſolvit.*

Benedictum Papam anno milleſimo vigeſimo quarto ſupremum diem obiiſſe teſtantur Hermannus Contractus, Marianus Scotus & Sigebertus in Chronicis. Wernerus in Faſciculo Temporum, Auctor Magni Chronici Belgici, & plerique Catalogorum Auctores ei aſſignant annos ſedis undecim, menſes undecim, & dies XXI. Sed cum ex dictis menſis & dies ejus ordinationis detegi non poſſint, ita nec menſis & dies ejus mortis. Illud ſolum certò conſtat Joannem XIX ejus fratrem & in Pontificatu ſucceſſorem nondum ſediſſe die ſexta Junii anni MXXIV, ſed ordinatum eſſe ante menſem Octobrem ejuſdem anni, ideoque & Benedictum VIII ante menſem Octobrem ex hac vita migraſſe. Vide in Joanne XIX num. 1.

XVII. *SS. Odilonem & Romualdum maximè coluit.*

Sanctiſſimos viros Odilonem Abbatem Cluniacenſem, & Romualdum Camaldulenſis ordinis fundatorem magnopere coluit Benedictus VIII, ut teſtatur Petrus Damiani in Vita ejuſdem Odilonis apud Surium die prima Januarii: *Apoſtolicus igitur iſte*, inquit, *quem diximus Benedictus, dum adhuc viveret, beatum virum affectuosè dilexit, reverenter excoluit, & Apoſtolorum limina frequentanti neceſſarii ſumptûs opima ſæpe ſubſidia miniſtravit.* Id confirmat Jotſaldus Monachus in Vita & Virtutibus ejuſdem S. Odilonis apud Mabillonium Sec. VI Benedictino parte I. pag. 683. ubi poſtquam retulit Odilonem Regibus fuiſſe acceptum, ſubdit: *Non prætereundi ſunt etiam illi Sacerdotes & Apoſtolici viri, Silveſter, Benedictus, Joannes, & in ultimis piæ memoriæ Clemens, quorum gratiam ita promeruit, ut tanquam ex fratribus unus extiterit.* Et infrà pag. 701. *Præerat quondam Apoſtolicæ Sedi Senior Benedictus .... Qui beatum Odilonem clara affectione diligebat, & ſummo ſtudio excolebat, &*

 quoties

SEC. XI. *quoties arcis Romanæ mœniis ſui præſentiam vir beatus intuliſſet, larga liberalitate neceſſitudinum juvamen exhibebat.* Sanctum etiam Romualdum Benedictus Pontifex mirificè obſervavit, quem diu extra Italiam moras nectentem, Apoſtolicis literis in Italiam revocavit, Romamque venire præcepit, prout idem Petrus Damiani in ejuſdem Romualdi Vita teſtatur apud Surium die XIX Januarii.

XVIII. *Odilonis precibus de purgatorii pœnis liberatur.* Pœnis purgatorii Benedictum Papam expiatum ejuſdem Sancti Odilonis interceſſione, non ſolum Petrus Damiani in laudata B. Odilonis Vita, & in Epiſtola ad Nicolaum II Pontificem apud Baronium anno 1024. memoriæ prodidit, ſed & Jotſaldus Monachus jam laudatus pag. 701. Eamdem etiam hiſtoriam refert Sigebertus in Chronico ad annum MXXV: *Joanni Papæ*, inquit, *Stephanus* (legendum Benedictus) *frater ſuus apparens dixit, ſe infernalibus pœnis cruciari, ſed ſperare ſe interventu Odilonis Abbatis Cluniacenſis veniam poſſe conſequi, pro quo Odilo tandiu orando laboravit, donec ſibi revelaretur, ſe pro illo eſſe exauditum.* Ad quæ verba Mabillonius in Notula ad Vitam S. Odilonis obſervat, Sigebertum illis verbis, *infernalibus pœnis*, nihil aliud quam piaculares purgatorii flammas deſignare voluiſſe. Sed obſervandum prætereа falli Sigebertum in eo quod ſcribit, Benedictum Joanni XIX Papæ fratri ſuo apparuiſſe; ex Petro enim Damiani & ex Jotſaldo Monacho laudatis apparet, eum apparuiſſe, Joanni Portuenſi Epiſcopo, qui à Joanne XIX miſſus eſt ad Monaſterium Cluniacenſe: Joannes autem XIX nunquam fuit Epiſcopus Portuenſis, ut mox oſtendetur.

JOANNES XIX *Pontif. CXLVII.*

Anno Domini MXXIV.

I. *Joannes XIX Benedicto VIII germano fratri ſuccedit.* Quibus menſe, vel die anni vigeſimi quarti ſupra milleſimum, Joannes hujus nominis XIX, Benedicti VIII germanus frater, Pontificium thronum conſcenderit, incertum; illud ſolum certò conſtat ejus ordinationem peractam eſſe poſt diem ſextum menſis Junii, & ante menſem Octobrem ejuſdem anni MXXIV. Primum liquet ex libro 5. Hiſt. Ravenn. Rubei, in quo mentio fit chartæ à Joanne Papa datæ *octavo Idus Junii, quæ Pontificatus Ioannis VI, Imperii Conradi IV, indict. XIII ſcribitur*, qui characteres ſunt anni MXXX, quo, die ſexta Junii Joannes numerabat adhuc annum Pontificatûs ſextum, ideoque nondum eo die anno MXXIV ad eum evectus fuerat. Secundum eruitur ex privilegio Patriarchæ Aquileienſi ab eodem Pontifice conceſſo, quod refertur ab Ughello Tomo 5. Italiæ Sacræ pag. 48. diciturque *ſcriptum per manus Ioannis Cardinalis & Cancellarii vice Petri Diaconi menſe Septembri indictione decima* (legendum undecima,

undecima, ut demonſtrat Annotator Baronii anno 1024. num. 1.) *Datum per manus Boſſonis Epiſcopi & Bibliothecarii S. R. E. in menſe & indictione ſupraſcripta in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli anno quarto, Deo propitio, Pontificatûs Domni Joannis Summi Pontificis & univerſalis noni decimi Papæ.* Hi characteres conveniunt menſi Septembri anni MXXVII, ideoque eo menſe, anno MXXIV jam ordinatus erat, cum tunc numeraret annum Pontificatûs quartum. Ex hac etiam ſubſcriptione, & ex alia ab eodem Ughello Tomo. I. pag. 108. recitata, certò liquet hunc Joannem non vigeſimum, ſed decimum nonum appellatum fuiſſe. SEC. XI.

II. *Erat antea laicus.*

Joannem Papam ante Pontificatum Epiſcopum Portuenſem extitiſſe ſcribit Ciaconius, ſed ſine dubio fallitur, nam Glaber lib. 4. cap. 1. à Baronio laudatus, ait: *Erat quippe Joannes iſte cognomento Romanus, frater illius Benedicti, cui in Epiſcopatum ſucceſſerat, largitione pecuniæ, repente ex laicali ordine neophytus conſtitutus Præſul: ſed inſolentia Romanorum hujuſmodi adinvenit palliatæ ſubdoloſitatis ridiculum, ſcilicet, ut quemcumque pro ſuo libitu in præſentiarum ad Pontificatûs officium delegerint, mutato nomine, quod illi prius fuerat, aliquo magnorum Pontificum nomine illum appellari decernunt.* Quibus ex verbis conſtat, hunc Pontificem nomen mutaſſe, & Joannem ſe appellaſſe, ac inſuper ante Pontificatum adeptum, non fuiſſe Epiſcopum Portuenſem, ſed ex laicali ordine ad Pontificatum aſſumptum, quod ultimum etiam teſtatur Hermannus Contractus in Auctiori Chronico, quæ res cum eſſet inaudita, nullum enim hujuſmodi exemplum in electione Romanorum Pontificum præceſſerat, Glabri animum forſàn ita commovit, ut ſcripſerit Joannem *largitione pecuniæ* fuiſſe Pontificem conſtitutum, quod etiam Chronographus Virdunenſis, ſeu Hugo Flaviniacenſis, Chronici Virdunenſis Auctor, qui ineunte ſeculo XII floruit, literis mandavit.

III. *Laici virtutibus neceſſariis ornati eligi poterant.*

Sed quidquid ſit, ſi ceteræ virtutes eo gradu dignæ Joanni non defuerint, id haud magis ei in vituperium verti debet, quam ſancto Ambroſio, aliiſque, qui è ſtatu laicali ſubitò ſancti Præſules extiterunt; & ad eum meritò transferri poteſt, quod Fulbertus Epiſcopus Carnotenſis ſcripſit ad Guidonem Silvanectenſem Epiſcopum de ordinatione Ebuli, qui anno MXXIII, ex laico ad Remenſem ſedem evectus eſt in locum Arnulphi eo anno mortui: *Amor juſtitiæ*, inquit Fulbertus Epiſtola 38. juxta Ducheſnium 17. *qui tuam, pater, animam imbuit ab nativitate, fecit eam offenſam, & ab exceſſibus cautam. Cujus rei fidem cùm ex aliorum dictis, tum ex literis tuis evidenter accepi. Sed ab ordinatione Ebali Remenſis Archiepiſcopi non valde tibi timendum puto eſſe, ſi eſt, ut dicitur, ab infantia Chriſtianus, ſano ſenſu, ſacris literis eruditus, ſobrius, caſtus, amator pacis, & dilectionis, nullo crimine, nulla*

SEC. XI.

infamiæ nota turbatus; tandemque à Clero & populo ſuæ civitatis electus. Magni etenim viri, ut optime noſti, Ambroſius Mediolanenſis, & Germanus Autiſſiodorenſis aliique nonnulli, quia tales in laico habitu exiſterunt, ſubito nobis ſancti Præſules exierunt. Domnus verò Papa, cujus animadverſionem te revereri ſignificaſti, non eſt quod tibi meritò debeat ſuccenſere, ſi te graviter collapſæ ſanctæ Remenſi Eccleſiæ aliquam ſpem reſurrectionis audierit providiſſe.

IV. *Ioannes PP. Vniverſalis titulum Patriarchæ CP. concedere recuſat.*

Glaber loco laudato refert Græcos miſſa ad Joannem Pontificem circa annum milleſimum vigeſimum quartum legatione, ab eo obtinere tentaſſe, ut *liceret Eccleſiam Conſtantinopolitanam in ſuo orbe, ſicut Roma in univerſo, univerſalem dici & haberi*, multaque donorum xenia Romam tam Pontifici, quam ceteris, qui ſuæ parti favere conſpicerent, miſiſſe. Quod obtinere non potuerunt, quia cum fama de his per univerſam Italiam decurriſſet, vehemens commotio extitit, & Willelmus Abbas monaſterii Divionenſis ſancti Benigni brevem hac de re ad Pontificem, ſed ſermone pungentem Epiſtolam miſit, quam recitat, & ex ipſo Baronius, qui dolet quod ea mendoſa & verbis truncata ſit. Eamdem Epiſtolam refert Hugo Flaviniacenſis Abbas, qui in Chronico Virdunenſi de Joanne XIX ſcribit: *à quo cum requiſiſſet Conſtantinopolitanus Antiſtes, ut ſua Eccleſia, ſicut & Romana univerſalis diceretur, & donis eum, Romanoſque, qui Curiæ præerant innumeris flecteret; ita ut clanculò tentarent concedere quod rogabatur, omnis ob hoc vehementiſſime commota eſt Italia. Sed Galliarum Epiſcopi & Abbates, his obviare conati ſunt, quidam in perſona ſua, quidam verò literis miſſis Sedem Apoſtolicam viſitantes, & tantum opprobrium & dedecus auctoritatibus ad medium prolatis, quibus contradicere fas non eſſet, à Romana Eccleſia propulſantes. Nec defuit in his Petri Richardi (* Abbatis Virdunenſis *) authentica præſentia, imò omninò ſategit, ut Conſtantinopolitana præſumptio confutata quieſceret, filium ſe Romanæ Eccleſiæ, dum matri honori providebat, oſtendens. Inter alios quoque Willelmus Abbas eximius (* ſancti Benigni Divionenſis *) Epiſtolam Papæ miſit corpore brevem, ſed materia ingentem, & ſermone locupletem, quam hic inſerere non piguit.* Eam Epiſtolam poſtea recitat, quam ſicut & narrationem ſuam ex Glabro ſine dubio deſumpſit. At neque Glaber, neque Hugo Flaviniacenſis ſcribunt, Pontificem voluiſſe Græcis patrocinari, ſed tantum Græcos, Pontificem & eos, qui Curiæ præerant, clanculò tentaſſe ad obtinendum quod rogabant. Ex quo ad ſummum inferri poteſt, falſum per Italiam & Gallias rumorem ſparſum eſſe, Joannem ſcilicet Pontificem paratum fuiſſe Græcis concedere quod petebant. Verùm nihil penitus ab eo impetrare potuiſſe Græcos, docent Epiſtolæ Leonis Papæ IX ad Michaelem Conſtantinopolitanum Patriarcham, quibus expoſtulat de hujuſmodi titulo, *Oecumenicus*, quem reclamante

ſemper

ſemper Apoſtolica ſede contra jus faſque uſurpaſſent. Ex quibus apertè cognoſcitur, Legatos Græcorum à Joanne XIX fuiſſe repulſos.

V.
Conrado Regi Germaniæ in Italiam venienti occurrit.

Sanctus Henricus Imperator obiit III Idus Julii anni MXXIV & quidem ſine liberis. Ei in regnum Germaniæ eodem anno ſucceſſit Conradus *Salicus* dictus, qui anno MXXVI *circa tempus Quadrageſimæ cum exercitu Italiam adiit, & Paſcha Vercellis acto, totam, præter Lucam urbem Tuſciæ, Italiam in cis Romanis partibus ſibi ſubjugavit*, inquit Hermannus Contractus in Auctiori Chronico. Conrado in Italiam venienti occurriſſe Joannem Papam ſcribit Glaber initio lib. 4. *Cui* [ſcilicet Conrado] *protinus in deſcenſu Alpium, quem Curiam Gallorum licet corruptè vocant, in oppido Cumis* (legendum Comi, ut obſervat Baronius) *occurrit cum ſummo apparatu Papa Romanus, ut ante ſpoponderat*. Quid cum Conrado Rege egerit Pontifex nullus memoriæ tradidit, ſed conjectura eſt inter eos actum de electione & coronatione Conradi in Imperatorem; Wippo enim in Vita ejuſdem Conradi ſcribit, hunc natalem Domini ejuſdem anni MXXVI, à quo die annum MXXVII incipit, Eporediæ celebraſſe, ibique Rodulfi Regis Burgundiæ Legatos veniſſe, *promittentes illum Romam venturum ad electionem & conſecrationem Imperatoriam Regis Chuonradi*, de quibus ideo inter Papam & ipſum Conradum jam actum fuerat. Quod eò ſecurius dicendum, quòd Glaber loquens de electione Conradi in Regem Germaniæ, in exordio lib. 4. ſcribit, Pontificem Rom. ſcilicet Joannem XIX mandaſſe, *ut ſuſcepto quantocius Germaniæ ſceptro Romam pergeret, ſuſcepturus totius Italiæ coronam.*

VI.
Eum coronat Imperatorem

Eporediæ Conradus Rex *triumphando Romanam viſitat arcem*, inquit idem Wippo, qui poſtea pergit: *Igitur Rex Chuonradus Romam ingreſſus eodem anno, ut ſupra, ideſt, à Nativitate Salvatoris MXXVII, indictione decima, à Papa Joanne & univerſis Romanis Regio honore mirificè receptus eſt: & in die ſancto Paſcha, qui eo anno VII Kalendas Aprilis terminabatur, à Romanis ad Imperatorem electus, Imperialem benedictionem à Papa ſuſcepit, Cæſar & Auguſtus Romano nomine dictus.* Idem ſcribit Wolferus diſcipulus & æqualis S. Godehardi Epiſcopi Hildensheimenſis in ejus Vita apud Mabillonium Sec. VI Benedict. part. I num. 28. *Rex autem natale Domini feſtum Eporediæ* (nunc Ivrea, urbs eſt Epiſcopalis in finibus Salaſſorum ſub Metropoli Taurinenſi ad Duriam fluvium) *initiavit; inde ad limina Apoſtolorum tendens, feria tertia ante Cœnam Domini Romam felici proſperitate gaudens intravit, & in ſancto Reſurrectionis Domini die coronam Imperialis honoris à beato Joanne Apoſtolorum Vicario glorioſè percepit.* Wippo addit, uxorem ejus etiam coronatam eſſe Auguſtam: *Quin etiam*, inquit, *Regina Giſela Imperatricis conſecrationem & nomen ibidem accepit. His ita peractis in duorum*

Regum

Digitized by Google

SEC. XI. *Regum præſentia Rudolphi Regis Burgundiæ & Cnutonis Regis Anglorum, divino officio finito, Imperator duorum Regum medius ad cubiculum ſuum honorificè ductus eſt.*

VII. *Germaniæ Reges quando Imperatores dicti*

Ex his porrò Wipponis Presbyteri, in Aula Conradi Salici viventis, verbis liquidiſſimè conſtat, Imperatores à Romanis electos eſſe, & conſequenter eos, qui contendunt, Germaniæ Reges ſtatim ab electione dictos fuiſſe Imperatores, nomen ſuum viris doctis deridendum præbere, Wippo enim ibi diſtinctè aſſerit Conradum *à Romanis ad Imperatorem* electum, & poſtea *Imperialem coronam à Papa* ſuſcepiſſe, eoque pacto, inquit, *Cæſar & Auguſtus Romano nomine dictus* eſt. Antequam autem electus ſit & coronatus, eum ſemper Regem appellat, & poſtea ſemper Imperatorem, quas etiam loquendi formulas uſurpat Wolferus Auctor Vitæ S. Godehardi laudatus, nam uſque ad numerum 28. in quo Conradum à Papa corona Imperiali donatum aſſerit, eum ſemper vocat Regem, deinceps verò ſemper Imperatorem. Res itaque certiſſima eſt, Germaniæ Reges vi electionis non fuiſſe, nec ſe appellaſſe Imperatores, ſed tantum poſtquam à Romanis electi, Imperialem benedictionem à Romano Pontifice ſuſceperant.

VIII. *Canutus Angliæ Rex privilegia pro Anglis à Ioanne PP. & ab Imp. obtinet.*

Canutum ſeu Cnutonem Anglorum Regem, præcedentium Angliæ Regum exempla, & fides certa, penes Apoſtolorum Principem ſummam eſſe poteſtatem ligandi atque ſolvendi, movêre, ut Romanam peregrinationem inſtitueret, ut ipſemet in ſuis ad Epiſcopos Angliæ literis à Baronio anno 1027. & Tomo IX Concil. pag. 861. relatis, indicat. Ex ultimis verò Wipponis verbis numero ante ſuperiorem laudatis apparet, Malmesburienſem, Wigornienſem, Huntindonienſem, alioſque Britannicarum rerum Scriptores, hoc Romanum Canuti iter perperàm aliis annis, quam MXXVII conſignaſſe. In iis ad Epiſcopos Angliæ literis refert Canutus quanta benignitate à Joanne Papa, à Conrado Imperatore & à Rodulpho Burgundiæ Rege ſuſceptus ſit, à quibus, inquit, obtinui, *ut homines mei, tam mercatores, quam alii orandi gratia viatores, abſque omni angaria clauſurarum & telonéariorum, firma pace Romam eant, & redeant.* Deinde dicit: *Conqueſtus ſum iterum coram Domino Papa, & mihi valde diſplicere dixi, quod mei Archiepiſcopi in tantum angariebantur immenſitate pecuniarum quæ ab eis expetebantur, dum pro pallio accipiendo ſecundùm morem, Apoſtolicam ſedem expeterent, decretumque eſt ne id deinceps fiat. Cuncta enim quæ à Domino Papa, & ab Imperatore, & à Rege Rodulpho, ceteriſque Principibus, per quorum terras nobis tranſitus eſt ad Romam, pro mea gentis utilitate poſtulabam, libenter annuerunt*, &c. Tandem ſolvi jubet, quæ debentur, eleemoſynas, decimas & denarium, quos Romam ad ſanctum Petrum mittere Angli debebant.

Cùm

Digitized by Google

Cùm anno MXXIII in Concilio Pictavienſi agitata eſſet quæſtio, an ſanctus Martialis Lemovicenſis Epiſcopus primus Apoſtoli, vel Confeſſoris nomine vocandus eſſet, nihilque decidi potuiſſet, res delata eſt ad Synodum Pariſienſem anno MXXIV congregandam. Lemovicenſes Martialem vocandum eſſe *primum Confeſſorem*, non *Apoſtolum* contendêre; Pariſienſes verò eum etiam Apoſtoli nomine præter ceteros XII poſſe appellari. Robertus tandem Rex pro Pariſienſibus concluſit, & ſententia Synodi Romam ad Joannem XIX Papam tranſmiſſa, ut eam ipſe ſua auctoritate confirmaret. Hæc conſtant ex Concilio Lemovicenſi II, anno MXXXI habito, Tomo IX Concil. pag. 870. recitato. Hugo Abbas ſancti Martialis Lemovicenſis è Synodo Pariſienſi redux, Lemovicam primus omnium inter Apoſtolos Martialem ſcripſit, ut legitur in Commemoratione *Abbatum Lemovicenſium Baſilicæ ſancti Martialis Apoſtoli* ab Ademaro ſcripta, quæ extat Tomo 2. Bibliothecæ Labbei. Sed Jordanus Lemovicenſis Epiſcopus eum increpavit, & novitatis arguit, dicens ſervandum eſſe morem antiquum, juxta quem Confeſſoribus, non verò Apoſtolis Martialis annumerabatur. Et ne civitas turbaretur, ſcripſit eam in rem ad Joannem XIX. Pontifex ad Jordanum Lemovicenſem, ceteroſque Galliarum Epiſcopos dedit Epiſtolam, quæ nunc extat Tomo IX Concil. in qua de ſancti Martialis Apoſtolatu ſcribit: *Huic* (nempe Martiali) *modò quidam veſtrorum, ut audivimus, detrahere præſumunt, quaſi nihil ſit ei commune cum Apoſtolis, ſed cum Confeſſoribus. Hi verò non loqui, ſed inſanire videntur: quia gravati faſcibus peccatorum, in cælis judicare contendunt. Petrum denique noſtrum, cui claves cælorum commiſſæ ſunt, Confeſſorem dicimus, quia Chriſtum confeſſus eſt, dicens:* Tu es Chriſtus filius Dei vivi: *& Apoſtolum dicimus, quia ab ipſo domino ad prædicationem eſt miſſus; martyrem nominamus, quia prædicando Chriſtum, martyrio vitam finivit; Principem Apoſtolorum credimus, quia Apoſtolos conſtituit, ſicut eſt Marcus baptiſmate filius, & Matthias ſorte electus, Lucas diſcipulus Apoſtoli Pauli, Barnabas & quam plures. An forte noluit hos recipi inter Apoſtolos, eo quod ab Apoſtolis ſunt electi & miſſi: qui Martialem, eo quod non ſit de duodeno numero, Apoſtolica dignitate nolunt clarum videri?*

SEC. XI. IX. *Ioannes PP. conſulitur an S. Martialis Apoſtolus vel Confeſſor dicendus ſit.*

Non putant alios Apoſtolos, niſi illos duodecim: & ubi eſt quod dicit Apoſtolus Paulus Philippenſibus? Neceſſarium autem exiſtimavi Epaphroditum fratrem, cooperatorem & commilitonem meum, veſtrum autem Apoſtolum, & miniſtrum neceſſitatis meæ, mittere ad vos. *Silam quoque & Judam ab Apoſtolis Apoſtolos nominatos invenimus. Anglorum enim Eccleſia uſque hactenus beatiſſimum Gregorium, quem nos Confeſſorem dicimus, proprium ſuum Apoſtolum nominat. Romani Pontifices quia vice Apoſtoli funguntur, Apoſtolici nominantur. Cum igitur Apoſtoli nomen*

X. *Apoſtolum dicendum definit.*

Digitized by Google

SEC. XI. *non ſit numeri, ſed ſuffragii, quicumque revelante Deo, ad prædicandum mittitur, & ſua pia exhortatione & exemplo commiſſum ſibi divinitus populum à poteſtate diaboli liberat, non incongruè Apoſtolus dici poteſt, qui à Apoſtolus Miſſus dicitur.* Deinde concludit: *Nos verò in firma petra ædificati, hunc, de quo loquimur, Martialem .... Apoſtolum nominari poſſe, & æque Apoſtolica officia in divinis myſteriis exhiberi ſibi cenſemus.* Subjungit Pontifex, ut *celebritas tanti Apoſtoli in toto terrarum orbe excelſius recolatur*, ædificaſſe ſe ac dedicaſſe in ejus honorem pulcherrimum altare in Baſilica ſancti Petri, *ubi quotidie ipſius ſancti memoria devotiſſime veneratur.*

XI. *Gerundenſi Epiſc. pallium conceditur.* Anno milleſimo trigeſimo Petrus Epiſcopus Gerundenſis ad Apoſtolicam ſedem acceſſit, dixitque Joanni XIX Pontifici liberaturum ſe triginta captivos, ſi vel duodecim in anno vicibus ſibi concederet uſum pallii. Pontifex redimendorum Chriſtianorum à Saracenis in Hiſpania captorum cupidine flagrans, ejus petitioni condeſcendit, eique poteſtatem geſtandi pallii duodecim diebus illi aſſignatis conceſſit. Hoc nos docuit Baluzius lib. 4. Marcæ Hiſpanicæ, qui poſtea in Appendice,ejuſdem Pontificis Epiſtolam ad Petrum Epiſcopum Gerundenſem datam, de privilegio pallii recitat, datam *menſe Aprili, indictione tertia decima*, ideoque anno MXXX. Sed illud privilegium perſonale tantum fuit, in ea enim Pontifex ait: *Zelo Dei, qui eos proprio ſanguine redemit, accenſi, petitioni tuæ condeſcendimus, Palliumque geſtandum duodecim in anno vicibus tibi ſolummodo conceſſimus, in Natale videlicet Domini, in Epiphania, in Cœna Domini, in Reſurrectione Domini, in die lunæ Reſurrectionis, in Aſcenſione Domini, in Pentecoſten, in feſtivitate omnium Sanctorum, in Aſſumptione ſanctæ Mariæ, & in feſto ſancti Saturnini, in uno Concilia diœceſis veſtræ*, ubi tamen ſunt tantum dies undecim, licet Pontifex dicat duodecim, unum itaque à Librario omiſſum omninò dicendum eſt.

XII. *Epiſcopalem ſedem Pampilonæ reddit.* Baronius ad annum MXXXII num. IV refert ex Mariana lib. 8. cap. ult. eo anno Joannem Papam ad preces Sancii Majoris Regis Navarræ atque Caſtellæ, conceſſiſſe Monachis Monaſterii Leirenſis facultatem creandi Epiſcopum Pampilonenſem: antiquis enim temporibus Pampilonenſes Epiſcopi, ob barbarorum incurſiones, ſedem tranſtulerant in Leirenſe monaſterium, quod in pyrenæis jugis ſitum eſt. Sed Stephanus Garibayus in Annalibus regnorum Caſtellæ, Luſitaniæ, Aragoniæ, Navarræ Hiſpano ſermone editis lib. 4. cap. 24. refert ex antiquis ſcripturis in Eccleſia Pampilonenſi aſſervatis, ſedem Epiſcopalem, quæ jamdiu in Leirenſe monaſterium tranſlata fuerat, Era MLXVI, ſeu anno Chriſti MXXVIII [Era enim Hiſpanica ibi uſurpata triginta octo annis præcedit Eram vulgarem] redditam fuiſſe Eccleſiæ Pampilonenſi. Sanctius Major Navarræ Rex hanc

in

Digitized by Google

in rem ſolemne die XXIX menſis Septembris anni MXXIII Pampilonæ Concilium celebravit, in quo magna adhibita diligentia, ut antiqui hujus Epiſcopatûs limites detegerentur, iſque Pampilonam transferretur, quæ translatio, ut jam dixi, anno MXXVIII, auctoritate Joannis XIX peracta. Cumque Pétri Aragonenſium & Navarræ Regis liberalitate, & Petri à Roda Epiſcopi piis laboribus ac beneficentia Eccleſia illa valde dilatata fuiſſet, Urbanus II, dum in Galliis anno MXCVI verſaretur, quæ Sanctii Majoris tempore geſta fuerant, auctoritate Apoſtolica confirmavit, uti ex Archivis Eccleſiæ Pampilonenſis Garibayus lib. 23. cap. 3. oſtendit.

XIII. *S. Odiloni jubet, ut Archiepiſcopatum Lugdunenſem non refugiat.*

Cùm Burchardus Archiepiſcopus Lugdunenſis anno circiter milleſimo vigeſimo nono obiiſſet, inter multos de ſucceſſore acriter certatum eſt, ut ſcribit Baronius anno 1034. ex Glabro lib. 5. cap. 4. ubi addit, cum ſuggeſtum fuiſſet *Romano Pontifici*, ut Odilonem Cluniacenſis monaſterii Abbatem, juxta Cleri ac plebis votum ibidem Pontificem conſecraret, Papam protinus miſiſſe ei *pallium ſimul & annulum*, & imperaſſe *eumdem prædictæ civitati fore Archiepiſcopum*, ſed ſanctum Abbatem ad Archiepiſcopatum illum ſuſcipiendum minimè adduci potuiſſe. Baronius putat hunc Pontificem fuiſſe Benedictum IX, quod idem ſentit Garnerius in Notis ad cap. 4. diurni Romani. Hugo Flaviniacenſis in Chronico Virdunenſi id à Gregorio Papa ſexto factum ſcribit. Sed cum Gregorius VI anno MXLIV electus ſit in Romanum Pontificem, hæc opinio ſubſiſtere non poteſt, quia tunc Odelricus Archidiaconus Lingonenſis, qui Odiloni renuenti ſubſtitutus eſt, Lugdunenſi Eccleſiæ jam ab aliquot annis præfectus fuerat. Ipſemet enim Hugo refert Odelricum ab Henrico Imperatore Lugdunum cum ornamentis Pontificalibus anno MXLI directum fuiſſe, & aliunde certum eſt, Odelricum, ex quo in Epiſcopum aſſumptus eſt, ſedem ſuam, nemine contradicente tenuiſſe. Quare omninò dicendum, neque Gregorium VI, neque Benedictum IX, ſed Joannem XIX S. Odiloni pallium miſiſſe, & injunxiſſe ut Lugdunenſis Archiepiſcopus eſſet, quod certò conſtat ex literis ejuſdem Joannis Papæ ad Odilonem datis, quæ ex Spicilegii Dacheriani Tomo 2. translatæ ſunt in editionem Conciliorum Labbei, quibus eum urget Pontifex, ut onus non refugiat. In iis ait: *Niſi expetitum regimen jam dictæ Eccleſiæ, quod inobediendo hactenus ſprevisti, obedienter ſuſceperis: quid amaritudinis vel ſeveritatis erga meritos ſciat Romana Eccleſia injicere, ſenties.* Sed cum Odilo ad honorem illum aſſumendum nullatenus adduci potuiſſet, tandem poſt decem circiter annorum interpontificium, Odelricus Lingonenſis Archidiaconus, vir litteris apprimè eruditus, ſuadente Halinardo, tunc ſancti Benigni Divionenſis Abbate, ab Henrico Conradi Imperatoris filio dictus eſt Præ-

Digitized by Google

SEC. XI. ſul Lugdunenſis anno MXLI, ut Hugo Flaviniacenſis ſcribit, qui & addit, pallium & annulum à Romano Pontifice Odiloni miſſa Cluniaci ad ætatem ſuam ſervata eſſe.

XIV. *Extremum diem claudit.* Joannem XIX ſediſſe annos novem & dies novem in pleriſque Catalogis legitur, & quidem rectè, ut exiſtimo, cum enim, ex ſuperius probatis, ordinatus fuerit ante menſem Octobrem anni MXXIV, ſupremum diem clauſit anno MXXXIII, quem annum Hermannus Contractus in utraque Chronici ſui editione, & Sigebertus morti ejus aſſignant. Baronius ex Glabro lib. 4. cap. 9. ſcribit Romanos anno 1033. in Papam Joannem conſpiraſſe, eumque à ſede expuliſſe, in quam eodem anno à Conrado Imp. reſtitutus eſt. Sed Annotator Baronii oſtendit narrationem Glabri pertinere ad Benedictum IX Joannis ſucceſſorem, qui anno MXXXVIII ex ſede pulſus, & in eam à Conrado reſtitutus eſt; anno quippe MXXXIII in Italiam Conradum profectum, nec Glaber, nec ullus ex Antiquis literis mandavit, quod, ex dicendis, fecit anno MXXXVIII. Joannem tamen XIX inviſum fuiſſe Romanis; ſed injuſtè, negari non poteſt, ſi vera ſunt quæ de ejus morte narrat Martinus Polonus apud Joannnem Palatium in iſto Joanne Benedicti VIII ſucceſſore: *Peregrini*, inquit Martinus, *Romam venientes, fermè omnes ſpoliabantur, & pervenientium oblationes violenter auferebantur. Quos omnes Papa monuit primò; poſtea excommunicavit: tertiò quia contempſerunt hæc, manum armatam appoſuit: & ſic raptores oblationum S. Petri aut penitus extinxit aut fugavit. Occiſis itaque raptoribus, prædia & oppida multo tempore amiſſa recuperavit. Tunc omnes ipſum homicidam clamantes, non Papam, ſed ſanguinarium dicebant. Cardinales quoque ipſum, in infirmitate, ex qua obiit, indignum fore dixerunt in Eccleſia S. Petri ſepeliri, qui tot mortibus hominum Sacerdotium fœdaſſet. Tunc Papa licet infirmus, reſumpto ſpiritu longum ſermonem Cardinalibus fecit, aſſerens ipſos ſtultè eſſe loquutos, & ſe bene feciſſe. Inducens illud quod Ezechiel imperavit Sacerdotibus, qui ſe non opponebant murum pro domo Iſraël, & multa alia, deinde ſubdidit: quum mortuus fuero, corpus meum ante fores Eccleſiæ ſiſtite, januas quoque Eccleſiæ ſeris & vectibus bene obſirmate: & ſi voluntate divina portæ apertæ fuerint corpus meum inferte: alioquin de ipſo facite quod vultis. Quumque mortuo ſic factum eſſet, turbo divinitus veniens, portas Eccleſiæ firmatas non ſolum aperuit, ſed etiam cum magno fragore uſque ad parietem deportavit.* Ita Martinus Polonus apud Palatium. At in editione ejuſdem Martini à Joanne Fabricio cognomento Cæſare Coloniæ Agrippinæ anno 1616. curata, hæc narratio inſerta eſt Pontificatui Gregorii VI, ſed perperàm, ut in ejus Vita dicemus. Quidquid ſit Platina, Joannes Stella, Onuphrius Panuinius & Ciaconius vitam Joannis XIX *mirificè ab omnibus laudatam* fuiſſe ſcribunt, eumque ſepultum in Eccle-

ſia

ſia S. Petri inter portam argenteam & Romanam. Vide dicta de eo miraculo in Gregorio VI. *SEC. XI.*

BENEDICTUS IX *Pontif. CXLVIII.*

Anno Domini MXXXIII.

HErmannus Contractus in auctiori Chronico ad annum MXXXIII ſcribit: *Roma defuncto Joanne Benedictus IIX* (in editione Piſtoriana vocatur IX, ſed ex mente Hermanni dicendus VIII, quia Benedictum V ab Ottone M. depoſitum non numerat) *qui & Theophylactus Papa CXLIX ordinatur, licet indignis tanto ordini moribus & factis, ſedit annis plus minus XII.* Glaber verò lib. 4. cap. 5. *Univerſalis Papa Romanus*, inquit, *nepos ſcilicet duorum, Benedicti atque Joannis, qui ei praceſſerant, puer ferme decennis, intercedente theſaurorum pecunia electus extitit à Romanis.* Ordinatus eſt autem Benedictus Alberici Comitis Tuſculani filius, & Benedicti VIII ac Joannis XIX nepos, ante diem XVII menſis Novembris ejuſdem anni MXXXIII, ſi Brouvero fides; hic enim lib. XI Annal. Trevir. refert, conſecrationem Eccleſiæ Trevirenſis, præſente Legato à Benedicto IX miſſo factam eſſe, hancque poſitam inſcriptionem: *Anno Dominica Incarnationis MXLII, Indictione IX, Benedicti Papa decimo, Regiſque tertii Henrici, Conradi Regis filii IV, XV Kal. Decembris, feria quarta.* Quare cum eo anno, die XVII Novembris, quo inſcriptio poſita, Benedictus IX annum Pontificatûs decimum numeraret, anno MXXXIII ante illum diem fuerat conſecratus. Sed hanc inſcriptionem longè poſt hæc tempora poſitam eſſe, ex eo patet, quod menſe Novembri anni 1042. in curſu eſſet indictio XI, non IX. Papebrocius quidem apud Mabillonium ſeculo VI Benedict. part. 1. pag. 370. hanc inſcriptionem à Brouvero editam, ad autographum emendatam refert, & loco indictionis IX ponit indictionem X, ſed neque hoc ſatisfacit; nam licet in Gallia & Germania, poſt Ludovicum Pium indictio non inchoaretur à Kalendis Septembris, adhibebatur tamen indictio Conſtantiniana, quæ initium ducit à die XXIV Septembris, ideoque in inſcriptione illa Treviris poſita menſe Novembri anni 1042. omninò ſcribendum eſt, *indictione XI.* Prćterea annus decimus Benedicti IX deeſt apud Papebrocium, licet legatur apud Brouverum, ex quibus concludo, incertum eſſe, quibus die & menſe anni 1033. ordinatus ſit Benedictus IX. I. *Benedictus IX ordinatur Papa.*

Benedictum Simoniacum fuiſſe deducitur non ſolum ex citatis Glabri verbis, ſed etiam ex iis quæ non multò poſt refert: *Fuerat*, inquit, *ordinatus quidam puer annorum circiter duodecim contra jus faſque, quem ſcilicet ſola pecunia auri & argenti plus commendavit, quam ætas aut ſanctitas.* II. *Fuit Simoniacus & pravis moribus imbutus.*

SEC. XI. *ctitas*. Dubitat tamen Baronius de hac tam exigua ætate; tum quia ex Adamo Bremenſi lib. 2. cap. 50. conſtat, eum ipſo primo ſuæ ordinationis anno pallium conceſſiſſe Hermanno Archiepiſcopo Hamburgenſi; tum quia ſanctus Petrus Damiani teſtatur, eum *ab exordio ſuæ creationis uſque ad finem ſemper luxuriis inquinatum* fuiſſe, quod de puero decem annorum dici nequit. Forſan apud Glabrum ubi legitur, *annorum circiter duodecim*, legendum, *annorum circiter duodevigenti*; & loco, *decennis*, legendum, *vicennis*, alioquin Glaber ſibi contradicere videtur. Sed quidquid ſit de ejus ætate, eum fuiſſe ſimoniacum & pravis moribus indutum diſerte teſtatur Deſiderius, qui hoc eodem ſeculo undecimo Pontifex Romanus fuit ſub nomine Victoris III, libro enim 3. Dialogorum hæc habet de Benedicto: *Igitur dum per aliquot annos nonnulli ſub nomine Pontificum cathedram obtinerent, Benedictus quidam nomine, non tamen opere, cujuſdam Alberici Conſulis filius, (Magi potius Simonis, quam Simonis Petri veſtigia ſecutus) non parum à patre in populum profligata pecunia, ſummum ſibi Sacerdotium vendicavit: cujus quidem poſt adeptum Sacerdotium vita quam turpis, quam fœda, quamque execranda extiterit, horreſco referre, eo potius qualiter Omnipotens Deus in faciem Eccleſiæ ſit dignatus reſpicere exordia enarrare.* Ex hoc tamen Novatores Romanam Eccleſiam calumnioſè proſcindere oſtendit Baronius ad annum 1033. num. 4. qui & num. 7. probat, Benedictum IX in toto Chriſtiano orbe habitum fuiſſe Pontificem Romanum, ipſumque munera Pontificalia exercuiſſe.

III. *Synodum Romæ celebrat.* Anno milleſimo trigeſimo ſexto Benedictus IX Synodum Romæ celebravit, cujus fragmentum extat Tomo IX Concil. ex Tomo itidem IX Italiæ Sacræ Ughelli. Andreas Epiſcopus Peruſinus monaſterium ſancti Petri foris murum civitatis Peruſinæ, & alia duo, in Benedictum IX, qui primum monaſterium conſecraverat, tranſtulit. Sed poſtea idem Epiſcopus *ſe jactando, atque injuriam faciendo in quodam Archipresbytero ſancti Conſtantii, ſupradicti monaſterii ſancti Petri, oſtendit ſe cauſare monaſterium, atque ad ſuum jus intromittere*, ideſt illud repetere. Bonizo Abbas hac de re queſtus eſt apud Benedictum IX, qui *Synodale Concilium* congregavit, in quo præfatus Epiſcopus dixit, ſe nulla ratione monaſterium illud repetere, *atque iterum refutavit coram domno Benedicto Papa*, ideſt, dimiſit, & in Pontificis juriſdictionem tranſmiſit, ut variis exemplis oſtendit Ducangius in Gloſſario. Adfuêre huic Synodo complures Epiſcopi, Abbates, Diaconi & alii diverſorum ordinum. In fine legitur: *Hoc factum eſt in præſentia ſupradicti Benedicti Papæ, temporibus Domini Chounradi Imperatoris, IV Nonas Novembris per indictionem quintam*, quæ in Italia à Kalendis Septembris anno MXXXVI obtinebat, ideoque eo anno Concilium celebratum, non verò anno MXXXVII, ut annotatur in citato Tomo Conciliorum.

Hermannus

Digitized by Google

Hermannus Contractus ex editione Caniſii, & Wippo in Vita Conradi Salici, diſertè ſcribunt, Conradum Imperatorem anno milleſimo trigeſimo ſeptimo in Italiam perrexiſſe, & Benedictum Papam eum Cremonæ conveniſſe: *Papa Benedictus*, inquit Hermannus, *Cremonam ad Imperatorem venit.* Wippo verò: *Eodem tempore Papa Cremonæ occurrebat Imperatori, & honorificè receptus & dimiſſus Romam reverſus eſt.* Idem Hermannus ad annum 1038. ait: *Papa Archiepiſcopum Mediolanenſem* (nempe Heribertum) *Imperatori adhuc rebellantem excommunicat.* Quod Chronographus Hildensheimenſis his verbis confirmat: *Prædictus Mediolanenſium Metropolitanus ab Apoſtolico Pontifice per juſtas crebras ammonitiones communi Epiſcoporum decreto, in Paſchis anathematizatus, & à cœtu fidelium eſt ſegregatus. Qui nihilominus in ſua obſtinatione perduravit, & Imperatori pro poſſe in omnibus per præſentem & etiam ſubſequentem annum incommodavit.*

SEC. XI. IV. *Conradum Imp. Cremonæ convenit.*

Conradum Imperatorem poſt repreſſos Mediolanenſes, anno milleſimo trigeſimo octavo Romam perrexiſſe, & Benedictum IX, qui eodem anno in Apoſtolorum die natali à Romanis ſede pulſus fuerat, in eam reſtituiſſe, oſtendit Annotator Baronii. Licet enim neque Hermannus Contractus, neque Chronographus Hildensheimenſis, neque Hepidannus Conradum Imperatorem eo anno Romæ fuiſſe innuerint; imò Wippo diſertè aſſerat; Imperatricem in eam urbem *orandi gratia* veniſſe, nulla Imperatoris mentione facta; Victor tamen III Papa, qui hoc tempore vivebat, lib. 2. Dialogorum, Petrus Diaconus Caſſinenſis in Vita SS. Guinizonis & Januarii Monachorum Caſſinenſium in Actis SS. Bollandianis ad diem XXVI Maii recitata, Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 66. & Glaber lib. 4. cap. 8. & 9. expreſſis verbis id referunt. *Eodem anno*, inquit Glaber, *dominicæ paſſionis milleſimo* (ſecundùm ejus computum MXXXIII) *die III Kalendarum Juliarum, VI Feria, Luna XXVIII facta eſt eclypſis ſeu deliquium ſolis ab hora ejuſdem diei ſexta, uſque in octavam nimium terribilis. Tunc corda humani generis ſtupor ac pavor tenuit immenſus, quoniam illud intuentes intelligebant portendere quiddam fore ſuperventura cladis humano generi triſte. Nam eadem die videlicet Apoſtolorum, in Eccleſia B. Petri quidam de principibus Romanorum conſpirantes in Papam Romanum, cupientes illum interimere. Sed minime valentes, à ſede tamen propria expulerunt. Sed, ut præmiſimus, tam pro hac re, quam pro aliis inſolenter patratis, Imperator illuc proficiſcens propriæ ſedi reſtituit.* Hujus eclypſis meminerunt etiam Marianus Scotus & alii. Sed Glaber non dicit, Conradum eodem anno MXXXIII in Italiam & Romam perrexiſſe, ut Joannem XIX, qui tunc ſedebat, in ſedem reſtitueret. Cum itaque probari non poſſit Conradum poſt annum MXXVII in Italiam veniſſe ante annum MXXXVII, Glaber ſignificat deliquium illud

V *Ab eodem Conrado in ſedem reſtituitur.*

portendiſſe

SEC. XI. portendiſſe dejectionem Romani Pontificis, quæ non eodem anno, ſed poſt quinquennium, anno ſcilicet MXXXVIII contigit eodem die, quo eclypſis ſolaris, quæ anno MXXXIII humanum genus terruerat, ideoque Glaber ſignificat Benedictum IX ſede pulſum, non vero Joannem XIX, & in eam à Conrado Imperatore reſtitutum. Ita Annotator Baronii, cui eò magis ſubſcribendum exiſtimo, quod ſi Joannes XIX, die vigeſima nona Junii anni milleſimi trigeſimi tertii ſede pulſus fuiſſet, Imperator tam citò Romam proficiſci non potuiſſet, ut eum in ſedem ante mortem reſtitueret, cum, Baronio & Papebrocio fatentibus, obierit die ſexta menſis Novembris ejuſdem anni, & nullus ex Antiquis hujus profectionis Romanæ Conradi meminerit, imò Wippo in ejus Vita tradat, eum *ejuſdem anni* MXXXIII *æſtate cum exercitu ſuo ſuper Odonem Comitem*, ſeu Ducem Campaniæ *in Gallias Francorum* veniſſe, cumque Odonem compuliſſet Burgundiam dimittere, *cum ſuo honore & Odonis damno* reverſum eſſe. Anno itaque MXXXIII, poſt menſem Junium, in Italiam profectus non eſt Conradus, ut Joannem XIX in ſedem reſtitueret, quod Baronius, Papebrocius & alii paſſim Glabro affingunt. Ceterùm Benedictum IX pluries ſede dejectum aſſerit idem Glaber lib. 4. cap. 5. *Intercedente*, inquit, *theſaurorum pecunia electus extitit à Romanis, à quibus exinde frequenter ejectus, ac inhoneſtè receptus, nulla poteſtate viguit.*

VI. *S. Symeonem Syracuſanum canonizat.* S. Symeon Syracuſanus, Monachus Treviris ab aliquot annis inclusus anno milleſimo trigeſimo quinto, die prima menſis Junii ſpiritum reddidit creatori, ut tradit Evervinus Abbas Trevirenſis, coæqualis in ejus Vita Seculo VI Benedict. part. I. recitata. Cumque miraculis non ſolum vivens, ſed etiam mortuus clareret, quorum fama per Germaniam & Galliam divulgabatur, Poppo Archiepiſcopus Trevirenſis, cui ſanctitas Symeonis, quem itineris comitem in itinere Jeroſolymitano habuerat, magis perſpecta & explorata erat, ea de re ad Benedictum IX ſcripſit, à quo impetravit literas, quibus Pontifex non ſolum inter ſanctos Confeſſores Simeoni locum dedit, verum etiam conſtituit, ut ejus feſtivitatis dies à cunctis feriatus haberetur. Tam Popponis, quam Benedicti IX Papæ literas ex Brouveri Annalium Trevirenſium libro XI refert Mabillonius loco laudato. Eas recitat Brouverus ad annum 1042. quo datæ ſunt. Legatum miſit Benedictus Treviros qui canonizationis literas tulit, quibus acceptis Poppo ſolemniter beatum Symeonem inter ſanctos Confeſſores habendum & colendum eſſe declaravit, quod factum anno MXLII patet ex ſequenti inſcriptione, quam Papebrocius die prima Junii in Actis SS. Bollandianis, ex antiquis monumentis, ut ipſe ait, ad autographum emendatam refert:

Anno Dominicæ Incarnationis MXLII, Indictione X, Benedicti Papæ IX. Regiſque tertii Henrici, Conradi Regis filii IV. Canonicatus eſt beatus Symeon Trevirenſis IV feria, XV Kal. Decemb. piiſſimo Archipræſule Poppone, anno ordinationis ſuæ XXVI juſſu & literis noni Benedicti Papæ, eſt congregatio Canonicorum ibidem ordita. De ea inſcriptione vide dicta numero primo. Porrò ſanctus Symeon natus erat in civitate Syracuſana nobiliſſimis parentibus, cumque Conſtantinopolim ſacris literis imbuendus miſſus fuiſſet, Jeroſolymam devotionis causâ perrexit, indeque poſt aliquot annos ad radices montis Sinai ſeceſſit, tandemque Antiochiam; unde in Franciam, Treviroſque profectus eſt, ubi animam ſanctam Deo reddidit.

VII. *Caſimirum Monachum & Diaconum voto abſolvit & uxorem ducere permittit.*

Miſecone hujus nominis II Poloniæ Rege, anno MXXXIV mortuo, Caſimirus ejus filius, propter turbas, quæ in Polonia exortæ ſunt, ne irritatis hominum animis, magnum aliquod malum in ſe redundaret, conſilium fugæ iniit, Cluniacum petiit, ibique Monachum induit. Sed poſtea Poloni per ſex aut ſeptem annos ſævis tempeſtatibus jactati, ſibi tandem mutuò condonant privatas offenſas, & Comitia Gneſnam indicunt, ubi ea ſententia vicit, quæ Caſimirum, ubi ubi ſit, quærendum & reducendum eſſe cenſuit. Oratores ad id delecti Primores viri, qui Cluniacum venientes, inveniunt eum, non modo profeſſum religionem, ſed jam Diaconum. Deprecantur culpam exilii ipſius, orantque, ut afflictam & pene everſam patriam reſpiciat. Reſpondet Caſimirus, datam ſemel Deo, atque iis quorum ſe poteſtati ultrò ſubjecerat, fidem fallere non poſſe. Oratores omnia ſibi tentanda eſſe rati, Abbatem monaſterii adeunt, iſque eos ad Pontificem Romanum, qui tunc erat Benedictus IX, remittit; à quo impetrant, ut Caſimirus ad regnum majorum ſuorum redeat, & uxorem ducat; eum à votis abſolvens ea conditione, ut ad perennem beneficii à Sede Apoſtolica accepti memoriam, Poloni nobiles uſualem nummum Sedi Apoſtolicæ quotannis viritim ſolverent, caput Monachorum inſtar tonderent, & in præcipuis Chriſti & Deiparæ ſolemnitatibus panno lineo albo in ſtolæ modum pendente cervicem exornarent. Horum omnium teſtis eſt Joannes Longinus, Canonicus Cracovienſis, & poſtea Epiſcopus Leopolienſis in Hiſtoria Rerum Polonicarum, ab ipſo ſeculo XV ſcripta, quæ anno 1612. typis mandata fuit. Sed reſcriptum Benedicti IX cujus meminit Longinus, ad nos non pervenit. Refert poſtea idem Auctor, Caſimirum Regem anno MXLV totius regni Comitia convocaſſe, tumque Romam Legatos miſiſſe, qui ſuo nomine gratias agerent Benedicto Papæ, & Polonici regni tributum penderent.

VIII. *E ſede pellitur, & Sylveſter fit Antipapa.*

Duæ hoc tempore potentiſſimæ Romæ vigebant factiones; altera Tuſculanorum Comitum, qui, ut jam diximus, intercedente theſaurorum

Digitized by Google

SEC. XI. ſaurorum pecunia, Benedictum IX eligi & ordinari procuraverant; altera Ptolemæi Romani civis, cujus familiam fuiſſe potentiſſimam teſtatur Petrus Diaconus Caſſinenſis in Chronico lib. 4. cap. 63. ubi ſcribit, Romanos, Benedicti IX turpitudinem ubique decantatam, & ab omnibus deploratam haud diutius ferre valentes, nihil veritos potentiam Comitum Tuſculanorum, qui Urbi imminentes terrori civibus eſſe ſolerent, favore aſpirante Conſulis Ptolemæi, Benedictum IX ejeciſſe, & Joannem Epiſcopum Sabinenſem, quem Silveſtrum nominarunt, in ejus locum ſubrogaſſe. Eadem habet Hermannus Contractus in Chronico ad annum 1044. *Romani*, inquit, *Benedictum CL Papam multis criminatum ſede ſua pellunt, & Silveſtrum III quemdam in ejus locum ſtatuunt, quem tamen poſtea Benedictus, quibuſdam ſibi faventibus excommunicatum depulit.* Idem refert Leo Oſtienſis in Chronico Caſſinenſi lib. 2. cap. 80. *Roma item*, ait, *Benedictus Papa cum annis duodecim Apoſtolicæ Sedi præfuiſſet, à Romanis ejectus eſt, & Joannes Sabinenſis Epiſcopus, cui nomen Silveſter impoſitum eſt, non tamen gratis in Romanum Pontificem ſubrogatus.* Idem denique ſcribit Victor Papa III lib. 3. Dialog. ubi ait: *Denique cum rapinas, cædes, aliaque nefanda in Romanum populum aliquanta per tempora ſine ulla dilatione ageret* Benedictus, *congregati in unum populi, quia ejus nequitiam amplius ferre nequibant, eum à Pontificatûs cathedra exturbantes, Vrbe pellunt, alterumque in loco ejus, Ioannem videlicet Sabinenſem Epiſcopum, canonica parvi pendentes decreta ſubſtituunt.*

IX. *Benedictus IX, ejecto Silveſtro, reſtituitur in ſedem.*

Sed Pontificatu malè uſurpato diu potitus non eſt Joannes Sabinenſis ſeu Silveſter III Antipapa, ſubdit enim Victor III. *Qui* (ſcilicet Silveſter) *tribus non amplius menſibus Romana uſus eſt cathedra ſucceſſione, Benedicto undique ſuis cum propinquis infeſtante Vrbem, quia ex Conſulibus terræ ortus erat, & in eis maxima virtus, Vrbe cum dedecore pulſus ad Epiſcopatum reverſus eſt.* Silveſtrum menſibus tantum tribus Romanæ Eccleſiæ præfuiſſe ſcribit etiam Leo Oſtienſis mox laudatus: *Qui* (nempe Sylveſter) *cum præfuiſſet menſibus tribus, Benedictus ille prius abrogatus, annitentibus propinquis ſuis Tuſculanis Proceribus, pulſo Silveſtro, Romanam ſedem iterum occupat.* Quo præciſè tempore, Benedicto ejecto, Silveſter Romanam ſedem occuparit, incertum; ſed Annotator Baronii conjicit, Gregorium VI initio menſis Maii anni milleſimi quadrageſimi quarti Romanam ſedem occupaſſe, ideoque Benedictum IX circa initium anni MXLIV ſede pulſum fuiſſe & Silveſtrum III eam occupaſſe. Tres illos Pontifices, nempe Benedictum IX, Silveſtrum III Antipapam & Gregorium VI, de quo infra, ſimoniacos fuiſſe, oſtendit idem Baronii Annotator, ſed ex illis ſolum Silveſtrum III è numero Romanorum Pontificum excluſum fuiſſe. Qua de re in eodem Gregorio agetur.

Benedictus

SEC. XI.

X.

Papatum alteri cedit.

Benedictus igitur, inquit Victor III Papa poſt laudata verba, *quod amiſerat Sacerdotium recepit, priſtinos tamen mores minimè mutavit, ſecundùm* „ *quod ſcriptum eſt*, „ Adoleſcens juxta viam ſuam, etiam cum ſenuerit, non recedet ab ea; *& quia durum eſt in corde veteri nova meditari, in eiſdem pravis, & perverſis operibus, ut ante perſeverabat. Cumque ſe à Clero ſimul & populo propter nequitias ſuas contemni reſpiceret, & fama ſuorum facinorum omnium aures impleri cerneret, tandem reperto conſilio (quia voluptati deditus, ut Epicurus magis, quam ut Pontifex vivere malebat) cuidam Joanni Archipresbytero, qui tunc in Urbe religioſior ceteris Clericis videbatur, non parvâ ab eo acceptâ pecuniâ, ſummum ſacerdotium relinquens tradidit.* Hermannus item Contractus laudatus in Benedicto IX ſcribit: *Sedique ſuæ redditus, ſe ipſum poſtea privavit, & alium pro ſe ob avaritiam contra canones ordinavit.* Hunc autem fuiſſe Joannem Archipresbyterum, ut ait Victor III laudatus, teſtatur etiam Leo Oſtienſis loco citato: *Nec multò poſt*, inquit, *inviſum ſe cunctis aſpiciens, Ioanni Archipresbytero, qui quaſi religioſior habebatur, Papatu tradito, ipſe cupiditates ſuas liberius executurus, in paternam ſe recepit domum.* Hunc Joannem Archipresbyterum, Gratianum dictum, fuiſſe appellatum Gregorium VI mox videbimur.

XI.

Suaſu beati Bartholomæi Abbatis.

Romano Pontificatui ceſſiſſe Benedictum IX perſuaſione viri ſanctiſſimi Bartholomæi Abbatis Cryptæ Ferratæ, diſcipuli ſancti Nili, ejus Acta ſignificant apud Baronium anno 1044. num. 4. in quibus iſta leguntur: *Qui tunc temporis Apoſtolicæ ſedi præerat, cum juvenis eſſet (quod utinam Deus avertiſſet) voluptatibus deditus, humanæ fragilitati ſe præcipitem dedit. Sed cum tandem ab hoc malo reſipuiſſet, & malefactorum ſolutionem, & veniam ſibi quæreret, beatum Bartholomæum ſibi fore mediatorem agnovit, & interceſſorem illum ſibi decrevit. Quapropter advocavit illum majori qua poterat veneratione & honore. Huic rem totam aperit, & opportunum remedium quærit. Ipſe verò Bartholomæus non eſt throni celſitudinem veritus, non dignitatis præſtantiam reſpexit, neque munera & honores, quod plerique ſpiritualium medicorum facere ſolent; ſed mali gravitatem, & propterea opportunam mali abſciſſionem illi adhibens ita inquit:* Non licet tibi ſacra facere, ſed potius abſtinere, & Deum placare, quem peccando irritaſti. *Ille verò neque tardans, neque procraſtinans, ſed quamprimùm depoſita ſede inſtar privati hominis ſe habebat.* Hæc Auctor ejus temporis. Verùm eumdem Benedictum dimiſſam non multò poſt repetiiſſe cathedram, quæ mox in Gregorio VI dicemus, manifeſte oſtendunt. Hunc porrò ſanctum Bartholomæum memorari in Faſtis Benedictinis die XI Novembris aſſerit Mabillonius Seculo VI Benedict. part. I in Indice Sanctorum prætermiſſorum, ejus tamen Acta non exhibet.

Digitized by Google

GREGORIUS VI *Pontif. CXLIX.*

Anno Domini MXLIV.

I.
Tres fuêre eodem tempore Romanæ ſedis invaſores non quatuor.

JOannes Archipresbyter ſancti Joannis ante portam Latinam, Gratianus nomine, in Pontificatu Gregorius VI dictus; à Benedicto IX, cui non parvam pecuniæ ſummam dedit, Pontificatu recepto, tres fuerunt eodem tempore Romanæ ſedis invaſores, ſcilicet Benedictus IX, Silveſter III & Gregorius VI, ideoque fallitur Otto Friſingenſis lib. 6. cap. 23. ubi ſupponit quatuor eodem tempore Romæ viſos fuiſſe Pontifices, tres ſcilicet invaſores, & quartum, ſcilicet Joannem Archipresbyterum, ſeu Gratianum, quem cives *tanquam Eccleſiæ Dei liberatorem in ſummum Pontificem elegerunt, eumque, mutato nomine, Gregorium ſeptimum* (legendum ſextum) *vocaverunt.* Antea autem ſcripſerat Otto: *Circa idem tempus pudenda confuſio Eccleſiæ Dei in urbe Roma fuit: tribus ibi invaſoribus, quorum unus Benedictus dicebatur, ſedem illam ſimul occupantibus, atque ad majorem miſeriæ cumulum, diviſis ſimul cum reditibus patriarchiis, uno ad S. Petrum, altero ad S. Mariam Majorem, tertio, ideſt Benedicto, in Palatio Lateranenſi ſedente, flagitioſam & turpem vitam (ut egomet in Urbe tradentibus Romanis audivi) duxêre. Hunc miſerrimum ſtatum Eccleſiæ religioſus quidam Presbyter, Gratianus nomine videns, zeloque pietatis matri ſuæ compatiendo animadvertens, præfatos viros adiit, eiſque à ſede ſancta cedere pecunia perſuaſit, Benedicto reditibus Angliæ, quia majoris videbantur auctoritatis, relictis. Ob ea cives præfatum Presbyterum, tanquam Eccleſiæ liberatorem in ſummum Pontificem elegerunt, eumque mutato nomine Gregorium ſeptimum*, (legendum, ut jam dixi, ſextum) *vocaverunt.* Sed Auctoribus coævis, Victori nempe III, Hermanno Contracto, Bonizoni Epiſcopo Sutrino, & Clementi II Gregorii VI immediato ſucceſſori major fides adhibenda, quam Ottoni Friſingenſi, qui anno tantum MCLVIII obiit; illi autem omnes, tres tantum aſſerunt hoc tempore Apoſtolicam ſedem invaſiſſe, nempe Benedictum IX, Silveſtrum III & Gregorium VI, & ipſemet Otto, quis ſit ille quartus non dicit, ideoque hac in narratione falſis relationibus deceptus eſt.

II.
Gregorius VI ſponte Pontificatum abdicat.

Victor III poſtquam lib. 3. Dialog ſcripſit, Benedictum IX Urbe ceſſiſſe, & Papatum Joanni Archipresbytero, *non parva ab eo accepta pecunia* tradidiſſe, ſubdit: *Interea Ioannes, cui Gregorii nomen inditum eſt, cum duobus annis, & octo menſibus Sacerdotium adminiſtraſſet, Henricus Rex, qui tunc Germaniæ, Pannoniæ & Italiæ imperabat, ad ſuſcipiendam de manu Romani Pontificis Imperialem coronam, quatenus deinceps*

ceps Auguſtus appellari poſſet , Italiam ingreſſus, Romanam adiit urbem. SEC. XI.
Sed antequam urbem ingrederetur , plurimorum Epiſcoporum , nec non Abbatum, Clericorum quoque ac religioſorum Monachorum in Sutrina urbe Concilio congregato, Joannem , qui Gregorius dictus eſt , miſſis ad eum Epiſcopis , ut ab Eccleſiaſticis negotiis , maximeque de Romana tunc Eccleſia , quæ TRES ſimul habere Pontifices videbatur , ipſo præſidente tractaretur , venire rogavit. Sed hæc de induſtria agebantur. Iam enim dudum Regio animo inſederat , ut TRES illos , qui injuſtè Apoſtolicam ſedem INVASERANT , cum conſilio & auctoritate totius Concilii juſtè depelleret, & unus qui ſecundum ſtatuta SS. Patrum Dominico gregi ſollicitè præeſſet, Clero & populo eligente ordinaretur. Prædictus itaque Pontifex exoratus à Rege, ceteriſque Pontificibus Sutrium, ubi Synodus congregata erat, allectus ſpe, quod ALIIS DVOBVS DEPOSITIS , ſibi ſoli Pontificatus confirmaretur, gratanter perrexit. Sed poſtquam eo ventum eſt, & res agitata, ac diſcuti in Synodo cœpta , agnoſcens ſe non poſſe JVSTE honorem tanti Sacerdotii adminiſtrare, ex Pontificali ſella exiliens, ac ſemetipſum Pontificalibus indumentis exuens, poſtulatâ veniâ ſummi Sacerdotii dignitatem depoſuit. Quibus ex verbis invictè refellitur narratio Ottonis Friſingenſis, & conſtat Gregorium VI ſimul quidem ſediſſe cum Benedicto IX & Silveſtro III, ſed neutiquam cum alio quarto , ideoque & fuiſſe unum ex tribus, qui per hæc tempora Romanam ſedem invaſerant, tantum abeſt, ut liberator Eccleſiæ appellari poſſit. De tribus etiam tantum loquitur Hermannus Contractus ad annum 1046. Bonizo in Epitome Hiſtoriæ Pontificum Rom. à S. Petro ad Urbanum II, qui apud Annotatorem Baronii ad annum 1044. num. 8. ſcribit: *Ceterum ſi quis de Theophylacto Tuſculano* (ideſt Benedicto IX) *qualiter Joanni* (Archipresbytero) *Sacerdoti vendidit papatum, & quomodo uno eodemque tempore Theophylactus, & Gregorius & Silveſter Romanum non regebant, ſed vaſtabant Pontificatum, & qualiter Henricus Rex, Conradi filius, Romanam Eccleſiam à talibus peſtibus liberavit , gnarus eſſe voluerit, legat librum, quem dictavi*, &c. Bonizo autem , qui Sutrinus Epiſcopus fuit, vitæ ſuæ partem prope urbem Romam hoc tempore traduxit, & ob defenſam Eccleſiæ Rom. libertatem crudeliſſime occiſus eſt anno 1089. qui ideo hæc ignorare non potuit; & multo minus Clemens Papa II, qui eodem anno 1046. Romanus Pontifex electus, in Epiſtola, qua Clero & populo Bambergenſi coronationem ſuam ſignificat, ait, exploſos tres illos, *quibus idem nomen papatûs rapina* dederat. Refert illam Epiſtolam Gretzerus in libro quem ſcripſit de Divis Bambergenſibus, annoque 1611. publicavit.

Ex his omnibus deducitur, Gregorium VI ſimoniacum fuiſſe, ac unum ex tribus , qui hoc tempore Romanam ſedem invaſêre , & Ottonem Friſingenſem nonniſi ex incertis, levibuſque rumoribus ſcripſiſſe III. *Fuit ſimoniacus.*

SEC. XI. ſcripſiſſe poſtea, Henricum Gregorio VI perſuaſiſſe, ut Pontificatu cederet, & ei depoſitionem minatum eſſe, ideoque Gregorium ceſſione illa laudem non meruiſſe; contrarium enim ex dictis ſequitur. Gregoriuſque VI maxime laudandus, quod *agnoſcens ſe non poſſe juſte honorem tanti Sacerdotii adminiſtrare, ex Pontificali ſella* exilierit, *& ſemetipſum Pontificalia indumenta exuens, poſtulata venia ſummi Sacerdotii dignitatem* depoſuerit, ut loquitur Victor III laudatus. Conſtat inſuper Baronium, & pleroſque alios Gregorium VI à ſimoniæ labe immunem fuiſſe perperam ſcripſiſſe, ſicuti & male inſimulaſſe Henricum Germaniæ Regem, poſtea Imperatorem hujus nominis II, quaſi eum injuſtè deponendum judicaſſet.

IV. *Numerandus tamen inter Pontifices Rom.*

Licet porrò Benedictus IX & Gregorius VI ſimoniaci fuerint, inter Pontifices tamen Romanos numerantur, & ut tales habiti ſunt. De Benedicto IX inter omnes convenit; de Gregorio autem VI non videtur locus dubitandi, cum Hildebrandus ejus diſcipulus, qui ſanctiſſimè Pontificatum Romanum geſſit viginti quinque circiter poſt ejus ceſſionem annis, Gregorius VII appellari voluerit, ut hac appellatione ſua illius Pontificatum ceu legitimum quodammodo approbaret. Qua de re Otto Friſingenſis laudatus ita ſcribit: *Hunc gratianum Alpes conſcendentem, ſecutum fuiſſe tradunt Hildebrandum, qui poſtmodum Summus Pontifex factus, ob ejus amorem, quia de catalogo Pontificum ſemotus fuerat, ſe Gregorium VII vocari voluit: & ſicut in Lucano habet:*

Victrix cauſa Diis placuit, ſed victa Catoni:

Ita & huic Hildebrando, qui ſemper in Eccleſiaſtico rigore conſtantiſſimus fuit, cauſa iſta, in qua ſententia Principis & Epiſcoporum prævaluit, ſemper diſplicuit. Idem Hildebrandus Pontifex factus, in Concilio, quod anno MLXXX Romæ celebravit, ait: *Invitus ultra montes cum Domino Papa Gregorio abii, ſed magis invitus cum Domino meo Papa Leone.* Ipſemet Henricus Imperator in diplomate, quod extat Tomo 2. Bullarii Caſſinenſis, quo, anno 1047. tertio Nonas Januarii privilegia monaſterii ſancti Petri Peruſini confirmat, enumerans Pontifices Romanos, qui eadem confirmaverant, inter eos recenſet Benedictum IX & Gregorium VI: at Silveſter III à nemine inter Pontifices ponitur, ſed inter Antipapas, quia Pontificatum invaſerat, Benedicto IX, quem Eccleſia ut Pontificem reverebatur pulſo; Gregorius verò VI, non ſolum Pontifex dictus erat vacante ſede ob ceſſionem Benedicti IX, ſed etiam ſponte & non coactus Pontificatum abdicavit, quem, Zelo in Eccleſiam ductus ſuſceperat: unde inter legitimos Pontifices numerandus, quia ut talis ab univerſa Eccleſia agnitus.

Ceterum

Digitized by Google

Ceterum cum Hermannus Contractus aſſerat, Sutrinum Concilium, in quo Gregorius VI indumentis Pontificalibus ſe exuit, celebratum eſſe anno milleſimo quadrageſimo ſexto, juxta Natalem Domini, & ex Victoris III verbis mox relatis *duobus annis & octo menſibus Sacerdotium* adminiſtrarit, quod etiam legitur in Leone Oſtienſi, & in pleriſque Catalogis, certum inde eruitur argumentum, ejus Pontificatûs initium copulandum eſſe cum initio circiter menſis Maii anni milleſimi quadrageſimi quarti. Quæ de Gregorio VI à Willelmo Malmesburienſi de geſtis Anglorum, & à Martino Polono ex editione Joannis Fabricii referuntur, quæque nos in Joanne XIX numero ultimo retulimus, non poſſunt convenire huic Pontifici, quia ille, de quo hæc à prædictis Auctoribus narrantur, mortuus & ſepultus eſt Romæ, Gregorius verò VI poſt ſuam abdicationem, ipſo fatente Baronio, ductus eſt in Germaniam ab Henrico Imperatore, ubi, non Romæ, dubio procul defunctus eſt. Unde nos cum editione Martini Poloni, qua uſus eſt Joannes Palatius, hanc narrationem, non Joannis Archipresbyteri, ſeu Gregorii VI, ſed Joannis XIX pontificatui intexuimus, ut ibidem legere eſt. Sed hic non omittendum, Baronium, qui hæc refert ex Malmesburienſi lib. 2. cap. 13. miraculum ad januas ſancti Petri ſponte recluſas ad ſuſcipiendum ejus cadaver ab eodem Malmesburienſi, & à Martino Polono relatum, ſuſpectum habere, *de eo miraculo*, inquit, *fides ſit penes auctorem*.

SEC. XI. V. *Ejus ſedis duratio, & locus obitûs.*

CLEMENS II *Pontif.* CL.

Anno Domini MXLVI.

I. *Clemens II inthronizatur.*

Victor III Papa lib. 3. Dialog. poſtquam retulit Gregorium VI in Concilio Sutrino, anno milleſimo quadrageſimo ſexto, juxta Natale Domini celebrato, Pontificatum abdicaſſe, ſubdit: *Poſt hac Rex (* Henricus *) Urbem ingreſſus, congregato in Eccleſia B. Petri Apoſtoli Romano Clero & populo, unà cum Epiſcopis, qui in prædictam convenerant Synodum, communi conſilio Clementem Bambergenſem Epiſcopum elegerunt: quia in Romana Eccleſia non erat tunc talis reperta perſona, quæ dignè poſſet ad tanti honorem ſufficere ſacerdotii: eumque in Apoſtolica ſede ad regendum dominicum gregem inthronizantes conſtituunt.* Rem ſignantiùs exprimit Hermannus Contractus: *Omnium tam Romanorum, quam aliorum conſenſu,* inquit, *Suidgerum Epiſcopum, qui poſt Eberhardum primum ſecundus Babenbergenſem ſexto jam anno regebat Eccleſiam, nimium reluctantem ſummum Romanæ Eccleſiæ elegit Pontificem: ſicque circa vigilias Natalis Domini ipſam ingrediuntur Urbem.* Et paulò poſt: *In ipſa Natalis Domini:*

Digitized by Google

SEC. XI. *mini die præfatus Suidegerus, natione Saxo; Apoſtolicæ Sedi CLI Papa ex more conſecratus* (ſeu inthronizatus) & *nomine auctus Clemens II vocatus eſt.* Clemens itaque hujus nominis II, in ipſo Natalis Domini die, anno MXLVI inthronizatus & benedictus eſt Romanus Pontifex, non autem conſecratus, jam enim Epiſcopus Bambergenſis ordinanatus erat.

II. *Factus Papa non dimiſit Epiſcopatum Bambergenſem.* Papebrocius in Paralipomenis ad Conatum Chronico-Hiſtoricum, referens ex Gretzero in libro de Divis Bambergenſibus Epiſtolam à Clemente II Eccleſiæ Bambergenſi datam, qua ei promotionem ſuam in Romanum Pontificem ſignificat, ſibique grave eſſe ab ea divelli teſtatur, videri ſibi ait, Clementem factum Pontificem non dimiſiſſe titulum *Epiſcopi Babenbergenſis*, uti neque paulò poſt ſecuti Victor II & Nicolaus II dimiſerunt Titulos *Aiſtetenſis*, & Florentini. Hanc viri doctiſſimi conjecturam, certam eſſe obſervavit Annotator Baronii; quia Lambertus Schafnaburgenſis ad annum 1048. id manifeſtè indicat, ibi enim loquens de morte Clementis Papæ, ſupponit Epiſcopatum Bambergenſem ejus morte vacaſſe. Hæc ejus verba: *Imperator natalem Domini Polethæ celebravit. Ibi Legati aderant Romanorum, Suidgeri Papæ obitum nunciantes, eique ſucceſſorem poſtulantes: quibus Imperator Popponem Priſnienſem* (legendum Brixinenſem) *Epiſcopum aſſignavit, Babenbergenſem verò Epiſcopatum Hezechin Cancellario tradidit.* Epiſcopatus itaque Bambergenſis Clementis II morte vacabat.

III. *Henricum Imp. coronat.* Eodem die, quo Clemens II inthronizatus eſt, Henricum Regem & conjugem ejus Imperatorem coronavit, ut teſtatur idem Hermannus Contractus: *Qui* (ſcilicet Clemens) *mox ipſa die Henricum Regem & conjugem ejus Agnetem Imperiali benedictione ſublimavit: peractiſque miſſarum ſolemniis, ipſe dominus Papa & Imperator cum Imperatrice, ita ut erat coronatus, ad Lateranenſe palatium cum ingenti gloria proficiſcuntur, cunctis civibus Romanis mirantibus, honoremque ſingulis quibuſque pro facultate obiter impendentibus.* Idem ſcribit Lambertus Schafnaburgenſis ad annum 1047. quia ſcilicet tam ipſe, quam Hermannus anni initium repetunt à die Nativitatis domini; Marianus autem Scotus & Sigebertus in Chronicis, qui annum à Kalendis Januarii auſpicantur, hæc referunt ad annum 1046.

IV. *Concilium Romæ celebrat.* Anno milleſimo quadrageſimo ſeptimo, ineunte Januario Clemens Papa, annitente potiſſimum Imperatore, Concilium Romæ adversùs Simoniacos celebravit, in quo orta eſt contentio inter Ravennatem, & Mediolanenſem Archiepiſcopos, quiſnam eorum proximus à dextris Romani Pontificis ſedere deberet. Extant Tomo IX Concil. pag. 1252. literæ Clementis II ea de re datæ, in quibus ait Pontifex: *Unde & in ipſa noſtra Synodo Aquileienſis Patriarcha muſſitabat*, quia ſcilicet honorariorem etiam locum ſibi deberi contendebat. Sed ſtatutum eſt, ut

Ravennati

Digitized by Google

Ravennati Epiſcopo ſecundus à Pontifice Romano locus in Concilio, abſente Imperatore tribueretur. Subdit enim Pontifex: *Verùm ne poſthac iterum vel Archiepiſcopo Mediolanenſi, vel Patriarchæ Aquileienſi, de ſeſſione dextri lateris noſtri liceat excitare quamlibet controverſiam interdicimus noſtra Apoſtolica auctoritate hoc eis de cetero licere.* Et paulò poſt: *Sedem Ravenn. Archiepiſcopi jubemus ſemper eſſe à dextris noſtris, noſtrorumque ſucceſſorum, ſecundum antiqua conſtitutionis auctoritatem, niſi fortè Imperator affuerit: & tunc etiam ipſum ſiniſtrum locum tenere per hanc noſtræ auctoritatis firmitatem huic noſtræ narrationi ſubjectam.* Initio autem harum literarum jam Clemens dixerat, ſe Concilium celebraſſe *circa nonas Januarii.* De eadem Synodo loquitur Petrus Damiani in Epiſtola ad Henricum Archiepiſcopum Ravennatenſem, in qua ait, Clementem Papam ad reformandum Eccleſiæ ſtatum Synodum indixiſſe. Ex hoc loco habemus, jam tempore Clementis II dexteram in Conventibus Eccleſiaſticis fuiſſe honoratiorem ſiniſtra, qua de re vide dicta in Leone III. SEC. XI.

His Romæ confectis Imperator reditum in Germaniam cogitavit, ſed prius cum Clemente Papa Beneventum adiit, indeque in Germaniam, cujus rei teſtis eſt Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 81. Imperator, inquit, *Beneventum contendens, cum cives eum noluiſſent recipere, tam ob ſuam, quam ob patris injuriam; totam civitatem à Romano Pontifice, qui tunc illic aderat, excommunicari fecit, omnemque Beneventanam regionem Northmannis ſua auctoritate confirmans, in patrium rediit ſolum, ſecum Clementem adducens.* Sed Clementem non diu in Germania ſubſtitiſſe, ex eo deducitur, quod eodem anno MXLVII, die nona Octobris, ex mox dicendis, Romæ, vel, ut ſcribit Hermannus Contractus, *in Romanis partibus* mortuus ſit, & ex eodem Auctore conſtet, Imperatorem Paſcha Mantuæ celebraſſe. V. *In Germaniam cum Imperatore pergit.*

Clemens Pontifex, antequam è Germania in Italiam rediret ſanctam Wiboradam virginem & Martyrem, quæ recluſa apud ſanctum Gallum anno nongenteſimo vigeſimo quinto ab Hungaris cæſa eſt, in Sanctorum numerum retulit. Id reſtatur Burchardus San-Gallenſis Monachus, qui ſeculo ſequenti vixit in lib. de Caſibus monaſterii ſui cap. 6. ubi de Nortperto Abbate ſcribit: *Obtinuit amminiculante Henrico Imperatore & conjuge ejus Agnete, hoc apud dominum Apoſtolicum Clementem ſecundum, recitata vita beatæ Wiboradæ ejuſque miraculis, de tandiu neglecta re ab ipſo Papa redargutus: quatenus ipſam præſente Theodorico Conſtantienſi Epiſcopo canonizaret, & pro ſancta haberi præciperet, & anniverſarium ipſius diei ſolemnizandum inſtitueret.* Sanctæ Wiboradæ Vita ab Hartmanno Monacho itidem Sancti Galli, ejus æquali ſcripta, extat Seculo V Benedictino. VI. *S. Wiboradam canonizat.*

Digitized by Google

SEC. XI.

VII. *Salernitano Archiep. Pallium dat.* Quod attinet ad diploma Clementis Papæ, ſeu Epiſtolam ejus ad Joannem Salernitanum Archiepiſcopum, qua factam ejus translationem ex Epiſcopatu Peſtano in Salernitanum confirmat, eique pallium concedit, ea data eſt ab eo antequam in Germaniam proficiſceretur, cum in ejus fine legatur ſcripta *XII Kalendas Martii, indictione decima quinta,* quo tempore adhuc in Italia erat cum Imperatore, qui ex dictis paſchalem ſolemnitatem Mantuæ celebravit. Ex eo diplomate, quod eſt unicum monumentum tanti Pontificis, habemus quid ſignet pallium, in eo enim ait: *Archiepiſcopali pallio noſtra Apoſtolica manu dilectionem veſtram inſignivimus, quo utaris toties in anno, quoties prædeceſſores tuos eo uſos fuiſſe conſtat. In quo, quia de vellere ovis eſt, intellige te ovium paſtorem. Et quia eo circum cingeris, & etiam circa humeros portas, cognoſcas & undique circumſpicias, ne aliqua erres, & in morſus incidas luporum. Quod ſi aliquando, quod abſit, contigerit: eam habeas in humeros ad caulam reportare & priſtina ſocietati coadunare. Quod verò ante & retrò crux domini habetur: illud Apoſtolicum ſemper docet ante oculos tuæ mentis habere:* Mihi mundus „ Crucifixus eſt & ego mundo (Galat. 6.). De pallii origine & materia legenda quæ diximus in Marco Papa.

VIII. *Animam Deo reddit.* Clemens Papa ex Germania redux, non diu ſupervixit, animam enim Deo reddidit, menſe Octobri ejuſdem anni milleſimi quadrageſimi ſeptimi, poſtquam ſediſſet menſes novem, & dies quindecim. Hermannus enim Contractus ad eum annum ſcribit: *Clemens, qui Suidegerus Papa in Romanis partibus nono menſe promotionis ſuæ diem obiens, ad Epiſcopatum ſuum Babinberg reportatus tumulatur.* Lambertus itidem Schafnaburgenſis incipiens annum 1048. à die Natali Chriſti anni 1047. ait: *Imperator natalem Domini Polethæ* (in Saxonia) *celebravit. Ibi Legati aderant Romanorum, Saidgeri Papæ obitum nunciantes, eique ſucceſſorem poſtulantes.* Obiit itaque Clemens, vel Romæ, vel in partibus Romanis, & quidem die nona Octobris, ut oſtendunt verba Brevis Leonis IX à Gretzero in Divis Bambergenſibus recitati, quo pallium conceditur Hartwico Bambergenſi Epiſcopo Clementis II in ea ſede ſucceſſori, quo uteretur ter in anno: *In ſolemnitate,* inquit, *ſancti Dionyſii, eo quòd tunc anniverſarius dies celebratur domini Papæ Clementis ſupra memorati: hancque diem Apoſtolica auctoritate ſtatuimus celebrem eſſe per totum Epiſcopatum.* Solemnitas autem ſancti Dionyſii celebratur die nona Octobris. In vita etiam ſancti Henrici Imperatoris habetur, feſtum ſancti Dionyſii fuiſſe anniverſarium Clementis Papæ.

IX. *In Italia non ultra montes.* Errat itaque Leo Oſtienſis ſcribens Clementem *ultra montes* defunctum eſſe. Nam præter Hermannum Contractum & Lambertum Schafnaburgenſem laudatos teſtem habemus eumdem Auctorem Vitæ ſancti Henrici, qui de Leone Papa IX, ait: *Ductus amore & reverentia Clementis piæ memoriæ prædeceſſoris ſui, quem Deus miro diſpenſationis ordine, à*

prælatione

Digitized by Google

SEC. XI.

prælatione hujus loci (Bambergenſis ſcilicet civitatis *) ad Sanctæ Romanæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ apicem dignatus eſt avertere ; & mirabilius è Romanis finibus defunctum ejus corpus reducere ; volens hanc Eccleſiam quaſi novam tanto decoratam eſſe patrono*, &c. Romæ itaque, vel non longe obiit Clemens Papa, indeque Bambergam corpus ejus delatum eſt, quod forſan decepit Leonem Oſtienſem, qui ſciens eum Bambergæ quieſcere, credidit pariter *ultra montes* defunctum.

X. *Bamberga ſepultus eſt.*

Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico refert Clementis Papæ epitaphium his verbis conceptum : *R.^mus in Chriſto Pater & Dominus D. Suiderus à Mayendorf, Saxo, 2. Epiſcopus Bamb. poſtea ſummus Pont. Clemens 2.^dus dictus, obiit Romæ* 10. *Octob. A.°* 1047. Exhibet poſtea accuratam tumuli Clementis, lapidiſque impoſiti delineationem, aitque ſe accepiſſe ex uno ex Patribus Collegii Bambergenſis ſuæ Societatis, Tumulum antiquum eſſe, ſed lapidem, in quo ſculptum epitaphium, novum, prout multis indiciis cognoſci poteſt, novumque lapidem pro veteri ſublato repoſitum. Sed quidquid ſit, ejus novitatem non indicat, quod in eo legitur Clementem Romæ obiiſſe, contra Hermanni Contracti, & Auctoris vitæ S. Henrici teſtimonia, qui aſſerunt, eum *in partibus Romanis* demortuum, vel *è Romanis finibus* Bambergam reductum, cum verbis illis, quæ ambiguam explicationem habent, Roma commode intelligi poſſit. Nec etiam novitatem ejus indicat dies mortis, quæ in eo notatur decima Octobris, cum teſtimonia ſuperius allata dicant eum mortuum die nona ejuſdem menſis ; epitaphii enim conditor per diem obitus intelligit diem ſepulturæ ; teſtimonia verò ſuperius allata loquuntur de die mortis, quod mirum videri non debet, cum Hadrianus Papa hujus nominis primus, quem conſtat mortuum VIII Kalendas Januarii, ſeu die XXV Decembris, à Carolo Magno ejus epitaphii conditore dicatur mortuus VII Kalendas Januarii, ſeu die XXVI Decembris, quia eo die ſepultus eſt. Similia paſſim exempla in hoc opere vidimus.

XI. *Sedis ejus duratio.*

Nec tandem obſtant diei mortis ejus à nobis aſſignato Hermannus Contractus, qui ait eum obiiſſe *nono menſe promotionis ſuæ*, & Victor III Papa lib. 3. Dialog. qui ſcribit, eum *non amplius novem menſibus ſacerdotio* functum, quia hi Scriptores novem menſes completos numerant, neglectis diebus, qui ſupra menſes fluxerunt à die XXV Decembris anni MXLVI quo inthronizatus eſt, ad diem IX Octobris, quo obiit ; unde Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 82. aſſerit eum obiiſſe *poſt menſes novem*, & in duobus ex Catalogis Criticæ Baronianæ Tomo primo præfixis, Clementi tribuuntur menſes IX & dies XVII, quia ſcilicet dies mortis ejus in illa dierum appendice, ut ſæpe fit, includitur, licet fatendum ſit ibi diem unum, exſcriptorum incuria plus numerari.

BENEDICTUS IX iterum.

I. *Benedictus IX ſedem Rom. iterum invadit.*

BEnedictus IX, quem, Glabro lib. 4. cap. 5. teſte, à Romanis frequenter ejectum diximus, Clemente II mortuo Romanum Pontificatum iterum invaſit. Leo enim Oſtienſis lib. 2. cap. 82. ſcribit: *Benedictus in Pontificatum iterum rediens, octo illum menſibus tenuit.* Sed ſignantius loquitur antiquum MS. cujus hæc verba Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico recitat: *Benedictus tertiò reverſus in Pontificatum, tenuit eum menſes VIII, dies X, ideſt, à feſtivitate Sanctorum quatuor Coronatorum* (quæ in diem VIII Novembris incidit) *uſque ad feſtum Sancti Alexii*, ſeu uſque ad diem XVII menſis Julii anni ſequentis MXLVIII, quo die, ut mox dicetur, Damaſus II inthronizatus eſt. Eum contra Cleri Romani & Imperatoris voluntatem à ſimoniacis in ſedem inductum eſſe, ex eo conſtat, quod Lambertus Schafnaburgenſis ſcribit, Romanos ad Imperatorem Legatos miſiſſe Clementis II *obitum nunciantes, atque ſucceſſorem poſtulantes*; ideoque fruſtrà Papebrocius ait, poſſe alicui videri Benedictum hac quoque vice, æque ac priori verum Pontificem fuiſſe, & pro tali ab Italis habitum. Prius enim legitimus quidem Pontifex fuit; ſed cum, conſilio Sancti Bartholomæi Cryptæ Ferratæ Abbatis Pontificatum abdicaſſet, ut in ejus Vita diximus, poſt mortem Clementis II eum legitimè reſumere non poterat. Unde Benno licet ſchiſmaticus, Auctor tamen hujus temporis aſſerit, eum *perturbaſſe, poſt Leonis obitum, Romanam Eccleſiam*, ideſt poſt menſem Aprilem anni MLIV, quo ſanctus Leo IX obiit, poſt quem annum nulla ejus fit amplius mentio.

II. *S. Leo moriens pro converſione ejus preces fudit.*

Certè Benedictum IX tempore Pontificatûs Leonis IX adhuc in vivis fuiſſe certò deducitur ex Auctore Anonymo Hiſtoriæ mortis & miraculorum ejuſdem ſancti Leonis, teſte oculato, ab Henſchenio ad diem XIX Aprilis publicato, qui ait, Leonem IX pridie quam ſpiritum Deo redderet, in Eccleſia portatum varias preces fudiſſe maxime pro ſtatu Eccleſiæ, & pro converſione ſimoniacorum, inter quos erat Theophylactus, ſeu Benedictus IX. *Oravit ſecretè*, inquit, *quaſi unius horæ ſpatio, & poſt elevans vocem, leniter dixit: Magne Deus humani generis Redemptor, qui per Apoſtolos tuos Petrum & Paulum Simonis perfidiam de alto (cadere) præcepiſti invocato tuo nomine: ſicut eos exaudire dignatus es, ita exaudire dignare me ſervum tuum, & ad te converte Theophylactum, & Gregorium & Petrum, qui in toto pene mundo ſimoniacam hæreſin ſolidaverunt, & ita fac eos agnoſcere viam veritatis, ut derelinquant errorem ſuum, & ad te, mitiſſime Domine, revertantur.* Theophylactus itaque ſeu Benedictus IX adhuc in vivis, &

ſimo-

Digitized by Google

ſimoniacus erat. Quod verò nominat Gregorium & Petrum, fateor me ignorare, de quo Gregorio & de quo Petro loquatur S. Leo, veroſimile enim non eſt, eum intellexiſſe Gregorium VI, ſicuti enim Benedictum IX Theophylacti tantum nomine appellat, ita & Gregorium VI, vel Gratianum, vel Joannem Archipresbyterum nominaſſet, non Gregorium. Dicendum ergo videtur cum Annotatore Baronii, Gregorium & Petrum fuiſſe duos viros quorum opera Benedictus IX uſus fuerat ad invadendum ſimoniacè Pontificatum. *SEC. XI.*

DAMASUS II *Pontif. CLI.*

Anno Domini MXLVIII.

LAmbertus Schafnaburgenſis, poſtquam dixit Legatos Romanorum adiiſſe Imperatorem Natale Domini anni MXLVII in Saxonia celebrantem, *Suidgeri Papæ obitum nunciantes, atque ſucceſſorem poſtulantes*, ſubdit: *Quibus Imperator Bopponem Friſinienſem* (legendum Popponem Brixinenſem) *Epiſcopum aſſignavit.* Romam pervenit Poppo menſe Julio anni MXLVIII, ut ſcribit Hermannus Contractus: *Sequenti Julio*, inquit, *Poppo Brixienſis* (legendum Brixinenſis) *Epiſcopus ab Imperatore electus Romam mittitur: & honorifice ſuſceptus Apoſtolicæ Sedis Papa CLIII ordinatus, mutato nomine Damaſus II vocatur.* Leo verò Oſtienſis lib. 2. cap. 81. ait: *Benedictus iterum in Pontificatum reverſus per octo circiter menſes illum retinuit, donec ab Imperatore tranſmiſſus ex Germania Damaſus, Brixenorum Epiſcopus illi in Papatu ſucceſſit.* Quare cum Damaſus à Leone Oſtienſi dicatur ſucceſſiſſe Benedicto, & in antiquo MS. de quo mox locuti ſumus in Benedicto, legatur hunc tenuiſſe Pontificatum uſque ad diem XVII Julii, conjicere licet rectè ſcripſiſſe Onuphrium in Chronico Eccleſiaſtico, eo die, qui anno MXLVIII in dominicam incidebat, Popponem Brixinenſem, ſeu Sabionenſem Epiſcopum conſecratum eſſe; id eſt inthronizatum. I. *Damaſus II fit Papa.*

Ciaconius & Joannes Palatius rectè quidem ſcribunt, Popponem, ſeu Damaſum II, ante Pontificatum fuiſſe Epiſcopum Brixinenſem, ſed perperam addunt fuiſſe etiam Patriarcham Aquileienſem: Poppo enim Aquileienſis Patriarcha, ut videre eſt apud Vghellum, obiit anno milleſimo quadrageſimo quarto, eique ſuffectus frater ſuus Eberardus, qui anno MXLVII Romano Concilio ſub Clemente II interfuiſſe dicitur à Papebrocio in Conatu Chronico-Hiſtorico, ſed nullo teſte. Verùm Popponem poſtea ſub Damaſi II nomine Papam non fuiſſe Patriarcham Aquileienſem ex eo convincitur, quod eidem Romano Concilio interfuerit, & partes Ravennatenſis Epiſcopi ſecutus II. *Non fuit antea Patriarcha Aquileienſis.*

Digitized by Google

SEC. XI. ſecutus fuerit contra Archiepiſcopum Mediolanenſem, & Patriarcham Aquileienſem, qui à dextris Pontificis ſedere volebant, quod convincit eum non fuiſſe Patriarcham Aquileienſem. Verum quidem eſt in eodem Concilio quod extat Tomo IX Concil. pag. 1252. legi: *Poppo quoque Brixienſis Epiſcopus*, ſed malè; legendum enim, *Poppo quoque Brixinenſis Epiſcopus*; cum enim Brixia, vulgò *Breſſe*, urbs Epiſcopalis ſub ditione Venetorum, eſſet ſub Archiepiſcopo Mediolanenſi, incredibile eſt Popponem amplexum fuiſſe partes Ravennatenſis contra Mediolanenſem ſuum Metropolitanum, ſi verè fuiſſet Epiſcopus Brixienſis. Erat igitur, ut ſcribit Leo Oſtienſis laudatus, Epiſcopus *Brixenorum*, ſeu Brixini, quæ urbs eſt Norici in Comitatu Tirolenſi, proxima Sabionæ, urbi exciſæ, cui ſucceſſit, ſub Archiepiſcopo Salisburgenſi.

III. *Quare ejus electio diu dilata fuerit.* Ceterùm, ut ad Damaſi electionem redeam, mirum videri poteſt, cur tandiu diſtulerit Imperator eum Romam mittere poſt mortem Clementis II, qui ex dictis obiit die nona Octobris anni 1047. & tamen Damaſus medio tantum menſe Julio anni 1048. Romanus Pontifex inthronizatus eſt. Sed ceſſabit admiratio cum obſervaverimus Romanos petiiſſe ab Imperatore, ut Halinardus, qui anno milleſimo quadrageſimo ſexto ordinatus fuerat Archiepiſcopus Lugdunenſis, diceretur Romanus Pontifex, cui petitioni cum acquieviſſet Henricus Imperator, Halinardus ut Pontificatum declinaret, conſultò à Curia Regis abſtinuit. Id nos docet Chronographus ſancti Benigni, qui extat Tomo I. Spicilegii Dacheriani; narrata enim Halinardi ordinatione in Archiepiſcopum Lugdunenſem, ſubdit: *Fuerat ei conſuetudo Romam Orationis gratia frequenter pergere, ut ſanctorum Apoſtolorum ac Martyrum, qui urbem illam protegunt, patrocinia imploraret. Erat namque ejus voluntas, ut ſi fieri poſſet, ibidem animam Deo redderet. Quapropter non eſt fraudatus à deſiderio ſuo, ſed, ut voluit, ita Dominus ei conceſſit. Defuncto memorato Papa Clemente* (hujus nominis II) *Romani petierunt eum ab Imperatore. Hoc namque à Romanis Imperator, data pecuniâ non parvâ exegerat, ut ſine ejus permiſſu Papa non eligeretur. Ille cognita voluntate Principis ac populi, diſſimulavit ire ad Curiam, donec tardante eo, alius eligeretur. Diligebant enim eum valde Romani propter facundiam oris ſui, & affabilitatem ſermonis. Ita enim proferebat vernaculum ſuum loquelæ cujuſcumque gentis, quouſque Latina penetrat lingua, ac ſi eâdem patriâ eſſet progenitus.* Refert poſtea Auctor iſte Anonymus, qui hoc ipſo tempore vivebat, à S. Leone IX Romam evocatum eſſe. Hæc mihi videtur vera cauſa cur Damaſi II inthronizatio tandiu dilata fuerit.

IV. *Moritur.* Paucis poſt inthronizationem ſuam diebus ex hac vita migravit Damaſus Pontifex, Hermannus enim Contractus poſt citata verba, ſubdit: *Sed paucis diebus exactis defunctus, & ad ſanctum*

Digitized by Google

ſtum Laurentium extra urbem ſepultus eſt. Leo verò Oſtienſis loco laudato, de Damaſo ait: *Qui etiam poſt viginti tres dies apud Præneſte vita deceſſit*, die nempè octava menſis Auguſti, ut habet Onuphrius citatus. Anſelmus in Itinerario S. Leonis IX, ubi ſcribit, Damaſum in Apoſtolica ſede *triginta ſolummodo* vixiſſe diebus rotundo numero loquitur. Hunc Pontificem veneno à Benedicto IX propinato extinctum aſſerit Benno, ſed cum Hiſtorici hujus plura ſint mendacia, quam verba, id falſum eſſe non immeritò putat Baronius. Porrò refutari non merentur, inquit Papebrocius, qui Martinum Polonum ſecuti, dictum Clementem, & hunc Damaſum Pontifices traducunt ut *invaſores Apoſtolicæ ſedis*, ideoque cita morte ſublatos volunt. Quatuor enim Pontifices Germanos, Clementem ſcilicet II, Damaſum II, Leonem IX & Victorem II viros fuiſſe ſanctiſſimos & de Dei Eccleſia bene meritos ex Hermanno Contracto, Lamberto Schafnaburgenſi, Ottone Friſingenſi, aliiſque probatis Auctoribus conſtat, ut ſcribit Onuphrius in Notis ad Platinam. SEC. XI.

S. LEO IX *Pontif. CLII.*

Anno Domini MXLIX.

Damaſo II mortuo, iterum Legati Romanorum Henricum Imperatorem adierunt, Rectorem Eccleſiæ Romanæ poſtulantes, quibus Imperator Brunonem Tullenſem Epiſcopum dedit, ut teſtatur Lambertus Schafnaburgenſis ad annum 1049. cujus Acta ex Wiberto ejus Archidiacono, teſte oculato, qui ejus Vitam ab Henſchenio ad diem XIX Aprilis publicatam, ſcripſit; & ex S. Brunone Aſtenſi, Signienſi Epiſcopo, hujus etiam ſeculi Scriptore, qui ejuſdem ſancti Pontificis vitam pariter in lucem emiſit, deſcribenda duxi, potius quam ex Ottone Friſingenſi, qui medio ſeculo ſequenti floruit. Wibertus itaque lib. 2. cap. 2. hæc de ſancti Leonis electione habet, juxta editionem Mabillonii Seculo VI Benedict. part. 2. *Apud Wangionum urbem* [Wormatiam vulgò dictam] *ante præſentiam glorioſi Henrici ſecundi Romanorum Auguſti, fit Pontificum, reliquorumque Procerum non modicus Conventus. Inter quos hic Chriſto dignus Præſul convocatur: quippe ſine ejus conſilio intra Imperialem Curiam nihil magni diſponebatur. Et repente, illo nihil tale ſuſpicante, ad onus Apoſtolici honoris ſuſcipiendum eligitur à cunctis. Quod officium humilitate commonente diutiſſime refugiens, dum magis ac magis cogitur, triduanum conſulendi depopoſcit ſpatium: in quo jejuniis vacans & orationibus, omninò ſine cibo potuque permanſit. Cumque denuo repungeretur ad obedientiæ impletionem, ſpontanee coram omnibus ſuam dixit confeſſionem; conatus quaſi quadam ſuorum enormitate ſcelerum, communem permutare electionem*, &c. I. *Bruno Tullenſis Epiſc. ab Imp. Papa deſignatur.*

Videns

SEC. XI.

II. *Acceptat ſub conditione quod à Romanis eligatur.*

Videns ergo nullo modo ſe poſſe effugere Imperiale præceptum, & commune omnium deſiderium, coactus ſuſcepit injunctum officium præſentibus Legatis Romanorum, ea conditione, ſi audiret, totius Cleri, ac Romani populi communem eſſe ſine diſſidio conſenſum. Sicque ad propriam, Leucorum ſcilicet, ſedem repedans, cum ſumma devotione ibidem domini celebravit natalem anni Domini 1048. Sanctus item Bruno Signienſis Epiſcopus Cleri & populi Romani conſenſum à ſancto Leone petitum his verbis exprimit: *Se ſub hac conditione facturum eſſe promiſit:* Romam vado, ibique ſi Clerus & populus ſua ſponte me ſibi in Pontificem elegerit, faciam quod rogatis. *Aliter autem electionem nullam ſuſcipit. At illi gaviſi confirmant ſententiam, & laudant conditionem.* Non ſolum itaque Sanctus Leo, ſed & Imperator, omneſque Proceres exiſtimabant deſignationem illam non eſſe canonicam, niſi libera electio à Clero & populo Romano fieret.

III. *Romam pergit.*

Inde, nempe à ſuo Epiſcopatu Tullenſi, ſubdit Wibertus, Bruno, *humilitate magiſtra, contra omnium Apoſtolicorum morem, ſumto peregrino habitu Romanum arripuit iter, indefeſſe ſacris orationibus, ac divinæ vacans contemplationi, non tàm pro rerum commiſſarum ſibi, quàm pro cura animarum nimia intentus ſollicitudini.* Quibus ex verbis patet deceptum eſſe Ottonem Friſingenſem, quando ſcripſit, Brunonem *aſſumpta purpurâ Pontificali per Gallias iter* egiſſe, cumque Cluniacum veniſſet, ibi inveniſſe Hildebrandum, qui conſtanter eum de incœpto redarguit, & ab eo admonitum purpuram depoſuiſſe; nam Wibertus teſtis oculatus, aſſerit Leonem *Tulli ſumpto peregrino habitu Romanum* arripuiſſe iter, & apud urbem Auguſtam Angelica modulatione recreatum, neque fuit tempus intermedium, quod itineri Cluniacenſi attribueretur, ut advertit Henſchenius in Commentario prævio ad Vitam S. Leonis. Deinde S. Bruno Signienſis Epiſcopus in ejuſdem S. Leonis Vita ſcribit, Hildebrandum Wormatiæ adfuiſſe in ipſa deſignatione Leonis ad ſummum Pontificatum, huncque ex Aula Imperatoris adduxiſſe Hildebrandum, ideoque tota hæc Ottonis Friſingenſis narratio corruit.

IV. *A Clero & populo Rom. Pontifex eligitur.*

Omnipotentis igitur, pergit Wibertus, *roboratus flamine Romam appropinquat, cui tota urbs cum hymnidico concentu obviam ire parat: Sed ipſe pedes longinquo itinere nudis plantis incedit, & magis ad mentis devotionem & fletuum inundationem, quàm ad laudum delectationem animum inflectit*, &c. Cumque Romam perrexiſſet, *Imperialem de ſe electionem in tam laborioſo officio brevi ſermunculo promulgat; eorum voluntatem (qualiſcumque erga ſe ſit) pandere expoſtulat: dicit electionem Cleri & populi Canonicali auctoritate aliorum diſpoſitionem præire: affirmat ſe gratanti animo in patriam rediturum, niſi fiat electio ejus communi omnium laude: oſtendit ſe coactum ad tam grande onus ſuſcipiendum veniſſe. Cumque videret*

deret

Digitized by Google

deret unanimem omnium acclamationem, ad correctionem vitæ cœptam repetit exhortationem, ſupplex cunctorum expetit orationem atque abſolutionem. Sanctus etiam Bruno Signienſis Epiſcopus Brunonem Tullenſem à Clero & populo Romano electum his verbis aſſerit: *Secundùm conſuetudinem Romanam cum magnis laudibus à Clero & populo in Pontificem electus eſt.* Tandem Anſelmus Monachus Eccleſiæ ſancti Remigii Remenſis, Auctor æqualis, in Hiſtoria dedicationis ejuſdem Eccleſiæ, quæ extat itidem apud Mabillonium Sec. VI Benedict. part. 1. id ipſum innuit, num. 7. ſcribens: *Apoſtolicæ dignitatis ei* (ſcilicet Brunoni) *adjudicata ſunt inſignia: juſſumque ab Auguſto, ut ad hæc ſecundùm Eccleſiaſticas ſanctiones ſuſcipienda Romana inviſeret mœnia*, ideſt poſtquam canonicè à Clero & populo Romano electus eſſet.

V. *Inthronizatur & Leo IX vocatur.*

Celebratis ergo, ſubdit Anſelmus, *in civitate Leucorum duobus dominicæ nativitatis diebus*, in tertio (nempe die XXVII Decembris) *Clero ſuo valefaciens iter carpere Romam ducens aggreditur. Quo perveniens, cum favore totius populi honorabiliter excipitur: Apoſtolicæque dignitatis infulis inſignitus in Hypapante Domini* (ideſt in purificatione Beatæ Virginis, die ſc. ſecunda menſis Februarii) *in cathedra beati Petri inthronizatur, & Leo Papa Romano more nuncupatur.* Sed Anſelmus confundit ibi conſecrationem, vel benedictionem Epiſcopalem cum inthronizatione, quas diſtinguit Wibertus laudatus, qui ait: *Itaque divina favente gratia, cunctis applaudentibus conſecratur*, (ideſt benedicitur vel coronatur, nam ibi conſecratio aliter explicari non poteſt, „ die ſecunda Februarii, qua de re vide dicta in Formoſo num. 1. ut ſcribit Anſelmus) *ac dominica Quadrageſimalis initii pridie Idus Februarii Apoſtolicæ cathedræ inthronizatur*, ideoque die duodecima Februarii anni milleſimi quadrageſimi noni, quo Paſcha die XXVI Martii celebratum, quove ideo Dominica prima Quadrageſimæ concurrit cum die XII Februarii.

VI. *Leonis genus & primordia, ſed Cardinalatus ficititius.*

Bruno ex nobiliſſima familia Dapſpurgenſi in Alſatia prognatus, & Henrico Imperatori hujus nominis II *ſanguinis affinitate proximus*, ut habet Anſelmus laudatus, in Bertholdi Epiſcopi Tullenſis, ac deinde Herimanni illius ſucceſſoris diſciplinam à parentibus traditus eſt. Inde ad Aulam Imperatoris Conradi translatus, & Diaconus ordinatus, anno MXXV, Herimanni Tullenſis Epiſcopi vice, militares copias in Longobardiam duxit, annoque ſequenti, abſens in Epiſcopum Tullenſem electus eſt, & die nona Septembris conſecratus. Cordis compunctione, humilitate & patientia, pietate in pauperes, beneficentia in Monachos & Sanctimoniales, morum denique comitate conſpicuum ſe præbuit, quibus virtutibus ad ſupremam Eccleſiæ dignitatem ſibi gradum fecit. Hæc conſtant ex Wiberto in ejus Vita, ubi nihil habet de Cardinalitia dignitate, quam Ordericus lib. 1. pag. 372. ipſi collatam dicit à Damaſo Papa, dum legationem obiret Romæ pro Lotharingis, dicens eum

SEC. XI. *in via, dum quadam nocte oraret Angelos cantantes* audiviſſe: *dicit Dominus ego cogito cogitationes pacis & non afflictionis*, &c. *Bruno autem*, ſubdit, *ad Papam Damaſum perveniens, honorifice ab eo ſepultus* (legendum ſuſceptus) *eſt, & in Senatu Romano Cardinalis Epiſcopus ordinatur*. Sed ſicut hæc legatio, de qua nihil habet Wibertus, valde dubia, ita & Cardinalatus ejus prorsùs commentitius. Hoc enim ſeculo Epiſcopi nunquam Cardinales creabantur, ſi forte ſeptem illos excipias, qui ſeculo octavo in Lateranenſi Eccleſia hebdomadatim miſſarum ſolemnia celebrabant, de quibus egimus in Stephano hujus nominis III. His adde Sigebertum Orderico antiquiorem ad annum 1048. referre Brunonem, non eo tempore quo prætenſam ad Damaſum Papam pro Lotharingis legationem obiit, ſed *cum ad capeſſendam Sedem Apoſtolicam Romam tenderet*, audiviſſe *voces Angelorum Canentium, dicit Dominus, ego cogito* &c. Idem denique que de hac harmonica modulatione à Brunone audita apud Auguſtam urbem, dum Romam ad capeſſendum Papatum pergeret, narrat Wibertus teſtis oculatus lib. 2. cap. 2. ejus Vitæ, ideoque tam hæc Legatio, quam Cardinalatus Leonis inter fabulas recenſeri debent.

VII. *Tullenſem Epiſcopatum factus Papa non dimiſit.* Sicut Clemens II Bambergenſem, ut ſupra obſervavimus, ita & Leo IX Tullenſem, ſeu Leucorum Epiſcopatum non dimiſit, quando creatus eſt Romanus Pontifex, ut rectè notavit Baronius anno 1049. num. 6. Quare Mabillonius Sec. V Benedictino pag. 895. ait, Leonem, cum anno ML corpus Sancti Gerardi olim Tullenſis Epiſcopi elevavit, privilegium conceſſiſſe Dodoni Sancti Manſueti Abbati *anno Inc. Domini ML, Indict. IIII Datum Tulli in majori Eccleſia II Kal. Novemb. per manus Udonis Tullenſis Eccleſiæ Primicerii Cancellarii & Bibliothecarii ſanctæ Apoſtolicæ Sedis, anno Apoſtolatûs domni Leonis noni Papæ II Epiſcopatus Tullenſis XXVI*, ſed legendum, *Epiſcopatûs Tullenſis XXV*; conſtat enim ex Wiberto in ejus Vita lib. 1. cap. 3. eum ordinatum Tullenſem Epiſcopum die nona Septembris anni MXXVI, ideoque anno ML eodem die vigeſimum quintum Epiſcopatûs exorſus eſt. Eamdem ſubſcriptionem refert idem Mabillonius lib. 11. de Re Diplomatica cap. 25. num. 7. Sed etiam mendoſam, amanuenſis forſan incuria. Ex hac ſubſcriptione & duplici epocha *Apoſtolatûs* ſcilicet ſeu Pontificatus, & *Epiſcopatûs Tullenſis* ſancti Leonis, apparet eum Epiſcopatum Tullenſem non depoſuiſſe, cujus epocham propter honorem loci, in quo inſtrumentum hoc conceſſit, Pontifici memorare viſum eſt, quæ in aliis ejus diplomatis non legitur. Poſtea tamen ex Gallia redux Udonem Eccleſiæ Tullenſi præfecit, ut teſtatur Wibertus lib. 2. cap. 8. ſed hoc poſt annum ML, quo juxta ſubſcriptionem privilegii mox laudati, Udo dicitur tantum Tullenſis Eccleſiæ Primicerius, & Apoſtolicæ Sedis Bibliothecarius.

Leo

Digitized by Google

SEC. XI

VIII. *Augienſis Monaſterii privilegia confirmat.*

Leo Pontifex ipſo primo ſui Pontificatûs anno, in die Reſurrectionis Dominicæ Udalricum Augienſis coenobii Abbatem Romæ conſecravit, ut teſtatur Hermannus Contractus ad eum Chriſti annum: *In proximo Paſcha*, inquit, *Udalricum Augienſis cœnobii proviſorem, Romam venientem Abbatis benedictione conſecravit, & monaſterii ejuſdem privilegia antiquitus à Sede Apoſtolica tradita, ſua auctoritate confirmavit & innovavit, indictione ſecunda, VII Kal. Aprilis*, ſeu die XXVI Martii, in quam anno 1049. Paſcha incidit. Quo ex loco rectè deducitur ſanctum Leonem, non in monte Caſſino, ſed Romæ Paſchalem ſolemnitatem celebraſſe. Porrò Augia celebre olim erat monaſterium, vulgò *Richenouu*, quod hodie pauci incolunt Monachi ob menſam Abbatis Epiſcopatui Conſtantienſi unitam.

IX. *Synodum Romæ contra ſimoniacos celebrat.*

Eodem anno 1049. ſanctum Leonem *in hebdomada poſt Albas Synodum cum Epiſcopis Italiæ Romæ* celebraſſe, teſtis eſt idem Hermannus Contractus. Sed huic Synodo Epiſcopos etiam Galliæ interfuiſſe, prodit Chronographus ſancti Benigni, qui hoc ipſo tempore vivebat, Tomo I Spicilegii Dacheriani: *Domno igitur*, ait, *Leucorum Epiſcopo Brunone, qui appellatus eſt Leo Papa, ordinato, evocatus eſt ab ipſo Romam ad Concilium Domnus Archiepiſcopus* (Lugdunenſis) *Halynardus, ſimulque omnes Epiſcopi Galliæ, ad pertractandum inibi de ſtatu & correctione ſanctæ Eccleſiæ.* Concilium illud præcipuè contra ſimoniacos celebratum, & in eo, quod contra eos in Concilio Romano ſub Clemente II conſtitutum fuerat, per Leonem Pontificem confirmatum eſſe, teſtatur Petrus Damiani in Epiſtola ad Henricum Ravennatem Archiepiſcopum. Sed Wibertus lib. 2. Vitæ S. Leonis cap. 4. quædam alia in ea Synodo conſtituta fuiſſe nos docet: *Statuta*, inquit, *quatuor Synodorum principalium viva voce corroboravit, decretaque omnium deceſſorum ſuorum Pontificum tenenda confirmavit: Simoniacam etiam hæreſim damnavit, quæ jam nonnullas mundi partes invaſerat, & in eodem Concilio quoſdam depoſuit Epiſcopos, quos prædictæ hæreſis nævo ſua nequitia maculaverat.* Paulò poſt: *Decimas quoque à cunctis dandas Chriſtianis, quarum nec mentio erat apud Apuliam, & per quoſdam Orbis fines, Eccleſiis reſtituit. Venditiones altarium ſub anathemate prohibuit; ſed conſtituit, ut partes decimarum, ad Epiſcopum pertinentes, aut quiſque præſul ſibi teneret, aut cuicumque vellet tribueret: partem autem ad altare pertinentem proprio paſtori Eccleſiæ gratis concederet. Inceſtas conſanguineorum nuptias, in multis orbis partibus indiſcretè habitas, diſcidit: pluresque nobilium hoc turpi devinctos nexu, ſeparavit. Alia quoque perplura canonum capitula ſtuduit renovare, quæ, ne faſtidium gignant, hic ſuperſedimus recitare.* Quid ibi *Altaris* nomine ſignificetur, & de *Altarium* venditione ac redemptionibus, legendus Marca in Nota ad Canonem VII Concilii Claromontani. Porrò licet Leo IX in literis, quibus Trevirenſis Eccleſiæ privilegia confirmat, apud Brouverum lib. XI

Digitized by Google

Annalium Trevir. dicat: *In Synodo noſtra, quam circa XVII poſt ipſum Paſchalem diem, Deo præſidente celebravimus*, non ſequitur deceptum eſſe Hermannum Contractum, qui dicit Concilium celebratum, *in hebdomada poſt Albas*, ſed ex hoc ſolum inferri poteſt, illud aliquot diebus duraſſe, & circa diem XII menſis Aprilis finitum eſſe.

X. *Miraculum in ſimoniacos ea in Synodo.*

Hic non prætermittendum mirabile quoddam de Epiſcopo Sutrino, quod hoc in Concilio accidiſſe refert idem Wibertus his verbis: *In quo Concilio quid contigerit, non congruit reticere, ubi Chriſtus auctoritatem ejus ſua dignatus eſt gratia roborare. Nam Epiſcopus de Sutrio reus ejuſdem culpæ* (ſc. ſimoniæ) *accuſatus, voluit injuſte ſe excuſare, falſis prolatis teſtibus: ſed peracturus jusjurandum, repente eſt divinitus perculſus, & inter manus exportatus, non longo poſt tempore humanis rebus eſt exemptus. Cunctis hoc audientibus nimius incutitur timor, ne quem in ejus præſentia ad falſum judicium humanus impelleret pudor.* Sutrinum hunc Epiſcopum, cujus nomen reticet Wibertus, Kilianum appellat Ferdinandus Vghellus Tomo I Italiæ Sacræ, ubi de Epiſcopis Sutrienſibus.

XI. *In Franciam veniens Papia Concilium celebrat.*

Anſelmus jam laudatus in Itinerario Leonis IX, quod ſub nomine Actorum Concilii Remenſis recitat Baronius in Appendice ad annum 1049. & Mabillonius exhibet Sec. VI Benedictino part. 1. pag. 711. ſub nomine Hiſtoriæ dedicationis Eccleſiæ Sancti Remigii, poſtquam de Synodo Romana ſermonem habuit cap. 8. habet: *Aliquanto autem temporis interlabente curriculo, Gallicum inviſere ſolum, tam beato Remigio facta promiſſio, quam orthodoxa fidei in illis partibus adeo tepefacta perſuadet intentio. Unde à Romanis expetita licentiâ, per quaſdam Latii urbes iter agens, in eis multa diſponit Eccleſiaſtica honeſtati congrua.* Leonem Româ, non multis poſt abſolutam Synodum diebus, profectum eſſe oportet, cum Hermannus Contractus ad eumdem annum 1049. ſcribat: *Idem in hebdomada Pentecoſtes aliam Synodum Papia congregavit*; feſtum autem Pentecoſtes eo anno incidit in diem XIV menſis Maii. Quid in ea Synodo actum ſit non tradit Hermannus, ſed ſolùm addit, Leonem inde per montem Jovis cum plurimis Romanorum in Ciſalpinas partes deveniſſe.

XII. *Tum Remis aliud cogit.*

Tandem, ſubdit Anſelmus, *adiit Imperatorem Henricum in regione commorantem Saxonica.* Scribit poſtea ambos Coloniam adveniſſe in Apoſtolorum Petri & Pauli natalitio. *Ceterum Papa Colonia digreſſus Tullum in Exaltatione Sanctæ Crucis venit: indeque circumjacentium regionum Epiſcopis & Abbatibus, literis ſua auctoritatis mandari præcepit, ut in præfata die* [nempe in Kalendis Octobris, uti jam dixerat] *ſibi occurrerent ad Synodum celebrandam in Baſilica præfati Francorum Apoſtoli*, ſcilicet ſancti Remigii Remenſis. Celebravit itaque Leo Papa Remis Concilium, quod ex ejuſdem Anſelmi Itinerario Tomo IX Conciliorum Labbei inſertum eſt, cum duodecim canonibus in eo conſtitutis. Ejuſdem

Digitized by Google

dem Concilii meminit Joannes Papienſis in Speculo, aitque eo inter *SEC. XI.*
fuiſſe *Hugonem Cluniacenſem*, qui Synodalem exhortationem habuit juſſu ejuſdem Pontificis, & veritatis adverſarios confutavit. Meminit & ejus Concilii Chronographus Saxo, Oxonii nuper editus, licet loco non ſuo, anno nempe 1046. *Hoc anno*, inquit, *fuit magna Synodus apud S. Remei, cui aderant Leo Papa & Archiepiſcopus de Burgundia* [nempe Halinardus Lugdunenſis, ut diſertè habet Anſelmus] *& Archiepiſcopus de Byſincum* (id eſt Veſontionenſis, ut ibidem habetur) *& Archiepiſcopus de Remis, multique adhuc alii viri prudentes, Clerici & laici. Eò Eadwardus Rex* (nempe Angliæ, cognomento Confeſſor) *mittebat Dudocum Epiſcopum* (Bathonienſem, de quo Wartonus in Anglia Sacra part. 1. pag. 558.) *& Wlfricum Abbatem Sancti Auguſtini, & Aelfwinum Abbatem, ut Regem certiorem facerent, quid ibi de religione Chriſtiana decerneretur.* Eadem fermè ac Chronographus Saxo, habet Radulphus de Diceto pag. 475. Refert poſtea Anſelmus, Leonem, ſoluto Concilio, corpus Sancti Remigii *ſuppoſitis humeris devote* extuliſſe, & in ſtatione decenter apparata cum divinis laudibus repoſuiſſe; cum antea, ut capite 13. dixerat, Eccleſiam conſecraſſet.

XIII. *S. Arnulphi Eccleſiam Metis conſecrat.*

Remis Sanctus Leo Metas profectus eſt, ibique conſecravit Baſilicam Sancti Arnulphi, & Reſponſoria compoſuit de Sancto Gorgonio Martyre. Id enim nos docet Wibertus laudatus cap. 5. qui inquit: *Inde per urbem Mediomatricorum remeans, petitu venerabilis Abbatis Guarini conſecravit ibidem ſancti Pontificis Arnulfi Baſilicam, ibique exoratus à Domino Sigifrido Gorzienſi Abbate compoſuit in veneratione glorioſi Martyris Gorgonii nocturnalium reſponſoriorum dulciſonam melodiam.* Porrò Guarinus ille, ſive Warinus Abbas Gorzienſis prætermiſſus eſt à San-Marthanis, de cujus monaſterii à Chrodegango Epiſcopo Metenſi, in honorem S. Gorgonii fundati, cujus corpus à Papa obtinuerat, ſtatu legendus Mabillonius Sec. V Benedictino in Vita S. Joannis Gorzienſis Abbatis, qui & ejuſdem monaſterii primordia retulit ſec. 3. parte 2. ad annum 765. quo anno ſancti Gorgonii Translationis eò factæ Hiſtoriam retulit, ubi quædam ejus loci decora videre licet. Meuriſſius lib. 3. de Epiſcopis Metenſibus, S. Leonis literas tunc ab eo datas recitat, ſed eas ſuppoſititias eſſe pluribus demonſtrat Baronii Annotator ad annum 1049. num. 15. & ſeqq.

XIV *Moguntiæ Concilium habet.*

Metis Leo Pontifex Moguntiam perrexit, ibique Concilium celebravit, quod Hermannus in annum 1050. perperam differt, cum in Synodo Remenſi Gozfridus Andegavenſis vocetur ad Synodum futuram Moguntiæ, de qua Wibertus laudatus cap. 5. habet: *Hinc generale apud Moguntiam Concilium habuit, in quo Spirenſis præſul Sibicho criminali reatu accuſatus, voluit ſe expurgare terrifico Sacramento Domi-*

Digitized by Google

SEC. XI. *nici corporis, ſed, ut fertur, maxilla ejus manſit contorta paralyſi, quandiu præſentis vitæ ſpatium duxit.* In eodem Concilio actum eſſe de ſancto Servatio Tungrenſi ſeu Leodienſi Epiſcopo, docet nos Joannes Chapeaville, qui Epiſcoporum, & rerum Leodienſium Scriptores varios edidit Tomis tribus, in quorum ſecundo loquens de hac Synodo Moguntina, in Notis cap. 1. ſcribit: *Hac Synodo Imperator propoſuit coram ſancta Synodo de Legenda ſancti Servatii Leodienſis* (ſeu Tungrenſis) *Epiſcopi, de geſtis ejus ac ſupputatione annorum, quæ omnia, facta diligenti diſquiſitione, ut piè credenda, ſunt Synodali decreto confirmata.* Sed hanc in rem citat tantum Joannem Presbyterum in Chronico Gemblacenſi, & Joannem Bruiſthenum Scriptores de Epiſcopis Leodienſibus, quorum priorem vixiſſe circa annum 1350. poſteriorem circa annum 1540. teſtatur in præfatione ad Tomum primum. Hic porrò obſervandum ſeculo undecimo, ſicut & hodie Leodienſibus perſuaſum fuiſſe, unicum tantum extitiſſe Servatium Tungrenſem ſeu Leodienſem Epiſcopum, quam opinionem idem Baronii Annotator tandem profligavit annis 407. & 451. & duos fuiſſe Servatios Tungrenſes Epiſcopos demonſtravit. In eadem Synodo ſanctum Bardonem Archiepiſcopum Moguntinum Legatum *ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ* declaratum teſtatur Trithemius in fuſiori Chronico Hirſaugienſi, ubi ad annum 1050. hanc Synodum perperam revocat.

XV. *Presbyteris quibuſdam Eccleſiæ Colonienſis Sandaliorum uſum conceſſit.* Antequam Sanctus Leo Remos ad Concilium celebrandum pergeret, Coloniam cum Henrico Imperatore ſe contulerat, ut diximus ex Wiberto lib. 2. cap. 4. qui ſubdit, Leonem ab Herimanno Colonienſi Archiepiſcopo ſuſceptum, Eccleſiæ Colonienſis ſedi hoc privilegium conceſſiſſe, *ut ad altare ſancti Petri, ſeptem presbyteri Cardinales quotidie divinum celebrarent officium in ſandaliis*, id eſt, conceſſit, ut ſeptem Presbyteri Eccleſiæ Colonienſi incardinati, quotidie poſſent celebrare divinum officium *cum ſandaliis*, quæ primitùs erant ornamenta ſolis Epiſcopis conceſſa. Idem conceſſiſſe ſanctum Leonem Archimonaſterio ſancti Remigii Remenſis, legitur in Actis Concilii Remenſis, ſeu in Hiſtoria dedicationis ejus apud Mabillonium Sec. VI Benedict. part. 1. ubi legitur: *Conſtituit etiam, ut ad altare, quod, ut præfatum eſt, in honorem Apoſtolorum Petri & Pauli, Clementis & Chriſtophori martyrum, glorioſique confeſſoris Remigii conſecraverat, non indiſcretè à quibuſque ſicut hactenus ſacroſancta myſteria agerentur, ſed ſecundum morem Romanæ Eccleſiæ, ſeptem tantummodo Sacerdotes, qui in illa congregatione digniores haberentur ad hoc officium deputarentur.* Illos autem presbyteros monachos vocatos eſſe Cardinales teſtatur Edmundus Martene Tomo I. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus pag. 328. ſed ibi nulla ſandaliorum mentio, ut in privilegio Colonienſi Eccleſiæ conceſſo. Vide dicta in Joanne XIII num. XVI.

Non

Non ſolum Presbyteris illis Colonienſibus permiſit Pontifex ſandaliis uti, ſed & Bambergenſibus Canonicis mitras geſtandi licentiam conceſſit, ea ſcilicet ratione, ut ab Epiſcopo provideantur digniores & honeſtiores Presbyteri & Diaconi, qui bonis moribus, vel maturis ætatibus, vel etiam prælationibus ipſius loci emineant, his diebus, in Natali Domini, in Cœna Domini, & in Sabbato Sancto, in diebus Reſurrectionis & Pentecoſtes, in die S. Georgii, in die SS. Petri & Pauli, Aſſumptionis B. Mariæ, & S. Dionyſii, & in anniverſario die domini Henrici Imperatoris ejuſdem loci conſtructoris, ut ait in literis ad Hartwicum Bambergenſem Epiſcopum anno 1052. datis, & in Vita S. Henrici apud Surium die 14. Julii relatis, ubi addit: *His verò concedimus hanc dignitatem, qui tantum ſpecialiter excubant vel deſerviunt apud prædicti prædeceſſoris noſtri ſepulchrum*, Clementis ſcilicet Papæ II in Eccleſia Bambergenſi quieſcentis. Edmundus Martene loco laudato cap. 4. art. 1. num. 17. ſcribit, ſe alicubi legiſſe, eumdem Pontificem Leonem IX Biſuntinis Canonicis permiſiſſe, ut Diaconus & Subdiaconus ad altare miniſtrantes mitris uterentur. Nunc Canonici Pictavienſes, Lugdunenſes, Anicienſes, Matiſconenſes Eccleſiæ Sancti Petri & Brivatenſes S. Juliani mitram adhuc geſtant.

XVI. *Bambergenſibus Canonicis uſum mitræ permittit.*

Sed ut ad S. Leonem Coloniæ exiſtentem redeam. Raſponus Cardinalis in Baſilica Lateranenſi ad annum 1051. notat, Leone IX & Victore II ſedentibus, primum omnium, qui ſanctæ Apoſtolicæ ſedis Archicancellarium ſe ſubſcripſerit, fuiſſe Hermannum, ſeu Herimannum Colonienſem Archiepiſcopum, quod antea animadvertiſſe Bernardum à Mallinckrot in Tractatu de Archicancellariis ſacri Imperii cap. 5. obſervat Joannes Ciampinius in Catalogo S. Romanæ Eccleſiæ Bibliothecariorum pag. 40. & ſeq. ubi exhibet ſubſcriptiones variorum diplomatum Leonis IX anno 1051. & ſequentibus datorum, in quibus *Herimannus* ſemper dicitur *S. A. S. Archicancellarius & Colonienſis Archiep.* Sed nullus ex illis obſervavit hoc privilegium à S. Leone anno 1049. Colonienſibus Archiepiſcopis conceſſum, quod tamen diſertè legitur in eadem ſancti Leonis Vita à Wiberto ſcripta, qui poſt ſuperiora narrata, ait: *Dedit ei quoque* (nempe Herimanno) *officium Cancellarii ſanctæ Romanæ ſedis, ejuſque ſucceſſoribus, tribuens illi Eccleſiam ſancti Joannis ante portam Latinam.* Idem Bernardus à Malinckrot notat extare bullam Apoſtolicam præfati Pontificis Leonis, quam in vetuſtis S. Severini Colonienſis Tabulariis invenit Ægidius Gelenius, quæ inter reliqua hæc continet narrationi Wiberti conſentientia: *Confirmamus quoque tibi* (nempe Herimanno) *per hanc præceptionis noſtræ paginam S. & AP. Eccleſiæ Cancellaturam, & Eccleſiam S. Joannis Evangeliſtæ ante Portam Latinam, ut te Petrus Cancellarium habeat, Joannes hoſpitium præbeat.* Quod

XVII. *Colonienſem Archiep. S. R. E. Archicancellarium creat.*

Digitized by Google

SEC. XI. XVIII. *Humbertum poſtea Cardinalem Romam ducit.* Quod attinet ad Humbertum, virum hac ætate celeberrimum, à S. Leone poſtea Cardinalem creatum, quem alii hoc eodem anno 1049. poſt Concilia Remenſe & Moguntinum, alii tardius ab eodem Leone in Italiam ductum volunt, Romam ſanctum hunc Pontificem ſecutus eſt, cum Papa deſignatus per Gallias Romam pergeret. Humbertus tunc erat Abbas Monaſterii Mediani in diœceſi Tullenſi, ac intra montium Voſagi clauſtra poſiti, à S. Hildulfo Archiepiſcopo Trevirenſi ædificati, ut docet Auctor Chronici Senonienſis lib. 2. cap. 18. qui ait, Humbertum Abbatem Mediani Monaſterii anno 1044. *varias laudes, quæ Reſponſoria dicuntur* rithmicè à ſe compoſitas, Brunoni Epiſcopo Tullenſi in ejus Eccleſia decantandas tradidiſſe, indeque *quinque annis elapſis* Brunonem Papam electum, & Romam proficiſcentem, *Humbertum Mediani Monaſterii Abbatem ſecum* duxiſſe, *Archiepiſcopum Siciliæ* ordinaſſe, *deinde Romæ Cardinalem ad vices ſuas ſupplendas ſecum morari* præcepiſſe. Ex quibus & refellitur Henſchenius, qui in Commentario prævio ad Vitam S. Leonis num. 16. ad diem 19. Aprilis, ſcribit, Humbertum fuiſſe Abbatem monaſterii ſancti Manſueti extra urbis Tullenſis mœnia ſiti. Fallitur præterea ibidem Henſchenius cum ait, S. Leonem, qui poſt menſem Septembrem anni 1050. Tullum rediit, in ſecundo illo Romam reditu, ſecum Humbertum in Italiam duxiſſe, mox enim videbitur Humbertum menſe Maio anni 1050. jam fuiſſe Archiepiſcopum Sicilienſem, ideoque ante eum annum Romam à S. Leone ductus fuerat. Hunc enim S. Leo ex Gallia in Italiam duxit, & *ad prædicandum Siculis verbum Dei Archiepiſcopum ordinavit*, ut inquit Lanfrancus in Commentario adverſus Berengarium. Labbeus etiam in Diſſert. de Script. Eccleſiaſt. & paſſim alii Humbertum, Monaſterii S. Manſueti Monachum faciunt, ſed nullo teſte, imò contra auctoritatem Auctoris Chronici Senonienſis laudati. Quæ obſervationes debentur Annotatori Baronii ad annum 1049. num. 13. & ſeqq.

XIX. *In Apuliam proficiſcitur.* Moguntino Concilio celebrato Leo Pontifex *Romam rediens, plebem de ſua diutina abſentia mœſtam lætificavit*, inquit Wibertus lib. 2. cap. 6. Hermannus Contractus poſtquam dixit, Leonem Moguntiæ Synodum XL prope Epiſcoporum coram Imperatore celebraſſe ſubdit: *Et poſtea Alemanniam adiens Augiæ feſtum S. Clementis, & Dominicam ante Adventum Domini VI Kal. Decemb.* (ſeu die 26. Novembris, qui concurrebat cum Dominica prima Adventus anno 1049. quo Paſcha die 26. Martii celebratum eſt) *egit*; *ac per Auguſtam, Bajoariamque tranſiens, Natalem Domini Veronæ coluit.* Quo tempore Romam pervenerit, nullus ex Antiquis notavit, illud ſolum conſtat, eum Sipontum non multò poſt ad viſitandam Eccleſiam ſancti Michaelis Archangeli profectum, & in ipſa feſtivitate Palmarum ad

monaſterium

Digitized by Google

monaſterium Caſſinenſe acceſſiſſe : *iter ſumſit peragraturus fines Apuliæ,* SÆC. XI.
inquit Wibertus laudatus, *ut Chriſtianam repararet religionem, quæ ibidem videbatur pene deperiiſſe : maximèque inter accolas regionis & Normannos concordiam componere ſatagens, quos dudum adjutores contra exteras gentes ſuſceperant Principes regni : ſed tunc ſæviſſimos tyrannos, ac patriæ vaſtatores non ſponte ſuſtinebant. In hoc ergo ſancto opere ſollicitè intentus venit Beneventum, ubi aliquandiu commorans, cuidam clinicæ* (ſic dictæ, quod in lecto decumberet) *divina præſtante gratia vitale præbuit auxilium.* Narrat poſtea hanc ægrotam hauſta aqua qua ſanctus Pontifex ſacras abluerat manus, in craſtinum ſoſpitem ſacra miſſarum ſolémnia adiiſſe, licet per annos fere quindecim langore confecta de proprio grabato, niſi aliorum deportata manibus nequiſſet exire.

XX. Sipontinum Concilium celebrat.

Pergit Wibertus : *Itaque zelo ſanctæ religionis fervens Præſul venerandus apud Sipontum habito Concilio, duos depoſuit ab officio Archiepiſcopatûs, qui cum mercede ſanctum aſſumſerant miniſterium, vitio elationis unus ambiens præcedere alterum.* Cum autem Sipontum eſſet oppidum ad montis Gargani radices poſitum, nunc everſum, huc referendum quod Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 81. narrat, Leonem nempe, orationis gratiâ montem Garganum petiiſſe, ad viſitandam Eccleſiam ſancti Michaelis Archangeli ſitam in rupe Gargana, celeberrimam tunc temporis peregrinationem, indeque *in ipſa feſtivitate Palmarum* ad monaſterium Caſſinenſe acceſſiſſe, in Refectorio cum fratribus comediſſe, eodemque tempore *ſandaliorum uſum, & Dalmaticæ & chirothecarum in præcipuis feſtivitatibus* Abbati Caſſinenſi, ejuſque ſucceſſoribus Apoſtolica auctoritate conceſſiſſe. Peregrinatio enim illa ad montem Garganum, & conſequenter acceſſus ad monaſterium Caſſinenſe, non pertinent ad annum 1049. ut perperàm ſcripſit Leo Oſtienſis, ſed ad annum 1050. ut conſtat tam ex Concilio Sipontino, quod tunc temporis ab eo celebratum dicit Wibertus laudatus, quam ex iis quę refert Chronographus ſancti Benigni, qui narratis iis, quæ S. Leo anno 1049. geſſit, poſtea ſubdit : *Rurſus ſequenti anno Romam pergens* (ſc. Halinardus Archiepiſcopus Lugdunenſis) *cum ipſo domino Apoſtolico properavit Beneventum, & Capuam, Montem Caſſinum, atque montem Garganum ad ſanctum Michaelem Archangelum. Ideo namque prædictus Papa perrexit illas in partes, ut habitatores terræ illius, ſi poſſet, aliquo modo relevaret ab oppreſſione, qua nimium erant gravati à Normannis. At quia Domnus Præſul Halinardus præpotens erat in verbis & ad ſuadendum quodlibet lingua ſufficiebat, propter hoc ut mediator & Legatus pacis inter prædictos Normannos, & ipſum eſſet, Domnus Apoſtolicus ſecum duxit eum.* Hujus porrò Sipontini Concilii nullus alius ex Antiquis meminit præter Wibertum laudatum.

Digitized by Google

SEC. XI. Qui poſtea ſubdit : *Inde repetito gradu Romam rediit , ubi ſuperna*

XXI. *admonitus revelatione B. Gerardum ſuæ ſedis, Leucorum videlicet olim Præſu-*

S. Gerardum Tullenſem Epiſc. in Synodo Rom. canonizat. *lem in numero ſanctorum computandum ſtatuit.* Id autem fecit in Synodo quam Hermannus Contractus eum ad annum 1050. *Poſt Paſcha Romæ* collegiſſe ſcribit. Ex literis pariter canonizationis, quas Mabillonius Sec. V. Benedict. pag. 894. refert, conſtat eam factam eſſe in Synodo, quam S. Leo celebravit ineunte Maio : *Reſidentibus nobis Romæ*, inquit, *in Synodo in Eccleſia Salvatoris , cum multis Coëpiſcopis noſtris circa ſexto Nonas Maias , relatum eſt auribus noſtris ab Vdone Tullenſi Præpoſito eadem nocte ipſum Dominum Gerardum in viſione apparuiſſe cuidam venerabili Monacho , nomine Albizoni , qui Synodo intererat . . . . Videbatur ergo illi ipſum aſſiſtere ſibi , quem nunquam corporaliter viderat , nec etiam nomen ejus audierat , & dicere ſe ipſum Gerardum eſſe , pro quo Deum decreverat exorare. Ad quod ille gaviſus, ſedulò ſciſcitari cœpit , an eſſet apud Deum in numero ſanctorum , cui læto vultu reſpondit , procul dubio ſe eſſe cum Deo , dignumque ac juſtum fore eos honorari in terris ab hominibus, qui honorantur in cœlis ante Deum ab Angelorum agminibus.* Quibus in Synodo ab ipſo ſancto Leone divulgatis, & expoſita vita venerabili, converſatione mirabili, & miraculorum multitudine ejuſdem B. Gerardi, *tam Archiepiſcopi , quam Epiſcopi , tam Abbates , quam Clerici & laici . . . . . . quaſi uno ore clamaverunt , ipſum dominum Gerardum virum eſſe ſanctum , à Deo inter ſanctos numeratum , & ab hominibus inter ſanctos numerandum & venerandum , pro eo quod vivens in carne , teſtantibus miraculis ut vir ſanctus extitit , & carne exutus qualis in mundo fuerit , cœleſti beatitudine poſitus mundo quotidie eiſdem miraculis innoteſcat. Decrevimus igitur ,* inquit S. Leo , *ſic ſancta annuente ac laudante Synodo , ut ex hoc ſanctus habeatur & ſanctus colatur nono Kalendas Maii . . . . . Cujus ſancti venerabile corpus per nos ipſos cupimus transferre ,* quod & reapſe præſtitit, ut mox videbitur. His literis ſancti Leonis ſubſcripſit inter alios *Humbertus Sicilienſis Archiepiſcopus.*

XXII. Canonizationis hujus epocha. Mabillonius laudatus putat hanc canonizationem factam in Synodo, quam S. Leo anno 1049. hebdomada poſt Albas Romæ celebravit, de qua ſuperius egimus, verum præterquamquod Wibertus citatus teſtatur , Gerardum honoribus ſanctorum donatum poſtquam S. Leo è Francia rediit, ideoque anno 1050. Synodus anni 1049. habita eſt circa diem XVII poſt Paſcha, ideoque circa diem duodecimum menſis Aprilis , teſte eodem S. Leone in literis quibus Eccleſiæ Trevirenſis privilegia confirmavit, de quibus num. IX. Synodus verò in qua Gerardus canonizatus , celebrata eſt circa nonas Maii , ut ex literis canonizationis conſtat. His adde ſanctum Leonem menſe Maio anni 1049. Romæ non fuiſſe , ſed Papiæ , ubi, ex dictis Synodum egit in hebdomada feſti Pentecoſtes, quod eo anno

in

Digitized by Google

in diem XIV Maii incidit. Nec refert quod ait Mabillonius, Synodum ſcilicet illam præceſſiſſe elevationem corporis S. Gerardi quæ facta eſt à S. Leone anno 1050. facta eſt enim poſt Synodum poſteriorem, ut mox dicetur. *SEC. XI.*

XXIII. *S. Gerardi vita ſynopſis.*

Sanctus porrò Gerardus, qui à ſancto Brunone Colonienſi Archiepiſcopo, Ottonis magni Imperatoris fratre germano, invitus ad Epiſcopatum Tullenſem aſſumtus fuerat anno nongenteſimo ſexageſimo tertio, pauperum præcipuè curam geſſerat in Epiſcopatu, eiſque ſemper largè ſubvenerat. Summum etiam ei fuerat ſtudium in ſanctarum reparatione Eccleſiarum, & ſacrarum Reliquiarum indagatione, ut legitur in ejus Vita à Vindrico monaſterii ſancti Apri Abbate, qui ſeculo undecimo floruit, ſcripta, & ab Henſchenio ad diem XXIII Aprilis primùm producta, ex qua conſtat, ſanctum hunc Præſulem ad dominum migraſſe *die nono Kalendas Maias*, poſtquam *annos triginta & unum, hebdomadas tres & dies tres* Eccleſiam Tullenſem glorioſè rexiſſet, ideoque anno nongenteſimo nonageſimo quarto.

XXIV. *Berengarii hæreſis S. Leoni innoteſcit.*

In hac poſteriori Synodo Romana anni 1050. in qua S. Gerardus Canonizatus, damnatus eſt Berengarius & Lanfrancus abſolutus, ut conſtat ex Commentario, quem idem Lanfrancus contra Berengarium edidit, cujus hęreſim, ejuſque initium hic prius aperire juvat. *Berengerius Andegavenſis* Archidiaconus, inquit Auctor Anonymus à Petro Franciſco Chiffletio editus ex MS. codice S. Augendi, qui Opuſculum ſuum de Berengarii Hæreſiarchæ damnatione multiplici anno 1088. ſcribebat, *hæreſim ſui nominis condidit, & veritatem Dominici corporis & ſanguinis contra Evangelicam veritatem abnegare præſumpſit. Videlicet aſſerens, panem & vinum in ſacrificio Domini, non verè nec eſſentialiter, ſed figuratè tantum converti in corpus & ſanguinem Dominicum, quod Catholicæ fidei, & Evangelicæ veritati apertiſſimè adverſatur, uti ſancti Patres docuerunt. Quapropter ſanctus Leo Papa IX eamdem hæreſim ſuo tempore ad Apoſtolicam ſedem per literas ipſius Berengerii (* ad Lanfrancum datas *) delatam, generali Synodi judicio damnavit. Ipſum quoque Beringerium communione Eccleſiæ privavit, quam ipſe dominici Corporis & Sanguinis communione ſuis aſſertionibus voluit privare.* Berengarius itaque Sacramentariorum parens, cujus hæreſis initium, Auctor Fragmenti Hiſtoriæ Franciçæ à Roberto Rege ad Philippum Regem perductæ, repetit ab anno milleſimo quadrageſimo quarto, damnatus eſt in hac Synodo Romana, & Lanfrancus, qui poſtea Archiepiſcopus Cantuarienſis fuit, ejuſdem hęreſis accuſatus, abſolutus eſt.

XXV. *Damnatur à S. Leone in eadem Synodo Rom.*

Audiendus ipſe Lanfrancus in Commentario contra Berengarium, quem alloquitur: *Tempore ſancti Leonis Papæ*, inquit, *delata eſt hæreſis tua ad Apoſtolicam ſedem. Qui cum Synodo præſideret, ac reſideret ſecum non parva multitudo Epiſcoporum, Abbatum, diverſique or-*

SEC. XI. *dinis è diverſis regionibus religioſarum perſonarum, juſſum eſt in omni audientia recitari, quas mihi de Corpore & ſanguine Domini literas tranſmiſiſti. Portitor quippe earum Legatus tuus, me in Normannia non reperto, tradidit eas quibuſdam Clericis. Quas cum legiſſent, & contra uſitatiſſimam Eccleſiæ fidem ſcriptas animadvertiſſent, zelo Dei accenſi, quibuſdam ad legendum eas porrexerunt. Itaque factum eſt, ut non deterior de te, quam de me fuerit exorta ſuſpicio, ad quem videlicet tales literas deſtinaveris: putantibus multis me fovere, ac favere, quæ à te dicerentur; vel gratia, qua te diligerem; vel fide, qua revera ita eſſe indubitanter tenerem. Igitur cum à quodam Remenſi Clerico Romam perlatas recitator legeret, intellecto quod Joannem Scotum extolleres, Paſchaſium damnares, communi de Euchariſtia fidei adverſa ſentires: promulgata eſt in te damnationis ſententia, privans te communione Eccleſiæ, quam tu privare ſancta ejus communione ſatagebas. Poſt hæc præcepit Papa ut ſurgerem, pravi rumoris à me maculas abſtergerem, fidem meam exponerem, expoſitam plus ſacris auctoritatibus, quam argumentis probarem. Itaque ſurrexi, quod ſenſi, dixi: quod dixi, probavi: omnibus placuit, nulli diſplicuit.*

XXVI. *Damnatur & ab eodem Papa in Vercellenſi Synodo.*

Non ſolum huic Synodo Romanæ interfuit Lanfrancus, ſed etiam Vercellenſi, quam idem S. Leo Pontifex menſe Septembri ejuſdem anni 1050. celebravit, ut diſertè habet idem Auctor Anonymus de Berengarii multiplici damnatione mox laudatus, qui ſubdit: *Deinde ipſum* (nempe Berengarium) *ad proximam tunc Synodum, in proximo Septembri ab eo Vercellis celebrandam, vocavit audiendum. Ad hanc Synodum non ipſe Berengerius, ſed quidam ejus fautores pervenerunt: qui ſe Legatos ejus aſſerentes, eumque defendere volentes, in proximo aditu defecerunt. Domnus autem Apoſtolicus iterum Synodali judicio ſententiam Beringerii, & librum Joannis Scoti de Corpore Domini, ſub anathemate damnavit: & fidem, quam omnes Catholici de veritate Corporis & ſanguinis domini hactenus habuerunt, & adhuc habent, confirmavit. His utriſque Synodis domnus Lanfrancus, non multò poſt Anglorum Archiepiſcopus, ſcribens contra Beringerium, ſe interfuiſſe fatetur: in quarum priore de Beringeriana hereſi ſe infamatum, & expurgatum: ſed in utriſque, ejuſdem hereſeos damnationi cum omnibus Catholicis ſe aſſenſiſſe teſtatur.* Hanc Synodum Vercellenſem anno 1050. celebratam, docet Hermannus Contractus hujus temporis Scriptor: *Ipſo autumno*, inquit, *Dominus Papa Synodum Vercellis collegit.* Scio Durandum Troarnenſem Abbatem in libello *de Corpore & Sanguine Chriſti* inſinuare Vercellenſe Concilium anno 1053. coactum, ſed id, in notis ad Brionnenſem Conventum, rejiciunt Coſſartius Tomo IX Concil. & Mabillonius Tomo 2. Analect. in Obſervationibus præviis *de Multiplici Berengarii damnatione.* Certè Durandi Troarnenſis calculo adverſatur Vita Sancti Leonis, qui anno 1053. à Junio ad exeuntem annum, imò & ad ſubſequentem

ſequentem Martium, Beneventi commoratus eſt, ex quo concludit *SEC. XI.*
Mabillonius Leonem menſe Septembri anni 1053. intereſſe nequiviſſe Vercellenſi Concilio, ideoque tam Vercellenſe, quam Romanum, in quibus Berengarius damnatus ad annum 1050. referenda eſſe.

Poſt Vercellenſem Synodum, quę, ut legitur in Epiſtola XII ſancti Leonis ad Principes Britannię ſeu Armoricę datâ, *Kalendis Septembris* celebrata eſt, idem S. Leo *inde Gallias & Epiſcopatum ſuum Leucorum (*ſeu Leucorum*) civitatem reviſit*, inquit Hermannus Contractus. Tunc ſancti Gerardi, quem in Synodo Romana menſe Maio in numero Sanctorum computandum ſtatuerat, corpus tranſtulit, quod in bulla canonizationis per ſe ipſum transferre velle dixerat. *Eodemque anno*, inquit Wibertus loco laudato, *in patriam regreſſus ipſius* (ſcilicet Gerardi) *ſanctos artus cum ſumma gloria tranſtulit. Quæ omnia dilucide ſunt exarata in ejuſdem Vita & miraculis.* Sed cum in Vita Sancti Gerardi, ab Henſchenio, ut diximus, publicata, neque canonizationis, neque Translationis ejus, à S. Leone peractarum mentio reperiatur, vel hæc vita mutila eſt, vel alia vita, de qua loquitur VVibertus, deſideratur. Eam porrò Translationem irca finem menſis Octobris factam exiſtimo, ſi vrum ſcribit Mabillonius, quando ait, *tunc* ſanctum Leonem privilegium conceſſiſſe Dodoni ſancti Manſueti Abbati, illud enim privilegium dicitur *anno Inc. Domini ML Indict. IIII datum Tulli in majori Eccleſia II Kalend. Novemb. anno Apoſtolatûs Domni Leonis noni Papæ II*, ideoque die XXX Octobris anni ML.

XXVII. *Leo PP. transfert corpus S. Gerardi Tullenſis Epiſc.*

Non multò poſt Natale Domini anni 1050. Imperator & *Dominus Papa cum multis Epiſcopis & Principibus apud Auguſtam Vindelicam convenientes, Purificationem Dei Genitricis (*anni 1051.*) celebraverunt, Ravennateque Archiepiſcopo apud Papam inibi reconciliato, charitativè à ſe invicem diſcedentes, Papa Romam revertitur*, inquit Hermannus Contractus in auctiori Chronico, qui paulò poſt ſubdit: *Poſt Paſcha item domnus Leo Papa Synodum Romæ collegit, ubi inter alia Gregorium Vercellenſem Epiſcopum propter adulterium cum vidua quadam avunculi ſui ſponſa admiſſum & perjuria perpetrata abſentem & neſcientem excommunicavit: quem tamen non multò poſt Romam venientem, ſatisfactionem promittentem officio priori reſtituit.* In eadem Synodo ventilatam eſſe quæſtionem de ordinatis ab Epiſcopis ſimoniacis indicat Epiſtola Petri Damiani ad Henricum Ravennatem Epiſcopum. Leonem præterea in hac Synodo ſcripſiſſe decretum de continentia Clericorum, quod *Conſtitutum* vocabant, teſtatur idem Petrus Damiani in Epiſtola ad Cunibertum Taurinenſem Epiſcopum; ubi & de fœminis, Clericis malo uſu inſervientibus hæc ſtatuta fuiſſe tradit: *In plenaria plane Synodo ſanctæ memoriæ Leo Papa conſtituit, ut quæcumque damnabiles fœminæ intra*

XXVIII. *Tertiam Romæ Synodum celebrat.*

Vu 3 *Romana*

SEC. XI. *Romana mœnia reperirentur Presbyteris proſtituta, ex tunc & deinceps Lateranenſi palatio adjudicarentur ancillæ*, &c.

XXIX.
In ea S. Eduardum Angliæ Regem voto eundi Romam diſpenſat.

Ad hanc Synodum revocanda quæ leguntur in charta Eduardi Regis anno 1065 ſcripta. Eduardus Angliæ Rex ſtatuerat ad limina Apoſtolorum Petri & Pauli proficiſci ad gratias Deo reddendas pro beneficiis ſibi collatis; ſed Optimates ſui timentes, ne regnum noviter ſedatum aliqua turbaretur hoſtilitate, communi habito conſilio rogarunt Regem, ut ab ea intentione deſiſteret, omnibuſque placuit, ut Romam Legati mitterentur, qui Apoſtolico Regis voluntatem & votum & illorum petitionem indicarent. *Factum eſt ergo*, inquit Eduardus Rex in charta, quæ extat Tomo IX Concil. pag. 1186. *quod voluimus. Et venientes Romam Legati noſtri ex voluntate Dei invenerunt collectam Synodum in eadem urbe, cumque expoſuiſſent meam voluntatem, & ſuam petitionem coram ducentis & quinquaginta Epiſcopis, & alia multitudine ſanctorum Patrum: tunc Apoſtolicus ex Conſilio ſanctæ Synodi hanc ſcripſit Epiſtolam.* Refert poſtea Eduardus Epiſtolam Sancti Leonis IX Papæ ita inſcriptam: *Leo Epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio ſuo Eduardo Anglorum Regi ſalutem & Apoſtolicam benedictionem*, in eaque ait Pontifex: *Ex auctoritate Dei & ſanctorum Apoſtolorum, & ſanctæ Synodi abſolvimus te à peccato illius voti, pro quo Dei offenſam times .... Deinde præcipimus tibi ſub nomine ſanctæ obedientiæ & pœnitentiæ, ut expenſas, quas ad iſtud iter paraveras, pauperibus eroges, & cœnobium monachicum in honorem Sancti Petri Apoſtolorum Principis, aut novum conſtruas, aut vetuſtum emendes & augeas.* Hac accepta Epiſtola Eduardus monaſterium Weſtmonaſterienſe, de quo in Bonifacio IV locuti ſumus, propter vetuſtatem & bella ferè deſtructum in integrum reſtituit, & decimam partem omnium, quæ habebat eam in rem contulit. Dedicata Baſilica *V Kalend. Januarii*, ut ipſemet aſſerit in laudata charta data anno MLXV, licet in ea legatur annus MLXVI, qui initium ſumſerat die Natali Chriſti anni MLXV; licet enim Angli indictionem per hæc tempora à Kalendis Januarii exordirentur, annum tamen à Natali Chriſti præcedenti incipiebant, ideoque cum charta data ſit die XXVIII Decembris, tum currebat quidem adhuc indictio tertia, ſed annus Chriſti MLXVI à die XXV Decembris cœptus erat; quod mirum videri non debet, cum in Italia annus quidem à menſe Januario, ſed indictio à Kalendis Septembris præcedentibus initium ſumeret.

XXX.
In Apuliam pergit, & Beneventanos ab excommunicatione abſolvit.

De hac Romana Synodo non loquitur Wibertus in Vita Sancti Leonis; ſed Leonem ea peracta in Apuliam iterum rediiſſe ſcribit Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 85. *ſequenti anno*, inquit, *prædictus Pontifex rurſus ad Monaſterium* [Caſſinenſe] *venit, & in craſtinum, ac die altero Apoſtolorum Petri & Pauli miſſas ſolemniter celebravit: & cum die illo*

ſabbatum

Digitized by Google

ſabbatum eſſet, ingreſſus ad mandatum fratrum, pedes duodecim Monachis lavit, & ipſe viciſſim ab illis lotus, in refectorium quoque cum eis unà bibiturus ingreſſus eſt. Inde perrexit Beneventum, urbemque ab excommunicatione prædeceſſoris ſui benignus abſolvit. Ex quibus intelligere poterat Baronius, hanc ſecundam Sancti Leonis profectionem in Apuliam, conjungendam eſſe, non cum anno 1050. quo feſtum SS. Petri & Pauli, dies nempe XXIX Junii in feriam ſextam incidebat, ſed cum anno 1051. quo idem dies & ſabbatum ſimul concurrunt. Quare Leo Oſtienſis hanc profectionem ad annum 1051. rectè quidem revocat, ſed fallitur in eo quod ſcribit, eodem anno ſanctum Leonem abſolviſſe Beneventanos *ab excommunicatione prædeceſſoris ſui*, dicere enim debuerat, eos tunc abſolutos ab excommunicatione, quam ipſemet Sanctus Leo in eos tulerat anno 1050. eo enim anno Beneventanos à Leone Papa excommunicatos diſertè habet Hermannus Contractus ad eum annum de Leone ſcribens: *Nonnullos locorum Principes & civitates tam ſibi, quam Imperatori jurejurando ſubjecit, Beneventanoſque adhuc rebellantes excommunicavit.* Certè Beneventani à Damaſo II Leonis prædeceſſore excommunicati non fuerant, Beneventum enim non adiiſſet S. Leo anno 1050 nec ibi *aliquandiu commoratus* eſſet, ut ſcribit Wibertus in ejus Vita lib. 2. cap. 6. ſed eodem anno 1050. poſt diſceſſum S. Leonis, cum Beneventani iterum rebellaſſent, ab eodem excommunicati ſunt, ut ſcribit Hermannus Contractus, à qua excommunicatione anno 1051. teſte Leone Oſtienſi ſunt abſoluti. SEC. XI.

Sed ut ad res à Sancto Leone initio anni 1051. redeam, jam diximus eum Purificationem beatæ Virginis apud Auguſtam Vindelicam celebraſſe, & Ravennatem Epiſcopum inibi ei fuiſſe reconciliatum. Quam reconciliationem & mortem tam Ravennatis Epiſcopi, quam Friſingenſis his verbis refert Wibertus lib. 2. cap. 7. *Erat huic viro Dei non modica concertatio contra pervaſores rerum Sanctæ Romanæ ſedis, maximeque contra Ravennatem Epiſcopum ſpiritu repletum contumaciæ & rebellionis, cui nonnulli favebant Palatini, gloriæ invidentes Domini Apoſtolici. Quorum caput in fomento diſcordiæ erat Nizo Epiſcopus Friſingiæ, ſuper quem divina virtus hujuſmodi horrendam ultionem dignata eſt oſtendere. Nam pro reſponſis Imperialibus in Italiam directus Ravennam devenit, & in favorem Ravennatis detrectatoria verba contra hunc beatum proferre cœpit. Inter quæ ducto ſub gutture digito ad hac blaſphema prorupit:* Hoc guttur gladio abſcindatur, niſi eum deponi fecero ab honore Apoſtolatûs. *Quo dicto, eodem momento ipſum intolerabilis dolor gutturis invaſit, & impœnitens die tertio vitam obiit. Archiepiſcopus autem Ravennatium ob incorrigibilem præſumptionem eſt à Sancto Papa anathematizatus. Ideoque Imperiali juſſu Auſburgium vocatus, cum juſtitia redditis, quæ perverſe invaſerat,*

XXXI. *Epiſcopi S. Leoni contradicentes divinitùs puniti.*

SEC. XI. *ſerat, abſolutionem eſt petere coactus. Qui cum licet corde contumaci ante pedes ſancti ſtratus jaceret, cunctuſque cœtus præſentium Pontificum ei abſolutionem peterent, ait vir beatus:* Secundum ejus devotionem tribuat illi Omnipotens cunctorum ſcelerum abſolutionem. *Ille verò ſurgens cum ſubſannatorie ſubridens adhuc ſuperbia tumidus; venerandus pater in lachrymas reſolutus, inquit ſecretò circumſtantibus*: Heu! mortuus eſt miſer iſte. *Nec mora ille langore corripitur, & vix in patriam revectus, vita & honore, quo tumebat celeriter privatur*, anno ſcilicet 1051 quo Rubeus lib. 5. Hiſt. Ravenn. eum ſubitò interiiſſe ait *nono Kalendas Septembris*, ubi & tradit, hunc Archiepiſcopatum vocatum fuiſſe Hunfridum. Hæc confirmantur ab Hermanno Contracto in Chronico ad annum 1052. ubi ſcribit etiam Henricum ab Imperatore, *tempore quadrageſimali* ad Ravennatenſem Archiepiſcopatum promotum, in locum ejuſdem Hunfridi.

XXXII. *In Germaniam pergit pro pace inter Imp. & Hungariæ Regem.*

Anno milleſimo quinquageſimo ſecundo S. Leonem Papam in Germaniam tertiò profectum eſſe rogatum, ad componenda diſſidia quæ erant inter Henricum Imperatorem & Andream Hungariæ Regem teſtatur Hermannus Contractus ad eum Chriſti annum: *Cum Turegi*, inquit, *Pentecoſten peregiſſet* Imperator *in Pannonicam itidem expeditionem proficiſcitur, Andreaque Rege Hungarorum minus minuſque pro pacto pacis poſtulando allegante, & promittente, Berzisburg caſtrum obſedit, & variis belli machinis diu oppugnatum, Deo obſeſſis ſe anxiè invocantibus opitulante, fruſtratis ſemper nexibus nullo modo capere potuit. Interim Dominus Leo Papa ab Andrea accitus, cum pro pace componenda interveniſſet, Imperatorem ab obſidione revocavit, eumque ſibi per omnia conſentientem inveniens, ſede contra Andream conſiliis ſuis minus parentem experiens, offenſus, eique excommunicationem, utpote deluſa ſede Apoſtolica, minitans, cum Imperatore diſceſſit, & aliquantum cum eo temporis manſit.* S. Leonem infecta pace ad Imperatorem, imò & in Italiam rediiſſe ſcribit Wibertus in ejus Vita lib. 2. cap. 8. *Non modicus ei* (Sancto Leoni) *inerat fervor in augenda Republica. Idcirco Hungariæ Principes, à Romano nuper imperio diſſidentes, multiplicibus Legatis adierat, ne detrectarent ſolita ſubjectione Imperatori priſca perſolvere tributa, quod & conſenſerant, ſi præteritorum commiſſorum ei concederetur indulgentia. Quapropter ſancta commonente pietate, coactus eſt tertiò antiquam patriam repetere, & pro reorum miſeratione, qui contra Imperium moverant bellum, perſuaſoriis precibus imperiales aures expetere. Sed quia factione quorundam curialium, qui felicibus ſancti viri invidebant actibus, ſunt Auguſti aures obturatæ precibus Domni Apoſtolici, ideo Romana Reſpublica ſubjectionem regni Hungariæ perdidit, & adhuc dolet finitima patria prædis & incendiis devaſtari.* Major autem fides videtur adhibenda Wiberto culpam ruptæ pacis rejicienti in Imperatoris Curiales, quam Hermanno Contracto, qui eam rejicit in Andream

Digitized by Google

Andream Hungariæ Regem; Hildebertus enim Epiſcopus Cenomanenſis in Vita S. Hugonis Cluniacenſis Abbatis cap. 2. inſinuat, hunc Sanctum Abbatem, cujus operâ uſus eſt Sanctus Leo ad eam pacem ſanciendam obtinuiſſe quidquid petebat ab Hungariæ Rege: *Idem poſtmodum*, inquit, *juſſu Romani Pontificis in Hungariam profectus, de reformatione pacis curam gerit, ſuſcepta prudenter inſiſtit & explet negotia, ad laudem Dei & gloriam, quæ ſibi commiſſa fuerant executus*; ideoque ſi pax facta non eſt, id adſcribendum videtur factioni *quorumdam Curialium, qui felicibus ſancti viri* Leonis *invidebant actibus*, ut loquitur Wibertus. SEC. XI.

XXXIII. *S. VVolfangum Ratiſponenſem Epiſc. canonizat.*

Sanctus hic Pontifex anno 1052. in Germania exiſtens, Ratiſponam profectus eſt, ibique *Sanctum Wolfangum ejuſdem urbis Epiſcopum de tumulo levavit*, ut in Annalibus Saxonicis MSS. ſe legiſſe aſſerit Mabillonius Seculo V Benedictino in obſervationibus præviis ad Vitam ejuſdem ſancti, quod canonizationis loco tunc temporis erat. Sanctus *Wolfgangus*, vulgò *Wolfangus* appellatus, Suevus fuit, qui à parentibus cœnobio Augienſi traditus, doctiſſimus evaſit, habitumque monaſticum induit. Poſtquam per aliquod tempus in Norico Evangelium prædicaſſet, revocatus eſt à Piligrino Pataviensi Epiſcopo, qui dolebat *tantum colonum in ſulcis ſterilibus impendere laborem.* Factus Epiſcopus Ratiſponenſis anno 972. ut legitur in Hermanno Contracto ex editione Caniſii, literas & Chriſtianos mores variis in locis reſtituit, nempe apud Trevirenſes, & in Eccleſia ſua Ratiſponenſi, ubi Canonicos ad communem vivendi normam, Monachos & Sanctimoniales ad ſeverius inſtitutum revocavit, ut videre eſt in ejus Vita apud Mabillonium laudatum, à Scriptore anonymo ejus familiari ſcripta, ex quo & habemus eum obiiſſe die trigeſima prima menſis Octobris. Annum verò ejus mortis notarunt Lambertus Schafnaburgenſis, & Auctor brevium Annalium Einſidlenſium apud eumdem Mabillonium Tomo 2. Analectorum, annum nempe 994.

XXXIV. *Item S. Erhardum ejuſdem Sedis Epiſcopum.*

Vuiguleius Hundius lib. 1. Metropolis Saliſburgenſis, in Gebehardo III Epiſcopo Ratiſponenſi ſcribit, ſanctum Leonem, non ſolum S. Wolfangum, ſed etiam S. Erhardum in numerum divorum retuliſſe: *Sub eo*, inquit, *Leo IX Pontifex Max. ab Andrea Rege Hungariæ pro pace cum Imperatore Henrico III conſtruenda accitus, Ratiſponam venit, & S. Wolfgangum in numerum divorum retulit, ſimiliter & ſanctum Erhardum.* Id de ſancto Erhardo confirmat Conradus de Monte-puellarum in ejuſdem ſancti Erhardi Vita apud Bollandum ad diem VIII Januarii; in ea enim cap. 2. legitur, *Leonem IX tranſtuliſſe corpus B. Erhardi, temporibus Imperatoris Henrici III ſub annum Domini MLII.* Idem confirmat Andreas Brunerus part. 2. Annalium Boiorum. Fuit etiam Sanctus

Digitized by Google

SEC. XI. Erhardus Epiſcopus Ratiſponenſis, cujus vita apud Bollandianos loco laudato legenda.

XXXV. *Diploma de corpore S. Dionyſii Leoni IX affictum.*

Ratiſponenſes finxerunt diploma Ratiſponæ à Sancto Leone Nonis Octobris datum de corpore ſancti Dionyſii Areopagitæ ibidem exiſtentis, quod diploma recitat Baronius, inſcriptum Regi Francorum & ejuſdem regni Prælatis. Non immorabimur in refutatione illius diplomatis, quia id abunde jam actum eſt à Carolo Du Bois lib. 10. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Pariſienſis cap. 5. à Natali Alexandro ſæculo XI in Vita Leonis IX, & præſertim à Dubletio in Hiſtoria monaſterii San-Dionyſiani prope Pariſios, qui plura ſuppoſitionis indicia exhibent.

XXXVI. *Leo pp. Robertum invitum Caſæ-Dei Abbatem conſtituit.*

Sed ſanctum Leonem hoc eodem anno milleſimo quinquageſimo ſecundo, Robertum Abbatem Caſæ-Dei invitum conſtituiſſe certum eſt. Sanctus Robertus Arvernis natus ex patre, qui originem ducebat à Giraldo, ſeu Geraldo Comite Aureliacenſi in ſuperiori Arvernia, cum eſſet Canonicus, virtutum incrementis proficiens, ad montem, qui nunc *Caſa-Dei* dicitur, ſe tranſtulit, ubi, ut legitur in Chronico Malleacenſi, anno 1043. monaſterium conſtruxit. In eo non ſolum ſocios inſtruebat, ſed & incolarum mitigabat priſtinam feritatem, paulatimque eos brutis moribus exuens, tanquam de feris homines faciebat. Leo Pontifex, cum ejus ſanctitatis famam audiiſſet, non ſolum ejus conſilium decretis Apoſtolicis roboravit, ſed etiam anno 1052. invitum ac renitentem Caſæ-Dei Abbatem conſtituit, ut legitur in ejus Vita à Marbodo Archidiacono Andegavenſi, poſtea Redonenſi Epiſcopo in Britannia Armorica ſcripta, in Actis SS. Bollandianis ad diem XXIV Aprilis, & Seculo VI Benedict. part. 2. recitata: *Papa Leo nonus*, inquit Marbodus cap. 17. *decretis Apoſtolicis* roborans *conſilium*, *inſuper etiam hominem Dei, cujus famam ſanctitatis audierat, licet invitum & renitentem fratribus præſciendum* mandavit. Bullam tunc à Leone Papa datam, qua bona Caſæ-Dei beato Roberto confirmat, & diploma Henrici Franciæ Regis, quo monaſterium in Abbatiam erectum eſt, edidit Stephanus Baluzius in Appendice ad Lupi Servati Epiſtolas pag. 524. Cum autem Sanctus Robertus obierit anno milleſimo ſexageſimo ſeptimo, poſtquam Abbatiam *quindecim annis* rexiſſet, ut in laudato Malleacenſi Chronico Tomo I. Bibliothecæ Labbei legitur, inde certum eruitur argumentum, eum à ſancto Leone juſſum eſſe Caſæ-Dei præeſſe tanquam Abbatem anno 1052.

XXXVII. *Beneventum per concambium cum Imperatore acquirit.*

Eodem anno milleſimo quinquageſimo ſecundo ſanctus Leo Natale Domini Wormatiæ egit, ibique per concambium acquiſivit ab Imperatore Beneventum, pro Bamberga, Fulda & aliis in Germania locis, quæ Imperatori tradidit. Id teſtatur Hermannus Contractus ad annum 1053. quem, ut ſæpius diximus, inchoat à Natali Chriſti anni 1052. *Imperator*, inquit, *cum Domino Papa, multiſque Epiſcopis & Principibus,* *natalem*

natalem Domini Wormatiæ egit, ubi cum Papa, ſicut dudum cœperat, Fuldenſem Abbatiam, aliaque nonnulla loca & cœnobia, quæ ſancto Petro antiquitus donata feruntur, ab Imperatore repoſcens exegiſſet, demum Imperator pleraque in Ultramontanis partibus ad ſuum jus pertinentia, pro Ciſalpinis illi quaſi per concambium tradidit. Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 85. expreſſius loquitur, & Beneventum pro Bamberga commutatum aſſerit: *Tunc inter Apoſtolicum & Imperatorem facta eſt commutatio de Benevento, & Bambergenſe Epiſcopio, ſicut jam ſupra retulimus.* Tunc ergo pro Bambergâ, Fulda & aliis locis, Beneventum in Apulia accepit ſanctus Leo, quod etiamnum Romani Pontifices in regno Neapolitano obtinent. SEC. XI.

XXXVIII. *In Italiam redit.*

Anno milleſimo quinquageſimo tertio ſanctus Leo Germaniam reliquit, poſtquam obtinuit ab Imperatore auxilia adverſus Normannos, qui erant in Apulia jura omnia confundentes, nec ſibi, nec ipſi Imperatori, niſi tantum verbo tenus cedentes, ut refert Hermannus Contractus ad eum Chriſti annum. Quare Imperator ei auxilia ſubminiſtravit contra eos, res enim ad Eccleſiam Romanam ſpectantes invaſerant, impieque ac ſi non Chriſtiani, ſed Gentiles perſecutores crudeliter abuſi erant. Quænam autem iſta fuerint narrat ſanctus Leo in Epiſtola, quam ſcripſit ad Conſtantinum Monomachum Imperatorem Conſtantinopolitanum, de qua, ſicuti & de expeditione hoc eodem anno à S. Leone contra Normannos ſuſcepta, mox ſermo erit.

XXXIX. *Concilium Mantuæ celebrat.*

His ſubjungit Hermannus Contractus: *Tranſiens* (ſanctus Leo) *per Alemanniam purificationem beatæ Mariæ Auguſtæ egit, Mantuæque Quinquageſima acta, & nonnullis ſuorum orto inibi tumultu occiſis, infra dies quadrageſimæ Romam pervenit.* Tumultus ille accidit, dum ſanctus hic Pontifex Mantuæ Concilium celebraret. Eum explicat Wibertus in ejus Vita lib. 2. cap. 8. *Repedans in Italiam,* inquit, *Concilium apud Mantuam habendum conſtituit. Quod factio quorundam Pontificum, ſeveritatem ejus juſti judicii timentium perturbavit. Nam familiæ eorum fautrices ſcelerum, ſubitum contra domni Apoſtolici familiam moverunt tumultum, ſecurè adſtantem ante Baſilicam, in qua publicum habebatur Concilium; ita ut vir ſanctus cogeretur à medio conſeſſu ſurgere, & ante portam ad ſedandum ſtrepitum procedere. Cujus præſentiam non reveriti Deo odibiles eo magis magiſque in nequitia pertinaces, nitebantur ad eum exarmatos confugientes ante oculos ipſius confodere, & à valvis Eccleſiæ ne ibi tutarentur repellere; ita ut impetus ſagittarum & ſaxorum circum ejuſdem ſancti aures & ora volitaret, atque quoſdam ejus veſte defendi cupientes vulneraret. Qui tumultus admodum difficulter ſedatus, cœptum rigorem Concilii imperfectum coegit relinqui. Sed in craſtinum cuncti hujus ſeditionis incentores ſevera examinatione damnandi, à piiſſimo patre ſunt miſericordi indulgentia abſoluti, ne videretur causâ ultionis aſperitatem in eos exercere judicii.* Illud Concilium, quod Tomo IX. Concil. refertur ad annum 1052. Hermanni

SEC. XI. Contracti narratio oſtendit revocandum ad annum 1053. Wibertus enim & Hermannus de eodem tumultu loquuntur.

XL. *Ibidem Eccleſiam dedicat in qua Sanguis Chriſti inventus eſt.*

Videtur tamen alia ſeditio Mantuæ contigiſſe, dum Sanctus Leo ea in civitate anno 1053. verſaretur. Henſchenius enim in Commentario prævio ad Vitam S. Leonis num. 23. notat ex Hyppolyto Doneſmundi, qui ſeculi decimi ſeptimi initio Hiſtoriam Mantuanam ſcripſit, lib. 3. pag. 203. Sanctum Leonem anno 1053. Sacrum Chriſti cruorem, qui ibidem aſſervari dicitur, coram adoraturum adveniſſe, fruſtraque conatum impetrare Romam auferendum, populi pro eo retinendo in ſeditionem verſi collaudaſſe zelum, & novam S. Andreæ Eccleſiam, in qua dicit Hyppolytus Doneſmundi anno 1049. ſacrum illum ſanguinem inventum eſſe, licet non planè abſolutam dedicaſſe, ac modicâ pretioſi theſauri particulâ reverenter acceptâ (quæ nunc in Sancti Joannis Lateranenſis Eccleſia ſervatur) reliquum cum Sancti Longini corpore in præparatum ad id locum repoſuiſſe: quod deinde, ne aliqua Barbarorum incurſione auferri contingeret, Epiſcopus Conon anno 1055. rurſum ſub terra abdi juſſerit, intra fornices, marmoreumque altare hunc in finem præparatum. Ait autem Hyppolitus Doneſmundi ſe hæc hauſiſſe ex Hiſtoria MS. oculati teſtis, & rebus omnibus, cum gererentur, præſentis. Cum porrò Annaliſta Metenſis, Regino, aliique Annaliſtæ teſtentur Sanguinem Chriſti, Leone III Eccleſiam regente anno DCCCIV repertum eſſe, ſeu ſpongiam ſanguine Chriſti imbutam, à Longino olim defoſſam, ut ibidem diximus, vel Hyppolytus Doneſmundi fallitur, vel dicendum eam poſt Leonem III ſub terra abditam fuiſſe, & iterum ſub Leone IX inventam.

XLI. *Quartam Romæ Synodum habet.*

S. Leonem *infra dies quadrageſima Romam* perveniſſe docet Hermannus Contractus mox laudatus, qui paucis interpoſitis ſubdit: *Dominus Papa habita poſt Paſcha Synodo, contra Normannos, ut propoſuerat exercitum movit.* Baronius & Conciliorum Collectores exiſtimant S. Gerardum Leucorum Epiſcopum in hac Synodo à S. Leone in ſanctorum numerum relatum, ſed Sigebertum, à quo id acceperunt deceptum eſſe conſtat ex Wiberto diſertis verbis aſſerente, eam peractam in Synodo, quam Romæ celebravit, poſt primum ſuum ex Germania reditum, ideoque anno 1050. ut ſuperius oſtendimus. Rectè tamen Baronius, qui ad eamdem Synodum anno 1050. num. 3. egerat de controverſia inter Gradenſem & Forojulienſem Antiſtites, obſervat in hac tantum quarta Synodo eam definitam eſſe. Id hauſerat Baronius ex Andrea Dandulo, qui in Chronico ait, in Synodo anni 1050. Sanctum Leonem Dominico Patriarchæ Veneto pallium conceſſiſſe, & Epiſcopis Venetiæ provinciæ & Iſtriæ ſcripſiſſe, ut huic tanquam primati ſuo obedirent. Verùm Annotator Baronii probat

Digitized by Google

probat hæc facta eſſe in Synodo Romana anni 1053. ut manifeſtè liquet ex Epiſtola ad Epiſcopos Venetiæ & Iſtriæ, quæ ſecunda eſt inter Epiſtolas Sancti Leonis, in qua inquit: *Noverit veſtra chariſſima nobis in Chriſto fraternitas hac in præſenti indictione ſexta* (quæ in curſu fuit uſque ad Kalendas Septembris anni 1053.) *chariſſimum confratrem noſtrum Dominicum Gradenſem, imò novæ Aquileiæ Patriarcham ad Synodum noſtram Romæ habitam veniſſe, & querimoniam de ſua & Forojulienſi Eccleſia, quam credimus vos non ignorare, lachrymaliter coram feciſſe. Cujus tandem relectis privilegiis à Sancta Romana & Apoſtolica ſede ſibi conceſſis, judicio totius Sanctæ Synodi hoc definitum fuit: Vt nova Aquileia totius Venetiæ & Iſtriæ caput & metropolis perpetuò haberetur, ſecundum quod evidentiſſime prædeceſſorum noſtrorum adſtruebant privilegia. Forojulienſis verò Antiſtes tantummodo finibus Longobardorum eſſet contentus*, &c. *Vnde monendo mandamus & præcipimus vobis ex parte Dei & noſtra, ut præfato Gradenſi Patriarchæ, ſucceſſoribuſque ejus in omnibus ſecundum jura canonica obedientes ſitis, ſicut Primati veſtro & Patriarchæ eſſe debetis, & ſicut anteceſſoribus ejus noſtri perpetuò confirmarunt.*

XLII. *In ea decidit litem inter Forojulienſem & Gradenſem Patriarchas.*

Sed, ut hæc clariora evadant, hic obſervandum, quod jam diximus in Pelagio II, ſub ejus nempe Pontificatu, Metropolitanam ſedem ex urbe Aquileienſi Gradum translatam fuiſſe, hancque urbem totius Venetiæ, Iſtriæque Metropolim ab eodem Pelagio dictam. Obſervandum inſuper Aquileienſem Patriarcham, dictum quoque fuiſſe Forojulienſem, quia aliquando Forojulii reſedit, & poſt translationem metropolitanæ Sedis Gradum, Gradenſem Antiſtitem, dictum etiam fuiſſe novæ Aquileiæ Patriarcham, ut ex prædictis Leonis IX literis patet. Nam Sancti Gregorii Magni tempore, defuncto Severo Patriarcha Aquileienſi ſchiſmatico, Aquileienſis diœcèſis in duos Patriarchas diſtracta fuit, in Aquileienſem nempe & Gradenſem, & Metropolita Aquileienſis antiqua juriſdictione mulctatus eſt, tumque Gradus dicta, *Nova Aquileia*, ut Leander in Epiſcopis Forojulienſibus, variis teſtimoniis oſtendit. Cum autem inter utrumque Patriarcham, quædam diſſidia exorta fuiſſent, diviſionem illam S. Leo Papa in hac Synodo Romana confirmavit. Sed inde non ſequitur, ut credidit Baronius, tunc *plene translatum* fuiſſe Patriarchatum Gradenſem *in Venetum, qui hactenus titulo Gradenſis ſedis potitus erat.* Nam, ut ſuo loco dicetur, Patriarchalis Eccleſiæ Gradenſis dignitas anno tantum milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo primo in urbem Venetiarum translata eſt à Nicolao Papa hujus nominis quinto. Hoc autem tempore Venetiis proprius nondum erat Epiſcopus, ſed circa annum ſeptingenteſimum ſeptuageſimum ſeptimum, ut docet Juſtinianus lib. 12. Hiſtoriæ Venetæ conſtituta fuit *Epiſcopalis ſedes in inſula Caſtellana, qua Olivolus appellabatur, unde &*

Digitized by Google

SEC. XI. *Epiſcopo, Caſtellani ſemper nomen manſit.* At Nicolaus V Epiſcopum Olivolenſem, ſeu Caſtellenſem primum Patriarcham Venetum renunciavit. Quæ omnia ex Hiſtoricis Venetis, aliiſque eruit Annotator Baronii. De nomine *Patriarchæ*, Aquileienſi Epiſcopo primitùs conceſſo, lege Petrum de Marca in Diſſert. *de primatibus* num.20. & ſeqq.

XLIII. *In eadem Fermentaceorum hæreſim damnat.* Godefridus Henſchenius in Commentario prævio ad Vitam Sancti Leonis num. 23. veroſimiliter arbitratur hanc Synodum collectam propter hæreſim Fermentaceorum hoc tempore exortam, & à Michaele Cerulario Patriarcha Conſtantinopolitano, ac Leone Achridano Epiſcopo ſcriptis aſſertam, quæ Latinam Eccleſiam in azymis vivificum ſacrificium Deo offerentem ſugillabat, verumque ſacrificium eſſe negabat, niſi ex pane fermentato offerretur. Cùm enim Leo Papa libellum luculentiſſimum adversùs hanc hæreſim compoſuiſſet, ejuſque fautores ad viam veritatis adducere non poſſet, eos eccleſiaſtico anathemate damnavit, & Legatos Conſtantinopolim miſit, Humbertum Cardinalem, tunc Sylvæ Candidæ Epiſcopum, Petrum Amalphitanum Archiepiſcopum, & Fredericum Diaconum & Cancellarium, poſtea ſub Stephani IX nomine Papam. Hæc conſtant ex Wiberto in ejuſdem S. Leonis Vita lib. 2. cap. 9. ubi geſta annis 1053. & 1054. Latinos inter & Græcos his verbis narrat: *Ea tempeſtate orta eſt hæreſis Fermentaceorum, quæ calumniatur Sanctam Romanam ſedem, imò omnem Latinam & Occidentalem Eccleſiam de azymis vivificum Deo offerre ſacrificium. Quam calumniam etiam ſcripto ediderunt Epiſcopi Michael Conſtantinopolitanus & Leo Achridanus* (erat Achris, ſeu Achrida Metropolis tunc Serviæ & Bulgariæ) *pervicaciter exhalantes peſtiferas mephites adverſus Sanctam & Apoſtolicam fidem. Hæc quidem calumnia Græco ſermone edita, & Joanni Tranenſi Epiſcopo* (in Apulia, qui cum Græcis colludens, anno 1059. à Nicolao II depoſitus eſt) *in ſugillationem omnium Latinorum directa, cum fuiſſet Trani exhibita Humberto Sanctæ Eccleſiæ Sylvæ Candidæ Epiſcopo, in Latinum eſt tranſlata ejus ſtudio, atque delata Domno Papæ Leoni nono. Itaque glorioſus Apoſtolicus libellum compoſuit luculentiſſimum adverſus jam dictas præſumptiones, & nimias vanitates eorum, conatus eos ad viam veritatis adducere: ſed poſtmodum incorrectos Eccleſiaſtico damnavit anathemate*, quod videtur factum in hac Synodo, cum menſe Januario anni 1054. ad Conſtantinum Monomachum Imperatorem, Legatos miſerit Sanctus Leo ad cauſam Eccleſiæ tuendam.

XLIV. *Legatos Cpolim mittit.* Wibertus enim poſtquam dixit Humbertum ſcripſiſſe *Apocriſariatûs ſui tempore* reſponſionem inſtar Dialogi contra eorum putida ſcripta, ſubdit: *Domnus quoque Fredericus tunc Cancellarius, poſt à Deo electus Romanæ ſedis Apoſtolicus, invectivè reſpondit quibuſdam objectionibus,*

quas

quas ediderat Niceta Monachus Conſtantinopolitanus, qui & Pectoratus, contra Latinam Eccleſiam, quem libellum titulaverat de Azymo, de Sabbato, & de Nuptiis Sacerdotum. Quæ invectiva de Latino tranſlata, & publice coram ipſo Imperatore eſt recitata, idemque Niceta coactus eſt damnare & confutare ſua ſcripta, habita diſputatione apud Monaſterium Studii in urbe Conſtantinopolitana. Siquidem glorioſus Apoſtolicus direxerat Conſtantinopolim Sanctæ Romanæ ſedis Apocriſarios, præfatum ſcilicet Humbertum, & Petrum Amalphitanum Archiepiſcopum, Fredericum quoque tunc Diaconum & Cancellarium. A quibus Niceta accipiens perfectam propoſitionum ſuarum ſolutionem, iterum ſponte anathematizavit omnia dicta & facta vel tentata adverſus primam & Apoſtolicam ſedem; ſicque ab eis in communionem receptus, effectus eſt eorum familiaris amicus. Michaele autem Conſtantinopolitano Epiſcopo præſentiam illorum & colloquium devitante, atque in ſtultitia ſua perſeverante, præfati Nuncii Domni Apoſtolici adierunt Eccleſiam ſanctæ Sophiæ, & ſuper ejus obſtinatione conqueſti, Clero ex more ad Miſſas præparato, jam hora tertia die ſabbati chartam excommunicationis ſuper principale altare depoſuerunt, ſub oculis præſentis cleri & populi. Inde mox egreſſi, etiam pulverem pedum ſuorum excuſsère in teſtimonium illis, juxta dictum Evangelii, proclamantes: Videat Deus & judicet. Hinc ordinatis Eccleſiis Latinorum intra ipſam Conſtantinopolim, & anathematizatis cunctis, qui deinceps communicarent ex manu Græci Romanum ſacrificium vituperantis, accepta orthodoxi Imperatoris licentia, in oſculo pacis cum donis Imperialibus Sancto Petro ſibique collatis, alacres ſunt reverſi. Sed hæc legatio pertinet ad annum 1054. quo datæ ſunt literæ Sancti Leonis ad Michaelem Cerularium Epiſcopum Conſtantinopolitanum, *menſe Januario, indictione ſeptima,* quæ eo anno in curſu fuit uſque ad Kalendas Septembris.

XLV. *Contra Normannos exercitum movet.*

Abſoluta poſt Paſcha anni 1053. Romana Synodo ſanctus Leo contra Normannos exercitum movit, ut jam dictum eſt ex Hermanno Contracto. Quod confirmat Marianus Scotus ad eumdem annum ſcribens: *Leo Papa exercitum ducens per Apuliam contra Normannos, infinita utrobique cæde peracta, ſine victoria redit.* Eumdem annum ſignant Lambertus Schafnaburgenſis, & Chronographus Hildenſheimenſis. Errat itaque Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 88. qui prælium anno milleſimo quinquageſimo tertio, die decima octava menſis Junii, Pontificios inter & Normannos habitum, rejicit in annum milleſimum quinquageſimum quartum, quo, die decima octava Junii jam mortuus erat Sanctus Leo, qui victus à Normannis, victoribus leges dedit, & religione mitigavit, quos armis domare non poterat. Sanctiſſimo enim Pontifici ad nutum obtemperarunt; cæſorum ſepelivêre corpora, & ſuper eorum tumulos Baſilicam opere magnificam erexerunt: cæſi enim à Normannis, martyres ſunt

habiti

SEC. XI. habiti & miraculis claruêre. Quæ partim ex ipſius ſancti Leonis Epiſtola ad Conſtantinum Monomachum Græcorum Imperatorem, partim ex Wiberto in ejuſdem S. Leonis Vita conſtant.

XLVI. *Eorum ſcelera Imperatori Græcorum ſcribit.* *Illa ſollicitudine*, inquit ſanctus Leo in dicta Epiſtola, *qua omnibus Eccleſiis debeo invigilare, videns indiſciplinatam & alienam gentem Normannorum, crudeli & inaudita rabie, & plusquam pagana impietate adverſus Eccleſiam inſurgere, paſſim Chriſtianos trucidare, & nonnullos novis terribilibuſque tormentis, uſque ad defectionem animæ affligere: nec infanti aut ſeni, ſeu fœmineæ fragilitati aliquo humanitatis reſpectu parcere, nec inter ſanctum & profanum aliquam diſtantiam habere, Sanctorum Baſilicas ſpoliare, incendere & ad ſolum uſque diruere; ſæpiſſime perverſitatem ejus redargui, commonui, obſecravi, prædicavi, opportune importuneque inſtiti, terrorem divinæ & humanæ vindictæ denuntiavi. Sed quia, ſicut quidam Sapiens ait, Nemo poteſt corrigere, quem Deus deſpexerit, & Stultus verbis non corrigitur; adeo obſtinata & obdurata ejus malitia permanſit, ut de die in diem adderet peiora peſſimis. Vnde non tantum exteriora bona pro liberatione ovium Chriſti cupiens impendere, ſed ſuper impendi ipſe peroptans, viſum eſt mihi ad teſtimonium nequitiæ ipſorum nihil ſic expedire ad repreſſionem contumaciæ, quam humanam defenſionem undecumque attrahendam fore: audiens ab Apoſtolo, Principes non ſine cauſa gladium portare, ſed miniſtros Dei eſſe, vindices in ira omni operanti malum; & quia principes non ſunt timore boni operis ſed mali, & Reges atque Principes miſſos à Deo ad vindictam malefactorum.* Hanc quidem expeditionem in Leone Papa reprehendit Petrus Damiani in Epiſtola ad Firmium Epiſcopum, aſſerens non ſic egiſſe Gregorium Magnum: verum multis argumentis hanc Petri Damiani ſententiam refellit Baronius ad annum 1053. num. 13. & ſeqq.

XLVII. *Ejus comitatus à Normannis cæditur.* *Suffultus ergo comitatu*, ſubdit S. Leo, *qualem temporis brevitas & imminens neceſſitas permiſit, glorioſi ducis & magiſtri Argyrii fideliſſimi tui colloquium & conſilium expetendum cenſui, non ut cujuſque Normannorum, ſeu aliquorum hominum interitum optarem aut mortem tractarem, ſed ut ſaltem humano terrore reſipiſcerent qui divina judicia minime formidant. Interea nobis eorum pertinaciam ſalutari admonitione frangere tentantibus, & illis ex adverſo omnem ſubjectionem fictè pollicentibus, repentino impetu comitatum noſtrum aggrediuntur: ſed & adhuc de victoria ſua potius triſtantur, quam lætantur. Sicut enim tua pietas ſcribere curavit ad noſtram conſolationem pro iſta ſua præſumptione majorem in proximo exſpectant ſibi ſuperventuram indignationem, poſt illam quam experti ſunt ſua catervæ diminutionem. Nos quoque divinum adjutorium affore & humanum non deſore confidentes, ab hac noſtra intentione liberandæ Chriſtianitatis non deficiemus, nec dabimus requiem temporibus noſtris, niſi cum requie ſanctæ Eccleſiæ periclitantis. Ad quam acquirendam & obtinendam habemus maximum ex*

divina

Digitized by Google

SEC. XI.

divina pietate ſolatium & præſidium, chariſſimum atque clariſſimum filium noſtrum Imperatorem Henricum, cujus de die in diem expectamus promiſſum & proximum adventum, utpote cum procinctu & expeditione Imperiali properantis ad noſtrum ſubſidium. Reliquum Epiſtolæ legi poteſt apud Baronium ad annum 1054.

XLVIII. *S. Leo per medios hoſtes illaſus tranſit, & occiſorum funera curat.*

Wibertus in Vita Sancti Leonis lib. 2. cap. 10. recitata parte illius Epiſtolæ, caput undecimum ſic exorditur: *Itaque peſſima gens Normannorum, peracta cæde familiæ mitiſſimi Papæ, non ſine magno detrimento ſuorum aggreditur oppidum Civitatulam cognominatum, ubi idem Beatus, ignarus eorum quæ acta erant, tardantem ſuum exſpectabat comitatum. Qui cum imminentes hoſtes cerneret, & quid ſuis contigiſſet intelligeret, cum ea quæ ſibi remanſerat Clericorum frequentia, cœptum iter verſus Beneventum arripuit, & cunctis hoſtibus attonitis, quaſi Leo confidens, abſque terrore per medium illorum tranſiit. Ergo tam admirandam perpendentes confidentiam, mutatis animis, in ejus ſunt converſi obſequelam: cujus oſculantes veſtigia, ſibi immeritam depoſcebant indulgentiam. Quibus vir ſanctus pauca locutus pro tempore, ipſis deſervientibus ſtuduit funera cæſorum honorificè procurari, tumulans ea in vicina Eccleſia ab antiquo diruta tempore. Et quoniam pro fide Chriſti, afflictæque gentis liberatione devotam mortem voluerunt ſubire, multiplicibus revelationibus monſtravit eos divina gratia in cœleſti regno perenniter gaudere. Nam & ipſi diverſis modis ſe ſe oſtenderunt Chriſti fidelibus, dicentes ſe non eſſe lugendos exequiis funebribus, immò in ſuperna gloria ſanctis conjunctos Martyribus. Ab eiſdem quoque illorum interfectoribus ſuper ipſos reſtructa venuſto opere Baſilica, ac concione Deo ſervientium ibidem aggregata, omni potentiſſima Dei virtus multa per eos exercet miraculorum inſignia. Ferociſſima verò gens Normannorum his exterrita geſtis, crudelitate depoſita, populos quibus cohabitabat, ex tunc ut compatriotas amicabilius tractavit, ac venerabili Papæ quoad vixit in omni ſubjectione fideliter deſervivit. Eximius autem Paſtor Beneventum veniens, ipſis Normannis etiam injuſſis per totum iter obſequialiter illum comitantibus, non modico illic anni ſpatio eſt commoratus*, ad diem ſcilicet duodecimum menſis Martii anni milleſimi quinquageſimi quarti, quo, ex infra dicendis, Romam repedavit.

XLIX. *Carthaginenſis Epiſc. Primatum in Africam confirmat.*

Dum Beneventi moraretur, eodem anno milleſimo quinquageſimo tertio, menſe Decembri dedit Epiſtolam ordine 3. in Conciliorum Collectione ad Thomam Epiſcopum Africanum, *XVI Kalendas Januarii, anno Domini Leonis Papæ IX quinto, Indictione VII* cum Kalendis Septembris anni 1053. inchoata, quâ confirmat Carthaginenſis Epiſcopi primatum in univerſam Africam. Tunc Eccleſia Africana paulatim in finem vergebat, ſanctus enim Leo in Epiſtola ordine IV ad Petrum & Joannem illarum partium Epiſcopos eo-

Digitized by Google

SEC. XI. dem tempore data ſcribit: *Decus Eccleſiarum Africanarum ita conculcatum à gentibus nimium dolemus, ut modo vix quinque inueniantur Epiſcopi, ubi olim ducenti quinque ſolebant per Concilia plenaria computari: & ibi paucula oves quotidianæ occiſioni deputatas, remanſiſſe, ubi quondam innumerabilis grex Domini ſub numeroſis arietibus exultabat alta pace.* Licet autem ad exiguum illum numerum Eccleſia Africana redacta eſſet, Gummitanus tamen Epiſcopus, ſine conſenſu Metropolitani Carthaginenſis, Epiſcopos ordinare, & Concilia provincialia indicere præſumebat. Huic obſiſtebant Petrus & Joannes Epiſcopi mox memorati, qui cum hac de re ad ſanctum Leonem ſcripſiſſent, reſcripſit Sanctus Pontifex, oſtenditque Carthaginenſem Epiſcopum totius Africæ eſſe Primatem: Gummitanum verò Epiſcopum, ſine illius conſenſu, nec Epiſcopos ordinare, nec provinciale Concilium convocare poſſe: ſolius autem Romani Pontificis eſſe & Epiſcopos deponere, & generalia Concilia indicere. *Quia ſine dubio*, inquit in Epiſtola IV, *poſt Romanum Pontificem primus Archiepiſcopus, & totius Africæ Maximus Metropolitanus eſt Carthaginenſis Epiſcopus, nec pro aliquo Epiſcopo in tota Africa poteſt perdere privilegium ſemel ſuſceptum à ſancta Romana & Apoſtolica ſede, ſed obtinebit illud uſque in finem ſeculi* &c. Et infra: *Sed hoc vos non lateat non debere, præter reverentiam Romani Pontificis univerſale Concilium celebrari, aut Epiſcopos damnari vel deponi: quia etſi licet examinare, diffinitivam tamen ſententiam abſque conſultu Romani Pontificis, ut dictum eſt, non licet dare. Quod in ſanctis canonibus ſtatutum, ſi quæritis, poteſtis invenire. Scilicet quia omnium Eccleſiarum majores & difficiliores cauſæ, per ſanctam & principalem beati Petri ſedem à ſucceſſoribus ejus ſunt definiendæ.* Religionem poſtea Chriſtianam ſub Eugenio III penitus in Africa defeciſſe oſtendit Annotator Baronii anno 1149. num. 8. & ſeq.

L. *Item confirmat electionem Antiocheni Epiſc.*

Ad idem tempus, quo S. Leo Beneventi morabatur, refert Baronius legationem, quam accepit à Petro Antiocheno Patriarcha, qui more Majorum, ſimul ac creatus eſt Patriarcha, expetens Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ communionem, Epiſtolam miſit ad Leonem cum profeſſione fidei, quâ receptâ & approbatâ, ejus electionem confirmavit Leo, qui in Epiſtola ordine V, ad eum, abſque ullo temporis charactere data, inquit: *Noveris tamen nos ipſam tuam promotionem taliter approbare, ſi non neophytus, aut curialis, aut digamus, vel pretio, aut alio quolibet modo ſacris canonibus contrario, quod abſit, obtinuiſti. Sane fidem tuam quam proprio ſcripto ſummæ & Apoſtolicæ ſedi expoſuiſti, ſanam & Catholicam atque orthodoxam per omnia proteſtamur. & ſicut verè unicam & ſalutarem amplectimur, & tuæ dilectioni vehementer congratulantes in domino, camdem noſtram eſſe devoto corde & prompto ore profitemur.* Porrò hoc tempore non ſolum Antiochena Eccleſia,

Eccleſia, ſed & Alexandrina atque Jeroſolymitana retinebant communionem Eccleſiæ Romanę, nomenque Romani Pontificis ex Diptychis de more in Eccleſia recitabant, quod infenſo animo tulit Michael Cerularius Patriarcha Conſtantinopolitanus, qui anno 1054. poſt diſceſſum Legatorum Leonis Papæ, de quibus ſupra egimus, Papæ nomen è Diptychis delevit, & datis mendaciorum & calumniarum plenis literis ad alios Patriarchas, eos à communione Romanæ Eccleſię divellere conatus eſt. Petrus autem Antiochenus reſcripſit, & multas illius objectiones tanquam leves, futileſque redarguit, ita tamen ut in aliquibus etiam Latinos carpat. Quid alii duo egerint, prorſus incompertum. Sed præcipua diſcordię cauſa, fuit azimorum ritus in divinis myſteriis, quaſi illis contra divinam inſtitutionem Eccleſia Romana uteretur, & in eo judaizaret. Sed eos, ex dictis, ſolidè refellit Humbertus Cardinalis. SEC. XI.

LI. *Romam redit.*

Leonem Papam Beneventi moratum eſſe uſque ad diem duodecimum menſis Martii anni milleſimi quinquageſimi quarti, ſcribit Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 88. *Leo Papa*, inquit, *manſit Beneventi uſque ad menſis Martii duodecimum diem, ibique infirmatus, vocato prædicto Comite Hunfrido* Normanno, *ab eo Capuam uſque deductus eſt. Ibi duodecim dies remoratus, accerſito tandem Abbate noſtro ſui itineris ſocio, Romam rediit.* Hermannus Contractus eum, *Paſchali inſtante tempore Romam* ægrotum reverſum eſſe ait: Wibertus in ejus Vita lib. 2. cap. 14. poſtquam ſcripſit, eum Beneventi in morbum incidiſſe, ſubdit: *Interea evoluto anni orbe inſtabat ejus ordinationis dies anniverſarius* (ſcilicet dies XII menſis Februarii) *in quo ſolito devotius quotannis Chriſto piis inſiſtebat precibus. Quamvis itaque languoris invaleſcens moleſtia, fatigati divinis operibus corporis jam debilitaret præcordia: Spiritu Sancto tamen roboratus, à quo totus vitæ ejus dirigebatur curſus, cum Apoſtolicæ dignitatis honore, eo die Miſſarum ſolemnia perſolvens, Beneventanos cum quibus tunc morabatur, gratifica affabilitatis exhilaravit lætitia. Et hoc fuit ultimum in divinis ſacramentis obſequium, quaſi vivificis valedicens myſteriis, quibus ſemper ſe præbuerat dignum. Certificatus autem de ſuæ vocationis termino, Romam ſe ferri fecit lectica vehiculo. In quo itinere ſic eum conciliavit divinitas non ſolum ſuis, verum etiam his qui nuper fuerant inimici, ut copioſa manus Normannorum, quos ſupra retulimus diu cum hoc viro habuiſſe diſſidium, totius animi ſinceriſſima devotione ſe invicem prævenirent ad ejus obſequium.* Leo itaque, qui die duodecima Martii Benevento egreſſus eſt, Capuam venit, ibique diebus duodecim moratus, Romam perrexit, & ad eam urbem appulit inſtante Paſchali ſolemnitate, quæ anno milleſimo quinquageſimo quarto concurrebat cum die tertia menſis Aprilis.

LII. *Sanctè moritur.*

Aliquantulum ergo commoratus, ſubdit Wibertus, *in Lateranenſi*

palatio,

palatio , præſtolabatur , quid de ſe ſtatueret interni Judicis clementiſſima diſpoſitio. Cumque divina revelatione didiciſſet, ſe mori debere *in locis beati Petri vicinis oratorio* , lectica denuo ſubvectus , oratorium beati Petri eſt ingreſſus. Dein delatus in vicinam Epiſcopii domum, viſitatus eſt frequentia fidelium: *Quorum pia conſideratio perpendens non diutius eum retinendum carnis ergaſtulo , decrevit , ut quoniam plures Epiſcoporum , Abbatum , ceterorumque fidelium confluxerant turbæ , eis præſentibus inungeretur ſacri olei liquore. Super quo facto exhilaratus uſquequaque, munituſque Dominici Corporis & Sanguinis communione* , precibuſque ad Deum directis , ſpiritum cœlo reddidit. *Exemptus eſt autem hic vir magnificus ab hujus vitæ laboribus , ætate quinquagenarius, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quinquageſimo quarto , Leucorum Epiſcopatûs vigeſimo octavo , Apoſtolatûs autem ſexto. Siquidem Romæ ſedit annis quinque , adjectis duobus menſibus, & novem diebus,* ſed loco, *novem diebus* , legendum *ſeptem diebus.* Nam Auctor Anonymus Hiſtoriæ *mortis & miraculorum ejus* , teſtis oculatus, ab Henſchenio, ad diem XIX Aprilis , & à Mabillonio Sec. VI Benedict. parte 2. cum Vita S. Leonis publicatus , diem mortis ejus ſic narrat : *Anno milleſimo quinquageſimo quarto Domini noſtri Jeſu Chriſti , indictione VII, decimo tertio Kalendas Maias depoſitione exultemus B. Patris noſtri Leonis Papæ IX.*

LIII. *Annos ſedis ab inthronizatione numeravit.*

Cum itaque ſanctus hic Pontifex ordinatus , ſeu benedictus ſit Papa die ſecunda menſis Februarii anni milleſimi quadrageſimi noni , & duodecima ejuſdem menſis inthronizatus , ſedit annos quinque , menſes duos, & dies ſeptem, à die duodecima Februarii, ad diem decimam nonam Aprilis, qua obiit , computandos , ideoque hic Auctor, & forſan ipſe ſanctus Leo , non à die conſecrationis , ut hactenus factum fuerat, ſed à die inthronizationis annos numeravit, cujus rei ante Leonem IX nullum exemplum occurrit. Ex proximioribus autem ejus ſucceſſoribus aliqui hunc morem imitati ſunt, alii verò ab ipſo electionis ſuæ die tempora ſua dinumerarunt, quæ numerandi ratio ſeculi duodecimi initio prævaluit. Ceterum Wibertum ſcripſiſſe *dies ſeptem* , non *dies novem* , quatuor ex Catalogis Criticę Baronianæ Tomo primo præfixis demonſtrant , & hac de re dies inthronizationis ſancti Leonis nos dubitare non patitur, à qua etiam enumeratione excluditur dies ejus mortis, nempe dies XIX Aprilis.

LIV. *Annos Incarnationis in ſuis reſcriptis adhibuit.*

Leonem IX ſtatim ab ipſo Pontificatûs ſui exordio , annos Incarnationis , non tamen ſemper uſurpaſſe , obſervavit Mabillonius lib. 2. de Re Diplomatica cap. 25. quem ritum, qui poſt Leonem ſedêre , Victor II, Stephanus IX, Nicolaus II, Gregorius VII, Alexander II & Victor III etiam ſervarunt , licet non ſemper , ut ex eorum reſcriptis liquet. Ex

Digitized by Google

Ex quibus rectè infert idem Mabillonius, annos Incarnationis literis Pontificum appoſitos fuiſſe, longe ante Eugenium IV, qui ſeculo XV vixit. Eugenius tamen primus fuit, qui uſum illum antea intermiſſum, non ſolum in integrum reſtituit, ſed etiam ad ſucceſſores tranſmiſit, qui non aliquando, ut antea aliqui Pontifices Romani, verùm ferè ſemper in ſuis reſcriptis eam notam temporariam adhibuêre. Quare omni ex parte verum non eſt quod ſcribit Paulus Foroſempronienſis initio ſeculi XVI lib. 13. ſuæ Paulinæ cap. 6. ubi ait: *à paucis anteactis annis, præſidente Eugenio IV, adhortante Blondo Forojulienſi, Pontificii Collegii à Secretis Notario, in hujus atque reſcriptis Pontificalibus, annorum à Chriſti Incarnatione ſupputatio ſcribi primum cœpit, etſi longioris temporis tractu in cereis Paſchalibus annotata.* Quare Ciaconius hac Pauli Foroſempronienſis auctoritate motus, in Iſagoge ſui operis, immeritò ſuſpectas fecit interpolationis omnes ante Eugenium bullas annis Incarnationis notatas.

LV. *Ejus ſanctitas, & corporis tranſlatio.*

Quod ſpectat ad miracula à ſancto Leone IX edita, præter illa quæ à nobis ſuperius ſunt recenſita, & alia quædam à Wiberto relata, illud plurium Scriptorum auctoritate fulcitur, leproſum quemdam ad fores jacentem, in lecto ſibi, Pontificali more præparato, propriis ſublatum humeris collocaſſe, quem deinde requiſitum, cum non inveniſſet, oſtiis licet omnibus obſeratis, agnovit ſe Chriſtum ſub hac forma ſuſcepiſſe. Ejus ſanctitas eximia fuit. Pſalterium ſingulis diebus recitabat, miſſæque ſacrificium offerebat. Quamdiu Romæ verſatus eſt, tribus per hebdomadam diebus, à Lateranenſi Eccleſia ad S. Petri, privato habitu, nudiſque pedibus, cum duobus aut tribus Clericis, pſallendo & orando pergebat. Humi cubabat cilicio ad carnem indutus. Quamvis eſſet eruditiſſimus, ſacra ſtudia jugiter colebat, nec Græcam linguam addiſcere, prope quinquagenarius dedignatus eſt, ut Scripturam ſacram Græcè legere ac intelligere poſſet, teſte Wiberto in ejus Vita. Multis poſt obitum miraculis clarus, ſacris Eccleſiæ Faſtis adſcriptus eſt. Sacrum ejus corpus primò juxta ſepulchrum ſancti Gregorii Papæ in Eccleſia Sancti Petri conditum, deinde propter miracula ſub proprio altari, Pauli quinti Pontificis Maximi anno primo die XVIII Januarii anno M DC VI in novum templum proceſſionali pompa delatum ſub ara ritu ſolemni collocavit Evangeliſta Palliotus Cardinalis Cuſentinus, ut refert Aringhus lib. 2. Romæ Subterraneæ cap. 8.

VICTOR II *Pontif. CLIII.*

Anno Domini MLV.

I. *Legatio Romanorum ad poſtulandum Gebehardum pro Pontifice Rom.*

POſt ſancti Leonis IX mortem, quæ, ut dictum eſt, contigit die decima nona Aprilis anni milleſimi quinquageſimi quarti, ſedes

Digitized by Google

SEC. XI. vacua remanſit uſque ad diem decimum tertium Aprilis anni ſequentis milleſimi quinquageſimi quinti, quo Gebehardus Epiſcopus Aiſtetrenſis, Henrici II Imperatoris Conſiliarius intimus, &, ut aliqui volunt, proximus conſanguineus, Romæ coronatus eſt in die Cœnæ Domini. *Defuncto ſanctæ memoriæ Papa Leone*, inquit Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 90. *Hildebrandus tunc Romanæ Eccleſiæ Subdiaconus, ad Imperatorem à Romanis tranſmiſſus eſt, ut quoniam in Romana Eccleſia perſona ad tantum officium idonea reperiri non poterat, de partibus illis, quem tamen ipſe vice Cleri populique Romani in Pontificem elegiſſet, adduceret. Quod cum Imperator fuiſſet aſſenſus, & Gebehardum Aiſtettenſem Epiſcopum Hildebrandus, ex induſtria & conſilio Romanorum, expetiiſſet, triſtis ſuper hoc valde Imperator effectus eſt: nimis enim illum carum habebat. Et cum eundem ſibi omnimodis neceſſarium Imperator aſſereret, & alium atque alium huic officio magis idoneum indicaret: Hildebrando tamen, ut alterum reciperet, perſuaderi nullatenus potuit. Erat enim idem Epiſcopus, ſuper id quod prudentia multa callebat, poſt Imperatorem potentior ac ditior cunctis in regno.*

II. *Gebehardus fit PP. & Victor II dicitur.*

Hunc ergo Hildebrandus, invito licet Imperatore, invito etiam eodem ipſo Epiſcopo (propter quod utique poſtea dictus eſt Monachos non amaſſe) Romam ſecum adduxit; eique Victoris nomen imponens, Romanum Papam, cunctorum aſſenſu conſtituit, cum jam fermè à tranſitu Papæ Leonis annus elaberetur. Continuator Hermanni Contracti dicit Gebehardum *in Cœna Domini*, quæ anno 1055. concurrebat cum die XIII mentis Aprilis, Romanum Pontificem ordinatum, ſeu coronatum; ſed quod ſcribit, cum Moguntiæ ab Epiſcopis electum, directe adverſatur Leoni Oſtienſi laudato, ex cujus narratione conſtat ejus electionem factam fuiſſe ab Hildebrando *ex induſtria & conſilio Romanorum*, ad quos Romani Pontificis electio ſemper ſpectavit; unde Imperator ita ægrè conſenſum ſuum præbuit, ut Leo Oſtienſis aſſerat, Gebehardum ductum eſſe Romam *invito Imperatore*, & hæc ſine dubio cauſa fuit tam diuturni interpontificii, cujus partem, in Tuſculanos Comites pro Theophylacti, ſeu Benedicti IX reſtitutione ſatagentes, liberamque electionem Romæ faciendam impellentes, referendam, immeritò putat Papebrocius, cum ex Leone Oſtienſi pateat, Gebehardi electionem, vel à Romanis, vel ab Hildebrando *ex eorum induſtria & conſilio* peractam eſſe, ideoque liberam & canonicam fuiſſe.

III. *Florentiæ Synodum celebrat.*

Victor Pontifex paulò poſt ſuam inaugurationem Florentiam venit, ibique, præſente Henrico Imperatore Synodum celebravit; Continuator enim Hermanni Contracti, qui annum à die Natali Chriſti auſpicatur, annum 1055. ita exorditur: *Imperator Natalem Domini Goſlare celebravit, ac deinde expeditionem in Italiam paravit, & diem ſanctæ Paſchæ Mantuæ egit, diem autem Pentecoſtes Florentiæ: ibique coram eo à domino Papa generali*

SEC. XI.

generali Synodo habita, multa correcta ſunt. Conſtitutum in ea Synodo fuiſſe decretum de bonis Eccleſiæ non alienandis teſtatur Petrus Damiani in Epiſtola ad Dominum U. Epiſcopum quæ eſt XII libri IV. In ea pariter damnatum fuiſſe Berengarium Hæreſiarcham eruitur ex Lanfranco, qui aſſerit Victorem in omnibus quæ celebravit Conciliis, vel celebranda curavit, cuncta à prædeceſſore conſtituta confirmaſſe, præcipuè quæ circa damnationem hæreſeos Berengarii per ipſum geſta fuerant, ait enim: *Quæ ſententia Leonis Papæ non effugit ſucceſſorem quoque ſuum felicis memoriæ Papam Victorem. Sed quidquid de hac re ſeu de ceteris ipſe ſtatuit, ſtatuive præcepit, hoc etiam iſte ſua atque omnium Conciliorum ſuorum auctoritate firmavit.*

IV. *Hildebrandum in Gallias Legatum à latere mittit.*

Eodem tempore Victor Papa Hildebrandum, tunc Subdiaconum tantum, non verò Archidiaconum, Legatum in Gallias miſit ad corrigendos pravos Eccleſiæ Gallicanæ uſus, qui Lugduni eodem anno milleſimo quinquageſimo quinto Concilium congregavit, in quo, teſte Petro Damiani in Epiſtola ad Nicolaum Papam, Hildebrandus *cum adhuc Subdiaconatûs fungeretur officio à Victore Papa Apocriſarius in Gallias deſtinatus Synodum congregavit, in qua videlicet ſex Epiſcopos diverſis criminibus involutos ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate depoſuit. Inter quos quidam erat Epiſcopus, qui quoniam per ſimoniacam hæreſim ad Epiſcopatûs culmen irrepſerat, Spiritum ſanctum verbis exprimere, quibuſcumque tentaret auſibus, non valebat. Et quidem Patrem & Filium expedite ſatis ac facile proferebat: ad Spiritum verò ſanctum cum perveniſſet, mox lingua balbutiens tandem rigida manebat: Merito quidem Spiritum ſanctum dum emit, amiſit: ut qui excluſus erat ab anima, procul etiam conſequenter eſſet à lingua. Hac igitur difficultate convictus Epiſcopale renunciavit officium.* Eamdem Hiſtoriam recitant Deſiderius Abbas Caſſinenſis, Willelmus Malmesburienſis lib. 3. de Geſtis Regum Anglorum ex relatione ſancti Hugonis Abbatis Cluniacenſis, & antiqua Pontificum Romanorum geſta à Nicolao Aragonio congeſta, quæ deſcripſit Baronius, in quibus legitur Concilium illud Lugduni celebratum.

V. *Berengarium in Turonenſi Synodo damnari curat.*

Chronica Vindocinenſe & Malleacenſe à Labbeo in Bibliotheca publicata, Concilium Turonenſe ab eodem Hildebrando Legato, Victoris Papæ juſſu congregatum cum eodem anno milleſimo quinquageſimo quinto conjungunt. In eo Berengarius iterùm damnatus, ut diſertè legitur in Auctore Anonymo Chiffletiano in Opuſculo *de multiplici Berengarii damnatione* anno 1088. compoſito, qui poſt relata in Leone IX verba, ſubdit: *Victor quoque Papa, & in ſede, & in auctoritate ſucceſſor ſancti Leonis Papæ, miſſo legato in Gallias, venerabili, inquam, Hildebrando tunc Archidiacono* (legendum tunc Subdiacono) *ſed noſtri temporis Apoſtolico, generalem Synodum Turonis congregavit, in qua ipſe Beringerius accepta optione defendendi ſe, cum ſe penitus defendere non poſſet,*

SEC. XI. *poſſet, ſub jurejurando propriam hæreſim anathematizavit, & communem ſanctæ Eccleſiæ fidem de veritate Corporis & Sanguinis Domini ſe deinceps ſervaturum ſub eodem juramento promiſit; licet poſtea ad eamdem hæreſim redierit.* Hujus Concilii & damnationis Berengarii meminère Malmesburienſis lib. 3. de geſtis Reg. Angl. pag. 113. Guitmundus Averſanus Archiepiſcopus lib. 3. de Sacramentis, & Lanfrancus agens contra Berengarium his verbis: *Denique in Concilio Turonenſi, cui ipſius Victoris interfuère Legati, data eſt tibi optio defendendi partem tuam. Quam cum defendendam ſuſcipere non auderes, confeſſus coram omnibus communem Eccleſiæ fidem, juraſti te ab illa hora ita crediturum, ſicut in Romano Concilio te juraſſe eſt ſuperius comprehenſum.*

VI. *Caſtellæ Regem cohibet ne ſibi Imperatoris nomen uſurpet.*

Ad Concilium illud Turonenſe Henricus Imperator ſuos Legatos miſit, per quos conqueſtus eſt, quod Ferdinandus Magnus Caſtellæ & Legionis Rex detrectaret Romano Imperatori parere, ſibique contra jura moremque majorum Imperatoris nomen arrogaret. Petebat itaque Ferdinandum excommunicatione percelli, univerſamque Hiſpaniam ſibi ſubjectam interdicto ſubjici, ſi monitus à cœptis non deſiſteret. Petitionem Imperatoris juſtam eſſe Patres Concilii unà cum Victore Pontifice judicarunt: ideoque Legatos quoſdam deputarunt, qui ad Ferdinandum profecti, intimarunt ei, quod ſi decreto Pontificis & Concilii non obtemperaret, excommunicationis & interdicti ſententias metuere deberet. Potiori parti viſum fuit Romano Pontifici obediendum, adeoque & nomine Imperatoris & rebellione abſtinendum eſſe. Huic ſententiæ Rex Ferdinandus acquieſcens, reſpondit Legatis ſe effecturum quod ſedes Apoſtolica præcepiſſet. Hæc ex Joanne Mariana, aliiſve Hiſpanicarum rerum Scriptoribus Baronius anno 1055. num. 23. & ſeqq.

VII. *A ſummo periculo duplici miraculo eripitur.*

Studium ſeverioris diſciplinæ & decretorum Leonis IX obſervantia hoſtes nonnullos fecit Victori Papæ, unde Lambertus Schafnaburgenſis anno primo ejus Pontificatûs, refert eum horrendam plane proditionem paſſum eſſe. Quidam enim Subdiaconus venenum in ſacro calice ipſi propinavit, à quo periculo, duplici miraculo ereptus eſt: Victori, inquit Lambertus, *Subdiaconus toxicum in calicem miſit, quem cum ipſe poſt conſecrationem levare vellet, nec poſſet, à Domino cauſam facti inquiſiturus, cum populo ad orationem proſternitur, ſtatimque toxicator à dæmone arripitur. Ita igitur causâ manifeſtatâ, dominus Papa calicem cum Sanguine Dominico cuidam altari juſſit includi & pro reliquiis in perpetuum conſervari; deinde iterum cum populo tamdiu ad orationem proſternitur, quouſque Subdiaconus à dæmonio liberatur.* Idem prorſus refert Urſpergenſis Abbas & alii poſt eos. Hæc & alia adverſa patientiſſimè tulit Victor Pontifex, illaque ſibi à Deo immitti exiſtimavit, quia Leoni deceſſori ſuo moleſtiam creaverat, auxiliares avertendo copias,

copiaſ, quæ ipſi contra Normannos ab Henrico Imperatore deſtinatæ erant: *Meritò*, inquiebat Victor, hæc patior *quia peccavi in Dominum meum. Dignum eſt, ut quod fecit Saulus, patiatur Paulus: quod egit lupus, ſuſtineat agnus*, ut refert Leo Oſtienſis in Chronico Caſſinenſi lib. 2. cap. 91.

VIII. *In Germaniam pergit.*

Anno ſequenti milleſimo quinquageſimo ſexto Victor II Pontifex ab Henrico II Imperatore evocatus, autumnali tempore in Germaniam perrexit. Id diſertè teſtatur Continuator Hermanni Contracti. Henricus Imperator, inquit, *de Italia per Baioariam* rediens, Natalem Domini anni 1055. apud Turregum celebravit, & *Domino Apoſtolico ad ſe tempore autumnali invitato, cum in Saxonia* moraretur, morbo ingraveſcente infirmatus obiit, præſente Victore Papa, qui juxta Marianum Scotum præſens etiam fuit ejus ſepulturæ: *III Nonas Octobris*, inquit, *hanc vitam præſentem finivit* Henricus Imperator, *ſepultuſque Spiræ Papa præſente*, cui Henricus moriturus filium ſuum adhuc puerum commendavit. Quare Pontifex neceſſarium eſſe judicans, ut perduelles imperii, qui regnum inteſtinis bellis graviter inquietare potuiſſent, cum Rege conciliarentur, generalem Synodum Coloniæ celebrandam indixit, in qua, inquit Sigebertus, *Balduinus & Godefridus, mediante Papa Victore, ad gratiam Regis & pacem reducuntur, & omnes bellorum motus ſedantur.* Antea autem Henricus, filius Henrici Imperatoris defuncti regnum Germaniæ obtinuerat, ut ſcribit Paulus Bernriedenſis in Vita Gregorii VII Papæ cap. 60. *Tertio Henrico mortuo, quartus ille Henricus Rex, permittente Romano Pontifice Victore, qui tunc morienti præſens erat, hæreditario jure nimirum puer ſucceſſit.* Porrò quo ſenſu Germaniæ regnum hæreditarium fuerit, dicetur in Gregorio VII.

IX. *Legatos mittit pro celebranda Toloſa Synodo.*

Eodem anno milleſimo quinquageſimo ſexto Victor Papa ad funditus extirpandam ſimoniacam hæreſim, & reparandum Sanctæ Eccleſiæ ſtatum, Vicarios vice ſua direxit Rambaldum Arelatenſem & Pontium Aquenſem, Archiepiſcopos, qui adjuncto ſibi Wilfrido Narbonenſi Archiepiſcopo, aliiſque Coëpiſcopis ceterarum urbium, ſancti Petri auctoritate & juſſione prænominati Papæ, Concilium Toloſæ Idibus Septembris celebrarunt, in quo tredecim capitulis pro Eccleſiæ diſciplina conſtitutis, eadem Eccleſiaſtica diſciplina ſancita eſt. Ea capitula extant Tomo IX Concil. pag. 1084. Huic Concilio ſubſcripſêre præter duos Victoris Papæ Legatos & Narbonenſem Archiepiſcopum, Epiſcopi quatuordecim.

X. *In Italiam redit.*

Antequam è Germania diſcederet Pontifex, Natale Domini ejuſdem anni milleſimi quinquageſimi ſexti cum Henrico novo Rege Ratiſponæ celebravit, ut teſtatur Lambertus Schafnaburgenſis, qui ſubdit, eum *exinde compoſitis mediocriter, prout tunc copia erat, regni ne-*

Digitized by Google

SÆC. XI. *genis*, *in Italiam* regreſſum eſſe. Baronius, quo auctore me latet, ſcribit, Victorem Papam Romam perveniſſe initio Quadrageſimæ anni milleſimi quinquageſimi ſeptimi. Sed Marianus Scotus teſtatur tantum, eum ex Germania redeuntem Romam veniſſe, & Lambertus Schafnaburgenſis eum in Italiam regreſſum, quinto Kalendas Auguſti migraſſe ad Dominum. Sed quidquid ſit de tempore quo Romam adventavit, certum eſt Victorem die decima octava menſis Aprilis Romæ fuiſſe, ubi eo die Concilium celebraſſe aſſerit Stephanus IX ejus ſucceſſor in Epiſtola ad Pandulphum Marſicanum Epiſcopum, de qua infra. Sed eum Româ exiiſſe oportet non poſt multos dies, & in Tuſciam petiiſſe, ubi obiit.

XI. *Moritur in Tuſcia.* Nam Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 96. poſtquam dixit Fridericum poſtea Pontificem ſub nomine Stephani IX, electum eſſe Abbatem monaſterii Caſſinenſis, ſubdit: *Poſt decem igitur dies paratis omnibus itineri neceſſariis, ſecum octo fratribus ſumptis una cum Epiſcopo Humberto conſecrationis gratia Pontificem in Tuſciam adiit*: Et poſt pauca: *Sabbato itaque jejunii menſis Junii* Fridericus Abbas *Cardinalis tituli ſancti Chryſogoni ordinatus, in Nativitate demum ſancti Joannis Abbas conſecratus eſt, atque uſque ad Sancti Apollinaris feſtum* [ideſt uſque ad diem XXIII Julii] *cum Apoſtolico ipſo remoratus.* Tum idem Leo Oſtienſis cap. 97. *Cumque petita remeandi licentia Romam veniſſet, Dominica ſequenti apud ſanctum Petrum miſſam ſolemniter celebrans, magna Romanorum ſtipatus multitudine, ad titulum ſuum de more Cardinalium cum laude perductus eſt. Inde ad Pallariam, ubi hoſpitabatur eadem frequentia officii deductus eſt. Ubi cum uſque ad quintam feriam comparandorum ornamentorum causâ ſubſtitiſſet, paratiſque omnibus Urbe egredi pararet, repente Bonifacius Albanenſis Epiſcopus ex Tuſcia veniens Romani Pontificis obitum nunciavit.* Ex quibus patet Victorem Papam diu in Tuſcia ſubſtitiſſe, ibique animam Deo reddidiſſe, unde merito inferri poteſt, eum ex Germania redeuntem Romæ non multo tempore manſiſſe. Illud ſaltem certò conſtat, Victorem in Tuſcia mortuum circa finem menſis Julii anni milleſimi quinquageſimi ſeptimi; cumque ejus mors ex Lamberto Schafnaburgenſi, die XXVIII Julii contigerit, eum ſediſſe annos duos, menſes tres, & dies quindecim, vel ſexdecim, ſi numeremus à die quo conſecratus vel coronatus eſt Pontifex, à die nempe XIII menſis Aprilis anni 1055. ſed cum nullibi reperiatur eum ſupra annos & menſes ſediſſe dies XV vel XVI; imò in tribus ex Catalogis Baronianæ Criticæ præfixis, legatur eum ſediſſe dies tantum XIII, conjicere licet Victorem annos ſuos numeraſſe, Leonis deceſſoris exemplo, à ſua inthronizatione, quæ facta fuerit die decima ſexta menſis Aprilis anni 1055. Inthronizationem enim & conſecrationem diverſis diebus, & in diverſis Ec-

cleſiis

Digitized by Google

clefiis factas, diximus in Nicolao primo, & confirmabitur in Stephano IX, Victoris II immediato ſucceſſore. Hæc aliquo modo juvare videntur opinionem Baronii exiſtimantis, Victorem II defunctum & ſepultum Florentiæ, nam quod eam in rem affert ex Leone Oſtienſi lib. 3. cap. 8. Chronici Caſſinenſis, ejus opinioni non ſuffragatur, cum ibi loquatur Leo de Stephano IX Victoris II ſucceſſore, non verò de ipſo Victore, cujus nullum monumentum invenitur Florentiæ, memoria apud Scriptores nulla. SEC. XI.

STEPHANUS IX, aliis X *Pontif. CLIV.*

Anno Domini MLVII.

I. *Stephanus IX eligitur Pontifex.*

MOrtuo in Tuſcia, die XXVIII Julii anni MLVII Victore II, Romana ſedes vacavit uſque ad diem ſecundum menſis Auguſti, quo Junianus Fredericus, natione Lotharingus, Gozelonis Ducis Lotharingiæ filius, anteà à S. Leone IX Romanæ Eccleſiæ Cancellarius creatus, & Legatus Conſtantinopolim miſſus, ut in ejus Pontificatu vidimus, ac noviſſimè à Victore II ex Abbate monaſterii Caſſinenſis Cardinalis tituli ſancti Chryſogoni renunciatus, uno conſilio & voluntate concordi, electus eſt in Romanum Pontificem, & vocatus Stephanus IX, quia eo die ſancti Stephani Papæ memoria celebrabatur. Hæc conſtant ex Leone Oſtienſi, qui narrata Victoris Papæ morte, cap. 98. lib. 2. ſcribit: *Hoc conſternatus nuntio* Fredericus, *ſubſtitit*, (Româ enim egredi parabat, ut jam dixerat Leo) *& ita demum frequentari à Romanis tam Clericis, quam laicis cœpit. Reliquum itaque diei ejus, & nox integra cum ſequenti die in hujuſmodi peracta conſiliis, rogatus quid facto opus eſſet, quem eligere ad tantum Pontificatum deberent: quinque illis perſonas in his partibus, quæ digniores eſſent propoſuit, ut ex his, quem vellent eligerent, nempe Humbertum ſanctæ Rufinæ* (ſive Sylvæ Candidæ) *Epiſcopum, Epiſcopum Velitrenſem, Peruſinum, Tuſculanum, & Hildebrandum Eccleſiæ Romanæ Subdiaconum. Sed cum Romani neminem ex iis ſibi idoneum videri dicerent, eique hunc apicem largiri ſe velle aſſererent: De me, inquit ille, non poteſtis agere, niſi quod permiſerit Deus: & abſque illius nutu iſtud mihi nec dare, nec auferre poteſtis. Fuêre tamen, qui Hildebrandum adhuc apud Tuſciam, ubi fuerat cum Papa, morantem opportunè expectandum dicerent: cæteri moras nullas nectendas eſſe judicantes, uno conſilio & voluntate concordi ſummo mane ad Abbatem* (Fredericum) *conveniunt, eumque per vim Pallaria eductum eligendum ad Baſilicam ſancti Petri, quæ ad Vincula dicitur, pertrahunt: ubi electione celebrata, Stephanum eum* (*quoniam ſancti Stephani Papæ celebritas ipſo die agebatur*) *appellarunt.*

SEC. XI.

II. *Inthronizatur & conſecratur.* Stephanus itaque hujus nominis I X electus eſt die ſecunda menſis Auguſti, eodemque die inthronizatus in Baſilica Lateranenſi, ut moris fuiſſe, ſuperius in Nicolao primo & alibi diximus. Subdit enim Leo Oſtienſis: *Sicque lætante Roma ſummis cum laudibus ad Lateranenſe palatium illum deducunt*, ſcilicet ut inthronizaretur. *Die vero altera illuceſcente, Cardinalibus omnibus cum Clero, populoque Romano ad eum concurrentibus apud beati Petri Baſilicam, ingenti lætitia omnium ſummus univerſaliſque Pontifex conſecratur*, conſecratio enim, ut locis laudatis oſtenſum eſt, fiebat ſemper in Eccleſia ſancti Petri, & ut plurimùm poſt inthronizationem, quæ in Eccleſia Lateranenſi præceſſerat, licet in hoc conſtans ordo non fuerit. Ceterum hic Stephanus non decimus, ſed nonus dicendus, ut ex dictis liquet, & revera ipſemet in ſuis reſcriptis Stephanum I X ſe appellavit.

III. *Ad Caſſinenſe monaſterium pergit.* Stephanus initio menſis Auguſti Pontifex renunciatus, & *quatuor menſibus Romæ remoratus, crebris Synodis Clerum Vrbis populumque conveniens, maximeque conjugiis Clericorum, & Sacerdotum, conſanguineorumque copulationibus tollendis inſiſtens*; *tandem in feſtivitate ſancti Andreæ ad monaſterium* Caſſinenſe *cum* pleriſque Romanis reverſus, uſque ad feſtivitatem ſanctæ Scholaſticæ moratus, *hoc eſt uſque ad decimum Februarii*, inquit Leo Oſtienſis laudatus. Caſſini exiſtens *gravi paulò poſt languore detentus, ad extrema fere perductus eſt*, ut ſcribit idem Leo lib. 3. cap. 8. *Accerſitis itaque Senioribus monaſterii, ut quem vellent, Abbatem eligerent, mandat.* Cumque communi conſenſu omnium ſuffragia in Deſiderium ejuſdem monaſterii Monachum conſpiraſſent, Pontifex hanc electionem valde probavit, eamque ſua auctoritate confirmavit. Hic eſt ille Deſiderius, qui poſtea à Nicolao Papa II Cardinalis creatus, poſtmodum Pontifex Maximus dictus eſt, Victorque III appellatus. At ita electionem ſucceſſoris Abbatis Caſſinenſis Pontifex voluit celebrari, non quidem, ut tunc ipſi viventi Pontifici Abbas electus ſuccederet, ſed poſt obitum ſuum: voluit enim vivens eſſe ſicut Pontifex, ita Caſſinenſis Abbas, exemplum prædeceſſoris ſecutus, qui cum eſſet Epiſcopus Aiſtettenſis, ipſo vivente neminem voluit ordinari ejus Eccleſiæ Epiſcopum ſucceſſorem.

IV. *Marſicanum Epiſcopatum in priſtinum ſtatum reſtituit.* Dum Caſſini eſſet Stephanus Papa, menſe Decembri ejuſdem anni milleſimi quinquageſimi ſeptimi, Marſorum Epiſcopatum in duas partes diviſum in priſtinum ſtatum reſtituit, ut liquet ex ejus Epiſtola Tomo IX Conciliorum recitata, & ad Pandulphum Marſicanum Epiſcopum data, in cujus fine legitur: Scriptum per manum ...... *Notarii & Scrinarii ſanctæ Romanæ Apoſtolicæ ſedis in menſe Decemb. indict. XI. Datum in caſtro Caſino V Idus Decembris per manus Humberti Sanctæ Eccleſiæ Silva Candida Epiſcopi, & Bibliothecarii Sanctæ Romanæ*

Digitized by Google

manæ & Apoſtolicæ Sedis, anno primo Domini Papæ Stephani IX, Indictione XI, à Kalendis Septembris inchoata. Ea in Epiſtola inquit Pontifex: *Unam Marſicanam Eccleſiam inteſtino & diuturno malo, & pluſquam civili diſcordia ſecularium hominum miſerabiliter diſciſſam, & in duos Epiſcopatus à Theophylacto dicto Papa* (Benedicto hujus nominis IX) *diviſam, & poſtea permiſſu magis, quam conſenſu, neceſſitate, quam utilitate à ſanctiſſimo prædeceſſore noſtro Leone, ſicut inventa fuit, & omiſſam; eamdemque ſub beatæ memoriæ deceſſore noſtro Victore, judicio generalis Concilii, per divinam gratiam in gremio Baſilicæ Conſtantinianæ aggregatam* (legendum aggregati) *quarto decimo Kalendas Maii, Indictione decima, & diviſionem illam unius diœceſeos in duas partes evacuatam & abdicatam, atque in antiquam ſui ſtatus unionem reformatam, & in perpetuum ipſam; ſicut juſtum fuit, diœceſim unam uni Epiſcopo decretam .... per hujus noſtri privilegii decretalem paginam deinceps tibi .... & ſucceſſoribus tuis in perpetuum concedimus, & ſecundùm quod tibi Synodaliter, ſicut ſuperius dictum fuit, judicatum eſt, firmum Marſicanum Epiſcopatum, cum omni ſua integritate & pertinentia. .... ad Epiſcopalem ſedem largimur, atque decernimus*, &c. Marſorum porrò urbs, quæ erat ſub Samnitibus, ubi nunc pars Aprutii ulterioris, juxta lacum Fucinum, jamdiu everſa fuit. Romani hujus Concilii ſub Victore II, nulla alibi quam in dicta Epiſtola mentio reperitur.

V. *Concilium Novaræ cogi jubet.* Sedente Stephano IX magnum in urbe Mediolanenſi exortum eſt ſchiſma inter Guidonem Archiepiſcopum Mediolanenſem, & Clerum ex una parte, & inter ſanctos Arialdum Clericum Mediolanenſem, Herlembaldum unum ex viris primariis ejuſdem civitatis, ac eorum fautores ex alia; prioribus Sacerdotes incontinentes & ſimoniacos defendentibus; aliis verò eis adverſantibus. Illud ſchiſma anno 1057. exortum eſſe, teſtatur Arnulphus Mediolanenſis Hiſtoricus, qui lib. 4. cap. 7. poſtquam dixit, Herlembaldum pro Sacerdotum caſtitate pugnantem anno milleſimo ſeptuageſimo ſexto occiſum fuiſſe, ait: *Hic jam apparet ſchiſmatis hujuſce terminus, decem novemque annos ſemper ab ipſa radice pullulando protenſi.* Quod ſi ab anno MLXXVI per annos decem & novem retrocedas, pervenies ad annum 1057. quo ideo ſchiſma illud inchoatum. Arialdo ſe adjunxit Landulphus Cotta cognominatus, unus ex præcipuis Cleri Mediolanenſis, & Nazarius laicus, qui ſtatim ad conjugium Clericorum deteſtandum plures adduxêre. Clerus adverſus Arialdum irritatus, ſæpe adverſus eum conſpiravit, & de eo queſtus eſt non tantum apud Epiſcopos provinciæ, ſed etiam apud Stephanum Papam, qui Guidoni Archiepiſcopo Mediolanenſi, ſimoniaco quidem, ſed qui parum de Sacerdotum conjugiis curabat, mandavit, ut Concilium provinciale cogeret. Guido illud Novaræ congregavit, ſed Arialdus

Digitized by Google

SEC. XI. & Landulphus Cotta ei intereſſe noluêre: *Factus eſt Synodalis conventus per Guidonem Archiepiſcopum Novariæ, ubi cum triduo prædictis vacarent negotiis, placuit pluribus Landulphum & Arialdum abſentes excommunicandos; factumque eſt*, inquit Landulphus Junior cap. 8. apud Puricellum lib. 3. de SS. Arialdo & Herlembaldo. Verùm hæc excommunicatio à Stephano Papa, Romæ, quo accuſati profecti fuerant, irritata eſt & annullata. Romæ tamen non pauci, & cum illis Dionyſius Cardinalis in Arialdum acerbiùs invehebantur, quod eidem primo aditu nocuit; ſed non diu poſt Pontificis animum ſibi reconciliavit, & Mediolanum à Nicolao II Stephani ſucceſſore Legati miſſi, ut ſuo loco dicetur.

VI. *B. Petrum Damiani Oſtienſem Epiſc. creat.*

Manſit Pontifex in monaſterio Caſſinenſi, ut ex Leone Oſtienſi mox viſum eſt, uſque ad diem decimum menſis Februarii anni milleſimi quinquageſimi octavi, indeque Romam rediit, ubi ſabbato quatuor Temporum menſis Martii, Petrum Damianum Monachum Congregationis ſanctæ Crucis Avellanæ, invitum licet & renitentem Epiſcopum Oſtienſem & Cardinalem creavit. Petrus *ad ſuſcipiendam Epiſcopalem cathedram, tàm ab Epiſcopis ceteris, Eccleſiaſticis viris, quàm ab ipſo quoque Summo Pontifice compellitur. Qui porrò cernentes nil prorſus ſuis cohortationibus, nil precibus proficere, jam ei cœperunt excommunicationis ſententiam, ſi obſtinate reſiſtere ultra decerneret, intentare*, inquit S. Joannes Laudenſis ejuſdem Petri Damiani diſcipulus in ejus Vita cap. 6. qui addit, eum ex obedientia factum eſſe Epiſcopum Oſtienſem, qui primus erat Cardinalium Epiſcoporum. Leo etiam Oſtienſis lib. 2. cap. 101. abſtractum ab eremo Petrum teſtatur, & ipſemet in Epiſtola ad Nicolaum Papam de dimittendo Epiſcopatu, vim ſe paſſum queritur, & vim inferentem ipſum Stephanum Romanum Pontificem, ſuum appellat perſecutorem. Hanc Petri Damiani promotionem anno 1058. factam obſervavit Henſchenius ad diem XXIII Februarii in Commentario prævio ad ejus Vitam num. 24. Auguſtinus enim Fortunius Monachus Camaldulenſis in Vita Petri Damiani ſeculo XVI ſcripta, ait, *Stephanum Pont. Max. Oſtienſem illi copulaviſſe Eccleſiam, ſacrique collegii decanum feciſſe anno MLVIII, initio Quadrageſimæ, menſe Martio, ſabbato quatuor Temporum*, & Ciaconius aſſerit eo die primam Cardinalium creationem contigiſſe ſub Stephano, & cum B. Petro Damiano ſex alios factos eſſe Cardinales.

VII. *Legationem Cpolim decernit.*

Legationem decrevit Conſtantinopolim Stephanus Papa, ut Eccleſiæ Græcæ cum Latina unionem procuraret. De hac legatione meminit Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 8. ubi agit de Deſiderio deſignato Abbate Caſſinenſi, quem ad hoc munus obeundum elegerat Pontifex, eique duos adjunxerat collegas, Stephanum nempe Cardinalem, & Mainardum Sylvæ Candidæ poſtea Epiſcopum. Sed eos Legatos in via poſitos, audita

Stephani

Digitized by Google

Stephani Papæ morte, antequam navem conſcenderent, à cœpto itinere deſiſtentes, reverſos eſſe ad propria teſtatur ibidem Leo Oſtienſis. *SEC. XI.*

VIII. *Normannos ex Italia pellere cogitat.*

Statim ac è monaſterio Caſſinenſi redux Romam pervenit Stephanus Pontifex, Præpoſito ejuſdem monaſterii mandavit, ut omnem ejus Eccleſiæ theſaurum in auro duntaxat atque argento, feſtinanter ſibi, & quam poſſet occultiùs ferret, multa plura his huic monaſterio brevi daturum ſpondens. Decreverat enim Godefridum Lotharingiæ Ducem fratrem ſuum apud Tuſciam in colloquium evocare, eum, ut ferebatur, Imperatorem coronare, ejuſque auxilio Normannos ſibi inviſos ex Italia pellere. Sed inſpirante & terrente Numine, ab eo theſauro abſtinuit, quin etiam monaſterium Caſſinenſe magnificis muneribus donavit, quæ recenſet idem Leo Oſtienſis lib. 2. capp. 100. & 103. Iſta ſecundum hominem cogitaſſe Stephanum IX, zelum habentem, ut S. Leo, ſed non fuiſſe ſecundùm divinum conſilium, obſervavit Baronius anno 1058. num. 2. *Quia Deus, ut exitus declaravit, Normannos illic voluit ſedes figere pro Eccleſia Romana ſubſidio adverſus Schiſmaticos Principes.*

IX. *Decretum edit de electione futuri Pontificis.*

Eodem tempore Hildebrandum Romanæ Eccleſiæ Subdiaconum Stephanus Papa miſit ad Agnetem Auguſtam, Henrici IV Germaniæ Regis matrem, pro negotiis Eccleſiæ, & communi conſilio ſtatuit, ut ſi ante ejus reditum Sedes Apoſtolica per ſuum obitum vacaret, ſuſpenderetur Pontificis electio uſque ad reditum Hildebrandi è ſua legatione. Hæc conſtant ex Leone Oſtienſi, qui lib. 2. cap. 101. ſcribit: *Poſt hæc congregatis intra Eccleſiam Epiſcopis, & Clero, populoque Romano, ſub diſtricta nimis inhibitione conſtituit, ut ſi, antequam Hildebrandus Romanæ tunc Eccleſiæ Subdiaconus ab Imperatrice, ad quam pro quibuſdam Reipublicæ negotiis communi conſilio mittebatur, rediret, ſe mori contingeret, nullus omnino Papam eligere auderet, ſed uſque ad illius reditum Sedes Apoſtolica intacta vacaret, ejus demum ordinanda conſilio.* Ex quo inferre licet Stephanum mortis quandam præſenſionem habuiſſe, non multo enim poſtea obiit.

X. *S. Joannem Gualbertum ad ſe vocat.*

Hoc edito decreto Stephanus profectus eſt Florentiam, tuncque acciderunt, quæ in Actis ſancti Joannis Gualberti ſic ſcripta leguntur: *Quo in monaſterio,* ſcilicet Vallis Umbroſæ, *cum reſideret S. Joannes, & Stephanus Romanus Pontifex per vicina loca iter haberet: audita celebri fama ipſius ſancti Joannis Gualberti, nuncios ad eum miſit, viros honoratos, orans, ut ipſius conſpectui ſe præſtare non gravaretur; ſed cum adverſa valetudo non ſineret eum ad ſanctitatem illius proficiſci, Pontifex denuò nuncios miſit...... juſſitque, ut ſi aliter venire non poſſet, in lectica ſe adduci pateretur.* Surgens itaque ſanctus Joannes è lecto, cum paululum à monaſterio diſceſſiſſet; mox ingens extitit aëris tempeſtas. Quod Legati cernentes & non ſine miraculo fieri credentes, ſanctum virum

in

SEC. XI. in monaſterium reduci mandant, remque Pontifici referunt, *qui deinceps noluit eum ad ſe acciri, ut in ſua quiete permanens, pro felici Eccleſiæ ſtatu Dominum oraret.*

XI. *Stephani IX obitus & ſanctitas.* Stephanum Pontificem non multò poſt Florentiæ in Tuſcia obiiſſe, ſcribit Leo Oſtienſis laudatus: *Inde*, nempe Româ, *in Tuſciam properans, non multò poſt morbo depreſſus, Florentia obiit IIII Kalend. Aprilis, ibique digno honore ſepultus eſt.* Quomodo autem Pontifice Florentiæ ægrotante, illi contigit reddere ſpiritum, præſente ſancto Hugone Abbate Cluniacenſi, & à pravo dæmone eum defendente, in ejuſdem S. Hugonis Actis apud Surium ad diem XIX Aprilis ſic deſcribitur: *Stephano Papa apud Florentiam decumbente, dum Hugo eum viſitaturus accederet, eumque ſanctis conſolationibus & oratione relevaret: Dæmon qui morituro manifeſtus aduenerat, territus exiit; Sanctoque à Papa recedente, iterum rediit. Qua de cauſa ſæpius ad ſe patrem Papa revocavit: ſæpiuſque dæmonem revocatus abegit, ſicut ipſe Pontifex præſentibus revelavit. Qui poſtmodùm Sancti ſe precibus commendans, in ejus manibus ſpiritum Deo reddidit, ſancta confeſſione præmunitus*, & quidem die XXIX Martii, ut Leo Oſtienſis affirmat, qui poſtea addit: *Ad ejus ſacrum corpus, intervenientibus meritis plurima ſigna Chriſtus oſtendit.* Sepulchrum ejus miraculis illuſtratum fuiſſe tradit etiam Lambertus Schafnaburgenſis: *Pia memoriæ Stephanus Papa*, inquit ad annum 1058. *qui & Fridericus, cum in civitate Florentia moraretur IIII Kalendas Aprilis natura mortali debitum ſolvit, & verè, ut ſperamus, de hac convalle lachrymarum ad gaudium tranſiit Angelorum. Indicio ſunt ſigna & prodigia, quibus ſepulchrum ejus in eadem civitate uſque hodie divinitus illuſtratur.* Licet ejus nomen ad diem XXIX Martii in Martyrologio Benedictino, ac in aliis paſſim ſacris Faſtis celebretur ſub *Sancti*, aut *Beati* titulo, nullo tamen publico cultu memoria ejus in Eccleſia celebratur, nequidem Romæ aut Caſſini, immò nec Florentiæ, ubi mortuus & ſepultus fuit.

XII. *Ejus eruditio.* Stephani IX eruditionem commendat Petrus Diaconus in libro de Viris illuſtribus Caſſinenſibus cap. 17. ubi recenſet ejus Opuſcula his verbis: *Scripſit apud Conſtantinopolim adverſus Michaelem ejus urbis abuſivum Patriarcham, unà cum Vberto* (legendum Humberto) *librum de corpore Domini; in quo omnia, quæ Græci adverſus Latinorum ſacrificium delatrabant, deſtruxit. Alium etiam librum de eadem re edidit adverſus quemdam Monachum Conſtantinopolitanum*, ſcilicet Nicetam Pectoratum. De quo libro vide dicta in S. Leone IX num. XLIV.

BENE-

Digitized by Google

BENEDICTUS X Antipapa

Anno Domini MLVIII.

UBi Romæ innotuit Stephanum Papam Florentiæ defunctum, maximæ turbę exortę ſunt, quarum cauſa Cardinales ingredi, & alium quærere locum pro Paſchalis ſolemnitatis celebratione coacti ſunt. Jam enim mortuo Imperatore, cujus reverentiâ atque timore factiones reprimi conſueverant, factioſi nullo habito reſpectu eorum, quæ Stephano IX vivente, ab eo omnibus conſentientibus ſtatuta fuiſſe diximus, invadunt Eccleſiam nocte cum armatorum turbis, & Joannem Velitrenſem Epiſcopum, natione Romanum, Papam conſtituunt, eumque Benedictum appellant. Hæc conſtant ex Leone Oſtienſi lib. 2. cap. 100. Lambertus Schafnaburgenſis, Stephani IX morte narrata, ſubdit: *Sedem Apoſtolicam protinus inconſulto Rege* (ſc. Henrico) *& Principibus invaſit Benedictus quidam Lateranenſis, adjutus factione populorum, quos pecunia corruperat.* Continuator verò Hermanni Contracti hanc in rem ait: *Stephanus Papa obiit. Romani autem accepta pecunia, quemdam Joannem contra canones elegerunt, qui ſine conſecratione per aliquot dies ſedens, à Gothefrido Duce* (Hetruriæ) *expellitur.* I. *Benedictus X fit Antipapa.*

Hic Auctor ſcribit Benedictum Antipapam occupaſſe ſedem *ſine conſecratione*, quia, ut ait Petrus Damiani in Epiſtola ad Henricum Archiepiſcopum Ravennatem, à Presbytero quodam Oſtienſis Eccleſiæ conſecratus ſeu benedictus eſt: *Omnibus*, inquit, *ejuſdem urbis* (ſc. Romæ) *Cardinalibus Epiſcopis reclamantibus, obſiſtentibus, & terribiliter anathematizantibus, nocturno tempore cum armatorum turbis undique tumultuantibus, inthronizatus eſt.* Et infra: *Ut autem & de ipſa ejus promotione laciniosa, (ut aiunt) verba non protraham, nobis Epiſcopis per diverſa latibula fugientibus: Presbyter Oſtienſis Eccleſiæ, qui utinam ſyllabatim noſſet vel unam paginam ritè percurrere, ut eum ad Apoſtolatûs culmen proveheret, raptus à ſatellitibus ſatanæ & violenter attractus eſt. Et ecce, ut vos canonicæ ſanctionis decreta non latent, ſi cuncta etiam, quæ ſibi opponi poſſunt objectionum capitula ſupprimantur: hoc ſolum tale eſt, ut ex eo ſe nullatenus valeat expedire. Nam ſi Presbyter proculdubio deponendus eſt, quia ſui ſibimet privilegium Pontificis uſurpavit; quo pacto poterit is, qui ordinatus eſt, ſtare, propter quem ſolum ordinator ejus judicatus eſt à ſua dignitate corruere?* Quo ex loco, ut id obiter notem, eruitur hoc tempore Epiſcopum Oſtienſem adhuc fuiſſe conſecratorem Summi Pontificis. Hanc Petri Damiani Epiſtolam, ad Alexandrum II & Cadolaum Antipam perperam II. *A Presbytero Oſtienſi ordinatur.*

Digitized by Google

SEC. XI. retulit Conſtantinus Cajetanus Operum S. Petri Damiani editor, qui ex ejus ſola lectione manifeſtè refellitur.

III. *Ad laicam tantum communionem à Nicolao II admittitur.* Sedem Romanam invaſam tenuit Benedictus Antipapa menſes novem & dies viginti, ut in pleriſque Catalogis legitur, ideoque à die XXX Martii anni milleſimi quinquageſimi octavi, ad diem circiter XVIII menſis Januarii anni inſequentis, quo die jam Romæ ſedebat Nicolaus II, poſtquam eodem menſe in Concilio Sutrino Benedictum depoſuiſſet, ut in ejus Vita oſtendemus, & ipſe Benedictus ſedem reliquiſſet, ut teſtantur geſta Romanorum Pontificum à Nicolao Aragonenſi, anno 1352. Cardinali creato, collecta, in quibus ſic legitur: *Prædictus autem Mincius* [ſeu Joannes Veliternenſis Epiſcopus, Benedictus X appellatus] *ubi Nicolaum Papam cum perſonis, quæ apud Sutrium convenerant, in Synodo reſidere cognovit: ſedem quam invaſerat, conſcientia remordente reliquit, & in domum propriam remeavit.* Poſtea referunt Acta illa adventum Nicolai II Romam, ejuſque inthronizationem & addunt: *Tranſactis autem paucis diebus, memoratus Mincius ad præſentiam Nicolai Papæ veniam petiturus acceſſit: & ad ejus veſtigia procidens, violentiam ſe fuiſſe perpeſſum aſſeruit: ſed invaſionis crimen & perjurii reatum non negavit. Ex propria igitur confeſſione digna factis recipiens, Epiſcopalis & Sacerdotalis officii depoſitionem incurrere meruit.* Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 12. de Nicolao Papa ait: *Qui prædictum Romanæ ſedis invaſorem cum ſuis fautoribus omnibus excommunicans; tandem interventu quorundam admiſſum ad communionem apud Eccleſiam Sanctæ Mariæ, quæ Major à Romanis dicitur, Sacerdotali officio privatum manere conſtituit.* Licet autem Benedictus omni honore Sacerdotali depoſitus fuerit, & ad ſolam laicam communionem admiſſus, quia tamen Benedictus, qui ſeculi XIV initio creatus eſt Pontifex, Benedicti XI nomen ſumſit, hic Antipapa dicendus fuit Benedictus X, ex quo & intelligimus, ſummopere hallucinatos viros Eruditos, qui Leonem VIII verum Pontificem credidêre, eo quod Sanctus Leo, non ſe Leonem VIII, ſed Leonem IX appellarit. Iſtum Benedictum Antipapam ſepultum jacere *in terra inter altaria præſepis & D. Hieronymi* in eadem ſanctæ Mariæ Majoris Baſilica, teſtatur ex veteri MS. Sirletus Cardinalis apud Paulum de Angelis in ipſius Baſilicę deſcriptione pag. 157. ut refert Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico. Porrò hujus Antipapę imperitiam ſugillat Petrus Damiani in laudata Epiſtola, poſtquam enim de Nicolai II Pontificis dotibus locutus eſt, ſubdit: *Ille autem è contra, ſi unum, non dicam pſalmi, ſed vel homiliæ quidem verſiculum plenè mihi valeat exponere, muttum adverſus eum ultra non facio, manus do, plantas oſculor, & non jam Apoſtolicum, ſed Apoſtolum, ſi jubetis, appello.*

NICOLAUS.

NICOLAUS II *Pontif. CLV.*

Anno Domini MLVIII.

Hildebrandus Romanæ Eccleſię Subdiaconus, quem à Stephano IX ad Agnetem Auguſtam in Germaniam miſſum diximus, hoc eodem anno milleſimo quinquageſimo octavo rediens in Italiam *Florentia ſubſtitit, ſuiſque literis Romanorum Primates conveniens, ubi eorum percepit aſſenſum, annitente Gothefrido Duce* (Hetrurię) *Gerardum Florentinum Epiſcopum mox in Romanum Pontificem eligit: atque unà cum ipſo & Duce Romam menſe Januario venit* anno 1059. inquit Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 12. Eum enim Romani ab Henrico Rege Pontificem ſibi dari petierant, ut conſtat ex Lambetto Schafnaburgenſi, qui ad annum 1059. ſcribit: *Romani Principes ſatisfactionem ad Regem mittunt, ſe ſcilicet fidem quam patri dixiſſent, filio quoad poſſent ſervaturos, eoque animo uacanti Romanæ Eccleſiæ Pontificem uſque ad id tempus non ſubrogaſſe, ejus magis ſuper hoc expectare ſententiam, orantque ſedulo, ut quem ipſe velit, tranſmittat, nihil ejus ordinationi obſtare, ſi quis non per legitimæ electionis oſtium, ſed aliunde aſcendiſſet in ovile ovium*, ideſt Benedicti X intruſionem impedimentum non allaturam ordinationi alterius. *Rex habita cum primoribus deliberatione, Gerardum Florentinum Epiſcopum* (*in quem & Romanorum & Teutonicorum ſtudia conſenſerant*) *Pontificem deſignat, Romamque per Godefridum Marchionem tranſmittit.* I. *Gerardus Epiſc. Florentinus eligitur Papa.*

Gerardus itaque Florentinus Epiſcopus, natione Burgundus, electus eſt Senis & Pontifex declaratus, ut habent ejuſdem Pontificis Acta collecta à Nicolao Aragonenſi Cardinali, quę in Vaticana Bibliotheca haberi teſtatur Baronius anno 1058. num. 15. ſed *menſe* tantum *Januario* anni 1059. ex Leone Oſtienſi laudato, Romam venit, *ubi præfatus electus*, inquit, *à Romano Clero & populo in ſede Apoſtolica locatus, Nicolai ſortitus eſt nomen.* Electio porrò ejus facta eſt die vigeſima octava Decembris anni 1058. inthronizatio verò poſt diem octavam menſis Januarii anni 1059. Baronius quippe ad annum 1060. num. 4. refert clauſulam privilegii ab eodem Pontifice monaſterio ſanctæ Felicitatis conceſſi, quod dicitur *datum Florentiæ VI Idus Januarii anno ab Incarn. D. N. Jeſu Chriſti MLIX per manum Humberti ſanctæ Eccleſiæ Sylvæ Candidæ Epiſcopi, & Apoſtolicæ Sedis Bibliothecarii anno primo Pontificatûs Domini Papæ Nicolai II, indict. XIII*, ideoque anno 1060. quo indictio XIII menſe Januario currebat, quove Florentini annum à die XXV Martii auſpicantes, numerabant adhuc annum 1059. quem Florentinorum ſtylum Nicolaus, II. *Inthronizatur.*

Digitized by Google

SÆC. XI. quando Florentiæ fuit, adhibuit, ut ſuum eis amorem teſtaretur. Si itaque Nicolaus die octava Januarii anni 1060. adhuc primum ſui Pontificatûs annum numerabat, certè inthronizatus fuerat anno 1059. poſt eumdem diem, ſed ante diem decimam octavam ejuſdem menſis, ut mox oſtendetur. Quod ſpectat ad diem electionis, de eo agetur in ejus morte.

III. Sutrii Concilium celebratur. *Celebrata itaque in pace electione*, ſubdunt Acta à Nicolao Aragonenſi collecta, *ut dictum eſt Senis, dictus Nicolaus Pontifex cum Archidiacono* (legendum Subdiacono, ſcilicet Hildebrando, de quo ſine dubio loquuntur Acta) *& Cardinalibus conſilium habuit, ut pro cauſa jam dicti Velitrenſis intruſi, apud Sutrium Synodum celebraret: ad quam non ſolum Epiſcopos Tuſciæ, & Lombardiæ, ſed & magnum Godefridum & Guibertum Cancellarium convocare deberet, quod abſque dilatione factum eſt.* Referunt poſtea Acta illa Benedictum Antipapam, cum cognoviſſet Synodum Sutrinam celebrari, ſedem reliquiſſe, ut in ejus pſeudo-Pontificatu diximus. *Quod factum poſtea quam Nicolaus Pontifex rei veritate cognovit, Concilio cum fratribus habito, ad Urbem unà cum eis, non cum potentia, ſed tanquam bonus & humilis Paſtor acceſſit. Unde, auctore domino factum eſt, quod cum à populo & Clero, digno honore ſuſceptus, juxta conſuetum ordinem à Cardinalibus in ſede Apoſtolica poſitus eſt*, ideſt inthronizatus, & quidem ante diem decimum octavum Januarii anni milleſimi quinquageſimi noni, eo enim die jam Pontificatum gerebat, ut oſtendit privilegium Priori ſancti Andreæ Muſciani monaſterii ab eo conceſſum, quod Ughellus in Appendice Tomi V pag. 1628. recitat, in cujus fine legitur: *Datum XV Kalendas Februarii per manus Humberti Epiſcopi S. E. Sylvæ Candidæ Cardinalis, Apoſtolicæ Sedis Bibliothecarii, anno Domini MLIX, Pontificatûs autem Domini Nicolai II, primo, Indict. XII*, quæ menſe Januario anni MLIX in curſu erat. Quare eo anno, die XVIII Januarii jam inthronizatus erat.

IV. Deſiderium Caſſinenſem Abbatem Cardinalem creat. Nicolaus Pontifex inthronizatus, de magnis viris in ſacrum Cardinalium Collegium cooptandis ſollicitus, mandavit Deſiderio, ſub Stephano IX Abbate Caſſinenſi electo, *ut ſibi in Picenum agrum proficiſcenti quamprimum occurrat, ut proximo menſis Martii jejunio, & Presbyteri gradum & Cardinalis pariter officium ſumat. Dominica igitur Quadrageſima paratis omnibus neceſſariis, iter arripiens* Deſiderius, *apud Farfenſe monaſterium Apoſtolico ſe conjunxit: à quo amiciſſimè, honorificeque ſuſceptus, Auximum ſimul cum eo profectus eſt. Ibi ſecundo Quadrageſima ſabbato, ideſt, pridie Nonas Martii, Cardinalis Presbyter ab ipſo ordinatus, ſequenti Dominica Abbas quoque conſecratus eſt*, inquit Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 14. ubi addit, Nicolaum *per totam Campaniam & Principatum, Apuliam quoque atque Calabriam vicem ſuam* Deſiderio commiſiſſe, & hunc proxima

Digitized by Google

xima Dominica mediæ Quadrageſimæ Romæ in Eccleſia ſancti Petri Miſſâ ſolemniter celebratâ, *Romanorum innumera turba proſequente, ad Titulum ſanctæ Ceciliæ trans Tiberim* deductum eſſe. SEC. XI.

Hoc eodem anno milleſimo quinquageſimo nono, menſe Aprili, Nicolaus Pontifex Romæ in Laterano Concilium celebravit, in quo Berengarius Archidiaconus Andegavenſis, de quo non ſemel locuti ſumus, hæreſim ſuam iterum abjuravit, & cui interfuiſſe Epiſcopos centum tredecim teſtantur Algerus lib. I. de Sacram. cap. 19. Lanfrancus in Commentario contra Berengarium, & Anonymus Chiffletianus in Opuſculo de multiplici Berengarii damnatione, ubi ſcribit: *Nicolaus Papa eidem Beringerio Romæ in generali Synodo audientiam conceſſit, cauſamque ejus cum centum tredecim Epiſcopis Synodali judicio ventilavit. Sed ille iterum, cum ſectam ſuam defendere non valeret, tanquam quaſi correptus libros propriæ hæreſeos in conſpectu domni Apoſtolici, & totius Synodi manu propria concremavit: & errore abnegato, Catholicam profeſſionem, quam in Turonenſi Concilio* (anno MLV habito) *fecerat, ſub jurejurando iterum renovavit, ita pronuncians:* ,, Ego Berengarius indignus Diaconus ,, Eccleſiæ ſancti Mauritii Andegavenſis cognoſcens veram & Apoſtolicam fidem, anathematizo omnem hæreſim præcipue, de qua hactenus ,, infamatus ſum, quæ aſtruere conatur panem & vinum, quæ in altari ponuntur, poſt conſecrationem ſolummodo ſacramentum, & non ,, verum corpus & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe, nec poſſe ſenſualiter, niſi in ſolo ſacramento, manibus Sacerdotum tractari, ,, vel frangi, vel fidelium dentibus atteri. Conſentio autem ſanctæ ,, Romanæ Eccleſiæ & Apoſtolicæ Sedi, & ore & corde profiteor de ,, ſacramento Dominicæ menſæ eam fidem me tenere, quam dominus ,, & venerabilis Papa Nicolaus, & hæc ſancta Synodus auctoritate ,, Evangelica & Apoſtolica tenendam tradidit, mihique formavit: ſcilicet panem & vinum, quæ in altari ponuntur, poſt conſecrationem ,, non ſolum ſacramentum, ſed etiam verum corpus & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe: & ſenſualiter, non ſolum ſacramento, ,, ſed in veritate, manibus Sacerdotum tractari, & frangi, & fidelium ,, dentibus atteri: jurans per ſanctam & homouſion Trinitatem, & per ,, hæc ſacroſancta Chriſti Evangelia. Eos verò, qui contra hanc fidem ,, venerint, cum dogmatibus & ſectatoribus ſuis, æterno anathemate ,, dignos eſſe pronuntio. Quod ſi ego aliquando aliquid contra hæc ,, ſentire, ac prædicare præſumpſero: ſubjaceam canonum ſeveritati. ,, Lecto & perlecto ſponte ſubſcripſi.

V. *Synodum Romæ cogit, in qua Berengarius hæreſim tertiò abjurat.*

Et poſt pauca ſubdit Anonymus Chiffletianus: *Hanc juratoriam profeſſionem Beringerii domnus Papa Nicolaus ſtatim, per diverſa tranſmiſit regna: ut omnes gratias agerent pro ejus converſione, quoniam pridem multum ſcandalizati ſunt de ejus averſione.* Hanc eamdem fidei profeſſionem à

VI. *Profeſſionem fidei Berengarii in diverſa regna mittit.*

 Berengario

Berengario editam, & à Nicolao Papa per plura regna tranſmiſſam, refert Lanfrancus laudatus: *Tu verò*, inquit, *acquieſcens accepiſti, legiſti, confeſſus es, te ita credere jurejurando confirmaſti, tandem manu propria ſubſcripſiſti. Nicolaus Papa gaudens de converſione tua, jusjurandum tuum ſcriptum miſit per urbes Italiæ, Galliæ, Germaniæ, & ad quæcunque loca fama tuæ pravitatis antea potuit pervenire, ut ſicut Eccleſiæ ſcandalizatæ prius dolebant de te averſo, atque adverſo; ita poſtea gauderent, gratiaſque agerent de te reverſo, atque converſo. Cur ergo ſcriptum hoc magis adſcribis Humberto Epiſcopo, quam tibi? quam Nicolao Pontifici? quam ejus Concilio? quam denique omnibus Eccleſiis, quæ id cum debita reverentia ſuſceperunt, & pro converſione tua Deo gratias retulerunt.* Tunc enim quando hæc ſcribebat Lanfrancus, Berengarius ad vomitum iterum redierat, & illam fidei confeſſionem non à ſe, ſed ab Humberto Sylvæ Candidæ Epiſcopo ſcriptam dicebat. Quod quidem verum erat, idem enim Lanfrancus Humbertum hujus juramenti auctorem fecerat, ſed hic illam compoſuerat juſſu Nicolai Papæ, à quo id poſtulaverat idem Hæreſiarcha Berengarius: *Poſtulaſti*, inquit Lanfrancus, *Nicolaum Pontificem, ejuſque Concilium, quatenus fidem, quam teneri oporteret, verbis tibi traderet, ſcripturâ firmaret. Injuncta eſt hujus rei cauſa Humberto Epiſcopo. Itaque verba fidei ſuperius comprehenſa ſcripſit, recitavit, aſſenſu omnium ad legendum & confitendum tibi tradidit. Tu verò acquieſcens accepiſti*, & cetera mox deſcripta.

VII. *Electionem Romani Pontif. Cardinalibus attribuit.*

In hoc eodem Concilio Romano ad frequentia ſchiſmata præcavenda Nicolaus Papa de Romani Pontificis electione decretum edidit, quo ſtatuit, ut vacante ſede, *Cardinales Epiſcopi diligentiſſime ſimul conſideratione tractantes, mox ſibi Clericos Cardinales adhibeant, ſicque reliquus Clerus & populus ad conſenſum novæ electionis accedant.* Paulo poſt: *Eligant autem de ipſius Eccleſiæ gremio, ſi repertus fuerit idoneus, & ſi de ipſa non invenitur, ex alia aſſumatur, ſalvo debito honore & reverentia dilecti filii noſtri Henrici, qui impræſentiarum Rex habetur, & futurus Imperator Deo concedente ſperatur, ſicut jam ipſi conceſſimus, & ſucceſſorum illius, qui ab hac Apoſtolica ſede perſonaliter hoc jus impetraverint.* Hæc Nicolai II Conſtitutio à Chronographo Virdunenſi integra recitatur. Ex hoc tempore, quo Cardinalium ſanctæ Romanæ Eccleſiæ dignitas longe majori in pretio haberi cœpit, electionem Romani Pontificis ad ſolos Cardinales, nudam verò Electi approbationem ad populum pertinuiſſe, eruit Annotator Baronii ex decreto electionis Gregorii VII his verbis expreſſo: *Nos S. Romanæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ Cardinales, Clerici, Acolythi, Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, præſentibus venerabilibus Epiſcopis, Abbatibus, Clericis & Monachis, conſentientibus plurimis turbis utriuſque ſexûs, diverſique ordinis acclamantibus, eligimus nobis in paſtorem & ſummum Pontificem*, &c. Petrus etiam Damiani

Digitized by Google

miani Alexandro II Pontifice in lib. 1. Epiſt. XX ait; electionem Pontificiam *per Epiſcoporum Cardinalium fieri debere principale judicium, ita ut ſecundo loco jure præbeat Clerus aſſenſum, tertio popularis favor attollat applauſum; ſicque ſuſpendendam eſſe cauſam, uſque dum Regiæ Celſitudinis conſulatur auctoritas, niſi periculum fortaſſis immineat, quod rem quantocius accelerare compellat.* Ab hoc tamen jure Clerum Cardinalibus inferiorem, populumque deinde omnino excluſum fuiſſe, dicemus in Lucio III. *SEC. XI.*

VIII. *Decretum edit in gratiam Henrici Germaniæ Regis.*

Quod attinet ad decretum in favorem Henrici IV Germaniæ Regis emiſſum, à Gratiano diſt. 23. cap. *in nomine* etiam relatum, illud per ſurreptionem obtentum fuiſſe, & Regem Henricum ſe eo indignum reddidiſſe, eruitur ex Anſelmo Lucenſi Epiſcopo lib. 2. contra Wichbertum, ſeu Guibertum Antipapam & ſequaces ejus; pag. enim 221. inquit: *Sunt item qui objiciunt, Nicolaum juniorem decreto Synodali conſtituiſſe, ut obeunte Apoſtolico Pontifice ſucceſſor eligeretur, & electio ejus Regi notificaretur. Facta verò electione, & ut prædictum eſt, Regi notificata, ita demum Pontifex conſecraretur. Quod ſi admittendum eſt, ut ratione factum dicatur, objicimus ad hoc confutandum, præfatum Regem & Optimates ejus ſe ea conſtitutione indignos feciſſe. Primùm, quia poſtea præfatum Nicolaum, Colonienſem Archiepiſcopum pro ſuis exceſſibus corripuiſſe graviter tulerunt, eumque hujus gratia, quantum in ſe erat, à Papatu depoſuerunt, & nomen ejuſdem in canone conſecrationis nominari vetuerunt; ideoque decretum ejus de jure irritum eſſe debebit.* Et poſt pauca contra illud decretum in medium adducta, ſubdit: *Patet præfatum decretum nullius momenti eſſe, nec unquam aliquid virium habuiſſe. Et hæc dicens non præjudico beatæ memoriæ Papæ Nicolai, nec quidquam ejus honori derogo, Patrum ſententias Dei Spiritu conditas, ſequendo; homo quippe fuit, eique, ut contra fas ageret, ſurripi potuit.* Priora Anſelmi Lucenſis verba refert Baronius ad annum 1059. num. 29. ex Deuſdedit Cardinali, cujus collectio Canonum, ſeu libri 4. de Rebus Eccleſiaſticis, Anſelmo etiam Lucenſi à quibuſdam attributi, extant MSS. in Bibliotheca Vaticana. Sed quidquid ſit, mortuo Nicolao II, Alexander II electus & conſecratus eſt, inſciis Imperatrice & ejus filio Henrico Rege, ideoque Cadolum Antipapam eligi procurarunt, à quo multa damna Romana Eccleſia perpeſſa eſt, durante ſchiſmate; quare cum timeretur, ne novum ſchiſma poſt Alexandri II mortem oriretur, Gregorius VII, Alexandro II immediatè ſuccedens, ſuam conſecrationem diſtulit, uſque ad Regis confirmationem, quo mortuo omnes poſtmodum Pontifices ordinati ſunt inſcio Rege Germaniæ, licet Imperiali corona donato. Hi porrò libri Sancti Anſelmi Lucenſis contra Guibertum Antipapam extant Tomo VI Antiq. Lect. Caniſii. Quomodo Rex & Optimates ejus eo privilegio ſe indig-

Digitized by Google

SEC. XI. ſe indignos reddiderint nos docet Auctor diſceptationis inter Regium Advocatum & Romanæ Eccleſiæ Defenſorem, cujus verba in Pontificatu Alexandri II num. V referemus.

IX. *Simoniacam hæreſim in eodem Concilio damnat.*

In eo Concilio Nicolaus Pontifex ſimoniacam hæreſim damnavit: ſtatuit ſimoniacos ſine miſericordia deponendos, juxta canonum ſanctiones & SS. Patrum decreta: eos autem, qui à ſimoniacis gratis fuerant ordinati, quorum ingens erat multitudo, in acceptis ordinibus manere permiſit, *non tam cenſurâ juſtitiæ, quam intuitu miſericordiæ.* Cavit nihilominus ne ſucceſſorum aliquis hanc diſpenſationem ſuam in exemplum traheret. Si quis verò deinceps à ſimoniaco ſe conſecrari permitteret, & conſecrator, & conſecratus, privati ſacra dignitate, pœnitentiæ ſubjicerentur. Hæc conſtant ex B. Petro Damiani Opuſculo 30. cap. 1. & ex Actis Synodi, ad quam etiam revocanda Epiſtola VIII Nicolai Papæ ad Epiſcopos Galliæ & Aquitaniæ, in qua referuntur quædam tantum ex decretis in ea Synodo promulgatis, quæ ſunt numero tredecim Tomo IX Conciliorum legenda. Hanc Synodum anno 1059. menſe Aprili celebratam, indubitatum reddit decretum de electione Romani Pontificis in eodem emiſſum, cujus initio legitur: *Anno ab Incarnat. milleſimo quinquageſimo nono, menſe Aprili, Indictione XII propoſitis ſacroſanctis Evangeliis, præſidente quoque reverendiſſimo ac beatiſſimo Nicolao Apoſtolico Papa in Baſilica Lateranenſis Palatii*, &c. Qui omnes temporis characteres leguntur etiam in laudata Epiſtola VIII Nicolai ad Epiſcopos Galliæ & Aquitaniæ.

X. *Legatos mittit Mediolanum contra Simoniacos & Nicolaitas.*

Magna erat hoc tempore inter Clerum & populum Mediolanenſem contentio, de qua in Stephano IX Papa locuti ſumus, propter duas hæreſes, ſimoniacam videlicet, & Nicolaitarum, ſeu Clericorum, *qui contra caſtitatis Eccleſiaſtica regulam fœminis admiſcentur, qui planè tunc fornicatores fiunt, cum fœdi commercii copulas ineunt*, ut inquit Petrus Damiani in Epiſtola ad Hildebrandum Archidiaconum, quia *Nicolaitæ carnales nuptias concedunt, ac defendunt, ſacri altaris Miniſtris*, ut ait Humbertus Cardinalis in charta excommunicationis contra Michaelem Patriarcham Conſtantinopolitanum apud Baronium anno 1054. num. 23. Quare Nicolaus Papa accepta legatione Mediolanenſium exorantium, *ut Mediolanenſis Eccleſia contritionibus dignaretur miſereri & compati*, ut legitur in Romanorum Pontificum geſtis à Nicolao Aragonenſi Cardinali collectis, Petrum Damiani Cardinalem Oſtienſem, & Anſelmum Lucenſem Epiſcopum, ſuum poſtea in Pontificatu ſucceſſorem, Mediolanum miſit, ut eam Eccleſiam ſimoniaca labe, & Nicolaitarum ſpurcicia infectam, cum Romana conciliaret. Vix unus repertus eſt, qui non aut ordines emiſſet, aut fœda fœminarum conſuetudine uſus eſſet. Sed hortatu Petri Damiani primus omnium

Digitized by Google

omnium Guido Archiepiſcopus Mediolanenſis ſolemnibus verbis profeſſus eſt, ſe ab hujuſmodi flagitiis temperaturum, indeque Clerici omnes. Verùm poſt Petri diſceſſum Guido, Clericorum aſſiduis ſtimulatus querimoniis, ac pene convitiis, in priſtinum rediit, ut fusè narrat Baronius, qui & refert Epiſtolam ejuſdem Petri Damiani *Hildebrando venerabili Archidiacono* datam, qua plena hujus legationis relatio continetur. Qua ex Epiſtola, Mediolano, ut videtur, ſcripta, mihi deduci poſſe videtur, eam legationem à Petro Damiani ſuſceptam poſt menſem Auguſtum anni milleſimi quinquageſimi noni, nam eo menſe Hildebrandus nondum erat Archidiaconus, quam tamen dignitatem jam obtinebat, cum eam Epiſtolam ſcripſit Petrus, ut ex inſcriptione liquet. Simoniaci porrò & Nicolaitæ dicuntur hæretici, quia, ut inquit Petrus Damiani, *vitium in hæreſim vertitur, cum perverſi dogmatis aſſertione firmatur.*

XI. *Hildebrandum poſtea Papam Archidiaconum creat.*

Hildebrandus à Leone IX Papa Subdiaconus quidem creatus eſt, ut aſſerit Paulus Bernriedenſis in Vita ejus, ſed hallucinatus eſt, cum cap. 2. ſcripſit, eumdem poſtea ab eodem Leone Archidiaconum inſtitutum eſſe. Nam Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 101. loquens de Hildebrando à Stephano IX anno 1058. ad Agnetem Imperatricem miſſo, diſertè aſſerit, eum *Romanæ tunc* fuiſſe *Eccleſiæ Subdiaconum*, quod & refert Petrus Damiani de eadem re verba faciens in Epiſtola ad Henricum Archiepiſcopum Ravennatem apud Baronium anno 1058. num. 12. Imò anno 1059. menſe Auguſto, nondum Hildebrandus erat Archidiaconus, ſed tantum Subdiaconus, Cardinalis tamen, quod conſtat ex Concilio Beneventano à Nicolao Papa celebrato, quod his verbis inchoatur: *Anno Dominicæ Incarnationis MLIX, menſe Auguſto initiante, indictione XII currente*, &c. Legitur ibi poſtea Joannem Abbatem monaſterii, ſcilicet Sancti Vincentii ſuper Vulturni fluminis fontes ſiti, conqueſtum eſſe de Alberto Monacho, quod cellam Sanctæ Mariæ monaſterio ſuo ſubripuiſſet, & Pontificem Nicolaum Joannem Abbatem Sancti Vincentii ex eadem Sanctæ Mariæ cella in perpetuum inveſtiviſſe: præſentes fuerunt *imprimis Dominus Humbertus, Bonifacius, Joannes, Cardinales Epiſcopi; Deſiderius Abbas & Presbyter, Ildebrandus Subdiaconus, Cardinales; Voaldaricus Beneventanus, Petrus Amalphitanus*, &c. *Archiepiſcopi*. Menſe itaque Auguſto anni milleſimi quinquageſimi noni, Hildebrandus erat quidem Cardinalis, ſed nondum à Nicolao Papa Archidiaconus creatus, ex quo & refelluntur, qui putant Hildebrandum ratione Archidiaconatûs fuiſſe Cardinalem.

XII. *Libellum Petri Damiani de abdicando Epiſcopatu rejicit.*

Petrus Damiani, qui nolens, invituſque ab eremo abſtractus, à Stephano Papa IX creatus fuerat Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis, de abdicando ſe à munere, Nicolao Pontifici libellum dedit, cujus hic

Digitized by Google

eſt titulus : *Domino ſuo Nicolao univerſali Papæ Petrus Monachus ſervitutem.* Baronius id factum putat, ſtatim ac poſt Concilium Sutrinum ſchiſma ſublatum eſt, & pax Eccleſiæ poſtliminio reverſa quievit, quo libello oblato, inquit, *in aliis Epiſtolis poſt datis nunquam amplius Epiſcopum Oſtienſem, nec ſe nominat Cardinalem.* Sed cum verum ſit Petrum Damiani, poſt oblatum abdicationis libellum, nec Epiſcopum Oſtienſem, nec Cardinalem ſe amplius ſubſcripſiſſe, dicendum omninò libellum illum à Petro Damiani oblatum poſt Synodum Romanam menſe Aprili anni milleſimi quinquageſimi noni à Nicolao II celebratam, inter ſubſcriptiones enim Epiſcoporum hujus Synodi, quæ extant Tomo IX Concil. pag. 1259. ex Vaticano codice depromptæ, poſt Nicolaum Papam tertio loco ſubſcribit Petrus Damiani hoc modo : *Petrus Oſtienſis Epiſcopus*, licet privilegio, monaſterio ſanctæ Felicitatis ab eodem Nicolao Papa conceſſo anno MLX, ſexto Idus Januarii, ut ſuperius diximus, poſt Epiſcopos Albanenſem, Portuenſem, Lavicanenſem, & Præneſtinum, ita ſubſcribat idem Petrus Damiani, *Ego Petrus peccator Monachus ſubſcripſi*, ex quibus eruitur libellum illum abdicationis, non ſtatim poſt Concilium Sutrinum, ſed poſt Concilium Romanum à Petro Damiani oblatum eſſe. Verum Pontifex ejus petitioni non acquievit.

XIII. *Melphiæ Concilium celebrat.*

Abſoluta Romana Synodo Nicolaum Papam in Apuliam profectum eſſe, Concilium Melphiæ celebraſſe, totamque Calabriam & Apuliam Normannis conceſſiſſe, imò & Roberto Guiſcardo Siciliæ Ducatum confirmaſſe, auctor eſt Leo Oſtienſis, qui lib. 3. cap. 12. de Deſiderio Cardinali, Abbate Caſſinenſi verba faciens, ait : *Quoniam ab eodem Pontifice* (Nicolao) *Paſchalis feſtivitatis gratia invitatus fuerat, Romam reverſus, poſt feſtum Urbem unà egrediens, Melfiam unam Apuliæ adiit urbem, ubi tunc idem Apoſtolicus Concilium celebrare decreverat.* In eo Concilio Nicolaum, throno depoſuiſſe Tranenſem Epiſcopum teſtatur Petrus Damiani in Epiſtola ad ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales. Cetera in eo Concilio geſta, quæ deſiderantur, tam apud Baronium, quam in editionibus Conciliorum, ſupplevit Annotator Baronii ex Guillelmo Apulienſi in poëmate de Rebus in Italia à Normannis geſtis, qui cùm, Urbano II Eccleſiam Romanam regente floruerit, teſtis oculatus fuit. Is autem poſtquam lib. 2. narravit, Robertum Guiſcardum, Cariatum, Calabriæ citerioris urbem, in ora littorali maris Ionii poſitam obſidione cinxiſſe, ut aliis urbibus terrorem incuteret, de Concilio Melphiæ celebrato canit :

Interea Papa Nicolai fortè ſecundi
Comperit adventum, dimittitur obſidione
Plurima pars equitum, comitatur pars minor illum,

Melphiæ

Melphiæ ſuſcipit hunc, & ibi ſuſceptus honore
Magno Papa fuit: hic Eccleſiaſtica propter
Ad partes illas tractanda negotia venit:
Namque Sacerdotes, Levita, Clericus omnis
Hac regione palam ſe conjugio ſociabant:
Concilium celebrans ibi Papa faventibus illi
Præſulibus centum jus ad Synodale vocatis,
Ferre Sacerdotes monet, altariſque miniſtros
Arma pudicitiæ; vocat hos & præcipit eſſe
Eccleſiæ ſponſos, quia non eſt jure Sacerdos
Luxuriæ cultor. Sic extirpavit ab illis
Partibus uxores omninò Presbyterorum,
Spretores minitans anathemate percutiendos.

Ex quibus habemus numeroſum fuiſſe illud Concilium, cùm centum Epiſcopi ei interfuerint, & celebratum fuiſſe contra Clericos incontinentes, in quorum numero non computabantur Epiſcopi Apuliæ, qui Græcorum jugum excuſſerant, quique uxores non accipiebant, quia apud Græcos hujuſmodi incontinentia nunquam tolerata fuit. Tomo IX Conciliorum dicitur ex Leone Oſtienſi laudato, Concilium iſtud *Amalphiæ* celebratum, licet Leo Oſtienſis ſcribat, *Melphiæ*: duæ autem hæ urbes maxime inter ſe diverſæ; Amalphia enim eſt urbs maritima & Archiepiſcopalis in principatu citeriori regni Neapolitani poſita; *Melphis* verò ſeu *Melphia* Lucaniæ urbs, in qua Nicolaus II Epiſcopatum erexit, & Romano Pontifici immediate ſubjecit, ut docet Ughellus Tomo 1. pag. 992. & ſeq. Hæc prima Normannorum in Apulia ſedes, in cujus extremo limite Calabriam versùs jacet, quam urbem Normanni ædificarunt, ſeu potius inſtaurarunt, teſte Malaterra lib. 1.cap. 3. De eadem urbe Melphia legendus idem Apulienſis lib. 1. pag. 5. & lib. 3. pag. 28. Tandem Ughellus addit, primum Melphiæ Epiſcopum *Balduinum* nomine, die XVIII Auguſti unà cum aliis Præſulibus Concilii interfuiſſe conſecrationi Eccleſiæ ſancti Angeli à Nicolao II peractæ. XIV. *Eamdem urbem Epiſcopatu ornat*

Baronius ex Nicolao Aragonenſi Cardinali refert, Nicolaum Pontificem ad Normannorum preces, ſe ſe in Apuliam contuliſſe, eos à vinculo excommunicationis abſolviſse, eiſque præter Beneventum, totam Calabriam & Apuliam conceſſiſſe; *ſed accepta priùs ab eis cum ſacramento Romanæ Eccleſiæ fidelitate; cenſuque quotannis per juga boum ſingula denariis duodecim*, ut ait Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 15. qui ibidem antea ſcripſerat: *Richardo Capuanum Principatum, & Roberto* Guiſcardo *Apuliæ atque Calabriæ atque Siciliæ Ducatum confirmavit*, quia ſcilicet Guiſcardus de Sicilia ſibi ſubjicienda conſilium inierat, quam & XV. *Robertum Guiſcardum Calabriæ ducem creat.*

SEC. XI. poſtea occupavit. Utrumque Roberti Guiſcardi juramentum exhibet Baronius ex codice Vaticano; qui inſcribitur, Liber cenſuum, &c. quorum prius, quod eſt de tributo quotannis ſolvendo hic referre ſufficiat, tale autem eſt: *Ego Robertus Dei gratia & ſancti Petri Dux Apuliæ & Calabriæ, & utroque ſubveniente futurus Siciliæ, ad confirmationem traditionis, & ad recognitionem fidelitatis, de omni terra, quam ego propriè ſub dominio meo teneo, & quam adhuc ulli Ultramontanorum unquam conceſſi ut teneat: promitto me annualiter pro unoquoque jugo boum penſionem, ſcilicet duodecim denarios Papienſis monetæ perſoluturum beato Petro, & tibi domino meo Nicolao Papæ & omnibus ſucceſſoribus tuis, aut tuis & tuorum ſucceſſorum Nuntiis. Hujus autem penſionariæ redditionis erit ſemper terminus, finito vere anno, ſanctæ Reſurrectionis die dominico. Sub hac conditione hujus perſolvendæ penſionis obligo me & omnes meos, ſive hæredes, ſive ſucceſſores, tibi domino meo Nicolao Papæ & ſucceſſoribus tuis. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Evangelia.* Ideo autem Pontifex hæc omnia Normannis conceſſit, quia ut habent Acta Nicolai Aragonii, cum hoc tempore potentia & viribus in urbe Romana ceteros Magnates ſuperarent, in cauſis Eccleſiæ contra illos, qui Apoſtolicæ ſedis jura violenter occupaverant, Romano Pontifici magnum ſolatium & opportunum auxilium manu valida poterant exhibere, ideoque eos fideles Eccleſiæ Romanæ redditos ſibi conciliavit.

XVI. *Romam redit, eique ſecuritatem reſtituit.* Viri docti paſſim ſcripſêre, Robertum à Nicolao Pontifice Ducatûs Calabriæ honore donatum eſſe in Concilio Melphitano, ſed invictè refelluntur ab eodem Guillelmo Apulienſi, qui poſt laudatos verſus, ſubjungit:

Finita Synodo, multorum Papa rogatu
Robertum donat Nicolaus honore Ducali
Hic Comitum ſolus conceſſo jure Ducatûs
Eſt Papæ factus jurando jure fidelis.
Unde ſibi Calaber conceſſus & Appulus omnis
Eſt locus, & Latio patriæ dominatio gentis.
Romam Papa redit, cum magno Dux equitatu.
Obſeſſum repetit Cariatum, &c.

Cum Normannos tanto beneficio ſibi devinxiſſet Nicolaus Papa Romam reverſus eſt cum exercitu ad ipſius commonitionem ab iiſdem Normannis collecto, cujus operâ Præneſtini, Tuſculani & Nomentani Summo Pontifici & Eccleſiæ Romanæ perduelles, caſtigati & Papæ domino ſuo ſubditi, tyranni expugnati, exterminati prædones qui ditione tota Romani Pontificis graſſabantur; Gerardi Galeriæ Comitis deſtructa præſidia, caſtellaque complura; libertas, pax, ſecuritas Urbi, totique ditioni Eccleſiaſticæ reſtituta eſt, ut narrat Baronius ex iiſdem Romanorum

Digitized by Google

Romanorum Pontificum Actis ſæpius laudatis, à Nicolao Cardinali Aragonio collectis. Porrò Nicolaus ſicut Roberto Guiſcardo Apuliæ, Calabriæ, atque Siciliæ Ducatum, ita Richardo Roberti fratri Capuanum Principatum confirmavit, ut ex dictis liquet.

XVII. *Florentiam & Montem Caſſinum adit.*

Anno Chriſti milleſimo ſexageſimo Florentiæ cum eſſet Nicolaus Papa ſexto Idus Januarii monaſterio Sanctæ Felicitatis juxta Florentiam, cui præerat Teiberga Abbatiſſa privilegium indulſit, cujus clauſulam num. II retulimus, & explicavimus. Florentia Pontifex ad monaſterium Caſſinenſe perrexit, ibique Oderiſium Comitis Marſorum filium, ejuſdem cœnobii Monachum, Cardinalitiis inſulis exornavit: domnum Martinum, genere Florentinum, inter primores ejuſdem monaſterii etiam monachum religioſum ac prudentem, Aquinenſem Epiſcopum conſecravit, depoſito Epiſcopo Angelo, eo quod ex laico eſſet ordinatus, Eccleſiaſticarum rerum eſſet prodigus, & agentibus nequitiis ſuis, à ſanctæ memoriæ Leone Papa fuiſſet excommunicatus. Hæc conſtant ex Leone Oſtienſi lib. 3. cap. 14.

XVIII. *Legatum in Galliam mittit, qui Turonis Concilium cogit.*

Duos in Franciam Legatos miſit Nicolaus, qui eodem anno milleſimo ſexageſimo Concilia celebrarunt. Reſtaurandæ quippe gratiâ diſciplinæ Stephanum Cardinalem Legatum Apoſtolicum direxit, qui ejus auctoritate & mandato Concilium Turonenſe coegit *anno MLX, Indictione XIII, Kalendis Martii, Luna XIII, IV feriâ*, ut in ejus Præfatione legitur. Decem Epiſcopi ei interfuêre, in eoque ſimonia, pluralitas Beneficiorum, rerum Eccleſiaſticarum alienatio, beneficiorum acceptio à laicis, inceſtæ nuptiæ, quæ vitia tunc in Galliis graſſabantur, damnata ac prohibita ſunt decem capitulis quæ Tomo IX Concil. pag. 1109 recitantur. Ibidem etiam refertur Epiſtola ejuſdem Legati ad Archiepiſcopum Dolenſem, qua ei præcipit, ut interſit Turonenſi Synodo à ſe habendæ ante mediam Quadrageſimam, vel Synodo, *quæ antiquo more Romæ poſt Paſcha celebrabitur.* Romæ enim ſingulis fere annis Synodus habebatur, cujus nulla apud Auctores mentio, niſi forte agant de rebus, in aliqua ex his Synodis, geſtis.

XIX. *Mittit & alium, qui Avenione Concilium celebrat.*

Hugonem pariter Cluniacenſem Abbatem Legatum miſit Nicolaus Pontifex, qui cum Arelatenſi Archiepiſcopo & quibuſdam aliis Epiſcopis Avenione Concilium celebravit, in quo Gerardus cognomento Caprerius electus Epiſcopus Siſtaricenſis, Romam miſſus eſt & Epiſcopus à Nicolao Papa conſecratus. Illud conſtat ex literis ejuſdem Nicolai Clero, plebique in civitate Siſtaricenſi conſiſtentibus, datis, & à Boucheo lib. 9. Hiſtoriæ Provinciæ ſect. 1. relatis, in quibus licet mentio non ſit Concilii Avenionenſis, illud tamen diſerte memoratur in Inſtrumento anno MLXX ſcripto à Bertrando Epiſcopo Siſtaricenſi, & in Archivis Eccleſiæ Forcalquerienſis aſſervato, in quo Bertrandus ait, prædictum Gerardum cognomento Caprerium.

Digitized by Google

SEC. XI. *prerium* electum fuiſſe Epiſcopum Siſtaricenſem *apud urbem Avenionem in Concilio magno, quod ibi celebravit cum omnibus Epiſcopis totius Provinciæ Hugo Cluniacenſis Abbas fungens legatione Domini P. P. Nicolai, ad quem à prædicto Legato miſſus jam dictus Gerardus in Epiſcopum fuit conſecratus.* Exemplar illius Concilii Avenionenſis ſibi oſtenſum fuiſſe à Polycarpo Riviere Cartuſiano, viro Erudito teſtatur idem Boucheus, ſed illud, ſicuti & autographum, aliàs in Archivis Capituli Forcalquerienſis aſſervatum nunc deperdita ſunt. At literæ Nicolai II & Bertrandi inſtrumentum, Concilium illud Avenione congregatum fuiſſe, nos dubitare non patiuntur.

XX. *Concathedrales duæ in eodem Epiſcopatu.* Addit Bertrandus Siſtaricenſis Epiſcopus in laudato inſtrumento, Siſtaricenſes noluiſſe Gerardum recipere, quia deſtruxerant tam laici, quam Epiſcopi præcedentes totum Epiſcopatum, *de quibus ipſe,* nempe Gerardus, *dicit, Erant una vice uxorati publicè.* Forcalquerienſes autem honorificè Gerardum ſuſceperunt. *Hunc Româ redeuntem,* inquit Bertrandus, *ut ipſe narrat, Siſtaricenſes non permiſerunt tranſire per civitatem ſuam, veniens Forcalquerium honorifice & cum magno gaudio receptus fuit ab eis ibi.* Concludit tandem Bertrandus Gerardum, Canonicos Siſtaricenſes & Forcalquerienſes ſeparaſſe, & dignitates inter eos diviſiſſe, *cum utraque ſit Concathedralis, & pro ſede Epiſcopali habita ab anteceſſoribus noſtris: nam & hoc inſimul commune habebant, quando una erant Eccleſia.* Annotator Baronii, ex quo hæc excerpſi, obſervat præter Siſtaricenſem Epiſcopatum, alios eſſe, in quibus duæ Eccleſiæ concathedrales reperiuntur. Matthæus Paris ad annum 1132. de Roberto Epiſcopo Ceſtrenſi verba faciens, ait: *Habet Epiſcopatus ille uſque hodie tres ſedes, Ceſtrenſem, Lichifeldienſem, & Conventrenſem.* Ughellus in Italia Sacra affirmat anno 1076. Epiſcopatum Capuanum in duas ſedes diviſum fuiſſe, ex quibus antiquior Capuæ remanſit, & *recens apud Pontem Caſulanum* conſtituta. Denique San-Marthani in Epiſcopis Æduenſibus pag. 15. teſtantur, eos duas ſedes cathedrales habuiſſe.

XXI. *Legationes duæ in Galliis diſtinctæ.* Nemini porrò mirum videri debet, duos anno milleſimo ſexageſimo Sedis Apoſtolicæ Legatos à Nicolao Pontifice in Gallias miſſos, quorum alter apud Turones, alter Avenione Concilium celebravit; ut enim obſervat Jacobus Sirmondus in Notis ad Epiſtolas Goffridi Vindocinenſis Abbatis & Cardinalis, literas convocationis Synodi totius legationis referens, Legatio Aquitanica Metropoles Biturićenſem, Burdigalenſem, Auxitanam & Turonenſem complectebatur; Gallica verò Legatio alias omnes Galliarum Metropoles, ideoque Stephanus Cardinalis Legationem Aquitanicam, Hugo Cluniacenſis Abbas Gallicam obibat.

Nicolaus

Digitized by Google

Nicolaus Papa anno milleſimo ſexageſimo primo, alteram Romæ Synodum celebravit, in qua Aldredus Epiſcopus Eboracenſis Romam à Sancto Eduardo Angliæ Rege ad Nicolaum delegatus, ut ab eo peteret confirmationem privilegiorum regni Angliæ, pallium ab eodem Papa ſuſcepit, eodemque anno in Angliam rediens detulit literas Nicolai Pontificis ad Sanctum Eduardum datas, quibus eum ſuſcipit in ſocietatem Apoſtolicam, privilegia confirmat, & Weſtmonaſterium Regiæ conſtitutionis & conſecrationis locum eſſe, atque repoſitorium regalium inſignium, & habitationem perpetuam Monachorum, qui nulli omninò perſonæ niſi Regi ſubdantur, concedit & permittit, ut jam conceſſerat Leo Papa IX ex dictis in ejus Pontificatu. Hæc quidem Baronius, & omnes alii viri Eruditi referunt ad Synodum Romanam à Nicolao Papa anno 1059. habitam; ſed Annotator Baronii demonſtravit, hæc pertinere ad aliam Synodum Romanam anno milleſimo ſexageſimo primo indictam, eo præſertim argumento, quod Aldredus Epiſcopus Wigornienſis, Romam ab Eduardo Rege directus ſit poſt electionem ſuam in Archiepiſcopum Eboracenſem, quem tamen Archiepiſcopatum non obtinuit ante Nativitatem Domini anni milleſimi ſexageſimi, cum Kinſius Archiepiſcopus Eboracenſis Aldredi deceſſor *undecimo Kalendas Januarii* ejuſdem anni MLX è vivis exceſſerit, ut fidem faciunt Florentius Wigornienſis, Simeon Dunelmenſis, Rogerius Hovedenus, & Radulphus de Diceto pag. 478. Aldredum cum duobus aliis Epiſcopis electis, Guiſone ſcilicet ad Eccleſiam Wellenſem, Walterum ad Herefordenſem, *à Domino Papa munere conſecrationis ſuſcepto, in Concilio, quod in Lateranenſi palatio* convenerat, *cum ceteris patribus honorifice* conſediſſe, ſcribit Aëlredus Abbas Rievallenſis in Vita Sancti Eduardi Regis apud Seldenum in Decem Scriptoribus Hiſt. Anglic. pag. 386. plura hac de re Annotator Baronii ad annum 1059.

SEC. XI. XXII. *Nicolaus PP. Secundam Romæ Synodum celebrat.*

XXIII. *Florentiæ finem vivendi facit.*

Paulo poſt hanc Synodum Romanam Nicolaus Pontifex Florentiam profectus, ibidem finem vivendi fecit ex Leone Oſtienſi lib. 3. cap. 20. *duobus ac ſemis annis in Pontificatu peractis*, cui conſentiunt Benno pſeudo-Cardinalis, omneſque fere Catalogi; annos duos, menſes ſex, & dies viginti quinque à Leone Oſtienſi neglectos, Nicolai Pontificatui adſcribentes. Obiit itaque die vigeſima ſecunda menſis Julii anni milleſimi ſexageſimi primi, quod eruitur ex electione Anſelmi Lucenſis Epiſcopi, qui ei ſucceſſit in Pontificatum ſub nomine Alexandri II, quæ facta eſt die prima Octobris ejuſdem anni, poſtquam ſedes vacaſſet menſes duos & dies novem. Ex quibus conſequens eſt, electionem Nicolai II factam eſſe die vigeſima octava Decembris anni milleſimi quinquageſimi octavi,

à quo

Digitized by Google

SEC. XI. à quo die ad XXII Julii anni MLXI, interjiciuntur anni duo, menſes ſex & dies viginti quinque ab Auctoribus Catalogorum ei attributi; licet enim ipſe Nicolaus annos ſuos, à die inthronizationis in reſcriptis ſuis deduxerit; Auctores tamen Catalogorum eos à die electionis repetiêre.

XXIV. *Ejus virtutes.* Nicolai Pontificis electi dotes prædicat beatus Petrus Damiani in Epiſtola XIV ad Archiepiſcopum Ravennatem, de qua in Benedicto X Antipapa mentionem fecimus; in ea ſiquidem antequam Papæ imperitium ſugillet, de Nicolao ſcribit: *De Electo hoc mihi videtur, quia bene literatus eſt & vivacis ingenii, ſine ſuſpicione caſtus, in erogandis eleëmoſynis pius. His ultra non addo, ne non videar univerſitatis amator, ſed ſingularitatis aſſertor.* Quantum pauperes diligeret ex eo conſtat, quod nullus præteriret ei dies, quo duodecim pauperum pedes non ablueret, teſte eodem Petro Damiani Opuſculo IX, quod *de eleëmoſyna* inſcribitur, cap. 7. & in Epiſtola ad Mainardum Urbinatem, in qua ait: *Porrò Mainardus Silvæ Candidæ Epiſcopus mihi retulit, quia Nicolaus Papa piæ memoriæ, qui ante triennium ex hac in Domino luce quievit, nunquam in toto anno prætermittebat diem, quin pedes duodecim pauperibus ſemper ablueret. Quod ſi facere per totum non occurreret diem, lucidum pietatis opus explebat in nocte.* Vghellus in Epiſcopis Florentinis ſcribit, Gerardum Pontificem dictum, Eccleſiam tamen Florentinam, dum vixit, gubernare perrexiſſe. Ex laudatis porrò Petri Damiani verbis, ut id obiter notem, conſtat Humbertum Sylvæ Candidæ Epiſcopum, doctrina & pietate celebrem, cujus non ſemel meminimus anno milleſimo ſexageſimo quarto, quo hæc Epiſtola ſcripta, poſt triennium ſcilicet à morte Nicolai II Papæ, jam defunctum fuiſſe, eique Mainardum ſucceſſiſſe.

ALEXANDER II *Pontif. CLVI.*

Anno Domini MLXI.

I. *Interpontificium poſt mortem Nicolai II.* MOrtuo Nicolao II, Proceres Romani, qui Comites dicebantur, ut Tuſculani, Galerani & alii animis exulcerati, ob ea, quæ agente Nicolao à Normannis paſſi erant, Legationem ad Henricum Germaniæ Regem adornarunt, & ad ejus animum alliciendum illecebras addiderunt, coronam nempe auream, & cum ea inſignem Patriciatûs titulum. Hæc conſtant ex Hermanni Contracti Continuatore. Parte alia Longobardorum Epiſcopi, tam ſimoniaci & incontinentes, quam alii facinoroſi, auctore Guiberto Parmenſi Regis Cancellario, homine nequiſſimo, in unum convenientes, communiter ſtatuerunt, ut aliunde

ut aliunde non deberent Papam recipere, quàm de Longobardia, & talem perſonam, quæ infirmitatibus eorum compateretur & condeſcenderet. Qua de cauſa aliquos ex ipſis ad Imperatricem Henrici Regis matrem miſerunt. Ubi ista Cardinalibus innotuiſſent, Legationem ad eumdem Regem decreverunt, quam Stephano Cardinali Presbytero, ex monaſterio Cluniacenſi aſſumpto impoſuerunt, ut eligendi Pontificis libertatem impetraret. Sed malis artibus Aulicorum repulſa legatio, Stephanoque negata audientia eſt, qui rebus infectis Romam rediit.

II. *Alexander II fit Papa.*

Summum, quod imminebat Eccleſiæ periculum Cardinales impulit ad maturandam Pontificis electionem. Eum autem elegêre, quem vitæ ſanctimonia, eruditio inſignis, & regiminis eccleſiaſtici peritia tantæ dignitati parem dudum fecerant, & cujus electionem Henrico Regi non ingratam fore confidebant, qui ipſi familiaris erat. Suffragia itaque in Anſelmum, patria Mediolanenſem, tunc Lucenſem Epiſcopum concurrerunt, qui Kalendis Octobris ejuſdem anni milleſimi ſexageſimi primi electus eſt, ut conſtat ex Auctore Diſceptationis inter Regium Advocatum, & Romanæ Eccleſiæ Defenſorem, qui ait: *Conſtat tres plus minus menſes interim decurriſſe, ex quo ſanctæ memoriæ Papa Nicolaus occubuit, uſque ad Kalendas Octobris, cum iſte* (nempe Alexander II) *ſucceſſit.* Leo itidem Oſtienſis lib. 3. cap. 20. docet poſt Nicolai mortem ceſſaſſe ſedem menſes ferme tres: *Defuncto*, inquit, *Apoſtolico Florentiæ cum ingens inter Romanos ſeditio de ordinando Pontifice cœpiſſet exoriri, Hildebrandus Archidiaconus habito conſilio cum Cardinalibus, nobilibuſque Romanis, ne diſſenſio increſceret, Anſelmum Lucenſem Epiſcopum poſt menſes ferme tres in Romanum Pontificem eligunt, Alexandrumque vocari decernunt, noſtro Deſiderio* (Abbate Caſſinenſi & Presbytero Cardinali) *Romam cum Principe proficiſcente*, Roberto ſcilicet Guiſcardo, qui Nicolao II ſub juramento promiſerat præſto fore Cardinalibus legitimè eligere volentibus Romanum Pontificem. Quo die inthronizatus ſit Alexander non conſtat.

III. *Epiſcopatum Lucenſem uſque ad mortem retinuit.*

Sed Ptolomeus Lucenſis in Chronico, quod ab Alexandro II inchoat, obſervavit hunc Pontificem, Epiſcopatum Lucenſem uſque ad mortem retinuiſſe, & Lucenſem civitatem multis privilegiis decoraſſe. Quod confirmatur ex Florentinio, qui in Commentario Rerum ad Mathildem Comitiſſam ſpectantium pag. 135. & ſeqq. hujus Pontificis Reſcripta refert his verbis ſubſcripta: *Ego Alexander ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ Præſul, & Lucenſis Epiſcopus.* An porrò Alexander annos ſuos à die primo Octobris, quo electus eſt, vel à die inthronizationis numeraverit, prorſus incertum, deficientibus monumentis.

IV. *Baſileenſis pſeudo-Synodus Cadolum eligit Antipapam.*

Pergit Leo Oſtienſis poſt verba mox laudata: *Quod cum Imperatrix audiſſet*, ſcilicet electionem Alexandri II, *unà cum filio tulère graviter hac ſine*

Digitized by Google

SEC. XI. *hæc ſine ſua auctoritate geſta fuiſſe: Cadolumque Parmenſem Epiſcopum à Placentino duntaxat, & Vercellenſi Epiſcopis ipſa die feſtivitatis Apoſtolorum Simonis & Judæ in Papam eligi faciunt.* Hanc Cadoli pſeudo-Papæ electionem in pſeudo-Synodo Baſileenſi factam, docet Continuator Hermanni Contracti ad annum 1061. *Romæ*, inquit, *Nicolao Papa defuncto, Romani coronam & alia munera Henrico Regi tranſmiſerunt, eumque pro eligendo Summo Pontifice interpellaverunt. Qui ad ſe convocatis omnibus Italiæ Epiſcopis, generalique Conventu Baſileæ habito, eadem impoſita corona Patricius Romanorum appellatus eſt. Deinde cum communi conſilio omnium, Parmenſem Epiſcopum ſummum Romanæ Eccleſiæ elegit Pontificem.* Onuphrius Panuinius in Adnotatione ad Platinam, ait ſe legiſſe antiquum Cadoli diploma, ex quo conſtat, eum *Honorii II* nomen ſumſiſſe, ſed illud nunquam prælo datum fuit, & nullo alio monumento conſtat Cadolum Antipapam Honorium II appellatum eſſe. Licet autem in Catalogis Criticæ Baronianæ præfixis, ſæpe Antipapæ memorentur, in nullo tamen eorum, Cadoli ſeu Honorii II nomen legitur.

V. *Acta Nicolai II Papæ caſſat.* Alia probroſa in eo Conciliabulo geſta, utpote perpetuo ſilentio digna ſupprimit Hermanni Continuator, ſed leguntur in laudata Diſputatione habita inter Regium Advocatum, & Romanæ Eccleſiæ Defenſorem: *Defenſor Romanæ Eccleſiæ dixit: Ecce compellis me vulgato ſermone depromere, quod ob Imperialis palatii reverentiam decreveram ſilentio præterire. Sed juxta veſtræ ſcilicet exactionis inſtantiam, jam proferatur in medium opus egregium veſtrum ſeculis omnibus inauditum. Rectores enim Aulæ Regiæ cum nonnullis Teutonici regni ſanctis (ut ita loquar) Epiſcopis conſpirantes, contra Romanam Eccleſiam Concilium collegiſtis, qui* Papam, Nicolaum videlicet, *quaſi per Synodalem ſententiam condemnaſtis, & omnia quæ ab eo fuerant ſtatuta, caſſare incredibili prorſus audacia præſumpſiſtis. In quo nimirum, non dicam judicio, ſed præjudicio, id ipſum quoque privilegium, quod Regi prædictus Papa contulerat,* (de quo vide dicta in Nicolai II Vita num. VII & ſeq.) *ſi dicere liceat, vacuaſtis. Nam dum quidquid ille conſtituit, veſtra ſententia decernente, deſtruitur: conſequenter etiam id, quod ab eodem Papa Regi præſtitum fuerat, aboletur.* Ex quibus enim Hermanni Contracti Continuatorem, falsò ſcripſiſſe, omnes Italiæ Epiſcopos ad Baſileenſem Synodum convocatos eſſe, cum ex prædictis Defenſoris Eccleſiæ Romanæ verbis conſtet, hæc acta eſſe *à nonnullis Teutonici regni Epiſcopis*, quibus veriſimile eſt junctos fuiſſe Placentinum & Vercellenſem Epiſcopos, à quibus Leo Oſtienſis laudatus, ſcribit Cadolum electum Antipapam. Cum enim Defenſor Eccleſiæ Romanæ, vel Petrus Damiani dixiſſet, Longobardorum Epiſcopos, ex ſuis aliquos ad Imperatricem direxiſſe, conjectura eſt, hos Legatos fuiſſe Placentinum & Vercellenſem Epiſcopos, quos Hermanni Continuator

Digitized by Google

nuator ſupponit conveniſſe ad Concilium Baſileenſe nomine omnium Epiſcoporum Italiæ.

VI. *Judicium Petri Damiani de electoribus Antipapæ.*

Ad Cadolum Antipapam duas B. Petrus Damiani graviſſimas ſcripſit Epiſtolas, ut ei ſceleris magnitudinem ob oculos poneret, eumque ad inſignia uſurpatæ dignitatis deponenda adduceret. De ejus autem electoribus Placentino & Vercellenſi Epiſcopis ita ſcribit: *Multum ſane lætificat, quod hujuſmodi te Pontifices elegerunt, Placentinus ſcilicet & Vercellinus, qui nimirum multum petulci & prolectarii, ſicut norunt diſputare de ſpecie fœminarum, ſic utinam potuiſſent in eligendo Pontifice perſpicax habere judicium........ Salva plane digna reverentia Regibus noſtris, quibus utique ſive pro ſexûs, ſive pro ætatis infirmitate ſubripi potuit: præter illos, quicumque te ad hoc flagitium impulerunt, filii Caiphæ, primogeniti dicendi ſunt Satanæ, adjutores Antichriſti, adverſarii veritatis. O tragœdia omnibus ante nos ſeculis inaudita? ut alienus Epiſcopus propria ſede contempta, ignorante Deo, neſciente Petro, neſciente Romana Eccleſia, ſuper Romanam conſtituatur Eccleſiam: & quod non fert Eccleſia cujuslibet infimæ dignitatis, perferat illa, quæ Mater eſt & magiſtra totius Eccleſiaſticæ rationis.*

VII. *Antipapæ mores turpiſſimi.*

Tantum abeſt ut ex Petri Damiani literis Cadolus, ſeu Cadolaus exterritus dignitatem deponeret, ut etiam ipſe turpiſſimus turpiſſime viveret, & ita viventibus conniveret; ſicque ut hac velut arte quadam omnium incontinentium Clericorum conciliaret ſibi animos, libidini fræna laxaret, ut qui antea Nicolaitæ dicebantur, dicendi eſſent à propagatore Cadaloitæ, ut ſcribit idem Petrus Damiani in Epiſtola ad Cunipertum Taurinenſem Epiſcopum, cum ait: *Sed nunc accidit, ut hoc inſigne vocabulum, novum, ſi prævalent, accipiat incrementum; & qui hactenus dicti ſunt Nicolaitæ, amodo vocentur & Cadaloitæ. Speratur enim quia ſi Cadolaus, qui ad hoc gehennaliter æſtuat, univerſali Eccleſiæ, Antichriſti vice præſidebit, ad eorum votum luxuriæ fræna laxabit.* Præterea Cadolus ut Romanorum ſibi conciliaret animos, ingentem pecuniarum vim in ipſos effudit, ut teſtatur idem Petrus Damiani in Epiſtola ad Alexandrum Papam & Hildebrandum Archidiaconum, in qua habet: *Nunc etiam cum Simon ille, veternoſus ſcilicet trapezita, malleum & incudem reparat, cum Romanam urbem veluti officinam ſibi per monetarios peſtiferæ negotiationis uſurpat: quo vos Petrus vobiſcum fugiens attrahit; illic eſſe Romanam Eccleſiam, omnibus indubitanter oſtendit.*

VIII. *Petrus Damiani in eremum ſecedit de conſenſu Alexandri II.*

Ex his Petri Damiani verbis rectè deducit Baronius Alexandrum Papam poſt creationem ſuam, timentem Romanos illos potentiores, qui Cadolao favebant ab Urbe fugam arripuiſſe, quem extra Urbem poſitum convenit Petrus Damiani, & nimia importunitate à reſiſtente Pontifice, contradicente Hildebrando, quod à Nicolao II

Digitized by Google

SEC. XI. impetrare non potuerat, ut Epiſcopatum Oſtienſem deponeret, & ad priſtinum Fontis Avellani eremum ſecederet, tandem obtinuit, licet Epiſcopali onere prorſus liberatus non fuerit, ut legere eſt in Annalibus Baronii, in quibus & habetur, ipſum in ſolitudinem reverſum laudatam Epiſtolam Apologeticam ſcripſiſſe ad ipſos duos, nempe ad Alexandrum Papam & ad Hildebrandum Archidiaconum.

IX. *Alexander PP. Hildebrandum Cancellarium dicit.* Eodem tempore, ideſt ubi Alexander II creatus eſt Pontifex, nihil antiquius habuit, quam ut Hildebrandum, jam à tempore Nicolai II deceſſoris, Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum, Cancellarium crearet, penes quod officium univerſa Romanæ Eccleſiæ adminiſtratio vertebatur. Illud *Cancellarii* officium Jacobus Cohellius in ſua Cardinalatûs Notitia, ſecutus Cæſarem Raſponum Cardinalem in libro de Baſilica Lateranenſi, confundit cum officio *Bibliothecarii*: ſed Joannes Ciampinus in Catalogo *Bibliothecariorum S. Rom. Eccleſiæ*, ipſo initio rectè oſtendit, Cancellarii officium, à Bibliothecarii munere prorſus diſtinctum fuiſſe; illud certè invictè probat exemplum Hildebrandi, quem conſtat Romanæ quidem Eccleſiæ fuiſſe Cancellarium, ſed nunquam Bibliothecarium.

X. *S. Herlembaldum Eccleſiæ defenſorem conſtituit.* Sanctus Arialdus Mediolanenſis Clericus, qui ſimoniam & Sacerdotum conjugia Mediolani abolere conabatur, quique propterea à Guidone Archiepiſcopo Mediolanenſi in Synodali Conventu Novariæ coacto excommunicatus fuerat, ut in Stephano IX Papa diximus, ipſis Alexandri Papæ primordiis, cum Nazario itidem Clerico Mediolanenſi, ſancto Herlembaldo Duce collega, Romam perrexit, ubi Alexander Pontifex ſanctum Herlembaldum defenſorem Eccleſiæ renunciavit. *Per idem tempus*, inquit Syrus Presbyter in Vita S. Arialdi Martyris, quam rebus præſens conſcripſit, apud Baronium anno 1061. *Landulphus ſodalis ipſius Arialdi obiens, ſuperſtitem germanum nomine Herlembaldum, prudentem & fidelem virum, licet laicum reliquit,* &c. *cujus fidem & conſtantiam beatus Arialdus agnoſcens, eum hortatus eſt, ut ſecum fidem Catholicam defenderet, atque cum ipſo hæreticis reſiſteret.* Herlembaldus itaque cum Arialdo Romam ad Alexandrum Papam perrexit. Sed à Pontifice & à Cardinalibus ei præceptum eſt redire, & Chriſti adverſariis in defenſionem Juſtitiæ, uſque ad proprii ſanguinis effuſionem viriliter cum beato Arialdo reſiſtere. *Cui etiam Pontifex ſcilicet & Cardinales ex beati Petri parte mirificum vexillum dedère, ut quoties hæreticorum veſania ultra modum inſaniret, illud in manutenens, eos reprimeret: quod conſtanter per decem & octo ferme annos implevit.* Vexillum à Romanis Pontificibus, iis dari ſolitum, qui adverſus Infideles, Schiſmaticos, vel Hæreticos pugnaturi erant, jam in Leone Papa III inſinuavimus. Dedit itaque Pontifex

Digitized by Google

tifex Herlembaldo vexillum, ut eo hæreticorum, & præcipuè Simoniacorum & Incontinentium Clericorum veſaniam reprimeret, eoque pacto cum Eccleſiæ defenſorem conſtituit. *SEC. XI.*

XI. *Cadolus Antipapa fruſtrà Romam obſidet.*

Anno milleſimo ſexageſimo ſecundo Agnes Imperatrix & Henricus ejus filius Cadolum Antipapam cum exercitu Romam miſerunt. *Eum Romam ad impugnandam Eccleſiam*, inquit Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 20. *cum exercitu, multiſque pecuniis è veſtigio mittunt. Sed, favente Deo, licet Romanorum plurimi illi gratia Regis adhæſerint, caſtrumque illi ſancti Angeli ad Urbis expugnationem tradiderint: cum ſemel ac ſecundò magnis inſtructus copiis adveniſſet, pecuniamque immenſam profligaſſet: magna ſtrage ſuorum, non minus quam ceterorum facta, poſtremo clam egreſſus è caſtro ipſo turpiter cum paucis aufugit, neque ultra huc rediit.* In Collectione Nicolai Cardinalis Aragonii habetur, adveniente Godefrido Tuſciæ Duce Cadolum ita coarctatum fuiſſe, *ut abſque læſione proprii corporis abire retrorſum nullatenus potuerit, niſi humilibus precibus, & effuſis magnis muneribus*, & Parmam ſpoliatum & profugum ſe recepiſſe. Hujus expeditionis tempus habemus in veteri codice Vaticano MS. à Baronio, & Papebrocio citato, in quo legitur: *Cadulus menſis Aprilis die XIV Romæ cum ſuo apparatu appropinquans, magnam cædem de prædictis Romanis, tam de amicis, quam de inimicis fecit. Hoc verò factum fuit anno Dominicæ Incarnat. MLXII, Indict. XV, quo dicti Imperatoris & Romanorum malitia non diu perſiſtente, Alexander in ſuo permanſit Epiſcopatu cum gloria, laude & honore. Infelix verò Cadulus cum magno dedecore repedavit ad propria.* Poſt acceptam de pſeudo-Papa victoriam exultante Roma, in ejus memoriam hunc ſcriptum fuiſſe verſum in palatio Lateranenſi teſtatur Otto Friſingenſis lib. 6. cap. 34.

Regnat Alexander, Cadolus cedit & ſuperatur.

XII. *Damnatur in Concilio Osborienſi.*

Eodem anno milleſimo ſexageſimo ſecundo ſanctus Anno Colonienſis Archiepiſcopus, ut ſchiſma in ſuo ortu extingueret, Henricum Germaniæ Regem, duodecim annorum puerum, utpote anno milleſimo quinquageſimo, ex Hermanno Contracto in Chronico, natum, à matre Agnete, à qua educabatur, ſubduxit, & Coloniam educandum perduxit. Tum Concilium in Germaniæ loco, qui Osborium dicitur, collegit, cui Henricus Rex interfuit, in quo Cadolus damnatus eſt, & Alexandri II electio confirmata, ut conſtat ex Epiſtola Petri Damiani ad Cunipertum Taurinenſem Epiſcopum. Ad hoc Osborienſe Concilium pertinet diſceptatio Synodalis inter Advocatum Regium & Romanæ Eccleſiæ Defenſorem, ab eodem Petro Damiani adornata, quæ ipſius Opuſculum IV eſt, & refertur à Baronio, ac in Conciliorum Collectionis Tomo IX.

Digitized by Google

SEC. XI. Tempus habiti Concilii & damnati Cadoli nos docet Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 20. ubi relata fuga Antipapæ poſt obſidionem Romanæ urbis, ait: *Neque ultra huc rediit. Quippe qui eodem anno ipſa die vigiliarum Apoſtolorum Simonis & Judæ ab omnibus Teutonicis & Italicis Epiſcopis, qui tunc cum Rege aderant, juſto Dei judicio damnatus eſt atque depoſitus.* Licet autem confirmatâ ab Henrico Rege Alexandri II electione omnia in integrum viderentur reſtituta, Cadolus tamen uſque ad annum milleſimum ſexageſimum ſeptimum, quo Concilium Mantuanum celebratum, inſignia papalia retinuit, ut in ejus morte videbitur.

XIII. *Alexander PP. Antibarenſi Archiep. pallium mittit.* Baronius ad eumdem annum milleſimum ſexageſimum ſecundum recitat ex fragmentis Antonii Auguſtini Epiſcopi Tarraconenſis Epiſtolam Alexandri Papæ *Petro venerabili Archiepiſcopo Diocleñſis atque Antibarenſis Eccleſiæ* qua ei pallium mittit. Pro cujus intelligentia Annotator Baronii obſervat ex Joanne Lucio in lib. 2. de Regno Dalmatiæ & Croatię cap. 2. & ſeqq. duas hoc tempore in regno Dalmatię fuiſſe Metropoles ante annum milleſimum inſtitutas, nempe *Salonitanam*, quę Spalatum jamdiu tranſlata fuerat, cujus ſuffraganei erant in Dalmatia Epiſcopi Abſalenſis, Beglenſis, Arbenſis, Jadrenſis, Triburienſis, & Raguſinus: in Croatia verò Nonenſis, Belgradenſis, & Tinienſis. Altera Metropolis *Diocletina* primùm appellata, ſed Diocleâ deſtructâ, ſedes *Antibarim* tranſlata eſt, ubi cum Metropolita reſideret, Antibarenſis ſępius vocabatur, ideoque in inſcriptione Epiſtolę Alexandri II Petrus vocatur Archiepiſcopus *Dioclienſis atque Antibarenſis.* In ea autem ejus ſuffraganei diſerte memorantur, nempe Dioclienſis, Ecatarenſis, Palechienſis, Sratinenſis, Seodrienſis, Diunaſtrienſis, Palatinenſis, Sorbienſis, Boſonienſis & Tribunienſis, ex quibus nominibus aliqua corrupta ſunt. Erant ergo hoc tempore decem tantum ſuffraganei Archiepiſcopo Antibarenſi ſubditi, quibus duo alii poſtea adjuncti fuêre; *Drivaſtenſis* nempe, & *Zeculmienſis*, quorum meminit Diocles Presbyter in Regno Slavorum. In Croatia verò & Dalmatia, quæ in unum regnum coaluerat, regnabat Creſimirus Petrus, qui, ut notat idem Lucius, primus reperitur privilegia conceſſiſſe ſub titulo Regis Dalmatiæ & Croatiæ anno milleſimo quinquageſimo ſecundo. Croatas imperante Heraclio Imperatore circa annum DCXXX Chriſti fidem ſuſcepiſſe, & quidem à Romanis Sacerdotibus, docet Conſtantinus Porphyrogenneta in lib. de Adminiſtrando Imperio cap. 31. & Latinus ipſorum ritus demonſtrat: imò Thomas Archidiaconus Spalatenſis teſtatur Joannem Legatum ſummi Pontificis, patria Ravennatem, primum Salonitanum, ſeu Spalatenſem Archiepiſcopum conſtitutum eſſe, qui ad hodiernum uſque diem totius Croatiæ

Primas

Digitized by Google

Primas nuncupatur, ut ſcribit Joannes Lucius lib. 1. cap. 11. Verùm quo primum tempore Spalatenſibus Archiepiſcopus datus ſit, à nemine proditur. *SEC. XI.*

XIV. *Item Archiep. Salisburgenſi.*

Hoc eodem anno milleſimo ſexageſimo ſecundo Alexandrum Papam Gebehardo Archiepiſcopo Salisburgenſi pallium miſiſſe ſcribit Baronius, cùm ante annum cum dimidio, anno nempe Redemptoris milleſimo ſexageſimo, Gebehardus ejus Eccleſiæ fuiſſet electus Præſul: qui ob zelum, quo flagravit erga Apoſtolicam ſedem, cujus jurium defenſor acerrimus fuit, adversùs Henricum Regem & ſchiſmaticum Papam, meruit fieri Legatus ejuſdem Apoſtolicæ ſedis in Germania. De eodem Gebehardo Gregorius Papa VII lib. 1. Epiſt. 30. & lib. 2. Epiſt. 70. teſtatur veniſſe Romam & Synodo interfuiſſe, eumque ab Alexandro Papa obtinuiſſe novi Epiſcopatûs erectionem.

XV. *Petrum Damiani ad ſchiſma ſedandum Florentiam legat.*

Circa eumdem annum 1062. magnum in Eccleſia Florentina conflatum eſt ſchiſma, diſſidentibus ab Epiſcopo Monachis, inter quos primum locum tenebat Sanctus Joannes Gualbertus, Ordinis Vallis Umbroſæ in Italia fundator, ut in ejus Vita legitur: *Vir beatus Epiſcopum Florentinum, nomine Petrum, patria Ticinenſem, non ſolum ſimonia, ſed etiam hæreſis propter illud vitium cum ſuis fratribus reum aſſerebat, nec ab eo ſacramenta percipienda dictabat. Inde verò vehemens orta eſt contentio in Clero & populo Florentino, aliis Epiſcopum defendentibus, aliis Monachos laudantibus, quod tanta libertate illud vitium deteſtarentur.* Et Epiſcopi parens, ut pote *homo ſimpliciſſimus* faſſus dicitur, ſe Regi *ter mille libras* dediſſe. Ad illud ſchiſma ſedandum Alexander II Papa B. Petrum Damiani Legatum Florentiam miſit, ut diſſidentes partes conciliaret. Monachi Epiſcopum ſuum, necdum ab Eccleſia condemnatum, clamabant eſſe vitandum, benedictiones illius & ſacramenta, eſſe maledictiones & ſacrilegia, ac propterea prohibebant populum accipere ſacramenta ab Epiſcopo, aut ordinatis ab eo. Hinc plurimi abſque ſacramento Euchariſtiæ moriebantur, neque Baptiſmi chriſmate ungebantur.

XVI. *Petrus Damiani re infecta recedit.*

Cum Petrus Damiani re infecta è legatione ſua redire coactus fuiſſet, hæc pluribus deduxit Opuſculo XXX de Sacramentis per improbos adminiſtratis, quod Florentinis miſit. Correpti Monachi juſta Petri Damiani reprehenſione, quod zelo non rectè ordinato proſecuti cauſam Epiſcopi eſſent; Romam profecti coram Pontifice Epiſcopum accuſarunt. Petrus Monachus Vallis Umbroſæ poſt ſacrificium miſſæ, indutus adhuc veſtibus ſacris, caſulâ ſolum depoſita, per ignem illæſus tranſiit, ad probandum Florentinum Epiſcopum fuiſſe ſimoniacum, ut legitur in Epiſtola Cleri & populi Florentini ad Alexandrum Papam, & pluribus deſcribit Deſiderius Abbas

Caſſinenſis.

SEC. XI. Caſſinenſis, qui Victor III in Pontificatu poſteà dictus eſt, lib. 3. Dialog. ubi eumdem Petrum Epiſcopum Albanenſem dum ſcriberet, adhuc ſupervixiſſe affirmat: Petrus enim Epiſcopatûs & Cardinalatûs dignitate poſtea auctus, & *Igneus* vulgò cognominatus. Sed falluntur qui ſecuti modernum Scriptorem ejus Vitæ, Clementis VIII temporibus in lucem emiſſæ ſcribunt, *Petrum Igneum* è gente Aldobrandina originem traxiſſe. Quæ tamen fabula, inquit Ughellus in Epiſcopis Prænestinis, de hoc Sancto loquens, ita placuit, ut Petrus ipſe Cardinalis Aldobrandinus, alioquin Princeps ſapientiſſimus, illum in nova Clementina Aula cum Aldobrandinæ gentis inſignibus, elegantique epigrammate depingendum curarit.

XVII. *Alexander PP. Romæ Concilium celebrat.* Hujus Petri Florentini Epiſcopi occaſione Alexander Pontifex anno milleſimo ſexageſimo tertio Romę Synodum congregavit, cui Epiſcopi centum & amplius interfuère. In ea duodecim conditi canones, quibus Leonis IX & Nicolai II decreta contra ſimoniacos renovantur & confirmantur; Vita communis Clericorum ſancitur, Beneficiorum pluralitas prohibetur, conſanguineorum nuptię, ad ſeptimam uſque generationem vetantur, repentina laicorum ordinatio interdicitur, & ne quis ſpe Abbatię Monachus fiat. Petrum Florentinum Epiſcopum ſimoniæ convictum *ab Alexandro Pontifice de omni Epiſcopali officio depoſitum* fuiſſe in hac Synodo, Acta ſancti Joannis Gualberti tradunt: ſed quod ſcribit Baronius, hunc Petrum poſtea *reconciliatum* fuiſſe *& in communionem ab eiſdem Monachis receptum*, negatur ab Ugello Tomo 3. Italiæ Sacræ in Archiepiſcopis Florentinis, qui contendit, alium mox ſubſecutum Epiſcopum, etiam Petrum nomine. Rectè tamen ſcribit Baronius Canonem IV hujus Synodi, quo decernitur, ut Clerici *ſimul manducent & dormiant, & quidquid eis ab Eccleſia competit communiter habeant*, conditum eſſe ſuggerente Petro Damiani, *ſcriptis ſuis Alexandrum Pontificem ad hæc ſancienda rogante*, quibus verbis Baronius intelligit Opuſculum XXIV ejuſdem Petri Damiani contra Clericos proprietarios, qui ſcilicet pecuniam, aliaque bona ſeorſum poſſidebant, idque ſibi licitum aſſerebant ex libro ſuę Regulæ. Quos Canonicos oppugnat Petrus Damiani in dicto Opuſculo.

XVIII. *Petrum Damiani Legatum in Gallias mittit.* Eodem anno milleſimo ſexageſimo tertio idem Alexander Pontifex Petrum Damiani Legatum in Gallias miſit, non, ut ſcribit Baronius, occaſione Gaufredi Comitis Andegavenſis, qui, ut conſtat ex Vita Sancti Hugonis Abbatis Cluniacenſis ab Hildeberto Cenomanenſi Epiſcopo ſcripta, monaſterium Sancti Martini Turonenſis tyrannica pręſumptione affligebat; nulla enim inter Comitem illum Andegavenſem & Sanctum Hugonem erat controverſia; ſed ad preces ejuſdem Sancti Hugonis ab Alexandro Papa decreta hæc

legatio,

SEC. XI.

legatio, cujus cauſa & annus leguntur, in definitione Synodali inter eumdem Hugonem Cluniacenſem Abbatem & Drogonem Epiſcopum Matiſconenſem, recitata in Bibliotheca Cluniacenſi pag. 509. & Tomo IX Concil. pag. 1177. Anno MLXIII Drogo Epiſcopus Matiſconenſis, in cujus diœceſi Cluniacum poſitum, jus ſibi in illud tentavit arripere contra Sedis Apoſtolicæ privilegia. Ad beati Majoli Baſilicam pervenit, *ſed reſiſtentium ſibimet infractus obſtaculo intrare non potuit.* Tunc Hugo *Romanam Synodum impiger abiit, querelam ſuam coram ſancto Concilio fidelis relator expoſuit, novo periculo ſancti loci ruinam procul dubio minitanti, ut obviaret, oravit. Petrus Damianus Oſtienſis Epiſcopus ſe protinus obtulit, ſe ſeque ad ſubveniendum monaſterio per tam longi, tam aſperi, tam duri itineris pericula deſtinavit.*

XIX. *Petrus Cabilone Synodum celebrat pro libertate monaſterii Cluniac.*

Petrus Damiani in Gallias adveniens *apud Cabilonenſem civitatem ex auctoritate Apoſtolicæ ſedis Synodum congregavit, cauſamque Cluniacenſis monaſterii, pro qua præſertim componenda devenerat, divina auxiliante clementia, optimo judicialis calculi fine concluſit. Inquiſiti ſunt omnes Epiſcopi, ſi privilegia, quæ audierant, rata decernerent, omnes uno ore concorditer laudaverunt, atque ut perpetuò ſervanda atque illibata permaneant, communi judicio decreverunt ...... Tandem decernente Concilio ſancitum eſt, ut Epiſcopus manu ſuper Sanctis Evangeliis ſuperpoſita juraret, ſicque Sedis Apoſtolicæ Legato & Concilio ſatisfaceret.* „ Indiculus Sacramenti: „Audiat, inquit, domnus Petrus Oſtienſis Epiſcopus, & omnis ſan„cta Synodus, quia eo die, quo Cluniacum commotus adveni, non „in contemptu, ſive deſpectu Sedis Apoſtolicæ, vel domni Alexan„dri Pontificis hoc egi: & privilegiorum tenorem ac ſeriem, quæ „modo in noſtris auribus lecta ſunt, tunc ad liquidum non cogno„vi. Sic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Evangelia. *Poſt eum quoque quatuor Eccleſiæ ejuſdem Clerici, in conſpectu omnium acceſſerunt, & jurejurando quod ille juraverat, ſuper eadem Evangelia firmaverunt .... Illicò Matiſconenſis Epiſcopus pavimento proſtratus, veniam petiit, ſe ſeque peccaſſe confeſſus, pœnitentiam in pane & aqua jejunaturus accepit.* Et poſt pauca: *Quare perpetua monaſterii libertate firmata omnis inter Epiſcopum & Abbatem controverſia ſopita eſt.*

XX. *Alia in ea Synodo Tractata.*

In eadem Cabilonenſi Synodo alia quoque ad Eccleſiaſticam diſciplinam pertinentia tractata ſunt, uti cauſa Haderici Aurelianenſis Epiſcopi, quod patet ex Epiſtola XXIII Alexandri Papæ *ad Gervaſium Remenſem Archiepiſcopum* data, qua ei gratias agit, quod illum, qui Carnotenſem Eccleſiam ſimoniacè invaſerat, inde ejiciendum curarit, & Hadericum Aurelianenſem eadem de cauſa amoveri petit, quem ait, fraudulentia ſua *in Cabilonenſi Synodo*, Petrum Oſtienſem Epiſcopum, *à quo eadem Synodus celebrata eſt* decepiſſe. Ad hanc

SEC. XI. præterea Petri Damiani Legationem & Cabilonenſem Synodum revocat Coſſartius Epiſtolam XXI Alexandri Pontificis *ad Archiepiſcopos Galliæ* datam in qua mandat, ut Petro Damiano, Legato Sedis Apoſtolicæ in omnibus fidem habeant, & debite obediant.

XXI. *Hujus Synodi & Legationis epocha.* Porrò cum in definitione Synodali laudata dicatur, hanc Legationem factam poſt Synodum Romanam anni milleſimi ſexageſimi tertii, & hæc Synodus Romana veriſimiliter poſt Paſcha ſecundum morem celebrata ſit, Petrus Damiani ex eremo Fontis Avellani profectus eſſe videtur circa menſem Majum; diu autem in Galliis ſe moratum conqueritur in Epiſtola V libri VI ad Monachos Cluniacenſes: *Promiſſum mihi fuerat*, inquit, *quod in Kalendas Auguſti forem regreſſus ad propria: ſed profligato poſtmodum trimeſtri curriculo, & quanta potui celeritate curavi, & tamen vix ante quintum Kalend. Novemb. diem, Fontis Avellani, unde proceſſeram, cacumen aſcendi.* Ex quibus tempus Synodi nobis innoteſcit, autumnale ſcilicet circiter tempus anni milleſimi ſexageſimi tertii. Laborem in ea legatione tùm à ſe impenſum ipſe Petrus memorat in Epiſtola II ejuſdem libri VI ad ſanctum Hugonem Abbatem Cluniacenſem.

XXII. *Alexander PP. Berengarium monet, ut ab hæreſi diſcedat.* Cum Berengarius Hæreſiarcha, qui jam tertiò hæreſim abjuraverat, eamdem per diſcipulos ſuos clanculò diſſeminaret, Maurilius Archiepiſcopus Rotomagenſis, graſſanti ejus hæreſi frænum injecturus, Synodum habuit anno MLXIII Comprovincialium Epiſcoporum, in qua Catholica fides aſſerta eſt, & fidei formula edita, quam impoſterum ordinandi Epiſcopi palam profiterentur. Eam Synodum, cujus nulla in Collectione Conciliorum mentio, eruit Mabillonius Tomo 2. Analectorum ex codice MS. Non ſolum hæreſis Berengarianæ ſectatores hac in Synodo diris addicti ſunt, ſed ipſe etiam Alexander Papa Berengarium literis monuit, ut à ſua ſecta ceſſaret. Anonymus enim Chiffletianus ſæpius laudatus, poſtquam narravit, Berengarium ſedente Nicolao II hæreſim ſuam abjuraſſe, hæc ſcribit: *Sed Beringerius more ſuo ad proprium vomitum redire non timuit, & ultra omnes hæreticos, Romanos Pontifices & Sanctam Romanam Eccleſiam verbis & ſcriptis blaſphemare præſumpſit. Nempe Sanctum Leonem Papam, non Pontificem, ſed Pompificem, & Pulpificem appellavit; Sanctam Romanam Eccleſiam, vanitatis Concilium & Eccleſiam malignantium; Romanam ſedem non Apoſtolicam, ſed ſedem Satanæ dictis & ſcriptis non timuit appellare. Sed hæreſim ſuam poſt tot Synodicas damnationes, & adjurationes, clanculò per diſcipulos ſuos uſquequaque non ceſſavit diſſeminare, & quoslibet incautos veneno ſuæ hæreſis inficere. Unde venerabilis Papa Alexander ſucceſſor Nicolai Papæ, literis cum ſuis ſatis amicè præmonuit, ut à ſecta ſua ceſſaret, nec amplius Sanctam Eccleſiam ſcandalizaret. Ille autem ab incœpto deſiſtere noluit, hocque ipſum eidem Apoſtolico literis ſuis remandare*

mandare non timuit. De eodem Hereſiarcha iterum ſub Gregorio VII ſermo redibit. SEC. XI.

XXIII. *Indulgentiam & vexillum Rogerio Calabriæ Comiti mittit.*

Eodem anno milleſimo ſexageſimo tertio Rogerius, qui à Roberto Guiſcardo fratre Calabriæ Duce, Siciliæ præfectus fuerat, inſignem de Saracenis in Sicilia victoriam reportavit, ut refert Malaterra lib. 2. cap. 33. qua relata, *Comes* Rogerius *de collato ſibi beneficio non ingratus exiſtens, in teſtimonium victoriæ ſuæ per quemdam ſuorum nomine Meledium, camelos quatuor Alexandro Papæ, qui tunc temporis vices beati Petri prudenter & Catholice exequebatur, apud Romam repræſentat. Apoſtolicus verò plus de victoria à Deo de paganis conceſſa, quam de ſibi tranſmiſſis donariis gaviſus, benedictione Apoſtolica, & poteſtate, qua utebatur, abſolutionem de offenſis, ſi reſipiſcentes in futurum caveant, Comiti & omnibus, qui in lucranda de Paganis Sicilia, & lucratam in perpetuum ad Chriſti fidem retinendo auxiliarentur, mandat: vexillumque à Romana ſede, Apoſtolica auctoritate conſignatum, quo præmio de beati Petri freti præſidio tutius in Saracenos debellaturi inſurgerent.* Notabilis eſt hæc antiqua indulgentia illis ab Alexandro Papa II conceſſa, qui contra Infideles pugnarent, aut adverſus eoſdem operam ſuam conferrent.

XXIV. *Inceſtuoſorum hæreſim in Synodo Rom. damnat.*

Anno milleſimo ſexageſimo quinto idem Alexander Pontifex duo Romæ Concilia celebravit, in quorum priori Inceſtuoſorum hæreſis damnata eſt. Sic appellatus eſt Juriſperitorum quorundam error pertinax, qui auctoritate Juſtiniani Imperatoris freti, gradus conſanguinitatis numerandos eadem ratione ab Eccleſia eſſe docebant, qua in ſucceſſionibus numerantur; atque matrimonia inter cognatos eſſe licita propugnabant. Eam hæreſim præ ceteris impugnavit orthodoxæ fidei defenſor Petrus Damiani, cumque ejus ſcriptis tolli non poſſet, & ad eam comprimendam Auctoritate Apoſtolica opus eſſet: Alexander Papa Romæ hanc Synodum indixit, in qua contra defenſores illius decretum edidit, quod Collectioni ſuæ inſeruit Gratianus cauſa 35. quæſt. 4. cap. *Ad ſedem Apoſtolicam.* Ad hoc Concilium referenda Epiſtola XXXVIII Alexandri Papæ ad Epiſcopos, Clericos, & Judices Italiæ data.

XXV. *Eoſdem in alia Synodo Rom. excommunicat.*

Sed cum Alexandri Papæ admonitio in hoc Concilio facta non ſufficeret, excommunicationis enim tantum comminatio in eo facta fuerat, ut legitur apud Gratianum: opus fuit Pontifici eodem anno ſecundum Concilium in eorumdem Inceſtuoſorum cauſa congregare, & pertinaces hæreticos excommunicatione percellere: ſed, quod doluit Petrus Damiani in Apologetico de Contemptu ſeculi, quod eſt Opuſculum XII, cap. 29. id etiam ſine fructu. Nam arte Diaboli conglutinatis animis inceſtuoſorum conjugum nullo timore æternæ damnationis ab invicem divelli potuerunt. *Ecce inſuper hoc*

Digitized by Google

anno, inquit Petrus Damiani loco laudato, *ſicut noſtis, per Romanæ Sedis Antiſtitem congregatum eſt Synodale Concilium, ubi denuò omnes inceſtuoſi, juxta Canonum decreta, Eccleſiaſtica ſunt communione privati. Sed quis ex tot millibus hominum ſaltem unum vidit ab infauſti fœderis abominatione divulſum?* Imò poſtea ſignificat Petrus aliud adhuc malum ex his oriri, cum videlicet nonnulli legitimè copulati, prætextu fictæ conſanguinitatis, ſolutionem à nexu matrimonii procurarent, quos initi conjugii pœniteret, cum in mala plurima quæ non putaverant, impegiſſent.

XXVI. *Vexillum S. Petri VVillelmo Normanniæ Duci dirigit.*

Sancto Eduardo Angliæ Rege, anno milleſimo ſexageſimo ſexto demortuo, poſtquam anno ſuperiori, ut inquit Ingulphus in Hiſtoria monaſterii Croylandenſis *Robertum Archiepiſcopum Cantuariæ Legatum* ad Willelmum Normanniæ Ducem *è latere ſuo* direxiſſet, *illumque deſignatum regni ſui ſucceſſorem, tam debito cognationis, quam merito virtutis ſui Archiepiſcopi relatu* inſinuaſſet; Haraldus tamen Major-Domûs Regiæ, Godwini Comitis filius, qui eidem Willelmo juraverat, ſe Regis inſignia non affectaturum, poſtridie mortis ſancti Regis, ipſo Epiphaniorum die, paucorum Procerum fide impetrata, coronam induit, & regni inſignia; quæ cum deponere recuſaret, Willelmus perſonas laici ordinis, quæ præeminebant in Normannia, Præſuleſque claritudine religionis, omnimodæque probitatis accivit; ſed cum diverſi diverſa ſentirent, *tandem*, ut inquit Ordericus lib. 3. Hiſt. Eccleſ. *Giſlebertum Lexovienſem Archidiaconum Romam miſit* Willelmus, *& de his quæ acciderant ab Alexandro Papa conſilium requiſivit. Papa verò auditis rebus quæ contigerant, legitimo Duci favit, audacter arma ſumere contra perjurum præcepit: & vexillum Sancti Petri Apoſtoli, cujus meritis ab omni periculo defenderetur, tranſmiſit.* Willelmus accepto vexillo, tertio Kalendas Octobris mare tranſfretavit, prælioque commiſſo, Haraldus Rex peremptus eſt, & Willelmus *in ipſo die Natalis Domini* anni milleſimi ſexageſimi ſexti, quem Ordericus vocat ſexageſimum ſeptimum ab Aldredo Archiepiſcopo Eboracenſi in Regem Anglorum eſt conſecratus. Eſt hic Guillelmus, ſeu Willelmus Dux Normanniæ hujus nominis II *Baſtardus* vulgò, & *Conqueſtor* cognominatus, de quo infrà ſermo redibit.

XXVII. *Godefridum Tuſciæ Ducem in Normannos immittit.*

Eodem anno milleſimo ſexageſimo ſexto Richardus Roberti Guiſcardi frater, qui à Nicolao II Papa Capuæ Princeps confirmatus fuerat, & Campaniam ac Capuam ſibi ſubjecerat, Patriciatum Romanæ urbis ambiens, vicina Romæ loca armis appetiit; ſed dum accepit Henricum Germaniæ Regem cum copiis venire, eam non facile capiendam intellexit. Miſit Henricus Rex Godefridum Hetruriæ & Lotharingiæ Ducem, qui copioſo exercitu vallatus Romam conceſſit, teſte Leone Oſtienſi lib. 3. cap. 23. qui ſubdit: *Godefridus*

dus itaque à Pontifice Cardinalibuſque comitatus, mediante jam Maio, Aquinum cum omni exercitu venit: ibique decem & octo diebus, cum obſiſtentibus Normannis, pari ſemper eventu confligens, tandem ſatagente ſtrenuiſſimo internuncio Guillelmo, cui Frons audax cognomen fuit, ad id deducta res eſt, ut Dux & Principes Normannorum ad colloquium venirent, ſicque non parva à Normannis accepta pecuniâ, Dux *ad propria rediit.* Bellum illud ad annum MLXVI pertinere eruitur ex verbis Leonis Oſtienſis ſequentibus: *per eos dies ſtella, quam cometem vocant, ingentem poſt ſe faciem gerens, plusquam viginti diebus viſa eſt.* Hujus enim Cometes meminère Curopalates, & Zonaras, eumque *menſe Maio, quarta indictione* apparuiſſe disertè ſcribunt, ideoque anno milleſimo ſexageſimo ſexto, non verò ſexageſimo quinto, ut ſcripſit Sigonius lib. 9. Hiſt. de Regno Italiæ.

XXVIII. *Caſſinenſes promovet.*

Alexander Papa, qui cum eodem Duce profectus eſt in Campaniam, Caſſinenſe monaſterium aſcendit, ubi inſtigante Hildebrando Archidiacono, aliquos ex monachis delegit, quos diverſis Eccleſiaſticis officiis & dignitatibus decoravit. *Tunc etiam ſolemne privilegium idem Apoſtolicus Deſiderio Caſſinenſi Abbati de omnimoda monaſterii libertate conceſſit: Ne quis omnino Epiſcopus, excepto Romano Pontifice, non modò in noſtra, vel principali Eccleſia, verum in omnibus ubicumque locorum ad nos pertinentibus cellis, ullam juriſdictionem quolibet modo ſibi uſurpare præſumeret, Apoſtolica auctoritate interdixit*, inquit loco laudato Leo Oſtienſis ejuſdem monaſterii Caſſinenſis Monachus.

XXIX. *Legatos Mediolanum mittit contra ſimoniacos & fornicarios Clericos.*

Diſſenſiones & perturbationes Mediolanenſis Eccleſiæ ob ſimoniacos atque Clericos fornicarios ita auctæ ſunt, ut ſanctus Arialdus Mediolanenſis Clericus, ſimoniacorum & fornicariorum Clericorum hoſtis, ab iis quarto Kalendas Julii anni milleſimi ſexageſimi ſexti martyrio coronatus fuerit, de cujus morte valdè doluit Alexander Papa, qui anno ſequenti milleſimo ſexageſimo ſeptimo eorum miſeratus errores, & damna ex iis jugiter provenientia, ad eos Legationem decrevit. Delecti ſunt ad hoc munus Mainardus Cardinalis Silvæ Candidæ Epiſcopus, & Joannes Presbyter Cardinalis, ut ſimoniacam & Nicolaitarum hæreſim penitus extirparent. Quod præſtiterunt edita conſtitutione, quæ leges Mediolanenſibus ad hunc finem tunc præſcriptas complectitur, quæque hos temporis characteres præfert: *Anno ab Incarnatione D. N. Jeſu Chriſti MLXVII. Pontificatus verò domini Alexandri II Papæ ſexto. indictione V. die prima menſis Auguſti.* Extat ea Conſtitutio inter Epiſtolas VI & VII Alexandri Papæ Tomo IX Concil. editionis Labbeanæ. Sanctum Arialdum eodem anno MLXVII ab Alexandro Papa in numerum Sanctorum relatum, conſtat ex Landulpho Juniori Mediolanenſi Hiſtorico, cujus verba num. XXXIII recitabo.

XXX. *Mantuæ Synodum cogit.*

Eodem anno milleſimo ſexageſimo ſeptimo Alexander Pontifex Man-

ſtitiſſe ordinationes facere, & ſua per Eccleſiam decreta deſtinare; ſed cum Nicolaus Cardinalis Aragonius, Leo Oſtienſis, & Auctor MS. libri Cenſuum à Baronio citatus, contrarium ſcribant, & idem Nicolaus teſtetur Cadolum, paucos poſt dies peſſimam mortem incurriſſe, poſtquam veniam ab Alexandro Papa *condigna ſatisfactione præſtita*, impetraſſet, ea in re non videtur Lambertus audiendus. Ceterùm quo præciſe tempore poſt Concilium Mantuanum obierit, nos latet. Ptolemæus tamen Lucenſis numero ſequenti laudandus, ſcribit etiam eum Alexandro Papæ fuiſſe reconciliatum.

XXXIII. *Alexander pp. S. Arialdum canonizat.*

Ante Synodum Mantuanam idem Alexander Pontifex Mediolanum perrexit, multa utilia ibidem in Clero conſtituit, & ſanctum Arialdum ſanctorum Martyrum numero adſcripſit. Id conſtat ex Landulpho Juniore, qui loco mox laudato apud Puricellum ſcribit: *Paſſus eſt beatus Arialdus quinto*, (legendum quarto, ut obſervat Annotator Baronii) *Kal. Julii anno domini MLXVI, de cujus morte doluit Alexander Papa: unde anno ſequenti, ſcilicet MLXVII, cum idem Papa iret ad Synodum, quam Mantuæ celebravit, Mediolanum venit, multaque fecit ſtatuta de ſtatu Mediolanenſis populi & Cleri, beatumque Arialdum Sanctorum Martyrum catalogo adſcripſit.* B. Andreas Abbas Vallis Umbroſæ in S. Arialdi Vita cap. 31. qui de rebus à ſe omnique populo diu poſt ejus martyrium viſis loquitur, ait: *Fragrantiam ex ipſis digitis quibus corpus* Arialdi *tetigeram emanare ſenſi, qualem quantamve nunquam me alibi ſenſiſſe reminiſcor*, ex quo refellitur Landulphus Senior Arialdo inimicus, qui apud eumdem Puricellum lib. 1. cap. 2. ſcribit, tranſactis aliquantis diebus à morte Arialdi, ejus cadaveris fœtorem caſtellum omne occupaſſe. An Alexander Papa Mediolanum venerit, ante vel poſt Legationem Mainardi Silvæ Candidæ Epiſcopi, & Joannis Cardinalis, de qua mox locuti ſumus, incertum, cum præſertim toto illo anno MLXVII, quo Concilium Mantuæ celebravit, in Longobardia permanſerit, & ſcribit Ptolemæus Lucenſis in Chronico: *Epiſcopos ſchiſmaticos*, inquit, *cum Cadulo ad gremium Eccleſiæ refert, ipſoſque ſibi reconciliat, totumque populum ſibi faventem. Contraxitque moram in toto ſpatio illius anni in dicta regione, pro majori firmitate pacis & unitatis.* Hic porrò non omittendum Epiſtolam XII Alexandri Papæ ad Gervaſium Remenſem Archiepiſcopum ſcriptam eſſe poſt Concilium Mantuanum, ut obſervavit Florentinius in Commentario Rerum ad Mathildem Comitiſſam ſpectantium lib. 1.

XXXIV. *Scribit ad Regem Anglorum pro exactione denarii S. Petri.*

Ad annum milleſimum ſexageſimum octavum revocat Baronius Epiſtolam VIII Alexandri Papæ ad Willelmum Regem Anglorum pro exactione Denarii ſancti Petri, cujus fragmentum extat in libro Cenſuum Romanæ Eccleſiæ, qui reperitur in Bibliotheca Vaticana: *Novit prudentia tua*, inquit Alexander, *Anglorum regnum, ex quo nomen Chriſti ibi clarificatum eſt, ſub Apoſtolorum Principis manu & tutela extitiſſe,*

donec

SEC. XI. *donec quidam membra mali capitis effecti, Zelantes ſuperbiam patris ſui ſatanæ pactum Dei abjecerunt; & Anglorum populum à via veritatis averterunt.* Et paulò poſt: *Nam, ut bene noſti, donec Angli fideles erant, piæ devotionis reſpectu ad cognitionem religionis annuam penſionem Apoſtolicæ ſedi exhibebant, ex qua pars Romano Pontifici, pars Eccleſiæ ſanctæ Mariæ, quæ vocatur Schola Anglorum, in uſum fratrum deferebatur.* De hoc ſancti Petri denario, & de Schola Anglorum vide dicta in Gregorio II & in Hadriano I.

XXXV. *Officium Rom. in Aragonia, rejecto Gothico, recipi curat.* Officium divinum, quo Hiſpania & vicinæ regiones adhuc hoc tempore utebantur, *Gothicum* dicebatur, quia originem habuit eo tempore, quo Reges Gothi ibidem dominabantur. *Mozarabicum* itidem dictum, quia cum Arabes ſeculo octavo Hiſpaniam pene omnem occupaſſent, Chriſtiani *Mixtarabes*, & corrupto vocabulo *Mozarabes*, ideſt mixti Arabibus dicti ſunt. Illud Officium quamvis à viris ſanctis & orthodoxis compoſitum fuerit, Hiſpaniâ tamen ab Infidelibus devaſtatâ, ita erroribus refertum eſt, ut Elipandus Toletanus Epiſcopus ex ipſis officiis depravatis plura acceperit teſtimonia ad ſuam hæreſim adſtruendam, ut conſtat ex Albino Flacco in libro adversùs eumdem Elipandum. Illud officium viguit in Hiſpania, & in Gallia Narbonenſi, aliiſque Gothorum regionibus, donec Alexandri II Papæ auctoritate paulatim cœpit abrogari, ejuſque loco Romanum ſubſtitui. Anno milleſimo ſexageſimo tertio, quo Remirus ſeu Ranimirus in Aragonia regnabat, congregatum eſt Jaccæ in eodem regno Concilium, in quo agente Remiro abrogatum eſt Officium Gothicum & Romanum admiſſum, ut oſtendit Annotator Baronii ad annum 1060. num. 2. qui & anno ſequenti num. 6. probat, Alexandrum Papam Hugonem Candidum Presbyterum Cardinalem anno 1068. in Hiſpaniam Legatum miſiſſe, tum ad tollendum ſchiſma, tum ut Divinorum Officiorum ritus Romana ex formula conſtitueret, quod probat non ſolum ex Diago lib. 1. Hiſt. Comit. Barcin. cap. 57. ſed etiam ex Surita lib. 1. cap. 21. ex quibus conſtat, tunc Alexandrum Papam agnitum fuiſſe ab omnibus, ut verum Pontificem, & Officium Romanum, uti jam decretum fuerat in Concilio Jaccetano anno 1063. coacto, receptum ab Hugone Legato, & à Sanctio Ranimiro Rege Aragoniæ Remiri filio & ſucceſſore.

XXXVI. *Item in Comitatu Barcinonenſi.* Idem Diagus laudatus ait, Eccleſiaſticorum officiorum reformatione à Sanctio Ramiro, ſeu Ranimiro, ejuſque Proceribus in Aragonia admiſſo, Hugonem Candidum Legatum cum Aquilino Sancti Joannis Pennatenſis Abbate, ab eodem Sanctio Ramiro Legato ad Pontificem miſſo, Romam perrexiſſe, & dum per urbem Barcinonenſem tranſiret, ibi per aliquot dies ſubſtitiſſe. Præerat tunc Comitatui

mitatui Barcinonenſi Raymundus Berengarii hujus nominis primus, *SEC. XI.*
qui *Vetulus* dicebatur. *Hic Comes famoſiſſimus*, inquit Auctor Anonymus de Geſtis Comitum Barcinonenſium apud Baluzium in Marca Hiſpanica pag. 543. *ſuum optans dominium decorare, coram Ugone Cardinali & Legato Romano, ac ſuis plurimis Magnatibus intra Barchinonæ palatium, ſupradictorum conſilio & aſſenſu propria quadam inſtituit jura, quæ Barchinonæ uſaticos nuncupamus, mandavitque, ut iis Conſtitutionibus omnes comitatus ſub Barcinonenſis Comitatus imperio regerentur.* Videns autem Legatus hunc Principem, ad ea quæ Alexander II optabat valde propenſum, de eo officio in eo principatu abrogando cogitavit, ejuſque conatum promovit Adalmodis Raymundi uxor, in Francia nata, ubi Officium Romanum, *Gallicanum* dictum in uſu erat. Legatus itaque Concilium Barcinonæ indixit, cui interfuêre Epiſcopi & Abbates Principatûs Barcinonenſis, & in quo, ut refert Diagus laudatus, communi conſenſu officium Gothicum repudiarunt, & juxta ſacros Canones decrevêre, ut impoſterum Clerici in perpetua continentia viverent, neque, ut ante factum fuerat, uxores ducerent. Sed hoc Concilium & Legatio Hugonis Cardinalis pertinent ad annum MLXVIII, cum contigerint poſt Concilium Mantuanum, Hiſpanicis Auctoribus citatis teſtibus, illud autem Concilium anno MLXVII congregatum eſſe, jam ſuperius demonſtravimus.

Licet bella inter privatos legibus probata non eſſent, ſed potius ſi provocatio præceſſiſſet, pro jure conſtituto haberentur, ita ut in adverſarium cæde, prædis & incendiis ſeculo undecimo graſſari liceret, Epiſcopi Gallicani multis comminationibus, iis malis mederi conati ſunt; ſed cum comminationes non ſatis proficerent, delatæ ſunt paſſim Sanctorum Reliquiæ; & cum malum non ceſſaret, anno millesimo trigeſimo quarto varia Concilia celebrata ſunt, ut unicuique injurias ſibi illatas ulciſcendi, prædaſque agendi facultas tolleretur. Sed cum iis nonobſtantibus eadem mala perdurarent, adinventa eſt pax, *Treuga Dei*, ſeu *Treuga Domini* appellata, qua confœderatio cum Epiſcopis & Magnatibus inita, ut certis hebdomadæ diebus, ſcilicet diebus Jovis, Veneris, Sabbati & Dominicæ, quos ſub finem vitæ præcipuis ſalutis noſtræ myſteriis Dominus conſecravit, ab armis & cædibus, aliiſque hoſtilibus factis abſtineretur. Quam Treugam primitùs in Aquitaniæ partibus anno milleſimo quadrageſimo primo inſtitutam, docent nos Glaber lib. 4. cap. 5. & Hugo Flaviniacenſis in Chronico Virdunenſi, à Labbeo Tomo I. Bibliothecæ publicato. Hanc Treugam ab Epiſcopis & Proceribus decretam, ac à variis Conciliis confirmatam oſtendit Petrus de Marca lib. 4. de Concordia cap. 14. quorum primum exhibet Claro-

XXXVII. *Alexandri Papæ auctoritate Treuga Dei confirmatur.*

SEC. XI. montanum ſub Urbano II, ideoque exiſtimare videtur, hunc fuiſſe primum ex Romanis Pontificibus, qui Treugam Domini approbarit, & confirmarit. Sed Baluzius in Appendice Marcæ Hiſpanicæ pag. 1139. refert conſtitutiones *pacis & treugæ* editas in vico Auſonenſi, ex quibus conſtat Treugam Dei anno milleſimo ſexageſimo octavo ab Hugone Cardinali, auctoritate Alexandri Papæ II fuiſſe confirmatam, in fine enim earum Conſtitutionum habetur: *Item Hugo Candidus Cardinalis Romanus in Concilio Gerundenſi cum Epiſcopis & Abbatibus, ſive Principibus, ac totius terræ magnatibus, & auctoritate Romani Papæ, cujus legatione fungebatur, confirmavit & laudavit pacem & treugam, ſicut erat apprehenſa in Epiſcopatu Gerundenſi. Et addidit in eadem treuga conſenſu omnium, atque juſſit auctoritate Domini Papæ, ut pari modo teneretur à Dominica Octavarum Paſchæ, uſque ad octo dies poſt Pentecoſten, ſicut Quadrageſimali tempore. Et tranſgreſſores pacis & treugæ Domini excommunicationis anathemati ſubjecit, quoad uſque reſipiſcant & ad ſatisfactiones in Canonica veniant.* Et hæc eſt prima, ni valde fallor, Treugæ Dei confirmatio, Apoſtolica auctoritate facta. De ea Treuga legendus Marca loco laudato. Treugam etiam Dei ab Urbano II ante Concilium Claromontanum, anno 1089. in Concilio Melfitano confirmatam ſuo loco dicetur.

XXXVIII. *Alexander PP. Petrum Damiani Legatum in Germaniam mittit.*

Henricum Germaniæ Regem hujus nominis IV anno milleſimo ſexageſimo ſexto, cum Bertha filia Ottonis Marchionis Italorum, Regio apparatu nuptias celebraſſe, ſcribit ad eumdem annum Lambertus Schafnaburgenſis. Sed poſtea eumdem Regem, quem uxoris tædium cœperat, ad divortium jam meditatum explendum inefcare cœpiſſe Sigefridum Moguntinum Archiepiſcopum pollicitatione opis, ad exprimendas Thuringorum decimas, aſſerit idem Auctor ad annum 1069. *Epiſcopus*, inquit, *tam pretioſa pollicitatione redemptus, quantum poterat, ſalva verecundia, haud ægre cauſam Regis tuebatur.* Sed cum Alexander Papa ad hoc divortium impediendum, Petrum Damiani Legatum ad Henricum miſiſſet, die qui ſcindendo Regis conjugio dictus erat, dum Rex Moguntiam properaret, *comperit Legatum Sedis Apoſtolicæ, ſuum Moguntiæ adventum præſtolari; qui diſſidium fieri prohibeat, & Epiſcopo Moguntino Apoſtolicæ animadverſionis ſententiam minitetur, quod tam nefariæ ſeparationis ſe auctorem promiſerit.* Omnes qui aderant Principes *aiebant æqua cenſere Romanum Pontificem, & per Deum rogabant, ne crimen inferret gloriæ ſuæ.* Tandem Henricus *annuit quidem, ut in regni conſortium Regina revocaretur*, ſed ejus congreſſum conſortiumque vitavit, ut refert idem Lambertus. Sigefridus Moguntinus Epiſcopus rem prorſus aliter narrat in Epiſtola ad Alexandrum Papam, quæ extat Tomo IX Concil. pag. 1200. aitque, ſe minatum eſſe Henrico Regi excommunicationem, rogatque

que ut aliquos de ſuo latere mittat, qui Concilio Moguntino à Coëpiſcopis ſuis indicto, præſint. Quare vel Lambertus erravit, vel Sigefridus poſtquam comperit Alexandrum Papam, B. Petrum Damiani Moguntiam mittere, literas illas ſcripſit, ut Pontifici fucum faceret. Sed quidquid ſit, non reperimus Henricum poſt Legationem Petri Damiani amplius cogitaſſe de repudianda Bertha uxore, cum qua anno MLXXXIV à Guiberto Antipapa Imperator coronatus eſt, teſte Abbate Urſpergenſi: *SEC. XI.*

Anno milleſimo ſeptuageſimo Moguntinum, Bambergenſem, & Colonienſem Archiepiſcopos ſimoniæ accuſatos, Romam ad dicendam cauſam vocavit Alexander Papa, quos graviter objurgatos & jurejurando de vitanda ſimonia obſtrictos remiſit, ſi eidem Lamberto Schafnaburgenſi fides; ejus enim narrationi, quod ſpectat ad ſanctum Annonem Colonienſem Archiepiſcopum, repugnat Auctor Vitæ ejuſdem Sancti lib. 1. cap. 33. & ſeqq. apud Surium die IV. Decembris, qui teſtatur ſanctum Annonem anno milleſimo ſeptuageſimo Romam pertexiſſe, non ab Alexandro Papa vocatum, ſed ob multas Eccleſiæ ſuæ cauſas, & inter eas illam fuiſſe præcipuam, ut Sanctorum Reliquias inde acciperet, & collocaret eas in monaſteriis à ſe tunc conſtructis. Corrigendus & Lambertus Schafnaburgenſis in eo quod ſcribit, Alexandrum Papam pecunia corruptum Archiepiſcopos illos ad ſuas Eccleſias dimiſiſſe, Moguntinus enim Archiepiſcopus apud eumdem Lambertum ad annum 1071. teſtatus eſt Henrico Regi, ſe anno antecedenti aſperè admodum ab Alexandro redargutum, vixque ſine privatione Archiepiſcopatûs elapſum. XXXIX. *Moguntinum & Bambergenſem Archiepp. Romam vocat.*

Villelmus Angliæ Rex ab Alexandro Papa petiit, ut Legatos à latere ſuo in Angliam mitteret, qui præeſſent Synodo ibidem celebrandæ, in qua Stigandum Doroberniæ, ſeu Cantuariæ Archiepiſcopum è ſede dejecerunt. Alexander itaque anno milleſimo ſeptuageſimo miſit Hermenfredum Sedunenſem Epiſcopum, & Presbyteros Joannem & Petrum Cardinales, ſedis Apoſtolicæ legatos, qui, ut refert Rogerius Hovedenus in Annalibus, Synodum Vintoniæ celebrarunt, in qua Stigandus depoſitus eſt; quod Ordericus Vitalis lib. 4. unum Concilium cum alio confundens, factum ſcribit in Concilio Vindſorienſi eodem anno celebrato: *Guillelmus Rex*, inquit, *dominicam Reſurrectionem in urbe Guenta celebravit, ubi Cardinales Romanæ Eccleſiæ coronam ei ſolemniter impoſuerunt. Nam ex petitione ipſius Alexander Papa tres idoneos ei, ut chariſſimo filio legaverat Vicarios Ermenfredum Pontificem Sedunorum, & duos Canonicos Cardinales. Quos apud ſe annuo ferme ſpatio retinuit: audiens & honorans eos tanquam Angelos Dei. In diverſis locis, in plurimis negotiis ſic egêre ſicut indigas canonica examinationis & ordinationis regiones illas dinovêre. Maxima verò ac utillima Synodus Windreſoriæ* XL. *Legatos in Angliam mittit.*

SEC. XI. *dreſoris* (vulgò Windſor) *celebrata eſt anno MLXX ab Incarnatione Domini. Rex & Cardinales eidem Concilio præſederunt, & illic Stigaudum* (Archiepiſcopum Cantuarienſem) *pridem reprobatum anathemate depoſuerunt. Perjuriis enim & homicidiis inquinatus erat, nec per oſtium in Archipræſulatum introierat. Nam à duobus Epiſcopis Norſu.cano & Guentano nefanda gradatione ambitionis & ſupplantationis aſcenderat. Suffraganei quoque aliquot dejecti ſunt, indigni Pontificatu propter criminoſam vitam & cura paſtoralis inſcitiam.* Alias depoſitionis Stigandi cauſas refert Rogerius Hovedenus laudatus, qui ſubdit, finita Synodo, Cardinales Legatos ab Anglia diſceſſiſſe Romam reverſuros, relinquentes illic Hermenfredum Sedunenſem Epiſcopum, qui, ut ſcribit Ordericus ibidem, Lanfrancum Cadomenſium Abbatem Cantuarienſis Eccleſiæ Præſulem conſecravit, & inthronizavit IV Kalendas Septembris in die dominica eodem anno MLXX, quem eumdem diem conſecrationis Lanfranci notavit novus Chronographus Saxo.

XLI. *Quartam Romæ Synodum habet.* Eodem pariter anno milleſimo ſeptuageſimo Concilium quartum Romæ celebravit Alexander Pontifex, cujus nulla mentio in Conciliorum Collectione, quod refertur ab Annotatore Baronii ex Coſma Decano Pragenſi; hic enim, qui hoc ipſo tempore vivebat, in Chronico Bohemorum ait: *Anno Dominicæ Incarnat. MLXX Dux* (Bohemiæ) *Wratislaus in moribus Deo carus & hominibus, necnon in rebus bellicis miles præclarus inſpiratione divina commonitus monaſterium in metropoli Bohemiæ urbe Wiſſegrad vocata, quæ omnium terræ illius civitatum quaſi mater & domina eſt, Deo juvante conſtruendum pia mente propoſuit. Ad cujus propoſiti efficientiam non mediocri animo conſilia pertractans, dignum duxit, quatenus monaſterium, quod gratia Dei cooperante conficiendum devotè propoſuerat, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Pontifici regendum, omnique ab adverſitate diligenter protegendum, ſimul cum Canonicis ejuſdem Eccleſiæ commendaret. Igitur Petrus Eccleſiæ ſancti Georgii Præpoſitus Romam miſſus devota nuntia ſui Ducis domino Apoſtolico fideliter inſinuavit. Quo audito venerabilis Papa Alexander II Deo gratias pro tam felici præfati Principis deſiderio retulit; mox que Synodum convocavit, in qua LXXII Epiſcopi fuerunt. Quibus poſtquam omnia prædicti Ducis verba recitavit, cuncti unanimi corde & voce glorificantes Deum, qui ſanctam ſuam Eccleſiam in toto orbe dilatare non ceſſat, reſponderunt, Amen.* Refert poſtea Coſmas Pragenſis Reſcriptum Alexandri II datum *VII Idus Maii,* quod idem Baronii Annotator, vel addititium, vel interpolatum exiſtimat, quod examinare non licet, quia ad manum non eſt. Illius Eccleſiæ Collegiatæ prope Pragam, ad arcem Viſſegrandenſem fundatæ, in pleriſque Hiſtoricis & Chronologis Bohemiæ mentio eſt, ſed in Hiſtoriis Æneæ Sylvii & Dubravii, eam Alexandro III ſedente fundatam perperam legitur; nam præterquam quod Coſmas Pragenſis ad illud tempus non

pervenit,

Digitized by Google

pervenit, Joannes Epiſcopus Tuſculanus, qui ejus fundamenta jecit, ſub Alexandro II vixit. Uratiſlaus Dux ejus Eccleſiæ privilegia auxit, & præpoſitum ejus, *Principem & Cancellarium* regni Bohemiæ in perpetuum eſſe juſſit. *SEC. XI.*

XLII. Moguntiæ Synodum congregari jubet.

Poſt obitum Rumoldi Conſtantienſis Epiſcopi, Carolus Magdeburgenſis Canonicus ab Henrico Germaniæ Rege Epiſcopatum Conſtantienſem obtinuit; ſed Alexander Papa prohibuit Sigefrido Moguntino Archiepiſcopo ne eum conſecraret, ut conſtat ex Epiſtola ejuſdem Sigefridi ad eumdem Pontificem data, quæ extat Tomo IX Concil. pag. 1205. in qua ait: *Mihi Romæ poſito, viva voce, & poſtea Apoſtolica legatione interdixiſtis, ne tum, qui deſignatus eſt in Conſtantienſem Epiſcopum, ullo modo conſecrarem: quia audiſtis elogio ſimoniacæ hæreſis eum notabilem. In quo, quia Vobis obedivi, multa, ut præmiſſum eſt, à Domino meo* (Henrico ſcilicet Rege) *ſuſtinui; timeoque me adhuc graviora paſſurum, & Eccleſia mea magnum fore detrimentum, niſi benignus ille Petrus clave ſua me defendat, & veſtræ auctoritatis poteſtas adverſus Regiam poteſtatem zelo juſtitiæ me protegendo ſe accingat.* Alexandri Papæ reſponſum ad Sigefridum ad nos non pervenit, ſed cum anno milleſimo ſeptuageſimo primo, menſe Auguſto, Moguntiæ habita ſit Synodus, quæ de Carolo Epiſcopo Conſtantienſi judicium tulit, in eaque Sigefridus *Apoſtolicæ Sedis Legatum* ſe appellet, manifeſtum eſt eam Synodum, jubente Alexandro congregatam fuiſſe. Ex Actis ejuſdem Synodi primùm à Theognoſto, deinde à Coſſartio Tomo IX Concil. editis, & ex Lamberto Schafnaburgenſi conſtat, in ea Caroli, ſimoniæ aliorumque criminum accuſati, cauſam diſcuſſam eſſe, ipſiuſque confeſſione & ceſſione finitam. Marianus Scotus in Chronico addit, Carolum depoſitum *deinde poſt annum non vixiſſe.*

XLIII. Archiepiſcopis Cantuar. & Eborac. pallium tribuit.

Lanfrancus, quem Cantuarienſem Archiepiſcopum conſecratum mox diximus, & Thomas Eboracenſis itidem Archiepiſcopus eodem anno milleſimo ſeptuageſimo primo Romam ad Alexandrum Papam perrexerunt, ab eo, ex more, pallium ſuſcepturi. Ubi cum ambo ab eodem Pontifice benignè ſuſcepti eſſent, Lanfranco poſt exhibitum pallium, aliud ſuper addidit Pontifex in ſignum amoris, illud ipſum ſcilicet, quo idem Pontifex uti conſueviſſet in celebratione Miſſarum. Dum Romæ eſſent Lanfrancus Cantuarienſis & Thomas Eboracenſis, controverſia inter eos moveri cœpta de primatu inter utramque Eccleſiam, Thoma Eboracenſi dicente, Cantuarienſem Eccleſiam atque Eboracenſem parem ad invicem honorem habere, nec alteram alteri ſecundùm beati Gregorii Conſtitutionem, debere ullatenus ſubjacere; & inſuper Epiſcopos, Dorcenſem, ſive Lincolnienſem, Wigornienſem & Lecefeldenſem ſuæ ſedi, ſuiſque anteceſſoribus ab antiquis temporibus extitiſſe ſubjectos. De qua re, & de tribus Epiſcopis, multis hinc inde verbis prolatis, decrevit

 Alexander

SEC. XI. Alexander Papa oportere cauſam hanc in Anglicana terra audiri, & illic totius regni Epiſcoporum & Abbatum teſtimonio & judicio definiri. Hæc conſtant ex Malmesburienſi lib. 1. de Geſt. Reg. Angl. ubi pag. 212. recitat etiam partem Epiſtolæ Joannis XII Papæ ad ſanctum Dunſtanum Cantuarienſem Archiepiſcopum, ex qua conſtat Cantuarienſes Archiepiſcopos jam olim primatum ſuper omnes Angliæ Antiſtites habuiſſe: *Primatum tuum,* inquit Joannes XII, *in quo tibi ex more anteceſſorum tuorum, vices Apoſtolicæ Sedis exercere convenit, ita tibi ad plenum confirmamus, ſicut beatum Auguſtinum, ejuſque ſucceſſores præfatæ Eccleſiæ Pontifices habuiſſe dignoſcitur.*

XLIV.

Ejus auctoritate finitur controverſia de Primatu inter hos duos Archiepp.

Ad hanc controverſiam dirimendam anno ſeqnenti milleſimo ſeptuageſimo ſecundo ex mandato Alexandri Papæ *Hubertus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Lector*, vel ut legitur apud Lanfrancum, *Subdiaconus*, Alexandri II Legatus Synodum Generalem in Anglia celebravit, in qua coram Epiſcopis & Abbatibus, & Rege causâ diſceptatâ, Eccleſiæ Cantuarienſis Primatum ſupra ceteras Angliæ Eccleſias, ipſamque Eboracenſem, ex Hiſtoria Eccleſiaſtica Venerabilis Bedæ, ex variis Angliæ Conciliis, ex ordinationibus Epiſcoporum, & profeſſionibus obedientiæ ab iis factis Cantuarienſi Archiepiſcopo, & ex Romanorum Pontificum Reſcriptis Lanfrancus vindicavit, ut liquet ex Relatione Geſtorum Synodalium, quam ad Alexandrum Papam miſit idem Lanfrancus, quæ extat Tomo IX Concil. pag. 1211. & ex Willelmo Malmesburienſi loco laudato. Primatum itaque adjudicavit Synodus Cantuarienſi Archiepiſcopo ſuper Eboracenſem, cui conſtitutioni conſensêre Willelmus Rex & uterque Archiepiſcopus. *Ventilata eſt hæc cauſa*, inquit Malmesburienſis, *prius apud Wentanam civitatem in Paſchali ſolemnitate, in capella Regia, quæ ſita eſt in caſtello: poſtea in villa Regia, quæ vocatur Windleſor, ubi & finem accepit in feſtivitate Pentecoſtes.* Sed hic non omittendum, quod legitur apud Baronium & in Collectione Conciliorum de Sancto Wlſtano Wigornienſi Epiſcopo, è ſede à Lanfranco dejecto in Synodo, non referri ad hanc Synodum, ſed ad aliam anno MLXX habitam coram Apoſtolicæ ſedis Legatis, ut probat Annotator Baronii ad annum 1072. num. 3. & ſeq.

XLV.

Prohibet ne Monachi in Eccleſiis Cathedralibus Angliæ turbentur.

Baronius ad annum 1071. narrat ex Malmesburienſi, Lanfrancum Cantuarienſem Archiepiſcopum egiſſe apud Alexandrum Papam, ut ſcriptis inhiberet, ne Monachi ab Epiſcopalibus ſedibus Angliæ expellerentur. Hoc enim tempore, ut ait Eadmerus lib. 1. Novorum, *omnes ferme, qui ex Clericali ordine, per Regem Willelmum in Anglia conſtituti Pontifices erant, Monachos, qui in nonnullis Epiſcopatibus Angliæ ab antiquo vitam agebant, inde eliminare moliti ſunt, & Re-*

gem

gem ipſum in hoc ſibi conſentaneum effecerunt. Alexander Papa, poſtquam hæc, narrante Lanfranco, accepit, Epiſtolam nunc ordine XLIX, ad eum ſcripſit, qua prædeceſſorum ſuorum decreta confirmat, ut Monachis Eccleſias Cathedrales obtinere liceat. Ait in ea Pontifex Gregorium Magnum præcepiſſe Auguſtino gentis Anglicæ Apoſtolo, ut ejuſdem ordinis viros, cujus ipſe erat, poneret in ſede Metropolitana Cantuariæ, & Bonifacium, qui quartus ab eodem Gregorio Eccleſiæ Romanæ præfuit, hæc Athelberto Regi Anglorum, & Laurentio Cantuariæ Archiepiſcopo ſcripſiſſe: *Glorioſe fili, quod ab Apoſtolica ſede per Coëpiſcopum noſtrum Mellitum poſtulaſti, libenti animo concedimus; ideſt, ut veſtra benignitas in monaſterio Dorobernenſi civitate conſtituto, quod ſanctus doctor noſter Auguſtinus B. memoriæ Gregorii diſcipulus ſancti Salvatoris nomini conſecravit, cui ad præſens præeſſe dignoſcitur dilectiſſimus frater noſter Laurentius, licenter per omnia Monachorum regulariter viventium habitationem ſtatuat; Apoſtolica auctoritate decernentes, ut ipſi veſtræ ſalutis prædicatores Monachi, Monachorum greges ſibi aſſocient, & eorum vitam ſanctitatum moribus exornent.* Quare Alexander Papa eos anathemate conſtringit, qui huic decreto obviare contenderint. SEC. XI.

Anno milleſimo ſeptuageſimo ſecundo idem Pontifex beatum Petrum Damiani Apoſtolicæ ſedis Legatione ornatum Ravennam miſit, ut Ravennatenſes ab excommunicatione abſolveret, quam incurrerant ob communionem cum Archiepiſcopo ejuſdem urbis excommunicato, & in anathemate defuncto, ut teſtatur ſanctus Joannes Monachus Laudenſis ejus diſcipulus in ejuſdem Petri Damiani Vita, ubi addit, Petrum *iſtis, aliiſque negotiis patratis*, ideſt, compoſitis Eccleſiæ Ravennatenſis diſſidiis, *cùm prima manſione Faventiam deveniſſet febre* correptum decubuiſſe, ac *die anniverſaria cathedræ ſancti Petri ſpiritum Deo* reddidiſſe, & quidem anno milleſimo ſeptuageſimo ſecundo, ut ex Bertoldo Conſtantienſi in Chronico conſtat. XLVI. *Petrum Damiani Legatum Ravennam mittit.*

Petro Damiani ſucceſſit in Epiſcopatum Oſtienſem Geraldus Cardinalis, quem idem Alexander Pontifex Sedis Apoſtolicæ Legatum in Gallias direxit. Giraldus anno milleſimo ſeptuageſimo tertio Concilium Cabilone celebravit, in quo Lancelinum urbis Dienſis Epiſcopum ſimoniacum depoſuit, & in ejus locum Hugonem Lugdunenſem Camerarium, communi omnium conſenſu, die decima nona menſis Octobris, ſedente jam Gregorio ſeptimo, ſubſtituit, ut narrat Hugo Flaviniacenſis in Chronico Virdunenſi. Hunc porrò Geraldum fuiſſe Monachum Scripturarum ſcientiâ inſignem, & moribus ſuo prædeceſſori non imparem teſtatur Continuator Hermanni Contracti. XLVII. *Legatum in Gallias dirigit PetriDamiani ſucceſſorem.*

Cum

SEC. XI.

XLVIII. *Henricum Germaniæ Regem ad cauſam dicendam Romam vocat.*

Cum Saxones in Henricum Germaniæ Regem rebellaſſent, Otto, cui idem Henricus Rex Bajoariæ Ducatum abſtulerat, collocutus cum Principibus Saxoniæ, direxit nuntios Romam ad Alexandrum Papam, qui ei ſignificarent ſpiritualia Eccleſiæ officia, per iniqua contraria-que fidei Catholicæ commercia, more Simonis ab Henrico Rege fieri venalia in regno Teutonico. *Hæc & alia quamplurima*, inquit Marianus Scotus in Chronico ad annum 1075. geſta pluribus annis recenſens, *quæ in regno Teutonico, inſanientibus ſimoniacis hæreticis, Rege Henrico auctore & patrono, dicta & geſta ſunt, tam literis, quam viva voce gemendo ac dolendo conqueſti ſunt* Saxones per illos Legatos. Quibus Alexander Pontifex auditis, literas miſit ad Henricum Regem, ut cauſam dicturus Romam ſe transferret, reſponſurus accuſationibus à Saxonibus ad Apoſtolicam ſedem perlatis. Eas literas detulerunt Sanctus Anno Colonienſis Archiepiſcopus & Hermannus Bambergenſis, qui Romam miſſi fuerant, pecuniam quæ Regi debebatur, congregandi gratia, quique *Legatione peracta reverſi literas Alexandri Apoſtolici detulerunt, Regem vocantes Romam ad ſatisfaciendum pro ſimoniaca hæreſi, aliiſque nonnullis emendatione dignis, quæ de ipſo Romæ fuerant audita*, ut ait Urſpergenſis Abbas ad annum 1073. quæ totidem fermè verbis habet Otto Friſingenſis lib. 6. cap. 34. Sed inter hæc Alexander Papa obiit die XXI Aprilis ejuſdem anni 1073. ut mox dicetur.

XLIX. *Pragenſem Epiſc. depoſuit ac reſtituit.*

Longinus in Annalibus ſuis Polonicis ad eumdem annum 1073. ſcribit, Joramirum Pragenſem Epiſcopum graviter ferentem Epiſcopatum ſuum ab Uratiſlao Bohemiæ Duce, Olmucenſis Epiſcopatûs primario fundatore, diſmembratum fuiſſe, ad Joannem Epiſcopum Olmucenſem clandeſtinè acceſſiſſe, eumque plurimis contumeliis & verberibus per ſe ipſum & familiares vulneraſſe. Qua de re plurimùm contriſtatus Uratiſlaus Dux ad Alexandrum Pontificem querelam detulit, qui ſceleris magnitudine motus, Rudolphum Cardinalem Legatum miſit, cui cum Joramirus coram eo citatus, obedire contumaciter recuſaret, Rudolphus privavit eum Pontificio, & diœceſim Pragenſem Eccleſiaſtico ſubjecit interdicto. Ei tamen poſtea officium Pontificale reſtituit, & interdictum à Diœceſi Pragenſi ſuſtulit, ſed terminum ad comparendum coram Alexandro Papa utrique Epiſcopo aſſignavit. Pontifex depoſitionem Joramiri ratam eſſe decrevit, ſed poſtea ad preces Comitiſſæ Mathildis, omne facinus in ſe & in Joannem Epiſcopum Olmucenſem admiſſum condonavit, & Joramirum priſtinæ dignitati reſtituit, ita tamen quod Olmucenſis Eccleſiæ fundatio de cetero firma & perpetua perſeveraret. Sed hæc pluribus annis geſta.

L. *Gothofredum invaſorem Eccleſiæ Mediolan. in Synodo Rom. V. damnat.*

Guidone Mediolanenſi Archiepiſcopo, anno circiter milleſimo ſeptua-

ſeptuageſimo è vivis exempto, Gothofredum ejuſdem Eccleſiæ Clericum, qui illam dignitatem ab Henrico Germaniæ Rege antea obtinuerat, Herlembaldus & Clerici Romanæ Eccleſiæ addicti recipere noluêre, & Athonem ejuſdem Eccleſiæ itidem Clericum elegerunt, ex quo magnæ contentiones Mediolani exortæ ſunt, quæ cum Romæ innotuiſſent, Athonis electio confirmata eſt ab Alexandro Papa in Synodo Romana, quæ quinta fuit ex iis, quas Sanctus Pontifex celebravit, & Gothofredi invaſio damnata. Hanc Synodum eruit Annotator Baronii, ex Arnulpho Mediolanenſi Hiſtorico apud Puricellum lib. 4. de Vita Sancti Herlembaldi cap. 34. ubi de ſeditione adversùs Athonem, anno 1072. Archiepiſcopum electum excitata, verba faciens, inquit: *Vnde factum eſt, ut collecto Romæ cœtu Pontificum, inſtante ipſo* (Hildebrando ſcilicet, tunc tantum Archidiacono) *Athonem juſtè prædicaret electum proſtrato anathemate Gothofredo. Quæ omnia Ilteprandus ſuis literis ſæpe jam dicto retulit Herlembaldo.* Præterea Gregorius VII in Epiſtola XV libri I. *Kalendis Julii, Indictione XI,* anno 1073. data ad omnes Chriſti fideles in Lombardia, Gothofredi invaſione narrata, ait: *Quod audiens S. Romana Eccleſia, mater veſtra & totius Chriſtianitatis, ſicut ſcitis Magiſtra, congregato è diverſis partibus Concilio multorum Sacerdotum & diverſorum ordinum conſenſu, fulta B. Petri Apoſtolorum Principis auctoritate, Gothofredum fidei Catholicæ & legis Chriſtianæ inimicum excommunicavit.* Vbi Gregorius loquitur de Synodo ab Alexandro II, non verò à ſe congregata, cum enim Gregorius die XXIX Junii ejuſdem anni conſecratus ſit Pontifex Romanus, ante diem primum Julii, quo ex Epiſtola data *è diverſis partibus* Concilium *multorum Sacerdotum* congregare non potuit. Ex quibus ſequitur Alexandrum II ante mortem quintum Concilium Romæ celebraſſe, in quo Gothofredum Eccleſiæ Mediolanenſis invaſorem damnavit, & excommunicavit.

LI. *Mitræ uſum Bohemiæ Duci concedit*

Alexandrum Papam Uratislao Bohemiæ Duci de Apoſtolica ſede bene merito, uſum mitræ, laicis hactenus inconceſſum, largitum eſſe, habemus ex Epiſtola 38. libri primi Gregorii VII ad ipſum Uratislaum data, in qua ait: *Longa jam temporis intervalla tranſacta ſunt, ex quo & Nobilitas tua beato Petro Apoſtolorum Principi non modicæ devotionis animum ſpopondit & ſtudium, & tibi in Apoſtolica Sede inter ceteros Principes larga benignitas, præ multis etiam ſingularis & egregia fuit aſtricta charitas. Cujus rei fidem & indicium ex benevolentia Domini & anteceſſoris noſtri Alexandri Papæ ſatis percepiſſe potes, qui petitionibus tuis non umquam ſine ſua & filiorum ſuorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſollicitudine & labore condeſcendit, & ad ſignum intimæ dilectionis, quod laicæ perſonæ tribui non conſuevit, mitram quam poſtulaſti direxit.* Ita Gregorius, qui & confirmat quod præſtiterat Alexander. Hoc

Digitized by Google

SEC. XI. exemplum ſecutus eſt Lucius II, de quo Otto Friſingenſis lib. I. de Geſt. Frider. cap. 27. & ſeq. *Concordiam inter Siculum & Papam hujuſmodi eſſe accepimus. Papa conceſſit Siculo virgam & annulum, dalmaticam & mitram, atque ſandalia.* Mitram etiam Regi Aragoniæ conceſſit Innocentius III, ut videre eſt in geſtis ejuſdem Pontificis pag. 135. *Regalia inſignia univerſa, mantum videlicet & colobium, ſceptrum & pannum, coronam & mitram ad opus tuum non minus pretioſa, quam ſpecioſa fecimus præparari, & ea liberaliter tibi donavimus, in ſignum gratiæ ſpecialis.* Legi poteſt ea de re Rainaldus anno 1204. num. 71.

LII. *Eumdem uſum Abbati monaſterii S. Auguſtini largitur.*

Ex Abbatibus, quibus mitræ uſus conceſſus ſit, nullum inveniſſe ſe dicit Mabillonius in Præfatione partis I Seculi VI Benedictini pag. 17. ante Egelſinum monaſterii Sancti Auguſtini prope Cantuariam Abbatem, cui Alexander II id privilegii impertivit, ob ipſius ſcilicet Romanorum alumni & Anglorum Apoſtoli dignitatem. Hic uſus poſtea frequentari cœpit ſub Vrbano II, qui ex Chronici Caſſinenſis lib. 4. cap. 17. Oderiſio Caſſinenſi, & ex Bibliotheca Cluniacenſi pag. 515. & 517. Hugoni Cluniacenſi, Abbatibus idem privilegium largitus eſt. Poſtea Abbati Cavenſi idem Vrbanus in Concilio Beneventano uſum etiam mitræ conceſſit, at ille uti noluit ad reprimendam aliorum Abbatum ſuperbiam.

LIII. *Prohibet Sacerdotem pluries in die celebrare.*

In vita Leonis Papæ III locuti ſumus de uſu qui invaluerat, ut Sacerdotes plures miſſas eodem die celebrarent, quem uſum ab Alexandro II abrogatum fuiſſe diximus. Ejus decretum refert Gratianus de conſecratione diſt. I. *Sufficit Sacerdoti unam miſſam in die una celebrare, quia Chriſtus ſemel paſſus eſt, & totum mundum redemit. Non modica res eſt unam miſſam facere, & valde felix eſt, qui unam miſſam digne celebrare poteſt.* Addit nihilominus Alexander: *Quidam tamen pro defunctis unam faciunt, & alteram de die, ſi neceſſe fuerit*, quibus verbis morem celebrandi unam miſſam de die, alteram pro defunctis, refert quidem, ſed non abrogat. Certum nihilominus eſt hunc morem jam pridem deſueviſſe. Innocentius enim III *C. Conſuluiſti de celebratione miſſarum* inquit, *Reſpondemus quod excepto die nativitatis Dominicæ, niſi cauſa neceſſitatis ſuadeat, ſufficit Sacerdoti ſemel in die unam miſſam ſolummodo celebrare.* Honorius III ibidem C. *Te referente*, addit quod dixerat Alexander II, ſcilicet valde felicem eſſe qui celebrat digne unam. Plura hac de re Cardinalis Bona lib. 1. Rerum Liturgic. cap. 18. & Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 3. art. 3. num. 4. & 18.

LIV. *Ejus Legatus prohibet miſſam Sclavonica linguâ celebrari.*

Licet Hadrianus II & Joannes VIII miſſam & officia Divina Sclavonica lingua celebrandi licentiam conceſſiſſent, ut ſuis locis oſtendimus, Alexandri tamen Papæ II Legatus, ſi fides ſit penes Thomam Archidiaconum Spalatenſem in Hiſtoria Epiſcoporum Salonitanorum edita

edita à Joanne Lucio cap. 16. apud Cardinalem Bonam lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 9. num. 4. Synodum coegit omnium Prælatorum Dalmatiæ & Croatiæ, in qua ſtatutum eſt, ne quis de cetero in lingua Sclavonica præſumeret divina myſteria celebrare, niſi tantum in Latina & Græca. Idem inhibuiſſe Gregorium VII Alexandri II ſucceſſorem, ad Vratiſlaum Bohemiæ Ducem ſcribentem ſuo loco videbimus. In illis tamen provinciis dudum receptam conſuetudinem prævaluiſſe aſſerit ibidem Cardinalis Bona. *SEC. XI.*

Alexandrum Papam anno milleſimo ſeptuageſimo tertio, & quidem die vigeſima prima menſis Aprilis, ad cœleſtem patriam tranſiiſſe, ſcribit ad eum annum Marianus Scotus in Chronico: *Alexander Papa*, inquit, *obiit dominico die, undecimo Kalend. Maii*, quod idem habet Domnizo in Vita Mathildis Comitiſſæ, & in fine Chronici Anonymi monaſterii Caſſinenſis ex Necrologio MS. ejuſdem monaſterii, obitus Alexandri II legitur ad diem *XI. Kal. Maii*, indeque patet Auctores qui ejus mortem conjungunt cum die X Kal. Maii, intelligendos eſſe de die ejus ſepulturæ. Pontifex dictus fuerat die prima Octobris anni MLXI, ideoque ſedit annos undecim, menſes ſex, & dies XXI, qui habentur in ultimo ex catalogis Baronianæ Criticæ præfixis, de annis enim & menſibus inter omnes convenit, ſicuti & mortem hujus Sancti Pontificis omnibus graviſſimam extitiſſe. LV. *Alexandri PP. mors.*

Deſiderius Cardinalis & Abbas Caſſinenſis, dictus poſtea in Pontificatu Victor III lib. 3. Dialog. teſtatur, Alexandrum eloquentiſſimum & eruditiſſimum fuiſſe, & Bertoldus in Chronico Conſtantienſi ad annum 1061. de eo ſcribit: *Qui ſatis ſtrenue ſimoniacam hæreſim deſtruxit, & miniſtris altaris cum conjugibus coire juxta Canonum ſtatuta cum excommunicatione interdixit, ipſoſque laicos clericorum incontinentium officia audire per bannum prohibuit, ſicque Clericorum incontinentiam ſatis prudenter refrenavit.* Ipſum hoc elogio ornat Guilielmus Pictavienſis in Geſtis Guillelmi I Ducis Normannorum & Regis Anglorum: *Tempore eodem ſedebat in cathedra S. Petri Romæ Papa Alexander, digniſſimus cui obediret, quemque conſuleret Eccleſia univerſa. Reſponſa etenim dabat juſta ſalutariaque. Is præſul Lucenſis cum altiorem gradum nullatenus appeteret, violento plurimorum conſenſu, quorum apud Romanos tunc præcellebat auctoritas, ingenti Concilio aſſentiente in eo locatus eſt primatu, quo Præſulum orbis terræ caput exiſteret atque Magiſter. Allectionem hanc Sanctitate meruerat atque doctrina. Per eadem poſt ad ortum Solis & occaſum effulgebat .... ubicumque per mundum potuit iniquum corrigens, nulli concedens.* LVI. *Ejus doctrina & ſanctitas.*

Præter ea quæ de Monachis in Anglia non turbandis ab eo ſtatuta jam diximus, ejus in Monachos ſtudium teſtantur immunitatis LVII. *Ejus in Monachos & viros litteratos ſtudium.*

SEC. XI. privilegia, pluribus monaſteriis in Germania & Galliis exiſtentibus conceſſa vel confirmata, & contra Epiſcopos vindicata, ut conſtat ex ejus Epiſtolis IX, XIX, XX, & XLIII, & ex Concilio Cabilonenſi ejus juſſu à Petro Damiani celebrato. Teſtatur & privilegium ampliſſimum Odrico Abbati Vindocinenſi, ejuſque ſucceſſoribus conceſſum Epiſtolâ XL, qua Romana beatæ Priſcæ Eccleſia, ejuſdemque Eccleſiæ Cardinalatûs dignitas hujus cœnobii Abbatibus conceditur. Eum etiam viros literatos maximi feciſſe & coluisſe, teſtis eſt Willelmus Malmesburienſis lib. 1. de geſt. Pontif. Angl. *Erat*, inquit, *Lanfrancus tunc temporis in doctrina & mundi ſapientia famoſiſſimus, & quem venerabiliter ſuſciperet Alexander Apoſtolicus. Honoris maximum fuit indicium, cum Romam venienti, ſequeſtrato illo Romani ſupercilii faſtu, dignanter aſſurgeret, profeſſus, hanc venerationem non ſe illius Archiepiſcopatui, ſed magiſterio literarum deferre. Quapropter ſe feciſſe quod erat honoris: illum debere facere quod eſſet juſtitiæ, ut, pro more omnium Archiepiſcoporum, Sancti Petri veſtigiis advolveretur.*

LVIII. *Ejus miracula.* Miracula ab hoc ſancto Pontifice ante mortem edita deſcribit Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 35. Chronici Caſſinenſis: *Memoratus Papa Alexander*, inquit, *Urbe egrediens venit ad memoratum monaſterium* Caſſinenſe, *qui à Deſiderio honorificè ſuſceptus, dum Abbatis habitationem, quæ juxta Sancti Nicolai Eccleſiam conſtructa eſt, ingreſſus fuiſſet; Dæmoniacus quidam, qui illo tunc venerat, ei factus eſt obvius. Quem ſanctus Pontifex ut vidit, orationem fundens ad Dominum, dixit ad dæmonem*: Præcipio tibi immunde ſpiritus, ut exeas ab hoc homine, & vadas in illum locum, ubi nec avis volat, nec vox hominum reſonat, ſiſque ibi uſque ad diem judicii. *Mirabilis Deus in ſanctis ſuis, qui & innocentes, & de ſua miſericordia præſumentes velociter exaudire dignatur. Dæmon ad Pontificis imperium exiit, cunctique qui aderant cœperunt benedicere Deum. Neque hoc tacendum videretur, quod Omnipotens Deus per eumdem famulum ſuum operari dignatus eſt. Nam cum pertranſiſſet Aquinum, claudam quamdam in itinere jacentem invenit, cujus infirmitati compatiens Pontifex, aquam eamdem, qua poſt Miſſarum ſolemnia manus ſuas abluerat, ei ad bibendum dedit, quam illa ubi ſorbuit, ſanitati reddita, Deo gratias maximas reddere cœpit.* Hæc Leo Oſtienſis, qui mox loquitur de morte ejus.

LIX. *Ejus ſepultura locus & Vita Scriptores.* Alexandrum Papam in Palatio Lateranenſi mortuum & in eadem Baſilica ſepultum eſſe ait Ciaconius, addens eum olim fuiſſe Canonicum Eccleſiæ Lateranenſis, in qua eumdem ordinem collapſum reſtituerat, quod confirmat Joannes Diaconus Junior in libello de Eccleſia Lateranſi in quo ſcribit, Alexandrum renovaſſe *communem Canonicorum Regularium vitam in ipſa*, nempe Eccleſia. Joannes Stella & Platina ante Ciaconium nos docuerant Alexandrum in Eccleſia Lateranenſi ſepultum,

Digitized by Google

ſepultum, qui id ſine dubio deſumſerant ex Martino Polono apud **SEC. XI.**
quem legitur: *Pacificatis omnibus, ad Urbem eſt reverſus, & ibidem defunctus, in Lateranenſi Eccleſia eſt tumulatus.* Idem etiam habent Acta Vaticana à Cardinali Aragonio collecta apud Baronium anno 1073. num. 18. *Defuncto Alexandro Papa & in Lateranenſi Eccleſia honorifice tumulato,* &c. Perperam itaque Papebrocius, ſine teſte ſcribit, Alexandrum II in Eccleſia S. Petri ſepultum, reprehendens Stellam & Platinam, ipſumque Raſponum eos ſecutam, qui id, inquit, *nullo epitaphio, vel monumento* confirmat. Nullum enim monumentum vel epitaphium adducit Papebrocius, quo probari poſſit, eum ſepultum in Eccleſia S. Petri, imò nullum Scriptorem, cum econtra opinioni Stellæ & Platinæ ſuffragentur tum Martinus Polonus, tum laudata Acta ab Aragonio Cardinali collecta, tum Gregorius VII in Epiſtola 3. lib. 1. cujus verba num. 1. ejus Pontificatûs recitabimus. Plures ſcripſit Epiſtolas Alexander, quarum XLV extant Tomo IX Conciliorum Labbei. Ejus Vitæ Scriptores Bernardus Guidonis Epiſcopus Lodovenſis, Nicolaus Aragonius Cardinalis, & alii. Ceterùm cum in antiquo Catalogo MS. apud Papebrocium laudetur Alexander, quod à *primævo juventutis ſuæ caſtus, humilis, largus, benignus, manſuetus* fuerit, & à Wernero Rollewink in Faſciculo Temporum dicatur *vir ſanctus,* mirari omninò ſubit, ejus nomen Martyrologio Romano inſcriptum non fuiſſe, attentis præſertim miraculis ab eo patratis, de quibus Leo Oſtienſis laudatus.

S. GREGORIUS VII *Pontif. CLVII.*

Anno Domini MLXXIII.

Hildebrandum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum, electum I.
eſſe Romanum Pontificem, dum in Alexandri II *exequiis occupatus* *Gregorius*
eſſet, teſtantur Acta Vaticana de rebus geſtis Gregorii ſeptimi apud *VII eligitur*
Baronium anno 1073. num. 18. Ipſemet Hildebrandus, dictus in Ponti- *PP.*
ficatu Gregorius ſeptimus id diſerte aſſerit in Epiſtola 3. libri 1. ad Guibertum Archiepiſcopum Ravennatenſem: *Cum prædictus dominus noſter Papa,* inquit, *in Eccleſia Salvatoris ſepulturæ traderetur, ortus eſt magnus tumultus populi & fremitus, & in me quaſi veſani inſurrexerunt, nil dicendi, nil conſulendi facultatis, aut ſpatii relinquentes, violentis manibus me in locum Apoſtolici regiminis, cui longe impar ſum rapuerunt.* Hanc electionem ſtatim confirmaſſe Cardinales, eique ſubſcripſiſſe, expreſſe habetur in decreto electionis, & in Actis Vaticanis laudatis, in quibus legitur, Hugonem Candidum Cardinalem, *ubi omnium vota in Archidiaconum conveniſſe indubitanter cognovit,* populum in hunc modum allocutum eſſe: *Nos Epiſcopi Cardinales unanimiter ipſum nobis & vobis*

Digitized by Google

SEC. XI. *in paſtorem & Epiſcopum animarum noſtrarum eligimus.* Hæc acta eſſe in Eccleſia Lateranenſi, ideoque & Alexandrum II in ea Eccleſia ſepultum eſſe, nos dubitare non ſinunt verba Gregorii mox laudata, *cum in Eccleſia Salvatoris*, ſeu Lateranenſi, *ſepulturæ traderetur*, *ortus eſt*, &c.

II. *Ejus electionis decretum promulgatur.* Electus eſt itaque Gregorius in dicta Baſilica Lateranenſi, & quidem die vigeſima ſecunda menſis Aprilis, ut legitur in decreto electionis, quod eodem die in Baſilica beati Petri promulgatum eſt, quod ſic habet: *Regnante domino noſtro Jeſu Chriſto, anno clementiſſimæ Incarnationis ejus milleſimo ſeptuageſimo tertio, Indictione & Luna undecima, decimo Kal. Maji, feria ſecunda, die ſepulturæ domini Alexandri bonæ memoriæ ſecundi Papæ; ne ſedes Apoſtolica diu lugeat proprio deſtituta paſtore, congregati in Baſilica beati Petri ad Vincula nos ſanctæ Romanæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ Cardinales, Clerici, Acolyti, Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, præſentibus venerabilibus Epiſcopis & Abbatibus, Clericis & Monachis, conſentientibus plurimis turbis utriusque ſexûs, diverſique ordinis acclamantibus; eligimus nobis in Paſtorem & Summum Pontificem, virum religioſum, geminæ prudentiæ ſcientiâ pollentem, æquitatis & juſtitiæ præſtantiſſimum amatorem, in adverſis fortem, in proſperis temperatum, & juxta Apoſtoli dictum, bonis moribus ornatum, pudicum, modeſtum, ſobrium, caſtum, hoſpitalem, domum ſuam beneregentem, in gremio hujus matris Eccleſiæ à pueritia ſatis nobiliter educatum & doctum, atque pro vitæ merito in Archidiaconatûs honorem uſque hodie ſublimatum, Hildebrandum videlicet Archidiaconum, quem amodo uſque in ſempiternum & eſſe & dici Gregorium Papam & Apoſtolicum volumus & approbamus. Placet vobis? Placet. Vultis eum? Volumus. Laudatis eum? Laudamus. Acta Romæ decimo Kal. Maij, indictione undecima.* Decretum integrum referre viſum eſt, quia virtutes tanti Pontificis in eo exprimuntur, ex eoque conſtat, ejus electionem, miro conſenſu omnium, Cleri ſcilicet & populi factam eſſe.

III. *Inthronizatur & coronatur.* Sed hic obſervare juvat, Gregorium in Eccleſia Lateranenſi fuiſſe inthronizatum, antequam decretum illud electionis promulgaretur in Eccleſia ſancti Petri; nam Acta Vaticana numero primo laudata, poſtquam retulerunt verba Hugonis Candidi Cardinalis, nomine Epiſcoporum Cardinalium loquentis, ſubdunt: *Et continuò univerſitate Cleri & populi acclamante: Dominum Gregorium Papam ſanctus Petrus elegit; indutus rubea Chlamyde (ſicut moris eſt) & papali mitra inſignitus, invitus & mœrens, in B. Petri Cathedra fuit inthronizatus*, in Baſilica nempe Lateranenſi, in qua exequiæ Alexandri Papæ celebrabantur. Idem aſſerit ipſe Gregorius in laudata Epiſtola 3. libri 1. *Violentis manibus, me in locum Apoſtolici regiminis, cui longe impar ſum rapuerunt.* Annotator Baronii exiſtimat illis verbis, *Papali mitra inſignitus*, denotari *mitram turbinatam*

Digitized by Google

binatam cum corona, huncque morem coronandi Romanos Pontifices, antiquiorem eſſe, quam quidam credidêre; quod, inquit, indicat Donatio Conſtantini, ante Pippini Francorum Regis tempora conficta, & in qua impoſtor ad ſuam ætatem reſpiciens, ait: *Decrevimus, ut ipſe* (ſc. Silveſter Papa) *& ſucceſſores ejus diademate, videlicet corona, quam ex capite noſtro illi conceſſimus ex auro puriſſimo & gemmis pretioſis uti debeant, & in capite ad laudem Dei pro honore beati Petri geſtare.* Ex quo & ſequitur, illum coronandi cum mitra turbinata Romanos Pontifices morem, Pippini Regis tempore antiquiorem eſſe, licet nihil de coronatione Pontificum Rom. inveniatur ante Nicolaum primum, quem Anaſtaſius Bibliothecarius coronatum fuiſſe dicit, ut in ejus Vita oſtendi.

IV. *Differt ſuam ordinationem & quare.*

Licet Gregorius VII electus fuerit die vigeſima ſecunda Aprilis anni milleſimi ſeptuageſimi tertii, ejus tamen conſecratio in Pontificem facta non eſt ante diem vigeſimum nonum menſis Junii, in ipſo die Natali Apoſtolorum Petri & Pauli. Ratio hujus dilationis nulla alia aſſignari poteſt, niſi quòd cum Reges Germaniæ, quamvis Imperatores nondum à Romano Pontifice coronati, ſibi uſurpaſſent jus mittendi Legatos, qui conſecrationi Pontificis præſentes eſſent, Gregorius, ut inquiunt prædicta Acta Vaticana, *nuntios ad Regem Henricum celeriter deſtinavit, per quos electionem ſuper ſe factam ei aperuit*, non quidem, quod ejus confirmationem aut conſenſum neceſſario requiri exiſtimaret, ſed ut oraret Regem ne conſenſum ſuum præberet, ut hac via Pontificatum declinaret. Quod eruo ex iiſdem Actis, in quibus ante laudata verba legitur: *Altera die* (nempe ſequenti ab ejus electione) Gregorius *apud ſe ipſum ſollicita mente pertractans, ad quam grave periculum ſit adductus, æſtuare cœpit ex nimio dolore. Sed cum excuſationem de relinquendo Papatu non inveniſſet; Nuntios ad Regem Henricum celeriter deſtinavit, per quos & electionem ſuper ſe factam aperuit, & ne aſſenſum præberet attentius exoravit. Quod ſi non faceret, certum ſibi eſſet, quod graviores & manifeſtos ipſius exceſſus nullatenus impunitos toleraret.* Quæ ultima verba minis plena ſatis oſtendunt, quantùm à Pontificatu ſuſcipiendo alienus eſſet Gregorius. Verum quidem eſt Nicolaum II jus illud attribuiſſe Henrico Regi Conſtitutione ſua, ſed hanc obtentam fuiſſe per ſurreptionem, nulliuſque roboris extitiſſe, ſuperius ex ſancto Anſelmo Epiſcopo Lucenſi oſtendimus, unde ritum illum, tranſmittendi decreti electionis ad Reges Germaniæ, ſtatim abrogatum, & Gregorium ſeptimum fuiſſe ultimum, cujus electio ante conſecrationem, Regi, vel Imperatori ſignificata fuerit, & ordinatio coram Legatis Cæſareis peracta, rectè ſcripſit Annotator Baronii poſt longum examen. Dici etiam poſſet, Gregorium ideo diſtuliſſe conſecrationem uſque ad adventum Legati Henrici Regis, ne hic Eccleſiam ſchiſmate ſcinderet, ut ſub Pontificatu Alexandri II jam fecerat.

SEC. XI.

V. *Conſecratur*

Rex verò, ſubdunt Acta laudata, *ubi electionis veritatem cognovit & electioni ejus aſſenſum præbuit: & ſtatim Gregorium Vercellenſem Epiſcopum, Italici regni Cancellarium ad Urbem tranſmiſit, quatenus auctoritate Regia electionem ipſam confirmaret, & conſecrationi ejus intereſſe ſtuderet: Quod ſine dilatione factum eſt. Nam infra Octavam Pentecoſtes in Presbyterum Hildebrandus ordinatus eſt, & in Natali Apoſtolorum in Romanum Pontificem conſecratus.* Diverſimode quidem rem narrat Lambertus Schafnaburgenſis, ſed eum hac de re male edoctum eſſe, ideoque non audiendum, ex eo evincitur, quod ſcribit, Gregorii VII conſecrationem dilatam eſſe uſque ad feſtum Purificationis ſanctæ Mariæ anni ſequentis milleſimi ſeptuageſimi quarti, quod ex dictis, & ex duratione Pontificatûs ejus falſum omninò eſſe conſtat. Eſt porrò Gregorius Septimus, primus Pontifex Romanus, ex ordine Diaconorum aſſumptus, quem ſciamus Presbyterum ordinatum, antequam ordinaretur Pontifex, cum alii ante ipſum, omiſſo Presbyteri gradu, per ſaltum Pontificia conſecratione inſignirentur, ut dictum eſt in Pontificatu Sabiniani Tomo ſuperiori.

VI. *A tribus Epiſcopis Cardinalibus.*

In Marco Papa diximus tres ordinatores Romani Pontificis fuiſſe Epiſcopos Oſtienſem, Albanenſem & Portuenſem. Quare cum tempore ordinationis Gregorii VII, Geraldus Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis in Galliis ageret, ut Apoſtolicæ Sedis Legatus ab Alexandro II miſſus, ex ſuperius dictis, in ejus locum ſubſtitutus eſt alius Epiſcopus, ut refert Hugo Flaviniacenſis in Chronico Virdunenſi, ubi ſcribit: *Obierat ipſo anno Papa Alexander, & ſubſtitutus erat unanimi electione Cleri & populi Gregorius VII, qui in ipſa Romana Eccleſia ſub præfato Pontifice officio fungebatur Archidiaconatus. Et licet ordinationis & conſecrationis ejus privilegium ſolis Cardinalibus Albanenſi, Oſtienſi & Portuenſi ſit commiſſum, Giraldus iſte, quia aberat, expectatus non eſt, ſed qui vices ejus exequeretur, ſubrogatus eſt. Qui Decanus*, &c. Oſtienſis igitur Epiſcopus, qui erat Decanus, ideoque primus inter Cardinales Epiſcopos, hoc tempore adhuc erat conſecrator Romani Pontificis.

VII. *Gregorii nomen ſumſit & quare.*

Ob amorem & cultum erga Gregorium Sextum educatorem ſuum, gratitudinis ergo, voluiſſe Hildebrandum creatum Pontificem, nominari Gregorium, certum eſſe ſcribit Baronius & quidem rectè, ut in ejuſdem Gregorii VI Vita oſtendimus; ſed Annaliſta doctiſſimus ex ea ſola ratione perperam infert, Gregorium VI non fuiſſe ſpurium Pontificem: Nam Pontifices Romani ſemper rationem non habuerunt, legitimæ vel pravæ ordinationi: Pontificum ejuſdem nominis qui eos præceſſêre; quod inter alios demonſtrat factum Benedicti, qui ſeculo decimo quarto ineunte, Benedicti undecimi appellationem ſumſit, licet certum ſit nullum alium præceſſiſſe, Benedictum X appellatum, præter Joannem

Velitrenſem

Digitized by Google

Velitrenſem Epiſcopum, qui omnibus, ipſoque Baronio, fatentibus, fuit Antipapa. Hæc itaque ſola ratio non valet ad probandum, Gregorium VI è numero Pontificum non expungendum, ſed ideo inter legitimos Pontifices numeratur, quia licet ſimoniacè electus fuerit, ab Eccleſia tamen univerſa ut verus Pontifex agnitus eſt. *SEC. XI.*

VIII. *Ejus patria, parentes & Monachatus.*

Gregorium VII in Tuſcia natum diſertè aſſerit Paulus Bernriedenſis ejus Vitæ Auctor, quod aliqui perperàm de Senis, alii veriùs de Saona in diœceſi Senenſi poſita interpretantur. Sed his adverſatur Hugo Flaviniacenſis in Chronico Virdunenſi, ubi Gregorium *Romæ natum ex parentibus civibus Romanis* diſertis verbis aſſirmat. Baronius ſcribit, eum patre Fabro ortum, Papebrocius verò in Commentario prævio ad ejus Vitam die XXV Maii Bollandiani relatam, Gregorium è nobili familia prodiiſſe, probari poſſe cenſet. Verùm cum in antiquis monumentis nihil certi, ad dirimendam hujuſmodi controverſiam, inveniatur, huic agitandæ vacare ſuperfluum eſt. Eum fuiſſe Monachum aſſerunt Ordericus Vitalis & Chronographus Saxonicus MS. à Mabillonio in Obſervationibus præviis ad ejus Vitam Seculo VI Benedict. parte 2. laudati. Utrum verò fuerit Prior Cluniaci, ut tradit Otto Friſingenſis Epiſcopus, incertum eſt. Romam tamen ex Francia Leonem IX comitatum eſſe, & ab eodem Pontifice Subdiaconum, à Nicolao verò II Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum creatum ſuperiùs ſuis locis oſtendimus.

IX. *Gregorius ritum Romanum in Aragonia recipi curat.*

Gregorius eodem anno, quo ordinatus eſt Pontifex, ipſoque ſui Pontificatûs initio, de antiquo officio ſancti Iſidori, ſeu Gothico, de quo in ſuperiori Pontificatu locuti ſumus, penitus abrogando, & Romano in Hiſpaniam inducendo cogitavit. Hanc in rem Hugonem Candidum Cardinalem, illum ipſum, qui anno MLXVIII ab Alexandro II Legatus miſſus fuerat, in Hiſpaniam iterùm deſtinavit, qui ſtatim in Aragoniam cum quibuſdam Monachis Cluniacenſibus, ſibi à Sancto Hugone comitibus datis, perrexit, & Epiſcopos apud Sanctum Joannem Pennarenſem congregavit. Epiſcopi itaque Officium Romanum, jam antea à Sanctio Ramiro Aragoniæ Rege, & eodem Hugone Cardinali Legato, in quædam loca introductum, anno milleſimo ſeptuageſimo tertio, Monachorum Cluniacenſium operâ recepêre. Sanctium enim Aragoniæ Regem, ipſo initio Pontificatûs Gregorii, Romanum Officium admiſiſſe, liquet ex Epiſtola LXIII libri primi Regiſtri Gregoriani, in qua Gregorius Sanctium de ejuſdem officii admiſſione gratulatur: *In hoc autem*, inquit, *quod ſub ditione tua Romani ordinis officium fieri ſtudio & juſſionibus tuis aſſeris, Romanæ Eccleſiæ te filium, ac eam concordiam & eamdem amicitiam te nobiſcum habere, quam olim Reges Hiſpaniæ cum Romanis Pontificibus habebant, cognoſceris. Data decimo tertio Kalendas Aprilis, indictione duodecima*, quæ anno 1074. menſe Martio in curſu erat. Hæc à Sandovallio in Regibus Caſtellæ & Leonis narrata. Ideo

Digitized by Google

SEC. XI. porrò Legatus videtur Epiſcopos apud Sanctum Joannem Pennatenſem congregaſſe, quia, ut oſtendit Annotator Baronii, eo in monaſterio officium Romanum jam ab anno 1071. in uſu erat.

X. *Id fruſtrà petit à Regibus Caſtellæ & Navarræ.* Licet Officium Romanum ab Aragonenſibus facile admiſſum fuerit, rem promovente Sanctio Rege hujus nominis primo, majori tamen cum difficultate ab aliis Hiſpaniarum Regibus admiſſum, licet ab Alphonſo Legionis & Caſtellæ, & à Sanctio Navarræ, Regibus id petiiſſet Gregorius VII; quod conſtat ex ejus Epiſtola LXIV ejuſdem libri primi, *data XIV Kalendas Aprilis, Indictione XII*, ideoque eodem anno, quo prior, qua Pontifex utrumque Regem hortatur, ut demum Romanam Eccleſiam ut matrem recognoſcant, ejuſque ordinem & officium recipiant. Sed illud receptum non fuit in iiſdem regnis ante Urbani II tempora, ut ſuo loco dicetur. Alphonſus Rex erat Legionis & Caſtellæ, Sanctius verò Rex Navarræ hujus nominis IV, non verò Aragoniæ, ut exiſtimarunt Baronius & Collectores Conciliorum. Cur enim Gregorius Pontifex Sanctium Aragoniæ Regem hortatus fuiſſet, ut officium Romanum reciperet, cum jam Epiſtolâ præcedenti de ejus admiſſione illi gratulatus fuiſſet. Ille igitur Sanctius, ad quem hanc Epiſtolam LXIV ſcripſit Gregorius, alius non eſt quàm Sanctius hujus nominis IV Navarræ & Najiræ Rex, *Garzeis & de Penalen* cognominatus, qui anno MLIV Garziæ Sanctioni patri in Navarræ regnum ſucceſſit, cum Sanctius Aragoniæ Rex anno tantum MLXIII Ramiro patri ſucceſſerit.

XI. *Sanctius Aragoniæ Rex Gregorio pp. ſe tributarium facit.* Hic porrò Sanctius Aragoniæ Rex hujus nominis primus, qui poſtea Navarræ etiam, Suprarbiæ & Ribarcorciæ Rex fuit, ejectis è Suprarbia & Ribarcorcia univerſis Mauris, Gregorium VII magna veneratione proſecutus eſt, ut vetera monumenta demonſtrant, præſertimque Epiſtola Petri Aragoniæ Regis ejus filii ad Urbanum Papam II data, & in libro Gothico apud ſanctum Joannem Pennatenſem aſſervata, in qua Petrus Rex ait: *Præſertim cum pater meus veſter fidelis*, &c. *Romani Pontificis ſe dominationi ſubdiderit, atque etiam ſingulis annis in cenſu quingentorum aureorum ſe ſe tributarium, à temporibus Papæ Gregorii, uſque ad obitum ſuum, fideliter exhibuit.* Hic idem Sanctius *Foros* ſuos ſeu Conſuetudines municipales condidit, conſulto prius Apoſtolico Hildebrando, ut in earumdem conſuetudinum ſeu legum Præfatione dicitur. Cantelius in Hiſtoria Metropolitanarum urbium parte 2. diſſert. 3. cap. 3. Ramirum Sanctii patrem, regnum, liberos, ſe Romanis Pontificibus vectigales fore ſanxiſſe anno circiter milleſimo ſexageſimo, ſcribit, ſed nullum ad id probandum teſtem adducit. Quingentos Iaccenſis monetæ mancuſos aureos quotannis pro cenſu ſolvi moris fuiſſe addit, ut teſtis eſt Urbanus II apud Innocentium III lib. 4. Epiſt. 87. apud Boſquetum, ſed fatetur ſe neſcire, quid fuerit illud pecuniæ genus, quæve ex quingentis mancuſis ſumma confecta ſit.

In Re-

Digitized by Google

In Regiſtro Gregorii VII, libri octavi Epiſtola ultima ſcripta eſt ab eodem Pontifice ad Petrum Albanenſem in Gallia Legatum, qua jubet, ut è domibus ſingulis denarium unum exigat, dicens moris fuiſſe ſub Carolo Magno, ut Franci ſinguli, qui familiarum principes eſſent, ſingulos denarios B. Petro quotannis ſolverent. Addit ibidem id pluribus *in Tomo ejus, hic eſt Caroli Magni, qui in Archivo Eccleſiæ B. Petri habetur*, explicari: deinde eam pecuniam colligi ſolitam tribus in locis, Aquiſgrani, apud Podium ſanctæ Mariæ, & apud S. Aegidium. Qua ex Epiſtola Baronius ad annum 804. & 1081. ſcribit Carolum Magnum collectam annuam indixiſſe ſuis provinciis mille & ducentarum librarum Eccleſiæ Romanæ exhibendam. Verùm nulla hujuſmodi vectigalis à Carolo Magno impoſiti mentio apud antiquos Scriptores. Quare cum id temerè à Gregorio confictum nemo dixerit: id enim à moribus, à prudentia, à pietate abhorret tanti Pontificis, dicendum eſt cum Cantelio laudato, eam pecuniam, nec tributi, nec vectigalis, ſed eleemoſynæ nomine, Romanæ Sedi, pietatis ergo pro Caroli arbitrio datam eſſe. Certe is, ut inquit Annotator Baronii ad annum 808. num. 8. in Syriam, Aegyptum & Africam, pauperum illarum regionum compatiens, pecuniam mittere ſolebat, teſte Eginhardo in ejus Vita, aliiſque Francorum Annaliſtis, qui ideo erga Eccleſiam Romanam minus munificus non fuit. SEC. XI. XII. *Gregorii litera de denario ſingulis Francia domibus impoſito.*

XIII. *Gregorius Romæ Synodum celebrat.*

Gregorius Pontifex conſecratus Synodum indixit Romæ celebrandam dominica prima Quadrageſimæ anni milleſimi ſeptuageſimi quarti, ut conſtat ex ejus Epiſtolis XLII & XLIII libri primi Regiſtri. Huic interfuiſſe quinquaginta Epiſcopos, & Abbatum atque Clericorum multitudinem teſtatur Hugo Flaviniacenſis Abbas in Chronico Virdunenſi, ſed confundit hanc primam Gregorii Synodum cum ſecunda anno MLXXV habita. Præcipua hujus prioris Synodi capita memorat Gregorius ipſe in Epiſtola ad Ottonem Conſtantienſem Epiſcopum data, quæ licet in Regiſtro ejus non legatur, refertur tamen à Paulo Bernriedenſi in ejus Vita cap. 36. extatque etiam Tomo X Conciliorum Labbei pag 315. & ſeqq. in fronte Apologetici *ſuper decreta, quæ venerabilis Papa Gregorius ejuſdem nominis ſeptimus in Romana Synodo promulgavit contra ſimoniacos & incontinentes altaris miniſtros* ab Auctore Anonymo compoſiti, qui in eo cap. 5. per ordinem digerit ſtatuta in eadem Epiſtola ad Ottonem Conſtantienſem à Gregorio VII indicata: *Horum illud erat primum*, inquit Apologiſta, *ut Clerici aliquem ſacrorum ordinum gradum & officium per pretium adepti, nullatenus deinceps in Eccleſia miniſtrent. Secundum, ut Eccleſiam pretio acquiſitam nullus retineat, nec alicui deinceps Eccleſiæ jura vendere vel emere liceat. Tertium, ut à Clericali officio ceſſent quicumque ſe pro incontinentia reprehenſibiles exhibent. Quartum, ut populus Clericorum officia nullatenus recipiat, quos Apoſtolicas inſtitutiones*

SEC. XI. *contemnere videat.* Hæc ſummatim refert Marianus Scotus in Chronico ad eumdem annum 1074. & deinde ſubdit: *de prædicta Synodo Legati Papæ miſſi ad Henricum Regem Romanorum, ideſt duo Epiſcopi cum Regina ejuſdem Regis matre & univerſali Synodo, coram Rege, communi omnium Epiſcoporum interdictu, fœminas ſepararunt à Clericis, & maximè à Presbyteris, & noluerunt eſſe in Paſcha cum Rege in civitate Babenberga, nec cibum vel ſocietatem Hermanni ejus civitatis Epiſcopi habere, qui etiam Epiſcopatum comparavit.*

XIV. *In eam inſurgunt Sacerdotes incontinentes.*

Cum hujus decreti executionem omnibus viribus urgeret Gregorius Pontifex, Clericorum conjugatorum factio graviſſimos in Germania tumultus excitavit, ut ſcribit Lambertus Schafnaburgenſis in Chronico: *Adverſus hoc decretum,* inquit. *protinus vehementer infremuit tota factio Clericorum, hominem* (ſc. Gregorium Papam) *plane hæreticum & veſani dogmatis eſſe clamitans, qui oblitus ſermonis Dominici, quo ait*, Non omnes capiunt hoc verbum, qui poteſt capere capiat: *Et Apoſtolus*, qui ſe non continet, nubat, melius eſt enim nubere quam uri, *violenta exactione homines vivere cogeret ritu angelorum, & dum conſuetum curſum naturæ negaret, fornicationi & immunditiei fræna laxaret.* Sanctiſſimus iſte Pontifex, hæreticus appellabatur à Sacerdotibus & Epiſcopis conjugatis, vel concubinariis, qui clamabant, *malle ſe ſacerdotium, quam conjugium deſerere*, ut ſubdit idem Lambertus. Sed Auctor Anonymus Apologetici capitulis XXIV conſtantis, egregiè oſtendit, Gregorium VII in iis, quæ in hac prima Synodo Romana ſtatuit, nihil à ſanctis Patribus deviaſſe, ideòque malè ac perniciosè aliquos obſtinato animo eiſdem reſiſtere, ut *& ipſi prædictas authenticas ſanctiones contemnant, & ſuam conſuetudinem, jucundiſſimam quidem, ſed pernicioſiſſimam retinere contendant.*

XV. *Gregorius pp. à calumnia vindicatur.*

Sigebertus Gemblacenſis, qui hoc ipſo tempore vivebat, vir Henrici Regis Germaniæ partibus addictiſſimus, aliam in Gregorium VII confinxit calumniam; in chronico enim ad annum 1074. ſcripſit: *Gregorius Papa celebrata Synodo ſimoniacos anathematizavit, uxoratos Sacerdotes à divino officio removit, & laicis miſſam eorum audire interdixit, novò exemplo, &, ut multis viſum eſt, inconſiderato præjudicio contra Sanctorum Patrum ſententiam, qui ſcripſerunt, quod ſacramenta, quæ in Eccleſia fiunt, Baptiſmus ſcilicet, Chriſma, Corpus & Sanguis Chriſti, Spiritu ſancto latenter operante, eorumdem ſacramentorum effectum, ſeu per bonos, ſeu per malos intra Dei Eccleſiam diſpenſentur*, &c. Sed hæc calumnia ſancto huic Pontifici à viro ſchiſmatico afficta; Gregorius enim VII non ſtatuit, ut ſacramenta per Sacerdotes conjugatos vel concubinarios confecta nulla ſint, ſed ne Chriſtiani miſſas ipſorum audiant, ut publico contemptu ad uxores dimittendas compellantur: *Statuimus etiam*, inquit in laudata ad Ottonem Conſtantienſem Epiſcopum Epiſtola, *ut ſi ipſi contemptores fuerint noſtrarum, imò SS. Patrum Conſtitutionum, populus nullo modo*

Digitized by Google

modo eorum officia recipiat, ut qui pro amore Dei & officii dignitate non corriguntur, verecundia ſeculi, & objurgatione populi reſipiſcant. Divus Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus Gregorii VII mentem accuratè explicat in Epiſtola ad Willelmum Abbatem Hirſaugienſem primùm à Tegnagelo in ſua Collectione anni 1612. è tenebris eruta & publicata & poſtea à Gerberone in editione Operum S. Anſelmi.

XVI. *Gothofredus invaſor Eccleſiæ Mediol. in ea Synodo excommunicatur.*

In eadem prima Synodo Romana Gregorius Papa, qui Athonis electi Archiepiſcopi Mediolanenſis contra Gothofredum ejuſdem Eccleſiæ invaſorem patrocinium ſuſceperat, ut dictum eſt in Alexandro II num. L, Gothofredum excommunicavit. Arnulphus enim Mediolanenſis Hiſtoricus apud Puricellum lib. 4. de Vita Sancti Herlembaldi cap. 37. ait: *In quo* (nempe Gregorio) *revixit Athonis illicò ſpiritus; adeo ut Romam pergens, illius ſe ſe ſubderet contubernio. Ipſe autem* (Gregorius) *cum in priori radicitus inhæreret propoſito, indicta Roma generali Synodo, cum ſuis ſectatoribus Gothofredum excommunicavit*, in hac nempe prima Synodo Romana. Gregorius enim ante ſuam conſecrationem plures Epiſtolas adverſus Gothofredum, ejuſque fautores ſcripſerat, nempe Epiſtolas XI, XII, & XV libri primi Regiſtri, quæ ibidem legi poſſunt, ſicuti & Epiſtolæ XXV, XXVI, XXVII & XXVIII.

XVII. *Item Robertus Calabriæ Dux.*

Robertum Guiſcardum Apuliæ & Calabriæ Ducem in hac eadem Synodo à Gregorio VII pariter excommunicatum, quod Beneventum Pontificiæ ditionis urbem obſidione cinxiſſet, cum tunc Richardus Capuæ Princeps, Roberti frater Neapolim obſidere cœpiſſet, ſcribit Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 44. Unde in fine libri primi Epiſtolarum Gregorii, de rebus ab eo geſtis anno 1074. hæc leguntur: *celebravit Romæ Synodum, in qua, inter cetera, quæ ibi geſta ſunt, excommunicavit, atque anathematizavit Robertum Guiſcardum, Ducem Apuliæ & Calabriæ, atque Siciliæ, cum omnibus fautoribus ſuis, quouſque reſipiſceret.* Anno poſtea ſequenti MLXXV in ſecunda Synodo Romana iterùm Robertus excommunicatus eſt, ut ex Actis Synodalibus refert eo anno Baronius num. XI, qui tamen in eo deceptus eſt, quod crediderit, eumdem Robertum anno tantum MLXXX à Gregorio Papa excommunicatione ſolutum, cùm, ex dicendis, id contigerit anno MLXXVII, quo Gregorius atque Robertus adverſus Henricum Germaniæ Regem fœdus ſanxêre. Alia in hac prima Synodo Romana geſta Tomo X Conciliorum & apud Baronium legenda.

XVIII. *Gregorius PP Ottonem Epiſc. Conſtantienſem Romam citat.*

Hujus Synodi decreta cum miſiſſet Gregorius Papa ad Ottonem Conſtantienſem Epiſcopum, ut mox dictum eſt, hic decretis illis ſalutaribus contra Presbyteros Simoniacos & fornicarios editis inſultavit, ut conſtat ex Epiſtola ejuſdem Pontificis ad eum data, & à Paulo

Digitized by Google

SEC. XI. à Paulo Bernriedenſi laudato cap. 37. relata, qua eum acriter objurgat, turpitudinem pellicatûs oſtendit, eumque Romam citat ad Synodum prima Quadrageſimæ hebdomada anni milleſimi ſeptuageſimi quinti celebrandam; cui alia ejuſdem Pontificis ſubjicitur, Clero, populoque Conſtantienſi data, quibus mandat, ne inobedienti Epiſcopo obediant. *Apoſtolica*, inquit, *auctoritate præcipimus, ſi in obduratione ſua perſiſtere voluerit, nullam ei obedientiæ reverentiam exhibeatis, neque id animæ veſtræ perniciem eſſe putetis. Nam ſi, ut totiens jam prædiximus, præceptis Apoſtolicis voluerit eſſe contrarius; ab omni illius ſubjectionis jugo, beati Petri auctoritate, abſolvimus ita univerſos, ut cum ſacramenti obligatione, quilibet ei fuerit adſtrictus, quandiu Deo omnipotenti & Sedi Apoſtolicæ rebellis extiterit, nulla ei fidelitatis exhibitione fiat obnoxius.* Antea autem dixerat: *Ipſum ad Synodum Romanam, quæ prima proxime Quadrageſimæ hebdomada, futura eſt, advocavimus, ut pro ſe rationem reddat, & inobedientiæ cauſas, ſi rationabiles habuerit in audientiam totius Conventûs exponat.* Quem exitum hæc cauſa habuerit docet nos Chronographus Conſtantienſis à Piſtorio editus, qui ait, Ottonem excommunicatum, & Epiſcopali honore deſtitutum in exilium miſſum eſſe, & poſt duos annos in excommunicatione mortuum, Baſileæ ſepultum eſſe.

XIX. *Cenſum à Duce Bohemiæ S. Petro promiſſum recipit.*

Gregorius Pontifex, qui menſe Decembri anni milleſimi ſeptuageſimi tertii, uſum Mitræ laicæ perſonæ nunquam antea tributum, ab Alexandro II Vratiſlao Bohemiæ Duci conceſſum confirmaverat Epiſtola 38. libri primi; anno milleſimo ſeptuageſimo quarto menſe Septembri ad eumdem Uratiſlaum Epiſtolam 7. libri ſecundi dedit, qua gratias agit quod cenſum centum argenti marcharum miſerit: *Pervenit ad nos*, inquit, *Nuntius veſter, qui magnæ devotionis & fidelitatis veſtræ exhibitionem nobis retulit, & quæ beato Petro ſub nomine cenſûs miſiſtis, videlicet centum marchas argenti ad menſuram veſtri ponderis, fideliter præſentavit. Quod quidem gratanter accepimus*, &c. Hunc cenſum ab Uratiſlao Duce, pro uſu mitræ ab Alexandro Papa accepto promiſſum, Gregorio perſolviſſe ſcribit Baronius.

XX. *Sollicitus eſt pro Eccleſia Orient.*

Ipſo etiam ſui Pontificatûs initio Gregorius componendi ſchiſmatis, quod tunc vigebat inter Latinos & Græcos, & unionis inter eos redintegrandæ ſtudioſiſſimus fuit. Cum enim, mortuo Alexandro Papa, Michaeli Ducæ Græcorum Imperatori electio Gregorii innotuiſſet, mox ad eum gratulatorias literas dedit, qua occaſione Gregorius Dominicum Patriarcham Gradenſem Legatum ad eum miſit, ut liquet ex Epiſtola 18. libri primi, ex qua conſtat eum unionis Græcorum cum Latinis ſtudioſiſſimum fuiſſe. Sed quid ea legatione actum ſit, incompertum eſt. Illud ſolum conſtat ex Epiſtola 31. libri ſecundi anno milleſimo ſeptuageſimo quarto data ad Henricum

Germaniæ

Digitized by Google

Germaniæ Regem, Gregorium ſtatuiſſe in Orientem proficiſci, ut Chriſtianos ſub Saracenorum tyrannide gementes cum numeroſo exercitu liberaret, de qua expeditione jam monuerat Italos & Vltramontanos: *Quam admonitionem*, inquit, *Italici & Ultramontani, Deo inſpirante, ut reor, imò etiam omninò affirmo, libenter acceperunt, & jam ultra quinquaginta millia ad hoc ſe præparant, ut ſi me poſſunt in expeditione pro Duce & Pontifice habere, armata manu contra inimicos Dei volunt inſurgere, & uſque ad ſepulchrum Domini, ipſo ducente pervenire. Illud enim me ad hoc opus permaxime inſtigat, quod Conſtantinopolitana Eccleſia de Spiritu Sancto à nobis diſſidens, concordiam Apoſtolicæ Sedis expetat. Armeni etiam ferè omnes à Catholica fide aberrant, & pene univerſi Orientales præſtolantur, quod fides Apoſtoli Petri inter diverſas opiniones eorum decernat.* Ita Gregorius ad Henricum Regem, qui hanc ſacram expeditionem intervertit, dum Saxonum rebellioni totus intentus, quæque magna illi poſtponenda putavit. Fervorem præterea illius expeditionis minuit Orientalium rerum eventus felicior renunciatus, ut conſtat ex Epiſtola 3. libri ſecundi ad Guillelmum Pictavienſem Comitem data. Hoc fuit quaſi præludium quoddam expeditionis Jeroſolymitanæ à Cruceſignatis ſub Vrbano II ſuſceptæ, de qua ſuo loco. SEC. XI.

XXI. *Item pro regno Hungariæ.*

Eodem anno milleſimo ſeptuageſimo quarto, exeunte menſe Octobri Gregorius Pontifex Epiſtolam 13. libri ſecundi ad Salomonem Hungarorum Regem ſcripſit, qua eum increpat, quod regni Hungarici inveſtituram ab Henrico Germaniæ Rege accepiſſet, quam à Romano Pontifice accipere debuerat, cum Eccleſiæ Romanæ beneficiarium ſit, utpote ipſi à Stephano primo, Rege cum omni jure & poteſtate ſua quondam oblatum & addictum. Quare juſſit ut ſceptrum quod tenebat, Apoſtolicæ, non Regiæ majeſtatis Beneficium eſſe cognoſceret. De Sancto Stephano Hungariæ Rege hujus nominis primo legendus Chartuitius Epiſcopus in ejus Vita apud Surium Tomo 4. qua autem occaſione Salomon ab Henrico Germaniæ Rege Hungarici regni inveſtituram acceperit, narrat Lambertus Schafnaburgenſis, quod nempe cum eodem anno 1074. à Joiade Beli filio, aliter Geiſa nominato, ejus conſanguineo, prælio victus & regno ſpoliatus fuiſſet, per Legatos Henricum Regem, cujus ſororem Judith in conjugem habebat, adierit, ut in regnum reſtitueretur, ſpondens futurum ſe eidem tributarium, atque munitiſſimas Hungariæ civitates, tanquam firmæ ſemper futuræ pacis pignora tributurum.

XXII. *Scribit ad Geiſam Hungariæ Regem.*

Geiſa invaſo Hungariæ regno, & expulſo Salomone, Legatos ad ſedem Apoſtolicam miſit cum literis ad Gregorium Papam, qui ipſum literis iteratis admonuit, ut nihil præter juſtitiam putet ſibi licere,

jura

SEC. XI. jura verò Eccleſiæ Romanæ ſuper Hungariæ regnum velit ſalva eſſe, atque integra retinere; quorum contemptu ipſe Salomon meruiſſet divina vindicta regno privari. Pro pace tamen inter Salomonem & Geiſam concilianda laboravit Pontifex, ut conſtat ex ejus Epiſtola 70. ejuſdem libri ſecundi, ad Geiſam Hungariæ Ducem menſe Aprili anno 1075. data, in qua ait: *Nobis cura eſt & cordi pia ſolicitudo inhæret, quatenus inter te & conſanguineum tuum Salomonem Regem faciamus pacem ſi poſſumus, ut juſtitia utrinque ſervata ſufficiat unicuique quod ſuum eſt, terminum juſtitiæ non tranſeat, metam bonæ conſuetudinis non excedat, ſicque fiat in pace nobiliſſimum regnum Hungariæ, quod hactenus per ſe principaliter viguit, ut Rex ibi non Regulus fiat. Verum ubi contempto nobili dominio beati Petri Apoſtolorum Principis, cujus regnum eſſe prudentiam tuam latere non credimus, Rex* Salomon *ſubdidit ſe Teutonico Regi, & Reguli nomen obtinuit. Dominus autem injuriam ſuo illatam Principi prævidens, poteſtatem regni ſuo ad te judicio tranſtulit. Et ita ſi quid in obtinendo regno juris prius habuit, eo ſe ſacrilega uſurpatione privavit*, &c. Vixit Geiſa uſque ad annum MLXXVII, quo mortuus eſt, eique in regnum Hungariæ ſucceſſit ſanctus Ladiſlaus frater ejus, ut inquit Joannes Thwrockius in Chronico Hungarorum cap. 57.

XXIII. *Legatos in Poloniam mittit.*

Scripſit & Gregorius Papa eodem anno milleſimo ſeptuageſimo quinto Epiſtolam 73. ejuſdem libri ſecundi *ad Boleslaum Polonorum Ducem* hujus nominis II, miſitque Legatos pro Epiſcoporum cauſis, qui & pauci erant, & Metropolitanos non habebant. *Illud nobis*, inquit Pontifex, *primò attendendum eſt, quod Epiſcopi terræ veſtræ non habentes certum Metropolitanæ ſedis locum, nec ſub aliquo poſiti magiſterio huc & illuc pro ſua quiſque ordinatione vagantes, ultra regulas & decreta ſanctorum Patrum liberi ſunt & abſoluti. Deinde verò quod inter tantam hominum multitudinem adeo pauci ſunt Epiſcopi, & amplæ ſingulorum parochiæ, ut in ſubjectis plebibus curam Epiſcopalis officii nullatenus exequi, aut recte adminiſtrare valeant.* Quibus ex verbis malè quis inferret, nullam ad hæc uſque tempora fuiſſe Metropolim in Polonia, cum, ut probat Annotator Baronii ad annos 965. & 999. Gueſna anno milleſimo in Metropolim erecta ſit ſub Ottone tertio; ſed ex præfatis Gregorii VII verbis id tantum ſequitur, quo tempore ipſe literas illas dedit, ſedem Metropolitanam vacaſſe propter graviſſima quæ præceſſerant bella, aut alias rationes nobis ignotas. Sed ex inſcriptione Epiſtolæ Gregorii VII, liquet Polonorum Principes Regium titulum hoc tempore nondum conſecutos, licet non ſolum id taceant, ſed etiam negent Polonicarum Regum Hiſtorici, cum quibus & nos Caſimirum hujus nominis primum, Regem Poloniæ vocavimus, ut pote Miеſconis II patris, qui Regium nomen affectaverat,

Digitized by Google

rat, ſucceſſorem, quod etiam Boleslaus II ſumſit, ut mox dicetur. Epiſtola Gregorii data eſt *ſeptimo Kalendas Maii, indictione decima tertia,* ideoque anno 1075.

XXIV. *Item ad Regem Ruſſorum.*

Die verò XV Kalendas Maii, eadem indictione ſcripſit Gregorius Epiſtolam 74. ejuſdem libri ſecundi *Demetrio Regi Ruſſorum & Reginæ uxori ejus,* ſignificavitque ſe, eorum conſenſu accedente, eorumdem filio tradidiſſe regni gubernacula, ſeque Legatos mittere, quos petit ſincera charitate juvari, neque turbari in iis, quæ ibi ex auctoritate Apoſtolicæ ſedis tractare voluerint. Quare ex hac Epiſtola deducitur, Ruſſos, qui ſeculo decimo exeunte, à Græcis tunc adhuc Catholicis ad Chriſti fidem converſi fuerant, Cerulario Conſtantinopolitano Patriarchæ ſchiſma conflanti non adhæſiſſe, ideoque immeritò Scriptores paſſim contendere, Ruthenicæ Eccleſiæ Sanctos, etiam qui ante hoc tempus floruêre, à Latinis colendos non eſſe; cum tunc Ruthenica Eccleſia Apoſtolicæ Sedi conjuncta fuerit, nec niſi poſt hæc tempora ab ea defecerit.

XXV. *Secundam Romæ Synodum habet.*

Secundam eodem anno milleſimo ſeptuageſimo quinto Romæ Synodum celebravit Gregorius Papa, cujus brevem tantum ſummam nobis relictam in Epiſtolarum ejus volumine refert Baronius & ex eo Conciliorum Collectores, ubi dicitur coacta *indictione decima tertia, à ſexto Kalendas Martii, uſque ad pridie Kalendas ſequentis menſis,* ideoque anno milleſimo ſeptuageſimo quinto, quo currebat adhuc annus ſecundus ejus Pontificatûs ibidem notatus. Dicitur quidem ibidem habita Synodus *anno ab Incarnatione Domini milleſimo ſeptuageſimo quarto,* ſed hoc, quia annus ibi initium ſumit non à die natali Chriſti, aut à Kalendis Januarii, ſed à die XXV Martii, Annunciationi beatæ Virginis ſacra, quo pacto die XXIV Februarii, quo celebrata eſt Synodus, adhuc numerabatur annus milleſimus ſeptuageſimus quartus. In ea Synodo, cui interfuit Archiepiſcoporum, Epiſcoporum & Abbatum multitudo, quinque de familia Henrici Germaniæ Regis quorum conſilio Eccleſiæ vendebantur, à liminibus Eccleſiæ ſeparati ſunt, *ita ut ſi ab inde uſque ad Kal. Junii Romam non venirent & ſatisfacerent, excommunicati haberentur.* Plures Archiepiſcopi & Epiſcopi in eadem ab officiis ſuſpenſi, & Robertus Dux Apuliæ, in priori Synodo Romana excommunicatus, iterum anathematizatus eſt.

XXVI. *Decretum in ea edit contra Inveſtituras.*

In hac præterea Synodo editum eſſe decretum contra Inveſtituras exiſtimat Annotator Baronii, licet Hugo Flaviniacenſis in Chronico Virdunenſi, illud referat ad Synodum anni 1074. in eo enim loquens de Gregorio VII ad eumdem annum ait; *Quia vidit hoc Sanctorum Patrum adverſari decretis, ut in canonica electione Epiſcopi prævaleret donum Regis, imò multoties ipſam electionem immutaret, vel potius irritam faceret: eodem anno* (imò potius anno MLXXV) *in Romana*

Digitized by Google

SEC. XI. *Synodo quinquaginta Epiſcoporum, conſidente Presbyterorum & Abbatum multitudine, juxta decreta Pontificalia & inſtitutiones canonicas, ne hoc amplius à quoquam præſumeretur, prohibuit ſub excommunicatione anathematis, decretum faciens in hac verba:* „Si quis deinceps Epiſcopatum „vel Abbatiam de manu alicujus laicæ perſonæ ſuſceperit, nullatenus inter Epiſcopos vel Abbates habeatur, nec ulla ei ut Epiſcopo vel Abbati audientia concedatur. Inſuper etiam gratiam „beati Petri & introitum Eccleſiæ interdicimus, quoad uſque locum, „quem ſub crimine tam ambitionis, quam inobedientiæ, quod eſt „ſcelus idololatriæ, cepit, deſeruerit. Similiter etiam de inferioribus Eccleſiaſticis dignitatibus conſtituimus. Item ſi quis Imperatorum, Ducum, Marchionum, Comitum, vel quilibet ſecularium poteſtatum aut perſonarum Inveſtituram Epiſcopatûs, vel „alicujus Eccleſiaſticæ dignitatis dare præſumpſerint, ejuſdem ſententiæ vinculo ſe adſtrictum ſciat.

XXVII. *Illud decretum prioribus Conciliis eſt conforme.*

Secutus autem eſt in hoc, ſubdit Hugo Flaviniacenſis, *Patrum exempla, licet jam per multa annorum curricula damnabilis hæc conſuetudo inoleviſſet, & in uſum converſa eſſet. Dicitur enim in VII univerſali Synodo à V Patriarchis & CCCL patribus ſub Hadriano Papa habita cap. III:* Omnis electio Epiſcopi, Presbyteri, vel Diaconi, à Principibus facta irrita maneat, ſecundum regulam quæ dicit: „Si quis Epiſcopus ſecularibus poteſtatibus uſus Eccleſiam per ipſos obtinuerit, deponatur & ſegregetur, omneſque qui illi communicant. *Item in „VIII univerſali Synodo habita à V Patriarchis ſub Nicolao I Pontifice cap........* „Promotiones vel conſecrationes Epiſcoporum concordans prioribus „Conciliis hæc ſancta & univerſalis Synodus electione & decreto Epiſcoporum fieri conſtituit, & ſtatuit atque promulgavit neminem laicorum Principum & poteſtatum ſemet inſerere electioni, vel promotioni „Patriarchæ, vel Metropolitæ, aut cujuslibet Epiſcopi, ne inordinata hinc & incongrua fiat confuſio vel contentio; præſertim cum „nullam in talibus poteſtatem quemdam poteſtativorum laicorum „habere conveniat, ſed potius ſilere & attendere ſibi uſquequo „regulariter à collegio Eccleſiæ ſuſcipiat finem electio futuri Pontificis. Si quis verò laicorum ad concertandum & cooperandum „invitatur ab Eccleſia, licet hujuſmodi cum reverentia obtemperare aſciſcentibus. Quiſquis autem ſecularium Principum & potentum, vel alterius dignitatis laicus, adverſus communem & conſonantem, atque canonicam electionem Eccleſiaſtici ordinis agere tentaverit, anathema ſit, donec obediat & conſentiat. *Item „ex Concilio Antiocheno cap......* Si quis Presbyter vel Diaconus per „ſecularem dignitatem Eccleſiam Dei obtinuerit, dejiciatur, & ipſe „& ordinator ejus à communione modis omnibus abſcindatur, &

ſint

„ ſint ſub anathemate, ſicut Simon Magus à Petro. Ita Hugo Flaviniacenſis, ſed canon ille, quem citat tanquam canonem Concilii Antiocheni, in eo Concilio non extat, at conflatus eſt ex canonibus XXVIII, & XXIX Apoſtolorum ex interpretatione Gentiani Herveti, vel XXX & XXXI ex interpretatione Dionyſii Exigui, qui canones omni veneratione proſequendi ſunt. Memoria præterea labitur Hugo, ſcribens Synodum VII ſub Nicolao Papa I celebratam, habita eſt enim ſub Hadriano II, & canon ab eo laudatus, eſt XXII ejuſdem Synodi, quod obiter dictum ſit.

XXVIII. *A viris piis illud decretum laudatum.*

Idem Hugo Flaviniacenſis, qui antea egerat de ordinatione Hugonis Lugdunenſis Camerarii, quem in Concilio Cabilonenſi à Geraldo Cardinali Epiſcopo Oſtienſi Apoſtolicæ Sedis Legato, dictum eſſe Epiſcopum Dienſem in locum Lancelini Epiſcopi Simoniaci in eodem Concilio depoſiti, jam ſcripſerat, poſt ſuperiora ſubdit: *In electione igitur & conſecratione Domini Dienſis evidenter oſtenditur operata divinitas, quia per hanc occaſionem Sancta Dei Eccleſia ſub Papatu Domini Gregorii multis retrò annis obnubilata, electionis Eccleſiaſticæ ſplenduit veritas. Viderint igitur viri cordati, quid juris Imperatoribus, Regibus & Principibus in electione Pontificis reſervatur.* Sanctus Anſelmus Lucenſis Epiſcopus in lib. 2. contra Wicbertum & ſequaces ejus, poſtquam enumeravit mala, quæ ex damnabili illa conſuetudine proveniebant, ait: *His tantis cladibus, quæ contingunt ex præfatis promotionibus, Gregorius VII obviare cupiens, Romana Synodo quinquaginta Epiſcoporum, conſidente Presbyterorum & Abbatum multitudine, per omnia ſanctis præfatis patribus conſonantia decreta ſtatuit, dicens:* Si quis deinceps Epiſcopatum, vel Abbatiam, & cetera num. XXVI uſque ad finem recitata.

XXIX. *Henrico Regi intimatur cum comminatione anathematis.*

Gregorius VII œconomia erga Henricum Germaniæ Regem primùm uſus eſt; ſed cum ab eo obtinere non poſſet, ut ab illa ſubverſione canonum, Et Eccleſiaſticæ libertatis oppreſſione deſiſteret; inveſtiturarum uſum damnavit, & Henrico anathema comminatus eſt, niſi decreto Synodi obediret. Id diſertè teſtatur Arnulphus Hiſtoricus Mediolanenſis hujus temporis lib. 4. cap. 3. *Præfatus Papa*, inquit, *habita Roma Synodo, palam interdicit Regi jus deinde habere aliquod in dandis Epiſcopatibus, omneſque laicas ab Inveſtituris Eccleſiarum ſummovet perſonas; inſuper facto anathemate, cunctos Regis clamat Conſiliarios, id ipſum Regi comminatus, niſi in proximo huic obediat conſtituto.* Gregorius itaque decretum Synodi, quantum in ſe erat, executioni mandare volens, ipſi Henrico Regi excommunicationem nominatim minatus eſt, niſi Inveſtiturarum uſum abdicaret.

XXX. *In eadem Synodo editur decretum contra Sacerdotes fornicarios.*

In hac eadem ſecunda Synodo Romana decretum editum eſt adversùs Sacerdotes fornicarios, quod referunt Simeon Dunelmenſis in

SEC. XI. Hiſt. de Geſt. Reg. Angl. ad annum MLXXV & Rogerius Hovedenus in Willelmo Seniore parte I. tale autem eſt: *Gregorius Papa, qui & Hiltibrandus, ſervorum Dei ſervus, per totum Italicum regnum & Teutonicum debitam Sancto Petro obedientiam exhibentibus, Apoſtolicam benedictionem. Si qui ſunt Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, qui jacent in crimine fornicationis, interdicimus eis ex parte Omnipotentis Dei & auctoritate Sancti Petri introitum Eccleſiæ, uſque dum emendent, & pœniteant: ſi qui autem in peccato ſuo perſeverare maluerint, nullus veſtrûm officium eorum auſcultare præſumat, quia benedictio illorum vertitur in maledictionem, & oratio in peccatum, teſtante Domino per Prophetam*; „Maledicam, inquit, „benedictionibus veſtris. Sed notandum has voces initio decreti, *qui & Hiltibrandus*, à prædictis auctoribus explicationis gratiâ videri additas. Statutum eſt in eadem Synodo mittendam eſſe Legationem in Germaniam ad executionem hujus decreti; nam ut ſcribit Marianus Scotus ad annum 1075. *plures Clerici ſub ſententia interdicti Apoſtolici libentius eſſe voluerunt, quam fœminis & uxoribus carere; ſed ut vel per alios caſtigarentur, decrevit Papa Synodica legatione etiam hoc anno, ut nullus Chriſtianus audiret miſſam conjugati Presbyteri.* Legationem, de qua loquitur Marianus Scotus, obivit Curienſis Epiſcopus de ſententia Synodi. Concilium Moguntiæ menſe Octobri congregatum, & Apoſtolica mandata Sigefrido Archiepiſcopo Moguntino tradita, ut univerſos ſuæ diœceſeos Clericos cogeret, *aut in præſentiarum conjugibus renunciare, aut ſe in perpetuum ſacri Altaris miniſterio abdicare. Quod dum facere vellet, exurgentes, qui undique aſſidebant Clerici, ita eum verbis confutabant, & manibus, & totius corporis geſtu in eum debacchebantur, ut ſe, vita comite, inde exiturum deſperaret. Sic tandem rei difficultate ſuperatus, ſtatuit ſibi deinceps tali quæſtioni ſuperſedendum & Romano Pontifici relinquendum, ut cauſam, quam ipſe toties inutiliter propoſuiſſet; ille per ſemetipſum quando, & quomodo vellet, peroraret*, inquit Lambertus Schafnaburgenſis ad annum 1075.

XXXI. *Gregorius PP. in Eccleſia capitur.*

Eodem anno milleſimo ſeptuageſimo quinto in ipſa Natalis Domini die, à qua Lambertus Schafnaburgenſis annum Chriſti 1076. inchoat, execrandum facinus à Quintio, ſive Cincio Romanæ urbis præfecto in Gregorium Papam admiſſum eſſe refert idem Lambertus. Paulus autem Berurièdenſis in ejuſdem Gregorii Papæ Vita apud Mabillonium cap. 47. facinus illud relaturus, ſcribit Vrbis præfectum nomine Cincium, virum prudentem, coram Deo & hominibus, *qui non ut laicus, ſed veluti fidelis Monachus, Deo ſerviens juſtitiam excolebat in omnibus*, latronem illum, quem non nominat, carceri tradidiſſe, è quo clementia domini Papæ poſtea dimiſſus eſt. Unde Mabillonius in Notis diſtinguit duos Cincios, priorem, qui Cadolum Antipapam ſub Honorii II nomine fovit, & Cincium iſtum, Cinthium appellatum

Digitized by Google

appellatum à Petro Damiani, à quo multis laudatur lib. 8. Epiſt. 1. & 2. Sed quidquid ſit, rem ita refert Paulus Bernriedenſis cap. 49. & ſeqq. Inſtante feſtivitate Dominicæ Nativitatis, ad peragendum vigiliarum obſequia Pontifex, ut mos eſt, ad beatæ Mariæ Eccleſiam, quæ Major vocata eſt, cum parvo Clericorum & Jaicorum numero properavit, ubi in præſepi poſitus miſſam noctis primam decantabat, cumque Corpus Dominicum, tam ipſe, quam Clerus ejus ſuſcepiſſet, & reliqui qui aderant, eadem adhuc ſacramenta perciperent, magnus ſubitò clamor ex improviſo intonuit, & proditores *undique luſtrantes Eccleſiam, evaginatis mucronibus percutientes quos poterant, ad locum præſepii, quo Papa eximius reſidebat, convenerunt: percuſſiſque ibidem aliquantis, ruptiſque oſtiolis illis, angulum brevem præſepii æterni Regis & Matris truculentis manibus intraverunt. Tunc injecerunt in eum manus & tenuerunt. Quorum unus educto gladio caput ejus abſcindere voluit, ſed tamen, Domino volente, non potuit. Percuſſum tamen in fronte, graviterque vulneratum, de miſſa nondum finita violentis manibus abſtraxerunt, cædentes & percutientes .... Tandem exutum pallio & caſula, ſeu Dalmatica & tunica, eum camiſia tantum amictum & ſtola, ut furem tractum per dorſum cujuſdam ſacrilegi poſuerunt. Ille verò qui frontem gladio percuſſerat, arreptus à dæmonio ante ejuſdem Eccleſiæ atrium diu volutatus eſt ſpumans, equuſque ejus fugiens nequaquam ulterius inventus eſt.*

Tum refert Paulus Bernriedenſis, per totam noctem Urbem totam commotam eſſe, & adveniente die populum armatum ad domum illius latronis, quem Antichriſtum vocat, veniſſe, in qua pars hoſtilis ſe concluſit, quæ, allatis machinis & arietibus, ruptiſque muris capta eſt, & prædæ data; ipſe autem Pontifex à piis viris & mulieribus curatus. *Traditor autem*, inquit, *jam jamque videns capiendam eſſe turrim, at ſibi periculum mortis imminere, coactus procidit ad pedes beatiſſimi Papæ, dicens: Semper miſericordiam, Pater, docuiſti, docens perfeciſti, erranteſque convertens, univerſos in fide ſolidaſti; ſuſcipe errantem & ab iniquitatibus ſe convertentem; converſum ſolida, ne me deſperationis profunditas abſorbeat. Peccavi, erravi, tradidi, interfeci, ſacrilegium perpetravi, Matris Regis enim thalamum corrupi, violentiſque manibus tugurium & parvum ſecretarium Dei filii violavi* (ideſt Eccleſiam Sanctæ Mariæ Majoris & præſepium Domini ibi exiſtens violavi). *Te patrem & meum Dominum, ut parricida, perjuriis, ſacrilegiis, manibus pollutis ex illius gremio attraxi. Suſcipe, libera, tuere, miſericordiam fac, da remedium, conſilium, ſuffragium: injunge pœnam, pone pœnitentiam carceris*, &c. *Tunc* Papa clementiſſimus ſolita pietate commotus reſpondit: *Quidquid mihi ex ipſa injuria irrogaſti, paterne indulgeo. Quod autem in Deum & matrem ejus, Apoſtoloſque, ſeu om-*

SEC. XI.

XXXII. *Proditori pœnitenti veniam concedit.*

Digitized by Google

nem Eccleſiam contraxiſti, luendum fore pronuntio, ita ut primò Jeroſolymam tendas; & poſtmodum, ſi vivus inde reverſus fueris, noſtris te manibus & conſilio repræſentes, ut ſic ſaltem modo aliquo, gratiam tibi reconciliare Omnipotentis Dei valeas. Et quemadmodum cunctis filiis Eccleſiæ, ſubverſionis hactenus exemplar fuiſti, ita te de cetero converſionis ſis. Hæc itaque cuncta, prout juſſum eſt, ut videbatur, explere libentiſſime ſpopondit: & ſic dici illius liberationem promeruit.

XXXIII. *Liberatur & Miſſam perficit.*

Poſt hæc Gregorius Papa ad feneſtram erectus, turbæ furenti, ut componeretur, expanſis manibus innuit, ſicque *foras adductus eſt, turbis omnibus flentibus præ gaudio, & præ pietate clamantibus. Cernebatur enim totus cruoris magnitudine reſperſus, & ideo nimio horrore perculſi, voces ad ſidera proferebant. Facta igitur victoria, omnes unà cum Papa Gregorio ad Dei Genitricis Eccleſiam, de qua nocte ipſa abſtractus fuerat, gaudio non modico repleti conveniunt. Tunc pater communis Miſſam, quam nocte, miniſtris diaboli præpedientibus finire non potuerat, hora ipſa complevit, & cum tanta victoria revertentibus benedictionis Dominicæ gratiam dedit.* Et poſt pauca: *Dum apud præfatam Eccleſiam populus pro paſtoris liberatione gratias Deo redderet, iniquus ille Judas fugam cum uxore, filiis & fratribus arripuit, & ſic dimiſſis rebus ſuis, nudus evaſit. Quidquid verò ſui juris olim eſſe poterat, populus poſtea adveniens diſtraxit, turribus ac domibus ſubverſis, præſidiis verò fiſci titulo ſociatis. Perditionis verò filius & Antichriſti miniſter, ante mundi conſtitutionem damnatus, poſt ſuam evaſionem, quidquid promiſerat, non ſolum minimè perſolvit; ſed etiam quibuſdam ſui ſimilibus profanis aſſociatus, conſilia malignitatis contra liberatorem ſuum dare, quoad vixit, non abhorruit.* Utrum proditor ille fuerit Cincius vel Quintius, Vrbis Præfectus, ut ſcribit Lambertus, vel alius quiſpiam incertum eſt, Paulus enim Bernriedenſis eum non nominat, & contrarium inſinuare videtur, cum Cincium Vrbis Præfectum cap. 47. multis, ut dictum eſt, laudibus exornet.

XXXIV. *Saxones à rebellione in Henricum Regem avertere conatur.*

Nunc ad ea, quæ cum Henrico Rege peracta ſunt, poſt Synodum Romanam initio Quadrageſimæ anni milleſimi ſeptuageſimi quinti celebratam, veniamus. Dum Gregorius totus eſſet in promulgandis prædictis Synodalibus decretis, Henricus Rex ob Saxonum rebellionem ſibi timens, ſe ei obſequentem verbis ſaltem exhibuit. Sed cum inſignem de Saxonibus victoriam *quinto Idus Junii* retuliſſet, ad vomitum reverſus eſt. & quæ Pontifici promiſerat, irrita reddidit. *Illo quidem tempore Saxones*, inquit Paulus Bernriedenſis laudatus cap. 64. *quoniam videbant ab eo* (Henrico Germaniæ Rege) *ſe nimium crudeliter tractari, unanimiter conſpiraverunt, ut pro Rege illum amplius non haberent. Tunc coactus ſupplices ad Apoſtolicum literas direxit, orans, ut ſuis orationibus commendatum ſuſciperet; quatenus eum de tam horrendo, pavidoque judicio jam imminenti, ſuis meritis excelſi Regis dex-*

tra eriperet; iterum, iterumque promittens, nil unquam amplius de Eccle-ſiis Dei facere, quod Sancti Canones reprehendere poſſent. Cujus precibus motus Papa, eiſdem Saxonibus literas & Nuntios miſit; & circa ejuſdem Regis radices fodiens, prædicationis ſuæ cophinos miſit, exſpectans ſcilicet, ut groſſos ex ficu colligere poſſet. Sed unde ſumere humoris boni plenitudinem debuit, inde poſt marcidus aruit: & expectata vitis ad pingues botros ferendum, labruſcas viles & exiles portavit: & ſeges foliis pulcrioribus ornata, meſſis tempore nil aliud, quam infandæ permiſtionis lolium protulit. Monuit equidem Regem, interim ſe ab armis ſuſpenderet, donec è Saxonum partibus nuntios haberet. Rex verò non acquieſcens literis, & commonitionibus patris, terras Saxoniæ intravit, ubi ex utraque parte, hominum peccatis exigentibus multus humanus ſanguis effuſus eſt. Regis tamen in manibus, juſto Dei judicio, victoria data. SEC. XI.

XXXV. *Henricus Rex victis Saxonibus ad vomitum redit.*

Sed cum pro illa victoria Henricus Rex ſub manibus Domini humiliari deberet, *tanquam ignitus & ſpiritu elationis inflatus*, ut ſubdit idem Auctor, *contra ipſum intumuit. Nam cuncta, quæ pridem per matrem, per Epiſcopos, per Clericos, per communes nuntios & privatos antea promiſerat; poſtmodum, quia ſecurus, in irritum duxit. Siquidem Eccleſias, quas in manibus Domini Papæ corrigendas, ſub juramento poſuerat, non ſolum non dimiſit; verum etiam, contra decretales Patrum inſtitutiones, quibuſdam adulteris & ſimoniacis ſub inveſtitura contradidit: inter quos etiam Goteſridum, propter Eccleſiæ Mediolanenſis invaſionem excommunicatum, ejuſdem invaſionis adulterio inveſtivit, Altono* (ſeu Athone Archiepiſcopo Mediolanenſi jam conſecrato, ut ſuperius diximus) *cum Papa morante, quem Archiepiſcopum melior pars cleri & populi ſuum Dominum elegerant. Dedit etiam Firmanam & Spoletanam.* Deſiderantur poſtea aliqua verba in fine illius capitis 64. Ex his porrò patet deceptum eſſe Baronium, ſcribentem anno tantum milleſimo ſeptuageſimo ſeptimo de laicorum Inveſtituris agi cœptum eſſe, eas enim in Synodo Romana anni 1075. jam prohibitas fuiſſe, ſatis ſuperque probatum eſt.

XXXVI. *Gregorius PP. eum urget, ut promiſſis ſtet.*

Cum Gregorio Papæ innotuiſſet Henricum Regem ad ingenium poſt debellatos Saxones rediiſſe, ſimoniacas inveſtituras, uti antea promiſerat, non dimiſiſſe, & ab excommunicatorum conſortio non abſtinuiſſe, ſcripſit ad eum Epiſtolam decimam libri tertii, *ſexto Idus Januarii, indictione XIV*, qua annus milleſimus ſeptuageſimus ſextus notatur, datam, qua jubet, ut ſi ita eſt, iis à ſe rejectis, ab aliquo Epiſcopo pœnitentiam ipſe & abſolutionem petat; eumdem ad obedientiam Sedis Apoſtolicæ hortatur, ſignificatque decretum contra Inveſtituras in Synodo Romana II latum ab omnibus Principibus obſervandum eſſe. Inſcriptio Epiſtolæ hæc eſt: *Gregorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Henrico Regi ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.*

Digitized by Google

SEC. XI. *ctionem, ſi tamen Apoſtolica ſedi, ut Chriſtianum decet Regem, obedierit.* Præter has literas Gregorius alias ad eumdem Regem ſcripſit, quæ non extant, de quibus loquitur Paulus Bernriedenſis cap. 65. Vitæ Gregorii: *Ne Romana ſedes*, inquit, *videretur aliquid injuſtè, ſeu præcipitanter agere, definitum eſt, ut eidem Regi acriores literæ ſcriberentur in quibus plenè cognoſceret, nullo timore, amoreve juſtitiam dimittere poſſe Romanum Paſtorem. Scripſit autem ad Beatricem* [Mathildis Comitiſſæ matrem, quæ obiit non multò poſt, ſcilicet die 18. Aprilis ejuſdem anni 1076.] *ejuſque filiam Mathildem, quæ tunc temporis Italiam totam præ ceteris gubernabant, ad eumdem Regem, ad invaſorem Mediolanenſem, ad ſuffraganeos omnes.*

XXXVII. *Eum ad cauſam dicendam Romam vocat.* Non ſolum literas ad Henricum Regem, ſed & Legatos miſit Gregorius Pontifex, de quibus loquitur Lambertus Schafnaburgenſis ad annum 1076. quem à die Natali Chriſti anni ſuperioris inchoat. *Rex natalem Domini*, inquit, *Goslariæ celebravit ...... Aderant præterea Hildebrandi Papæ Legati, denunciantes Regi, ut ſecunda feriâ, ſecundæ hebdomadæ in Quadrageſima ad Synodum Romæ occurreret, de criminibus quæ objiciebantur cauſam dicturus: alioquin ſciret, ſe abſque omni procraſtinatione, eodem die de corpore Sanctæ Eccleſiæ Apoſtolicæ anathemate abſcidendum eſſe. Quæ Legatio Regem vehementer permovit: ſtatimque abjectis cum gravi contumelia Legatis, omnes qui in regno ſuo eſſent, Epiſcopos & Abbates, Wormatiæ Dominica Septuageſimæ convenire præcepit, tractare cum eis volens ad deponendum Romanum Pontificem, ſi qua ſibi via, ſi qua ratio pateret: in hoc cardine totam verti ratus ſalutem ſuam, & regni ſtabilitatem, ſi is non eſſet Epiſcopus.*

XXXVIII. *Henricus Rex in Conciliabulo VVormatienſi Papam deponit.* De Actis in hoc Conciliabulo Wormatienſi hæc ſubdit idem Lambertus: *Rex ſtatuta die venit Wormatiam: venerunt etiam Epiſcopi & Abbates ampliſſimo numero. Commode quoque conficiendis tantis rebus intervenit quidam ex Cardinalibus Romanis, Hugo cognomento Blancus, quem ante paucos dies, propter ineptiam ejus & mores inconditos Papa de ſtatione ſua amoverat, deferens ſecum de vita & inſtitutione Papæ ſcenicis figmentis conſimilem tragœdiam: ſcilicet unde oriundus, qualiter ab ineunte ætate converſatus, quàm perverſo ordine ſedem Apoſtolicam occupaverit, quæ ante Epiſcopatum, quæ poſt acceptum Epiſcopatum, memoratu quoque incredibilia flagitia commiſerit. Hujus auctoritatem tanquam divinitus ſibi deſtinatam gratiſſimè amplexati, & promptiſſimè ſecuti, ſententiam promulgarunt, quod Papa eſſe non poſſit, nec ullam juxta privilegium Romanæ ſedis, ligandi aut ſolvendi poteſtatem habeat, vel aliquando habuerit, qui tantis vitam probris ac criminibus commaculaverit.* Scribit deinde Lambertus omnes huic decreto ſubſcripſiſſe præter Adelberonem Wirzeburgenſem & Herimannum Metenſem Epiſcopos, *dicentes incongruum valde & contra canonum ſcita eſſe, ut Epiſcopus aliquis abſens, abſque generali Concilio, ſine*

legitimis

SEC. XI.

legitimis & idoneis accuſatoribus & teſtibus, nec dum probatis criminibus, quæ objicerentur, condemnaretur; nedum Romanus Pontifex, adverſus quem nec Epiſcopi, nec Archiepiſcopi cujuſquam recipienda ſit accuſatio. Sed inſtante Willelmo Trajectenſi Epiſcopo, ut aut cum ceteris damnationi Papæ ſubſcriberent, aut Regi, cui ſub jurejurando fidem ſpopondiſſent, protinus renunciarent, tandem *ex nomine omnium qui convenerant Epiſcoporum & Abbatum plenæ contumeliarum literæ Romam deſtinantur, quibus denunciatur Romano Pontifici, ut Pontificatu, quem contra Eccleſiaſticas leges uſurpaſſet, ſe ſe abdicet, ſciatque poſt eam diem quidquid agat, jubeat, decernat, irritum haberi. Legati, ut juſſum fuerat, ſummo conatu iter accelerantes, pridie quam Synodus indicta celebraretur, Romam ingreſſi literas tradunt: tunc ceteram legationem, ſicut in mandatis habebant, verbo non minus contumelioſo, quàm ſcripto exequuntur.*

XXXIX. *Huic depoſitioni ſubſcribunt Longobardi.*

Diſtinctius hæc refert Paulus Bernriedenſis in Vita Gregorii cap. 67. & ſeqq. *Adductis in medium* Conventiculi Wormatienſis *diabolicis Pontificibus anathema ſuper dominum Papam, imò ſuper ſe ipſos protulerunt. Miſſis etiam in Longobardiam & Marchiam à latere Regis tam nuntiis, quam apicibus viſum eſt, ut facto anathemati ſubſcriberent. Congregatis ergo omnibus Papiæ, ex præcepto Regis, & magis ex propria malevolentia & odio, ut res patuit, anathemati ſubſcripſerunt. Nam ad oſtendendum malæ voluntatis cumulum, poſitis ſacroſanctis Evangeliis, juramento firmaverunt, nullo modo ſe deinceps Gregorium pro Papa habituros, vel obedientiam exhibituros. Miſſiſque nuntiis, idem ut alii facerent; effecerunt, ſcripſit autem idem Rex Romam literas, omni injuria inhoneſtas, falſitateque repletas, præcipiens Domino Papæ, ut de ſede ſurgeret, Eccleſiamque dimitteret; vocans eum perjurum, invaſorem & Regiæ dignitatis diminutorem: maximè ſimoniacis Longobardiæ elaborantibus, ſtatuerunt etiam, ut non ante literæ darentur & verba, quam Synodus, quæ congregata in Romana fuerat Eccleſia, plenius hoc audire poſſet, quod etiam factum eſt.*

XL. *Hæc abdicatio intimatur Gregorio PP.*

Nam & Papa Synodum faciente, pergit Paulus Bernriedenſis, *quidam Parmenſis Clericus (* Rolandus appellatus *) Domini Apoſtolici ad injuriam, cum eiſdem literis præſentare ſe non abhorruit, & eaſdem blaſphemias in facie totius Eccleſiæ & conventûs proferre non formidavit.* Et poſt pauca: *Poſtquam verò finito hymno, facturus ſermones exhortationis omnibus Papa conſederat; ille præcurſor Antichriſti, non tribuens honorem Deo, magiſque diligens terrenum, quam cœleſte imperium, ſic eumdem*
„ *Papam alloquitur:* Dominus meus Rex, & Epiſcopi omnes ultra-
„ montani & Italici præcipiendo mandant, ut invaſam ſedem beati
„ Petri & Romanam Eccleſiam amodo dimittas. Non eſt enim dig-
„ num, ſine præcepto illorum, & Imperiali dono tantum honorem
„ ſcandere. *Et converſus Clero Romano dixit:* Vobis dicitur, fratres,
„ ut ad futuram Pentecoſtes ſollemnitatem Regio conſpectui vos

 „ repræſen-

SEC. XI. „ repræſentetis, ſuſcepturi de manibus Regis Papam & Patrem : quia „ hic non Papa, ſed lupus eſſe dinoſcitur rapax. *Ad cujus verba mox Joannes Portuenſis Epiſcopus, morum honeſtate & religione vir præclarus, facto impetu ſurgens, immenſa voce clamavit*; Capiatur. *Tunc Præfectus, facto impetu cum judicibus, militibus & Romanis nobilibus tantum impoſtorem, evaginatis in ipſa Eccleſia Salvatoris gladiis, ante Domini Papæ præſentiam interimere voluit, & feciſſet, niſi pius pater toto corpore ſe ſuper eum projeciſſet, omnibus de ejus morte clamantibus.*

XLI. *Papa nihil permotus atrocitate nuncii*, proſequitur Lambertus Schafnaburgenſis laudatus, *poſtera die cum Clerus & populus ad Synodum frequens confluxiſſet, in auribus omnium literas recitari fecit, & ſic cunctis qui convenerant Epiſcopis id fieri decernentibus, Regem excommunicat, & cum eo Archiepiſcopum Moguntinum Sigefridum, Epiſcopum Trajectenſem Willelmum, Epiſcopum Babenbergenſem Rubertum: cæteris, qui conſpirationis hujus participes extiterant, diem ſtatuit, qua niſi Romæ præſentati cauſam dicerent, novæ hujus & inuſitatæ contra ſedem Apoſtolicam rebellionis, ſimilem ceteris excommunicationis ſententiam ſortirentur: porrò Ottonem Ratiſponenſem Epiſcopum, & Ottonem Conſtantienſem Epiſcopum, & Burchardum Loſanenſem Epiſcopum, Eberhardum Comitem, Udalricum & alios nonnullos, quibus Rex potiſſimùm Conſiliariis utebatur, jam pridem excommunicaverat.*

Gregorius PP. Henricum Regem excommunicat in Synodo Rom. III.

XLII. Paulus Bernriedenſis laudatus Henricum non ſolum excommunicatum, ſed & Regia dignitate privatum, ejuſque ſubditos à ſacramento fidelitatis ipſi præſtito abſolutos teſtatur, poſtquam enim cap. 70. & ſeqq. graviſſimam retulit ſancti hujus Pontificis orationem ad Patres in Synodo congregatos, cap. 75. ait: *His atque aliis nonnullis peroratis, ſancta & magna Synodus dixit: Tua ſanctiſſime pater cenſura, quem ad regendum noſtri temporis ſeculum divina peperit Clementia, contra blaſphemum, invaſorem, tyrannum, deſertorem talem ſententiam proferat, quæ hunc conterat, & futuris ſeculis tranſgreſſionis cautelam conferat.* Et poſt pauca: *gladium exere, judicium exerce, ut lætetur quilibet juſtus cum viderit vindictam, manus ſuas lavet in ſanguine peccatoris. Tandem omnibus acclamantibus, definitum eſt, ut honore Regio privaretur, & anathematis vinculis tam prænominatus Rex, quam omnes aſſentanei ſui colligarentur. Accepta itaque fiducia Dominus Papa, ex totius Synodi conſenſu & judicio, protulit anathema in hunc modum. Beate Petre Apoſtolorum Princeps*, & poſt longam invocationem ſic habet: *Hac itaque fiducia fretus pro Eccleſiæ tuæ honore & defenſione, ex parte Omnipotentis Dei, Patris & Filii, & Spiritus Sancti, per tuam poteſtatem & auctoritatem Henrico Regi, filio Henrici Imperatoris, qui contra Eccleſiam tuam inaudita ſuperbia inſurrexit, totius regni Teutonicorum & Italiæ gubernacula contradico, & omnes Chriſtianos à vinculo juramenti, quod ſibi fecere,*

Eum etiam deponit.

Digitized by Google

fecère, vel facient, abſolvo, & ut nullus ei ſicut Regi ſerviat, interdico. Dignum eſt enim, ut qui ſtudet honorem Eccleſiæ tuæ imminuere, ipſe honorem amittat, quem videtur habere. Et quia ſicut Chriſtianus contempſit obedire, nec ad Dominum rediit, quem dimiſit participando excommunicatis, & multas iniquitates faciendo, meaque monita, quæ pro ſua ſalute ſibi miſi, te teſte ſpernendo, ſeque ab Eccleſia ſua, tentans eam ſcindere, ſeparando, vinculo eum anathematis vice tua alligo, ut ſciant gentes & comprobent, quia tu es Petrus, & ſuper tuam petram filius Dei vivi ædificavit Eccleſiam ſuam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.

XLIII. *Depoſitionis probationes adducuntur.*

Idem ſcribunt Auctor Vitæ Sancti Anſelmi Lucenſis Epiſcopi & Domnizo Presbyter in Vita Mathildis Comitiſſæ; ſed quia abſolutionem à juramento fidelitatis, aut depoſitionis nomen, quo utuntur Hiſtorici ita interpretantur quidam, ut velint per ea tantum intelligi ſuſpenſionem à regni adminiſtratione; & exauctoratum penitus non fuiſſe Henricum ante annum milleſimum octogeſimum in ſeptima Synodo Romana, hic adducenda ſunt verba illius Synodi, ſeu Gregorii VII in ea damnantis Henricum Regem apud Mabillonium in Vita ejuſdem Gregorii cap. 107. Henricus *confuſus & humiliatus*, inquit Pontifex, *ad me in Longobardiam veniens*, anno MLXXVII, ideoque poſt ſecundam Synodum Romanam, *abſolutionem ab excommunicatione quæſivit. Quem ego videns humiliatum, multis ab eo promiſſionibus acceptis de vita ſua emendatione, ſolam ei communionem reddidi; non tamen in regno, à quo eum in Romana Synodo depoſueram, inſtauravi, nec fidelitatem hominum, qui ſibi juraverant, vel erant juraturi, à quo omnes abſolvi in eadem Synodo, ut ſibi ſervaretur præcepi. Et hæc ideo detinui, ut inter eum, & Epiſcopos vel Principes ultramontanos, qui ei cauſa juſſionis veſtræ Eccleſiæ reſtiterant, juſtitiam facerem, vel pacem componerem, ſicut ipſe Henricus juramento per duos Epiſcopos mihi promiſit.* Sed ne quis dicat hæc verba etiam intelligenda de ſuſpenſione à regni adminiſtratione, audiendus Gregorius ibidem, ubi Henricum exauctorando, ut omnes fatentur, ita loquitur: *Quapropter confidens de judicio & miſericordia Dei .... prædictum Henricum, quem dicunt Regem, omneſque fautores ejus excommunicationi ſubjicio, & anathematis vinculo alligo, & ITERUM regnum Teutonicorum & Italiæ ex parte Omnipotentis Dei & veſtra interdicens ei, omnem dignitatem & poteſtatem Regiam illi tollo, & ut nullus ei Chriſtianus ſicut Regi obediat, interdico; omneſque qui ei juraverunt, vel jurabunt, de regni dominatione, à juramenti promiſſione abſolvo.* Quare cum his verbis intelligant omnes veram Henrici Regis depoſitionem, ſuperioribus idem ſignificari, non video cur negent; cum præcipue Gregorius teſtetur, ſe *ITERVM* regnum Teutonicorum & Italiæ Henrico interdicere, omnemque dignitatem & poteſtatem Regiam ei tollerere, quod ſe jam antea feciſſe denotat per illud illud adverbium *iterum*.

SEC. XI.

XLIV. *Multi ad Papam tranſeunt.*

Poſt excommunicationem & depoſitionem Henrici Regis, multi Epiſcopi, Principes & Proceres Teutonici regni ab Henrici communione receſſerunt, ad quod etiam eos movit Willelmi Trajectenſis Epiſcopi miſer obitus, damnatioque æterna, ob defenſas Regias partes, morientis ore denunciata, de qua loquuntur Lambertus Schafnaburgenſis & Paulus Bernriedenſis laudatus cap. 79. & ſeq. *Igitur poſt excommunicationem*, inquit Paulus, *& depoſitionem Regis, domini praeunte gratia, multi nobiles & mediocres ad Deum toto corde converſi præfatum Regem reliquerunt:* Ipſi etiam qui contra Apoſtolicam ſedem conjuraverant ſupplices pœnitentiam poſtularunt. *Nonnulli verò Epiſcoporum gementes tantum facinus, ad Apoſtolicam ſedem diſcalceatis pedibus venerunt, tamdiu ibi perdurantes, quouſque Dominus Papa miſericordiæ manum, & pietatis viſcera eis compatiens aperiret.*

XLV. *Willelmi Epiſcopi Trajectenſis contra Gregorium PP. dicentis terribilis mors.*

Interea Dominus magnum miraculum in Regis & omnium oculis fecit: quo cognito multi eum reliquerunt. Nam poſt excommunicationis diem, Paſchalis diei ſolemnitate cum regio apparatu & comitatu pompatica multitudinis ad Eccleſiam divinitus ſibi clauſam venire nequaquam abhorruit. Juſſu itaque Regis, quidam Epiſcopus [is eſt Willelmus Ultrajectenſis Epiſcopus, cujus terribilem mortem etiam referunt Lambertus Schafnaburgenſis, Hugo Flaviniacenſis & alii] *ſi fas eſt, immò hæreticus & ſimoniacus, ad miſſæ ſe præparavit officium. Tandem perlecto Evangelio, ex more facturus popularem ſermonem Pontifex idem pulpitum conſcendit. Parum autem de tractatu locutus Evangelico, ſtatim ſe ad blaſphemiam Papæ Gregorii cæco corde, menteque veſana prorupit, quæ præ nimio ſui horrore præterire complacuit .... verum tamen eadem blaſphemia, qualis in oculis domini fuerit, continuò ſequens ultio, ſi perpendatur innoteſcit. Nam Paſchalis diei gaudio nondum finito, ſubito cœlum fragrore intonuit, in quo ignis deſcendere cœlitus viſus eſt, qui omnem illam Eccleſiam, omneſque domos regali receptui præparatas repente conſumſit, & lætitiam profanorum commutavit. Epiſcopum verò illum blaſphemum ſubito percuſſum divina ultio interemit. Sed antequam vitam penitus exhalaret, miniſtros ſuo exitio præparatos, quales eſſent compulſus eſt dicere.* „ Video me, „ inquit, igneis loris adſtrictum tetris trahentibus imaginibus ex „ hac vita convelli: ſed tamen ite, & dicite Regi, ut flagitium, „ quod in Deum, & beatum Petrum, ejuſque Vicarium commiſit „ emendet, ne me præeuntem ad inferi loca ſequatur. *Et hæc dicens expiravit.* Bruno in Commentario de Bello Saxonico his addit, Willelmum Trajectenſem Epiſcopum poſt mortem Abbati Cluniacenſi apparuiſſe, ac æternam ſuam damnationem denuntiaſſe; ſed & multos alios Henrici familiares miſere obiiſſe, ut nemini dubium eſſet, ipſos inobedientiæ erga Romanum Pontificem, adulationis erga Regem & ſchiſmatis pœnas dare vindice Deo.

Cum

XLVI. *Gregorii PP. pro Henrico Rege ſollicitudo.*

Cum hæc nihil proficerent, Gregorius compaſſione motus, licet Regem regno privaſſet, & anathemate perculiſſet, literas encyclicas, quæ extant libro quarto Regiſtri Gregoriani, ſuntque 1. & 3. dedit ad omnes Præſules ac Principes, ceteroſque Eccleſiaſticos, & ſeculares quoſcumque Chriſti fideles, tum ut ipſum hortarentur ad pœnitentiam; quod cuperet eum, ſi verè ſcelerum pœniteret, ab excommunicationis nexu liberare, & in regnum reſtituere; tum ut vitaret excommunicatorum & impœnitentium communionem: & interim tamen omnibus Epiſcopis diſtrictè prohibuit, ne quis Regem præſumeret quomodocumque inconſulta ſede Apoſtolica ab excommunicatione abſolvere. Qui ſi perſeveraret impœnitens, tunc inita matura deliberatione, alius eligeretur auctoritate Apoſtolica Rex Catholicus, qui imperium juſte adminiſtraret. Priores Gregorii literæ datæ ſunt *octavo Kalendas Auguſti, indictione decima quarta*; poſteriores *tertio Nonas Septembris, indictione incipiente decima quinta*, anno ſcilicet MLXXVI.

XLVII. *Ad colloquium à Principibus Germaniæ invitatur.*

Sed cum prædicti Regis converſionem, inquit Paulus Bernriedenſis cap. 82. *jamdiu & fruſtra Principes exſpectarent, & ſtatum regni periculoſius in dies diſturbandum, imò ſine capite jam penitus deſtituendum viderent, tandem zelo Dei armati cum Legatis Apoſtolicæ ſedis convenerunt* [Oppenheimii inter Moguntiam & Wormatiam, ſecundùm aliquos, vel Triburiæ è regione Oppenheimii ſecundùm alios] *& eumdem ut eorum conſilio acquieſceret & reſipiſceret, ſatis fideliter rogaverunt: alioquin ſe non ulterius communicare, vel obedire proteſtati ſunt. Hac ille neceſſitate, ſimulatè quidem, ut poſtmodum apparuit, ſe per omnia, & conſiliis Principum, & præceptis Apoſtolici domini obediturum promiſit. Erat autem eorum conſilium, ut dominus Apoſtolicus ad generale colloquium Auguſtam in Purificatione Sanctæ Mariæ* [anni MLXXVII, cum Conventus iſte habitus ſit juxta Lambertum Schafnaburgenſem, XVII Kal. Novembris anni MLXXVI] *tunc proxima veniret: quatenus ibidem cauſa ejus in audientia totius regni legitimè determinari poſſet. Ipſi quoque Principes miſſâ legatione, dominum Papam ad prædictum diem venire ſuppliciter rogaverunt; ad quod iter illum promptiſſimum, ut ſubſcripta ejus litera teſtantur, invenerunt. Rex autem contra promiſſionem ſuam, contra conſilium Principum, hoc ab Apoſtolico per Legatos ſuos voluit extorquere, ne Auguſtam veniret, ſed ut ad ſe Romam venire permitteret, ea utique intentione, ut tanto facilius Papam fallere poſſet, quanto pauciores regni Principes, jam ſæpius aſtutias ejus perpeſſi, diſcutienda ejus cauſa intereſſent. Unde & Papa votis ejus non annuit, ſed ut Principes rogaverant, ad conditum diem venire diſpoſuit, & ſubſequentes Epiſtolas Principibus regni, pro diſponendo itinere ſuo tranſmiſit.* Recitat poſtea Paulus duas Epiſtolas Præſulibus & Magnatibus Germaniæ à Gregorio Papa ſcriptas,

SEC. XI. ptas, quibus etiam cum periculo vitę ſe colloquio affuturum pollicetur. Hæc acta anno MLXXVI.

XLVIII. *Tedaldi Mediolanenſis invaſio, & S. Herlembaldi martyrium.*

Quo eodem anno Mediolani à Clericis Simoniacis & Fornicatoribus Sanctus Herlembaldus, quem ab Alexandro II Eccleſiæ defenſorem conſtitutum eſſe diximus, martyrio coronatus eſt. Gregorius Papa in Synodo Romana anni MLXXIV Gothofredum Mediolanenſis Eccleſiæ invaſorem, ut jam oſtendimus excommunicavit. Anno verò MLXXV, cum Mediolanenſes ſine Præſule eſſe nollent, pro petendo Epiſcopo ultra montes Henrico Regi legationem dirigunt: *Legatis Mediolanenſium*, inquit Arnulphus lib. 4. cap. 9. apud Puricellum, *ex Clero & populo de re præfata Regem adeuntibus, Tedaldus quidam Mediolanenſis Eccleſiæ Subdiaconus capellæ militalat in Regia, cui Rex .... Ambroſianum tradidit præſulatum; poſt habita Gothofredi illius adhuc viventis inveſtitura, & unctione, Attonis quoque Romæ tunc degentis electione. Quid plura? Susceptus eſt præſul ille à Clero & populo, ut pote novarum rerum uſu ...... avido, cui etiam ſuffraganei eidem ipſi, qui Gothofredum conſecraverant manum benedictionis imponunt. Res quidem mira, & cunctis retro temporibus inaudita; ut urbis unius uno dato Antiſtite (*nempe Gothofredo*) ſacrato altero (*ſc. Attone) *uno eodemque tempore tertius erumpat*, nempe Tedaldus. Herlembaldus hæreticis atque ſchiſmaticis, qui Tedaldum recipere volebant, reſiſtens, martyrium paſſus eſt, & quidem poſt feſta Paſchalia, ut Arnulphus in ejus Vita apud Puricellum teſtatur, ubi & aſſerit, Luitprandum Presbyterum Mediolanenſem, aduersùs Clericos concubinarios cum Herlembaldo ſtantem, ab iis naſo & naribus detruncatum. Quod cum accepiſſet Gregorius Pontifex, ad eumdem Luitprandum reſcriptum miſit ab Annotatore Baronii ad annum 1076. num. 9. relatum ex Landulpho Juniori cap. 6. Hiſtoriæ ſuæ MS. apud Puricellum lib. 4. de S. Arialdo cap. 59. Sanctus poſtea Herlembaldus ab Urbano II Sanctis connumeratus eſt, ut ſuo loco dicetur, de Luitprando infra etiam ſermo erit. Tedaldum verò Gregorius Pontifex in Synodo Romana VII excommunicavit.

XLIX. *Henricus Rex à Gregorio PP. abſolvitur.*

Anno milleſimo ſeptuageſimo ſeptimo Gregorius Papa iter aggreſſus cum Mathilde Comitiſſa, ut ſtatuta die Auguſtam cum Principibus Germaniæ veniret, ad diſcutiendam Regis Henrici cauſam, accepit Regem in Italiam advenire, ideoque divertit in caſtellum munitiſſimum Tuſciæ, *Canuſium* dictum, ad quod Rex ſe contulit abſolutionis obtinendæ gratia, ut fusè refert Lambertus Schafnaburgenſis, & paucis verbis perſtringit Paulus Bernriedenſis in ſæpius laudata Gregorii Vita cap. 84. *Interea Rex*, inquit, *propria cauſæ diffidens, & idcirco audientiam totius regni ſubterfugiens, furtivè Italiam cum excommunicatis, contra præceptum Papæ & conſilia Principum,*

Digitized by Google

cipum, intravit; & Apoſtolico ad prædictam diem Auguſtam tendenti, ante Purificationem Sanctæ Mariæ apud Canuſium obviavit; ibique ante portam caſtri per triduum depoſito omni Regio cultu miſerabiliter, ut pote diſcalceatus, & laneis veſtibus indutus, perſiſtens, non prius cum multo fletu Apoſtolicæ miſerationis auxilium & conſolationem implorare deſtitit, quam omnes qui aderant, & ad quos rumor ille pervenit, ad tantam pietatem & compaſſionis miſericordiam movit, ut pro eo multis precibus & lachrymis intercedentes, omnes quidem inſolitam Domini Papæ duritiam mirarentur; nonnulli verò in eo, non Apoſtolicæ ſerenitatis gravitatem ſed quaſi tyrannicæ ſeveritatis crudelitatem eſſe clamarent: denique inſtantiâ compunctionis ejus, & tanta omnium, qui ibi aderant, ſupplicatione Papa devictus, tandem eum relaxato anathematis vinculo, in communionis gratiam, & ſinum ſanctæ matris Eccleſiæ recepit: acceptis ab eo ſecuritatibus, quarum etiam confirmationem per manus Abbatis Cluniacenſis, (ſc. Sancti Hugonis) *& nobilium Comitiſſarum Mathildis,* (Tuſciæ Comitiſſæ) *& Adalaiæ* (conjugis Marchionis Seguſiæ, & Comitis Sabaudiæ, Maurianæque) *& aliorum Principum, Epiſcoporum & laicorum, qui ſibi ad hoc utiles viſi ſunt, in hunc modum ſuſcepit.* SEC. XI.

Refert poſtea Paulus juſjurandum Henrici Regis, quod tale eſt: ,, Ego L.
,, Henricus Rex de murmuratione & diſſenſione, quam nunc habent contra *Sub jurejurando.*
,, me Archiepiſcopi, Epiſcopi, Duces & Comites, ceterique Principes
,, regni Teutonicorum, & alii qui eos in eadem diſſenſionis cauſa ſequuntur, infra terminum, quem dominus Papa conſtituerit, aut juſtitiam ſecundum judicium ejus, aut concordiam ſecundum conſilium ejus faciam, niſi certum impedimentum mihi, vel ſibi obſtiterit: quo tranſacto ad idem peragendum paratus ero. Item, ſi idem dominus Papa Gregorius ultra montes, vel alias partes terrarum ire voluerit, ſecurus erit ex mea parte, & eorum, quos conſtringere potero, ab omni læſione vitæ & membrorum ejus, ſeu captione, tam ipſe, quam qui in ejus conductu, ſive comitatu fuerint, in eundo, ſive ibi morando, ſeu inde redeundo: neque aliud aliquod impedimentum habebit ex meo conſenſu, quod contra honorem ſuum ſit; & ſi quis ei fecerit, cum bona fide ſecundum poſſe meum, illum adjuvabo. Factum eſt illud juſjurandum,. & Rex abſolutionem recepit die vigeſima quinta menſis Januarii, ut teſtatur Domnizo in Vita Mathildis Comitiſſæ his verſibus:.

Ante dies ſeptem, quam finem Janus haberet,
Ante ſuam faciem conceſſit Papa venire
Regem, & cetera apud Baronium legenda.

Lambertus Schafnaburgenſis pœnitentiam Regi impoſitam, ſeu potius conditiones ſub quibus abſolutus eſt fusè recitat, ex quo hæc ſummatie LI. *Conditiones abſolutionis.*

Digitized by Google

SEC. XI. matie referenda duxi. Rex ad caſtellum Canuſium accedens, cùm caſtellum illud triplici muro ſeptum eſſet, intra ſecundum murorum ambitum receptus, foris derelicto omni comitatu ſuo, depoſito cultu Regio, nudis pedibus in laneis veſtibus, frigore aſperrimo, jejunus à mane uſque ad veſperam cum multo fletu perſtitit Romani Pontificis miſericordiam implorans. Cumque hoc ſecundo, tertioque die feciſſet, his poſtremò condicionibus abſolutus eſt, ut die & loco quemcumque Papa deſignaſſet, evocatis ad generale Concilium Teutonicis Principibus, præſto eſſet, & accuſationibus quæ intenderentur reſponderet; & ad Pontificis ſententiam, vel retineret regnum, ſi objecta purgaſſet, vel amitteret, ſi probatis criminibus Regio honore indignus decerneretur: uſque verò ad eam judicii diem, nulla Regiæ dignitatis ornamenta vel inſignia ſibi uſurparet, nihil circa Reipublicæ adminiſtrationem ſuo jure ageret; eoſque, quorum conſiliis ſe, Remque publicam prodidiſſet, à ſua in perpetuum familiaritate amoveret: quod ſi purgatis objectionibus confirmaretur in regno, ſubditus Romano Pontifici ſemper, dictoque obtemperans foret. His & aliis ejuſmodi injunctis conditionibus poſtremò additum eſt. *Si quid horum prævaricaretur, irritam fore hanc, qua nunc tantopere expectata ſit anathematis abſolutionem: quin imò jam pro convicto confeſſoque habendum eſſe, nec ultra pro aſſerenda innocentia ſua audientiam impetraturum, Principeſque regni omni deinceps quæſtione cuncta juſjurandi religione liberatos, Regem alium, in quem communis electio conſenſiſſet creaturos eſſe.* Accepiſſe gratanter Henricum conditiones, & ſervaturum ſe omnia, quam ſanctiſſimis potuit aſſertionibus promiſiſſe, aſſerit Lambertus, cui conſonant Domnizo in Vita Mathildis, & Gregorius ipſe Epiſtola 12. libri 4. ea de re ad Epiſcopos & Principes Germaniæ ſcripta quinto Kalendas Februarii, cum ipſam Regis abſolutionem, ex mox dictis, teſtetur idem Domnizo contigiſſe die vigeſima quinta menſis Januarii.

LII. *Gregorius pp. canonicè ſe purgat.* His addit Lambertus, poſt Regem abſolutum, Pontificem celebraſſe miſſam, cumque ſacratiſſimam Euchariſtiam ſumpturus manu teneret, vocato Rege, ac univerſa adſtantium multitudine, dixiſſe: *Ego jam pridem à te tuiſque fautoribus literas accepi, quibus inſimulabas Sedem Apoſtolicam per ſimoniacam hereſim occupaſſe, & aliis quibuſdam tam ante Epiſcopatum, quam poſt acceptum Epiſcopatum criminibus vitam maculaſſe, quæ mihi ſecundùm ſcita canonum omnem ad ſacros ordines acceſſum obſtruxerint. Et licet multorum idoneorum certè teſtium adſtipulatione crimen refellere queam, eorum ſcilicet qui omnem vitæ meæ ab ineunte ætate inſtitutionem integerrimè noverunt, & eorum qui meæ ad Epiſcopatum promotionis auctores fuerunt: ego tamen ne humano potius, quam divino niti videar teſtimonio, ut ſatisfactionis compendio omnem omnibus ſcandali ſcrupulum de medio auferam, ecce Corpus Dominicum quod ſumpturus ero, in experi-*

experimentum mihi hodie fiat innocentiæ meæ, ut Omnipotens Deus ſuo me- hodie judicio vel abſolvat objecti criminis ſuſpicione, ſi innocens ſum, vel ſubitanea interimat morte, ſi reus. SEC. XI.

Poſt illa terribilia verba cum Pontifex partem Dominici Corporis accepiſſet & comediſſet, populuſque in laudes Dei innocentiæ ejus congratulatus aliquandiu acclamaſſet, tandem ſilentio impetrato converſus ad Regem, *Fac ergo, inquit, fili ſi placet, quod me facere vidiſti. Principes Teutonici regni ſuis in dies accuſationibus aures noſtras obtundunt, magnam tibi molem capitalium criminum impingentes, pro quibus non modo ab omni rerum publicarum adminiſtratione, ſed ab Eccleſiaſtica etiam communione, & ab omnimoda vitæ ſecularis converſatione uſque ad extremum vitæ ſpiritum te ſuſpendi oportere exiſtimant. Petunt etiam magnopere diem & locum ſtatui, audientiamque præſtari canonicè diſcutiendis quæ adverſum te afferant accuſationibus .... Cum ergo bene tibi conſultum cupiam, pro eo quod in calamitatibus tuis ſupplex Apoſtolicæ Sedis patrocinium expetiſti, fac quod moneo. Si te innocentem noſti, & exiſtimationem tuam ab æmulis tuis per calumniam falſis criminationibus impeti, libera compendiosè & Eccleſiam Dei ſcandalo, & te ipſum longæ concertationis ambiguo, & ſume hanc reſiduam partem Dominici Corporis, ut comprobata Deo teſte innocentia tua, obſtruatur omne os adverſum te iniqua garrientium, & me deinceps cauſæ tuæ advocato, & innocentiæ tuæ vehementiſſimo aſſertore Principes tibi reconcilientur, regnum reſtituatur, omnes quibus jam diu Reſpublica vexatur, bellorum civilium tempeſtates in perpetuum ſopiantur.* Sed Rex inopinata re attonitus, & ad tam horrendi examinis neceſſitatem æſtuans, habito cum ſuis conſilio, refugit illud eo prætextu; quod abſentibus accuſatoribus ſuis haud quidquam virium habitura eſſet quæcumque pro experienda innocentia ſua ſatisfactio; proindeque Papam oravit, ut rem integram generali Concilio differret, ut ibi congregatis accuſatoribus, & ſecundum leges Eccleſiaſticas diſcuſſis, tam accuſationibus, quam accuſatorum perſonis objecta refelleret. Cui haud gravatè Papa acquievit.

LIII. *Eamdem purgationem oblatam refugit Henricus Rex.*

LIV. *Rex in priſtina relabitur.*

Poſtquam Rex, communione recepta, à Gregorio Papa diſceſſiſſet, parum attendens ad ea quæ ei in reconciliatione ſua juramento promiſerat, ad ſolitam nequitiam rediit, & ſimoniacorum ſuorum conſiliis contra Papam aſſentire non expavit. *Omnes enim ſimoniaci*, inquit Paulus Bernriedenſis laudatus cap. 85. *eorumque ſocii, quorum tyrannidi ipſe ſanctam matrem Eccleſiam ſubjugaverat, quorum etiam factione jam pridem Apoſtolicam ſedem deauctoriſare tentaverat, ipſi, inquam, omnes ad eum reconciliatum recurrentes, non terrorem, ſed audaciam ab eo, pro perpetrata iniquitate acceperunt; quin etiam in damnatione Apoſtolici apud eum conjurandi locum invenerunt. Ipſe verò ejuſque complices communionem utcumque idcircò feſtinaverunt recipere, quia juxta legem Teutonicorum ſe præ-*

SEC. XI. *diis & beneficiis privandos eſſe non dubitabant, ſi ſub excommunicatione integrum annum permanerent: cujus adhuc unus menſis ſuperfuit, dum ad reconciliationem redirent.* Excommunicatio enim lata fuerat circa finem menſis Februarii anni MLXXVI, & abſolutio impetrata circa finem Januarii anni MLXXVII, ex mox dictis. *Communionem itaque,* pergit Paulus, *non ut ſe corrigerent, repetebant; ſed ut plurimos jam dudum ab illis anathemate ſeparatos ſibi reſociarent; ſicque tanto audacius, tanto crudelius, quanto compluribus ſolita tyrannide ſanctam Eccleſiam opprimere poſſent. Nam ſtatim poſt reconciliationem, ut prædictum eſt, ad priſtinum volutabrum redire, ſed & ſimoniacis, utpote ſui ſimilibus contra Apoſtolicam ſedem aſſentire non dubitarunt.*

LV. *Coronari petens, non exauditur à Papa.* Accepta per fraudem communione, Henricus callide conceſſionem regni, ſeu reſtitutionem in regnum à Pontifice elicere volebat, ut disertè teſtatur idem Paulus cap. 86. *Non multo poſt tamen,* inquit, *Rex ab Apoſtolico regni jam conceſſionem callidè, ut communionem elicere volebat. Miſſa enim legatione humiliter ei ſupplicabat, ut vel eum ſemel apud ſanctum Joannem in Moytia* (ſeu Modoëtia, vulgo Monza, oppido paſſuum millibus decem Mediolano diſſito, ubi Imperatores coronam ferream pro regno Longobardorum à Mediolanenſi Archiepiſcopo ſuſcipere ſolebant in Eccleſia Sancti Joannis) *per Epiſcopos Papienſem & Mediolanenſem, more priorum Regum, coronari permitteret: vel ſi hoc nollet fieri per hujuſmodi Epiſcopos, utpote excommunicatos, ſaltem hoc privilegium Apoſtolica auctoritate cuilibet Epiſcopo concederet exequendum; ob hoc maxime appetens coronari, ut cum communione etiam regnum à Romano Pontifice videretur recepiſſe. Sed Papa calliditatem ejus jam ſatis expertus, nullo modo votis ejus voluit acquieſcere: diligenter ſecum ipſe reputans, ſe quidem eum pro multis criminibus, & maxime pro inobedientia & contumacia Apoſtolicæ ſedi irrogata, à regno depoſuiſſe, omneſque ei juratos ab ejus dominio liberos reddidiſſe: & ob hoc nullatenus eum, ſicut nec alium in Regem à Principibus, utpote liberis hominibus, ſuperponi debere abſque eorum electione. Nam & à toto regno de tot ac tantis injuriis ac perfidiis erat inculpatus, ut de his eum neceſſe eſſet primitus expurgari (ſi tamen hoc aliquatenus poſſet fieri) & ſic demum cum conſenſu totius regni legitime coronari. Rex igitur ea vice quoque, ſimulatâ obedientia apud Moytiam regalia inſignia non uſurpavit: quæ tamen non multo poſt contra bannum Domini Papæ reſumere, & interdicta regni gubernacula uſurpare non timuit.*

LVI. *Principes Teutonici ad Ulmam conveniunt.* Cum itaque terminus à Principibus regni Teutonici, ipſoque Rege coram Legatis Apoſtolicæ Sedis, ad Auguſtam in purificatione Sanctæ Mariæ indictus tranſirat, & Pontifex, qui ad eum diem venire promiſerat à Rege impediretur, Principes *Regem ſubterfugiſſe, & ſe etiam hac vice, ſolita ejus perfidia deluſos eſſe* animadvertentes, ejuſque

verſutiam

verſutiam nec in ipſa reconciliatione, vel poſtea ceſſaſſe certiſſime cognoſcentes, *mox in Suevia apud Vlmam*, ſubdit Paulus, *conventu facto deliberaverunt, ne ſe deinceps ab illo ludificari, vel potius priſtina ejus calliditate periclitari permitterent; ſed ſuæ ſaluti in legitimi Principis electione providerent. In eodem autem Conventu apud Vlmam generalius colloquium ad Forecheim* (munitum Epiſcopi Bambergenſis oppidum) *IV Idus Martii ad novi Regis electionem condixerunt: ad quod etiam Domini Apoſtolici conſilium & auxilium ſibi venire, miſſa legatione poſtulaverunt. Quo audito Papa ad id colloquium Legatos direxit, qui Principes rogarent, ut diſpoſitionem regni uſque in adventum ejus differrent, ſi hoc ſine periculo fieri poſſe ſperarent. Noluit ſane eis hoc ex definito præcipere, ne ſibi jure imputari poſſet, ſi quod periculum ſtatus regni ex illa dilatione incurriſſet.* SEC. XI.

LVII. *Papa liberum tranſitum à Rege Henrico fruſtrà poſtulat.*

Altera autem die poſt dimiſſionem Legatorum, Manegoldus Comes, magnus amator veritatis advenit, cujus relatione Papa de novo Rege conſtituendo certior factus, alium Legatum, Gregorium ſcilicet Romanæ Eccleſiæ Diaconum ad Principes regni deſtinavit: qui eos Apoſtolica auctoritate adventum ejus præſtolari compelleret: eo tamen primitus explorato, ſi Rex, qui adhuc in Longobardia morabatur ab eodem Legato conventus, ſecuritatem facere vellet, ut Domino Papæ tranſitum ad Teutonicas partes, pro ipſius cauſa determinanda concederet. Quod ſi Rex nollet concedere, præcepit Papa, ut Legatus ad ſe rediret, nec Principes cum aliqua dilatione, à providenda regni neceſſitate ſuſpenderet. Item eidem Legato præfatam legationem imponens Papa, dixit inter alia, ſe quaſi pro indicio hujuſmodi ſecuritatem exegiſſe, cujus, inquam, ſecuritatis exhibitio, illum in regnum reſtitui poſſe præſagiret: ſicuti ejuſdem ſecuritatis denegatio, hoc eum non poſſe, ex divino indicio denotaret. Inter hæc verba, Papæ tres digiti ejus dextræ uſque ad medium repente ſanguinei apparuere, quos ſanguine ex naribus profluente maculatos exiſtimans, detergere cœpit: ſed eos ſanguineis notis nullatenus emaculare potuit. Hinc ipſe & reliqui ſapientes, qui hoc miraculum conſpexerunt, aliquid magni per hæc ſigna portendi non dubitarunt. Erant autem ibi tunc præſentes prænominatus Comes Manegoldus & venerabilis Presbyter Erkembertus cum aliis quampluribus in oppido Canuſii in capite Jejunii, quod eo anno contigit in Kal. Martii.

LVIII. *Legatos ad Conventum Forcheimenſem mittit.*

Percepta igitur Legatione ſtatim Legatus ad Regem properavit cum prædicto Comite; ſed Rex ſecuritatem, quam Papa poſtulabat, facere contempſit: unde & ille Legatus ad Apoſtolicum redire non tardavit. At Comes ad proximum Forocheimenſe colloquium venire acceleravit, quo & priores Legati jam pervenerant; qui una tantum die priuſquam præfatus Comes (diſcederet), ab Apoſtolico miſſi fuerant. Hi autem erant Legati, Bernhardus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Diaconus, item alter Bernhardus Abbas religioſus de Maſſilia, fere ſexcentorum Monachorum pater, qui etiam

 ſecum

Digitized by Google

SEC. XI. *ſecum duxit egregium doctorem quemdam nomine Chriſtianum, poſtmodùm Averſanæ civitatis Epiſcopum, cujus opus extat eximium contra Turonenſem Berengarium.* Sed loco *Chriſtianum*, legendum eſſe, *Guitmundum* Monachum Crucis Sancti Leufredi in Normannia, poſtea Epiſcopum Averſanum, cujus Opus adversùs Berengarium extat in Bibliotheca Patrum; obſervat Mabillonius, cum præſertim nullus inter Averſanos Epiſcopos apud Ughellum habeatur *Chriſtianus* dictus. Sed dici poſſet *Guimundum*, vocatum etiam fuiſſe *Chriſtianum*; cum Anonymus Chiffletianus in Opere ſuo de multiplici Berengarii damnatione, eum *Chriſtinum* appellet.

LIX. *Conventus Forcheimenſis celebratur.* Cum Conventus fieret apud Forcheim, Legati Apoſtolici literas Gregorii Papæ attulerunt, continentes quam parum *de promiſſione Regis lætatus fuerit, cum adverſarii Eccleſiæ plus audaciæ quam terroris ex præſentia Regis acciperent*, ut ſcribit Paulus Bernriedenſis laudatus cap. 93. qui pergit: *Ad hoc aiebant eum petere, ut novi Regis electionem, de qua audierat, in adventum ejus differrent, ſi hoc ſine periculo fieri poſſe perpenderent. Peracta igitur Legatione, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Duces, Marchiones, Comites, majores atque minores debitam reverentiam Legatis impendentes, per conſeſſum ſinguli ſurrexerunt, & quot contumeliis, & quot periculis jam ab Henrico Rege affecti eſſent, vel ſe afficiendos fore non dubitarent, Legatis lamentari cœperunt; ſeque totiens inſidias ejus inter ipſa pacis oſcula vix evaſiſſe, ut nec juramento ejus deinceps aliquam fidem exhibere poſſent: hoc quoque addentes, ſe tamdiu eum poſt depoſitionem toleraſſe, non utique ut correctionem ejus, utpote penitus deſperatam, exſpectarent; ſed ut quibusdam occaſionem calumniandi auferrent, qui fortaſſe ei, ſi non tamdiu expectaretur, correctionem interclusam fore conquererentur: totaque illa die cum hujuſmodi querimoniis tranſacta, nec medietatem injuriarum ſibi illatarum enumerare potuerunt.*

LX. *Agitur de novi Regis electione.* In craſtinum prædicti Epiſcopi & Principes, Legatos convenerunt, & conſuluerunt, ſuggerentes nihilominus magnum ſchiſma in regno futurum, niſi illud novi Regis electione anticiparent. Quibus Legati reſponderunt, ſibi quidem optimum videri, ſi novi Regis electio in adventum Domini Papæ ſine periculo differri poſſet: *ceterum proviſionem regni non tam in eorum conſilio, quam in Principum arbitrio ſitam eſſe dixerunt, qui Rempublicam in manibus tenerent, ac totius regni damnum, ſive proficuum optime prænoſſent. Itaque Principes regni de adventu Papæ incerti, ſed de maxima diſſenſione eventura, & periculo, ſi differrent, certiſſimi, acceptâ licentiâ à Legatis, apud Moguntinum Archiepiſcopum convenerunt, & quid eis agendum eſſet ſingulari diligentia invicem tractaverunt: conſiderantes quidem ſe ad nullam dilationem ab Apoſtolico coactos, ſed hoc in eorum arbitrio poſitum eſſe; nec alicui, niſi ſibi ipſis deinceps imputandum fore, ſi dilatio noceret. Inſuper ſe nullius ſubjectionis exhibendæ*

Digitized by Google

exhibendæ Henrico Regi obnoxios, imò per Apoſtolici banni tranſgreſſionem damnandos, ſi aliquam ſubjectionem Regi deinceps exhiberent. Nam Papa priusquam eum anathematizaret, ex parte Omnipotentis Dei, & Sancti Petri & ſua, illi regnum interdixit, & omnes Chriſtianos juramento, quod ſibi feciſſent, vel facturi eſſent, abſolvit; & ut nullus ei ut Regi ſerviret, interdixit; qui poſtea ab eo communionem tantum, non regnum, falſa correctionis promiſſione, recuperavit.

LXI. *Rudolphus Suevus eligitur & conſecratur.*

Principes itaque regni, *ut liberi homines*, pergit Paulus, *Rudolphum Ducem Suevorum, fruſtrà multum renitentem, fruſtraque vel unius horæ inducias ad conſulendum petentem, Regia dignitate ſublimaverunt, virum ſane in humilitate præcipuum, Regio honori ætate, & moribus idoneum; eique ſe debito fidelitatis ſacramento ſubdiderunt, qui utique regnum, non ut proprium, ſed pro diſpoſitione ſibi creditum reputans, omne hæreditarium jus in eo repudiavit, & vel filio ſuo ſe hoc adoptaturum fore penitus abnegavit: juſtiſſimè in arbitrio Principum eſſe decernens, ut poſt mortem ejus liberè, non magis filium ejus, quam alium eligerent, niſi quem ad id culminis ætate & morum gravitate dignum inveniſſent. Hunc igitur Rudolphum tam legitime electum, Archiepiſcopi Moguntinus & Magdeburgenſis cum eorum ſuffraganeis, Legatis Sedis Apoſtolicæ præſentibus & regni Principibus regali inunctione conſecrarunt. Electus eſt autem ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, Ducibus, Comitibus, majoribus atque minoribus in conventu apud Forcheim anno Dominicæ Incarnationis MLXXVII, anno IV venerabilis Papæ Gregorii, in hoc nomine ſeptimi, indictione XV, Idibus Martii. Poſtea die duodecimo apud Moguntiam conſecratus eſt, ideſt VII Kal. April. ubi tunc medium Quadrageſimæ occurrit.* Hæc paulò fuſius narrata ſunt, ut conſtaret falſitatis redargui eos, qui dicunt Rudolphum operâ Gregorii Papæ creatum fuiſſe Regem, quos pluribus refellit Baronius ad annum 1077. Ex his etiam refelluntur, qui volunt Henricum Regem in Synodo Romana anni 1075. non fuiſſe depoſitum, ſed ab adminiſtratione regni tantum ſuſpenſum, ſi enim non fuiſſet verè depoſitus, Epiſcopi & Principes regni Teutonici alterum Regem non elegiſſent, neque hoc paſſus eſſet Gregorius Papa.

LXII. *Succeſſio in regnum Germaniæ antiquatur.*

Denique ex ultimis Pauli Bernriedenſis verbis conſtat in illo conventu Forcheimenſi Germaniæ Proceres omne hæreditarium jus in regnum repudiaſſe, quod poſtea à Romano Pontifice fuiſſe confirmatum teſtatur Bruno in libro de Bello Saxonico, ſcribens Saxones & Suevos ad Forcheimum præſente *Legato qui cuncta de regno utiliter diſpoſita firmaret* conveniſſe; dumque *ſua cuique Deus ſit dira cupido*, ac *multi ſuas ſingulares cauſas interponunt, quas ut* Rex eligendus *ſe correcturum promitteret, volunt, conſenſu omnium comprobatum eſt; & Romani Pontificis auctoritate corroboratum, ut Regia poteſtas nulli per hæreditatem (ſicut ante*

 fuerat

 fuerat conſuetudo) cederet, ſed filius Regis (etiamſi valde dignus eſſet) per electionem ſpontaneam, non per ſucceſſionis lineam Rex proveniret: ſi verò non eſſet dignus Regis filius, vel ſi nollet eum populus, quem Regem facere vellet, haberet in poteſtate populus. Regnum Germaniæ ſucceſſivum quidem erat, ſed non abſolutè hæreditarium; populi enim Regem eligendi quem vellent ex familia Regia jus habebant, ſed de more defuncti Regis filium natu majorem ceteris anteponebant; ideoque regnum Germaniæ hæreditarium ſimul & electivum erat. At in Conventu Forcheimenſi decretum, ut electio non reſtringeretur ad familiam Regiam, ſed omnes ad illam jus impoſterum haberent. Poſt aliquot tamen annos ad priorem morem reditum eſſe ſcribit Annotator Baronii ad eumdem annum MLXXVII num. XI.

LXIII. *Gregorius pp. Robertum Apuliæ Ducem Eccleſiæ reconciliat.*

Eodem anno milleſimo ſeptuageſimo ſeptimo Gregorius Pontifex circa medium menſis Junii in Apuliam perrexit, ubi cum Roberto Guiſcardo Apuliæ & Calabriæ Duce colloquium habuit, ab excommunicatione, qua eum in duabus prioribus Synodis Romanis innodatum eſſe pronuntiarat, abſolvit, ac cum eo fœdus pepigit. Baronius quidem hanc Roberti abſolutionem refert ad annum tantum 1080. ſed invictè refellitur ex Actis Pontificalibus Gregorii VII à Centio Camerario ſcriptis, & in Actis SS. Bollandianis ad diem XXV Maii recitatis, in iis enim cap. 2. narrato Conventu Forcheimenſi, quem certò conſtat habitum menſe Martio anni 1077. Roberti abſolutio his verbis refertur: *Interea venerabilis Pontifex, receptis nuntiis Roberti Guiſcardi, egregii Normannorum Ducis, verſus Apuliam poſt octavas Pentecoſtes iter arripuit, & cum ipſo apud Aquinum colloquium habuit. Congrua itaque ab eo ſatisfactione ſuſcepta, priùs à vinculo excommunicationis eum abſolvit, & conſequenter fidelitatem & homagium ejus recepit, poſtmodum verò jam aſſumtum in ſpecialem B. Petri militem, de totius Apuliæ & Calabriæ Ducatu per vexillum Sedis Apoſtolicæ inveſtivit.* Robertum autem menſe Octobri anni 1076. nondum in gratiam Pontificis rediiſſe, demonſtrat hujus Epiſtola 7. libri 4. ad aliquos Mediolanenſes *data Romæ ſecundo Kalendas Novembris indictione XV*, in qua ait: *Hinc bona Eccleſiæ Normanni multoties perjuri conantur auferre*, &c. *Sed confidimus in Domino, qui ſuperbiam Normannorum paulò ante ſub manu noſtra ſubſtravit, quod adversùs Apoſtolicam ſedem non diu prævalebunt.* Alia hujus rei argumenta refert Annotator Baronii ad annum 1074. num. 8. & ſeq.

LXIV. *Cum eo fœdus init.*

Cum itaque Gregorius VII videret in toto regno Germaniæ, præter quinque Epiſcopos nullum alium reperiri Catholicum, ut tot ſchiſmaticis reſiſteret, fœdus cum eodem Roberto Guiſcardo pepigit, quod Eccleſiæ, ſibique utiliſſimum fore non dubitavit. Primum nos docet Auctor Anonymus vitæ Sancti Gebhardi Salisburgenſis Archiepiſcopi apud Caniſium Tomo VI Antiq. Lect. *Præter Chriſti athletam*, inquit,

noſtrum

noſtrum dominum Gebehardum Archiepiſcopum Saltzburgenſem, Altmannum Pataviensem, Adilberonem Wirtzburgenſem, Hermannum Metenſem, Meginwardum Friſingenſem, præter hos ſolos quinque, in toto regno Teutonico Epiſcopus Catholicus inveniri non poterat. Secundum, ideſt, fœdus inter Gregorium Papam & Robertum Ducem diſertè tradunt Anna Comnena lib. 1. pag. 32. & Guillelmus Apulienſis lib. 4. pag. 34. & ſeq. Anna, poſtquam ſpiritu ſchiſmatico, de querela, quæ inter Romanum Pontificem, & Henricum Germaniæ Regem verſabatur, ſermonem habuit, ait: *Hoc tanto Regis contemptu Pontifex cum magnum ejus in ſe ac formidoloſum concitaſſet bellum, veritus ne ſi Henricus ſe Roberto conjunxiſſet, parum & ipſo antea benevolè affecto erga Papam, ſuſtineri non poſſet impetus amborum ſimul, hunc ſibi matura reconciliatione praoccupandum omninò decrevit. Audito igitur Ducem Robertum Salerni eſſe, Româ ipſe diſcedens, Beneventum eſt profectus: unde convento Duce per Legatos obtinuit ab eo, ut ambo in colloquium venirent. Ad hoc cùm Papa quidem Benevento, cum propriis copiis, Dux Salerno cum ſua & ipſe militari manu ſibi progreſſi eſſent obviam, ubi ambo exercitus in conſpectu mutuo fuerunt, ipſi Principes juſſi, ſtare armatis ſoli congreſſi fœdus pepigerunt, fide etiam quam viciſſim dederunt, acceperuntque jurejurando utrimque firmata. Pactorum hæc fere ſententia fuit: Ut Pontifex quidem Regis* [ſeu Imperatoris] *nomen ac dignitatem Duci tribueret, eidemque auxiliares copias ſubmitteret ubi opus eſſet adversùs Romanos Orientales. Dux verò Pontifici adeſſet in omnibus, quando is, & ubi vellet.*

Annam Comnenam Regis nomine, quo utitur, ſignificare, Pontificem Occidentale Imperium Roberto promiſiſſe, ex eo deducitur, quod Græci alio nomine quam Regis non utuntur, cum de Imperatore Occidentis verba faciunt. Quod confirmat Guillelmus Apulienſis laudatus, ita canens:

Illis Gregorius Beneventum Papa diebus
Advenit: urbs erat hæc Romano ſubdita Papæ,
Atque ſui juris, quia Dux obſederat urbem,
Aegrè Papa tulit, veniam Robertus ut hujus
Impetret offenſa, Papæ properavit ad urbem
Supplicat & pedibus [*ſanctis*] *dans oſcula patris*
Suſcipitur, tanta perſona vigoris honore
Digna videbatur, conſidere Papa coëgit.
Soliloquum cunctis adſtantibus inde remotis
Conſilium tenuère diu, cum Papa fideles
Convocat: ex Papæ ſecretum juſſibus horum
Panditur, allatus liber eſt Evangeliorum.
Dux Papæ jurat, fuerit dum vita ſuperſtes.

Margin: SEC. XI.

Margin: LXV. *Dignitatem Imperialem ei promittit.*

Obſervat

Digitized by Google

SEC. XI.

Obſervaturum fidei ſe jura perennis
Eccleſiæ ſanctæ, totus cui ſubjacet Orbis:
ROMANI REGNI ſibi promiſiſſe coronam
Papa ferebatur: quia Rex Henricus ab illo
Damnatus fuerat, propter commiſſa nefandis
Accumulata modis, nec enim venundare ſanctas
Eccleſias veritus, perverſum dogma colebat
Simonis, & nullum donabat Pontificali
Culmine, præter eos, qui maxima dona tuliſſent.

Quod Guillelmus Apulienſis famam tuliſſe dicit, Richardus Cluniacenſis Monachus, in Hiſtoria ſuorum temporum, quam ſedente Hadriano Papa IV, ideoque medio circiter ſeculo duodecimo ſcripſit, ſine dubitatione aliqua aſſerit apud Ptolemęum Lucenſem in Chronico, qui ad annum 1084. de Roberto ſcribit: *Ipſum Gregorius intendebat Imperatorem facere, vel filium ſuum Boamundum, ut idem Richardus dicit.* Richardum floruiſſe ſub Hadriano IV teſtatur Voſſius in libro de Hiſtoricis Latinis. Ex hoc Guillelmi Apulienſis loco habemus etiam Robertum Guiſcardum anno 1077. & in hoc colloquio, Gregorio Papę juramentum fidelitatis pręſtitiſſe, quod in Regiſtro Gregoriano à Collectore male conjunctum eſt cum anno milleſimo octogeſimo. In eodem anni milleſimi ſeptuageſimi ſeptimi colloquio Robertus inveſtituram Ducatûs Apulię à Gregorio Papa accepit.

LXVI. *Quartam Romæ Synodum cogit.* Anno milleſimo ſeptuageſimo octavo, cum uterque Rex Germaniæ, Henricus ſcilicet & Rodulphus ab Apoſtolica ſede adjutorium requireret, Gregorius Pontifex Romæ in Eccleſia Salvatoris Synodum ordine quartam coëgit, in qua, ut ſcribit Paulus Bernriedenſis cap. 99. decrevit: *Quoniam lis & perturbatio regni in maximum ſanctæ Eccleſiæ periculum & detrimentum quotidie redundare cernitur, placet nobis elaborare pro viribus, quatenus idonei tam religione, quam etiam ſcientiâ pollentes Nuncii è latere ſedis Apoſtolicæ ad partes illas mittantur: qui omnes religioſos & juſtitiæ amatores, in Teutonici regni partibus commorantes, Clericalis & laicalis ordinis viros, & ad hoc opus idoneos convocent, cum quibus, Domini gratia præeunte, aut finem & pacem juſtè componant, aut veritate præcognita, cui parti juſtitia magis faveat ad plenum addiſcere valeant: quatenus pars injuſta deſiſtat, & Apoſtolica auctoritate munita juſtitia, vigoris & auctoritatis robur obtineat.* Refert poſtea Paulus duas Gregorii Epiſtolas, nempe 15. libri 5. Regiſtri ad Præſules & Magnates regni Teutonici, & 16. ejuſdem libri Udoni Trevirenſi Archiepiſcopo, utramque VII Idus Martii datam. Priori ſuam Concilium illis ſignificat, & anathema addit

contra

contra illud impedire volentes; poſteriori verò Trevirenſem Præſulem admonet, ut ſine omni dilatione hac de cauſa ſe intromittat. Eidem præterea Udoni Henrico faventi injungit, ut cum alio Epiſcopo ex parte Rudolphi Romam veniat, ut Legati, quos ipſe in Germaniam, ad diſcordias componendas miſſurus eſſet, ſecurius cum illis ire poſſent. De hac Synodo Bertoldus in Chronico ait: *Idoneos Legatos iterum deſtinavit*, Gregorius Papa, *qui facto generali colloquio cauſam regni juſtè determinarent; & omnes Sydodali ſententia damnavit, quicumque impedirent, ut colloquium fieret. Quod Rudolphus lubentiſſimè voluit fieri: Henricus autem utcumque potuit impedire non ceſſavit. Nam contra Apoſtolicum præceptum, maxima multitudine flagitioſorum adunata, procinctum in Saxoniam paravit, cui Rex Rudolphus apud Struvam cum exercitu obviavit, & illo fugato, ipſe campum victoriæ obtinuit VII Idus Auguſti.*

LXVII. *Acta in ea Synodo.*

In hac eadem Quarta Synodo Romana Guibertum Archiepiſcopum Ravennatem, cujus nefandæ in Gregorium Pontificem molitiones apud Baronium legi poſſunt, & Tedaldum Archiepiſcopum Mediolanenſem ab Henrico Rege intruſum, inaudita hæreſi & ſuperbia adversùs Sedem Apoſtolicam ſe extollentes, Gregorius depoſuit, & antiquum in eos anathema renovavit: Rolandum illum Parmenſem Clericum, qui pro adipiſcendo Epiſcopatûs honore ſuſceperat legationem Conciliabuli Wormatienſis in ipſum Gregorium, excommunicavit, & in perpetuum cenſuit indignum Epiſcopali dignitate: Hugonem Candidum Cardinalem, ſemel & iterum apoſtatam factum, omni Sacerdotali officio privavit & anathemate percuſſit: alioſque tam Eccleſiaſticos, quam laicos, ob varia delicta, contumaciaſque pluribus cenſuris innodavit: ac denique nonnullos canones circa calamitates præſentium ſchiſmatum ac rebellionum ſancivit: quæ omnia videri poſſunt in Actis Synodi inter Epiſtolas Gregorii anno 1078. datas.

LXVIII. *Gregorius quintam Romæ Synodum habet.*

Ubi Romam pervenêre Legati, quos ad Apoſtolicam ſedem miſêre Henricus & Rudolphus Reges, ibidem celebrata eſt menſe Novembri ejuſdem anni 1078. quinta Synodus Romana in Eccleſia Salvatoris, in qua Legati juraverunt quiſque pro domino ſuo, nullis dolis Conventum Legatorum Apoſtolicæ ſedis in Germania habendum impeditum iri. *Anno ab Incarnatione Domini MLXXVIII*, inquit Paulus Bernriedenſis cap. 102. *Pontificatûs verò domini Gregorii Papæ VII ſexto, decimo tertio Kalendas Decembris, indictione II congregata eſt Synodus Romæ in Eccleſia S. Salvatoris, in qua juraverunt Legati Henrici & Rudolphi quiſque pro domino ſuo, quod nullis dolis colloquium Legatorum Sedis Apoſtolicæ in Teutonico regno habendum impedirent.* Idem habet Bertoldus Conſtantienſis Presbyter in Chronico ad eumdem Chriſti annum.

SEC. XI. In hac eadem Synodo quinta Berengariana hæreſis iterum damnata, ipſeque Berengarius ſecundam profeſſionem fidei edidit, quod conſtat ex Anonymo Chiffletiano de Berengarii damnatione multiplici, ſæpe ſuperius laudato, qui hoc ipſo anno MLXXVIII ſcribebat: *Reverendiſſimus Papa Gregorius VII*, inquit, *ſucceſſor Alexandri, iterum eidem Beringerio audientiam in duabus ſynodis generalibus Romæ conceſſit. Sed cum ipſe doctrinam ſuam Catholicæ fidei contrariam denegare non poſſet, iterum ſub juramento eamdem abdicare & fidem catholicam profiteri delegit, ſicut in ſuperioribus Conciliis fecit. Tot igitur Conciliis Berengarianam hæreſim damnatam percepimus, tum ex fidelium relatione virorum, qui eiſdem Conciliis interfuerunt, tum ex Regeſtis Romanorum Pontificum, tum ex ſcriptis religioſorum virorum, qui de his fideliſſimè ſcripſerunt. Nam eadem Concilia noſtris temporibus infra XL annos celebrata reperiuntur, quot anni ab exordio Pontificatûs ſancti Leonis Papæ uſque in præſentem annum computantur, qui eſt ab Incarnatione Domini MLXXVIII* (quo ideo Auctor Opuſculum ſuum ſcripſit). *Unde & adhuc multi vivunt, qui eiſdem Conciliis interfuerunt; qui & nobis de eiſdem Conciliis fideliſſime teſtificati ſunt.* De eadem Synodo hæc ſcribit Bertoldus laudatus: *In Synodo iſta Berengarius Andegavenſis Canonicus, ut ab hæreſi ſua reſipiſceret Synodaliter convenitur, eique induciæ uſque ad proximè futuram Synodum dantur*, ideſt, uſque ad Synodum anni MLXXIX, in qua, ex dicendis hæreſim denuo abjuravit, quam ſubdolis tantum verbis in hac Synodo anni MLXXVIII ejuraſſe videbatur.

LXIX. *In ea Berengarius Hæreſiarcha auditur.*

LXX. *Secundam fidei profeſſionem in ea emittit.*

Berengarius primam fidei profeſſionem anno MLIX coram Nicolao Papa II fecerat, ut in ejus Pontificatu oſtendimus, ſecundam verò edidit in hac quinta Gregorii VII Romana Synodo, quam hactenus ineditam ex veteri codice MS. Mabillonius Tomo 2. Analectorum in Obſervat. de Multiplici Berengarii damnatione in hunc modum exhibet: *Profiteor panem Altaris poſt conſecrationem eſſe verum corpus Chriſti, quod natum eſt de Virgine, quod paſſum eſt in Cruce, quod ſedet ad dexteram Patris: & vinum Altaris poſtquam conſecratum eſt, eſſe verum ſanguinem, qui manavit de latere Chriſti. Et ſicut ore pronuncio, ita me corde habere confirmo. Sic me adjuvet Deus & hæc ſacra.* Veriſimile eſt, inquit Mabillonius, Berengario, poſteaquam primam confeſſionem quaſi proprium Humberti Cardinalis fœtum, tam atrociter ſcripto ſuo à Lanfranco confutato laceraſſet, ut vel ſic omnis cauſandi ac tergiverſandi aditus ei præcluderetur, datam fuiſſe poteſtatem ſuis verbis explicandi propriam de Euchariſtia mentem; quod ipſe præſtiterit, edita hac confeſſione ſecunda, in qua ſubdolis *veri corporis* & *ſanguinis* verbis Catholicam fidem profiteri videbatur: tametſi ſub ejuſmodi ſpecioſis larvis hæreſim ſuam occultabat. Inde factum, ut hæc confeſſio permultis iſtius Synodi Epiſcopis non fecerit ſatis, ideoque remiſſa ac dilata ſit amplior hujus

rei

Digitized by Google

rei diſcuſſio in Synodum anni ſubſequentis, cujus gratia frequentior Epiſcoporum numerus Romam convenire debebat: ac interim Berengarius ad id tempus Romæ reſidere juſſus. Quæ viri doctiſſimi conjectura confirmatur ex verbis Bertoldi numero ſuperiori laudatis, ex quibus conſtat inducias *uſque ad proximè futuram Synodum* Berengario datas eſſe.

LXXI. *Studium Gregorii erga Danos & Norvegos.*

In fine ejuſdem anni milleſimi ſeptuageſimi octavi, nempe decimo tertio Kalendas Januarii Gregorius Pontifex ad continendos in fide Catholica populos extremos orbis borealis, Danos atque Norvegos, Epiſtolam 13. libri 6. dedit ad eorum Reges, ut quoniam propter longinquitatem terrarum, & maximè propter ignotas linguas, valde difficile eſſet eò mittere viros doctos ad erudiendum eos in rebus fidei, mitterent ipſi Romam nobiles juvenes inſtituendos ſacris legibus; quas poſtea docerent in patria.

LXXII. *Synodum VI Romæ celebrat in qua Berengarius tertiam fidei confeſſionem emittit.*

Anno milleſimo ſeptuageſimo nono, menſe Februario ſextam Romę celebravit Synodum Gregorius Pontifex, ad quam remiſſa fuerat amplior Berengarii fidei diſcuſſio, quia ſecunda ejus confeſſio à nobis mox relata, pluribus ſuperioris Synodi patribus non fecerat ſatis. *Gregorius Papa*, inquit Bertoldus in Chronico ad annum 1079. *Synodum Romæ menſe Februario collegit, in qua Berengarius jam tertiò convictus, hæreſim ſuam abjuravit & anathematizavit.* Berengarium tertiam in hac Synodo profeſſionem fidei edidiſſe, docent ejus Acta, quæ extant in Regiſtro Gregoriano poſt Epiſtolam 17. libri 6. & Hugo Flaviniacenſis in Chronico Virdunenſi pag. 214. ubi hæc habet ex Actis Concilii: *Maxima pars panem & vinum per ſacra orationis verba & Sacerdotis conſecrationem Spiritu ſancto inviſibiliter operante converti ſubſtantialiter in corpus Dominicum, quod in cruce pependit, & in ſanguinem, qui de ejus latere fluxit, aſſerebat. Quidam vero cæcitate nimia perculſi figuram tantum adſtruebant. Verùm ubi res cœpit agi, priuſquam tertia die ventum foret in Synodum, defecit contra veritatem niti pars altera. Denique Berengarius hujus erroris Magiſter, poſt longo tempore dogmatizatam impietatem erraſſe ſe coram Concilio confeſſus, veniam poſtulatam ex Apoſtolica clementia meruit, juravitque ſic:* „ Ego Berengarius corde credo & ore confiteor, panem & „ vinum, quæ ponuntur in Altari per myſterium ſacræ orationis & „ verba noſtri Redemptoris ſubſtantialiter converti in veram & propriam „ & vivificam carnem, & ſanguinem Jeſu Chriſti Domini noſtri; & „ poſt conſecrationem eſſe verum corpus Chriſti, quod natum eſt de „ virgine, & quod pro ſalute mundi oblatum in cruce pependit; & „ quod ſedet ad dexteram Patris: & verum ſanguinem Chriſti, qui de „ latere ejus effuſus eſt, non tantum per ſignum & virtutem ſacramenti, „ ſed in proprietate naturæ & veritate ſubſtantiæ, ſicut in hoc Brevi „ continetur, & ego legi, & vos intelligitis. Sic credo, nec contra „ hanc fidem ulterius docebo. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei „ Evangelia.

Digitized by Google

LXXIII. *Berengarius redit ad vomitum, ſed poſtea Catholicus moritur.*

Tunc dominus Papa, ſubjungit Hugo Flaviniacenſis, *præcepit Berengario ex auctoritate Dei omnipotentis, & Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ut de Corpore & ſanguine Domini nunquam ulterius cum aliquo diſputare, vel aliquem docere præſumeres, exceptâ causâ reducendi ad fidem eos, qui per ejus doctrinam ab ea receſſerant.* Tum Pontifex, vel ſaltem anno ſequenti milleſimo octogeſimo dedit Berengario literas commendatitias à Dacherio Tomo 2. Spicilegii pag 503. recitatas, quas & nos quia breves referre non inutile judicavimus. *Gregorius ſervus ſervorum Dei omnibus beati Petri fidelibus ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Notum vobis omnibus facimus nos anathema feciſſe ex auctoritate Dei Omnipotentis Patris & Filii & Spiritûs Sancti, & beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli omnibus, qui injuriam aliquam facere præſumpſerint Berengario Romanæ Eccleſiæ filio, vel in perſona, vel in omni poſſeſſione ſua, vel qui eum vocabit hæreticum: quem poſt multas, quas apud nos, quantas voluimus, fecit moras, domum ſuam remiſimus, & cum eo fidelem noſtrum Fulconem nomine.* Ex hac Epiſtola ſchiſmatici Cardinales numero tredecim, qui à Gregorio Papa receſſerant, ut conſtat ex Epiſtola Bennonis eorum coryphæi adverſus eumdem Pontificem ſcripta, occaſionem ſeu prætextum ſumsêre, ſanctiſſimum Pontificem calumniandi, & aſſerendi eum erroris Berengarii participem fuiſſe, quam calumniam rectè ſuo more confutat Baronius. Porrò Gregorium Papam deceptum fuiſſe ſimulata Berengarii pœnitentia, conſtat ex eo quod anno milleſimo octogeſimo Berengarius Romà reverſus, ad priſtinum errorem declinavit, ac tertiam confeſſionem perfide retractavit, & ſe ad ei ſubſcribendum inductum fuiſſe metu mortis ſibi certò imminentis falsò aſſeruit. Sed tandem eum annos aliquot ante mortem, quæ contigit anno milleſimo octogeſimo octavo, ad Catholicæ fidei communionem rediiſſe, & verum Catholicum vixiſſe, teſtantur Malmesburienſis lib. 3. de geſt. Reg. Angl. & Hildebertus Cenomanenſis Epiſcopus ejus epithaphii conditor. Qua de re legendus libellus, quem Franciſcus Rojus Anteceſſor Andegavenſis in lucem emiſit de hæreſi & pœnitentia Berengarii.

LXXIV. *Gregorius PP. ex Synodo Legatos in Germaniam mittit.*

In eadem ſexta Romana Synodo conquerentibus Legatis Rudolphi Regis adverſus Regem Henricum, quòd omnia ſacra profanaret, Sacerdoteſque & Epiſcopos partim vinculis manciparet, partim trucidaret; complures ex patribus cenſuerunt eumdem Henricum excommunicandum eſſe. Sed diſtulit Gregorius quouſque Colloquio ea de re in Germania à Legatis Apoſtolicæ Sedis habendo definiretur de jure utriuſque Regis. Hæc conſtant ex Actis Synodi, & ex Paulo Bernriedenſi laudato, qui narrat poſtea Legatos Henrici Regis, *qui prædictæ querelæ ſuper eumdem prolatæ præſto fuerunt*, juraſſe iterum compromiſſum, ac promiſiſſe ex præcepto ejuſdem Regis, ſe ad Pontificem venturos *infra terminum Aſcenſionis Domini*, & Legatis Ro-

Digitized by Google

tis Romanæ ſedis in omnibus pariturος *ſecundum juſtitiam & judicium illorum.* Quod itidem Legati Rudolphi Regis jurarunt. Denique recitat Paulus Epiſtolam Gregorii VII præſulibus in Saxonico & Teutonico regno commanentibus, cunctiſque aliis, in qua ait, ſe in hac Synodo ſtatuiſſe, ut nullus Legatis ſuis obſiſtere præſumat, ſed uſque ad diem ab illis ſtatutum firmam pacem omnes obſervent. Legatio autem illa Germanica injuncta eſt Petro cognomento Igneo Cardinali Albanenſi, & Altmanno Patavienſi Epiſcopo, ut tradunt idem Paulus & Bertoldus in Chronico. **SEC. XI.**

Eodem anno milleſimo ſeptuageſimo nono, Eccleſiæ Lugdunenſis ſuper quatuor provincias; Lugdunenſem, Rotomagenſem, Turonenſem & Senonenſem Primatum confirmavit Gregorius Epiſtolâ 34. libri 6. ad Gebuinum Archiepiſcopum Lugdunenſem *data Romæ duodecimo Kalendas Maias, indictione ſecunda*; & Epiſtolâ 35. ejuſdem libri, eadem die data Rotomagenſi, Turonenſi, & Senonenſi Archiepiſcopis præcipit ut Archiepiſcopo Lugdunenſi, ſuper eos ex antiqua Patrum auctoritate, Primati à ſe confirmato obedientiam præſtent. Rodulfus Turonenſis Archiepiſcopus huic decreto ſtatim acquievit, & ea de re Gebuinus, tam ipſi, quam ejus ſuffraganeis gratulatus eſt, ut liquet ex ejuſdem Gebuini literis, à Baluzio in Appendice libri de Primatibus, à Petro de Marca editi, productis. Verùm Richerius Senonenſis Archiepiſcopus, de cujus Eccleſiæ primatu locuti ſumus in Joanne VIII, jura Eccleſiæ ſuæ tueri volens, novo huic inſtituto interceſſit. Sed Urbanum II in Concilio Claromontano, anno MXCV celebrato, Gregorii VII decretum confirmaſſe ſuo loco dicetur. **LXXV.** *Lugdunenſis Eccleſiæ Primatum confirmat.*

Cum Sanctus Stanislaus Cracovienſis Epiſcopus Boleſlaum Poloniæ Regem de graviſſimis delictis ſæpiſſime redargutum, ac vitam emendare contemnentem, ſententia excommunicationis perculiſſet, ab eodem Boleſlao crudeliſſime cæſus eſt, dum in altari Deo miſſæ ſacrificium offerret. Cujus cædes cum ad Gregorium Papam perveniſſet, idem poſt maturam deliberationem, univerſam Gneſnenſem provinciam, ſub cujus Metropoli Cracovia erat, generali interdicto ſuppoſuit: ipſum Boleſlaum & Poloniam omni honore & dignitate Regali privavit, omneſque ſubditos obedientiam ei exhibere vetuit. Cujus ſententiam mox ſecuta eſt divina executio; cum poſt alia mala, ipſe Boleslaus factus eſt profugus ſuper terram, demumque verſus in inſaniam; ac dum errabundus vagaretur, morte præventus, à canibus eſt devoratus anno Domini milleſimo octogeſimo primo, quæ omnia pluribus narrat Longinus, qui Stanislai res præclare geſtas, ejuſque martyrium ex antiquioribus monumentis Hiſtoriæ Poloniæ inſeruit, & ſeorſum copioſiſſimè conſcripſit. Sanctum Stanis- **LXXVI.** *Boleſlaum Poloniæ Regem ob S. Stanislai cædem Regia dignitate privat.*

Digitized by Google

SÆC. XI. laum poſtea Innocentius IV ſolemni ritu colendum indixit, ut ſuo loco dicetur. Ceterum Boleſlaus hujus nominis III, Dux Poloniæ tantum dictus eſt uſque ad annum 1077 quo, ut ſcribit Lambertus Schafnaburgenſis in Chronico, *Regiam dignitatem, Regiumque nomen ſibi uſurpavit, diadema impoſuit, atque in ipſo die Natalis Domini à XV Epiſcopis in Regem eſt conſecratus.* Perperam itaque tam Longinus, quam poſt eum paſſim Hiſtorici Poloniæ aſſerunt, Principes Poloniæ Regium nomen ab Ottone III obtinuiſſe; Lambertus enim loco laudato diſertè aſſerit, Ducem *Polonorum per multos jam annos Regibus Teutonicis tributarium* fuiſſe. Vide dicta num. XXIII. Boleſlao III ſucceſſit in Ducatum Polonorum Wladiſlaus hujus nominis primus. Quidquid ſit, Hiſtorici Poloni fatentur, poſt cædem S. Stanislai Poloniam Reges non habuiſſe ante ſeculum decimum tertium.

LXXVII. *Non vult divinum officium linguâ Sclavonica celebrari.*

Ineunte anno milleſimo octogeſimo, quarto nonas Januarii Gregorius Papa Vratiſlaum Bohemiæ Ducem Epiſtolâ undecima libri ſeptimi eo die datâ redarguit, quod cum excommunicatis communicaret, eidemque licentiam, quam rogaverat, celebrandi officii Divini linguâ Sclavonicâ, omninò denegavit. *quia nobilitas tua,* inquit, *poſtulavit, quod ſecundum Sclavonicam linguam apud vos divinum celebrari annueremus officium, ſcias nos huic petitioni tuæ nequaquam poſſe favere. Ex hoc nempe ſæpe volventibus liquet non immeritò ſacram Scripturam Omnipotenti Deo placuiſſe quibuſdam locis eſſe occultam, ne, ſi ad liquidum cunctis pateret, forte vileſceret, & ſubjaceret deſpectui, aut pravè intellecta à mediocribus in errorem induceret. Neque enim ad excuſationem juvet, quod quidam religioſi viri hoc quod ſimpliciter populus quærit patienter tulerunt, ſeu incorrectum dimiſerunt, cum primitiva Eccleſia multa diſſimulaverit; quæ à Sanctis Patribus, poſtmodùm firmata Chriſtianitate, & religione creſcente, ſubtili examinatione correcta ſunt. Unde ne id fiat quod à veſtris imprudenter expoſcitur auctoritate beati Petri inhibemus, neque ad honorem Omnipotentis Dei huic vanæ temeritati viribus totis reſiſtere præcipimus.* Idem vetuiſſe Alexandri II Papa Legatum jam oſtendimus, ſed Cardinalem Bonam obſervare dudum receptam conſuetudinem in multis provinciis prævaluiſſe.

LXXVIII. *Synodum VII Romæ cogit in qua audiuntur querela contra Henricum Regem.*

Menſe verò Martio ejuſdem anni milleſimi octogeſimi, ſeptimam Romæ congregavit Synodum Gregorius Pontifex, cui *interfuerunt Archiepiſcopi & Epiſcopi diverſorum urbium, nec non Abbatum, ac diverſorum ordinum, clericorum & laicorum innumerabilis multitudo,* inquit Paulus Bernriedenſis cap. 106. qui ſubdit: *Supervenerunt autem & Legati Rudolphi Regis & Principum regni Teutonici, & hujuſmodi querimoniam protulerunt ſuper tyrannidem Henrici.* „Nos ex legatione domi„ni noſtri Regis Rudolphi & Principum ejus conquerimur Deo & „S. Petro, veſtræque Paternitati, & cuncto huic ſanctiſſimo Conci„lio,

Digitized by Google

„ lio, quod ille Henricus, quem vos Apoſtolica auctoritate depo-
„ ſuiſtis à regno, id ipſum regnum contra veſtrum interdictum ty-
„ rannicè invaſit, omnia circumquaque ferro, præda, incendio de-
„ vaſtavit: Archiepiſcopos, Epiſcopos ab Epiſcopatibus ſuis impia
„ crudelitate expulit, & eorum Epiſcopatus ſuis fautoribus in benefi-
„ cia diſtribuit. Per cujus etiam tyrannidem piæ memoriæ Werin-
„ harius Magdeburgenſis Archiepiſcopus occiſus eſt: Adelbertus
„ Wormatienſis Epiſcopus adhuc ab eo contra Sedis Apoſtolicæ
„ præceptum in captione cruciatur. Multa hominum millia ejus fa-
„ ctione ſunt occiſa, quamplures Eccleſiæ ablatis Reliquiis incenſæ,
„ ac penitus deſtructæ. Innumerabilia quidem facinora ſunt, quæ idem
„ Henricus in Principes noſtros perpetravit, eo quòd ſibi contra
„ Sedis Apoſtolicæ decretum ut Regi obedire noluerunt: & collo-
„ quium, quod Vos pro inquirenda juſtitia & pace componenda
„ fieri decreviſtis, ex culpa Henrici & fautorum ejus remanſit. Qua-
„ propter veſtram humiliter imploramus clementiam, ut nobis, im-
„ mò Sanctæ Dei Eccleſiæ, decretam ſacrilego pervaſori Eccleſiarum
„ juſtitiam faciatis.

LXXIX. *In ea Henricum excommunicat & deponit.*

His & talibus, pergit Paulus cap. 107. *Excitatus viri Dei ſpiritus, ſentiens imminere diem, quam ſibi in viſione beata Dei genitrix ad proferendam damnationis ſententiam in eumdem adverſarium Eccleſia deſignaverat, & ne ultra differret, præcipiendo interminaverat, gravi cum dolore, & gemitu parturivit, & auſcultante atque aſpirante Concilio, tandem in hac verba prorupit.* Tum refert Paulus ſententiam excommunicationis & depoſitionis in Henricum Regem à Gregorio prolatam in hæc verba: *Beate Petre Princeps Apoſtolorum, & tu beate Paule doctor gentium, dignamini, quæſo, aures veſtras ad me inclinare.* Et narratis omnibus, quæ huc uſque in hac cauſa acta erant, ſubdit Pontifex: *Quapropter confidens de judicio & miſericordia Dei, ejuſque piiſſimæ matris ſemper virginis Mariæ, fultus veſtra auctoritate, ſæpe nominatum Henricum, quem Regem dicunt, omneſque fautores ejus, excommunicationi ſubjicio, & anathematis vinculo alligo: & ITERUM regnum Teutonicorum & Italiæ ex parte omnipotentis Dei, & veſtra interdicens ei, omnem poteſtatem & dignitatem Regiam illi tollo, & ut nullus Chriſtianorum ei ſicut Regi obediat, interdico; omneſque, qui ei juraverunt, vel jurabunt de regni dominatione, à juramenti promiſſione abſolvo.* Ubi obſervandum eſt, hæc verba, *fultus veſtra auctoritate*, non referri ad auctoritatem Patrum in Synodo reſidentium, ut quidam perperàm ſcripſêre, ſed ad auctoritatem beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, quos, non verò Patres Synodi, alloquitur Gregorius Papa ab initio ſententiæ uſque ad finem, ut eam legentibus manifeſtum eſt: ideoque Gregorius exauctorando Henricum Regem non *dicit auctoritate Concilii id ſe facere*,

SEC. XI cere, ſed *confidens de miſericordia Dei, ejuſque piiſſima matris ſemper Virginis Mariæ* & *fultus auctoritate* Apoſtolorum Petri & Pauli. Iiſdem verbis jam uſus erat Gregorius in prima Henrici depoſitione facta in Synodo anni MLXXVI, in qua ait: *Beate Petre Apoſtolorum Princeps, inclina, quæſumus, pias aures tuas nobis, & audi me ſervum tuum,* &c. *Hac itaque fiducia fretus, pro Eccleſiæ tuæ honore & defenſione, ex parte Omnipotentis Dei, Patris & Filii & Spiritûs Sancti, per tuam poteſtatem & auctoritatem Henrico Regi ...... totius regni Teutonicorum & Italiæ gubernacula contradico,* &c. Sicut itaque in prima depoſitione ſolum Petrum Apoſtolum invocavit, ita in poſteriori Petrum & Paulum; in neutra verò Patrum Synodi auctoritate ſe Henricum Regem deponere aſſeruit.

LXXX. *In eadem Rodulphum in Regia dignitate confirmat.*

Pergit in eadem ſententia Gregorius: *Ipſe autem Henricus cum ſuis fautoribus in omni congreſſione belli nullas vires, nullamque in vita ſua victoriam obtineat. Ut autem Rudolphus regnum Teutonicorum regat & defendat, quem Teutonici elegerunt ſibi in Regem ad veſtram fidelitatem* (nempe Apoſtolorum Petri & Pauli, non autem Patrum Synodi) *ex veſtra parte dono, largior & concedo; omnibuſque ſibi fideliter adhærentibus abſolutionem omnium peccatorum, veram benedictionem in hac vita, & in futura, veſtra fretus fiducia, largior. Sicut enim Henricus pro ſua ſuperbia & inobedientia, & falſitate, à regni dignitate juſtè abjicitur; ita Rudolpho pro ſua humilitate, obedientia, veritate, poteſtas & dignitas regni conceditur.* Et poſt pauca: *Acta Romæ Nonis Martii, Indictione III.* Secundùm hæc Gregorius coronam Rodulpho Regi miſit cum hac inſcriptione:

Petra dedit Petro, Petrus Diadema Rodulpho.

Ita refert Otto Friſingenſis lib. 1. de Geſtis Friderici primi Imperatoris cap. 7. Gotfridus item Viterbienſis in Chronicorum parte 17. refert verſus de Henrico IV Rege, inter quos hi leguntur:

Junctaque Saxonibus conſentit & inclyta Roma,
Aurea Rodulpho tranſmittitur inde corona,
Bella per imperium multiplicata tonant.
Scriptus & inſertus fuit in diademate verſus,
Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodulpho.

Rodulphum in ea Synodo in dignitate confirmatum, tradit etiam Bertoldus in Chronico. Gregorius, inquit, *Rudolphum Apoſtolica auctoritate in Regia dignitate confirmavit.*

LXXXI. *Decretum contra Inveſtituras ibidem renovat.*

Statuit inſuper Pontifex ex eodem Bertoldo, *ut ſi quis deinceps Epiſcopatum, vel Abbatiam de manu alicujus laicæ perſonæ ſuſceperit, nullatenus inter Epiſcopos, vel Abbates habeatur, nec ulla ei ut Epiſcopo ſeu Abbati audientia concedatur.* Acta Synodi addunt: *Inſuper etiam ei gratiam ſancti Petri & introitum Eccleſiæ interdicimus, quouſque locum, quem ſub*

ſub crimine tam ambitionis, quam inobedientiæ (quod eſt ſcelus idololatriæ) cepit, reſipiſcendo non deſerit. Similiter etiam de inferioribus Eccleſiaſticis dignitatibus conſtituimus. Ejuſdem ſententiæ vinculo adſtrictas eſſe declarat omnes perſonas ſeculares, quæ inveſtituram Epiſcopatuum, vel alicujus Eccleſiaſticæ dignitatis dare præſumpſerint. Gregorius itaque in hac ſeptima Synodo Romana, quæ in ſecundo anno milleſimo ſeptuageſimo quinto congregata, de Inveſtituris conſtituerat, confirmavit, & perpetuò obſervari decrevit. SEC. XI.

LXXXII. *Trium Epiſcoporum depoſitionem in ea etiam confirmat.*

In eadem denique ſeptima Synodo Romana trium Epiſcoporum ſchiſmaticorum, Tedaldi nempe Mediolanenſis, Guiberti Ravennatenſis, & Rolandi Tarvicenſis, jam ante in Synodo Romana quarta excommunicatorum, depoſitionem confirmavit, eoſque omni Eccleſiaſtica dignitate indignos judicavit Gregorius: *Item*, inquit, *ſententiam depoſitionis & excommunicationis jam plerumque datam in Thedaldum Mediolanenſem dictum Archiepiſcopum, & Guibertum Ravennatem & Rolandum Tarviſenſem confirmamus & corroboramus.* Quædam alia hoc in Concilio geſta legenda Tomo X Conciliorum & apud Baronium ad annum 1080.

LXXXIII. *Gregorius Papa à ſchiſmaticis deponitur & Antipapa eligitur.*

Quid egerit Henricus poſt ſuam depoſitionem narrat Baronius tum ex Auctore Anonymo ejus Vitæ, tum ex Conrado Urtpergenſi, tum ex aliis, ipſum ſcilicet, facto ſchiſmate, in Brixinenſi Conciliabulo Guibertum Ravennatem Archiepiſcopum in cathedra ſancti Petri Antipapam contra Gregorium erexiſſe. Idem refert Centius Camerarius in libro ſuo Cenſuali cap. 3. ubi narrata excommunicatione à Pontifice in Henricum Regem lata ait: *Rex ubi ſe cognovit per ſententiam Romani Pontificis à conſortio fidelium ſegregatum, triſtis effectus eſt: ſed cum à diverſis diverſa ſibi darentur conſilia, in anxietatis dubio poſitus, quid potius eligeret, ignorabat. Tandem perverſorum Antiſtitum & impiorum Principum ſententia prævalente, apud Brixiam generalem Curiam diſpoſuit celebrare. Convenerunt itaque in loco ipſo plurimi ſeditioſi & infames Epiſcopi, cum multitudine Clericorum & Principum, quatenus in jacturam Domini Gregorii Papæ poſſent aliquid mali ordinare vel ſtatuere, ut inter Romanam Eccleſiam & Imperium diſcordia futuris temporibus fulciretur. Communicato itaque execrabili & deteſtando conſilio, de conſenſu ipſius Regis, elegerunt in Romanum Pontificem, imò Antipapam, Guibertum Ravennatenſem, virum manifeſte perjurum, atque omni malitia & doloſitate plenum. Et quoniam plerumque contigit, ut peccatum ſit pœna peccati, de ſuperbiæ radice proceſſit ad perjurium, de perjurio ad inobedientiam, de inobedientia ad excommunicationem cecidit, & de excommunicatione pervenit ad idololatriam. Hunc talem, ſicut diximus, Rex Henricus adoravit pronus in terram: qui etiam, ſtudente Dionyſio Placentino Epiſcopo, juraſſe aſſeritur, ut ab eo imperii coronam acciperet. Quid plura?*

SEC. XI. *Ita peccatis exigentibus, omnes qui præſentes aderant, mente excæcati ſunt, ut non reſpicerent cœlum, ſed ad ejus veſtigia oſculanda. Heu! proh dolor! ſe pariter incurvarunt. Et his peractis, Rex in apertam hæreſim lapſus, ad propria in Octavis Apoſtolorum regreſſus eſt; Guibertus verò hæreſiarcha, inſignitus Papalibus inſigniis, cum ſuis complicibus pompoſè intravit Italiam.* Bertoldus in Chronico addit, Gibertum *apud Moguntiam Conventu facto, eumdem ipſam electionem à quibuſcumque potuit confirmari* feciſſe. Tempus utriuſque pſeudo-Concilii nos docet Urſpergenſis Abbas in Chronico: *Facta*, inquit, *ſunt hæc VII Kal. Julii, feria V, indict. 3*, quod intelligendum de electione Antipapæ facta apud Brixiam; Conventum enim Moguntinum in Pentecoſte fuiſſe coactum jam antea dixerat. Moguntinus itaque Conventus præceſſit Brixienſem, non verò ſubſecutus eſt, ut indicat Bertoldus laudatus, & in utroque Gregorius Papa à ſchiſmaticis depoſitus.

LXXXIV. *Occiſo Rodulpho Rege Henriciani prævalent.*

Eodem anno milleſimo octogeſimo Henricus cum Rodulpho Rege, die decima quinta menſis Octobris congreſſus eſt, & occiſo Rodulpho totus Saxonicus exercitus in fugam verſus, ut narrat Marianus Scotus: *Eodem die deceſſionis ejus*, ſeu mortis Rodulphi, *in Longobardia milites prudentiſſimæ Ducis Mathildæ fugantur ab exercitu penè totius Longobardiæ apud Wicam prope Mantuam*, inquit Bertoldus in Chronico, qui jam retulerat occiſum Rodulphum *Idibus Octobris, feria V.* Quare dies decimus quintus menſis Octobris Henricianis ita fauſtus fuit, tantumque Catholicis timorem injecit, ut cum Henricum in Italiam pergere fama fuit, qui in Germania & Italia neutras partes ſecuti fuerant, Victoris partes amplexi ſint; eo magis quod ſola in Italia Mathildis Comitiſſa à Pontifice ſtaret. *Poſt ubi verò hæc geſta ſunt*, inquit Centius Camerarius laudatus, ubi de Brixienſi Conciliabulo verba fecit, *evolutis paucis diebus Henricus filius ejus cum exercitu illuſtris Comitiſſæ Mathildis pugnavit, & quia, ſicut fieri ſolet, varius eſt eventus belli, victoriam habuit. His ſucceſſibus provocatus* [Henricus nempe Rex] *venit in Italiam.*

LXXXV. *Gregorius PP. fœdus perpetuæ pacis cum Roberto Duce Calabriæ pangit.*

In hoc rerum ſtatu Pontifex, qui anno milleſimo ſeptuageſimo ſeptimo cum Roberto Calabriæ Duce ac Normannorum capite pacem pepigerat, eumque de ditionibus, quas armis occupaverat, inveſtierat, hoc anno milleſimo octogeſimo Beneventum perrexit, & cum eodem Roberto Guiſcardo pacis perpetuæ fœdus pepigit, ut narrat Willelmus Apulienſis hujus temporis Auctor lib. 4.

Se quaſi victorem percepta morte Rodulphi,
Gaudens Henricus, quem regni depoſitorem
Noverat eſſe ſui, Papam infeſtare laborat,
Romam obſeſſurus magna cum gente venire

Nititur,

Digitized by Google

Nititur, hoc prudens comperto Papa favorem
Curat habere Ducis, ſuccurrat ut ipſe labori
Promptus ad arma ſuo, vires & deprimat hoſtis:
Pacis perpetuæ Beneventi fœdere pacto,
Gregorius Romam remeavit, Duxque Salernum.
Hac Matthæe tibi conſtruxit in urbe decoris
Eccleſiam miri, ſibi nobilis aula paratur.

Fœdere illo inter Pontificem & Robertum Guiſcardum conſtituto, Willelmus Apulienſis ait, Robertum Eccleſiam in honorem ſancti Matthæi Salerni conſtruxiſſe, cujus corpus eodem anno milleſimo octogeſimo Salerni repertum; qua de re Alphanus Archiepiſcopus Salernitanus Pontificem monuit, qui ei Romæ *XIV Kal. Octob.* hac de re reſcripſit Epiſtolam 8. libri 8. hortatuſque eſt, ut Robertum moneret, quò auxilium tanti patroni ſibi, ſuiſque promereretur.

Anno milleſimo octogeſimo primo Gregorius Papa octavam Romæ congregavit Synodum, in qua Henrici Regis & omnium ejus fautorum confirmata excommunicatio eſt; Arelatenſis & Narbonenſis, Epiſcopi depoſiti; Ildimundus & Landus Campaniæ tyranni anathemate confixi, ut hujus Synodi, cujus nihil aliud ſupereſt, Acta Tomo X Concil. relata, teſtantur. In eadem Synodo Guibertum Antipapam iterum anathemate percuſſum, indicat Domnizo in Vita Comitiſſæ Mathildis, ubi & de perſecutione per eum & Henricum renovata, his verſibus:

LXXXVI. *Octavam Romæ Synodum celebrat.*

Actibus & verbis exprobrat ſchiſma Guiberti,
Perpetuo damnans anathemate ſchiſmata tanta.
Naſcitur hinc cunctis ingens tribulatio juſtis:
Mucronem Regis pia pars quam maxime ſentit.
Sedibus expulſi ſunt Pontifices quoque multi,
Flagris afflicti, vinclis in carcere ſtricti.
Rex & Guibertus faciunt juveneſcere tempus
Neronis priſci, &c.

Hoc enim eodem anno milleſimo octogeſimo primo Henricum cum Antipapa Guiberto in Italiam veniſſe ſtatim oſtendo.

LXXXVII. *Henricus in Italiam pergit.*

His temporibus, inquit Bertoldus in Chronico ad annum 1080. *Henricus Rex totam Italiam adeo conturbavit, ut nullus ſecurus ad limina Apoſtolorum poſſet ire, qui non prius abjuraret, quod ad Papam Gregorium diverſurus non eſſet*, ideſt, qui non polliceretur, ſe ſe Gregorium pro Papa non agniturum, poſt mortem ſcilicet Rodulphi Regis, & victo-

SEC. XI. riam de exercitu Mathildis Comitiſſæ reportatam. Tum ad annum 1081 ait Bertoldus: *Henricus poſt obitum Regis Rudolphi Veronam in Paſcha venit, & inde ad invadendam Romam, cum ſuo non Apoſtolico, ſed apoſtata Guiberto, utpote Domini Apoſtolici non ſemel perjuro, & anathematizato profectus, ſed mox regreſſus eſt.* Lupus verò Protoſpata ad eumdem annum: *Alemannorum Rex Henricus venit Romam, ut ejiceret exinde Papam Gregorium.* De eadem Henrici Romana profectione hæc habet Auctor Anonymus Vitæ Henrici à Reubero editus: *Igitur cum exercitu Romam pergebat, proterens in via quidquid obſtabat, oppida fregit, tumida preſſit, ardua curvavit, factiones diſſipavit.*

LXXXVIII. *Gregorii PP. ſollicitudo.* Gregorius Pontifex in his rerum anguſtiis ſcripſit ad Altmannum Epiſcopum Patavienſem & ad Abbatem Hirſaugienſem Epiſtolam 3. libri 9. Regiſtri, qua utrique ſignificat, defuncto Rodolpho Rege omnes ſibi ſuadere, ut Henricum, *cui ferme omnes Italici favent*, in gratiam recipiat, monetque ut Mathildem Comitiſſam certiorem faciant, an præſidium contra Henricum expectare debeat; & Ducem Welfonem, alioſque moneant, ut fidem beato Petro ſervent, atque omnes hortentur, ne Regis electio temere fiat; ſed Deum exorent, ut inimici reſipiſcant, & Eccleſiæ ſuæ deſenſorem tribuat: *Si verò*, inquit, *filia noſtra Mathildi, cujus militum animos ipſi perpenditis, à vobis ſuffragatum non fuerit, quid aliud reſtat, niſi ut cum ſui reſiſtere recuſaverint, quam utique hac in re pro inſana habent, ipſa vel coacta paci illius acquieſcat, aut quidquid poſſidere videtur, amittat.* Epiſcopus Pataviensis & Abbas Hirſaugienſis Sedis Apoſtolicæ Legati erant in Germania; verùm ibi Catholici in minori numero, quam ſchiſmatici erant, & in Italia milites Pontificii, ob infelices anni ſuperioris eventus, ita animo depreſſi, ut ſapientioribus videretur pacem faciendam, ſi æquas Henricus Pontifici conditiones offerret, ut inquit Florentinius in Comment. Rerum ad Mathildem Comitiſſam pertinentibus lib. 2.

LXXXIX. *Gregorius PP. & Henricus Rex à Roberto Calabriæ Duce auxilium petunt.* Anna Comnena lib. 2. pag. 33. refert, Gregorium Papam miſiſſe ad Robertum Calabriæ Ducem, qui ex fœdere auxilia poſcerent, & ad eumdem Ducem veniſſe etiam Henrici Regis Legatos, qui Regis ſui nomine ab eo auxiliares copias ad Romanæ urbis oppugnationem peterent, & Normannum utrumque irriſiſſe. Sed fallitur, vel fallit Anna Comnena; ex Guillelmo enim Apulienſi hujus temporis Scriptore, conſtat Robertum, ob bellum Dalmaticum, Pontificis petitioni ſatisfacere non potuiſſe. De Legatione quippe Henrici ad Robertum verba faciens, ait:

Ante tamen paulò quàm tranſeat, accelerare
Hunc Regis mandata monent, quem Papa notarat
Regno privari cenſens: ut conſerat illi

Auxilium

Digitized by Google

Auxilium contra Papam, tumidoſque Quirites,
Qui facti fuerant non cum ratione rebelles:
Tempore Rex Romam veniens obſederat illos.
Dux quanquam placidi dederit reſponſa favoris:
Legati redeunt ſine quolibet emolumento.
Gregorio Papæ, cui pura mente favebat,
Omnia notificat, damnati nuncia Regis,
Seque fatetur iter nullatenus illud iniſſe,
Adventum hoſtilem prænoſcere ſi valuiſſet:
Sed quia jam tantos compleverat ipſe paratus,
A tantis ſe poſſe negat deſiſtere cœptis.

Ipſamet Anna Comnena loco laudato, poſt recitatam Roberti Ducis ad Gregorium Papam Epiſtolam, ſubdit: *Papa autem catenus duntaxat rationem habuit, quatenus Rogerio filio, quem Apuliæ præfecit univerſæ, & fratri ejus Borytila mandavit, ſi quando ab eo Romana ſedes auxilium flagitaret adversùs Henricum Regem, promptiſſimè in ipſum pergerent, & pro facultate auxiliarentur.* Sed, ut notat Ducangius ad locum illum, loco, *Borytila*, legendum, *Lorytila*, quem vulgò Robertum Comitem Lorytelli Scriptores appellant, quique erat Roberti non frater, ſed ex fratre nepos, ut liquet ex Orderico lib. 3. & 7. Non irriſit itaque Pontificem Robertus Dux, ut falsò ſcribit Anna Comnena.

Henricus Rex Romam cum exercitu tendens, omnem ſuum furorem in Mathildem Comitiſſam convertit, qua de re audiendus Presbyter Pœnitentiarius in Vita Sancti Anſelmi Epiſcopi Lucenſis cap. 4. de Henrico Rege loquens: *Ille ergo*, inquit, *quaſi novo tyrannidis aucupio, tunc incœpit univerſarum Eccleſiarum tam prædia, quam omnes pene theſauros earum militibus diſpertiri: quos & omnes parti ſuæ agglutinat præter admodum paucos, quos reſervavit ſibi Dominus, ut non curvarent genua coram Baal. Collecto igitur exercitu Romam tendit, atque primo mox ingreſſu omnem furorem ſuum in ſupradictam dominam Mathildem convertit; villas incendit, caſtella diruit: quæ tamen, divina ſe protegente miſericordia ſuſtinuit.* Et paucis interpoſitis ſubdit: *Illa nobiliter & magnificè, inſolito mulierum more, plus dico quam viriliter agebat, nullum fere periculum metuebat. Quiſnam Potentum unquam ſuum, ut illa, deduxit exercitum? Receſſerunt tamen ab illa plurimi ſuorum, & abierunt retrorſum. Separati ſunt, inquam à nobis, quia non erant ex nobis: nam & Angeli quidam de cœlo deciderunt, aliis ſic corroboratis, ut cadere amplius non valerent. Corroborati ſunt & hi, qui permanſerunt, tum ex dulcedine paſtoralis ſapientiæ, tum ex benevolentia & hilaritate tam deſiderabilis matronæ, &c.*

XC.
Sola Mathildis Comitiſſa ſe Henrico opponit.

SEC. XI.

XCI. *Gregorius PP. ab Henrico Romæ obſidetur.*

Progreſſus tamen Henricus, inquit Albertus Stadenſis, Romam advenit, habens in comitatu ſuo Liemarum Bremenſem Archiepiſcopum, penes quem tunc ſumma conſilii erat: & reſiſtente ei Papa cum Romanis, ante caſtellum Sancti Petri caſtra poſuit: ibique crebris Romanorum incurſibus per biennium infeſtatus, parva manu multa viriliter egit. Ita Albertus. Quibus congruentia ſcribens Sigebertus, ait Henricum expugnaſſe loca vicina Romæ, obſediſſeque Leoninam civitatem, quæ ambit Baſilicam Sancti Petri, ſed non cepiſſe, niſi anno milleſimo octogeſimo tertio.

XCII. *Roma iterum ab Henrico obſidetur.*

De ſecunda Romanæ urbis obſidione ab Henrico Rege loquitur Hugo Flaviniacenſis in Chronico ad annum MLXXXII. *Adhuc Romanæ urbi*, inquit, *Dominus Gregorius præerat, quam Wibertiſtarum* (ſeu ſectatorum Wiberti, vel Guiberti Anti Papæ) *jam eſſet facta conſpiratio, non tamen promotio. Vbi verò & promotio ejus execratione ſua illa quaſi auctoriſata eſt, & judicatum eſt ab impiis & perjuris hoſtili manu Romam aggrediendam, ut Papa, qui populi obſequio & amore cum gratia Dei protegebatur, cum injuria & dedecore à ſede propelleretur; eò uſque res devenit, ut Rex cum Papa ſuo, exercitu innumerabili fultus, Romam tenderet, & in itinere quotquot poterat ad adorandam ſtatuam, in ea imaginem beſtiæ compellebat.* Lupus Protoſpata in Chronico hujus ſecundæ obſidionis mentionem facit ad eumdem annum ſcribens: *Henricus obſedit Romam, ut vi introiret, & faceret ibidem Papam Ravennenſem Archiepiſcopum, ſed minime potuit.* Ejus denique obſidionis meminit ad eumdem annum Bertoldus in Chronico: *Henricus autem in Italia aſſumpto apoſtata ſuo Guiberto iterum Romam inviſurus proficiſcitur, adunata multitudine ſchiſmaticorum: ibique in æſtate moratus, pene incaſſum laboravit, niſi quod milites ſuos quibuſdam caſtellis, ut facerent guerram Romanis impoſuit, quia eum nec hac vice Romam intrare permiſerunt. Ignem quoque in domum Sancti Petri per quemdam traditorem immittere voluit, ſed Dei miſericordia protegente non potuit. Cogitavit enim, ut die improviſo portas irrumperet, ſi Romani derelictis propugnaculis ad incendium reſtinguendum concurrerent, unde ignem domibus quibuſdam S. Petro contiguis immitti fecerunt. Sed domnus Apoſtolicus huic verſutiæ obviavit. Nam primùm viſo incendio, omnes milites Romanos ad propugnacula defendenda tranſmiſit, ipſeque ſolus fiducia S. Petri fretus, facto ſigno crucis contra incendium, ignem progredi ulterius non permiſit.*

XCIII. *Henricus contra Mathildem in Longobardiam revertitur.*

Igitur Henricus capto venerabili Epiſcopo de Sutria, aliiſque nonnullis, ſuoque apoſtata Guiberto in Tiburtina urbe ad infeſtandos Romanos derelicto, ipſe Longobardiam revertitur, annoque tantum ſequenti MLXXXIII Romam tertiò obſidione cinxit.

Henricus itaque anno milleſimo octogeſimo ſecundo Româ relicta in Longobardiam venit, & quidem, ut ſcribit Lupus Protoſpata in Chronico,

Chronico, *ad debellandam Mathildæ provinciam, quæ cum Papa tenebat Gregorio.* Mathildis enim ad defenſionem Pontificis armata ſtabat, & continuò excurrebat, expugnabatque loca, quæ partes ſchiſmaticorum Longobardiæ ſequebantur, ut refert in ejus Vita Domnizo. Et quia poſt tot expenſas ei deficiebat pecunia, obtinuit à Sancto Anſelmo Epiſcopo Lucenſi, cujus curæ eam Gregorius VII commendarat, ut bona, quæ ipſa & deceſſores ejus, Eccleſiæ Canuſinæ dederant, ad hoc bellum inſumere poſſet, à ſe poſtea reſtituenda. Tegnagelius in Syntagmate *Veterum monumentorum pro Gregorio VII*, libros duos Domnizonis Presbyteri de Vita comitiſſæ Mathildis edidit, eiſque præpoſuit Relationem de Theſauro Canuſinæ Eccleſiæ Romam tranſmiſſo, cujus eſt initium: *Anno Domini MLXXXII comitiſſa Mathildis cum Epiſcopo Anſelmo, qui & vicarius erat Papæ Gregorii VII, in illis diebus in Longobardia, theſaurum Eccleſiæ Canuſinæ poſtulavit Abbati Gerardo, qui tum præerat præfatæ Eccleſiæ, dirigendum PP. pro defenſione Romanæ Eccleſiæ, quæ illo tempore perſecutionem grandem habebat à Guiberto hæreſiarcha. Itaque prænominatus Abbas unà cum congregatione fratrum fidelem amorem & dilectionem habens in B. Petro & Romana Eccleſia, Vicario ejus ex Comitiſſæ petitione alacriter theſaurum obtulit,* &c. Quare Guibertus Antipapa fruſtrà Sanctum Anſelmum ſollicitavit, ut à Mathilde recederet, ut conſtat ex ejuſdem Sancti libro primo contra Guibertum.

XCIV. *Hermannus fit Germaniæ Rex.*

Hoc eodem anno milleſimo octogeſimo ſecundo, teſte Mariano Scoto in Chronico, *Catholici per Saxoniam conſtituti ex conſtantia domni Apoſtoli* (legendum, Apoſtolici) *roborati, conſtituerunt ſuper ſe Regem Hermannum. Iſte Hermannus fuit Lotharingus, vir ſapiens, modeſtia, genere & fortitudine inſignis.* Chronographus Magdeburgenſis à Meibomio editus, diem inaugurationis ſeu unctionis in Regem notavit, ſcribens Hermannum in Natali Sancti Stephani, ſeu die vigeſima ſexta menſis Decembris à Sigefrido Moguntino Archiepiſcopo Regem unctum eſſe.

XCV. *Henricus tertiò Romam obſidet.*

Nova hæc Regis Germaniæ electio terrorem Henrico nonnihil incuſſiſſe videtur, quam ob rem anno ſequenti milleſimo octogeſimo tertio Romam tertiò obſidens ne ad novum parandum bellum adverſus novum Regem revocaretur in Germaniam, doloſis artibus res componere velle cum Gregorio Papa ſimulavit, ut quem armis hactenus expugnare non potuerat, inſidiis ſuperaret. Qua de re audiendus Centius Camerarius in libro MS. cenſuali Acta Pontificalia continente, in eo enim cap. 3. hæc leguntur: *Sic tertio quoque anno idem Rex ad obſidendam Romam reverſus eſt: ſed quia ſe ipſum excommunicatum, à Cluniacenſi Abbate,* (nempe Sancto Hugone) *atque aliis religioſis Deum timentibus pro certo cognovit, ut eorum ſimplicitatem melius*

SEC. XI. *melius circumvenire poſſet, ad callida ſe argumenta convertit. Poſt captionem itaque Oſtienſis Epiſcopi* (ſcilicet Ottonis, poſtea Papæ ſub nomine Urbani II) *& aliorum multorum, quos præcepit abſolutos dimitti; univerſis Romam viſitare volentibus firmam ſecuritatem dedit, quam juramento publicè confirmavit; & ut popularem favorem omninò conſequeretur & gratiam, in publico dixit, quod à Domino Gregorio Papa Imperialis coronæ dignitatem vellet accipere. Quod poſtquam populus Romanus cum religioſis viris audivit, non mediocriter lætati ſunt omnes, & ad veſtigia Pontificis lachrymabiliter accedentes, ipſum cum magna inſtantia exoraverunt, ut patriæ jam fere perditæ miſereretur, & paterna clementia condoleret. Pontifex autem, qui pro juſtitia & Eccleſiaſtica libertate tuenda, ſi rationabilis cauſa exigeret, mortem ſubire paratiſſimus exiſtebat, conſtanter in hunc modum reſpondit:* „Ego verſutias & calliditates Regis frequenter expertus ſum; ſed ſi vult in iis, in quibus manifeſtè peccavit, Deo „& Eccleſiæ ſatisfacerè, ipſum libenter abſolvam, ac Imperialem „ſibi coronam cum benedictione imponam; alioquin nec debeo, „nec poſſum vos in hac parte nullatenus exaudire. *Quod verbum cum Rex remordente conſcientia denegaret facere, & populus Pontifici per plures dies vehementer inſtaret, ut abſque ſatisfactione Regem ſuſciperet, & Pontifex ad eorum cæcas preces omnino permaneret immobilis; Rex paulatim cœpit popularem favorem pecunia & terrore ſibi acquirere.* Romam tamen penitus obtinere non potuit, unde Lupus Protoſpata ad annum 1083. ſcribit, Henricum *menſe Junio, relicto ibidem præſidio ac filio*, cum XL obſidibus Româ receſſiſſe *in partes Tuſciæ.* Urſpergenſis verò Abbas ait, Henricum anno 1083. caſtra poſuiſſe *ad occidentalem partem caſtelli Sancti Petri*, & poſtea addit: *Capta eſt urbs IV Non. Junii, feria ſexta ante octavam Pentecoſtes.* Sed id intelligendum eſſe de Leonina civitate, quæ ambit Baſilicam Sancti Petri, diſerte ſcribit Sigebertus in Chronico ad annum 1083. & ſequentia confirmabunt.

XCVI. *Gregorius nonam Romæ Synodum habet.*

Sed antequam ea referamus, obſervandum eſt Gregorium Papam, capta Leonina urbe ad Lateranenſe palatium ſe contuliſſe, ibique Synodum, ordine nonam celebraſſe, & quidem, ut inquiunt Acta, *XII Kalendas Decembris, anno Pontificatus* ejus *undecimo*, ideoque menſe Decembri anni 1083. non verò anni 1084. ut in iiſdem Actis legitur, eo enim anno, menſe Novembri Pontifex Romæ non erat, & annus Pontificatus ejus duodecimus in curſu erat. Huic Synodo interfuerunt Archiepiſcopi, Epiſcopi & Abbates Campani & de Principatibus atque Apulia, pauci quoque Gallicani. In ea queſtus eſt Pontifex de Henrico Rege, qui Oſtienſem Epiſcopum de Apoſtolica legatione redeuntem, contra fas & juramenti fidem *capi juſſit ſive permiſit.* Ceterum dominus Apoſtolicus in eadem Synodo *de fidei forma, & Chriſtianæ religionis converſatione* (legendum forſan conſervatione) *ſed & de robore, animique*

conſtantia

conſtantia ad præſentem preſſuram neceſſaria, ore non humano, ſed Angelico SEC. XI. *potenter ediſſerens, die tertia totum ferme Conventum in gemitus & lachrymas compulit, ſicque Concilium Apoſtolica benedictione lætificatum in pace dimiſit.* Hæc ex Actis in editione Labbei.

Ex Longobardia Romam rediit Henricus Rex circa finem anni milleſimi octogeſimi tertii, die enim vigeſima quinta Decembris ejuſdem anni Romæ erat, ſi Abbati Urſpergenſi fides. Hic annum à Natali Christi incipiens, ad annum 1084. ſcribit: *Henricus Natale Domini Romæ apud ſanctum Petrum celebravit.* Huic conſonat Bertoldus in Chronico, tradens: *Henricus in Romanorum finibus hyemavit, ibique Guibertum Ravennatem ſuum Romam venturum expectavit, ut ab eo apud ſanctum Petrum incoronaretur, eò quod Gregorium Papam ad hoc flectere non poſſet, ut eum niſi legitimè reconciliatum, incoronare vellet.* Tum menſe Martio Gregorium è Laterano expulit, Bertoldus enim ſubdit, Henricum maximam pecuniam, quam ei Alexius Imperator Conſtantinopolitanus miſerat, ut Robertum Calabriæ Ducem, Gregorio VII addictum bello appeteret, ad conciliandum ſibi vulgus Romanum expendiſſe, *cujus adjutorio Lateranenſe palatium feria quinta ante Palmas* (die nempe XXI Martii) *cum ſuo Ravennate Guiberto intravit. Nobiles autem Romani, præter admodum paucos, cum domino Papa Gregorio tenuerunt, qui & XL obſides ei dederunt.* Eo die ſe Romam intraſſe, aſſerit ipſemet Henricus in Epiſtola, quam ſcripſit ad Theodericum Virdunenſem Epiſcopum Tomo 12. Spicilegii Dacheriani recitata, in qua ait, ſe *Romam in die ſancti Benedicti* intraſſe, ideoque die XXI Martii, quæ anno 1084. concurrebat cum feria quinta ante Dominicam Palmarum.

XCVII. *Henricus Romam capit.*

Poſtridie quam Henricus Romam cum Guiberto Antipapa ingreſſus eſt, die ſcilicet XXII menſis Martii feria ſexta ante dominicam Palmarum, hic inthronizatus eſt apud ſanctum Petrum & Clemens III nominatus. Bertoldus quidem in Chronico ait, eum inthronizatum anno 1083. ſed cum in laudatis Actis à Centio Camerario ſcriptis, & in Chronicis Urſpergenſis Abbatis, ac Sigeberti Guiberti inthronizatio referatur ad annum 1084. major fides iis, quam Bertoldo adhibenda. Urſpergenſis ad eum Christi annum ait: *Wipertum Ravennatem Epiſcopum in Apoſtolicum* præfecit Henricus Rex *XI Kal. April. feria ſexta, ante diem Palmarum,* qui characteres conveniunt anno 1084. Certè die XXVI menſis Januarii ejuſdem anni Guibertus nondum erat inthronizatus, nam Rubeus lib. 5. Hiſt. Ravenn. pag. 309. & ſeqq. refert exordium literarum ab iſto Antipapa datarum, quod tale eſt: *Anno Dominicæ Incarnationis MLXXXIV, regnante vero Henrico filio quond. Henrici Imp. anno XXVIII, die XXVI menſis Januarii, indict. VII in capitulo ſancti Apollinaris in claſſe: domino ſancto & meritis beatiſſimo atque Apoſtolico patri patrum domino Wiberto ſanctæ Catholicæ Ravennatis Eccleſiæ Archiepiſcopo.*

XCVIII. *Guibertus Antipapa inthronizatur.*

Digitized by Google

SEC. XI. *piſcopo.* Imò die XVII Martii nondum ea inthronizatio facta fuerat, idem quippe Rubeus addit alias extare tabulas ſcriptas, *Guiberto Archip. electo Papa electo, XVI Kal. April. Indict. VII*, quæ anno 1084. in curſu erat.

XCIX. *Ordinatur, & Clemens III appellatur.* Sanctus Gebehardus Salisburgenſis Archiepiſcopus de Guiberti conſecratione ſeu benedictione ad Herimannum Metenſem Epiſcopum ita ſcribit, Hugone Flaviniacenſi referente: *Ipſorum autem excommunicatorum nullus eum conſecrare* (ideſt benedicere), *vel potius exſecrare præſumpſit, præter Mutinenſem & Aretinum Epiſcopos, qui ambo pro ſuis criminibus jam annis tribus officio & communione caruerunt. Sed hi, etiamſi officium & communionem haberent, & Romana Sedes Paſtore vacaret, nullum tamen eidem ſedi Pontificem ordinare poſſent. Hujus enim ordinationis privilegium ſolis Cardinalibus Epiſcopis, Albanenſi, Oſtienſi, Portuenſi à ſanctis Patribus eſt conceſſum. Ergo Mutinenſis & Aretinus Epiſcopi, juxta teſtimonium ſanctiſſimi Papæ Innocentii, non benedictionem, ſed damnationem quam habuerunt, ſuo Ravennati imponere potuerunt. Nec illum in Romanum Patriarcham, ſed in perditiſſimum hæreſiarcham promoverunt.* Wibertum Antipapam Clementem III ſe appellaſſe, conſtat ex eo quod, teſte Rubeo laudato, anno 1084. Ravennæ Conventum aliquot Cardinalium & Epiſcoporum habuit, in quo Ravennenſis Eccleſiæ bona confirmavit, diplomate, cujus initium: *Clemens Epiſcopus ſervus Servorum Dei*, &c. Idem aſſerit Henricus Rex in laudata ad Theodericum Virdunenſem Epiſtola; Sigebertus item eum Clementem dictum ſcribit, ſicuti & Urſpergenſis, qui ultimus tamen confundit diem ejus conſecrationis ſeu benedictionis, cum die inthronizationis, nam poſtquam dixit, *Wipertum Ravennatem Epiſcopum eis Apoſtolicum præfecit XI Kal. April. feria ſexta ante diem Palmarum*, ideſt, Antipapam inthronizavit, ſubdit: *Qui ſequenti dominica*, nempe die XXIV Martii, *per multos Pontifices Apoſtolico nomini dicatus*, ideſt in Apoſtolicum benedictus, *nomenque Clementis accipiens, reverenter eſt inthronizatus.* Conſecratio autem Romani Pontificis, de more, die dominica fiebat, ideoque Antipapa inthronizatus videtur juxta Urſpergenſem *XI Kal. April. feria ſexta*, & *ſequenti dominica* conſecratus, ſeu benedictus, alioquin vel ſibi contradicit Urſpergenſis, vel bis inthronizatum Guibertum ſupponit, primò *feria ſexta ante diem Palmarum*, ſecundò, *dominica ſequenti* in ipſa Palmarum feſtivitate.

C. *Henricum Imp. coronat.* Poſtquam Henricus Guibertum in ſede Apoſtolica violenter intruſit, ab eo viciſſim die trigeſima prima Martii, in die Paſcharis coronam imperii accepit. Quod præter Centium Camerarium in libro Cenſuali, refert etiam Urſpergenſis Abbas in Chronico, qui relata Guiberti inthronizatione, ſubdit: *à quo Rex cum Regina Bertha in ſancta dominica Paſcha, Imperiali benedictione ſublimatus eſt.* Non diſſimilia ſcribit Bertold us:

toldus: *In die Reſurrectionis Dominica*, inquit, *Henricus ab Hæreſiarcha ſuo Ravennate, coronam non gloria, ſed confuſionis accepit.* A die itaque trigeſima prima menſis Martii Henrici imperium à Chronologis exordiendum, non verò à die Aſcenſionis Domini, ſeu à die nona menſis Maii, ut quidam perperàm ſcripsêre, volentes Henricum eo die imperii coronam accepiſſe, cum tamen ipſemet Henricus in laudata ad Theodericum Virdunenſem Epiſcopum Epiſtola diſertè aſſerat, ſe *à Papa Clemente ordinatum & conſenſu omnium Romanorum conſecratum in die ſancto Paſcha in Imperatorem*, ad quod cum non advertiſſet Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico, de die coronationis Henrici & conſecrationis Guiberti dubius eſt, non minus quam de anno, quem putat eſſe 1083. quod ex dictis ſubſiſtere non poteſt. SEC. XI.

CI. *Gregorius PP in caſtellum S Angeli ſe recipit.*

Henrico Romam ingrediente Gregorius Pontifex in caſtellum ſancti Angeli ſe recepit, ut ſcribit Bertoldus: *Papa autem*, inquit, *in caſtellum ſancti Angeli ſe recepit, omneſque Tiberinos pontes & firmiores Romanorum munitiones in ſua obtinuit poteſtate.* Idem aſſerit ipſe Henricus in citata Epiſtola ad Theodericum Virdunenſem Epiſcopum data, in qua ait, quod *cum in Teutonicas partes de acquirenda Roma deſperans* redire vellet, Romanos miſſis Legatis ut Romam intraret, rogaſſe, & *ſummo ſtudio ſecum manentes* adiuviſſe: *Summo triumpho & fiat*, ſubdit, *ab eis recedentes proſecuti ſunt, intantum ut in domino fiducialiter dicamus, quia tota Roma in manu noſtra, excepto illo caſtello, in quo recluſus habitat Hildebrant, ſcilicet in domo Creſcentii*, &c. Centius Camerarius aſſerit, poſt modicum temporis ſpatium Henricum univerſos Romanos conduxiſſe ad obſidionem caſtri Creſcentii, quod moles Hadriani antiquitus, & poſtea ſancti Angeli caſtrum dictum eſt.

CII. *Ibidem obſidetur.*

Gregorius in dicto Creſcentii caſtro obſeſſus, auxilium è Roberto Guiſcardo Apuliæ Duce petiit, ut ait idem Centius Camerarius: *Pontifex autem ſicut vir cautus & providus jamdiu Robertum Guiſcardi egregium Normannorum Ducem ſollicitare ſtuduerat, ut in manu valida contra illatam ſibi violentiam & potenter ſuccurreret.* Hugo verò Flaviniacenſis in Chronico Virdunenſi pag. 229. habet: *Gregorius igitur in turre Creſcentis muro clauſus Legatos miſit ad Robertum Apulia Ducem, qui tunc forte claſſe inſtructa mare tranſire parabat, ut veniret & obſidionem ſolveret. Erat tunc fortè Roma Abbas Divionenſis* (Jarento nempe) *Domino Papa per omnia fideliſſimus, quem pro ingenita ſibi bonitate & obedientia debita B. Petro dulciſſimo complectebatur affectu, adeo ut concaptivum ſuum eum vocaret; quia non eum movebant ſalutis pericula pro juſtitia ſuſcepta. Hunc ergo ad evocandum Ducem cum quibuſdam Cardinalibus miſit.*

CIII. *à Roberto Duce Calabria liberatur.*

Qui obedientiam non ſegniter executus, ſubjungit Hugo, *Principem adduxit, & data urbi obſidione, patefactoque ingreſſu, Rege fugato, Papa liberatur, & ad Lateranenſe palatium cum gloria reducitur.* Presbyter

 Pœniten-

SEC. XI. Pœnitentiarius Auctor coævus in Vita S. Anſelmi Epiſcopi Lucenſis cap. 4. idem ſcribit: *à creſcente tam impia hæreticorum perſecutione, invitatus ab Apoſtolico viro Dux Apuliæ & Calabriæ Robertus Romam feſtinavit, ante cujus adventum Henricus Urbe relicta, fugit, quam una die, manu armata, Dux fidenter expugnavit, dominumque Papam de anguſtia turris in latitudinem ſacri palatii Lateranenſis cum magno triumpho & gloria reduxit.* Hujus expeditionis & Roberti Ducis adventûs tempus notavit Bertoldus: *Robertus Wiſcardus*, inquit, *Dux Normannorum, in ſervitium ſancti Petri, poſt Kalendas Maii, Romam armata manu invaſit; fugatoque Henrico totam urbem, Gregorio Papæ rebellem penitus expoliavit, & majorem ejus partem igni conſumpſit, eò quod Romani quemdam ejus militem vulneraverunt.* Leo tamen Oſtienſis lib. 3. cap. 52. aliam affert cauſam Urbis incendii, atque Gregorii obſeſſi liberandi causâ Robertum id facere perſuaſum fuiſſe, & Romanis extinguendo igni totis incumbentibus, Ducem ad arcem ſancti Angeli continuò properaſſe, & Gregorium Pontificem liberaſſe.

CIV. *Synodum Romæ celebrat.* Cum itaque Pontifex ad Lateranenſe palatium reverſus eſſet, antequam Româ recederet, decimam & ultimam Synodum celebravit, de qua hæc habet Bertoldus in Chronico: *Dominus Papa collecta Synodo iterum ſententiam anathematis in Guibertum hæreſiarcham & Henricum, & omnes eorum fautores promulgavit, quod & in feſto S. Ioannis Baptiſtæ præterito jam dudum Romæ fecit, cum Henricus adhuc ibi moraretur. Hanc ſententiam Legati Sedis Apoſtolicæ, videlicet Petrus Albanenſis Epiſcopus in Francia, Otto Oſtienſis Epiſcopus in terra Teutonicorum uſquequaque divulgarunt.* Sed in hoc falli videtur Bertoldus, quod ſcribit hanc Synodum poſt feſtum S. Joannis Baptiſtæ celebratam, & ejuſdem feſti tempore Henricum adhuc Romæ moratum eſſe, nam ex citatis ſuperius Auctoribus conſtat, Henricum, vel paulò ante adventum Roberti in Urbem, vel ipſo tempore quo advenit Romam reliquiſſe, ideoque ineunte menſe Maio; & ipſemet Henricus ante liberationem Papæ, Theoderico Virdunenſi Epiſcopo ſcripſerat, ſe venturum Ratiſponam in die SS. Petri & Pauli, quatuor ſcilicet diebus poſt feſtum S. Joannis Baptiſtæ: *Tu autem, ſi non gravaris*, inquit, *Auguſtam ad nos venire, poſt feſtum Petri & Pauli te rogamus, quia, Deo favente, in feſto eorum Radiſbonæ erimus.* Cum itaque Pontifex è caſtello ſancti Angeli liberatus, paucis diebus Romæ manſerit, longe ante feſtum S. Joannis Baptiſtæ Synodum celebratam eſſe oportet.

CV. *Salernum à Roberto ducitur.* Presbyter Pœnitentiarius jam laudatus cap. 4. Vitæ Sancti Anſelmi Lucenſis Epiſcopi, poſtquam dixit, Gregorium Papam ad Lateranenſe Palatium reductum fuiſſe, ſubdit: *Itaque peractis ibi aliquot diebus Salernum pariter perrexerunt*, ſcilicet Gregorius Papa & Robertus Dux. Idem ſcribit Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 52. *Dux ad arcem ſancti Angeli*

continuò

continuò properans, atque inde Pontificem abſtrahens, Româ ſine mora egreditur, & Gregorium Papam ad noſtrum deducit monaſterium, nempe Caſſinenſe, indeque Salernum. His conſonat Willelmus Apulienſis lib. 4. ubi refert, Robertum Cannas, urbem prope Aufidum fluvium, nunc exciſam, & memorabilem pugnâ Romanos inter & Carthaginenſes commiſſa, obſediſſe, & evertiſſe, ac deinde ad auxilium Gregorii Papæ properaſſe. Sic enim canit: SEC. XI.

Cannis deſtructis Romam molitur adire
Contra Gregorii Romani Præſulis hoſtem
Henricum, cujus jam dudum obſederat urbem,
Plurima barbaries annis remorata duobus,
Altaque tormentis murorum mœnia fregit,
Et turres multas invicta diruit urbis.
Jamque ſibi fuerat pars ſubdita Tranſtiberina,
Gregorius quadam fuerat concluſus in arce,
Quæ munita ſatis non expugnabilis ulli
Eſſe videbatur, miri ſtructura laboris,
Hanc & munierat fida cuſtodia gentis:
Robertum tantos ubi novit iniiſſe paratus,
Et ſibi cum tantis inferre paratibus arma,
Rex fugit Henricus, Ducis hunc audacia terret,
Et virtus tota jam notificata per Orbem,
Expectare verens hunc, ad loca tuta receſſit.
Robertus Romam properans, vi perforat urbis
Egregia muros: tamen auxiliantibus ipſi
Paucis Gregorii fautoribus, indeque quibuſdam
Aedibus exuſtis violenter ab obſidione
Liberat obſeſſum jam tanto tempore Papam:
Hunc ſecum magno deducit honore Salernum.

Ex his conſtat deceptum eſſe Centium Camerarium quando ſcripſit, Robertum Ducem, Papa liberato *ad propria* rediiſſe, & *patrem ſuum Gregorium Pontificem in Lateranenſi palatio ſedentem cum fratribus ſuis Epiſcopis & Cardinalibus in pace* dimiſiſſe, *pertractantem Eccleſia negotia pro ſui officii debito.* Major enim fides habenda Presbytero Pœnitentiario laudato, & Willelmo Apulienſi, Auctoribus coævis, quibus præter Leonem Oſtienſem mox citatum, jungendus eſt Lupus Protoſpata, qui ad annum 1084. de Roberto ait: *Papam exinde* (nempe ex urbe Romana) *viriliter abſtrahens ſecum devexit Salernum.* CVI. *S. Anſelmum ad abſolvendos ſchiſmaticos Legatum miſſit.*

Cum autem Henrico ab Italia in Germaniam recedente, orthodoxi in Longobardia reſumerent vires, & plurimi ſchiſmatici ad Gregorium

SEC. XI. reverterentur, ad iſtorum ſuſcipiendam pœnitentiam, atque impertiendam eis abſolutionem, Pontifex legationem commiſit ſancto Anſelmo Lucenſi Epiſcopo. Cujus etiam benedictione corroborati Catholici, glorioſiſſimam de ſchiſmaticis, qui coactis in unum copiis dominium Comitiſſæ Mathildis invaſiſſent, victoriam reportarunt, tribus tantum ex ſuis amiſſis, & paucis vulneratis. Quæ pluribus narrat in ejuſdem Anſelmi rebus geſtis Presbyter Pœnitentiarius.

CVII. *Sententiam in Henricum non reſcidit.*

Sed falſum omninò eſt quod ſcribit Sigebertus, Gregorium nempe VII morti proximum ſententiam in Henricum Regem latam reſcidiſſe, ipſumque abſolviſſe. Nam præterquamquod Presbyter Pœnitentiarius laudatus ait, eum *Henricianos penitus, penituſque, niſi poſt magnam demum converſionem & pœnitentiam reprobraſſe*, contrarium diſertis verbis aſſerit Paulus Bernriedenſis cap. 110. ejus Vitæ: *Interea Pontifex B. Gregorius*, inquit, *ſuper his, quos excommunicarat requiſitus, ſi quam diſpenſationem facere vellet, reſpondit*: „ Præter Henricum Regem dictum, & Guiber„ tum Apoſtolicæ Sedis invaſorem, & omnes illas principales perſonas, „ quæ aut conſilio, aut auxilio favent nequitiæ, vel impietati illorum, „ omnes abſolvo & benedico, quicumque me hanc ſpecialem habere „ poteſtatem in vice Apoſtolorum Petri & Pauli credunt indubitanter.

CVIII. *Suam mortem prævidet.*

Idem Paulus Bernriedenſis poſtquam dixit, Gregorium Papam Salernum receſſiſſe, eodem capite 108. ſubdit: *In ſignum ſempiternæ ſoſpitatis, temporalem incolumitatem recepit, & quod valde glorioſum videri poteſt, circa Kalendas Januarii*, anni 1085. *prænoſſe cœpit diſſolutionem corporis ſui futuram circa Kal. Junii. Quibus cum appropinquaſſet, & ultimi doloris luctam inchoaſſet, adſtantibus ei Epiſcopis & Cardinalibus, eumque pro laboribus ſanctæ converſationis & doctrinæ beatificantibus, reſpondit*: „ Ego, fratres mei dilectiſſimi, nullos labores meos alicujus momen„ti facio, in hoc uno ſolummodo confidens, quod ſemper dilexi „ juſtitiam, & odio habui iniquitatem. *Item cum anxietatem ſuam de ſtatu ſuo poſt diſceſſum ejus deplorarent; elevatus pius pater in cœlum oculis, & eodem porrectis, inſtar aſcenſionis palmis*: Illuc *inquit*, aſcendam, „ & obnixis precibus Deo propitio vos committam.

CIX. *Succeſſorem deſignat.*

Pergit deinde Paulus cap. 109. *præterea rogatus ut in tanta fidelium perturbatione, ſibi ſucceſſorem, & Eccleſiæ contra prænominatum adulterum deſignaret ultorem, trium dedit optionem: videlicet Deſiderii Cardinalis, & Abbatis Cœnobii Caſſinenſis, atque reverendiſſimorum Epiſcoporum Ottonis Oſtienſis* (qui poſtea fuit Pontifex poſt Deſiderium ſub nomine Urbani II) *& Hugonis Lugdunenſis. Verum quia Otto nondum à Germaniæ & Galliæ partibus redierat, ubi Apoſtolica legatione functus, venerabilem Gebehardum Conſtantienſis Eccleſiæ Præſulem, ſe præſente & favente conſecraverat* (hunc tamen a Petro Albanenſi conſecratum dicit Bruſchius) *& alia nonnulla ad ſtabilimentum Eccleſiæ pertinentia prudenter ordinaverat:*

rat: Hugo quoque ſua luſtrans gubernacula procul aberat: interim ſuaſit SEC. XI.
eligi vicinum Deſiderium, licet breviſſimè victurum, non tamen abſque typo victoriæ Victorem eſſe appellandum. Et poſt pauca: *Prædixerat eidem Deſiderio pater ſanctus, quod non interfuturus eſſet migrationi ipſius, quamvis ob hoc infirmantem inviſiſſet*, quod & revera contigiſſe ait, nam cum Deſiderius hæreret in admiratione, quid impedimento futurum eſſet, ne cum ceteris ſanctas ejus exequias celebraret, nunciatum eſt ei ſubitò, caſtellum quoddam ſuo monaſterio ſubjectum, à Normannis circumvallari, & compulſus neceſſitate occurrendi ſuis, adeundi licentiam accepit. *Sicque, licet invitus, explendæ prophetiæ locum dedit.* Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 64. his tribus addit Anſelmum Lucenſem Epiſcopum, quem ait Gregorium etiam commendaſſe, præter Deſiderium, Hugonem & Ottonem.

Hoc ſtatuto, ſubdit Leo Oſtienſis, *defunctus eſt VIII Kalend. Junii* CX. *Piè moritur.*
die dominica, & digniſſimè intra Eccleſiam Sancti Apoſtoli & Evangeliſtæ Matthæi ſepulturæ traditus: cum ſediſſet annos XII, menſe uno, diebus tribus. Eumdem diem morti ejus aſſignat Paulus Bernriedenſis ſcribens, eum cœleſtem viam arripuiſſe die feſtivitatis *Urbani prædeceſſoris ſui*, nempe Sancti Urbani hujus nominis primi, cujus feſtivitas celebratur die XXV Maii. Hic autem dies anno 1085. in dominicam incidebat, ut methodus cyclica oſtendit. Quare cùm Leo Oſtienſis aſſerat, eum mortuum *die dominico*, memoriæ ſine dubio lapſu Baronius, qui hunc Leonis locum refert, ſcripſit Gregorium mortuum die XXIV Maii. Hunc tamen Baronii lapſum exſcripſêre Auguſtinus Oldoinus in Notis ad Ciaconium, & Joannes Palatius in Vita Gregorii VII. Ultra annos XII & menſem unum, Centius Camerarius ait eum ſediſſe dies quatuor, quia ſcilicet diem emortualem, quem Leo Oſtienſis excludit, in ſummam confert. Cum autem electus fuerit Pontifex die XXII Aprilis anni MLXXIII, tam Leo Oſtienſis, quam Camerarius & Auctores Catalogorum annos Pontificatûs ejus à die electionis deduxerunt; ſed cum Gregorius, nec annos Incarnationis, nec annos Pontificatûs in ſuis reſcriptis memoraric, incertum eſt, an proximorum ſuorum prædeceſſorum exemplo, annos ſuos ab electionis ſuæ die deduxerit.

Paulo antequam ex hac vita migraret, mitram ſuam Sancto Anſelmo Lucenſi Epiſcopo tranſmiſit, per quam præclara quædam mirabilia operatus eſt Dominus. *Olim Helias*, inquit Paulus Bernriedenſis, *ex mortalium cohabitatione tranſiturus dimiſit Heliſæo pallium ſuum, prophetici muneris inſtrumentum: ſimiliter & Gregorius ex hac vita mortali migraturus, tranſmiſit Anſelmo Pontificalis inſigne poteſtatis, videlicet mitram capitis ſui: hoc nimirum Deo cooperante, ut ſicut ille prophetiæ per pallium hæreditavit prærogativam; ita & iſte Sacerdotalem per mitram obtineret.* CXI. *Mitram ſuam ante mortem S. Anſelmo Lucenſi mittit.*

Digitized by Google

SEC. XI. *obtineret eminentiam. Nempe eo uſque proceſſit ſimilitudo, ut ſicut Heliſæus per pallium virtutum ſigna demonſtraverat, ita & Anſelmus per mitram Gregorii quædam magnalia exhibuerit. Nam, ut de pluribus unum magis promulgatum proferamus, reverendus Mantuanæ Præſul Eccleſiæ Vbaldus, multis jam annis graviſſime ſpeleneticus, & toto corpore ulceratus, præſertim in cruribus, ſic ut vix quomodolibet ſtare poſſet, vel etiam jacere, vel ſedere, qui & multa in medicos erogaverat, nihilque profecerat, appoſita eadem mitra, ubi major ingruebat dolor, priſtinæ redditus eſt ſanitati.* Idem iiſdem ferè verbis refert Presbyter Pœnitentiarius in Vita Sancti Anſelmi.

CXII. *Ante & poſt mortem miraculis claruit.*

Gregorium ante mortem etiam miraculis claruiſſe innuit Lambertus Schafnaburgenſis ad annum 1077. ſcribens: *Signa etiam & prodigia, quæ per orationes Papæ frequentius fiebant, & zelus ejus ferventiſſimus pro Deo & pro Eccleſiaſticis legibus, ſatis eum contra venenatas detractorum linguas communiebant.* Poſt mortem itidem miraculis claruiſſe ait Ordericus Vitalis lib. 8. ubi miraculorum copiam ad ejus tumulum factam fuiſſe teſtatur his verbis: *Vbi meritis ejus fidei petentium miraculorum copia divinitus oſtenſa eſt.* Tum ſubjungit: *Nam leproſi de aqua, unde corpus ejus ablutum fuerat, petierunt: qua conſecuta fideliter loti ſunt, & opitulante Deo protinus mundati ſunt.* Quare non immeritò Deſiderius Abbas Caſſinenſis & Cardinalis, qui ei ſub Victoris III nomine ſucceſſit, libro 3. Dialogorum eum *Chriſti Eccleſiam verbis ſimul & exemplis* illuſtraſſe ſcribit, & Presbyter Pœnitentiarius in Vita S. Anſelmi, poſtquam mitræ ejus operâ, Vbaldum Mantuanum Epiſcopum ſanitati reſtitutum fuiſſe dixit, ſubdit: *Beatiſſimus itaque talis ac tantus Magiſter miracula fecit multa vivens & mortuus.*

CXIII. *Ejus laudatores & vitæ ſcriptor.*

Gregorii laudes plerique Scriptores, tam antiqui, quam recentiores proſecuti ſunt. Nam non tantum à Sancto Anſelmo Lucenſi, ſed etiam à Willelmo Abbate Monaſterii Metenſis in Epiſtola à Mabillonio Tomo I. Analect. pag. 247. publicata, & ab omnibus temporis illius Scriptoribus, ſi paucos excipias Henricianæ factioni adhærentes, laudatus reperitur. Gretzerus in ejus Apologia quinquaginta omninò recenſet. Paulus Benriedenſis Canonicus Regularis circa annum 1131. Vitam ejus edidit, quæ extat in Actis SS. Bollandianis ad diem XXV menſis Maii, & in Actis SS. Ordinis S. Benedicti ſeculo VI parte 2. qua ultima editione uſi ſumus. Sanctus item Anſelmus Lucenſis ſingularem pro ejus defenſione librum edidit contra Guibertum Antipapam. Eum Confeſſorem & Martyrem obiiſſe dicit Hugo Flaviniacenſis in Chronico, ex quo plura de ejus geſtis retulimus.

CXIV. *Cultu publico donatur.*

Ejus tamen memoria in Martyrologio Romano conſignata non fuit ante annum MDLXXXIV, quo Gregorii decimi tertii auctoritate illud fuit emendatum, quod retentum eſt in nova ejuſdem Martyro-

Digitized by Google

Martyrologii editione à Baronio annotationibus auĉti, Sixto quinto ſedente facta. Imò feſtum ejus ante ſeculi elapſi initium publico cultu celebratum nuſquam fuit, quod primùm fieri permiſit Paulus quintus Summus Pontifex, ut ex ejus bulla patet, quam integram refert Papebrocius in præmiſſis ad ejus Vitam; ubi & recitat literas Joannis Beltrami de Guevara Archiepiſcopi Salernitani, qui ejuſdem beatiſſimi Pontificis officium ſolemni ritu in tota ſua diœceſi recitari præcepit. SEC. XI.

Sepultus eſt Salerni in Eccleſia Metropolitana Sanĉto Matthæo Apoſtolo & Evangeliſtæ ſacra, in ſepulchro marmoreo, in quo Robertus Guiſcardus ejus corpus collocavit, ut refert Marcus Antonius Marſilius Columna anno 1574. Archiepiſcopus Salernitanus creatus, in libro quem compoſuit de Vita & geſtis ac Translatione B. Matthæi Apoſtoli & Evangeliſtæ, in quo ait: *Cujus*, ſcilicet Gregorii, *nos ipſi Reliquias, nulla ex parte labefactatas, Pontificiiſque indumentis ornatas, hoc anno, qui eſt à tumulatione fere quingenteſimus, propriis oculis inſpeximus, propriiſque manibus contrectavimus.* Licet autem Robertus Guiſcardus menſe Julio ejuſdem anni 1085, in Illyrico obierit, par eſt tamen credere, illud ſepulchrum marmoreum literis ſuis erigi præcepiſſe, ſtatim ac mortem tanti Pontificis accepit, quem multis lachrymis deflevit. Guillelmus enim Apulienſis lib. 5. pag. 49. poſtquam Gregorium ſummopere laudavit, de Roberto Guiſcardo ſcribit: CXV. *Ejus ſepulchrum.*

Dux non ſe lachrymis audita forte coercet
Morte viri tanti: non mors patris amplius illum
Cogeret ad lachrymas, non filius ipſe, nec uxor,
Extremos etſi caſus utriuſque videret.
Magnus erat de morte dolor, quia magnus amoris
Vivere dum licuit, nexus conjunxerat illos,
Alter ab alterius nunquam diſceſſit amore,
Firmata quondàm, poſt mutua fœdera pacis.

Propoſitiones quaſdam, ſeu effata nullatenus inter ſe cohærentia, nullâque temporis notâ conſignata Gregorii VII Regiſtro inſerta ſunt inter Epiſtolas quinquageſimam quintam libri ſecundi ad Laudenſis Eccleſiæ filios, & quinquageſimam ſextam ad Manaſſem Remenſem Archiepiſcopum datam, cum quibus nullam etiam habent connexionem. Illam farraginem, quam Gregorii VII *Dictatum* inſcribere neſcio quis auſus eſt, Cardinalis Baronius ad ſeptimam Synodum Romanam ab ipſo celebratam refert, nullius Auĉtoris teſtimonio, nulla ratione, imò nec probabili conjecturâ fultus. Quare Bellarminus & Labbeus in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Gregorii VII Opera recenſentes, ejus tantum CXVI. *Non eſt Auctor Dictatus ipſi adſcripti.*

Digitized by Google

SEC. XI. Epiſtolarum mentionem fecerunt, quod, ut exiſtimat Annotator Baronii, nullum Auctorem coævum aut ſupparem hujus Dictatûs meminiſſe, aut eum ei adſcripſiſſe, nullumque ex ejus adverſariis de illo quæſtionem adversùs ipſum moviſſe viderint, quod certè præſtitiſſent, & imprimis Benno ille maledicentiſſimus pſeudo-Cardinalis & atrociſſimus calumniator: & denique quod nuſquam Gregorius ipſe in ſuis Epiſtolis Dictatum laudaverit, ut alia ſua decreta: nullumque propoſitionum quarundam ex iis adeo ſingularium in ejus Regiſtro veſtigium extet. Articuli illi ſunt numero XXVII, quos jam aliqui viri docti confutarunt, & nuper Natalis Alexander in parte 2. ſeculi XI & XII Diſſert. 3.

VICTOR III *Pontif.* CLVIII.

Anno Domini MLXXXVI.

I. *Deſiderius Card. Pontificatum recuſat.*

GRegorium VII ante tertium ſui obitûs diem, rogatum ab Epiſcopis & Cardinalibus, qui aderant, quid de Romanæ Sedis ordinatione juberet, hortatum eſſe, ut Deſiderium, ex Principibus Beneventanis primùm Monachum, deinde Abbatem Caſſinenſem & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyterum Cardinalem tituli ſanctæ Cæciliæ, Pontificem facerent, quòd præter ſummam prudentiam & religionem præcipuam, polleret ſingulari Principum benevolentia & amicitia, ſuperius diximus ex Paulo Bernriedenſi in Gregorii VII Vita, & ex Leone Oſtienſi lib. 3. cap. 64. ſi verò hunc nullatenus flectere poſſent, aut Lugdunenſem Archiepiſcopum Hugonem, aut Ottonem Oſtienſem Epiſcopum, aut denique Lucenſem eligere quantocitius ſe defuncto ſtuderent. Sed defuncto Gregorio, Deſiderius omninò recuſans onus Pontificale ſuſcipere, ac ſtrenuè laborans pro alio ſubſtituendo, cum intellexit publica, privataque omnium conſilia, votaque in eum tendere; vimque ei inferendam fore, Caſſinum aufugit: ſicque in his pertractandis & conſulendis totus elapſus eſt annus milleſimus octogeſimus quintus.

II. *Eligitur invitus, & Victor III appellatur.*

Imo cum jam ferè annus integer in tali fluctuatione tranſiiſſet, quo in ſede Apoſtolica nullus Paſtor erat, tandem cum diu, multumque laboratum eſſet à Catholicæ partis Cardinalibus, ut eligeretur Gregorii Papæ ſucceſſor, omnibus circa Paſchalem feſtivitatem anni milleſimi octogeſimi ſexti Romam convenientibus, Deſiderius Presbyter Cardinalis, de quo in ſuperioribus Pontificatibus non ſemel facta eſt mentio, ingenti deſiderio ab univerſo Clero & populo expetitus, cùm nullis precibus & perſuaſionibus flecti poſſet, vi adhibita invitus ac renitens in Diaconiam ſanctæ Luciæ perductus, die vigeſima quarta menſis Maii, feſto Pentecoſtes ſacra.

Delectus

Digitized by Google

electus eſt Pontifex, ac Victor ejus nominis tertius appellatus. Sed *SEC. XI.*
non eſt conſecratus ante annum ſequentem milleſimum octogeſimum ſeptimum, quia poſt dies quatuor à ſuâ electione Româ egreſſus, inſignia Pontificatûs Terracinæ dimiſit, & Caſſinum ſe recipiens, rigidus in propoſito, nullis aliorum precibus, lachrymis, rationibus perſuaderi valuit ea reſumere: ſicque iterum totus annus milleſimus octogeſimus ſextus elapſus eſt. Hæc pluribus deſcribit Leo Oſtienſis, qui aderat, lib. 3. cap. 65. & ſeq.

III. *Roma conſecratur.* Sequenti anno milleſimo octogeſimo ſeptimo, mediante Quadrageſima apud Capuam Concilio Epiſcoporum congregato, ut refert Leo Oſtienſis laudatus cap. 67. Victor electus Pontifex, victus tandem precibus & rationibus Præſulum & Principum, qui adfuerant ſuccubuit, & præteritam electionem crucis & purpuræ reſumptione firmavit, duodecimo ſcilicet Kalendas Aprilis, Dominica in Ramis Palmarum. Inde Caſſinum reverſus, ibidem Paſcha celebravit, peractaque feſtivitate Romam perrexit, ac juxta civitatem Oſtienſem Tiberim tranſiens, cum gravi infirmitate detineretur, extra porticum Sancti Petri tentoria fixit: & quoniam Guibertus Antipapa Eccleſiam Sancti Petri armata manu tenebat, ſtatim expugnata, & recepta eſt. *Dominico verò die poſt Dominicam Aſcenſionem multis Romanis, & omnibus ferè Transtiberinis ſolemniter cum maxima frequentia occurrentibus, præfatus electus*, ab Oſtienſi, Tuſculanenſi, Portuenſi, atque Albanenſi Epiſcopis *more Eccleſiaſtico conſecratus, & in Apoſtolica ſede locatus eſt VII Idus Maii.* Per octo autem circiter dies Romæ remoratus, ad Caſſinenſe monaſterium rediit, indeque non multò poſt Romam.

IV. *Sacram in Saracenos expeditionem ſuſcipit.* Licet autem Guibertus Antipapa poſt hæc Romam & ipſe acceſſerit, ac tum in Urbe, tum multis Italiæ locis ingentia mala ederet; interim tamen Victor, qui Paſtor legitimus gregis erat, vitans bella gerere adversùs Chriſtianos, quos indignatio, vel gratia Henrici ad tempus ab Eccleſia ſeparaverat, expeditionem militarem convertit adversùs Saracenos in Africa commorantes, Italiæ jugiter littora infeſtantes, Chriſtianoſque captivos abripientes: atque ex omnis ferè Italiæ populis exercitum congregavit, illiſque vexillum ſancti Petri tradens, ſub remiſſione omnium peccatorum in Africam direxit: ubi illi centum millia hoſtium occiderunt, captâ & exciſa præcipua eorum urbe: & ne quis ambigeret *hoc abſque voluntate accidiſſe divina, illo die, quo Chriſtiani de Saracenis victoriam adepti ſunt, eo etiam Italia divinitus patefactum eſt*, inquit Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 67. & ſeqq. De eadem Victoris III expeditione loqui videtur Bertoldus in Chronico ad annum 1088. loco ſcilicet non ſuo, ſed rem paulò aliter narrat: *His temporibus*, inquit, *Piſani, & Genuen-*

Digitized by Google

SEC. XI. *ſes, & alii multi ex Italia Africanum Regem Paganum hoſtiliter invaſerunt, & depradata ejus terra, ipſum in quandam munitionem impulerunt, & eum deinceps Apoſtolicæ Sedi tributarium effecerunt*, quia ſcilicet hæc expeditio Victoris III Papæ nomine ſuſcepta eſt.

V. *Ab Hugone Archiep. Lugdun. calumniis appetitur.*

Non Guibertum tantum Antipapam, ſed & Hugonem Lugdunenſem Archiepiſcopum, & Richardum Maſſilienſem Abbatem adverſarios habuit Victor Pontifex, Hugo enim Lugdunenſis immoderato Pontificatûs adipiſcendi deſiderio quo flagrabat, fruſtratus, Richardo Maſſilienſi Abbati junctus, ſe ab ejus communione ſejunxit, Epiſtolamque ſcripſit ad Mathildem Comitiſſam, ex Chronico Virdunenſi Hugonis Flaviniacenſis, quod extat Tomo I. Biblioth. Labbei in Tomum X Conciliorum tranſlatam, in qua, licet fateatur, ſe abſentem electionem Victoris canonicè factam approbaſſe, electumque legitimum Pontificem veneratum eſſe, valde tamen in illum blaterat: *Poſtquam*, inquit, *ad Montem Caſſinum pervenimus, ex ejuſdem familiaribus nobiſcum colloquiis, dum videlicet nefandiſſimos actus ſuos in auribus Epiſcoporum & Cardinalium jactanter recitare non erubeſceret copioſius neceſſario deprehendimus, quam intolerabiliter Deum in ipſius electione offenderimus. Quis enim niſi ex ipſius ore audiſſet, unquam crederet Henrico dicto Regi fidem eum dediſſe, ut de obtinenda Romani Imperii corona fideliter eum adjuvaret.* Tota illa prolixa Epiſtola convitiis in hunc ſanctiſſimum Pontificem ſcatet.

VI. *Illis calumniis purgatur.*

Deſiderius enim, ſeu Victor III promiſerat quidem Henrico Regi ſuam apud Gregorium VII interceſſionem, ut Imperator crearetur, ſed optime noverat Gregorium coronam Imperii ei non conceſſurum, niſi pœnitentiam ageret, Eccleſiæque ſatisfaceret, eamque hypotheſim involvebat Deſiderii promiſſum, ut explicat Natalis Alexander Sec. XI & XII parte I cap. 1. art. 12. Ceterum quantum Apoſtolicæ ſedis, & Eccleſiaſticæ libertatis ſtudioſus eſſet Victor, ipſemet demonſtravit, cum Henricum jam excommunicatum non adierit, niſi ut eum ad pacem hortaretur, & ab everſione Caſſinenſis Monaſterii prohiberet. Hinc cum Regis Cancellario, aliiſque Miniſtris, quamvis amicis olim ſuis, excommunicatione pariter irretitis, comedere, bibere, orare noluit. Præcipienti Henrico ut ſibi fidem juraret, ac monaſterium Caſſinenſe de manu ſua ſuſciperet, minaſque intentanti reſpondit; *ſe non modo monaſterii cauſa, ſed nec pro mundo quidem toto id facturum. Cumque ipſius rigidum animum Imperator, & inflexibile propoſitum cerneret, iratus eſt valde: Præcepitque Principi, ut acceptis ſecum nuntiis ſuis ad monaſterium pergeret, eiſque ipſum ille aſſignaret. Sed cum Princeps multa illi bona ſæpe de Deſiderio locutus eſſet, eo tandem ad illum perducto, ita mutatus eſt, ut ipſe coram Principe amicum illum appellaverit, oraveritque, ut de acquirenda*

Digitized by Google

renda Imperii corona ipſe ſibi fautor exiſteret. Ea facturum ſe pro viribus Principe adſtante promiſit, inquit Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 49. qui ſtatim plura narrat, quæ oſtendunt, nonniſi per calumniam dici poſſe, Deſiderium adulatum eſſe Henrico, eum ad invadendum patrimonium ſancti Petri excitaſſe, & parvi pendiſſe Pontificias excommunicationes. Quanti autem Victor fecerit Gregorii deceſſoris ſui decreta, probat Beneventana Synodus in qua ipſa renovavit. SEC. XI.

VII. *Beneventi Concilium celebrat.*

Idem quippe Pontifex menſe Auguſti ejuſdem anni milleſimi ſeptuageſimi ſeptimi Synodum Epiſcoporum Beneventi celebravit, in qua egregia & luculenta oratione habita, de præſentibus Eccleſiæ calamitatibus ac periculis, Guibertum Antipapam omni Sacerdotali officio & honore privavit, & ab Eccleſiæ communione ſegregatum renunciavit. Ibidem proſcripſit inveſtituras, & tam dantibus, quam accipientibus aditus Eccleſiæ interclusus eſt. Vetitum ne Pœnitentia, & Communio ab Hæreticis & à Simoniacis, qui in Hæreticorum cenſentur numero, ſuſcipiatur; quia melius eſt ſine viſibili communione perſiſtere, & inviſibiliter Deo communicare, quam ab Hæreticis vel Schiſmaticis ſumendo à Deo ſeparari. De Hugone autem Lugdunenſi & Richardo Maſſilienſi Abbate ibidem dixit Victor Pontifex: *Noſtis preterea & bene noſtis, quos dolos machinati ſint, quantaſque mihi preſſuras intulerunt Hugo Lugdunenſis Archiepiſcopus & Richardus Maſſilienſis Abbas, qui pre faſtu & ambitione Sedis Apoſtolicæ, ad quam dudum clàm inhiabant, ubi votis ſuis potiti non ſunt, ſchiſmata in Sancta Eccleſia fecerunt .... Cernentes ſibi fratrum omnium unanimitatem conſtanter obluctari, ab eorum & noſtra ſunt continuò communione ſejuncti. Vnde vobis Apoſtolica auctoritate præcipimus, ut ab eis abſtinere curetis, neque illis omninò communicetis, quia Eccleſiæ Romanæ communione ſua ſe ſponte privarunt.* Ita Victor III apud Leonem Oſtienſem lib. 3. cap. 71.

VIII. *Hugo Lugdun. à Victoris communione ſejunctus.*

Hugo quidem Lugdunenſis in altera Epiſtola ad eamdem Mathildem Comitiſſam è chartulario Cluniacenſi edita in Spicilegii Dacheriani Tomo 2. & inde tranſcripta Tomo X Conciliorum editionis Labbeanæ, ita ſcribit: *Tandem ſcire vos volumus, ab unitate eorum, qui in corpore Sanctæ Eccleſiæ ad ſerviendum B. Petro divina dignatione compacti ſumus, nec diſceſſiſſe, nec in perpetuum, Deo miſerante, diſceſſuros, imò habere propoſitum Apoſtolicæ Sedis profectibus modis omnibus deſervire.* Ibidem etiam contra Cluniacenſes Monachos expoſtulat, quod ipſum ab Eccleſiæ Romanæ communione diſceſſiſſe dicerent: *Inter alia autem*, inquit, *unum impudentiſſime mentiuntur, quia à communione Romanæ Eccleſiæ nos ſponte noſtra ſejunximus; cum teſtis nobis ſit conſcientia noſtra, & caritas qua in Domino copulamur, nos non ſolum communio-*

SEC. XI. *nem eorum non evitaſſe, ſed omnibus hoc perſuadentibus reſtitiſſe.* Sed cum prior Epiſtola Hugonis ad Mathildem mendaciis & calumniis ſcateat, major fides habenda videtur Leoni Oſtienſi laudato; referenti Pontificem in Synodo dixiſſe, Hugonem & Richardum *Eccleſiæ Romanæ communione ſua ſe ſponte* privaſſe, & ab aliorum Epiſcoporum & Cardinalium communione ſe ſejunxiſſe, quàm Hugoni contrarium aſſerenti.

IX. *Victor PP. ad Deum migrat.*

Addit Leo Oſtienſis, loco laudato, Victorem Papam Beneventi in Concilio graviter infirmatum, poſt actum per tres dies Concilium, feſtinum petiiſſe Caſſinum, ac convocatis Epiſcopis & Cardinalibus, monuiſſe ac juſſiſſe, ut juxta Gregorii Papæ ſtatutum, Ottonem Epiſcopum Oſtienſem, ibi tunc præſentem, eligerent quamprimùm Pontificem: hiſque diſpoſitis ſepulchrum ſibi in capituli monaſterii abſide parari juſſiſſe, ac poſt diem tertium feliciter migraſſe ad Deum *ſexto decimo Kalendas Octobris anno Dominicæ Incarnationis milleſimo octogeſimo ſeptimo*, cum vixiſſet *in Sede Apoſtolica ab ipſo ſuæ electionis exordio anno uno, ſacrationis menſibus quatuor, dies ſeptem.* Eum *diſſenteria diſſolutum* obiiſſe ſcribit Sigebertus in Chronico ad annum 1086. Alii, ut Trithemius lib. 4. de Viris Illuſtribus ordinis Sancti Benedicti cap. 13. inſidiis Henrici Imperatoris periiſſe, veneno in ſacrum calicem, dum celebraret, injecto, ſuſpicionem fuiſſe ſcribunt; unde nonnulli martyris ei titulum dedêre, quod hoc pacto ob Eccleſiæ defenſionem ab ejus inimicis veneno necatus poſſit dici.

X. *Ejus memoria, Reliquiæ & ſepulchrum.*

Certè Victorem III fuiſſe Pontificem Deo gratiſſimum ſanctitas vitæ miraculis comprobata teſtatur. Ipſum *compunctione timoris Dei plenum, caſtitate ſingularem, profeſſione & opere Monachum* Petrus Diaconus lib. de Viris Illuſtribus cœnobii Caſſinenſis prædicat. Ejus memoriam ipſa Septembris XVI die, quæ ei ultima fuit, celebrant Faſti Benedictini his verbis: *In monaſterio Caſſinenſi* obitus *B. Victoris Papæ III, ſanctitate vitæ, & miraculorum gloria clariſſimi*, & Ferrarius in Catalogo generali Sanctorum. Sacra ejus oſſa ex antiquo ſepulchro in ſacellum beati Bertharii tranſlata ſunt anno 1515. Cum verò idem ſacellum, jam ab annis multis inchoatum, anno tandem 1666. planè conſummatum fuiſſet, beati Pontificis Reliquiæ ſolemni pompa ibidem ad altaris dexteram partem locatæ ſunt. Epitaphium quod hodie viſitur, inſcriptum ejus ſepulchro, quo eum ſexagenarium obiiſſe, & alia multa docemur, hic ſubjicere abs re non erit.

Quis fuerim, vel quid, qualis, quantuſque doceri
Si quis forte velit, aurea ſcripta docent.
Stirps mihi Magnatum, Beneventus patria, nomen
Eſt Deſiderius, tuque Caſine Decus.

Intactam

Digitized by Google

Intactam ſponſam, matrem, patriamque, propinquos
Sternens huc propero, Monachus efficior.
Abbas dehinc factus, ſtudui pro tempore totum
Ut nunc aſpicitur, hunc renovare locum.
Interea fueram Romana clarus in urbe,
Presbyter Eccleſiæ, Petre beate, tuæ.
Hoc ſenis luſtris minus anno functus honore,
Victor Apoſtolicum ſcando dehinc ſolium.
Quatuor & ſemis vix menſibus inde peractis,
Bis ſex luſtra gerens, mortuus hic tumulor.
Solis virgineo ſtabat lux ultima ſigno,
Cum me ſol verus hinc tulit ipſe Deus.

XI. *Ejus opuſcula.* Libros quatuor Dialogorum de Sancti Benedicti & Sanctorum Monachorum Caſſinenſium miraculis ſcripſit teſte Petro Diacono laudato cap. 18. quorum tres priores editi ſunt Tomo XVIII Bibliothecæ Patrum editionis Lugdunenſis, quarto nondum reperto, qui periiſſe videtur. *Cantum etiam beati Mauri Compoſuit*, &c. *factus Pontifex ſcripſit ad Philippum Regem Francorum, ad Ugonem Cluniacenſem Abbatem quamplures Epiſtolas*, inquit Petrus Diaconus loco citato.

URBANUS II *Pontif.* CLIX.

Anno Domini MLXXXVIII.

I. *Pontificia Comitia indicuntur.* Epiſcopis poſt Victoris III obitum huc illucque diſperſis, Romani & Mathildis Comitiſſa monebant ipſos & hortabantur, ut convenientes in unum, Pontificem eligerent. Quare Epiſcopi unà cum Oderiſio Abbate Caſſinenſi congregati Romanos Clericos & laicos fideles admonuerunt, ut qui ex eis poſſent, prima Quadrageſimæ anni milleſimi octogeſimi octavi hebdomada Terracinam Campaniæ oppidum pergerent, & reliqui ſententiam ſuam per literas mitterent. Omnes itidem Campaniæ, Principatûs, & Apuliæ Epiſcopos & Abbates, literis admonuerunt, ut ad eumdem locum eadem die convenirent, & qui non poſſent, conſenſum ſuum, per literas, aut per idoneas perſonas aperirent. Obſervandum enim, quod vidimus Victorem Papam de ſucceſſore ſuo decreviſſe, non imperando feciſſe, ſed ſicut deceſſor Gregorius fecerat, admonendo & exhortando, quod id temporum iniquitas poſtularet. Unde ii ad quos pertinebat electio, ſcientes non poſſe, nec debere à morientibus Pontificibus ſucceſſores eligi, nullum abſque conſueti collatione ſuffragii nominatum evexerunt in thronum Apoſtolicum, ut in Victore III factum vidimus.

Quartà

SEC. XI.

II. Quarta igitur feria primæ hebdomadæ Quadrageſimæ, ideſt, octavo Idus Martii convenerunt apud Terracinam cum dictis Epiſcopis & Cardinalibus, Epiſcopi & Abbates ex diverſis regionibus numero quadraginta. Joannes Epiſcopus Portuenſis & Benedictus Romanæ urbis Præfectus omnium Cardinalium, & Catholicorum & omnium laicorum fidelium Romæ exiſtentium conſenſum per literas attulerunt. Adfuerunt inſuper ex remotioribus & Ultramontanis partibus Legati, unà cum Mathildæ Comitiſſæ Nuntiis. Hi omnes congregati ſtatuerunt, ut per triduum ſpirituale jejunium fieret in abſtinentia, orationibus & eleëmoſynis vacarent, peterentque ut perſona tanto apici idonea ſibi divinitus oſtenderetur. Tandem dominico die adveniente in Eccleſiam beati Petri Apoſtoli rurſus convenerunt, & Ottonem Epiſcopum Oſtienſem, Pontificem Romanum elegerunt, ac Urbanum appellaverunt, qui *cum acclamatione & invocatione Sancti Spiritûs, ad altare beati Petri pertrahitur, & in Pontificali ſolio collocatur quarto Idus Martii*, nempe die duodecima menſis Martii Sancto Gregorio Magno ſacra, & in quam anno MLXXXVIII Dominica cadebat. Hæc pluribus deſcribit Petrus Diaconus Caſſinenſis, qui Auctarium appoſuit ad Leonem Oſtienſem, in Chronico Caſſinenſi lib. 4. cap. 2.

Otto Epiſc. Oſtienſis fit PP. & Vrbanus II vocatur.

III. Otto, ſeu, ut alii ſcribunt, Odo in provincia Remenſi natus eſt, ut omnes conſentiunt; ſed alii eum natum volunt apud Caſtellionem, quod oppidum eſt ad Maternam Campaniæ fluvium, à Remorum urbe quatuor leucis diſſitum; alii in Lageriaco vico urbi viciniori, alii tandem in ipſa Remenſi Metropoli. Sed omnes certum eſſe affirmant, Ottonem in Eccleſia Remenſi educatum fuiſſe ſub diſciplina Sancti Brunonis, qui paulò poſt Cartuſiani Ordinis primus parens ac inſtitutor fuit. Factus eſt poſtea ejuſdem Eccleſiæ Canonicus, ſed abjectis ſeculi curis Cluniacum ſeceſſit, Priorque ejuſdem monaſterii à beato Hugone inſtitutus eſt, atque paulò poſt à Gregorio VII Pontifice Romam accerſitus, Oſtienſiſque Epiſcopus creatus, ab eodem Sedis Apoſtolicæ Legatus in Germaniam miſſus, in ea regione maxima dexteritate & prudentia Eccleſiæ negotia difficillimis temporibus procuravit, multaſque injurias & calamitates pro Eccleſiæ & Sanctæ Sedis defenſione devoravit, ut videre eſt in Annalibus Baronii. Tum Gregorius VII & Victor III ante mortem, ex ſuperius dictis, eum Pontificatu digniſſimum judicarunt. Ordericus Vitalis initio libri 10. ait, Petrum Leonis Elegiacos verſus de Urbano II edidiſſe, in quibus dicitur:

Ejus patria & primordia ante Pontificatum.

Canonicum Remis tulerat, Monachum Cluniacus Odonem,
Roma vocat, facit hunc Hoſtia Pontificem.

Cumque

Digitized by Google

Cumque ſit Vrbanus mutato nomine Papa,
Redditur expulſus integer Vrbis honor.

Vrbanus, ſtatim ac Eccleſiæ regimen ſuſcepit, encyclicas per totum Chriſtianum orbem Epiſtolas miſit, inquit Bertoldus in Chronico, ut non ſolum omnes Chriſti fideles de ſua promotione certiores faceret, ſed & univerſo orbi declararet, ſe in omnibus Gregorii, aliorumque prædeceſſorum ſuorum veſtigiis religioſè inhæſurum. Deſunt quidem ejuſmodi literæ, quia caremus ipſius Vrbani Regiſtro, quod à Leone Oſtienſi (à Leone itidem Oſtienſi Epiſcopo, Marſicano dicto, Auctore Hiſtoriæ Caſſinenſis, quæ deſinit in morte Victoris III omninò diverſo) *elaboratum* eſſe teſtatur Petrus Diaconus in libro de Viris Illuſtribus; ſed earum disertè meminit Ordericus Vitalis lib. 8. *Adhuc Guibertus*, inquit, *invaſor Apoſtolicæ Sedis Eccleſiam conturbabat, & adulando, vel perſequendo cunctos, quos poterat ab unitate pacis ad ſuum ſchiſma pertrahebat. Odo nimirum Comes Sutriæ nepos ejus erat, & Eccleſiaſtica pacis fautores pluribus preſſuris coërcebat. Vrbanus Papa confiſus in Domino Cœlorum, qui non relinquit virgam peccatorum ſuper ſortem juſtorum, miſit Legatos & Epiſtolas Romanæ auctoritatis Francis & Græcis, aliiſque gentibus per Orbem conſtitutis, ut in fide Catholica irrefragabiliter perſiſterent, & omnem ſciſſuram à lege Dei & corpore Chriſti, quod eſt Eccleſia, callidè præcaverent. Solus Henricus Teutonum Princeps, & pediſſequi ejuſdem Guitberto cohærebant. Galli verò & Angli, aliæque gentes pene omnes per Orbem Vrbano piè obſecundabant.* IV. *Encyclicas per totum orbem literas miſit.*

V. *Ab Anglis non ſtatim agnoſcitur.* Fallitur tamen Ordericus quando ſcribit, Anglos Vrbanum Papam, ut legitimum Pontificem coluiſſe; Simeon enim Dunelmenſis in Hiſtoria ſua ad annum 1091. nos docet, Eccleſiam Anglicanam uſque ad eum annum, nec Guiberto Antipapæ, nec Vrbano Pontifici obedire voluiſſe: *Erant duo*, inquit, *ut in Anglia ferebatur, qui dicebantur Romani Pontifices à ſe invicem diſcordantes, & Eccleſiam Dei inter ſe diviſam poſt ſe trahentes, Vrbanus ſcilicet, qui primùm vocatus Odo fuerat Epiſcopus Oſtienſis, & Clemens, qui Wibertus vocatus fuerat Archiepiſcopus Ravennenſis. Quæ res, ut de aliis mundi partibus ſileamus, per plures annos Eccleſiam Angliæ intantum occupavit, ut ex quo Gregorius, qui & Hildebrandus defunctus fuit, nulli loco Papæ uſque ad hoc tempus ſubdi vel obedire voluerit. Sed Vrbanum pro Vicario B. Petri Italia Galliaque jam receperat.* Imò Angli ante annum milleſimum nonageſimum quintum, Urbanum ut legitimum Pontificem non coluerunt, licet Sanctus Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus, eum ut legitimè electum recepiſſet. Qua de re infra ſermo erit.

VI. *Toletanum Archiep. totius Hiſpaniæ Primatem inſtituit.* Cum Saracenorum Hiſpaniæ res, ſedente Gregorio VII jam profligatæ eſſent, Alphonſus hujus nominis VI Legionis & Caſtellæ Rex Toletum firmiſſimum ditionis eorum propugnaculum aggreſſus eſt,

Digitized by Google

SEC. XI. eſt, urbeque, diuturna & pertinaci obſidione anno Chriſti milleſimo octogeſimo quinto *octavo Kalend. Junii* in feſto Sancti Vrbani Papæ & Martyris, ut habet Rodericus lib. 6. cap. 23. tandem expugnata, Alphonſus convocavit regni Proceres, Epiſcopos & Abbates ac viros religioſos, & *XV Kalend. Januarii omnes in urbe Regia convenerunt, & habito diligenti tractatu, dominum Bernardum, virum religionis, & prudentiæ communiter & concorditer in Archiepiſcopum elegerunt, & Rex incontinenti dotavit Eccleſiam liberaliter & honeſte*, inquit Rodericus laudatus cap. 24. Tum Rex anno milleſimo octogeſimo octavo Bernardum Romam miſit, ut Pallium, Primatumque totius Hiſpaniæ, & Galliæ Gothicæ, ſeu Occitaniæ ab Vrbano II impetraret. Diploma Vrbani quo utrumque Bernardo conceditur, à Baronio recitatur. In illo ait Pontifex, *per annos CCC pene LXX*, per quos Toletum ſub Saracenorum poteſtate gemuit, nullam illic viguiſſe Chriſtiani Pontificii dignitatem, nunc verò ſtudio Alphonſi Regis & labore populi Chriſtiani, Toletana civitate reſtituta, optare ſe ſtatum ejuſdem urbis ſtabilire, atque augere. *Te*, inquit ad Bernardum, *ſecundùm quod ejuſdem urbis conſtat extitiſſe Pontifices, in totis Hiſpaniarum regnis Primatem privilegii noſtri ſanctione ſtatuimus, & Primatem te univerſi Præſules Hiſpaniarum reſpicient, & ad te, ſi quid inter eos quæſtione dignum exortum fuerit, referent.* Ad Idelfonſum verò, ſeu ad Alphonſum Regem ſcribit: *Fratrem Bernardum venerabilem ejuſdem urbis præſulem, tuis exhortationibus invitati, dignè ac reverenter excepimus, & ei pallium contradentes privilegium quoque Toletanæ Eccleſiæ, antiquæ majeſtatis indulſimus. Ipſum enim in totis Hiſpaniarum regnis Primatum ſtatuimus, & quidquid Toletana Eccleſia antiquitus noſcitur habuiſſe, nunc quoque ex Apoſtolicæ Sedis liberalitate, impoſterum habere cenſuimus.* Diploma quo pallium & Primatus Bernardo conceduntur, datum eſt Anagniæ, *Idibus Octobris anno Dominicæ Incarnationis MLXXXVIII, indictione undecima, anno Pontificatûs domini Vrbani primo*; verùm loco, *indictione undecima*, legendum, *indictione duodecima* à Septembri inchoata, quo certum eſt eam Romæ toto ſeculo undecimo fuiſſe inceptam.

VII. *Tarraconenſem & Narbonenſem Archiepp. ei parere cogit.*

Adverſùs illud privilegium, quaſi ſubreptitium reclamavit Archiepiſcopus Tarraconenſis, contenditque Archiepiſcopos Toletanos nullam olim juriſdictionem in ceteris Hiſpaniæ partibus exercuiſſe, quod tamen Urbanus ſupponebat. Sed Pontifex juſſit, ut ſine cunctatione Toletano Archiepiſcopo tanquam ſuo Primati pareret. Reclamavit etiam Archiepiſcopus Narbonenſis, verum Pontifex ad querelas hujuſmodi compeſcendas, Bernardum Legatum ſuum per univerſam Hiſpaniam & provinciam Narbonenſem conſtituit, ut facilius uterque ſe ſe ei ſubmitteret, ut liquet ex literis Tomo X.

Concil.

Concil. pag. 459. & ſeq. recitatis. Succeſſores Pontifices Paſchalis II, Calliſtus II, Eugenius III, Anaſtaſius IV, & Hadrianus IV, Alexander III & Innocentius III hunc Archiepiſcopi Toletani Primatum per Hiſpaniarum regna confirmarunt: Mariana lib. 9. cap. 19. de Rebus Hiſpaniæ, ubi de ejuſdem Primatûs origine diſſerit, ſcribit in Concilio Oecumenico Lateranenſi IV ſub Innocentio III, litem à Roderico Archiepiſcopo Toletano diſceptatam, qui reliquos Hiſpaniæ Metropolitanos vicit: non ita tamen ut Primatûs confirmationem à Patribus obtineret, ſed ut res in eo ſtatu manerent, quo ante Synodum fuerant. Concludit tandem, *Toletanos Præſules primatum jura & auctoritatem obtinuiſſe, ex quo tempore à Mauris Toletum recepta eſt: nunquam defuiſſe tamen qui obſiſterent auctoritati, detrectarent imperium: ac nec nunc quidem præter nomen ullam ejus poteſtatis partem exercent in alias provincias Hiſpaniæ: neque componendis certe litibus, neque ſontibus plectendit, neque legibus promulgandis:* Hujus etiam Primatûs originem & hiſtoriam examinat Marca in differt. de Primatibus num. 125. & ſeqq.

VIII. *Ejus operâ officium Romanum in Hiſpania recipitur.*

Bernardus Toletanus Archiepiſcopus ab Urbano Papa Hiſpaniarum Primas inſtitutus, Roma relicta per Toloſam rediens Concilium ibidem celebravit, indeque in Hiſpaniam tranſiens Toletanam Eccleſiam dedicavit, & Richardus Cardinalis Abbas ſancti Victoris Maſſilienſis, & ſanctæ Eccleſiæ Romanæ Legatus in Hiſpania, *fuit ab Vrbano ſummo Pontifice revocatus*, ut ſcribit Rodericus Toletanus lib. 6. cap. 26. ſed antequam revocaretur Officium Romanum in Hiſpania, omiſſo Gothico ſeu Mozarabico receptum eſt. Alphonſus VI Legionis & Caſtellæ Rex, Conſtantia Regina uxore, *quæ erat de partibus Galliarum* rem promovente, ad Gregorium VII Legatos miſerat, ut priſca Gothorum inſtituta in rebus divinis procurandis antiquarentur, ut idem Rodericus laudatus cap. 25. habet: *Quia adhuc littera Gothica & translatio pſalterii, & officium miſſæ inſtitutum ab Iſidoro & Leandro Pontificibus, quod cum translatione & littera dicitur Toletanum, per totam Hiſpaniam ſervabantur, ad inſtantiam uxoris ſuæ Reginæ Conſtantiæ, quæ erat de partibus Galliarum, miſit Romam ad Gregorium Papam VII, ut in Hiſpaniis, omiſſo Toletano, Romanum ſeu Gallicum officium ſervaretur.* Poſtea Rex ſtatuit, ut Officium illud reciperetur, Gothico abrogato, ut conſtat ex Epiſtola 2. libri 9. à Gregorio VII ad Alphonſum data: *Noverit Excellentia tua*, inquit, *dilectiſſime, illud unum admodum nobis, imo clementiæ divinæ placere, quod in Eccleſiis regni tui matris omnium Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ordinem recipi, & ex antiquo more celebrari feceris.* Sed Hiſpani, qui à veteri precandi ordine, & ab avitis cæremoniis ægerrime diſcedebant, pervicaciter ſtatutis Regiis contradixerunt. Verùm cum iterùm à Richardo Cardinali Urbani

Digitized by Google

SEC. XI. ni II Legato, & ab Alphonſo Rege Officium Romanum ſeu Gallicanum recipere cogerentur, ante revocationem ejuſdem Legati, Clerus & populus totius Hiſpaniæ turbatus eſt. Tandem, eodem Roderico cap. 26. teſte, placuit Primoribus populi rem non ratione, ſed ferro decerni. Duo viri electi ſunt, quorum unus pro Romano, alter pro Gothico Officio, ſingulari certamine pugnarent. Aiunt viciſſe illum, qui pro Gothico præliabatur. Sed urgente Regis præcepto, & adhuc populo tumultuante, litem igni dirimendam tradiderunt. Vterque codex officiorum Romani & Gothici, ſuccenſo rogo injectus eſt, & licet Romanus igne conſumptus fuerit, Toletanus verò illæſus in igne manſerit, Rex tamen præcepit, ut Gallicanum officium in omnibus regni ſui finibus ſervaretur, tumque natum proverbium; *quò volunt Reges vadunt leges.* Ita Rodericus teſtis unicus, qui obiit anno 1245. alii enim recentiores hanc hiſtoriam, vel fabulam ex ipſo deſumſerunt, penes quem fides ſit. Idem tamen Rodericus teſtatur, in aliquibus Cathedralibus & monaſteriis ritum Mozarabicum, ipſo vivente cuſtoditum fuiſſe. Imò Toleti in antiquis Eccleſiis, quæ Mozarabum fuerunt, ſtatis anni diebus, res divina Gothico ritu etiam hodie peragitur, idemque fit Salmanticæ in ſacello doctoris Talabricenſis. Hæc acta ſunt anno 1089. vel ſequenti.

IX. *Legationem ex Synodo Rom. in Germaniam decernit.*

Eodem anno milleſimo octogeſimo nono Vrbanus Papa legationem decrevit in Germaniam Gebehardo Conſtantienſi Epiſcopo, inquit Bertoldus in Chronico, ut ordinationes improbandas improbaret, roborandas roboraret: ſententiamque anathematis confirmavit in Guibertum Antipapam, Henricum & fautores eorum, adhibita tamen diverſorum excommunicationis graduum diſtinctione. Quæ quidem in Synodo decreta fuiſſe, patet ex ejus Epiſtolæ fragmento ad Gebehardum ea de re ſcriptæ, quod Ivo part. 14. cap. 45. refert. Nam & idem Bertoldus teſtatur, Pontificem eodem anno generalem Synodum centum quindecim Epiſcoporum collegiſſe, & Eccleſiaſtica ſtatuta ſuorum prædeceſſorum confirmaſſe. Addit poſtea excommunicationes intantum propagatas eſſe eo tempore, ut Catholici vix ſe ab earum contagio poſſent illæſos cuſtodire: atque in Teutonicis partibus quinque tantummodo Epiſcopos in Catholica communione fortes perſtitiſſe, videlicet Wirceburgenſem, Patavienſem, Wormatienſem, Conſtantienſem & Metenſem. Hac de re vide dicta in geſtis anni MLXXVII ſub Gregorio VII num. LXIV.

X. *Sollicitus eſt pro extinguendo Græcorum ſchiſmate.*

Vrbanus Pontifex celebrata Synodo, Terracinam perrexit, qua ex urbe, quæ nunc eſt in Campania Romana, in Siciliam ivit teſte Malaterra lib. 4. cap. 13. eaque trajecta Troynam, ſeu Trajanopolim Siciliæ

ciliæ oppidum ad Rogerium Comitem inviſendum acceſſit. Rogerius Roberti Guiſcardi quondam Ducis frater, qui Buteram, oppidum etiam Siciliæ in valle Neotina, Principatûs titulo clarum tunc obſidione cingebat, audito Vrbani Pontificis adventu, confeſtim eâ ſolutâ, Pontifici obviam occurrit. Hujus profectionis Vrbani Papæ cauſam hanc fuiſſe exiſtimo. Alexius Græcorum Imperator Latini nominis hoſtem ex profeſſo agebat, & Latinis uſum azymorum interdixerat. Præterea Concilium generale apud Conſtantinopolim indixerat, ut Græcorum & Latinorum diſſidium diſputatione dirimeretur, Pontifici uno, dimidiatoque anno aſſignato, quò ad illam urbem ſe ſe conferre poſſet; ſed cum Pontificem hoſtes in Italia nimium urgerent, illam profectionem inſtituere non poterat. Quare in Siciliam perrexit ad Rogerium Comitem, ejuſque operam adhibuit, ad ſchiſma Græcorum extinguendum, horumque de azymis querelas ſedandas. Hæc omnia conſtant ex Malaterra laudato. Quid poſtea hac in cauſa egerint Alexius Imperator & Rogerius Comes, me latet. Sed ex hac narratione mihi inferri poſſe videtur, commentitium non eſſe, ut quidam opinati ſunt, quod ſcribit Bertoldus laudatus, poſtquam de Synodo Romana ſermonem habuit, Vrbanum ſcilicet Pontificem per Legatos ſuos Alexium Imperatorem Conſtantinopolitanum ab excommunicatione abſolviſſe; licet id nullus alius Hiſtoricus, ſive Latinus, ſive Byzantinus in literas miſerit; argumentum enim inficiativum nullius eſt ponderis, præſertim cum Auctor coævus ipſi adverſatur.

XI. *Vnionem Eccleſiæ Canuſinæ cum Barenſi confirmat.*

Eodem pariter anno milleſimo octogeſimo nono idem Pontifex autumnali tempore Barium in Apulia venit, ubi ſancti Nicolai corpus nuper ex Oriente delatum viſitavit, Eliam Archiepiſcopum Barenſem conſecravit, eique *integrum Barenſem, qui & Canuſinus eſt, Archiepiſcopatum* confirmavit literis *apud Barum indictione XIII, nono Octobris datis.* Cum enim anno circiter octingenteſimo quadrageſimo Canuſium, celebre olim ad Aufidum fluvium oppidum, à Saracenis dirutum fuiſſet, Angelarius Canuſinus Epiſcopus, à Clero, populoque Barenſi in Epiſcopum electus fuit, & paucis poſt annis à Romano Pontifice ſtatutum, ut utrique ſedi deinceps unus præeſſet, qui & Barenſis & Canuſinus diceretur.

XII. *Concilium Melphiæ celebrat.*

Antequam Urbanus Papa Barium pergeret, Synodum Melphiæ menſe Septembri celebravit, cui adfuerunt Epiſcopi ſeptuaginta & Abbates duodecim. Annum celebrationis hujus Concilii eruit Labbeus ex Codice MS. Romano in quo annus MLXXXIX diſertè notatur: *Anno Dominicæ Incarnationis MLXXXVIIII, Pontificatûs Domini Urbani Papæ II, Indict. XII, IV Idus Septemb. congregata eſt apud Melphiam Apuliæ urbem ejus juſſu Synodus Epiſcoporum LXX, Abbatum XII,* ubi

SEC. XI. ubi tamen loco *indict. XII, IV Idus Septemb.* legendum, *indict. XIII, V Idus Septemb.* ita ut unitas adjiciatur indictioni, non verò Idibus; anno enim MLXXXIX menſe Septembri indictio XIII in curſu erat. Quare error irrepſit in Chronicon Romualdi Salernitani, in quo quidem rectè legitur Concilium celebratum *menſe Septembri, indictione XIII*, ſed hæc malè jungitur cum anno MXC. Concilium enim anno MLXXXIX celebratum, Lupus Protoſpata rei geſtæ æqualis etiam ſcribit, neque id in dubium revocari debet, cum Joannes Romanæ Eccleſiæ Diaconus & Cancellarius in Epiſtola ad Abbatem Moliſmenſem, quam recitat Labbeus Tomo X Concil. pag. 479. dicat: *Secundo Pontificatûs ſui anno Dominus noſter Urbanus Papa Concilium apud Melfiam urbem Apuliæ celebravit........ Hoc ſanè Concilium Melfitanum celebratum eſt anno Dominicæ Incarnationis* 1089....... *Quæ autem ſcribimus præſentes nos & audiſſe, & vidiſſe noſcatis.* Menſem etiam celebrati Concilii nos docet Joannes Archidiaconus Barenſis apud Baronium anno 1091. num. 14. *Electo*, inquit, *Elia in Archiepiſcopum Barii voluntate atque conſenſu Ducis Rogerii, filii Ducis Roberti, Melfiam Papam Urbanum adivimus, qui ibidem Synodum celebrabat menſe Septembri, quem rogavimus ut uſque Barum deſcenderet.* At ex mox dictis Elias conſecratus eſt Barenſis Archiepiſcopus anno MLXXXIX, indictione XIII, die IX Octobris. Nulla itaque de hujus Concilii epocha quæſtio amplius moveri poteſt.

XIII. *In eo Rogerium de Apulia Ducatu inveſtit.*

Eo in Concilio Rogerius Apuliæ & Calabriæ Dux *ligius homo* Urbani Papæ *effectus, promiſit jurejurando ſe ſervaturum fidem Romanæ Eccleſiæ & eidem Papæ, ejuſque ſucceſſoribus canonicè intrantibus: Accepit per vexillum ab eo terram cum Ducatûs honore*, inquit Romualdus Salernitanus in Chronico. Treugam Dei ab omnibus obſervandam ſtatuit idem Concilium, ut habet Lupus Protoſpata in Chronico: *Anno MLXXXIX*, inquit, *facta eſt Synodus omnium Apulienſium, Calabrorum ac Brutiorum Epiſcoporum in Civitate Melfiæ ubi adfuit etiam Dux Rogerius cum univerſis Comitibus Apuliæ & Calabriæ & aliarum provinciarum, in qua ſtatutum eſt, ut ſancta Trevia retineretur ab omnibus ſubjectis.* Canones ſexdecim in eo Concilio conditi extant Tomo X Concil. in quibus cum nullus ſit, qui de Treuga Dei loquatur, patet alios hujus Concilii Canones deſiderari. Inveſtituræ Canone octavo prohibitæ ſunt.

XIV. *Mathildem cum VVelphone Duce matrimonio jungit.*

Cum autem probè ſciret pius Pontifex Catholicos in Eccleſia raros haberi, ſchiſmaticos verò multiplicari, non dubitavit, quin Henricus Germaniæ Rex in Italiam rediret, & Mathildem Comitiſſam, Romanam Eccleſiam protegentem ad ſummas anguſtias redigeret. Quapropter ei ſuaſit, ut Welphonem Juniorem Bavariæ Ducem hujus nominis V ſibi matrimonio copularet. Mathildis, quæ

quæ tunc quadragenario major erat, ut Romano Pontifici morem gereret, huic matrimonio conſenſit, ſed ita ut nunquam voluerit commiſceri viro: *In Italia*, inquit Bertoldus ad annum 1089. *nobiliſſima Dux Mathildis, filia Bonifacii Marchionis, ſed vidua Godefridi Ducis, Welphoni Duci, filio Welphonis Ducis conjugio copulatur, & hoc utique non tam pro incontinentia, quam pro Romani Pontificis obedientia, videlicet ut tantò virilius ſanctæ Romanæ Eccleſiæ contra ſchiſmaticos poſſet ſubvenire.* Subdit deinde hoc conjugio Henricum Imperatorem valde triſtatum eſſe, eumdemque Ducem terrori fuiſſe ſchiſmaticis. SEC. XI.

XV. *S. Brunonem Cartuſiani Ordinis fundatorem Romam vocat.*

Sanctus Bruno Colonienſis, ac dein Remenſis Canonicus, mores corruptos ſeculi peroſus, vitæ ſolitariæ deſiderio eremum petiit, & Cartuſiam in Epiſcopatu Gratianopolitano fundavit anno milleſimo octogeſimo quarto, ut pluribus probat Annotator Baronii ad annum 1086. ſed *cùm non totos ſex annos*, inquit ejus Vitæ Auctor cap. 16. & ſeqq. apud Surium ad diem VI menſis Octobris, in exigua ſua & ſancta ſodalitate exegiſſet poſt ordinis Cartuſienſis fundationem, Urbanus II, *qui olim ſancti viri diſcipulus fuerat*, accivit eum *per literas ad ſanctæ Eccleſiæ præſtanda officia, graviter præcipiens ne venire ad Urbem cunctaretur.* Verùm cum eo recedente ejus ſocii nullam conſolationem admitterent, nec in Cartuſia manere vellent, Bruno locum dedit *venerabili viro Siguino Abbati Caſæ-Dei, qui fuit unus ex primis donatoribus, ſed tamen id fecit, ut omninò conſtitueret reverti cum ſuis ad Cartuſiam.* Idem habet Auctor Anonymus libelli *de Inſtitutionibus Ordinis Ciſtercienſis* à Labbeo Tomo I. Biblioth. pag. 638. publicatus, qui ait: *Relicto ſeculo eremum Cartuſiæ fundavit, & rexit ſex annis. Qui cogente Papa Urbano, cujus quondam præceptor fuerat, Romanam perrexit ad Curiam.* Cum itaque ſanctus Bruno Cartuſiam fundaverit anno 1084. & poſt ſex regiminis annos Romam vocatus fuerit, ejus Romam acceſſus ad annum MXC pertinet, qui annus diſertè legitur in charta à Joanne Columbi in Diſſert. de Cartuſianorum initiis num. 108. producta. *Qui cogente Papa Vrbano*, inquit Auctor libelli laudati apud Labbeum, *cujus quondam præceptor fuerat, Romanam perrexit ad Curiam, eumdem Papam ſolatio & conſilio in Eccleſiaſticis negotiis juvaturus. Sed cum tumultus & mores Curiæ ferre non poſſet, relictæ ſolitudinis & quietis amore flagrans, relictâ Curiâ, contempto etiam Archiepiſcopatu Rhegienſis Eccleſiæ, ad quem ipſo Papa volente electus fuerat, in Calabria eremum, cui Turris nomen eſt, ſeceſſit, ibique laicis & Clericis quamplurimis adunatis, ſolitariæ vitæ propoſitum, quamdiu vixit, exercuit.* Per quinquennium, ideſt, uſque ad annum MXCV Romana in Curia manſiſſe Brunonem, & poſtea in Calabriam ſeceſſiſſe, eruitur ex Auctore Vitæ ejus laudato, qui tradit, Sanctum

Brunonem

Digitized by Google

 Brunonem Calabriam petiiſſe, antequam *Pontifex è Placentia abiret in Gallias*, celebrato nempe anno 1095. Concilio Placentino, ideoque per quinque annos manſit in Curia Romana, ejuſque operâ Urbanus Papa uſus eſt. Porrò Caſa-Dei celeberrimum erat monaſterium diœceſis Claromontenſis in Arvernia, de quo vide dicta in S. Leone IX, qui S. Robertum primum Abbatem ibi conſtituit.

XVI. *Gotfridum Carnotenſem Epiſc. deponit.*

Gotfridus Epiſcopus Carnotenſis, nepos Gotfridi Pariſienſis Epiſcopi, hujus gratia & auctoritate Epiſcopatum adeptus fuerat. Sed ejuſdem dignitatis candidatis eum ſimoniæ arguentibus, diu Romæ hac de cauſa detentus eſt ſub Gregorio ſeptimo; at cum deficerent, qui iſta probarent, teſtes, permiſſum ab eodem Pontifice, ut ſe ipſum juramento purgaret; ſicque purgatus Româ ad ſuam eſt reſtitutus Eccleſiam, ut ejuſdem Gregorii Papæ literæ 26. & 31. libri 9. ſignificant. Verùm cum poſtea ejuſdem Epiſcopi crimina plane innotuiſſent Apoſtolicæ Sedi, Urbanus eumdem Gotfridum, ſede Carnotenſi depoſuit; Ivo enim Carnotenſis ejus ſucceſſor, teſtatur eum cum ſe ſe purgare non valeret, virgam paſtoralem & annulum reddidiſſe, ut legitur in ejus Epiſtola octava. Gotfrido itaque & ſuo & ſummi Pontificis judicio è ſede Carnotena dejecto, facta eſt poteſtas Clero Carnotenſi alterius ſubrogandi, & Ivo omnium calculis electus. Renitebatur quidem, ſed tandem Cleri, populique poſtulationi obtemperavit. Verùm licet à Rege accipiendi Epiſcopatûs facultatem facile obtinuerit, nuſquam tamen à Richerio Senonenſi Archiepiſcopo, Metropolitano ſuo impetrare potuit, ut diem illi ad conſecrationem præfigeret, quod ipſemet Ivo in laudata Epiſtola octava ad Clerum & populum Carnotenſem data aſſerit.

XVII. *In ejus locum Ivonem conſecrat.*

In eadem Epiſtola Ivo teſtatur, ſe ab Urbano Papa conſecratum fuiſſe; his enim verbis Metropolitanum ſuum alloquitur: *Sed cum Clericorum primo ingenio, poſtea violentiâ Regis fuiſſem præſentatus, & inde cum virga paſtorali à Rege mihi intenſa, ad Eccleſiam Carnotenſem adductus, cumque Clericis petentibus & pulſantibus nullum diem conſecrationis meæ velletis præfigere, interea conſilium mihi fuit, electioni eorum non omnimode aſſenſum præbere, donec certior fierem, & de Gaufridi depoſitione, & de ſummi Pontificis voluntate: ad quem cum perveniſſem, ad petitionem Eccleſiæ Carnotenſis Apoſtolica auctoritate ſum conſtrictus, & in Epiſcopum conſecratus.* Hanc Epiſtolam, & ſimul aliam Urbani II Clero & populo Carnotenſi datam *Capuæ octavo Kalendas Decembris*, qua teſtatur ſe Ivonem conſecraſſe, rogatque ut eum benignè ſuſcipiant, ac præcipuè ne quis Gotfrido ad Epiſcopatum rursùs invadendum *aſſenſum accommodare præſumat*, Baronius ad annum 1092. recitat, eodemque anno Ivonem ab Urbano Papa Capuæ conſecratum ſcribit. Sed ejus Annotator ad eumdem annum num. 4. & ſeqq. pluribus probat, Ivonis, Canonicorum Regularium ſancti Quintini Bellovacenſis Præpoſiti hoc tempore

Digitized by Google

tempore celeberrimi ordinationem ab Urbano II factam, retrahendam *SEC. XI.*
eſſe ad annum MXC.

Anno milleſimo nonageſimo primo Urbanus Papa in finibus Campaniæ morabatur, & ab omnibus Catholicis debita reverentia colebatur, ab Alexio nempe Imperatore Conſtantinopolitano, à Philippo Francorum Rege, aliiſque Principibus, excepto Germaniæ regno in quo multi ex Catholicis ad ſchiſmaticorum partes tranſierant. Romani itidem, qui anno milleſimo octogeſimo nono Guibertum Antipapam Româ expulerant, iterum Romam intrare permiſerunt, capto priùs per dolum caſtello ſancti Angeli, quod huc uſque fuerat in poteſtate Pontificis, qui *Romam facile cum exercitu intrare, & rebellium contumaciam domare potuiſſet, ſi non magis cum manſuetudine cauſam ſuam agere delegiſſet*, inquit Bertoldus Conſtantienſis in Chronico ad eum Chriſti annum.

XVIII. *Vrbano abſente Guiberti Antipapa Roma recipitur.*

Beneventi exiſtens idem Urbanus Pontifex, eodem anno milleſimo nonageſimo primo Concilium celebravit, in quo Guibertum Antipapam, omneſque ejus complices excommunicavit, ut ſubdit idem Bertoldus: *Urbanus Papa generalem Synodum Beneventi collegit, & ſententiam anathematis ſuper Guibertum hæreſiarcham & omnes ejus complices Synodali judicio confirmavit.* Baronius in eo Concilio factum putat, quod Urbanus Papa reſidenti cum aliis Abbatibus S. Petro Cavenſi Abbati, alumno monaſterii Cluniacenſis tribuerit uſum mitræ, ut in Actis vitæ ipſius deſcribitur apud Surium die VII Aprilis, his verbis: *In Synodo ei more ſuo capite nudo reſidenti ſanctæ memoriæ Papa Urbanus Pontificalem infulam miſit*, nempe mitram, *quam utique vir domini, & pro ſummi Pontificis reverentia venerabiliter recepit, & officioſiſſimè ſalutavit, & tamen ejuſdem Sacerdotalis mitræ uſum, etiam rogante Papa contempſit. Quod non ob aliud feciſſe creditur, niſi ut quorundam arrogantiam humilitatis exemplo condemnaret, qui dum ſe inaniter extollunt, indebitos ſibi ſanctæ Eccleſiæ honores non metuunt uſurpare.* Urbanum II idem privilegium Abbati Cluniacenſi conceſſiſſe legitur in Bibliotheca Cluniacenſi, ubi ſimile privilegium extat, & Petrus Diaconus lib. 4. Chronici Caſſin. cap. 17. ſcribit, eundem Urbanum facultatem dediſſe Abbati Caſinenſi utendi compagis, chirotecis, dalmatica & mitra, quod idem poſtea aliis alii Pontifices indulſerunt, fruſtra reclamantibus S. Bernardo Abbate in Epiſtola 42. & Petro Bleſenſi Epiſtola 90. qui hac de cauſa Abbates ambitionis notant.

XIX. *Vrbanus pp. Concilium Beneventi celebrat.*

Berengarius Epiſcopus Auſonenſis, cujus Eccleſiæ, jam inde à temporibus Joannis XIII Papæ, unita erat Eccleſia Tarraconenſis, anno milleſimo octogeſimo nono Romam ad Urbanum Papam ſe contulit, ut ab eo impetraret reſtitutionem Metropolitani in provincia Tarraconenſi, quæ per quadringentos annos Archiepiſcopo Narbonenſi ſubjecta fuerat.

XX. *Tarraconenſis Archiepiſcopatus reſtitutio ab Vrbano pp. petitur.*

Digitized by Google

SEC. XI. fuerat. Urbanus literas dedit ad Berengarium hujus nominis III Barcinonenſem Comitem, Ermengaudum Urgellenſem & Bernardum Biſuldunenſem, quibus hortatus eſt, ut darent operam reſtituendæ Eccleſiæ Tarraconenſi, ut ibi cathedra Epiſcopalis haberi poſſet, *ſalva tamen Eccleſiæ Narbonenſis juſtitia*, quibus verbis, inquit Baluſius lib. 4. Marcæ Hiſpanicæ ad annum 1089. certum eſt Urbanum ſtatuiſſe, ut novus Epiſcopus Tarraconenſis ſubjectus eſſet Archiepiſcopo Narbonenſi tanquam proprio Metropolitano. Pollicitus eſt tamen ſe antiquam dignitatem Metropolicam Tarraconenſi Epiſcopo tributurum, *ſi Romani auctoritate privilegii Tarraconenſem provinciam canonice vendicare Narbonenſis Antiſtes nequiret*, ut ait Urbanus in literis ſuis datis *Romæ Kal. Julii indictione XII.* ideoque anno 1089. Literas illas recitat Baluzius in Appendice Marcæ Hiſpanicæ.

XXI. *Urbanus pp. Metropolicum jus Tarraconenſi Eccleſiæ reſtituit.*

Dalmatius Archiepiſcopus Narbonenſis ad Apoſtolicam ſedem acceſſit, *& præjudicium ſibi factum de Tarraconenſium Epiſcoporum ſubtractione per Romanam Eccleſiam ſupplicter intimavit*, inquit idem Papa in Epiſtola ad Raynerium Legatum ſuum data, & ab eodem Baluſio in Appendice libri de Primat. tit. VI publicata. Sed cum non haberet privilegia Sedis Apoſtolicæ, quæ oſtenderent, Primatum ſibi in Tarraconenſem provinciam competere, ſcripſit Pontifex ad eumdem Legatum, ut ſi privilegiorum nequiverit auctoritas inveniri, ille cum Comitibus, ad quos priores literæ datæ ſunt, ſtudeat reſtaurandæ Eccleſiæ Tarraconenſi. Quare cum Berengarius Barcinonenſis Comes Tarraconenſem civitatem Romanæ Eccleſiæ donaſſet, ut conſtat ex inſtrumento donationis quod extat inter Epiſtolas Urbani II, ſub *ea ſcilicet deliberatione*, inquit Berengarius, *ut ego & mei poſteri omnes, ſicut ſupraſcriptum eſt, teneamus hoc totum per manum & vocem ſancti Petri, ejuſque Vicarii Romanæ Sedis Apoſtolici, per quinquennium perſolventes ei cenſum viginti quinque librarum puriſſimi argenti ad juſtum penſum*; & ex alia parte, quia Dalmatius Narbonenſis nullum potuit proferre reſcriptum Apoſtolicum legitimum ad jus ſuum tuendum, Urbanus Papa anno milleſimo nonageſimo primo jus Metropolicum auctoritate ſua reſtituit Eccleſiæ Tarraconenſi, ad quam tranſtulit Berengarium Auſonenſem Epiſcopum, eodemque decreto Auſonenſem Eccleſiam univit Tarraconenſi. Ex quo tempore ceſſavit auctoritas Archiepiſcopi Narbonenſis in ea parte Marcæ Hiſpanicæ, quæ trans Pyrenæos ſita eſt. Literæ Urbani, quibus jus Metropolicum reſtituitur Eccleſiæ Tarraconenſi extant apud Baronium, ſcriptæque ſunt *Capuæ Kalend. Julii.*

XXII. *Salerni Eccleſiam SS. Trinitatis conſecrat.*

Anno milleſimo nonageſimo ſecundo Urbanus Papa in provinciam Picentinorum ſe contulit, atque apud Salernum, ad nobile monaſterium ſanctæ Trinitatis ad Cavam Metallianam dictum perrexit, ut Baſilicam illic in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis erectam ſacris ritibus conſecraret,

Digitized by Google

ret, quod & feliciter perfecit, cujus rei memoria in lapide parieti affixo conſervata eſt. Eccleſiâ verò dedicatâ Cavenſe monaſterium ampliſſimo privilegio & immunitate ab Epiſcopi Salernitani juriſdictione donavit. Illud integrum recitat Baronius ad annum milleſimum nonageſimum ſecundum. SEC. XI.

XXIII. *Trojanum Concilium celebrat.*

Sequenti anno milleſimo nonageſimo tertio *Dominus Papa Urbanus generalem Synodum centum pene Epiſcoporum in quadrageſima ex diverſis provinciis in Apulia congregavit, & diverſis Eccleſiarum neceſſitatibus Synodali proviſione competenter ſuccurrere curavit*, inquit Bertoldus in Chronico ad eumdem annum. Hanc Synodum Troiæ celebratam eſſe teſtantur Romualdus Salernitanus Archiepiſcopus in ſuo itidem Chronico, & Ivo Carnotenſis part. 9. cap. 53. ubi ejus fragmentum ex libro primo cap. 7. Chronici Caſſinenſis recitat, & canonem famoſiſſimum in ea editum de conjugiis conſanguineorum diſſolvendis memorat, ſed ſine ullo temporis charactere; ex quo factum eſt, ut Baronius, Binius, aliique duas Synodos Trojanas ab Urbano II celebratas crediderint, quem errorem refellit Labbeus Tomo X Conciliorum, oſtenditque unicam anno 1093. ab eodem Pontifice collectam Trojæ Synodum, cui adfuerunt, ex Ivone Carnotenſi, Epiſcopi LXXV, Abbates XII, quod confirmat idem Labbeus ex codicibus MSS. in quibus hæc leguntur: *Anno dominicæ Incarnat. MXCIII, V Idus Martii convenit Troja in Apulia Concilium Epiſcoporum ferè LXXV, Abbatum XII.* Subditur ibidem actum in eo fuiſſe *de quibuſdam intra conſanguinitatis lineam copulatis*, & aliqua capitula promulgata, inter quæ hoc unum fuit: *Si quis Treviam Dei* (ſeu Treugam Dei, de qua in Alexandro II num. XXXVII locuti ſumus) *fregerit, uſque tertiò ad ſatisfactionem ab Epiſcopo moneatur. Quod ſi nec tertiò ſatisfacere conſenſerit, Epiſcopus vel cum Metropolitani conſilio duobus aut uno vicinorum Epiſcoporum in rebellem anathematis ſententiam dictet, & per ſcripturam Epiſcopis denuntiet.* Quod attinet ad decretum de conjugiis conſanguineorum diſſolvendis, illud non ſolum in codicibus MSS. refertur apud Labbeum laudatum pag. 493. ſed etiam pag. 475. ex Ivone Carnotenſi, cum hoc tamen diſcrimine, quod in priori loco ita definit: *Si ſe judicio Epiſcoporum ſegregaverint, quia juvenes ſunt, alia matrimonia contrahere prohibeantur*, cum tamen in poſteriori loco, ex Ivone ita, & quidem, ut mihi videtur, rectiùs habeatur: *Si ſe Epiſcoporum judicio ſegregaverint, ſi juvenes ſunt, alia matrimonia contrahere non prohibeantur.* Legitur etiam illud decretum apud Gratianum 35. quæſt. 5. cap. 4. & apud Magiſtrum Sententiarum diſt. c. 41.

XXIV. *Conradus Henrici Imp. filius in patrem rebellat.*

Henricus Imperator anno milleſimo nonageſimo ſecundo ex Italia in Germaniam rediit, Conrado filio, jam tum regni ſui hærede deſignato, in Italia relicto, ut *ſe graſſanti Mathildi, & pene totam Italiam lat,*

SEC. XI. *ſibi vendicanti, opponeret, & regnum, quod futurum erat ſuum, de manu fœmina tolleret*, inquit Auctor Anonymus Vitæ Henrici Imperatoris, qui potius dicendus eſt ejus encomiaſtes, quique paulò poſt ſcribit: *Filius Imperatoris, quem in Italia relictum à patre, & quam ob cauſam relictum diximus, à Mathilde perſuaſus (quem enim aſtutia fœminea non ſubvertat aut decipiat?) junctis* [junctus] *inimicis patris coronam ſibi impoſuit.* Bertoldus etiam in Chronico ad annum 1093. Conradum ab Henrico patre diſceſſiſſe, & à Mediolanenſi Archiepiſcopo Anſelmo coronatum eſſe Regem, annuente Welphone & ejus cariſſima conjuge Mathilde, ſcribit. Ab hoc tempore Catholicorum in Italia arma prævaluêre, cumque Welpho Senior Baioariæ Dux in Italiam deſcendiſſet, copiaſque ſuas, cum Mathildis & aliorum fœderatorum copiis junxiſſet, Henricum Imperatorem ad mágnas anguſtias redegit. Nam, ut inquit Malmesburienſis lib. 3. de Reg. *aquiori, ut videbatur cauſa affuit militia Mathildis Marciſa* (ideſt Marchioniſſæ) *qua oblita ſexûs, nec diſpar antiquis Amazonibus, ferrata virorum agmina in bellum agebat fœmina.* Conradus porrò filius Imperatoris, non prius Longobardiæ Rex coronatus eſt, quam veniſſet ad Urbanum Papam, à quo *ſolutus ab excommunicatione, in Longobardia regnavit contra patrem*, inquit Dodechinus in Chronico, qui addit: *Erat denique Conradus iſte omni bonitate & probitate conſpicuus, humilis & modeſtus, qui paucos annos ſupervivens, poſtquam coronatus eſt, immaturè obiit.*

XXV. *Hujus defectionis cauſa.* Auctor quidem Vitæ Henrici Imperatoris, Conradi à patre defectionis cauſam tacet, ſed eam referunt Dodechinus laudatus, & Helmoldus in Chronico Sclavorum, Scriptores Germani, iis temporibus fere proximi, qui tradunt, Henricum Imperatorem, cùm acerbum in Adelaidem conjugem, ab Auctoribus coætaneis Praxedem etiam appellatam, odium concepiſſet, & ad cetera illata probra, Nicolaitarum more, multis eam ſtuprandam proſtraviſſet, idem Conrado filió, ut faceret imperaſſe; eumque ſe tanto ſcelere obſtringere recuſantem, filium ſuum eſſe negaſſe, ſed filium eſſe affirmaſſe cujuſdam Principis de Suevia, cujus faciem prædictus Conradus plurimum aſſimilavit. Quæ calumnia, viſque illata caſtiſſimæ Reginæ, ipſum ad rebellandum patri adegerunt. De hac Regina infra ſermo redibit. Sed hic obſervandum Adelaidem non fuiſſe matrem Conradi, eam enim in conjugem accipere non potuit ante annum 1084. quo coronatus eſt Romæ cum Bertha priori uxore; ideoque ſi Conradus filius fuiſſet Adelaidis, non potuiſſet anno 1093. à patre compelli, ut eam conſtupraret, quia tunc annos ad ſummum ſeptem attigiſſet.

XXVI. *Catholicis reſurgentibus Vrbanus PP. Romæ recipitur.* Harum occaſione novitatum collapſi penè Catholici reſumpſerunt vires, tum in Longobardia, tum in Germania. *Civitates quoque de Longobardia*, inquit Bertoldus, *Mediolanum, Cremona, Lauda, Placentia contra*

Digitized by Google

contra Henricum in viginti annos conjuraverunt, qui omnes prædicto Duci SEC. XI.
(nempe Welphoni) *fideliter adhæſerunt.* Et infra: *Metenſis Eccleſia & Tullenſis & Virdunenſis ab obedientia Egilberti excommunicati diſceſſerunt, eique non amplius obedituros apertiſſimè demandaverunt. Quarum Metenſis refutato Epiſcopo, quem Henricus ei dare voluit, ipſi ſibi canonicè Catholicum Paſtorem elegère, eumque à Gebehardo Conſtantienſi Epiſcopo Sedis Apoſtolicæ Legato conſecrari fecere ſexto Kalendas Aprilis in medio Quadrageſima.* Et inferius: *Idem Legatus Welphonem Ducem Baioariæ* (Welphonis Junioris, Mathildis mariti patrem) *per manus in militem accepit, ſicut & proprium fratrem Bertholdum Ducem Alemanniæ jam dudum fecit, cum quibus & reliquis Alemanniæ Principibus magnum Conventum apud Ulmam habuit. In quo Conventu firmiſſime laudatum eſt, ut Conſtantienſi Epiſcopo Legato Urbani Papæ omnimodè ſecundum ſtatuta Canonum obedirent.* Sic igitur rebus Catholicorum in meliorem ſtatum reparatis, conſternatis ſchiſmaticis, Urbanus Papa eſt reverſus in Urbem, ubi à ſuis receptus, Natale Domini, ut idem Bertoldus teſtatur, ſolemniter celebravit.

XXVII. *Lateranenſe palatium recuperat.*

Licet autem Urbano Pontifice Romam ingreſſo, res paulò tranquilliores eſſent, nondum tamen pacatæ penitus erant, perdurantibus Romanorum nonnullis in perfidia Henriciana, eo quod adhuc Guiberti Antipapæ fautores munitionem ſancti Angeli poſſiderent, cum Urbanus Papa vitaret armis rem agere adverſus eos, ut refert Bertoldus in Chronico, ubi & ait, Guibertum Antipapam runc apud Veronam ſubſtitiſſe cum Henrico Imperatore ſuo, dominum verò Papam Romæ prope ſanctam Mariam Novam in quadam fortiſſima munitione moratum eſſe, dum Guibertini turrim Creſcentii, ſeu ſancti Angeli caſtellum obtinerent. Sed Goffridus Vindocinenſis Abbas Romam ad Urbanum Papam, Guibertinæ factionis metu latitantem profectus, pecuniam, unde Lateranum & turrim Creſcentii redimeret, contulit, ut ipſemet in Epiſtola VIII ad Paſchalem II Urbani II ſucceſſorem data hoc modo narrat: *Primo anno, quo, Deo volente, vel permittente nomen Abbatis ſuſcepi, audivi piæ recordationis Dominum Papam Urbanum in domo Joannis Fricapanem* (vel Franchipanem) *latitare, & contra Guibertiſtam hæreſim viriliter laborare. Licet locus noſter pauper eſſet, Romam tamen veni, illius perſecutionum & laborum volens particeps fieri, & ſuam pro poſſe meo deſiderans ſupplere inopiam: Quod & dei gratia feci. Mala, quæ in itinere, & in civitate paſſus ſum, noſtrorum per omnia, ne agnoſcerer, factus famulus famulorum, longum eſt enarrare. Quaſi alter Nicodemus ad dominum Papam in domum prædicti Joannis nocte veni: ubi eum pene omnibus temporalibus bonis nudatum, & alieno ære nimis oppreſſum inveni. Ibi per Quadrageſimam manſi cum illo, & ſi fas eſt profiteri veritatem, ejus onera, in quantum potui, caritatis humeris ſupportavi. Quindecim verò diebus ante Paſcha Ferruchius, quem Lateranenſis Palatii cuſtodem Guibertus fecerat,*

SEC. XI. *cerat, per internuncios locutus eſt cum domino Papa, quærens ab eo pecuniam, & ipſe redderet illi turrim & domum illam. Unde dominus Papa cum Epiſcopis & Cardinalibus, qui ſecum erant, locutus, ab ipſis pecuniam quæſivit: Sed modicum quid apud ipſos: quoniam perſecutione & paupertate ſimul premebantur, invenire potuit. Quem ego, cum non ſolum triſtem, verum etiam præ nimia anguſtia lachrymantem conſpexiſſem, cœpi & ipſe flere, & flens acceſſi ad eum dicens, ut ſecurè cum Ferruchio iniret pactum. Ibi aurum & argentum, nummos, mulas & equos expendi: & ſic Lateranenſe habuimus & intravimus palatium. Ubi ego primus oſculatus ſum domini Papæ pedem, in ſede videlicet Apoſtolica, in qua longe ante Catholicus non ſederat Papa,* ab anno ſcilicet 1084. Hæc contigiſſe anno milleſimo nonageſimo quarto ex eo certum redditur, quod Goffridus dicat ſe veniſſe Romam, anno primo quo Abbas creatus eſt, ex Chronico autem Andegavenſi, quod extat Tomo I Biblioth. Labbei Goffridus *juvenis ætate XII Kal. Septemb.* anni MXCIII Abbas Vindocinenſis electus, *ab Ivone Epiſcopo Carnotenſi XI Kal. earumdem* conſecratus eſt, ideoque in laudata Epiſtola loquitur de Quadrageſima & de Paſchate anni MXCIV, quo ideo anno Urbanus II Lateranenſe palatium Goffridi operâ recuperavit, ſicque Guibertus ante Paſcha è Lateranenſi palatio expulſus fuit, & Veronam ſe contulit ad Henricum, ubi, teſte Bertoldo laudato anno MXCIV morabatur. Eadem de re loquitur idem Goffridus Epiſtola inſequenti.

XXVIII. *In Longobardiam pergit.* Henrici Imperatoris rebus hoc pacto inclinantibus, exiſtimavit Mathildis Comitiſſa, ut refert Domnizo in ejus Vita, præſentiam Urbani Papæ Catholicis Longobardiæ animos facere poſſe, & Guibertinos metu afficere, ideoque Pontificem rogavit, ut illuc ſe conferret, quod & ab eo obtinuit, indeque, ut habet Bertoldus in Chronico ad annum 1095. *Dominus Papa Urbanus jam dudum de Roma profectus natalem domini in Tuſcia glorioſiſſimè celebravit,* ubi Bertoldus loquitur de natali Domini anni MXCIV, à quo annum MXCV incipit. Anno antecedenti Urbanus, ex dictis, Natale Domini anni MXCIII Romæ celebraverat, ſed quia Guibertini caſtellum ſancti Angeli adhuc anno MXCIV occupabant, Catholici Romæ & in Italia finem hujus inteſtini belli ſummis votis exoptabant. Quare Urbanus Laterano recepto, in Longobardiam profectus eſt. Quid in Longobardia egerit anno MXCV, dicetur poſtquam retulerimus, quæ ad annum MXCIV pertinent.

XXIX. *Ejus Legatus Synodum Conſtantiæ celebrat.* Gebehardus Conſtantienſis Epiſcopus Apoſtolicæ ſedis in Germania Legatus in majori hebdomada ejuſdem anni milleſimi nonageſimi quarti Conſtantiæ Synodum celebravit, de qua hæc idem Bertoldus in Chronico: *Querimonia Praxedis Reginæ, quæ dudum ad Welphonem Ducem Italiæ, à marito ſuo Henrico Rege diſceſſit, ad Synodum Conſtantienſem pervenit, quæ ſe tantas, tamque inauditas fornicationum ſpurcitias, & à*

tantis

tantis paſſam fuiſſe conqueſta eſt, ut, etiam apud inimicos fugam ſuam facillimè excuſaret, omneſque Catholicos ad compaſſionem tantarum injuriarum ſibi conciliaret. Praxedis poſtea anno milleſimo nonageſimo quinto in Concilio Placentino, à ſpurcitiis, quas invita pertulerat, abſoluta eſt ab Urbano Papa, ut ibidem dicetur. SEC. XI.

XXX. *Vrbanus Attrebatenſibus præcipit ut Epiſcopum eligant.*

Vedulfus circa annum Chriſti quingenteſimum ſexageſimum nonum Epiſcopus Attrebatenſis ordinatus, Cameracum ſedem tranſtulerat, indeque Attrebatenſis Epiſcopatûs nomen petierat, ut habent Eccleſiæ Attrebatenſis Tabulæ. Sed Urbanus Papa literis *Clero & populo Attrebatenſi* datis Romæ, die & anno non expreſſis, Attrebatenſi Eccleſiæ præcepit, ut jugo Cameracenſis ſubjectionis excuſſo, & *recepta dignitate primis temporibus rationabili firmitate poſſeſſa*, Epiſcopum ſibi eligerent. Secundùm hæc Attrebatenſes Lambertum ſummæ ſanctitatis virum Epiſcopum elegerunt, & Urbanus Rainaldo Archiepiſcopo Remenſi literis ſuis mandavit, ut Attrebatenſis Eccleſiæ Epiſcopum electum conſecraret. Rainaldus ad Urbanum Papam reſpondit, ut Tomo X Concil. pag. 465. videre eſt, omnium Epiſcoporum & Clericorum ſuorum hanc ſententiam eſſe, ut electum Epiſcopum Romam tranſmitteret, & Summi Pontificis arbitrio relinqueret: *Timuerunt enim*, inquit, *& timent, ne Cameracenſes ex hoc facto accepta occaſione, ſe ab Remenſi Eccleſia abrumperent; cum & civitas eorum alterius regni* (ſcilicet Germaniæ) *habeatur, & regni cujus Rex nobis & Eccleſia Romana jam ex longo tempore inimicatur.* Attrebatenſes itaque Lambertum electum Epiſcopum Romam tranſmiſerunt conſecrandum, & literis ſuis ibidem relatis, Urbanum Papam rogarunt, *ut diviſio duorum regnorum, Francorum ſcilicet & Teutonicorum, ſit Epiſcopatûs noſtri meta, ſicut antiquis temporibus fuiſſe per ſucceſſorum relationem & alia indicia cognovimus.*

XXXI. *Attrebatenſem Eccleſiam à Cameracenſi dividit.*

Lambertus Romæ exiſtens Summum Pontificem enixè rogavit, ut eum ab impoſita ſibi electione abſolveret; ſed is ei præcepit, ut obediret: *Ille tandem acquieſcens divinæ ordinationi & Apoſtolicæ obeditioni conſecratur in Epiſcopum Romæ apud ſanctam Mariam novam à ſæpius jam dicto Apoſtolico Urbano, anno Dei Chriſti MXCIII, XIV Kalend. Aprilis, quæ tunc Dominica* Lætare Ieruſalem *habebatur*, inquit vetus Chronologus Tomo X Concil. pag. 468. citatus à Labbeo, qui rectè advertit, eum à Paſchate annum inchoare, annumque Chriſti MXCIV juxta noſtrum computum demonſtrare; hoc enim ultimo anno littera dominicalis A in curſu fuit, & dies XIX Martii incidit in dominicam quartam Quadrageſimæ, quæ vulgò dicitur *Lætare*, qui characteres non competunt anno MXCIII. Urbanus itaque Pontifex, qui die XIX martii anni MXCIV, nondum recepto Lateranenſi palatio, prope ſanctam Mariam novam morabatur, ut ex Bertoldo mox diximus, eodem die ibidem Lambertum Attrebatenſem Epiſcopum conſecravit, & quatriduo

poſt,

Digitized by Google

SEC. XI. poſt, ſcilicet decimo Kalendas Aprilis, eidem Lamberto dedit literas, ſeu privilegium, quo Epiſcopatum Attrebatenſem in integrum reſtituit. *Quidquid autem*, inquit, *Prædictæ Eccleſiæ* (Attrebatenſi) *B. Remigius contulit, quidquid antiquis temporibus dum Epiſcopali dignitate polleret eam poſſidere conſtiterit, ſalvis legalibus inſtitutis, & Romanæ Eccleſiæ privilegiis, ratum tibi ac tuis ſucceſſoribus ſancimus permanere. In quibus nominatim Archiadiaconias duas, quarum una Attrebatenſis, altera dicitur Oſtrevandenſis, præfatæ Eccleſiæ confirmamus, & illos omninò limites inter Attrebatenſem & Cameraeenſem Eccleſias fore præcipimus*, &c. Illud quidem privilegium dicitur *datum Romæ per manum Joannis S. R. E. Diaconi Cardinalis X Kalend. Aprilis, indictione 2. anno Dominicæ Incarnationis* 1093. *Pontificatus autem domini Urbani 2. Papæ ſeptimo.* Sed mendum irrepſiſſe in annum Incarnationis 1093. & legendum, *anno dominicæ Incarnationis* 1094. plura demonſtrant. Primum, indictio ſecunda, quæ anno 1094. non 1093. currebat; ſecundum, annus Pontificatûs Urbani ſeptimus, anno 1094. à die 12. Martii inchoatus, qui anno 1093. erat, tantum ſextus; tertium denique, inſcriptio privilegii: *Urbanus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto in Chriſto fratri Lamberto Attrebatenſi Epiſcopo noſtris manibus conſecrato, ejuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis.* Cum itaque hoc privilegium datum ſit poſt conſecrationem Lamberti, quæ, ex probatis, facta eſt die XIX Martii anni 1094. conſequens eſt, illud eodem anno die XXIII ejuſdem menſis conceſſum eſſe, ad quod Labbeus animum non advertit. Quod ſi quis contendat retinendum eſſe annum Incarnationis 1093. dicendum eſt cum Annotatore Baronii ad annum 1094. num. 20. Urbanum ibi uſum eſſe anno Incarnationis à die XXV Martii deducto, quo pacto die XXIII Martii anni vulgaris 1094. currebat adhuc annus 1093. ſicque cohærent omnia, nempe indictio 2. & annus ſeptimus Pontificatûs Urbani. Ceterùm Cameracenſis ſedes anno poſtea milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſecundo à Paulo IV ſummo Pontifice Metropolitana declarata fuit.

XXXII. *Illegitimum Philippi Franc. Regis matrimonium improbat.* Bertrada Simonis de Monteforti filia, nupta erat Fulconi Andegavenſi Comiti, vulgò *Richin*, ob morum aſperitatem appellato. Hæc, inquit Ordericus lib. 8. pag. 699. referens geſta anno MXCII, *metuens ne vir ſuus, quod jam duabus aliis* uxoribus *fecerat, ſibi faceret, & relicta contemptui ceu vile ſcortum fieret, conſcia nobilitatis & pulchritudinis ſuæ fidiſſimum Legatum Philippo Francorum Regi deſtinavit, eique quod in corde tractabat, evidenter notificavit.* Poſt hæc Bertrada ad Philippum Regem fugit, qui poſt ejectam ab eo Bertham Reginam, ex qua Ludovicum filium, poſtea in regno ſucceſſorem ſuſceperat, nuptias cum illa contraxit, & quidem eodem anno 1092. ut diſertè aſſerit Clarius, vel alius quiſpiam in Chronico ſancti Petri Vivi Senonenſis Tomo 2. Spicilegii Dacheriani publicato, in quo ſcribit: *Anno MXCII*

MXCII Philippus Rex dimiſit uxorem ſuam nobiliſſimam, de qua habuit SEC. XI.
filium Ludovicum, & accepit Bertradam, quæ reliquerat Fulconem Andegavenſem Comitem. Urbanus Papa illicitum illud conjugium valde improbavit, ut conſtat ex ejus Epiſtola ad Raynoldum Archiepiſcopum Remenſem & ſuffraganeos ejus, *data ſexto Kalendas Novembris, anno videlicet Dei Chriſti MXCII,* ut in fine ejus legitur Tomo 5. Spicilegii Dacheriani & ex eo Tomo X Concil. pag. 463. in qua Pontifex narrato & improbato Philippi cum Bertrada connubio, ait: *Te autem chariſſime confrater Raynolde, noxa hæc maxime impetit, pro eo quod Sylvanectenſis ſubjectus tibi Epiſcopus, hoc publici adulterii crimen, ſuo, ut audivimus, firmavit aſſenſu, cum mœchis illis benedictionis Sacerdotalis manus impoſuit. Quod etſi licite nuberent, bigamis tamen impendi ſecundùm canones non liceret. Nunc igitur vobis Apoſtolica auctoritate præcipimus, ut his viſis apicibus, quod etiam non jubentibus nobis; jam dudum feciſſe veſtram prudentiam decuiſſet, mature convenire curetis Regem, & ex Dei, & noſtra pariter & veſtra parte inſtanter commoneatis, arguatis, obſecretis, increpetis, & à tanto, tamque horrendo facinore deſiſtere compellatis. Quod ſi contempſerit, & vobis & nobis neceſſitas imminebit, ut ad ulciſcendas divinæ legis injurias pro noſtri officii debito accingamur, & Phinees gladio Madianitas adulteros perforemus.*

XXXIII. *Legatum mittit qui Regem excommunicat.*

Sed cum commonitiones nihil proficerent, Urbanus Papa anno milleſimo nonageſimo quarto Hugonem Archiepiſcopum Lugdunenſem Legatum in Gallia declaravit. Hic verò Concilium Auguſtoduni, quæ urbs eſt Ducatûs Burgundiæ XVII Kalendas Novembris celebravit, & Philippum Regem excommunicavit, ut refert Bertoldus in Chronico: *in Galliarum,* inquit, *civitate, quam Oſtionem* (Auguſtodunum) *vulgariter dicunt, congregatum eſt generale Concilium à venerando Hugone Lugdunenſi Archiepiſcopo, & Sedis Apoſtolicæ Legato, cum Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Abbatibus diverſarum provinciarum decimo ſeptimo Kal. Novembris. In quo Concilio renovata eſt excommunicatio in Henricum Regem, & in Gubertum Sedis Apoſtolicæ invaſorem, & in omnes eorum complices. Item Rex Galliarum Philippus excommunicatus eſt, eo quod vivente uxore ſua, alteram ſuperinduxit.* Quomodo autem rurſus illud idem judicium ventilatum ſit in Concilio Claromontano, & ibi rurſus idem Philippus Rex ſit excommunicatus ab Urbano Papa mox videbitur.

XXXIV. *Concilium Placentiæ celebrat.*

Jam ſuperius oſtendimus Urbanum Pontificem Natale Domini anni milleſimi nonageſimi quarti in Tuſcia celebraſſe. Tunc generalem Synodum ex Epiſcopis Italiæ, Germaniæ & Galliarum Placentiæ in Longobardia, menſe Martio anni milleſimi nonageſimi quinti celebrandam indixit, ad quam, ut inquit Bertoldus teſtis oculatus, tam innumerabilis multitudo confluxit, ut cum in nulla Eccleſia il-

SEC. XI. lius civitatis poſſet comprehendi, extra urbem in campo celebranda fuerit; quippe quatuor millia fere Clericorum, & pluſquam triginta millia laicorum eò conveniſſe perhibetur. In ea Synodo Praxedes, ſive Adelais Regina, adversùs Henricum maritum conqueſta de ſpurcitiis, quas ab eo paſſa eſſet, abſoluta eſt de pœnitentia pro illis injungenda, eo quod illas non tam commiſiſſe, quam invitam pertuliſſe certò conſtaret, quodque hujuſmodi facinus ſponte & publicè confiteri non erubuiſſet. Dodechinus Abbas in Appendice ad Marianum Scotum, poſtquam dixit, anno 1093. Adelaidem fugiſſe ad Mathildem Comitiſſam, quæ eam duxit ad Vrbanum Papam, uno tenore ſubdit: *Papa autem agnita Reginæ calamitate, humanitatis miſeratione compaſſus, facta concione Catholicorum, denuò Henricum Regem excommunicavit pro illicitis ac nefandis, omnibuſque ſeculis inauditis rebus in legitima uxore ſua perpetratis. Regina autem reverſa eſt in regionem ſuam, & ingreſſa monaſterium facta eſt Abbatiſſa, ut quidam dicunt.* In eadem Synodo, ut pergit Bertoldus, Legati Philippi Galliarum Regis, excuſantes quod jam ipſum iter ad Synodum aggreſſus, legitimis cauſis impeditus fuiſſet, inducias ei uſque ad Pentecoſten impetravêre. Qua de re plura Ivo Carnotenſis Epiſtolâ 46. ad Vrbanum Papam. Hugo Lugdunenſis Archiepiſcopus jam antea in Gallia Apoſtolicæ Sedis Legatus, ad eamdem Synodum vocatus, ab officio ſuſpenſus eſt, eo quod nec ipſe venerit, nec legatum cum legitima excuſatione direxerit. Legati Imperatoris Conſtantinopolitani imploraverunt auxilium contra Paganos, qui omnia pene uſque ad muros illius civitatis occupaſſent. Ac denique renovata ſunt decreta adversùs Clericos Simoniacos & incontinentes; damnataque rursùm hæreſis Berengariana; & promulgata in Guibertum Antipapam, ac ejus complices cum ardentibus candelis ſententia anathematis; aliaque ſtatuta circa diſciplinam Eccleſiaſticam, quæ idem Bertoldus recitat. Editi ſunt tandem quindecim canones Tomo X Concil. legendi. Meminit etiam ejuſdem Synodi Domnizo Presbyter, qui adfuit unà cum Mathilde Comitiſſa. In eadem Synodo creditur, antiquis novem præfationibus, quæ in Eccleſia legebantur, decimam additam eſſe de B. Virgine, quæ ſic habet: *Æquum & ſalutare nos tibi ſemper & ubique gratias agere, Domine Sancte, Pater Omnipotens, æterne Deus, & te in veneratione beatæ Mariæ ſemper virginis collaudare,* &c. Cardinalis Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 10. num. 3. ejuſdem etiam Præfationis auctorem ſcribit eſſe Vrbanum II, ſed ſine teſte.

XXXV. *Conradus Rex ſtratoris munus Vrbano PP. exhibet.*

Placentiâ recedenti Vrbano Papæ Conradus filius Henrici, quem vidimus Longobardiæ Regem coronatum, apud Cremonam obviam progreſſus,

progreſſus, ſtratoris officium exhibuit, ac juramento fidelitatem promiſit. *Dominus autem Papa in filium Sanctæ Romanæ Eccleſiæ recepit illum, eique conſilium & adjutorium ad obtinendum regnum, & ad coronam imperii acquirendam coram populo firmiſſime promiſit, ſalva quidem juſtitia illius Eccleſiæ, & ſtatutis Apoſtolicis, maxime de inveſtituris in ſpiritualibus officiis à laico non uſurpandis*, inquit Bertoldus, qui ſubdit, Conradum inde Piſas perrexiſſe, ibique ſponſam ſuam, filiam Rogerii Ducis de Sicilia, adhuc admodum parvulam cum inaudita pecunia ſibi oblatam recepiſſe, cum qua caſtè vixiſſe creditur; Vrſpergenſis enim Abbas de eo ita ſcribit: *Cœlibatûs pudorem perpetualiter ſervare cum propoſuiſſet, coactus tamen à ſuis filiam Roggeri Ducis Siciliæ, famôſiſſimi penè noſtrorum temporum viri duxit uxorem: cujus tam caſtè uſus eſt conjunctione, ut vix crederetur eam unquam agnoviſſe.*

XXXVI. *In Gallias venit, & Concilium Claromontenſe indicit.*

Synodo Placentina peracta, menſe Aprili Vrbanus Pontifex venit in Gallias & Cremonam tranſiit, ubi quarto Idus Aprilis, teſte Bertoldo laudato, Conradus Rex ei ſtratoris officium exhibuit. Inde *pervaſis Alpibus venit in Gallias*, inquit Malmeſburienſis lib. 4. cap. 2: Bertoldus verò ſcribit: *Dominus Papa rebus in Longobardia bene diſpoſitis, in Gallias marino itinere cœpit divertere, & ad Sanctam Mariam ad Podium in Aſſumptione ipſius pervenit, Synodumque ad Montem Clarum in Octavam Sancti Martini Apoſtolica auctoritate condixit, ad quam diverſarum provinciarum Epiſcopos miſſis literis Canonica vocatione intimavit*, in diem ſcilicet decimum octavum menſis Novembris, qui concurrebat cum Dominica, qua peractis precibus, feriâ ſecunda ex alibi dictis, Synodales actiones inchoabantur. Gaufredus Prior Voſienſis in Chronico, ſcribit etiam Vrbanum Aſſumptionem beatæ Mariæ apud Anicium peregiſſe, & decimo quinto Kalendas Septembris, die ſcilicet decima octava Auguſti monaſterium S. Roberti de Caſa-Dei, de quo in Leone IX egimus, conſecraſſe.

XXXVII. *Monaſterii Cluniac. majus Altare conſecrat.*

Antequam Concilium celebraretur Pontifex Cluniacum acceſſit, ibique Majus Altare conſecravit, quod nos docet Innocentius II in diplomate Valentiæ VIII Idus Martii anno MCXXXII dato & in Bibliotheca Cluniacenſi pag. 1381. recitato, in quo ait: *Nos Monaſterium ipſum, quod ſpecialiter ad jus B. Petri & S. Rom. ſpectat Eccleſiæ, per nos ipſos viſitavimus. Et eodem die, quo revolutis multorum annorum ſpatiis, Prædeceſſor noſter Fel. memoriæ Papa Vrbanus ibidem majus Altare conſecraverat, cum Archiepiſcopis...... idem Monaſterium ſolemniter dedicavimus.* Hanc majoris Altaris Cluniacenſis conſecrationem circa diem decimum octavum menſis Octobris anni milleſimi nonageſimi quinti ab Urbano Papa peractam, ex eo eruitur, quod idem Pontifex Cluniaci eo die exiſtens Reſcriptum emiſerit à San-Marthanis in Epiſcopis Matiſconenſibus, pag. 681. recitatum, quod dicitur

 datum

SEC. XI. *datum Cluniaci per manum Joannis S. Rom. Eccleſ. Diaconi Card. XV Kal. Novemb. Indict. III anno MXCVI* Piſano, qui annum Incarnationis communem novem menſibus antevertit, ideoque is annus MXCVI, nobis eſt MXCV, quo menſe Octobri currebat indictio quarta, in locum tertiæ ſubroganda; neque enim id intelligi poteſt de menſe Octobri anni communis MXCVI, quia tunc, non in Gallia, ſed in Italia erat Urbanus Papa, quem anno Incarnationis Piſano quandoque uſum eſſe oſtendit Annotator Baronii.

XXXVIII. *Claromontani Concilii Patrum numerus incertus.* Congregata eſt poſt hæc Synodus Claromontana, cui tredecim Archiepiſcopi cum eorum ſuffraganeis interfuerunt, & ducentæ quinque paſtorales virgæ numeratæ ſunt ex Bertoldo laudato. Sed licet illud Concilium numeroſum fuerit, Patrum tamen numerus incertus; Malmesburienſis enim laudatus & Aimoinus lib. 5. cap. 49. tradunt, trecentos decem, tam Epiſcopos, quam Abbates ei interfuiſſe. Guibertus Abbas Novigenti hujus temporis ſcriptor, ad Liziardum Sueſſionenſem Præſulem ſcribens ait, ad illud confluxiſſe *præter Epiſcoporum & Abbatum examina, quos circiter CCCC per præminentes ferulas* (ideſt per baculos Epiſcopales & Abbatiales) *fuiſſe aliqui numerant, totius Franciæ & appendicium comitatuum litteraturæ* magiſtros ſeu profeſſores. Denique in decreto Urbani II ejuſdem Synodi à Marca in Diſſert. de Primatu Lugdunenſi ex MS. codice eruto, dicitur ei interfuiſſe Archiepiſcopos XII, Epiſcopos LXXX, Abbates XC & eo amplius. Certè ad illud conveniſſe Epiſcopos penè totius orbis, exceptis Lotharingis, Alemannis & Hungaris ait Chronicon Sancti Victoris Virdunenſis. Cur iſti potius, quam alii deſiderarentur, ſchiſma Guiberti Antipapæ, & Henrici Imperatoris effecit, ut ſcribit Gabriel Coſſartius in Notis ad illud Concilium. Ei præfuit Urbanus Papa, ut inter omnes convenit.

XXXIX. *Philippus Rex Franc. in eo excommunicatur.* *In hac Synodo*, ſubdit Bertoldus loco laudato, *Dominus Papa eadem ſtatuta, quæ & in præterita Synodo Placentina, confirmavit. Inſuper & Philippum Regem Galliarum excommunicavit, eò quod propria uxore dimiſſa, militis ſui uxorem ſibi in conjugium ſociavit.* Idem ſcribit Sigebertus in Chronico. Willelmus verò Malmesburienſis loco laudato tradit, eadem excommunicatione mulctatam Bertradam Regiam pellicem. Fulco enim Andegavorum Comes, pater Fulconis, ſeculo duodecimo Jeroſolymorum Regis, Bertradæ maritus queſtus eſt, quod Philippus ſibi uxorem ſubtraxiſſet, & etiam illicitè retineret. Quam injuriam ita graviter tulit Fulco, ut eo ipſo anno MXCV piam quandam donationem faciens monaſterio Andegavenſi ſancti Sergii pro ſuorum & parentum peccatorum abſolutione, miſſaque ſingulis hebdomadis celebranda, eam his verbis claudi juſſerit: *Facta eſt autem hæc donatio anno ab Incarnat. Domini milleſimo nonageſimo quinto, indictione*

Digitized by Google

indictione III, die ſabbati, luna XXV, Vrbano Apoſtolico, Francia ex adulterio Philippi indigni Regis fœdata, Radulfo Turonenſium Metropolitano, Gofrido Andegavorum Epiſcopo, Deo gratias. Amen. Hanc donationem à duobus Notariis anno 1622. ex archetypo recognitam integram exhibet Peireskius in ſuo Regiſtro LVII MS. quod nunc eſt in Bibliotheca Clariſſimi D. Henrici de Thomaſſin de Mazaugues.

XL. *Decernitur ut Presbyterorum filii cum diſpenſatione Sedis Apoſt. ad ſacros ordines admittantur.*

Plures canones eo in Concilio conditi ſunt, ex quibus triginta & duos Baronius & Collectores Conciliorum referunt, quorum vigeſimus quintus his verbis conceptus eſt: *Nec filios Presbyterorum, aut aliter etiam ex concubinis ſuſceptos liberos ad Presbyteratûs gradus provehi licere, niſi aliquo in monaſterio religionem profeſſi eſſent.* Cum enim hoc tempore vix paterentur Presbyteri ſuas ſibi auferri uxores, prudenter judicavit Eccleſia, eorum filios à ſacris officiis & Ordinibus omninò arceri, ut ſcilicet Sacerdotes à concupiſcentiis carnis refrænarentur. Hæc quæſtio tunc agitabatur in Anglia, ubi exulabat Roſcelinus Compendienſis Canonicus Nominalium Auctor, qui contendebat Presbyterorum filios ad ſacros Ordines nullatenus promovendos. Theobaldus verò Stampenſis, qui tunc Oxoniæ Scholam Theologicam regebat, contrariam ſententiam propugnavit, eamque in rem Epiſtolam ſcripſit ad Roſcelinum, quæ legitur Tomo 3. Spicilegii Dacheriani, in qua ait: *Quod prohibetur, ne filii Sacerdotum ad Ordines promoveantur, ſic eſt intelligendum ſecundùm Auguſtinum eoſque qui hanc prohibitionem audiunt, ab hujuſmodi concupiſcentiis abſtinere debere. Si enim filius Sacerdotis honeſtè vivit, ordinandus eſt; ſi verò filius militis inhoneſtè vivit, repudiandus eſt; quia magis placet Deo vitæ perfectio, & contra peccatum affectio, quam ſuperba de parentibus gloriatio: filii namque Sacerdotum non ideo quod ſint exleges, refutantur, ſicut imperiti homines arbitrantur, ſed ut Sacerdotes à concupiſcentiis carnis refrænentur. Quia nimirum quemlibet ſacro fonte renatum vel plenarie divina mundat gratia, vel ſacri mundatio lavacri non eſt ſufficiens, nec plenaria, quod contradicit fidei Catholicæ.* Plura in eamdem rem Theobaldus Oxoniæ Magiſter. Hanc controverſiam diremit Urbanus Papa in hoc Concilio Claromontenſi, vetuitque quidem Sacerdotum filios ad ſacros Ordines promoveri abſque diſpenſatione Eccleſiaſtica, aut niſi cœnobiis nomen dederint; eos tamen cum diſpenſatione ſanctæ Sedis admiſit. Hinc ſcribens ad Archiepiſcopum Turonenſem, *Cenomanenſem electum*, inquit, *eò quod filius Sacerdotis dicitur, non rejicimus, ſed ſuffragantibus meritis eum patienter ſuſcipimus, non tamen ut pro regula impoſterum hoc aſſumatur, ſed ad tempus Eccleſiæ periculo conſulitur.* Mabillonius Tomo I. Muſei Italici parte 2. exhibet Epiſtolam Noviomenſium Clericorum ad Cameracenſes datam de filiis Clericorum ad ſacros ordines admittendis.

Digitized by Google

SEC. XI.

XLI. *In eodem Concilio prohibetur communionis forma per intinctionem facta.*

Canon vigeſimus octavus hujus Concilii his verbis exprimitur apud Baronium & Conciliorum Collectores: *Ne quis communicet de altari, niſi corpus ſeparatim & ſanguinem ſimiliter ſumat, niſi per neceſſitatem, & per cautelam*, idque, inquit Baronius, ob recentem hæreſim Berengarianam, quæ per unam tantum ſpeciem ſatis eſſe impleri figuram aiebat. Verùm Petrus de Marca in laudata diſſertatione de Primatu Lugdunenſi, quæ extat Tomo X Conciliorum, hanc explicationem rejicit; tum quia Berengario affingit, quæ nunquam profeſſus eſt, imò neque ex hæreſeos ſuæ principiis profiteri poterat; tum quia, hac explicatione admiſſa, uſus Eccleſiæ Catholicæ in una ſpecie porrigenda laicis, non obſcurè hoc telo peti poſſet. Veram itaque hujus canonis interpretationem deſumendam eſſe ſcribit ex iis, quæ vitioſè à quibuſdam diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſeculo undecimo parum callentibus fiebant in Euchariſtiæ adminiſtratione. Fidelibus enim Euchariſtiam ſanguine Domini intinctam porrigere non dubitabant, ut teſtis eſt Auctor Micrologi, qui ante Gregorii VII tempora ſcripſit, cap. 25. Quæ forma non tantum adverſa erat Ordini Romano, ſed etiam inſtitutioni Chriſti, qui corpus ſeorſim à ſanguine commendaverat, ut rectè annotavit Concilium Bracarenſe 3. anno 678. quod ſimilem corruptelam damnavit cap. 1. Vſus autem ille, utramque ſpeciem commiſcendi, hoc tempore ſervabatur apud Græcos, quem hodie quoque in ſuis Eccleſiis frequentant, porrectâ populis in cochleari Euchariſtia, liquore ſacro poculi intincta. In quo ab illis graviter peccari contra Chriſti inſtitutionem, Nicetæ Pectorato Abbati, diſputatione cum eo Conſtantinopoli habita, objecit Humbertus Sylvæ Candidæ Cardinalis Epiſcopus, Legatus Romanæ Sedis ad Conſtantinum Monomachum Imp. anno MLIV miſſus. Gliſcebat in Occidente commixtionis uſus: adeo ut Ivo in Tractatu de divinis Officiis eum tolerandum putaret in populi communione. Illam tamen communicandi formam Synodus Claromontana proſcribendam duxit his verbis: *Ne quis communicet de altari, niſi corpus ſeparatim, & ſanguinem ſimiliter ſumat.* Separatim, ideſt, *ſeorſim*, ut loquitur Concilium Bracarenſe, ſive *ſingulatim*, quemadmodum Ordericus Vitalis lib. 9. pag. 719. ſenſum hujus Canonis expreſſit.

XLII. *Adhibetur exceptio.*

Huic regulæ hanc exceptionem adhibet hæc Synodus Claromontana: *Niſi per neceſſitatem & cautelam*, ubi intincti ſacrati panis conſuetudinem jam ſublatam retinet, in excepto *neceſſitatis* caſu, nempe ſi communio præbenda eſſet ægris, vel pueris. Tunc enim, ad adjuvandum eſum, panis intinctio permittebatur, ut ſcribit Paſchalis II Urbani ſucceſſor ad Pontium Abbatem Cluniacenſem Epiſtola 32. *Novimus enim*, inquit, *per ſe panem, per ſe vinum ab ipſo domino traditum. Quem morem ſic ſemper in ſancta Eccleſia conſervandum docemus atque præcipimus*:

præter

præter in parvulis ac omninò infirmis, qui panem abſorbere non poſſunt. SEC. XI.
Habita quoque ratio eſt *cautela*; qua voce receptum à quibuſdam morem in diſtribuenda populis Euchariſtia Synodus confirmat. Veriti enim illi, ne ſanguinis effuſio accideret: in frequenti communicantium cœtu, ſolo panis conſecrati ſymbolo laicos impertiebant, non præbito poculo: qua ratione corpus ſeorſim à calice ſumebant. Id egregiè docet Rodulfus Abbas ſancti Trudonis, qui hac ætate vixit, iis verſibus, quos laudat Gropperus cap. 44. de communione alterius ſpeciei.

Hic & ibi cautela fiat, ne presbyter agris,
Aut ſanis tribuat laicis, de ſanguine Chriſti:
Nam fundi poſſet leviter; ſimplexque putaret,
Quod non ſub ſpecie ſit totus Jeſus utraque.

XLIII. *Euchariſtia ſub ſolo panis ſymbolo data.*

Ceterum Euchariſtiæ adminiſtratio ſub ſolo panis ſymbolo, laicis hoc ſeculo porrecto, magnum incrementum habuit poſt conſtitutum à Chriſtianis regnum Jeroſolymitanum, ad exemplum antiquiſſimæ Eccleſiæ illius civitatis, in qua nulla ſpecierum mixtione facta, ſolo pane ſibi exhibito, adventantis ex Orbe univerſo populi pietas tem ſacramenti percipiebat. Quod profitetur antiquus ille Patriarcha Jeroſolymitanus, cujus verba retulit Humbertus ad ſugillandos Græcorum ritus, apud Marcam laudatum legenda, ubi addit conſuetudinem illam unius ſymboli non ſtatim obtinuiſſe in omnibus Eccleſiis Occidentis, quamvis in quamplurimis ſervaretur, ob reverentiam ſanguini Domini debitam, cujus effuſioni anxiè cavebant. Sed poſtquam divus Thomas ea de re conſultus, earum Eccleſiarum pietatem & prudentiam in eo uſu laudavit: certatim reliquæ omnes illum amplexæ ſunt. Hæc ſunt ejus verba 3. part. quæſt. 80. art. 12. *providè in quibuſdam Eccleſiis obſervatur ut populo ſumendus ſanguis non detur.* Quare in Concilio Conſtantienſi ſeſſione 13. quæ habita eſt die 15. Junii anni 1415. aſſertum eſt, conſuetudinem unius ſpeciei *diutiſſimè* obſervatam fuiſſe: cujus obſervatio, ut legitimè præſcripta, omnibus indicta eſt, donec univerſali Eccleſiæ aliud ſtatuendum videatur. Sacri calicis reſtaurationem Concilium Tridentinum ſummi Pontificis prudentiæ commiſit, ſi provinciæ alicujus, à communione Eccleſiæ per hæreſim abſciſſæ, unitas hac ratione procurari poſſet. Plura ad eum canonem XXVIII Marca laudatus. Alii canones Tomo X Conciliorum legendi, quorum primo amplificata eſt pax inter privatos, ſeu Treuga Dei, de qua in Alexandri II Vita locuti ſumus.

XLIV. *Urbanus in eodem Concilio Eccleſiæ Lugdun. primatum confirmat.*

In hoc eodem Concilio Claromontano Eccleſiæ Lugdunenſis Primatus confirmatus eſt, & in eo Urbanus Papa Senonenſem & Rotomagenſem Archiepiſcopos, niſi Hugonem Lugdunenſem Archiepiſcopum,

Gebuini

SÆC. XI. Gebuini ſucceſſorem, tanquam Primatem ſuum revererentur, pallii privatione mulctavit, eorumque in ſuffraganeos auctoritatem ſuſpendit. Aberat uterque, ſed interim mandatis Apoſtolicis eorum ſuffraganei paruêre, ut patet ex decreto Urbani II & Synodi Claromontanæ à Petro de Marca in Appendice libri de Primatibus edito. Huic judicio refragatus eſt Richerius Senonenſis Archiepiſcopus, quamvis Ivo Carnotenſis ejus ſuffraganeus ipſi auctor eſſet, ut ſententiæ Synodicæ ac Pontificiæ pareret, donec documentis authenticis Eccleſiæ ſuæ libertatem vindicare poſſet, ut liquet ex Epiſtola 50. Ivonis. Sed cum Richerius vinci non potuiſſet, in ſententia ſua perſtitit, uſque ad mortem, quæ anno milleſimo nonageſimo ſexto contigit, quod teſtatur Urbanus Papa in literis ſuis ad Hugonem Lugdunenſem datis anno MXCIX, quæ referuntur ab eodem Marca in laudata diſſert. de Concilio Claromontano num. 117.

XLV. *De eo Primatu iterum controverſia oritur.* Daimbertus in locum Richerii electus eſt Senonenſis Archiepiſcopus, ſed Hugo Lugdunenſis prohibuit, ne provinciæ Senonenſis Præſules manus ipſi imponerent, antequam ſibi obedientiam tanquam Primati præſtitiſſet. Ivo Carnotenſis omnium ſuffraganeorum nomine reſcripſit Epiſtolam 60. rem inſolitam & nullo jure, nullaque conſuetudine fultam ipſum poſtulare, neque id ipſi deberi, aut ratione Primatûs, aut ratione Legationis Apoſtolicæ qua fungebatur. Pollicetur tamen ſe ei auctorem futurum, ut poſt conſecrationem primatum Lugdunenſem agnoſcat. Eadem de re ſcripſit ad Urbanum Papam. Sed cum neque Hugo Lugdunenſis hiſce vinci potuiſſet, Daimbertus Romam profectus abſque ulla conditione ab Urbano II menſe Martio anni milleſimi nonageſimi octavi ordinatus eſt, & *cum Apoſtolica benedictione & pallii decore rediit, in ſede collocatus XIV Kal. Maii, anno MXCVIII ab Incarnatione Domini, lætante Clero, & bona devotione populi*, inquit Continuator Chronici S. Petri Vivi Senonenſis, quem hoc tempore vixiſſe conſtat ex iis quæ ſubdit: *Cujus jam in Archiepiſcopio XI anno pene peracto, teſtor Deum nuſquam Abbatem ſancti Petri vel audiſſe, vel legiſſe, aut vidiſſe quietius vixiſſe, vel fuiſſe ab omni inquietudine*, nam Daimbertus, ut prius dixerat iſte Auctor, electus fuerat Abbas S. Petri Vivi anno MXCVI paulo ante mortem Richerii.

XLVI. *Agnoſcitur tandem à Senonenſi Archiep.* Idem tamen Daimbertus, poſtquam menſe Aprili anni MXCVIII in præſulatûs Senonenſis poſſeſſionem inductus eſt, Romam rediit anno MXCIX & Vrbano II promiſit, ſe Lugdunenſis Eccleſiæ Primatum agniturum, ut nos docet laudata ejuſdem Pontificis Epiſtola ad Hugonem Lugdunenſem *data Romæ apud Sanctum Petrum, indictione ſeptima, VIII Kalendas Maii, anno Dominicæ Incarnationis MXCIX, Pontificatûs domni Vrbani II Papæ undecimo*; in ea enim poſtquam dixit Pontifex, ſe Daimbertum conſecraſſe, ſubdit: *Nuper*

autem

Digitized by Google

autem cum ad Apoſtolica limina tam pro ejuſdem cauſæ actione, quàm pro communi Synodica vocatione rediiſſet, præſentibus Legatis tuis Iſmeone Dienſi Epiſcopo, Girino Decano, & item Girino Capellano, Sedis Apoſtolicæ cogente judicio, omni demum tergiverſatione caſſata, in manu noſtra profeſſus eſt, te & Lugdunenſis Eccleſiæ ſuper Senonenſem primatum agnoſcere, & de cetero tibi, tuiſque legitimis ſucceſſoribus, tanquam Primatibus obedire. Similiter etiam pollicitus eſt, ſtatuto à nobis tempore, ideſt uſque ad proximam beati Dionyſii ſolemnitatem, ſe ad vos venturum, & in conſpectu Lugdunenſis Eccleſiæ id ipſum ore proprio profeſſurum, niſi canonicum impedimentum evenerit: quo tranſacto infra triginta dies id ipſum implere curabit. Sic enim Vicariis veſtris, & per eos tibi ac Lugdunenſi Eccleſiæ in manum aſſignavimus, præſentibus fratribus noſtris, quorum infra ſcripta ſunt nomina, Anſelmo videlicet Cantuarienſi, Leodegario Bituricenſi, &c. Daimbertum promiſſa impleviſſe diſcimus ex Goffridi Abbatis Vindocinenſis Epiſtola 18. lib. 2.

XLVII. *Expeditio Ieroſolymitana præcipua cauſa Concilii Claromontani.*

Sed, ut ad Concilium Claromontanum redeam, illud potiſſimum indictum eſt, ut in eo indiceretur expeditio in Terram Sanctam, quæ ut melius intelligatur, ſummariè hic cum Annotatore Baronii, ex Guillelmo Tyrio lib. 1. cap. 9. & ſeqq. exponendum quo in ſtatu res in Oriente eſſent. Turci, qui jam Syriam, & utramque Ciliciam, Iſauriam, Pamphiliam, Lyciam, Piſidiam, Lycaoniam, Cappadociam, Galatiam, & utrumque Pontum, Bythyniam & Aſiæ Minoris partem, infra modicum tempus in ſuam poteſtatem redegerant, Eccleſias dejiciebant, & Chriſtianos magno furore perſequebantur. Quod ſi navium copiam habuiſſent, Conſtantinopolim procul dubio ſibi ſubjeciſſent. Neque ad ſacra loca devotionis causâ, tàm Græci, quàm Latini proficiſci poterant, niſi per mille mortis genera. Chriſtianis Jeroſolymis poſt longam peregrinationem incluſis, mors ſingulis diebus imminebat, cum Sacerdos quidam *Petrus nomine, de regno Francorum, de Epiſcopatu Ambianenſi, qui & re & nomine cognominabatur Eremita* devotionis fervore incenſus Jeroſolymam pervenit.

XLVIII. *Illius expeditionis auctor vel incentor Petrus Eremita.*

Is moram faciens in civitate plenius didicit, quod priùs, aliis referentibus audierat; cumque accepiſſet civitatis Patriarcham nomine *Symeonem* eſſe virum religioſum & timentem Deum, eum alloqui voluit. Patriarcha familiariùs ei narravit, quæ populum Dei magis affligebant, & quærenti Petro, num tot malis supereſſet aliquod remedium, reſpondit Patriarcha; quoad Græcos nullum ab illis auxilium ſperandum, quia *infra paucos annos pluſquam dimidium amiſerunt imperii.* Promiſit Petrus, quod ſi ille Papæ, & Regibus ac Principibus Occidentis tantas calamitates ſignificare vellet, paratum ſe eſſe omnes convenire, & ad afferendum aliquod remedium diligenter in-

Digitized by Google

SEC. XI. vitare. Eccleſiam poſtea dominicæ Reſurrectionis ingreſſus Petrus, viſionem habuit Chriſti, ut injunctam ſibi legationem intrepidè peregeret exhortantis. Hinc navim conſcendit, & proſpera uſus navigatione Romam venit, circa quas partes Urbanus II reperiebatur. Promiſit Pontifex ſe tempore accepto fidelem cooperatorem futurum, interimque Petrus perimensâ Italia Alpes tranſiit, Occidentales Principes omnes ſigillatim monuit, increpavit, rogavitque, ut fratribus in tanta afflictione poſitis ſubvenire non differrent: *Fuitque Domino Papa, qui eum citra montes ſine dilatione ſequi decreverat, in eodem verbo plurimum neceſſarius. Nam præcurſoris functus officio, auditorum mentes ad obediendum præparaverat, ut facilius idem perſuadere volens, obtineret propoſitum, & univerſorum animos ad ſe compendioſius inclinaret*, inquit Tyrius cap. 13.

XLIX. *Vrbanus PP. ad hanc expeditionem omnes hortatur.* Urbanus itaque Papa in Concilio Claromontano *promulgatis canonibus, qui ad morum ædificationem, & corrigendam delictorum enormitatem, poterant proficere, ſuggerente Petro Eremita*, pluribus hortatus eſt omnes, qui in Synodo erant, ut Chriſtianis in afflictione poſitis ſubvenirent: *Noverunt*, inquit in Oratione Synodali à Tyrio cap. 15. relata, *ex vobis nonnulli, qui hæc, quæ loquimur, oculata conſpexerunt fide, & præſens illorum per manum Petri viri venerabilis, qui præſens eſt, ad nos delata docet Eccleſia. Nos autem de miſericordia Dei, & B. Petri & Pauli auctoritate confiſi, fidelibus Chriſtianis, qui contra eos arma ſuſceperint, & onus ſibi hujus peregrinationis aſſumpſerint, injunctas ſibi pro ſuis delictis pœnitentias relaxamus.* Eccleſiarum etiam Prælatis, qui aderant, præcepit Vrbanus Papa, ut ad propria reverſi cum omni inſtantia & debita ſollicitudine plebes ſuas ad idem hortarentur.

L. *Crux ſumitur pro teſſera militari.* Non præſentes ſolum, ſed etiam abſentes Vrbani Papæ verba acceenderunt. *Non erat in regnis Occidentalibus*, inquit Tyrius, *qui aut ætatis, aut ſexûs, aut conditionis, aut ſtatus vellet eſſe memor, aut aliquibus perſuaſionibus deterritus ab incepto deſiſteret: ſed omnes indifferenter manus dabant, omnes unanimiter corde & ore votum profitebantur. Catervatim concurrebant populi, ubicumque unum de Principibus iturum noviſſime audierant, ut ſe illius comitatui ſociarent, ejuſque ſuper ſe in toto itinere invocarent nomen, obſequia promitterent & fidem.* Erat autem pro ſtipendio indulgentia peccatorum propoſita; atque ut Petrus Diaconus in Chronici Caſſinenſis lib. 4. cap. 11. ait, pro teſſera militari ſignum ſanctiſſimæ Crucis rubei coloris ſuper ſcapulam dexteram impreſſum veſtibus. Et ut nihil ire volentibus objiceretur impedimenti, ante omnia placuit decreto Synodali ſtatuere, ut cuncta bona eorum qui militarent, ſemper & ubique eſſent in pace, & ut dictum eſt, Treuga, nempe ab omnibus inquietationibus libera quouſque rediiſſent. Prælati Synodo præſentes ad propria reverſi, adeo profecerunt,

Digitized by Google

fecerunt, ut præ multitudine dantium nomina, opus fuerit dehortari plurimos, quorum vel ætas, vel valetudo pondere militari ſubeundo impar eſſe manifeſtis indiciis videretur. Nec mirum, Vrbanus enim Pontifex à Patriarcha Symeone literas commiſeratione dignas acceperat, quibus Chriſti Incunabula atque Sepulchrum, ceteraque loca ſancta ipſius memoriâ conſecrata, ab Infidelibus Turcis profanata, omnique genere contumeliarum affecta deplorabat.

LI.

Vrbanus PP. non eſt auctor ſed promotor Officii B. Virginis.

Vt autem res difficillima optatum conſequeretur effectum, placuit omnibus ad promerendum Dei Genitricis auxilium, quod Vrbanum Papam in eodem Concilio Claromontano egiſſe ſcribit Baronius, ut nempe Horariæ illæ preces, quæ vulgo *Officium Dei Genitricis* appellari conſuevêre, quæque apud Monachos Eremitas inſtitutionis Petri Damiani frequentari cœperant, ex illis deducerentur ad Clericos: à quibus dignè eidem ſanctiſſimæ Virgini perſolvi deberent, ut ipſa apud filium ageret, quo fidelis populus in tot & tantis diſcriminibus ſubeundis ejus præſidio muniretur. Quod quidem tunc à Synodo indictum, & à Clericis piè ſuſceptum, ad laicos fuit etiam tam viros quam fœminas propagatum, & quidem cum magno fœnore gratiarum. Ita Baronius, qui licet Vrbanum II non faciat hujus Officii inſtitutorem, ſed promotorem, videtur tamen, quod plures alii faciunt, ejus inſtitutionem ad Petrum Damiani referre. Sed Cardinalis Bona in Tractatu de divina pſalmodia cap. 12. §. 2. oſtendit Horas Beatæ Mariæ trecentis & amplius annis ante Petrum Damiani ſe invenire inſtitutas in utraque Eccleſia Græca & Latina. Pro Eccleſia Græca teſtem profert Vincentium Bellovacenſem, qui in Speculo Hiſtoriali lib. 17. cap. 103. ſcribit, Joannem Damaſcenum Reginæ Virginum Horas quotidie ſtudioſiſſime decantaſſe, factumque Presbyterum in ejus honore miſſas devotiſſime & frequentiſſimè celebraſſe. Joannes autem Damaſcenus vivebat anno Domini 728. cujus Officia de B. Virgine ritu Græco per totum annum extant MSS. in monaſterio Cryptæ Ferratæ in agro Tuſculano. Pro Eccleſia Latina teſtem adducit Petrum Diaconum Caſſinenſem, qui in Commentario in Regulam S. Benedicti cap. 64. quod Romæ MS. aſſervatur apud D. Conſtantinum Caietanum, ait: *Eo die Abbas nihil aliud niſi panem & aquam comedat, & Canonica ſeptem horarum Officia in commemoratione B. P. Benedicti nunquam dimittat; ſalvo ſcilicet eo, quod in honorem Sanctæ Dei Genitricis perſolvi conſuetudo eſt, quod etiam generaliter ſub diſtricto præcepto Caſſinenſi Congregationi Zacharias Papa obſervare præcepit, conſtituens, ut totius anni tempore tam æſtatis, quàm hyemis ante nocturnale, vel diurnale Officium, mox ut fratres in Choro convenerint, incipiant Officium de S. Benedicto: & eo expleto inchoent Officium, quod Regula præcipit, adjuncto etiam Sanctæ Dei genitricis & virginis Mariæ officio.*

Digitized by Google

SEC. XI. Hæc Petrus verba faciens de Abbatis Caſſinenſis conſecratione, qui & alibi eamdem inſtitutionem refert ad Gregorium ſecundum. Hæc itaque inſtitutio Petro Damiani non adſcribenda, multò minus Vrbano II, qui ejus Officii non auctor, ſed promotor extitit, quod natum & educatum in clauſtris Monachorum, in lucem gentium ſapienter eduxit in Concilio Claromontano, in quo ſtatuit, *ut Horæ beatæ Mariæ quotidie dicerentur, Officiumque ejus diebus ſabbati fieret* ex Gaufrido Priore Voſienſi Tomo 2. Bibliothecæ Labbei pag. 292.

LII. *Lemovicis Concilium celebrat.* Claromontano Concilio celebrato & finito, poſtquam *per dies decem* duraſſet, ut ſcribit Auctor Magni Chronici Belgici, Vrbanus Papa cum pluribus Archiepiſcopis & Epiſcopis *menſe Decembrio, X Kalendas Januarii* Lemovicas perrexit, & Baſilicam Sancti Martialis dedicavit *ſecundo Kalendas Januarii*, ac in perpetuum *diem illum ſolemnem & celebrem dedicationis agi conſtituit*, ut narrat Joannes Beslyus in Hiſtoria Comitum Pictavorum & Aquitanorum Ducum ex tabulario Lemovicenſi, in quo habetur tum ibidem ab Urbano Papa celebratum eſſe Concilium, in quo, juxta Gaufredum Priorem Voſienſem in Chronico, qui etiam aſſerit Vrbanum Papam *decimo Kalendas Januarii* Lemovicas veniſſe, Humbaldus Lemovicenſis Epiſcopus accuſatus & convictus, ab Vrbano Pontifice depoſitus eſt. Quod idem etiam legitur in Chronico Malleacenſi ad annum 1095. in quo & ad annum 1096. habetur de Vrbano: *Vbicumque fuit præcepit Cruces facere hominibus, & pergere Jeruſalem, & liberare eam à Turcis & aliis gentibus.* Quare nullum dubium eſſe debet, quin in Synodo Lemovicenſi actum fuerit de expeditione Jeroſolymitana, quod & non obſcurè ſignificant ejus Acta ab eodem Beslyo tranſcripta & ex eo in Tomum X Conciliorum pag. 598. tranſlata.

LIII. *Ad varias urbes Galliæ pergit.* Lemovicis Vrbanus Pontifex Pictavos ivit, ut disertè teſtatur Chronographus Malleacenſis hujus temporis Scriptor, qui ad annum 1096. ſcribit: *Vrbanus Papa veniens ad feſtivitatem Sancti Hilarii* (quæ celebratur vel XII, vel XIII, vel XIV Januarii) *fuit Pictavis & benedixit monaſterium novum ſexto Kalendas Februarii*, die Dominico. Monaſterium illud vulgò *Montier-neuf* dictum, anno MLXVIII à Guidone Gofrido Comite Pictavienſi, Duce Aquitaniæ fundatum fuerat, ut ait idem Chronographus Malleacenſis, qui ſubdit: *Poſt hac perrexit Andegavis & benedixit monaſterium Sancti Nicolai. Inde abiens Turonis tenuit*

LIV. *Andegavenſes ad expeditionem Ieroſolymitanam hortatur.* *Concilium in monaſterio Sancti Martini: in quo inter alia reſtauravit Abbatiam Sancti Mauri & præcepit habere Abbates*, &c. *Inde reverſus eſt Sanctonas civitatem & celebravit ibi Sanctum Paſcha, & inde remeavit Romam, & in eundo remeavit Nemauſum civitatem, ubi item tenuit Concilium & reconciliavit Philippum Regem Francorum.*

Quid Pontifex egerit apud Andegavos refert Lucas Holſtenius in Colle-

Collectione Romana parte 2. pag. 222. ex libello MS. Fulconis Comitis Andegavenſis. *In fine iſtius anni MXCVI* (legendum MXCV, ut ex dictis liquet, & verba ſequentia demonſtrant) *appropinquante Quadrageſima* (ideoque Fulco libelli Auctor annum à Paſchate inchoat) *venit Andegavam Papa Romanus Vrbanus , & ammonuit gentem noſtram, ut irent Jeruſalem expugnaturi gentilem populum , qui civitatem illam , & totam terram Chriſtianorum uſque Conſtantinopolim occupaverant. Tunc in Septuageſima dedicata eſt Eccleſia Sancti Nicolai ab ipſo Papa. Conſtituit etiam idem Apoſtolicus , & Edicto juſſit , ut in eodem Termino , quò dedicationem fecerat indiculum publicum celebraretur* (ideſt, nundinæ, ut rectè Ducangius in Gloſſario explicat) *unoquoque anno apud Sanctum Nicolaum , & ſeptima pars pœnitentiarum populo convenienti ad illam celebritatem dimitteretur.* SEC. XI.

Vnde diſcedens Cenomanum venit ; & inde Turonum ; ibique datis venerabili Concilio decretis media Quadrageſima coronatus eſt , & cum ſolemni proceſſione ab Eccleſia Sancti Mauricii ad Eccleſiam B. Martini deductus : ubi mihi florem aureum , quem manu gerebat , donavit : quem ego etiam ob memoriam & amorem illius in Oſanna (ideſt in die Palmarum) *ſemper mihi , meiſque ſucceſſoribus deferendum conſtitui.* Turonenſe Chronicon MS. à Labbeo Tomo X Concil. pag. 602. laudatum , de hoc Concilio ait : *Urbanus Papa apud Turonas menſe Martio Concilium congregavit , & Eccleſiam Majòris Monaſterii dedicavit. Et in media Quadrageſima in Eccleſia B. Martini , more Romano corona palmarum ſe coronavit.* Denique de eodem Concilio Turonenſi hæc ſcribit Bertoldus : *In tertia hebdomada Quadrageſimæ Dominus Papa Synodum celebravit cum diverſarum Epiſcopis provinciarum , in civitate Turonis , ubi iterum ſuorum præteritorum ſtatuta Conciliorum generalis Synodi aſſenſione roboravit ,* &c. LV. Turonis Concilium habet.

Ex hac Fulconis Comitis Andegavenſis narratione nobis innoteſcit ritus in Eccleſia Romana obſervatus dominica quarta Quadrageſimæ, quâ cantatur *Lætare Jeruſalem* , quæ ceteris dominicis paulò celebrior erat, propter Roſam auream muſco & balſamo plenam , quam hac die geſtare ſolebat Summus Pontifex ad Principem, aut magni nominis virum aliquem poſtea ab ipſo mittendam ; cujus ritûs cum nullum iſto antiquius exemplum retulerit Edmundus Martene cap. 19. Tractatus de Antiqua Eccleſiæ diſciplina in divinis celebrandis officiis , ubi de illo agit num. 17. Vrbanum II hujus fuiſſe auctorem magna mihi ſuſpicio fuit, quam multum auxit Ruperti Abbatis Tuitienſis ſilentium, cum enim hic Commentarium ſuum de divinis officiis, ſtatim ferè poſt Vrbani mortem, anno MCXI conſcripſerit, ut ipſe aſſerit lib. 8. cap. 4. libro tamen 4. cap. 13. exponens ſolemne officium dominicæ quartæ Quadrageſimæ, ritum Roſæ alto ſilentio premit, cujus diſertè meminit Durandus qui ſeculo ſequenti vixit. Ex quo inferebam illum ritum ideò LVI. Roſam auream Fulconi Comiti Andeg. donat.

Digitized by Google

SEC. XI. à Ruperto prætermiſſum, quia ipſi, utpote recenter ab Vrbano II inductus, incognitus erat. Sed poſtea certò comperi illum ritum Vrbano II vetuſtiorem eſſe, ſi verum ſit quod ſcribit Theophylus Raynaudus in parvo Tractatu quem *de Roſa Mediana Romani Pontificis benedictione conſecrata* edidit, qui extat Tomo X ejus Operum, ſcilicet apud Centium Camerarium in libro *de Cenſibus*, mentionem fieri S. Leonis IX inſigne monaſterium Bambergæ exædificantis, & multis privilegiis ampliſſimaque immunitate donantis anno 1050. impoſita ejuſdem monaſterii Monialibus, à ſe ſub ſpeciali S. Petri protectione conſtitutis, obligatione pendendi quotannis Romanæ Eccleſię, aut Roſam auream à Pontifice benedicendam dominica quarta Quadrageſimæ, aut quantum auri in Roſæ confectionem eſſet inſumendum. Si ergo hæc admittatur narratio, hic ritus paulò antiquior eſt quam credideram; ſed tamen non multò ante S. Leonem IX inductus; nec enim qui de divinis officiis poſt Carolum Magnum tractarunt, agentes de Dominica quarta Quadrageſimæ, hujus aut alterius peculiaris ei dominicæ ritûs ullam mentionem fecêre. Raynaudo tamen aſſentiri non poſſum in eo quod ait, eam Roſam tunc à Summo Pontifice conſecrari ſolitam, teſtari Innocentium III, & Durandum in Rationali, in Vita enim Innocentii IV oſtendam, ritum benedictionis Roſæ, eo ſedente nondum fuiſſe inſtitutum. Ceterùm non ſolum Fulco Andegavenſis Comes in ſuo libello mox laudato, nos docet morem fuiſſe, eadem die dominica *Lætare* coronandi Romanum Pontificem, ſed etiam Chronicon Turonenſe mox etiam laudatum id diſertè aſſerit, addens coronam ex palmis fuiſſe compactam, *more Romano*, inquit, *corona palmarum ſe coronavit* Vrbanus, quem morem nemini obſervatum vidi. Poſt Vrbanum II Roſam auream ad Alphonſum Hiſpaniarum Regem Eugenium III miſiſſe, Alexandrum III ad Ludovicum VII Francorum Regem, & alios Pontifices ad alios Reges & Principes ſuis locis videbimus.

LVII. *Majoris Monaſterii Turonenſis Baſilicam dedicat.*

Vrbanum Papam in urbe Turonica exiſtentem dedicaſſe Baſilicam majoris monaſterii ſancti Martini Turonenſis, aſſerit Auctor Anonymus in libro de Geſtis Abbatum ejuſdem monaſterii; ubi obſervandum eſt olim in ſolemni Eccleſiarum dedicatione, tres portiones ex Dominico corpore detractas altari cum calce & ſmalta incluſas fuiſſe: Quod in hujus monaſterii Baſilicæ dedicatione præſtitiſſe Vrbanum Papam narrat idem Anonymus: *In altari ergo dominico*, inquit, *eſt ineffabile corporis Chriſti ſacramentum collocatum cum horum pignoribus ſanctorum, particula ſcilicet victorioſiſſimæ crucis Chriſti*, &c. De hac antiqua Romanæ Eccleſiæ conſuetudine cum ſacris reliquiis tres portiones corporis Chriſti ſacris altaribus includendi loquitur Celychitenſe Concilium in Anglia anno 816. celebratum canone 2. *Vbi Eccleſia ædificatur à propria diœceſis Epiſcopo ſanctificetur: aqua per ſemet ipſum benedicatur, ſpargatur, & ita per*

ordinem

Digitized by Google

ordinem compleat, ſicut in libro miniſteriali habetur. Poſtea Euchariſtia qua ab Epiſcopo per idem miniſterium conſecratur, cum aliis reliquiis condatur in capſula, ac ſerventur in eadem Baſilica. Et ſi alias reliquias intimare non poteſt, tamen hoc maxime proficere poteſt, quia corpus & ſanguis eſt Domini noſtri Jeſu Chriſti. In magno etiam Exordio Ciſtercienſis ordinis diſt. 3. cap. 23. de Gaufrido Sorenſi Epiſcopo narratur, quod cum vetuſtiſſimam quamdam Baſilicam reparare ſtatuiſſet, atque antiquum altare dirui juſſiſſet, *reperit in eo capſulam ſcabroſam ac veterem, Sanctorum reliquias continentem. Porrò inter eaſdem reliquias corpus domini repoſitum erat.* Hæc ex Edmundo Martene lib. 2. de Antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 13. num. 11. quod caput eſt de benedictione & dedicatione Eccleſiarum.

Ex Urbe Turonenſi Urbanus Papa *reverſus eſt Sanctonas civitatem*, inquit Chronographus Malleacenſis laudatus, *& celebravit ibi ſanctum Paſcha, & inde remeavit Romam.* Poſt diem itaque decimum tertium Aprilis, quo Paſcha anno milleſimo nonageſimo ſexto celebratum eſt, viæ ſe commiſit, & nono Kalendas Junii, ſeu die XXIV Maii Toloſæ conſecravit Eccleſiam ſancti Saturnini Martyris. Catellus enim in Hiſtoria Comitum Toloſæ lib. 2. cap. 3. hæc refert ex codice MS. *Anno Domini MXCVI, indictione IV, nono Kalendas Junii dominus Papa Urbanus unà cum Archiepiſcopo Toletano Bernardo, & Amato Burdigalis Archiepiſcopo*, aliiſque Epiſcopis ibidem deſignatis, *conſecravit Eccleſiam ſancti Saturnini Martyris, Toloſæ Epiſcopi.* Quod idem teſtatur Urbanus ipſe in Reſcripto anno ſequenti emiſſo & ab eodem Catello ibidem memorato. LVIII. *S. Saturnini Eccleſiam Toloſæ conſecrat.*

Toloſa ad monaſterium ſancti Pontii Tomerienſis appellati venit Pontifex, ibique bulla *die XXIV menſis Junii, indictione IV, Pontificatus anno IX* data Petrum à Roda Epiſcopum Pampilonenſem, ejuſque Eccleſiam in ſuam protectionem ſuſcepit, & quæ Sanctii Majoris Regis tempore geſta fuerant, auctoritate Apoſtolica confirmavit, ut ex Archivis Eccleſiæ Pampilonenſis oſtendit Garibayus lib. 23. cap. 3. Sedem enim Epiſcopalem à Sanctio Majori Navarræ Rege è Leirenſi monaſterio Pampilonem tranſlatam eſſe anno MXXVIII, in Vita Joannis XIX diximus. Sed cum per hæc tempora Petri Aragonenſium & Navarræ Regis liberalitate, ac Petri à Roda Epiſcopi piis laboribus & munificentia, Eccleſia illa valde fuiſſet dilatata, Vrbanus Pontifex non ſolum ea omnia, quæ antea acta fuerant, confirmavit, ſed & ipſam Eccleſiam ac Epiſcopum in ſuam ſuſcepit protectionem. Quo tempore Pampilonenſis ſedes ſubjecta fuerit Cæſarauguſtanæ infra dicetur in Vita Joannis XXII. LIX. *Pampilonenſem Eccleſ. in ſuam protectionem ſuſcipit.*

Ex monaſterio Sancti Pontii Tomerienſis Magalonam, urbem tunc Epiſcopalem, cujus ſedes poſtea Monſpelium tranſlata eſt, perrexit Vrbanus Papa, quod colligitur ex Arnaldo de Verdala Epiſcopo Magalonenſi. LX. *Magalonam pergit.*

SEC. XI. lonenſi in Catalogo Epiſcoporum Magalonenſium, quem circa annum MCCCXL ſcripſit, & quem Labbeus Tomo I. Bibliothecæ repræſentat: *Anno XCVI* [legendum MXCVI], inquit, *in Vigilia Apoſtolorum Petri & Pauli Urbanus Papa II, qui ad viſitandas & confirmandas Galliæ Eccleſias Alpes tranſiſſet, ad preces dicti Gothofredi Epiſcopi* (Magalonenſis) *intravit Magalonam, ibique ſtetit per quinque dies, & tunc ſecunda die adventûs ſui, ſcilicet dominica, Congregatio totius penè Magalonenſis Epiſcopatûs, Clero & populo ſermone facto, aſſiſtentibus Archiepiſcopis, Piſano & Tarraconenſi, ac Epiſcopo Albanenſi, Signenſi, Nemauſenſi, & Magalonenſi; præſentibus Comite Subſtantionenſi, Guillelmo Montiſpeſſulani Domino, de terra nobilibus totam Inſulam Magalonenſem ſolemniter conſecravit, & in omnibus in ea ſepultis ac ſepeliendis abſolutionem omnium delictorum conceſſit, & multa alia privilegia eidem Eccleſiæ donavit*, &c. San-Marthani quidem hæc referunt ad annum MXCV, ſine dubio quia Verdala, cujus nomen alto ſilentio ſuppreſſere, deinde ſcribit, Urbanum II eodem anno Concilium apud Clarum montem celebraſſe, ſed ex hoc ſolum inferri poteſt, Verdalam in anno celebrationis Concilii Claromontani deceptum eſſe, non item quoad annum adventûs Urbani II Magalonam, quem ex Actis Eccleſiæ Magalonenſis deſumſiſſe oſtendit character Dominicæ, quæ anno MXCVI concurrebat cum die XXIX menſis Junii, quem dicit eſſe ſecundum diem ejus adventus, qui contigit die XXVIII ejuſdem menſis, ſeu *in Vigilia Apoſtolorum Petri & Pauli*, quæ anno MXCV concurrebat cum die Jovis, & conſequenter ſecunda dies ejus adventûs cum feria ſexta, non cum dominica. Falli porrò etiam videtur Verdala in eo quod ſcribit, Piſanum Archiepiſcopum fuiſſe aſſiſtentem ſummi Pontificis, Civitas enim Piſana à Gelaſio tantum II facta eſt Archiepiſcopalis, ut infra dicetur. Licet enim Urbanus Epiſcopum Piſanum totius Inſulæ Corſicæ Archiepiſcopum dixiſſet, ejus tamen reſcriptum executioni mandatum non fuit ante Gelaſium II.

LXI. *Nemauſi Concilium celebrat.* Magalonâ Nemauſum profectus eſt Pontifex, ibique Concilium celebravit. *Remeavit Romam*, inquit Chronographus Malleacenſis laudatus, *& in eundo remeavit Nemauſum civitatem; ubi item Concilium tenuit, & reconciliavit Philippum Regem Francorum.* De hoc Concilio intelligendus Bertoldus, qui relato Concilio Turonenſi pergit agere de expeditione Jeroſolymitana, ac deinde de Philippi Regis Francorum abſolutione his verbis: *Philippus Galliarum Rex jam dudum pro adulterio excommunicatus, tandem Papa, dum adhuc in Galliis moraretur, ſatis humiliter ad ſatisfactionem venit, & abjurata adultera in gratiam reverſus eſt.* Ejuſdem Concilii extant tantum Canones XVI Tomo X Concil. pag. 605. Illud die duodecima Julii adhuc celebratum fuiſſe oſtendit

Digitized by Google

oſtendit donatio facta Odiloni Abbati Cluniacenſi & ejus Monachis, *SEC. XI.* terræ ſancti Ægidii per Raimundum Comitem Toloſanorum & Rutenenſem, Ducem Narbonenſem & Marchionem Provinciæ, quæ dicitur, *facta & confirmata charta in Nemauſenſi Concilio, à domno Papa Urbano II celebrato anno ab Incarnat. Domini MXCVI, Indict. IV, ſeptima feria, IV Idus Julii, Pontificatûs domni Urbani Papæ anno IX, regnante Philippo Rege.*

LXII. *Inde pergit ad monaſterium S. Ægidii.*

Nemauſo ad monaſterium Sancti Ægidii, à Benedictinis tunc inhabitatum, quod poſtea ad presbyteros ſeculares translatum eſt, paucis leucis à Nemauſenſi urbe diſſitum, venit Urbanus Pontifex, ubi confirmavit quæcumque privilegia Revipullenſi monaſterio, in Comitatu Auſonenſi ſito, antea à Pontificibus Romanis ac Principibus conceſſa. Decrevit præterea ne cui Epiſcopo liceret clauſtrum ipſum, & illic domino ſervientes aut capellas ad idem monaſterium pertinentes excommunicare & interdicere ſine Romani Pontificis, vel Legati ejus audientia. Baluzius in Appendice Marcæ Hiſpanicæ Urbani reſcriptum recitat, *datum in monaſterio S. Ægidii*, &c. *XVII Kal. Auguſti, indict. IV, Incarnat. dominica anno MXCVII, Pontificatûs autem domni Urbani II Papæ IX.* Poſtridie idem Pontifex Apoſtolico privilegio munivit monaſterium Balneolenſe in comitatu Biſuldunenſi poſitum reſcripto ibidem recitato & dato *in monaſterio S. Ægidii apud Vallem Flavianam XVI Kalendas Auguſti, indictione quarta, Incarnat. Dominica anno MXCVII, Pontificatûs autem domni Urbani II Papæ anno nono.* Ubi obſervandum eſt in utroque illo reſcripto annum Incarnationis MXCVII, eſſe annum Piſanum, qui noſtrum computum novem menſibus antecedit, ideoque eſſe annum MXCVI communem, ut tam indictio quarta, quàm annus nonus Pontificatus Urbani nos dubitare non ſinunt.

LXIII. *Inde Avenionem & Taraſcum.*

E monaſterio Sancti Ægidii Avenionem divertit Vrbanus Papa, ibique donationem à Raimundo Comite Toloſano Odiloni Abbati Cluniacenſi factam, de qua in Concilio Nemauſenſi mox locuti ſumus, iterum confirmavit, & monaſterium Sancti Ægidii privilegio atque immunitate donavit, reſcripto dato *apud Avenionem in monaſterio S. Andreæ XI Kalend. Auguſti, indictione IV, Incarnationis Dominicæ MXCVI, Pontificatûs autem domini Urbani II Papæ IX.* Sed ut Vrbani Papæ in Italiam redeuntis veſtigia ſectemur, obſervandum venit Bertoldum in chronico ad annum MXCVI deceptum eſſe, cum ſcripſit, Vrbanum *Exaltationem ſanctæ Crucis apud Hortariam prope Papiam* celebraſſe. Nam triduo ante Exaltationem ſanctæ Crucis eum Taraſci ad Rhodanum, quatuor leucis Avenione diſſiti, egiſſe docet charta ex chartulario monaſterii Sancti Victoris Maſſilienſis deſcripta, & à Boucheo lib. 9. Hiſt. Provinciæ pag. 83. relata,

SEC. XI. in qua habetur: *Notum fieri volumus, quod venerabilis Papa Urbanus anno Incar. Domin. MXCVI, ſui autem Pontificatûs octavo* (legendum nono) *III Idus Septemb. per caſtrum Taraſconem tranſiens*, &c. Imò XVII Kalendas Octobris adhuc erat in Provincia: nam Noguierus in libello de Epiſcopis Avenionenſibus, hujus Pontificis bullam recitat, qua Canonicorum Eccleſiæ Cathedralis Avenionenſis, Regulam ſancti Auguſtini aſſumere volentium, conſilium promovet & confirmat, datam *XVII Kalend. Octob. Avenione.* Porrò, ut id obiter dicam, vita regularis ab eo tempore ea in Eccleſia obſervata fuit uſque ad Sixtum IV, qui anno 1475. Canonicos religioſis legibus ſolvit, ut habet idem Noguierus.

LXIV. *In Italiam redit.* Non multo poſt diem XV menſis Septembris Vrbanum Papam Avenione in Italiam rediiſſe, ex eo conjicio, quod Robertus Normanniæ Comes, qui eodem menſe Septembri iter arripuit ad expeditionem Jeroſolymitanam ſuſcipiendam, Vrbanum Papam repererit, & cum eo locutus fuerit prope urbem Lucam. Id conſtat ex lib. 1. cap. 2. Hiſtoriæ Jeroſolymitanæ Fulcherii Carnotenſis ab anno 1095. ad 1127. perductæ, ubi loquens de exercitu Francorum in Orientem proficiſcente, ait: *Menſe Septembri Robertus Normanniæ Comes iter arripuit, cum quo ivit etiam Stephanus Comes Bleſenſis Theobaldi filius.* Et infra: *Nos Franci Occidentales per Italiam excurſa Gallia tranſeuntes, cum uſque Lucam perveniſſemus, invenimus prope urbem illam Vrbanum Apoſtolicum, cum quo locuti ſunt Comes Robertus Normannus & Comes Stephanus, nos quoque ceteri, qui voluimus. Et ab eo benedictione ſuſcepta, gaudentes Romam ivimus.* Quæ menſe circiter Octobri exeunte contigiſſe videntur, nam circa illud tempus Pontifex Mediolanum profectus eſt, antequam Romam pergeret, ubi, ex mox dicendis, Natale Domini celebravit. Porrò Robertum Normanniæ Comitem menſe Septembri expeditionem Jeroſolymitanam ſuſcepiſſe, teſtantur etiam Ordericus lib. 9. pag. 724. Rogerius Hovedenus, & Simeon Dunelmenſis.

LXV. *Hugoni Viromanduorum Comiti S. Petri vexillum tradit.* Hugonem Magnum Philippi Francorum Regis fratrem fuiſſe in hac expeditione cum Roberto Comite Normanniæ, & Roberto Comite Flandrenſi, ſcribit Auctor Anonymus in Hiſtoria belli ſacri, quam Mabillonius Tomo 1. Muſei Italici parte 2. publicavit: *Tertia pars*, inquit, *per antiquam viam Romam venit. In iſta verò parte fuit Robertus Comes Flandrenſis, & Robertus Comes Normannus, & Vgo Magnus, & alii plures.* Quare cum Urbanus Papa Hugoni Viromanduorum Comiti in prima expeditione ſacra vexillum Sancti Petri deferendum tradiderit, ut habent paſſim Scriptores rerum Jeroſolymitanarum, vel id contigit antequam è Gallia rediret, vel in vicinia Lucæ civitatis, ubi tunc morabatur Vrbanus, teſte Fulcherio Carnotenſi laudato.

Vrbanum

Vrbanum Papam ex Gallia redeuntem Mediolanum petiiſſe, diſerte habet Landulphus à Sancto Paulo in ſuo Chronico cap. 28. ubi mentionem faciens cujuſdam rei in ſua juventute geſtæ, ait: *Urbanus Papa Synodum Placentiæ celebravit* (anno nempe MXCV) *atque de Francia Mediolanum redivit* (anno ſc. MXCVI) *In qua civitate cum ipſe Papa ſtaret in pulpito Sanctæ Theclæ immenſæ multitudini hominum utriuſque ſexûs prædicavit, quod minimus Clericus de Eccleſia Dei eſt major quolibet Rege mortali. Addidit etiam quod Clerici & Sacerdotes per pecuniam in Eccleſias non ſint introducendi.* Mediolani exiſtens Pontifex Sanctum Herlembaldum, de cujus martyrio in Vita Gregorii VII locuti ſumus, ſanctis Martyribus connumeravit, & nobiliori tumulo donavit, ut teſtatur Auctor Chronici, cui titulus, *Flos florum* anno 1399. compoſiti, in quo apud Puricellum lib. 1. cap. 6. num. 2. ſub Guidone Archiepiſcopo Mediolanenſi hæc leguntur: *Hoc tempore paſſus eſt beatus Arialdus Martyr & Levita. Jacet in corpore* (nempe Eccleſiæ) *ſancti Dionyſii. Beatus quoque Herlembaldus miles, qui amaſias Sacerdotum perſequebatur, occiditur, & per Vrbanum ſecundum Papam in Eccleſia beati Dionyſii ſepelitur in navello* (ideſt in ſepulchro) *in pariete, ubi ejus paſſio depicta eſt.* Cum autem Vrbanus II antequam in Franciam veniret, per urbem Mediolanenſem anno MXCV tranſierit, Puricellus lib. 4. cap. 81. exiſtimat, *Herlembaldum* eo potius anno, quam MXCVI *ab Urbano Papa connumeratum ſanctis Martyribus, & nobiliori tumulo traditum*; Sed Annotator Baronii veroſimilius putat, Vrbanum urgentibus tunc univerſalis Eccleſiæ negotiis totum intentum, rem in ſuum è Francia reditum diſtuliſſe, cum præſertim major de Herlembaldi virtutibus & miraculis informatio capienda eſſet. LXVI. *Mediolani S. Herlembaldum in SS. numerum refert.*

Bertoldus in Chronico poſtquam ſcripſit Urbanum *bene diſpoſitis rebus in Gallia, poſt reconciliationem Regis Galliarum, & poſt multa Concilia tandem in Longobardiam cum magno triumpho & gloria* repedaſſe, poſtea ſubdit: *Dominus Papa tandem ad Apoſtolicam ſedem cum magna gloria & tripudio reverſus Nativitatem Domini Romæ cum ſuis Cardinalibus glorioſiſſimè celebravit, quippe tota Romana urbe ſibi ſubjugata, præter turrim Creſcentii, in qua adhuc latitabant Guibertini,* quamque Urbanus anno tantum MXCIX in ſuam poteſtatem redegit, ut teſtatur idem Bertoldus ad eum Chriſti annum, Urbanus, inquit, *Natalem Domini Romæ cum magna pace celebravit, nam & caſtellum ſancti Angeli,* [ſeu turrim Creſcentii] *cum aliis munitionibus in ſua poteſtate detinuit, omneſque æmulos ſuos in civitate cum Dei adjutorio ſatis viriliter aut placavit, aut vi perdomuit.* Quid porrò toto illo anno milleſimo nonageſimo ſeptimo egerit Urbanus Papa, deficientibus monumentis nos latet, Concilium enim Barenſe, quod illi anno à Baronio & Conciliorum Collectoribus illigatur, pertinet ad annum MXCVIII, ut ſtatim oſtendo. LXVII. *Romam revertitur.*

Digitized by Google

SEC. XI. LXVIII. *Bari in Apulia Concilium celebrat.*

Lupus Protoſpata in Chronico, & Chronographus Barenſis, qui quandoque, exemplo Græcorum Apuliam, Calabriam & Siciliam incolentium, cum quibus vivebant, annum Incarnationis à Kalendis Septembris auſpicantur, Concilium Bari in Apulia Kalendis Octobris ab Urbano II celebratum conjungunt cum anno Incarnationis milleſimo nonageſimo nono, qui ex ipſorum calculo incœptus erat Kalendis Septembris anni milleſimi nonageſimi octavi. Prior enim ait: *Anno MXCIX, menſe Octobri Papa Urbanus congregavit univerſam Synodum in civitate Bari, in qua fuerunt CLXXXV Epiſcopi, & menſe Junii in feſtivitate Sancti Petri Apoſtoli comprehenſa eſt Jeruſalem civitas à Chriſtianis .... & menſe Julii prædictus Papa Urbanus obiit, & datus eſt Paſchalis Papa.* Barenſis verò Chronographus, cujus verba cum ſolecismis refero, ſcribit: *MXCIX, indict. VII* (quæ currebat menſe Octobri anni MXCVIII) *tertia die intrante menſe Octobr. venit Papa Urbanus cum plures Archiepiſcopi & Epiſcopi, Abbatibus & Comitibus intraverunt in Bari, & ſuſcepti ſunt cum magna reverentia, & preparavit domino Helia noſtro Archiepiſcopus mirificam ſedem* (pro Papa) *intus in Eccleſia beatiſſimi Nicolai Confeſſoris Chriſti, & fecit ibi Synodum per unam ebdomada. Poſt completis dies octo perrexit in pace* [nempe Papa] *& in menſe Julii obiit ipſe Urbanus, & ſurrexit Paſchalis Papa.* Cum itaque uterque Chronographus menſem Julium anni Chriſti MXCIX quo revera Urbanus Papa obiit, collocent poſt menſem Octobrem, quo Concilium Barenſe celebravit, manifeſtè indicant ſe loqui de menſe Octobri anni MXCVIII, quo revera currebat indictio ſeptima à Chronographo Barenſi memorata. Idem habent Rogerius Hovedenus part. 1. Annal. pag. 467. & Simeon Dunelmenſis de Geſt. Reg. Angl. qui ad annum 1098. habent: *Urbanus Papa comitante ſecum Dorobernenſi Archiepiſcopo Anſelmo, ut illi mandarat, ad Concilium, quod apud Barum Kal. Octobris celebrari conſtituit, proficiſcitur. In quo Concilio plurima de fide Catholica ab Apoſtolico diſſerta ſunt facunda ratione.* Concilii itaque Barenſis epocha, jam rectè à Gerberonio in Cenſura Operum Sancti Anſelmi nova editione à ſe donatorum annotata, certa & indubitata videtur, ut ait Annotator Baronii, ex quo hæc excerpta.

LXIX. *Ad illud cum S. Anſelmo Cantuar. proficiſcitur.*

Sed quia Sanctus Anſelmus hujus Concilii Barenſis os, ingeniumque fuit, quædam hic de eo annotanda. Hic ſanctus anno milleſimo nonageſimo ſeptimo, *feria quinta, quæ fuit Idus Octobris,* ut ſcribit Eadmerus lib. 2. Novorum cap. 2. diſceſſit ab aula Willelmi Magnæ Britanniæ Regis, à quo vexabatur propter inveſtituras, & die ſequenti Romam profecturus, ad portum Dafris venit. Lugduni moratus eſt uſque ad feriam tertiam ante Dominicam Palmarum anni milleſimi nonageſimi octavi, quo die Lugduno receſſit, & poſt aliquot

Digitized by Google

aliquot dies Romam pervenit, ſed propter calorem æſtivum, Joannes quidam olim Monachus Becci, eum ſuſcepit ut patrem & duxit in villam ſuam ſitam prope Teleſinam urbem, tunc Epiſcopalem, Beneventano Archiepiſcopo parentem, nunc ferè deſertam, ubi *inſigne volumen edidit quod* Cur Deus homo *intitulavit: quod opus ſicut in prologo ejus ipſe teſtatur, in Anglia cœpit, ſed hic, in Capuana videlicet provincia, conſtitutus abſolvit*, inquit Eadmerus, ſeu Edimerus laudatus cap. 3. ubi ſubdit: *His fermè diebus Rogerius Dux Apuliæ adunato grandi exercitu, Capuanam civitatem à ſua ditione reſilientem obſidebat: & audita fama Anſelmi, directis nunciis, rogavit eum venire ad ſe: cupiens illum videre & alloqui, atque per eum de his quæ ſaluti ſuæ adminiculari poterant, informari. Ivit ergo pater ad eum. Adhuc longè eramus, & ecce Dux ipſe, copioſa Ducum multitudine ſeptus patri occurrit; ac in oſcula ruens, ei pro ſuo adventu gratias egit. Plures ex hinc dies in obſidione fecimus, remoti in tentoriis à frequentia & tumultu perſtrepentis exercitûs. Cum autem inter hæc Sedis Apoſtolicæ Pontifex Urbanus illò adventaret, & ei ab Anſelmo ac Principibus totius exercitûs obviam itum eſſet, ingenti ſecularis gloriæ pompa proſecutus, ductus eſt in tentorium, quod ei prope nos erat ceteris excellentius conſtitutum. Sicque donec civitas in deditionem tranſiit, obſidio illius Dominum Papam & Anſelmum vicinos habuit, ita ut familia illorum magis videretur una quam duæ.* Subjicit paulò poſt Edimerus: *Obſidione ſoluta Anſelmus cum Papa ad Averſanam civitatem vadit*, quæ ſita eſt Capuam inter & Neapolim. Inde Urbanus Papa Salernum venit, ubi, teſte Malaterra lib. 4. cap. 29. colloquium cum Rogerio Duce habuit, tandem *comitante ſecum Dorobernenſi Archiepiſcopo Anſelmo*, ut habet Rogerius Hovedenus laudatus, *ad Concilium, quod apud Barum Kalendis Octobris celebrari conſtituit, proficiſcitur.*

LXX. *Agitur in eo de proceſſione Spiritûs ſancti.*

Ad illud Concilium Pontifex vocaverat etiam Græcos, ut eos cum Latinis uniret, ne expeditio Orientalis ex eorumdem Eccleſiæ ſchiſmate pateretur impedimentum. Hujus Concilii Acta perierunt, quorum ea duntaxat nota facta ſunt nobis, quæ in agitatis ibidem inter Græcos & Latinos antiquis controverſiis, ac potiſſimum de proceſſione Spiritûs ſancti, ad eorumdem Græcorum confutationem ſcripta ſunt à ſancto Anſelmo, cujus iter, ac miracula in eo edita, honoremque ei ac laudes, cùm ab aliis, tum ab ipſo Urbano Papa delatas, Edimerus laudatus peregrinationis comes in ipſius Vita deſcripſit, ibique agens de Concilio Barenſi, ait, Anſelmum perſuaſum à Papa, Græcos in proceſſione Spiritûs ſancti rationabili & Catholica diſputatione confutaſſe, indeque magni apud omnes eſſe habitum, & veneratione digniſſimum comprobatum. Quare Hildebertus Cenomanenſis Epiſcopus in Epiſtola ad Anſelmum

Digitized by Google

SEC. XI. mum poſt Concilium Barenſe ſcripta, ait: *à proborum relationibus didici, Vos in Concilio Barenſi ſermonem habuiſſe de Spiritu ſancto, quem calumnioſa Græcorum verſutia à Filio minime procedere fabulatur. Quod igitur adverſus hanc illorum dementiam in præfato promulgaſtis Concilio, ſuccincto tractatu deprecor annotari. Et quia ipſi Latinorum Patrum teſtimonia non ſuſcipiunt: his auctoritatibus opus flagitatum munire non tædebit, quas Græca calliditas & ſuas fateatur & noſtras.* Reſcripſit ſanctus Anſelmus Epiſtolam, ſeu librum de proceſſione Spiritus ſancti contra Græcos, ex divinæ tantum Scripturæ pharetra petitas ſagittas in hoſtes, quos confecit, emittens, ut ex eodem commentario conſtat. In eodem Concilio cum Urbanus Papa de ſententia Patrum ad fulmen excommunicationis in Regem Anglorum vibrandum paratus eſſet, flexis genibus pro ipſo ſupplicans ſanctus Anſelmus, cujus ob vexationem Summi Pontificis indignationem meritò incurrerat, fulmen ab ejus cervicibus avertit, teſte Edimero laudato, & Willelmo Malmesburienſi de Geſtis Pontif. Angl. lib. I.

LXXI. *Vrbanus PP. Romam redit.*

Finito Concilio, ſubdit Edimerus, *à Baro diſceſſimus, comitatum Papæ Romam uſque non deferentes.* Addit poſtea Willelmum quemdam à Willelmo Angliæ Rege miſſum, cauſam ſpoliati Anſelmi reddidiſſe, ſed eam Urbanum II non probaſſe, eique dixiſſe, ut rediret, & præciperet Regi *ex parte B. Petri quatenus mota omni contradictione* Anſelmum *ſuis omnibus integre reveſtiat ſi excommunicari* recuſaret. *Itaque fac*, addidit Pontifex, *ut quid hinc velit, ſcire me faciat ante Concilium, quod tertia hebdomada Paſchæ in hac urbe ſum celebraturus: alioquin certiſſimè noverit, ſe in eodem Concilio damnationis ſententia puniri, quam promeruit.* Sed deductus eſt poſtea Pontifex ab ea ſententia: *ac pro voto Willelmi, inducias uſque ad feſtum ſancti Michaelis dedit Regi. Acta ſunt hæc in ipſis ſolemniis Nativitatis Chriſti*, anni nempe MXCVIII, quod ex dictis de Concilio Barenſi neceſſariò ſequitur.

LXXII. *Secundam ibidem Synodum cogit.*

Anno itaque milleſimo nonageſimo nono, tertia hebdomada poſt Paſcha Pontifex Romanum Concilium ordine II celebravit, de quo Chronographus Malleacenſis ſcribit: *Eo anno fuit factum Romæ Concilium quod noviſſime tenuit Vrbanus Papa ſeptimo Kalendas Maii* (in uno MS. habetur, *pridie Kalendas Maii*, & quidem recte, quia dies ſubſequens Kalendarum Maiarum concurrebat cum Dominica tertia poſt Paſcha, & Concilium ex dictis numero ſuperiori indictum erat ad hebdomadam tertiam poſt Paſcha) *in quo confirmavit viam ſancti ſepulchri domini noſtri Jeſu Chriſti: & decrevit in ipſa Synodo, omni ſexta feria jejunare pro peccatis ſuis, omnibus Chriſtianis & maxime pro illis, quibus non confeſſi ſunt immemores.* Rogerius verò Hovedenus: *Anno*, inquit, *MXCIX Urbanus Papa tertia hebdomada Paſchæ magnum Concilium tenuit Romæ, in quo excommunicavit omnes laicos, inveſtituras Eccleſiarum dantes, omneſque illas accipientes,*

Digitized by Google

accipientes, & eos qui pro Eccleſiaſticis honoribus laicorum hominum ſervi & quaſi ancillæ fiunt. Bertoldus verò poſtquam dixit, Pontificem Natale Domini anni MXCVIII, quo die incipit annum MXCIX, Romæ celebraſſe, ſubdit eum collegiſſe Romæ generalem Synodum *centum quinquaginta Epiſcoporum, Abbatum & Clericorum innumerabilium, tertia hebdomada poſt Paſcha*, in qua confirmatis deceſſorum ſuorum ſtatutis, *ſententiam anathematis ſuper Gubertum hæreſiarcham & omnes ejus complices iteravit. Statuit quoque ibi, ne communicare præſumerent iis, qui concubinas haberent, niſi prius eas dimitterent.* Hujus Concilii extant canones XVIII, quorum duodecim priores iidem ſunt cum iis, qui editi ſunt in Concilio Placentino anni 1095. quos cum Vrbanus in Claromontana Synodo promulgaſſet, in hoc quoque Concilio confirmavit. SEC. XI.

LXXIII. *Robertus Molismenſis Abbas Ciſtercienſem Ordinem fundat.*

Anno milleſimo nonageſimo octavo Apoſtolicæ Sedis auctoritate jacta eſſe fundamenta prima Ciſtercienſis Ordinis, ex quo tanquam è fonte rivi univerſus Occidens cœleſtibus donis irrigatus eſt, docent non ſolum Sigebertus in Chronico, & Ordericus Vitalis lib. 8. pag. 711. ſed etiam verſus in fronte Eccleſiæ Ciſtercienſis deſcripti:

Anno milleno, centeno, bis minus uno,
Pontifice Vrbano, Gallorum Rege Philippo,
Burgundis Odone Duce & fundamina dante,
Sub patre Roberto cœpit Ciſtercius ordo.

Robertus anno MLXXV monaſterium Moliſmenſe in Lingonenſi Epiſcopatu ſitum fundaverat, ſed poſtea ſancti Benedicti Regulam diligenter perſcrutatus, convocavit fratres, eoſque ſic affatus eſt: *Nos, fratres chariſſimi, ſecundum normam S. Patris Benedicti profeſſionem fecimus; ſed, ut mihi videtur, non eam ex integro tenemus. Multa quæ ibi non recipiuntur, obſervamus; & de mandatis ejus plura negligentes intermittimus. Manibus noſtris non laboramus, ut ſanctos patres feciſſe legimus*, &c. His dictis Monachi non acquievêre, *imò prædeceſſorum, quorum vita evidentibus miraculis inſignita manifeſtè refulſit, exempla & inſtituta, venerabilium veſtigiis trita virorum moderatis novitatibus* obiecerunt. Hæc & plura alia conſtanter dicentibus Monachis, Robertus Abbas in ſua pertinax ſententia receſſit ab eis cum duodecim ſibi aſſentientibus, quibus *Odo filius Henrici, Burgundiæ Dux*, prædium in loco, *qui Ciſtercius dicitur* in Epiſcopatu Cabilonenſi largitus eſt. *Ibi Robertus Abbas cum electis fratribus aliquandiu habitavit in eremo; nimiæ diſtrictionis & religionis cœnobium conſtruere cœpit; Deoque donante in brevi pleroſque ſanctitatis æmulatores habuit.*

LXXIV. *Vrbanus Papa ei præcipit ut Moliſmum redeat.*

Sed cum Moliſmenſes Roberto diſcedente deſpicabiliores erga vicinos & notos fierent, Urbanum Papam ſupplices adierunt, auxilium ab

SEC. XI. eo poſtulantes. Ille verò Roberto Abbati *Apoſtolica juſſit auctoritate, ut prius monaſterium repeteret, & ne laberetur, regulariter regeret; ac in alio, quod poſtmodum cœperat, quemlibet de ſuis idoneum ſubſtitueret. Deinde firma ſtatuit ſanctione, ut imprimis quiſque quam vellet inſtitutionem vitæ arriperet, ipſamque omni vita ſua irrefragabiliter teneret*, &c. *Coactus itaque Robertus Abbas Moliſmum repedavit, ibique laudabiliter uſque ad finem vitæ ſuæ Deo militavit. Albericum vero magnæ religionis virum ad Opus Ciſtercii Vicarium ſibi elegit, & Joanni ac Hilbodo Attrebatenſibus, aliiſque viginti duobus fratribus Abbatem Ciſtercii conſtituit.* Hæc ſummariè ex Orderico laudato, ubi ea refert uno tenore ad annum MXCIV. Annus emortualis S. Roberti Ciſtercienſis Ordinis fundatoris incompertus. Vita ejus à Monacho Moliſmenſi Anonymo ſeculo XII ſcripta extat in Actis SS. Bollandianis ad diem XXIX menſis Aprilis, & Labbeus Tomo I. Biblioth. pag. 640. refert *Origines Ciſtercienſis Ordinis incertis Auctoribus* ſcriptas, ubi plura de ejus fundatione habentur, in quibus literæ Urbani II, Paſchalis II & aliorum hujus fundationis occaſione datæ, & proceſſus canonizationis ſancti Roberti mandato Honorii II factus, recitantur. De eo ſub Paſchali II Urbani II ſucceſſore iterum ſermo redibit.

LXXV. *Urbani II ſancta mors.* Poſt tot, tantoſque labores, rebus feliciter peractis, paceque Eccleſiæ reddita, meritis multo magis quam annis onuſtus, Urbanus pius Pontifex obiit Romæ anno milleſimo nonageſimo nono, die quarto Kalendarum Auguſti, ſepultuſque eſt in Baſilica Vaticana, poſtquam Apoſtolicæ ſedi annos XI, menſes IV, dies XVIII, emortuali incluſo, præfuiſſet; conſecratus enim fuerat die XII menſis Martii anni MLXXXVIII, & hoc ſine controverſia; nam præterquamquod Bertoldus in Chronico cum die IV Kalend. Auguſti obiiſſe ſcribit, id etiam diſertè teſtatur Simeon Dunelmenſis in Hiſt. de Geſt. Reg. ad annum MXCIX. *Urbanus Papa*, inquit, *IV Kal. Auguſti, feria V obiit*, verùm loco, *feria V*, legendum, *feria VI*, ut littera Dominicalis B. demonſtrat; Urbanum autem *quarto Kalendas Auguſti*, ſeu die XXIX Julii è vivis exceſſiſſe, conſtans eſt Antiquorum ſententia.

LXXVI. *Ejus memoria & ſepulchrum.* Licet Urbani II Papæ memoria in Urbe, ſicut & in toto Orbe Chriſtiano ſemper in benedictione fuerit; nullo tamen unquam cultu publico honoratus fuiſſe videtur, tametſi nomen ejus in nonnullis martyrologiis & ſacris faſtis cum *Beati* titulo occurrat. Satis ſit hoc proferre unum pro omnibus Martyrologium Benedictinum, in quo apud Mabillonium Seculo VI Benedict. parte II pag. 904. hæc leguntur die 29. Julii: *Romæ depoſitio beati Urbani Papæ ſecundi, quondam Monachi Cluniacenſis, Cruciatæ ad recuperationem Terræ ſanctæ auctoris, libertatiſque Eccleſiaſticæ defenſoris acerrimi: qui poſt multas ab Henrico Imperatore quarto acceptas injurias, poſt exſilium, & pravas ærumnas, aliaque id genus, tandem ſan-*

ctitate

Digitized by Google

ſtitate clarus Confeſſor occubuit. Quare Domnizo elogium ejus, rudi quidem, ut ætas illa ferebat, ſed veraci muſa cecinit in Vita Mathildis Comitiſſæ, his verſibus: SEC. XI.

Non erat hic Rector tremulus quaſi cannula vento,
Sed veluti ferrum truncabat noxia verbo;
Vt cervum ſerpens, hæreſum ſic turba timet quem:
Cuncta ſibi prava ſubduntur dogmata falſa.
Nunquam decrevit libertas denique ſedis
Romana per eum, ſanctum peramat quia Petrum
Aureus Antiſtes, color optimus extitit ipſe
Scilicet Vrbanus, Sanctis meritò ſociatus,
Talem va Roma cum perdidit Vpilionem.
Mortuus eſt Romæ, digno conditus honore,
Julius ipſe dies binos cum dat prope finem,
Anno milleno, nonagenoque noveno
A nato celſo prima de Virgine Verbo.

Hos verſus ut Urbani epitaphium referunt Auguſtinus Oldoinus in Notis ad Ciaconium, & Joannes Palatius; ſed Romanus Canonicus agens de Oratorio S. Hadriani; ait quidem juxta illud eſſe *ſepulchrum domini Vrban. Papæ ſecundi ſatis pulchrum*, verum nullam alicujus epitaphii mentionem facit, quod rebus adhuc turbatis videtur omiſſum, poſteaque neglectum. Tandem tamen aliquis eidem ſepulchro inſcripſit breve ſed nobile hoc elogium, quod refert Ciaconius: *Vrbanus II auctor expeditionis in Infideles.* Ad ejus quippe triumphum pertinet capta Jeroſolyma per Godefridum Buillionium Lotharingiæ Ducem anno *MXCIX*, *menſe Julio, quinta decima die menſis, feria ſexta, circa horam diei nonam*, inquit Willelmus Tyrius lib. 3. cap. ult. quatuor ſcilicet ſupra decem diebus, antequam Urbanus II ex hac vita ad æternam diſcederet, ut nimirum in Cœlo poſſet triumphare, *cui non erat in terris par laboribus honor*, ut ſcribit Baronius.

Urbanus II non ſolum ſanctum Herlembaldum, ut ſuperius oſtenſum eſt, ſanctis Martyribus annumeravit, ſed Sanctum etiam Attilanum Zamorenſem Epiſcopum in Sanctorum catalogum adſcripſit, ut teſtatur Martyrologium Romanum ad diem V menſis Octobris, in cujus notis Baronius ait, Attilanum, ſeu Attilianum claruiſſe circa annum Domini DCCCXX, ſaltem in editione, qua utor, Venetiis anno 1590. curata, nam Mabillonius Seculo VI Benedict. part. 1. pag. 59. ſcribit, Baronium Attiliani mortem in Notis ad Martyrologium Rom. revocare ad annum circiter DCCCCXX, qui error forſan librariis adſcribendus; ſed quidquid ſit, Baronius poſtea in Annalibus de Attilano agit ad annum MXXVII, eumque non Zamorenſem, ſed Legionenſem Epiſco- LXXVII.

S. Attilanum Zamorenſem Epiſc. in Catalogum SS. adſcripſit.

SEC. XI. pum dicit, aitque tunc etiam floruiſſe Florianum Presbyterum, *qui Sanctorum honore digni, jure catalogo ipſorum reperiuntur adſcripti.* Sed Mabillonius tam loco laudato, ubi agit de Floriano, ſeu Froilano, quam pag. 83. ubi de ſancto Attilano, oſtendit Froilanum fuiſſe Epiſcopum Legionenſem in Hiſpania, & Attilanum Epiſcopum Zamorenſem, & utrumque vixiſſe exeunte ſeculo decimo, ac Attilanum circa annum MIX, vitæ ſuæ ſeptuageſimum, in Domino obdormiiſſe; Froilanum verò circa annum MVI. Ex quibus patet Baronium in Notis loqui de Attiliano Zamorenſi pariter Epiſcopo, qui, ut fatetur Mabillonius ſeculo nono floruit, & in Annalibus de Attiliano altero, quem non Zamorenſem, ſed Legionenſem Epiſcopum credidit.

PASCHALIS II *Pontif. CLX.*

Anno Domini MXCIX.

SEC. XII. I *Paſchalis II eligitur Papa.* RAinerii, ſeu Ragingerii, Cardinalis Presbyteri Tituli ſancti Clementis, Paſchalis II in Pontificatu vocati creationem Bertoldus ad annum MXCIX in Chronico, quod eo anno abſolvit, his verbis refert, poſtquam dixit Vrbanum II die IV Kalend. Auguſti ex hac luce migraſſe: *Poſt cujus obitum Dominus Paſchalis, qui & Regengerus in ordine CLXII Papa ordinatur, & hoc ex divina revelatione factum ubique divulgatur.* Dies ejus electionis ex Pandulpho Piſano, qui Vitam ejus ſcripſit, mox indicabitur, nempe dies decimus tertius menſis Auguſti. Ex eo Auctore habemus Rainerium fuiſſe Monachum Cluniacenſem, valde eruditum, & veniſſe Romam pro cauſis ſui monaſterii, ibique ob morum honeſtatem Gregorio VII notum factum, Presbyterum Cardinalem fuiſſe conſecratum, & Vrbano mortuo, cum Pontificatum declinare vellet, fugiſſe & latuiſſe. *Sed non diu*, inquit, *potuit invitus humano latere conſilio, quem in multorum ſalutem divini Numinis gratia revelare diſpoſuit. Invenitur, trahitur in Conventum & convenitur, de fuga arguitur à patribus.* Et poſt pauca Patres ſic loquentes inducit: *Ecce te in Paſtorem ſibi elegit dari populus Vrbis, te elegit Clerus, te collaudant Patres, denique in te ſolo totius Eccleſiæ quievit examinatio. Divinitus iſta proveniunt: divinitus hîc congregati in nomine domini, te ad ſummi Pontificatûs apicem & eligimus & confirmamus. Sic eo diu renitente à Primiſcriniis & Scribis Regionariis, mutato nomine ter acclamatum eſt, reſponſumque: Paſchalem Papam S. Petrus elegit.* Hanc electionem factam die XIII Auguſti ex eo convincitur, quod idem Pandulphus ſcribit eum ordinatum, *die altero menſis ſexti* [ſeu Auguſti, qui ſextus eſt à Martio] *XIV, die primo*, ideſt dominico, qui primus eſt hebdomadæ, quem diem etiam notat Bertoldus in Chronico ubi poſtquam ſcripſit Vrbanum IV Kal. Aug. ex hac vita migraſſe & Paſchalem ordinatum, ſubdit: *Ordinatus eſt autem à*

Clero

Digitized by Google

Clero & populo, poſt diſceſſum ſui prædeceſſoris die decima ſexta, ſeu die XIV menſis Auguſti, in quam Dominica cadebat. SEC. XII

Poſt laudata verba ſubjungit Pandulphus: *His, aliiſque laudibus ſolemniter peractis chlamyde coccinea induitur à patribus, & thiara capiti ejus impoſita, comitante turba cum cantu Lateranum vectus, ante eam portam, quæ eſt ab Auſtrali plaga ad Baſilicam Saluatoris, quam Conſtantinianam dicunt, adducitur; equo deſcendit, locaturque in ſede quæ ibidem eſt. Deinde in Patriarchale aſcendentes palatium ad duas curules devenit. Hic baltheo ſuccingitur, cum ſeptem ex eo pendentibus clavibus, & ſeptem ſigillis: ex quo ſciat ſe ſecundum ſeptiformem Spiritûs ſancti gratiam ſanctarum Eccleſiarum, quibus Deo auctore præeſt, regimini, in claudendo, aperiendoque, tantam rationem providere debere, quanta ſolemnitate id quod intenditur operatur. Et locatus in utriſque curulibus* (id eſt ſedibus, de quibus in fabula de Joanna Papiſſa locuti ſumus) *data ſibi ferula in manu, per cetera palatii loca, ſolis Pontificibus Romanis deſtinata, ſolus jam dominus, vel ſedens, vel tranſiens, electionis modum implevit, die altero menſis ſexti XIV, die primo conſecrandus in Pontificem.* Ad intelligentiam porrò horum verborum, *chlamyde coccinea induitur*, obſervandum venit hoc tempore violaceum, ſeu ceruleum colorem ſolum viſum fuiſſe in habitu Cardinalium; uti ex vetuſtis monaſterii ſui Caſſinenſis picturis docet Angelus de Nuce, in Notis ad Leonis Chronicon lib. 3. cap. 66. ubi Deſiderius, ſeu Victor III electus in Pontificem, *cappam rubeam* inducere conſenſit: atque hæc eſt, quæ hîc *chlamys coccinea* dicitur. Ita Angelus de Nuce apud Papebrochium in Paſchali II. II. *Inthronizatur.*

Dies ordinationis Paſchalis II, eſt dies decimus quartus menſis Auguſti, qui dominicalis erat, ut ex laudatis Pandulphi verbis eruitur, & confirmatur à Bertoldo laudato, qui poſt ſuperiora ſubdit: *Ordinatus eſt autem à Clero & populo poſt diſceſſum ſui prædeceſſoris die decima ſexta*, quæ convenit in XIV Auguſti. Scribit deinde Pandulphus ſex Epiſcopos, nempe Oddonem Oſtienſem, Mauritium Portuenſem, Galterium Albanenſem, Bozonem Lavicanum, Milonem Præneſtinum & Ottonem Nepeſinum inter Miſſarum ſolemnia in Baſilica Sancti Petri Paſchali manum impoſuiſſe. *Primus*, inquit, *in conſecratione Oddo Oſtienſis, qui ad hoc utitur pallio, & benedixit, & linivit cum chriſmate. Catholicè igitur à Catholicis & orthodoxis Epiſcopis in Pontificem conſecratus, tranſlato in ſe pallio, expletiſque quæ reſtabant miſſarum ſolemniis, cum plenitudine laudum, cum ingenti applauſu populi plebiſque, cum alacritate patrum ac devotione, Dominus Paſchalis Papa II coronatus in Vrbem rediit*, ideſt ad Lateranenſe Patriarchium quod Romæ ſitum dicitur, cum Baſilica Vaticana, totaque urbs Leonina trans Tiberim, extra Romam etiamnum ſita cenſeatur. Paſchalis itaque electus, in Baſilicam Lateranenſem deductus eſt, ibique in- III. *Conſecratur & coronatur.*

 throniza-

Digitized by Google

SEC. XII. thronizatus die ſabbathi, decima tertia Auguſti anni MXCIX, poſtridie decima quarta ejuſdem menſis conſecratus eſt in Baſilica Vaticana Sancti Petri, ibique coronatus ad Patriarchium Lateranenſe ductus eſt, contra quod factum in Nicolao primo inſinuat Anaſtaſius Bibliothecarius ſcribens, eum poſt ſuam inthronizationem in Baſilicam Vaticanam deductum, ibique conſecratione peracta Lateranum rediiſſe ubi coronatus eſt, ut in ejus Vita diximus, cum Pandulphus dicat, Paſchalem II in Vaticana Baſilica coronatum, indeque in Lateranenſe palatium rediiſſe.

IV. *Electio ejus divinitus prænunciata.* Paſchalis II electionem divinitus factam eſſe ſcribit Bertoldus num. 1. laudatus; *Papa*, inquit, *ordinatus, & hoc ex divina revelatione factum ubique divulgatur.* Eamdem electionem cuidam Religioſo revelatam aſſerit Dodechinus Abbas in Appendice ad Marianum Scotum; Pandulphus verò Piſanus in Vita Paſchalis laudata ait, Albertum Epiſcopum Aletrinum, quidquid futurum eſſet per oraculum vidiſſe, remque eodem ferè modo quo Dodechinus narrat: *dum hæc Romæ agerentur*, inquit, *Albertus Epiſcopus Aletrinus quidquid affuturum eſſet per oraculum vidit. Religioſo cultu quadam perſona ſibi apparuit, quæ, interroganti quis Domino Vrbano ſuccederet, reſpondit. Rainerius. Vt quid? inquit. Propter fidem & conſtantiam, ait ille, elegit eum Dominus. Et iterum, putaſne, inquit ille, vivet? Vivet ait, ſedebitque (& oſtendit id ſcriptum) quater quaterni ternique. Epiſcopus ſciturus rem Romam venit: quem ut vidit inthronizatum & Papam. Quod vidi, inquit, Deo gratias, video: & tu quantum vives, videas. Et ait, Quater quaterni, ternique. Hoc numero decem & novem annorum tempus exprimitur: nam cum tot dies, hebdomades, & menſes eo ſuperſtite jam tranſierent, vitam ejus ad totidem annos perduci per Dei gratiam expectamus.* Revera autem Paſchalis II vixit in Pontificatu annos XIX incompletos, ſeu annos XVIII, menſes V, dies VII, ut in ejus morte oſtendemus. Certè pro miraculo duci debet, quod vivente adhuc Guiberto Antipapa, & ob eum in factiones Vrbe olim conſciſſa, in electionem Paſchalis omnes ſimul in Urbe, nemine adverſante conſenſerint. Porrò Auctorem Vitæ Paſchalis II, qui ſub Anonymi nomine citatur à Baronio, eſſe Pandulphum Piſanum, non verò Petrum Piſanum, ut ſcribit Papebrocius in Conatu Chronico Hiſtorico, probat Annotatur Baronii ad annum 1100. num. 1.

V. *Paſchalis PP. Legatum mittit ad exercitum Crucesignatorum.* In prima expeditione Jeroſolymitana anno milleſimo nonageſimo ſexto ſuſcepta, cum Chriſtianis militibus ex Occidente profecti ſunt multi Epiſcopi, inter quos Ademarus Podienſis, Anicii Vellunorum Epiſcopus eminuit Apoſtolica legatione ſublimis. Sed hoc Legato in Oriente mortuo, Theobertus, ſeu Daibertus, vel Daymbertus Piſanus Epiſcopus ab Vrbano II Legatus directus eſt, qui *in omnibus*

nibus Apoſtolica vice adeſſet, & Eccleſias in locis, unde pagani expulſi ſunt, inſtauraret, inquit Bertoldus in Chronico ad annum MXCVIII. Sed Guibertus Abbas monaſterii S. Mariæ Novigenti, hujus temporis Scriptor, qui Bertoldo exactior videtur lib. 7. Daymbertum à Paſchali II Legatum deſtinatum diſertè ſcribit: *Poſt aliquantulum temporis*, inquit, *cum facta apud Apoſtolicam ſedem percrebuiſſet electio* (nempe Arnulphi in Epiſcopum ſeu Patriarcham Jeroſolymitanum, poſt mortem Simonis, ſeu Simeonis Patriarchæ) *Papa Paſchalis poſt obitum Podienſis Epiſcopi* (nempe Ademari) *vices ſuas ſuper Dominici exercitûs curas Archiepiſcopo Daiberto Piſano mandavit.* Hic Daibertus non multò poſt Patriarcha electus eſt in locum Arnulphi dignitate moti, quod exeunte anno MXCIX factum eſſe prodit Fulcherius Carnotenſis, qui præſens erat lib. 1. cap. 21. Hiſt. Jeroſol. & refert Baronius ex Willelmo Tyrio ad eumdem annum, ubi addit, Daimbertum Patriarcham Jeroſolymitanum dictum, Jeroſolymis Concilium congregaſſe, in quo Godefridus Buillonius Jeroſolymorum Rex, regni inveſtituram à Patriarcha accepit, & Boamundus Principatûs Antiocheni à Bernardo Antiocheno Patriarcha.

SEC. XII.

VI. *Legatos in Galliam mittit, qui Regem Philippum in Concilio Pictavienſi excommunicant.*

Philippum Galliarum Regem in Concilio Claromontano ab Urbano II excommunicatum, ac poſtea in Concilio Nemauſenſi Eccleſiaſticæ paci ſub conditione abjurandæ Bertradæ, quam ejectâ Berthâ Reginâ, ſibi matrimonio junxerat, ab eodem Pontifice reſtitutum eſſe, ſuperius in Urbano II oſtendimus. Sed cum poſtea idem Rex ad eamdem Bertradam reverſus eſſet, Paſchalis Papa Joannem & Benedictum Cardinales, Legatos in Galliam miſit, qui celebrato in urbe Valentina Concilio exeunte Septembri anni milleſimi centeſimi, Philippum Regem adierunt, ſed cum nihil apud eum profeciſſent, Concilium celebrarunt Pictavis die Octavarum Sancti Martini ejuſdem anni, Epiſcoporum quidem, Abbatumque frequentia illuſtre, ſed quod vi & furore Willelmi VIII Aquitaniæ Ducis & Pictaviæ Comitis diſturbatum fuit, ut referunt Gaufredus Groſſus in Vita S. Bernardi primi Abbatis Tironienſis, qui cum Roberto de Arbriſſellis Concilio adfuit, Hugo Flaviniacenſis in Chronico ad annum 1100. & Joannes Bochetus Scriptor Gallicus Annalium Aquitanicorum, qui licet rem diverſimode narrent quantum ad violentias Willelmi Ducis, in hoc tamen omnes conveniunt Philippum Regem hoc in Concilio fuiſſe excommunicatum; quod idem aſſerunt Ivo Carnotenſis in Epiſtola 212. ad Rudolphum Remenſem Archiepiſcopum & Chronici Malleacenſis Auctor: *propter quam accuſationem*, inquit Ivo, *& patrati inceſtûs comprobationem excommunicatus eſt Rex Philippus à Domno Papa Urbano in Claromontenſi Concilio. Et cum poſt factum divortium prædictus Rex eſſet reverſus ad prædicta mulieris conſortium, excommunicatus eſt*

SEC. XII. *in Pictavenſi Concilio à Cardinalibus Joanne & Benedicto.* Chronicon verò Malleacenſe: *XIII Kalend. Novemb.* inquit, *fuit Concilium, quod tenuerunt duo Cardinales, Joannes & Benedictus: in quo decreverunt, ut omnis Eccleſia jura ſua & feuda potuiſſet redimere auro & argento Eccleſiæ. Uni eorum Joanni apparuit Sanctus Hilarius, & dixit ei confirmando: Joannes noli timere, viriliter age, cras ero tecum. Et excommunicavit Regem Philippum in eo Concilio*, quod impedire volebat Willelmus Aquitaniæ Dux, ab eodem Rege rogatus, ut habent Gaufredus Groſſus, Hugo Flaviniacenſis & Bochetus laudati. Canones XVII in eo Concilio conditi Tomo X Conciliorum legendi, ubi obſervatur ex Sirmondo, Canones decem quos recitat Baronius, pertinere ad aliud Concilium Pictavenſe, anno MLXXVIII, præſide Hugone Dienſi Epiſcopo Gregorii VII Legato celebratum.

VII. *VVibertus Antipapa moritur.* Dum hæc in Gallia aguntur, Guibertus Antipapa, Clemens III dictus, Ravennenſis olim Archiepiſcopus, extorris utraque ſede, Romana nempe & Ravennatenſi, *dum ſuperbè Deum, quem in ſervis ſuis offenderat, fugere nititur, infelix ſubita morte præventus, diabolum, cui contumaciter ſervivit, invenit*, inquit Pandulphus Piſanus in laudata Paſchalis Vita, ubi ſubdit: *Tranſitus, imò mortis illius diem ſcire exiſtimo indignum fore mortalibus, ejuſque memoriam in terris ſcribere, cujus nomen Deus in Cœlis de libro vitæ delevit. Hæreſiarcha fuit: hic ſibi ſit titulus.* Dies itaque mortis ejus ignoratur, ſed ex Hugone Flaviniacenſi habemus, eum obiiſſe exeunte circiter Septembri, vel tardius menſe Octobri anni milleſimi centeſimi. Poſtquam enim dixit Concilium Valentinum celebratum eſſe *II Kal. Octobris* ejuſdem anni, ſubjicit: *In ſpatio temporis quo Valentinenſe celebratum eſt Concilium, obiit Wibertus viceſimo anno, ex quo ſedem invaſit Apoſtolicam, cum haberet in captione Matiſconenſem Epiſcopum, & alios quamplures Clericalis ordinis, quos omnes pro abſolutione ſua in egreſſu ſuo per ſe abſolvit, manens Epiſcopum, ut Romam remeans apud Papam pro ſua laboraret ereptione.* Rectè itaque Otto Friſingenſis, Sigebertus, Dodechinus Abbas & Urſpergenſis Abbas Guiberti Antipapæ mortem cum anno milleſimo centeſimo illigarunt, perperamque in annum ſequentem eam differt Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico. Guibertus, ſeu Wibertus fuit *vir ſatis ingenio, facundia, nobilitate, perſonaque reverentia clarus, nec Roma tunc, nec Ravenna bene uſus, & qui ſuper unum Papam viventem* (ſcilicet Gregorium VII) *quamvis coactus, ut aiunt, ipſe tres ſibimet alternatim ſuccedentes ſupervixit* (nempe Gregorium VII, Victorem III & Urbanum II) *extorris utraque ſede Romæ & Ravennæ, malens, ut ab ipſius ore didicimus, Apoſtolici nomen nunquam ſuſcepiſſe*, inquit Urſpergenſis Abbas, qui cum Chronicon ſuum uſque ad annum 1228. perduxerit, quæ de Wiberto refert ab ipſius ore didiciſſe non potuit,

Digitized by Google

potuit, ideoque hæc verba mutuatus eſt, & exſcripſit ab aliquo Au-ctore hoc tempore vivente, in cujus perſona loquitur, qui loquendi modus ab aliis Scriptoribus quandoque uſurpatus, ut obſervavit Annotator Baronii ad annum 1100. num. 3. *SEC. XII.*

VIII. *Duo Antipapæ ei ſuccedunt.* Poſt mortem Wiberti *duo ſtatim deliguntur Papæ, alter poſt alterum. Et unus quidem eodem, alter verò poſt CV electionis ſuæ diem à fidelibus captus; qui Albertus vocabatur, apud S. Laurentium retrudi; & qui Theodoricus apud S. Trinitatem in Cava eremiticam vitam addiſcere, Patrum judicio adjudicati ſunt*, inquit laudatus Auctor Vitæ Paſchalis II. Albertus itaque qui primus à ſchiſmaticis electus eſt Antipapa, eodem ſuæ electionis die captus eſt, & apud S. Laurentium retruſus. Theodoricus verò pſeudo-Pontificatum tenuit diebus CV, ideoque uſque ad menſem circiter Januarium anni milleſimi centeſimi primi, hicque ad Cavenſe monaſterium deductus; vel ſaltem uterque judicati ſunt à Patribus, deduci debere ad S. Laurentium & ad S. Trinitatem in Cava. Quod nomen ſibi iſti pſeudo-Pontifices impoſuerint, à nemine Antiquorum annotatum reperitur.

IX. *Item tertius qui Silveſter IV dicitur.* Sed tertius Antipapa electus & promotus eſt, ac Silveſter quartus appellatus, cum antea vocaretur Maginulfus, ſeu Maginolfus, tunc Archipresbyter, de cujus electione ſtatim ſubdit idem Auctor Vitæ Paſchalis II: *Eligitur & tertius Maginulfus nomine. Hic quia nigromantiæ fabulis ſimplicem populum, illos maximè qui conſcientia ſcelerum, vel ambitu futuri ſucceſsûs ad eum refugium fecerant, allicuerat, gravem in Eccleſiam calcem impreſſit. Sed dum auguriis fiſus, Pontificium adipiſci nititur; quod ex diabolo dari non potuit, divinis deſtitutus auxiliis meritò amiſit: & Sacerdotium, quod ſine Deo arripuit, tenere non licuit miſero: amiſit & Urbem, ut exul gravi inopia, miſeriiſque afflictus (corroſa, ut aiunt lingua) vitam cum carne* (legendum forsàn cum crimine) *finiret.* Hunc fuiſſe Archipresbyterum, & vocatum Silveſtrum IV, habemus ex genuino Chronico Sigeberti à Miræo publicato, in quo ad annum MCV refertur *Excerptum Epiſtolæ directæ Henrico Imp. à Guarnero Principe Anconitano*, qui ſchiſmaticis adhærebat, in qua Maginolfus Archipresbyter appellatur, & falsò dicitur Pontificatum declinaſſe, in ea enim ſubjicitur: *Maginolfus & inſidias hominum, & onus Apoſtolici honoris fugiens, in munitiſſimum locum ſe contulit. Berto verò caput & Rector Romanæ militiæ, quaſi causâ audiendi verbi vitæ, ad eum accedens cum expeditione Cleri, & populi eum inde extraxit, & ad Wernerum Principem Anconæ in Tiburtinam urbem adduxit, & ſic electus IV Non. Novembris in ſedem Apoſtolicam promotus, & Silveſter quartus appellatus eſt.* Sigebertus verò ait ibidem: *Maginolfus invaſionis reus non multo poſt reprobatur à Romanis, & famæ nominis ejus evanuit.* Sed Maginolfi intruſio ex mente Sigeberti pertinere videtur ad annum MCV.

Certè

SEC. XII. X. *Tempus iſtius ultimi Antipapæ.*

Certè alligari non poteſt cum anno milleſimo centeſimo, quia quarto Nonas Novembris illius anni ſchiſmatici Theodoricum in Apoſtolicam ſedem intruſerant, qui centum quinque diebus pſeudo-Pontificatum tenuit, ex Pandulpho laudato, qui licet Maginolphi intruſionem referat, poſtquam locutus eſt de aliis duobus pſeudo-Pontificibus, nec annum tamen, nec menſem ejus invaſionis refert, ſed uno tenore de illis tribus loquitur. Nec etiam differri poteſt hæc intruſio ad annum MCV, quo Henricus Imp. ad extremas anguſtias redactus erat; retrahi itaque debere videtur ad annum MCII, quo Abbas Urſpergenſis ſcribit, Henricum tentaſſe *alterum Papam ipſi Domino Paſchali ſuperponere, ſi fieri poſſet.* Quæ conjectura fulciri videtur ex eo quod anno MCII, dies quartus Nonarum Novembrium, ſeu dies ſecundus Novembris, quo ordinatus dicitur Maginulfus, inciderit in dominicam, quo die legitimi Pontifices Romani conſecrari ſoliti erant, quod etiam ferè ſemper imitati ſunt ſchiſmatici, cum pſeudo Pontifices in Apoſtolicam ſedem intruſerunt, ut ex ſuperius dictis conſtat. His ſcriptis reperi Abbatem Urſpergenſem ad annum MCVI ſcribere: *Inter hæc VVernerus quidam ex ordine miniſterialium Regis, qui Marchæ in partibus Aquini præerat, quaſi hæreſim eamdem reſuſcitaturus, collectis undecumque per Italiam copiis, corruptis quoque multa pecunia Romanis nonnullis, dum Dominus Apoſtolicus Beneventanis immoraretur finibus, quemdam pſeudo-Abbatem de Farfa, proh nefas! cathedræ S. Petri impoſuit, & ipſum Papam Cæſaris ſub vocabulo Sylveſtri appellari voluit. Qui tamen poſt paululum turpiter, ut merebatur, à Catholicis eliminatus, veſaniæ ſuæ primùm, male conquiſiti, pejus diſperſi æris retulit damnum.* Verum id anno MCVI contingere non potuit, ut ſcribit Urſpergenſis, quia tunc Paſchalis menſe Octobri Guaſtallenſe Concilium in Longobardia celebravit, indeque in Gallias venit, & tamen Urſpergenſis ſcribit, Paſchalem Papam Beneventanis in finibus fuiſſe tempore invaſionis Maginulfi, Sylveſtri appellati. Cum autem Epiſtola 51. Paſchalis ad Altardum Abbatem Vezeliacenſem data ſit *Beneventi anno Dominicæ Incarnationis MCIII* (Piſano, qui nobis adhuc erat MCII) *menſe Novembr. Indictione XI, Pontificatûs ejuſdem ſecundi Paſchalis Papæ, anno IV,* hæc Maginulfi invaſio ad eumdem Chriſti annum MCII videtur retrahenda, ut jam dixi. Illum porrò annum Incarnationis vel eſſe Piſanum, uel corruptum, demonſtrat annus Pontificatûs Paſchalis quartus, qui currebat menſe Novembri anni MCII, ſicuti & indictio undecima à menſe Septembri inchoata, qui characteres non conveniunt anno vulgari MCIII; Maginulfus autem die ſecunda Novembris Pontificatum invaſit. His adde Henricum IV Imperatorem anno MCVI, menſe Auguſto defunctum eſſe, & filium ejus Henricum V tunc Eccleſiæ obedientem fuiſſe.

Sed

SEC. XII. XI. *Paſchalis PP. Ciſtercienſem Ordinem confirmat.*

Sed ut ad geſta anni milleſimi centeſimi redeam, Robertus Abbas Moliſmenſis, qui ante biennium monaſterium Ciſtercienſe in diœceſi Cabilonenſi conſtruxerat, eodem anno milleſimo centeſimo, duos ex Monachis Romam miſit cum literis commendatitiis Joannis & Benedicti Cardinalium, Apoſtolicæ Sedis in Gallia Legatorum, quorum mox mentionem fecimus, Hugonis Archiepiſcopi Lugdunenſis, atque Walteri Epiſcopi Cabilonenſis, quorum precibus Paſchalis Papa ordinem Ciſtercienſem confirmavit, reſcripto *Troiæ* dato *XIV Kal. Maii, indictione VIII,* quod integrum extat Tomo X Concil. pag. 623. & apud Baronium anno 1100. directumque eſt *ad Albericum Abbatem novi Monaſterii Cabilonenſis*, qui anno ſequenti MCI arctiſſimam Regulæ ſancti Benedicti obſervationem inſtituit in novo ſuo monaſterio, ut videre eſt apud Manriquem in Annalibus Ciſtercienſibus. Ceterùm Ciſtercienſis Ordo ſtatim mirificè propagatus eſt; anno enim MCXIII *Firmitas* ad Gronam Fluvium, Gallicè *La Ferté*, prima Ciſtercii filia in eadem diœceſi Cabilonenſi fundata fuit; *Pontiniacum* vulgò Pontigny, ſecunda Ciſtercii filia, quatuor ab Autiſiodoro leucis anno MCXIV condita; *Claravallis* autem & *Morimundus*, tertia & quarta Ciſtercii filiæ in Diœceſi Lingonenſi anno MCXV inſtitutæ. Quæ quatuor Abbatiæ, ſunt quaſi totidem Ciſtercii filiæ primigeniæ, ex quibus exinde ceteræ omnes exortæ ſunt, de quibus fuſè agit idem Manriques laudatus.

XII. *Legatum mittit in Orientem.*

Præter Legationem in Galliam miſſam, plures alias decrevit Paſchalis Pontifex eodem anno milleſimo centeſimo. Cum enim de progreſſu exercitûs Chriſtiani in Palæſtina certior factus eſſet, & Daimbertus Apoſtolicæ Sedis Legatus Eccleſiæ Jeroſolymitanæ thronum conſcendiſſet, Paſchalis Mauricium Portuenſem Epiſcopum Legatum in Orientem deſtinavit, literis datis *Romæ quarto Nonas Maii indictionis octava*, & directis *venerabilibus fratribus, ſive filiis, Epiſcopis, Clericis, Proceribus, militibus, & omni populo militiæ Chriſtianæ in Aſia triumphantis*, in quibus ait: *Vices etiam noſtras eidem fratri Mauricio & Epiſcopo commiſimus, ut eum in omnibus reverenter excipere, audire, & per ipſum nobis, immò beato Petro obſequi debeatis.* Referuntur hæ literæ Tomo X Concil. pag. 622. & in Annalibus Baronii.

XIII. *Alium in Germaniam.*

Ad regimen autem Germanicarum Eccleſiarum, quas Henricus Imperator perſecutione vexabat, Paſchalis Papa legationem Apoſtolicam credidit Gebehardo Conſtantienſi Epiſcopo, viro planè Apoſtolico, de quo iſta Bertoldus ad annum MC, quo Chronico ſuo finem imponit: *Dominus Papa Paſchalis Nativitatem Domini* (anni nempe MXCIX, quo die annum MC inchoat) *Romæ cum magna pace celebravit, & per literas ſuas venerabili Gebehardo Conſtantienſi Epiſcopo in Teutonicis partibus Apoſtolicas vices commendavit, quas ab anteceſſoribus multis annis obtinuit.*

SEC. XII.

XIV. *Alium in Angliam, quire infecta redit.*

Denique *eodem anno*, ſcilicet milleſimo centeſimo, inquit Eadmerus lib. 3. Novorum cap. 1. *venit in Angliam Guido-Archiepiſcopus Viennenſis* [poſtea Papa ſub Callisti II nomine], *functurus, ut dicebat, legatione totius Britanniæ ex præcepto & auctoritate Apoſtolicæ Sedis. Quod per Angliam auditum, in admirationem omnibus venit: inauditum ſcilicet in Britannia cuncti ſcientes quemlibet hominum ſuper ſe vices Apoſtolicas gerere, niſi ſolum Archiepiſcopum Cantuariæ. Quapropter ſicut venit, ita reverſus eſt, à nemine pro Legato ſuſceptus, nec in aliquo Legati officio functus. Exinde cum ad tempus induciarum Paſcha* (anni MCI) *ventum eſſet, & qui Romam miſſi fuerant nuncii* (à Rege ſcilicet & à S. Anſelmo Cantuarienſi Archiepiſcopo) *necdum rediſſent, uſque ad adventum illorum induciæ dilatæ ſunt.* Agebatur tunc de Inveſtituris, quas Henricus Angliæ Rex petebat, & Anſelmus à Summi Pontificis ſententia recedere nolebat.

XV. *Rotenſem Epiſc. Barbaſtam transfert.*

Petrus Aragoniæ Rex Barbaſtam oppidum in limite Ripacurciæ ſitum anno milleſimo centeſimo Saracenis eripuit, ut teſtatur Chronographus Malleacenſis ad eum annum ſcribens: *Petrus Rex Aragundiæ* [ideſt Aragoniæ] *cepit Barbaſtam & multa caſtella, & pugnavit cum Moabitis* (ideſt Saracenis) *apud Oſcam & vicit, & ſubjugavit civitatem decimo quinto Kalendas Novembris.* Captâ Barbaſtâ Petrus Rex hujus loci Eccleſiæ Epiſcopum præſidere cupiens, Pontium Epiſcopum Rotenſem Romam ad Paſchalem Papam miſit, qui ad Barbaſtrenſem Eccleſiam ab eodem Pontifice translatus eſt, decretoque eodem Eccleſiæ Barbaſtrenſis & Rotenſis unitæ ſunt. Obſolevit autem poſtea paulatim appellatio Epiſcopi Rotenſis, ut ſcribit Baluzius lib. 4. Marcæ Hiſp. ad annum MCI.

XVI. *Toletanæ Eccleſ. Primatum confirmat.*

Eodem anno milleſimo centeſimo primo Paſchalis Pontifex ſcribens ad Bernardum Archiepiſcopum Toletanum, confirmavit primatum Toletanæ Eccleſiæ ſupra omnes Hiſpaniarum Eccleſias: quod ipſum jam præſtitiſſe Urbanum II ſuo loco diximus, ſinguli autem ferme ſucceſſores idem præſtiterunt. Paſchalis literæ hac de re datæ ſunt *Laterani per manum Joannis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconi Cardinalis, ſecundo Nonas Martii, indictione octava* (legendum nona, quæ concurrit menſe Martio anni MCI cum anno ſecundo Pontificatûs Paſchalis) *Incarnationis dominicæ anno MCI, Pontificatûs autem domini Paſchalis Papæ ſecundi anno ſecundo*, extantque Tomo X Concil. pag. 626.

XVII. *Concilium Romæ celebrat.*

Anno Chriſti milleſimo centeſimo ſecundo, tempore Quadrageſimæ convenientibus Romæ univerſis Apuliæ, Campaniæ, Siciliæ, Tuſcaniæ, totiuſque Italiæ Epiſcopis, & quamplurimorum Ultramontanorum Legatis, Synodum generalem habuit Paſchalis Papa ad pertractandam cauſam Henrici Imperatoris, qui & ipſe ei intereſſe

eſſe promiſerat. Verùm cum non ſolum non compareret, ſed etiam Antipapam ſubintroducere adversùs Paſchalem moliretur, ſententiam ibi rursùs excommunicationis accepit, ipſumque ejus ſchiſma inter præcipuas hæreſes annumeratum, quæ doceret Excommunicationem Eccleſiæ contemnere. Inſuperque edita eſt Catholicæ fidei profeſſio, de præſtanda ab omnibus obedientia Apoſtolicæ Sedis Pontifici. Hæc narrat Abbas Urſpergenſis, qui & refert formulam anathematiſmi & fidei profeſſionem ſeu Juramentum fidelitatis ac obedientiæ Romano Pontifici præſtandum, cujus hic eſt tenor: *Anathematizo omnem hæreſim, & præcipuè eam, quæ ſtatum præſentis Eccleſiæ perturbat, quæ docet & adſtruit anathema contemnendum, & Eccleſiæ ligamenta ſpernenda eſſe. Promitto autem obedientiam Apoſtolicæ Sedis Pontifici domino Paſchali, ejuſque ſucceſſoribus, ſub teſtimonio Chriſti & Eccleſiæ, affirmans quod affirmat, damnans quod damnat ſancta & univerſalis Eccleſia.* Quod autem multi ab Eccleſiæ unitate & à Sedis Apoſtolicæ obedientia reſilirent, idcirco ad prædictam fidei profeſſionem etiam cum juramento exhibendam alligatos fuiſſe Epiſcopos, Archiepiſcopos, ac denique omnes à quibus eam Romanus Pontifex exigere vellet, conſtat ex Epiſtola S. Paſchalis Papæ ad Archiepiſcopum Colocienſem, non Panormitanum data, qua declarat, Apoſtolicam ſedem Pallium ei non daturam, niſi prius præſtet fidelitatis & obedientiæ juramentum, & repellit objectiones eorum, qui juramentum à Chriſto prohibitum, & nullo exemplo id exigi, nulliſque canonibus præſcribi objiciebant, formulamque ſeu profeſſionem fidei vindicat quam Gregorius VII præſcripſerat. SEC. XII.

XVIII. *Sumptus Legatis neceſſarios ſolvere recuſant Hungari.*

Ad hujus loci intelligentiam & illuſtrationem obſervandum eſt, Gregorium VII Legatorum in provincias mittendorum commodis conſulentem, Metropolitanis formulam præſcripſiſſe, quam jurare debebant, cum pallium eis ab Apoſtolica ſede dabatur. In ea formula addita eſt clauſula de procurationibus Legatorum, ut certi eſſent, ſibi ſumptus ab iis, ad quos mittebantur, ſuppeditatum iri. Clauſulæ illius hæc ſunt verba in ſacramento Archiepiſcopi Aquileienſis facto in Synodo Romana anni 1079. in collectione Concil. Tomo X pag. 379. & apud Baronium eodem anno num. 9. *Legatum Romanum eundo & redeundo honorificè tractabo, & in neceſſitatibus ſuis adjuvabo.* Hungari tamen detrectaverunt illa munera ſeu tributa dare, quæ citra contradictionem eis in aliis provinciis ſolvebantur. Colligitur iſtud ex laudata Paſchalis II Epiſtola ad Archiepiſcopum Colocienſem data, qui ad eum ſcripſerat, Regem & regni Majores admiratione permotos, quod pallium ſibi ab Apocriſariis Apoſtolicæ Sedis tali conditione oblatum fuiſſet, ſi ſacramentum juraret, quod ei per Apocriſarios eosdem miſerat Summus Pontifex, ideſt, ſacra-

SEC. XII. mentum à Gregorio VII inſtitutum, de quo mox diximus. Quare Paſchalis Papa, ut Hungaros ad obſequium inclinet, oſtendit quid ſit pallium, deinde diſſerit de auctoritate Romani Pontificis in univerſa Eccleſia & denique docet, juramentum illud per omnes ubique provincias vigere: *Nunquid*, inquit, *non ultra vos Saxones, Danique conſiſtunt? Et tamen eorum Metropolitani, & idem juramentum afferunt, & Legatos Apoſtolicæ Sedis honorificè tractant & in ſuis neceſſitatibus adjuvant.* Falſa autem iſtius Epiſtolæ inſcriptio, quæ extat in libris Decretalium, Baronium in errorem induxit. Nam, ut obſervatum eſt à Franciſco Florente ad Tit. *de uſu & auctoritate pallii*, & à Baluzio in Supplemento lib. 5. de Concordia cap. 48. num. 3. in libris Decretalium legendum non eſt *Panormitano Archiepiſcopo*, ut vulgò editum eſt, & Baronius ac Conciliorum collectores habent, ſed *Coloçienſi Archiepiſcopo*.

XIX. *Contributiones indebitæ à quibuſdam Legatis petitæ.*

Querebantur forſan Hungari de contributionibus indebitis, quæ à Legatis exigebantur, nam ex illa clauſula inſerta formulæ à Gregorio VII Metropolitanis præſcriptæ, ſumpta quandoque occaſio contributiones indebitas exigendi, indeque illa Joannis Saliſberienſis querela lib. 5. Policrat. cap. 16. *Sed nec Legati Sedis Apoſtolicæ manus ſuas excutiunt ab omni munere, qui interdum in provinciis ita debacchantur, ac ſi ad Eccleſiam flagellandam egreſſus ſit Satan à facie Domini.* Et lib. 6. cap. 24. *provinciarum diripiunt ſpolia, ac ſi theſauros Crœſi ſtudeant reparare.* Quæ per hæc tempora adeo publica erant, ut Sanctus Bernardus ad Eugenium III Epiſtolam ſcripſerit, qua eum monet, ut tales in Cardinalium collegium admittat, qui cum legatione Sedis Apoſtolicæ ornati fuerint, *Eccleſias non ſpolient, ſed emendent, qui marſupia non exhauriant, ſed corda reficiant, & crimina corrigant,* qui cum ad Apoſtolicam ſedem redierint, *redeant fatigati quidem, ſed non ſuffarcinati ſimul & glorianies, non quod curioſa ſeu pretioſa quaque terrarum attulerint, ſed quod reliquerint pacem regnis, legem Barbaris, quietem monaſteriis, Eccleſiis ordinem, Clericis diſciplinam, Deo populum acceptabilem ſectatorem bonorum operum.* Hæc & alia hujuſmodi plura Baluzius loco citato, de quibus etiam Baronius variis in locis. Ad eumdem porrò annum MCII revocanda Legatio Polonica Galonis Bellovacenſis & poſtea Pariſienſis Epiſcopi, qui nonnulla in Polonia corrigens, aliquos Epiſcopos depoſuit, ut refert Longinus. Hanc legationem ad annum MCII, non verò MCIV pertinere, oſtendit Annotator Baronii ad eumdem annum 1104. num. 1.

XX. *Paſchalis PP. Inveſtituras in Anglia damnat.*

Cum diſcordiæ, quæ inter Henricum Angliæ Regem & ſanctum Anſelmum Archiepiſcopum Cantuarienſem, ob inveſtituras Eccleſiaſticas, de quibus aliquid ſupra tetigimus, in dies magis excreſcerent, Rege eas ſibi ſumere volente, Anſelmo verò eas è ſeculari potentia

potentia vendicare ſtudente: idem Anſelmus rogatus à Rege, & ab Epiſcopis, atque Magnatibus regni, Romam ſe conferre, ut quod alii Legati minus egiſſent, ipſe auctoritate qua apud Apoſtolicam ſedem valebat, perficeret; ne omnia ſuo tantum videretur præſumere arbitrio; finitis Paſchalibus feſtis anni milleſimi centeſimi tertii, quinto Kalendas Maii navem conſcendit, Romamque perveniens, Guillelmum Henrici Regis Legatum invenit. *Papa præſentatus*, inquit Eadmerus lib. 3. Novorum, *honorifice ſuſcipitur.* Cum autem Pontifex, ad cuncta quæ dicebantur, tam ab Anſelmo, quàm à Legato *ſileret, & quid quiſque diceret, prudenti conſideratione examinaret, æſtimans Willelmus jam jam illum pro favore Romanorum in ſe, nihil eorum quæ quærebat, ſibi negaturum, erupit, & ait:* „Quidquid hinc „inde dicatur: volo norint, quicumque aſſiſtunt, dominum meum „Regem Anglorum, nec pro amiſſione regni ſui paſſurum ſe perde„re Inveſtituras Eccleſiarum. *Tunc Vir Apoſtolicus paucis hæc verba „locutus eſt:* Si quemadmodum dicis: Rex tuus nec pro regni amiſ„ſione patiatur Eccleſiarum donationes amittere: ſcias ecce, coram „Deo dico, quia nec pro redemptione ſui capitis eas illi aliquando „Paſchalis Papa impunè permittet habere. *Quod auditum oppidò conturbavit Willelmum.* Subdit paulo poſt Eadmerus: *Itaque Romanorum conſilio, Papa nonnullos paternos uſus, interdictis omnino Eccleſiarum inveſtituris, Regi conceſſit: eumque ab excommunicatione, quam anteceſſorem ſuum feciſſe ſuperius diximus, immunem ad tempus conſtituit: iis duntaxat, qui à manu ipſius Inveſtituras ſuſceperant, vel deinceps ſuſciperent, uſque ad dignam tanti reatûs ſatisfactionem pro ſervanda Eccleſiaſtici rigoris diſciplina, ſub excommunicationis catena retentis.* Anſelmus itaque Româ poſt hæc rediens Lugduni remanſit toto anno milleſimo centeſimo quarto. SEC. XII.

Anno poſtea milleſimo centeſimo quinto, operâ Adelæ Comitiſſæ Bleſenſis, Henrici Regis ſororis, Anſelmus cum eodem Rege in Normannia colloquium habuit, annoque milleſimo centeſimo ſexto in Angliam rediit, & Rex Inveſtituras Eccleſiarum Anſelmo in perpetuum in manum remiſit, ut refert idem Eadmerus lib. 4. Novorum: &, ut inquit Malmesburienſis lib. 2. de Geſt. Pontif. Angl. poſtquam graviſſima illa controverſia tot annis agitata, ita inter Paſchalem Papam & eumdem Regem per Legatos conventum eſt, ut Rex homagia de electis Epiſcopis acciperet, ſed nullum per baculum & annulum inveſtiret. *Quibus ita diſpoſitis*, inquit Eadmerus, *penè omnibus Eccleſiis Angliæ, quæ ſuis erant Paſtoribus diu viduatæ, per conſilium Anſelmi ac Procerum regni ſine omni virgæ Paſtoralis aut annuli inveſtitura, patres à Rege ſunt inſtituti.* Quæ acta ſunt in Concilio Londinenſi, de quo Petrus Bleſenſis in Continuatione Ingulfi pag. 126. *Quantum tunc gaudium*, inquit, *agitabat Clerus, quàm devotus arridebat populus, quàm ſolemniter & ſanctè*

XXI. *Eas dimittit Henricus Angliæ Rex.*

SEC. XII. *omnes & ſinguli R...is animum ad ſidera extollebant, nullus ediceret, nec Tullius edoceret.* Subjungit ſanctum Anſelmum, aſſiſtente ſibi Gerardo Archiepiſcopo Eboracenſi, *uno die* ſex Epiſcopos à ſuis Eccleſiis canonice electos conſecraſſe.

XXII. *Paſchalis pp. S. Ottonem Epiſc. Bambergenſem conſecrat.* Anno milleſimo centeſimo ſecundo in Germania Ruperto Epiſcopo Babembergenſi defuncto, ut refert Urſpergenſis Abbas, ab Henrico Imperatore ei ſubrogatus eſt Otto ipſius Imperatoris Cancellarius. Sed hic execratus mox ſchiſma, veruinque in Eccleſia Catholica caput agnoſcens, Paſchalem Papam literis conſuluit, à quo in Italiam vocatus anno milleſimo centeſimo tertio, inſignia Regiæ Inveſtituræ, quam acceperat ab Imperatore, facti pœnitens ad pedes Pontificis appoſuit; & timens ſibi à periculo curæ paſtoralis, licet expetitus à Clero & populo Babembergenſi, tamen nonniſi ſub ſanctæ obedientiæ mandato compelli potuit Epiſcopatûs inſignia ab ipſo Pontifice reſumere, & in Epiſcopum conſecrari. Quod contigit eodem anno MCIII ipſo die Pentecoſtes. Idemque unà cum Epiſcopali unctione, donis Spiritûs Sancti ita eſt abundè repletus ut Apoſtolorum inſtar & loqueretur Magnalia Dei, & operaretur mirabilia de lege ejus. Hic eſt ille ſanctus Otto Pomeranorum Apoſtolus dictus, qui Uratiſlaum Pomeraniæ Ducem, ejuſque filios baptizavit, cujus Vitam ab Auctore Anonymo ſcriptam refert Henricus Caniſius Tomo 2. Antiq. Lect.

XXIII. *Diſpenſat in quarto gradu cum Polonia Duce.* Eodem anno milleſimo centeſimo tertio Paſchalis Pontifex diſpenſavit ſuper conſanguinitatis impedimentum in matrimonio quod contractum eſt, inter Boleſlaum hujus nominis III cognomento *Crivouſtum*, Poloniæ Ducem, qui anno MCII Vladiſlao patri ſucceſſerat, & Sbiſlavam Regis Ruſſiæ, ſeu, ut ſcribit Chromerus lib. 5. de Geſtis Polonorum, Kiovenſium Principiis filiam, in quarto conſanguinitatis gradu ſibi conjunctam, ut pluribus narrat Longinus in Hiſtoria Poloniæ. Qua defuncta ſanctus Otto Bambergenſis Epiſcopus, de quo num. ſuperiori, anno MCXXIV Boleslao Duci auctor fuit, ut ſi vellet ad alios toros venire, acciperet uxorem in partibus Teutonicis, quod & factum eſt operâ ejuſdem ſancti Ottonis, qui ut refert Auctor Anonymus ejus Vitæ, ad Henricum V Imperatorem Legatus miſſus ſororem ejuſdem Imperatoris cum Boleslao matrimonio junxit, quam Chromerus Adelaidem appellat. Porrò Boleslaus III filius erat Uladislai, Uladislaus verò filius Caſimiri, qui ex Cluniacenſi Monacho in regnum Poloniæ reſtitutus, cum Jaroslao ſancti Ulodomiri filio, Ruſſorum Principe fœdus & affinitatem inierat, ſorore ejus Maria uxore ducta, ut ſuo loco diximus.

XXIV. *Legatum mittit pro abſolutione Philippi Franc. Regis.* Cum Philippus Francorum Rex à Paſchali Papa per Legatos pœnitens petiiſſet abſolutionem ab excommunicatione, Pontifex Richardum Albanenſem Epiſcopum Legatum in Gallias deſtinavit, efflagitatu Ivo-

nis

nis Carnotenſis Epiſcopi, qui alibi, quam Senonis abſolutionem fieri deſiderabat, nec Trecas, ubi Richardus Concilium indixerat ire audebat, ut conſtat ex ejuſdem Ivonis Epiſtola veteri ordine 166. novo 141. in qua, vocatus ad Concilium Trecenſe, ubi Philippus abſolutionem ab excommunicatione impetrare debebat, ita ſcribit: *Ad Concilium denominatum gratanter ire deſidero, ſed contra voluntatem Regis, cujus odium jam per decennium tolero, qua via, quo conductu, vel circuitu Trecas venire valeam non invenio.* Poſt Concilium itaque Trecenſe Richardus Epiſcopus Albanenſis, Legatus Apoſtolicus Balgentiaci (oppidum eſt ad Ligerim fluvium decimo ab Aurelia milliario diſtans, Conventibus Epiſcoporum & Principum aliis temporibus nobile) die trigeſima Julii anni milleſimi centeſimi quarti Concilium congregavit, in quo Philippus Rex & Bertrada carnalem copulam, imò & mutuam collocutionem abjurare uſque ad Papæ diſpenſationem paratos eſſe proteſtati ſunt. Sed re infecta Concilium ſolutum eſt, Rege ſe male eſſe tractatum clamitante; qui tamen per ſe & per Ivonem Carnotenſem, ac Coëpiſcopos diſpenſationem probantes ad Paſchalis Papæ aures pulsavit, cauſamque ſuam temperari rogavit, ut conſtat ex Epiſtola ejuſdem Ivonis ad Paſchalem veteri ordine 169. novo 144. SEC. XII.

Paſchalis itaque Papa die III Nonas Octobris ſcripſit *Archiepiſcopis & Epiſcopis per Remenſem, Senonenſem ac Turonenſem provincias* conſtitutis Epiſtolam ex Tomo 3. Spicilegii Dacheriani in Tomum X. Concil. tranſlatam ordine 35. & de Regis Philippi ac Bertradæ cauſa hæc illis ſignificavit: *Quam nimirum cauſam fratri noſtro Richardo Albanenſi Epiſcopo reminiſcimini à nobis fuiſſe commiſſam. Si ergo idem frater Franciæ jam fines egreſſus eſt, nos eamdem cauſam, aſpirante domino, unà vobiſcum peragendam venerabili fratri Lamberto Attrebatenſi Epiſcopo committimus. Convenientibus itaque vobis in unum, ſi communis filius Francorum Rex, & illa ejus lateralis, tactis ſacro ſanctis Evangeliis omnis carnalis copulæ conſuetudinem abjuraverint, mutuum quoque colloquium & contubernium niſi ſub teſtimonio perſonarum minime ſuſpectarum, nunquam videlicet ad idem flagitium redituri, ſicut quorundam veſtrûm literis ſignificatum eſt, ſatisfactionem eorum vice noſtra vobiſcum Attrebatenſis Epiſcopus ſuſcipiat, & à vinculo excommunicationis abſolvat, quatenus largiente domino & filium Eccleſia, & Regem ſibi Francia reconciliatum Epiſcopali miniſterio gratuletur. Datum Laterani per manum Joannis III Nonas Octobris.*

XXV. *Cauſam committit Lamberto Epiſc. Attrebatenſi.*

Richardo Albanenſi Epiſcopo tunc è Francia egreſſo, Philippus Rex ut ſuam abſolutionem urgeret, ad Lambertum Attrebatenſem has literas dedit, quas ex codice MS. Igniacenſi deſcripſit Sirmondus: *Quia dominus Papa per Tetbaldum Ovidium miſſum noſtrum Archiepiſcopis & Epiſcopis noſtris, & tibi ipſi literas modo noviter miſit, de abſolutione*

XXVI. *Philippus Rex hac de re ſcribit ad Lambertum.*

noſtra,

SEC. XII. *noſtra, ut nos abſolverent, ſicut tu ipſe videbis in literis Papæ; tibi inter illos ejuſdem abſolutionis ex nomine vicem commiſit; mandamus tibi, & precamur, quatenus in craſtino feſtivitatis ſancti Andreæ ad hoc negotium præcipuè tibi commiſſum adſis cum Archiepiſcopis & Epiſcopis noſtris, qui ibi aderunt, tum ex præcepto Papæ, tum ex fide, quam mihi debes, commonitus poſthabita omni occaſione vale.*

XXVII. *Abſolvitur Pariſiis.* Patuit Regi Lambertus & cum aliis Præſulibus quarto nonas decembris ejuſdem anni milleſimi centeſimi quarti Pariſiis Conventum celebravit, in quo Regem & Bertradam ab excommunicatione abſolvit, idque literis Paſchali Papæ ſignificavit, quarum initium: *Convenientes Pariſiis ex veſtra auctoritate Archiepiſcopi* & Epiſcopi in iis nominati, quemadmodum & Abbates, in quibus ſubdit: *Advenit Rex ſatis devotè, multumque humiliter, nudis pedibus, peccato renuncians, & excommunicationem emendans, & ſic ex veſtra auctoritate abſolutionem ſuſcipere meruit. His ita geſtis tactis ſacro ſanctis Evangeliis, abjuravit copulam & flagitium illicitæ conjunctionis in hæc verba*: „ Audias tu Lamberte Attrebatenſis Epiſ-
„ cope, qui hìc Apoſtolica vice fungeris: audiant Archiepiſcopi &
„ præſentes Epiſcopi, quod ego Philippus Rex Francorum peccatum &
„ conſuetudinem carnalis & illicitæ copulæ, quam hactenus cum Bertrada
„ exercui, ulterius non exercebo, ſed peccatum iſtud & flagitium, pe-
„ nitus & ſine omni retractatione abjuro. Cum eadem quoque fœmi-
„ na mutuum colloquium & contubernium, niſi ſub teſtimonio perſo-
„ narum minime ſuſpectarum non habebo. Hæc omnia ſicut literæ Papæ
„ dicunt, & vos intelligitis, ſine omni malo ingenio obſervabo. Sic me
„ Deus adjuvet & hæc ſacroſancta Jeſu Chriſti Evangelia. *Similiter & Bertrada cum excommunicationis vinculo ſolveretur tactis ſacro-ſanctis Evangeliis in perſona ſua hoc idem juravit ſacramentum. Actum Pariſiis in præſentia domini Daimberti Senonenſis, & Radulfi Turonenſis Archiepiſcoporum; domini quoque Ivonis Carnotenſis Epiſcopi*, & aliorum Epiſcoporum, Abbatum, Clericorum & laicorum ibidem nominatorum. *Taliter itaque ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate reincorporatus eſt Philippus Rex Francorum ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ matri ſuæ IV Nonas Decemb. Indict. XIII. Anno autem de Chriſti MCIV, Pontificante verò in ſede Romana domno Paſchali Papa II anno ſexto*, ut ex MS. Corbejenſi legitur Tomo 3. Spicilegii Dacheriani; error enim eſt in MS. laudato Igniacenſi, in quo legitur, *Actum Pariſiis anno Dei Chriſti MCV, IV Nonas Decembris, anno Pontificatûs Paſchalis Papæ II quinto*, qui currebat, non anno MCV, ſed anno MCIII, ex quo ſolo convincitur erroris hæc ſuſcriptio, quam puram eſſe in Corbejenſi MS. oſtendunt annus ſextus Pontificatûs Paſchalis, & indictio XIII, qui uterque temporis character convenit cum menſe Decembri anni MCIV, quo ideo Philippus Rex ab excommunicatione ſolutus eſt.

David

David Blondellus in Diatriba de formula *Regnante Chriſto* paragr. 10. contendit matrimonium Philippi Regis cum Bertrada validum fuiſſe, & Paſchalem Papam poſtulatam ab Ivone Carnotenſi & aliis Galliæ Epiſcopis diſpenſationem largitum eſſe. Obſervandum eſt enim Bertam, Roberti Comitis Flandrenſis ſororem, Florentii Comitis Friſiæ filiam Philippi Regis uxorem legitimam, ex qua natus eſt Ludovicus Groſſus Philippi ſucceſſor, anno milleſimo nonageſimo quarto mortuam eſſe, ut ad eum annum ſcribit Clarius Monachus, vel alius quiſpiam in Chronico Sancti Petri Vivi Senonenſis Tomo 2. Spicilegii Dacheriani publicato. Qua de cauſa Ivo & præſules Gallicani petebant à Paſchali Papa diſpenſationem ratione affinitatis Bertradæ cum Philippo Rege. Sed Paſchalem eam diſpenſationem concedere noluiſſe, deducit Annotator Baronii, non ſolum ex juramento mox recitato, ſed etiam ex conſenſu & teſtimonio Hiſtoricorum coævorum, aliorumque huic tempori proximorum, ex quibus refert tantum verba Sugerii Abbatis Sancti Dionyſii, qui in Vita Ludovici Groſſi cap. 1. ſcribit: *Famoſus juvenis unicus patri erat de nobiliſſima conjuge Roberti Flandrenſis Comitis ſorore. Qui enim duo ſupererant Philippus & Florus, de ſuperducta Andegavenſi Comitiſſa Bertrada geniti erant, nec illorum appreciabatur ſucceſſionem, ſi unicum primum decedere quocumque infortunio contingeret.* Quare San-Marthani in Genealogia Francica lib. 12. cap. 5. filios & filias, quas Philippus Rex ex Bertrada ſuſcepit, nothos fuiſſe rectè cenſuêre. Quod dici non poſſet, ſi Paſchalis Papa diſpenſationem pro contrahendo matrimonio conceſſiſſet, tunc enim illud fuiſſet validum, & ex conſequenti filii ex eo nati non fuiſſent ſpurii. Blondellus tamen in laudata Diatriba pluribus teſtimoniis invictè refellit errorem eorum, qui ſcripsêre Philippi Regis annos, dum excommunicationis vinculis teneretur, formula *Regnante Chriſto* notatos fuiſſe, demonſtratque eam formulam longe ante hæc tempora fuiſſe uſurpatam, cujus rei aliqua exempla me jam in medium adduxiſſe memini.

SEC. XII. XXVIII. *Paſchalis PP. diſpenſationem negavit pro matrimonio Philippi Regis cum Bertrada.*

Hoc eodem anno milleſimo centeſimo quarto Paſchalem Papam Romæ Concilium celebraſſe nos docet Auctor Anonymus Hiſtoriæ Trevirenſis, quem ex codice MS. ſancti Cornelii Compendienſis publicavit Dacherius Tomo 12. Spicilegii. Refert enim Egilberto Archiepiſco Trevirenſi nonis Septembris anni milleſimi centeſimi primi demortuo, Trevirenſes ab Henrico IV Imperatore petiiſſe ſibi dari Epiſcopum, & conſentientibus civibus Brunonem, natione Francum, ordinatum eſſe Idibus Januarii anni milleſimi centeſimi ſecundi, & Treverim veniſſe die Purificationis ſanctæ Dei Genitricis, poſteaque ſubdit: *Anno ordinationis ſuæ tertio, menſe Martio* (ideoque anno MCIV) *Romam profectus Apoſtolorum gratia & perci-*

XXIX. *Concilium Romæ congregat.*

SEC. XII. *piendæ benedictionis magiſtri causâ, invenit domnum Paſchalem Papam univerſali Synodo præſidentem, Papatûs ſui jam annum octavum* (legendum annum quintum, nam annus octavus menſe Martio currebat anno MCVII, quo tempore Paſchalis erat in Galliis) *agentem, à quo honorificè ſuſceptus eſt, utpotè Belgicæ Galliæ primæ Metropolis Præſul magnificus*, &c. *Sed quoniam Epiſcopalia, annulum videlicet & baculum per manum laicam ſuſcepiſſet, atque quia Eccleſias dedicaſſet, & Clericos necdum pallium conſecutus promoviſſet, multum aſperè correptus eſt, & decernente Epiſcoporum ibi congregatorum Concilio Pontificatûs officium depoſuit; quod tamen ipſis intervenientibus, quia diſcretio ejus & prudentia officio & tempori congruens erat, & poſt triduum, non ſine admiſſorum pœnitentia recuperavit; injuncta ei pœnitentia eſt, ut quotiens in ſpatio trium annorum proximorum Miſſarum ſolemnia celebraret, dalmaticis non uteretur: quod ipſe humiliter implevit. Deinde accepta tam Apoſtolici, quam totius Synodi benedictione Pallii honore donatus cum gaudio remeavit.* Anonymo illi hoc tempore viventi fides eò ſecurius adhibenda, quo Brouverus lib. 13. Annalium Trevirenſium, idem breviùs referat ex alio Chronico MS. Trevirenſi, in quo etiam legitur Concilium iſtud Romanum, cujus nulla in Collectione Conciliorum mentio, & cujus hoc tantum fragmentum ſupereſt, anno tertio ſedis Brunonis congregatum eſſe, ideoque anno MCIV. Iſtud porrò Concilium diverſum eſſe à Lateranenſi, quod Labbeus Tomo X Conciliorum conjungit cum anno MCIV, probat Annotator Baronii ad annum 1105. num. 4. ex libro quarto Novorum Eadmeri, ex quo conſtat Lateranenſe illud Concilium habitum eſſe anno MCV.

XXX. *Henricus Rex in Henricum Imp. patrem rebellat.*

Anno milleſimo centeſimo quinto Henricus Imperator hujus nominis III, qui per tot annos Pontifices Romanos perſecutus eſt, Henricum filium, quem anno milleſimo nonageſimo nono ſecundum Urſpergenſem Abbatem, Regem coronari fecerat, ab imperio paſſus eſt depulſorem. Nam cum Henricus pater ex eodem Auctore Natalem Domini anni MCIV, à quo annum MCV exorditur, Moguntiæ celebraret, Henricus filius ejus, auctoribus nobilibus quibuſdam Germanis, quorum conſilio & auxilio, ante paucos dies à patre diſceſſerat, rebellionem adversùs eum in Bajoaria paravit; primòque omnem patris hæreſim abjurans, & Apoſtolicæ ſedis Pontifici debitam exhibens obedientiam, univerſa brevi Saxonia potitus, atque ab Optimatibus dignitate Regia honoratus, eamdem provinciam Eccleſiæ Romanæ communioni reſtituit, conſilio & miniſterio Ruothardi Archiepiſcopi Moguntini & Gebehardi Conſtantienſis Epiſcopi, Paſchalis Papæ vices in Germania agentium. Poſtea indixit Rex Henricus Conventum generalem in hebdomada ante Penteceſten in Thuringia celebrandum, *in loco qui dicitur Northuſum*, inquit

Digitized by Google

quit Chronographus Hildensheimenſis, in quo inter alia ſtatutum, *uxoratos Clericos nullum divinum officium celebrare.* Vocatur hoc Concilium *Quintilineburgenſe*, ſeu *Northuſenſe*, habitumque pro reformandis moribus Eccleſiæ. Trithemius in Chronico Hirſaugienſi vocat illud Concilium generale Epiſcoporum & Abbatum. Henricus filius ſumma modeſtia Concilio interveniens, obortis lachrymis publicè conteſtatus eſt, ſe nulla regnandi cupiditate paternum ſibi regimen uſurpare; quin imò ita ſe ejus ſemper pertinaciæ & inobedientiæ compaſſionem exhibiturum, ut ſi Romano Pontifici lege Chriſtiana ſubjici vellet, ipſe vel regno cedere, vel ſerviliter ei ſubeſſe paratus eſſet.

XXXI. *Henricus Imp. ſe abdicat in conventu Moguntino.*

Henricus ſenior, ut Paſchalem Papam ſibi amicum redderet, miſſo ad eum ſecreto nuncio literas ſcripſit, quibus primò conqueſtus eſt de auſteritate in ſe Romanorum Pontificum, & Paſchalem de concordia interpellavit. Sed & cum ad finem ejuſdem anni milleſimi centeſimi quinti, nempe die Natali Domini celeberrimus totius Germaniæ Præſulum & Principum Conventus, præſentibus Apoſtolicæ Sedis Legatis Richardo Albanenſi Epiſcopo & Gebehardo Conſtantienſi, Moguntiæ haberetur, idem Henricus Senior ad eos properans apud Ingelheim, quo ei Principes ad vitandum vulgi tumultum occurrerunt, reatum ſuum confeſſus eſt & ſatisfactionem promiſit. Ac denique cum ei Legati Apoſtolici abſolutionem abſque generalis Synodi & Apoſtolicæ Sedis diſcuſſione, impertire ſe poſſe negarent; ipſe conſiliis utriuſque partis acquieſcens, depoſitis Imperii inſignibus, videlicet Cruce, Lancea, Sceptro, Globo, atque Corona, eadem Henrici filii poteſtati tradidit; atque Summi Pontificis & Eccleſiæ conſtitutionibus ſe ſe ſubmittens, privatus abſceſſit in locum quemdam ei aſſignatum. *Hic ordine Henricus illius nominis V Rex, primùm à patre, deinde ab omnibus Germaniæ Principibus in Regem jam ſecundò unctus..... regnare cœpit*, inquit Urſpergenſis Abbas, qui fuſius ſuperiora narrat.

XXXII. *Ex eo mittitur Legatio ad Paſchalem PP.*

Ut autem, ſubdit idem Urſpergenſis Abbas, de his omnibus Paſchalis Papa certior redderetur, decreta eſt ad eum ab Henrico Juniori, jam ab omnibus in Regem ſuſcepto, atque ab univerſo Conventu inſignis legatio: *Separantur in hoc opus viri ſpiritu ſapientiæ pleni, dignitatibus, natalibus & elegantia ſeu divitiis præcipui, in illaque ſecundum Deum, ſive ſeculum veneratione inſignes, à Lotharingia Bruno Trevirenſis, à Saxonia Henricus Magdeburgenſis, à Francia Otto Babenbergenſis, à Baioaria Eberhardus Eiſchtetenſis, ab Alemannia Gebehardus Conſtantienſis, à Burgundia Curienſis*, Epiſcopi: *nonnulli etiam nobiles de latere Regis laicæ profeſſionis, idque inter cetera ſuſcipiunt in mandatis, ut ſi fieri poſſet, domini Apoſtolici præſentiam Ciſalpinis partibus impetrent exhiberi.* Verum

SEC. XII. illi Legati cum ſimul Tridenti conveniſſent ab Adelberto quodam partium illarum Comite, juſſu Henrici ſenioris, ineunte anno milleſimo centeſimo ſexto capti & in carcerem conjecti ſunt, qui tamen confeſtim per Welphonem Ducem Noricum liberati fuêre, quod hebdomada prima Quadrageſimæ contigiſſe aſſerit Urſpergenſis.

XXXIII. *Henricus pater tentat imperium reſ m … in gratiam Paſchalis … redire.* Sed ut ea, quæ Henricum ſeniorem ſpectant, abſolvamus, hic è loco ubi conſtitutus fuerat privatam vitam agere, fuga lapſus eodem anno MCVI, Coloniam primùm, inde Leodium venit: ubi benignè exceptus, literas ſcripſit ſub titulo ad Regem Celtarum, quas voluit eſſe patentes ad commovendos omnes in filium, atque adeo in ipſam Apoſtolicam ſedem, à qua illius rebellionem proceſſiſſe conqueſtus eſt. Utrum hæc Epiſtola eadem ſit cum ea, de qua loquitur Herimannus in Narratione Reſtaurationis Abbatiæ S. Martini Tornacenſis Tomo 12. Spicilegii Dacheriani num. 83. me latet. *Extat quædam Epiſtola*, inquit, *ab eodem patre Philippo Regi Francorum ſcripta, in qua de filio ſuo conqueritur, quam ſi quis legerit, & non fleverit, videtur mihi duri eſſe cordis.* Extat ea inter ejus Epiſtolas editas à Reinero Reineccio ad Vitam Henrici IV, quæ in manibus non eſt. Tum exercitum Henricus ſenior congregans, pietatem tamen ac pacem ſimulans, frequentes ad filium & Epiſcopos ac Principes Germaniæ literas dedit, quibus poſt vehementes querelas, de injuriis ſibi à filio illatis, tertiò adverſus eum appellavit Paſchalem Papam & S. R. Eccleſiam, cauſamque ſuam Deo, ac Sanctis commendavit, commiſitque, ut conſtat ex ejus literis ad Epiſcopos & Principes Germaniæ ſcriptis, quas Baronius anno 1106. refert. Tres etiam Epiſtolas dedit ad ſanctum Hugonem Cluniacenſem Abbatem relatas Tomo 2. Spicilegii Decheriani pag. 396. & ſeqq. rogavitque ut ad ſe veniret, quò pacem inire poſſet cum Summo Pontifice. *Significamus vobis*, inquit, *quod ſi Deo propitio regnum & Sacerdotium in unum recolligere poterimus, poſt confirmatam pacem ire Jeruſalem diſponimus, & videre ſanctam Terram, in qua Dominus noſter in carne viſus eſt.*

XXXIV. *Moritur, ejuſque oſſa exhumantur.* Verum quod ejus animus ad fallendum compoſitus omnibus notus eſſet, res in eo ſtatu non erant, ut verbis ejus fides adhiberi poſſet. Inter hæc autem repentina morte obiit Leodii, ut ſcribit Chronographus Hildensheimenſis, non quidem Kalendis Auguſti, ut idem Auctor ſcribit, ſed die ſeptima ejuſdem menſis: *Henricus Imperator Alemannorum VII Idus Auguſti expiravit, ſed quia pro multis reatibus ſuis Eccleſiæ, teſte Deo, non ſatisfecerat, terra caruit: nec per multos annos humano ritu ſepeliri meruit*, inquit Ordericus pag. 819. cui alii paſſim ſuffragantur. Domnizo Presbyter in Vita Mathildis eumdem diem morti Henrici aſſignat. Eum autem per quinquennium caruiſſe ſepultura his verbis refert Urſpergenſis: *Igitur quia ceſſante tandem exactore quievit & tributum:*

mox

mox omnes qui quæſtûs duntaxat gratia eidem Principi eatenus adhærendo ſuas animas venalitati prepoſuerant deditioni Regis, ſimulque & communioni Catholicæ ſubjiciuntur. Leodienſis autem Epiſcopus, ceterique coëpiſcopantes inter cetera recipiuntur in communionem pœnitentiæ, hac conditione, quod cadaver ipſius excommunicati per ſe pridie in monaſterio tumulatum effoderent, & abſque ulla ſepulturæ, vel exequiarum communione, in loco non conſecrato deponerent, comprobantibus his qui aderant Archiepiſcopis & Epiſcopis: quia quibus vivis Eccleſia non communicat, illis etiam nec mortuis communicare poſſit. Quo facto paulò poſt corpus ipſum Spirenſi civitati eſt in ſarcophago lapideo, Regis conſenſu delatum, ſicque extra Eccleſiam ibidem per quinquennium manſit inhumatum. Obiit anno regni ſui quinquageſimo, ætatis quinquageſimo ſexto in excommunicatione trium Romanorum Pontificum. Ejus tamen morte pax Eccleſiæ Romanæ reddita non eſt, ut ex dicendis manifeſtum fiet. SEC. XII.

XXXV. *Guiberti Antipapæ oſſa effoſſa, & in flumen projecta.*

Germani porrò Henrici IV corpus è tumulo eruentes, illudque abſque ulla ſepultura in loco non conſecrato deponentes, imitati ſunt exemplum Paſchalis Papæ, qui anno milleſimo centeſimo quinto Guiberti Antipapæ oſſa, quæ Ravennæ ſepulta fuerant, exhumari & in fluenta projici fecerat, ut teſtatur idem Urſpergenſis ad annum MCVI. *Jam enim*, inquit, *exaltatis ſibi divinitus Eccleſia Romana cornibus ad incutiendum timorem cunctis uſquequaque ſchiſmatum membris, etiam capitis ipſius oſſa, Guiberti ſcilicet dicti Papæ, de ſepulchro ſuo, quod per quinque jam annos in Eccleſia Ravennenſi poſſederat, projici fecerat, univerſaque ejus inſtituta, ut verè non Apoſtolici Sacerdotis, ſed apoſtatici invaſoris annullari decreverat.* Rei tam inſolitæ cauſam affert Willelmus Bibliothecarius apud Baronium, quod ſcilicet, qui adhuc ejuſdem pſeudo-Papæ ſtudioſi remanſerant, ſpargebant in vulgus falſas viſiones oſtenſas in ſepulchro ejus; nimirum viſas illuc noctu ſplendere facellas cœlitus miſſas indices ejus apud Deum receptionis. Guiberti itaque exhumati exemplum non ſolum in Imperatore Henrico, ſed & in aliis imitati ſunt Germani, apud quos *intantum divinæ legis ſubitò zelus efferbuit, ut etiam ipſa cadavera pſeudo-Epiſcoporum ab Eccleſiis eliminarentur*, ut idem Urſpergenſis Abbas teſtatur.

XXXVI. *Paſchalis pp. S Brunonem Epiſc. Signienſem in Gallias Legatum miſit.*

Anno milleſimo centeſimo ſexto Boamundus Antiochiæ Princeps in Galliam profectus eſt, ut duas Philippi Regis filias, alteram Conſtantiam ex legitima conjuge ortam ſibi in matrimonium copularet, alteram Cæciliam ex pellice Bertrada natam jungeret nepoti ſuo Tancredo, qui ei poſtea in principatum ſucceſſit. Eodem tempore ſanctum Brunonem Epiſcopum Signienſem (quamvis dimiſſo jam Epiſcopatûs onere monaſticum habitum apud cœnobium Caſſinenſe ſuſcepiſſet) à Paſchali Papa miſſum fuiſſe Legatum in Gallias, ac Synodum celebraſſe, teſtatur Petrus Diaconus lib. 4. cap. 33. Chronici Caſſinatis; eſtque ejus

SEC. XII. Legationis frequens mentio in Epiſtolis 190. & 191. Iuonis Carnotenſis ſecundùm veterem ordinem. Hanc legationem ſicuti & adventum Boamundi in Gallias refert Baronius ad annum 1104. Sed utramque pertinere ad annum MCVI diſertè docet Ordericus lib. 5. pag. 589. *Anno*, inquit, *ab Incarnat. Domini MCVI, in fine Februarii quando cometa longiſſimum crinem emittens in occiduis partibus apparuit, Boamundus famoſus Dux poſt captam Antiochiam in Gallias venit, & Conſtantiam Regis Francorum Philippi filiam uxorem duxit*, &c. Cum itaque Baronius fateatur S. Brunonem Legatum miſſum in Gallias, cum Boamundo veniſſe, hæc legatio obita eſt anno milleſimo centeſimo ſexto.

XXXVII. *Bruno Pictavis Concilium celebrat pro expeditione Ieroſolymitana.* Sanctus Bruno Legatus à Paſchali Papa miſſus eſſe videtur, præcipuè, ut Cruciatam promoveret, in Concilio enim Pictavenſi, quod præſente Boamundo celebravit anno *MCVI, VI Kal. Julii viam ſancti Sepulchri confirmavit*, ut legitur in Chronico Malleacenſi. Quod confirmat Chronicon Andegavenſe in quo legitur: *Boamundus accepta ab Apoſtolico licentia, venit in Europa partes, caſtella & civitates ſubmonendo, ut feſtinarent ire Hieruſalem, liberare videlicet eos qui in captivitate tenebantur, & illos adjuvare qui Turcorum oppugnationibus vexabantur.* Sugerius item in Vita Ludovici Craſſi Francorum Regis, poſtquam locutus eſt de matrimonio Boamundi cum Conſtantia cap. 9. ſcribit: *Aſtitit etiam ibidem Romanæ Sedis Apoſtolicæ Legatus domnus Bruno Signienſis Epiſcopus à domno Paſchali Papa, ad invitandam & confirmandam ſancti Sepulchri viam dominum Boamundum comitatus. Unde plenum & celebre Pictavis tenuit Concilium, cui & nos interfuimus, quia recenter à ſtudio redieramus. Ubi de diverſis Synodalibus, & PRÆCIPUÆ de Hieroſolymitano itinere, ne tepeſcat, agens, tam ipſe, quam Boamundus, multos ire animavit.* Cum ergo Sugerius aſſerat de Jeroſolymitano itinere in Concilio Pictavenſi *præcipue* actum eſſe, non obſcurè innuit ſanctum Brunonem hac de cauſa in Galliam legationem ſuſcepiſſe. *Tunc tertia profectio Occidentalium in Jeruſalem facta eſt, multorumque maxima conglobatio militum pedibus ſuis Bizanteum ſtemma proculcare minitantium contra Turcos progreſſa eſt*, inquit Ordericus laudatus.

XXXVIII. *Paſchalis PP. Concilium Florentiæ cogit.* Henrici quarti Imperatoris morte ubique pervulgata, Paſchalis Pontifex, rogatus, ut vidimus, à Præſulibus & Principibus Conventûs Moguntini in Galliam Ciſalpinam properare, itineri ſe accinxit, & in Tuſciam veniens *apud Florentiam Concilium celebravit: in quo cum Epiſcopo loci de Antichriſto, quia eum natum dicebat, ſatis diſputatum eſt: ſed ob frequentiam populi, qui ob rei novitatem audiendam hinc inde confeſtim tumulatimque confluxerat, nec Concilium finem, nec diſputatio deliberationem habuit*, inquit Pandulphus in Vita Paſchalis II. Loquitur de hoc Concilio Sabellicus Enneadis 9. lib. 4. ubi relatis quibuſdam prodigiis, quæ tunc acciderunt, ſubdit: *His fortaſſe prodigiis motus affirmare*

non

non dubitavit Fluentinus (legendum Florentinus) *Antiſtes eſſe Antichriſtum natum, qua prædicatione Paſchalis motus in Hetruriam profectus, Conventuque ſuper ea re Florentiæ habito, cum appareret hominem nulla alia ratione ſubnixum, quam ut alicujus magnæ rei auctor videretur, ejuſmodi prædicatione uſum tantum admonuit, ut temerario incœpto deſiſteret.* Poſt hæc cœptum iter Paſchalis proſecutus eſt. SEC. XII.

XXXIX. *Tum aliud VVaſtallis.*

Florentia Guadaſtallam petiit, quod oppidum eſt ſuper ripam Padi fluminis, Waſtallis etiam dictum, hodie ditionis Ducis Mantuani, ibique XI Kalendas Novembris Concilium congregavit, in quo *Epiſcopi & Clerici in ſchiſmate ordinati, ſi ſint alioqui probatæ vitæ* ſuſcipi debere, ſtatutum eſt inter alia, niſi qui invaſores, aut ſimoniaci, aut aliàs criminoſi probati eſſent, ut narrat Urſpergenſis Abbas, quia nempe pauci Sacerdotes aut Clerici Catholici in Longobardia reperiebantur. *In Longobardia etiam apud Guadaſtallum,* ſubdit Pandulphus laudatus, *celebravit Concilium, in quo quidem de inveſtituris, de hominiis & ſacramentis Epiſcoporum, laicis exhibitis, exhibendiſque certis capitulis ſtatutum eſt.* In eodem Guaſtallenſi Concilio, quia Ravennatenſis *Metropolis per annos jam pene centum adverſus ſedem Apoſtolicam erexerat ſe: nec ſolum ejus prædia uſurpavit, ſed ipſam aliquando Romanam invaſit Eccleſiam Guibertus ejuſdem Metropolis incubator,* ideo *ſtatutum eſt, ut Æmilia tota cum ſuis urbibus, ideſt, Placentia, Parma, Regio, Mutina. Bononia, nunquam ulterius Ravennatenſi Metropoli ſubjacerent,* inquit Centius Camerarius in codice MS. Vaticano. Sed eos Epiſcopatus Ravennatenſi Metropoli poſtea à Gelaſio II reſtitutos, ſuo loco videbimus.

XL. *Henricus Rex ad VVaſtallenſe Concilium Legatos mittit.*

Eidem Concilio interfuiſſe Legatos Henrici V Germaniæ Regis, & per eos illum à Paſchali Papa jus regni petiiſſe, ſanctæque ſedi ſubjectionem exhibuiſſe, tradit qui pariter cum Mathilde Comitiſſa præſens fuit Domnizo presbyter, his verſibus:

Juxta tuncque Padum tenuit Synodum memoratus
Papa, ſuum miſſum direxit natus ad ipſum
Defuncti Regis; quærens ut jus ſibi regni
Concedat, Sedi ſanctæ cupit ipſe fidelis
Eſſe velut matri ſubiici ſibi vel quaſi patri.

Laudatam à Paſchali Pontifice pietatem Regis, pariterque à Mathilde idem Auctor ſubjicit. Sed Henricus non multò poſt Henrici patris veſtigia ſecutus eſt, ut mox videbitur.

XLI. *Paſchalis PP. Parmam pergit.*

Ad hanc quoque Synodum Guaſtallenſem Legationes civium Parmenſium & Auguſtanorum venerunt. Illorum quidem pœnitentium ac petentium ſibi dari virum ſanctiſſimum Bernardum Presbyterum Cardinalem, quem ante biennium, Henrico ſeniori faventes, ad altare ſacra celebrantem diris contumeliis

Digitized by Google

SEC. XII. contumeliis affecerant. Auguſtani verò conqueſti ſunt de ſuo ipſorum Epiſcopo Herimanno, qui pecuniarum mercimonio intruſus fuerat ab eodem Henrico. Auguſtanorum cauſa dilata eſt uſque ad adventum Paſchalis Papę in Germaniam, qui proxime futurus putabatur, ut diligentior querelarum cognitio haberi poſſet. Parmenſes verò auditos fuiſſe & exauditos, & Paſchalem Papam ſoluta Synodo Parmam profectum, Bernardum conſecraſſe Epiſcopum, ac Baſilicam Dei Genitricis pariter dedicaſſe, canit Dumnizo qui aderat in Vita Mathildis his verſibus:

Caſtrum Guaſtalla Synodi locus extiteratque,
Inde pius, Papa diſcedens ad memoratam
Advenit Parmam, faciens ibi quæ rogitarunt:
Nam ſacravit ibi templum Dei Genitricis,
Dans ibi decretum, ne ſubjaceat niſi Petro
Clavigero cœli, ſimul ipſius quoque ſedi.
Hoc venit templum Mathildis ad aſpiciendum.
Donum tale dedit, placuit quod maxime plebi.
Pontificem ſacrans Bernardum tunc ibi Papa,
Juſſit eum Papa vice ſancti degere Parmæ
Hincque vale dicens dominæ ſæpiſſime dictæ,
Francigenos fines petiit venerabilis idem.

XLII. *Inde in Franciam.* Cur autem Paſchalis Papa in Franciam, non verò in Germaniam, ut in ipſo Concilio Guaſtallenſi ſtatuerat, profectus ſit, nos docet Urſpergenſis Abbas, qui ſcribit: *Paſchalis verò ſuorum conſiliis, quaſi protervìam Teutonicorum declinans, maxime propter ſeditioſum quemdam tumultum, qui ſibi Veronæ hoſpitanti dudum occurrerat, inſuper ſuggerentibus quibuſdam, quod non facile gens noſtra* (Teutonicorum) *decretum illud ſuſcipiat, quod quamlibet Eccleſiaſticam Inveſtituram à laicis manibus vetat; nec non & animoſum cor Regis adoleſcentis, quod nondum per omnia dominico jugo ſit habile: hæc, inquam, multaque id genus vir Dei percepta conſiderans, necdum ſibi oſtium Germanicis in partibus apertum eſſe, cum gemitu pronuncians; profectionem ſuam cum Hiſpaniarum Legatis per Burgundiam ad Gallias convertit, & Natalis Dominici gaudium ſua præſentia Cluniacenſibus multum ampliavit.* Paſchalis itaque Pontifex Natale Domini anni milleſimi centeſimi ſexti Cluniaci celebravit.

XLIII. *Ejus profectionis Gallicæ cauſa.* Eamdem cauſam profectionis Paſchalis II in Galliam, ſcilicet Inveſtiturarum querelas, ipſi ab Henrico Germaniæ Rege intentatas, annotavit Sugerius in Vita Ludovici Regis Tom. IV Duchesnii pag. 288. *Sequenti Boamundi repatriationis anno,* inquit, *veneranda memoriæ univerſalis & Summus Pontifex Paſchalis ad partes occidentales venit cum multis & ſapientiſſimis viris, Epiſcopis & Cardinalibus, & Romanorum nobilium comitatu,*

comitatu, ut Regem Francorum, & filium Regem deſignatum Ludovicum, & Eccleſiam Gallicanam conſuleret ſuper quibuſdam moleſtiis, & novis Inveſtituræ Eccleſiaſticæ querelis, quibus eum & infeſtabat, & magis infeſtare minabatur Henricus Imperator (id eſt qui poſtea fuit Imperator) *vir affectûs paterni, & totius humanitatis expers, qui & genitorem Henricum crudeliſſimè perſecutus exhæredavit, & ut ferebatur, nequiſſima captione tenens, inimicorum verberibus & injuriis, ut inſignia Regalia, videlicet, coronam, ſceptrum & lanceam S. Mauricii redderet, nec aliquid in toto regno proprium retineret, impiiſſime coegit. Et quidem deliberatum eſt Romæ propter Romanorum conductitiam perfidiam de præfatis, imò de omnibus quæſtionibus tutius Regis & Regis filii, & Eccleſiæ Gallicanæ in Francia, quàm in Urbe diſceptare naufragio. Venit itaque Cluniacum*, &c. Porro ideo Sugerius dicit Paſchalem Papam veniſſe in Franciam ſequenti anno repatriationis Boamundi, quia anno tantum MCVII à Regibus Francorum exceptus eſt, qui annus eſt ſequens ab ejus reditu in patriam. SEC. XII.

XLIV. *Varias Eccleſias conſecrat.*

Paſchalis Papa poſtquam Natale Domini anni milleſimi centeſimi ſexti Cluniaci celebraſſet, varias Eccleſiarum dedicationes fecit. Et primo quidem decimo quarto Kalendas Martii anni MCVII Divionenſem Eccleſiam conſecravit. Chiffletius enim in probationibus ad Diatribam *de Illuſtri genere Sancti Bernardi Abbatis* pag. 428. hæc refert ex autographo Sancti Benigni Divionenſis: *Anno Dominicæ Incarnationis MCVI* (qui nobis eſt MCVII, quia annus ibi incipitur à Paſchate more Gallicano) *quarto decimo Kalendas Martii, quo anno & die venerabilis Papa Paſchalis Divionenſem conſecravit Eccleſiam, adhærentibus & obſequentibus ſibi Richardo Albanenſi Epiſcopo*, &c. Idem etiam legitur in Chronico Divionenſi Tomo I. Bibliothecæ Labbei. Duodecimo Kalendas Martii in monaſterio Beſuenſi, ſito in diœceſi Lingonenſi dedicavit altare Sanctorum Petri & Pauli, ibi miſſam ſolemniter celebravit, in eoque monaſterio *uſque in diem tertium demoratus eſt*, ut legitur in Chronico Beſuenſi apud eumdem Labbeum pag. 638. ubi & dicitur id factum eſſe *die XII Kalendas Martii.* In Chronico Dolenſi ſeu monaſterii Dolenſis in Archiepiſcopatu Bituricenſi poſiti, quod etiam extat apud Labbeum ad annum MCVII legitur: *Conſecrata eſt Eccleſia Dolenſis à Domino Papa Paſchali, quo jubente altare B. Mariæ conſecratum eſt ab Epiſcopo Albanenſi*, &c. *Ipſe vero Papa Apoſtolorum Petri & Pauli conſecravit.* dies ejus conſecrationis ibidem non notatur.

XLV. *Ejus itinerarium continuatur.*

Septimo Idus Martii, ſeu die nona ejuſdem menſis Paſchalis Pontifex erat in monaſterio quod dicitur *de Charitate*, ubi hodie oppidum eſt Nivernenſis provinciæ ad Ligerim non longè à monaſterio poſitum. In chronico namque Fiſcannenſi apud eumdem Labbeum

SEC. XII. ad annum MCV legitur: *Dedicatio de charitate à Paſchali Papa VII Idus Martii*, ubi tamen Auctor, vel potius librarius in anno rei geſtæ errat, cum ea dedicatio peracta ſit anno MCVI more Gallicano annum à Paſchate inchoante, vel anno MCVII more Romano, incipiendo annum, vel à Natali Domini, vel à Kalendis Januariis. Quare Sugerius laudatus in Vita Ludovici VI ſeu Groſſi Francorum Regis cap. 9. poſtquam ſuperius dicta narravit, ſubdit: *Venit itaque Cluniacum, à Cluniaco ad Charitatem* (quia ſcilicet omittit alias urbes ac monaſteria per quæ tranſivit) *ubi celeberrimo Archiepiſcoporum & Epiſcoporum & Monaſtici ordinis conventu, eidem nobili monaſterio ſacram dedicationis impoſuit. Adfuerunt & nobiliores regni Proceres*, &c. *Cui conſecrationi & nos ipſi interfuimus.* Pergit Sugerius: *Cumque Turonis apud Sanctum Martinum ut mos eſt Romanus frigium ferens Lætare Jeruſalem celebraſſet, ad venerabilem Sancti Dionyſii locum* (ſeu monaſterium) *tanquam ad propriam B. Petri ſedem benevolus & devotus devenit.* Porrò Frigium, ſeu Phrygium præcipuum erat capitis ſummi Pontificis ornamentum, quod hodie triplici corona inſigne eſt, vulgò *Regnum* à Scriptoribus appellatum, quo in ſolemnibus ceremoniis utitur. De more coronandi Romanum Pontificem dominica quarta Quadrageſimæ, ſeu ut ait Sugerius, dominica *Lætare Jeruſalem*, quæ anno MCVII concurrebat cum die XXIV Martii, lege dicta in Pontificatu Urbani II num. LV & ſeq. ubi etiam obſervavimus, Urbanum in eadem B. Martini Eccleſia coronatum fuiſſe *more Romano corona palmarum*, ut loquitur Chronici Turonenſis Auctor ibidem laudatus. Vide etiam in Alexandro III dicenda de Phrygio ſeu Thiara Pontificali.

XLVI. *Apud S. Dionyſium ſummo honore excipitur.* *Occurrit itaque ei ibidem*, ſubdit Sugerius, ſcilicet in monaſterio S. Dionyſii prope Pariſios, *Rex Philippus & dominus Ludovicus filius ejus gratanter & votivè, amore Dei majeſtatem Regiam pedibus ejus incurvantes, quemadmodum conſueverunt ad ſepulchrum piſcatoris Petri Reges ſubmiſſo diademate inclinari. Quos Dominus Papa manu erigens tanquam devotiſſimos Apoſtolorum filios ante ſe redire fecit. Cum quibus de ſtatu Eccleſiæ, ut ſapiens ſapienter agens, familiariter contulit, eoſque blande demulcens beato Petro ſibique ejus Vicario ſupplicat opem ferre, Eccleſiam manu tenere, & ſicut anteceſſorum Regum Francorum Caroli M. & aliorum mos inolevit, tyrannis & Eccleſiæ hoſtibus, & potiſſimum Henrico Imperatori audacter reſiſterent.*

XLVII. *Catalauni Legatos Henrici Regis ſuſcipit.* *Qui amicitia, auxilii & conſilii dexteras dederunt, regnum expoſuerunt, & qui cum eo Catalaunum Imperatoris Legatis occurrere feſtinent, Archiepiſcopos & Epiſcopos, & Abbatem ſancti Dionyſii Adam, cum quo & nos fuimus, conjunxerunt; ubi cum dominus Papa aliquantiſper demoraretur,* venerunt Legati Henrici Regis & dixère, hoc ad jus Imperii pertinere,

in

in omni electione requiri aſſenſum Imperatoris, ut Electus annulo **SEC. XII.**
& virga inveſtiatur. Reſpondit Summus Pontifex Epiſcopi Placentini voce: *Eccleſiam pretioſo Jeſu Chriſti ſanguine redemptam & liberam conſtitutam, nullo modo iteratò ancillari oportere.* Cumque hæc & aliis ſimilia Legati audiſſent; *Non hic, inquiunt, ſed Romæ gladiis determinabitur querela.* Summus Pontifex viros miſit ad Cancellarium Imperatoris, qui eum exorarent, ut paci operam daret. Hæc Henrici Regis Legatio videtur diverſa, ab ea quam idem Rex, teſte Urſpergenſi Abbate, miſit ad Paſchalem dum Synodum Trecenſem celebraret, iſtam enim ſuſcepit Pontifex Catalauni, ut ex Sugerio oſtenſum eſt.

Quanam in urbe Pontifex Paſcha celebraverit, non dicit Sugerius, XLVIII.
ſed illud nos docet Ordericus lib. 11. pag. 810. *Tunc venerabilis Ivo*, *Carnoti Paſcha celebrat.*
inquit, *Carnotenæ urbis Epiſcopus, inter præcipuos Franciæ doctores eruditione literarum tam divinarum, quam ſecularium floruit: à quo invitatus Papa ſolemnitatem Paſchæ apud Carnotum celebravit. Adela quoque Comitiſſa* (Bleſenſis) *largas ad miniſterium Papæ impenſas contulit, & benedictionem ſibi dominique* (legendum domuique) *ſuæ in æternum à Sede Apoſtolica promeruit.* Quibus in locis ſubſtiterit Paſchalis Papa ante Concilium Trecenſe menſe Maio celebratum, non conſtat.

Paſchalis itaque Papa *circa Aſcenſionem Domini*, quæ anno milleſi- XLIX.
mo centeſimo ſeptimo concurrebat cum die XXIII menſis Maii, *Trecenſi Synodo præſidet.*
Concilium non modicum apud Trecas habuit, inquit Urſpergenſis, in quo ſententiam de libera Paſtorum electione, & de coercenda laicorum in Eccleſiaſticas dignitates præſumptione juxta prædeceſſorum ſuorum decreta, promulgavit. Rex verò Germaniæ Henricus vicinum ſe eidem Concilio exhibens, Legatos ad Paſchalem Concilium celebrantem miſit, per quos tam ipſi, quàm univerſæ Synodo, poteſtatem conſtituendorum Epiſcoporum, privilegiis Apoſtolicis Carolo Imperatori conceſſam notificavit. Et quod ſuper ea quæſtione nihil in alieno regno definiri pateretur, conceſſæ ſunt ei induciæ Romam veniendi, & eamdem cauſam in generali Concilio ventilandi. Quoſdam etiam Epiſcopos in eo Concilio ab officio ſuſpendit Pontifex, & *inter alia cum ageret de Guibertinis, fertur dixiſſe, Richardum Virdunenſem, qui ſe tradidit Regiæ Curiæ, & nos tradimus eum Satanæ; inde Archiepiſcopo Treverorum, aliiſque denunciavit excommunicatum*, ut inquit Laurentius de Leodio in Hiſt. Epiſc. Virdun. Tomo 12. Spicilegii Dacheriani. Præterea, ut ſcribit Chronographus Senonenſis, *in eo* Concilio *intentio Paſchalis Papæ maxima fuit de Hieroſolymitano itinere, & de Treuva Dei*, ideſt de Treuga in bellis, quæ inter privatos gererentur. Quò ſpectant iſta quæ anno MCVII in Chronico Malleacenſi leguntur: *Ibi quoque decretum, ut per nullam guerram incendia domorum fie-*

SEC. XII. *rent, nec oves, aut agni raperentur.* Sugerius laudatus vocat iſtud Concilium *univerſale*, & in chronico Divionenſi S. Benigni Tomo I. Biblioth. Labbei dicitur coactum *Idibus Maii,* in quo non diſſentit ab Urspergenſi, qui ſcribit, celebratum *circa Aſcenſionem Domini.*

I. *Legatum in Orientem mittit.* Daimbertum, quem ſuperius diximus Jeroſolymitanum Patriarcham creatum, à Balduino Jeroſolymorum Rege ſede poſtea pulſum, in ejuſque locum Ebremarum ſubrogatum, ſcribit Willelmus Tyrius lib. 12. cap. 26. Daimbertus cum Boamundo anno MCVI, in Italiam navigavit; ut ait idem Willelmus lib. II cap. 1. Paſchali Papæ querelas ſuas delaturus; ſed cum ad Eccleſiam ſuam rediret cum literis ejuſdem Pontificis, XVI Kalendas Julii anni MCVII Meſſanæ in Sicilia mortuus eſt; miſſuſque eo ipſo anno ab eodem Pontifice Jeroſolymam Gibelinus Arelatenſis Archiepiſcopus cogniturus de cauſa Ebremari intruſi à Balduino Rege. Gibelinus congregato Jeroſolymis Concilio, eumdem Ebremarum auctoritate Apoſtolica depoſuit, quod adhuc viventis Daimberti ſedem occupaſſet; & tamen conſiderata multa ejus religione, & mira ſimplicitate, quodque invitus in eam Eccleſiam intruſus fuiſſet, eumdem Cæſarienſi, quæ tunc vacabat, præfecit. Poſt modum verò cum de ſubſtituendo Jeroſolymis Patriarcha, inter Clerum & populum multa eſſet diſceptatio, unanimiter tandem in eumdem ipſum Gibelinum Legatum convenerunt, malitia, ut creditum eſt, Arnulphi Archidiaconi, omnium ejus Eccleſiæ malorum auctoris, ut homo ſenex & decrepitus in ea ſede vivere diu non poſſet. Gibelinus invitus admodum onus ſuſcipiens, literas ad ſuos Arelatenſes cum multis lachrymis dedit; ad quos etiam Paſchalis Papa ſcripſit pro electione ſucceſſoris literas, quæ extant apud Baronium ad annum 1107. ſuperiora verò refert Willelmus Tyrius lib. II. capp. 4. & 6.

II. *Romam redit.* Prædictæ Paſchalis Papæ literæ Clero & populo Arelatenſi datæ ſunt *Laterani quarto Nonas Januarii*, ideoque anno milleſimo centeſimo octavo, ex Galliis enim Romam redierat autumno anni MCVII. *Autumni verò tempore,* inquit Urſpergenſis, *ex Gallia Paſchalis Pontifex Romam redit, & à Romanis tantis tripudiis excipitur, ac ſi è mortuis redivivus crederetur.* Poſt hæc autem eodem anno, ut ſcribit Petrus Diaconus cap. 34. lib. 4. Chronici Caſſinenſis, pervenerunt ad ipſum Caſſinenſes Monachi agentes adversùs Ottonem ipſorum Abbatem: quos ubi redarguit ad monaſterium redire juſſit, ſed paulo poſt defuncto eodem Ottone, in ejus locum Sanctum Brunonem ex Signienſi Epiſcopo Monachum Caſſinenſem ſubrogari comprobavit.

III. *Bracarenſi Eccleſiæ Metropolicam dignitatem reſtituit.* Circa hoc tempus, certe ante annum milleſimum centeſimum decimum Paſchalis Pontifex Metropolicam dignitatem Bracarenſi Eccleſiæ, in Tarraconenſi provincia, nunc in Portugallia ſitæ, reſtituit. Bernardus enim

enim in Vita B. Geraldi Archiepiſcopi Bracarenſis, cujus diſcipulus fuerat, ſcribit; Bernardum Archiepiſcopum Toletanum, ſedente Urbano II Româ reducem ſecum adduxiſſe ex Aquitania Toletum Geraldum Moyſſiacenſem Monachum, & eum in ea Eccleſia Præcentorem conſtituiſse: vacante verò Eccleſia Bracarenſi, unanimi Bracarenſium conſenſu electum fuiſse Epiſcopum, & à Bernardo apud ſanctum Facundum conſecratum: deinde Geraldum ut Metropolicam dignitatem Eccleſiæ ſuæ reſtitueret, Romam ad Paſchalem Papam petiiſse, & ab eo Pallium impetraſse, ac poſtea in Concilio Palentino, cui præfuit Richardus Cardinalis, exhibuiſse privilegium Eccleſiæ ſuæ Româ allatum. Hæc Bernardi verba in beati hujus Præſulis Vita: *Ut B. Geraldus Sedi Bracarenſi propriam dignitatem reſtitueret, Romam petiit, & à domino Papa Paſchali honorifice ſuſceptus, Pallium & privilegium, & auctoritatem Eccleſiæ ſuæ inde aſportavit. In Concilio enim Palentino, quod venerabilis Richardus Romæ Cardinalis celebravit, Epiſcopis & Abbatibus & optimis Clericis Hiſpaniæ circumſedentibus, Romanum privilegium in auribus omnium recitatum eſt: & juxta tenorem ipſius privilegii Bracaræ Metropolis ſuffraganei Pontifices venerabili Geraldo Bracarenſi Metropolitano, juſtitia dictante, & Cardinali præcipiente, obedientiam & reverentiam promiſerunt.* Annus quidem reſtitutionis illius incertus, quia incerta epocha hujus Concilii Palentini, ſed cum Burdinus, poſtea Antipapa ſub nomine Gregorii VIII, ſancto Gerardo anno MCX demortuo, ſuffectus ſit, ut tradit Rodericus à Cunha in Hiſt. Eccleſiaſt. Archiepiſcoporum Bracarenſium, dicendum eſt Concilium Palentinum & reſtitutionem Bracarenſis Eccleſiæ in Metropolim aliquot annis ante MCX contigiſſe. Richardum porrò iſtum Cardinalem eumdem eſſe, cum Richardo Cardinali Presbytero, ſancti Victoris Maſſilienſis Abbate, qui primum Concilium Palentinum anno 1088. celebravit, contendit Auguſtinus Oldoinus in Notis ad Ciaconium, ſcribens hunc eumdem dictum eſſe poſtea Epiſcopum Albanenſem à Paſchali II, Ciaconius verò eos diſtinguit, quod aliis examinandum relinquo. SEC. XII.

LIII. *Conjugium Alphonſi Aragoniæ Regis cum Urraca inhibetur.*

Non multo ante mortem Alphonſi VI Caſtellæ & Legionis Regis, Urraca ejus filia, quæ Raimundo Gallæciæ Comiti nupta, Alphonſum Infantem, qui ſub nomine Alphonſi VII in Hiſpania regnavit, ſuſceperat, Raimundo Comite marito, poſt diem XXIX Decembris mortuo, nupſit Alphonſo Aragoniæ Regi, vivente adhuc Alphonſo VI patre, qui obiit anno milleſimo centeſimo nono, die trigeſima menſis Junii. Sed cum Alphonſus Aragoniæ Rex Urracam è patre, tertio propinquitatis jure attingeret, Paſchalis Papa illud coniugium penitus improbavit, & ad preces Bernardi Archiepiſcopi Toletani Apoſtolica auctoritate illud caſſavit, datis ea de re literis ad Didacum Compoſtellanum Epiſcopum, injungens ei, ut Urraca, *vel à ſanta præſumptione deſiſtat, vel Eccleſiæ*

SEC. XII. *conſortio & ſeculari poteſtate privetur.* Hoc ſolum Paſchalis literarum fragmentum refert Baronius anno 1109. ex Joanne Mariana lib. 10. cap. 8. Illi mandatis Apoſtolicis obtemperarunt, ſed cum Alphonſus Aragoniæ Rex Caſtellæ nihilominus regnum retinere vellet, magnæ diſcordiæ inter eum & Urracam exortę ſunt, de quibus legendi Hiſtorici Hiſpaniæ. Anno tamen MCX Urracam adhuc cum Alphonſo marito fuiſſe, conſtat ex variis chartis à Sandovallio fol. 120. & ſeq. laudatis, inter quas extat privilegium in favorem monaſterii ſanctæ Mariæ de Balvanera emiſſum *Era* Hiſpanica *MCXLVIII unà cum conjuge Urraca nomine ſtrenuiſſimo Rege Adefonſo ſuo exiſtente genitore : michi quoque quodammodo juncta conſanguinitate, à Pyrenæis montibus uſque ad refluxus Oceani Regali auctoritate dominantibus.* Eo itaque anno Eræ Hiſpanicæ, qui concurrit cum anno MCX, cum Era Hiſpanica triginta & octo annis Dionyſianam ſeu communem ſuperet, nondum Alphonſus Rex ab Urraca ſe ſejunxerat.

LIV. *Beneventi Concilium celebrat.*

Anno milleſimo centeſimo octavo Paſchalis Papa Beneventum adiit, ibique Concilium celebravit de Inveſtitura beneficiorum Eccleſiaſticorum à laicis non ſumenda. De rebus in hoc Concilio geſtis pauca quædam ſuperſunt apud Petrum Caſſinenſem in Chronico lib. 4. cap. 35. *Menſe autem Octobri*, inquit, *advenit hic idem Apoſtolicus, adjunctoque ſibi Abbate noſtro* (ſcilicet ſancto Brunone Signienſi, de quo ſupra), *Beneventum celebranda illic Synodi cauſa perrexit. In qua prædeceſſorum veſtigia ſecutus conſtituit : Ut ſi quis Eccleſiaſtica beneficia de manu laicorum acciperet, uterque communione privaretur, & qui ſcilicet daret, & qui acciperet. Veſtimenta ſecularia & pretioſa reprehendit, & iis uti Clericos vetuit.* Hoc Concilium videtur menſe Novembri celebratum, & in eo Landulphus Beneventanus Archiepiſcopus ordinatus, Falco enim Beneventanus in Chronico anno 1102. inchoato, & uſque ad annum 1140. perducto ſcribit : *Anno MCVIII Indict. II* [à Septembri inchoata] *Papa Paſchalis venit Beneventum, qui menſe Novembri ordinavit Landulphum Archiepiſcopum.*

LV. *Girardum Engoliſmenſem in Galliis Legatum dicit.*

Eodem anno milleſimo centeſimo octavo Paſchalis Papa Legatum in Galliis conſtituit Girardum Engolismenſem Epiſcopum. In codice enim MS. de geſtis Pontificum Engoliſmenſium de Girardo dicitur : *Gerardus Engoliſmenſis Epiſcopus cum domno Paſchali Papa adhæſiſſet, qui ad partes Galliarum venerat, cognita honeſtate & præclara ſapientia, vices ſuas prius in Britannia, & deinde in Turonenſi, Burdigalenſi, Bituricenſi, Auxitanenſi provinciis commiſit. Præter cetera quæ in legatione eximiè fecit, octo Concilia celebravit.* Sed ex illis Conciliis illius tantum memoria ſupereſt, quod ano MCIX Lauſduni, quod oppidum eſt Pictavienſis provinciæ, decem leucis à Pictavienſi urbe diſſitum, congregavit, in quo aliqua peculiaria Eccleſiarum negotia pertractata, ut Tomo X Concil. pag. 762.

pag. 762. legere eſt. Sed poſtea idem Girardus Anacleto Antipapæ adhærens, eam quam ſibi comperaverat gloriam commaculavit. Ceterum literæ Paſchalis Papæ, quibus Girardum Legatum dicit, referuntur Tomo X Concil. ſuntque ordine 37. & dicuntur datæ Laterani XVIII Kalendas Maii, anni ut exiſtimo MCVIII, poſt Paſchalis ex Gallia reditum, cum ex citatis verbis codicis MS. de geſtis Pontificum Engoliſmenſium conſtet, ideo hanc legationem Girardo commiſſam, quia *domno Paſchali Papa adhæſiſſet, qui ad partes Galliarum venerat.*

LVI. *Henricus Germaniæ Rex Legatos ad Papam mittit.*

Cum Henricus V Germaniæ Rex Romam pergere vellet, ut Imperii coronam reciperet, anno milleſimo centeſimo nono Fridericum Colonienſem Archiepiſcopum, Brunonem Trevirenſem, Comitem Herimannum de Winceburch, alioſque Romam præmiſit *inter domnum Apoſtolicum & Regem concordiam* facturos, inquit Chronographus Hildensheimenſis ad eum Chriſti annum, ubi ſubdit: *Domnus Apoſtolicus omni paternitate, omni manſuetudine eum ſe amplexurum ſpondet, ſi ipſe ſe ut Regem Catholicum, ut Eccleſia filium & defenſorem, ut juſtitia amatorem S. Romana Sedi exhiberet.* Tum ad annum 1110. idem Chronographus ſcribit, prædictos Legatos Leodium ad Regem veniſſe reſponſum Papæ referentes, & *circa Aſſumptionem ſancta Maria* Regem *Regio apparatu Italiam* ingreſſum eſſe, & *Natalem domini apud Florentiam* celebraſſe, omneſque civitates & caſtella ei ſe ſubdidiſſe. Idem teſtatur Domnizo in Vita Mathildis.

LVII. *Paſchalis pp. Laterani Concilium celebrat.*

Paſchalis autem Pontifex eodem anno milleſimo centeſimo decimo in Lateranenſi Eccleſia nonis Martii Concilium celebravit, quod ex Chronico MS. ſancti Petri Vivi Tomo X Conciliorum Labbeanæ editionis inſertum eſt, diciturque celebratum contra Inveſtituras. De eodem Concilio loquitur etiam laudatus Chronographus Hildensheimenſis ad eundem annum: *Nonis Martii,* inquit, *Synodus glorioſa in Lateranenſi Eccleſia præſidente domino Papa Paſchali celebratur.* In eo, ut jam dictum eſt, Paſchalis Pontifex ſtatuit, ex eodem ſancti Petri Vivi Chronico, *ut quicumque Clericorum ab hac hora inveſtituram Eccleſia, vel Eccleſiaſtica dignitatis de manu laici acciperet, & qui ei manum impoſuerit, gradûs ſui periculo ſubjaceat & communione privetur.*

LVIII. *Pacta conventa inter Paſchalem pp. & Henricum Regem.*

Præterea Pontifex ad imminentem cladem ſub pacis involucro tectam, avertendam; tùm à Normannis ac Longobardis, tùm ab ipſis Romanorum Proceribus ſubſidia poſtulavit, teſte Petro Diacono lib. 4. cap. 37. & 38. qui & refert pacta conventa tam Romæ in porticu ſancti Petri, quam apud Sutrium inter Legatos Paſchalis Papæ, atque Henrici Regis, antequam iſte ſe ſe in Urbem infunderet; nimirum ex parte Regis, pro ſecuritate Pontificis, & libertate Eccleſiarum, ac reſtitutione & conſervatione jurium ac poſſeſſionum ad eas pertinentium; itemque pro renuntiatione Inveſtiturarum; & ex parte Pontificis, pro corona

Imperii,

SEC. XII. Imperii, & Regalibus prædeceſſorum Imperatorum Regi concedendis. Quæ cuncta idem Petrus Diaconus recitat ex ſcripto, tunc ea de re confecto, quod hactenus extat; agitque de his breviter Urſpergenſis Abbas, qui ſcribit Henricum Regem Sutrium proceſſiſſe: *Ibi Legati Apoſtolici*, inquit, *cum miſſis Regiis advenientes, promptum eſſe Papam ad conſecrationem, & omnem Regis honorem & voluntatem, ſi tamen ipse ſibimet annueret libertatem Eccleſiarum, laicam ab illis prohibens inveſtituram: recipiendo nihilominus ab Eccleſiis ducatus, marchias, comitatus, advocatias, monetas, telonia, ceterorumque regalium quæ poſſident ſummam. Præbuit Rex aſſenſum, ſed eo pacto, quatenus hæc transmutatio firma & authentica ratione, conſilio quoque & concordia totius Eccleſiæ ac regni Principum aſſenſu ſtabiliretur.* Hæc antequam perveniret ad Urbem Henricus Rex.

LIX. *Henricus Rex Romæ à Paſchali pp. excipitur.* Anno milleſimo centeſimo undecimo poſt repetita inter Legatos Paſchalis Papæ & Henrici Regis pacta conventa, de quibus mox dictum eſt, eademque tùm ab ipſo Rege, tum ex parte Paſchalis à Petro Leonis, nobiliſſimo cive Romano, à patris nomine ſic appellato, unde & origo familiæ Petri Leonis dictæ juramento firmata, idem Rex Henricus pridie Idus Februarii Romam pervenit, ibique ſolemni ritu & magnifico apparatu exceptus eſt extra Urbem à populo, & poſtea à Clero, ad ſuperiores gradus Baſilicæ ſancti Petri, ab ipſo Paſchali Papa & Cardinalibus ac Epiſcopis. Pontificem ut vidit Henricus ad ejus pedes corruit, moxque ſurgere juſſus, *ter ſe invicem complexi, ter ſe invicem oſculati ſunt, & ſicut mos, dexteram Pontificis tenens, cum magno populi gaudio & clamore ad portam venit Argenteam. Ibi ex libro profeſſionem Imperatoriam faciens, à Pontifice deſignatus eſt Imperator: rurſumque à Pontifice oſculatus, mox ſuper eum orationem primam, ſicut in ordine continetur, Lavicanus Epiſcopus dixit.* Ita Acta Vaticana apud Baronium. Ceterum neminem movere debet, quod Henricus Rex dexteram Pontificis teneret juxta morem; idem enim non ſolum de aliis Regibus & Imperatoribus in ſimilibus congreſſibus contigiſſe legitur, ſed etiam de Carolo Magno nondum Imperatore, qui, teſte Anaſtaſio in Vita Hadriani I Papæ, cum anno DCCLXXIV Romæ exceptus fuiſſet, tenuit in inceſſu & ingreſſu Eccleſiæ dexteram manum Pontificis. Ad quem Anaſtaſii locum Henricus Spondanus in Notula ad Annalium Baronii Epitomen anno 774. ſcribit, in libro Pontificali Eccleſiæ S. Petri in Vaticano, dum agitur de ceremonia receptionis Regis coronandi in Imperatorem, & de ejus acceſſu ad Pontificem, qui eum extra Eccleſiam opperitur, hæc haberi, quę ipſemet exſcripſit: *Rex accedens ad ſummum Pontificem reverenter oſculatur pedes ipſius, & offerens ei aurum quantum placuerit, benignè recipiatur ab eo ad oſculum, & ad amplexum. Quo demum ſurgente, Rex ipſe à parte dextera, & prior Diaconorum à parte ſiniſtra deducant eum uſque ad Eccleſiam*, &c. deducant autem, ſubdit

,, ſubdit Spondanus, non (ſicuti optimè vidi argumentantem lectiſ-
,, ſimæ litteraturæ virum Nicolaum Alemannum Tract. *de Dextera*
,, *atque ſiniſtra*) ut ſimpliciter incedant ad latera ejus; ſed etiam ut te-
,, neant, hoc eſt, ſuſtineant manus ejus: Ut quemadmodum videmus in
,, Ordine Romano præſcribi, ut dum ſolemniter procedit Pontifex, præ-
,, cipui ex Clero *tenentes dexteram ejus, atque ſiniſtram*, ſuſtentent eum;
,, ita in ceteris ceremoniis Reges & Imperatores id obſequii præſtite-
,, rint Pontificibus honoris ergo. Ea verba quæ Spondanus extare dicit in libro Pontificali Eccleſiæ S. Petri in Vaticano extant in Ordine Romano XIV Auctore Jacobo Caietano apud Mabillonium Tom. 2. Muſei Ital. pag. 398.

LX. *Paſchalem pp captivum detinet.*

Sed ut ad Henricum Regem redeam, Acta Vaticana pergunt, poſt ingreſſum Baſilicæ Paſchalem & Henricum in arcem porphyreticam pervenisse, ibique conſediſſe. *Pontifex inſtaurari Eccleſiaſticum jus, refutationem inveſtituræ, & cetera quæ in conventionis charta ſcripta fuerant, petiit: paratus & ipſe quæ pollicitus fuerat exequi.* Paululum ſeceſſit Henricus cum Epiſcopis & proceribus ſuis de negotio tractaturus, habitaque cum iis deliberatione, non ſolum id denegavit, ſed & ipſum Pontificem, ipſum aliter coronare recuſantem, cum Cardinalibus & magna Clericorum ac civium Romanorum multitudine, captivum ſub militari cuſtodia detinuit; pluresque ex iis, qui obviam ei cum floribus & palmis exierant, partim cædi, partim ſpoliari & vinciri juſſit. Unde Romani in furorem verſi, mox cunctos Germanos per Urbem diſperſos ceciderunt; deinde verò, hortante eos maxime Joanne Cardinale Epiſcopo Tuſculano, qui ſub plebeio habitu, unà cum Leone Oſtienſi manus Henrici evaſerat, repetitis cum exercitu, qui extra Urbem erat, acrioribus pugnis, quarum unâ & ipſe Henricus equo dejectus, atque in faciem vulneratus, vix necem evaſit, ipſum inde abſcedere coëgerunt. *Hæc verò acta ſunt menſe Februario II Idus, anno Dom. Incarnationis MCXI, indict. IV. Eadem namque die dominica, qua legebatur Evangelium, Aſſumpſit Jeſus duodecim*, &c. inquit Pandulphus in Vita Paſchalis II, qui characteres inter ſe conveniunt, dies enim duodecimus Februarii anno MCXI concurrit cum dominica Quinquageſimæ, in qua prædictum Evangelium legitur.

LXI. *Ab eo Inveſtiturarum privilegium extorquet.*

Poſt hæc Henricus Rex Paſchalem veſtibus Pontificalibus exutum, cum aliis captivis vinctum abducens, apud caſtrum quoddam in Sabinis arctiſſima cuſtodia quinquaginta & ſex dies detinuit; nullis valens minis, aut malis ejus flectere conſtantiam, qua vitam ipſam conſervationi jurium Eccleſiæ poſtponebat. Sed tandem propoſitis eidem Pontifici ab iiſdem ipſis, qui ei adhærebant, reliquorum captivorum calamitatibus, atque Urbis periculo, quæ ab Henrico continuis incurſionibus infeſtabatur, necnon graviſſimo ſchiſmatis ſcandalo, quod univerſæ Ec-

SEC. XII. cleſiæ imminebat; victus tandem Pontifex ſuorum lachrymis, juramento promiſit, nunquam ſe Henricum de Inveſtituris Eccleſiarum inquietaturum aut eum excommunicatione perculſurum: idemque ceteri Epiſcopi & Cardinales, qui cum eo captivi detinebantur compulſi ſunt jurare. Deinde privilegium Inveſtiturarum manu ſua ſubſcriptum, & annulo piſcatoris obſignatum, eidem Henrico concedere coactus eſt, concedens ei Epiſcopos & Abbates regni ſui, canonicè tamen & abſque vi atque ſimonia electos, per annulum & virgam inveſtire; & ut electi licet canonicè à Clero & populo, non aliter quam prævia Inveſtiturâ Regiâ conſecrarentur.

LXII. *Imperator ab eo coronatur.* Poſtea Pachalis ad Baſilicam ſancti Petri perductus illic Henricum coronavit Imperatorem hujus nominis IV, portis omnibus Urbis obſeratis, ne quis civium eo adveniret. Cumque ad Hoſtiæ confractionem in Miſſarum ſolemniis veniſſet, partem ipſe ſumens, reliquam Imperatori tradidit dicens: *Sicut pars iſta vivifici corporis diviſa eſt: ita diviſus ſit à regno Chriſti & domini, qui pactum iſtud rumpere ac violare tentaverit.* Ita refert Petrus Diaconus lib. 4. cap. 42. Chronici Caſſinenſis. Idem etiam habet Sugerius in Vita Ludovici Groſſi. In Notis autem Maſſoni ad Ivonis Epiſtolas, hæc ita ſcripta ex antiquo codice legi aſſerit Baronius: *Hæc ſunt verba quæ dixit domnus Apoſtolicus domno Imperatori Henrico, in communione Corporis & Sanguinis Chriſti die coronationis ſuæ:* „Domine „Imperator Henrice, Corpus Domini natum ex Maria Virgine, paſſum „in cruce pro nobis, ſicut ſancta Catholica tenet Eccleſia, damus tibi in „confirmationem veræ pacis & concordiæ inter me & te. Amen. Quæ eadem verba habet etiam Robertus de Monte in germano ſuo Chronico à Miræo edito, Chronicon verò Sigeberti ex editione Joannis Piſtoris anni 1583. ad annum MCXI habet: *Confirmatio pacis inter Apoſtolicum &* Imperatorem, dum in celebratione Miſſæ traderet ei corpus & ſanguinem Domini noſtri *Jeſu Chriſti,* „Domine Imperator hoc cor„pus Domini natum ex Maria Virgine, & cetera mox ex Maſſono relata. Tandem Henricus Imperator ad caſtra remeans, Paſchalem liberum cum ſuis ad Urbem dimiſit, qui ingenti populi exultatione ſuſceptus eſt. Quod contigit pridie Idus Aprilis, ſeu die nona Aprilis anni MCXI, dominica in Albis, ſeu dominica *Quaſimodo Geniti*, ut ſcribit Malmesburienſis lib. 5. pag. 167. ſicque rectè diximus carcerem Paſchalis duraſſe dies LVI, à dominica nempe Quinquageſimæ, ſeu à die XII Februarii, ad dominicam in Albis, ſeu ad diem IX menſis Aprilis.

LXIII. *Cardinales & Clerus Romanus factum Paſchalis improbant.* Paſchalis in Urbem reverſus, Cardinales & univerſum Clerum Romanum à ſe averſum invenit, & valde improbantem fœdus illud, quod cum Imperatore Henrico pepigerat contra prædeceſſorum ſuorum decreta, paucorum duntaxat Cardinalium conſilio adhibito. Licet autem tam ipſe Paſchalis, quam ceteri Cardinales, qui cum eo captivi fuerant, pro

pto utilitate publica factum excuſarent, nihilominus parum abfuit, quin apertum in ſchiſma erumperet illa diſſenſio; nam cum paulo poſt ab Urbe Campaniam verſus receſſiſſet Paſchalis, iidem ſeorſim Romæ convenientes in unum ſimul cum Joanne Cardinali Tuſculano Epiſcopo, confirmaverunt quæ à Gregorio VII & Urbano II Pontificibus contra laicorum Inveſtituras ſtatuta pluribus Conciliis eſſent, nihilque roboris obtinere decrevêre quidquid adverſus ea, ab ipſo Paſchali & & ipſi inhærentibus Cardinalibus quovis prætextu actum fuiſſet. Quod ubi audivit Paſchalis tunc Terracinæ exiſtens, tertio nonas Julii ad eos literas dedit, quibus interim eos leniter redarguens, promiſit tamen ſe emendaturum quod egerat; prudenter admodum occurrens ſchiſmati, quod inchoari jam videbatur. SEC. XII.

LXIV. *Item S. Bruno Signienſis Epiſc. & Caſſinenſis Abbas.*

Sanctus Bruno Signienſis Epiſcopus, non ita pridem electus quoque Caſſinenſis Abbas, vir inſignis ſanctimoniæ, aliis Epiſcopis & Cardinalibus junctus Paſchali Papæ imminebat, ut privilegium Imperatori conceſſum reſcinderet, cumque anathemate configeret. Paſchalis Brunoni vehementer ſuccenſuit; cumque metueret, ne ſanctitatis ipſius opinio & zelus multos traheret in partes, præſertim è Caſſinenſibus Monachis, nobiliſſima portione gregis Chriſti, illum ab iſtius cœnobii regimine removere decrevit, quod cum Epiſcopatu retinere, abſque ſedis Apoſtolicæ diſpenſatione non poterat: *Niſi illum*, inquit, *à monaſterii adminiſtratione removero, ipſe ſuis argumentis Eccleſiæ mihi regimen tollet. Quapropter eidem Abbati direxit Epiſtolam, qua vetuit ne ultra Epiſcopus ſimul eſſet atque Abbas: neque enim ultra ferre Apoſtolicam ſedem Epiſcopum aliquem monaſterio præeſſe tam celebri. Fratribus etiam per Leonem Oſtienſem Epiſcopum & hujus cœnobii Monachum literas miſit, mandans ne ipſi viro ulterius obedirent, ſed ſecundum Deum ſibi regulariter Abbatem eligerent. Sin autem ſecus agerent, in omnibus monaſterii cellis Abbatem ipſe ſtatueret.* Ita refert Petrus Diaconus lib. 4. Chronici Caſſinenſis cap. 44.

LXV. *Paſchalis excuſatur à pluribus Gallicanis Epiſc.*

Sed licet non ſolum Romæ, verum etiam in Galliis & alibi omnes Paſchalis Papæ factum damnarent, non deerant tamen celeberrimi ea tempeſtate Epiſcopi, qui privilegium illud œconomia quadam & diſpenſatione minime damnanda, à Paſchali Papa Imperatori concedi potuiſſe crederent, inter quos numerandus venit Ivo Carnotenſis Epiſcopus, qui à Joanne Archiepiſcopo Lugdunenſi, Galliarum Primate; ad Concilium, quod apud Anſam indixerat, cum ceteris Senonenſis provinciæ Præſulibus convocatus, adeſſe recuſavit, & ex Coëpiſcoporum ejuſdem Senonenſis provinciæ ſententia, Synodicam ſcripſit Epiſtolam, qua ſe excuſat. In ea inter alia Paſchalem etiam excuſat, quod cum coactè privilegium illud indulſerit, electionum tamen libertatem ſartam tectam eſſe decreverit, ab iiſque ſimoniam

eliminari juſſerit, ſolam aſſenſûs Regii neceſſitatem indulgendo. *Quod ſi Papa*, inquiunt Epiſcopi Senonenſis provinciæ, ſeu Ivo eorum nomine, *adhuc in Teutonicorum Regem debitam ſeveritatem non exercet: credimus quia conſulte differt ſecundum quorundam doctorum judicia, qui conſulunt quidem admittenda pericula, ut poſſint vitare majora.* Et infra: *His Catholicorum patrum terminis contenti, quæ poſſumus ſecundum decreta Patrum ſalvo vinculo pacis corrigere volumus: quæ autem corrigere non poſſumus, uſque ad meſſem, ſi neceſſe ſit, domino docente tolerare decrevimus. His verbis excuſatos nos credimus, quod à laceratione domini Papæ linguas noſtras reprimimus; & ſi quid contra ſententiam ſuam, ſuorumque prædeceſſorum de remiſſis Germanico Regi Inveſtituris feciſſe videtur, filiali caritate excuſamus. Non enim prævaricator eſt legis, qui delinquit in lege aliqua, fallente ſubreptione, vel impellente neceſſitate; ſed qui legem impugnat ſtudiosè & delictum ſuum non curat agnoſcere. Unde hunc exceſſum ejus non tantum non accuſamus, ſed dictante ratione approbamus: ſi imminente ſtrage populi, paterna caritate cum nonnullo vulnere ſuo ſe tantis periculis voluit objicere, ut majoribus morbis poſſet ſincera charitate ſubvenire.* Certè Paſchalem non ſolum non defendiſſe quod perperam, licet invitus & cogente neceſſitate, commiſiſſet, ſed & improbaſſe, ex literis ab eo ad Joannem Epiſcopum Tuſculanum, Leonem Vercellenſem Epiſcopos & Cardinales in unum congregatos datis *Terracinæ tertio Nonas Julii*, de quibus ſupra, & ex aliis monumentis conſtat.

LXVI. *Henricus à Conone Sedis Apoſt. Legato excommunicatur.*

Porrò plures ex iis, qui contra privilegium illud inſurgebant, non tam in Paſchalem, qui & ipſe deteſtabatur quod fecerat, quam adversùs Henricum Regem inſurgebant, quem excommunicandum eſſe clamabant. Quod hoc ipſo anno milleſimo centeſimo undecimo fortiter aggreſſus eſt Conon Cardinalis Epiſcopus Præneſtinus, legatione Apoſtolicæ Sedis in Oriente fungens, qui audito Henrici ſacrilegio, convocata mox Jeroſolymis Synodo, eumdem Regem excommunicavit; & confeſtim advolans in Occidentem, eodemque legationis munere circumquaque provincias luſtrans, collectis in Græcia, Hungaria, Saxonia, Lotharingia & Francia Synodis, ubique camdem excommunicationis ſententiam repetivit; ut de his conſtat ex Actis ultimi ſub Paſchale celebrati anno MCXVI Concilii Lateranenſis, in quo ea omnia Conon voluit per eumdem Pontificem confirmari.

LXVII. *Paſchalis PP. Concilium Laterani habet.*

Interea Paſchalis, cum videret nobiliſſima Eccleſiæ membra adversùs ſe commota, ad inſtaurandum grave damnum illatum Eccleſiæ, ſcandalumque curandum quod intulerat ubique fidelibus, ob privilegium Inveſtiturarum Henrico Imperatori conceſſum à quibus, & maxime ab iis, qui Eccleſiaſticæ libertatis ſtudioſi erant, urgebatur, ut illud revocaret, anno milleſimo centeſimo duodecimo

mo Concilium Romæ in Baſilica Lateranenſi celebravit, cui cum ipſo interfuerunt Archiepiſcopi duodecim, Epiſcopi centum quatuordecim, Presbyteri Cardinales quindecim, & Diaconi Cardinales octo; Abbates plures, & Clericorum diverſi ordinis innumera multitudo, ut habetur in Synodi Actis, quæ extant, quæque Nicolaus Cardinalis Aragonius in ſuum transtulit codicem. In eo Concilio primùm confirmata eſt ſententia adverſus Guibertinos, ſeu Guiberti quondàm Antipapæ ſectatores, qui referrentur quaſi ex permiſſione Paſchalis interdicta officia celebrare.

LXVIII. *In eo recuſat Henricum Regem excommunicare.*

Deinde narravit idem Pontifex, quomodo vi & neceſſitate coactus cum Henrico tranſegiſſet, declarans tamen propter juramentum eò præſtitum, nunquam ſe illum excommunicaturum, aut de Inveſtituris inquietaturum: ceterum privilegium ab eodem extortum, corrigendum quidem eſſe tanquam pravè factum, ſed correctionis ejus modum judicio ſe Synodi relinquere. At ne quis de fide ipſius dubitaret, profeſſionem Catholicæ fidei coram omnibus edidit. Sed cum modus hæc conciliandi non inveniretur à Synodo, Gerardus Engoliſmenſis Epiſcopus advenit, & Patribus Concilii perſuaſit, Inveſtituras revocari poſſe ſalvo ſacramento à Paſchali Papa facto, ita tamen quod Imperator dans Inveſtituras non excommunicaretur. Hæc conſtant ex Auctore Anonymo Hiſtoriæ Pontificum & Comitum Engoliſmenſium, qui vixit anno 1159. in ea enim Hiſtoria, quæ extat Tomo 2. Biblioth. Labbei pag. 249. de Gerardo Epiſcopo Engoliſmenſi hic Auctor cap. 35. ſcribit: *Cum Romam tenderet, audito quod Paſchalis Papa Concilium congregaſſet maximum diebus illis ad jubileum tetendit* (legendum cum alio exemplari correctiori, maximis dieris ad Urbem tetendit) *in quam quamvis tacite venit, tamen reſidentes Epiſcopos cum Domino Papa in Concilio invenit. Cauſa ſiquidem qua convenerant talis fuit. Imperator ſiquidem Henricus Papam Paschalem, Cardinales, & nobiles Romanos ceperat. Hac occaſione Papa reliquit Inveſtituras Imperatori, qua fiebant per annulum & virgam, & ſuper ſacroſancta juravit propria manu & curia ejus Imperatorem ſe non excommunicare pro Inveſtituris. Quia verò Papa rem illicitam fecerat, deponere ſe à Papatu promiſerat & ad Pontianas inſulas habitu religioſo exul ire diſpoſuerat, ſi Inveſtituras ſalvo ſacramento ad priſtinam libertatem*, &c.

LXIX. *Concilium prohibet Inveſtituras, ſed Henricum non excommunicat.*

In qua re, ſubit idem Auctor Anonymus, *nullum remedium à toto Concilio inveniri poterat. Gerardus Epiſcopus requiſitus tandem tale conſilium dedit, quod Inveſtitura revocari poterant ſalvo ſacramento, ita tamen quod Imperator dans Inveſtituras non excommunicaretur. Quod conſilium omne Concilium laudans dixit;* Non tu locutus es, ſed Spiritus Sanctus in ore tuo. *Placuit itaque Papa & toti Concilio quatenus Gerardus Epiſcopus, per quem Deus Eccleſia ſua tale conſilium reſeraverat, cum quodam Car-*

SEC. XII. *dinale Diviniaco, vel Dunciaco (* nomen illud corruptum *) ad Imperatorem dirigeretur, qui voluntatem Imperatoris conſuleret, quatenus Eccleſia Romanæ Inveſtituras exponeret (* forte repoſceret *) alioquin habitum conſilium revelaretur.* Porrò Gerardi conſilium ſecuta eſt Synodus Lateranenſis, in ea enim, ut ſcribit Aragonius Cardinalis, Patres non Henricum Imperatorem, ſed privilegium ab eo extortum excommunicarunt. *Nos omnes in hoc Sancto Concilio cum domno Papa congregati, canonica cenſura & Eccleſiaſtica auctoritate, judicio S. Spiritûs damnamus & irritum eſſe judicamus (* nempe privilegium illud *) atque omninò caſſamus, & ne quid auctoritatis & efficacitatis habeat, penitus excommunicamus. Quod ideo damnatum eſt, quod in eo privilegio continebatur, quod electus canonicè à Clero & populò à nemine conſecretur, niſi prius à Rege inveſtiatur, quod eſt contra Spiritum ſanctum & Canonicam inſtitutionem. Perlecta charta acclamatum eſt ab univerſo Concilio; Amen, Amen; fiat, fiat,* inquit Aragonius Cardinalis, qui ſubdit: *Hæc charta lecta eſt à Gerardo Engoliſmenſi, Galone Legionenſi Epiſcopis* &c. ſed loco, Legionenſi, legendum Leonenſi; Galo enim tunc erat Epiſcopus Leonis in minori Britannia ſub Archiepiſcopatu Turonenſi, quod oppidum nunc vulgò vocatur *S. Paul de Leon.* Concilium iſtud habitum eſt *decimo quinto Kalendas Aprilis*, ut legitur apud Urſpergenſem in Chronico & Simeonem Dunelmenſem in Hiſt. de Geſt. Reg. Angl. vel *in medio menſis Martii*, ut habet Trithemius in Chronico Hirſaugienſi.

LXX. *Legationem ad eum mittit.* Quomodo Gerardus Engoliſmenſis ab Imperatore acceptus fuerit, refert idem Auctor Anonymus ibidem: *Quod cum in præſentia Imperatoris ſupradictus Pontifex Gerardus mirabiliter peroraſſet, & à Cancellario Imperatoris, qui illius interpres erat ſingula exponerentur, vehemens tumultus ortus eſt in Curia, ita quod Colonienſis Archiepiſcopus, qui eum ſolemniter in hoſpitio ſuo ſuſceperat (in Galliis namque diſcipulus Gerardi fuerat) de vita illius dubitans dixit:* Magiſter maximum ſcandalum generaſti in Curia noſtra. *Indignans autem Gerardus reſpondit:* Tibi ſit ſcandalum, mihi eſt Evangelium. *Dedit tamen Gerardo Pontifici Imperator multa munera.* Petrus Bleſenſis in Continuatione Ingulphi pag. 128. ubi de hoc Concilio agit, addit, Gerardum tunc fuiſſe *in Aquitania* Apoſtolicæ ſedis Legatum, de cujus legatione ſuprà à nobis actum, & de eo infra ſermo redibit.

LXXI. *Paſchalis PP. Viennenſis Concilii Acta confirmat.* Eodem anno milleſimo centeſimo duodecimo, die XVII Kalendas Octobris Guido Viennenſis Archiepiſcopus, & ipſe Sedis Apoſtolicæ Legatus Concilium Viennæ coegit, ad quod, ut teſtantur Patres in Epiſtola Synodali ad Paſchalem Papam miſſa, Henricus Rex Legatos miſit. In eo tamen Inveſtitura Epiſcopatuum & Abbatiarum de manu laica ſuſcepta, hæreſis judicata eſt, & Henricus Rex excommunicatus, quod Paſchalem Papam indignè tractaſſet, & deteſtabile

teſtabile ſcriptum violenter ab eo extorſiſſet. De illo Concilio loquuntur Chronographus Malleacenſis, Sugerius in Vita Ludovici Regis hujus nominis VI cap. 9. & Guigo Prior Cartuſienſis in Vita S. Hugonis Epiſcopi Gratianopolitani Innocentio II Papæ dicata cap. 5. Sanctus enim Hugo & S. Godefridus Ambianenſis Epiſcopus ei interfuerunt. Hujus Concilii decretis ad Paſchalem Papam relatis, illa confirmavit Pontifex, datâ *Guidoni Viennenſi Archiep. Sedis Apoſtolicæ Vicario*, & ceteris Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Abbatibus *Viennæ congregatis* Epiſtolâ, quæ extat Tomo X Concil. pag. 786: qua Pontifex, quæ *ſtatuta ſunt ibi*, *rata* ſuſcipit & confirmat *Laterani XIII Kal. Novemb.* ejuſdem anni MCXII. Rectè itaque ſcribit Malmesburienſis lib. 5. de Reg. Angl. omnem Galliam Eccleſiaſtici zeli vigorem intentaſſe in Henricum Imperatorem, nec diſſimulaſſe execrari.

LXXII. *Beneventum pergit & urbis ſecuritati conſulit.*

Paſchalis Pontifex, quem ſuperius vidimus Beneventi anno milleſimo centeſimo octavo Concilium celebraſſe, iterum anno milleſimo centeſimo duodecimo exeunte, audiens ſeditiones à Beneventanis excitatas, Beneventum perrexit, eamque in urbem advenit, *ſecundo die intrante menſis Decembris*, inquit Falco Beneventanus in Chronico, quod exorditur ab anno 1102. & definit anno 1140. Cauſa tumultuum hæc erat, *quod alii Landulphum Burrellum, alii Anſonem civitatis Rectorem ſine Domini Papæ voluntate conſtituere ſatagebant.* Cum ea in urbe verſaretur anno milleſimo centeſimo decimo tertio, *menſe Februario Synodum conſtituit. Synodo autem finita, cum in ſacro Beneventano Palatio aſſiſteret, prædictamque conſpirationem factam pro parte illius Landulphi Borrelli deprehendens, concives vocari juſſit, & quod quidam civium pro ipſius Landulphi auxilio turres portæ ſummæ nocte cepiſſent; indeque munitionum ipſarum cuſtodes ejicientes, una tantum nocte eas virtute tenuerunt. Tandem Deo opitulante, & Beneventanorum complurium fidelium ſolatio, quorum mens erat ſanior, turres ipſæ vendicatæ ſunt, & B. Petro reſtitutæ.* Refert poſtea Falco quoſdam ex malorum fautoribus captos, quoſdam ejectos, domus quorundam fiſco addictas, & quorundam deſtructas, tandemque concludit: *Iſtis taliter actis, XIV anno Pontificatûs ſupradicti domini Papæ, menſe Martio, ſexta Indictionis* (quæ currebat anno 1113.) *Dominus ipſe Apoſtolicus civitatem Beneventanam variis prædarum perſecutionibus ex omni parte oppreſſam aſpiciens, & civium bona à Normandis undique vicinantibus quotidie diſtrahi & confundi cognoſcens, conſilio habito, Landulphum de Græca, militem præſtantem & ſolertem Comeſtabulum Beneventanorum inſtituit, quatenus . . . . . . civitas . . . . ſecura . . . . . . perſiſteret.* His conſonat Petrus Diaconus in Auctario ad Leonem Oſtienſem lib. 4. cap. 50. ut obſervavit Camillus Peregrinius in Notis ad hæc Falconis verba.

Balduinus

SEC. XII.
LXXIII.
Eccleſia Antiochena jura ſua reſtituit.

Balduinus Jeroſolymorum Rex per Nuntios à Paſchali Pontifice petierat, ut quaſcumque urbes *ſibi poſſet vendicare, omnes ditioni & regimini Jeroſolymitanæ Eccleſiæ ſubjacerent*, inquit Willelmus Tyrius lib. 11. cap. 27. quod obtinuerat reſcripto dato *Laterani V Idus Julii.* Ad petitionem quoque ejuſdem Balduini Regis Paſchalis Gibelino Jeroſolymorum Patriarchæ ſcripſerat, eique conceſſerat urbes & provincias, *quæ glorioſi Regis Balduini, ac exercituum eum ſequentium ſanguine, per Dei gratiam acquiſitæ ſunt*; quæ conceſſiones factæ fuerant à Paſchali ante annum MCXII, quo Gibelinus die octava Aprilis è vivis exceſſit. Sed cum hæc accepiſſet Bernardus Patriarcha Antiochenus, de illata Eccleſiæ ſuæ manifeſta injuria plurimùm conqueſtus eſt apud Paſchalem, qui literis datis *Laterani VII Idus Augusti* à Tyrio ibidem recitatis reſpondit, actum id eſſe propter ignorantiam, & locorum prolixam longinquitatem, ſeque jus & honorem quibuſque Eccleſiis conſervaturum. Hæc Epiſtola ſcripta videtur anno MCXI aut inſequenti. Cum enim Paſchalis anno MCXIII Beneventi verſaretur, & vellet mentem ſuam interpretari, ad eumdem Bernardum Antiochenum Patriarcham literas dedit, quæ ſcriptæ ſunt *Beneventi XV Kalendas Aprilis*, quibus ſignificat, ſe jam revocaſſe conceſſionem factam *felicis memoriæ Gibelino Jeroſolymitano Patriarchæ*, qui ideo jam defunctus erat. Eadem die Balduino Jeroſolymorum Regi alias literas dedit, mandavitque, ut *Jeroſolymitanæ Eccleſiæ* Clerici *ſint jure contenti; nec injuſtè aut procaciter uſurpare ea contendant, quæ certò ſciuntur ad jus Antiochenæ Eccleſiæ pertinere.* Librariorum itaque errore hæ ad Balduinum Regem literæ dicuntur datæ *Laterani XV Kal. Aprilis*, loco, *Beneventi*, qui error manifeſtus eſt, cum uno eodemque die Paſchalis Pontifex Romæ & Beneventi eſſe non potuerit.

LXXIV.
Robertum vexantem Beneventum excommunicat.

Idem Paſchalis Papa Beneventi Romam redux, audiens Robertum Sclavum, qui caſtellum ad montem Sabletam contra Beneventanos erexerat, nolle illud deſtruere, ſed eoſdem vexare non ceſſare, *illum excommunicavit, donec caſtellum illud civitati contrarium deleviſſet, quod facere ipſe Robertus contempſit*, inquit Falco laudatus, qui addit Landulphum Comeſtabilem cum Roberto ea de re egiſſe, & caſtellum illud evertiſſe: *Caſtellum illud deſtruxit*, inquit, *& funditus delevit, duobus videlicet equis optimis, & ducentis ſolidis datis.* Quod cum Normanni accepiſſent, ſævius in Beneventanos graſſati ſunt, ut pluribus narrat Falco.

LXXV
Apud Cyperanum Concilium cogit.

Beneventani à Normannis in anguſtias compulſi, anno milleſimo centeſimo decimo quarto Legatos ad Paſchalem Papam miſere, rogaruntque *ut gregi commiſſo, ſicut Paſtor bonus, ſubvenire dignaretur. Neceſſitate enim Dominus Papa*, cogente ſcilicet, *eis præcepit, ut pacem*

Digitized by Google

cem civitati, prout melius poſſent, facerent, & pauperibus ſubvenirent, ne Petrus SEC. XII.
Apoſtolus civitatem acquiſitam occaſione iſta perderet: quidquid autem de pacis conſilio inveniſſent, ipſi remitterent, inquit Falco Beneventanus in Chronico. Landulphus Archiepiſcopus Beneventanus unus ex illis Legatis, Beneventum rediens, non quæ erant pacis, ſed quæ belli operatus eſt, nec enim pacem cum Normannis compoſuit, ſed civile acerrimum bellum conflavit, & Landulphum Comeſtabilem eidem civitati ab eodem Paſchali Pontifice præfectum in ordinem redigere, ſeque magiſtratu abdicare coegit. Quare Pontifex collecto, eodem anno MCXIV, apud Cyperanum, ad fluvii Liris ripam poſitum, Concilio, Landulphum Archiepiſcopum Beneventanum ſe purgare non valentem dignitate depoſuit, ut ſcribit Petrus Diaconus lib 4. cap. 51. Ibidem Landulphum de Græca Comeſtabulum, Benevento expulſum, ad Concilium venientem, ſpeciali honore ſuſcepit. In eodem Concilio auditæ ſunt querelæ Archiepiſcopi Coſentini adverſus Rogerium Siciliæ Comitem, quod ab eo Archiepiſcopatu dejectus, coactus fuiſſet Monachus fieri Caſſinenſis; juſſuſque eſt cucullum deponere & liber abire. Denique in eodem Concilio *Apoſtolicus Guillelmum Ducem Apuliæ & Calabriæ conſtituit*, ut legitur apud Petrum Diaconum laudatum, vel ut apud Falconem, *Apoſtolicus Ducatum Italiæ, Calabriæ & Siciliæ Duci præfato* (nempe Willelmo) *conceſſit*. Ad quæ verba Peregrinius in Notis obſervat, *Italiæ* vocabulo, a Falcone, *Apuliam* ſolummodo demonſtrari, quem loquendi modum uſitatum fuiſſe, variis Falconis locis probat. Willelmus iſte filius erat Rogerii Apuliæ & Calabriæ Ducis, ac Roberti Guiſcardi nepos, qui eorumdem Ducatuum Dux conſtitutus eſt à Paſchali Papa in hoc Concilio apud Cyperanum, cui ille poſtea fidei ſacramentum præſtitit, ut narrat Petrus Diaconus loco laudato.

LXXVI. *Piſanos ad expugnationem inſularum Balearium contra Saracenos excitat.*

Eodem tempore Paſchalis Pontifex ſeriò perpendens mala, quibus Chriſtiani affligebantur à pyratis Saracenis, qui Baleares & Ebuſum inſulas occupabant, Piſanos adegit, ut illuc arma converterent, iiſque Raimundus Berengarii hujus nominis III Barcinonæ & Provinciæ Comes ſe adjunxit, qui in Majoricam inſulam excenſionem fecit, ac præcipuum oppidum oppugnavit. Verùm cum accepiſſet Mauros ſeu Saracenos cum ingenti exercitu Barcinonam veniſſe, obſidionem ſoluit, & ad Barcinonæ auxilium properavit, tantamque barbarorum ſtragem edidit, quanta maxima aliàs facta fuiſſet. Deinde Majoricam rediit, eamque aggreſſus eſt. Piſani optatum iter contra Majoricam ſuſcepêre cum Petro Piſanorum Epiſcopo, atque cum Boſone Cardinali Romanæ ſedis Legato. Sed antequam Majoricam aggrederentur, priùs ad inſulam Ebuſum, ab Hiſpanis hodie *Yvicam* appellatam, applicuerunt, quæ capta eſt anno MCXIV in feſto ſancti Laurentii, & in feſto ſancti Bartholomæi Apoſtoli ad

SEC. XII. inſulam Majoricam applicuerunt, ut ſcribit antiquus Chronographus Piſanus apud Ughellum in Appendice ad Tomum 3. Italiæ Sacræ, qui Chronographus deſcribit poſtea, quæ tam autumno, quam hyeme anni Chriſti MCXV, quo Majorica urbs capta, ab exercitu Chriſtiano geſta ſunt. *Capta*, inquit, *ibi Regis Mortade ſorore cum filiis & filiabus & nepotibus, & cum maxima copia auri, argenti atque palliorum. Sed quoniam ipſa in captivos, eis teſtantibus, omnemque Chriſtianum illuc pervenientem miſericordiſſima fuerat, cum ſua progenie eſt reddita libertati. Factumque eſt ut in ipſa inſula Majorica remanente filia ſua, Regina cum fratre ſuoque filiolo cum Piſano exercitu Piſam ſponte venerit, ibique abrenuncians paganiſmo Chriſtianum nomen cum ſuo parvulo filio ſuſcepit.* Addit poſt a hujus Reginæ filium ſacro baptiſmate initiatum in patriam remiſſum, ut ibi regnaret. Cum hoc Chronographo egregie convenit Laurentius Veronenſis, Petri tunc Epiſcopi Piſani Diaconus, qui apud Ughellum ibidem in fine ſui Poëmatis, ait:

Et facta præda muri ſternuntur & ædes.
.....Paſcha celebratur, Barales de nexibus exit.
ſoror hæc erat Mortadæ Regis.
Cujus dat nato Piſana potentia regnum.
Denique victores felici claſſe parata
Ad ſuas quique meat, hos & de littore ſpectans,
Et miranda canunt Chriſti Magnalia gentes.
Piſanam tandem Burabe (Rex Maurus) *traductus in urbem*
Præbuit Italiæ ſe ſe ſpectabile monſtrum.

Sed cum nulla in eam inſulam Chriſtiana colonia miſſa ſit, religio Chriſtiana ibidem paulò poſt extincta & Majoricani ad infidelitatem & rapinas rediêre. Illud etiam bellum narrat Diagus lib. 2. Hiſt. Comitum Barcinonenſium cap. 88. & ſeqq. Denique Pandulphus Piſanus Auctor Vitæ Paſchalis II hæc ſcribit: *Quid egregia Piſanorum induſtria, & admirabilis pertinacia per eumdem dominum Papam Balearibus inſulis Eſiſa & Majorica contulerit, quem apparatum, quas copias ſupplementumque, quemve Legatum ipſi habuerint........ quomodo etiam evulſis captivis, direptis ſpoliis, ſubverſis urbibus victores redierint, quia digno volumine comprehendere diſpoſui, ſuo loco & ſuo tempori diſtuli.* Verum vel is Auctor Hiſtoriam illam poſtea non elaboravit, vel ea ad nos non pervenit.

LXXVII. *Concilium Troiæ congregat.* Anno milleſimo centeſimo decimo quinto Paſchalis Papa, menſe Auguſto in Apuliam profectus, Troiæ Concilium celebravit, cui interfuerunt omnes ferè Apuliæ Proceres, Archiepiſcopi & Epiſcopi, in quo inter cetera *Treuga Dei ſtatuta eſt. Adeo quod Comes Jordanus, & Comes de Loritello & alii Barones Apuliæ ſacramento impræſentiarum firmaverunt Treugam Dei extunc per ſpatium annorum trium fore tenendam,* inquit Falco

eo Beneventanus in Chronico. Ex quo & intelligimus Treugam Dei, ſeu pacem inter privatos homines & communitates, de qua in Alexandro II locuti ſumus, à ſacris Conciliis approbatum fuiſſe. Finito Concilio Papa Beneventum tertio die intrante menſis Septembris reverſus eſt, deinde Romam rediit VII Kalendas Octobris ex eodem Falcone. SEC. XII.

Paſchalis Pontifex Troiæ exiſtens ſcripſit ad Guidonem Archiepiſcopum Viennenſem, Legatum ſuum ſuper controverſia Eccleſiarum Veſontionenſium ſancti Joannis & ſancti Stephani, quæ utraque ſe cathedralem jactabat, cum Epiſcoporum ſedes diutius quidem in S. Joannis, nonnunquam verò in S. Stephani Eccleſia fuiſſet, eumque reprehendit, quod S. Stephani Clericorum teſtimonium in Eccleſiæ ſuæ cauſa admittere noluerit, in Concilio ſcilicet Trenorcienſi, quod idem Guido Legatus non multo ante celebrarat. Ea controverſia jam ab anno MCX agitabatur coram Pachali Papa, ut conſtat ex ejuſdem Pontificis Epiſtola ad Guillelmum Archiepiſcopum Biſuntinum, qua ei mandat, ut inter Canonicos earum Eccleſiarum obortas controverſias ſuo judicio dirimat. Sed cum eas componere non potuiſſet Guillelmus, ejus cognitionem idem Pontifex commiſit Guidoni Viennenſi, qui Pontificis mandato paruit, & Trenorcienſe Concilium huic diſceptandæ cauſæ anno MCXV convocavit, ſed cum in eo multos teſtes reprobaſſet, tanquam minime idoneos, S. Stephani Clericorum teſtimonium admittere in Eccleſiæ ſuæ cauſa noluit. Quod factum reprehendit Pontifex laudata ad Guidonem Epiſtola *Troiæ VI Kal. Septembr. indict. VIII* data, in qua ait: *Ceſſet jam malitia Zelus & doloſitatis cavillatio: ut prædictarum Eccleſiarum negotium juxta literarum tenorem omnimodis peragatur. Alioquin ad p æſentiam noſtram, parati prorſus & inſtructi proximo Quadrageſimalis C n-cilii tempore revertantur.* Fecit autem Pontifex quod minatus erat, & evocatam ad ſe cauſam in Lateranenſi Concilio anno milleſimo centeſimo decimo ſexto judicavit, ut conſtat ex ejus literis datis *fratribus & filiis, ſuffraganeis, Clero & populo Biſontinæ Eccleſiæ*, quas refert Chifletius in Hiſtoria Trenorcienſi, quibus Eccleſiæ S. Stephani adjudicatur primatus. Hoc Paſchalis judicium Guido, Pontifex dictus ſub nomine Calliſti II, reſcidit tanquam ſubreptitium, & decretum Trenorcienſis Concilii confirmavit conſtitutione quam refert idem Chiffletius, qua primatus adjudicatur Eccleſiæ S. Joannis. Ceterum controverſia illa duravit uſque ad Pontificatum Innocentii IV, ut ibidem videbitur.

LXXVIII. *Dirimit controverſiam Canonicorum Biſuntinenſium.*

Anno milleſimo centeſimo decimo ſexto Laterani Concilium habuit Paſchalis Papa, quod *pridie Nonas Martii*, ſecunda feria tertiæ hebdomadæ Quadrageſimæ inchoatum, ſequenti ſabbato, *V Idus Martii* concluſum eſt. In eo, ut habet Urſpergenſis Abbas in Chronico, Pontifex retulit ſe privilegium Inveſtiturarum Henrico Imperatori per vim

LXXIX. *Inveſtituras in Concilio Lateranenſi damnat.*

SEC. XII. conceſſiſſe, & ut multa mala ab Eccleſia averteret; ſed ſe illud condemnare ſub perpetuo anathemate, & rogare omnes ut idem faciant. *Tunc ab univerſis acclamatum eſt, Fiat, fiat*, inquit idem Urſpergenſis. In eodem Concilio retractatam eſſe cauſam Veſontionenſis Eccleſiæ, de qua numero ſuperiori egimus, conſtat ex Paſchalis II literis nono Kalendas Aprilis, indictione IX, die XXIV Martii, quibuſdam diebus poſt Concilium datis apud Chifflentium in Probationibus Hiſtoriæ Trenorcienſis pag. 375. Tandem in eo Concilio actum eſt de cauſa Groſulani, qui ex Epiſcopatu Savonenſi ad Mediolanenſem tranſlatus, huncque relinquere coactus, reſtitui poſtulabat, & Jordanum in ejus locum ordinatum ex eo eiici. Sed Concilium ſtatuit, Groſulanum ad Epiſcopatum Savonenſem redire debere, quæ pluribus narrat Puricellus in Monumentis Baſilicæ Ambroſianæ, ubi notat Groſulanum poſt Concilium iſtud Lateranenſe toto vitæ ſuæ tempore Romæ remanſiſſe, ibique mortuum ac ſepultum eſſe.

LXXX. *Landulphum in Archiepiſcopatum Beneventanum reſtituit.* Baronius ſuſpicatur Paſchalem Papam in hoc Concilio Lateranenſi, in priſtinum gradum reſtituiſſe Landulphum, quem ex ſuperius dictis, Archiepiſcopatu Beneventano depoſuerat, ſed Falco Beneventanus in Chronico à Baronio laudatus, contrarium plane indicat, cum Landulphum menſe Auguſto dignitatem recuperaſſe prodat, & Concilium Lateranenſe menſe Martio inceptum & abſolutum fuerit. Falco enim poſtquam narravit ſeditionem, quæ Romæ excitata eſt, quæque Paſchalem coegit Româ exire, ſubdit: *Diebus autem non multis elapſis, Apoſtolicus ipſe ſeditionem illam placari & minui aſpiciens, conſilio accepto, militibus collectis, Romam ingreſſus eſt; deinde palatium Lateranenſe ingreditur, ibique Miſſarum ſolemnia decantavit. Cum autem ipſe Urbem ingreſſus fuiſſet, Romanorum cœtus, qui ei rebellis extiterat, fere ad ejus imperium & voluntatem converſus eſt; ſicque Apoſtolicus ipſe tranquillitate inventa Romam ſecurus habitavit. His taliter actis prædictus Apoſtolicus Landulphum, quem depoſuerat, undecimo die intrante menſis Auguſti redintegravit ad Archiepiſcopatum*, ſcilicet Beneventanum. Seditionem autem illam anno MCXVI contigiſſe probat Annotator Baronii ad annum 1115. num. 1. ex eodem Falcone, & ex Auctore Vitæ Paſchalis II, ideoque licet eodem anno MCXVI Landulphus in Archiepiſcopatum Beneventanum reſtitutus ſit, id tamen ex dictis contigit poſt Lateranenſe Concilium.

LXXXI. *B. Oldegarium cogit ad acceptandum Epiſcopatum Barcinonenſem.* Cum Raymundus Guillelmus Barcinonenſis Epiſcopus in expeditione Majoricana contra Saracenos, de qua mox egimus, & ad quam jubente Paſchali II profectus erat, occiſus fuiſſet, Clerus & populus Barcinonenſis, curante Raymundo Barcinonenſi Comite, beatum Oldegarium, antea Præpoſitum Eccleſiæ Barcinonenſis, & tunc Canonicorum Regularium monaſterii ſancti Rufi juxta Avenionem ſiti Abbatem, in demor-

tui

tui locum ſubrogarunt: quod ubi ille factum cognovit, ut erat ſingulari vir humilitate, properè in Provinciam ad ſuum monaſterium navigavit. Id cum accepiſſet Paſchalis Papa, die X Kalendarum Junii, Indictione IX, Incarnationis Dominicæ anno MCXVI ſcripſit ad Oldegarium Epiſtolam, in qua ait, ſe à Canonicis Barcinonenſis Eccleſæ accepiſſe, cum Cleri & populi deſideriis concurrentibus Epiſcopum Barcinonenſem electum fuiſſe, ipſumque eo cognito in ſuam diffugientem Abbatiam, omnium expectationes feſelliſſe, ita ut Spiritui ſancto reſiſtere videatur. Quare ſe illum à regimine monaſterii ſancti Rufi abſolvere, eique præcipere, ut ad præfatam Eccleſiam Barcinonenſem accedat: *Quod ſi, quod abſit*, ſubdit Paſchalis, *huic noſtræ præceptionis pagina obedientiam impertiri renueris, venerabili fratri noſtro Boſono S. R. E. Presbytero Cardinali, quem in Hiſpaniæ partibus Legatum dirigimus Apoſtolicum, per Apoſtolica ſcripta præcipientes mandamus, quatenus te (ut Barcinonenſis Eccleſia præfata, ad quam te electum dignoſcimus, gubernacula ſumas) monitione præmiſſa, appellatione remota, nullisve literis à ſede Apoſtolica impetratis, veritati & rationi præjudicantibus, per cenſuram Eccleſiaſticam, donec pareas, cogere non deſiſtat.* Eas literas Tamayus in Hiſpanico Martyrologio eruit ex codice MS. pervetuſto. De B. Oldegario, qui poſtea Tarraconenſis Archiepiſcopus à Gelaſio II & Apoſtolicæ Sedis legatus à Calliſto II dictus eſt, infra ſermo redibit. SEC. XII.

Anno milleſimo centeſimo decimo ſeptimo & quidem ineunte, Henricus Imperator congregato antea exercitu, Romam adventavit; quod audiens Paſchalis Pontifex Beneventum ſe recepit. Romam ingreſſus eſt Henricus magno apparatu, nullo tamen Epiſcopo, aut Catholico ei occurrente; quin imò cum in Baſilica Sancti Petri coronari petiiſſet, reſponſum eſt, id Pontifice abſente, fieri non poſſe; magnaque inſuper animi libertate, exprobrata ſunt ei in faciem ab Eccleſia quæ Romæ erat, ipſius ſacrilegia & rapinæ. Quapropter Henricus *accito Mauritio Bracarenſi Archiepiſcopo, qui ob ſuperbam levitatem Curialis effectus, per biennium extra Eccleſiam propriam, opulentiſſimo cultu & Regio, hac & illac diſſolutè vagabatur, ante corpus beati Gregorii coronari ſe fecit, ſicque ab Urbe comitatus abſceſſit*, inquit Pandulphus in Vita Paſchalis Papæ. Mauritium tamen, vulgò *Burdinum* appellatum, tanti Paſchalis Papa fecit, ut cum Henricus Imperator Romam venit anno 1117. infenſo erga ſe animo, eumdem *ſuper tractanda pace Legatum* ad eum miſerit, ut inquit Gelaſius II, Paſchalis ſucceſſor in literis anno MCXVIII Caietæ *ad clerum & plebem Romanam* datis Tomo X Concil. pag. 818. recitatis. Sed ipſe à Papa deficiens Henricum Imperatorem coronavit. Neque enim alia de cauſa delectus ad id facinus Burdinus, quam quia Romani Pontifices vices obtinebat apud Auguſtum, pacis ac concordiæ interpres. Alioquin, LXXXII. *Henrico Imp. Romam veniente, Paſchalis Beneventum pergit.*

SEC. XII. inquit Baluzius in Vita Burdini, quam lib. 3. Miſcellaneorum ex variis Antiquis collegit, num. 12. cur non potius Germani cujuſpiam Epiſcopi miniſterio Henricus Imperator uſus fuiſſet?

LXXXIII. *Burdinum in Concilio Beneventano excommunicat.* Ceterum hanc Henrici coronationem à Burdino peractam ante menſem Aprilem anni milleſimi centeſimi decimi ſeptimi, ex eo conſtat, quod eodem menſe Aprili Paſchalis Pontifex Beneventi Concilium celebrarit, in quo Burdinum excommunicavit: *Anno MCXVII dominicæ Incarnationis, & XVIII Pontificatûs Domini Paſchalis, menſe Aprili, ipſe Papa Synodum Beneventi celebravit*, inquit Falco Beneventanus in Chronico. In eo autem Concilio Paſchalem adverſus Burdinum uti proditorem & perfugam incanduiſſe, ipſumque publicè eam ob cauſam excommunicaſſe, aſſerit Gelaſius II in Epiſtola ad Gallos, quæ prima eſt inter ejus Epiſtolas, data Caietæ anno MCXVIII. *Ille* (nempe Henricus) *ſtatim, die videlicet poſt electionem noſtram quadrageſimo quarto Mauricium Bracarenſem Epiſcopum, anno præterito à domino prædeceſſore noſtro Paſchali Papa in Concilio Beneventi excommunicatum, in matris Eccleſiæ gremium ingeſſit.* Ex aliis autem literis ejuſdem Gelaſii ad Bernardum Toletanum Epiſcopum, Hiſpaniæ primatem, quæ extant eodem Tomo Concil. diſcimus non ſolum excommunicatum in ea Synodo Beneventana fuiſſe Burdinum, ſed etiam Paſchalem Bernardo Archiepiſcopo Toletano mandaſſe, ut alium in locum Burdini eligendum curaret, ipſumque excommunicatum fuiſſe, ceteris Hiſpaniarum Prælatis ſignificaret. De Burdino, ſub Gregorii VIII nomine poſtea Antipapa, in Gelaſio II ſermo redibit.

LXXXIV. *Cantuarienſis Eccleſ. privilegia confirmat.* Eodem anno milleſimo centeſimo decimo ſeptimo directa eſt à Rege & Epiſcopis Angliæ magni ponderis legatio Radulphi Archiepiſcopi Cantuarienſis & Hereberti Epiſcopi Norwicenſis ad Paſchalem Papam, occaſione permotæ ibidem quæſtionis ob Legatos Apoſtolicæ ſedis, ſua, non quæ ſunt Jeſu Chriſti quærentes; adeo ut Henricus Rex & Epiſcopi Angliæ provocandum putaverint ad antiquum privilegium S. Gregorii Papæ, quo Archiepiſcopis Cantuarienſibus indulſit fungi legatione Sedis Apoſtolicæ, ob idque dicerent haud alium in Angliam mittendum eſſe Legatum. Iidem Anglorum Legati advenientes Romam, non ſolum ibi non invenerunt Paſchalem, qui ſeceſſerat Beneventum, ſed nec ad eum accedere potuerunt, quod Imperator vias undique obſediſſet. Quapropter rem per internuncios agentes, literas ab eodem Pontifice acceperunt, Epiſcopis Angliæ & Henrico Regi directas, datasque *Beneventi Nono Kalend. Aprilis*, quibus declaravit, velle ſe in eo ſtatu Eccleſiam eſſe Cantuarienſem, ut authentica ejus privilegia, quæ à ſancto Gregorio per ſanctum Auguſtinum ſuſcepiſſet, & quibus ſanctus Anſelmus nuper defunctus ejuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopus jure ac poſſeſſione

Digitized by Google

poſſeſſione legitima potitus fuerat, juxta canonum ſanctiones, nullis perturbationibus violarentur. Anno MCXVI Anſelmus Sancti Anſelmi nuper Archiepiſcopi Cantuarienſis nepos, Legatus in Angliam directus fuerat, Henrico Rege tunc in Normannia exiſtente. Hic cum legationem ſuam, Rege impediente, exercere non poſſet, & Rotomagi morari cogeretur, Regem rogavit, ut ſibi ſaltem liceret, Petri denarios Romæ pendi ſolitos, per inſulam colligere: *Memoratus Anſelmus*, inquit Eadmerus lib. 5. *eò uſque morabatur Rotomagi cum Rege, pecuniam quæ B. Petro de Anglia quotannis pendi ſolet, Romam reverſurus cupiens ſecum habere. Ut autem ipſe in Angliam pro exercenda legatione ſibi injuncta tranſiret, Rex, ut diximus, conſentire nolebat, ratione quam prælibavimus, & aliis non minus rationalibus uſus.* Factam tamen denariorum collectionem, illique pecuniam conſignatam, dubitandum non videtur, ſed incertum, inquit Alfordus in Annalibus Anglo-Saxonicis ad annum 1117. num. 9. an ad illam colligendam mare trajecerit Anſelmus Legatus. *SEC. XII.*

LXXXV. *S. Petrum Anagniæ Epiſc. canonizat.*

Paſchali II ſedente, anno Pontificatûs ejus ſexto, Chriſti milleſimo centeſimo quinto, die tertia menſis Auguſti, ex hac vita migravit Sanctus Petrus Anagniæ Epiſcopus, cujus res præclare geſtas ſcripſit Sanctus Bruno Signienſis Epiſcopus. Petrum virtutibus inſignem, & miraculis clarum, anno decimo Pontificatûs, Chriſti milleſimo centeſimo nono, ſecundo Nonas Junii Paſchalis Pontifex inter Sanctos retulit, ut conſtat ex diplomate ab eo dato *Signiæ ſecundo nonas Junii, Pontificatûs noſtri anno decimo*, in quo ait: *conſiderantes propterea ſtrenue probataque vitæ merita, quibus vir ſanctus Petrus, quondam Anagniæ Epiſcopus, de regula Monachorum aſſumptus, in paſtorali officio purè, ſimpliciter, ſolerti vigilantia, & exemplo Deo deſervivit: admirantes etiam miraculorum inſignia, quibus ſanctum ſuum ante & poſt obitum Deus decoravit, prout per Brunonem Epiſcopum Signienſem fideliter annotatur, & uſque ad noſtra tempora decorare non deſinit: auctoritate præſentium vobis licere volumus & mandamus, quatenus tertio Nonas Auguſti, diem natalem ejuſdem Confeſſoris & Præſulis memorandi, ſanctorum catalogo congrue celebrem recolatis*, &c. Inſcriptum eſt diploma: *Venerabilibus fratribus Epiſcopis Anagniæ & aliis per Campaniam conſtitutis.* Nomen ejus Martyrologio Romano adſcriptum eſt ad diem tertium menſis Auguſti.

LXXXVI. *Naturæ debitum ſolvit.*

Paſchalis Pontifex, celebrato anno MCXVII, menſe Aprili, Beneventi Concilio, de quo ſuperius actum eſt, venit Anagniam, ubi ægrotavit; ſed eo morbo liberatus *venit in Praneſte, & B. Agapiti Eccleſiam ibidem dedicavit. Nativitatis domini Vigilias Romæ* celebravit, tandemque *carnis debitum ſolvit XV Kalendas Februarii*, inquit Pandulphus Piſanus in ejus Vita; ſed legendum *XII Kalendas Februarii*, quo

SEC. XII. quo die Paſchalem II Vita functum rectè ſcripſère Petrus Diaconus lib. 4. cap. 66. & Chronographus Malleacenſis. Hanc emendationem certam reddit ipſemet Pandulphus, qui narrata ejus morte ait: *In ſede propria, in Patriarchio, in dextro latere templi, in mauſoleo puriſſimi marmoris mirifico opere ſculpto XI Kalendas Februarii collocatus*; indicat enim Paſchalem II die præcedenti, nempe XII Kalendas Februarii è vivis abiiſſe, ſequentique die terræ mandatum. Hinc Falco Beneventanus in Chronico diem mortis cum die ſepulturæ confundens, ſcribit: *Paſchalis Papa obiit XI Kal. Februarii.* Id confirmatur ex eodem Pandulpho, qui ſubdit, poſt Paſchalis II mortem Epiſcopatum ceſſaſſe *diebus tribus*; cum itaque, ex infra dicendis, Gelaſius II ejus ſucceſſor electus ſit, die XXV Januarii ejuſdem anni MCXVIII, Paſchalis obierat die XXI ejuſdem menſis, ideoque ſedit annos XVIII, menſes V, dies VII, ſi dies emortualis excludatur, ut habent Auctor Magni Chronici Belgici ex Bernardo Guidonis, Joannes Ceccanus in Chronico Foſſæ novæ apud Ughellum Tomo I Italiæ Sacræ, Martinus Polonus in Chronico, Wernerus in Faſciculo Temporum, & duo ex Catalogis Criticę Baronianæ præfixis; vel dies VIII, ſi dies emortualis includatur, ut in uno ex iiſdem Catalogis dicitur; ordinatus enim fuerat die XIV menſis Auguſti anni MXCIX.

LXXXVII. *Ejus ſepultura.* Joannes Diaconus Junior, Baſilicæ Salvatoris Patriarchii Lateranenſis Canonicus in libello ſuo de Eccleſia Lateranenſi, à Mabillonio Tomo 2. Muſei Italici vulgato, refert retrò ſub abſida eſſe ſepulturas Apoſtolicorum Leonis Papę V & Agapiti Papæ II, & poſtea ſubdit: *Inde per directum ad dextram jacet Paſchalis Papa II, qui ſalubri providentia ac ſtudio renovavit ordinem canonicum in iſta Eccleſia.* Joannes iſte Diaconus Junior libellum ſuum Alexandro III Papæ dicavit, fatetur tamen in Epiſtola dedicatoria libellum illum antiquum eſſe, ſeque tantum addidiſſe, quæ vel propriis oculis vidit, vel ab anteceſſoribus veridica relatione cognovit. Sed poſt illud tempus libellum illum fuiſſe interpolatum oſtendit Annotator Baronii ad annum 1118. num. 3. Verum cum ex dictis in Sergio III Joannes Diaconus teſtis oculatus fuerit eorum quæ refert, exiſtimo libellum illum à Joanne Diacono primitùs ſcriptum eſſe, & ab aliis poſtea ſub ejuſdem Joannis nomine continuatum, cum pluribus in locis Auctor referat, quæ propriis oculis vidiſſe tradit, quæ tamen videre non potuiſſet, ſi libellum ſuum uſque ad Alexandrum III continuaſſet. Dicendum ergo, vel libellum illum editum fuiſſe à diverſis Auctoribus, vel eumdem Auctorem loqui in perſona aliorum, ſicut de Abbate Urſpergenſi, loquentes de Guiberti Papæ morte, jam obſervavimus.

GELA-

Digitized by Google

GELASIUS II *Pontif. CLXI.*

Anno Domini MCXVIII.

I. *Gelaſius II eligitur Pontif. Rom.*

PAſchali II Papa, die XXI Januarii anni milleſimi centeſimi decimi octavi defuncto, *ceſſavit Epiſcopatus dies III.* inquit Pandulphus Piſanus in fine Vitæ ejuſdem Paſchalis; ideoque Gelaſius hujus etiam nominis II, natione Campanus, antea dictus Joannes Cajetanus, S.R.E. Archidiaconus, eodem anno, die vigeſima quinta ejuſdem menſis Januarii electus eſt in Romanum Pontificem. Ejus Vitam ſcripſit Pandulphus familiaris ejus, quam Conſtantinus Abbas anno 1638. Romæ cum prolixis commentariis edidit, & nuper Daniel Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico integram etiam exhibuit. Ex ea diſcimus Joannem, patria Cajetanum, ex patre Creſcentio, nobili genere natum, ingenuèque à teneris annis educatum, in monaſterio deinde Caſſinenſi, ſub Oderiſio Abbate ſanctiſſimo viro, ibidem monachalem veſtem aſſumpſiſſe, ibidemque multo tempore religioſiſſime vixiſſe. Urbanus autem ſecundus, cognita hominis virtute, quæ longe lateque ex monaſterio Caſſinenſi percrebuerat, eum ad ſe accerſitum, S. R. Eccleſiæ Diaconum Cardinalem, & Apoſtolicæ Sedis Cancellarium ordinavit. Falluntur autem tam Onuphrius Panvinius, quam Ciaconius, & alii poſt eos, qui ſcribunt, eum ab Urbano II dictum fuiſſe Cardinalem S. Mariæ in Coſmedin, hæc enim diaconia ipſi collata eſt à Paſchali II, ut diſertè ſcribit Pandulphus in ejus Vita: *Diaconiam Romæ*, inquit, *quam S. Mariam in Coſmedin vulgariter nuncupant, ſibi Cardinali Diacono à D. Paſchali conceſſam*, &c. Papa autem Paſchali II obeunte, omnium Cardinalium conſenſu, Cleri & populi voce ac votis expetitus, invitus ac renitens, in Apoſtolica ſede locatus eſt, Gelaſiuſque II appellatus.

II. *A ſchiſmaticis capitur, ſed à Catholicis liberatur.*

Gelaſii electionem cum audiſſet Centius Frajapane, accinctus gladio ſine mora accurrit ad monaſterium, quod *Palladium* dicebatur, in quo ea peracta erat, & valvas ac fores confringens, Eccleſiam furibundus introiit: *inde cuſtode remoto Papam per gulam accepit, diſtraxit, pugnis, calcibusque percuſſit, & tanquam brutum animal intra limen Eccleſiæ acriter calcaribus cruentavit; & latro tantum dominum per capillos & brachia, Jeſu bono interim dormiente, detraxit, ad domum uſque deduxit, inibi catenavit & clauſit. Tunc præfati Epiſcopi, Cardinales omnes ac Clerici, & multi de populo, qui convenerant, ab apparitoribus Centii modo ſimili vinciuntur, de caballis ac mulis capite verſo præcipitantur, exſpoliantur, & inauditis undique miſeriis affliguntur, donec aliqui ſemivivi ad domum tandem propriam remearunt*, inquit Pandulphus laudatus,

SEC. XII. laudatus, qui poſtea ſubdit, Pontificem accurſu Procerum ac populi è manibus inimicorum liberatum eſſe.

III. *Coronatur & in Lateranum procedit.*

Quibus narratis pergit Pandulphus: *Tunc ſanctus Papa levatur, niveum aſcendit caballum, coronatur, & tota civitas coronatur cum eo; per ſacram viam gradiens, Lateranum aſcendit, bannis & inſignibus aliis eum præcedentibus pariter, atque juxta Romanum ritum moremque ſequentibus. Sedit itaque ſicut videbatur, in pace: frequentabant eum Comites & Barones, & qui pro reſponſis aliquibus veniebant, recipiebantur benigne, & donec ſinito negotio pro quo cuncti convenerant accepta benedictione redirent, tanquam à patre filii benignè per omnia tractabantur.* Et paulo poſt: *Omnibus igitur undique congregatis, conferebatur ab omnibus, quando certis temporibus Papa & promoveri pariter & conſecrari deberet: equidem Diaconus, non Presbyter erat.*

IV. *Adveniente Imp. Caietam fugit.*

Jam itaque ſecura tranquillitas videbatur, cum ex improviſo, antequam Gelaſius conſecraretur Pontifex, allatum intempeſta nocte nuncium de adventu Henrici Imperatoris ad porticum ſancti Petri, quæ ab ejus fautoribus detinebatur; eumdem Pontificem, jam pene ſenio & infirmitate confectum compulit aufugere cum ſuis, & per Tiberim delabi in mare. diem adventus Henrici Imp. notavit Falco Beneventanus in Chronico, ſecundum nempe menſis Martii: *Rex præfatus Henricus,* inquit, *inſtinctis inſidiis, noctis ſilentio Romam ingreditur, menſis Martii ſecundo die ingrediente. Apoſtolicus itaque Regis ipſius adventum ſic latenter deprehendens, reminiſcens qualiter Rex ipſe dominum Papam Paſchalem ejus prædeceſſorem, & Cardinales fraude & dolo cepiſſet, abſque mora Cardinalibus convocatis fluvium Tiberis ingreſſus eſt. Deinde proſperis ventis mare ſulcantes pervenerunt Calenum*, ſeu potius Cajetam patriam ſuam, quò, juxta Pandulphi teſtimonium Gelaſius appulit; Calenum enim nec portum habet, nec in mari poſitum eſt.

V. *à Cardinali de Alatro à Germanorum manibus liberatur*

Hic porrò prætermittenda non eſt inſignis pietas Cardinalis de Alatro in Summum Pontificem Gelaſium II, cum enim aduectis ad portum Romanum, haud facultas daretur ulterius progredi ob ſæviſſimam maris & aëris tempeſtatem, nec jam in portu conſiſtere poſſent, ob ſupervenientium Germanorum inſultationem, tela venenata jacientium, & omnia dira minitantium, quos ſola nox, & ira fluminis interpoſiti à captione Pontificis repellebant, nec jam quid conſilii caperetur, eſſet: tunc *Hugo de Alatro* Presbyter Cardinalis Tituli SS. Apoſtolorum, ipſius Pandulphi, qui hæc deſcripſit, & omnibus præſens extitit, avunculus, immenſa pietate, ubique & ſemper laudibus celebranda, ipſum Gelaſium Pontificem in collum ſuum ſuſcipiens, ad caſtrum ſancti Pauli Ardeam ſic de nocte portavit. Recedentibus verò Germanis, rurſum Pontifex mare ingreſſus, incolumis pervenit Cajetam.

VI. *Conſecratur Caietæ.*

Rex autem Apoſtolici egreſſum cognoſcens, pergit Falco Beneventanus, *ei*

Digitized by Google

ei apud Calenum (legendum Cajetam) *delegavit, quatenus Vrbem reverteretur, quoniam ad ejus conſecrationem libentiſſimè intereſſe & corroborare deſideraret. Pontifex autem Gelaſius nequitiam ejus & perfidiæ telum longe lateque cognoſcens, Miramur, inquit, ſuper talis tantique viri legationibus, cum ad nos venturum ſe in die Reſurrectionis nuper tranſmiſerit; Nunc verò nocturno tempore, & ante condictum tempus comperimus eum adventaſſe. Ego verò Deo annuente, conſecrationis accipiam firmitatem. Deinde electus ille Gelaſius die conſtituto, à Cardinalibus, qui cum eo exierant canonicè & ordinate conſecratus eſt apud Calenum* (lege Cajetam) *menſe Martio ſuperius nominato*; jam enim antea ſcripſerat Falco: *Erat quippe, ut retulimus, cum electus fuit Diaconus & Cancellarius, qui quidem nonniſi in canonico jejunii tempore conſtituto conſecrari poterat*, quia Presbyteratus in quatuor Temporibus conferebatur, & nullus tunc Romæ aut Papa, aut Epiſcopus aut Presbyter unica ordinatione, ut aliàs factum fuiſſe ſuperiori Tomo diximus, ſacrabatur. Sabbatum quatuor Temporum Martii anno MCXVIII incidit in diem nonam ejusdem menſis, quo ideo die Gelaſius ordinatus eſt Presbyter, dieque decima, quæ dominicalis fuit, Romanus Pontifex conſecratus *per manus Lamberti Oſtienſis, Petri Portuenſis, Vitalis Albanenſis Epiſcoporum*, ut ſcribit Pandulphum laudatus, in cujus tamen textum error irrepſit, ubi legitur; *& effectus eſt Presbyter, & in Papam Gelaſium infra Kalendas Martii conſecratus*, legendum enim, *infra octavas Idus Martii*, ſeu octonas *Idus*, ut loquitur Horatius Serm. 1. Satyra VI apud Baronii Annotatorem. Ex quibus corruit opinio Papebrocii exiſtimantis Gelaſium Cajetæ conſecratum Pontificem die XXIV Februarii, cum tamen ex Falcone laudato conſtet, eum die ſecunda Martii adhuc Romæ extitiſſe, vixque Cajetam pervenire potuiſſe ante diem ſextum Martii, ſeu die quarto poſtquam Româ fugit, ut habet Pandulphus, *& die tertio*, inquit, ſcilicet poſtquam Româ egreſſi ſunt die ſecunda Martii, ut mox probavimus, *ripæ Terracinenſi vivi vix applicuimus, & in quarta portum Cajetanum intravimus.*

VII. *Scribit ad Gallos contra Gregorium VIII Antipapam.*

Eadem circiter die decima Martii, qua Gelaſius conſecratus eſt Romanus Pontifex, Henricus Imperator ſcelera ſceleribus addens, Mauricium Bracarenſem Archiepiſcopum, *Burdinum* dictum, de quo in Paſchali II actum eſt, in Sancti Petri ſedem intruſit, & Gregorium VIII appellavit: *Nobis verò*, inquit Pandulphus, *ſic jam quomodolibet reſpirantibus, ſupervenere qui dicerent, quod Gaieta per ſuſurrum primùm ſenſeramus, Henricum illum barbarum, quemdam Mauricium nomine, Bracharenſem Epiſcopum, quaſi novum ſimulachrum in loco Papæ ſtruxiſſe: & ſic illum intruſum Papam ſuum Gregorium nominaſſe.* Id factum ſcribit Falco poſt reſponſum Pontificis, de quo ſupra; *Pontificis ipſius reſponſum*, inquit, *audiens Henricus Imperator, peſtifero invento conſilio, Archie-*

SEC. XII. *Archiepiſcopum quemdam Hiſpanum in Pontificem, & , ut ita dicam, invaſorem Eccleſiæ conſtituit & conſecravit*, & quidem die circiter decima ejuſdem menſis Martii, quod demonſtratur ex literis Gelaſii II ad Galliarum Archiepiſcopos, ceteroſque per Galliam fideles conſtitutos, quæ extant Tomo X Concil. pag. 817. quibus mandat, ut ſe contra Mauricium Bracarenſem Epiſcopum, ab Henrico Imperatore in Sancti Petri ſedem intruſum, armeut; in iis enim ait: *Ille* (ſcilicet Henricus) *ſtatim, die videlicet poſt electionem noſtram, quadrageſimo quarto Mauricium Bracarenſem Epiſcopum .... in matris Eccleſiæ gremium ingeſſit.* Cum itaque Gelaſius II die XXV menſis Januarii Pontifex dictus fuerit; perniciosum hoc ſchiſma die decima Martii inchoatum eſt, & corrupta hæc earundem literarum Gelaſii II ad Gallos ſubſcriptio: *Datum Caietæ XVII Kalendas Februarii*; eo enim die nondum Paſchalis II è vivis abierat, & ſchiſma, cujus in iis mentio menſe tantum Martio incœptum, ex quo & deducitur, legendum eſſe in iis literis: *Datum XVII Kalendas Aprilis* ſeu die XVI menſis Martii.

VIII. *B. Oldegarium Tarraconenſem Epiſc. dicit.* Raimundus III Barcinonenſis & Provinciæ Comes de Tarracona, celeberrima olim Hiſpaniæ Tarraconenſis urbe, jam à multis annis à Saracenis everſa, reſtauranda cogitans, literis anno MCXVII decimo Kalendas Februarii datis, Beato Oldegario Barcinonenſi Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus libertatem dedit, congregandi undecumque poſſet homines ad incolendam terram illam, & regendi & judicandi eos ad honorem Dei & utilitatem ipſius civitatis. Gelaſius verò II literis datis *Caietæ per manum Chryſogoni S. R. E. Cardinalis XII Kal. April. Indict. XI anno Domin. Incarnat. MCXVIII*, conſiderans prædeceſſores ſuos, præſertimque Urbanum II plurimùm laboraſſe, ad reſtitutionem inſignis olim hujus Eccleſiæ Metropolitanæ, Beatum Oldegarium Barcinonenſem Epiſcopum, ejuſdem Eccleſiæ Antiſtitem conſtituit, & pallium ei conceſſit, Metropolitani dignitate in eum collata. Tam Raimundi Comitis, quam Gelaſii II literas recitat Bollandus ad diem VI menſis Martii in Vita B. Oldegarii cap. 4.

IX. *Romam clàm redit.* Burdinus, quem ſub Gregorii VIII nomine Antipapam dictum mox vidimus, poſtridie Kalendas Junii ejuſdem anni MCXVIII, ipſo Pentecoſtes die, Henricum Imperatorem ut Papa coronavit, quem antea, anno ſcilicet MCXVII, ut Legatus Paſchalis II coronaverat, ut ſcribit Petrus Diaconus in Chronico Caſſinenſi lib. 4. cap. 64. qui & ait, Henricum poſt hæc in Liguriam rediiſſe. Gelaſius verò Papa, poſtquam Henricus Româ digreſſus eſt, in eam urbem clàm venit: *Magis peregrini, quam Domini*, inquit Pandulphus, *Romam, ſicut Deus novit intravimus. Latuit Dominus Papa, melius quam hoſpitatus eſt*

eſt in Eccleſiola quadam, quæ ſanctæ Mariæ in ſecundo cereo dicitur, inter domos illuſtrium virorum Stephani Normanni, Pandulfi fratris ejus, & Petri Latronis Corſorum; ibique de imminentibus periculis, præſertim de intruſione Burdini, cum tota ſcilicet Eccleſia diligenter conferebat. Narrat poſtea Pandulphus Gelaſium Papam, cum nimis tacite ad feſtum ſanctæ Praxedis, quod Romæ die XXI Julii celebratur, ſe ſe expoſuiſſet ad miſſam cantandam, denuò invaſum ab Henricianis, acriterque utrimque pugnatum eſſe; Henricianos deinde ab Urbe receſſiſſe, & Papam, demum intra campos Sancti Pauli Eccleſiæ adjacentes, feſſum, triſtem & ejulantem inventum eſſe & reductum, dieque altero decreviſſe ſecedendum eſſe in Galliam, & dominum Petrum Portuenſem Epiſcopum pro ſe Vicarium conſtituiſſe, Cardinalibus aliquot ei in auxilium ſociatis.

X. *Eccleſiæ Ravenn. priſtina jura reſtituit.*

Antequam Roma diſcederet Gelaſius Pontifex, Ravennatenſium, eorumque Archiepiſcopi Gualterii, qui ejus partes perpetuò ſecuti erant, voluntatem prolixe laudavit, & Archiepiſcopo reſtituit eos Epiſcopatus, quos Paſchalis II Ravennati Eccleſiæ in Synodo ad Guaſtallum anno MCVI coacta, ademerat, ut in ejus Vita diximus, ſcilicet Placentiam, Parmam, Regium, Mutinam, Bononiam, &c. *Sed cum tandem*, inquit Gelaſius in reſcripto ſuo, quod extat Tomo X Concil. pag. 818. *Divina majeſtati placitum fuit, eamdem Ravennatium Eccleſiam miſericordiæ ſuæ gratia ad unitatem & obedientiam matris ſuæ Romanæ Eccleſiæ revocavit .... concedimus tibi, tuiſque ſucceſſoribus in ejuſdem Apoſtolicæ ſedis fide atque obedientia permanentibus, Epiſcopatus Æmiliæ provinciæ, id eſt, Placentiæ, Parmæ, Regii, Mutinæ, Bononiæ, Ferrariæ, Adriæ, Comacli, Imolæ, Faventiæ, Fori Livii, Fori Pompilii, Bobii, Caſennæ, Ficoclæ.* Eidem tandem Gualterio Pallium concedit, ejuſque Eccleſiæ *dignitatem omnem, quam ante illius diviſionis tempora per Romanam Eccleſiam poſſederat*, reſtituit. Datum eſt Gelaſii reſcriptum *VII Idus Auguſti, indict. XI, anno Dominicæ Incarnationis MCXIX* Piſano, qui nobis eſt MCXVIII, anno enim MCXIX vulgari, menſe Auguſto jam mortuus erat Gelaſius II, ideoque in editione Conciliorum Labbei perperam habetur, reſcriptum datum *Kalendis Septembris, Indictione XII*, quæ inchoata eſt tantum Kalendis Septembris ejuſdem anni vulgaris eræ MCXVIII. Qua de re Rubeus, qui autographum viderat, nos dubitare non patitur.

XI. *Piſanam Eccleſ. dedicat & Metropolim facit.*

Navibus interea pluribus, & aliis pro tempore præparatis, quia per terram non poterat, nobis Beneventum jungentibus, Papa mare intravit, atque poſt dies aliquot Piſas proſpere applicuit, ſubjicit Pandulfus. Diem ejus profectionis notavit Falco Beneventanus in Chronico, diem ſcilicet ſecundam menſis Septembris: *Prædictus Papa Gelaſius*, inquit, *Gallias ivit ſecundo die menſis Septembris intrante, & Piſas applicuit.* Ibi exiſtens Ec-

SEC. XII. cleſiam Piſanam conſecravit, Metropolitanam dixit, & Corſicam inſulam ei ſubjecit. Daibertus quidem Piſanus Epiſcopus totius Inſuſulæ Corſicæ ab Urbano II Archiepiſcopus conſtitutus fuerat juxta reſcriptum ab Ughello Tomo 3. col. 429. relatum, emiſſumque *Anagniæ X Kalendas Maij, indict. XV, anno Dom. Incarnat. MXCII, Pontificatûs verò D. Urbani Papæ II anno V*, ſed nec Daibertus, nec Petrus ejus ſucceſſor ante annum MCXVIII, quo Gelaſius Papa Piſas adventavit, eo jure uſus eſt. Tunc enim juxta antiquum Eccleſiæ Piſanæ codicem MS. col. 434. apud Ughellum citatum, *Gelaſius novam Piſanorum Eccleſiam in honore glorioſiſſimæ, ſemperque triumphatricis Virginis Mariæ conſecravit .... Romanus igitur Pontifex inter Miſſarum ſolemnia ipſius dedicationis die ipſam ſanctam Piſanam Eccleſiam tam privilegio, quam ore proprio coram innumerabilibus turbis Tuſciæ in Metropolitanam confirmavit ſublimitatem.* Auctor Anonymus Piſanus antiquus apud eumdem Ughellum loco laudato, de dedicatione Eccleſiæ Piſanæ, & Metropolico jure eidem à Gelaſio II conceſſo, ait: *Piſas venit, & conſecravit majorem Eccleſiam Piſanorum, & conceſſit Archiepiſcopatum civitati Piſanæ & dedit, quia uſque tunc tantum Epiſcopus erat*, quia ſcilicet reſcriptum Urbani II executioni mandatum non fuerat. Hęc porrò dedicatio facta eſt, *Indictione XII, Kalendis Octobris*, juxta veterem codicem MS. jam laudatum.

XII. *Corſicam inſulam ei ſubjcit.* Tunc etiam Corſicam inſulam Eccleſię Piſanę ſubjectam tanquam Metropoli, & Petrum Piſanum Archiepiſcopum munia Metropolitani in ea exercuiſſe poſt Gelaſii diſceſſum, habemus ex Auctore Anonymo de Geſtis Piſanorum apud eumdem Ughellum col. 413. qui ait: *poſt deceſſum* (ſeu abitionem, aut diſceſſum) *venerabilis Papæ Gelaſii Petrus Piſanorum Archiepiſcopus cum Petro Cardinali Eccleſiæ Romanæ Legato, & cum Eccleſiæ Piſanæ Canonicis, atque cum Ildebrando Judice, & Piſanorum tunc Conſule, aliiſque Piſanis civibus in Corſicam ivit, ibique honorificè receptus, in conſpectu Cleri & populi Marſicani Maranenſem Electum & ipſius Eccleſiam conſecravit, aliorum Corſicæ Pontificum obedientiam & fidelitatem recepit anno Incarnat. Dom. MCXIX.* (more Piſano, qui nobis eſt MCXVIII). *Poſt eorum igitur honorabilem reditum velox fama Tuſciam & Longobardiam continuò replevit, reſonans Eccleſiam Piſanam Metropolitanam dignitatem aſſecutum in Corſicam iviſſe*, quod Genuenſium animos valde exaſperavit, ut inquit idem Anonymus.

XIII. *Eccleſiam S. Laurentii Genuæ dedicat.* Piſis Gelaſius Papa Genuam profectus eſt ubi ſancti Laurentii Eccleſiam dedicavit, juxta antiquam tabulam in ejuſdem cathedralis ſacrario ſervatam, ut notat Conſtantinus Cajetanus Abbas in Commentario ad Pandulphum pag. 144. ubi hanc inſcriptionem refert: *Sexto Idus Octobris, anno Dominicæ Incarnat. MCXVIII, indictione XII dedicatio Eccleſiæ beatiſſimi Laurentii, atque ſanctiſſimi Syri Januenſis Epiſcopi: quæ conſecrata fuit*

fuit à Domino Gelaſio, primo anno Epiſcopatûs ſui, compluribus Epiſcopis, cum Ottone videlicet Januenſi, &c. Refert ibidem Caietanus Gelaſii reſcriptum, in quo legitur: *Anno Dom. Incarnat. MCXIX indict. XII, ſexto Idus Octobris D. Gelaſius Papa II altare hoc & oratorium conſecravit, Pontificatûs ſui anno primo*, ubi annus ille Incarnationis, Piſanus eſt, qui conſequenter nobis eſt MCXVIII, annus enim Piſanus à die XXV Martii incipiens, eram Chriſti vulgarem novem menſibus antecedit.

XIV. *In Galliam ſe recipit.*

Pandulphus laudatus poſtquam dixit Gelaſium II Piſis aliquandiu commoratum eſſe, nulla facta mentione ejus acceſſûs ad urbem Genuenſem, ſubdit: *Mare iterum introivit & ſic ducente Domino portum ſancti Ægidii ſanus cum ſuis omnibus & incolumis attigit*, ubi erat VII Idus Novembris, ut conſtat ex ejus reſcripto ibidem dato, cujus fragmentum recitat Baronius in Addendis & Corrigendis ad annum 1118. quo Bernardo Toletano Archiepiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus Toletanæ Eccleſiæ cathedram illuſtrantibus, prædeceſſorum Urbani II & Paſchalis II veſtigiis inhærens, totius Hiſpaniæ Primatum confirmat; datum enim illud eſt, *apud ſanctum Ægidium per manum Chryſogoni S. R. E. Diaconi Cardinalis VII Idus Novembris, Indictione XII, anno Dominicæ Incarnationis MCXIX* Piſano.

XV. *Summa charitate à Gallis excipitur.*

Inde Magalonam, civitatem nunc exciſam, cui Mons-peſſulanus ſucceſſit, venit Gelaſius Pontifex, ubi Sugerius à Ludovico VI Francorum Rege miſſus eum convenit, ut ipſemet Sugerius narrat in Vita ejuſdem Regis, in qua tradit, Miſſos Ludovici Regis Pontificis extrema inopiâ laboranti primitias regni obtuliſſe, ab eo verò Apoſtolica benedictione donatos fuiſſe. Pandulphus in ejus Vita ait, occurriſſe ei ad ſanctum Ægidium omnis generis homines Eccleſiaſticos & laicos, qui quæque neceſſaria ei liberaliſſimè providerunt. Denique Falco ejuſdem temporis Auctor ſæpius laudatus, in Beneventano Chronico teſtatur, ingenti ſtudio Francos ad eum confluxiſſe, atque ex ſpontaneis fidelium oblationibus, ſuas domos evacuantium, ut exuli Pontifici ſubvenirent, ingentem vim argenti & auri fuiſſe collectam.

XVI. *Ægrotat & poſtea Cluniacum pergit.*

Gelaſium Papam Mergurii, quod oppidum eſt maritimum Occitaniæ inter Magalonam & Montem-peſſulanum ſitum, hodie Maugin appellatum, pertinens ad Epiſcopum Monſpelienſem, ægrotaſſe, ibique à Pontio Cluniacenſi Abbate ſuſceptum, teſtatur Hugo Monachus Cluniacenſis in Epiſtola ad eumdem Pontium data, quæ extat in Bibliotheca Cluniacenſi pag. 463: Gelaſius Papa, inquit, *Henrico IV Romanorum Imperatore contra Eccleſiam ſæviente, declinans ad mare deſcendit, navigio Gallias expetivit, Tibique primum curſore à Piſis emiſſo ſuum prænunciari fecit adventum .... Huic apud S. Ægidium occurriſti,*

SEC. XII. *occurriſti, huic & multo comitatui ſuo equitaturas & alia quam maximâ elegantiſſime miniſtraſti. Hunc præ maris moleſtia infirmatum in tuæ ſolo nativitatis, quod pater tuus Petrus potens & nobilis Comes Mergulienſis juri Apoſtolorum Petri & Pauli contradidit; & inde accepit, tu Papam officioſiſſimè confoviſti. Qui denuo convaleſcens, & Cluniacum ſuum pervenire deſiderans, Lugdunum Galliæ pertranſit, Matiſconam deſcendit, ubi graviſſima ægritudine confectus, ſe Cluniacum perferri inſtantiſſime præcepit.*

XVII. *Antea varias urbes luſtrat.* Sed antequam Cluniacum pergeret, Aleſtum ivit, non longè à fano ſancti Ægidii, qua in urbe erat quarto Idus Decembris, ut conſtat ex ejus Epiſtola ibidem eo die data ad exercitum Chriſtianorum Civitatem Cæſarauguſtanam obſidentem, qua Pontifex omnibus ad eum aliquid conferentibus indulgentiam largitur, ſignificatque ſe Petrum, quem conſecravit Epiſcopum Cæſarauguſtanum ad eos remittere. Gelaſius adhuc Aleſti, ſeu Aleſiæ erat die duodecima Decembris, quo die Guido Epiſcopus Laſcurrenſis in Aquitania, & Pontius Abbas Cluniacenſis, coram eodem Pontifice tranſegerunt de quibuſdam juribus, ut legitur in chartulario Laſcurrenſi apud Marcam lib. 1. Hiſt. Bearniæ cap. 22. Die tamen decima quinta ejuſdem menſis Decembris Gelaſium II Avenione fuiſſe demonſtrat privilegium, quod monaſterio Cluniacenſi largitus eſt, in cujus fine legitur: *Datum Avenioni per manum Chryſogoni S. R. E. Diaconi Cardinalis, XVIII Kal Januarii, Indict. XII, Dom. Incarnat. anno MCXIX* (computo Piſanorum) *Pontificatûs autem domini Gelaſii II anno I.* Avenione Viennam & Lugdunum pertranſiit, Matiſconam deſcendit, indeque Cluniacum, ut mox ex Hugone Monacho Cluniacenſi oſtenſum eſt, de Lugduno & Matiſcona; eum verò Viennam tranſiiſſe habemus ex Epiſtola Calliſti II, qui apud Baronium anno 1119. num. 5. ait: *D. N. Fel. memoriæ Gelaſius à Vienna diſcedens,* &c.

XVIII. *Concilium Remis celebrare decernit.* Gelaſius Concilium Remis celebrare propoſuerat menſe Martio anni milleſimi centeſimi decimi noni, ſed morte præventus illud celebrare non potuit. Id conſtat ex Falcone Beneventano, qui in Chronico ſcribit: *Dehinc Apoſtolicus ipſe ſtabilivit, ut in ſequente menſe Martio Synodum cum patribus Franciæ, Teutoniciſque celebraret, ibique de Sacerdotii & de regni diſſidio longè lateque habito, Spiritu ſancto mediante loquerentur, &c. Sed antequam terminus ſtatutus Synodum celebrandi adveniſſet, apud monaſterium ſancti Petri, quod vocatur Clunia, ubi diligenter morabatur, ægritudinis mole detentus eſt.* Illud Concilium apud Viennam de facto à Gelaſio II habitum fuiſſe, Baronius, Labbeus Tomo X Concil. Ciaconius, aliique ex Urſpergenſi Abbate in Chronico ſcribunt; ſed Urſpergenſem hac in re falli conſtat ex Eadmero hujus temporis Scriptore, qui lib. 5. Novorum, ait: *Papa Gelaſius*

per

Digitized by Google

per mare Burgundiam venit, & adventus ejus mox Galliæ toti innotuit. Excitati ſunt quoque potentes cum mediocribus ei occurrere, & certatim parabantur intereſſe Concilio, quod ipſe diſponebat, ſe media Quadrageſima Remis celebraturum. Rodulphus quoque Archiepiſcopus Cantuarienſis *audito Papæ adventu, de Rotomago, ubi eò uſque morabatur, egreſſus, impiger ei occurrere ſtatuit. Sed ubi aliquantum itineris confecit, accepit à quibuſdam, ipſum Papam longius diſceſſiſſe, & verſus Hiſpanias ire diſpoſuiſſe.* Poſtea Eadmerus Gelaſii mortem narrat. Idem habetur in Chronico Mauriniacenſi lib. 2. Tomo 4. Duchesnii: *Apud Remim Metropolim regni Concilium diſponebat, in quo ſe magna diſpoſiturum credebat; ſed divino judicio, quod occultum, nunquam tamen injuſtum eſt, aliter diſponente, præventus ægritudine graviſſima,* &c. Dein Chronographus ille Gelaſii mortem recitat; ſed nec ipſe, neque Pandulphus in Vita Gelaſii, neque ullus alius ex Antiquis, præter Vrſpergenſem & Nangium in Chronico, Gelaſium II aliquam Synodum in Galliis celebraſſe ſcribunt, quam Vrſpergenſi Viennæ, Nangius Remis celebratam perperam volunt. Hæc omnia ex Annotatore Baronii ad annum 1119. excerpta. SEC. XII.

XIX. *Moritur.* Hugo Monachus Cluniacenſis laudatus, poſtquam dixit Gelaſium Papam ægritudine confectum, ſe Cluniacum perferri præcepiſſe, ſubdit: *Quò deportatus, ſummaque reverentia ſuſceptus, complèto Epiſcopatûs ſui anno I & diebus IIII, in medio fratrum, circumſtantibus Epiſcopis Cardinalibus in propria domo, proprius Paſtor in pace Cluniaco quievit.* Quare cum electus fuerit Romanus Pontifex die XXV Januarii anni MCXVIII, obiit die vigeſima nona ejuſdem menſis Januarii anni MCXIX, ſeu *IV Kal. Februarii*, ut ſcribunt Falco Beneventanus in Chronico, Ordericus lib. 12. Fulcherius Carnotenſis lib. 3. Hiſt. Jeroſol. aliique. Sedit itaque annum unum & dies quatuor, ſi dies emortualis excludatur, vel dies quinque ſi includatur; cui opinioni ſuffragantur omnes catalogi Criticæ Baronianæ præfixi, Martinus Polonus, & Auctor Faſciculi Temporum. Ex quibus conſequens eſt, Gelaſii electionem diei XXV Januarii rectè à nobis fuiſſe affixam. Baronius quidem & Papebrocius Gelaſii II epitaphium referunt, à Petro Pictavienſi verſibus elucubratum, in quo dicitur eum ſediſſe *annum unum duobus diebus exceptis*; ſed Annotator Baronii exiſtimat illud epitaphium, Petro Pictavienſi falsò attributum eſſe, ſeriuſque editum, cum Gotfridus Viterbienſis, qui hoc ſeculo floruit, Bernardus Guido citatus in Magno Chronico Belgico, Wernerus in Faſciculo Temporum, Martinus Polonus, omneſque Catalogorum Auctores Hugoni Monacho Cluniacenſi ſuffragentur, ſcribantque Gelaſium II ſediſſe annum unum, & dies quatuor vel quinque.

SEC. XII.

XX. Gelaſium II Podagra mortuum eſſe ſcribit Sugerius, ſed Pandulphus ejus familiaris ſæpius laudatus contrarium ſentit: *Subita paſſione correptus*, inquit, *quam à coſta græci pleureſin appellari juſſerunt, ſuis ac multis fratribus undique convocatis, facta confeſſione ac ſumpto corpore cum Sanguine Redemptoris, & juxta formam monaſticam ſtrato terra corpuſculo, ſancta illa anima carne ſoluta eſt, hinc ad Cœlos Petro Duce conſcendens. Corpus honorabiliter intra limen Cluniacenſis cœnobii requieſcit in pace.* Gelaſius ab Arnoldo Wion in Martyrologio Monaſtico, à Philippo Ferrario, ab Andrea Sauſſaio in Martyrologio Gallicano, & aliis ſanctus prædicatur. Paſſionem ſancti Eraſmi Epiſcopi Cajetani & Martyris ſoluta oratione; paſſiones item ſanctorum Eraſmi, Anatoliæ & Cæſarii carmine heroico ſcripſit, quæ Opera prodierunt Romæ anno 1639. operâ Conſtantini Cajetani Abbatis, cum Vita Gelaſii ab ipſo commentariis illuſtrata; Paſchalis itidem II Regeſtum adornavit. Vnicum Cardinalem creavit, eodem die quo conſecratus eſt, ſcilicet Petrum Rufum, ut ſcribit Pandulphus, qui loquens de Gelaſii conſecratione, quæ Cajetæ peracta eſt, ait: *Ubi Petrum Rufum Diaconum Cardinalem, Baronem Subdiaconum, & me Pandulphum Hoſtiarium (qui hæc ſcripſi) in Lectorem & Exorciſtam promovit: & plures alios in minoribus gradibus ordinavit.*

Ejus ſepultura, ſanctitas & opera.

GREGORIUS Antipapa.

I. MAuritius Burdinus, natione Gallus, ſub Gregorii VIII nomine Antipapa, Uſercæ, modico oppido in Lemovicibus natus erat, ibidemque Monachus Benedictinus fuit, ut veroſimile putat Stephanus Baluzius in ejus Vita, quam Tomo 3. Miſcellaneorum pag. 471. ex variis Auctoribus collectam exhibet, cenſetque primo *Mauritium* nomine, familiæ cognomento *Burdinum* eum dictum eſſe; priori duntaxat uſum ex more Epiſcoporum, mox atque Epiſcopus factus eſt, poſterius verò Romanis magis arriſiſſe, quia in eorum lingua *joculare* aliquid ſignificabat. Bernardus Archiepiſcopus Toletanus ac Apoſtolicæ Sedis per Hiſpaniam Legatus, cum anno MXCV, poſt celebratum Concilium Claromontanum, in Hiſpaniam rediret, duxit ſecum è provincia Lemovicenſi Burdinum, literatum, curialem & eloquentem virum, ut eum vocat Auctor Chronici Mauriniacenſis, illumque primùm Toletanum Archidiaconum, dein Epiſcopum Conimbricenſem conſtituit. Tum, defuncto ſancto Gerardo Bracarenſi Archiepiſcopo, Burdinus ei, juxta quod ſanctus Gerardus, ut in Vita ejus cap. 16. apud Baluzium loco citato habetur, olim prædixerat, ſuffectus eſt communibus Cleri ſuffragiis anno MCX, ut tradit Rodericus à Cunha in Hiſtoria Eccleſiaſtica Archiepiſcoporum Bracarenſium, & quia tranſlationes Epiſcoporum ſine inter-

Burdinus fit Archiep. Bracarenſis.

Digitized by Google

interventione auctoritatis Romani Pontificis fieri non poſſunt, ad Sedem Apoſtolicam acceſſit, & à Paſchali II Papa obtinuit, ut poſtulata Cleri Bracarenſis valerent, poſtea verò pallium accepit per manus Joannis Cajetani Diaconi Cardinalis & Cancellarii, poſtea Pontificis ſub nomine Gelaſii II, ut conſtat ex ejus Epiſtola ordine prima ad Gallos quæ extat Tomo X Concil. pag. 817.

II. *Ejus diſſenſiones cum Bernardo Archiep. Toletano.*

Factus Archiepiſcopus Bracarenſis diſſenſiones habuit cum Bernardo Toletano Archiepiſcopo & Primate patrono ſuo, qui tota mente incumbebat, ut quia Toletanæ Eccleſiæ recèns collatus fuerat primatus per totam Hiſpaniam, ſubjiceret Toleto univerſas Hiſpaniarum Eccleſias. Paſchalis II auditis quæ adversùs Bernardum proponebantur à Burdino, terminos poſuit legationi ejus, & Burdinum Bracarenſem, univerſamque provinciam ab illius juriſdictione liberavit, ſimulque Conimbricenſem diœceſim, quam Bernardus ſubtrahere conabatur Metropoli Bracarenſi, ad eam pertinere pronunciavit. Horum Paſchalis Papæ decretorum mentionem facit Innocentius III lib. 2. Epiſt. 126. ubi laudat duas Paſchalis Epiſtolas, quarum prior edita eſt Tomo 3. Monarchiæ Luſitanæ, poſterior à Roderico à Cunha in Tractatu *de Primatu Bracarenſis Eccleſiæ in univerſa Hiſpania*, & utraque data eſt *Anagniæ VI Nonas Novemb.* Baluzius laudatus hæc contigiſſe anno milleſimo centeſimo decimo quinto, ex eo colligit, quod Pandulphus in Vita Paſchalis II loquens de coronatione Henrici Imperatoris, quæ initio anni MCXVII Romæ à Burdino peracta eſt, ſcribat eum biennio non introiiſſe provinciam Bracarenſem, ex quo, inquit, evincitur eum de ea deceſſiſſe anno MCXV.

III. *Ab eo Epiſcopali officio interdicitur.*

Sed Baluzium latuit, Burdinum ante annum MCXIV à Bernardo Toletano Archiepiſcopo, & adhuc ſanctæ Sedis Legato fuiſſe tam à Sacerdotali, quam ab Epiſcopali officio interdictum, quod Legionenſem Eccleſiam invaſiſſet, & hoc interdictum à Paſchali II fuiſſe confirmatum. Cardinalis enim de Aguirre Tomo 3. Concil. Hiſp. pag. 319. & ſeqq. refert aliqua fragmenta Concilii Palentini, Præſide Bernardo Archiepiſcopo Toletano anno MCXIV celebrati ſub die VIII Kalendarum Novembrium, quæ quando Baluzius præfata de Burdino ſcripſit nondum è tenebris exierant. Inter ea extat Epiſtola Paſchalis II ad Burdinum *Laterani XII Kalendas Maii, indictione VII*, anno ſcilicet MCXIV data, cujus hic tenor eſt: *Inter querelas alias quæ de te ad Sedem Apoſtolicam delatæ ſunt, Legionenſis Eccleſiæ invaſio & contritio nos graviter contriſtavit. Super qua ex noſtris literis monitus, & à Vicario noſtro Bernardo Toletano ad Concilium evocatus.* (illius Concilii Acta deperdita, & locus in quo celebratum, ignotus.) *Adhuc pro hujus nequitia & inobedientia, per eum, tam à Sacerdotali, quam ab Epiſcopali officio interdictus, eadem officia celebrare pertinaciter præſumpſiſti. Nos igitur*

auctore Deo, tantum ſuperbiæ & nequitiæ facinus ulciſcentes, & eadem tibi officia, & Bracarenſis Eccleſiæ obedientiam interdicimus, donec reſipiſcens obedias & plenius ſatisfacias. Ex quibus conſtat Burdinum ante initium anni MCXIV non ſolum Legionenſem Eccleſiam invaſiſſe, ſed & à Bernardo Toletano Archiepiſcopo, ſanctæ Sedis Legato, ab officio Epiſcopali interdictum fuiſſe. Verùm poſtea Burdinum reſipuiſſe & plenius ſatisfeciſſe oſtendunt ea quæ mox ex Baluzio retulimus, Paſchalem nempe Papam in favorem Burdini dirémiſſe controverſiam, quæ inter ipſum & Bernardum Toletanum interceſſerat de Eccleſia Conimbricenſi & Primatu totius Hiſpaniæ. Quare Paſchalis, ut in ejus Pontificatu oſtendimus, anno MCXVII, ex Urbe fugiens ob adventum Henrici Imperatoris, Burdinum *ſuper tractanda pace Legatum* ad eum miſit. Sed hic à Papa deficiens, Henricum Imperatorem coronavit, quam ob rem Synodum Paſchalis II Beneventi congregavit, in qua eum publicè excommunicavit, ut ibidem oſtendimus.

IV.
Fit Antipapa ſub Gregorii VIII nomine.

Poſt hæc mortuo, initio anni MCXVIII Paſchali Papa, in ejus locum ſubrogatus eſt Gelaſius II, qui cum perſecutionem Henrici Imperatoris declinaret, Cajetam ſe contulit antequam conſecraretur. Licet autem electus fuiſſet die XXV Januarii ejuſdem anni, conſecratus tamen tantum eſt Preſbyter die nona Martii, in ſabbato Quatuor Temporum, & poſtridie, decima nempe menſis Martii, Pontifex Romanus. Quo eodem die Burdinus Pontificium thronum invaſit ſub Gregorii VIII nomine, & Antipapa dictus eſt, *die videlicet poſt electionem* Gelaſii *quadrageſimo quarto*, ipſumque Henricum Imperatorem iterum ut Papa conſecravit poſtridie Kalendas Junii, ipſo Pentecoſtes die, ut fuſius in Gelaſii II Papæ Vita narravimus.

V.
à Gelaſio II in Capuana Synodo excommunicatur.

Gregorium VIII Antipapam ab eodem Gelaſio II cum Henrico Imperatore, in Synodo Capuæ coacta fuiſſe excommunicatum his verbis enarrat Urſpergenſis in Chronico: *Henricus Imperator dum Padanis regionibus immoraretur, audito tranſitu Apoſtolici Paſchalis, Romam properavit: & primo quidem in electione domini Joannis, qui & Gelaſius II dictus eſt, aſſenſum præbens, poſtea verò eodem à ſua communione ſubtrahente, non ſine quorundam Romanorum favore, alterum quemdam Burdinum ex Hiſpania ſupervenientem Apoſtolicæ Sedi impoſuit; ſicque ſchiſma, quod jam ſperabatur emortuum, crudeliter revixit. Nam eodem Romanæ Cathedræ libere potito, Gelaſius cum his qui ſecum abierant Cardinalibus, ceteriſque Catholicis, quos congregare poterat, apud Capuam, juxta quod literæ ab ipſo circumquaque tranſmiſſæ teſtantur, Cæſarem unà cum idolo ſuo damnavit.* De hoc Concilio Capuano alibi mentio non reperitur.

VI.
Item à Caliſto II in Remenſi.

Poſtero anno milleſimo centeſimo decimo nono idem Antipapa à Caliſto II Gelaſii ſucceſſore excommunicatus iterum fuit in Concilio Re-

menſi

menſi, ut tradit Ordericus Vitalis, cujus fuſa illius Concilii narratio extat Tomo X Concil. pag. 865. & ſeqq. in cujus fine legitur: *In noviſſimo Concilii die Barcinonenſis Epiſcopus* (beatus Oldegarius, jam Tarraconenſis Archiepiſcopus) *corpore quidem mediocris ac macilentus, ſed eruditione cum facundia & religione præcipuus, ſubtilem ſatiſque profundum ſermonem fecit de regali & Sacerdotali dignitate, quem ſumma cuncti qui percipere poterant, hauſerunt aviditate. Tunc Papa Carolum Henricum Imperatorem Theomachum & Burdinum pſeudo-Papam & fautores eorum mœrens excommunicavit, alioſque ſceleroſos, qui manifeſtè ſæpius correpti, ſed inemendabiles perdurabant, illis aſſociavit, parique anathematis percuſſione uſque ad emendationem mulctavit.* SEC. XII.

VII. *Sutrium fugit.*

Anno milleſimo centeſimo vigeſimo Calliſtus II, qui anno ſuperiori Cluniaci Pontifex Romanus electus fuerat, Romam perrexit, eaque in urbe, tertio Nonas Junii magno honore exceptus eſt. *Tum Burdinus*, inquit Malmesburienſis in lib. 5. de Geſt. Reg. Angl. *in medio relictus Sutrium effugit, multis peregrinorum calamitatibus papatum ſuum ſevere meditatus*; Proceres enim, qui ejus partibus adhærebant, infeſtas latrociniis vias habebant, eoſque, qui Romam tenderent, ſpoliabant. Quare brevi tempore Calliſtus II Romæ manſit, ut enim Normannos ad Sutrii expugnationem hortaretur, Beneventum ſe contulit. Porrò Sutrium oppidum eſt rupibus undique cinctum, ab urbe Romana XXV mille paſſibus diſſitum, ubi Burdinus ab Imperatore derelictus ſe ſe continebat; & ſine exercitu expugnari non poterat.

VIII. *à Calliſto II capitur.*

Sed Calliſtus Pontifex anno milleſimo centeſimo vigeſimo primo, ut inquit Falco Beneventanus in Chronico, *exercitu congregato, ſuper civitatem nomine Sutrim tetendit; Gregorius autem ille* (id eſt Burdinus Antipapa) *quem prædictus Rex* (Henricus Imp.) *in Pontificem ſtatuerat, civitatem ipſam obtinebat. Viribus ſumptis civitatem illam comprehenderunt, & Gregorium illum turpiſſime, ultra quam credi poteſt, injuriis afflictum ligaverunt. Deinde illum ſuper camelo imponentes Romam taliter captivum, & veſtibus propriis exutum perduxêre IX Kalendas Maias. Pontifex igitur Calliſtus Deo & Petro Apoſtolo gratias agens, gaudio magno repletus, Urbem triumphans ingreſſus eſt: deinde conſilio invento, ad monaſterium Sanctæ Trinitatis, quod Cava dicitur, illum delegavit.* Burdinus itaque ſub Gregorii VIII nomine, triennio fermè integro Eccleſiam perturbavit, aliis ei adhærentibus, aliis verò Gelaſium II & poſtea Calliſtum II verum Romanum Pontificem agnoſcentibus.

IX. *à quibuſdam in Anglia Pontifex agnitus.*

Certè Gregorium Antipapam ab aliquibus in Anglia ut legitimum Pontificem agnitum, Eadmerus Auctor accuratus, & Matthæus Pariſius nos dubitare non ſinunt. Prior lib. 6. Novorum de geſtis in Anglia anno MCXIX ſcribit: *Dum hæc Eccleſiaſtica ita in Burgundia diſponuntur, Apoſtolatus Romanæ Eccleſiæ præfato Gregorio ſede beati Petri præſi-*

 dente

SEC. XII. *dente adminiſtratur. Super his ergo multis rumoribus Anglia concuſſa eſt, aliis hunc, aliis illum, aliis neutrum Eccleſiæ Dei jure prælatum aſſerentibus, Galli tamen & Rex Anglorum cum Pontifice Cantuariorum in Calliſtum ſe tranſtulerunt, & eum, ſpreto Gregorio, pro Apoſtolico ſuſceperunt.* Matthæus verò Pariſius, qui Anglus erat, Gelaſium Antipapam appellat: *Anno*, inquit, *MCXVIII defuncto Papa Paſchali, Gelaſius Antipapa anno uno ſuccedit, cui ſucceſſit orthodoxè Calliſtus.* Sed ſi Gelaſius fuit Antipapa, ut ſupponit Pariſius, quomodo Calliſtus II poſt eum contra Gregorium VIII electus, poteſt dici *orthodoxè* ſucceſſiſſe Gelaſio?

X. *Sed immeritò.* Baluzius laudatus num. XVI & ſeq. pluribus oſtendit, fundamentum ſchiſmaticorum fuiſſe, quod ſecundum conſtantem conſuetudinem, quoties Romani cujuſpiam Pontificis obitus eveniebat, mitterent Romani Legatos ad Imperatorem, ut ipſe ſuos Romam mitteret, coram quibus novus Pontifex Romanus conſecraretur. Verùm jam ſuperius oſtenſum eſt, à Gregorii ſeptimi morte Eccleſiam Romanam hoc jugum Imperatorium excuſſiſſe, & priſtinam libertatem recuperaſſe, ideoque prudenter Cardinales prætenſi illius juris Imperatorii nullam rationem habuiſſe.

XI. *In monaſterium detruditur.* Ergo dejectus ac triumphatus Burdinus, ſubjungit Baluzius num. XL, miſſus eſt cum multa ignominia, ut Willelmus Tyrius lib. 12. num. 8. tradit, ad Cavenſe monaſterium, quod juxta Salernum ſitum eſſe dignoſcitur, ſive retruſus in Caveam, ut refert Joannes Saliſberienſis lib. 8. Policrat. cap. 23. ibique habitu Monachali indutus, ut ibidem Tyrius, Radulphus de Diceto, & Auctor Chronici Mauriniacenſis referunt, vitam compulſus eſt lege loci ducere cœnobiticam, indeque Baluzius rectè deducit, eum redire juſſum ad illud vitæ inſtitutum, quod olim ſuſceperat in monaſterio Uſercenſi, & antequam ad Archiepiſcopatum Bracarenſem eveheretur, vitam monaſticam profeſſum eſſe. Nicolaus enim II ſtatuerat, ut ſi quis *per ſeditionem, vel præſumptionem, aut quolibet ingenio electus, aut etiam ordinatus, ſeu inthronizatus fuerit, ab omni Eccleſiaſtico gradu, in quocumque fuerat prius ſine retractatione reponatur*, ideſt, ad illud vitæ inſtitutum, in quo exiſtebat, antequam gradus Eccleſiaſticos aſſequeretur. Anno poſtea MCXXII Calliſtus Papa Burdinum de Cavenſi monaſterio extractum, in Janula, quæ arx eſt in rupe imminente civitati ſancti Germani, cuſtodiendum tradidit, teſte Anonymo Caſſinenſi à Caraciolo edito. Denique hinc deductus ab Honorio II anno MCXXIV in arcem Fumonis, in quam poſtea Bonifacius hujus nominis VIII conjecit ſanctum Petrum Murrhonem, dictum antea Celeſtinum V, ductus eſt, ibique mortuus, non verò in monaſterio Cavenſi unde receſſerat. Porrò caſtrum Fumonis ſitum eſt non longe ab Alatro civitate in Hernicis.

CALLIS-

Digitized by Google

CALLISTVS II *Pontif. CLXII.*

Anno Domini MCXIX.

CUm Gelaſius II Cluniaci ægrotaret, & convaleſcere penitus deſperaret, Cardinales hortatus eſt, ut Cononem Epiſcopum Præneſtinum, de quo in Paſchali II locuti ſumus, tanquam magis idoneum ſibi ſubſtituerent; ſed Conon Pontificatum recuſans, propoſuit Guidonem Archiepiſcopum Viennenſem, de quo ibidem egimus, ut conſtat ex Falcone Beneventano in Chronico ita ſcribente: *Gelaſius confeſtim ſe infirmitatis valida diſſolutione teneri præſentiens, cum aliis Cardinalibus, qui aderant, Præneſtinum acciri juſſit Epiſcopum, qui cum ipſo in Gallias navigavit, & imponi illi tanti honoris culmen Romanæ ſedis ſatagebat. Audiens itaque Epiſcopus ejuſmodi verba Pontificem proferentem: Abſit, inquit, omnino abſit, ut tanti honoris culmen, onerisque pondus indignus ego, & infelix ſuſcipiam, præcipuè cum auxilio & ſeculari virtute divitiarum Romana ſedes temporibus noſtris, ſub perſecutionis flagello afflicta defendi oporteat & muniri. Si verò meis acquieſcere velitis conſiliis, Viennenſem Archiepiſcopum, virum utique religioſum, prudentiaque animi, potentia & nobilitate ſeculari pollentem, ornatum virtutibus ad tale tantumque patrocinium eligamus. Dei namque conſilio & beati Petri meritis, & vere hujus ſolatio Romanam ſedem, ab tanta perſecutionis periculo diutiſſime oppreſſam, credimus ad ſerenitatem, atque triumphum ſublevandam. Quid multa? Gelaſio ægrotanti & aliis Cardinalibus, ac ceteris, qui aderant, ſermo placuit. Nec mora Archiepiſcopum illum accerſiri jubent, & ut dicta factis compleant perſeverant. Qui vocatus cum paraſſet profectionem ſuam, & ſe in itinere poſuiſſet, adhuc in via dum eſſet, audivit magno ſuo dolore ipſum Pontificem ex hac vita migraſſe. Siquidem die quarto Kalendas Februarii Gelaſius Pontifex in eodem monaſterio feliciter ex hujus corporis ergaſtulo migravit ad Dominum.*

I. *Conon Præneſtinus Epiſc. Pontificatum declinat.*

Guido itaque Archiepiſcopus Viennenſis juxta Falconem, à Gelaſio ægrotante & Cardinalibus, qui cum eo erant, Cluniacum evocatus eſt; & ipſemet Guido diſertè aſſerit in Epiſtola, quam poſt ſuam electionem ſcripſit ad Adalbertum Moguntinum Archiepiſcopum, ſe Cluniacum invitatum ab ipſomet Gelaſio, dum hic Viennâ, Cluniacum petiturus, diſcederet: *Dominus noſter felicis memoriæ Gelaſius,* inquit, *à Vienna diſcedens, injunxit mihi ut ad ejus præſentiam feſtinarem, poſtquam ipſe Cluniacum perveniſſet. Quod cum poſt dies aliquot implere ſatagerem, in itinere de ejus obitu mihi nunciatum eſt.* Quod tamen non officit, quin etiam à Cardinalibus Cluniaci exiſtentibus accerſiri potuerit. *Congregati in unum die altero poſt adventum meum,* ſubdit

II. *Calliſtus II eligitur.*

SEC. XII. ſubdit Guido in laudata Epiſtola, *Epiſcopi, Cardinales, & Clerici & laici Romanorum, invitum me penituſque renitentem in Romana Eccleſia Pontificem Calixtum unanimiter aſſumpſerunt*, & quidem ipſis *Kalendis Februarii*, ut Onuphrius in Chronico Eccleſiaſtico, & Sigonius lib. 10. de Regno Italiæ habent; tardius hæc electio differri non poteſt, cum Cluniacum viginti tantum leucis diſtet à Viennenſi civitate, ex qua jam diſceſſerat Guido ante mortem Gelaſii II, & electio poſtridie ab ejus adventu peracta ſit. Unde in quarto ex Catalogis Baronianæ Criticæ præfixis legitur, poſt mortem Gelaſii ſedem vacaſſe *dies IV*, includendo ſcilicet, ut ſæpe fit, in ea enumeratione, tam diem mortis ejus, quam diem electionis Calliſti.

III. *Ejus genus & virtutes.* Calliſtus II, Guido antea dictus, Willelmi Magni Burgundiæ Comitis filius erat, Adelaidis Francorum Reginæ, Ludovici VI uxoris avunculus; ei enim ſoror fuit nomine Gilla, quæ Humberto II Comiti Mauriniacenſi ſeu Sabaudiæ nupta, Adelaidem peperit, Ludovico Groſſo Regi anno MCXV, juxta Chronicon Sancti Petri Vivi, in matrimonium collocatam. *Sublimatus tantæ celſitudinis dignitate*, inquit Sugerius in Vita ejuſdem Ludovici VI Regis, *glorioſè, humiliter, ſed ſtrenue Eccleſiæ jura diſponens, amore & ſervitio domini Ludovici Regis & nobilis Adelaidis Reginæ neptis aptius Eccleſiaſticis providebat negotiis.* Henrico etiam Imperatori conſanguinitate junctus erat, vir pietate, doctrina, induſtria, auctoritate, Principum gratia ſpectatiſſimus, Viennenſis Archiepiſcopus, & Paſchalis II per Gallias Legatus Apoſtolicus, ut ſuperius dictum eſt in eodem Paſchali.

IV. *Viennæ coronatur.* Non multo poſtquam electus eſt Calliſtus, Cluniaco diſceſſit, & Viennam perrexit, ubi in dominica Quinquageſimæ, quæ anno MCXIX in diem nonum menſis Februarii convenit, coronatus eſt. Pandulphus quidem in Vita Calliſti, conſecrationis, vel coronationis ejus neque diem, neque locum notavit, ait enim tantum: *Papa ſolemniter à Lamberto Epiſcopo Oſtienſi, & aliis quamplurimis in Dei nomine conſecratus eſt*; ſed utrumque habemus in Epiſtola Hugonis Præneſtini Epiſcopi, Apoſtolicæ Sedis Legati, Hugoni Nivernenſi Epiſcopo, ſine die & menſe data, quæ refertur in libro I. Hiſtoriæ Vezeliacenſis Tomo 3. Spicilegii Dacheriani, in qua ait: *Die ipſa, qua ab invicem diſceſſimus cum Electo noſtro, duce miſericordia Dei ad partes Lugdunenſium properavimus. Antequam autem Lugdunum perveniremus domnus Lugdunenſis Archiepiſcopus* (Humbaldus) *electioni noſtræ aſſenſit, & Lugduni ſubſcripſit. Ibi facta proceſſione ſolemni dominum Papam Calliſtum, & nos honorificè ſuſcepit. Nam & Engoliſmenſis Epiſcopus* (nempe Gerardus) *antequam à nobis diſcederet, ſubſcripſerat, & domino Papa humiliter ſe ſubdiderat. Inde venimus Viennam, ubi in dominica Quinquageſima dominus Papa coronatus*

Digitized by Google

coronatus eſt. Ex his corruit opinio Papebrocii ſcribentis, Calliſtum II Cluniaci coronatum fuiſſe, *poſt reditum Nunciorum Româ, adulto Martio, aut fortaſſis ipſo die Paſchatis, XXX ejuſdem.* Corruit & illud quod ait, Calliſtum die quarta Februarii electum, cum enim die nona Februarii Viennæ coronatus fuerit, vix poſt ſuam electionem Viennam pervenire potuiſſet ante eumdem diem. SEC. XII.

V. *Toloſæ Concilium celebrat.*

Calliſtus Papa *Viennæ reverſus, rebuſque diſpoſitis per Gallias tranſitum faciens, Toloſæ primò, Remis ſecundò celebrato Concilio* Romam petiit, inquit Chronographus Mauriniacenſis lib. 2. Concilii Toloſani ſummarium refert Catellus lib. 2. Comitum Toloſæ cap. 3. ex Bernardo Guidonis in parvo Tractatu *de Temporibus & annis Generalium & particularium Conciliorum*, in quo legitur: *Hic Calliſtus Papa Pontificatûs ſui anno primo VIII Idus Junii celebravit Concilium Toloſæ unà cum Cardinalibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis & Abbatibus Provinciæ, Gothiæ, Gaſconiæ, Hiſpaniæ & citerioris Britanniæ, in quo Concilio inter cetera, quæ geſta ſunt in eodem, fuerunt damnati hæretici, & depulſi ab Eccleſia, qui religionis ſpeciem ſimulantes Dominici Corporis & Sanguinis ſacramentum, Baptiſma parvulorum, Sacerdotiumque & omnes Eccleſiaſticos ordines, & legitimarum damnabant fœdera nuptiarum. Primitiæ quoque & decimæ, & oblationes & bona deficientis Epiſcopi & Clericorum fuerunt Principibus, & quibuſdam laicis ſub pœna ſacrilegii interdicta.* Hanc in rem conditi ſunt canones decem Tomo X Concil. legendi. Ibidem in præfatione Concilium dicitur celebratum *Idus Junii, Pontificatûs* Calliſti *anno primo.* Epiſtola autem Synodalis data dicitur *Toloſæ per manum Chryſogoni S.R.E. Cardinalis ac Bibliothecarii Idibus Julii, indictione XII, Dominicæ Incarnationis MCXIX, Pontificatûs autem Domni Calliſti II Papæ anno I*, ex quo ſequeretur, Concilium duraſſe uſque ad Idus Julias; cum tamen Calliſtus II, qui omnium primus huic Synodali Epiſtolæ ſubſcripſit, die trigeſima Junii ejuſdem anni MCXIX eſſet Magalonæ, ut mox oſtendetur, ideoque Concilium jam finitum eſſet. Quare omninò dicendum cum Bernardo Guidonis Concilium inchoatum eſſe, die VIII Idus Junii, ſeu die ſexta Junii, & Epiſtolam Synodalem, non *Idibus Julii*, ſed *Idibus Junii*, ſeu die decima tertia ejuſdem menſis à Calliſto Papa ſcriptam.

VI. *Ejus itinerarium poſt illud Concilium.*

Calliſtum II fuiſſe Magalonæ exeunte Junio ejuſdem anni MCXIX, conſtat ex ejus Epiſtola ordine XII ad Canonicos Biſuntinæ Eccleſiæ ſancti Joannis, in ejus enim fine legitur: *Datum apud Magalonam per manum Chryſogoni S. R. E. Diaconi Card. ac Biblioth. II Kal. Julii, Indict. XII, Dom. Incarnat. anno MCXX, Pontificatûs autem Calliſti II Papæ anno I*, ideoque anno Chriſti MCXIX, ut oſtendit indictio XII & annus primus Pontificatûs, nam annus MCXX ibi memoratus, eſt annus Piſanus, qui jam inceptus erat à die XXV Martii, vel à die Paſchatis, novem enim menſibus vulgarem antecedit. Magalona Aquas Mortuas, indeque

SEC. XII. Arelatum venit, Eccleſiaſque dedicavit: *Ventum eſt*, inquit Pandulphus, *in Provinciam, in qua ſancti Juliani Eccleſiam, cellam Pſalmodienſis cœnobii idem Papa nimium celeriter dedicavit.* Eccleſia ſancti Juliani ſita eſt in urbe Arelatenſi, hodieque dicitur parochia ſancti Antonii Abbatis; Pſalmodium verò ab Aquis Mortuis ſemileuca tunc diſtabat, nuncque eſt Eccleſia Collegiata. Illas enim duas dedicationes, ad annum potius MCXIX, quam ad ſequentem pertinere, facile demonſtrabitur ex ejus itinerario poſt Concilium Remenſe, quod anno MCXIX, menſe Octobri celebravit. Inde per Pictavenſem provinciam tranſiens, Andegavos, indeque Turonos venit. Nam Tomo 1. Bibliothecæ Labbei in priori Chronico Andegavenſi ad annum 1119. legitur: *Calixtus Papa venit Andecavam.* Ibi majus altare Eccleſiæ Monialium monaſterii Roncerei in vigilia Nativitatis B. Virginis, ſeu die VII menſis Septembris dedicavit, ut patet ex inſtrumento à San-Marthanis Tomo 4. Galliæ Chriſtianæ pag. 794. relato, qui & ibidem de Abbatia Fontebraldenſi verba facientes, recitant reſcriptum Calliſti II in quo legitur: *Dat. Turoni apud majus Monaſterium per manum Griſogoni S.R.E.Diac.Card. ac Bibliothecarii XVII, Kal. Octob. Indict. XIII, dominica Incarnationis anno MCXIX, Pontificatûs autem domini Calliſti II Papæ anno primo.* In eo reſcripto Pontifex ait: *Cum per Pictavenſem parochiam pro Eccleſiæ ſervitio tranſitum haberemus, venerabilis fratris noſtri Willelmi Pictavenſis Epiſcopi ſuggeſtione ad B. Mariæ de Fonte-braudi monaſterium declinavimus*, &c. *In honore beatiſſimæ ac glorioſiſſimæ Dei genitricis, ſemperque virginis Mariæ oratorium dedicavimus* &c. *Omnibus autem cooperante Deo, ſolemniter celebratis, ad populum, cujus undique illuc multitudo effluxerat, verbum ex more habuimus.* Turonis Calliſtus II venit ad monaſterium Morigniacenſe, in diœceſi Senonenſi prope Stampas ſitum, ut habet Chronographus Morigniacenſis, ex quo & habemus, eum ibi dedicaſſe Eccleſiam monaſterii *V Nonas Octobris* anno *Incarnati* Verbi MCXX Piſano. E monaſterio Morigniacenſi Pariſios venit, ubi *VIII Idus Octob. Indict. XIII* dedit privilegium quoddam monaſterio Vindocinenſi, quod extat Tomo XXI Bibliothecæ Patrum editionis Lugdunenſis pag. 10.

VII. *Remis Concilium cogit.* Tandem Calliſtus Papa Remos profectus eſt, ubi eodem menſe Octobri Concilium celebravit. *Anno ab Incarnatione domini MCXIX, Indictione XII* (à Kalendis Januarii more Gallicano inchoata) *in Octobris medio Caliſtus Papa cum Romano Senatu Remis venit, ibique XV diebus demoratus Concilium tenuit, & de utilitatibus Eccleſiæ cum paſtoribus dominici gregis ſolerter tractavit. Ibi nimirum fuerunt XV Archiepiſcopi, & pluſquam CC. Epiſcopi, cum multis Abbatibus & aliis Eccleſiæ dignitatibus. Apoſtolico enim juſſu evocati de Italia & Germania, de Gallia & Hiſpania, de inſulis Oceani & cunctis Occidentalibus provinciis, congregati ſunt pro amore Salvatoris*, inquit Ordericus Vitalis lib. 12. ubi fuſe

de

de hoc Concilio agit. Rogerius Hovedenus & Simeon Dunelmenſis in Hiſt. de Geſt. Reg. Angl habent: *Numeratæ ſunt ibi perſonarum paſtoralium virgæ quadringentæ viginti quatuor.* Qui Auctores inter ſe non diſcrepant quoad numerum Patrum, quia baculus Epiſcopalis & Abbatialis, *Virgæ* nomine ab Antiquis deſignantur, ut videre eſt in Gloſſario Ducangii. Quinque canones in eo Concilio conditi, quorum primus eſt *de damnatione ſimoniacæ hæreſis*, ſecundus *de Inveſtituris per manum laicam non faciendis*, tertius *de invaſoribus Eccleſiaſticarum poſſeſſionum*, quartus *ut Eccleſiaſticum honorem vel beneficium nemo cuiquam velut hereditarium relinqua: nec pro baptiſmate*, &c. pretium exigat; quintus denique *Presbyteris, Diaconis Subdiaconis* concubinas & uxores penitus interdicit. SEC. XII.

VIII. *In eo Henricum Imp. & Burdinum Antipapam excommunicat.*

Henricus Imperator non adfuit quidem ut promiſerat, vicinum tamen ſe exhibuit, quare Calliſtus Papa juſſit omnibus Epiſcopis & Abbatibus ut eum præſtolarentur, dum Moſonem caſtrum adiret, pacemque cum Imperatore Alemannorum ad utilitatem Eccleſiæ tractaret. *In craſtinum*, inquit Ordericus, *feria quarta cum inſigni comitatu Moſonem profectus eſt, & dominico ſequenti, præ labore & metu lapſus & æger Remis regreſſus eſt.* dein.*feria ſecunda poſtquam Papa conſedit*, Joannes Cremenſis eloquens Presbyter, *peracti eventum itineris ſeriatim* narravit, dixitque Imperatorem cum ingenti exercitu ad prædictum locum advenisse, & quaſi pugnaturum armatorum fere XXX millia ſecum habuiſſe. Pontifex verò dixit, memorem ſe quam fraudulenter idem Imperator, Paſchalis II tempore Romam intrarit, huncque ceperit, repedandi conſilium velociter iniviſſe. *In noviſſimo Concilii die*, ſubdit Ordericus, *Barcinonenſis Epiſcopus, ſubtilem ſatiſque profundum ſermonem fecit de Regali & Sacerdotali dignitate*, &c. *Tunc Papa Carolum Henricum Imperatorem Theomachum & Burdinum pſeudo-Papam & fautores eorum mœrens excommunicavit*, &c. *Deinde ſacrum illud Collegium ſolutum eſt.* Orderici fuſa de hoc Concilio narratio, & Acta ejuſdem Concilii deſcripta ab Heſſone Scholaſtico Tomo X Conciliorum legi poſſunt.

IX. *Eboracenſem Eccleſ. à Cantuarienſi liberam declarat.*

Verſabatur hoc tempore controverſia inter Cantuarienſem & Eboracenſem Archiepiſcopos, circa ordinationem Archiepiſcoporum Eboracenſium, quam Henricus Angliæ Rex à Cantuarienſi fieri volebat; quare licet Epiſcopos & Abbates Normanniæ, & inſuper Epiſcopos Angliæ, *qui tunc temporis in Normannia cum illo degebant*, ad Concilium Remenſe miſiſſet, ut inquit Eadmerus lib. 5. Novorum, Turſtinus tamen Archiepiſcopus Eboracenſis electus, illuc eundi licentiam ea tantum conditione obtinuit, ſe à Caliſto Papa Epiſcopalem benedictionem non ſuſcepturum, ſed *poſthabita fidei ſponſione* à Papa conſecrari obtinuit. *Quæ ut Regi certo innotuerunt*, ait Eadmerus, *mandat omnibus modis Thurſtano & ſuis interdixit*

SÆC. XII. *dixit redire in Normanniam & Angliam, & in omnem locum dominationis ſuæ.* Hanc tamen litem poſtea diffinivit Calliſtus Papa anno MCXX. cùm enim Turſtinus Calliſtum II Auguſtoduni & Cluniaci conveniſſet, & ab eo honorificè ſuſceptus fuiſſet, Pontifex Vapinci exiſtens ſtatuit, Eccleſiam Eboracenſem liberam eſſe à profeſſione quam petebat Radulphus Archiepiſcopus Cantuariæ: *Hoc apud Vapingum in capite Jejunii Apoſtolico privilegio confirmatum eſt*, inquit Thomas Stubbs in Actis Pontif. Eborac. apud Seldenum Tomo 2. pag. 1716.

X. *Iubet Turſtinum Epiſcopatu ſuo Eboracenſi potiri.* Duravit tamen vetus illa controverſia, quæ multorum motuum cauſa fuiſſet, niſi Henrici Regis pietas Romani Pontificis auctoritati ceſſiſſet: *Cum hæc ita adminiſtrarentur*, inquit Eadmerus lib. 6. Novorum, *Conventu Principum, qui pro occurſu Reginæ factus fuerat* anno MCXXI *nondum ſoluto, magnus ſermo habitus eſt de diſſidio, quod eò uſque verſabatur inter Radulphum Cantuarienſem Archiep. & Thurſtanum Eboracenſem. Siquidem ipſe Thurſtanus à Calliſto Epiſcopus ordinatus* (ſcilicet ne à Radulpho ordinaretur) *literas ab ipſo Calliſto, more quo cuncta Romæ impetrantur, adeptus fuerat, quibus jubebatur, ut ipſe Thurſtanus Epiſcopatu ſuo potiretur, aut Rex anathemate & Radulfus ſuſpenſione Pontificalis officii plecteretur. Ad quod recitata ſunt ſententia privilegiorum; & quam digne hæc Apoſtolica diſponerentur, intellectum eſt ab omnibus. Tamen ne prætermiſſa intentio pœna, Regem vel Pontificem aliquatenus conturbaret, ex communi conſilio permiſſus eſt idem Thurſtanus Angliam redire & Eboracum regia via venire. Quod & factum eſt, ea diſpoſitione, ut nullatenus extra parochiam Eboracenſem divinum officium celebraret, donec Eccleſiæ Cantuarienſi de injuria, quam ei intulerat, objurata cordis ſui obſtinatione ſatisfaceret.* Verùm Turſtinus à Rege in Angliam revocatus, mox in ſuum reductus eſt Archiepiſcopatum, nec legitur aliquam ſatisfactionem ab eo factam, imò *ſine exactione profeſſionis in ſuum mox* receptum eſſe *Archiepiſcopatum* ſcribit Chronographus Mailroſenſis.

XI. *B. Fredericum Leodienſem Epiſc. conſecrat.* In eodem Concilio Remenſi Calliſtus Pontifex beatum Fredericum Leodienſis Eccleſiæ Epiſcopum conſecravit. Cum enim Alexander Archidiaconus Leodienſis illius Eccleſiæ Epiſcopus electus fuiſſet, & inveſtituram ab Henrico Imperarore contra Summi Pontificis præceptum ſuſcepiſſet, Archiepiſcopus Colonienſis, cui Leodium ſubeſt, alium eligi curavit, & Fredericus majoris Eccleſiæ Præpoſitus electus, *à Calliſto Papa in Concilio Remenſi conſecratus, nudis pedibus repatriavit: & proceſſit ei obviam totius Cleri, & populi multitudo, factaque eſt lætitia magna in populo*, inquit Renerus Monachus Monaſterii Leodienſis S. Laurentii, Auctor coævus, qui B. Frederici Vitam ſcripſit, in Actis SS. Bollandianis ad diem XXVII menſis Maii recitatam. Hic beatus Epiſcopus *ſimoniacæ hæreſeos damnatione & Catholicæ fidei*

Digitized by Google

et fidei defenſione, ut loquitur Lambertus Parvus, & cum eo Scriptores, qui eum Martyris titulo exornant, occiſus eſt, & quidem anno MCXXI, ut Dodechinus Abbas in Chronico, & Anſelmus Gemblacenſis Auctor Chronici Leodienſis, quod extat Tom. I. Biblioth. Labbei, notarunt. SEC. XII.

XII. *Cum Henrico Angliæ Rege colloquium habet.*

Eadmerus lib. 5. Novorum poſtquam dixit, Henricum Angliæ Regem prohibuiſſe ne Turſtinus Archiepiſcopus Eboracenſis in Normanniam aut Angliam rediret, ſubdit: *Poſt hæc Calliſtus Giſortium venit, & Rex Henricus illuc ei locuturus acceſſit. Acta igitur ſunt multa inter eos, quorum gratia par erat tantas perſonas conveniſſe. Inter quæ Rex à Papa impetravit, ut omnes conſuetudines, quas pater ſuus* [nempe Willelmus II] *in Anglia habuerat, & in Normannia ſibi concederet: & maxime ut neminem aliquando Legati officio in Anglia fungi permitteret, ſi non ipſe, aliique præcipua querela exigente, & quæ ab Archiepiſcopo Cantuariorum, ceteriſque Epiſcopis regni terminari non poſſet, hoc fieri à Papa poſtularet.* Hoc ideo ab Henrico Rege poſtulatum, quia crebræ ex Vrbe legationes Anglorum animos accenderant; alia enim, quam quæ Eccleſiæ eſſent, quæri cauſabantur. Vnde Petrus Leonis in Angliam à Calliſto II anno MCXXI miſſus, honorificè quidem exceptus eſt, ſed non admiſſus, ut ſcribit idem Eadmerus lib. 6. Novorum. Sed poſtea anno MCXXV, primo anno Pontificatûs Honorii II, *Joannes Cremenſis* Presbyter Cardinalis, Tituli S. Chryſogoloni, *accepta ab Apoſtolico ſuper Britanniam legatione, cum diu in Normannia receptus eſſet à Rege, tandem permiſſu in Angliam* tranſvectus eſt, *& ab Eccleſiis honorifice* exceptus, ut in Honorii II Pontificatu dicetur ex Simeone Dunelmenſi in Hiſt. de Geſt. Regum Angl.

XIII. *Ejus itinerarium poſt Concilium Remenſe.*

Poſt Concilium Remenſe Calliſtus Papa Romam redire conſtituit, quare ut varia ſuis annis reddi poſſint, ejus itinerarium, quanta fieri poterit brevitate, hîc ex Annotatore Baronii explicandum. Calliſtum iterum Pariſios & Corbolium veniſſe ſcribit Chronographus Morigniacenſis: *Celebrato namque*, inquit, *Remis maximo generaliſſimoque Concilio domnus Papa cum omni comitatu ſuo Burgundiam ingreſſurus, Romamque profecturus de Pariſiis Corbolium advenerat.* Corbolio ſex circiter leucis à Lutetia diſſito, Melodunum venit, *ad quem locum Rex & Regina à domino Papa diſceſſuri, valeque facturi, Proceres atque Pontifices, multaque perſona confluxerant*, inquit idem Chronographus. Meloduno Senonas perrexit ex eodem Auctore, & ex Chronographo ſancti Petri Vivi ad annum 1119. ſcribente: *Poſtquam celebratum eſt Concilium Remis, venit domnus Papa Senonas, quem adiit Abbas Arnaldus, & oſtendit literas, quas habet Eccleſia ſancti Petri de duabus ſororibus S. Ebbonis Ingoara ſcilicet & Leotheria, quas con-*

 firmavit:

SEC. XII. *firmavit* Epiſtolâ *data Senonis Nonis Decembris* ad Joſcerannum Lingonenſem Epiſcopum, quæ extat Tomo X Concil. pag. 834. qua eum judicem conſtituit litis, quæ inter Abbates S. Petri Vivi & Moliſmenſem verſabatur. Senonis Auguſtodunum & Cluniacum deſcendit. Thomas enim Stubbs in Actis Pontific. Eborac. narrans quam honorificè Turſtinus Archiepiſcopus Eboracenſis à Calliſto exceptus fuerit, ait: *In ſolemnibus proceſſionibus equitando factis, quando more Apoſtolico coronatus fuit, ſicut in die Natalis Domini, Auguſtudum, & die Epiphaniæ Cluniaci Epiſcopus Oſtienſis, qui magiſter inter eos & dignior erat, eum parem eſſe voluit.* Natale itaque Chriſti anni MCXIX Auguſtoduni, & Epiphaniam anni MCXX Cluniaci celebravit Calliſtus. Cluniaco Trenorcium oppidum eidem vicinum profectus eſt, ubi die undecima menſis Januarii dedicavit Eccleſiam Trenorcienſem, ut fidem faciunt, tum hujus Pontificis Epiſtolæ ad Franconem Trenorcienſem Abbatem, & ad Matiſconenſem ac Cabilonenſem Epiſcopos, tum vetuſtum Kalendarium Trenorcienſe à Chiffletio in probationibus ad Hiſtoriam Trenorcienſem pag. 308. relatum. Trenorcio Calliſtus Matiſconem venit, ut conſtat ex ejus Epiſtola XVIII laudata ad Matiſconenſem & Cabilonenſem Epiſcopos, data *Matiſcone XIX Kal. Februarii, indict. XIII*, tertio poſt dedicationem Eccleſiæ Trenorcienſis die.

XIV. *Trevirenſis Eccleſiæ privilegia confirmat.*

Bruno Trevirenſis Archiepiſcopus Calliſtum Papam Auguſtoduni exiſtentem convenit, quod Adelbertus Archiepiſcopus Moguntinus, qui legationem Apoſtolicam ab ipſo Papa dudum acceperat, jura Eccleſiæ ſuæ læderet. Rem narrat Scriptor Anonymus Hiſtoriæ Trevirenſis, qui hoc tempore vivebat Tomo 12. Spicilegii Dacheriani pag. 248. *Anno*, inquit, *ordinationis ſuæ decimo nono* (legendum decimo octavo, ex eodem enim Anonymo Bruno ordinatus fuerat die ſecunda Februarii anni MCII) *placuit Romam tendere, ut renovaret privilegia ſedis ſuæ, indignatus ſuper protervia Adelberti Maguntienſis Epiſcopi de legatione Romana ſedis ſibi conceſſa ſuperbè ſe efferentis, maximè cum ex conceſſione priorum Apoſtolicorum Epiſcopus Treverorum nulli niſi ſoli Apoſtolico, vel à latere ejus Miſſo ad præſens debeat obedire.* Paulò poſt: *Cum igitur propter cauſas ſupra memoratas ſupradictus Bruno verſus Romam iter faceret, & Auguſtidunum uſque proceſſiſſet, Calliſtus Papa, ibi ei occurrit, & eum amicè ſuſcepit, & cum eo in eodem loco Natalem domini celebravit.* (hic Auctor in hac circunſtantia convenit cum Thoma Stubbs num. ſuperiori laudato.) *Tranſactis autem diebus ſolemnibus, pariter iter Cluniacum dirigunt, ubi Bruno cauſas adventûs ſui aperuit, prolatiſque coram ſedis ſuæ privilegiis, eadem ſibi & Eccleſiæ ſuæ, Apoſtolicæ ſubſcriptionis firmamento ſtabiliri poſtulavit, & obtinuit.* Refert deinde Hiſtoricus ille literas Brunoni à Calliſto II conceſſas, datas *Cluniaci*

Cluniaci tertio nonas Januarii, quibus Pontifex perſonam ejus *à cujuſlibet Legati poteſtate* abſolvit, *niſi forte à* ſuo *latere dirigatur*. SEC. XII.

XV. *Ejus itinerarium continuatur.*

Sed Calliſtum II Romam pergentem ſequamur. Matisconâ Romanum, oppidum in Delphinatu hodierno, Valentinæ urbi proximum profectus eſt, ubi die XV menſis Februarii confirmavit bona & privilegia Eccleſiæ Biſuntinæ Sancti Joannis, ut docet ejus Epiſtola ordine XIII ad Canonicos ejuſdem Eccleſiæ data *Romanis XV Kal. Martii, Indictione XIII, Incarnat. Dom. anno MCXX, Pontificatûs autem domini Calliſti II Papæ anno ſecundo.* Pridie ejus diei, ſcilicet decima quarta Februarii Calliſtus monaſterium ſancti Cucuphatis Martyris, ordinis ſancti Benedicti, vulgò San-Culgat, ſuſcepit ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, eique omnia bona & privilegia ſua confirmavit, ut diſcimus ex Reſcripto ejus à Baluzio in Appendice ad Marcam Hiſpanicam pag. 1253. recitato, quod dicitur *datum Romæ per manum Griſogoni S. R. E. Diaconi Card. & Bibliotb. XVII Kal. Martii, indictione XIII, anno Incarnat. Dom. MCXX, Pontificatûs autem domini Calliſti II Papæ anno ſecundo.* Sed duo errores corrigendi à Librariis omiſſi, & loco *Romæ*, legendum, *Romanis*, nam menſe Februario anni MCXX, quo numerabatur indictio XIII & annus ſecundus ejus Pontificatûs, Calliſtus nondum Romæ erat, eò enim, ex mox dicendis, tantum pervenit tertio nonas Junii. Loco etiam *XVII Kal. Martii*, legendum, *XVI Kal. Martii*, menſis enim Martius tot dies ante Kalendas non habet.

XVI. *Primatum in Septem provincias Viennenſi Archiep. concedit.*

Romanis Valentiam ſe contulit Calliſtus, ubi *VIII Kalendas Martii* privilegium quoddam ordinis Cluniacenſis ratum habuit, ut patet ex ejus Epiſtola ordine XXII ad Pontium Cluniacenſem Abbatem eo die data. Tum *quinto Kalendas* ejuſdem menſis Viennenſis Eccleſiæ ſponſæ quondam ſuæ curam gerens, ei tribuit primatûs auctoritatem in Septem provincias, Viennenſem, Bituricenſem, Burdigalenſem, Auſcitanam, Narbonenſem, Aquenſem, & Ebredunenſem, cum poteſtate Synodos indicendi, & negotia Eccleſiaſtica canonicè dirimendi. Occaſionem arripuit ſubjiciendi ſeptem illas provincias Eccleſiæ Viennenſi, inquit Marca in Diſſert. ad Concilium Claromontanum anno 1095. celebratum, num. 123. quia in Notitia, in capite illarum ſeptem, deſcripta eſt Viennenſis provincia, unà cum ejus Metropoli, quæ eſt *Civitas Viennenſium.* Quare conjecit, tam ſibi liberum eſſe, ut Viennam ſuper ſeptem Provincias præficeret, quam deceſſoribus ſuis fuerat, Lugdunum præficere iis provinciis, quæ Lugdunenſes dicebantur in Notitia. Et ne nova videretur hæc inſtitutio, à Silveſtro I & aliis Pontificibus Romanis ejus originem arceſſit, quorum ſuppoſititia reſcripta edita ſunt à Joanne Boſco, ubi ex Romano Catalogo Septem provinciæ ſubjici

dicuntur

SEC. XII. dicuntur Viennæ, ut notatur in calce ſuppoſititii reſcripti Silveſtrini. Tarantaſiæ autem Archiepiſcopum, qui præpoſitus erat provinciæ Alpium Penninarum extra ſeptem illas poſitæ, ſubjecit Viennenſi, ut Primati, exemplo Leonis I & Symmachi.

XVII. *Origo octo Viennenſium provinciarum in Notitia.* Ex hoc Calliſti decreto exiſtimat Marca initium ſumſiſſe diviſionem illam, quam aliquot exemplaria Notitiæ præferunt, in octo Viennenſes provincias: ita ut viris Eruditis laborandum non ſit, in alia ratione ejus diviſionis quærenda cum Scaligero, qui Vicarium præfecti Prætorio Galliarum Viennæ quondam conſtitiſſe, & in octo illas provincias jus dixiſſe, ſibi, dein ceteris, ſine ullo argumento, imò etiam contra veteris Hiſtoriæ fidem perſuaſit. Cum itaque beneficio Calliſti, *Bituricenſis* Eccleſia, quæ primatu in Aquitania potiebatur, & *Narbonenſis*, quæ ex Urbani II decreto, Primas erat provinciæ Aquenſis, ſeu Narbonenſis ſecundæ, ſubjectæ eſſent Primati Viennenſi, ipſe ſibi *Primatis Primatûm* nomen indidit: & monetæ, quam cudi curabat Viennæ, hanc inſcriptionem adjecit: *Maxima ſedes Galliarum.* Sed nulla plane auctoritate, in vim ejus Reſcripti, quod per ſubreptionem elicitam, veterum primatûm inauditorum jura convellebat, Archiepiſcopus Viennenſis potitus eſt. Attamen Dienſem & Albenſem, ſeu Vivarienſem Epiſcopatum, vi Reſcripti illius ab Arelatenſi provincia diſtractos, Viennenſis Archiepiſcopus in ſuam provinciam adſcivit, cujus etiamnum partes ſunt. Ita Marca. Porrò Calliſti Reſcriptum extat apud Baronium ad annum 1120.

XVIII. *Calliſtus Papa Romam pergit.* Valentia Calliſtus Pontifex Vapincum petiit, ubi in capite Jejunii, quod anno milleſimo centeſimo vigeſimo cum die tertia menſis Martii concurrebat, diffinivit Eccleſiam Eboracenſem liberam eſſe à profeſſione, quam petebat Archiepiſcopus Cantuarienſis, ut mox ex Thoma Stubbs oſtenſum eſt. Deinde, ut refert Baronius, ex Calliſti Vita MS. in Vaticano exiſtente, *Alpium difficultate conſcenſa ad ſanctum Ambroſium cum jucunditate pervenit.* Oppidum ſancti Ambroſii paucis milliaribus ab urbe Suſa diſſitum eſt. Circa diem dominicam in Ramis Palmarum à Jordano Archiepiſcopo Mediolanenſi Tardone exceptus eſt; & Romam tandem pervenit die tertia menſis Junii, ſeu *tertio Nonas Junii*, inquit Egino Abbas, cujus Epiſtolam ad omnes fideles tunc ſcriptam refert Baronius anno 1120. Tum Burdinus Antipapa, dictus Gregorius VIII, ut in ejus Vita diximus, Sutrium fugit. Quanto gaudio, quanto apparatu, & quanta pompa Calliſtus Romæ exceptus ſit, referunt idem Egino Abbas, & Falco in Chronico Beneventano.

XIX. *Inde Beneventum proficiſcitur.* Brevi tempore Calliſtus Romæ remanſit, ut enim Normannos ad Sutrii expugnationem hortaretur, Beneventum ſe contulit: *Hoc anno*

anno MCXX, inquit Falco laudatus, *dominus noſter Papa Calliſtus accepto conſilio Beneventum advenit, & octavo die intrante menſis Auguſti civitatem ingreſſus eſt.* Pandulphus in ejus Vita poſtquam dixit, Calliſtum, Beneventum adiiſſe, ſubdit: *Venerunt ad eum illicò Guillelmus Apuliæ Dux Princeps Capuanæ urbis Jordanus Comes,* &c. *& innumeri alii, qui eidem illi hominium fidelitatemque fecerunt. His ita diſpoſitis paulo poſt Romam per maritimam redit,* vel exeunte anno MCXX, vel ipſo ſequentis anni initio. Et hæc prima Calliſti II ad Beneventanam urbem profectio; ex qua redux Burdinum anno MCXXI Sutrii obſedit, qui captus & veſtibus exutus, Romam IX Kalendas Maias perductus eſt, ut in ejus Vita diximus. SEC. XII.

Calliſtus Papa Beneventi anno MCXX exiſtens literis ibidem *XVII Kal. Novembr.* datis Gerardo Epiſcopo Engoliſmenſi, de quo ſuperius actum eſt, commiſit legationem ſedis Apoſtolicæ *per Bituricenſem, Burdigalenſem, Auſcitanam, Turonenſem & Britanniam provincias,* atque ſe id facere exemplo Paſchalis; ubi cum nullam Gelaſii II mentionem faciat, Baluzius in Supplemento ad lib. 5. de Concordia cap. 47. ubi eas literas refert, inde deducit Gerardum hac auctoritate inſtructum non fuiſſe à Gelaſio II, præſertim cum Conon Epiſcopus Præneſtinus ad Hugonem Epiſcopum Nivernenſem ſcribens, literas num. IV à nobis memoratas, de Calliſti II electione dicat, Gerardum Engoliſmenſem Epiſcopum in partes ejus tranſiiſſe, & indicare videatur illum à Romana Curia alienum fuiſſe tempore Gelaſii II, ait enim: *Nam & Engoliſmenſis Epiſcopus, antequam à nobis diſcederet, ſubſcripſerat, & domino Papæ humiliter ſe ſubdiderat.* Data itaque viro præpotenti Legatio Aquitanica ad mitigandum ejus animum. Eam autem quinque præfatis provinciis comprehenſam fuiſſe diximus in Paſchali II, de eodem Gerardo loquentes, & demonſtrant Calliſti II literæ Tomo X Concil. ordine XXVIII recitatæ. Hujus tamen legationis terminos contractos, aut dilatatos fuiſſe pro libito ſummorum Pontificum probat ibidem Baluzius.

XX. *Gerardum Epiſc. Engoliſmenſem Aquitaniæ Legatum dicit.*

Secundò in Apuliam profectum eſſe Calliſtum II anno milleſimo centeſimo vigeſimo primo refert Pandulphus in ejus Vita poſtquam retulit, quid ante ſuum Româ diſceſſum egerit: *Romam per maritimam rediit. Tum à Spiritu ſancto admonitus Lambertum Oſtienſem Epiſcopum* (poſtea Papam ſub Honorii II nomine) *D. Saxonem Cardinalem presbyterum ſancti Stephani in Cœlio monte, & Gregorium diaconum ſancti Angeli* (poſtea etiam Papam ſub Innocentii II nomine) *ut pacem in regno & Eccleſia reformarent, ad Henricum Imperatorem in Alemanniam delegavit. Sed quid plus? Imo totum volo dicere verbo. Legati miſſi in ſcriptis pacem offerunt, & quemadmodum in Lateranenſi palatio tabula privilegio repræſentat, pax ad velle Papæ, ab Imperatore ſimul & recepta*

XXI. *Legatos in Germaniam mittit.*

SEC. XII. *cepta eſt, & perpetuò, annuente domino ſtabilita.* Hi legati ex Germania rediêre ante menſem Septembrem, quo Calliſtus II iterum in Apuliam perrexit, ut mox oſtendetur. Licet autem Pandulphus verbis laudatis innuere videatur concordiam Sacerdotii & Imperii anno 1121 initam eſſe, certum tamen & indubitatum eſt, eam anno tantum 1122. ſancitam, ideoque & Pandulphum rem una ſerie, Abbreviatorum more retuliſſe.

XXII. *Iterum in Apuliam pergit.* Calliſtum verò poſt Legatorum reditum, in Apuliam iteratò profectum eſſe, ejuſdem Pandulphi verba nos dubitare non ſinunt, poſt ſuperiora enim ſtatim ſcribit: *Inde in Apuliam, Legatis jam ad Urbem regreſſis, iteratò deſcendit.* Refert poſtea Rogerium Siciliæ Comitem Calabriam & Apuliam cum exercitu intraſſe abſente Guillelmo Apuliæ Duce, qui ſuas ditiones Calliſto Papæ commendaverat, dum ipſe Conſtantinopolim pergeret. *Pontifex Calliſtus*, inquit Falco Beneventanus in Chronico, *conſilio invento Salernum ivit quinto die intrante menſis Septembris, ut pacis firmamentum cum Duce* (nempe Apuliæ) *Willelmo, & Rogerio Comite* (ſcilicet Siciliæ) *confirmaret.* Salerni adhuc erat Calliſtus *menſe Septembri mediante*, ut teſtatur idem Falco, qui & habet: *Hoc anno IV Kal. Septemb. Archiepiſcopus Salernitanus nomine Alfanus defunctus eſt. Quo defuncto Calliſtus ſupra memoratus Pontifex Romualdum Diaconum Cardinalem Archiepiſcopum Salerni conſecravit menſe Septembri mediante.* Salerno Beneventum rediit, ubi menſe Februario anni inſequentis 1122. ſententia ſua confirmavit judicium Cardinalium in gratiam *Bethleem* Abbatiſſæ monaſterii S. Mariæ, adversùs *Agnetem* Abbatiſſam monaſterii S. Petri, quæ monaſterium illud S. Mariæ, tanquam appendicem monaſterii S. Petri petierat, *ſalvo tamen cenſu, quem pars ipſius monaſterii perſolvet annualiter ad prædictum monaſterium ſancti Petri.* Summus Pontifex hanc litem commiſit Dionyſio Epiſcopo Tuſculano, Chryſogono Cancellario, aliiſque Cardinalibus, quia *tunc Apoſtolicus valde infirmabatur*, & Curiam ante ſe congregare non poterat. Erat tunc *in ſacro Beneventano Palatio*, quò Agnes Abbatiſſa venit, iſtaque acta ſunt *ſeptima die Kalendarum Martiarum* coram Calliſto II Beneventi tunc degente, ut obſervavit Camillus Peregrinius in Notis ad Chronicon Falconis.

XXIII. *Primatui Lugdunenſi amplificando ſtudet.* Sed ut ad annum MCXXI redeam, Calliſtus Pontifex Metropolitanum Senonenſem Primati Lugdunenſi ſubjecerat, qua de re cum Ludovicus VI Francorum Rex apud eumdem Pontificem queſtus eſſet, hic in ejus gratiam decretum ſuum ſuſpendit. Sed quia illud ad tempus tantum relaxatum erat, rurſus anno MCXXI ad Calliſtum Papam ſcripſit Ludovicus Rex, atque ſe paſſurum potius totius regni ſui incendium, & capitis etiam ſui periculum, *quam hujus ſubjectionis & abjectionis opprobrium.* Rogat eum, ut recordetur, ſe Remenſi Concilio cum labore

labore ſuo, & cum honore ejuſdem Pontificis intereſſe ſtuduiſſe, & plus honori ejus, quam ſuo dominio conſuluiſſe: *Videat*, ſubdit, *dulciſſime pater, diſcretio veſtra, ne civitas Lugdunenſis, quæ de aliena eſt regno, de noſtro floreat detrimento, nec ſubjiciatur amicus amico.* Recitantur eæ literæ ſine die & menſe datæ Tomo X Concil. pag. 855. ſed eas anno 1121. datas, hæc prima ejus verba demonſtrant: *Scripſit nobis Sublimitas veſtra de captione illius apoſtatæ Burdini.* Quare cum Calliſtus quinto Kalendas Maii anni 1121. ad Epiſcopos Galliarum literas dedit de captione Burdini, quæ extant eodem Tomo Concil. pag. 894. alias etiam ad Ludovicum Regem ſcripſit, quæ periêre, harumque hæc reſponſio fuit. Porrò licet Daimbertus Senonenſis Archiepiſcopus, ut diximus in Urbano II, agnoviſſet Primatum Lugdunenſis Eccleſiæ, nova tamen controverſia excitata fuerat à Joanne Lugdunenſi Archiepiſcopo ſub Paſchali II, qui convocavit Concilium apud Anſam, ad quod ipſius provinciæ Senonenſis Epiſcopos vocavit; ſed illi ad illud Concilium accedere recuſarunt, ut conſtat ex Epiſtola 236. Ivonis Carnotenſis, qui omnium Epiſcoporum Senonenſis provinciæ nomine, reſcripſit ad Joannem Lugdunenſem. Ideo autem tam alieni erant à colendo primatu Lugdunenſi Archipræſules Senonenſes, quia Lugdunenſem primatum novo jure inſtitutum contendebant, & apocriphis notitiis & decretalibus invectum: tum quia olim Anſegiſus Senonenſis Archiepiſcopus, & Seguinus ac Leothericus ejus ſucceſſores dignitate Primatûs à Sede Apoſtolica ornati fuerant: tandem quia Lugdunum Regi Francorum non parebat. Quamobrem Ludovicus VI Francorum Rex adversùs Lugdunenſem Primatum pro Senōdenſis Eccleſiæ libertate apud Calliſtum II interceſſit. Verùm Lugdunenſis Primatus Regia etiam auctoritate firmatus eſt, cum civitas Lugdunenſis à Rege Philippo Pulchro, monarchiæ Gallicanæ vindicata eſt. Legendus liber Ioannis Baptiſtæ Drioti Canonici Senonenſis de Primatu Metropolitani Senonenſis. SEC. XII.

Eodem anno milleſimo centeſimo vigeſimo primo ſublato in Urbe Antipapæ Burdini dedecore, & nobilium Romanorum compreſſa per Calliſtum Papam rebellione, in Germania quoque Henricus Imperator adeo eſt Adelberti Archiepiſcopi Moguntini, Apoſtolicæ ſedis legatione fungentis, ac frequentibus Epiſcoporum & Principum convocationibus & commonitionibus exagitatus, ut tandem coactus cedere, in conventu Wirceburgi in feſto ſancti Michaelis menſe Septembri celebrato, pacem firmiſſimam firmare promiſerit, permiſeritque ut communi conſenſu, ad eam perficiendam legatio Romam decerneretur ad Calliſtum Papam, cujus munus Epiſcopo Spirenſi & Abbati Fuldenſi impoſitum. Pacis legationem incredibili gaudio ſuſcepit Calliſtus Pontifex, auditoſque Oratores ad Imperatorem remiſit anno MCXXII, ad eumque unà iterum XXIV. *Legatos in Germaniam mittit pro pace.*

 deſtinavit

SEC. XII. deſtinavit Legatos, Lambertum Cardinalem, Oſtienſem Epiſcopum, & duos alios Cardinales, quos jam anno MCXXI miſerat, quibus dedit in mandatis, ut ſanctæ Sedis Apoſtolicæ auctoritate Imperatorem ad communionem Eccleſiæ reciperent, poſt Inveſtiturarum ceſſionem. Ut primum in Germaniam appulerunt Legati Apoſtolici, *facto*, inquit Urſpergenſis in Chronico, *univerſali Conventu apud Vangionum, quæ nunc Wormatia dicitur, ſicut longum, ita & incredibile memoratu eſt, quam prudenti, quam inſtanti, quamque per omnia ſollicito cunctorum Procerum conſilio, pro pace & concordia per unam vel amplius hebdomadam certatum ſit, donec ipſe, in cujus manu cor Regis eſt, omnem animoſitatem Auguſti, ſub Apoſtolica reverentia obedientiam, cauſâ matris Eccleſiæ, etiam ultra ſpem plurimorum inflexit. Eccleſiaſticas* enimverò *Inveſtituras, ceteraque ſpiritualia negotia, quæ in tanto tempore Reges Teutonici adminiſtraverant, quæque ipſe, ne regni diminueretur honor, nunquam vita comite ſe dimiſſurum propoſuerat, humiliatus pro Chriſto coram multitudine maxima abnegavit, & in manus Epiſcopi Oſtienſis, ac per ipſum domino noſtro Jeſu Chriſto, ſicque in perpetuum Eccleſiæ dimiſit.* Anſelmus Gemblacenſis in Chronico notat, Conventum illum Wormacienſem celebratum *menſe Septembri in Nativitate ſanctæ Mariæ.*

XXV. *Pax inter Calliſtum PP. & Henricum Imp. ſancitur.*

Dimiſit itaque Imperator Henricus Inveſtituram per annulum & baculum, & permiſit in omnibus Eccleſiis fieri electionem & liberam conſecrationem. Calliſtus verò Papa conceſſit, ut electiones Epiſcoporum & Abbatum Teutonici regni, in præſentia Imperatoris abſque ſimonia fierent, & ut Electus Regalia per ſceptrum ab Imperatore reciperet. Pacta ſcripto tradita, & mutuis firmata ſubſcriptionibus fuêre ad robur, memoriamque ſempiternam. Scriptum Imperatoris factum eſt conſilio & aſſenſu Archiepiſcoporum, Epiſcoporum & Procerum numero XVIII in eo ſubſcriptorum ſine menſe & die. Conceſſio verò Calliſti II Henrico Imperatori facta, *data anno milleſimo centeſimo Vigeſimo ſecundo nono Kalendas Octobris.* Utrumque ſcriptum extat Tomo X Concil. pag. 901. Et hoc pacto concordia inter Sacerdotium & Imperium reſtituta eſt.

XXVI. *CalliſtusPP. Concilium Generale Lateranenſe indicit.*

Poſt hæc Calliſtus Pontifex Concilium Lateranenſe generale indixit in annum ſequentem milleſimum centeſimum vigeſimum tertium, quod nos docet Simeon Dunelmenſis in Hiſt. de geſt. Reg. Angl. ad annum MCXXII his verbis: *Hac concordia per gentes & populos ubique divulgata, mittuntur etiam literæ ab Apoſtolico omnibus Archiepiſcopis & Epiſcopis per regiones & provincias, ut omni excuſatione poſtpoſita feſtinent occurrere ad Concilium, quod domnus Apoſtolicus Romæ celebraturus erat XV Kal. April.* Henrico etiam Imperatori obedientiam per literas gratulatus eſt Calliſtus, eumque oravit, ut quantocyus Apoſtolicæ Sedis Legatos, cum ſuis Oratoribus ad Concilium generale jam

Digitized by Google

jam indictum remitteret, in quo tanti momenti negotium conſummaretur; ait enim: *Legatos itaque noſtros, qui apud vos ſunt, benevolentiæ veſtræ attentius commendantes, rogamus, ut quia Concilium indictum à nobis accelerat, citò eos ad nos domino largiente remittas. Tuos verò Legatos ita inſtructos dirigas, ut juxta promiſſum tuum Regalia in integrum Eccleſiæ Romanæ reſtituant.* Datæ ſunt hæ literæ Idibus Decembris anni milleſimi centeſimi vigeſimi ſecundi, extantque Tomo X Concil. pag. 894. Ex quibus omnibus eruo Concilium indictum eſſe poſt diem IX Kalendarum Octobrium, quo Calliſtus ſupradictam conceſſionem fecit Henrico Imperatori, & ante diem Iduum Decembris, quo præfatas ad eumdem Imperatorem literas dedit. SEC. XII.

CONCILIUM Lateranenſe Primum, Generale Nonum.

Concilium Lateranenſe primum, inter generalia Nonum ſolius Calliſti II Romani Pontificis auctoritate convocatum probant, non ſolum Calliſti verba mox à nobis relata, ex ejus Epiſtola ad Henricum Imperatorem, quæ incipit, Omnipotenti Deo, quæque extat Tomo X Concil. *Ut quia Concilium à nobis indictum accelerat,* &c. ſed etiam verba Simeonis Dunelmenſis ad annum MCXXII in Hiſt. de Geſt. Reg. Angl. ſcribentis: *Hac concordia per gentes & populos ubique divulgata, mittuntur etiam literæ ab Apoſtolico omnibus Archiepiſcopis & Epiſcopis per regiones & provincias, ut omni excuſatione poſtpoſita feſtinent occurrere ad Concilium, quod domnus Apoſtolicus Romæ celebraturus erat XV Kal. Aprilis.* Ipſi præfuit Calliſtus ipſe Pontifex Maximus. Conciliorum Oecumenicorum in Occidente celebratorum primum fuit; nonum inter œcumenica numeratur, & Lateranenſe appellatur à loco, in quo celebratum eſt, ſcilicet à Baſilica Lateranenſi, & hæc ſine controverſia. XXVII. *Calliſtus II ſolus Concilium Lateranenſe indixit, eique præfuit.*

Annum milleſimum centeſimum vigeſimum tertium, non verò antecedentem, Concilii celebrationi aſſignandum, præter Simeonem Dunelmenſem jam laudatum, Falco Beneventanus in Chronico nos docet his verbis: *Anno MCXXIII Dominicæ Incarnationis, & quinto anno Pontificatûs domini Calliſti II Summi Pontificis, & univerſalis Papæ, menſe Martio, primæ indictionis.* Robertus item de Monte Concilium Romanum, quo controverſia de Inveſtituris compoſita eſt, quod certè aliud non eſt à Lateranenſi primo, anno milleſimo centeſimo vigeſimo tertio celebratum teſtatur: *Anno,* inquit, *MCXXIII Concilium Romæ celebratur, pax inter Regnum & Sacerdotium reformatur, & jus Inveſtiturarum Epiſcopalium ab Imperatore exfeſtucatur.* Anſelmus etiam Gemblacenſis in Chronico, paſſimque Scriptores, qui hoc ſeculo vixêre, iſtud XXVIII. *Quibus anno & die celebratum.*

SEC. XII. Concilium cum anno MCXXIII illigant. Sed diem celebrati Concilii in Collectione Conciliorum omiſſum, & à paucis ex Antiquis memoratum, nobis conſervarunt Simeon Dunelmenſis laudatus, Chronographus Mailrocenſis & Auctor Magni Chronici Belgici ex Bernardo Guidonis, qui omnes produnt Concilium habitum *XV Kalendas Aprilis*, ſeu die XVIII menſis Martii, à quibus non diſſentit Landulphus apud Puricellum in Monumentis Baſilicæ Ambroſianæ num. 334. cum ait, Synodum *in ſecunda feria*, ſeu die XIX Martii inchoatam, diebus enim dominicis preces de more habebantur in Conciliis generalibus, & prima ſeſſio die Lunæ inchoabatur, ut alibi diximus.

XXIX. *Numerus Patrum Concilio præſentium.*

Quoad Epiſcoporum numerum, qui Concilio interfuêre, Nangius in Chronico ait, *Concilium trecentorum aut amplius Epiſcoporum* fuiſſe; quod diu ante eum Sugerius Abbas San-Dionyſianus, qui Concilio interfuit, in Vita Ludovici VI Francorum Regis ſcripſerat: *de domino Papa Calliſto*, inquit, *& tota Curia honorificè valde recepti per ſex menſes, cum apud eum demorando magno Concilio trecentorum aut amplius Epiſcoporum Lateranis compoſitioni pacis de querela Inveſtiturarum aſtitiſſemus.* Simeon itidem Dunelmenſis in Hiſtoria Concilium iſtud appellat *Concilium CCC Epiſcoporum.* Pandulphus in Vita Calliſti II numerans tùm Pontifices, tum Abbates, qui Concilio adfuêre ſcribit: *Nongentorum nonaginta ſeptem Epiſcoporum ſive Abbatum numero Lateranum Concilium celebravit, in quo vir Regali ſtirpe progenitus ferè jam deperditam mundo pacem reſtituit.* Sed Annotator Baronii numeros in Pandulpho corruptos exiſtimat.

XXX. *Pacta inter Papam & Imp. facta in eo confirmantur.*

Auditi ſunt in Concilio Henrici Imperatoris Legati, & pacta in Conventu Wormatienſi anno MCXXII inter Eccleſiam Romanam & Imperium concordata, totius Synodi judicio confirmata ſunt: *Calliſtus Pontifex*, inquit Falco Beneventanus in Chronico, poſt verba mox laudata, *conſilio ſalutis accepto, Ultramontanos ferè omnes Epiſcopos, & Archiepiſcopos & Abbates, & totius, ut ita dicam, Italiæ paſtores accerſiri præcepit, quatenus ſancta Synodali conſabulatione firmata pactum cum Imperatore Henrico poſitum* (in eodem Conventu Wormatienſi) *perpetuò confirmaret. Ad cujus ſacri Conventûs præſentiam Rofridus Beneventanus Antiſtes honeſtè properavit. Ordinato itaque concilio tali àc tanto, Apoſtolicus ipſe ſacramenti privilegium, quod prædictus Imperator conſtituerat pacis in conſpectu omnium, qui convenerant, adduci & legi præcepit. Continuò ab omnibus confirmatum eſt, & commendatum.*

XXXI. *Tenor reſtitutionis Inveſtiturarum ab Henrico Imp. facta.*

Reſtitutionis autem Inveſtiturarum, ab eodem Imperatore in dicto Wormatienſi conventu factæ, & in hoc Concilio confirmatæ, tenor talis eſt: *Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imperator Auguſtus, pro amore Dei & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & domini Papæ Calliſti, & pro remedio animæ meæ, dimitto Deo, & ſanctis ejus Apoſtolis Petro & Paulo, & ſanctæ*

& ſancta Catholica Eccleſia, omnem Inveſtituram per annulum & baculum, & concedo in omnibus Eccleſiis fieri electionem & liberam conſecrationem. Poſſeſſiones & regalia beati Petri, quæ à principio hujus diſcordiæ uſque ad hodiernum diem, ſive temporibus patris mei, ſive etiam meo ablata ſunt, quæ habeo, eidem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ reſtituo, quæ autem non habeo, ut reſtituantur fideliter adjuvabo. Poſſeſſiones etiam omnium aliarum Eccleſiarum & Principum, & aliorum tam Clericorum quam laicorum conſilio Principum & juſtitia, quæ habeo, ut eis reddantur fideliter juvabo. Et do veram pacem domino Papæ Calliſto, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ & omnibus, qui in parte ipſius ſunt, vel fuerunt. Et in quibus ſancta Romana Eccleſia auxilium poſtulaverit, fideliter juvabo; & in quibus mihi querimoniam fecerit, debitam ſibi juſtitiam faciam.

Conceſſionis verò Calliſti Papæ Henrico Imperatori factæ hic eſt tenor: *Ego Calliſtus ſervus ſervorum Dei, tibi dilecto filio Henrico, Dei gratia Romanorum Imperatori Auguſto, concedo electiones Epiſcoporum & Abbatum Teutonici regni, quæ ad regnum pertinent, in præſentia tua fieri, abſque Simonia & aliqua violentia: ut ſi qua inter partes diſcordia emerſerit, Metropolitani & provincialium conſilio vel judicio, ſaniori parti aſſenſum & auxilium præbeas. Electus autem regalia per ſceptrum à te recipiat, exceptis omnibus quæ ad Romanam Eccleſiam pertinere noſcuntur, & quæ ex his jure tibi debet faciat. Ex aliis verò partibus Imperii conſecratus infra ſex menſes regalia per ſceptrum à te recipiat. De quibus verò mihi querimoniam feceris, & auxilium poſtulaveris, ſecundùm officii mei debitum auxilium meum præſtabo. Do tibi veram pacem & omnibus, qui in parte tua ſunt, vel fuerunt tempore hujus diſcordiæ. Data anno milleſimo centeſimo vigeſimo ſecundo, nono Kalendas Octobris.*

XXXII. *Tenor conceſſionis à Calliſto II PP. eidem Imp. facta.*

Decretis in Concilio hæc verba ſubnectit Simeon Dunelmenſis laudatus: *His Synodalibus decretis ſubſcriptis & confirmatis, Imperatorem per Legatos ſuos & ſcripta, ſecundum præmiſſum ſcriptorum tenorem, promittentem ſe ſanctæ Romanæ Eccleſiæ juſta ſervaturum, generali Concilii ſententia ab excommunicationis abſolvit vinculo, quo in Remenſi Concilio fuerat ligatus.* Conſtat enim ex iis quæ Baronius anno 1122. num. 6. & ſeq. refert, Henricum Imperatorem eo anno, quo pax in Wormatienſi conventu conſtituta eſt, ab excommunicatione abſolutum non fuiſſe. *Ex hinc Eccleſia, libertate ad plenum reſtituta, paceque ad integrum reformata, in magnum montem creviſſe ſub Calliſto Papa II invenitur. Unde de ipſo Roma ſcriptum eſt:*

XXXIII. *Calliſtus PP. Henricum Imp. ab excommunicatione abſolvit.*

Ecce Calliſtus honor patriæ, Decus Imperiale,
Burdinum nequam damnat, pacemque reformat.

inquit Otto Friſingenſis Chronicorum lib. 7. cap. 16. Burdinum enim non ſolum in Concilio Remenſi, ſed & in iſto Lateranenſi generali

damnatum

SEC. XII. damnatum eſſe quidam Scriptores aſſerunt. Hos verſus in parietibus cujuſdam cameræ ruinoſæ Lateranenſis palatii ſe vidiſſe ſcribit Onuphrius Panuinius in Epitome Pontificum Romanorum à S. Petro uſque ad Paulum IV. De eadem pace Gotfridus Viterbienſis Chronicorum parte 17. pag. 509. ita canit:

Reddit Apoſtolico Cæſar quæcumque rogavit,
Pax bona conficitur, ſublata Deo reparavit
Jura ſuæ partis latus uterque trahit.

Canones ſeptemdecim in Concilio Lateranenſi editos percurrit & exponit Natalis Alexander Tomo VI novæ editionis Pariſienſis anno 1714. curatæ pag. 762. & ſeq.

XXXIV. *B. Oldegarium S. Sedis Legatum in Hiſpania creat.* In canone undecimo Calliſtus Papa peccatorum remiſſionem concedit iis, *qui Jeroſolymitanum vel Hiſpanicum iter ſuſcipiunt* ad Chriſtianam gentem defendendam, & Infidelium tyrannidem debellandam. Ad cujus canonis illuſtrationem Annotator Baronii ad annum 1123. num. 6. obſervat, Diagum in Hiſtoria Comitum Barcinonenſium lib. II. cap. 103. referre literas Calliſti II omnibus Epiſcopis, Regibus & Principibus datas ſtatim poſt Concilium Lateranenſe, Principibus nempe Hiſpaniarum, quibus eis ſignificat, ſe omnibus, adverſus Paganos, Hiſpaniæ Eccleſias opprimentes militantibus, eamdem peccatorum remiſſionem, quam Orientalis Eccleſiæ defenſoribus concedere, ſubditque: *Verùm quia exercitum veſtrum per nos, ut deſideraremus, viſitare nequimus, chariſſimum fratrem noſtrum Oldegarium Tarraconenſem Archiepiſcopum, ad ipſum ex latere noſtro delegare curavimus, noſtras ei vices in hoc ſpecialiter committentes, ut ipſius conſilio & diſpoſitione corrigenda corrigantur, & confirmanda, cooperante Domino confirmentur. Si qua verò dubia in exercitu eodem emerſerint, ipſius experientia terminentur.* In fine legitur: *Dat. Laterani IV Non. Aprilis*, paucis ſcilicet diebus poſt celebratum Concilium Lateranenſe, neque enim annus in iis legitur. Eas literas recitat etiam Bollandus ad diem VI Martii in Vita B. Oldegarii.

XXXV. *Tertiò Beneventum pergit.* Cum ſimonia per hæc tempora maxime graſſaretur, in primo canone Lateranenſis Concilii ſimoniacæ ordinationes & promotiones modis omnibus prohibitæ ſunt. Audiendus Falco in Chronico Beneventano, qui poſtquam de Concilio Lateranenſi primo ſermonem habuit, ſubjungit: *Concilio celebrato Beneventum venit prædictus Apoſtolicus Calliſtus, & quædam negotia Beneventanorum tractavit.* Et paulo poſt: *Cumque prædictus Pontifex Calliſtus Beneventum veniſſet, vocari fecit præfatum Rofridum Archiepiſcopum, ut audiret quorundam civium accuſationes, quæ ei inferebantur; accuſatus enim fuerat, quod ſimoniacè Archiepiſcopatûs honorem accepiſſet. Tunc Præſul ipſe vocatis quibuſdam ſuffraganeis ſuis & presbyteris civitatis ſacrum aſcendit palatium, & accuſato-*

accuſatoribus auditis, inducias poſtulavit, & acceptis induciis reſpondit: Paratus ſum, pater ſanctiſſime, juxta Canonica inſtituta ab his purgari accuſationibus, & veſtram ſequi juſſionem. Tandem juravit ipſe primùm cum duobus Epiſcopis & tribus Presbyteris ſimoniace non fuiſſe ingreſſum. Quæ dicta ſint ad illuſtrationem primi Canonis Concilii Lateranenſis. SEC. XII.

XXXVI. *Compoſtellam metropolica dignitate auget.*

Alphonſus VII Caſtellæ Rex in charta anno MCXXIX quinto Idus Aprilis ſcripta, ait Calliſtum II Patruum ſuum dignitatem Archiepiſcopatûs Emeritenſis Eccleſiæ in Compoſtellanam tranſtuliſſe; ſed cum annum, quo id factum eſt in ea non expreſſerit, Sandovallius in Alphonſo VII hanc erectionem Eccleſiæ ſancti Jacobi in Metropolim cum anno MCXXV copulat. Verùm, cum ex dicendis Calliſtus II anno MCXXIV obierit, Baronio ſtandum eſt, qui ex veteri codice de Romanis Pontificibus ab Auctore hujus temporis ſcripto refert, Calliſtum Papam Romam Benevento, anno MCXXIII reverſum, Compoſtellanum Epiſcopum, pro reverentia corporis B. Apoſtoli Jacobi, quod ibi repoſitum eſſe dignoſcitur, de novo Metropolitanum conſtituiſſe, eique ſubjeciſſe totam illam provinciam, tunc ob Saracenorum invaſionem penitus deſolatam. Calliſtus II Eccleſiæ ſancti Jacobi antiqua jura, eoſdemque ſuffraganeos attribuit, qui antiquæ Metropoli Emeritenſi, cujus Epiſcopus Primas erat Luſitaniæ, aliàs attributi fuerant; ſed id fecit ſine præjudicio Eccleſiæ Bracarenſis, ut conſtat ex Reſcripto, quod idem Pontifex dedit in ejus gratiam, eodem tempore, quo Compoſtellæ Metropolicum jus attribuit. Nam volens Calliſtus Eccleſiam ſancti Jacobi, ſine præjudicio Bracarenſis, jure & majeſtate augere, contulit in Compoſtellanam, à nullo Metropolita dependentem, jura Metropolis Emeritenſis devaſtatæ, & quæ jam diu ſine titularibus, ſine Eccleſiis, & ſine Epiſcopis erat. Sed reſervavit in antiqua Luſitania metropoli Bracarenſi Eccleſias Conimbriæ, Lameci, Egitaniæ, Viſei & Britoniæ in veteri Emeritenſis Eccleſiæ diſtrictu poſitas; & quod rarius factum, Epiſcopatus antiquæ provinciæ Emeritenſis dedit Præſuli, qui nunquam Metropolita fuerat, & cujus Eccleſia continebatur limitibus alterius provinciæ, Bracarenſis ſcilicet aut Galiciæ.

XXXVII. *S. Ottonem Epiſc. Bamberg. ad Pomeranorum converſionem mittit.*

Anno milleſimo centeſimo vigeſimo quarto Otto, quem ſuperiùs diximus à Paſchali II Epiſcopum Bambergenſem conſecratum, jam ante à Beleslao Polonorum Duce invitatus ad converſionem Pomeranorum adhuc paganorum, impetrato à Calliſto Papa ad illam gentem Apoſtolatu, eamdem prædicatione verbi Dei ad Chriſtianam fidem convertit, meruitque dici Apoſtolus Pomeranorum. Quomodo autem id confectus ſit, pluribus narrat Auctor Anonymus, qui Vitam ejus ſcripſit, quæ extat apud Caniſium Tomo 2. Antiq.

SEC. XII. Lect. quamque non multo poſt hujus ſancti Præſulis mortem literis mandavit. Quod verò Urſpergenſis Abbas ejuſdem Ottonis ſubditus, illum anno MCXXIV à Calliſto Papa ejuſmodi Apoſtolatum ſuſcepiſſe aſſirmat, Auctor verò ille Anonymus Vitæ ſancti Ottonis totum id tribuit Calliſti II ſucceſſori Honorio II; potuit facile eveniſſe, ut quod à Calliſto II conceſſum fuiſſet, id ipſum per ejus ſucceſſorem Honorium II voluerit confirmari, ut ſcribit Baronius ad annum 1124.

XXXVIII. *VVillelmi filii Roberti Normanniæ Comitis conjugium reprobat.* Eodem anno milleſimo centeſimo vigeſimo quarto, cum Willelmus filius Roberti Comitis Normannorum fratris Henrici Angliæ Regis, Fulconis Andegavenſis Comitis filiam, uxorem duxiſſet, Calliſtus Pontifex *poſt ſuſceptam idoneorum teſtium de parentela probationem, ubicumque Guillelmus filius Roberti Comitis fuerit, prohibuit officia celebrari, niſi utrique ad datum à ſe terminum conjugium idem diſſolverit*, ut inquit ipſemet Calliſtus in literis, datis *Laterani VII Kalendas Septembr.* Tomo 3. Spicilegii Dacheriani pag. 148. relatis, in quibus aſſerit, ſe cauſam illam Joanni Presbytero Cardinali commiſiſſe finiendam. Sed cum Calliſtus hoc eodem anno MCXXIV obiiſſet, hæc cauſa agitata eſt anno ſequenti ſub Honorio II ejus ſucceſſore, ut ibidem dicetur.

XXXIX. *Ex hac vita migrat.* Calliſtum Papam menſe Decembri anni milleſimi centeſimi vigeſimi quarti ex hac vita migraſſe, conveniunt omnes, ſed de die difficultas eſt, quam pluribus explicat Annotator Baronii ad eundem Chriſti annum, oſtenditque, diem decimum tertium Decembris ejus morti aſſignandum. Sedit enim *annos V, menſes decem, & dies duodecim*, ut legitur in duobus Catalogis Criticæ Baronianæ Tomo primo præfixis, excludendo ſcilicet à præfata enumeratione diem mortis Calliſti, quem diem Martinus Polonus in Chronico, & Auctor Magni Chronici Belgici, ex Bernardo Guidonis includunt, ſcribentes, Calliſtum ſediſſe *annos V, menſes decem, & dies tredecim.* Idem etiam de menſibus ac diebus habent Matthæus Pariſius in Chronico, Sigonius lib. 10. de Regno Italiæ, & Onuphrius Panuinius in Chronico, qui tradunt Calliſtum *Kalendis Februarii* anni MCXIX electum Pontificem, & *Idibus Decembris* anni MCXXIV demortuum. *Sepultus eſt Laterani juxta Dominum Paſchalem*, inquit Pandulphus in ejus Vita.

XL. *Ejus memoria & ſcripta.* Nunquam abſque donis Eccleſiam B. Petri ingreſſum eſſe Calliſtum Papam, nec miſſam inibi, niſi aſſignato dono celebraſſe, refert Baronius ex eodem Pandulpho, ſicuti & eum Romam aquæ-ductibus ornaſſe, & diverſas Eccleſias illuſtraſſe, poſt quæ ſubdit, ejus memoriam ſumma cum benedictione in Eccleſia Catholica perſeverare, utpote ſanctiſſimi Pontificis, cui Deus dederit, brevis licet temporis Pontificatu adeo glorioſa peragere, & prædeceſſoribus inconceſſa perficere, nec non Eccleſiam, ſervituris jugo depreſſam vindicare in priſtinam libertatem. In Martyrologio Gallicano Andreæ du Sauſſay his verbis celebratur: *Romæ depoſitio*

Digitized by Google

depoſitio beatæ memoriæ Calliſti Papæ II ex Archiepiſcopo Viennenſi, qui SEC. XII. *pacem cum Henrico V Imperatore Eccleſiæ infeſtiſſimo feliciter compoſuit, virque plane Apoſtolicus cum eſſet, virtutibus atque miraculorum ſignis enituit.* Varia ſcripſit Calliſtus II Opuſcula, libros ſcilicet *de Miraculis S. Jacobi*, qui MSS. extant Oxoniæ & Cantabrigiæ, de quibus etiam in Speculo Hiſtoriali Vincentii Bellovacenſis lib. 26. à cap. 30. ad 42. *Super translatione ejuſdem* librum, qui aſſervatur Cantabrigiæ. *De obitu & vita ſanctorum.* Librum *de Inventione corporis Turpini Archiepiſcopi & martyris.* Item *Vitam Caroli Magni Imperatoris* ex Ludovico Golluto lib. 5. Hiſtoriæ Sequanorum. *De Contractibus illicitis* ex Bibliotheca materiarum Molani. Epiſtolas denique ad diverſos, quarum XXXV extant Tomo X Concil. aliæ V apud Baluzium Tomo 2. Miſcellaneorum pag. 192. & una Tomo 3. Spicilegii Dacheriani pag. 148.

HONORIVS II *Pontif. CLXIII.*

Anno Domini MCXXIV.

HOnorius hujus nominis II. patria Bononienſis, antea dictus Lambertus, Epiſcopus Oſtienſis, poſt ſeptem dies à morte Calliſti II, ideoque die vigeſima prima menſis Decembris ejuſdem anni milleſimi centeſimi vigeſimi quarti, electus & coronatus eſt Romanus Pontifex; cujus electionem breviter, ſed accuratè narrat Ceccanus in Chronico, ubi poſtquam dixit, Calliſtum demortuum, ſeu ſepultum XIX Kalendas Januarii, ſubdit: *Conſenſu omnium Clericorum Romanorum poſt ſeptem dies ordinaverunt Lambertum Oſtienſem Epiſcopum in Honorium Papam.* Lambertus itaque Oſtienſis Epiſcopus, *de mediocri plebe comitatus Bononienſium genitus, bene tamen litteratus,* ut ait Pandulphus in ejus Vita, electus & inthronizatus eſt Romanus Pontifex, die XXI Decembris, qui anno MCXXIV cum Dominica concurrebat. Sed quia ante conſtitutum electioni diem, violenter potius intruſus, quam legitimè electus videbatur, contra Theobaldum Cardinalem Presbyterum S. Anaſtaſiæ, qui ante eum electus Celeſtinus dictus fuerat, licet hic eodem, quo electus eſt die ſe abdicaverit, ut conſtat ex Pandulpho in ejuſdem Honorii Vita, ſponte Pontificatum abdicavit, & libere ac canonicè à Cardinalibus aſſumptus eſt in Romanum Pontificem, quod Baronius ex codice Vaticano ſic diſtinctius explicat: *Sed quia electio Honorii minus canonicè proceſſerat, poſt ſeptem dies* (numerandos à morte, vel ſepultura Calliſti II, in quo hic Codex convenit cum Ceccano laudato) *in conſpectu fratrum ſponte mitram & mantum refutavit, atque depoſuit; fratres, tam Epiſcopi, quam Presbyteri & Diaconi Cardinales, videntes ipſius humilitatem, proſpicientes in poſterum, ne in Romanam Eccleſiam aliquam inducerent novi-*

I. *Honorius II inthronizatur Pontif. Rom.*

Digitized by Google

SEC. XII. *tatem, quod perperam factum fuerat in melius reformarunt: & eundem denuò advocantes, ad ejus veſtigia prociderunt, & tanquam Paſtori ſuo & univerſali Papa conſuetam obedientiam exhibuerunt*, die nempe vigeſima prima Decembris, ut ex Ceccano diximus.

II. *Ejus patria & primordia ante Pontificatum.* Honorium fuiſſe patria Bononienſem, Epiſcopum Velitrenſem, ac tandem Epiſcopum Oſtienſem, diſertè aſſerit Pandulphus in ejus Vita: *Lambertus Oſtienſis Epiſcopus*, inquit, *de medioeri plebe comitatûs Bononienſis genitus, bene tamen litteratus, à domino Papa Paſchali receptus eſt, & in Epiſcopum Velitrenſem promotus*. A quo Pontifice dictus fuerit Epiſcopus Oſtienſis non refert Pandulphus, ſed cum ex dictis conſtet, eum ut Epiſcopum Oſtienſem conſecraſſe Cajetæ Gelaſium II, conſtat pariter ejus promotionem ad Epiſcopatum Oſtienſem, factam eſſe ab eodem Paſchali II. Conſecravit etiam Calliſtum II, à quo Legatus in Germaniam ad Henricum Imperatorem, negotium pacis feliciter abſolvit, & reſtitutionem ab Henrico factam de Inveſtituris per annulum & virgam Romam reportavit, tandemque Calliſto II mortuo ſubrogatus eſt.

III. *Confirmat diſſolutionem matrimonii Willelmi filii Roberti Comitis Normanniæ.* Calliſtus II paulò ante mortem reprobarat conjugium Willelmi filii Roberti Comitis Normanniæ cum filia Fulconis Comitis Andegavenſium, ut diximus in ejus Pontificatu, & cauſam illam Joanni Cremenſi Presbytero Cardinali, quem Legatum in Angliam mittebat, commiſit. Sed cum interim Calliſtus II obiiſſet menſe Decembri anni MCXXIV, Honorius II ejus ſucceſſor, Literis *Laterani* anno MCXXV *pridie Idus Aprilis* datis, & Tomo 3. Spicilegii Dacheriani relatis, ſcripſit ad Canonicos Eccleſiæ Turonenſis, Willelmum poſt diſſolutum à Joanne Cardinali Presbytero, Apoſtolicæ Sedis Legato, illicitum illud matrimonium, non ſolum non paruiſſe; ſed Legati nuncios ad eum directos cepiſſe, *in arcta cuſtodia per duas ſeptimanas* retinuiſſe, *barbas eorum & capillos flammis* exuſſiſſe, *& literas in conſpectu hominum ſub dio cremare* præſumpſiſſe. Quare Honorius Canonicos Turonenſes monet, ſe excommunicationem in perſonam ejus, & interdictionem in propriam Comitis terram à ſuo Legato latas confirmare. Sed Willelmum mandatis Apoſtolicis paruiſſe, ex eo conſtat, quod anno MCXXVII, teſte Orderico Vitali lib. 12. Joannam filiam Rainerii Comitis, ſeu Marchionis Montisferrati, & ſororem uterinam Adelaidis Francorum Reginæ uxorem duxerit; Gilla enim ſeu Guilla Burgunda, Calliſti II Pontificis ſoror, ex Humberto II Comite Maurianenſi, ſeu Sabaudiæ, Adelaidem ſuſceperat, Ludovico Craſſo Francorum Regi nuptam, & ex Rainerio Comite ſeu Marchione Montisferrati Joannam ſuſceperat, quam Willelmus Roberti Normannorum Comitis filius menſe Januario anni MCXXVII uxorem accepit.

In

In Chronico Cluniacenſi legitur anno Domini MCXXII Pontium Abbatem Cluniacenſem *pro quibuſdam negotiis hujus Eccleſiæ agendis Apoſtolicam ſedem* adiiſſe, *in manu domini Caliſti II Papæ Abbatiam Cluniacenſem ſponte* reſignaſſe, *& Jeroſolymam* devotum petiiſſe. Hugo ſecundus, Prior Sanctimonialium de Marcigniaco, ei in Abbatiam ſubſtitutus, obiit VIII Idus Iulii, poſtquam per tres tantum menſes monaſterium rexiſſet. Poſt quem Petrus primus, Abbas nonus Cluniacenſis electus eſt *in Octavis Aſſumptionis B. Dei genitricis Mariæ*. Hic cognominatus fuit *Venerabilis*, ex nobiliſſimis Arverniæ Magnatibus originem ducens. Sed *biennii nondum tempore emenſo*, inquit Gaufredus Prior Voſienſis Auctor æqualis in Chronico, Pontius ab Jeroſolymis rediens, expetiit Cluniacum, ubi, teſte ipſo Petro Venerabili lib. 2. de Miraculis cap. 13. cui ſuffragatur Ordericus lib. 12. pag. 871. Cluniacenſes armata manu invaſit, & plurimis injuriis affecit. Quibus compertis Honorius II, miſſo de latere ſuo Legato, domino ſcilicet Petro Cardinali, Pontium, & Pontianos, qui tunc ſic vocabantur, omnes, adjuncto ſibi Lugdunenſi Primate Hubaldo, terribili anathemate condemnavit. Pontium protinus accerſiit Honorius II, & ad examen Apoſtolicæ ſedis aſtare præcepit rationem redditurus. At ille Romam veniens, Papam adire diſtulit, dieque denominato ad placitum ſummonitus venire renuit. Romanus igitur Pontifex Petrum Venerabilem Abbatem, jam ab anno MCXXII conſtitutum, cum apicibus Apoſtolicis & dignitatibus Cluniacum deſtinavit, Monachiſque, ut in omnibus ei obſequerentur, mandavit. Contemptorem verò Pontium comprehendit, & in carcerem detruſit, qui non multò poſt mœrore affectus ægrotavit, & Romæ vitam finivit. *Juſſu Apoſtolici*, inquit Gaufredus Voſienſis laudatus, *Pontius frater Comitis de Melgoire ſine audientia captus, in turre, quæ dicitur ad ſeptem ſalas, uſque ad obitum, videlicet V Kalendas Januarii* anni MCXXVI, *in cuſtodia tentus eſt. Sepultus verò eſt quaſi pauper, imò captivus apud ſanctum Andream.* Pontius itaque, ut id obiter notem, Romæ mortuus eſt, quod etiam ſcribit Petrus Venerabilis, & indicat ipſe Honorius Papa in Epiſtola ad Petrum Venerabilem apud Baronium anno 1126. & Tomo X Concil. Nutat igitur fides Martyrologii Benedictini, in quo ad IV Kalendas Januarias, ut videre eſt in Bibliotheca Cluniacenſi pag. 558. legitur: *In monaſterio Cluniacenſi depoſitio ſancti Pontii Abbatis doctrina ac ſanctitate clari.*

SEC. XII. IV. *Tumultus à Pontio olim Abbate Cluniaci excitatos reprimit.*

Henrico Imperatore hujus nominis V, die X Kalendarum Junii anni milleſimi centeſimi vigeſimi quinti ſine prole mortuo, tractatum eſt de electione Imperatoris, & electus eſt Lotharius Saxoniæ Dux. Sed cum Conradus Dux Franconiæ, & Fridericus Alemanniæ, ſeu Sueviæ Dux, fratres, Agnetis ſororis Henrici Imperatoris demortui filii ad imperium aſpirarent, *dum ſe viderent opprimi, in quantum poterant*

V. *Legatos mittit pro electione novi Germaniæ Regis.*

SEC. XII. *reniti conabantur*, inquit Otto Friſingenſis lib. 7. cap. 17. *ob quam cauſam à ſummo Pontifice Honorio, qui Calliſto ſucceſſerat, excommunicantur.* Hic porrò obſervandum Ottonem Friſingenſem, eorumdem Conradi & Friderici fuiſſe uterinum fratrem, utpote natum ex eadem Agnete, ſecundis nuptiis juncta ſancto Leopoldo hujus nominis IV Auſtriæ Marchioni, cum antea nupſiſſet cuidam Friderico nobili de Stophen, ex quo dictos Conradum & Fridericum ſuſceperat. Ad Conventum autem pro electione novi Regis Germaniæ Honorius Pontifex duos Legatos miſerat; Robertus enim de Monte, qui Henrici mortem & Lotharii electionem male cum anno MCXXVI copulat, ſcribit: *Menſe Auguſto Legati Apoſtolicæ Sedis, & Archiepiſcopi cum Epiſcopis & Optimatibus Imperii ex condicto convenientes Moguntiæ conſultant ſibi & toti Romano Imperio de ſubſtituendo Rege*, & poſtea refert electionem Lotharii, ejuſque unctionem factam in præſentia eorumdem Legatorum Aquiſgrani à Friderico Archipræſule Colonienſi *dominica die Idus Decembris*, ut ipſe ait, ex quo charactere evincitur, eum malè copulaſſe mortem Henrici, & electionem Lotharii cum anno MCXXVI, quo dies decimus tertius Septembris concurrebat cum die Lunæ. Illos duos Legatos fuiſſe *Eurardum* & *Romanum* ſcribit Anſelmus Gemblacenſis. Eurardi nulla apud Ciaconium mentio; utrum autem Romanus fuerit ille, qui à Paſchali II Cardinalis S. Mariæ in porticu dictus eſt, vel ille Romanus Presbyter Cardinalis ſanctæ Priſcæ, qui apud Ughellum Tomo I. Italiæ Sacræ ſubſcripſit diplomati à Paſchali II dato Laterani V Kalend. Martii anni MCXV, me latet, & Anſelmus Gemblacenſis ad manum non eſt.

VI. *In Angliam & Scotiam Legatum item dirigi.* Eodem anno milleſimo centeſimo vigeſimo quinto idem Pontifex Honorius II Joannem Cremenſem Presbyterum Cardinalem Tituli ſancti Chryſogoni, Britanniæ & Scotiæ Legatum dixit, qui menſe Septembri ejuſdem anni Londoniæ Concilium celebravit. *Joannes Cremenſis*, inquit Simeon Dunelmenſis in Hiſt. de Geſt. Reg. Angl. ad annum 1125. *accepta ab Apoſtolico ſuper Britanniam legatione, cum diu in Normannia retentus eſſet à Rege, tandem permiſſus in Angliam transvehitur, & ab Eccleſiis honorifice excipitur.* Refert poſtea Dunelmenſis literas eidem Cardinali ab Honorio II ſcriptas *Laterani Idibus Aprilis*, in quibus ait, ſe illi committere curam & ſollicitudinem eidem à Calliſto II Papa in Angliæ regno commiſſam. Recitat & alias ejuſdem Pontificis literas tam Epiſcopis, quam laicis per Angliam conſtitutis, *Laterani II Idus Aprilis* datas, quibus monet & præcipit, *ut eum tanquam Sancti Petri Vicarium reverenter* ſuſcipiant. Super Scotiæ quoque regnum idem Cardinalis Legati ſuſcepit officium. Eam in rem Honorius Papa eodem tempore, ſcilicet *Idibus Aprilis* literas dedit ad Davidem Scotorum Regem, cui rogando mandat, ut Epiſcopos terræ ſuæ, cum à Joanne Legato

Digitized by Google

gatò *vocati fuerint, ad Concilium ſuum* faciat *convenire.* Poſt hęc Dunelmenſis ſubdit: *Hac auctoritate Joannes prædictus circuiens Angliam, etiam ad Regem Scotorum pervenit apud fluvium Tuvedam, qui Northimbriam & Loidam diſterminat, in loco qui Rochesburch nominatur. Ubi officio legationis peracto, rediens apud Londoniam celebravit Concilium.* Ei præfuit Joannes Legatus, eique interfuêre Turſtinus Eboracenſis & Willelmus Cantuarienſis, Archiepiſcopi, Epiſcopi XX, & Abbates circiter XL. In eo condita capitula numero XVII pro reformandis pravis Eccleſiæ moribus. His decreto Synodali firmatis, Joannes Cremenſis Legatus Romam reverſus eſt. Porrò in Simeone Dunelmenſi, ubi Concilium illud habitum dicitur *anno XXV Henrici Anglorum Regis, menſe Septembri nona die ejuſdem menſis, & anno ab Incarnat. Dom. MCXXVI.* legendum, anno MCXXV, & XXVI Henrici Anglorum Regis; nam præterquamquod ibidem dicitur congregatum *Pontificatûs domni Papæ Honorii II anno primo*, qui deſinit menſe Decembri anni MCXXV; Annaliſta Mailroſenſis, Henricus Huntindonienſis in Hiſt. & Novus Chronographus Saxo illud Concilium cum anno MCXXV copularunt, & hic ultimus addit, illud tres dies integros duraſſe, in eoque ſancitos eoſdem canones, quos ſanctus Anſelmus Archiepiſcopus Cantuarienſis olim ſanxerat, alioſque multos, verum illos haud diu manſiſſe.

VII. *Rogerius Siciliæ Comes Apuliam invadit.*

Cum Willelmus Apuliæ Dux ſeptimo Kalendas Auguſti anni milleſimi centeſimi vigeſimi ſeptimi obiiſſet, ut ſcribit Falco in Chronico, Rogerius Siciliæ Comes Salernum navali itinere petiit, & Legatos ad Salernitanos miſit, à quibus poſt plura colloquia receptus eſt. *Amalfitani deinde videntes, Salernitanos Comiti colla ſubdidiſſe, & ipſi itidem ei, retentis munitionibus ſubjiciuntur,* inquit Alexander Abbas Celeſini monaſterii, qui vivebat adhuc anno 1154. in libris complectentibus res geſtas hujus Rogerii poſtea Siciliæ Regis. Falco verò Beneventanus, in Chronico, ait: *His & aliis ita decurſis univerſum Ducatum Amalphitanorum circumquaque Comes ille ſuæ ſubjugavit poteſtati, & inde procedens Trojanam civitatem, & Melphitanam, & totius ferè Apuliæ partes obtinuit . . . . Quibus peractis victor & exultans Siciliam repedavit.*

VIII. *Ab Honorio PP. excommunicatur.*

Antequam Rogerius Comes in Siciliam rediret, Honorius II audita morte Willelmi Ducis, & motibus à Rogerio excitatis, Beneventum protinus perrexit, & Rogerium Comitem anathemate perculit, idem enim Alexander Abbas ſcribit: *Per idem tempus Romanæ Eccleſiæ Pontificium Honorius Papa II adminiſtrabat, qui Romæ obitum Guillelmi Ducis percipiens, necnon Sicilienſium Comitem Ducale jam ambire regimen cognoſcens, doluit valde: atque ſine dilatione Urbem egreſſus, Beneventum properat. Deinde Miſſarum celebrans ſolemnia ipſum*

publica

SEC. XII. *publica voce anathematis jaculo perculit, ſi Ducale obtinere culmen ulterius conaretur, vel quiſquis ei ad nanciſcendum, conſilium, auxiliumve tribueret....... Verùm Rogerius Salerni commorans, cum audiſſet, quod Papa Beneventum veniſſet, atque in ſe excommunicationis intorſiſſet jaculum, miſit ad eum orans, ut non ab Eccleſia dominatum, Ducalemque honorem generis jure ſibi competentem conſcendere prohiberetur. Nam, & prout æquitas imperaret, de ejuſdem Ducatûs libenter ipſe obſecundaturus eſſet.*

IX. *Muneribus flectere non poteſt Pontificem.*

Non ſolum Legatos, ſed & munera ad Honorium Papam miſit Rogerius ut eum flecteret, ut narrat Falco Beneventanus in Chronico: *Miſit præterea*, inquit, *Domino Papæ Honorio munera multa auri & argenti, pollicitando etiam urbem Trojanam, & Montem Fuſcum, ut Ducatus ei vexillum, & nomen largiretur, quod nunquam tempore illo prædictus Papa Honorius ei concedere dignatus eſt.* Imò cum Troiam perrexiſſet, in Concilio ibidem celebrato, Rogerium iterum excommunicationis vinculo innodavit: *Nec mora*, inquit Alexander Abbas laudatus, *præfatus Apoſtolicus Beneventum repedat, ibique non longa intercedente mora rurſus Troiam revertitur, qui ibidem Epiſcoporum celebrans Concilium, Rogerium iterum, vel quiſquis ei ad adipiſcendum Ducatum conſenſurus, ſeu opem collaturus eſſet, ab Eccleſia excommunicando eliminavit: cumque his peractis denuò Beneventum remeaſſet, Rogerius rurſus legatione ad eum directa ſimpliciter precatur, quatenus anathematis ſententia remota, Ducalique ſibi dignitate conceſſa, ſervitium ejus ſuſciperet. At ille rurſus in eodem ipſo, quo ſupra, immobili mente perſiſtens, petitioni ſuæ nullatenus acquievit*, ſed Capuam perrexit. Quare Rogerius Honorii Papæ inflexibilem animum videns, in Siciliam rediit, ut militem colligeret, armiſque adipiſceretur, quod humilibus verbis obtinere non poterat. Cujus abſceſſu cognito, Papa & ipſe quantocyus potuit, Romam repetiit, ut inde bellicam aciem ducens, Rogerio obſiſtere poſſet, ſi cum hoſtili manu Ducatum invaſurus fortè rediret.

X. *Honorius PP. Rogerio Apuliam juſtè negat.*

Sed hic obſervandum venit, Honorium Papam jure merito Apuliæ Ducis titulum Rogerio Comiti denegaſſe. Nam Gualterius Archidiaconus Eccleſiæ Taruanenſis ſeu Morinorum in Vita B. Caroli Boni Comitis Flandriæ, quam proximis poſt ejus martyrium menſibus, quod anno MCXXVII contigit, in lucem edidit, & Bollandus ad diem ſecundum menſis Martii recitat, cap. 2. narrans Guillelmi Apuliæ Ducis mortem, ſcribit: *Qui ut ſe periclitari cognovit, Salernitanum Archiepiſcopum & Trojanum Epiſcopum advocavit, atque quod antea, dum incolumis eſſet, fecerat, eorum quoque teſtimonio deſiderans confirmari, quidquid mobilium vel immobilium in terra poſſidere videbatur, beato Apoſtolorum Principi Petro, ejuſ-*

que

que Vicario ſanctiſſimo Papa Honorio, ex cujus ore ſacro hoc ipſum frequenter audivi, jure perpetuo poſſidendum delegavit, ac deinde in confeſſione Domini ab hac luce migravit.

XI. *Cum copiis contra Rogerium pergit.*

Honorius itaque Pontifex exeunte menſe Januario anni milleſimi centeſimi vigeſimi octavi Romam reverſus eſt, ubi cum accepiſſet, Rogerium Comitem in Apuliam cum immenſo exercitu perrexiſſe, & terras Boamundi ac Tancredi fidelium Apoſtolicæ ſedi ex parte jam occupaſſe, cum militibus ferme trecentis revertitur, mandatque Roberto Capuæ Principi, ceteriſque per Apuliam Principibus, ut militaribus collectis agminibus, ſecum hoſti Rogerio jam imminenti armis obviaturi procederent. Rogerius movens ſe ad fluvium Bradanum caſtra figi præcepit. Papa verò cum ſuis omnibus appropinquat intantum, ut medius fluvius inter eos ipſe diffueret. Verum Rogerius cum percepiſſet dominum Papam expeditioni illi intereſſe, reverentiam ita illi exhibebat, ut vitaret eum contingere, ne contra Deum, ſpreto ipſius Vicario, repugnare videretur. Quin etiam legatione ad eum ſemel ac iterum facta flagitavit, ut ſibi anathematis vinculo abſoluto, Ducatum etiam jure generis debitum liceret accipere. Hæc ſummariè ex Alexandro Abbate laudato, hiſque ſimilia refert Falco in Chronico, ſed cum quibuſdam circumſtantiis diverſis; ait enim Rogerium videntem Honorium Papam cum exercitu valido venientem, in montana receſſiſſe, & devitaſſe eum, ne aliquo modo, al q id ſiniſtrum ei contingeret; *& ſic*, inquit, *per quadraginta dies Apoſtolicus ille ardenti ſole menſis Julii fatigatus Comitem illum obſedit.*

XII. *Rogerium Apuliæ Ducem creat.*

Sed cum Magnates Roberti Principis Capuani ſumptuum ſtipendiis deficientes, & chlamydes ſuas diſtrahentes cibum mercari compellerentur, quidam eorum inediam non ultra ferentes, latenter recederent, & militum murmur inſtaret, eo quod multum temporis militare ſuſtinentes exercitium egeſtatem pati cogerentur; tandemque Robertus Capuanus Princeps, quia delicatus laborem ſuſtinere non valens, à fidelitate Honorii Papæ declinaret, & tentoria ſua amoveri feciſſet, ac iter arripere conaretur, Apoſtolicus Honorius Principis Capuani fraudem & aliorum Baronum deprehendens, pactis intervenientibus, prædicto Comiti Rogerio per Haymericum Cancellarium, Diaconum Cardinalem Sanctæ Mariæ Novæ, Ducatum ſe daturum promiſit, *ita tamen, ut prius Beneventum petens, ſuum ibi hominium ſubderet, ſicque poſtea ipſum à ſe Ducatum acciperet*, inquit Alexander Abbas, qui poſtea ſubdit: *Cum ergo Præſul* (ſcilicet Honorius) *Beneventum rediſſet, ecce Rogerius adveniens, in montem ſancti Felicis haud longè à Benevento poſitum, aſcendit. Militari quidem cuneo in devexum ejuſdem collocato montis. Poſt diem*

 verò tertium præfatus Pontifex ab eo accitus paululum ab urbe progreditur: ipſiuſque, ut moris eſt, hominio ſuſcepto, cum vexillo Ducale eidem tradidit regimen. At Rogerius Apoſtolica roboratione Dux conſtitutus, ſecundum quod jam inter ſe propoſitum fuerat, ſacramentum fidelitatis ei per omnia ſervandum exhibuit, quibus peractis Papa ad Palatium revertitur. Hujus cæremoniæ diem determinatè notavit Falco, *octavam*, nempe *Aſſumptionis ſanctæ Mariæ*, & poſtea ſubdit: *Ducatu accepto Dux ille ſacramento juravit, non eſſe in facto vel conſenſu, ut B. Petrus & Dominus Papa Honorius, ejuſque ſucceſſores Catholici civitatem Beneventanam perdant, & principatum Capuanum accipiat, nec permittat ad capiendum.*

XIII.

Gerardum Card. Beneventi præficit.

Honorius Papa poſt datam Rogerio Ducatûs Apuliæ inveſtituram, diu Beneventi non remanſit, Romamque rediit, quò antequam adventaret, civitas Beneventana magna ſeditione turbata fuit. *Diebus autem non multis elapſis*, ait Falco, *prædictus Pontifex Honorius conſilio accepto Romam reverſus eſt. Sed priuſquam urbem Romam ingrederetur, pars quædam Beneventanorum ſecunda die ſtante menſis Septembris Guillelmum tunc Beneventanum Rectorem in ſacro Palatio Beneventano gladiis eductis occidit.* Et poſt pauca: *Audiens autem prædictus Pontifex mortem Rectoris illius ſic contigiſſe, dolore turbatus valdè, civitati Beneventanæ minatur ultionem pro tali facinore inſectari. Continuè, conſilio accepto, miſerunt ad prædictum Pontificem Legatos, qui dicerent mortem Rectoris per ſtultos viros & iniquos adveniſſe, rogantes, ut Rectorem idoneum mitteret, ut pacem donaret Beneventanis. Pontifex autem, conſilio accepto dominum Girardum Cardinalem Rectorem nobis mandavit.* Utrum Geraldus Cardinalis, ſit Gerardus Caccianimicius Presbyter Cardinalis ſanctæ Crucis in Jeruſalem, poſtea Pontifex Maximus ſub Lucii II nomine, qui ex Baronio anno 1132. ab Innocentio II miſſus eſt, ut Beneventanis præeſſet; vel Gerardus Diaconus Cardinalis S. Luciæ in Septiſolio, qui poſtea Presbyter Cardinalis SS. Aquilæ & Priſcæ à Calliſto II creatus, Honorii II electioni interfuerat, aliis examinandum relinquo.

XIV.

Patriarchas Aquilcienſem & Venetiæ deponit.

In veteri Pontificali à Baronio laudato dicitur, Honorium Papam eodem anno MCXXVIII Petrum Presbyterum Cardinalem Tituli ſanctæ Anaſtaſiæ Ravennam miſiſſe, ubi congregata Synodo depoſuit Aquilcienſem & Venetiarum Patriarchas, additque ſe non inveniſſe, quæ cauſa interceſſerit horum condemnationis. Sed cauſam depoſitionis horum duorum Patriarcharum eruit Annotator Baronii ex Bernardo Guidonis, qui in Magno Chronico Belgico de Honorio II verba faciens, ait: *Papa per Legatum Cardinalem duos Patriarchas, ſcilicet Aquilegienſem, & Venetum, qui & Gradenſis nuncupatur, depoſuit, quia invenit ipſos ſchiſmaticis favorabiles extitiſſe.*

Quare Sigonius lib. XI de regno Italiæ rectè ſuſpicatus eſt, hujus abdicationis cauſam fuiſſe, quod Conrado Franconiæ Duci ſchiſmatico adversùs Lotharium Imperatorem bellum gerenti ſtuderent, cum eadem quoque de cauſa & hoc eodem anno MCXXVIII Anſelmo hujus nominis V Archiepiſcopo Mediolanenſi, qui eumdem Conradum Modoëtiæ, & poſtea Mediolani Regem, contra eumdem Lotharium coronavit, à Joanne Cremenſi Cardinali dignitas abrogata ſit, ut legere eſt in Critica Baronii. Hujus porrò Concilii Ravennatenſis alibi mentio non reperitur. SEC. XII.

XV. *Legatum in Daniam mittit.* Hoc eodem anno milleſimo centeſimo vigeſimo octavo, Honorius Pontifex ad petitionem Daniæ Regis, Gregorium de Creſcentio ſancti Theodori Diaconum Cardinalem, Apoſtolicæ Sedis Legatum in Daniam miſit, ut extirparet nociva & plantaret ſalubria, prout quæque, ſecundum datam ei à Deo prudentiam viderit facienda. Hæc legatio ad annum 1129. revocatur à Baronio, ſed manifeſto errore; literæ enim Honorii hanc in rem datæ, & ab ipſo Baronio relatæ, dicuntur datæ *Laterani quarto Kalendas Ianuarii Pontificatûs noſtri anno quinto*, Honorius autem anno MCXXIV, ante diem XXIX menſis Decembris, quo literæ datæ ſunt, primum Pontificatus exorſus eſt, ideoque eadem die, anno MCXXVIII quintum jam numerabat.

XVI. *Beneventum pergit, & Romam redit.* Anno milleſimo centeſimo vigeſimo nono idem Honorius Pontifex Beneventum perrexit, ubi menſe Auguſto Franconem Abbatem monaſterii ſanctæ Sophiæ conſecravit. Cumque in ſeditione anno ſuperiori à Beneventanis excitata, conſtitutum eſſet & juratum à communitate, *ut extunc & ſeptem annis completis, & quadraginta diebus non eſſet habitator civitatis Poto Spitameta cum aliis* quibuſdam, qui è civitate exierant, cum Guillelmus Beneventanus Rector occiſus eſt, Honorius Papa precatus eſt *Beneventanos, qui communitatem fecerant, ut prædictum Potonem Spitametam, cum jam dictis civibus, quos de civitate ejecerant, in civitatem revocarent Beneventum, quod obtinere non potuit. Unde Apoſtolicus valdè iratus de Benevento exivit, & ad vicum quemdam, qui dicitur Leocabante, ſeceſſit*, & rogavit Rogerium Apuliæ Ducem, *ut in menſe Maio venturo cum exercitu veniret, quod Dux ille ſacramento juravit taliter facturum*, inquit Falco in Chronico Beneventano. Sed anno MCXXX, menſe Maio Honorius jam mortuus erat, ut mox dicetur. Inde Pontifex Romam repetiit.

XVII. *Moritur & quo anno.* Non multo poſtquam Honorius Papa Romam rediit, communi mortalium fato functus eſt, & quidem die decima quarta menſis Februarii anni milleſimi centeſimi trigeſimi. Annum mortis nobis ſuppeditat Falco Beneventanus in Chronico, hic enim incipiens annum à die prima Martii, ad annum 1129. ſcribit: *Dominus Papa*

SEC. XII. *Honorius medio menſe Februario viam univerſa carnis ingreſſus eſt ad dominum.* Illum autem menſem Februarium eſſe anni MCXXX, ex eo conſtat, quod Falco antea retulerat, menſe Auguſto ejuſdem anni, ſcilicet 1129. Honorium Beneventi conſecraſſe Abbatem ſanctæ Sophiæ, ideoque Falco continuat annum 1129. uſque ad Kalendas Martii anni 1130. ex quo evidenter ſequitur, eum alligaſſe mortem Honorii II cum medio menſe Februario anni 1130. Nec audiendus Bulæus Tom. 2. Hiſt. Univerſitatis Pariſienſis pag. 109. ſcribens, Honorium II anno 1129. obiiſſe, quia Joannes Berardi, qui Chronicon Caſaurienſe ſeu Piſcarienſe uſque ad annum 1182. perduxit, & Auctor Chronici Maurigniacenſis, qui temporibus iſtis ad annum uſque 1150. Chronicon ſuum ſcripſit, disertè aſſerunt, Honorium eo anno Vitam cum morte commutaſſe; ſicut enim Falco annum à Kalendis Martii inchoat, ita duo iſti Chronographi à Paſchate, vel ſaltem à die XXV Martii annos Chriſti exordiuntur, ideoque cum Honorius menſe Februario obierit anno MCXXX, numerabant adhuc annum MCXXIX.

XVIII. *Dies mortis ejus, & ſepultura.* Quod attinet ad diem mortis Honorii, Falconem laudatum rectè interpretatus eſt Baronius de die decima quarta menſis Februarii, eum enim diem ei obitualem fuiſſe, ſcribit Anonymus Auctor Chronici Reicherſpergenſis, anno 1194. quo Auctor vivebat, abſoluti, & à Chriſtophoro Gevuldo anno 1611. Monachii publicati, in quo Honorius II defunctus dicitur *XVI Kal. Martii.* Eumdem diem habet etiam Annaliſta Abbatiæ de Margan Tomo 2. Collectionis Oxonienſis nuper publicatus, ad annum enim 1130. ita ſcribit: *Hoc anno XVI Kal. Martii defunctus eſt Papa Honorius apud ſanctum Gregorium.* Id confirmatur ex Joanne de Ceccano in Chronico, qui cum dixiſſet, Calliſtum II mortuum, ſeu ſepultum XIX Kalendas Januarii anni 1124. & Honorium II *poſt ſeptem dies* ordinatum, & conſequenter die XXI Decembris ejuſdem anni, ſubdit, eum ſediſſe *annos quinque, menſem unum, dies viginti quinque*, ex quo manifeſtum eſt mortem ejus accidiſſe die XIV menſis Februarii anni MCXXX, tot enim anni, menſes & dies præciſè numerantur à die XXI Decembris anni MCXXIV, ad diem XIV Februarii anni MCXXX. *Laterani infirmatus ad mortem*, inquit Pandulphus in ejus Vita, *ad monaſterium S. Andreæ ſe deferri juſſit, ibique in pace defunctus eſt, ſepultus in Baſilica Salvatoris*, quæ ultima verba, *ſepultus* &c. deſunt apud Papebrocium, qui tamen obſervat, Cæſarem Raſponum in deſcriptione Lateranenſis Baſilicæ lib. 1. cap. 18. ſcribere, Honorium *in Baſilica Lateranenſi intra urnam marmoream* voluiſſe *tumulari*, quod idem aiunt Stella & Platina.

INNO-

Digitized by Google

INNOCENTIVS II *Pontif. CLXIV.*

Anno Domini MCXXX.

HOnorio II die decima quarta menſis Februarii anni MCXXX mortuo, poſtridie, ſcilicet decima quinta ejuſdem menſis, Gregorius Cardinalis ſancti Angeli, natione Romanus, jam antea legationibus in Germaniam & Gallias ſub Calliſto II & Honorio II obitis, illuſtris, electus eſt in Romanum Pontificem, renitens & invitus, & Innocentii II nomen aſſumſit. Diem ejus electionis nos edocet Annaliſta Abbatiæ de Margan Tomo 2. Collectionis Oxonienſis nuper publicatus, qui ad annum MCXXX ſcribit: *Hoc anno XVI Kal. Martii defunctus eſt Papa Honorius apud ſanctum Gregorium, & in craſtino, ideſt XV Kal. ejuſdem electus eſt Gregorius Diaconus Cardinalis ſancti Angeli in Apoſtolatum, qui & Innocentius nominatus eſt: & ſexta die, ſcilicet ſequenti ſabbato poſt proximum, ordinatur in presbyterum, in die Cathedra ſancti Petri; & in craſtino conſecratus eſt in ſummum Pontificem apud ſanctam Mariam Novam. Eo die & Petrus Leonis conſecratus eſt in Apoſtolicatum apud ſanctum Petrum.* Innocentius itaque II electus eſt die decima quinta Februarii, ſabbato ſequenti in feſto Cathedræ ſancti Petri, in quod incidebat ſabbatum Quatuor Temporum ordinatus eſt Presbyter die vigeſima ſecunda ejuſdem menſis, & in craſtino, die ſcilicet Dominica, menſis Februarii die XXIII conſecratus eſt Pontifex. Falco tamen Beneventanus in Chronico & Anonymus Caſſinenſis ſcribunt, Innocentium Papam electum eſſe eodem die, quo Honorius obiit; ſed eos falli exiſtimo, volunt enim non ſolum Innocentium Papam, ſed & Petrum Leonis Anacletum Antipapam dictum eodem die, mortis ſcilicet Honorii, electos eſſe, quod ultimum falſum eſſe conſtat, tum ex dicto Annaliſta de Margan, tum ex Arnulpho Sagienſi Archidiacono, ac dein Luxovienſi Epiſcopo, qui in Tractatu, quem compoſuit *de ſchiſmate orto poſt Honorii Papa deceſſum*, diſertè teſtatur Petrum Leonis, ſeu Anacletum Antipapam, altero poſt Innocentium die, intruſum eſſe. Sed quidquid ſit de die electionis Innocentii, illud certò conſtat, ejus electionem die XIV, vel XV Februarii factam, ejuſque in Pontificem conſecrationem die XXIII ejuſdem menſis, die Dominica. I. *Innocentius II eligitur, & conſecratur.*

Baronius multis ex ſancto Bernardo & aliis oſtendit, electionem Innocentii ſaniorem inventam eſſe, ut pote *eligentium & numero* vincentem *& merito*. Præproperam quidem, nec ab univerſis eligentium comitiis factam ſcribit Sugerius in Vita Ludovici VI Francorum Regis, ſed tamen priorem fuiſſe ibidem aſſerit. Baronius tam de Innocentii, quam de Anacleti Antipapæ meritis agit, ſed mira ſunt, quæ de Innocentii II. *Ejus mores ante Pontificatum.*

SEC. XII. centii moribus, & de recuſato ab eo Pontificatu Arnulphus mox laudatus cap. 4. habet; ait enim, quod ſi vitæ conſideretur integritas, *nihil deformatum crimine, nihil infamia condemnatum* in eo à primis annis reperiri potuiſſe, ſed tanta exiſtimatione apud omnes fuiſſe, *ut quod aliàs perrarum eſt, eſſet ei ante electionis ejus tempora nullus hoſtis, cibi, potuſque tanta ſobrietas, ut illis non faſtidium ſed abſtinentia modus terminator* exiſteret. *Veſtitus autem Apoſtolatus tempori ſane conveniens, quem nec profeſſio Clericalis excluderet, Cardinalatus dignitas non horreret.* Antea dixerat Innocentium ante Pontificatum fuiſſe *conſilio* providum, benignum *alloquio*, celebrem *facundia, quam nec verborum faſtus elatam nec multitudo* faceret *effluentem.*

III. *Semel & iterum Pontificatum recuſat.*

Refert poſtea Arnulphus quod ſi humani generis perfidus adverſator in Petro Leonis, ſeu Anacleto Antipapa, Eccleſiæ Dei non præſtruxiſſet inſidias, *nulla jam poſt Papam Honorium de ſucceſſione quæſtio ſupereſſet, cum vir unicus*, ſcilicet Innocentius, *unicæ dignitati divinâ jam videretur providentia præformatus*; ſed Innocentium ſemel & iterum Pontificatum recuſaſſe. Adducit poſtea rationes quibus nitebatur Innocentius, & eas admiſſas non eſſe ita narrat, & Cardinales loquentes inducit. *Aluit hæc* (nempe Eccleſia Romana) *te, & cum in aliquo tui non egeret, excepit, ut in ſumma tranquillitate ſuis educaret uberibus & proprio foveret amplexu. Nunc multum poſtulat & ſuorum reperit præmia meritorum, ut ſcilicet in neceſſitate ſubvenias, & obſeſſa præſtare ſubſidia non recuſes,* &c. quia ſcilicet Petrus Leonis Pontificatum jam jam invaſurus erat. *At verò prætendis ex indignitate tua ſubterfugii cauſam, quaſi nos prudentiam tuam, & ſingularum partium vitæ tuæ merita neſciremus. Profecto ſi te dignum crederes, hac ipſa æſtimatione videreris indignus,* &c. *Revereris etiam pudore laudabili ſubire tantæ faſtigia dignitatis, in quam ſuprema Regni & Sacerdotii prærogativa mirabili fœdere copulata conveniunt. At nos non ad honorem te, ſed ad periculum potius invitamus, nec enim ſumus ignari, quid adverſus nos ille adverſarius machinatur. Jam ſtringit gladios, jam ſagittas acuit; nec viam ſibi ad Apoſtolatum patere niſi noſtri ſanguinis effuſione confidit. Quantumcumque tamen diſcrimen nobis mortis immineat, maluimus ſanguinis noſtri mercedem de manu divina requirere, quàm de manu noſtra ſanguis Eccleſia requiratur. Quamvis te mortis ſocium quærimus, immò volumus etiam præcurſorem.*

IV. *Renitens & invitus Pontificatum admittit.*

Exponatur jugulus tuus ſicut noſter ad victimam, neque enim fas eſt, ei qui dedit, negare ſpiritum cum repoſcit. Si quid igitur te matris deſolatæ calamitas, ſi quid inundans aſſiſtentium fletus, ſi quis ullus honeſtatis amor, ſi quid virtus obedientiæ movet, acquieſce. Si acquieſcis, exhibebimus obſequia, ſi recuſas, exigimus de inobedientia pœnam. Eadem enim quæ Papæ ſuperſtitis eſt, ipſo decedente penès nos præcipiendi & ulciſcendi quoque conſiſtit auctoritas, donec alius inducatur. His dictis parabant excom-

munica-

municationis promulgare ſententiam. Ex quibus, ut id obiter notem, conſtat, mortuo Pontifice Eccleſiæ regimen fuiſſe penès ſolos Cardinales, ad quos tota auctoritas erat devoluta. *Allatum igitur*, pergit Arnulphus, *ex longinquo pluviale præ manibus offerentes. Quid faceret? tentaret ex fuga ſubſidium? At illud continua ſeniorum corona claudebat. Poſtularet inducias? ſed quominus impetrarentur, dilationem rei inſtantia Petri machinamenta negabant. Negaret ſemper? At illi gladio ſpiritûs imminebant anathematis pœnam protinus intentantes. Dum ergo ſibi videtur inter gemina mortis concluſus anguſtias, alterique earum legi neceſſitatis obnoxius, diſcrimen periculi corporalis excepit; quia dum reſpuit anathematis ſubire ſententiam, inſidiis, immò potentiæ ſe ſe Petri Leonis objecit.* Hæc ſolus Arnulphus nos docuit.

V. *A ſolis Cardinalibus electus fuit ante Anacletum Antipapam.*

Porrò hanc electionem à ſolis Cardinalibus factam, antequam Petrus Leonis, dictus *Anacletus* Antipapa eligeretur, deducitur non ſolum ex laudatis Arnulphi verbis, ſed etiam ex Chronographo Mauriniacenſi, qui feſtinatæ Innocentii II electionis cauſam hoc modo narrat pag. 376. *Cardinales, qui cum Cancellario* (ſcilicet Aymerico S. Mariæ Novæ Cardinali) *inibi aderant, & Honorio infirmanti aſſiderent, Gregorium quemdam ſcientia ac religione præclarum ſibi præficiunt, & nimis feſtinanter, ut à quibusdam dicitur, Pontificalibus induunt inſignibus. Id illius gratiâ diſpenſationis factum, ut Petrum quemdam, qui ſeculariter ad Papatum videbatur aſpirare, ſpe ſua fruſtrarentur.* Eos Cardinales numero ſexdecim, fuiſſe ſaniorem & meliorem partem Cardinalium ſcribit Baronius ex Anonymo Vaticano hujus temporis Scriptore. *Magna*, inquit, *in urbe diſcordia facta: nam Epiſcopi & Cardinales ſe in duas partes diviſerunt, ſed melior & ſanior pars cum eodem Innocentio, qui majoribus ſtudiis & meritis juvabatur, adhæſit; omnes ſubſcripti cum ipſo conſtanter ſteterunt, Willelmus Prœneſtinus, Matthæus Albanenſis, Joannes Oſtienſis, Conradus Sabinenſis Epiſcopi; Petrus quoque ſancti Martini in Montibus, Joannes Cremenſis ſancti Chryſogoni, Hubertus ſancti Clementis, Anſelmus ſancti Laurentii in Lucina; Anſelmus alius ſanctæ Ceciliæ, Gerardus ſanctæ Crucis & Petrus S. Anaſtaſiæ, Presbyteri Cardinales; Romanus S. Mariæ in Porticu, Gregorius SS. Sergii & Bacchi, Haimericus S. Mariæ Novæ, Apoſtolicæ ſedis Cancellarius, Albertus S. Theodori, & Guido S. Mariæ in Via lata, Diaconi Cardinales.* Ubi nulla mentio Cleri, aut populi Romani, ex quo colligere eſt ſolos Cardinales elegiſſe Innocentium. Hoc tamen ſtabili lege firmatum non fuiſſe ante electionem Lucii III exiſtimat Onuphrius Panvinius in Adnotatione ad vitam Alexandri III, ubi ait in electione Lucii III, eam tunc primùm redactam ad ſolos Cardinales, Clero omninò & populo à Pontificis electione excluſis, quia ſcilicet poſt Innocentium populus Romanus arma ſumpſit, ut in prætenſum ſuum jus reſtitueretur, ad

quod

Digitized by Google

SEC. XII. quod revera reſtitutus videtur in electione, Hadriani IV, quem, ut ſuo loco videbitur, *Clerici & laici pariter conclamantes inthronizarunt.*

VI. *Antea Innocentius II fuerat Canonicus Regularis S. Auguſtini.* Innocentium II fuiſſe Monachum *Lateranenſis cœnobii SS. Joannis Baptiſtæ, Joannis Evangeliſtæ atque Pancratii* ſcribit Baronius. Verùm Auguſtinus Oldoinus in Additionibus ad Ciaconium notat, Anaſtaſii IV & Paſchalis II diplomatis conſtare, ab Alexandri II temporibus uſque ad Bonifacium VIII, monaſterium illud fuiſſe Canonicorum Regularium. Et licet temporibus Joannis III, & Gregorii III, Monachi divi Benedicti monaſterium illud apud Eccleſiam Lateranenſem obtinuerint, tamen aliquot ſeculis ante Alexandrum II loco exceſſerant, nec illorum prorsùs ulla in Lateranenſis Eccleſiæ monumentis memoria habetur, ut teſtatur Onuphrius, qui Lateranenſe Archivium ſæpe ſcrutatus eſt. Teſtatur & Cæſar Raſponus in Baſilica Lateranenſi lib. 2. cap. 1. Denique idem Onuphrius in Notis ad Platinam, recitata Alexandri III vita exhibet *Nicolai Maniacutii Canonici Regularis Lateranenſis Ordinis ſancti Auguſtini verſus de Romanis Pontificibus* uſque ad Eugenium III, ſub quo teſtatur ſe vixiſſe, quos alius uſque ad Alexandrum III continuavit. Ex quibus evidens eſt Innocentium II Canonicum Regularem ſancti Auguſtini fuiſſe, deceptumque Anonymum à Baronio laudatum, qui eum Benedictinum facit.

VII. *Ab Anacleto Antipapa Urbe exire cogitur.* In Innocentii II æmulationem elevatus eſt in thronum Pontificium Petrus Leonis filius, presbyter Cardinalis Tituli ſanctæ Mariæ trans Tyberim, & Anacletus II appellatus, de cujus pſeudo-Pontificatu infra ſermo erit. Anacletus pſeudo-Papa à ſuis electus, & eodem die, quo Innocentius conſecratus, ut num. I. ex Annaliſta de Margan diximus, hoſtiliter fecit aggredi domos Frangipanum, in quas Innocentius ſe receperat: cumque non potuiſſet apud eos prævalere, indignatione & ira commotus ad ſanctum Petrum equitans, ipſam quam cepit Eccleſiam, per violentiam introivit, & per Sanctuarium & aureum Crucifixum pendentes coronas, cum toto theſauro argenti & auri, atque gemmis, quas Romani Pontifices & Orthodoxi Imperatores in Eccleſia obtulerant, ſacrilege auferre, & Ciborium quod ſuper altare erat, detruncare præſumpſit: ſublatiſque omnibus ad Patriarchium beatæ Mariæ acceſſit, & Eccleſiam ipſam, multo majori theſauro ditatam expoliavit; ac pariter ad alias Eccleſias manus extendens, quidquid in eis pretioſum invenit, rapuit, & aſportavit; hiſque majorem venalis Urbis partem emere ſtudens, corruptum vulgus ita ſibi adſtrinxit, ut præter Frangipanum & Corſorum munitiones Papa Innocentius nullum in Urbe ſubſidium haberet. Hæc conſtant ex Anonymo Scriptore hujus temporis

poris in codice Vaticano à Baronio laudato. Quare cum ita undique obſeſſus eſſet Innocentius, ut nemo ad eum ſine vitæ periculo poſſet accedere, conſilium iniens recipiendi ſe in Gallias, conſcenſa navi eò tetendit. His conſentientia ſcribit Bernardus, ſeu Ernaldus initio libri 2. Vitæ S. Bernardi Clarævallenſis Abbatis. *SEC. XII.*

VIII. *Romà in Franciam pergit.*

Innocentius itaque paulò poſt ſuam conſecrationem Piſas venit, ubi maximam anni milleſimi centeſimi trigeſimi partem moratus eſt. Antequam enim in Galliam veniret, in eam præmiſit Nuncios, qui Gallicanæ Eccleſiæ rei geſtæ veritatem aperirent, & hortarentur Epiſcopos, ut partem ſchiſmaticorum damnarent, quod teſtatur idem Ernaldus Abbas Bonævallis in agro Carnotenſi lib. 2. cap. 1. Vitæ S. Bernardi. *Tum*, ut ait Arnulphus Luxovienſis laudatus cap. 5. *primus Regum Catholicus Princeps Rex Francorum Ludovicus*, ſchiſmati occurrere volens, Concilium generale apud Stampas, oppidum Lutetiam inter & Aurelianum ſitum, celebrari juſſit, in quo Innocentius II ut legitimus Pontifex agnitus, & Anacletus rejectus. De eodem Concilio loquuntur etiam Ernaldus citatus & Sugerius in Vita Ludovici VI. Verùm cum hujus Concilii epocha à nullo Veterum notata ſit, illud ante initium menſis Maii celebratum videri ſuſpicatur Annotator Baronii. Piſanos & Tuſcos Innocentio Papæ adhæſiſſe, conſtat ex eodem Ernaldo, qui loco laudato ſcribit: *Interea Dominus Papa multis in Piſis, & in Tuſcia, & in aliis provinciis poteſtative diſpoſitis, vale faciens Piſanis, & gratias agens, in provinciam navigio delatus eſt.* Acta autem antiqua à Baronio anno 1130. num. 56. relata habent: *Iterum mare intravit, & per Genuam tranſiens, ad S. Ægidium proſpere applicuit. Pergens autem per Vivarium & Anicium Alverniæ fines intravit, & apud Claromontem primum Concilium celebravit.*

IX. *Cluniacenſem Eccleſ. dedicat.*

Sed antequam Claromontanum Concilium menſe Novembri celebraret, Cluniaci exceptus fuerat, & Eccleſiam Cluniacenſem conſecrarat. Petrus enim Venerabilis lib. 2. de Mirac. cap. 16. ſcribit: *Ad Gallias venit. Ubi primùm ab eodem domino Papa Innocentio Cluniacenſi nova & majori conſecrata Eccleſia, ac gemino Concilio, alio Claromonti, alio Remis celebrato*, &c. Anſelmus item Gemblacenſis ad annum 1130. *Emenſo mari*, inquit, *tandem apud S. Ægidium appulit, poſtea venit in Burgundiam, & à Cluniaco excipitur.* Idem habet Sugerius Abbas San-Dionyſianus in Vita Ludovici VI, cujus nomine Innocentium Papam Cluniaci convenit. Sed præſtat audire Ordericum Vitalem lib. 13. pag. 895. *Gregorius* (ideſt Innocentius, ante Pontificatum Gregorius appellatus) *cum Quirinali Clero Gallias expetiit, primòque ab Arelatenſibus ſuſceptus, Legatos inde Fran is direxit. Porrò Cluniacenſes, ut ejus adventum cognoverunt, XVI equos ſeu mulas cum omni apparatu congruo Papa & Cardinalibus Clericis deſtinaverunt, & uſque ad*

SEC. XII. *ſuam Baſilicam favorabiliter conduxerunt. Tunc ibidem XI diebus Papam cum ſuis detinuerunt, Eccleſiamque novam in honore S. Petri Apoſtolorum Principis ab eodem cum ingenti tripudio, populique frequentia dedicari fecerunt.* Hujus conſecrationis diem nos docuit ipſemet Innocentius in diplomate, quod anno 1132. Valentiæ dedit VIII Idus Martii, quodque in Bibliotheca Cluniacenſi pag. 1381. recitatur, in eo enim ait Innocentius: *Nos monaſterium ipſum, quod ſpecialiter ad jus B. Petri & S. Rom. ſpectat Eccleſiæ, per nos ipſos viſitavimus. Et eodem die, quo revolutis multorum annorum ſpatiis, prædeceſſor noſter fel. memoriæ Papa Urbanus ibidem majus altare conſecraverat, cum Archiepiſcopis & Epiſcopis, qui nobiſcum convenerunt, cooperante Spiritûs Sancti gratia, idem monaſterium ſolemniter dedicavimus.* Quare cum Urbanus II, ut in ejus Vita diximus, majus altare Eccleſiæ Cluniacenſis circa diem XVIII Octobris conſecraverit, eodem die Innocentium II novam ejuſdem Monaſterii Eccleſiam dedicaſſe certò eruitur. Quæ contra hanc epocham adducuntur, rejicit Annotator Baronii, oſtenditque hanc dedicationem neque ad annum 1131. neque ad ſequentem rejici poſſe.

X. *Claromontanum Concilium celebrat.*

Cluniaco Clarum-montem perrexit Innocentius Papa, ubi Concilium celebravit teſte Ottone Friſingenſi lib. 7. cap. 18. (*Cui* nempe Anacleto) *dum Innocentius reſiſtere non valeret, Urbe cedit, conſcenſiſque Alpibus Gallias ingreditur, ubi in regno Gallici Regis, in civitate apud Claromontem Concilium celebrans, Nuntios Lotharii* (Germaniæ Regis) *Conradum Juvavenſem, Eribertum Monaſterienſem, Epiſcopos obvios habuit.* Cluniaco Clarum-montem veniſſe ſatis ſuperque indicant verba num. ſuperiori laudata Petri Venerabilis Abbatis Cluniacenſis. Ea autem in urbe erat die XXIX Novembris ejuſdem anni MCXXX, ut conſtat ex ejus Reſcripto, quo confirmat privilegia monaſterii Cuxanenſis, quod extat in Appendice ad Marcam Hiſpanicam num. 380. quodque dicitur *dat. apud Clarummontem* &c. *IV Kal. Decemb. indictione VIII* (à Kalendis Januarii more Gallicano inchoata) *Incarnat. Dom. anno. MCXXX, Pontific. verò domini Innocentii II Papæ primo*, non multo poſt Concilii celebrationem, quod eodem menſe Novembri congregatum ſcribit Bernardus Guidonis in libello de Conciliis. *Anno Domini MCXXX*, inquit, *indictione VIII, menſe Novembri, apud Clarum montem, præſidente ibidem Innocentio Papa II, cum Cardinalibus & Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & religioſis viris, cum multitudine ſapientum & literatorum virorum, celebrata eſt Synodus, in qua de fide Catholica, & animarum ædificatione, ac morum honeſtate, & malorum eradicatione tractatum eſt, & obedientia eidem Papæ Innocentio adſtanti ab univerſis eſt gratanter promiſſa. In eadem quoque Synodo conceſſum eſt privilegium Clericis, quod habetur in decretis XVII q. 4. cap.* Si quis ſuadente.

Neque

Digitized by Google

Neque quidquam aliud hujus Concilii ſupereſt. In eo tamen damnatum fuiſſe Anacletum Antipapam cum ſectatoribus, ſcribit, ſed ſine teſte, Platina. *SEC. XII.*

XI. *Suſcipitur à Regibus Franciæ & Angliæ.*

Poſt Concilium Claromontanum Innocentius Pontifex Aurelianum perrexit, ibique à Ludovico Francorum Rege exceptus eſt: *ut autem,* inquit Sugerius Abbas in Vita ejuſdem Ludovici, *uſque ſanctum Benedictum ſuper Ligerim deſcendit (* ideſt, uſque Floriacum monaſterium, ſeptem leucis ab Aurelia urbe diſſitum *) dominus Rex cum Regina & filiis ei occurrens nobilem & diademate ſæpius coronatum verticem tanquam ad ſepulchrum Petri inclinans, pedibus ejus procumbit. Catholicum affectum & devoti ſervitii effectum ei & Eccleſiæ promittit. Cujus exemplo & Rex Angliæ Henricus ei Carnotum occurrens, devotiſſimè pedibus ejus proſtratus, votivam ſui, ſuorumque & terra ſuæ ſuſceptionem & obedientiæ filialis promittit plenitudinem.* Eadem refert Ernardus in Vita S. Bernardi; *in Provinciam*, inquit *navigio delatus eſt, & Burgundiam tranſiens, Aurelianum pervenit: ubi occurrentibus Epiſcopis, à Rege piiſſimo Francorum Ludovico alacriter & honorificè ſuſceptus eſt. Inde à Gaufrido Carnotenſi Epiſcopo magnarum virtutum viro Carnotum deducitur, ubi etiam glorioſus Anglorum Rex Henricus ei cum maximo Epiſcoporum & Procerum comitatu occurrit. Hunc quoque Regem venerabilis Abbas (* Sanctus Bernardus *) ad eum præmiſſus adduxit, quem vix perſuaſit Innocentium recipere, ab Epiſcopis Angliæ penitus diſſuaſum.* Willelmus etiam Malmesburienſis aſſerit, Henricum apud Carnotum Innocentio occurriſſe, ſed *& apud Rotomagum, non modo ſuis, ſed Optimatum, & etiam Judæorum muneribus* eum dignatum eſſe. Tempus adventus Innocentii ad Carnotenſem urbem nos docet Ordericus, qui loco laudato ſcribit: *Apud Carnotum Henricus Rex Anglorum ad pedes ejus humiliter corruit, illique reverentiam Papæ debitam Idus Januarii ſponte exhibuit*, die nempe decima tertia Januarii anni MCXXXI. Carnotum autem decem & octo circiter leucis Gallicis Aureliano diſtat.

XII. *Item à Lothario Romanorum Rege.*

Non Galliæ ſolum & Angliæ Reges, ſed & Lotharius Rex Romanorum, Innocentii partes amplexus eſt, eumque ut verum Pontificem agnovit; licet enim Anacletus Antipapa ad eum literas dediſſet, omnis tamen ejus conatus irritus fuit. Lotharius quippe eodem anno MCXXX, Wirceburgi, ſeu Herbipoli menſe Octobri Concilium congregavit, de quo Chronicon Magdeburgenſe adhuc ineditum, ad eum annum habet: *Concilium XVI Epiſcoporum menſe Octobri à Rege Wirceburg congregatur, cui affuit Archiepiſcopus Ravennæ Apoſtolicæ Sedis Legatus. Ubi Gregorius, qui & Innocentius, qui Petro Leonis in electione prævaluit, à Lothario Rege, & omnibus ibi congregatis, eligitur & confirmatur.* Innocentius itaque ad illud Concilium miſerat Gualterium Ravennatenſem Archiepiſcopum, tanquam Apoſto-

SEC. XII. licæ Sedis Legatum; hic enim cum ſuis Ravennatenſibus Innocentii II partes perpetuò ſecutus eſt, ut habet Rubeus lib. 5. Hiſt. Raven.

XIII. *Hiſpani & Ieroſolymitani Innocentio, Scoti Anacleto adhærent.*

Sanctus Bernardus Claræ vallenſis Abbas in Epiſtola CXXV ad Gaufredum numerans Reges Innocentio inhærentes, ait: *Alemanniæ, Franciæ, Angliæ, Scotiæ, Hiſpaniarum & Jeroſolymorum Reges, cum univerſo Clero & populis favent & adhærent domino Innocentio, tanquam filii patri, tanquam capiti membra, ſolliciti ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis.* Sed Davidem Scotiæ Regem ad Anacleti poſtea partes tranſiiſſe eruit Annotator Baronii ex Epiſtola Wlgrini Archiepiſcopi Bituricenſis & Primatis Eccleſiarum Aquitaniæ, ſcripta ad Epiſcopos Burdigalenſis Eccleſiæ ſuffraganeos, in Patriarchio Bituricenſi cap. 63. recitata, qua eos hortatur, ut ab obedientia Innocentii II ſe dimoveri non patiantur, ait enim: *In hac unitate permanet Rex Francorum, ſimiliter & Rex Anglorum, Rex Alemannorum, Rex Hiſpaniarum, & Rex Jeroſolymorum, Duces ac Principes fere totius orbis terrarum.* Ubi cum Henrici Angliæ Regis mentionem faciat, & Davidis Scotiæ Regis nomen taceat, clare indicat hunc Anacleti partes ſecutum eſſe. Id certò confirmatur ex Richardo Priore Haguſtaldenſi in Hiſt. de geſtis Regis Stephani, ubi loquens de Alberico Cardinali Oſtienſi, Legato Apoſtolicæ Sedis in Anglia & Scotia anno 1138. ſcribit: *Deinde per Northumbriam & Cumberland IV die ante feſtum S. Michaelis ad Caſtel pervenit, ibique Regem Scotiæ cum Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Baronibus ſuæ terræ reperit. Illi verò diu à Ciſalpina, imò ferè ab univerſa Eccleſia diſcordantes, exoſa memoria Petro Leoni, & apoſtaſiæ ejus nimium faviſſe videbantur. Tunc verò divina gratia inſpirati, mandata Innocentii Papæ, & Legatum ejus omnes unanimiter cum magna veneratione ſuſceperunt.* David itaque Scotiæ Rex, licet Princeps optimus, Anacleti apoſtaſiæ favit, pravis ſine dubio conſiliis ſeductus. Totus itaque orbis Catholicus Innocentio adhæſit, Scotis, Willelmo IX Aquitaniæ, & Rogerio Apuliæ, Ducibus exceptis.

XIV. *Innocentius Mauriniacenſis monaſterii altare conſecrat.*

Ex urbe Carnotenſi Innocentius Pontifex Leodium perrexit ad colloquium cum Lothario Alemannorum Rege. Sed antequam ad eum perveniret, hoſpitatus eſt in monaſterio Mauriniacenſi, quod ſitum eſt in ſuburbio Autiſſiodorenſi, ubi biduum commoratus eſt, & die vigeſima menſis Januarii anni MCXXXI in eo altare dedicavit. Hæc conſtant ex Chronographo Mauriniacenſi, qui ait: *Statutum eſt in Curia, hinc ad Patricium Romanorum Teutonicorum Regem* (nempe Lotharium) *iter dirigere, & de Carnoto ſtatione prima Mauriniacum hoſpitare.* A monaſterio Mauriniacenſi aberat tunc Abbas, ad quem velociter à Monachis nuncius miſſus. Abbas & Prior *accurrunt velociter, & jam pene ingredientem Mauriniacum dominum Papam ſuſcipiunt gaudentes, procurant ſolemniter. Altera verò die (nam biduo apud nos manſit) Papam, Curiamque*

Curiamque Abbas ſupplex adiit, quatinus altare quod erat ante Crucifixum conſecraret, humiliter poſtulavit & impetravit. Anno igitur Verbi Incarnati MCXXX (anno ſcilicet à Paſchate inchoato, qui ideo nobis eſt MCXXXI) *XIII verò Kal. Februarii à domino Papa Innocentio II in Eccleſia Mauriniacenſis cœnobii conſecratum eſt altare ante Crucifixum, in honore S. Laurentii & omnium Martyrum Chriſti.* Refert poſtea Chronographus iſte huic conſecrationi adfuiſſe quatuor Epiſcopos Cardinales, Guillelmum ſcilicet Prænеſtinum, Matthæum Albanenſem, Joannem Oſtienſem & Guidonem Tiburtinum; plures item alios Cardinales Presbyteros & Diaconos; tum etiam Bernardum Abbatem Claravallenſem, & Petrum Abaëlardum Monachum & Abbatem Ruyenſis monaſterii in minori Britannia; ac tandem Gaufridum Carnotenſem Epiſcopum ſermonem ad populum feciſſe.

XV. *Leodii cum Lothario Rege Concilium habet.*

His ita cum magno tripudio peractis, ſubdit Chronographus, *luce tertia domnus Papa cum ſuo comitatu latus diſceſſit, ac maximas gratias pro hoſpitalitate reddens, ad ſuum colloquium, quod apud Leodium fuit, profectus eſt. Ubi Lotharius Rex Alemannorum*, &c. *cum omnibus Archiepiſcopis, Epiſcopis & Proceribus regni ſui Innocentium Papam, patremque recognoſcit, & ſe cum eo Romam iturum, & in ſedem propriam reſtituturum ſacramento ſpopondit.* Auctor Anonymus, teſtis oculatus eorum quæ narrat in libro de Canonizatione & Tranſlatione S. Godehardi Epiſcopi Hildensheimenſis, qui extat Seculo VI Benedict. parte I, & in Actis SS. Bollandianis ad diem IV Maii, ait: *In Leodicenſem civitatem Curia indicta eſt, ubi Innocentius Papa cum Romana Eccleſia & magna parte Galliæ, cum Lothario Rege & fere univerſis Epiſcopis Teutonicæ regionis convenerunt, ut de violentia Romanæ Eccleſiæ per Petrum Leonis perpetrata, qui tum temporis Papatum ſibi violenter uſurpavit, pertractarent; & qualiter illud idolum in templo Domini poſitum deſtruerent, elaborarent. Factum igitur eſt, ut ad Dominicam Lætare Jeruſalem* (Dominicam nempe quartam Quadrageſimæ, quæ anno MCXXXI in diem XXIX menſis Martii cadebat) *ad prædictam civitatem multi Catholici viri, tam cum Apoſtolico, quam cum Rege convenirent, & de communi ſtatu Eccleſiæ pertractarent.*

XVI. *Lotharium Regem ibidem coronat.*

Ægidius Aureæ Vallis Monachus Ciſtercienſis, qui teſtatur ſe Hiſtoriam Pontificum Leodienſium deſiiſſe ſcribere anno 1251. cap. 27. de adventu Innocentii Papæ in urbem Leodienſem hæc habet: *Anno Domini MCXXXI, Gregorius, qui Innocentius dictus eſt ſecundus, multo comitatu Epiſcoporum & Abbatum à Francia in Lotharingiam tranſit, & Dominica IV Quadrageſimæ* (legendum Dominica III, ut ſequentia oſtendunt) *quæ eſt XI Kalend. Aprilis Leodium venit. Ibi à Lothario Rege Alemanniæ, & à domino Alexandro Leodienſi Epiſcopo, & aliis multis Epiſcopis & Abbatibus, tam Lotharingis, quam Tranſ-*

 marinis

SEC. XII. *marinis, muneribus honoratur, tota civitas in obſequio fervet, & Dominica in medio Quadrageſimæ* (quarta ſcilicet) *ab Eccleſia ſancti Martini in publico monte uſque ad Eccleſiam ſancti Lamberti publicam & ſolemnem exhibuit proceſſionem; Miſſam celebravit. Ibi Regem & Reginam coronavit.* Anſelmus Gemblacenſis in Chronico notat, Innocentium, dum Leodii eſſet, *conjugatos Presbyteros* excommunicaſſe.

XVII. *Quædam alia in eo Concilio acta.*

In eodem Leodienſi Concilio Innocentius Papa Ottonem ex Halberſtatenſi Epiſcopatu depoſitum in ſedem reſtituit, ut ſcribit Albertus Abbas Stadenſis; Anacletum Antipapam, quem, ſi Platinæ fides; jam in Concilio Claromontano damnarat, iterum damnavit; Lotharium Regem ad Eccleſiæ Romanæ defenſionem excitavit, promiſſa ipſi Imperiali corona, ut Otto Friſingenſis lib. 7. cap. 18. & Ernaldus Abbas Bonævallis in Vita S. Bernardi lib. 2. cap. 1. teſtantur. Sed falſum omnino eſt, ipſum *Lothario* Regi *virgam & annulum ex antiquo more* confirmaſſe, ideſt, Inveſtituras conceſſiſſe, ut legitur in Chronico Caſſinenſi Petri Diaconi lib. 4. cap. 99. hoc enim prorsùs à veritate alienum eſſe oſtendit Epiſtola 150. divi Bernardi ad Innocentium Papam, qua ejus zelum adversùs ambitionem Philippi, qui ſedem Turonenſem invadere tentabat, excitare cupiens, laudat eum ex variis rectè factis, & de congreſſu ejus cum Lothario Rege Leodii habito, habet: *Sed nec Leodii cervicibus imminens mucro barbaricus compulit acquieſcere importunis, improbiſque poſtulationibus iracundi atque iraſcentis Regis.* Quibus ex verbis liquidò conſtat, Lotharium quidem importune inſtitiſſe apud Innocentium, ut ſibi reſtitueret Inveſtituras Epiſcoporum, ſed hunc ejus poſtulationibus & minis non acquieviſſe. Unde Auctor Vitæ S. Bernardi laudatus ait, Bernardum *audacter* reſtitiſſe *Regi, verbum malignum mira libertate* redarguiſſe, *mira auctoritate* compeſcuiſſe. Otto item Friſingenſis Chronici Caſſinenſis Auctorem ſatis refellit, cum loco mox laudato ſcribit, Lotharium quidem expoſuiſſe, quantum diſpendium regnum paſſum ſit, cedendo Inveſtituras, non tamen earum reſtitutionem extorſiſſe.

XVIII. *Innocentius PP. Claramvallem viſitat.*

Sanctum Bernardum Abbatem Claræyallenſem eidem Concilio interfuiſſe, præter ejus Vitæ Auctorem, refert etiam Ægidius Aureæ vallis laudatus: *Æſtimati ſunt à quibuſdam*, inquit, *XXXII Epiſcopi & Abbates affuiſſe, inter quos fuit unus ſanctus Abbas Bernardus Claravallis. Rediens Papa à Leodio Claramvallem divertit.* Sita eſt hæc celeberrima Abbatia in Campania provincia ad Albulam fl. tribus leucis à confinio Burgundiæ diſtans. Pontificem Leodio redeuntem hanc Abbatiam viſitaſſe, ſcribit etiam Ernaldus laudatus in S. Bernardi Vita: *Rediens autem Leodio*, ait, *Claramvallem Dominus Papa per ſe ipſum voluit viſitare. Ubi à pauperibus Chriſti, non purpura & byſſo*

Digitized by Google

byſſo ornatis, nec cum deauratis Evangeliis occurrentibus, ſed pannoſis agminibus, ſcopuloſam bajulantibus crucem, non tumultuantium claſſicorum tonitruo, nec clamoſa jubilatione, ſed ſuppreſſa modulatione affectuoſiſſimè ſuſceptus eſt. Flebant Epiſcopi, flebat ipſe Summus Pontifex: mirabantur Congregationis illius gravitatem, quod in tam ſolemni gaudio oculi omnium humi defixi, nuſquam vagabunda curioſitate circumferrentur, ſed compoſitis palpebris, ipſi neminem viderent, & ab omnibus viderentur. Nihil in Eccleſia illa vidit Romanus quod cuperet, nulla ibi ſuppellex eorum ſollicitavit affectum, nihil in oratorio niſi nudos viderunt parietes. Solis moribus poterat inhiare ambitio, nec damnoſa poterat eſſe fratribus hujuſmodi præda, cum minui non poſſet aſportata religio. Gaudebant omnes in Domino, & ſolemnitas non cibis, ſed virtutibus agebatur, panis ibi autopyrus pro ſimila, pro careno ſapa, pro rhombis olera, pro quibuſlibet deliciis legumina ponebantur. Si fortè piſcis inventus eſt, domino Papæ appoſitus eſt, & aſpectu non uſu in commune profecit. Hæc ipſe de paupertate & obſervantia Clarævallenſium.

E Monaſterio Clarævallenſi ad monaſterium Sancti Dionyſii prope Pariſios ivit Innocentius, ubi Cœnam Domini & Paſcha, quod anno MCXXXI cadebat in diem XIX Aprilis, celebravit. Id conſtat ex Sugerio Abbate San-Dionyſiano in Vita Ludovici Regis pag. 318. ubi, nulla facta mentione acceſsûs ejus ad Claramvallem, ſcribit: *Pace Imperii & Eccleſiæ confœderata* (in urbe nempe Leodienſi) *inſtantem ſancti Paſchæ diem apud nos in Eccleſia B. Dionyſii, tanquam ſpeciali filia affectat celebrare. Nos autem ob timorem Dei & Eccleſiæ, matris & filiæ, gratanter pridie Cœnæ Domini ſuſcipientes, celeberrimam Deo & hominibus proferentes proceſſionem, adventum ejus odis exultationis collætantes amplexati ſumus. Cœnâ ergo Domini apud nos more Romano, & ſumptuoſo donativo, quod Presbyterium nominatur (* eſt donativum, quod Summi Pontifices diſtribuere ſolent, maximè cùm inaugurantur, ut multis exemplis in voce *Presbyterium*, oſtendit Ducangius in Gloſſario *) celebratâ, venerandam Domini crucifixionem venerando proſecutus, Sanctiſſimæ Reſurrectionis vigilias honore debito pernoctavit. Summo verò mane extrinſeca via ad Eccleſiam Martyrum in ſtrata cum multo collateralium collegio quaſi ſecretò commeavit, ibique more Romano ſe ipſos præparantes, multo & mirabili ornatu circumdantes capiti ejus frigium (* ſeu Phrygium, præcipuum capitis Summi Pontificis ornamentum, ut alibi diximus *) ornamentum Imperiale inſtar galeæ circulo aureo concinnatum imponunt, albo & palliato equo inſidentem educunt, ipſi etiam palliati equos albis operturis variatos equitantes, odes perſonando feſtivè geminati procedunt. Barones verò Eccleſiæ noſtræ feodati, & Caſtellani nobiles, ſtratores humillimi pedites eum equitantem fræno ducebant. Quidam etiam prævii pretioſam monetam, ut turbam impedientem removerent, jactitabant.*

XIX. *In monaſterio S. Dionyſii Cœnam Domini celebrat*

Via

SEC. XII. *Via autem Regia & ſalicibus & fixis ſtipitibus pretioſis palliis rutilabat.*

XX. *Tum Paſcha ibidem.* *Cum autem & militia cunei & populi multi concurſus ei honoratiſſimè occurreret, nec ipſa etiam Judæorum Pariſienſium excæcata defuit Synagoga, quæ legis literam rotulam, ſcilicet velatam* (Rotuli, ſeu Ro u'æ nomine intelligitur charta in ſpeciem rotulæ ſeu rotæ convoluta, vel etiam Epiſtola, ut in voce *Rotulus* legere eſt in eodem Ducangii Gloſſario) *offerens ab ore ejus hanc miſericordiæ & pietatis obtinet ſupplicationem:* „Auſe at Deus Omnipotens velamen à cordibus veſtris. Judæos cum Pentateucho Innocentio Carnotum antea ingredienti etiam occurriſſe teſtatur Malmesburienſis. *Perveniens ergo*, pergit Sugerius, *ad ſanctorum Baſilicam coronis aureis rutilantem, argenti & plus centies auri pretioſarum gemmarum & margaritarum ſplendore fulgurantem, divina divinè celebrans agni verò Paſchalis victimas ſacratiſſimas nobis cooperando immolavit. Finitâ verò miſſâ; erectis in clauſtro palliis ſtrato menſis, materialem agnum tanquam thoris accubitati ſumunt; cetera nobilis menſæ fercula conſueto more ſuſcipiunt. Sed & ſequente die eamdem ab Eccleſia Sancti Remigii ad principalem reciprocant proceſſionem. Tranſactis itaque tribus poſt Paſcha diebus, cum gratiarum actione, & auxilii & conſilii promiſſione Pariſium tranſmeavit.*

XXI. *Varias Gall. urbes perluſtrat.* Pariſiis exiens Innocentius varias Eccleſias Galliarum viſitavit, poſteaque Compendii demoratus eſt, antequam pergeret ad Concilium quod die decima octava menſis Octobris Remis celebrandum indixerat. *Exinde*, nempe Pariſiis, pergit Sugerius, *Galliarum Eccleſias viſitando, & de eorum copia inopiæ ſuæ defectum ſupplendo, cum per terram aliquantiſper deambulaſſet, Compendii demorari elegit.* Sed antea Rotomagum menſe Maio, & poſtea eodem menſe Bellovacum petiit. Id conſtat ex Reſcripto, quod refertur in Bibliotheca Cluniacenſi pag. 1393. dato *Belvaci per manum Aymerici S. R. E. Diaconi Cardin. & Cancellarii XIII Kal. Iunii, indict. VIIII, Incarnat. Dom. anno MCXXXI, Pontificatûs verò domni Innocentii Papæ II anno II.* Eo reſcripto confirmat Innocentius donationem centum marcarum monaſterio Cluniacenſi factam ab Henrico Angliæ Rege, aitque: *Hæc donatio apud Rotomagum ab eodem filio noſtro Henrico Rege Incarnat Dom. anno MCXXXI, indict IX, menſe Maio, die Dominica, in noſtra & fratrum noſtrorum præſentia facta eſt.* Tum nomina VIII Cardinalium præſentium, & aliquot Epiſcoporum ac Abbatum referuntur, inter quæ ſunt nomina Oldegarii Tarraconenſis Archiepiſcopi, Gaufredi Carnotenſis Epiſcopi, Bernardi Clarævallis, & Sugerii ſancti Dionyſii, Abbatum.

XXII. *Ejus itinerarium continuatur.* Chronographus Mauriniacenſis nulla facta mentione itinerarii Innocentii poſt Concilium Leodienſe, ſcribit, hunc Pontificem Autiſſiodori diu demoratum eſſe, indeque rurſùs per Aurelianenſem, & Stampenſem provincias

provincias rediiſſe, & Pariſios ſua præſentia illuſtraſſe, quæ accidere non potuère, niſi poſt menſem Maium, quo Belvaci & Rotomagi fuit. *Exinde* (ſc. ex urbe Leodienſi, inquit,) *rediens Innocentius in Galliam, diuque Autiſſiodoro commoratus, cum tempus convocati Concilii, quod in feſtivitate beati Lucæ Evangeliſtæ celebraturus erat, appropinquaret, conciliato prius apud Turonum Gaufrido Martello nobiliſſimo & ſtrenuiſſimæ indolis adoleſcente, Comite Andegavenſium, Turonorum atque Cenomanenſium, rurſus per Aurelianenſem, Stampenſemque rediens provinciam, ſua præſentia Pariſius illuſtravit. Ingredienti tota civitas obviam ivit. Sic homo ille & comitate vultûs, & affabilitate ſermonis, intuentium mercabatur benevolentiam. à Rege Ludovico, filioque ejus Philippo favorabiliter excipitur, & egrediens ab urbe honorabiliter educitur.* SEC. XII.

Antequam Innocentius Remos ad Concilium perveniret, die trigeſima menſis Septembris Aurelianis benedixit Odonem ſancti Medardi Sueſſionenſis Abbatem, & Idibus Octobris Sueſſione Eccleſiam ſancti Medardi conſecravit; in Chronico enim ſancti Medardi Sueſſionenſis, quod extat Tomo 2. Spicilegii Dacheriani ad annum MCXXXI legitur: *Eccleſia B. Medardi Sueſſionis dedicatur à domno Innocentio Papa II prædicto, Pontificatûs ſui anno ſecundo, in honore B. Mariæ ſemper virginis, & ſanctorum Apoſtolorum & Martyrum, & in honore B. Medardi Epiſcopi & Confeſſoris Idus Octobris. Prædictus ſiquidem Papa ante dedicationem Eccleſiæ prædictæ Odonem Abbatem B. Medardi nolente, ſed contradicente Epiſcopo Sueſſionenſi Aurelianis benedixit pridie Kalendas Octobris.* Dedicationis Eccleſiæ beati Medardi ab Innocentio Papa II peractæ meminère & alii.

XXIII. *Sueſſione B. Medardi Eccleſiam conſecrat.*

Ex urbe Sueſſionenſi ad Remenſem profectus eſt Innocentius pro celebratione Concilii ad diem XVIII Octobris indicti. *Dominum Papam Remim,* inquit Chronographus Mauriniacenſis, *Epiſcoporum, Abbatum, Literatorum, nobiliumque Clericorum grandis numerus ſequebatur.* De hoc Concilio loquuntur Ernaldus Abbas Bonævallis in Vita ſancti Bernardi, Auctor Vitæ S. Norberti apud Surium die ſexta Iunii cap. 27. Sugerius in Vita Ludovici VI Francorum Regis, Urſpergenſis in Chronico & Mauriniacenſis Chronographus. *Illic affuerunt*, inquit Ordericus Vitalis lib. 13. pag. 895. *XIII Archiepiſcopi, & CCLXIII Epiſcopi, & Abbatum ac Monachorum & Clericorum magna multitudo. Illuc Rex & Regina, & tota nobilitas Franciæ confluxerunt.* Concilium indictum fuerat ad diem XV Kalendas Novembris, ſeu ad diem XVIII Octobris ex Chronographo Mauriniacenſi ſuperius laudato, qui dies anno MCXXXI incidebat in dominicam, ſed incœptum eſt tantum die ſequenti, ſcilicet *XIV Kalendas Novembris*, teſte Dodechino in Chronico, ut enim alibi obſervavimus, precibus die Dominica ritè peractis, Concilia de more die Lunæ inchoabantur.

XXIV. *Remis Concilium celebrat.*

SEC. XII.

XXV. *Hujus Concilii Canones*

Hujus Concilii Acta periere, ſed ſeptemdecim canones in eo conditi leguntur Tomo X Conciliorum, quorum quarto, officio atque Eccleſiaſtico beneficio privantur, *qui à Subdiaconatu & ſupra uxores duxerint aut concubinas habuerint.* Quinto præcipitur, *ut nullus miſſas eorum audiat, quos uxores vel concubinas indubitanter habere cognoverit.* Undecimo, *Treuga Dei ab occaſu ſolis in quarta feria uſque ad ortum ſolis in ſecunda feria, & ab Adventu Domini uſque ad Octavam Epiphania, & à Quinquageſima uſque ad Octavas Pentecoſtes, ab omnibus inviolabiliter obſervari* præcipitur. Alii canones in eodem Conciliorum Tomo legendi. Porrò Jacobus Sirmondus obſervavit illos canones XVII huic Remenſi Concilio etiam tribui in Collectione codicis Ebroicenſis, eos enim deſcripſerat ex veteri codice MS. ſancti Michaelis de Tumba. In eo Concilio Innocentium Papam, Anacletum Antipapam & ſuos fautores excommunicaſſe, teſtes ſunt Urſpergenſis Abbas in Chronico, & Auctor Vitæ S. Norberti apud Surium loco citato.

XXVI. *Innocentius in eo Ludovicum Ludovici VI. Franc. Regis filium Regem conſecrat.*

Sugerius in Vita Ludovici VI Francorum Regis refert miſerandum caſum Philippi filii ejuſdem Regis natu maximi, cum perterrefactus equus, cui inſidebat, porco obvio, eumdem adoleſcentulum dejecit in terram, deſuper ipſum equo ruente, quo & fuit extinctus *tertio Idus Octobris,* quem diem notant Ordericus loco laudato, & pſeudo-Robertus de Monte in Chronico. Quomodo autem ad leniendum Regis mœrorem, de obitu primogeniti, ſuaſerunt amici, ut ungi faceret ab Innocentio Papa ſecundo genitum, idem Sugerius, qui aderat, his verbis refert: *Qui ergo intimi ejus & familiares eramus, formidantes ob jugem debilitati corporis moleſtiam ejus ſubitum defectum: conſuluimus ei, quatenus filium Ludovicum, pulcherrimum puerum, Regio diademate coronatum, ſacri liquoris unctione Regem ſecum ad refellendum amulorum tumultum conſtitueret. Qui conſiliis noſtris acquieſcens, Remos cum conjuge & filio & regni proceribus devenit, ubi in pleno & celeberrimo, quod dominus Papa Innocentius convocaverat, Concilio, ſacri olei unctione & corona regni deportatione, in Regem ſublimatum, felicem providit regno ſucceſſorem. Unde multis quaſi quodam præſagio videbatur ejus deberi amplificari potentia, qui tot & tantorum, & tam diverſorum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Francorum, Teutonicorum, Aquitanorum, Anglorum, Hiſpanorum, ſuſcepit benedictionem glorioſam.* Iſte Ludovicus poſt Ludovicum VI patrem in Francia regnavit.

XXVII. *Dies & pompa illius conſecrationis.*

Diem, quo Innocentius Pontifex Ludovicum in Regem unxit, notarunt pſeudo-Robertus de Monte & Ordericus laudati, octavum nempe Kalendarum Novembris, ſeu diem XXV Octobris, quem fuiſſe dominicum ſcripſit Chronographus Mauriniacenſis, qui pompam ejus inaugurationis deſcribit. Ludovicus Rex aſcenſo tribunali D. Papæ de more pedes oſculatus, ſellâ juxta poſitâ, paucis de filio defuncto peroratis, omnes

Digitized by Google

omnes Proceres, totumque conſeſſum & populum ad lachrymas excitavit: demum verò Ludovicum juniorem filium, ad ſolatium ſuæ ſenectutis, in ſucceſſorem inungi poſtulavit. Pontifex autem in Regem converſus intuitum, ſic orſus eſt fari: *Oportet te Rex optime*, deinde fusè deſcribit Pontificis orationem, poſteaque ſubdit: *Hujus orationis mirabili velut antidoto, ſaucium cor Regis, ſanctus Apoſtolicus delinivit. Ac protinus ſurgens in pedes, oratione Dominica, ſicut mos Chriſtianus exigit, dicta ſub ſilentio, pueri deſuncti animam abſolvit. Dein Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, per obedientiam monuit, quatinus ſacris atque feſtivis, ſicut erant in Conventu, veſtibus induti, die craſtina, quæ dominica futura erat, ſe ſe repræſentarent, & conſecrationi novi Regis intereſſent. Igitur eo die, ſolito Clarior ſol illuxit, & rebus agendis ſuum obſequium ovanter præſentare viſus eſt. Papa mane ſummo, de palatio Pontificis egrediens cum ſuis Curialibus & Archiepiſcopis, Epiſcopis & Abbatibus, ad Eccleſiam B. Remigii, ubi Rex cum filio hoſpitatus erat, perrexit: & cum magna devotione, atque proceſſione Monachorum decentiſſimè ſuſcipitur. Ibique Romani Pontificis omnibus inſignibus indutus, ac ut ſibi conſuetudinis eſt in ſacris magniſque feſtivitatibus, Phrygio coronatus, innumera Eccleſiaſtici atque militaris ordinis, plebiſque multitudine conſtipatus, ad Eccleſiam matricem, quæ in honore beatæ Mariæ conſecrata eſt, cum puero conſecrando pervenit. Ante fores Eccleſiæ eos expectabant Rex, Proceres ejus, Archiepiſcopi, quidam Epiſcopi, Abbates, Monachi, Canonici, Clerici, Conſcholaſtici, qui de diverſis Galliæ & Germaniæ partibus ad Concilium confluxerant. Intrant Eccleſiam, puerum ad altare præſentant, & oleo quo ſanctus Remigius per Angelicam manum ſibi præſentato, Clodoveum Regem Francorum in Chriſtianum unxerat, puerulum decem annos plus minus habentem cum ingenti tripudio domnus Papa conſecravit. Fuerunt qui dicerent, nunquam in Francia ſimul eveniſſe Concilii celebrationem, & ab ipſo Romano Pontifice factam Regis conſecrationem.* Dodechinus etiam in Chronico hanc Ludovici conſecrationem in Concilio Remenſi ab Innocentio Papa factam memorat.

Sanctum Norbertum Archiepiſcopum Magdeburgenſem Concilio Remenſi interfuiſſe, præter Auctorem ejus Vitæ mox laudatum, aſſerit etiam idem Chronographus Mauriniacenſis. *Die craſtino*, inquit ſcilicet die Lunæ, vigeſima ſexta octobris, *domino Papa in Concilio reſidenti, per quemdam Magdeburgenſem Archiepiſcopum præſentatæ ſunt literæ à Lothario Rege Alemannorum, in quibus rurſus ei obedientia promittitur, & quod ſe ad expeditionem cum juribus* (legendum viribus) *omnibus regni ſui præpararet, intimatur.* (ad expeditionem nempe Italicam) *Similiter etiam Rex Anglorum Henricus per Hugonem Archiepiſcopum Rotomagenſem & ornatiſſimas literas miſit, & obedientiam promiſit. Reges quoque citerioris Hiſpaniæ ſenior Hildefunſus* (nempe Alphonſus VI Aragoniæ & Navarræ Rex) *& interioris junior Hildefunſus* (ſc. Alphonſus VII Ca- XXVIII. *Innocentio pp. in eo Concilio plures Reges obedientiam præſtant.*

Kkkk 2 ſtellæ

SEC. XII.

SEC. XII. ſtellæ Rex) *miſſis per Epiſcopos ſuarum provinciarum Epiſtolis Papam ſalutant, ſe ſe filios & obedientes denunciant, auxilium contra Chriſtiani nominis inimicos, & regionum illarum invaſores Moabitas, ſuppliciter efflagitant. Fuerunt ſiquidem & lętitię & admirationi ad id negotium pertinentes excellentiſſimorum Eremitarum Cartuſienſium litterę, quę per quemdam venerabilem Abbatem de Ordine Ciſtellenſi* (legendum Ciſtercienſi) *delatę, & in Concilio per Gaufridum Carnotenſem Epiſcopum recitatę ſunt.* Refert poſtea iſte Chronographus Cartuſianorum literas, quas dicunt ſe mittere *per Abbatem Pontiniacenſem*, qui erat Hugo primus hujus monaſterii Abbas, poſtea Epiſcopus Autiſſiodorenſis, vir magnæ ſanctitatis, de quo fusè agit Manricus in Annalibus Ciſtercienſibus variis in locis.

XXIX.
Innocentius pp. Remenſe Concilium canonizatione S. Godehardi terminat.

Denique Concilium Remenſe terminavit Innocentius Papa canonizatione ſancti Godehardi Epiſcopi Hildenſheimenſis anno MXXXVIII demortui. Bernardus ejuſdem urbis Epiſcopus Innocentium Papam, Leodii Concilium celebrantem convenerat, & ab eo hanc canonizationem petierat, ſed ad Concilium Remenſe remiſſus fuerat, ut conſtat ex Auctore Anonymo libelli de Canonizatione & Tranſlatione ſancti Godehardi, qui extat Sec. VI Benedict. part. 1, poſt Vitam ejuſdem Sancti. *Prę ſul noſter Bernardus*, inquit loquens de Concilio Leodienſi, *cum majoribus noſtrę Eccleſię aſſiſtens, videns opportunitatem ultro ſibi collatam, ipſum Apoſtolicum cum omni Curia Romana aggreditur, vitaque Paſtoris noſtri coram ipſis recitatur, & ut per eum in Eccleſia Dei canonizetur, devotiſſimè preces funduntur. Sed cum conſuetudo ſit Romanę Eccleſię, in generali Concilio ſanctos Dei canonizare, quod tunc temporis in Remenſem civitatem in feſto ſancti Lucę indictum fuerat; accepto conſilio petitionem Eccleſię noſtrę uſque in prędictum locum diſtulit, ibique diffinitivum certiſſime promiſit.* Tum refert Bernardum unà cum Norberto Magdeburgenſi Metropolitano, Remis honorificè ſuſceptum eſſe, & *dum jam Synodus aliquot dies eſſet celebrata*, conveniſſe Innocentium cum ſuis Cardinalibus, de cauſa beati Godehardi ſubmonuiſſe, omneſque unanimes & concordes in ſua petitione inveniſſe. *Poſtera die*, ſubdit, *cum in Synodo generali Apoſtolicus reſideret, nullo admonente, ſed Deo faciente, Apoſtolicus ad omnes luculentam orationem habuit, in qua diſertiſſimè petitionem noſtrę Eccleſię de patrono noſtro expoſuit; &, ut aſſenſum prę berent, devotiſſimè poſtulavit. His ita geſtis Epiſcopus Tarraconenſis, vir religioſus, & literali ſcientia eruditus, quo ordine Tranſlatio fieri deberet, expoſuit, ſcilicet ſi ea quę dicebantur de patrono noſtro, Eccleſia noſtra per legitimos teſtes, ac juramento comprobaret. His verò verbis Apoſtolicus ſe interpoſuit; & ſe à principibus terrę noſtrę adeo in Leodicenſi Eccleſia certificatum fuiſſe aſſeruit, ut non opus eſſet id ſecundò teſtificari, quod lucidius ſole poſſet comprobari. Auditis autem quę ab Apoſtolico dicebantur, omnes unanimiter, ut cano-*

ut canonizetur, aſſenſum præbent, & ut laudes domino perſolvantur, admonent, qui dignatur ſervos ſuos ab infirmitate hujus carnis eripere, & inter ſanctos & electos ſuos collocare. Continuò Te Deum laudamus *canitur, laus Omnipotenti Deo perſolvitur, & ſic demum coadunata Synodus terminatur.* Quibus ex verbis intelligimus Synodum finitam eſſe canonizatione ſancti Godehardi, & quidem die vigeſima nona Octobris; eo enim die Innocentius Remis literas dedit *Clero &* populo Hildensheimenſi, quas ſtatim refert idem Anonymus, quibus ſignificat, ſe Godehardum in Sanctorum numerum retuliſſe, & quidem *in plenaria Synodo.*

Sanctus Godehardus primùm fuerat Abbas monaſterii Altahenſis in Bajoaria poſiti, non longe à Danubio. Sed mortuo, anno MXXII ſancto Bernwardo Epiſcopo Hildensheimenſi, qui Epiſcopatus ſitus eſt in Saxonia inferiori, à Ludovico Pio Imperatore fundatus, ſanctus Henricus Imperator huic Epiſcopatui Godehardum, licet invitum ac renitentem præfecit. Godehardus ab Aribone Metropolita Moguntinenſi conſecratus, cum maxima pietatis & prudentiæ laude Epiſcopi munere perfunctus eſt uſque ad diem quartum menſis Maii anni milleſimi trigeſimi octavi, quo ſanctiſſimè obiit. Cum verò ſicut in vita, ita & poſt mortem miraculis clareret, *anno Dominica Incarnatio is MCXXVIII. obitûs verò beati Godehardi nonageſimo* Bertholdus Hildensheimenſis Epiſcopus in conſeſſu ſuorum Clericorum de condignis in Eccleſia de huic Sancto honoribus exhibendis egit, verùm cum aliquanto poſt tempore, anno ſcilicet MCXXX obiiſſet, & Bernardus ei ſuffectus fuiſſet, perrexit is ad Innocentium Papam à quo ejuſdem ſancti canonizationem obtinuit, eo quo diximus modo. Ejus Translatio poſtea peracta eſt quarto Nonas Maii anni MCXXXII. Porrò Vitam ejuſdem Sancti exhibent Bollandiani ad diem IV Maii & Mabillonius Sec. VI Benedict. part. 1. Ceterum hic non omittendum eſt, deceptum eſſe Henſchenium, & poſt eum Mabillonium, qui Vitam ſancti Godehardi illuſtrantes, verba numero ſuperiori relata, *Epiſcopus Tarraconenſis vir religioſus,* &c. explicant de *Michaele* poſt expulſos Saracenos Epiſcopo Tarraconenſi, ut tradunt Surita & alii; nam Michael erat Epiſcopus Tarraconæ in regno Aragoniæ, non verò Tarragonæ aut Tarraconæ in Principatu Catalaunenſi ſeu Barcinonenſi, cujus Archiepiſcopus erat beatus Oldegarius, qui Innocentii I Curiam ſequebatur, ut conſtat ex diplomate ab eodem Pontifice dato *Belvaci*, de quo ſuperius meminimus ex Bibliotheca Cluniacenſi, cui reſcripto præſens fuit Oldegarius Epiſcopus Barcinonenſis & Archiepiſcopus Tarraconenſis, de quo ideo, non de Michaele Epiſcopo Tarraconæ in Aragonia explicandus venit Anonymus Auctor laudatus Hiſtoriæ Canonizationis & Translationis ſancti Godehardi, ut obſervavit Annotator Baronii ad annum 1121. num. 14. qui & anno 1120. num ult. *Tarraçona*, in Celtiberia & in regno Aragoniæ, differentiam à Tarracona in Catalaunia explicat.

XXX. *S. Godehardi vita Synopſis.*

SEC. XII.

XXXI. *Innocentius pp. poſt Concilium Remenſe Autiſſiodori moratur.*

Sugerius in Vita Ludovici VI Regis, narrata unctione Ludovici ejus filii in Regem ab Innocentio Papa in Remenſi Concilio peracta, ſubdit: *Cumque pater vivi gaudio, defuncti dolorem allevians, Pariſium rediret, dominus Papa, ſoluto Concilio Autiſſiodoro elegit demorari*, quia in urbe eum toto hoc eodem anno 1131. commoratum exiſtimandum; certe die 23. Novembris adhuc in ea verſabatur, eo enim die ad petitionem Heloiſſæ, uxoris quondam Petri Abaëlardi, tunc Prioriſſæ monaſterii Paracletenſis, in diœceſi Trecenſi ſiti, ejuſdem monaſterii poſſeſſiones, inpræſentiarum adeptas, aut in futurum eidem concedendas, ſub Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcepit. Eas literas refert Bulæus Tomo 2. Hiſt. Univerſitatis Paris. pag. 127. cum hac clauſula: *Datum Autiſſiodori per manum Aldierici* (legendum Aymerici) *S. R. E. Diaconi Cardinalis & Cancellarii IV Kal. Decemb. Indict. X, Incarnat. Domini an. MCXXXI, Pontificatus verò D. Innocentii Papæ II anno II.* Scribit idem Bulæus Innocentium Petri Abaëlardi *rogatu & meritis* inductum, Paracletenſis monaſterii bona ſub Apoſtolicæ ſedis protectione ſuſcepiſſe, quod valde veroſimile videtur, cum Abaëlardus tunc temporis fuerit in comitatu Innocentii Papæ; pręſens enim fuit conſecrationi altaris Monaſterii Mauriniacenſis ab eodem Pontifice peractæ menſe Januario ejuſdem anni 1131. *Inter eas venerabiles perſonas*, inquit Chronographus Mauriniacenſis, *quæ huic conſecrationi adfuerunt, venerabiliores fuerunt Epiſcopi Cardinales*, &c. *Bernardus Abbas Clararum vallium, qui tum temporis in Gallia divini verbi famoſiſſimus prædicator erat*; *Petrus Abaëlardus Monachus & Abbas* (nempe Ruyenſis in minori Britannia) *excellentiſſimarum Rector ſcholarum, ad quas pene de tota latinitate viri literati confluebant.* Idem poſtea Chronographus ſcribit Pontificem *Remis ad Concilium celebrandam proficiſcentem, Epiſcoporum, Abbatum, Literatorum, nobiliumque Clericorum grandis numerus ſequebatur*, inter quos fuiſſe Abaëlardum non videtur dubitandi locus. Quibus etiam ex verbis Chronographi Mauriniacenſis deducitur, deceptos non eſſe, qui ſcripſêre Abaëlardum ſub extrema vitæ tempora, & poſt datum Heloiſſæ monaſterium Paracletenſe ſcholas reſumpſiſſe.

XXXII. *In Italiam redit.*

Innocentius Papa, qui ut ait Ordericus lib. 13. pag. 895. toto anno MCXXXI *Franciam peragravit, & immenſam gravedinem Eccleſiæ Galliarum ingeſſit; utpote qui Romanos Officiales cum multis clientibus ſecum habuit, & de redditibus Apoſtolicæ ſedis in Italia nihil adipiſci potuit*, anno MCXXXII, ut habet idem Ordericus pag. ſequenti, *poſtquam à Gallis, in quibus obedientiam & ingentem amicitiam repererat, receſſit, Italiam expetiit.* Autiſſiodoro itaque Cluniacum pervenit Kalendis Februarii, ibique Purificationem B. Virginis celebravit, ut ipſemet ſcripſit ad Ludovicum VI Francorum Regem, literis Cluniaci *IV Nonas Februarii* datis, quæ extant Tomo X Concil. pag. 955. Imò adhuc

Digitized by Google

adhuc Cluniaci verſabatur die X ejuſdem menſis, quo literas dedit Stephano Ciſtercienſium Abbati, quibus prohibet, ne aliquis Archiepiſcopus, vel Epiſcopus, eum vel ſucceſſores ejus, ſeu aliquem Abbatem Ciſtercienſis Ordinis, *niſi pro fide, ad Concilium vel Synodum venire compellat.* Literæ datæ ſunt *Cluniaci IV Idus Febr. indict. X, Incarnat. Dom. anno MCXXXII, Pontificatûs verò domini Innocentii ſecundo*, & referuntur à Manrico in Annalibus Ciſtercienſibus. E monaſterio Cluniacenſi Lugdunum venit, ubi reſcriptum emiſit in Bibliotheca Cluniacenſi pag. 1394. recitatum, in cujus fine legitur: *Actum eſt Lugduni anno Incarnat. Dom. MCXXXII, Pontificatûs verò domni Innocentii Papæ II anno ſecundo.* Lugduno Valentiam profectus eſt, ubi controverſiam quandam, quæ inter Cluniacum & Abbatem ſancti Ægidii, exorta erat, compoſuit literis Tomo X Concil. pag. 964. recitatis, datiſque *Valentiæ per manum Aimerici S. R. E. Diaconi Card. & Cancell. VIII Kal. Martii, Incarnat. Dom. anno MCXXXII, Pontificatûs verò domni Innocentii II Papæ anno III.* Diu Valentiæ moratus eſt Innocentius, die enim decima ſexta Martii ea in urbe privilegium conceſſit Trenorcienſibus, à Chiffletio in Probationibus Hiſtoriæ Trenorcienſis pag. 418. recitatum. SEC. XII.

Ex urbe Valentina ad fanum ſancti Ægidii ſe contulit, indeque in Italiam, ut refert Baronius ex Auctore Anonymo hujus temporis, qui ait: *Recedens Gallia venturus Romam, tranſiens per ſanctum Aegidium & per montem Genuæ* (legendum Genevæ) *fines Longobardiæ intravit, & apud Aſtam ſolemnitate Reſurrectionis dominicæ* (quæ anno MCXXXII in diem decimam Aprilis incidebat) *celebrata, Placentiam venit. ibi convocatis Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, tam de Longobardia, quam de Ravennatenſi provincia & Marchia inferioris partis, tertium Concilium celebravit.* Tempus & Acta hujus Concilii penitus ignorantur, illud ſolum conſtat, Innocentium Placentiæ adhuc fuiſſe *Nonis Novembris*, ea enim die dedit literas ad Gaufredum Carnotenſem Epiſcopum Apoſtolicæ Sedis Legatum, & ad Stephanum Pariſienſem Epiſcopum, quibus mandat, ut Aurelianenſi Subdecano ac ſociis, honores & bona ablata reſtitui ſatagant. Extant hæ literæ eodem Tomo X Concil. pag. 956. XXXIII. *Placentiæ Concilium celebrat.*

Eodem anno milleſimo centeſimo trigeſimo ſecundo, ut tradit idem Auctor Anonymus, Rex Lotharius in Longobardiam ſicut promiſerat, cum exercitu venit, & in Roncaliis [planus ac patens eſt campus, non longè à Placentia ſuper Padum ex Ottone Friſingenſi in Frederico lib. 2. cap. 12. & Gunthero lib. 2.] cum eodem Papa & Longobardis generale colloquium de ſtatu Eccleſiæ atque Imperii habuit. Colloquium illud poſt menſem Auguſtum habitum eſſe, eruo ex Chronographo Hildensheimenſi hoc tempore vivente, XXXIV. *De Eccleſiæ ſtatu cum Lothario Rege colloquium habet.*

qui

SEC. XII. qui ad annum 1132. ſcribit: *Circa Aſſumptionem ſanctæ Mariæ profectio Regis* [Lotharii] *in Italiam pro conſecratione ſua ab Apoſtolico apud Romam in Caſarem.* Et infra: *Rex Natalem Domini in Longobardia apud Villam Medicinam dictam celebrat*, quem Natalem cum anno 1133. alligat, quia ab eo die annum exorditur. Poſt menſem itaque Auguſtum, aut circiter colloquium habuit Innocentius Papa cum Rege Lothario, certè poſt feſtum Aſſumptionis beatæ Mariæ, cum Lotharius circa illud cum exercitu è Germania in Italiam profectus ſit.

XXXV. *Genuenſem Eccleſiam Metropolim dicit.* Præteriens igitur Regem Pontifex, & per montem Bardonis in Tuſciam tranſiens, reverſus eſt Piſas, ibique convocatis Genuenſibus, & receptis ab utraque civitate ſufficientibus juramentis, quod de guerra, quæ inter ipſas civitates excitabatur, ſuo deberent ſine contradictione ſtare mandato, præcepit, ut de cetero pacem inter ſe firmam tenerent, & cuſtodirent, ut ſcribit idem Anonymus, qui poſtea ſubdit, Pontificem ibidem exiſtentem, Genuenſem Epiſcopum à ſubjectione Mediolanenſis exemiſſe, eumque Metropolitanum conſtituiſſe, cui Bobienſem Epiſcopum, & Portiniacenſem Abbatem, quem creavit Epiſcopum, obedire præcepit, ac inſuper in inſula Corſica tres Epiſcopos eidem Archiepiſcopo conceſſit. Epiſcopo verò Piſano, jam ab anno MCXVIII Metropolica dignitate, ut ſuo loco diximus, à Gelaſio II ornato, aliquot ſuffraganeos tam in Sardinia, quam in Corſica attribuiſſe aſſerit idem Auctor apud Baronium.

XXXVI. *Romam cum Lothario Rege ſe confert.* Anno milleſimo centeſimo trigeſimo tertio Innocentius Papa & Lotharius Rex Romam petierunt. Concordantes igitur, ut ad Urbem feſtinarent, Rex per ſtratam publicam tranſivit, Pontifex per maritima uſque Viterbium: proceſſerunt poſtea ſimul per Hortum, & Sabinenſe ac Farfenſe territorium, & apud Eccleſiam S. Agnetis caſtra metati ſunt, deinde intrantes Romam, Pontifex quidem in palatio Lateranenſi hoſpitatus eſt, Rex verò Lotharius in Monte Aventino tentoria fixit. Tunc Piſani & Genuenſes in auxilium Papæ Innocentii cum navali exercitu Romam venientes, civitatem veterem, turrim pulveream & totam Marmoratam eidem Pontifici ſubjugarunt. Hæc ex Actis ſæpius à Baronio laudatis, quæ Innocentii & Lotharii Romam ingreſſum conjungunt cum anno MCXXXIII. Falco item in Chronico Beneventano ad eumdem annum, Innocentium Lateranenſe palatium ingreſſum eſſe, Lotharium verò circa monaſterium S. Pauli caſtra metatum eſſe ſcribit. Tandem Auctor Vitæ S. Norberti Archiepiſcopi Magdeburgenſis apud Surium die ſexta Junii, ait: *Cum eo* [ſcilicet Lothario] *autem & aliis tam Epiſcopis, quam Archiepiſcopis ex præcepto & obedientia Innocentii Paſtoris Ca-*

tholici

Digitized by Google

tholici Pontifex Norbertus profectus eſt, tranſitiſque caſtris & urbibus cum magna turba praeuntis & ſubſequentis exercitûs, Romam Papam venerabilem Innocentium ſecum ducentes perveniunt. Ubi cum impetu grandi & manu forti introeuntes, ipſum eundem Papam in ſancta ſede, invitis hoſtibus & adverſariis omnibus collocarunt. Porrò Lotharium Regem Pontifex in ſede poſitus, & alii qui convenerant in Romanorum Imperatorem conſecraverunt. Poſtea idem Auctor narrat eximias ejuſdem Imperatoris virtutes. SEC. XII.

Sed cum nullus ex illis Auctoribus menſem ac diem, tam adventûs Innocentii, quam coronationis Lotharii in Imperatorem notaverit, & tamen ſine temporis certitudine, *labor omnis pro veritate indaganda ſuſceptus penitus evaneſcit, atque in multiplices errores ferri Hiſtoricos ſit neceſſe*, ut ſcribit Baronius ad annum 1133. num. I. hic non omittendum, Chronographum Hildensheimenſem, non ſolum menſem & diem ingreſsûs Lotharii in urbem Romam, ſed & diem coronationis ejuſdem Lotharii nobis conſervaſſe. Hic autem Chronographus annum à Natali Chriſti incipiens, annum MCXXXIII ita exorditur: *Rex Natalem Domini in Longobardia apud villam Medicinam dictam celebrat* [eſt illud Natale anni MCXXXII]. *Per Italiam pleraque loca munita ſibi reſiſtentia capit. Tandem II Kalendas Martias Romam cum multo favore ingreditur, ibique II Nonas Junii, quo tunc dies dominica extitit, Lateranis in Baſilica S. Joannis Baptiſta à domino Apoſtolico Innocentio in Imperatorem conſecratur.* Eumdem diem coronationi Lotharii aſſignant Trithemius in Chronico Hirſaugienſi & Onuphrius in Chronico Eccleſiaſtico. XXXVII. *Lotharium Imperatorem coronat.*

Ordericus Vitalis lib. 13. pag. 897. malè edoctus de geſtis in hac profectione Romana Innocentii II Papæ & Lotharii II Imperatoris, ait Innocentium à Lothario, dum Romæ verſaretur, ad placitum vocatum, venire recuſaſſe, ob idque Lotharium contra eum indignatum, *quaque poſſidebat* dimiſiſſe, *& negotio imperfecto poſt hebdomadas ſeptem* receſſiſſe. Sed id refellitur ex eo quod Chronographus Hildensheimenſis laudatus ſcribit, Lotharium *ſecundo Kalendas Martias* Romam ingreſſum eſſe, & poſt menſes tantum tres, nempe ſecundo nonas Junii coronatum, & quidem in Baſilica Lateranenſi, non in Eccleſia S. Petri, ut moris erat, cujus rei rationem reddit Otto Friſingenſis lib. 7. cap. 18. *In Eccleſia S. Salvatoris*, inquit, *quæ Conſtantiniana dicitur, à Summo Pontifice Innocentio coronatus, Imperatoris & Auguſti adeptus eſt nomen. Nempe Eccleſiam B. Petri, ubi mos coronari erat Imperatoribus, Petrus Leonis eo tempore occupaverat*, ſcilicet Anacletus Antipapa. Inſuper Baronius refert, ſe in Vaticanis ſchedis reperiſſe juramentum, quod Lotharius Innocentio Papæ præſtitit, antequam coronaretur, cujus hic eſt tenor: *Ego Lotharius Rex pro-* XXXVIII. *Non in Eccleſia S. Petri, ſed Lateranenſi.*

SEC. XII. *mitto & juro Tibi domino Papæ Innocentio, tuiſque ſucceſſoribus ſecuritatem vitæ, & in membris, & malæ captionis, & defendere Papatum & honorem tuum, & regalia ſancti Petri quæ habes manutenere, & quæ non habes, juxta meum poſſe recuperare.* Quare Innocentius Lothario, non multò poſtquam coronatus fuit, ſexto nempe Idus Junii conceſſit Allodium Comitiſſæ Mathildis, ut ex ejus diplomate, quod extat Tomo X Concil. pag. 946. conſtat.

XXXIX. *Lotharius Antipapam & ſectatores Divinæ & Regiæ majeſtatis reos declarat.*

Orderici tandem narrationem nulla veriſimilitudine niti, oſtendunt literæ encyclicæ Lotharii, de iis quæ Romæ geſſit, ut ſchiſma Petri Leonis, ſeu Anacleti Antipapæ extingueret, quas, quia breves, & malam fidem ejuſdem Antipapæ exhibentes, hic integras inſerere viſum eſt, ex Spicilegii Dacheriani Tomo 2. pag. 480. *Lotharius Dei gratia Romanorum Rex, Regibus, Archiepiſcopis, Principibus & univerſis Dei fidelibus, ad quos litera iſta pervenerint, ſalutem. Majeſtatis ſuæ diſpenſationi & conſilio placuit Nos patronum & defenſorem S. Eccleſiæ Rom. ſtatuere. Ideoque neceſſe habuimus pro ipſius liberatione propenſius laborare. Cum igitur aſcitis nobis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Principibus, Ducibus, Comitibus & Marchionibus regni noſtri; Epiſcopos etiam, Comites & alios Barones Italiæ nobiſcum ducentes, bellico apparatu ſtipati ad Urbem proficiſceremur, nuncios illius ſchiſmatici Petri Leonis frequenter habuimus. Qui nimirum ex parte illius juſtitiam prætendentes, ipſi in jus ire parato non debere audientiam denegari, nec hoſtilibus impugnationibus moleſtari, publicis clamoribus aſſerebant. Diutinis ergo eorum interpellationibus provocati, id ipſum Epiſcopis & Cardinalibus, qui cum Domino Papa Innocentio erant, ſignificare coacti ſumus. Ipſi verò tanquam canonicarum ſanctionum & inſtitutionum Eccleſiaſticarum non ignari, univerſam Dei Eccleſiam jam ſuper hoc promulgaſſe ſententiam, Petrum Leonis ac complices ſuos damnaſſe aſſerentes, quod erat univerſitatis, non debere privatum fieri reſponderunt. Nos autem id ipſum cum patientia ſupportantes, & Patrem noſtrum Papam Innocentium ad Urbem cum gloria duximus, & Lateranenſi cathedræ reſtituimus, atque in Monte Aventino caſtra metati fuimus. Ibique Petrus Leonis aures noſtras, & Principum noſtrorum, per Petrum olim Portuenſem Epiſcopum, & per alios fautores ſuos prætendendo juſtitiam ſollicitare non deſtitit. Qui etiam munitiones & obſides, ſe nobis daturos ad ſufficientiam pro ſervando judicio, & viva voce & literis promiſerunt. Pacem igitur ſine effuſione ſanguinis reformare in Dei Eccleſia cupientes, quæ nobis illi dixerant, fratribus, qui cum domno Papa Innocentio erant, per nos ipſos ſignificavimus. Ceterum ipſi, ut pacis amatores, de juſtitia confidentes, tam perſonas ſuas, quam Leonis, & filiorum ſuorum, necnon Cen. Pet. Fraiapanis, & Petri Latronis, & munitiones in manu noſtra liberè obtulerunt. Adverſa verò pars dies redimere cupiens, ſub velamine fraudulentarum promiſſionum nos aliquanto tempore à noſtra intentione*

Digitized by Google

intentione retraxit. Tandem quia ipſi ſæpe commoniti implere quod promiſerant, noluerunt, tanquam fallaces & perfidi, & tam Divinæ, quam Regiæ majeſtatis rei, cum Petro Leonis, ejuſque complicibus damnati, & hoſtes à Principibus noſtra Curia judicati. Videlicet Norberto Magdeburgenſi Cancellario noſtro, & A. (nempe Adalberone) *Bremenſi Archiepiſcopo, & P. Oſemburgenſi* [ſeu Philippo Oſnabrugenſi] *& P. Adalbronnenſi*, ſeu potius B. ideſt, Bernardo Paderbornenſi, de quo mox, aliiſque tum Epiſcopis, tum Abbatibus, tum Proceribus ibidem nominatis.

XL. *Lotharius in Germaniam redit.*

Nec eſt quod quis dicat, hæc ſcripta eſſe à Lothario, antequam Imperator coronaretur, & Ordericum loqui de iis quæ contigerunt poſt ejus coronationem; nam præterquamquod nullus Scriptor ſuffragatur Orderico; non ideo Româ diſceſſit Imperator, quia indignatus erat contra Innocentium, ut ille aſſerit, ſed quia Romanis Antipapæ adhærentibus reſiſtere non poterat; duo enim tantum millia militum ſecum duxerat, teſte S. Bernardo Epiſtola 139. & cum tam exiguo exercitu Romanos, ad legitimum Papam ſuſcipiendum cogere potis non erat; quod inſinuat Sugerius Abbas San-Dionyſianus, qui in Vita Ludovici VI pag. 319. ſcribit, Innocentium Romam cum Lothario perrexiſſe, ſed *Romanis reſiſtentibus, pacem obtinere Petro Leonis* [ſeu Anacleto Antipapa] *vivente non* potuiſſe. Chronographus item Mauriniacenſis pag. 383. de Innocentio ait: *Romam unde venerat, intravit. Sed quia Petrus* [ſeu Anacletus] *injuſtus convicarius maximam partem ſibi ſociaverat civitatis, in illo temporis puncto, plenitudinem debiti ſibi honoris adipiſci non potuit.* Et hæc videtur vera cauſa cur Lotharius in Germaniam & Innocentius Piſas ſe receperit, ubi, eodem Chronographo Mauriniacenſi teſte *tamdiu demoratus eſt, quoad uſque Petrus Apoſtolicæ Sedis dignitatem morte interveniente reliquit.*

XLI. *Innocentius PP. Paderbornenſi Epiſc. Pallium conceſſit.*

Innocentius Pontifex eodem die quo Lotharium Imperatorem coronavit, uſum pallii Bernardo Paderbornenſi Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus conceſſit, quo uterentur in proprio tantum Epiſcopatu; idem enim Chronographus Hildensheimenſis, narrata Lotharii conſecratione, ſtatim ſubdit: *Bernhardus Patherbornenſis Epiſcopus, qui tunc cum Rege aderat, uſum Rationalis in celebrationibus miſſarum, conſtitutis temporibus & dedicationibus Eccleſiarum, ſeu ordinationibus Eccleſiaſticorum graduum, in proprio tantum Epiſcopatu, ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus à prædicto Papa Innocentio promeruit.* Ubi Chronographus *Rationalis* nomine pallium intelligit, ut ex Gloſſario Ducangii in voce *Rationale*, eruitur.

XLII. *Piſas ſe recipit.*

Lothario Imperatore ex Urbe recedente, Innocentius Pontifex Piſas ſe recepit; Chronographus enim Mauriniacenſis, poſtquam dixit

SEC. XII. xit Pontificem impeditum fuiſſe ab Anacleto Antipapa, ne *plenitudinem debiti ſibi honoris* adipiſceretur, poſt pauca ſubdit: *Porrò quia illa diſciſſio, niſi citò finem ſuſciperet, populo, Urbi, dignitati, maximè damni occaſio fieret, Innocentius violentiæ locum præbens, ſaniori conſilio accepto, Piſam ſe contulit.* Ernaldus etiam Abbas Bonævallis in Vita S. Bernardi lib. 2. cap. 2. poſtquam dixit Petrum Leonis Antipapam, confœderatorum ſtipatum militia, Lotharii ludificaſſe virtutem, ſubdit: *Intelligens ergo Innocentius, Romæ infructuoſam ſibi eo tempore moram, ne præſentia ſua illius beſtiæ rabiem efferaret, rurſus Piſas revertitur.* Exeunte tamen menſe Septembri anni MCXXXIII nondum Piſas pervenerat, ſed erat adhuc in territorio Romano. Nam Brovverus lib. 14. Annalium Trevirenſium ad annum 1134. refert fragmentum Epiſtolæ ab eo ad Alberonem Archiepiſcopum Trevirenſem ſcriptæ, in quo legitur: *data in territorio Romano anno MCXXXIV Kalend. Octob.* ubi annum illum Piſanum eſſe, non Dionyſianum, ideoque reſpondere anno noſtro MCXXXIII, certum eſt, cum Kalendis Octobris anni MCXXXIV Dionyſiani, Innocentius non fuerit in territorio Romano, & parte alia conſtet Innocentium Papam Era Piſana aliquando uſum eſſe.

XLIII. *Piſtorienſis Eccleſ. privilegia confirmat.*

Menſe tamen Decembri ejuſdem anni milleſimi centeſimi trigeſimi tertii Innocentius jam Piſis verſabatur; Baronius quippe refert ejus diploma Attoni Epiſcopo Piſtorienſi, ſanctitate illuſtri conceſſum, quo ejus Eccleſiæ privilegia confirmat, in cujus fine legitur: *Datum Piſis per manus Aimerici S. R. E. Diaconi Card. & Cancellarii XII Kal. Januar. indict. XII, Incarnat. Dominicæ MCXXXIII, Pontificatûs verò D. Innocentii Papæ II anno quarto.* Extat eadem immunitas Eccleſiæ Piſtorienſis cum eadem ſubſcriptione Tomo X Concil. pag. 947. Porrò S. Attonis, ſeu Athonis ex Abbate generali Vallumbroſano Epiſcopi Piſtorienſis vitam exhibet Papebrocius ad diem XXII Maii, ſed in eo fallitur quod exiſtimat temporis characteres in illa ſubſcriptione expreſſos inter ſe non convenire, ut examinanti perſpicuum eſt. Hujus Sancti præſulis mortem, cujus nomen anno 1673. Martyrologio Romano inſcriptum eſt, connectit cum anno 1155. Piſtoria urbs eſt Hetruriæ in agro Florentino, clara natalibus Clementis IX Pontificis Maximi è gente Roſpiglioſia.

XLIV. *Daniæ & Sueciæ Epiſcopos Hamburgenſi Archiep. ſubjicit.*

Adelbero Hamburgenſis, ſeu Bremenſis Archiepiſcopus ſæpe queſtus fuerat apud Calliſtum II & Honorium II quod *Acerus*, ut habet Saxo Grammaticus lib. 13. non verò *Accius*, ut legitur Tomo X Conciliorum, Lundenſis Epiſcopus, aliique Daniæ Præſules, ſibi obedientiam, tanquam Metropolitano debitam denegarent, contra privilegia ſibi à pluribus Pontificibus Romanis conceſſa. Calliſtus verò & Honorius, ac poſtea Innocentius II eis mandarat, ut aut ad Hamburgenſis Eccleſiæ obedien-

Digitized by Google

obedientiam redirent, *aut ſi quam ſuper hoc ſe confiderent juſtitiam habere ad ſedem Apoſtolicam venirent præparati.* Sed cum ipſi Apoſtolicis mandatis non obedirent, idem Innocentius Papa hoc eodem anno MCXXXIII in monte Aventino exiſtens ſexto Kalendas Junii, ad preces Lotharii Regis Romanorum, eidem Archiepiſcopo reſtituit Lundenſem, ceteroſque *Epiſcopatus Daciæ, Suediæ, Norvvegiæ, Farriæ, Gronlondiæ, Halſingalaiæ, Islandiæ, Scridevingiæ, & Sclavorum.* In fine literarum Innocentii Tomo X Concil. legitur: *Dat. Romæ apud Montem Aventinum per manum Aimerici S. R. E. Diac. Card. & Cancellarii VI Kal. Junii, indict. XI, Incarnat. Dom. anno MCXXXIII, Pontificatûs verò domni Innocentii PP. II anno IV.* Eodem die eamdem in rem ſcripſit ad Nicolaum Danorum Regem, & ad Suedorum Regem, quibus rogando mandavit, ut Epiſcopos regnorum ſuorum ad obedientiam redire, diligenter ſatagerent adimplere. Ex quibus intelligitur, Adalberonem, quem Lotharius in ſuis literis encyclicis mox recitatis, vocat *Archiepiſcopum Bremenſem*, ab Innocentio II vocari *Archiepiſcopum Hamburgenſem*, quia uterque Epiſcopatus unitus fuerat, præſertim poſt Hamburgi devaſtationem, quæ anno MLXXII contigit; eo enim anno Hamburgum plane ad nihilum redactum, exindeque primùm quaſi jam illi toties & tam vehementer deſolatæ civitati, colligendi ſe ex tanta miſeria ſpes nulla ſupereſſet, Brema Archiepiſcopalis tituli uſum arripuit, ut videre eſt in Metropoli Krantzii cap. 18. & fuſiùs apud Lambecium in Originibus Hamburgenſibus pag. 68. & ſeqq. Sed, ut in Honorio III dicemus, translatio Sedis Archiepiſcopalis ex Hamburgenſi ad Bremenſem Eccleſiam facta eſt tantum milleſimo ducenteſimo vigeſimo tertio. SEC. XII.

Anno milleſimo centeſimo trigeſimo quarto Innocentius Papa Concilium Generale Piſis celebravit, de quo hæc habet Ernaldus Abbas Bonævallis in Vita S. Bernardi lib. 2. cap. 2. Innocentius *rurſus Piſas revertitur, ibique aggregatis totius Occidentis Epiſcopis, aliiſque religioſis viris magna gloria Synodus celebratur.* Et paulo poſt: *Actiones Concilii longum eſt proſequi, ſumma tamen in excommunicatione Petri* (ſeu Anacleti Antipapæ) *& irregreſſibili fautorum ejus dejectione conſtitit, & uſque hodie hæc ſententia perſeverat.* Robertus de Monte Sigeberti Continuator etiam aſſerit, Anacletum in Concilio Piſano fuiſſe anathematizatum. Joannes Chapeaville in Annotationibus ad cap. 27. Geſtorum Abbatum S. Laurentii Leodienſis, refert Alexandrum Leodienſem Epiſcopum, apud Innocentium Pontificem de ſimonia accuſatum, & ab ipſo ſemel, ac ſecundò & tertiò vocatum, cum venire tardaret, in Concilio Piſano depoſitum. Quo duro nuntio percepto, in tantam amaritudinem incidit, ut quaſi vix confeſſione facta, communioneque percepta, & regulari vita ad ſanctum Aegidium promiſſa, ſpiritum exhalaverit. In eodem Concilio Piſano Henricus quidam hæreticus, qui à tempore Paſchalis II

XLV. *Piſis Concilium celebrat.*

SEC. XII. Eccleſiam Gallicanam turbabat, ut docent Acta Cenomanenſium Epiſcoporum, à Mabillonio Tomo 3. Analectorum publicata, damnatus eſt. In iis enim pag. 341. poſt narratum incendium, quo univerſa civitas Cenomanenſis anno 1134. conflagravit, legitur: *Eo tempore pſeudo-Eremita, de quo ſcripſimus ſuperius, denuò in remotis partibus virus ſuæ hereſis cœpit propagare, & Eccleſiam Dei nequitia ſua attramento corrumpere. Aurem ſuam tantum Hiſtoria & litera Prophetarum accommodans, dogmatizabat perverſum dogma, quod fidelis Chriſtianus nec retractare debet, nec erudire. Sed miſericordiâ Dei, qui ſemper reſpicit in orationem humilium, & non ſprevit precem eorum, ille Henricus ab Arattenſi* (legendum Arelatenſi) *Archiepiſcopo captus eſt, & domino Papa Innocentio Piſis in authentico Concilio præſentatus, ibique iterùm convictus, & generaliter Hæreticus appellatus, ac poſtremum carcere mancipatus, cui poſtquam permiſſio conceſſa eſt abeundi ad aliam provinciam, nova ſecta, novo curſu, novum iter aſſumpſit delinquendi, quam protinus ita turbavit, quod minimè Chriſtiani Eccleſiarum adirent limina; ſed divinum contemnentes myſterium Sacerdotibus oblationes, primitias, decimas, infirmorum viſitationes, & ſolitam denegabant reverentiam.* Hunc Hæreticum Lauſanam, Cenomanos, Pictavos, & Burdegalam ſpurcitiis ſuis fœdaſſe, aſſerit ſanctus Bernardus Epiſtolâ 240. apud Baronium anno 1147. num. 16. Quod attinet ad Concilii epocham, illam eruit Annotator Baronii ex Ughello Tomo 3. Italiæ ſacræ, ubi col. 865. refert, in antiquo MS. Piſano ad Carolum Strozzam Florentinum pertinente, diſertè legi, anno MCXXXV Piſano, qui nobis eſt MCXXXIV, *tertio Kalendas Junii Piſis eſſe celebratum generale Concilium per Papam Innocentium.*

XLVI. *S. Hugonem Epiſc. Gratianopol. canonizat.*

Sanctum Hugonem Epiſcopum Gratianopolitanum in Concilio Piſano ab Innocentio Papa Sanctorum honoribus donatum eſſe ſcribunt, ſed ſine teſte, Natalis Alexander & Joannes Palazzius. At eam opinionem refellit Epiſtola, quam de canonizatione ejuſdem ſancti ſcripſit Innocentius ad Guigonem Cartuſiæ Priorem, cui juſſit, ut Vitam ipſius ſcriberet: *Cognita*, inquit, *Vita ejus, & auditis, quæ per B. Hugonis merita fiunt, miraculis, ſupernæ Majeſtatis clementiam collaudavimus: & Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & Cardinalium atque aliorum, qui nobiſcum aderant, communicato conſilio, ipſum inter ſanctos & electos honorari præcepimus, & diem ejus aſſumptionis cum gaudio ſolemniter celebrari. Quia igitur ipſius vita, quam piè duxit in corpore, & miraculorum coruſcatio......tuæ maxime dilectioni non extant incognita: auctoritate B. Petri & noſtra tibi mandamus, quatenus ea quæ tibi ſuper hoc nota fuerint, diligenter deſcribendo, poſterorum memoriæ tradas,* &c. data *Piſis decimo Kalendas Maii*, die nempe XXII Aprilis, diebus circiter quadraginta ante Concilium, quod, ex dictis, die trigeſima menſis Maii celebratum eſt. Ex quo & refellitur Baronius, qui cenſet, eam canonizationem

tionem factam à Pontifice *poſt celebratum Piſis Concilium.* Certè ſi in Concilio id ab Innocentio factum fuiſſet, in literis laudatis canonizationis, id non tacuiſſet Pontifex, cum videamus, eum canonizando ſanctum Godehardum in Synodo Remenſi, in literis ea de re datis, quæ extant Sec. VI Benedict. part. I. aſſerere, ſe eum in numerum Sanctorum retuliſſe *in plenaria Synodo*, ut ſuperius oſtenſum eſt, quæ eadem verba adhibet in literis canonizationis S. Sturmii Abbatis Fuldenſis, quem in Generali Concilio Lateranenſi anno 1139. ſanctorum honoribus donavit, ut ſuo loco dicetur. In literis verò de quibus agitur, non ſolum non dicit, ſe hunc ſanctum cœlitibus annumeraſſe in Synodo, ſed plane contrarium inſinuat verbis laudatis: *Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & Cardinalium, qui nobiscum aderant, communicato conſilio.* SEC. XII.

XLVII. *S. Hugonis vita ſummarium.*

Sanctus Hugo Valentinus Canonicus, electus fuerat Epiſcopus Gratianopolitanus in ſecundo Concilio Avenionenſi anno MLXXX celebrato, indeque cum Hugone Dienſi Epiſcopo, Apoſtolicæ ſedis Legato Romam profectus eſt, ut à Summo Pontifice, qui tunc erat Gregorius VII conſecraretur. Sanctum Brunonem Carthuſianorum fundatorem in ſua diœceſi excepit ſanctus Hugo, eumque in ſuo Ordine condendo ſtrenuè adjuvit. Depoſito deinde Epiſcopatu, monachus Cluniacenſis in monaſterio Caſæ-Dei in Arvernia ſito, factus eſt, ſed poſt annum, jubente eodem Gregorio VII, Epiſcopatum reſumpſit, & monaſterium Califienſe, vulgò *Chalais*, una circiter leuca à majori Cartuſia diſtans, ſub Sancti Benedicti regula fundavit. Obiit anno milleſimo centeſimo trigeſimo ſecundo, & biennio poſt ab Innocentio II ſanctorum honoribus donatus eſt, cujus juſſu Guigo quintus Prior Cartuſianorum, hoc tempore vivens, vitam ejus ſcripſit, in Actis SS. Bollandianis ad diem primum Aprilis recitatam.

XLVIII. *Ramirus Monachus fit Rex Aragoniæ & uxorem ducit.*

Hoc eodem anno milleſimo centeſimo trigeſimo quarto Innocentius Pontifex diſpenſavit cum Ramiro Monacho & Sacerdote monaſterii ſancti Pontii Thomerienſis in pago Narbonenſi ſiti, ut uxorem accipere poſſet, hac occaſione. Alphonſo VI Aragoniæ Rege mortuo, quia filium non habebat, regnum non poterat tumultibus non turbari. Quare Aragones Ramirum *Sacerdotem & Monachum, qui frater Regis erat, elegerunt, & Regem ſibi conſtituerunt*, inquit Ordericus Vitalis, qui librum primum Hiſtoriæ perduxit uſque ad annum, ut ipſe ait, *quo Joannes Auguſtus Alexii filius præeſt Conſtantinopoli, Lotharius verò dominatur Alemannis, Ludovicus Francis, Stephanus Anglis & Remigius* (legendum Ramirus) *Monachus Hiſpanis*, ideoque liber ille ſcriptus ante annum MCXXXVII, quo Lotharius Imp. obiit. Guillelmus Neubrigenſis, qui in præfatione ſuorum Rerum Anglicarum librorum affirmat, ſe anno primo Stephani Anglorum Regis, ideoque anno 1135. in lucem prodiiſſe, lib. 2. cap. 10. narrata Alphonſi VI morte, ait: *Veriti autem Optimates, & populus, de ſucceſ-*

ſione

ſione nepotibus contendentibus, ne regnum diſcerperetur, propere convenientes, & venienti periculo occurrentes, Regis filium (nempe Ramirum, quem Ordericus fratrem dicit) *Clauſtro feſtinanter extractum ſublimaverunt in Regem, regnoque diſpoſito, ad procreandos qui ſuccederent liberos uxorem compulerunt ducere, neceſſitatis obtentu excuſantes exceſſum, & neceſſitatem legi non eſſe ſubjectam allegantes. Denique nata eſt ei unica filia,* Petronilla appellata, quæ poſtea nupta eſt Raimundo Berengarii Comiti Barcinonenſi hujus nominis IV. Idem enim Neubrigenſis ſubdit, Ramirum regno laudabiliter adminiſtrato, convocatis nobilibus cum univerſa pene militia ditionis ſuæ taliter eos eſſe allocutum : *Parcat mihi & vobis, Omnipotens Deus, chariſſimi fratres, factus ſum enim inſipiens, vos me coegiſtis, ſed nunquid qui cecidit, non adjiciet, ut reſurgat? .... Ex me natam habetis regni hæredem, provideantur huic puellæ honorabiles nuptiæ : & regno erit conſultum. Redeat ergo Monachus iterum ad Regulam, & ſauciam de cetero ſanat conſcientiam. Reclamatum eſt ab omnibus, ſed cum pium, felixque propoſitum diſſuaderi non poſſet, de conſilio Procerum juveni clariſſimo Barcinonenſis Comitis filio filiam deſpondit, regnoque illi cum filia tradito, vir memorabilis, præcipuuſque mundi contemptor pungentes conſcientiæ ſtimulos ultra non paſſus, poſita purpura cucullam reinduit & regnum clauſtro mutavit.* Ex quibus deſtruitur conjectura Natalis Alexandri, qui contendit matrimonium Ramiri commentitium eſſe, quia licet Pontifex Monachum à votis abſolviſſet, aut irrita vota declaraſſet, nemo ſibi perſuaſerit ipſum indulſiſſe Epiſcopo, ut uxorem duceret. Nam Ramirum tunc fuiſſe Epiſcopum, recentes quidem Scriptores Hiſpani contendunt, ſed duo Auctores laudati, hoc tempore viventes, diſertè dicunt, eum fuiſſe tantum Monachum & Sacerdotem, non verò Epiſcopum, quod idem ſcribit Rodericus Toletanus lib. 6. cap. 1. & Gaufredus Prior Voſienſis hujus etiam temporis Auctor in Chronico cap. 48. ubi loquens de Raimundo Berengarii, ait: *Qui genuit Adelphonſum. Iſte Rex efficitur, eò quod mater illius (* nempe Petronilla *) foret filia unica Garſiæ Raynier (* legendum Ramiri *) Monachi, qui Adelphonſo fratri occiſo, in Aragonenſi regno ſucceſſit.* Ipſemet Ramirus rem extra dubium ponit; Surita enim lib. 1. Annal. cap. 53. teſtatur ſe vidiſſe diploma originale, cui Ramirus ſubſcriptus reperitur *Rex & Sacerdos.*

XLIX. *Sed cum diſpenſatione Innocentii II Papa.*

Scriptores Aragonenſes volunt Romanum Pontificem, cum Ramiro ſeu Ranimiro diſpenſaſſe ut uxorem accipere poſſet; ſed alii id tribuunt Innocentio II, alii Anacleto Antipapæ, qui ultimi ſine dubio falluntur, nam tàm Aragoniæ & Navarræ, quàm Caſtellæ Reges, in Concilio Remenſi, miſſis per Epiſcopos ſuarum provinciarum Epiſtolis, Innocentio II obedientiam præſtitiſſe oſtendimus num. XXVIII; ideoque ad Anacletum Antipapam pro obtinenda

diſpenſatione

Digitized by Google

diſpenſatione recurſum habere non poterant Aragonenſes. Sandovallius in Alphonſo VII pag. 152. dubitat de illa Pontificis diſpenſatione, *neſcio*, inquit, *an illo tempore diſpenſationes peterentur & concederentur*. Verùm ſeculo undecimo Caſimirum Monachum Cluniacenſem, Diaconum à Benedicto IX obtinuiſſe, ut ad regnum majorum ſuorum rediret, & uxorem duceret, in ejuſdem Benedicti Pontificatu oſtendimus; & hoc ipſo ſeculo duodecimo legimus, Ivonem Carnotenſem, alioſque Galliarum Præſules à Paſchali II petiiſſe, ut erga Philippum Franciæ Regem, qui Bertradam cognatam dimittere nolebat, diſpenſatione uteretur, qua de re legendæ Epiſtolæ 144. & 190. ejuſdem Ivonis. Seculis itaque undecimo & duodecimo Pontifices Romani de votis à Monachis emiſſis, & de impedimentis matrimonii diſpenſabant. Id autem ab Innocentio II in gratiam Ramiri Monachi & Aragonenſium factum fuiſſe, evincit teſtimonium Roberti de Monte, Auctoris hoc tempore viventis, qui in Chronico ad annum 1160. ſcribit; Aragonenſes *Remelium* (pro Ramiro) *Monachum etiam jam ſenem LICENTIA ROMANI PONTIFICIS, à monaſterio abſtractum Regem fecerunt, & ut hæredem haberet, Mathildem matrem Willelmi Vicecomitis Toarci illi aſſociaverunt, ex qua genuit unam filiam, quam Raimundus prædictus Comes duxit.* Quæ verba, *licentia Romani Pontificis*, non ſolum ad abſtractionem Ramiri è monaſterio, ſed ad ejus etiam cum Mathilde matrimonium referenda eſſe, nemo eſt qui non videat: imò potius ad diſpenſationem ad matrimonium ineundum, quam ad abſtractionem è monaſterio conceſſam diſpenſationem cenſet Annotator Baronii, quia, inquit, ſtatim ac Ramirus monaſterium reliquit, Oſcam venit, & Rex coronatus eſt, antequam id Romanus Pontifex reſcire potuerit. Sed veriſimilius mihi videtur, licentiam Romani Pontificis obtentam fuiſſe antequam Ramirus è monaſterio exiret, ut inſinuat Robertus de Monte laudatus, ex quo tamen etiam ſequitur, Pontificem non pro abſtractione tantum è monaſterio diſpenſationem conceſſiſſe, ſed & pro matrimonio contrahendo, alioquin prior diſpenſatio fuiſſet inutilis, quia regnum Aragoniæ ſine hærede remanſiſſet, quod tamen erat unica cauſa abſtractionis Ramiri Monachi è monaſterio. Ex hoc inſuper Roberti de Monte teſtimonio refelluntur Scriptores Hiſpani, à quibus uxor Ramiri vocatur *Inez*, aut *Agnes*, & confirmatur quod ſcripſit Rodericus lib. 6. cap. 2. Ramiri nempe conjugem fuiſſe ſororem Comitis Pictavienſis, nempe Willelmi IX ultimi Aquitaniæ Ducis. Ex eodem denique Roberti teſtimonio habemus, uxorem illam Ramiri vocatam fuiſſe Mathildem, quæ primis nuptiis juncta fuerat Aymerico Vicecomiti Toarcii,

SEC. XII.

Digitized by Google

SEC. XII. ut videre eſt apud Beſlium in Hiſt. Comitum Pictavienſium cap. 34. Exemplum Ramiri in medium allatum eſſe ſeculo decimo ſexto exeunte, poſt mortem Sebaſtiani Portugalliæ Regis, quando de Henrico Cardinali Presbytero & Eborenſi Archiepiſcopo, regni legitimo ſucceſſore maritando actum eſt, inſinuat Spondanus anno 1578. num. 14. & quidam Hiſtorici fusè narrant.

L. *Innocentius PP. Lotharium Imp. in Italiam vocat.* Cum Rogerius Apuliæ Dux eodem anno milleſimo centeſimo trigeſimo quarto Robertum Capuæ Principem ſibi ſubjeciſſet, eodemque anno exeunte Beneventum occupaſſet, Innocentius Papa anno milleſimo centeſimo trigeſimo quinto Lotharium Imperatorem in Italiam vocavit, ut ſcribit Falco Beneventanus in Chronico pag. 198. *Cum Robertus Princeps*, inquit, *Piſas reverteretur, conſilio Domini Papa Innocentii, ſimul cum domino Girardo Cardinali, & Ricardo Comitis Rainulſi germano, ad glorioſum Lotharium Imperatorem feſtinavit, qui honorificè ab ipſo Imperatore ſuſcipiuntur, & ei qualiter principatum ſuum perdidiſſet, lachrymis multis intimavit. Precatur enim, & pro amore domini Papa ſibi ſuccurreret, & quod injuſtè perdiderat, redintegraret. Imperator itaque muneribus multis ei datis promiſit ſe ipſo anno venturum ad Romanæ ſedis libertatem, & ejuſdem Principis reſtitutionem: & ſic Princeps ipſe reverſus domino Papa Innocentio cuncta narravit.* Quare ſanctus Bernardus in Epiſtola 176. quam ex perſona Alberonis Trevirenſis Archiepiſcopi ad Innocentium Papam ſcripſit, ait: *Nequaquam nos Beneventi, non Capua, non ipſius Roma terret, Deo ſic judicante, amiſſio; ſcientes Eccleſia ſtatum non armis æſtimari, ſed meritis.* Paucis interpoſitis: *Hoc quoque addo, dominum Regem, Deo eum confortante, fervere & accingi ad liberationem Eccleſia, & parare ſibi exercitum multum nimis.* Lotharius tamen anno tantum MCXXXVI Innocentii II precibus motus Italicam expeditionem ſuſcepit.

LI. *Stephani Angliæ Regis electionem gratam habet.* Mortuo, ineunte Decembri anni milleſimi centeſimi trigeſimi quinti, Henrico Angliæ Rege, Stephanus Bolonienſis Comes, filius Adelæ Henrici Regis ſine prole maſcula defuncti ſororis, in Regem electus eſt, & conſecratus. Hunc ſtatim ad Innocentium Papam de ſua electione ſcripſiſſe, eruo ex literis Innocentii ipſius ad Stephanum, quas Ricardus Prior Haguſtaldenſis in Hiſt. de Geſtis Regis Stephani pag. 313. recitat, *quibus eum Apoſtolica auctoritate in regno Angliæ confirmavit*, ut ipſe ait. In iis literis ſcribit Pontifex: *Nos cognoſcentes vota tantorum virorum in perſonam tuam, praeunte divina gratia, conveniſſe, pro ſpe etiam certa, & B. Petro in ipſa conſecrationis tuæ die obedientiam & reverentiam promiſiſſe, & quia de præfati Regis* (nempe Henrici) *proſapia prope poſito gradu originem traxiſſe dinoſceris, quod de te factum eſt, gratum habentes, te in ſpecialem B. Petri & S. R. E. filium affectione paterna recipimus.* Poſt hæc celebratum eſt Londonii

Londonii Concilium, de quo loquuntur Auctor Anonymus *de geſtis Stephani Regis Anglorum*, àDucheſnio poſt Hiſtoriam Orderici editus & Radulphus de Diceto pag. 506. ubi ſcribit, illud celebratum *in Paſchalibus* anni MCXXXVI, & tandem Stephanum Regem apud Oxonium juramentum emiſiſſe de conſervandis libertatibus Eccleſiæ Anglicanæ, quod dicitur factum *apud Oxenford anno Incarnationis domini MCXXXVI regni mei primo.* Ejus autem hoc eſt initium: *Ego Stephanus Dei gratia, aſſenſu Cleri & populi in Regem Angliæ electus, & à domino Willelmo Archiepiſcopo Cantuariæ, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Legato conſecratus, & ab Innocentio ſanctæ ſedis Romanæ Pontifice poſtmodum confirmatus, reſpectu & amore Dei, ſanctam Eccleſiam liberam eſſe concedo, & debitam reverentiam illi confirmo,* &c. Tamdiu autem diſtulit illud juramentum Stephanus Rex, quia Innocentius II, cujus reſponſum expectabatur, Piſis, urbe non parum ab Anglia diſſita, moram agebat, quo accepto apud Londonium Præſules convocati ſunt, & aliquot poſt dies juramentum illud à Rege præſtitum circa finem Martii anni 1136. quo Paſcha celebratum eſt die XXII Martii, Radulphus autem de Diceto aſſerit Concilium *in Paſchalibus* celebratum fuiſſe. SEC. XII.

Lotharius Imperator, quem Petrus Diaconus lib. 4. Chron. Caſſin. cap. 99. ait, ab Innocentio Papa Piſis remorante crebris literis monitum, ut Romanum Imperium ab hoſtium jugo defenderet, Eccleſiamque concuſſam & laceratam, ad unitatem, concordiamque revocaret, anno tandem milleſimo centeſimo trigeſimo ſexto in Italiam cum exercitu adventavit, & ad eum anno ſequenti 1137. menſe Martio acceſſit Innocentius Papa, ut refert Falco in Chronico: *In anno octavo*, inquit, *Pontificatûs domini Innocentii, menſe Martio XV indict. præfatus Apoſtolicus Innocentius, qui tunc Piſis morabatur, conſilio communicato, de civitate Piſana exivit, & apud civitatem Viterbium advenit, præfatum Imperatorem allocuturus. Imperator igitur Henricum generum ſuum cum tribus millibus equitum ad Pontificem deſtinavit Innocentium; addens ſe facturum, ut Romanos fines teneat, & Principi Roberto (* Capuano *) principatum ſuum reſtituat. Ipſe verò Marcas (* ſive Marchiam Anconitanam*) ire diſpoſuit. Apoſtolicus autem continuò Romanos fines advenit, & civitatem Albanum & provinciam totam Campaniæ, ſuæ obtinuit fidelitati. Romam quidem ingredi noluit, ne in Romanorum negotiis impediretur*, quia nempe Anacletiani ibi prævalebant. Refert poſtea Falco Lotharium Imperatorem cum exercitu in Apuliam ingreſſum eſſe menſe Maio, Pontificem verò X Kalendas Junii, cum prædicto Henrico Bavariæ & Saxoniæ Duce, Superbo cognominato, Lotharii Imperatoris genero prope Beneventum caſtra metatum eſſe, ſed Beneventanos, in Teutonicos inſiliiſſe, operâ

LII. *In Apuliam cum Lothario Imp. pergit.*

SEC. XII Roſcemanni, qui intruſus in Archiepiſcopatum Beneventanum, Anacleto Antipapæ favebat.

LIII. *Beneventanorum fidelitatem recipit.* *Nocte inſecuta*, ſubdit Falco, *cives, qui capiti fuerant, vinculis diſtricti ſunt & alligati. Mane autem facto die dominico, ad dominum Papam veniunt quidam de civibus Beneventanis, viri ſapientes & diſcreti, qui omnia, quæ Apoſtolicus exquiſierat, aſſecuti ſunt: continuò captivos cives Beneventanos, quos Teutonici comprehenderant, dominus Apoſtolicus abſolvi juſſit & ad propria reverti. Et ſic ſacramentis firmatis, fidelitatem domino Papæ, complures civium, qui ad ipſum Pontificem exierant, juraverunt.* Refert deinde Falco Jaquintum quemdam civem Beneventanum, cum Teutonicis Beneventum regreſſum, Creſcentium Cardinalem Anacletiſtam, Innocentii Pontificis adverſarium comprehendiſſe, & ad Innocentium captivum duxiſſe; ſed Jaquintum vulneratum fuiſſe, & periiſſe cum Bernardum Comitem Palatii detinere vellet. Roſcemannus noctis ſilentio timore coactus fugit. Innocentius autem Girardum Cardinalem Beneventum miſit, *ut à civibus univerſis fidelitatem acciperet, quod & factum eſt. His omnibus ita evolutis, Pontifex Innocentius ſacramentis fidelitatis acceptis, conſilio habito, iter arripuit VIII Kalendas Junii, ut ad Imperatorem nominatum feſtinaret. Veniens autem ante portam, Summam cognominatam, invenit ibi populum ipſum expectantem, cui dixit, ſe civitatem intrare non poſſe, pro multis & variis negotiis, quæ cum Imperatore definienda decreverat. At his, ſubjunxit, divina clementia definitis, ad vos revertemur & de civitatis utilitate tractabimus. Nunc verò fratrem noſtrum Gerardum Cardinalem vobiſcum morari permittimus, qui erga veſtras utilitates aſſiduò vigilabit, & pacem inter vos conſervabit.* Præſentia itaque Innocentii Papæ Beneventanis profuit, ſervati ſunt enim incolumes cum civitate, iis exceptis, qui ſponte ſua ſe ſe dederunt imprudenter in Teutonicos.

LIV. *Rainulphum Comitem, Apuliæ Ducem creat.* Profectus igitur Innocentius cum Henrico Bavariæ & Saxoniæ Duce, ad Imperatorem perveniens, *honore mirabili ac gaudio ab Imperatore ſuſcipitur.* ſolemnitatem Pentecoſtes, quæ anno MCXXXVII concurrebat cum die XXX Maii in obſidione caſtelli Barenſis civitatis peregerunt; nam præterquam quod Falco aſſerit caſtellum illud per dies quadraginta fuiſſe obſeſſum, in Chronico Magdeburgenſi à Meibomio edito legitur: *Imperator Italiam circumeundo pertranſiens, Apuliam intravit, & ad Barum civitatem devenit, ubi in die ſancto Pentecoſtes dominus Apoſtolicus præſente Imperatore miſſam cum magna gloria celebravit, & in ipſa hebdomada in ſabbato quatuor Temporum* (die quinta Junii) *ipſo Domino Apoſtolico præcipiente, in ejus præſentia, idem Archiepiſcopus* (ſc. Conradus XIV Archiepiſcopus Magdeburgenſis, nepos Lotharii Imperatoris, de quo in eo Chronico ſermo) *de Clero multitudinem maximam ad ſacros ordines promovit.* Tum plura oppida in Apulia

Apulia expugnarunt: Salernum ſibi ſubjecerunt, & inde moventes, circa initium menſis Auguſti Abellini caſtra metati ſunt, ibique permanſerunt, uſque ad diem XXX illius menſis. Eo tempore quædam diſcordia evenit inter Innocentium Papam & Lotharium Imperatorem, uterque enim Ducem Apuliæ ſuo nomine conſtituere volebat. Sed diſcordia illa citò ſopita eſt in favorem Innocentii: *Cum autem*, inquit Falco, *Abellinum veniſſet Apoſtolicus ipſe Innocentius, Ducem ad defenſionem Apuliæ ordinare nomine ſuo ſatagebat. Imperator verò nomine ſuo contra voluntatem Apoſtolici ordinare volebat. Unde factum eſt ut per triginta fere dies adinvicem diſcordatum ſit, ſed ſapientum conſilio communicato diſcordia talis deſtructa eſt. Quid multa? Divinâ favente clementia, & ipſo Imperatore favente, omnibuſque ſuis, Apoſtolicus nomine ſuo ad B. Petri fidelitatem Comitem Rainulphum, virum utique prudentem & diſcretum, in Ducem elegit, & eo electo vexillum ad honorem Ducatûs Apoſtolicus & Imperator in conſpectu omnium ei tradiderunt & confirmaverunt.* Erat iſte Rainulphus, Comes Avellinus, Rogerii Regis Siciliæ ſororius, Mathildem enim Rogerii ſororem uxorem duxerat; ſed cum Rogerius civitatem Beneventanam ſibi ſubjicere vellet, civitatem Avellinum eo abſente invaſerat, & uxorem ejus ac filios in Siciliam captivos miſerat, ut refert Baronius anno 1132.

Poſt hæc Lotharius Imperator cum Imperatrice, ipſis Kalendis Septembris Beneventum ſe contulit. Poſt triduum verò advenit Innocentius Papa, ubi à Clero & populo ſolemni pompa receptus eſt, ibique Beneventanum creavit & ordinavit Archiepiſcopum: *Triduo autem poſt Imperatoris adventum*, ait Falco, qui aderat, *præfatus Apoſtolicus Beneventanam civitatem intravit, & à Clero & populo univerſo honorificè ſuſceptus eſt. Altera autem die adveniente, in ſacro Beneventano palatio ſedens, in conſpectu Cleri & populi Beneventani clamavit, ut ſi quis contra perſonam, ſive electionem Gregorii Beneventani electi canonicè & rationabiliter opponere vellet, libera fronte opponeret: ſed clementia divina opitulante, & quia Electus vitam ſuam religiosè cuſtodierat, nemo civium contra ejus electionem objecit. Apoſtolicus itaque hoc aſpiciens gratias Deo egit, & ipſe de perſona & vita Electi teſtificatus eſt honeſte & religiosè, & eidem Electo præcepit, ut de peccatis ſuis confiteatur, & die dominico adveniente, Spiritu ſancto cooperante, conſecrationem acciperet. Quid multa? die adveniente dominico Apoſtolicus ipſe Eccleſiam Epiſcopii deſcendit, quinto die videlicet intrante menſis Septembris Electum ipſum conſecravit; ad cujus conſecrationem Patriarcha adfuit Aquileiæ, & complures alii Archiepiſcopi, Epiſcopi & Abbates Teutonicorum viri religioſi*, &c. His peractis Innocentius Pontifex & Lotharius Imperator diſceſſerunt. *Imperii ſui altitudinem*, ſubjungit Falco, *& palatia Imperator ille repedavit; Apoſtolicus autem Innocentius Palatium Lateranenſe adivit*,

LV. *Beneventanum Archiep. conſecrat.*

SEC. XII. *adivit*, ideoque partem Urbis Innocentius II Papa, partem aliam Anacletus Antipapa tenebat; ſed cum hic menſe Januario anni ſequentis, ſcilicet MCXXXVIII obierit, priuſquam ceteras Innocentii res geſtas proſequamur, paucis hîc de eo agendum eſt.

ANACLETUS Antipapa.

Anno Domini MCXXX.

LVI. *Petrus Leonis fit Antipapa ſub Anacleti II nomine.*

CUm Innocentius II die decima quinta menſis Februarii anni MCXXX, Honorio II ſucceſſor datus eſſet à ſaniori Cardinalium parte, altera poſt die, ſcilicet decima ſexta ejuſdem menſis, in ejuſdem Innocentii æmulationem, intruſus eſt in ſedem Pontificiam Petrus Leonis filius, Presbyter Cardinalis Tituli ſanctæ Mariæ trans Tiberim, qui jam non ſemel legationibus in Gallia & Anglia perfunctus fuerat. Eum poſtridie electionis Innocentii fuiſſe intruſum, nos docet Arnulphus Sagienſis Archidiaconus, Luxovienſis poſtea Epiſcopus in Tractatu *de Schiſmate orto poſt Honrii II Papæ deceſſum*. in quo, cap. 4. ait: *In eo autem quo ordine, ſequenti die* (ab electione ſcilicet Innocentii) *Petri proceſſit intruſio, non diutius immorabor.* Electus eſt itaque Petrus Leonis die XVI menſis Februarii; ſed die tantum vigeſima tertia ejuſdem menſis apud ſanctum Petrum conſecratus, cum Innocentius conſecraretur apud ſanctam Mariam Novam, ut disertè habet Annaliſta de Margan, in Innocentio II num. 1. à nobis laudatus: *Ordinatur* Innocentius, inquit, *in Presbyterum, in die Cathedra ſancti Petri, & in craſtino conſecratus eſt in ſummum Pontificem apud ſanctam Mariam Novam. Eo die & Petrus Leonis conſecratus eſt in Apoſtolicatum apud S. Petrum.* Petrum Leonis in pſeudo-Pontificatu dictum fuiſſe Anacletum, aſſerunt Arnulphus Luxovienſis laudatus, Ordericus in fine lib. 2. Anonymus Caſſinenſis & alii: *Mortuo Honorio*, inquit Chronographus Mauriniacenſis, *potentiſſima fratrum ſuorum, familiaque quam maxima numeroſitate fretus, & Portuenſis Epiſcopi cujuſdam literatiſſimi, & ſicut putabatur, religioſiſſimi ſenis impetu animatus* (ſcilicet Petrus Leonis) *Pontificatûs culmen arripit, Cleri populique non parva multitudine ſibi conſentiente. Id in Eccleſia Dei ſeminarium maximi ſchiſmatis erat.*

LVII. *Ejus genus, fortuna, & mores.*

Hunc pſeudo Pontificem à Judæis prognatum, peſſimiſque moribus fuiſſe imbutum, non ſolum idem Chronographus Mauriniacenſis ſcribit, ſed & idem Arnulphus mox laudatus cap. 3. ubi eum ſuis coloribus pingit. Hujus avum Judæum fuiſſe narrat, qui ſuſceptis fidei ſacramentis; pecuniis, quas in Judaiſmo uſura multiplici corrogarat, jus Romani civis, & illuſtriores Urbis affinitates mercatus eſt: Petrum adoleſcentem in Gallias miſſum ſtudiorum gratia, ſuperbum & petulantem fuiſſe,

omnique

Digitized by Google

omnique intemperantiæ addictum, tantam ſibi pravis operibus & fœditate morum infamiam ſuſcitaſſe, ut ejus ortu, ambitione, famaque præcognitis, ipſum eſſe Antichriſtum omnes paſſim crederent & teſtarentur: præſertim quod ex Judæis ortus; quod totius Urbis dominium Romanæ Sedis auſpicaretur obtentu; quod vitiis deditus infamiam nulla virtute redimeret, & quod infinitam avi & patris pecuniam deinceps poſſeſſurus eſſet: Monaſticum habitum in cœnobio Cluniacenſi ſuſcepiſſe, ut opprobria vitæ præteritæ, ſanctitatis amictu velaret: Cardinalem deinde à Paſchali II creatum, & variis legationibus functum, cupiditati ſuæ potius quam juſtitiæ ſatisfacere ſtuduiſſe: laute & luxurioſe vixiſſe, non apud divites tantum, ſed apud inopes etiam Eccleſias, quibus poſtea id luere multis injuriis & algoribus oporteret: cumque pauperes Epiſcopos & Abbates graviſſimis vexaſſet expenſis, in ipſa Eccleſiarum ornamenta graſſatum fuiſſe, ut plane ſponſam Domini ſpoliare, ſuiſque privare monilibus auſu temerario videretur: domi propriam ſororem Tropæam nomine, quod nec dici fas eſt, nefario inceſtu polluiſſe, & nepotum ſuorum patrem, filiorum factum avunculum. Tandem ita concludit Arnulphus: *Sic autem domi: nec ab eiſdem Legationum tempore, temperatum. Ut enim turpiora prætercam, circumducebatur puella, cui in fraudem videntium adoleſcentis ſpeciem veſtis & tonſura conferret, qua ſingulos æſtus toleraret, ſingulos ſolaretur affectus.* Cujus rei teſtem Montiſpeſſulani populum, & circumjacentem appellat provinciam. *At ne ſatietatem præſtaret identitas, quærebantur & aliæ, quarum ipſe nocturnis fungeretur amplexibus, quibus ipſe ſe Papam futurum in ipſa turpi commixtione jactaret. Multa in Galliis ſunt, & Aquitania civitates, quæ id apud ſe dictum certa fide teſtantur.* Ita Arnulphus Luxovienſis hoc tempore vivens. SEC. XII.

Cujuſnam ex duobus Electis, ſcilicet Innocentii & Anacleti, eſſent potiora jura, abundè cognoſcitur, non ſolum ex iis, quæ in eodem Innocentio diximus, ſed etiam ex ſancto Bernardo Abbate Clarævallenſi, dum inter alia plurima, quæ de iiſdem ſæpiſſime repetiit, Epiſtolâ 126. quam ad Epiſcopos Aquitaniæ ſcripſit, Anacletum vocat hominem peccati, qui ſuper electum à Catholicis Catholicum & canonicè, locum ſanctum invaſit armis, igne, pecunia, non vitæ, vel virtutum merito ad eum pervenit: nam illam, quam jactaret juratorum ſuorum non electionem, ſed factionem, umbram tantum fuiſſe ac occaſionem & velamentum malitiæ ejus. De Innocentio verò in Epiſtola 124. tradit, eum electione meliorum, approbatione plurium, & quod his efficacius eſt, morum apud omnes commendatione, ſummum Pontificem confirmatum. Nihilominus Anacletus, cum jam ſolus potiretur Urbe, Innocentio ex ea in Galliam fugere coacto, ut ſuperius dictum eſt, literas ad Reges Germaniæ, Franciæ, Jeroſolymorum, Epiſcopoſque

LVIII. *Ab omnibus ferè reiicitur.*

& alios

SEC. XII. & alios in eorum regnis exiſtentes dedit, quibus per ſexcenta impudentiſſima mendacia, conatus eſt illos ad ſuas partes allicere; mittens ad hoc in univerſum orbem Legatos ſuos, qui pietatem ejus ac juſtitiam prædicarent: idque ipſum apud Imperatorem Conſtantinopolitanum, & Patriarchas Orientales conatum eſſe, teſtantur ipſius ad alios ſcriptæ eodem argumento Epiſtolæ, quas refert Baronius ex codice Caſſinenſi. Sed hæc omnia fruſtra fuiſſe docet ſanctus Bernardus in Epiſtola 125. ad Gaufredum Carnotenſem Epiſcopum, ubi numerans Reges Innocentio adhærentes, ait, Alemanniæ, Franciæ, Scotiæ, Hiſpaniarum & Jeroſolymorum Reges, cum univerſo Clero & populis ſuis adhæſiſſe ei, tanquam filios patri & capiti membra. Et in laudata ad Epiſcopos Aquitaniæ Epiſtola ſcribit, *Tuſcia, Campania, Longobardia, Germania, & Aquitania; Galliarum denique & Hiſpaniarum omnium, nec non & univerſa Orientalis Eccleſiæ*, tum Archiepiſcopos, quam Epiſcopos, omnes unanimes, non conductos pecunia; non ſeductos fallacia, non illectos privato carnis vel cognationis amore, non timore compulſos potentiæ ſecularis, ſed Dei voluntatem ſicut non ignorantes, ita nec diſſimulantes, Petrum Leonis, Anacletum dictum ingenuè refutaſſe, ac ſecurè Gregorium in Papam Innocentium ſuſcepiſſe.

LIX. *Gerardum Epiſc. Engoliſmenſem in univerſa Gallia Legatum conſtituit.*

Unus è Gallicanis Epiſcopus Gerardus Engoliſmenſis, de quo ſuperius dictum eſt, Anacleto pſeudo-Pontifici adhæſit, à quo eam ob cauſam Legati munere per univerſam Galliam adauctus eſt. In eum acriter invehitur ſanctus Bernardus in eadem Epiſtola 126. ad Epiſcopos Aquitaniæ: *Ut enim, inquit, ſimplicem referam breviter actionem, primus aut inter primos ſcribit Papæ Innocentio, Legationem poſtulat, non obtinet. Indignatur, reſilit ab illo, tranſit ad illum* (nempe Anacletum) *ipſius ſe eſſe Legatum gloriatur.* Gerardus enim, quo tempore mortuus eſt Honorius II, Legatus erat Apoſtolicæ ſedis in Aquitania; quo in munere confirmari ab Innocentio II poſtulavit; ſed cum rejectus fuiſſet, ad Anacleti partes tranſiit, à quo non in Aquitania ſolum, ſed & in univerſa Gallia Legatus conſtitutus eſt. Id conſtat etiam ex Arnulpho Luxovienſi Epiſcopo jam ſæpius laudato, qui cap. 5. poſtquam retulit, Innocentium II in Concilio Stampenſi Pontificem Romanum agnitum eſſe, & Anacletum rejectum, ait, Gerardum Engoliſmenſem electioni Innocentii aſſenſiſſe, ſubditque: *Qua nimirum ratione cum in Papam Innocentium inſpirante domino conveniſſent* (ſcilicet Ludovicus Rex & Clerus Gallicanus) *ipſi ſtatim de obedientia tua & debita ſubjectione ſcripſiſti: poſtulaſti tamen ipſius honorari reſcripto, & munus legationis habita confirmari. Viſum eſt ſimoniacum favorem tuum redimere legationis officio: & cum ipſe partes illas viſitare ſub eodem tempore decreviſſet, nullus locus poterat ſub ipſius præſentia reſtare Legato. Neque enim Legatus præſentis perſonæ, ſed abſentis explet obſequium. Jamque tantus ad Romanas aures malæ adminiſtrationis tuæ cla-*

mor

mor aſcenderat, ut eſſet de eo quod olim impetraveras pœnitentia major, quam ut modo reſtituereris affectus. Tuliſti repulſam graviter, & mutilata potentia tua cornua doluiſti........ Miſiſti Legatum Romam, qui eidem quem jam deveneras Petro favorem tuum venalem, pro munere Legationis offerret, & ſimilem ſibi miniſtrum domino fœderaret. Expletum eſt ſine difficultate commercium, & dum te cacitas indiſcreta conducit, miniſtrum te ſchiſmatis addixiſti, ut inutili privilegio donareris. Formata eſt tibi, ſed inanis nova Legatio, & quidquid ab Alpibus uſque ad fines Occidentis interjacet, tuæ ditioni, ſed inefficaci donatione ſubjectum eſt. Et ne excedenti ambitioni tuæ fortaſſis anguſtior prædictorum finium præſcriptio videretur, additum eſt, ut ubicumque calcaret pes tuus, ibi eſſet Legatio tua. Gerardus prætenſa hac legatione fretus, & Willelmi IX Comitis Pictavienſis ac Comitis Aquitaniæ potentia abutens, plures Epiſcopos à ſedibus ſuis expulit, alioſque intruſit, ut videre eſt apud eumdem Arnulphum Luxovienſem cap. 7. & in Epiſtola XXI Goffridi Vindocinenſis Abbatis eidem Gerardo data. Legi etiam poſſunt quædam Epiſtolæ ad Vulgrinum Bituricenſem Archiepiſcopum datæ, quæ extant in Patriarchio Bituricenſi Tomo 2. Biblioth. Labbei cap. 62. SEC. XII.

LX. *Regium titulum impertit Rogerio ſiculo.*

Cum Anacletus omnes ferè Reges & Principes à ſe alienatos videret, aliquem ex his ſuæ communicationi adjungere curavit, ideoque eodem ſuæ intruſionis anno, ſcilicet milleſimo centeſimo trigeſimo Beneventum perrexit, indeque Avellinum concedens, cum Rogerio Siciliæ atque Calabriæ Duce tractavit, ut eum Siciliæ Regem coronaret. Baronius refert extare in Bibliotheca Vaticana diploma ejuſdem Anacleti, ſed multipliciter decurtatum, de titulo Regio impertito Rogerio, ipſiuſque hæredibus pro Sicilia, Calabria & Apulia, aliiſque terris quas poſſideret, ſub cenſu annuo ſexcentorum ſchifatorum Romanæ Eccleſiæ perſolvendorum; datum ipſum quinto Kalendas Octobris, indictione nona, anno dominicæ Incarnationis milleſimo centeſimo trigeſimo, ipſius Anacleti primo. Quo eodem anno idem Anacletus Cardinalem ſuum de Comitibus dictum, ad Ducem in Siciliam direxit, qui eum in die Nativitatis Domini in Panormitana civitate Regem coronavit.

LXI. *Moritur.*

Anacletum Antipapam in Concilio Stampenſi à Gallis rejectum, & in Conciliis Remenſi ac Piſano excommunicatum fuiſſe diximus in Innocentii Papæ Vita, mortuumque anno milleſimo centeſimo trigeſimo octavo, quod ultimum hîc probandum reſtat. Falco Beneventanus in Chronico, annum à Kalendis Martii inchoans, ad annum MCXXXVII ſcribit: *Hos anno Anacletus, qui ſub nomine Pontificatus vixit, ſeptimo die ſtante menſis Januarii mortuus eſt,* ideſt, die XXV Januarii, ut rectè vidit Peregrinius in Notis ad Falconem, ubi oſtendit, per menſem

SEC. XII ſtantem, vel *inſtantem*, vel *aſtantem* Falconem intellexiſſe menſem finientem, quod poſtea variis exemplis confirmavit Ducangius in Gloſſario Mediç & Infimæ Latinitatis, ad vocem *menſis ſtans*. Anacletus igitur Antipapa mortuus eſt anno MCXXXVIII, quem Falco adhuc appellat MCXXXVII, quia, ut dixi, annum inchoat à menſe Martio, & Anacletus obiit, die XXV Januarii, qui ſeptimus eſt à die ultimo ejuſdem menſis. Hanc Peregrinii explicationem confirmat Ordericus lib. 13 pag. 91:. ſcribens: *Petrus Anacletus, qui ſedem Apoſtolicam fere VII annis uſurpaverat in cathedra ſedens, VIII Kal. Februarii* (ſeu die XXV Ianuarii) *ſubita morte deceſſit: atque, ut fertur, à fratribus ſuis, filiis videlicet Petri Leonis, quorum in urbe Roma maxima poteſtas eſt, ita occultatus, ut ubi cadaver ejus ſepultum ſit, ignoretur*. Anacleti cadaver in latebris ſepultum eſſe aſſerit etiam Ernardus Bonævallis Abbas in Vita S. Bernardi lib. 2. cap. 7. *Advenerat, tempus*, inquit, *in quo completa Amorrhæi malitia, Angelus percutiens gladium jam vibrabat, & pertranſiens domos, quarum ſuper liminaria ſanguis agni imbuerat: ad domum Petri Leonis veniens, ſalutare in ea non reperit ſignum. Percuſſit igitur miſerum: Nec tamen ilicò defungitur, ſed datur per triduum pœnitentiæ locus. Ille patientia Dei abutitur, & in peccato ſuo moritur deſperatus. Miſerabili pompa corpus ejus effertur, cadaver ejus in latebris ſepelitur, & uſque hodie fovea illa à Catholicis ignoratur.*

VICTOR Antipapa.

Anno Domini MCXXXVIII.

LXII. *Victor fit Antipapa.* POſt mortem Anacleti pſeudo-Pontificis non ſtatim pax reddita eſt Eccleſiæ; fautores enim ejus juſſu Rogerii Siciliæ pſeudo-Regis, in Anacleti locum, Gregorium, natione Romanum, Presbyterum Cardinalem ſanctorum Apoſtolorum in cathedram ſancti Petri intruſerunt: *Anno MCXXXVIII*, inquit Falco in Chronico, *nono anno Pontificatûs domini Innocentii II Summi Pontificis, menſe Martio primæ indictionis, cum prædictus Anacletus mortuus eſſet, Cardinales ſui conſilio accepto à fratribus ipſius Anacleti ad Regem miſerunt Rogerium, ipſius Anacleti mortem ſignificantes, ut ſi ei placeret, Papam conſtituerent. Rex itaque ut domini Innocentii partem impediret, voluntati eorum aſſenſit, & Papam eligendi poteſtatem dedit; qui Romam reverſi, fautoribus eorum congregatis medio menſe Martio, Gregorium Cardinalem Papam ſibi, & invaſorem conſtituunt, Victoremque eum vocaverunt; ſed Dei miſericordia auxiliante, hæreſis illa & invaſio pauco tempore regnavit.* Electus eſt itaque Victor Antipapa medio menſe Martio anni MCXXXVIII, duobus circiter menſibus poſt mortem Anacleti, ut ſcribit Anonymus Caſſinenſis mox laudandus.

Sed

Sed cum ſanctus Bernardus in Epiſtola 320. Gothifredo poſtea Lingonenſi Epiſcopo nunciet *in Octavis Pentecoſtes ipſa die* redditam eſſe *Eccleſiæ unitatem & Urbi pacem*, eaque die filios Petri Leonis omnes Innocentio Papæ fidelitatem juraſſe; dies autem Octava Pentecoſt s anno MCXXXVIII, in diem XXIX Maii inciderit, apparet, Victorem iſtum duobus ad ſummum menſibus cum dimidio ſediſſe, quos Anonymus Caſſinenſis his verbis exprimit, *poſt tres menſes*, ideoque à morte Anacleti ad pacem Eccleſiæ redditam intercurrerunt quatuor menſes, cum aliquot diebus, ſeu quinque menſes incompleti. *Obiit Petrus Leonis*, inquit Anonymus Caſſinenſis, *qui & Anacletus. Sed poſt duos menſes fratres ejus cum ſuis elegerunt quendam Gregorium hæreſiarcham, qui poſt tres menſes à Papa Innocentio deponitur.* Falco laudatus ſolum ait, quod *hæreſis illa & invaſio pauco tempore regnavit. Diebus autem*, ſubdit, *non multis evolutis, fratres p. adicti Anacleti tantam recognoſcentes turbationem, in ſe reverſi, Domino favente, cum prædicto domino Innocentio Papa pacis firmamentum compoſuerunt, & ipſi & omnes Innocentii adverſarii ad ejus fidelitatem converſi ſunt, & ſceleratus ille qui ſub Victoris nomine apparuit, veſtem & mitram depoſuit, & ad voluntatem Pontificis Innocentii pervenit*, per manum ſancti Bernardi, ad quem *ipſe ridiculus Pontifex, Petri Leonis hæres nocte ſe contulit: & ille eum nudatum uſurpatis inſignibus, ad domini Innocentii Papæ pedes adduxit*, inquit Auctor Vitæ ſancti Bernardi. SEC. XII. LXIII. *Se abdicat.*

Pace Eccleſiæ reddita Rogerius Siculus Innocentium Summum Pontificem recognovit, ut teſtatur idem Falco in Chronico. *Hæc inter, ſicut eſt nobis relatum, prædictus Rex* (Rogerius) *dominum Papam Innocentium in patrem & dominum accepit: & civitati Beneventanæ, & per totius regni ſui partes mandavit, eum patrem & dominum accepiſſe. Nos autem* (nempe Beneventani) *dominum illum ac patrem vocavimus.* Sed cum Eccleſia non ſchiſmaticorum tantum factionibus perturbaretur, ſed hæreticorum etiam novis ac diverſis dogmatibus oppugnaretur, Innocentius Pontifex, tum ad hæreſes damnandas, tum ad ſchiſmaticos reprimendos, tum ad depravatos mores corrigendos, prædeceſſorum ſanctorum Pontificum exempla ſecutus, univerſale Romæ indixit Concilium; & convocatis ex univerſis Chriſtiani orbis partibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac aliarum Eccleſiarum Prælatis, illud anno milleſimo centeſimo trigeſimo nono in Lateranenſi Eccleſia celebrandum curavit. LXIV. *Innocentius pp. Concilium generale Lateranenſe indicit.*

CONCILIUM Lateranenſe II,

Generale Decimum.

LXV. *Epocha Concilii Lateranenſis II.*

Concilium Lateranenſe ſecundum, quod inter Oecumenica decimum numeratur, anno milleſimo centeſimo trigeſimo nono celebratum

 fuiſſe,

SEC. XII. fuiſſe, inter omnes convenit, ſed aliqua poteſt eſſe difficultas de die, quia Falco Beneventanus in Chronico ſcribit, illud habitum *octavo die intrante menſis Aprilis*, qui dies anno MCXXXIX cum ſabbato ante Dominicam de Paſſione convenit, cum Paſcha celebratum ſit die XXIII Aprilis; & tamen Otto Friſingenſis, Abbas Urſpergenſis & Ordericus aſſerant, Concilium habitum *media Quadrageſima*, vel *mediante Quadrageſima*, vel *in medio Quadrageſimæ*. Ex quibus Annotator Baronii conjectat, in Falcone loco, *Octavo die*, legendum eſſe, *ſecundo die*, ita ut Concilium celebratum fuerit die ſecunda menſis Aprilis, quæ concurrebat cum dominica quarta Quadrageſimæ; licet enim Concilia Generalia de more inchoarentur feriâ ſecunda, quia tamen dies Dominica antecedens præviis ad Deum præcibus deſtinata erat, eadem die cenſebantur inchoata.

LXVI. *Patrum Concilii numerus.*

Numerum Patrum Concilii non definivit idem Falco: *Præfatus Apoſtolicus Innocentius*, inquit, *octavo die intrante menſis Aprilis Romæ Synodum celebravit. Ad cujus ſacri conventûs præſentiam, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates innumeri convenerunt.* Sed Otto Friſingenſis hujus temporis ſcriptor, mille circiter Patres Concilio adfuiſſe disertè teſtatur, lib. 7. cap. 23. ſcribens: *Proxima media Quadrageſima Synodus maxima circiter mille Epiſcoporum, præſidente Romæ Summo Pontifice Innocentio celebratur.* Eumdem numerum exhibet Abbas Urſpergenſis: *Anno*, inquit, *Domini MCXXXIX, qui eſt primus* Conradi *Regis, Innocentius Papa facta plenaria Synodo, ut quidam dicunt, fere mille Epiſcoporum mediante Quadrageſima totam partem Leonis* (ſeu Petri Leonis Antipapæ) *condemnavit cum ordinatione illius.* Paucos ex Anglia Epiſcopos & Abbates Concilio interfuiſſe refert Ricardus Prior Haguſtaldenſis in Hiſtoria de geſtis Regis Stephani, Epiſcopos ſcilicet quinque & Abbates quatuor: *Theobaldus quoque*, ait, *Cantuarienſis Archiepiſcopus, & Earnulfus Roffenſis, & Simon Wigornienſis, Rogerus Coventrenſis, Robertus Exceſtrenſis. Iſti quinque Epiſcopi, & cum illis quatuor Abbates, pro omnibus Epiſcopis & Abbatibus Angliæ ad idem Concilium iverunt. Namque Rex Stephanus propter turbationem regni ſui, quæ gravis tunc imminebat, plures illùc mittere noluit.*

LXVII. *In eo ordinationes ab Anacleto Antipapa factæ reſcinduntur.*

Quatuor præcipuè hoc in Concilio agitata ſunt. Nam primò; Acta Petri Leonis, ſeu Anacleti Antipapæ reſciſſa ſunt, & ordinationes ejus annullatæ canone XXX, cujus hæc ſunt verba: *Adhæc ordinationes factas à Petro Leonis, & aliis ſchiſmaticis & hæreticis, evacuamus & irritas eſſe cenſemus.* Qui canon quomodo intelligendus ſit, docet Chronographus Mauriniacenſis pag. 383. & ſeq. & in Collectione Concil. pag. 1011. ubi poſtquam recitavit orationem ab Innocentio II in Synodo œcumenica habitam, ſubdit: *His & hujuſmodi aſſertionibus domnus Apoſtolicus ceteris prælatis divini ſermonis favor impertiens*

pertiens, omnibus propatula ratione oſtendit, quod Petrus Leonis non alio-rum aſſentatione, imò rapina ſe Apoſtoli Petri Vicario feciſſet æqualem. Cunctiſque religioſis viris, quibus illud deteſtabile ſchiſma diſplicuerat, verbis ejus cum magna laude unanimiter acclamantibus reſpondit : „ Unde „ quia inordinatæ perſonæ inordinata ſunt decreta, quodcumque ille „ ſtatuerat, deſtruimus; quoſcumque exaltaverat, degradamus, & „ quotquot conſecraverat, exordinamus & deponimus. Et quicum„ que per Girardum Engoliſmenſem ad altaris officium acceſſerunt, „ Apoſtolica auctoritate interdicimus, ne ipſum impleant, & in il„ lo ordinis gradu perennirer demorantes ad ſuperiorem non aſcen„ dant. *His dictis, ſingulos, quos reos cognoverat, propriis nominibus exprimens, eiſque cum indignatione & jurgio exprobrans, paſtorales baculos de manibus violenter arripuit, & Pontificalia pallia, in quibus ſumma dignitas conſiſtit, de humeris verecundosè abſtraxit. Ipſos quoque annulos, in quibus ad ipſos pertinens Eccleſia deſponſatio exprimitur, ſine reſpectu miſericordiæ abſtulit.* His addit idem Chronographus, Gaufridum Carnotenſem Epiſcopum, & Legatum Apoſtolicum, poſt celebrationem Concilii totam Aquitaniam perluſtraſſe, & altaria à *Gerardo* Engoliſmenſi, vel *Gilone* Tuſculanenſi Epiſcopo ſchiſmatico conſecrata, ſolemni ritu execratum fuiſſe, ac propriis manibus diruiſſe, aliaque extrui juſſiſſe.

SEC. XII.

LXVIII. *Rogerius Siculus in eo excommunicatur.*

Secundò, in eodem Concilio Lateranenſi II excommunicatum fuiſſe Rogerium pſeudo-Regem Siciliæ aſſerit Falco, qui poſt laudata verba, ſubdit: *Ibique inter cetera, quæ Spiritu Sancto mediante ſtatuta ſunt, vinculis excommunicationis alligavit Regem Rogerium prædictus Apoſtolicus Innocentius in præſentia omnium Catholicorum virorum, qui convenerant, & omnes ejus ſequaces.* Qua de cauſa excommunicatus ſit in Concilio Rogerius me latet, ſi verum eſt, quod immediatè ante Concilium ex eodem Falcone retulimus, Rogerium nempe anno milleſimo centeſimo trigeſimo octavo poſt mortem Anacleti, & Victoris Antipapæ abdicationem, Innocentium ut legitimum Pontificem agnoviſſe.

LXIX. *Errores Arnaldi de Brixia & Petri de Bruis.*

Tertiò, in Concilio Lateranenſi II œcumenico Arnaldum de Brixia, diſcipulum Petri de Bruis, cujus errores inſtauravit & propagavit, damnatum eſſe, ipſique ſilentium impoſitum, aſſerit Otto Friſingenſis de rebus geſtis Friderici Imp. lib. 2. cap. 20. Arnaldus Clericus Lector Brixienſis in Italia, ſingularitatis amator, & novitatis cupidus, è ſtudio è Galliis in Italiam revertens, religioſum habitum, quò facilius recipere poſſet, induit, omnia lacerans, omnia rodens, nemini parcens, Clericorum ac Epiſcoporum derogator, Monachorum perſecutor, laicis tantum adulans. Dicebat enim nec Clericos proprietatem, nec Epiſcopos regalia, nec Monachos poſſeſſiones habentes, aliqua ratione poſſe ſalvari;

SEC. XII. cunctaque hæc Principis eſſe, ab ejuſque beneficentia in uſum tantum laicorum cedere oportere. Præter hæc de ſacramento altaris, & baptiſmo parvulorum non ſanè dicebatur ſentire. Hæc ex Ottone Friſingenſi. Petrus verò de Bruis, contra cujus errores, Petrus Venerabilis Cluniacenſis Abbas lib. 1. Epiſt. 1. & 2. diffuſe ſcripſit, aſſerebat, Baptiſmum nihil prodeſſe parvulis ante intelligibilem ætatem: Templa & Eccleſias eſſe diruendas, nec eſſe neceſſaria Chriſtianis ſacra loca ad adorandum: Cruces abominationi eſſe debere atque ſuccendi, quòd in ejuſmodi ſigno Chriſtus tam dirè occiſus ſit: Sacrificium Corporis & ſanguinis Domini quotidie offerri in Eccleſia ſolitum, nihil eſſe, neque Deo offerri debere: Sacrificia, orationes, eleemoſynas & alia vivorum pro defunctis fidelibus ſuffragia & bona opera, nihil omninò prodeſſe illis. Hæc erant Petri de Bruis deliramenta, ab eoque ejus ſectatores dicti ſunt Petrobuſiani, de quibus, ſicuti & de Arnaldiſtis fusè agit Natalis Alexander in Hiſt. Eccleſ. ſæc. XI & XII cap. 4. art. 7. & 8.

LXX. *Damnantur in Concilio Lateranenſi II.*

De Arnaldo de Brixia, ſubdit Otto Friſingenſis laudatus: *His, aliiſque modis, quos longum eſt enumerare, dum Brixienſem Eccleſiam perturbaret, laicisque terræ illius, prurientes erga Clerum aures habentibus, Eccleſiaſticas malitiosè exponeret paginas; in magno Concilio Romæ ſub Innocentio habito, ab Epiſcopo civitatis illius, viriſque religioſis accuſatur. Romanus ergo Pontifex, ne perniciosum dogma ad plures ſerperet, imponendum viro ſilentium decernit, ſicque factum eſt. Ita homo ille de Italia fugiens, ad Tranſalpina ſe contulit: ibique in oppido Alemanniæ Turego officium doctoris aſſumens, perniciosum dogma aliquot diebus ſeminavit.* Petrobuſiani damnati fuerant in Concilio Toloſano, præſide Calliſto II anno milleſimo centeſimo decimo nono canone 3. quo damnantur ſidem errores, quos Petrobuſianis tribuit Petrus Venerabilis Cluniacenſis Abbas; cumque canonem illum Toloſanum inter ſuos retulerit iſtud Concilium Lateranenſe, neceſſariò aſſerendum eſt, Petrobuſianos, in eo iterum cum Arnaldiſtis proſcriptos eſſe. Canon porrò ille tertius Concilii Toloſani, eſt vigeſimus tertius Concilii Lateranenſis, hiſque verbis conceptus eſt: *Eos, qui religioſitatis ſpeciem ſimulantes, Domini Corporis & Sanguinis ſacramentum, Baptiſma puerorum, ſacerdotium & ceteros Eccleſiaſticos ordines, & legitima damnant fœdera nuptiarum, tanquam Hæreticos ab Eccleſia Dei pellimus, & damnamus, & per poteſtates exteras coerceri præcipimus. Defenſores quoque ipſorum ejuſdem damnationis vinculo innodamus.* Petrum porrò de Bruis in villa ſancti Ægidii in diœceſi Nemauſenſi igne damnatum & combuſtum Petrus Cluniacenſis teſtatur: errores enim ſuos in provincia Arelatenſi, aliiſque finitimis diſſeminabat.

Denique

SEC. XII.

LXXI.

Canones in eo editi ad diſciplinam Eccleſiaſt. reſtituendam.

Denique, quia diuturni ſchiſmatis occaſione, collapſa erat Eccleſiaſtica diſciplina, & omnium ordinum mores diſſoluti, Concilium hoc præter laudatos canones XXIII & XXX, qui hæreticorum & ſchiſmaticorum damnationem reſpiciunt, octo aliis ſupra viginti his malis mederi curavit, quos canones explicat Natalis Alexander laudatus diſſert. VI ſeculi XII, art. 3. quorum undecimus & duodecimus ſtatuunt *de Treuga & pace*, ſive de induciis à bellis privatis, quorum furorem cum ſtatim ſiſtere non poſſet Eccleſia, quædam veluti repagula & obices appoſuit, pacem abſolutiſſimam quibuſdam perſonis concedi jubens, aliis Treugam ſeu inducias certis diebus, quorum infractores anathemate plecterentur. Pax omni tempore indulta canone undecimo iſtius Concilii ratione Presbyterorum, Clericorum, Monachorum, peregrinorum, mercatorum, ruſticorum euntium & redeuntium, agricolarum cum bobus, equis aratoribus & ovibus: ratione verò ceterorum Treuga, ideſt, induciæ aliquot dierum imperatæ canone duodecimo, ſcilicet à Mercurii ſuprema die uſque ad diluculum diei Lunæ ſubſequentis, & ab Adventu Domini uſque ad Octavas Epiphaniæ, & à Quinquageſima uſque ad Octavas Paſchæ ſub pœna excommunicationis: quam ſi Epiſcopi infligere negligerent, damnum incurrerent dignitatis. Quo tempore Treuga Dei primùm in uſum vocata, diximus in Alexandro II, & ad eam hæc Jvonis Carnotenſis Epiſcopi verba in Epiſtola XC ad Daimbertum Senonenſem Archiepiſcopum data, referenda: *Trevia Dei non eſt communi lege ſancita, pro communi tamen utilitate hominum, ex placito & pacto civitatis ac patriæ Epiſcoporum & Eccleſiarum, ut noſtis, eſt auctoritate firmata. Vnde judicia violatæ pacis modificari oportet ſecundum pacta & definitiones, quas unaquæque Eccleſia conſenſu parochianorum inſtituit, & per ſcripturam, vel bonorum hominum teſtimonium memoriæ commendavit.* Bella iſta privata à Sancto Ludovico Franciæ Rege vetita fuêre; ſed cum revixiſſent, Philippus IV Franciæ Rex conſtitutione ſua Toloſæ edita, in perpetuum ea prohibuit anno milleſimo trecenteſimo tertio.

LXXII.

In eodem Concilio S. Sturmius Abbas Fuldenſis canonizatur.

Antequam Concilium Lateranenſe II ſolveretur, Innocentius Pontifex audita vita laudabili Beati Sturmii Abbatis quondam Fuldenſis, eum in Synodo Sanctorum honoribus donandum decrevit, ut conſtat ex literis, quas hac de re ſcripſit *Chunrado Abbati & Monachis Fuldenſis Monaſterii*, quas publicavit Joannes Wirtziburgenſis Epiſcopus anno 1439. quæque extant parte 2. Seculi 3. Benedictini pag. 284. poſt Vitam ſancti Sturmii, in quibus Pontifex ait: *Audita vita laudabili B. Sturmii Confeſſoris, cognitis etiam ex parte miraculis quæ per ejus merita Dominus operatur, atteſtatione fratrum noſtrorum qui de partibus Teutonicis advenerant; in plenaria Synodo, quæ apud Lateranum eſt per Dei gratiam congregata, communicato conſilio Patriarcharum, Ar-*

chiepiſ-

SEC. XII. *chiepiſcoporum, Epiſcoporum atque Abbatum eumdem beatum virum inter Sanctos & Electos honorari praecepimus: & diem depoſitionis ejus cum gaudio ſolemniter celebrari....... Data Laterani XIII. Kalendas Maii.* Sicut itaque Innocentius in Concilio Remenſi, ſanctum Godehardum Epiſcopum Hildensheimenſem Sanctorum catalogo adſcripſit, ita & in Lateranenſi œcumenico ſanctum Sturmium, ſeu Sturmionem, quem Tomo ſuperiori, in Zacharia Papa, diximus primum Abbatem Fuldenſem à ſancto Bonifacio fuiſſe inſtitutum anno DCCXLIV. Obiit autem hic ſanctus Abbas die XVII Decembris anni DCCLXXIX. De celeberrimo illo monaſterio Fuldenſi vide dicta ibidem. Uſus autem jam ante hæc tempora invaluerat conſulendi Sedem Apoſtolicam ſuper Sanctorum canonizatione, & examen hac de re in Conciliis, præſertim Generalibus fiebat. Udalricus enim Conſtantienſis Epiſcopus circa annum MCXX Vitam cum miraculis S. Conradi ejuſdem ſedis Epiſcopi literis mandavit, præmiſſa Epiſtola ad Calliſtum II, in qua dicit, *ſe pro ejuſdem Conradi gloria, ut moris eſt Eccleſiarum, canonizanda* Sedem Apoſtolicam crebris interpellaſſe literis, idque tandem reſponſum accepiſſe: *Vitam ejus in Concilio generali recitandam & comprobandam: teſtes inſuper ſignorum, quæ per eum fiebant, ſeu facta ſunt, adhibendos.* Nihilominus ſolemnes Sanctorum canonizationes ante Alexandrum III Sedi Apoſtolicæ non fuerunt reſervatæ, ut ſuo loco dicetur.

LXXIII. *Innocentius pp. S. Malachiam in Hibernia Legatum dicit.*

Sanctus Malachias Epiſcopus Connecretenſis in Hibernia anno milleſimo centeſimo vigeſimo quarto renunciatus, occaſione bellorum ſede ſua pulſus aliò ſe contulit, & monaſterium Ibracenſe ædificavit, ut refert Sanctus Bernardus in ejus Vitæ cap. 9. Interim Celſus Archiepiſcopus Armachanus in Ultonia provincia *moriens miſit baculum ſuum Malachiæ, tanquam ſibi ſucceſſuro*, ait S. Bernardus cap. 10. Sed Armachanæ Eccleſiæ totius Hiberniæ Metropolitanæ poſſeſſionem non adiit ante annum milleſimum centeſimum trigeſimum ſecundum. Anno autem milleſimo centeſimo trigeſimo nono, ut probat Manricus in Annalibus Ciſtercienſibus cap. 5. aut anno inſequenti, Romam profectus eſt pallium ab Innocentio Papa petiturus. *Menſem integrum* Romæ moratus eſt, *& paranti jam repatriare* Innocentius ei *commiſit vices ſuas, per univerſam Hiberniam Legatum illum conſtituens*, inquit idem S. Bernardus cap. 16. pallii tamen conceſſionem diſtulit, donec celebrato generali Concilio in Hibernia illud à ſe peteretur. Huc referri debet, quod idem S. Bernardus in eadem ſancti Malachiæ Vita narrat, ubi deſcribens, quali cum benevolentia Malachias ab Innocentio Papa acceptus fuerit, *tollens*, inquit, ſcilicet Innocentius, *mitram de capite ſuo, impoſuit capiti ejus*, qua fortè ante hoc tempus nondum fuerat ornatus.

Eodem

Digitized by Google

LXXIV. *Capitur à Rogerio eique titulum Regis Siciliæ conceſſit.*

Eodem anno milleſimo centeſimo trigeſimo nono, defuncto ultima die menſis Aprilis Rainulpho Duce Apuliæ S. R. E. feudatario, Rogerius Siciliæ Rex ad invadendam Apuliam magno comparato exercitu transfretavit. Quare Innocentius Papa Urbe egreſſus eſt, compoſiturus res cum Rogerio. Sed accidit, ut cum Innocentius collectis pariter copiis ad Sanctum Germanum, oppidum ad radices montis Caſini perveniſſet, ibique rebus cum Rogerio componendis, miſſis ſuſceptiſque Legatis, intenderet; inſidiis ei à Rogerii filio, juſſu patris ſtructis, cum aliquando in alium locum iret, captus fuerit, & non ſine ignominia ductus ad Rogerium, die vigeſima ſecunda menſis Julii, qui eſt decimus dies finientis Julii. Rogerio verò continuò per Legatos ab eo humillima ſupplicatione petente, ut concordiæ manum apponeret; idem Pontifex deſtitutum ſe viribus & armis conſpiciens, precibus illius aſſenſit; & pactis ex utraque parte firmatis, Rogerius cum filiis ad Pontificem accedens, pedibus ejus advolutus miſericordiam petiit, juravitque fidelitatem; Pontifex autem regnum ei per vexillum donavit ſeptimo Kalendas Auguſti. Sic igitur titulum Regis Siciliæ Rogerius, quem malè acceperat ab Anacleto Antipapa, ab Innocentio legitimo Pontifice obtinuit. Sed ne videretur Innocentius probare quod feciſſet Antipapa, ad conferendam hanc dignitatem Rogerio, inductum ſe exemplo deceſſoris ſui Honorii II Papæ, qui eumdem inſignierat titulo Ducis, profeſſus eſt in diplomate ſexto Kalendas Auguſti à ſe dato, quod extat apud Baronium, quo non ſolum Siciliæ regnum, ſed & Ducatum Apuliæ & Principatum Capuæ, ei hæredibuſque ejus conceſſit, ſub conditione faciendi Romanis Pontificibus homagii ligii & fidelitatis eiſdem jurandæ, ſolvendique censùs annui ſexcentorum ſchifatorum.

LXXV. *Romam redit*

Poſtea Innocentius Papa in locum Roſcemanni Archiepiſcopi Beneventani Anacletiſtæ, alium Archiepiſcopum ordinavit, & à Romanis exoratus, ut pacem, quam cum Rogerio fecerat, frangeret, eorum petitionibus non acquievit; imò Barenſes ſollicitavit ut Rogerio Regi colla ſubmitterent. Id conſtat ex Falcone qui in Chronico ad annum 1139. ſcribit: *Hoc anno Gregorius Beneventanus Antiſtes à domino Papa Innocentio conſecratus, Beneventum intravit ſecundo die intrante menſis Septembris, & Dominus Papa Guidonem Diaconum Cardinalem Rectorem Beneventi ordinavit. Audiens autem populus Romanus Domini Papa Innocentii adventum catervatim obviam exivit, & illum gaudio magno & honore ſuſcepit; deinde eum hortabatur, ut pacem quam cum Rege Rogerio poſuerat, conſilio eorum confringeret. Apoſtolicus autem nullo modo petitionibus eorum conſentire voluit, dicebat quidem ſic domino placuiſſe, quod per ejus captionem pax hujuſmodi facta*

 fuiſſet.

SEC. XII. *fuiſſet. Cumque, ut ſuprà dictum eſt, præfatus Rex civitatem obſediſſet Barenſem, Innocentius Papa cum intra civitatem eſſet Beneventanam, Epiſcopum Oſtienſem virum valde venerabilem ad civitatem Barenſem delegavit, populum civitatis monendo, ut ad Regis fidelitatem colla ſubmittant, & ejus voluntati famulentur. Populus autem Barenſis, ut erat ſuperbia animi & elationi ſuppoſitus, Epiſcopum illum, ut civitatem ingrederetur, nullatenus eſt paſſus, dictis quoque ejus nullo modo credere pertentavit. Quid multa? Epiſcopus ille revertens Barenſis populi ferociam, & elationem domino intimabat Apoſtolico; inde, ut dictum eſt, Dominus Papa Romam reverſus eſt.* Jam enim antea ſcripſerat Falco: *Prædictus Apoſtolicus à Romanis ſæpe vocatus, ſecundo die ſtante menſis Septembris, Romam repedavit*, ideſt die vigeſima nona menſis Septembris, qui ex dictis eſt ſecundus dies ſtans menſis Septembris; menſis enim ſtans, juxta Falconem, idem eſt ac menſis finiens.

LXXVI. *Abaelardi & Arnaldi de Brixia libros comburi jubet.*

Arnoldus ſeu Arnaldus de Brixia hæreticus, quem anno MCXXXIX. in Concilio generali Lateranenſi II damnatum vidimus, cum omnium Clericorum & Monachorum inſidiis appeteretur, Romam, Italiamque deſeruit, & in Galliam primùm, dein in Germaniam ſe contulit, ac aliquandiu apud Epiſcopum Conſtantienſem demoratus eſt. Fuerat Arnaldus diſcipulus Petri Abaëlardi in Ruienſi cœnobio, cujus Abbas erat. Quæ quidem duorum hominum in fide ſuſpectorum conjunctio, & converſatio tam ſuſpecta & odioſa fuit omnibus bonis & verè Catholicis, ut utrumque exterminare conati fuerint. Præcipuus eorum adverſarius ſanctus Bernardus Claravallenſis Abbas egit apud Innocentium Papam, & apud Guidonem de Caſtello Cardinalem, ſanctæ Sedis in Gallia Legatum, ut ſuprema in eos ſupplicia decernerentur. Innocentius Pontifex Bernardi literis acceptis, ſcripſit Samſoni Remenſi, Henrico Senonenſi Archiepiſcopis, & eidem Bernardo Abbati, injunxitque ut Petrum Abaëlardum & Arnaldum de Brixia ſeparatim includi facerent, & libros erroris eorum igne comburi. Epiſtola data eſt *Laterani XVII Kalend. Aug.* anni MCXL, & extat Tomo X Concil. pag. 1023.

LXXVII. *Alphonſus Portugalliæ Rex ab exercitu Rex proclamatur.*

Licet ante Alexandrum III Pontifices Romani, Alphonſum Henricum Portugalliæ Regis nomine cohoneſtare noluerint, Garibayus tamen lib. 34. Compendii Hiſtorialis Hiſpaniæ cap. II. Faria in Europa Portugallenſi Tomo 2. part. 1. cap. 3. Mariana lib. 10. cap. 17. Sandovallius, ceterique paſſim Hiſtorici, regni Portugalliæ conditum ab anno milleſimo centeſimo trigeſimo nono, quo certum eſt Alphonſo à ſubditis nomen Regis attributum, arceſcunt; quo etiam titulo à vicinis Principibus cohoneſtatus fuit; ipſeque divus Bernardus, anno 1153. mortuus, Epiſtolam 308. *ad Alphonſum Portugalliæ Regem* dedit. Res ita ſe habuit. Alphonſus Henricus Portugalliæ

galliæ

Digitized by Google

gallię Dux, ſeu Comes, contractis undique ex tota ditione copiis, in Maurorum fines populabundus penetravit; Tagoque ſuperato, Iſmarem Maurorum Regem, qui ea loca obtinebat, aggreſſus eſt; ſed is quatuor alios Maurorum Regulos in auxilium evocavit, & numeroſum exercitum conflavit. Altera antequam pugnaretur die, VIII Kalendas Auguſti, divi Jacobi memoriæ ſacra, milites Alphonſum in caſtris magna lætitiæ ſignificatione Regem proclamarunt; Portugallia enim à quadraginta ſeptem aut circiter annis titulo tantum Comitatûs potiebatur. Pugnatur utrimque acriter, pro gloria, pro ſalute, & pro imperio; ſed Mauri magno numero trucidati, plerique capti, & quinque Regulorum ſigna Mauris erepta; indeque Regum Luſitaniæ inſignia in clypeo cæruleo quinque alia ſcuta minora eſſe cœperunt. Poſt hanc inſignem victoriam Luſitaniæ Reges brevi in magnam potentiam crevêre. SEC. XII.

Hæc innovatio Alphonſum VII Caſtellæ Regem, Hiſpaniarum Imperatorem appellatum, ſummopere perculit, quare ſtatim Romam miſit, qui Innocentium Papam ſollicitarent, ut Alphonſum Henricum & Luſitanos excommunicationis vinculis innodaret. Innocentius Legatum in Hiſpaniam miſit, ut hunc Principem excommunicatione percelleret, niſi Alphonſum Imperatorem agnoſceret, ſed Luſitanus maluit excommunicari, quam Alphonſo Imperatori ſubjici. Faria tamen, aliique tradunt promiſiſſe poſtea Luſitanum Legato, ſe ſingulis annis marcas duas auri Eccleſiæ Romanæ loco cenſûs perſoluturum, ſi Innocentius Papa eum in dignitate Regia confirmaret: quod cum pollicitus eſſet Legatus, Luſitanum Legatos miſiſſe, qui, ſancto Bernardo apud Pontificem agente, anno MCXLI regni Portugalliæ inveſtituram ab eo obtinuêre. Sed hæc valde dubia reddunt Lucii II ad Alphonſum Luſitanum literæ à Baluzio lib. 2. Miſcellaneorum pag. 220. & ſeq. in lucem emiſſæ, in quibus à Pontifice *Dux* tantum ſalutatur; ex iis autem illud ſolum certò conſtat Alphonſum *hominium Papæ Innocentio* feciſſe, ſed non legitur ab eo in Regia dignitate fuiſſe confirmatum ante Alexandrum III, licet ſub Lucio II regnum ſuum Eccleſiæ Romanæ vectigale reddiderit, ut ſuo loco dicetur. LXXVIII. *Innocentio PP. hominium facit.*

Anno milleſimo centeſimo quadrageſimo primo orta eſt diſſenſio inter Innocentium Papam & Ludovicum Francorum Regem hac occaſione. Mortuo anno MCXXXIX Alberico Bituricenſi Archiepiſcopo, poſtquam ſedes vacaſſet *per annum & menſes tres*, ut docet Auctor Patriarchii Bituricenſis cap. 63. quidam ejus Eccleſiæ Clerici, aſſentiente Rege, Cadurcum quemdam ſibi volebant præficere; alii verò Petrum, Aimerici Romani Cancellarii conſobrinum. Pontifex Cancellarium diligens, Petrum conſecravit Archiepiſcopum, LXXIX. *Innocentius PP. Franciæ regnum interdicto ſupponit, & quare.*

 Cadur-

SEC. XII. Cadurcum verò omni Eccleſiaſtico honore privavit. Sed cum Petrus ſine aſſenſu Regis fuiſſet conſecratus, in civitate receptus non eſt; imò Rex ipſi totius terræ ſuæ introitum interdixit, ut legitur in Chronographo Mauriniacenſi lib. 3. pag. 386. qui addit: *Innocentius verò gladium Eccleſiaſticum in ultionem exerens, per omne Regis dominium divini celebrationem officii interdixit.* Radulphus de Diceto in Abbreviat. Chron. pag 509. ſcribit: *per triennium perſona Regis interdicto ſubjacuit. In quamcumque civitatem, caſtellum, vel vicum intrabat, celebratio divinorum officiorum ſuſpendebatur.* Herimannus tandem Monachus Tornacenſis, aut ejus Continuator, qui extat Tomo 12. Spicilegii Dacheriani, ait, Papam in Bituricenſem Archiepiſcopum conſecraſſe Petrum, *quod quia Rex concedere noluit, Chriſtianitate privatus eſt.* Interdictum porrò illud duravit uſque ad Pontificatum Cœleſtini II, ut ibidem dicetur.

LXXX. *Moritur.* Romani, qui, ut Baronius anno 1141. narrat, adverſus Innocentium Papam rebellarant & Senatum reſtituerant, anno ſequenti milleſimo centeſimo quadrageſimo ſecundo, ut ſcribit Otto Friſingenſis lib. 7. cap. 27. audaciores facti ſunt: *Invaleſcente populo*, inquit, *dum proficere non poſſet* Innocentius, *lecto cubans juxta quoſdam de futuris viſione ſibi monſtrata, in pace quievit.* Quæ tamen mors nonniſi anno milleſimo centeſimo quadrageſimo tertio contigit, ut inter omnes convenit, & quidem octavo Kalendas Octobris, ſeu die XXIV Septembris, ut habent Baronius & Onuphrius, cujus tamen rei nullum teſtem adducunt. Sed eum diem morti Innocentii aſſignandum eſſe, docet nos Epiſtola Cœleſtini II ejus ſucceſſoris, qua Cluniacenſes de ſua electione certiores facit, data *Laterani VIII Idus Novemb.* quæque ex Spicilegii Dacheriani Tomo 4. tranſlata eſt in Tomum X Conciliorum. In ea enim ait: *Notum facimus dilectioni veſtræ, quod domino noſtro bonæ memoriæ Papa Innocentio VIII Kal. Octob. defuncto*, &c. Cum itaque electus fuerit Innocentius die decima quinta menſis Februarii anni MCXXX, ſedit *annos tredecim, menſes ſeptem, dies novem*, emortuali excluſo; eum enim à die ſuæ electionis annos ſui Pontificatûs numeraſſe, oſtendit Annotator Baronii anno 1130. num. 6.

LXXXI. *Ejus ſepultura & beneficia in Ecclеſ. Lateran.* Joannes Diaconus Junior Baſilicæ Salvatoris Patriarchii Lateranenſis Canonicus in libro de Eccleſia Lateranenſi apud Mabillonium Tomo 2. Muſei Italici ait: *In navi Eccleſiæ jacet Innocentius Papa II in concha porphyretica, quæ fuit Adriani Imperatoris ſepultura. Hic renovavit tectum hujus Baſilicæ, propriis expenſis, novis trabibus, quasglorioſus & potens Rogerius Siciliæ Rex precibus ſuis eidem Eccleſiæ tranſmiſit: quod videlicet tectum ſuo tempore cecidit, ſuoque tempore reſtauratum eſt. Turrim etiam ante Eccleſiam, quæ ruinæ vicina videbatur, renovari*

vari juſſit: atque quamplurima, dum vixit, Eccleſiæ dona ad ornamentum SEC. XII.
altaris obtulit, cycladem videlicet auro textam, & alia ibi ſigillatim memorata. Præter Joannem Diaconum, Cœleſtinus Innocentii ſucceſſor in Epiſtola, quam ſcripſit ad Cluniacenſes, quos certos facit de ſua electione, de qua in ejus Vita Tomo ſequenti, aſſerit etiam eum ſepultum in Eccleſia Lateranenſi, ex qua ad Eccleſiam ſanctæ Mariæ Transtiberim tit. Calliſti, quam à fundamentis ante mortem renovare cœperat, quamque Petrus ejus germanus, Epiſcopus Albanenſis perfecit, ejus corpus translatum eſt, ut conſtat ex epitaphio quod ibidem legitur, quodque tale eſt apud Ciaconium ex additionibus Victorelli, qui exiſtimat annum 1142. in eo notatum pertinere ad opus incœptum ab Innocentio, & annum 1148. ad perfectionem operis & translationem ejus ad dictam Eccleſiam.

Hic requieſcunt venerabilia oſſa ſanctiſſimæ
memoriæ Domini Innocentii Papæ ſecundi
de Domo Papareſcorum, qui præſentem Eccleſiam
ad honorem Dei Genitricis Mariæ, ſicut eſt,
à Fundamentis, ſumptibus propriis renovavit.
S. A. D. MCXLII & an. D. MCXLVIII.

FINIS TOMI SECUNDI.

Digitized by Google

Digitized by Google

TABULA ANNORUM CHRISTI.

Et in iis Literarum Dominicalium, Paſchatum & Indictionum ab Anno 795.

Anno Chriſti 795.	Litera Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indictio 3.
An. 796.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 3. April.	Indict. 4.
An. 797.	Lit. Dom. A.	Paſcha 23. April.	Indict. 5.
An. 798.	Lit. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 6.
An. 799.	Lit. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 7.
An. 800.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 19. April.	Indict. 8.
An. 801.	Lit. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 9.
An. 802.	Lit. Dom. B.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 10.
An. 803.	Lit. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 11.
An. 804.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 12.
An. 805.	Lit. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 13.
An. 806.	Lit. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 14.
An. 807.	Lit. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 15.
An. 808.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 16. April.	Indict. 1.
An. 809.	Lit. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 2.
An. 810.	Lit. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 3.
An. 811.	Lit. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 4.
An. 812.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 4. April.	Indict. 5.
An. 813.	Lit. Dom. B.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 6.
An. 814.	Lit. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 7.
An. 815.	Lit. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 8.
An. 816.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 20. April.	Indict. 9.
An. 817.	Lit. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 10.
An. 818.	Lit. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 11.
An. 819.	Lit. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 12.
An. 820.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 8. April.	Indict. 13.
An. 821.	Lit. Dom. F.	Paſcha 24 Mart.	Indict. 14.
An. 822.	Lit. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 15.
An. 823.	Lit. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 1.
An. 824.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 24. April.	Indict. 2.
An. 825.	Lit. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 3.
An. 826.	Lit. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 4.
An. 827.	Lit. Dom. F.	Paſcha 21. April.	Indict. 5.

Anno

Digitized by Google

Anno 828.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 5. April.	Indict. 6.
An. 829.	Lit. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 7.
An. 830.	Lit. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 8.
An. 831.	Lit. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 9.
An. 832.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 24. Mart.	Indict. 10.
An. 833.	Lit. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 11.
An. 834.	Lit. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 12.
An. 835.	Lit. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 13.
An. 836.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 9. April.	Indict. 14.
An. 837.	Lit. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 15.
An. 838.	Lit. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 1.
An. 839.	Lit. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 2.
An. 840.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 3.
An. 841.	Lit. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 4.
An. 842.	Lit. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 5.
An. 843.	Lit. Dom. G.	Paſcha 22. April.	Indict. 6.
An. 844.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 13. April.	Indict. 7.
An. 845.	Lit. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 8.
An. 846.	Lit. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 9.
An. 847.	Lit. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 10.
An. 848.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 11.
An. 849.	Lit. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 12.
An. 850.	Lit. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 13.
An. 851.	Lit. Dom. D.	Paſcha 22. Mart.	Indict. 14.
An. 852.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 10. April.	Indict. 15.
An. 853.	Lit. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 1.
An. 854.	Lit. Dom. G.	Paſcha 22. April.	Indict. 2.
An. 855.	Lit. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 3.
An. 856.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 4.
An. 857.	Lit. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 5.
An. 858.	Lit. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 6.
An. 859.	Lit. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 7.
An. 860.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 14. April.	Indict. 8.
An. 861.	Lit. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 9.
An. 862.	Lit. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 10.
An. 863.	Lit. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 11.
An. 864.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 2. April.	Indict. 12.
An. 865.	Lit. Dom. G.	Paſcha 22. April.	Indict. 13.
An. 866.	Lit. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 14.
An. 867.	Lit. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 15.
An. 868.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 18. April.	Indict. 1.
An. 869.	Lit. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 2.

Anno

Digitized by Google

Anno 870.	Lit. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 3.
An. 871.	Lit. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 4.
An. 872.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 5.
An. 873.	Lit. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 6.
An. 874.	Lit. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 7.
An. 875.	Lit. Dom. B.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 8.
An. 876.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 15. April.	Indict. 9.
An. 877.	Lit. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 10.
An. 878.	Lit. Dom. E.	Paſcha 23. Mart.	Indict. 11.
An. 879.	Lit. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 12.
An. 880.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 3. April.	Indict. 13.
An. 881.	Lit. Dom. A.	Paſcha 27. April.	Indict. 14.
An. 882.	Lit. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 15.
An. 883.	Lit. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 1.
An. 884.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 19. April.	Indict. 2.
An. 885.	Lit. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 3.
An. 886.	Lit. Dom. B.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 4.
An. 887.	Lit. Dom. A.	Paſcha 15. April.	Indict. 5.
An. 888.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 7. April.	Indict. 6.
An. 889.	Lit. Dom. E.	Paſcha 23. Mart.	Indict. 7.
An. 890.	Lit. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 8.
An. 891.	Lit. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 9.
An. 892.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 23. April.	Indict. 10.
An. 893.	Lit. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 11.
An. 894.	Lit. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 12.
An. 895.	Lit. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 13.
An. 896.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 4. April.	Indict. 14.
An. 897.	Lit. Dom. B.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 15.
An. 898.	Lit. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 1.
An. 899.	Lit. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 2.
An. 900.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 20. April.	Indict. 3.
An. 901.	Lit. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 4.
An. 902.	Lit. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 5.
An. 903.	Lit. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 6.
An. 904.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 8. April.	Indict. 7.
An. 905.	Lit. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 8.
An. 906.	Lit. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 9.
An. 907.	Lit. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 10.
An. 908.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 11.
An. 909.	Lit. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 12.
An. 910.	Lit. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 13.
An. 911.	Lit. Dom. F.	Paſcha 21. April.	Indict. 14.

Anno 912.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 12. April.	Indict. 15.
An. 913.	Lit. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 1.
An. 914.	Lit. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 2.
An. 915.	Lit. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 3.
An. 916.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 24. Mart.	Indict. 4.
An. 917.	Lit. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 5.
An. 918.	Lit. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 6.
An. 919.	Lit. Dom. C.	Paſcha 25. April.	Indict. 7.
An. 920.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 9. April.	Indict. 8.
An. 921.	Lit. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 9.
An. 922.	Lit. Dom. F.	Paſcha 21. April.	Indict. 10.
An. 923.	Lit. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 11.
An. 924.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 12.
An. 925.	Lit. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 13.
An. 926.	Lit. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 14.
An. 927.	Lit. Dom. G.	Paſcha 25 Mart.	Indict. 15.
An. 928.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 13. April.	Indict. 1.
An. 929.	Lit. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 2.
An. 930.	Lit. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 3.
An. 931.	Lit. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 4.
An. 932.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 1. April.	Indict. 5.
An. 933.	Lit. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 6.
An. 934.	Lit. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 7.
An. 935.	Lit. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 8.
An. 936.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 17. April.	Indict. 9.
An. 937.	Lit. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 10.
An. 938.	Lit. Dom. G.	Paſcha 22. April.	Indict. 11.
An. 939.	Lit. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 12.
An. 940.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 13.
An. 941.	Lit. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 14.
An. 942.	Lit. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 15.
An. 943.	Lit. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 1.
An. 944.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 14. April.	Indict. 2.
An. 945.	Lit. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 3.
An. 946.	Lit. Dom. D.	Paſcha 22. Mart.	Indict. 4.
An. 947.	Lit. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 5.
An. 948.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 2. April.	Indict. 6.
An. 949.	Lit. Dom. G.	Paſcha 22. April.	Indict. 7.
An. 950.	Lit. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 8.
An. 951.	Lit. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 9.
An. 952.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 18. April.	Indict. 10.
An. 953.	Lit. Dom. B.	Paſcha 5. April.	Indict. 11.

Anno

Anno 954.	Lit. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 12.
An. 955.	Lit. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 13.
An. 956.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 6. April.	Indict. 14.
An. 957.	Lit. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 15.
An. 958.	Lit. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 1.
An. 959.	Lit. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 2.
An. 960.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 22. April.	Indict. 3.
An. 961.	Lit. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 4.
An. 962.	Lit. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 5.
An. 963.	Lit. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 6.
An. 964.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 3. April.	Indict. 7.
An. 965.	Lit. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 8.
An. 966.	Lit. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 9.
An. 967.	Lit. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 10.
An. 968.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 19. April.	Indict. 11.
An. 969.	Lit. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 12.
An. 970.	Lit. Dom. B.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 13.
An. 971.	Lit. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 14.
An. 972.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 7. April.	Indict. 15.
An. 973.	Lit. Dom. E.	Paſcha 23. Mart.	Indict. 1.
An. 974.	Lit. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 2.
An. 975.	Lit. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 3.
An. 976.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 27. April.	Indict. 4.
An. 977.	Lit. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 5.
An. 978.	Lit. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 6.
An. 979.	Lit. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 7.
An. 980.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 11. April.	Indict. 8.
An. 981.	Lit. Dom. B.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 9.
An. 982.	Lit. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 10.
An. 983.	Lit. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 11.
An. 984.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 23. Mart.	Indict. 12.
An. 985.	Lit. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 13.
An. 986.	Lit. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 14.
An. 987.	Lit. Dom. B.	Paſcha 24. April.	Indict. 15.
An. 988.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 8. April.	Indict. 1.
An. 989.	Lit. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 2.
An. 990.	Lit. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 3.
An. 991.	Lit. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 4.
An. 992.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 5.
An. 993.	Lit. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 6.
An. 994.	Lit. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 7.
An. 995.	Lit. Dom. F.	Paſcha 21. April.	Indict. 8.

Anno *996*.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 12. April.	Indict. 9.
An. 997.	Lit. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 10.
An. 998.	Lit. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 11.
An. 999.	Lit. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 12.
An. 1000.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 13.
An. 1001.	Lit. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 14.
An. 1002.	Lit. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 15.
An. 1003.	Lit. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 1.
An. 1004.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 17. April.	Indict. 2.
An. 1005.	Lit. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 3.
An. 1006.	Lit. Dom. F.	Paſcha 21. April.	Indict. 4.
An. 1007.	Lit. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 5.
An. 1008.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 6.
An. 1009.	Lit. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 7.
An. 1010.	Lit. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 8.
An. 1011.	Lit. Dom. G.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 9.
An. 1012.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 13. April.	Indict. 10.
An. 1013.	Lit. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 11.
An. 1014.	Lit. Dom. C.	Paſcha 25. April.	Indict. 12.
An. 1015.	Lit. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 13.
An. 1016.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 1. April.	Indict. 14.
An. 1017.	Lit. Dom. F.	Paſcha 21. April.	Indict. 15.
An. 1018.	Lit. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 1.
An. 1019.	Lit. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 2.
An. 1020.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 17. April.	Indict. 3.
An. 1021.	Lit. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 4.
An. 1022.	Lit. Dom. G.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 5.
An. 1023.	Lit. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 6.
An. 1024.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 5. April.	Indict. 7.
An. 1025.	Lit. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 8.
An. 1026.	Lit. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 9.
An. 1027.	Lit. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 10.
An. 1028.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 14. April.	Indict. 11.
An. 1029.	Lit. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 12.
An. 1030.	Lit. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 13.
An. 1031.	Lit. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 14.
An. 1032.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 2. April.	Indict. 15.
An. 1033.	Lit. Dom. G.	Paſcha 22. April.	Indict. 1.
An. 1034.	Lit. Dom. F.	Paſcha 14 April.	Indict. 2.
An. 1035.	Lit. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 3.
An. 1036.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 18. April.	Indict. 4.
An. 1037.	Lit. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 5.

Anno

Anno 1038.	Lit. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 6.
An. 1039.	Lit. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 7.
An. 1040.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 6. April.	Indict. 8.
An. 1041.	Lit. Dom. D.	Paſcha 22. Mart.	Indict. 9.
An. 1042.	Lit. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 10.
An. 1043.	Lit. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 11.
An. 1044.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 22. April.	Indict. 12.
An. 1045.	Lit. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 13.
An. 1046.	Lit. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 14.
An. 1047.	Lit. Dom. D.	Paſcha 3. April.	Indict. 15.
An. 1048.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 5. April.	Indict. 1.
An. 1049.	Lit. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 2.
An. 1050.	Lit. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 3.
An. 1051.	Lit. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 4.
An. 1052.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 19. April.	Indict. 5.
An. 1053.	Lit. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 6.
An. 1054.	Lit. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 7.
An. 1055.	Lit. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 8.
An. 1056.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 7. April.	Indict. 9.
An. 1057.	Lit. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 10.
An. 1058.	Lit. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 11.
An. 1059.	Lit. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 12.
An. 1060.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 13.
An. 1061.	Lit. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 14.
An. 1062.	Lit. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 15.
An. 1063.	Lit. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 1.
An. 1064.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 11. April.	Indict. 2.
An. 1065.	Lit. Dom. B.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 3.
An. 1066.	Lit. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 4.
An. 1067.	Lit. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 5.
An. 1068.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 23. Mart.	Indict. 6.
An. 1069.	Lit. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 7.
An. 1070.	Lit. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 8.
An. 1071.	Lit. Dom. B.	Paſcha 24. April.	Indict. 9.
An. 1072.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 8. April.	Indict. 10.
An. 1073.	Lit. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 11.
An. 1074.	Lit. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 12.
An. 1075.	Lit. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 13.
An. 1076.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 14.
An. 1077.	Lit. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 15.
An. 1078.	Lit. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 1.
An. 1079.	Lit. Dom. F.	Paſcha 24. Mart.	Indict. 2.

Anno 1080.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 12. April.	Indict. 3.
An. 1081.	Lit. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 4.
An. 1082.	Lit. Dom. B.	Paſcha 24. April.	Indict. 5.
An. 1083.	Lit. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 6.
An. 1084.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 7.
An. 1085.	Lit. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 8.
An. 1086.	Lit. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 9.
An. 1087.	Lit. Dom. C.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 10.
An. 1088.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 16. April.	Indict. 11.
An. 1089.	Lit. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 12.
An. 1090.	Lit. Dom. F.	Paſcha 21. April.	Indict. 13.
An. 1091.	Lit. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 14.
An. 1092.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 15.
An. 1093.	Lit. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 1.
An. 1094.	Lit. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 2.
An. 1095.	Lit. Dom. G.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 3.
An. 1096.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 13. April.	Indict. 4.
An. 1097.	Lit. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 5.
An. 1098.	Lit. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 6.
An. 1099.	Lit. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 7.
An. 1100.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 1. April.	Indict. 8.
An. 1101.	Lit. Dom. F.	Paſcha 21. April.	Indict. 9.
An. 1102.	Lit. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 10.
An. 1103.	Lit. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 11.
An. 1104.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 17. April.	Indict. 12.
An. 1105.	Lit. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 13.
An. 1106.	Lit. Dom. G.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 14.
An. 1107.	Lit. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 15.
An. 1108.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 5. April.	Indict. 1.
An. 1109.	Lit. Dom. C.	Paſcha 25. April.	Indict. 2.
An. 1110.	Lit. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 3.
An. 1111.	Lit. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 4.
An. 1112.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 21. April.	Indict. 5.
An. 1113.	Lit. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 6.
An. 1114.	Lit. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 7.
An. 1115.	Lit. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 8.
An. 1116.	Lit. Dom. BA.	Paſcha 2. April.	Indict. 9.
An. 1117.	Lit. Dom. G.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 10.
An. 1118.	Lit. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 11.
An. 1119.	Lit. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 12.
An. 1120.	Lit. Dom. DC.	Paſcha 18. April.	Indict. 13.
An. 1121.	Lit. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 14.

Anno 1122.	Lit. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 15.
An. 1123.	Lit. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 1.
An. 1124.	Lit. Dom. FE.	Paſcha 6. April.	Indict. 2.
An. 1125.	Lit. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Iudict. 3.
An. 1126.	Lit. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 4.
An. 1127.	Lit. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 5.
An. 1128.	Lit. Dom. AG.	Paſcha 22. April.	Indict. 6.
An. 1129.	Lit. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 7.
An. 1130.	Lit. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 8.
An. 1131.	Lit. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 9.
An. 1132.	Lit. Dom. CB.	Paſcha 10. April.	Indict. 10.
An. 1133.	Lit. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 11.
An. 1134.	Lit. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 12.
An. 1135.	Lit. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 13.
An. 1136.	Lit. Dom. ED.	Paſcha 22. Mart.	Indict. 14.
An. 1137.	Lit. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 15.
An. 1138.	Lit. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 1.
An. 1139.	Lit. Dom. A.	Paſcha 23. April.	Indict. 2.
An. 1140.	Lit. Dom. GF.	Paſcha 7. April.	Indict. 3.
An. 1141.	Lit. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 4.
An. 1142.	Lit. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 5.
An. 1143.	Lit. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 6.

INDEX

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX

RERUM *Quæ* Tomo Secundo BREVIARII GESTORUM PONTIFICUM ROMANORUM

Continentur.

A.

ABbates *à Ioanne XIII Pontificalium ornamentorum uſu primùm decorati.* Pag. 241.

Actardus *Nannetenſis Epiſc. ſede pulſus pallium ab Hadriano II recipit* 115. *ad Metropolitanam ſedem Turonenſem transfertur* 116.

S. Adalbertus *Pragenſis Epiſc. ad ſuam ſedem redire à Ioanne XV jubetur* 256. *Romam poſtea reverſus à Gregorio V obtinet, ut ad externas gentes pro prædicatione Evangelii ſe conferat* ibid. *&* 263. *Polonis, Bohemis, & Hungaris fidem prædicat ac martyrio coronatur* 263. *Ejus Vita ſcriptor non eſt Silveſter II Papa ſed Monachus Anonymus* 282.

Adelais *dicta etiam Praxedes ab Henrico Imp. marito multis ſtupranda traditur* 492. *Querelas ſuas ad Synodum Conſtantienſem à Legato Vrbani II celebratam defert* 494. *in Placentino Concilio à ſpurcitiis, quas invita paſſa fuerat ab Vrbano II abſolvitur* 498. *In patriam revertitur & fit Abbatiſſa* ibid.

Aelfredus, *ſeu Alfredus Occidentalium Saxonum Rex à Leone IV ungitur* 68. & ſeq. *Dominicæ Crucis partem à Martino II pp. miſſam recipit* 159.

Africanæ *Eccleſiæ primatus à S. Leone IX Carthaginenſi Epiſc. confirmatur* 355.

Agapetus II *Marino II, ſeu Martino III ſuccedit* 218. *pacem inter Hugonem Italiæ Regem & Albericum Patricium conciliare tentat* 219. *Hugonis Remenſis ſubdolam legationem recipit* ibid. *Engilenheimenſi Concilio per legatum præſidet* ibid. *Item Trevirenſi* 220. *Engilheneimenſe confirmat* ibid. *Hamburgenſis Eccleſiæ privilegia innovat* ibid. *Ottonem Germaniæ Regem in Italiam vocat* 221. *Diſſenſionem Archiepiſcoporum Laureacenſis & Salisburgenſis componit* ibib. *S. Brunoni Archiepiſcopo Colonienſi pallium mittit* 222. *Item S. Odoni Archiepiſcopo Cantuariæ* ibid. *Ad Deum tranſit* ibid.

Albericus *Maroziæ filius Romæ dominatur* 209. *Ab Hugone Italiæ Rege vitrico male habetur* 210. *Ioannem XI Pontificem fratrem in cuſtodia detinet* ibid. *De dominio Vrbis cum Hugone Rege contendit* 212. *pacem cum eo facit Alda ejus filia in conjugem accepta* 213. *Iterum pax inter eos diſturbatur* 216.

Albertus *quidam mortuo Guiberto Antipapa eligitur Antipapa, ſed ſub eodem*

die apud S. Laurentium retruditur 527.

S. Aldricus *Cenomanenſis Epiſc. ſede ſua pulſus in eam reſtituitur* 52. *à Gregorio IV PP. veſtimento proprio & baculo paſtorali donatur* ibid.

Alexander II *PP. vide Anſelmus Lucenſis Epiſc.*

Alphonſi *Aragoniæ Regis matrimonium cum Urraca Alphonſi VI Caſtellæ Regis filia à Paſchali II caſſatur* 549. & ſeq.

Alphonſus *Portugalliæ Comes ab exercitu Rex proclamatur* 658. *Innocentio II. PP. hominium facit* 659.

Alchcimenſe *Concilium juſſu Ioannis X. Papæ celebratur* 201.

Amalarius *Metenſis Diaconus à Ludovico Imp. Romam mittitur ad corrigendos Antiphonarios* 47.

Anacletus *Antipapa, vide Petrus Leonis.*

Anaſtaſius III *Sergio III ſuccedit* 199. *Pontifex fuit integris moribus* ibid. *è vivis excedit* 200.

Anaſtaſius *Presbyter Cardinalis in Synodo Rom. deponitur ſub Leone IV & quare* 68. *In ſedem Romanam intruditur ſed ab ea expellitur* 79. *Iterum damnatur ab Hadriano II in Synodo Rom.* 116.

Andegavenſes *ad expeditionem pro recuperatione Terræ ſanctæ ab Urbano II admonentur* 509.

Angli *non ſtatim coluerunt Urbanum II ut legitimum Pontificem* 481. *Anacleto Antipapa rejecto Innocentio II adhærent* 619. & ſeq.

S. Anno *Colonienſis Archiepiſcopus Cadolum Antipapam in Concilio Osborienſi damnari procurat* 389. & ſeq. *Romam pergit & quare* 403.

S. Anſcharius *fit primus Hamburgenſis Archiep.* 48. & ſeq. *Sanctæ Sedis Apoſtolicæ Legatus creatur* 49. *uſum mitræ à Leone IV PP. recipit* 70.

Anſegiſus *Senonenſis Archiep. dicitur Primas in Galliis* 140.

Anſelmus *Lucenſis Epiſcopus à Nicolao II Mediolanum Legatus mittitur contra Simoniacos & Nicolaitas* 376. *Poſt trium menſium interpontificium fit Pontifex Romanus ſub Alexandri II nomine* 384. & ſeq. *Factus Papa Epiſcopatum Lucenſem uſque ad mortem retinuit* 385. *contra eum eligitur Cadolus pſeudo-Papa* ibid. *Româ exire cogitur* 387. *permittit Petro Damiani Oſtienſi Epiſcopo ut ad eremum ſecedat* ibid. *Hildebrandum Archidiaconum poſtea ſub Gregorii VII nomine Papam, Cancellarium creat* 388. *S. Herlembaldum Eccleſiæ defenſorem conſtituit* ibid. *à Cadolo Antipapa fruſtra Roma obſidetur* 389. *Ejus electio in Concilio Osborienſi confirmatur* ibid. *Antibarenſi Archiep. pallium mittit* 390. *Item Archiepiſcopo Salisburgenſi* 391. *Petrum Damiani ad ſedandum ſchiſma inter Epiſcopum & Monachos Florentiam legat* ibid.

Romæ Concilium celebrat 392. *Eumdem Petrum Damiani Legatum in Galliam mittit pro cauſa Cluniacenſis monaſterii* ibid. *Berengarium hæreſiarcham, qui ad vomitum redierat, monet ut ab hæreſi diſcedat* 394. *Indulgentiam & vexillum Rogerio Calabriæ Comiti mittit* 395. *Inceſtuoſorum hæreſim in Synodo Rom. damnat* ibid. *Eoſdem in alia Synodo Rom. excommunicat* ibid. *Vexillum S. Petri Willelmo Normanniæ Duci dirigit* 396. *Godefridum Tuſciæ Ducem in Normannos immittit* 396. *Caſſinenſes promovet* 397. *Mediolanum Legatos mittit contra ſimoniacos & Clericos fornicarios* ibid. *Mantuæ Synodum cogit, in qua Cadolus Antipapa damnatur* 397. & ſeq. *Eidem Cadolo veniam impertit* 399. *S. Arialdum canonizat* ibid.

ibid. *Scribit ad Anglorum Regem pro exactione denarii S. Petri* ibid. *Officium Rom. in Aragonia rejecto Gothico recipi curat* 400. *Item in Comitatu Barcinonenſi* ibid. *Ejus auctoritate Treuga Dei confirmatur* 401. *Petrum Damiani Legatum in Galliam mittit* 402.

Moguntinum & Bambergenſem Archiepiſcopos Romam vocat 403. *Legatos in Angliam mittit* ibid. *Quartam Romæ Synodum celebrat* 404. *Moguntiæ Synodum congregari jubet* 405. *Archiepiſcopis Cantuariæ & Eboraci pallia tribuit* ibid. *Ejus auctoritate finitur controverſia de primatu inter hos duos Epiſcopos* 405. *prohibet ne Monachi in Eccleſiis Cathedralibus Angliæ turbentur* ibid. *Petrum Damiani Legatum Ravennam mittit* 407. *Geraldum Petri Damiani ſucceſſorem in Gallias Legatum dirigit* ibid. *Henricum Germaniæ Regem ad cauſam dicendam Romam vocat* 408. *Gothofredum invaſorem Eccleſiæ Mediolanenſis in quinta Synodo Rom. damnat* ibid. *Mitræ uſum Bohemiæ Duci concedit* 409. *Eumdem uſum Abbati monaſterii S. Auguſtini largitur* 410. *prohibet Sacerdotem pluries in die celebrare* ibid. *Ejus Legatus prohibet Miſſam linguâ Sclavonica celebrari* ibid. *Ejus mors* 411. *Ejus doctrina & Sanctitas* ibid. *Ejus in Monachos & viros literatos ſtudium* ibid. *Ejus miracula* 412. *Ejus ſepulturæ locus & vitæ Scriptores* ibid.

S. Anſelmus *Cantuarienſis Archiepiſcopus à Willelmo Angliæ Rege propter inveſtituras vexatus Romam pergit* 516. *Barium cum Urbano II Papa proficiſcitur ad Concilium* 517. *Librum* Cur Deus homo *in Italia abſolvit* ibid. *Græcos circa proceſſionem Spiritûs Sancti in Concilio Barenſi confutat* 517. *Romam cum Pontifice proficiſcitur* 518. *Romam iterum redit pro cauſa inveſtiturarum* 532. *In Angliam redit & Henrico Regi reconciliatur* 533.

S. Anſelmus *Lucenſis Epiſcopus à Gregorio VII Legatus in Longobardiam mittitur ad abſolvendos ſchiſmaticos* 469. *Mitram ejuſdem Pontificis ante mortem ab eo transmiſſam recipit* 471.

Antibarenſis *Archiepiſcopus pallium ab Alexandro II recipit* 390.

Antiocheni *Epiſcopi electionem S. Leo IX confirmat* 356.

Antiochenæ Eccleſiæ jura reſtituuntur à Paſchali II PP. 560.

Aquisgranenſe *Concilium agitat quæſtionem de proceſſione Spiritûs Sancti* 18.

Argrinus *à Joanne IX in Epiſcopatum Lingonenſem reſtituitur* 189. *Ejus reſtitutionem confirmat Benedictus IV in Synodo Rom.* 192. *Ejus mortis dies* ibid.

S. Arialdus *adverſatur Sacerdotibus incontinentibus & ſimoniacis* 365. *In Concilio Novaræ coacto excommunicatur* 366. *Hæc excommunicatio à Stephano IX irritatur* ibid. *à Simoniacis & incontinentibus occiſus ab Alexandro II canonizatur* 399.

Arnaldi de Brixia *errores in Concilio Lateranenſi II Generali damnantur* 653. & ſeq. *Ejus libros comburi Innocentius II jubet* 658.

Armeni *ſeculo quinto Divina Officia linguâ patriâ celebrabant* 115.

Arno *Epiſcopus Salisburgenſis à Leone III Archiepiſcopus creatur* 4.

S. Arnulphi *Eccleſia Metis à S. Leone IX conſecratur* 333.

Arnulphus *Remenſis Archiepiſcopus ſede dejicitur* 258. & ſeq. *Joannes XV ejus judices à ſacris abſtinere jubet* 259. *In ſedem reſtituitur ab ejuſdem Pontificis Legato* 260. *Sedem tamen non recipit ante Gregorii V pontificatum* ibid. & 270.

Arnulphus filius nothus Carolomanni Germaniæ Regis, Caroli Craſſi fratris, fit Germaniæ Rex 166. à Stephano V PP. Romam vocatur ut tyrannis Italiam liberet 167. Romam à Formoſo Papa vocatur 173. Romam expugnat 174. de conſenſu Formoſi 175. Imperator ab eo coronatur 174. Ejus coronatio non fuit ſubreptitia 175.

Artaldus Remenſis Archiepiſcopus Pallium à Joanne XI recipit 209. Archiepiſcopatum abdicare & Hugoni cedere cogitur 215. In ſedem reſtituitur à Ludovico Franciæ Rege 219. Ejus reſtitutio confirmatur à Synodo Ingelenheimenſi 220. Ejus mortis annus 226.

Aſſumptionis B. Virginis Octava à Leone IV inſtituitur 64.

Aſſumptionis vocabulum paulo poſt medium ſeculum octavum jam uſurpatum 105.

Athelardus Cantuarienſis Archiepiſcopus primatum Eccleſiæ ſuæ reſtitui à Leone III obtinet 3. & ſeq.

S. Attilanus Zamorenſis Epiſcopus ab Urbano II Sanctorum Catalogo adſcribitur 521. cum altero ejuſdem nominis Legionenſi Epiſcopo malè confuſus 522.

Attrebatenſis Eccleſia à Cameracenſi ab Urbano II diviſa 405. & ſeq.

Avenionenſe Concilium ſub Nicolao II PP. celebratur 381. & ſeq.

Augienſis monaſterii privilegia à S. Leone IX confirmantur 331.

B.

Balduinus Flandriæ Comes cognomento ferreus Juditham Caroli Calvi Regis filiam rapit & in uxorem ducit 94. ab Epiſcopis Gallicanis excommunicatur ibid. Nicolai Papæ operâ Carolo Regi reconciliatur ibid.

Bambergenſis Epiſcopatûs inſtitutionem à S. Henrico Rege poſtea Imp. factam Joannes XVIII PP. confirmat 285.

Bamberga Romanæ Eccleſiæ ſubjicitur à S. Henrico Imp. 297. à ſancto Leone IX pro Benevento commutatur 346. & ſeq.

Barbaſtâ à Paſchali II fit ſedes Epiſcopalis 530.

Barenſe Concilium ab Urbano II celebratur 516. In eo agitur de proceſſione Spiritûs Sancti 517.

Baſileenſis pſeudo-Synodus Cadolum ſub Honorii II nomine Antipapam eligit 385. & ſeq. Nicolai II Papæ Acta caſſat 386.

Baſilius Macedo fit Imperator 92. Photium è ſede dejicit & S. Ignatium reſtituit ibid. & 117. Jubente Hadriano II PP. Concilium generale octavum Conſtantinopoli convocat 118. Ejus Legatos honorificè ſuſcipit 119. Soli Actioni VIII Concilii interfuit & quare 120. & 126. Poſt Legatos Apoſtolicæ Sedis & Patriarcharum Actis Concilii ſubſcribit 127. Bulgariam Sedi Cpolitanæ ſubjici curat 128. decretorum Concilii diſpenſationem ab Hadriano II fruſtrà petit 129. Photium ex exilio revocat 150. Legationem mittit ad Joannem VIII ut Photium in ſede Patriarchali confirmet 151. Marinum Apoſtolicæ ſedis Legatum in carcere detinet 154. Sollicitat Hadrianum III ut Photium in communionem recipiat 161. contumelioſas ad eum literas ſcribit ibid. moritur 164.

Bellilocenſe monaſterium à Joanne XVIII ſub protectione Sedis Apoſtolicæ ſuſcipitur 286. conſecratur à Petro Vipernenſi Epiſcopo Sergii IV Legato 288.

Benedictus III eligitur Papa & inthronizatur 79. è Patriarchio ejicitur ibid. In illud reducitur & iterum inthronizatur

Digitized by Google

tur 80. *Conſecratur* ibid. *Sub ejus Pontificatu Saxonum Occidentalium regnum Eccleſiæ Rom. fit vectigale* ibid. *Benedictus Papa Michaelis Orientis Imp. Legatos ſuſcipit* 81. *Sententiam depoſitionis in Gregorium Syracuſanum Epiſc. in Synodo Cpolitana latam confirmat* ibid. *Synodum Sueſſionenſem cum cautione confirmat* 82. *Hubertum Subdiaconum Romam citat* ibid. *Statuit Epiſcopum à Comprovincialibus ſepeliri* ibid. *Moritur*. 83. *Ejus virtutes* ibid.

Benedictus IV *ſuccedit Joanni IX in Pontificatum* 190. & ſeq. *Synodum Romæ celebrat in cauſa Argrini Lingonenſis Epiſcopi* 192. *Ludovicum Boſonis quondam Burgundiæ Regis Filium Imperatorem coronat* 193. *Ad Deum tranſit* 194.

Benedictus V *mortuo Joanne XII eligitur & conſecratur Pontifex* 229. & 231. *è ſede dejicitur* ibid. *Ejus ordinatio fuit canonica* 232. *Hamburgum relegatur* ibid. *Ibi moritur* 233.

Benedictus VI *in locum Joannis XIII ſubrogatur* 242. *Salisburgenſi Epiſcopo Apoſtolicas vices concedit* 243. *Eccleſiæ & Imperii jura tuetur* ibid. *Ob id nefariè occiditur* 244.

Benedictus VII *inthronizatur Pontifex Rom.* 246. *Bonifacium XII in Synodo Rom. damnat* ibid. *Laureacenſi Eccleſiæ antiqua jura reſtituit* 247. *S. Bonifacii Eccleſiam tribuit Sergio Damaſci Epiſcopo exuli* 248. *Giſilero Archiepiſcopo Magdeburgenſi pallium tradit* ibid. *Romæ contra ſimoniacos Concilium celebrat* 249. *ad Deum migrat* ibid.

Benedictus VIII *dicitur Romanus Pontifex* 291. *Sede pulſus ad Henricum Germaniæ Regem pergit* ibid. *S. Henricum Imperatorem coronat* 192. *Ad ejus preces permittit ut Symbolum Romæ in Miſſa cantetur* 294. *Saracenos vincit & ex Hetruria pellit* 295. *Invaſores bonorum monaſterii Cluniacenſis excommunicat* ibid. *Judæos pro immani ſcelere in imaginem Chriſti decollari jubet* 296. *proficiſcitur in Germaniam* ibid. *Guidonem Aretinum Auctorem Micrologi de methodo cantandi Romam vocat* 297. *Sacras reliquias ad monaſterium Caſinenſe mittit* 298. *Concilia Romæ & Ticini celebravit* 299. *Naturæ debitum ſolvit* ibid. *SS. Odilonem & Romualdum maximè coluit* ibid. *S. Odilonis precibus de Purgatorii pœnis liberatur* 300.

Benedictus IX *ordinatur Pontifex Rom.* 309. *Fuit ſimoniacus & pravis moribus imbutus* ibid. *Romæ Synodum celebrat* 310. *Conradum Imp. Cremonæ convenit* 311. *Ab eodem Conrado in ſedem reſtituitur* ibid. *S. Symeonem Syracuſanum canonizat* 312. *Caſimirum Monachum & Diaconum voto abſolvit, ac uxorem ducere permittit* 313. *è ſede iterum pellitur* ibid. *iterum in ſedem reſtituitur ejecto Silveſtro Antipapa* 314. *Papatum alteri cedit* 315. *Suaſu beati Bartholomæi Abbatis Cryptæ Ferratæ* ibid. *dimiſſam non multò poſt cathedram repetit* 315. & ſeq. *In Concilio Sutrino deponitur* 317. *Sedem Rom. poſt mortem Clementis II invadit* 324. *quot menſibus eam tenuerit* ibid. & 325. *ſupervixit tamen S. Leoni IX qui moriens pro ejus converſione preces fudit* 324.

Benedictus X Antipapa *creatur* 369. *à presbytero Oſtienſi* ibid. *Ad laicam tantum communionem à Nicolao II admittitur* 370. *Cur dicendus Benedictus X licet ſit Antipapa* ibid.

Beneventana *ſedes à Joanne XIII fit Archiepiſcopalis* 140.

Beneventani à S. Leone IX excommunicati & poſtea abſoluti 341. & ſeq.

Beneventum pro Pamberga à S. Leone IX commutatur 346. & ſeq.

Beneventanum Concilium ſub Victore III inveſtituras prohibet 477.

Beneventanum aliud Concilium ab Urbano II celebratur 489.

Beneventanum alterum Concilium à Paſchali II contra inveſtituras celebratur 550.

Berengarius *Archidiaconus Andegavenſis hæreſim ſui nominis condit* 339. *Berengarii hæreſis S. Leoni IX innoteſcit & ab eo in Synodo Rom. damnatur* ibid. *damnatur & ab eodem Papa in Vercellenſi Synodo* 340. *In Synodo etiam Florentina ſub Victore II proſcribitur* 359. *Item in Turonenſi in qua hæreſim abjurat Berengarius* ibid. *Iterum in Synodo Rom. ſub Nicolao II Berengarius hæreſim abjurat* 373. *Ad vomitum redit & monetur ab Alexandro II ut ab hæreſi diſcedat* 391. *Auditur in Synodo Romana V ſub Gregorio VII & ſecundam fidei profeſſionem in ea emittit* 450. *Tum tertiam in Synodo Rom. ſexta* 451. *Ad vomitum redit ſed poſtea Catholicus moritur* 452.

Berengarius *dicitur Rex Italiæ poſt Caroli Craſſi mortem* 166. *à Widone Spoleti Duce Ticino pellitur* 167. *Cum Lamberto Widonis filio Longobardiæ regnum partitur* 173. & 175. *Berengario imperium aufertur à Synodo Rom. ſub Joanne IX Papa* 187. *à Joanne X Romam vocatur* 202. *Auguſtus ab eo coronatur* 203. *Saracenos è Gariliano monte deturbat* ibid. *à ſuis occiditur* 206.

S. Bernardus *Archiepiſcopus Viennenſis à Paſchali PP. pallium recipit* 33.

Bernardus *Paderbornenſis Epiſcopus ab Innocentio II pallio donatur* 635.

Bertrada *Fulconis Comitis Andegavenſis uxor marito relicto ad Philippum Franc. Regem ſe confert & cum eo matrimonio copulatur* 496. & ſeq. *Ab eo ſeparatur* 536. & ſeq.

Beſſi *ſeculo quinto Divina officia patriâ linguâ celebrabant* 115.

Biſuntinorum *Canonicorum S. Joannis & S. Stephani controverſia de jure Eccleſiæ cathedralis à Paſchali II dirimitur* 563.

Boleslaus II *Poloniæ Dux Regium nomen affectat* 454. *Ob cædem S. Stanislai dignitate Regia à Gregorio VII privatur* 455. *profugus ſuper terram morte præventus à canibus devoratur* ibid.

Boleslaus III *cognomento* Crivouſtus *Poloniæ Dux Kiovienſium Principis filiam cum diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ uxorem ducit* 534. *Tum ea mortua ſororem Henrici V. Imp.* ibid.

Bonifacius VI *quindecim dierum Papa inter Pontifices Rom. numerandus* 177. & ſeq.

Bonifacius VII *fit Antipapa* 244. & 251. *Româ pulſus Conſtantinopolim fugit* ibid. *à Benedicto VII in Synodo Rom. damnatur* 246. *Conſtantinopoli redit & occiſo Ioanne XIV in ſedem Romanam intruditur* 251. *Repentina morte interit* 252. *quare dicendus Bonifacius VII cum ſit Antipapa* ibid.

Bracarenſi *Eccleſiæ Metropolica dignitas à Paſchali II reſtituitur* 548. & ſeq.

Bremenſis *Eccleſia Hamburgenſi unitur, & ea unio a Nicolao pp. confirmatur* 84. & ſeq.

Diſſidium inter Hamburgenſem & Colonienſem Archiepp. de hac unione 176.

Britannia Minor *mortuo Salomone Rege à Ducibus tantum adminiſtrata* 131.

Brixinenſe *Conciliabulum Guibertum Ravennatenſi Epiſcopatu antea depoſitum Antipapam creat* 457.

S. Bruno *Ottonis Germaniæ Regis frater ordinatur Archiepiſcopus Colonienſis* 222. *Pallium recipit ab Agapito II, ut eo uteretur quoties vellet* ibid.

S. Bruno *Ruſſorum* Apoſtolus *dictus martyrio coronatur* 286.

Bruno *Trevirenſis Archiepiſcopus Romæ Epiſcopatum deponit & in eum à Paſchali II reſtituitur* 537. & ſeq.

S. Bruno *Signienſis Epiſcopus a Paſchali II in Galliam legatus mittitur* 541. *Synodum Pictavis celebrat pro expeditione Ieroſolymitana* 542. *Improbat factum Paſchalis II qui inveſtituras Henrico Imp. conceſſerat* 555. *Ab eo privatur Caſſinenſi Abbatia* ibid.

S. Bruno *Cartuſienſis Ordinis fundator ab Vrbano II Romam vocatur* 487.

Bulgari *ad fidem converſi ſedem Apoſtolicam conſulunt de multis* 105.

Bulgariam ſedi Conſtantinopolitanæ ſubjici à Græcis ſtatuitur poſt Concilium octavum 128. *de hoc graviter queritur Hadrianus II pp.* 129.

Burchardus *Lugdunenſis Archiepiſcopus moritur* 307.

Burdinus *Bracarenſis Epiſcopus dicitur* 549. & 578. *Ejus diſſenſiones cum Bernardo Archiepiſcopo Toletano* 579. *Ab eo Epiſcopali officio interdicitur* ibid. *Burdinus legatus pacis à* Paſchali *II miſſus ab eo deficit & Henricum Romæ Imperatorem coronat* 565. & ſeq. *In Concilio Beneventano à Paſchali excommunicatur* 566. *fit Antipapa ſub Gregorii VIII nomine* 571. & 580. *à Gelaſio* II *in Capuana Synodo excommunicatur* 580. Item *à Calliſto* II *in Remenſi* 581. & 587. *Sutrium fugit* ibid. *à Calliſto* II *capitur* ibid. *à quibuſdam in Anglia ut Pontifex agnitus* ibid. *Sed immerito* 582. In *monaſterium detruditur* ibid. In *arce Fumonis moritur* ibid.

C.

CAbilonenſis *Synodus monaſterii Cluniacenſis privilegia confirmat* 392. & ſeq. *Hujus Synodi epocha* 394.

Cadolus P*armenſis Epiſcopus ſub Honorii* II *nomine fit Antipapa in pſeudo-Synodo Baſileenſi* 385. & ſeq. P*etri Damiani judicium de Cadoli electoribus* 387. *Cadoli Antipapæ mores turpiſſimi* ibid. *Cadolus à Romanæ urbis obſidione cum dedecore repellitur* 389. *Damnatur in Concilio Oſtorienſi* ibid. P*apalia inſignia uſque ad mortem retinet* 390. *In Mantuano Concilio iterum damnatur & deponitur, ſed ante mortem veniam ab Alexandro* II *pp. impetrat* 397. & ſeqq.

Calliſtus II *vide Guido Archiep. Viennenſis.*

Campanarum *benedictio Joanne* XIII P*apa multò antiquior* 238. & ſeq.

Canonicis *quibuſdam mitræ uſus permiſſus* 335.

Canonizationum *ſolemnium initium à Ioanne XV repetendum* 257. *Canonizationis forma* ibid. *Quædam canonizationes ſolemnes ante Alexandrum* II *recenſentur* 258.

Canuſinæ *Eccleſiæ cum Barenſi unio ab Vrbano II confirmatur* 485.

Cantarienſi *Eccleſiæ primatus reſtituitur à Leone* III *pp.* 3. *Ejus privilegia à* P*aſchali II confirmantur* 566. & ſeq.

Canutus *Angliæ Rex Romam pergit* 304. P*rivilegia pro Anglis à Ioanne pp. & à Conrado Imp. obtinet* ibid.

Capuana *Eccleſia à Ioanne* P*apa XIII dicitur Metropolitana* 234.

Cardinales *ſeculo nono ad reſidentiam obligati* 68. *Cardinalium jura à Ioanne VIII augentur* 156. *Cardinalibus à Nicolao*

lao II attribuitur Romani Pontificis electio 374. Cardinales improbant factum Paſchalis II qui inveſtituras Conrado Imp. conceſſerat 554. & ſeq.

Carilocenſis Abbatia à Joanne XI Cluniacenſi monaſterio ſubjicitur 209.

Carolomannus Caroli Calvi Regis filius patris gratia & beneficiis privatur 132. Confugit ad Hadrianum II PP. ibid. Patri reconciliatur, ſed poſtea excæcatur 133.

Carolus Magnus Francorum Rex Legatos ad Leonem III mittit cum parte theſauri quem de victis Hunnis reportarat 2. Ab eo Confeſſionis S. Petri claves & urbis Rom. vexillum recipit ibid. Eumdem Pontificem in Franciam venientem ſuſcipit 7. Eum cum miſſis ſuis Romam remittit 9. Romam pergit ibid. Ab eo Imperator coronatur 10. Victoriam de hoſtibus Pontificis miraculosè reportat 12. & ſeq. Legatos Conſtantinopolim mittit petens conjugio ſociari cum Irene Auguſta 14. diviſionem regni ſui inter filios à Leone PP. ſubſcribi poſtulat 17. Aquiſgrani Concilium celebrat in quo agitur de proceſſione Spiritûs Sancti 18. Moritur 19.

Carolus Calvus Francorum Rex mortuo Rege Lothario regnum ejus occupat 131. Monetur ab Hadriano II PP. ut ab ea uſurpatione abſtineat ibid. & 132. Illud partitur cum Ludovico Germaniæ Rege 131. Carolomannum filium Senonenſem diaconum ſua gratia & beneficiis privat & quare 132. Eum excæcari jubet 133. Commovetur in Hincmarum Laudunenſem Epiſc. & quare 133. & ſeq. à Joanne VIII Imperator coronatur 139. Ejus electio confirmatur in Synodis Ticinenſi & Pontigonenſi 140. Carolus Anſegiſum Archiepiſcopum Senonenſem Primatem in Galliis dici ab eodem Papa obtinet ibid. Carolo Imperium iterùm confirmatur in Synodo Rom. 141. Carolus cum Joanne PP. Vercellis colloquium habet 142. Moritur 143.

Carolus Craſſus fit Rex Italiæ 149. à Joanne VIII Imperator coronatur 155. & ſeq. Moritur 166.

Carolus Simplex coronatur Rex Francorum poſt mortem Ludovici Balbi patris 173. Ejus jura tuetur Formoſus Papa contra Odonem Comitem Pariſienſem ibid.

Caſæ Dei monaſterii Fundatio 346.

Caſimirus Mieſconis II Poloniæ Regis filius Monachus & Diaconus voto abſolvitur à Benedicto IX & uxorem ducere permittitur 313.

Caſſinenſes Monachi ab Alexandro II ad dignitates Eccleſiaſticas promoventur 397.

Centumcellarum civitas à Leone IV reſtituitur 66.

Chriſti ſanguis Mantuæ repertus 15. & 347. & ſeq.

Chriſtophorus Leone V in carcerem truſo ſedem Romanam occupat 195. Ex ea ejicitur ibid. In Eccleſia Vaticana ſepelitur ibid.

Ciſtercienſis Ordo à Roberto Moliſmenſi Monacho fundatur 519. à Paſchali II confirmatur 529. Ciſtercienſis ordinis quatuor filiæ primigeniæ quænam ibid.

Claravallis tertia Ciſtercii filia quo anno fundata 519. Ab Innocentio II viſitatur 622. & ſeq.

Claves Confeſſionis S. Petri ad Chriſtianos Principes ſæpius miſſa 2.

Claromontanum Concilium ab Urbano II indicitur 499. Patrum illius Concilii numerus incertus 500. In eo Rex Franciæ Philippus excommunicatus. ibid. Statuit ut Presbyterorum filii ad ſacros ordines promoveantur cum diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ 501. prohibet communionem per intinctionem factam 502.

Claro-

Claromontanum alterum Concilium ab Innocentio II celebratur 618.

Clemens II *antea Epiſcopus Bambergenſis eligitur & inthronizatur Rom. Pontifex* 319. & ſeq. *Factus Papa non dimiſit Epiſcopatum Bambergenſem* 320. *Henricum Germaniæ Regem Imperatorem coronat* ibid. *Concilium Romæ celebrat* ibid. *In Germaniam cum Imperatore pergit* 321. *S. Wiboradam canonizat* ibid. *Salernitano Epiſcopo pallium dat* 322. *Animam Deo reddit in Italia non ultra montes* ibid. *Bambergæ ſepelitur* 323. *Sedis ejus duratio.* ibid.

Clemens III Antipapa. *Vide Guibertus Archiep. Ravennenſis.*

Cluniacenſis *monaſterii majus altare ab Urbano II conſecratur* 499. *Bonorum ejus invaſores à Benedicto VIII excommunicati* 295.

Colonienſis *Archiepiſcopus fit Archicancellarius S. Romanæ Eccleſiæ* 335.

Compoſtella *à Calliſto II fit ſedes Metropolitana* 601.

Concathedrales *duæ in eodem Epiſcopatu* 382.

Conon *Epiſcopus Praneſtinus Apoſtolicæ Sedis Legatus Henricum V Germaniæ Regem in pluribus Synodis excommunicat ob inveſtituras* 556. *Pontificatum Romanum declinat* 583. *Guidonem Archiep. Viennenſem proponit* ibid.

Conradus *Germaniæ Rex* Salicus *dictus in Italiam pergit* 303. *à Joanne XIX Imperator coronatur* ibid. *In Italiam iterum pergit & Papiæ à Benedicto IX convenitur* 311. *Benedictum IX in ſedem reſtituit* ibid.

Conradus *Dux Franconiæ ad Imperium aſpirans ab Honorio* II *excommunicatur* 605. & ſeq.

Conradus *Rex Henrici* Imp. *filius in patrem rebellat* 491. & ſeq. *Ejus defectionis cauſa adducitur* 492. *Stratoris munus Urbano* II *PP. exhibet* 498. *Rogerii Siciliæ Ducis filiam matrimonio ſibi copulat* 499. *Cum ea caſte vixiſſe creditur* ibid.

Conſtantinopolitana *Eccleſia Joannis* XVIII *tempore cum Romana communione conjuncta* 287. *Cur ab ea poſtea disjuncta* 302.

Conſtantinopolitanum *Concilium quartum, generale octavum à Baſilio* Imp. *juſſu Hadriani* II *convocatur* 118. *Legati Pontificii à Baſilio* Imp. *honorificè recipiuntur* 119. *Concilium non fuit numeroſum & quare* ibid. *Hadrianus* II *PP. ei præſidet per Legatos* 120. *Concilium inchoatur* 121. *In prima Actione legitur & approbatur libellus ab omnibus ſubſcribendus* ibid. *In ſecunda Actione Epiſcopi lapſi reſtituuntur* 122. *In tertia Actione Epiſcopi libello ab Apoſtolica ſede miſſo ſubſcribere recuſantes rejiciuntur* 123. *In Actione quarta Epiſcopi Photiani rejecti & quare* 124. *In Actione quinta introducitur Photius* ibid. *In Actione ſexta ſchiſmatici Photium defendere tentant* ibid. *In Actione ſeptima Photius præſens damnatur* 125. *Ejus damnatio ſubſcripta calamis ſanguine Chriſti tinctis* ibid. *In Actione octava Photii ſcripta comburuntur* 126. *In Actione nona recipitur Legatus Alexandrinus & agitur de falſis teſtibus qui Photio adhæſerant* ibid. *In Actione ultima canones conduntur & Concilii definitio legitur* 116 *Patres Concilii confirmationem ab Hadriano* II *PP. petunt* ibid. *Concilii Acta juſſu Hadriani II in Latinum ab Anaſtaſio Bibliothecario verſa* 130.

Corſica *inſula Piſano Archiepiſcopo tanquam Metropolitano à Gelaſio* II *ſubjecta* 574.

Creſcentius *Numentanus Romæ tyrannidem exercet* 254. & ſeq. *Gregorium V Romæ*

Roma pellit, ideoque ab eo in Concilio Ticinenſi excommunicatur 267. & ſeq. Joannem Placentinum Antipapam eligi curat ibid. in Caſtello Sancti Angeli capitur & decollatur 268. & 275.

Croatia quo tempore primùm fidem ſuſcipere & Reges habere cœperit 390.

Crucesſignatorum pro expeditione in Terram Sanctam preludium quoddam ſub Gregorio ſeptimo 422. & ſeq

Crucis dominica pars à Martino II PP. in Angliam mittitur 159.

S. Cunegundis à Benedicto VIII PP. Auguſta coronatur 292.

Cypetanenſe Concilium à Paſchali II Papa celebratur 561.

S. Cyrillus Orientalis Monachus ab Hadriano II ordinatur Epiſcopus pro Moravis 112. & ſeq. Permittitur ei miſſam & officia in Moravia linguâ Sclavonicâ celebrare 113.

D.

DAimbertus Epiſcopus Piſanus fit Apoſtolicæ Sedis Legatus in Oriente 525. dicitur Patriarcha Jeroſolymitanus ibid.

Damaſus II Brixinenſis antea Epiſcopus in Pontificatum Romanum Clementi II ſuccedit 325. Non fuit antea Patriarcha Aquileienſis ibid. Quare ejus electio poſt Clementis mortem dilata 326. Moritur paucis poſt diebus ibid.

Dani multi ad fidem convertuntur 32.

Dania Epiſcopi Hamburgenſi Archiepiſcopo ab Innocentio II ſubjiciuntur 656. & ſeq.

Deſiderius Monachus Caſſinenſis poſtea Papa ſub Victoris III nomine fit Abbas Caſſinenſis 364. à Nicolao II fit Cardinalis 372. Pontificatum recuſat 374. Eligitur invitus & Victor III appellatur ibid. Sacram in Saracenos expeditionem ſuſcipit ibid. Ab Hugone Archiepiſcopo Lugdunenſi calumniis appetitur 476. Ab iis purgatur ibid. Beneventi Concilium celebrat 477. Hugonem Lugdunenſem & Richardum Card. ab ejus communione ſe ſeparaſſe in eo pronunciat ibid. Ad Deum migrat 478. Ejus memoria, Reliquia, & ſepulchrum ibid. Ejus opuſcula 479.

Dextera in Conciliis quo tempore ſiniſtrâ honoratior haberi cœpta 21. & ſeq. 320. & ſeq. Cur Imperator Romæ à Pontifice exceptus ejus dexteram teneat 552. & ſeq.

Docibilis Dux Caietæ Garilianum arcem condit, eamque Saracenis tradit. 144.

Donus II Benedicto VI ſuccedit 244. Moritur 245.

Drogo Epiſcopus Metenſis Romam cum Ludovico Lotharii Auguſti filio pergit 55. à Sergio II fit Vicarius Apoſtolicus in Gallia & Germania 57. Hæc legatio effectu caruit ibid. Mortis Drogonis tempus 58.

S. Dunſtanus Epiſcopus Cantuarienſis à Joanne XII pallio donatur 224.

Duziacenſis Synodus Hincmarum juniorem Laudunenſem Epiſcopum deponit 136. Synodicam ſuam ad Hadrianum II PP. patres Synodi mittunt 137. Duziaci ſitus ibid. Duziacenſis Synodus à Ioanne VIII confirmatur 143.

E.

EArdulfus Northumbriæ Rex regno pellitur & in illud à Leone III reſtituitur 17.

Ebo Archiepiſcopus Remenſis à Paſchali PP. licentiam obtinet verbum Dei ſeminandi in Dania 32. Multos Danorum baptizat

Digitized by Google

vizat ibid. *Archiepiſcopatu deponitur* 52. *à Gregorio IV non eſt in ſedem reſtitutus* ibid. *communione tantum laica à Sergio II contentus eſſe jubetur* 58. & ſeq.

Eboracenſis *Eccleſia à ſubjectione Cantuarienſis à Calliſto II libera declaratur* 587.

Ebuſus *inſula Saracenis eripitur à Piſanis* 561. & ſeq.

S. Eduardus *Angliæ Rex à S. Leone IX in Synodo Romana abſolvitur à voto Romam eundi* 342.

Electores ſeptem *Romani Imperii non inſtituti in Gregorii V. Romana Synodo* 264. *Seculi XII initio nondum inſtituti erant* 265. *Imò neque initio ſeculi decimi tertii* ibid. *Electorum ſeptem numerus medio ſeculo XIII prævaluit* 266. *Eorum jus à Pontifice Romano emanat* 267.

S. Elphegus *è Vintonienſi ad Cantuarienſem Eccleſiam translatus à Joanne XVIII pallio donatur & propria ſtola circumdatur* 285.

Engilenheimenſis *Synodus Artaldum Remenſem Archiepiſcopum in ſedem reſtituit & Hugonem eam uſurpantem anathematizat* 220. *Quædam diſciplinæ capita ſtatuit* ibid. *Ab Agapito II PP. confirmatur* ibid.

Epiſcopum *à Comprovincialibus ſepeliri ſtatuit Benedictus III PP.* 82.

Epiſcoporum depoſitiones inter majores cauſas numerandas ſanxit Nicolaus Papa 101.

Ereburgenſi *caſtro privilegium à Leone III conceſſum fictitium* 8.

S. Erhardus *Ratiſponenſis Epiſcopus à S. Leone IX canonizatur* 345.

Ethelvolphus *Saxonum Occidentalium Rex regnum ſuum Eccleſiæ Romanæ vectigale facit* 80. & ſeq.

Euchariſtiam *ſacro poculo intinctam fidelibus dare prohibet Urbanus II in Claromontano Concilio* 501. *Adhibetur exceptio* ibid.

Euchariſtia ſub ſolo panis ſymbolo data 503.

Euchariſtia cum ſacris Reliquiis altaribus incluſa in Eccleſiarum dedicatione 510.

Eugenius II *dicitur Papa* 34. *Lotharium Imperatorem honorificè Romæ ſuſcipit* 35. *pro conſecratione Pontificis Romani coram Legatis Imperatoris decretum edit* 36. *Illius decreti ſinceritas & cauſa* ibid. *Eugenius Imperatorum Orientis literas ſuſcipit* 37. & ſeq. *Permittit Ludovico Auguſto ut collatio fiat de ſacris Imaginibus* 38. & ſeq. *Laureacenſem Metropolim inſtituit* 39. *Legatos ad Ludovicum Imp. mittit* ibid. *Concilium Romæ celebrat pro reſtitutione diſciplinæ Eccleſiaſticæ* 40. *mortalitatem explet* ibid. *Ritum purgationis per aquam frigidam inſtituit* 41. *Illius decreti ſinceritas oſtenditur* 41. & ſeq.

F.

Felix *Urgellitanus Epiſcopus in Synodo Rom. damnatur* 5.

Ferdinandus *Caſtellæ Rex titulo Imperatoris abſtinere à Victore II jubetur* 360.

Fermentaceorum *hæreſis à S. Leone IX in Synodo Romana quarta damnatur* 350. *confutatur ab Humberto Cardinali & à Friderico itidem Cardinali poſtea Papa ſub Stephani IX nomine* 350. & ſeq.

Firmitas *Abbatiæ, prima Ciſtercii filia quo anno fundata* 519.

Florentina *Synodus ſub Victore II Berengarii hæreſim inter alia damnat* 359.

Florentina altera Synodus à Paſchali II celebratur 542.

Florentinum ſchiſma inter Epiſcopum & Monachos 391. & ſeq.

Formoſus *Portuenſis Epiſcopus ad prædicandum Bulgaris à Nicolao I. Papa mittitur* 105. *damnatur à Joanne VIII in Pontigonenſi Synodo* 141. *à Martino II. reſtituitur* 159. *fit Pontifex Romanus* 169. *Ad eam ſedem transfertur ex Portuenſi* ibid. *Sed id ſine violatione canonum* 170. *&* 180. *Legatos in Orientem mittit* 171. *Synodum Viennæ cogi jubet* 172. *Synodum Romæ celebrandam indicit* ibid. *Remenſi Eccleſiæ privilegium concedit* 173. *Caroli Simplicis Francorum Regis jura tuetur* ibid. *Arnulphum Germaniæ Regem Romam vocat* ibid. *Eum Imperatorem coronat* 174. *Ad ejus coronationem non eſt adductus per ſurreptionem* 175. *Scribit de diſſidio inter Hamburgenſem & Colonienſem Epiſcopos* 176. *Hominem exuit* ibid. *Formoſi virtutes & elogium* 176. & ſeq. *Corpus ejus inaudito facinore è ſepulchro ad judicium vocatus à Stephano V Papa* 179. & ſeq. *Extra ſepulchrum projicitur* 180. *Reducitur ad Eccleſiam S. Petri ubi à Sanctorum Imaginibus ſalutatur* 177. *&* 185. *Ejus translatio à Portuenſi ad Romanam ſedem fuit canonica* 170. *&* 180.

Formulæ Regnante Chriſto *antiquitas* 217. *ſimilis formula uſurpatur poſt medium ſeculum decimum* 230. *&* 537.

Forojulienſis *& Gradenſis Patriarcharum lis à S. Leone IX in Synodo quarta Romana deciditur* 349.

Fortunatus *fit Patriarcha Gradenſis & Pallium à Leone III recipit* 14 & ſeq. *Sede pellitur* ibid. *Eccleſiam Polanam regendam ſuſcipit* ibid.

Franci *in Concilio Stampenſi rejecto Anacleto Antipapa Innocentio II adhærent* 617. *&* 620. *Franciæ regnum ab Innocentio II interdicto ſupponitur & quare* 659. & ſeq.

B. Fredericus *à Calliſto II Leodienſis Epiſcopus conſecratur* 588. *Occiditur & ut Martyr habetur* 589.

Fridericus *Alemanniæ ſeu Sueviæ Dux ad Imperium aſpirans ab Honorio II excommunicatur* 605. & ſeq.

S. Froilanus *non fuit Zamorenſis, ſed Legionenſis Epiſcopus* 522.

Fulco *Remenſis Archiepiſcopus pallium à Martino II pp. recipit* 159. *à Formoſo Papa privilegium obtinet* 173. *Occiditur* 190.

Fulco *Comes Andegavenſis ab Vrbano II pp. Roſa aurea à ſummis Pontificibus portari ſolita dominicâ quartâ Quadrageſimæ, donatur* 509.

G.

Gallicani *Epiſcopi plures excuſant Paſchalem II pp. quod coactus conceſſerit inveſtituras Henrico Germaniæ Regi* 555. & ſeq.

Garilianus *arx conditur & Saracenis traditur* 144. *Saracenis eripitur* 221. & ſeqq.

Gebehardus *Salisburgenſis Archiepiſcopus ab Alexandro II pallium recipit* 391.

Gebehardus *Conſtantienſis Epiſcopus fit Paſchalis II in Germania Legatus* 529.

Gelaſius II *eligitur Pontifex Rom.* 569. *Ejus genus, patria, vita ſcriptor & primordia* ibid. *à ſchiſmaticis capitur, ſed à Catholicis liberatur* 569. *Coronatur & in Lateranum procedit* 570. *Adveniente Romam Imperatore Caietam fugit* ibid. *à Cardinali de Alatro è Germanorum manibus liberatur* ibid. *Conſecratur Caietæ* 571. *Scribit ad Gallos contra Gregorium VIII Antipapam* ibid. *B. Oldegarium jam Epiſcopum Barcinonenſem, Tarraconenſem Metropolitam dicit* 572. *Clàm Romam redit* ibid. *Româ exire cogitur* 573. *Eccleſiæ Ravennatenſi priſtina jura reſtituit*

reſtituit ibid. *Piſanam Eccleſiam dedicat & Metropolim facit* 573. & ſeq. *Corſicam inſulam ei ſubjicit* 574. *Eccleſiam S. Laurentii Genuæ dedicat* ibid. *In Galliam ſe recipit* 575. *Summa charitate à Gallis excipitur* ibid. *ægrotat & poſtea Cluniacum pergit* ibid. *Antequam Cluniacum perveniat varias urbes luſtrat* 576. *Concilium Remis celebrare decernit* ibid. *Moritur Cluniaci* 577. *Ejus ſepultura, ſanctitas & opera* 578.

Genuenſis *Eccleſia ab Innocentio II fit Metropolitana* 632.

Gerbertus *inauguratur Archiepiſcopus Remenſis in locum Arnulphi depoſiti* 259. *In Moſomienſi Synodo à Legato Ioannis XV deponitur* 260. *fit Archiepiſcopus Ravennatenſis* 271. *Succedit Gregorio V Papæ & Silveſter II vocatur* 276. *fit Papa operâ Ottonis III Imp.* 277. *In Gallia obſcuro loco natus erat* ibid. & 278. *Senonenſis Eccleſiæ privilegia confirmat* ibid. *Stephano Hungariæ Regi privilegia concedit* ibid. *Ejus auctoritate Boleſlaus Rex Poloniæ dictus non eſt* 279. *S. Heribertum Colonienſem Archiepiſcopum pallio donat* ibid. *Vitam cum morte commutat* 280. *à calumnia vindicatur* 281. *Ejus ſcripta* ibid. *non eſt Auctor Vitæ Sancti Adalberti Pragenſis Epiſcopi* 282.

Germaniæ *Reges quandoque Imperatores dicti* 304.

Germaniæ Principes ad Vlmam & poſtea apud Forchein conveniunt pro electione novi Regis poſt Henrici IV depoſitionem 442. & ſeqq.

Rudolphum Suevorum Ducem eligunt 445. *ſucceſſio in regnum Germaniæ in Conventu apud Forchein antiquatur* 445. & ſeq.

S. Gerardus *Tullenſis Epiſcopus à S. Leone IX canonizatur* 338. *Hujus ſancti vitæ ſynopſis* 339. *Ejus corpus ab eodem ſancto Pontifice transfertur* 341.

Gibelinus *Archiepiſcopus Arelatenſis in Orientem à Paſchali II Legatus mittitur* 548. *Fit* Patriarcha *Jeroſolymitanus* ibid.

Giraldus *Cardinalis Oſtienſis Legatus ab Alexandro II in Gallias mittitur* 407.

Girardus *Engoliſmenſis Epiſcopus à* Paſchali *II dicitur Legatus in Galliis* 550. *Adeſt Concilio Lateranenſi pro revocatione inveſtiturarum à* Paſchali *II Henrico Imp. conceſſarum* 557. *Ex eo Concilio Legatus ad Imperatorem mittitur* 558. *Aquitaniæ Legatus à Callisto II dicitur* 593. *Ab Anacleto Antipapa fit Legatus in univerſa Gallia* 648. & ſeq.

Girardus *ſive Gerardus Cardinalis ab Honorio II Beneventi præficitur* 610. *Incertum an ſit idem cum Gerardo qui poſtea ſub Lucii II nomine fuit* Papa ibid.

Giſela *Conradi Salici Imp. uxor à Joanne XIX Auguſta coronatur* 303.

Giſilerus *Merſeburgenſis Epiſcopus fit Archiepiſcopus Magdeburgenſis* 248. *In ea ſede confirmatur ſub conditione & depoſito Merſeburgenſi Epiſcopatu* 270. *Moritur* 284.

Godefridus *Tuſciæ Dux ab Alexandro II in Normannos cum exercitu mittitur* 376.

Godefridus *Buillonius Lotharingiæ Dux Jeroſolymam capit* 511. *Inveſtituram regni Jeroſolymorum à Daimberto* Patriarcha *recipit* 525.

S. Godehardus *Hildenſheimenſis Epiſcopus ab Innocentio II in fine Concilii Remenſis canonizatur* 628. *Ejuſdem ſancti vitæ ſynopſis* 629.

Gotfridus *Epiſcopus Carnotenſis ab Vrbano II deponitur & quare* 488.

Gothofredus *Mediolanenſis Eccleſiæ* in-

invaſor ab Alexandro II in Synodo Rom. quinta damnatur 408. & ſeq. In prima Gregorii VII Romana Synodo excommunicatur 421.

Gradenſis & Forojulienſis Patriarcharum lis à S. Leone IX in Synodo Rom. quarta deciditur 349.

Gregorius IV eligitur Pontifex & coram Legatis Imperatoris conſecratur 46. Legatos ad Ludovicum Auguſtum mittit 47. Ejuſdem Auguſti Legatum ſuſcipit pro corrigendis Antiphonariis ibid. Juditham Auguſtam abſolvi jubet 48. Hamburgenſis Archiepiſcopatus inſtitutionem confirmat ibid. S. Anſcharium ejus Eccleſiæ Archiepiſcopum ſanctæ Sedis Legatum conſtituit 49. In franciam pergit ad conciliandam pacem inter Ludovicum Auguſtum & filios ibid. Re infecta Romam redit 50. Feſtum omnium Sanctorum in Gallia & Germania celebrandum ſtatuit 51. Legationem Ludovici Auguſti ſuſcipit & aliam ad eum mittit ibid. Sancto Aldrico Cenomanenſi Epiſcopo baculum paſtoralem mittit 52. Falsò creditur reſtituiſſe Ebonem in Archiepiſcopatum Remenſem ibid. Appellat ad Imperatorem de judicio ſuorum miſſorum 53. Oſtiam civitatem mœnibus munit ibid. Eccleſias multas inſtaurat & ornat 54. Vltimum diem claudit ibid.

Gregorius V fit ſummus Pontifex 262. Ottonem III Imperatorem coronat ibid. Synodum Romæ celebrat 263. In ea non inſtituit ſeptem Electores Imperii 264. & ſeqq. Româ pulſus Ticini Concilium celebrat 267. In ſedem ab Ottone III reſtituitur 268. Placentinam Eccleſiam Ravennenſi reſtituit ibid. Roberti Francorum Regis inceſtas nuptias in Synodo Rom. damnat 269. quoſdam Epiſcopos Gallicanos in eadem Synodo à communione ſuſpendit ibid. Merſeburgenſem Epiſcopatum in eadem Synodo reſtituit 270. Arnulphum Remenſem Archiep. in ſedem reſtituit ibid. Gerbertum poſtea Papam Ravennenſi Eccleſiæ præficit 271. Gregorii V mors, ſepultura & virtutes ibid. Ex Ottone M. originem ducebat, ſed ex Luidgarda ejus filia, non verò ex Luidolpho filio ejuſdem Ottonis 272. & ſeqq.

Gregorius VI antea Joannes Archipresbyter, Gratianus dictus à Benedicto IX Pontificatum emit 315.. Sedet eodem tempore cum Benedicto IX & Silveſtro III Antipapa 316. Pontificatum ſponte abdicat ibid. Fuit ſimoniacus 317. Numerandus tamen inter Pontifices Rom. & quare 18. Tempus ſedis ejus & locus obitus 319.

Gregorius VII vide Hildebrandus.

Gregorius VIII Antipapa, vide Burdinus Bracarenſis Archiepiſcopus.

Gregorius Syracuſanus Epiſcopus in Synodo Cpolitana ob improbitatem deponitur & ſententia à Benedicto III confirmatur 81. Ejus depoſitio Græcorum ſchiſmatis origo ibid. Photium Cpolitanæ ſedis invaſorem ordinat 86. omni ſacerdotali miniſterio exuitur à Nicolao pp. in Synodo Rom. 89.

Gregorius Diaconus Cardinalis S. Angeli ſemel & iterum à Calliſto II Legatus in Germaniam mittitur pro pace 593. & 596. Eligitur & conſecratur Pontifex ſub Innocentii II nomine 613. Ejus mores ante Pontificatum ibid. Semel & iterum Pontificatum recuſat 614. Renitens & invitus eum admittit ibid. à ſolis Cardinalibus electus fuit ante Anacletum Antipapam 615. Fuerat Canonicus Regularis S. Auguſtini 616. Ab Anacleto Antipapa Urbe exire cogitur ibid. Româ in Franciam pergit 617. Cluniacenſem Eccleſiam dedicat ibid. Claromontanum Concilium celebrat 618.

Digitized by Google

618. *Suſcipitur à Regibus Franciæ & Angliæ* 619. *Item à Lothario Romanorum Rege* ibid. *Item ab Hiſpanis & Jeroſolymitanis* 620. *Mauriniacenſis monaſterii altare conſecrat* ibid. *Leodii cum Lothario Rege Concilium habet* 621. *Lotharium Regem coronat* ibid. *Inveſtituras Lothario non conceſſit* 622. *Claramvallem viſitat* ibid. *In monaſterio S. Dionyſii Cœnam dominicam celebrat* 623.. *Tum ibidem Paſcha* 624. *Varias Galliæ urbes perluſtrat* ibid. *Ejus itinerarium continuatur* ibid. *Sueſſione B. Medardi Eccleſiam conſecrat* 625. *Remis Concilium celebrat* ibid. *In eo Ludovicum Ludovici VI filium Franciæ Regem conſecrat* 626. *Illud Concilium S. Godehardi Hildensheimenſis Epiſcopi canonizatione terminat* 628. *poſt Concilium Autiſiodori moratur* 630. *In Italiam redit* ibid. *Placentiæ Concilium celebrat* 631. *de Eccleſiæ ſtatu cum Lothario Rege colloquium habet* ibid. *Genuenſem Eccleſiam Metropolim dicit* 632. *Cum Lothario Rege Romam petit* ibid. *Eum Imperatorem coronat* 633. *Idque in Eccleſia Lateranenſi & quare* ibid. *Paderbornenſi Epiſcopo pallium concedit* 635. *Piſas ſe recipit* ibid. *Piſtorienſis Eccleſiæ privilegia confirmat* 636. *Daniæ & Sueciæ Epiſcopos Hamburgenſi Archiep. ſubjicit* ibid. *Piſis Concilium celebrat* 637. *S. Hugonem Epiſcopum Gratianopolitanum canonizat* 638.

Ramiro Monacho & Sacerdoti poſtea Aragoniæ Regi diſpenſationem concedit, ut uxorem ducere poſſit 640. & ſeq. *Lotharium Imp. in Italiam vocat* 642. *Stephani Angliæ Regis electionem gratam habet* ibid. *In Apuliam cum Lothario Imp. pergit* 643. *Beneventanorum fidelitatem recipit* 644. *Rainulphum Comitem, Apuliæ Ducem creat* ibid. *Beneventanum Archiepiſcopum conſecrat* 645. *Victorem Antipapam ſe abdicantem benignè ſuſcipit* 651. *Concilium generale Lateranenſe ſecundum indicit* ibid. *Ei præſidet* 652. *In eo Arnaldi de Brixia & Petri de Bruis errores damnat* 653. & ſeq. *In eodem Rogerium Siculum excommunicat* 653. *Tandem in eo S. Sturmium Abbatem Fuldenſem Canonizat* 655. & ſeq. *S. Malachiam Hiberniæ Legatum dicit* 656. *à Rogerio Siciliæ Comite capitur, eique Regium titulum impertit* 657. *Romam redit* ibid *Petri Abaëlardi & Arnaldi de Brixia libros comburi jubet* 658. *Alphonſi Portugalliæ Comitis, qui ſe Regem dixerat, hominium ſuſcipit* 659. *Franciæ regnum interdicto ſupponit, & quare* ibid. *Moritur* 660. *Ejus ſepultura & beneficia in Eccleſiam Lateranenſem* ibid.

Gregorius *Cardinalis presbyter SS. Apoſtolorum fit Antipapa ſub Victoris nomine poſt mortem Anacleti etiam Antipapæ* 650. *pſeudo-pontificatu ſe abdicat* 651.

Guaſtallenſe *ſeu Waſtallenſe Concilium à Paſchali II celebratur* 543.

Gueſna *quo tempore in Metropolim erecta* 424.

Guibertus *Archiepiſcopus Ravennatenſis in Synodo Rom. IV. ſub Gregorio VII deponitur & anathematizatur* 449. *Ejus depoſitio & excommunicatio à Synodo Rom. ſeptima ab eodem Gregorio confirmatur* 457. *à ſchiſmaticis Antipapa eligitur* ibid. *Romæ inthronizatur & Clemens III appellatur* 465. & ſeq *Henricum Imperatorem coronat* 466. *Romæ iterum recipitur* 489. *Ab Urbano II in Concilio Beneventano excommunicatur* ibid. *Româ pellitur* 494. *Moritur* 526. *Ejus oſſa exhumantur & in flumen projiciuntur* 541.

Guido Aretinus *Auctor Micrologi de methodo cantandi* 297. & ſeq. *Romam à*

Bene-

Benedičto VIII vocatur ibid.

Guido *Archiepiſcopus Viennenſis Legatus in Angliam à Paſchali II mittitur* 530. *Concilium Viennæ cogit in quo Henricum V Imp. ob inveſtituras à Paſchali II extortas excommunicat* 558. *Eligitur Pontifex Romanus* 583. *Ejus genus & virtutes* 584. *Viennæ coronatur* ibid. *Toloſæ Concilium celebrat* 5[illegible]5. *Ejus itinerarium poſt illud concilium* ibid. *Remis concilium cogit* 536. *In eo Henricum Imp. & Burdinum Antipapam excommunicat* 587. *Eboracenſem Eccleſiam à Cantuarienſi liberam declarat* ibid. *Jubet Turſtinum Epiſcopatu ſuo Eboracenſi potiri* 588. *B. Fredericum Leodienſem Epiſcopum conſecrat* ibid. *Cum Henrico Angliæ Rege colloquium habet* 589. *Ejus itinerarium poſt Concilium Remenſe* ibid. *Trevirenſis Eccleſiæ privilegia confirmat* 590. *Ejus itinerarium continuatur* 591. *Primatum in ſeptem provincias Viennenſi Archiepiſcopo concedit* ibid. *Romam pergit* 59[illegible]. *Inde Beneventum proficiſcitur* ibid. *Girardum Epiſcopum Engoliſmenſem Aquitaniæ Legatum dicit* 593. *Legatos in Germaniam mittit* ibid. *Iterum in Apuliam perg t* 594. *Primatui Lugdunenſi amplificando ſtudet* ibid. *Legatos iterum mittit in Germaniam pro pace* 595. *Eorum operâ pacem cum Henrico Imp. ſancit* 596. *Concilium generale Lateranenſe indicit* 596. & ſeq. *Quid conceſſerit Henrico Imp. pro ceſſione inveſtiturarum* 599. *Henricum ab excommunicatione abſolvit* ibid. *B. Oldegarium ſanctæ ſedis legatum in Hiſpania creat* 600. *Tertiò Beneventum pergit* ibid. *Compoſtellam Metropolica dignitate auget* 601. *S. Ottonem Epiſcopum Bambergenſem ad Pomeranorum converſionem mittit* ibid. *Willelmi filii Roberti Normanniæ Comitis conjugium reprobat* 602. *Ex hac vita migrat* ibid. *Ejus memoria & ſcripta* ibid. *Sylvæ Candidæ Epiſcopatum Portuenſi univit* 108.

Guntharius *Colonienſis Archiep. divortii Lotharii Regis cum Teutberga Regina approbator a Nicolao PP. deponitur & omni Epiſcopali regimine exuitur* 96. *Laica communione ab Hadriano II donatur* 110.

H.

HAdrianus II *eligitur Pontifex & inthronizatur* 107. *Conſecratur* ibid. *prædones Urbis ad reſtitutionem cogit* 108. *oblationes fidelium pauperibus diſtribuit* ibid. *Nicolai deceſſoris memoriam & decreta veneratur* ibid. *Legatos in Bulgariam mittit* 109. *Lothario Regi jubet ut Theutbergam Reginam in conſortium recipiat* ibid. *convenitur à Lothario apud Montem Caſſinum* 110. *ſacram communionem ſub conditione ei tribuit* ibid. *Romam redit cum eodem Lothario* 111. *Ad Synodi Trecenſis Synodicam pro causâ Wlfadi reſpondet* 112. *Eidem Wlfado Bituricenſi Archiep. conſecrato pallium mittit* ibid. *Sanctos Cyrillum & Methodium pro Moravis Epiſcopos ordinat* 112. *Permittit Moravis ut linguâ Sclavonica in Miſſis & officiis utantur* 113. *Actardo Epiſcopo Nannetenſi pallium mittit* 115. *Anaſtaſium Cardinalem olim depoſitum in Synodo Rom. iterum damnat* 116. *Aliam Synodum contra Photium Romæ celebrat* 117. & ſeq.

Concilium generale octavum Conſtantinopolim convocari jubet 118. *Ad illud Legatos mittit* ibid. *Concilio per ſuos Legatos præſidet* 120. *Concilii Acta confirmat* 127. & ſeq. *S. Ignatium Patriarcham CP. arguit quod Bulgariam Sedi Cpolitanæ poſt Concilium attribuerit* 129. *diſpenſationem*

Digitized by Google

tionem decretorum Concilii à Baſilio Imp. & ab Ignatio petitam recuſat ibid. *Acta Concilii in Latinum verti curat* 130. *Brachium S. Leonis III Salomoni Minoris Britanniæ Regi mittit* ibid. *Ejus hac de re Epiſtola ſuſpectæ fidei* ibid. *&* 131. *Carolum Calvum Francorum Regem monet ut abſtineat ab uſurpatione regni Lotharii* 131. *pro eadem cauſa rursùs Legatos mittit* ibid. *Carolomanni Caroli Calvi filii patrocinium ſuſcipit* 132. *Hincmaro Laudunenſi Epiſc. favet contra Carolum Calvum & Hincmarum Remenſem* 136. *Eum Romam mitti jubet* 137. *Hadrianus II moritur* 138. *Ejus ſanctimonia* ibid.

Hadrianus III *Marino ſeu Martino II ſuccedit* 160. *Decretum edit ut Papa conſecretur ſine præſentia Legatorum Imperatoris* ibid. *Photium in communionem recipere recuſat* 161. *In Franciam pergit* ibid. *In itinere moritur* 161. & ſeq. *Nonantulæ ſepelitur* 162.

Halinardus *Lugdunenſis Archiepiſcopus Pontificatum Romanum declinat* 326.

Hamburgenſis *Archiepiſcopatus inſtituitur* 48. & ſeq. *Hamburgenſi Eccleſiæ Bremenſis unitur eaque unio à Nicolao PP. confirmatur* 84. & ſeq.

Hamburgenſes Archiepiſcopi Legati Apoſtolicæ ſedis à Nicolao PP. dicuntur 85.

Hamburgenſis Eccleſia cum Colonienſi diſſidium de unione Bremenſis ſedis aliquo modo terminatur à Formoſo Papa 176.

Hamburgenſis Eccleſiæ privilegia ab Agapito II innovantur 220. & ſeq.

Hedenulfus *fit Epiſcopus Laudunenſis in locum Hincmari depoſiti* 143. *In ea ſede à Joanne VIII confirmatur* 147.

S. Henricus *Germaniæ Rex hujus nominis* II *Bambergenſem Epiſcopatum fundat* 285. *Benedictum* VIII *Pontificem Rom. in ſedem reſtituit* 291. *Ab eodem Benedicto Imperator coronatur* 292. *Tempus & Pompa inaugurationis* ibid. *Imperii ſtemma ſibi à Pontifice datum ad Monaſterium Cluniacenſe mittit* 292. *& ſeq. Romanæ Eccleſiæ olim data confirmat* 293. *Statuit ut Romani Pontificis conſecratio coram Legatis ſuis fiat* ibid. *Benedicto Papæ perſuadet ut Symbolum in Miſſa Romæ cantetur* 294. *Civitatem Bambergam Romanæ Eccleſiæ ſubjicit* 297.

Henricus III *Germaniæ Rex in Italiam pergit* 316. *Sutrii Concilium congregat in quo Benedictus IX & Silveſter III Antipapa deponuntur* 317. *à Clemente II Imperator coronatur* 320. *Beneventum pergit & inde in Germaniam redit* 321 *Conſentit ut Halinardus Archiepiſcopus Lugdunenſis dicatur Romanus Pontifex* 326. *S. Leonem IX Pontificem deſignat* 327. *Invitus conſentit ut Gebehardus Aiſtetenſis Epiſcopus fit Papa* 358. *Moritur* 361.

Henricus *IV patri in Germaniæ regnum ſuccedit* 361. *Cardinalium legationem pro electione novi Pontificis rejicit* 384. & ſeq. *Cadolum Antipapam in pſeudo-Synodo Baſileenſi eligi curat* 385. & ſeq. *Eum in Concilio Osborienſi damnari curat* 389. *Romam ad cauſam dicendam ab Alexandro II PP. vocatur* 408. *Ei intimatur decretum contra inveſtituras à Gregorio VII in ſecunda Synodo Rom. latum* 427. *Gregorio VII ſe obſequentem ſimulat* 430. *Victis Saxonibus ad vomitum redit* 431. *Urgetur à Gregorio ut promiſſis ſtet.* ibid. *Ab eo ad dicendam cauſam Romam vocatur* 432. *In Conciliabulo Wormatienſi Gregorium Papam deponi curat* 432. *Ei depoſitionem intimare facit* 433. *à Gregorio VII in Synodo Rom. tertia excommunicatur & deponitur* 434. & ſeq. *à Gregorio abſolvitur, ſub jurejurando &* *quibus*

quibus conditionibus 438. & ſeqq. Purgationem ſibi à Gregorio PP. oblatam refugit 441. In priſtina relabitur ibid. Coronari petens, Papa non exauditur 442. Gregorio PP. in Germaniam pergere volenti liberum tranſitum negat 443. In Synodo Rom. ſeptima à Gregorio VII excommunicatur & deponitur 454. & ſeqq. Guibertum Antipapam in Conciliabulo Brixinenſi eligi procurat 457. Congreditur cum Rodulpho Rege 458. Eo occiſo in Italiam pergit 459. à Roberto Calabriæ Duce fruſtrà auxilium petit 460. & ſeq. Romam ſemel & iterum obſidet 462. contra Mathildem Comitiſſam in Longobardiam revertitur ibid. Tertiò Romam obſidet 463. Romam occupat 465. Guibertum Antipapam inthronizat ibid. Ab eo Imperator coronatur 466. In caſtello Sancti Angeli, Gregorium Papam obſidet 467. Adveniente Roberto Calabriæ Duce fugit 468. In Henricum Conradus filius rebellat & quare 492. & ſeq. Ab Henrico altero filio Imperio pellitur 538. & ſeq. Legatos ad Paſchalem PP. mittit 539. Moritur ejuſque oſſa exhumantur 540 & ſeq.

Henricus Henrici IV filius patrem regno pellit 538. Fit Rex Germaniæ ibid. & ſeq. Ad Guaſtallenſe Concilium Legatos mittit 593. Alios mittit ad Paſchalem II Catalauni in Gallia exiſtentem 546. & ſeq. Alios ad eumdem Papam mittit 551. paciſcitur cum eodem Papa ibid. Romæ ab eo excipitur 552. Paſchalem Papam captivum detinet 553. Ab eo Inveſtiturarum privilegium extorquet ibid. Imperator ab eo coronatur 554. à Conone Sedis Apoſtolicæ Legato excommunicatur 556. Item à Guidone Viennenſi Archiepiſcopo 558. Romam pergit & à Burdino Archiep. Bracarenſi coronatur 565. Romam noctis ſilentio ingreditur 570. Burdinum in ſedem Rom. intrudit ſub Gregorii VIII nomine 571. à Calliſto II in Concilio Remenſi excommunicatur 587. Cum Calliſto pacem facit 595. & ſeq. Inveſtituras dimittit ibid. & 598. excommunicatione abſolvitur 599. Improles obit 605.

Henricus Angliæ Rex inveſtituras dimittit & S. Anſelmo Cantuarienſi Archiepiſcopo reconciliatur 533.

S. Heribertus fit Colonienſis Archiep. & à Silveſtro II pallio donatur 279.

Heriveus ſuccedit Fulconi in Epiſcopatum Remenſem 190. Moritur 205.

Herlembaldus vir ex primariis Mediolanenſibus adverſatur Sacerdotibus incontinentibus & ſimoniacis 365. Ab Alexandro II Eccleſiæ defenſor conſtituitur 388. à Sacerdotibus ſimoniacis & concubinariis martyrio coronatur 438. Ab Urbano II in ſanctorum numerum refertur 515.

Herluinus à Gregorio V Cameracenſis Epiſc. ordinatur 263.

Hermannus Lotharingus fit Germaniæ Rex poſt mortem Rodulphi 462.

Hildebrandus Eccleſiæ Rom. Subdiaconus à Romanis ad Imp. tranſmiſſus poſtulat & obtinet Gebehardum pro Pontifice 358. Legatus ab eodem Gebehardo ſeu Victore II in Gallias mittitur 359. Turonis Concilium celebrat in quo Berengarium hereſiarcham damnat ibid. Proponitur ut fiat Pontifex Rom. licet tantum Subdiaconus 363. Ad Agnetem Auguſtam Henrici IV Germaniæ Regis matrem Legatus mittitur à Stephano IX. PP. 367. Gerardum Epiſcopum Florentinum Pontificem eligi curat ſub Nicolai II nomine 371. à Nicolao Archidiaconus Eccleſiæ Rom. creatur 377. Ab Alexandro II Cancellarius dicitur 388.

Hilde-

Digitized by Google

Hildebrandus eligitur Pontifex 413. Ejus electionis decretum promulgatur 414. Inthronizatur & coronatur ibid. differt ordinationem ſuam ut Pontificatum declinet 415. Conſecratur à tribus Epiſcopis Cardinalibus 416. Gregorii VII nomen ſumit & quare ibid. Ejus patria, parentes & monachatus 417. Officium Romanum loco Gothici ſeu Mozarabici in Aragonia recipi curat ibid. Id fruſtrà petit à Caſtellæ & Navarræ Regibus 418. Sanctium Aragoniæ Regem Eccleſiæ Rom. tributarium recipit ibid. Ejus literæ de denario ſingulis Franciæ domibus impoſito explicantur 419. Romæ Synodum celebrat præſertim contra Sacerdotes Simoniacos & incontinentes ibid. à Calumnia vindicatur 420. In ea Synodo Gothofredum Mediolanenſis Eccleſiæ invaſorem excommunicat 421. Item Robertum Calabriæ Ducem ibid. Ottonem Conſtantienſem Epiſc. Romam citat ibid. Cenſum à Duce Bohemiæ S. Petro promiſſum recipit 422. ſollicitus eſt pro Eccleſia Orientali ibid. Item pro Hungariæ regno 423. Scribit ad Geiſam Hungariæ Regem ibid. Legatos in Poloniam mittit 424. Romæ ſecundam Synodum celebrat ibid. Decretum in ea edit contra inveſtituras ibid. Illud Henrico Germaniæ Regi intimari curat 427. In eadem Synodo decretum edit contra Sacerdotes fornicarios ibid.

Gregorius VII in Eccleſia capitur 428. proditori petenti veniam concedit 429. Liberatur & miſſam perficit 430. Saxones à rebellione in Henricum Regem avertere conatur ibid. Henricum urget ut promiſſis ſtet 431. Eum ad cauſam dicendam Romam vocat 432. In Conciliabulo Wormatienſi deponitur ibid. Hæc depoſitio Gregorio intimatur 433. Gregorius Henricum Regem excommunicat in Synodo Rom. tertia 434. Eum etiam deponit ibid. Depoſitionis probationes adducuntur 435. Multi ad Gregorium PP. tranſeunt 436. Trajectenſis Epiſcopi contra Gregorium dicentis terribilis mors ibid. Gregorius ſollicitus eſt pro Henrico Rege 437. Ad colloquium invitatur à Principibus Germaniæ ibid. Henricum Regem abſolvit 438. ſub jurejurando 439. Abſolutionis conditiones ibid. Gregorius canonicè ſe purgat per corpus Chriſti 440. Eamdem purgationem Henrico Regi fruſtrà offert 441. Henricum coronari petentem non exaudit 442. Liberum tranſitum ab Henrico pro colloquio cum Principibus Germaniæ obtinere non poteſt 443. Legatos ad conventum Forcheimenſem mittit ibid. Robertum Apuliæ Ducem Eccleſiæ reconciliat 446. Cum eo fœdus init ibid. Dignitatem Imperialem ei promittit 447. & ſeq. Quartam Romæ Synodum cogit 448. & ſeq. Deinde quintam 449.

In hac quinta Synodo Rom. Berengarium hæreſiarcham audit 450. In eadem Berengarii profeſſionem fidei recipit ibid. Ejus ſtudium erga Danos 451. Romæ ſextam Synodum celebrat in qua Berengarius tertiam fidei profeſſionem emittit ibid. Ex ea Synodo Legatos in Germaniam mittit 452. Lugdunenſis Eccleſiæ primatum confirmat 453. Boleslaum Poloniæ Regem ob S. Stanislai cædem Regia dignitate privat ibid. Non vult Divinum Officium Sclavonicâ linguâ celebrari 454. Synodum ſeptimam Romæ celebrat in qua audiuntur querelæ contra Henricum Regem ibid. In ea Henricum excommunicat & deponit 455. In eadem Rodulphum Germaniæ Regem in dignitate Regia confirmat 456 Decretum contra inveſtituras in eadem Synodo renovat ibid. Trium Epiſcoporum depoſitionem in eadem confirmat 457. à ſchiſmaticis deponitur & Antipapa eligitur ibid.

Gregorius perpetuæ pacis fœdus cum Roberto Calabriæ Duce pangit 458. Octavam Synodum Romæ habet 459. Gregorii ſolliciudo 460. à Roberto Calabriæ Duce auxilium petit ibid. Ab Henrico Rege Romæ obſidetur 462. Leonina urbe capta ad palatium Lateranenſe ſe recipit 464. Ibi nonam Synodum celebrat ibid. è Laterano pellitur 465. In caſtellum S. Angeli ſe recipit 467. In eo obſidetur ibid. à Roberto Duce Calabriæ liberatur ibid. Decimam & ultimam Romæ Synodum celebrat 468. Salernum à Roberto Duce ducitur ibid. S. Anſelmum Lucenſem Epiſcopum ad abſolvendos ſchiſmaticos in Longobardiam mittit 469. Sententiam in Henricum latam non reſcidit 470. Suam mortem prævidet ibid. Succeſſorem deſignat ibid. Piè moritur 471. Ante mortem mitram ſuam S. Anſelmo Lucenſi mittit ibid. Ante & poſt mortem miraculis claruit 472. Ejus laudatores & vitæ ſcriptor ibid. Cultu publico donatur ibid. Ejus ſepulchrum 473. Non eſt Auctor Dictatûs ipſi adſcripti ibid.

Hincmarus Remenſis Archiep. pallium ad uſum quotidianum à Leone IV non accepit 67. Sueſſionenſis Synodi confirmationem à Leone IV obtinere fruſtrà tentat 69. Ejus confirmationem à Benedicto III per obreptionem obtinet 82. Wlfadi & ſociorum in ea depoſitorum reſtitutionem impedire fruſtrà tentat 102. & ſeqq. Hincmaro nepoti Epiſcopatum Laudunenſem procurat 133. Eum Carolo Calvo Regi reconciliat ibid. Excommunicationem ab Hincmaro nepote latam irritat 134. & ſeqq.

Hincmarus Junior Hincmari Remenſis nepos fit Epiſcopus Laudunenſis 133. à Caroli Calvi gratia excidit & quare ibid. Queritur de Carolo Rege apud Hadrianum II pp. 134. Excommunicatio ab eo lata irritatur ab Hincmaro Remenſi ibid. Hincmarus ad ſedem Apoſtolicam appellat 135. Hadrianum pp. faventem habet 136. In Synodo Duzsacenſi deponitur ibid. Oculis privatur 143. Ei Joannes VIII permittit ut ſacrum faciat & parte redituum Epiſcopatus fruatur 147. Moritur ibid.

Honorius II, vide Lambertus Oſtienſis Epiſc.

Hubertus Boſonis Comitis filius Subdiaconus à Benedicto III Romam citatur 82.

Hugo Archiepiſcopus Lugdunenſis Victorem III calumniis appetit 476. Ab ejus communione ſe ſejungit 477.

Hugo Heriberti Comitis filius ordinatur Remenſis Archiep. ejecto Artaldo 215. Pallium à Stephano VIII recipit ibid. Epiſcopatu deturbatur 219. Subdolè obtinet ab Agapito II ut ſedeat in Epiſcopatu ibid. Anathematizatur à Synodo Ingelenheimenſi 220. Artaldo mortuo fruſtrà tentat in Epiſcopatum reſtitui 226. & ſeq.

S. Hugo Epiſcopus Gratianopolitanus ab Innocentio II canonizatur 638. S. Hugonis vitæ ſummarium 639.

Hugo Provinciæ Comes fit Rex Italiæ 106. cum Joanne X pp. fœdus init ibid. Maroziæ nubit 210. Albericum Maroziæ filium male habet ibid. cum eodem Alberico pacem facit eique filiam ſuam in matrimonium dat 212. & ſeq. Pax iterum inter eos diſturbatur 216.

Hugo Comes Ludovico Tranſmarino Franciæ Regi rebellis in Synodo Ingeleinheimenſi excommunicatur 220. Hæc excommunicatio à Trevirenſi Synodo confirmatur ibid.

Hugo Magnus Viromanduorum Comes ad expeditionem Jeroſolymitanam pergens ab Vrbano II vexillum S. Petri recipit 514.

Hum-

Humbertus *Abbas Mediani monaſterii Romam a S. Leone IX ducitur* 336. *Ab eo ordinatur Archiepiſcopus pro Siculis* ibid. & 338. *Jam Cardinalis & Sylvæ Candidæ Epiſcopus Cpolim à S. Leone IX. contra hæreſim Fermentaceorum mittitur* 350. *Annus mortis ejus* 384.

Humolarienſes *ſanctimoniales è monaſterio pulſæ & monaſterium Abbati Regulari conceditur*. 214.

I.

IEroſolymitanæ *expeditionis pro recuperatione Terræ ſanctæ præludium quoddam ſub Gregorio VII pp.* 422. & ſeq. *Ejus expeditionis cauſa præcipue indicitur ab Urbano II Claromontanum Concilium* 505. *Ejuſdem expeditionis auctor vel incentor Petrus Eremita* ibid. *In ea expeditione Crux ſumitur pro teſſera militari* 506.

Jeroſolyma quibus anno & die à Godefrido Buillonio capta 521.

S. Ignatius *Patriacha Cpolitanus Gregorium Epiſc. Syracuſanum deponit in Synodo, ejuſque depoſitionis confirmationem à Benedicto III obtinet* 81. *è ſede dejicitur, ejusque ſedem invadit Photius* 85. & ſeq. *à Synodo Latrocinali Cpolitana damnatur & exauctoratur* 88. *Fugit & ad Nicolaum pp. appellat* ibid. *à Nicolao pp. in priſtinum gradum reſtituitur* 89. *Photio ejecto in executionem ſententiæ Nicolai pp. in ſedem reſtituitur à Baſilio Imp.* 92. & ſeq. *Scribit ad Nicolaum & Pontificis Rom. primatum in univerſa Eccleſia agnoſcit* 93. *Concilio generali octavo Cpoli celebrato adeſt* 119. & ſeqq. *Bulgariam Cpolitanæ ſedi ſubjici pronunciat* 128. *ob id graviter arguitur ab Hadriano pp.* 129. *decretorum Concilii generalis diſpenſationem ab Hadriano II fruſtrà petit* ibid.

Imperatores Franci *Occidentis à Pontifice Romano coronati* 11. *Ex conceſſione Pontificum Urbi dominabantur* 12.

Imperatores Germani *ter imò & quater coronati* 12. *à Romanis electi* 304. *Antequam inungerentur Reges tantum dicti* ibid.

Imperatorum electiones approbare vel reprobare poteſt Romanus Pontifex 266.

Inceſtuoſorum *hæreſis ab Alexandro II in Synodo Rom. damnatur* 395. *Iidem Inceſtuoſi in alia Synodo Rom. ab eodem Papa excommunicati* ibid.

Indulgentia *trium annorum & trium quadragenarum à Sergio II conceſſa valde dubia* 59.

Indulgentiæ ſtationum S. Gregorio M. perperam tributæ ibid.

Indulgentia ſeculo X indefinitè conceſſa 60. *Ad certum tempus ſeculo XI definita* ibid. *Seculo XII & ſequentibus plenaria data* 61.

Indulgentiæ ab Epiſcopis dari ſolita 61. *Ad quadraginta dies coarctata* 62.

Indulgentia plenaria beatæ Mariæ de Portiuncula ab Honorio III conceſſa 61.

Indulgentia notabilis ab Alexandro II data pugnaturis contra Infideles 395.

Innocentius IV *permittit miſſam & officium Sclavonica lingua celebrari* 114.

Inveſtituræ *Epiſcoporum à Leone VIII Ottoni Imp. falsò dicuntur conceſſa* 230. & ſeq. *In ſynodo Rom. ſecunda ſub Gregorio VII prohibentur* 425. & ſeqq. *Ab eodem poſtea in Synodo Rom. ſeptima iterum prohibentur* 456. *Tum à Victore III in Concilio Beneventano* 477. *Tum ab Urbano II in Synodo Rom.* 518.

Inveſtituræ in Anglia à Paſchali II damnantur 532. & ſeq. *Ab Henrico An-*

glia Rege dimittuntur 533. & ſeq. *Ab eo Paſchali damnantur in Concilio Beneventano* 550. *Tum in Lateranenſi* 551. *Inveſtiturarum privilegium extorquet Henricus V. Imp. à Paſchali II pp.* 553. & ſeq. *Inveſtitura prohibentur ab alio Concilio Lateranenſi ſub eodem Papa* 557. & ſeq. *Item à Concilio Viennenſi ſub Guidone Archiep.* 558. *Item in Concilio Lateranenſi altero ſub eodem Paſchali* 563. & ſeq. *Inveſtituras diſpenſatione minimè damnanda à Paſchali* Papa *potuiſſe concedi cenſent plures Gallicani Epiſcopi* 555. & ſeq. *Inveſtitura dimittuntur ab Henrico V. Imp.* 595. & ſeq. *Tenor earum reſtitutionis à Concilio Lateranenſi primo, generali nono confirmatur* 593.

Joanna pſeudo-Papiſſa *vix hodie defenſa* 72. *Anaſtaſio Bibliothecario incognita fuit* ibid. *Item Hincmaro Remenſi Archiep.* 73. *Item omnibus Scriptoribus Latinis noni ſeculi* ibid. *Gracis etiam Romana ſedis hoſtibus eodem ſeculo viventibus* 74. *Item Gracis & Latinis ſequentium ſeculorum* ibid.

Joanna Papiſſa fabula Auctor non eſt Marianus Scotus 75. *neque Sigebertus, neque Vincentius Bellovacenſis* ibid. *Neque Martinus Polonus* 76. & ſeq. *Ejus origo Valdenſibus hareticis tribuenda* 77. *Ea fabula ſeculo XV. novis figmentis aucta* ibid.

Joannes VIII *ordinatur Pontifex Rom.* 139. *Ravenna Concilium celebrat* ibid. *Carolum Calvum Imperatorem coronat* ibid. *Ejus electionem in Imperatorem confirmari curat in Ticinenſi & Pontigonenſi Synodis* 140. *Anſegiſum Archiep. Senonenſem Primatem in Galliis dicit* ibid. *Formoſum Epiſcopum Portuenſem damnat* 141. *Roma Synodum celebrat in qua Imperium Carolo Calvo confirmat* ibid. *Cum eo Vercellis colloquium habet & Romam redit* 142. *Synodum Duziacenſem confirmat* 143. *Ravenna Synodum celebrat* ibid. *Saracenis tributum ſolvere cogitur* 144. *Imò & Româ exire* 145. *In Galliam pergit* ibid. *Treçis Synodum habet* 146. *Burdigalenſem Epiſc. ad eam citat* ibid. *permittit Hincmaro Landunenſi caco ut ſacrum faciat & parte redituum Epiſcopatûs fruatur* 147. *Ludovicum Balbum Francia Regem non Imperatorem coronat* ibid. *Wala Metenſi Epiſcopo pallium concedit* 148. *Romam redit* 149. *Poſt mortem Caroli Calvi Imp. cogitat de Regis Italia electione* ibid. *Legatos Cpolim mittit pro cauſa Photii, qui mortuo S. Ignatio thronum Cpolitanum invaſerat* 150. *Photium in ſedem reſtituit* 151. *Cur Photio faverit* ibid. *Ob Photii reſtitutionem non culpandus* 152. *Acta à Photio in pſeudo-Synodo Cpolitana caſſat, eumque novo anathemate damnat* 154. *S. Methodium Moravorum Epiſc. Romam vocat* 154. *Permittit Moravis ut Officia Divina & Miſſam Sclavonica lingua celebrent* 113. & 155. *Auxilium petit à Carolo Craſſo Germania & Italia Rege contra Saracenos* 155. *Eum Imperatorem coronat* ibid. *Ovetenſem Eccleſiam Gallacia Metropolim dicit* 156. *Conſtitutionem edit de jure Cardinalium S. R. Eccleſia* ibid. *Moritur* ibid.

Joannes IX *fit Summus Pontifex* 185. *Synodum Roma celebrat* 186. *In ea Acta contra Formoſum reſcindit* ibid. *Imperium Lamberto confirmat & Berengario aufert in eadem Synodo* 187. *In eadem decretum edit de ordinatione Pontificis coram Legatis Caſareis facienda* 188. *Concilium Ravenna celebrat.* ibid. *Scribit ad Stephanum Caſarea Metropolitam* ibid. *Argrinum in Epiſcopatum Lingonenſem*
reſtituit

Digitized by Google

reſtituit 189. Patavienſem Epiſcopatum in quinque dividit ibid. Reſpondet ad conſulta Herivei Remenſis Archiepiſcopi 190. Mortalitatem exuit ibid.

Joannes X inthronizatur Pontifex 201. Saracenos è Gariliano monte pellere meditatur ibid. Berengarium Italiæ Regem Romam vocat 202. Eum Auguſtum coronat 203. Saracenos è Gariliano monte deturbat ibid. Altheimenſi Concilio per Legatum præſidet 204. Legatum Compoſtellam mittit 205. Pacem cum Eccleſia Cpolitana reſtituit ibid. Archiepiſcopis Hamburgenſi & Remenſi pallia mittit ibid. Controverſiam de Epiſcopatu Tungrenſi judicat 206. Cum Hugone Italiæ Rege fœdus init ibid. In carcerem truditur & ſuffocatur ibid. Sedis ejus duratio 207.

Joannes XI Stephano VIII ſuccedit 209. Abbatiam Cariloci monaſterio Cluniacenſi ſubjicit ibid. Artaldo Remenſi Archiep. pallium mittit ibid. Ab Alberico fratre cuſtodiæ traditur 210. Moritur ibid.

Joannes XII antea Octavianus Romanam ſedem occupat 223. In Principem Capuanum bellum movet ibid. Reſcriptum emittit pro monaſterio Humolarienſi 224. S. Dunſtanum Epiſcopum Cantuarienſem pallio donat ibid. Ottonem Germaniæ Regem in Italiam vocat 225. Imperatorem eum coronat ibid. Reſpondet ad Synodi Meldenſis conſultationem 226. Ottone Romam veniente fugit 227. in pſeudo-Synodo Rom. deponitur ibid. Romam intromittitur & moritur 228.

Joannes XIII creatur Pontifex 233. Româ pellitur 234. Capuam Metropolim dicit; ibid. Legatum in Poloniam mittit ibid. Romam redit 235. Ravennæ Concilium celebrat ibid. Magdeburgum Metropolica dignitate ornat 236. Ottonem Ottonis Imp. filium Romam vocat ibid. Eum coronat Imperatorem 237. Sororem Ducis Bohemiæ Abbatiſſam conſecrat ibid. Scribit ad eumdem Ducem pro inſtitutione Pragenſis Epiſcopatus 238. Non eſt auctor benedictionis campanarum ibid. Legationem Cpolim mittit pro conjugio Ottonis Junioris 239. Theophaniam Ottonis Junioris conjugem Auguſtam coronat 240. Beneventanam ſedem Archiepiſcopalem dicit ibid. Pontificalium ornamentorum uſum Abbati Metenſi concedit 241. Londinenſe Concilium confirmat ibid. Moſomenſe cœnobium Apoſtolico privilegio munit 242. è vivis excedit ibid.

Ioannes XIV dicitur Romanus Pontifex 250. à Bonifacio VII Antipapa incarceratur & occiditur ibid.

Joannis XV Pontificatûs epocha 254. Joannes XV non XVI appellandus & quare ibid. Ioannes à Creſcentio tyrannidem Romæ exercente vexatur 255. Hamburgenſi Archiep. pallium mittit ibid. S. Adalbertum Pragenſem Epiſc. ad ſedem ſuam redire jubet 256. Inter Angliæ Regem & Normanniæ Ducem pacem conciliat ibid. S. Vdalricum Auguſtenſem Epiſcopum canonizat, & primus ſolemnibus canonizationibus dat initium 257. & ſeq. Epiſcopos qui Arnulphum Remenſem Archiep. ſede dejecerant, à ſacris abſtinere jubet 259. Legatum mittit pro reſtitutione Arnulphi 260. Moritur ibid. Ejus doctrina & rei militaris peritia ibid. & 261.

Ioannes Roberti filius eligitur Pontifex 253. cur inter Pontifices non numerandus ibid.

Ioannes XVI Antipapa Apoſtolicam ſedem invadit 268. Româ fugiens capitur, & lingua, naribus oculiſque privatur ibid. & 275. Ejus patriâ & corrupti

mores 274. *Ejus ſchiſmatis finis* 275. *Quare dicendus Joannes XVI licet Antipapa* ibid. *Epitaphium ipſi adſcriptum eſt Joannis XVII pp.* 276.

Joannes XVII *fit Papa* 282. *Sicco antea dicebatur* 283. *Illuſtri loco natus erat* ibid. *Ejus mors* ibid. *Epitaphium alteri Joanni tributum ipſi reſtituitur* ibid.

Joannes XVIII *excipit Joannem XVII* 284. *Legatum mittit pro ordinatione Archiepiſcopi Magdeburgenſis* ibid. *S. Elphegum Cantuarienſem Archiep. pallio donat & propria ſtola circumdat* 285. *Bambergenſis Epiſcopatus inſtitutionem confirmat* ibid. *S. Brunonem ad Ruſſos Apoſtolum deſtinat, eique pallium mittit* 286. *Bellilocenſi monaſterio privilegium concedit* ibid. *Communionem Eccleſiæ Cpolitanæ cum Romana procuravit* 287. *Vitam cum morte commutat* ibid.

Ioannes XIX *Benedicto VIII fratri germano ſuccedit* 300. *Erat antea tantum laicus* 301. Univerſalis *titulum Eccleſiæ Cpolitanæ concedere recuſat* 302. *Conrado Germaniæ Regi in Italiam venienti occurrit* 303. *Eum Imperatorem coronat* ibid. *Canuto Angliæ Regi pro Anglis privilegia concedit* 304. *Conſulitur an S. Martialis Lemovicenſis Epiſcopus, Apoſtolus vel Confeſſor dicendus ſit* 305 *Apoſtolum dicendum definit* ibid. *Gerundenſi Epiſcopo Pallium mittit* 306. *Epiſcopalem ſedem Pampilonæ reddit* ibid. *S. Odiloni jubet ut Lugdunenſem Epiſcopatum acceptet* 307. *Extremum diem claudit* 308.

Joannes *Sabinenſis Antipapa, vide Silveſter III.*

Joannes *Archipresbyter poſtea Papa ſub nomine Gregorii VI, vide Gregorius VI.*

Sanctus Ioannes Gualbertus *à Stephano IX PP. vocatur* 367.

Ioramirus *Pragenſis Epiſc. ab Alexandro II deponitur & poſtea reſtituitur* 408.

Irenes *Imperatrix Orientis in monaſterium relegatur* 14.

Irmingarda *Regina Franciæ à Stephano IV PP. ungitur in Imperatricem* 24.

Italicarum *rerum confuſio poſt mortem Caroli Craſſi* 166.

Judæi *ob immane ſcelus in Chriſti Imaginem Romæ juſſu Benedicti VIII decollati* 296.

Juditha *Auguſta in monaſterium truditur à filiis Ludovici Pii mariti* 48. *de objectis ſe purgat, & ad maritum jubente Gregorio IV redit* ibid. *Quare Gregorii PP. auctoritas ad ejus abſolutionem neceſſaria* ibid.

Juditha *Caroli Calvi Francorum Regis filia nubit Ethelvolpho Occidentalium Saxonum Regi* 81. *Poſt mortem ejus ipſius filium Ethelbaldum ducit* 94. *Rapitur in uxorem poſt mortem Ethelbaldi à Balduino Flandriæ Comite* ibid.

Ivo *ab Urbano* II *Carnotenſis Epiſcopus conſecratur* 488. *Inveſtituras à Paſchali* II *diſpenſatione non damnanda concedi potuiſſe cenſet* 555. & ſeq.

Iuvavenſis *Eccleſia, vide Salisburgenſis.*

K.

Kilianus *Sutrinus Epiſcopus Simoniacus in Synodo Romana ſub Leone IX divinitus punitur* 332.

L.

Laici *virtutibus inſignes in Pontifices eligi poterant* 301.

Lambertus *ſuccedit Widoni patri in regnum Italiæ & in Imperium* 173. *cum Berengario Longobardiæ regnum partitur* ibid. & 175. *Ejus Imperialis unctio confirmatur à Joanne IX PP. in Synodo Romana* 187. *Moritur* ibid. & 192.

Lamber-

Digitized by Google

Lambertus *eligitur Attrebatenſis Epiſcopus* 495. *Ab Urbano* II *conſecratur* ibid. *Fit Legatus Paſchalis* II *in Galliis pro abſolutione Philippi Regis* 535. *Philippum Pariſiis abſolvit* 536.

Lambertus Oſtienſis Epiſcopus *in Germaniam ſemel & iterum Legatus mittitur à Calliſto* II *pro pace* 593. & 596. *Inthronizatur Pontifex Rom. ſub Honorii* II *nomine* 603. *Ejus patria & primordia ante Pontificatum* 604. *Confirmat diſſolutionem matrimonii Willelmi filii Roberti Normanniæ Comitis* ibid. *Tumultus à Pontio olim Abbate Cluniacenſi excitatos reprimit* 605. *Legatos mittit pro electione novi Germaniæ Regis poſt mortem Henrici quinti* ibid. *In Angliam item & in Scotiam Legatum dirigit* 606. *Rogerium Siciliæ Comitem qui Apuliam invaſerat, excommunicat* 607. & ſeq. *Ab eo muneribus flecti non poteſt* 608. *Inveſtituram Apuliæ ei juſtè negat* ibid. *Cum copiis contra Rogerium pergit* 609. *Eum Apuliæ Ducem creat* ibid. *Gerardum Cardinalem Beneventi præficit* 610. *Patriarchas Aquileienſem & Venetum deponit* ibid. *Legatum in Daniam mittit* 611. *Beneventum pergit & Romam redit* ibid. *Annus mortis ejus* ibid. *dies mortis & ſepultura* 612.

Lando *dicitur Pontifex Romanus & moritur* 103. & ſeq.

Landulphus *Beneventanus Archiepiſcopus in Cyperanenſi à Paſchali* II *deponitur & quare* 561. *In ſedem reſtituitur ab eodem Papa* 564.

Lanfrancus *ſcribit commentarium contra Barengarii hæreſim* 339. *Exponit fidem ſuam in Synodo Rom. ſub S. Leone nono* 340. *Intereſt Concilio Vercellenſi contra Berengarium* ibid. *Pallium quo Alexander II in miſſarum celebratione utebatur ab eo recipit* 405. *primatum ſupra Eboracenſem Epiſc. obtinet* 406.

Lateranenſe *Concilium ſub Paſchali* II *inveſtituras prohibet* 551. *Lateranenſe alterum ſub eodem PP. eas itidem prohibet ſed Henricum V Imp. non excommunicat* 556. & ſeq. *Legationem mittit ad eumdem Imp.* 558. *Lateranenſe alterum ſub eodem PP. Inveſtituras damnat* 563. & ſeq.

Lateranenſe Concilium primum, *generale nonum à Calliſto* II *PP. indicitur* 596. & ſeq. *Quibus anno & die celebratum* 597. *numerus Patrum Concilio præſentium* 598. *Pacta inter Papam & Imp. facta de inveſtituris confirmantur in eo* ibid. *Henricus Imp. ab excommunicatione abſolvitur* 599. *Canones* XVII *in eo Concilio editi* 600. *Undecimus & primus Canones illuſtrantur* 600. & ſeq.

Lateranenſe Concilium ſecundum, *generale decimum ab Innocentio* II *indicitur* 651. *Ejus epocha* ibid. *Patrum Concilii numerus* 652. *In eo ordinationes ab Anacleto Antipapa factæ reſcinduntur* ibid. *Rogerius Siculus in eo excommunicatur* 653. *In eodem Arnaldi de Brixia & Petri de Bruis errores damnantur* 654. *Canones in eodem editi* 655. *In eodem Concilio S Sturmio Abbas Fuldenſis canonizatur* ibid.

Laureacenſi *Eccleſiæ extinctum à multo tempore Metropolicum jus Eugenius II reſtituit* 39. *Non multò poſt Salisburgenſi ſubjicitur* ibid. *Archiepiſcopalis dignitas ipſi à Leone VII reſtituta* 212. *Ejus diſſidium cum Salisburgenſi ab Agapito II componitur* 221. *Ejus privilegium à Benedicto VI reſcinditur* 243. *Iterum à Benedicto VII reſtituitur* 247.

Legationes *duæ in Galliis diſtinguendæ* 382.

Lemovicenſe *Concilium ab Urbano II celebratur* 508.

Leo III *ſuccedit Hadriano primo* 1. *Legatos ad Carolum Franc. Regem mittit* ibid. *Item claves confeſſionis S. Petri & Romanæ urbis vexillum* 2. *Triclinium in Lateranenſi palatio ædificat* 3. *Cantuarienſi Eccleſiæ primatum reſtituit* ibid. *Salisburgenſem Archiepiſcopalem erigit* 4. *Felicem Urgellitanum in Synodo Rom. damnat* 5. *à Romanis oculis & linguâ mutilatur* 6. *Viſum & loquelam miraculosè recipit* ibid. *in Franciam pergit* 7. *Paderbornenſem Eccleſiam conſecrat* ibid. *Ejus privilegium pro loco Eresburg fictitium* 8. *Romam redit* 9. *Carolum Regem Franc. Romam venientem ſuſcipit* ibid. *Coram eo de objectis criminibus ſe purgat* 10. *Eum Imperatorem coronat* ibid. *Non transfert ſed renovat Imperium* 11. *Victoriam de hoſtibus miraculosè reportat* 12. *Gallicanam Litaniam Romæ conſtituit celebrandam* 13. *Legatos Cpolim mittit pro conjugio Irenes Auguſtæ cum Carolo Imp.* 14. *Fortunato Patriarchæ Gradenſi pallium mittit* ibid. *In Franciam pergit & Romam redit* 15. *Mantuam Epiſcopali ſede ornat* 16. *Non canonizavit S. Suidbertum* ibid. *Subſcribit diviſioni regni factæ à Carolo Imp.* 17. *Eardulphum Northumbriæ Regem in regnum reſtituit* ibid. *Non probat additamentum vocis* filioque *Symbolo factam* 18. *S. Nicephori Patriarchæ CP. Synodicas recipit* 19. *Poſt mortem Caroli Imp. à Romanis vexatur* ibid. *Ad Deum tranſit* 20. *Inter Sanctos numeratur* ibid. *Plures miſſas eodem die ſæpius celebrabat* 21. *Ejus brachium pro reliquia ad Salomonem Minoris Britanniæ Regem utrum ab Hadriano II miſſum* 130.

Leo IV *ſuccedit Sergio II in Pontificatum* 63. *Sine permiſſu Imperatoris ordinatur & quare* ibid. & 64. *Serpentem lethiferum miraculosè curat* 64. *Octavam Aſſumptionis B. Virginis inſtituit* ibid. *Incendium miraculosè extinguit* 65. *Ingentia ornamenta Eccleſiis Urbis confert* ibid. *Saracenos Romam invadere conantes vincit* 66. *Leoninam civitatem ædificat, & Centumcellas reſtituit* ibid. *Ludovicum* II *Auguſtum coronat* 67. *Pallium ad quotidianum uſum Hincmaro non permiſit* ibid. *Synodum Romæ celebrat* 68. *Alfredum Saxonum Occidentalium Regem ungit* ibid. *Sueſſionenſe Concilium confirmare renuit* 69. *Ludovicum Imp. Romæ ſuſcipit* ibid. *Mitræ uſum Anſchario Hamburgenſi Epiſcopo permittit* 70. *Moritur* 71. *Ejus virtutes & ſanctitas* ibid.

Leo V *brevi tempore Pontificatum Romanum tenet* 194.

Leo VI *Joanni X ſubrogatus non multò poſt moritur* 208.

Leo VII *fit Papa* 211. *Vetat ne in monaſterio S. Martini detur aditus mulieribus* ibid. *Metropolicum jus à Salisburgenſi ad Laureacenſem Eccleſiam transfert* 212. *S. Odonem Cluniacenſem Abbatem Romam vocat* idid. *è vivis excedit* 213. *Ejus virtutes* ibid.

Leo VIII *Antipapa eligitur* 227. *Conſecratur* 228. *Joanne XII defuncto Romam redit* 229. *Benedictum V è ſede dejicit* ibid. *Ejus obitus* 230. *Conſtitutio de inveſtituris ei falſo attributa* ibid *Quare licet Antipapa locum occupat inter Pontifices Rom.* ibid.

Leo IX *Tullenſis Epiſcopus ab Henrico Imp. deſignatur Pontifex Rom.* 327. *Acceptat ſub conditione quod à Romanis eligatur* 328. *Romam pergit* ibid. *à Clero & populo Rom. Pontifex eligitur* ibid. *Inthronizatur & Leo IX vocatur* 329. *Ejus genus & primordia* ibid. *Antea non fuit*

fuit Cardinalis ibid. & 330. dictus Papa Tullenſem Epiſcopatum non ſtatim dimiſit 330. Angienſis monaſterii privilegia confirmat 331. Synodum Romæ contra Simoniacos celebrat ibid. Miraculum in ea Synodo in Simoniacos 332. Leo in Franciam pergens Papiæ Concilium celebrat ib. Tum Remis aliud cogit ibid. S. Arnulphi Eccleſiam Metis conſecrat 333. Moguntiæ Concilium habet ibid. Presbyteris quibuſdam Eccleſiæ Colonienſis ſandaliorum uſum concedit 334. Bambergenſibus Canonicis uſum mitræ permittit 335. Colonienſem Archiepiſcopum S. R. E. Archicancellarium creat ibid. Humbertum poſtea Cardinalem Romam ducit 336. In Apuliam proficiſcitur ibid. Sipontinum Concilium celebrat 337.

Synodum Romæ cogit in qua S. Gerardum Tullenſem Epiſcopum canonizat 338. Canonizationis hujus epocha ſtabilitur ibid. Berengarium hæreſiarcham in eadem Synodo damnat 339. Eum iterum damnat in Synodo Vercellenſi 340. Tullum pergit, corpus S. Gerardi transfert 341. Romam redit & tertiam Synodum celebrat ibid. In ea S. Eduardum Angliæ Regem voto eundi Romam diſpenſat 342. In Apuliam pergit & Beneventanos à ſe antea excommunicatos abſolvit ibid. Epiſcopi ei contradicentes divinitus puniti 343. In Germaniam pergit pro pace inter Henricum Imp. & Andream Hungariæ Regem 344. Sanctos Wolfangum & Erhardum Ratiſponenſes Epiſcopos canonizat 345. diploma de S. Dionyſii Areopagitæ corpore Ratiſponæ exiſtente ipſi afflictum 346. Robertum Abbatem Caſæ-Dei invitum conſtituit,

Beneventum per concambium cum Imperatore acquirit 346. In Italiam redit 347. Concilium Mantuæ celebrat ibid. Ibidem Eccleſiam dedicat in qua ſanguis Chriſti inventus 348. Quartam Romæ Synodum habet ibid. In ea decidit litem inter Forojulienſem & Gradenſem Patriarchas 348. & ſeq. In eadem Fermentaceorum hæreſim damnat 350. Legatos Cpolim mittit ibid. Contra Normannos exercitum movet 351. Eorum ſcelera Græcorum Imperatori ſcribit 352. Ejus comitatus à Normannis cæditur ibid. Per medios hoſtes illæſus tranſit & occiſorum funera curat 353. Carthaginenſis Epiſc primatum in Africam confirmat ibid. Item confirmat electionem Antiocheni Epiſc. 354. Romam redit & ſanctè moritur 355. & ſeq. Annos ſedis ab inthronizatione numeravit 356. Incarnationis annos in ſuis reſcriptis adhibuit ibid. Ejus ſanctitas & corporis translatio 357.

Leo Chorepiſcopus Trevirenſis Apoſtolicæ ſedis Legatus ſub Joanne XV pacem inter Angliæ Regem & Normanniæ Ducem conciliat 256.

Leo Sapiens dictus, Orientis Imperator vivente Baſilio patre à Legatis Apoſtolicis coronatur poſt Actionem VIII Concilii generalis Cpolitani octavi 126. Baſilio patre mortuo Photium è ſede dejicit 164. Stephanum fratrem Patriarcham deſignat & inaugurari jubet 165. Diſpenſationem à Stephano V PP. petit, quia Diaconus ordinatus fuerat à Photio 165.

Leodienſe Concilium ab Innocentio II celebratur 621. Quid in eo Concilio actum ibid. & 622.

Leonina urbs à Leone IV Pontifice ædificatur 66.

Litania Gallicana Romæ celebranda conſtituitur à Leone III PP. 13. Quare dicta Gallicana & minor ibid.

Londinenſe Concilium à Joanne XIII confirmatur 231.

Longobardiæ *Epiſcopi depoſitioni Gregorii VII in Conciliabulo Wormatienſi facta ſubſcribunt* 433.

Lotharius *Ludovici Imp. filius Italiæ Rex & conſors imperii factus in Italiam à Ludovico patre mittitur* 28. *à Paſchali PP. Auguſtus coronatur* 29. *Ab eodem Pontifice Romanæ urbis ſupremum dominium recipit* 12. *&* 29. *Roma ab Eugenio II honorificè ſuſcipitur* 35. *Conſtitutionem edit de electione Romani Pontificis* ibid. *Supremum Romæ dominium exercet* 37. *Juditham Ludovici Aug. patris uxorem in monaſterium trudit* 48. *Cum fratribus Pippino & Ludovico in patrem Ludovicum rebellat* 49. & ſeq. *Ludovicum filium Romam mittit & quare* 55. & ſeq *Eumdem Romam iterum mittit ut Auguſtus coronetur* 67.

Lotharius *Lotharingiæ Rex Teutbergam uxorem repudiat & Waldradam ſibi copulat* 94. *Et hoc de conſenſu Epiſcoporum* 95. & ſeq. *à Nicolao PP. compellitur ad Teutbergam recipiendam* 97. *Ab Hadriano* II *jubetur eam in conſortium recipere* 109. *Hadrianum PP. in monte Caſſino convenit* 110. *Sacram communionem ab eo ſub conditione recipit* ibid. *Hadrianum PP. Romam euntem ſequitur* 111. *ſubitò moritur* ibid.

Lotharius *Saxoniæ Dux eligitur Imperator* 605. *Innocentium* II *ut legitimum Pontificem agnoſcit* 610. *Cum eo Leodii Concilium habet* 611. *Ab eo coronatur* ibid. *Cum Innocentio de ſtatu Eccleſiæ colloquium habet* 631. *Cum eo Romam pergit* 632. *In Eccleſia Lateranenſi ab eodem PP. Imperator coronatur* 633. *Anacletum Antipapam & ſectatores Divinæ & Regiæ majeſtatis reos declarat* 634. *In Germaniam redit* 635. *Ab Innocentio iterum in Italiam vocatur* 642. *Cum eo in Apuliam pergit* 643. *In Germaniam redit* 645.

Ludovicus Pius *Stephanum IV pp. in Francia ſuſcipit* 23. *Ab eo coronatur Imperator* 24. *Exules pro cauſa Leonis III Romam redire permittit* ibid. *Lotharium filium Romam mittit ut Auguſtus coronetur* 28. *Ludovici Pii donatio Eccleſiæ Rom. facta ſuppoſititia* 27. *&* 293. *Ludovicus Legatos mittit ad Eugenium II pro facultate agenda collationis de ſacris Imaginibus* 38. *Amalarium Metenſem diaconum Romam mittit ad correctionem Antiphonariorum* 47. *Hamburgenſem Archiepiſcopatum inſtituit* 48. *Iuditham Auguſtam à columniis abſolutam ſuſcipit* ibid. *In filios rebelles bellum movet* 49. & ſeq. *Gregorium IV in caſtris ſuſcipit* 50. *Ad Gregorium pp. Legatos mittit* 51.

Ludovicus II *Lotharii Auguſti filius Romam à patre mittitur & quare* 55. *Honorificè à Sergio II pp. excipitur* 56. *Ab eodem Italiæ non Auguſtus ungitur* ibid. *à Leone IV. Auguſtus coronatur* 67. *Petit ab Hadriano II regnum* Lo*tharii fratris ſibi reſtitui* 131. *Pars ei reſtituitur* 132. *Ob eam partem Romæ coronatur ab Hadriano* ibid. *Moritur* 139.

Ludovicus Balbus *fit Rex Francorum* 143. *Legatos ad Ioannem VIII in Franciam venientem dirigit* 146. *à Ioanne VIII Rex non Imperator coronatur* 147. & ſeq.

Ludovicus Orbus *dictus fit Burgundiæ Rex* 168. *Italiam ingreditur* 192. & ſeq. *à Benedicto IV Imperator coronatur* 193.

Ludovicus *Ludovici VI Francorum Regis filius ab* Innocentio II *in Concilio Remenſi Rex conſecratur* 626. *Hujus conſecrationis dies & pompa* ibid.

Lugdunenſis *Eccleſiæ primatus à Gregorio VII pp. confirmatur* 453. *Tum ab Urbano II in Concilio Claromontano* 503. & ſeqq.

& ſeqq. *Ab eo primatu alieni ſunt Ludovicus VI Franc. Rex & Senonenſes Antiſtites* 594. & ſeq. *Hic primatus ante Philippum Pulchrum Regia auctoritate firmatus non eſt*, ibid.

M.

MAgalonenſis *inſula ab Urbano II ſolemniter benedicitur* 512.

Magdeburgenſis *Eccleſia à Joanne XIII dicitur Metropolitana* 236. *Magdeburgenſis Archiepiſcopi privilegium, ut nonniſi per Romanum Pontificem ejus conſecratio fieri deberet* 284.

Maginolfus *Archipresbyter eligitur Antipapa contra Paſchalem II ſub Sylveſtri IV nomine* 527. *Exul & miſer moritur* ibid. *Ejus invaſionis tempus* 528.

S. Majolus *Cluniacenſis Abbas Pontificatum Rom. recuſat* 245.

Majorica *inſula Saracenis eripitur à Piſanis* 561. & ſeqq.

S. Malachias *ab Innocentio II fit Legatus ſanctæ ſedis in Hibernia* 656.

Mantua *à Leone III fit ſedes Epiſcopalis* 15.

Mantuæ Concilium S. Leo IX celebrat 347.

Mantuanum alterum Concilium Cadolum Antipapam deponit 397. & ſeq.

Marianus Scotus *non eſt auctor fabulæ Joannæ Papiſſæ* 75.

Marinus *ſeu Martinus Romanæ Eccleſiæ Diaconus Legatus Hadriani II pp. præeſt Synodo generali octavæ* 118. 120. & ſeqq. *Legatus iterum Cpolim mittitur à Ioanne VIII ut caſſet quæ geſta erant à Photio in pſeudo-Synodo Cpolitana* 154. & 158. *à Baſilio Imp. in carcere detinetur* ibid. *diverſus eſt à Marino Epiſcopo S. Sedis Arcario* ibid. & 157. *fit Pontifex Romanus & dicitur Marinus I, ſeu Martinus II hujus nominis* 157. *Archidiaconus erat non Epiſcopus* ibid. *Pontifex dictus Photium rurſus damnat* 158. *Formoſum Epiſc. Portuenſem reſtituit* 159. *Fulconi Archiep. Remenſi pallium mittit* ibid. *dominicæ Crucis partem ad Angliæ Regem tranſmittit*, ibid. *Solemniacenſi monaſterio privilegium concedit* 160. *Mortem obit* ibid.

Marinus II *ſeu* Marinus III *dicitur Pontifex Rom.* 216. *Ejus virtutes* 217. *privilegia ab eo conceſſa* ibid. *Capuanum Epiſcopum increpat* ibid. *ſupremum diem obit* 218.

Marinus *Epiſcopus Polymartienſis Legatus in Gallias mittitur & Engilenheimenſi Synodo præſidet* 219. *Item Trevirenſi* 220.

Marſicanus *Epiſcopatus à Victore II in priſtinum ſtatum reſtituitur* 364.

S. Martialis *Lemovicenſis Epiſcopus an dicendus ſit Apoſtolus vel Confeſſor controvertitur* 305. *à Ioanne XIX Apoſtolus dicendus pronunciatur* ibid.

Martinus II Papa, *vide*, *Marinus &c.*

Martinus *III, vide, Marinus II.*

Martinus Polonus *non eſt Auctor fabulæ Ioannæ Papiſſæ* 76. & ſeq.

Mathildis *Hetruriæ Comitiſſa ſuaſu Urbani II Welphoni Duci nubit* 486. & ſeq.

Mauricius *Bracarenſis, vide, Burdinus.*

Mauricius *Portuenſis Epiſcopus à Paſchali II in Orientem Legatus mittitur* 529.

Mauriniacenſis *monaſterii altare ab Innocentio II conſecratur* 620.

Melphitanum *Concilium à Nicolao II contra Clericos concubinarios celebratur* 378.

Melphitanum aliud Concilium ab Urbano II habetur in quo Rogerius de Apulia Ducatu inveſtitur 485. & ſeq.

Melphia à Nicolao II *pp. fit urbs Epiſcopalis* 379.

Merſeburgenſis *Epiſcopatus reſtituitur à Gregorio V in Synodo Romana* 270.

S. Methodius *Orientalis Monachus ab Hadriano II ordinatur Epiſcopus pro Moravis* 112. & ſeq. *permittitur ei miſſam & officia in Moravia linguâ Sclavonicâ celebrare* 113. *Romam à Ioanne* VIII *vocatur* 154. & ſeq.

Michael Balbus *Orientis Imperator Legatos ad Eugenium* II *& ad Ludovicum Pium mittit* 37. & ſeq.

Michael *Theodoræ filius Orientis etiam Imperator legationem & munera ad Benedictum* III *pp. mittit* 81. *S. Ignatium è ſede Cpolitana dejicit & in exilium mittit* 86. *Legatos ad Nicolaum pp. dirigit pro hac cauſa* ibid. *Legatos Nicolai prævaricari cogit* 87. & ſeq. *Epiſtolam contumelioſam Nicolao pp. ſcribit* 89. & ſeq. *Nicolai pp. Legatos Romam redire cogit* 90. *Occiditur* 92.

Michael *Bulgarorum Rex ad fidem converſus de multis Nicolaum pp. conſulit* 105.

Miſſæ *plures eadem die à viris ſanctis celebratæ* 21. *Miſſam pluries in die celebrare Alexander* II *prohibet* 410.

Miſſam & officia linguâ Sclavonicâ celebrare permittit Hadrianus II *pp.* 113. *Ioannes* VIII *& Innocentius* IV *id confirmarunt* ibid. *Alexandri* II *pp. Legatus id prohibet* 410. & ſeq.

Græci Ruthenis & Moſcis indulſerunt ut miſſam & officia patria lingua celebrarent 114. *Beſſi & Armeni ſeculo quinto miſſam & officia patria lingua celebrabant* 115.

Mitræ *uſus à Leone* IV *Anſchario Hamburgenſi Archiep. conceſſus* 70. *Ejus uſus Epiſcopis non permiſſus abſque privilegio ſedis Apoſtolicæ* ibid. *Mitræ antiquitas tam in Eccleſia Orient. quam Occident.* 70. & ſeq.

Mitræ uſus Canonicis conceſſus 335. *Item Wratiſlao Bohemiæ Duci* 409. *Item Siciliæ Comiti* 410. *Item Aragoniæ Regi* ibid. *Item Abbati ſancti Auguſtini prope Cantuariam* ibid. *Tum pluribus aliis Abbatibus* ibid.

Moguntiæ *Concilium à S. Leone IX celebratur* 333. *In eo agitur de S. Servatio Tungrenſi Epiſc.* 334.

Moguntina Synodus Alexandri II *juſſu coacta Carolum Conſtantienſem Epiſc. Simoniacum deponit* 405.

Morimundus *Abbatia, quarta Ciſtercii filia quo anno fundata* 529.

Moſci *patriâ linguâ ideſt Sclavonicâ miſſas & officia celebrant* 114.

Moſomienſe *monaſterium à Ioanne* XIII *Apoſtolico privilegio munitum* 242.

N.

NEmauſenſe *Concilium ab Urbano II celebratur* 512. *In eo Philippus Francorum Rex Eccleſiæ reconciliatur* ibid.

S. Nicephorus *Patriarcha Cpolitanus Synodicam ſuam mittit ad Leonem III pp.* 19.

Nicephorus *Patricius Orientale Imperium uſurpat* 14.

Nicolaitarum *hæreſis in quo conſiſteret* 376. *quare Nicolaitæ dicti hæretici* 377.

Nicolaus *hujus nominis primus eligitur & inthronizatur Pontifex Rom.* 83. *conſecratur præſente Imp.* ibid. *Coronatur* 84. *Ludovicum Imp. apud Quintum viſitat* ibid. *Bremenſis Eccleſiæ cum Hamburgenſi unionem confirmat* ibid. *Hamburgenſes Archiepiſcopos ſanctæ Sedis Legatos creat* 85. *Photii ſedis Cpolitanæ inva-*

Digitized by Google

invaſoris Legatos ſuſcipit 86. *pro ejus cauſâ Legatos Cpolim mittit* 87. *ſcribit ad Imperatorem & ad Photium* ibid. *Legatorum ſuorum prævaricationem punit* 88. *Cum Photio ſeu cum laico agit* 89. *Eum in Synodo Rom. omni Sacerdotali honore exuit* ibid. *Epiſtolam contumelioſam Baſilii Imp. recipit & ad eam reſpondet* 89. & ſeq. *Legatos alios Cpolim mittit qui redire coguntur* 90. *Præſules Gallicanos hortatur ut Græcorum calumnias refellant* 91. *damnatur in pſeudo-Synodo Photiana* 92. *Balduinum Flandriæ Comitem Carolo Calvo Franc. Regi reconciliat* 94. *pro cauſa divortii Lotharii Regis cum Teutberga Regina Synodum Metis haberi jubet* 95. *Metenſem illam Synodum in Romana Synodo caſſat* 96. *Lotharium compellit ad Teutbergam Reginam recipiendam* 97. *Eam arguit quod tædio victa contra ſe ipſam ſcripſerit* ibid. *Sueſſionenſis Synodi ſententiam in Rothadum Sueſſionenſem Epiſcopum latam caſſat* 99. *Rothadum in ſedem ſuam reſtituit* 100. *pro executione ſententiæ Legatum in Gallias mittit* 101. *Depoſitiones Epiſcoporum inter majores cauſas numerandas ſentit* ibid. *Sueſſione alteram Synodum indicit pro cauſa Wlfadi & ſociorum ab Hincmaro Remenſi depoſitorum* 102. *Ejuſdem Synodi Epiſcopos iterum congregari jubet* 104. *Ad Bulgarorum conſulta reſpondet* 105. *Vitam cum morte commutat* ibid. *Ejus virtutes & elogium* 106. Magni *cognomen obtinet* ibid.

Nicolaus II *fit ſummus Pontifex* 371. *Inthronizatur* ibid. *Sutrii Concilium celebrat* 372. *Deſiderium Caſſinenſem Abbatem Cardinalem creat* ibid. *Synodum Romæ cogit, in qua Berengarius hæreſim tertiò abjurat* 373. *Ejus profeſſionem fidei in diverſa regna mittit* ibid. *Romani Pontificis electionem Cardinalibus attribuit* 374. *Decretum edit in gratiam Henrici IV Germaniæ Regis* 375. *Simoniacam hæreſim in eadem Synodo damnat* 376. *Legatos Mediolanum mittit contra ſimoniacos & Nicolaitas* ibid. *Hildebrandum poſtea Papam Archidiaconum Romanæ Eccleſiæ creat* 377. *Libellum Petri Damiani de abdicando Epiſcopatu rejicit* ibid. *Melphiæ Concilium celebrat contra Sacerdotes concubinarios* 378. *Eamdem urbem Epiſcopatu ornat* 379. *Robertum Guiſcardum Calabriæ Ducem creat* ibid. *Romam redit eique ſecuritatem reſtituit* 380. *Florentiam & Montem Caſſinum adit* 381. *Legatum mittit qui Turonis Concilium cogit* ibid. *Item alium qui Avenione Concilium celebrat* ibid. *Secundam Romæ Synodum habet* 383. *Florentiæ finem vivendi facit* ibid. *Ejus virtutes* 384.

Novaræ *juſſu Victoris* II *pp. Concilium congregatur pro ſedando ſchiſmate Mediolanenſis Eccleſiæ* 365.

O.

ODelricus *Lingonenſis Archidiaconus fit Archiepiſcopus* Lugdunenſis 307.

S. Odilo *Cluniacenſis Abbas à Benedicto* VIII *& aliis Pontificibus Rom. magno in pretio habitus* 299. *precibus ſuis Benedictum* VIII *de pœnis purgatorii liberat* 300. *Archiepiſcopatum Lugdunenſem recuſat* 307.

Officia divina *linguâ Sclavonicâ celebrari permittit Hadrianus* II *pp.* 113. *Idem permittunt Ioannes* VIII *& Innocentius quartus* ibid. *&* 114. *Id vetat Alexandri* II *pp. Legatus* 410. *Item Gregorius* VII *pp.* 454. *Moſci & Rutheni officia*

officia linguâ patriâ celebrant 114. *Beſſi & Armeni ſeculo quinto idem faciebant* 115.

Officium Romanum in Aragonia paulatim recipitur rejecto Mozarabico 400. *Tum in Comitatu Barcinonenſi* ibid. *In Aragonia omninò admittitur* 417. *Non admittitur à Caſtellanis & Navarrenſibus* 418. *Recipitur tandem à Caſtellanis* 483. & ſeq.

Olmucenſis *Epiſcopatus per Wratiſlaum Bohemiæ Ducem ab Alexandro* II *confirmatur* 408.

S. Odo *fit Archiepiſcopus Cantuarienſis & pallio donatur* 22.

S. Odo *Cluniacenſis Abbas Romam à Leone* VII *vocatur & quare* 212. *à Stephano* VIII *iterum accerſitur* 216. *Paulò poſt moritur* ibid.

B. Oldegarius *Abbas Sancti Rufi cogitur à Paſchali* II *acceptare Epiſcopatum Barcinonenſem* 554. & ſeq. *à Gelaſio* II *fit Metropolita Tarraconenſis* 572. *fit Legatus S. Sedis in Hiſpania* 600.

Osborienſe *Concilium Cadolum Antipapam damnat* 389. & ſeq.

Oſtia *civitas à Gregorio IV mœnibus munitur & Gregoriopolis appellatur* 53. *à Nicolao PP. primo validiùs munitur* 106.

Otto *Conſtantienſis Epiſcopus Romam à Gregorio* VII *vocatus, depoſitus & in exilio mortuus* 421. & ſeq.

S. Otto *à Paſchali* II *Bambergenſis Epiſcopus conſecratur* 534. *Uratiſlaum Pomeraniæ Ducem ejuſque filios baptizavit* ibid. *Boleſlao Poloniæ Duci auctor eſt ut ſororem Henrici Imp. ſibi matrimonio jungat* ibid. *à Calliſto* II *ad Pomeranorum converſionem mittitur* 601.

Otto *Germaniæ Rex in Italiam ab Agapito* II *PP. vocatur* 221. *Iterum à* Joanne XII *accerſitur* 225. *Imperator ab eo coronatur* ibid. *Ablata Eccleſiæ Rom. reſtituit* 226. *Decernit ut Pontifex Rom. coram Legatis Cæſareis ordinetur* ibid. *Romam pergit & in Synodo Joannem* XII *deponi curat ac Leonem* VIII *in ſedem intrudi* ibid. *Benedicti V electionem improbat* 231. *Hamburgum eum relegat* 232. *ob Benedicti exilium à Deo punitur* 232. & ſeq. *Moritur* 243.

Otto II *Germaniæ Rex inungitur* 225. *Romam à Joanne XIII vocatur* 236. *Ab eo coronatur Imperator* 237. *Theophaniam uxorem ducit* 240. *Moritur* 251.

Otto III *Ottoni patri anno* 983. *ſuccedit* 251. *Romam pergit* 261. & ſeq. *Gregorium V Pontificem eligi & ordinari curat* 262. *Ab eo Imperator coronatur* ibid. *Eum in ſedem reſtituit* 268. *Creſcentium tyrannidem Romæ exercentem capit & decollari jubet* 268. *&* 275. *Silveſtrum II Pontificem eligi curat* 277.

Ovetenſis *Eccleſia à Joanne VIII Galleciæ Metropolis dicitur* 156.

P.

Paderbornenſis *Eccleſia à Leone III Papa conſecratur* 7.

Pagius *à contradictione ipſi impacta vindicatus* 29. & ſeq.

Pallio *uti non poterant Archiepiſcopi niſi certis & deſignatis diebus* 68.

Pallium datum ab Agapeto II Brunoni Archiep. Colonienſi, ut eo uteretur quoties vellet 222. *Quid ſignet Pallium* 322.

Pampilonenſi *Eccleſiæ ſedes Epiſcopalis à Joanne XIX redditur* 306.

Pampilonenſis Eccleſia ſub Urbani II protectione ſuſcipitur 311.

Papienſe *Concilium à S. Leone IX celebratur, qua de cauſa incertum* 332.

Paſchalis *hujus nominis primus creatur*

Pontifex

Digitized by Google

Pontifex 15. *Legationem mittit ad Ludovicum Imp.* 26. *Pacti cum deceſſoribus initi confirmationem ab eo obtinet* ibid. *Non verò donationem quæ à Ludovico Pio facta fingitur* 27. *Sanctorum Monachorum pro fide exulum literas ſuſcipit* 28. *Duas Legationes ad Ludovicum Imp. mittit* ibid. *Lotharium Imperatorem coronat* 28. & ſeq. *Dominium Urbis ei concedit, retento jure cudendæ monetæ* 29. & ſeq. *à quibusdam Romanis calumniis afficitur* 31. *Ab iis ſe purgat* ibid. *Danorum converſioni incumbit* 32. *Viennenſi Archiepiſcopo pallium mittit* 33. *Supremum diem obit* ibid. *Ejus ſepulturæ locus* ibid.

Paſchalis II *Urbano II ſuccedit* 521. *Inthronizatur* 523. *conſecratur & coronatur* ibid. *Ejus electio divinitus prænuntiata* 524. *Paſchalis Legatum mittit ad exercitum Cruceſignatorum* ibid. *Legatos in Gallias dirigit qui Philippum Regem in Concilio Pictavenſi excommunicant* 525. *Guiberto Antipapa mortuo, tres alii Antipapæ contra Paſchalem ſucceſſivè eliguntur* 526. & ſeqq. *Paſchalis PP. Ciſtercienſem Ordinem confirmat* 529. *Legatum in Orientem & alium in Germaniam mittit* ibid. *Item alium in Angliam* 530. *Rotenſem Epiſcopatum Barbaſtam transfert* ibid. *Toletanæ Eccleſiæ primatum confirmat* ibid. *Concilium Romæ celebrat* 530. & ſeq. *Inveſtituras in Anglia damnat* 532. *Sanctum Ottonem Epiſcopum Bambergenſem conſecrat* 534. *Diſpenſat in quarto gradu conſanguinitatis pro matrimonio Poloniæ Ducis* ibid. *Legatum mittit pro abſolutione Regis Franc.* ibid. *Cauſam committit Lamberto Attrebatenſi Epiſcopo* 535. *diſpenſationem negavit pro ejuſdem Regis matrimonio cum Bertrada* 537. *Concilium Romæ congregat* ibid.

Paſchalis Guiberti Antipapæ corpus exhumari jubet & in flumen projici 541. *S. Brunonem Signienſem Epiſc. Legatum in Gallias mittit* ibid. *Concilium Florentiæ cogit* 542. *Tum aliud Waſtallis ſeu Guaſtallæ* 543. *Parmam pergit* ibid. *Inde in Franciam* 544. *Ejus profectionis Gallicæ cauſa* ibid. *Variat Eccleſias conſecrat* 545. *Ejus itinerarium continuatur* ibid. *Apud S. Dionyſium ſummo honore excipitur* 546. *Legatos Henrici Germaniæ Regis Catalauni ſuſcipit* ibid. *Carnoti Paſcha celebrat* 547. *Trecenſi Synodo præſidet* ibid. *Legatum in Orientem mittit* 548 *Romam redit* ibid. *Bracarenſi Eccleſiæ Metropolicam dignitatem reſtituit* ibid. *Conjugium Alphonſi Aragoniæ Regis cum Urraca inhibet* 549. *Beneventi Concilium celebrat* 551. *Paciſcitur cum Henrico Germaniæ Rege* ibid. *Eum Romæ excipit* 552. *Ab eo captivus detinetur* 553. *Inveſtiturarum privilegium coactus ei concedit* 553. & ſeq. *Eum Imperatorem coronat* 554. *Ejus factum Cardinales, Clerus Rom. & S. Bruno Signienſis Epiſc. improbant* 554. & ſeq. *Excuſatur à pluribus Gallicanis Epiſcopis* 555. & ſeq.

Paſchalis Concilium Laterani habet 556. *In eo recuſat Henricum Regem excommunicare* 557. *Viennenſis Concilii in quo Henricus excommunicatus Acta confirmat* 558. & ſeq. *Beneventum pergit & urbis ſecuritati conſulit* 559. *Eccleſiæ Antiochenæ jura ſua reſtituit* 560. *Robertum vexantem Beneventum excommunicat* ibid. *Apud Cyperanum Concilium cogit* 560. & ſeq. *Piſanos excitat ad expugnationem inſularum Balearium contra Saracenos* 561. & ſeq. *Concilium Troiæ celebrat* 562. *Canonicorum Biſuntinenſium controverſiam dirimit* 563. *Inveſtituras in alio Concilio Lateranenſi damnat* 563. & ſeq. *Landulphum in Archiepiſcopatum Beneventanum*

ventanum reſtituit 564. *B. Oldegarium cogit ad acceptandum Epiſcopatum Barcinonenſem* 564. & ſeq. *Henrico Imp. Romam veniente Beneventum pergit* 565. *Burdinum Bracarenſem Epiſc. in Concilio Beneventano excommunicat* 566. *Cantuarienſis Eccleſiæ privilegia confirmat* ibid. *S. Petrum Anagniæ Epiſc. canonizat* 567. *Naturæ debitum ſolvit* ibid. *Ejus ſepultura* 568.

Patavienſis *Epiſcopatus in quinque à Joanne IX PP. diviſus* 189.

Petrus Damiani *à Stephano IX fit Epiſcopus Card. Oſtienſis* 364. *Legatus à Nicolao II Mediolanum mittitur contra Simoniacos & Nicolaitas* 376. *Pro abdicando Epiſcopatu Nicolao II libellum ſupplicem offert* 377. *Petri Damiani judicium de electoribus Cadoli Antipapæ* 387. *Petrus in eremum de conſenſu Alexandri II ſecedit* ibid. *Auctor eſt Synodalis diſceptationis inter Advocatum Regium & Eccleſiæ Rom. defenſorem in cauſa Cadoli* 389. *Florentiam ad ſedandum ſchiſma inter Epiſcopum & Monachos exortum ab Alexandro II legatur* 391. *Re infecta recedit* ibid. *In Gallias Legatus mittitur pro cauſa Cluniacenſis monaſterii, quam in Synodo Cabilonenſi terminat* 392. & ſeq. *In Germaniam Legatus dirigitur* 401. *Tum Ravennam ab eodem Alexandro II PP.* 407. *Ravenna rediens moritur* ibid.

Petrus *Gerundenſis Epiſcopus pallium à Joanne XIX recipit & quare* 306.

S. Petrus *Anagniæ Epiſcopus à Paſchali II canonizatur* 567.

Petri *Abaëlardi libros Innocentius II comburi jubet* 658.

Petri de Bruis *errores in Concilio Lateranenſi II generali damnantur* 653. & ſeq.

Petrus Eremita *expeditionis Jeroſolymitanæ pro recuperatione Terræ Sanctæ auctor vel incentor* 505.

Petrus Leonis *Antipapa eligitur ſub Anacleti II nomine* 613. *&* 646. *Ejus electio facta eſt poſt illam Innocentii ſecundi* 613. & ſeqq. *Innocentium PP. Urbe exire cogit* 616. *à Lothario Imp. divinæ & regiæ majeſtatis reus declaratur* 634. *Anacleti Antipapæ genus, fortuna, & pravi mores* 646. & ſeq. *Ab omnibus fere rejicitur* 647. & ſeq. *Gerardum Engoliſmenſem Epiſc. in univerſa Gallia Legatum conſtituit* 648. *Rogerio Siculo titulum Regium impertit* 649. *deſperatus moritur* ibid.

Philippus *Francorum Rex Berta legitima uxore dimiſſa Bertradam Fulconis Andegavenſis Comitis uxorem ſibi matrimonio copulat* 496. *pro eo conjugio à Legato Urbani* II *excommunicatur* 497. *Item ab Urbano II in Claromontano Concilio* 500. *Ab eodem PP. in Nemauſenſi Concilio Eccleſiæ reconciliatur* 512. *Ad Bertradam reverſus iterum excommunicatur in Concilio Pictavienſi* 525. *Scribit ad Lambertum Epiſc. Attrebatenſem Apoſtolicæ ſedis legatum pro ſua abſolutione* 535. *Ab eo abſolvitur Pariſiis* 536. *Filii ex Philippo & Bertrada geniti ſpurii fuere* 537.

Photius *ſedem Cpolitanam invadit ejecto Sancto Ignatio* 85. *Legatos ad Nicolaum PP. mittit* 86. *In pſeudo-Synodo Cpolitana in ſede confirmatur* 88. *Scribit ad Nicolaum PP. literas quibus mentitur ſe invitum in ſede confirmatum* ibid. *à Nicolao omni honore Sacerdotali in Synodo Rom. exuitur* 89. *Eccleſiam Latinam calumniatur* 91. *Nicolaum PP. in pſeudo-Synodo damnat* 92. *è ſede dejicitur & S. Ignatius reſtituitur in executionem ſenten-*

tiæ

sia Nicolai PP. 92. & ſeq. *Ejus cauſa agitatur in Concilio generali octavo Cpoli celebrato* 118.& ſeqq. *Photius introducitur in Concilium ſed reſpondere recuſat* 124. *In Actione ſeptima præſens damnatur* 125. *Ejus damnatio ſubſcripta calamis ſanguine Chriſti tinctis* ibid. *Mortuo S. Ignatio ſedem iterum occupat* 150. *Per fraudem à Joanne* VIII *in ſedem reſtituitur* 151. *Pſeudo-Synodum Cpoli celebrat, quam Synodum* octavam *&* generalem *appellat* 152. & ſeq. *à Joanne* VIII *novo damnatur anathemate* 154. *Iterum à Martino* II *PP. damnatur* 158. *Ab Hadriano* III *à communione rejicitur* 161. *à Leone Sapiente* Imp. *ſede dejicitur & in monaſterium truditur* 164. & ſeq. *Photii mortis tempus* 172.

Pictavienſe *Concilium à Legatis Paſchalis* II *celebratur, in eoque Philippus Franc. Rex excommunicatur* 515.

Pictavienſe alterum Concilium pro expeditione Ieroſolymitana 542.

Piſana *Eccleſia à Gelaſio* II *dedicatur & fit Metropolitana* 573. *Corſica ei ſubjicitur* 574.

Piſani Ebuſum inſulam & Majoricam Saracenis eripiunt 561. & ſeq.

Piſanum Concilium ab Innocentio II *Papa celebratur* 637.

Piſtorienſis *Eccleſia privilegia ab Innocentio* II *confirmantur* 636.

Placentina *Eccleſia Ravennenſi e qua ablata fuerat, à Gregorio V reſtituitur* 268.

Placentinum Concilium ab Urbano II *celebratur* 497. & ſeq.

Placentinum alterum Concilium ab Innocentio II *habitum* 631.

Poloniæ *Principes neque à Silveſtro* II, *neque ab Ottone* III *Reges dicti* 279. *Sub Gregorio* VII *nondum Regio titulo inſigniebantur* 424. 453. & ſeq.

Pontificalium *ornamentorum uſus Abbatibus à Joanne XIII primùm conceſſus* 241. *poſtea presbyteris quibuſdam Colonienſibus à Leone IX pp.* 334. *Item Canonicis mitræ uſus ab eodem Pontifice conceſſus* 335.

Pontigonenſis *Synodus electionem Caroli Calvi in Imperatorem confirmat* 140. *Formoſum Epiſc. Portuenſem damnat* 141.

Pontiniacenſis *Abbatia ſecunda Ciſtercii filia quo anno fundata* 529.

Pontius *Abbas Cluniacenſis Abbatiam ſponte reſignat* 605. *Cluniacum poſtea armatus invadit, ideoque Romam ab Honorio II citatur* ibid. *Romæ moritur in carcere* ibid.

Præfationis *miſſæ Beatæ Virginis Vrbanus II auctor creditus* 498.

Pragenſis *Epiſcopatus inſtituitur à Boleslao Pio Bohemiæ Duce* 238.

Presbyterorum *filios ad ſacros ordines promoveri poſſe cum diſpenſatione ſedis Apoſtolicæ ſtatuit Urbanus II in Concilio Claromontano* 501.

Purgationis *per aquam frigidam forma ab Eugenio II. pp. inſtituta* 41. *Inſtitutionis hujus ſinceritas oſtenditur* ibid. *Plura purgationum genera recenſentur* 42.& ſeqq.

Q.

Quintius *Urbis Præfectus Cadoli Antipapæ fautor* 428. *diverſus à Quintio ſeu Cincio qui erat Urbis præfectus ſub Gregorio ſeptimo* ibid. *Incertum an Quintius ille vel alius quiſpiam Gregorium VII miſſam celebrantem ceperit & mutilaverit* 428. & ſeqq.

R.

Rainulphus *Comes ab Innocentio II creatur Dux Apuliæ* 644.

Ramirus *Monachus & Sacerdos fit Aragoniæ Rex & uxorem ducit 639. Idque cum diſpenſatione Innocentii II pp.* 640. & ſeq. *Ad monaſterium redit* 640.

Raymundus Berengarii *hujus nominis III Provinciæ & Barcinonæ Comes Saracenorum magnam ſtragem edit* 561.

Ravennenſi *Eccleſiæ Placentina à Gregorio V reſtituitur* 268. *Ei plures Eccleſiæ ſubtrahuntur à Paſchali II. pp.* 543. *Et à Gelaſio II reſtituuntur* 573.

Ravennenſes duæ Synodi ſub Joanne VIII pp. 119. & 143. *Ravennenſe Concilium ſub Joanne IX. pp.* 188. *Aliud ſub Joanne XIII pro reſtitutione Eccleſiaſtica diſciplinæ* 235. *Ravennenſe Concilium ſub Honorio II Patriarchas Aquileiæ & Venetiæ deponit* 610. & ſeq.

Remenſe *Concilium à S. Leone IX celebratur* 332. *Item alterum à Caliſto II pp.* 586. *In hoc ultimo Henricus Imp. & Burdinus Antipapa excommunicantur* 587. *Remenſe alterum ab Innocentio II celebratur* 625. *Canones hujus Concilii* 626. *In eo Innocentius Ludovicum Ludovici VI filium Franc. Regem conſecrat* ibid. *Illud canonizatione S. Godehardi Hildensheimenſis Epiſcopi terminat* 628.

Richerius *Prumienſis Abbas ordinatur à Joanne X Epiſcopus Tungrenſis* 206.

S. Robertus *Arvernenſis Caſa-Dei monaſterium conſtruit, eique à S. Leone IX. Abbas licet invitus præficitur* 346.

Robertus *Moliſmenſis Monachus Ciſtercienſem ordinem fundat* 519. *Moliſmum ab Urbano II redire jubetur* ibid.

Roberti *Franc. Regis nuptiæ inceſtæ à Gregorio V in Synodo Romana reprobantur* 269. *Robertus Romam redit ſub Benedicto VIII pp. quo anno incertum* 296.

Robertus Guiſcardus *à Nicolao II Calabriæ Dux creatur* 379. & ſeqq. *In prima Synodo Rom. ſub Gregorio VII excommunicatur* 421. *item in ſecunda ſub eodem Papa* 425. *à Gregorio pp. Eccleſiæ reconciliatur* 446. *Cum eo fœdus init* ibid. *Roberto coronam* Imperialem *promittit Gregorius pp.* 447. & ſeq. *Robertus fœdus perpetuæ pacis cum Gregorio pp. pangit* 458. & ſeq. *Gregorium* VII *in caſtello ſancti Angeli obſeſſum Româ captâ liberat* 467. & ſeq. *Eum Salernum ducit* 468. & ſeq. *moritur* 473.

Robertus Sclavus *Beneventum vexans à Paſchali* II *excommunicatur* 560.

Rodoaldus *Portuenſis Epiſc. Legatus Cpolim pro cauſa S. Ignatii & Photii à Nicolao pp. mittitur* 87. *prævaricatur in ſua Legatione* 88.

Rodulphus *Sueviæ Dux à Principibus Germaniæ poſt depoſitionem Henrici* IV *Rex invitus eligitur* 445. *Succeſſionem in regnum repudiat* ibid. *In Synodo Rom.* VII *in Regia dignitate à Gregorio pp. confirmatur* 456. *Occiditur in prælio* 458.

Rogerius *Siciliæ à Roberto Guiſcardo fratre Præfectus inſignem de Saracenis victoriam reportat, ob idque vexillum S. Petri ab Alexandro* II *recipit* 395. *de Ducatu Apuliæ ab Urbano* II *in Melphitano Concilio inveſtitur* 486.

Rogerius *Siciliæ Comes Apuliam invadit* 607. *Ab Honorio* II. *pp. excommunicatur* ibid. *Pontificem muneribus flectere non poteſt* 608 *Apuliæ Ducatus Rogerio juſtè negatur* ibid. *Rogerius cum copiis in Apuliam pergit* 609. *Ab Honorio pp. Apuliæ Dux creatur* ibid. *Ab Anacleto Antipapa Regium titulum recipit* 649. *Mortuo Anacleto alium Antipapam eligi curat* 650. *Innocentium* II *Papam recognoſcit* 651. *In Concilio Lateranenſi* II *generali excommunicatur* 653. *Innocentium* II *capit, ab eoque Regium titulum recipit* 657.

Rolandus.

Rolandus *Parmenſis Clericus Gregorio VII depoſitionem ſuam in Conciliabulo Wormatienſi factam intimat* 433. *à Gregorio VII in Synodo Rom. IV excommunicatur & indignus Epiſcopali dignitate judicatur* 449. *Ejus excommunicatio & depoſitio in Synodo Rom.* VII *ſub eodem Gregorio confirmatur* 457.

Roma *ſemel & iterum ac tertiò ab Henrico IV obſidetur* 462. & ſeq. *Ab eo capitur* 465.

Romanæ urbis ſupremum dominium à Paſchali PP. Lothario Imp. tribuitur 12. & 29.

Romanæ Eccleſiæ facies ſeculo Decimo 190. & ſeq.

Romana Synodus ſub Leone III Felicem Urgellitanum damnat 5.

Romana Synodus ſub Eugenio II *pro reſtitutione diſciplinæ Eccleſiaſticæ* 40.

Romana Synodus ſub Leone IV *Anaſtaſium Presbyterum Cardinalem deponit* 68.

Romana Synodus ſub Nicolao pp. contra Zachariam & Rodoaldum Legatos Apoſtolicæ ſedis prævaricatores 88. & ſeq *Romana altera Synodus ſub eodem pp. in qua Photius & Gregorius Syracuſanus omni honore Sacerdotali exuuntur & S. Ignatius in ſedem Cpolitanam reſtituitur* 89.

Romana Synodus ſub Hadriano II *in qua damnatur Anaſtaſius Cardinalis jam antea depoſitus* 116. *Romana altera ſub eodem pp. contra Photium* 117. & ſeq.

Romana Synodus ſub Joanne VIII *Imperium Carolo Calvo confirmat* 141. & ſeq.

Romana Synodus Latrocinalis ſub Stephano VI *contra Formoſum pp. mortuum* 179. *Ejus pſeudo-Synodi epocha* 180.

Romana Synodus ſub Joanne IX *in qua Acta contra Formoſum reſcinduntur* 186. *In eadem Imperium Lamberto confirmatur & Berengario aufertur* 187. *In eadem decretum editur de ordinatione Romani Pontificis coram Cæſareis Legatis facienda* 187.

Romana Synodus ſub Benedicto IV in cauſa Argrini Lingonenſis Epiſcopi 192.

Romana pſeudo-Synodus Joannem XII deponit & Leonem VIII intrudit 227. & ſeqq.

Romana Synodus ſub Benedicto VII Bonifacium VII Antipapam damnat 246. *Romana altera Synodus ſub eodem pp. contra ſimoniacos* 249.

Romana Synodus ſub Gregorio V habita 263. & ſeq.

Romana Synodus ſub Benedicto VIII pp. 299.

Romana Synodus ſub Benedicto IX pp. 310.

Romana Synodus ſub Clemente II adverſus ſimoniacos 320.

Romana Synodus ſub Leone IX adverſus ſimoniacos 331. *Romana Synodus ſecunda ſub S. Leone pro canonizatione S. Gerardi Tullenſis Epiſc. & damnatione Berengarii hæreſiarchæ* 338. & ſeqq.

Romana Synodus ſub eodem pp. in qua agitur de ordinatis à ſimoniacis & de continentia Clericorum 341. *Quarta Rom. Synodus in qua S. Leo decidit litem inter Forojulienſem & Gradenſem Patriarchas* 348. & ſeq.

Romana Synodus ſub Nicolao II Berengarium damnat & electionem Pontificis Rom. Cardinalibus attribuit 373. & ſeqq. *Rom. altera Synodus ſub eodem Pontifice* 383.

Romana Synodus ſub Alexandro II pp. 392. *Altera ſub eodem pp. Inceſtuoſos damnat* 395. *Altera eos excommunicat* ibid. *Quarta ſub eodem pp.* 404. *Quinta ſub eodem* 408. & ſeq.

Romana Synodus prima ſub Gregorio VIII contra Sacerdotes ſimoniacos & incontinentes 419. *In eam Sacerdotes incontinentes inſurgunt* 420. *ſecunda contra inveſtituras* 425. & ſeqq. *In eadem editur decretum contra Sacerdotes fornicarios* 427. *Tertia in qua Henricus IV Germaniæ Rex à Gregorio VII excommunicatur & deponitur* 434. & ſeq. *Quarta Romana Synodus ſub eodem Gregorio* 448. & ſeq. *Quinta ſub eodem* 449. *In hac Berengarius hæreſiarcha auditur & ſecundam fidei profeſſionem emittit* 450. *Sexta in qua idem Berengarius tertiam fidei profeſſionem emittit* 451. *Septima in qua Gregorius VII Henricum IV excommunicat & deponit* 454. & ſeqq. *In eadem Rodulphus in dignitate Regia confirmatur & inveſtituræ iterum prohibentur* 456. & ſeq. *Octava ſub eodem pp.* 459. *Nona* 464. *Decima & ultima Romana Synodus ſub Gregorio ſeptimo* 468.

Romana Synodus ſub Urbano II PP. 484. *Altera ſub eodem PP.* 518.

Romana Synodus ſub Paſchali II celebratur 530. & ſeq. *Altera ſub eodem PP.* 537. & ſeq.

Romani *Leoni III linguam præcidunt & oculos eruunt* 6. *Romanos exules pro eo nefando facinore Romam redire Stephanus IV obtinet* 24. *Romani Paſchalem PP. calumniantur* 31.

Romani Pontifices *quo tempore nomen ſuum in literis certa lege præpoſuerint* 8.

Romani Pontificis electionem liberam eſſe ſtatuit Lotharius Imp. 35.

Romani Pontificis conſecrationem fieri non poſſe abſque præſentia Legatorum Imperatoris decernit Eugenius II PP. 36. & ſeq.

In Pontificis Rom. conſecratione qui ritus ſervarentur 45.

Romani Pontificis primatus ab ipſis Græcis ante ſchiſma agnitus 93.

Romani Pontif. conſecrationem abſque Legatorum Imperialium præſentia fieri Hadrianus III *PP. ſtatuit* 160. & ſeq.

Romanum Pontificem non conſecrari ſine præſentia Legatorum Imperialium Stephanus V PP. decernit 182. & ſeq. *Idem ſtatuit Synodus Rom. ſub Joanne IX PP.* 188. *Idem ſtatuit Otto Imperator* 226. *Tum S. Henricus itidem Imperator* 293.

Romanus Pontifex electiones Imperatorum approbare vel reprobare poteſt 166.

Romani Pontificis electio Cardinalibus à Nicolao II *attribuitur* 374.

Romanus Pontifex non poteſt ſucceſſorem ſuum eligere 479.

Romanus *fit Papa* 183. *Vix quatuor menſibus ſedet & moritur* 184.

Roſæ aureæ *à Pontificibus Rom. Dominica quarta Quadrageſimæ geſtari ſolitæ ritus exordium* 507. & ſeq. *Roſa aurea ab Urbano* II *Fulconi Comiti Andegavenſi data* ibid.

Rotenſis *Epiſcopatus Barbaſtam à Paſchali* II *transfertur* 530.

Rothadus *Sueſſionenſis Epiſcopus in Sueſſionenſi Synodo communione privatus Apoſtolicam ſedem appellat* 98. *Epiſcopatu deponitur in altera Synodo Sueſſionenſi* ibid. *Romam pergit* 100. *à Nicolao PP. in ſedem ſuam reſtituitur* ibid. *In Galliam revertitur & ſedem ſuam obtinet* 101. & ſeq.

Rutheni *ſeu Ruſſi linguâ patriâ ſeu Sclavonicâ miſſas & officia divina celebrant* 114. *Michaelis Cerularii ſchiſmati non adhæſerunt* 425.

S.

SAlernitana *SS. Trinitatis Eccleſia ab Urbano II conſecratur* 490. & ſeq.

Salis-

Digitized by Google

Salisburgenſis *Eccleſia à Leone* III *dicitur Archiepiſcopalis* 4. *à Salisburgenſi Eccleſia Laureacenſis ſeparatur* 39. *Ei iterum ſubiicitur* ibid. *Iterum ab ea ſeparatur* 212. *Salisburgenſis Eccleſiæ contentio cum Laureacenſi ab Agapito II componitur* 221. *Salisburgenſes Epiſcopi vices Apoſtolicas à Benedicto VI obtinent* 243. *Illud privilegium à Benedicto VII reſcinditur* 247.

Salomon *Minoris Britanniæ Rex Reliquias petit ab Hadriano II & pallium pro Epiſcopo Dolenſi* 130. *Hadriani hac de re ad Salomonem Epiſtola ſuſpecta fidei* ibid. *Salomone occiſo Minor Britannia à Ducibus non à Regibus adminiſtrata* 131.

Sanctius *Aragoniæ Rex officium Romanum in ſuis ditionibus recipi curat* 400. & 417. *Gregorio VII PP. ſe tributarium facit* 418

Sanctorum omnium *feſtum in Gallia & Germania celebrari Gregorius IV ſtatuit* 51.

Saraceni *Romam invadere tentantes à Leone IV vincuntur* 66. *Garilianum arcem à Docibili Duce Caietæ obtinent* 144. *Joannem VIII PP. cogunt ad tributi annui penſitationem* ibid. *è Gariliano monte vicina Romæ loca incurſant* 201. & ſeq. *Ex eo deturbantur* 203. *à Benedicto VIII vincuntur & ex Hetruria pelluntur* 295. *à Raymundo Berengarii Barcinonæ & Provinciæ Comiti magna ſtrage vincuntur* 561.

Sancti Saturnini *Eccleſia Toloſæ ab Urbano* II *conſecratur* 511.

Saxonum *Occidentalium regnum Eccleſiæ Rom. fit vectigale* 80. & ſeq.

Senonenſis *Eccleſia à Joanne* VIII *PP. primatum obtinet* 140.

Sergius II *fit Papa* 55. *Nomen non mutavit* ibid. *Ludovicum Lotharii Imp. filium honorificè ſuſcipit* 56. *Eum Italiæ Regem non Auguſtum ungit* ibid. *Drogonem Metenſem Epiſcopum Vicarium Apoſtolicum in Gallia & Germania dicit* 57. *Sacramentum fidelitatis Ludovico Regi à Romanis præſtari non permittit* 58. *Ebonem Archiepiſcopatu Remenſi depoſitum laica communione contentum eſſe jubet* ibid. *Beneventanorum Ducem ad pedum oſcula ſuſcipit* 59. *Indulgentia trium annorum & trium quadragenarum ab eo data valde dubia* 59. & ſeqq. *ſupremum diem obit* 63. *Ejus virtutes ibid.*

Sergius III *eligitur Pontifex, ſed antequam conſecretur Româ pellitur* 185. *Chriſtophoro ſede deiecto ordinatur Pontifex* 195. & ſeq. *Non mutavit nomen in Pontificatu* 196. *Ejus vita turpis* ibid. *Ad meliorem frugem rediit* 197. *Baſilicam Lateranenſem reſtauravit* 197. & ſeq. *Vitam cum morte commutat* 198. *Ejus epitaphium Sergio primo perperam tributum* 199.

Sergius IV *Joanni* XVIII *ſuccedit* 288. *Antea vocabatur* os *vel* bucca porci ibid. *Legatum in Franciam mittit pro conſecratione monaſterii Bellilocenſis* ibid. *Decidit litem inter Hamburgenſem & Verdenſem Epiſc.* 289. *Mortalitatem explet* ibid. *Ejus epitaphium & virtutes* 290.

Servatii *Tungrenſes ſeu Leodienſes Epiſcopi duo fuêre* 334.

Seulfus *Remenſis Archiepiſcopus à Ioanne X pallium obtinet* 205.

Siconulfus *Beneventanus Princeps à Sergio* II *ad pedum oſcula recipitur* 59.

Sigebertus *Gemblacenſis non eſt auctor fabulæ* Joannæ *Papiſſæ* 75.

Silveſter II, *vide, Gerbertus.*

Silveſter III Antipapa *Benedictum IX è ſede dejicit* 314. *Ex ea ejicitur* ibid. *In Concilio Sutrino deponitur* 317.

Silveſter IV Antipapa, *vide, Maginolfus.*

Sini-

Digitized by Google

Siniſtræ *in dexteram ut honoratiorem mutatio quo tempore facta* 21. & ſeq. 3 0. & ſeq.

Sipontinum *Concilium à S. Leone IX Papa celebratur* 337.

Solemniacenſe *monaſterium à Martino* II *PP. privilegio donatur* 160.

Spiritus ſancti *proceſſio in Aquisgranenſi Concilio agitata* 18. *Item in Concilio Barenſi ſub Urbano II PP.* 517.

Spongia *Chriſti ſanguine imbuta Mantuæ reperitur* 15. & 347. & ſeq.

Stampenſe *Concilium in quo Innocentius II verus Pontifex agnoſcitur* 617.

S. Stanislaus *Cracovienſis Epiſcopus à Boleslao III Poloniæ Rege crudeliſſime necatur* 453. *Ab Innocentio IV in Sanctorum numerum relatus* 454.

Stephanus IV *fit Papa* 22. *Romanos fidelitatem Ludovico Pio Imp. jurare jubet* 23. *In Franciam pergit* ibid. *Quomodo exceptus à Ludovico Rege* ibid. *Ludovicum Regem & Irmingardam Reginam coronat* Imperatores 24. *Theodulpho Aurelianenſi Epiſc. pallium mittit* ibid. *Exules Romanos pro cauſa Leonis* III *Romam reducit* ibid. *Romam redit* ibid. *Ad Deum migrat* 25. *Claret miraculis* 24. *Non eſt auctor decreti de electione Pontificis Romani coram Legatis Cæſareis* 25.

Stephanus V *inthronizatur Pontifex Rom.* 163. *conſecratur ſine præſentia Legatorum* Imperialium ibid. *Ejus primordia, virtutes & ſanctimonia* 163. & ſeq. *Reſcribit ad Baſilium Imp. & Photium execratur* 164. *à Leone Orientis* Imp. *& præſulum Orientalium literas recipit pro diſpenſatione ordinatorum à Photio* ibid. *Diſpenſationem ſuſpendit & quare* ibid. *Theutboldum Lingonenſem Epiſcopum conſecrat* 166. *Arnulphum Germaniæ Regem Romam vocat* 167. *Widonem Spoletinorum Ducem* Imperatorem *coronat* ibid. *Ludovicum Boſonis filium Burgundiæ Regem eligi curat* 168. *è vita migrat* ibid. *Quintus non ſextus dicendus* ibid. *Ejus concio in maleficos* 169.

Stephanus VI *ordinatur Pontifex* 178. *Arnulphum & poſtea Lambertum* Imperatores *agnoſcit* 179. *Pſeudo-Synodum contra FormoſumPapam celebrat* ibid. *Formoſi Papæ ſepulchrum violat* ibid. *Ejus corpus extra ſepulturam projici imperat* 179. & ſeq. *Licet Stephanus eſſet nefariusPontifex nulla tamen principalium ſedium ab obedientia Apoſtolicæ ſedis ſe ſubtraxit* 181. *Stephani interitus* ibid. *Statuit ut Pontifex conſecraretur præſentibus* Imperialibus *Legatis* 182. & ſeq.

Stephanus VII *conſecratur Pontifex Romanus & moritur* 208. & ſeq.

Stephanus VIII *dicitur Papa* 214. *Hugoni Remenſi Archiepiſcopo pallium mittit* 213. *Legatum in Galliam dirigit in gratiam Caroli Simplicis Regis* 215. S. *Odonem Abbatem Cluniacenſem Romam vocat & quare* 216. *Sacrilegè à ſeditioſis mutilatur* 215. *Moritur* 216.

Stephanus IX *eligitur Pontifex Rom.* 363. *Inthronizatur & conſecratur* 364. *Ad Caſſinenſe monaſterium pergit*, ibid. *Marſicanum Epiſcopatum in priſtinum ſtatum reſtituit* ibid. *Concilium Novaræ cogi jubet* 365. *B. Petrum Damiani Epiſcopum Oſtienſem creat* 366. *Legationem Conſtantinopolim decernit pro unione Eccleſiæ Græcæ cum Latina* ibid. *Normannos Italia pellere cogitat* 367. *Decretum edit de electione futuri Pontificis* ibid. *S. Joannem Gualbertum ad ſe vocat* ibid. *Ejus obitus & ſanctitas* 368. Ejus *eruditio* ibid.

Stephanus *Leonis Sapientis Imp. frater fit Patriarcha Cpolitanus ejecto Photio* 164. & ſeq. *Mittitur legatio ad Stephanum pp. V. pro*

V pro diſpenſatione quia ordinatus fuerat à Photio 165. & ſeq.

S. Stephanus *Hungariæ Rex à S. Adalberto Pragenſi Epiſcopo baptizatur* 263. *Regia corona, aliiſque privilegiis à Silveſtro II donatur* 278.

Stercoraria *ſedes quare ſic dicta* 76. & ſeq. *Ejus uſus* ibid. *Ejus ceſſatio* 78.

Stigandus *Cantuarienſis Archiepiſcopus à Synodo Vindſorienſi deponitur* 403. & ſeq.

S. Sturmio *Abbas Fuldenſis in Concilio Lateranenſi II generali canonizatur ab Innocentio* II. *Papa* 655. & ſeq.

Stylianus *Neocæſarienſium in Euphrateſia Metropolita ſcribit ad Stephanum V pro diſpenſatione canonum infractorum in electione Patriarchæ Cpolitani* 165. *Cum Photianis ſocietatem init contra Eccleſiam Rom. & quare* 188.

Sueciæ *Epiſcopi Hamburgenſi Archiepiſcopo ab* Innocentio II *ſubjiciuntur* 636. & ſeq.

Sueſſionenſem *Synodum in cauſa ordinatorum ab Ebone Remenſi Leo IV confirmare recuſat* 69. *Eam confirmat Benedictus* III *ſed ſub cautione* 82. *Eam caſſat Nicolaus* I *pp.* 102.

Sueſſionenſis altera Synodus pro eadem cauſa 101. & ſeqq.

Sueſſionenſis Synodus in qua Rothadus Sueſſionenſis Epiſc. communione privatur 98. *Altera in qua idem Rothadus deponitur* 98. *à Nicolao* I *pp. caſſatur* 99.

Sueſſionenſis beati Medardi Eccleſia ab Innocentio II *conſecratur* 625.

Sancti Suidberti *canonizatio per Leonem* III *pp. ſuppoſititia* 16.

Sutrinum *Concilium in quo Benedictus* IX *& Silveſter* III *Antipapa deponuntur* 317.

Sutrinum alterum Concilium contra Benedictum X Antipapam 372.

Silvæ Candidæ *Epiſcopatus à Calliſto* II *Papa unitur Portuenſi* 108.

Symbolo *factum additamentum non probat Leo* III *pp.* 18. *Additamentum poſtea à Pontificibus Rom. receptum* ibid.

Symbolum primitùs Romæ in miſſa cantatum ſub Benedicto VIII ſuadente S. Henrico Imp. 294.

S. Symeon *Siracuſanus à Benedicto IX canonizatur* 312. *Ejus vita ſynopſis* 313.

T.

Tagmo *ſuccedit Giſilero in Archiepiſcopatum Magdeburgenſem* 184.

Tarraconenſi *Eccleſiæ Metropolicum jus ab Urbano II reſtituitur* 489. & ſeq.

Tedaldus *Mediolanenſis Clericus mediolanenſem Archiepiſcopatum invadit* 438. *à Gregorio* VII *in Synodo Rom. deponitur & excommunicatur* 449. *Ejus depoſitio & excommunicatio in Synodo Rom. ſeptima ab eodem pp. confirmata* 457.

Teutberga *Regina Lotharii Regis uxor à marito repudiatur* 94. *Innocentiam ſuam probat per procuratorem judicio aquæ ferventis* 95. *Ad Nicolaum pp. appellat* ibid. *Arguitur à Nicolao quod tædio victa contra ſe ipſam ſcripſerit* 97.

Teutgaudus *Archiepiſcopus Trevirenſis divortium Lotharii Regis cum Teutberga Regina approbat* 95. *deponitur & omni Epiſcopali regimine exuitur à Nicolao Papa* 96.

Theodoricus *quidam fit Antipapa contra Paſchalem II ſed poſt dies CV in Cavenſe monaſterium retruditur* 527.

Theodorus II *fit Papa* 184. *Ordinatos à Formoſo reſtituit* ibid. *Formoſi corpus ſepulturæ reddit* 185. *Ejus facta approbat & Stephani deceſſoris actus reprobat* 184. & ſeq.

Theodulphus *Aurelianenſis Epiſcopus pallium à Stephano IV recipit* 24.

Theophania *Romani Junioris Græcorum Imp. filia Ottoni II* Imp. *conjugio copulatur à Joanne* XIII *pp.* 239. & ſeq. *Ab eodem Pontifice Auguſta coronatur* 240.

Theutboldus *ordinatur Epiſcopus Lingonenſis à Stephano V Papa* 166.

Thomas *Eboracenſis Archiepiſcopus pallium ab Alexandro* II *recipit* 405. *Primatum fruſtrà diſputat Cantuarienſis Archiepiſcopi* 406.

Ticinenſe *Concilium electionem Caroli Calvi in* Imperatorem *confirmat* 140.

Ticinenſe Concilium à Gregorio V celebratur contra Creſcentium & Joannem XVI *Antipapam* 267. & ſeq.

Ticinenſe alterum Concilium à Benedicto VIII *contra Clericos incontinentes cogitur* 299.

Toletanus *Archiepiſcopus fit totius Hiſpaniæ primas* 481. & ſeq. *Ejus primatus à Paſchali* II *confirmatur* 530.

Toloſanum *Concilium ſub Victore* II *in cauſa Eccleſiaſticæ diſciplinæ* 361.

Toloſanum alterum Concilium à Caliſto II *celebratur* 585.

Trecenſe *Concilium pro cauſa Wlfadi & ſociorum ab Ebone Remenſi Archiepiſcopo ordinatorum* 104.

Trecenſe alterum Concilium à Paſchali II *celebratur* 547.

Treugæ.Dei *inſtitutio* 401. *Treuga Dei auctoritate Apoſtolica primùm ſub Alexandro* II *confirmata* 402. *Treuga Dei ab Urbano* II *in Concilio Melphitano obſervari præcipitur* 486. *Item in Concilio Trojano* 491. *Item à Paſchali* II *in Concilio Trecenſi* 547. *Item ab eodem Papa in Concilio Troiano* 562. & ſeq.

Trevirenſis *Synodus confirmat excommunicationem à Synodo Ingelenheimenſi latam contra Hugonem Comitem* 220. *Duos pſeudo-Epiſcopos ab Hugone ſedis Remenſis invaſore ordinatos etiam excommunicat* ibid.

Trevirenſis Eccleſiæ privilegia à Caliſto II *pp. confirmantur* 590.

Troianum *Concilium ab Urbano* II *celebratur* 491. *Aliud ſub Paſchali* II *pp.* 562. & ſeq.

Turonenſe *Concilium ſub Victore* II *præſide Hildebrando inter alia Berengarium damnat* 359. *Turonenſe alterum Concilium ſub Nicolao* II *pp.* 381. *Alterum ab Urbano* II *celebratur* 509.

Turonenſis majoris monaſterii Eccleſia ab Urbano II *conſecratur* 510.

Turſtinus *conſecratur Epiſcopus Eboracenſis à Calliſto II pp.* 587. & ſeq. *à Rege prohibetur in Angliam redire* ibid. *In Angliam revocatur* 588.

V.

Valentinus *eligitur Romanus* Pontifex 48. Inthronizatur *& poſtea conſecratur* ibid. *Conſecrationis ejus ritus* ibid. *Moritur* 46.

S. Udalricus *Auguſtenſis Epiſcopus à* Ioanne *XV primus ſolemniter canonizatus* 257.

Udalricus *Augienſis Monaſterii Abbas à S. Leone* IX *conſecratur* 331.

Vercellenſis *Synodus ſub Leone* IX *Berengarii hæreſim damnat* 340.

Vexillum *Romanæ urbis ad* Patricios *Romanorum & ad Principes qui pugnaturi erant contra infideles, ſchiſmaticos & hæreticos à* Pontificibus *Rom. ſolum miſſum* 2. & ſeq. 388. 395. *&* 396. *Hugoni Viromanduorum Comiti ad expeditionem Jeroſolymitanam pergenti ab*

Vrbano

Vrbano II *datum* 514. Item *ab Alexandro* II *Willelmo Normanniæ Duci* 396.

Victor II *à Romanis pro Pontifice poſtulatur* 357. & ſeq. *fit Pontifex invito* Imperatore 358. *Florentiæ Synodum celebrat* ibid. *Hildebrandum Subdiaconum legatum in Gallias mittit* 359. *Berengarium hæreſiarcham in Turonenſi Synodo damnari curat* ibid. *Caſtellæ Regem cohibet ne* Imperatoris *nomen uſurpet* 360. *à ſummo periculo duplici miraculo liberatur* ibid. In *Germaniam pergit* 261. *Legatos mittit pro celebrando Toloſæ Concilio* ibid. In *Italiam redit* ibid. *moritur in Tuſcia* 361. *Romæ Synodum celebraverat* 365.

Victor III, *vide*, *Deſiderius Monachus Caſſinenſis*.

Victor Antipapa, *vide*, *Gregorius Card.* SS. *Apoſtolorum*.

Viennenſe *Concilium Formoſi Papæ juſſu celebratur* 172.

Viennenſe *Concilium ſub Guidone Archiepiſcopo Henricum V* Imp. *ob inveſtituras à* Paſchali II *extortas excommunicat* 558. *Ejus Acta à Paſchali confirmata* 559.

Viennenſi Archiepiſcopo primatus in ſeptem provincias à Calliſto II *conceditur* 591. *Viennenſium provinciarum origo in Notitia* 592.

Vincentius Bellovacenſis *non eſt Auctor fabulæ Joannæ* Papiſſæ 75. & ſeq.

Vindlorienſis S*ynodus Stigandum Cantuarienſem Archiep. ſede deiicit* 403. & ſeq.

Vniverſalis *titulus* Patriarchæ *Cpolitano à Joanne XIX recuſatus* 302.

Vnni *Hamburgenſi Archiepiſcopo Joannes X pallium mittit* 205.

Vratislaus, *vide Wratislaus.*

Vrbanus II *antea Epiſcopus Oſtienſis fit* Papa 480. *Ejus patria & primordia ante* Pontificatum ibid. *Encyclicas per totum orbem de ſua electione literas mittit* 481. *Ab Anglis non ſtatim agnoſcitur* ibid. *Toletanum Archiep. totius Hiſpaniæ Primatem conſtituit* ibid. *Tarraconenſem & Narbonenſem Archiepiſcopos ei parere jubet* 482. *Officium Romanum, abrogato Gothico in Hiſpania recipi curat* 483. *Ex Synodo Romana Legationem in Germaniam decernit* 484. *ſollicitus eſt pro extinguendo Græcorum ſchiſmate* ibid. *Vnionem Eccleſiæ Canuſinæ cum Barenſi confirmat* 485. *Concilium Melphiæ celebrat* ibid. In *eo Rogerium de Apuliæ Ducatu inveſtit* 486. *Mathildem Comitiſſam cum Welphone Duce matrimonio jungi procurat* ibid. *S. Brunonem Cartuſiani Ordinis fundatorem Romam vocat* 487. *Gaufridum Carnotenſem Epiſcopum deponit* 488. I*n ejus locum Ivonem conſecrat* ibid. *Vrbano Roma abſente Guibertus Antipapa Romæ recipitur* 489. *Vrbanus Beneventi concilium celebrat* ibid. *Jus metropolicum Tarraconenſi Archiep. reſtituit* 489. & ſeq. *Salerni Eccleſiam SS. Trinitatis conſecrat* 490. *Troiæ Concilium celebrat* 491.

Vrbanus Romæ à Catholicis recipitur 492. *Lateranenſe palatium recuperat.* ibid. *In Longobardiam pergit* 494. *Synodum in Germania Legati operâ celebrat* ibid. *Attrebatenſibus præcipit ut Epiſcopum eligant* 495. *Attrebatenſem Eccleſiam à Cameracenſi dividit* ibid. *Illegitimum Philippi Regis Franc. matrimonium improbat* 496. *Legatum mittit qui Regem excommunicat* 497. *Concilium Placentiæ celebrat* ibid. *Conrado Henrici filio coronam Imperialem promittit* 498. *In Galliam pergit & Concilium Claromontenſe indicit* 499. *Monaſterii Cluniacenſis ma-*

jus altare conſecrat ibid. *Philippum Regem Franc. in Concilio Claromontano excommunicat* 500. *decernit ut Presbyterorum filii cum diſpenſatione Apoſtolicæ ſedis ad ſacros ordines admittantur* 501. *Eccleſiæ Lugdunenſis primatum confirmat* 503. *Expeditionem Ieroſolymitanam procurat* 505. & ſeqq. *Statuit ut Horæ B. Mariæ quotidie dicantur & Officium ejus diebus ſabbati fiat* 507. & ſeq. *Lemovicis Concilium celebrat* 508. *Ad varias Galliæ urbes pergit* ibid. *Andegavenſes ad expeditionem Ieroſolymitanam hortatur* ibid.

Urbanus Turonis Concilium habet 509. *Roſam auream Falconi Comiti Andegavenſi donat* ibid. *Majoris monaſterii Turonenſis Baſilicam dedicat* 510. *Sancti Saturnini Eccleſiam Toloſæ conſecrat* 511. *Pampilonenſem Eccleſiam in ſuam protectionem ſuſcipit* ibid. *Magalonam pergit* ibid. *Nemauſi Concilium cogit in quo Philippum Franc. Regem abſolvit* 512. *Inde pergit ad monaſterium S. Ægidii.* 513. *Inde Avenionam & Taraſcum* ibid. *In Italiam redit* 514. *Hugoni Viromanduorum Comiti S. Petri vexillum tradit* ibid. *Mediolanum S. Herlembaldum in Sanctorum numerum refert* 515. *Romam revertitur* ibid. *Bari in Apulia Concilium celebrat* 516. *Ad illud cum S. Anſelmo Cantuarienſi Archiep. proficiſcitur* ibid. *Græcos ad illud Concilium vocavit & quare* 517. *Romam redit* 518. *Secundam ibi Synodum cogit* ibid. *Roberto Moliſmenſi Ciſtercienſis Ordinis fundatori præcipit ut Moliſmum redeat* 519. *Sanctè moritur* 520. *Ejus memoria & ſepulchrum* ibid. *Attilanum Zamorenſem Epiſcopum catalogo Sanctorum adſcribit* 521. *Præfationem B. Virginis aliis novem addidiſſe Urbanus II creditur* 498.

Vrolphus *Laureacenſis Antiſtes Eccleſiæ ſuæ jus Metropolicum reſtitui ab Eugenio II obtinet* 39. *Vrolpho extincto Laureacenſis Eccleſia Salisburgenſi ſubiicitur* ibid.

Vrracæ *Alphonſi VI Caſtellæ Regis matrimonium cum Alphonſo Aragoniæ Rege à Paſchali II caſſatur* 549. & ſeq.

W.

WAla *Epiſcopus Metenſis à Ioanne VIII pallium recipit* 148.

Waldrada *nubit Lothario Regi qui uxorem legitimam repudiarat* 95.

Welpho *Dux Mathildem Hetruriæ Comitiſſam matrimonio ſibi jungit* 486.

Wibertus Antipapa, *vide Guibertus.*

Sancta Wiborada *à Clemente II Papa canonizatur* 321.

Wido *Spoleti Dux dicitur Rex Italiæ & Berengarium Italiæ pariter Regem coronatum expellit* 166. & ſeq. *à Stephano V Imperator coronatur* ibid.

Willelmi *Trajectenſis ſeu Ultrajectenſis Epiſcopi contra Gregorium VII dicentis mors terribilis* 436.

Willelmus *Normanniæ Dux S. Petri vexillum ab Alexandro II miſſum recipit* 396. *fit Angliæ Rex* ibid.

Willelmi *filii Roberti Normanniæ Ducis conjugium cum Fulconis Andegavenſis filia à Calliſto* II *reprobatur* 602. *Hæc diſſolutio ab Honorio* II *confirmata* 604. *VVillelmus aliam uxorem ducit* ibid.

Wladiſlaus *hujus nominis primus Boleſlao* III *in Polonia Ducatum ſuccedit* 454.

Wlfadus *& alii Clerici ab Ebone Remenſi ordinati in Synodo Sueſſionenſi deponuntur* 69. *Wlfadus cum ſociis ad Apo-*

Apoſtolicam ſedem appellat ibid. *Appellationem ſuam renovat* 102. & ſeqq. *Bituricenſis Archiepiſcopus deſignatur* 102.

S. Wolfangus *Epiſcopus Ratiſponenſis à S. Leone* IX *canonizatur* 345.

Wormatienſe *Conciliabulum Gregorium* VII *Papam deponit* 432.

Wratislaus *Bohemiæ Dux Wißegradenſem Eccleſiam fundat* 404. *Eam fundationem confirmat Alexander* II *in Synodo Romana quarta* ibid. *Illius Eccleſiæ præpoſitus ab Wratislao dicitur Princeps & Cancellarius regni Bohemiæ* 405. *Wratislaus Olmucenſem Epiſcopatum ex Pragenſi diſmembravit* 408. *Ab Alexandro* II *mitræ uſum obtinet* 409. *Cenſum marcharum auri centum Gregorio* VII *mittit* 422.

Z.

Zacharias *Epiſcopus Anagninus à Nicolao pp. Legatus Cpolim mittitur pro cauſa S.* Ignatii *& Photii* 87. *prævaricatur in ſua legatione* 88. *In Synodo Rom. deponitur* ibid.

ADDENDA

Digitized by Google

Addenda, Delenda et Mutanda.

IN Imperatoribus Occidentis ubi legitur, *Conradus III ab anno* 1137. l. *ab anno* 1138. In fine num. IX pſeudo-Pontificatus Joannæ Papiſſæ pag.77. adde. Non extat etiam in vetuſtiſſimo MS.ipſi Martino Polono penè coætaneo, quod ſumma fide & diligentia excudendum curavit Joannes Fabricius Cæſar Præmonſtratenſium alumnus Coloniæ Agrippinæ anno 1616. Unde ipſe etiam Guillelmus Cave in Hiſtoria litteraria ſub Martino Polono, hanc Papiſſam inter fabulas recenſet.

In Pontificatu Gregorii V num. XX pag. 273. lin. 17. *maſculina*, l. *fœminina*. In fine ejuſdem Pontificatus pag. 274. adde hanc arborem genealogicam, quæ memoriæ lapſu omiſſa eſt.

Arbor Genealogica Gregorii V Pontificis Maximi, Otto Magnus Imperator primam uxorem duxit Editham ex qua nati.

Luidolſus.

Alemanniæ ſeu Sueviæ Dux ex Witichindo in fine lib. 2. Ex Luidolfo & Ida uxore Herimanni Alemanniæ etiam Ducis filia natus eſt

Otto

Alemanniæ & Baioariæ Dux ex Hermanno Contracto, ex quo & eruitur hunc annum 982. improlem obiiſſe.

Luidgarda

Nupta Conrado Lotharingię Duci ex Witichindo in fine lib. 2. Ex Luidgarda & Conrado natus eſt

Otto

Francorum ſeu Franconiæ Dux ex Wippone in Vita Conradi Salici. Ex Ottone natus eſt

Bruno

Dictus in Pontificatu Gregorius V, tertius Ottonis Franconiæ Ducis filius ex eodem Wippone.

In Pontificatu S. Leonis IX num. VI pag. 330. l. 6. ubi legitur, *hoc enim ſeculo*, adde, ſaltem ante Leonis IX Pontificatum Epiſcopi nunquam, &c. In Pontificatu Urbani II pag. 481. l. 7. Dele hæc verba, *aliorumque prædeceſſorum ſuorum.* Ibidem l.39. dele hæc verba, *qua de re infra ſermo erit*, & eorum loco ſcribe, ut videre eſt apud Baronium ad eum Chriſti annum, ubi loquitur de Concilio Anglicano in cauſa Urbani Papæ congregato.

Errata

Digitized by Google

Errata graviora ſic corrige.

Pag. 2. in margine num. 3. lege, *Petri & vexillum.* pag. 9. linea 32. *eſſe Eginhardo,* lege, *teſte Eginhardo.* p. 15. lin. 34. *dominicum* l. *domini cum.* p. 16. l. 2. *deliquerat*, lege *dereliquerat.* p. 18. l. 17. *tum apud Hiſpanos*, l. *tum apud Gallos.* p. 20. l. 13. *quarebantur,* l. *querebantur.* p. 23. l. 24. *uſſit*, l. *juſſit.* p. 37 l. 26. *renuntiant*, l. *renuntient.* p. 41. l. 13. *in compertum,* l. *incompertum.* Ibid. l. 40. *ad ſervata,* l. *adſervata.* p. 43. l. 33. *Neduenſem,* l. *Acauenſem.* p. 45. l. 18. *rutilebat.* l. *rutilabat.* p. 46. l. 21. *Gregorius IV,* l. *Gregorii IV.* p. 55. l. 15. *inderant*, l. *inderent.* p. 56. l. 12. *SScifpere*, l. *ſuſcipere.* p. 63. l. 18. *Ferraram* l *Ferratam* p. 64. l. 24. *Baſilicus*, l. *Baſiliſeus.* p. 65. l. 21. *profeſtus* eſt, l. *profectus eſt.* p. 71. l. 8. *lapidem,* l. *lapidea.* pag. 76. l. 25. *anno* 1584, l. *anno* 1574. p. 81. l. 13. *Olta,* l. *Offa.* p. 91. l. 5. *poſtea,* l. *poſt ea.* p 97. l. 20. *illum,* l. *illam.* p. 100 l 2. *Vermerie,* lege *Vermeria,* p. 111. l. 9. *Regionem,* l. *Reginonem.* p. 114. l. 17. *in omnibus,* l. *ut in omnibus.* p. 115. l. 11. *Petra,* l *Petra.* pag. 118. l. 35. *conceſſum,* l. *confeſſum.* pag. 119. l. 36. *in verbo,* l. *in urbe.* p. 120. l. 33. *conceſſu,* l. *confeſſu.* Ibid. l. 39. *Synoni,* l. *Synodi.* p. 125. l. 19. *domine,* l. *domina.* p. 127. l. 12. *miniſtrorum,* l. *miniſteriorum.* p. 128. l. 41. *& gracorum,* l. *ex gracorum.* p. 130. l. 41. *nominis,* l. *nomini.* p. 133. l. 23. *exconio,* l. *exenio.* p. 137. l. 39. *Lugdunenſem*, l. *Laudunenſem.* p. 163. l. 5. *pluvias*, l. *pluvia,* p. 185. l. 15. *eamdem,* l. *tandem.* p. 188. leg. 32. *pugnantium,* l. *pugnantiam.* p. 193. l. 4. *Italiam*, l *Italicam.* p. 194. l. 3. *&,* l. *unde.* Ibid. l. 7. *ex,* l. *&.* p. 202. l. 1. *aerem,* l. *acrem.* p. 212. l. 14. *multaque,* l. *multa qua.* p. 265. l. 38. *& in eo,* l. *at in eo.* p. 273. l. 17. *maſculina,* l. *fœminina.* p. 276. l. 34. anni *DCCCCXIX,* l. *DCCCCXCIX.* p. 277. l. 25. *ſtatim,* l. *ſtatuit.* p. 279. l. 20. *faci,* l. *facit.* pag. 313. l. 2. *canonicatus*, l. *canonizatus.* p. 323. l. 1. *eo,* l. *ei.* p. 344. l. 26. *ſede contra*, l. *ſed econtra.* p. 348. l. 33. poſt vocem *eam,* adde, *canonizationem.* p. 364. l. 18. poſt vocem, *Caſſinenſe,* cetera ſcribi debent charactere Italico uſque ad vocem, *Februarii.* p. 367. l. 6. *multa,* l. *multò.* p. 369. l. 4. *ingredi,* l. *inde egredi.* p. 384. l. 9. *Papa*, l. *Antipapa.* p. 394. l. 40. *cum,* l. *eum.* p. 405. l. 11. *ne tum,* l. *ne eum.* p. 413. l. 8. *ſecutam,* l. *ſecutum.* p. 427. l. 7. *Synodum VII,* l. *Synodum VIII.* p. 437. l. 12. *ini,* l. *inita.* p. 442. l. 40. *tranſirat,* l. *tranſiret.* p. 450. l. 15. *domini MLXXVIII,* l. *domini MLXXXVIII.* p. 454. l. 2. & 10, *Boleſlaus III,* l. *Boleſlaus II.* p. 495. l. 8. *petierat,* l. *perierat.* pag. 524. l. 27. *tranſierent,* leg. *tranſierint.* p. 531. l. 19. *Epiſtola S. Paſchalis,* l. *Epiſtola V Paſchalis.* p. 532. l. 19. *ſua,* l. *ſuas.* p. 543. l. 9. *Epiſcopi & Clerici in ſchiſmate ordinati*, lege *Epiſcopos & Clericos in ſchiſmate ordinatos.* p. 555. l. 16. *cumque,* l. *eumque.* p. 561. l. 29. *Ebnſum,* l. *Ebuſum.* p. 565. l. 41. *Pontifices,* l. *Pontificis.* p. 588. lin. 26. *objurata,* l. *abjurata.* p. 592. l. 18. *elicitam,* l. *elicitum.* p. 637. l. 25. *milleſimo,* l. *anno milleſimo.* p. 653. l. 38. *recipere,* l. *decipere.*

FACULTAS.

FACULTAS.

REVERENDI PATRIS PROVINCIALIS.

Frater Cherubinus Monier Artium & Sacræ Theologiæ Doctor, Provinciæ S. Ludovici Minorum Conventualium Miniſter Provincialis & Commiſſarius Generalis.

CUm R. Patris FRANCISCI PAGII Ordinis noſtri & Provinciæ Exprovincialis Tomus Primus Operis, cui titulum facit: *Breviarium Hiſtorico-Chronologico-Criticum*, jam typis mandatus fuerit cum Licentia noſtri Prædeceſſoris, & poſtea idem R. Pater ſequentes Tomos ejuſdem Operis compoſuerit, qui à duobus noſtri Ordinis Theologiæ Profeſſoribus de mandato noſtro examinati, prælo digni judicati ſunt; præſentium tenore facultatem facimus, ut ſervatis de jure ſervandis typis etiam mandentur. In quorum fidem has literas manu noſtra ſubſcriptas, & Provinciæ noſtræ ſigillo munitas dedimus in Conventu noſtro Siſtarici die vigeſima menſis Julii anni milleſimi ſeptingenteſimi decimi ſexti.

FR. CHERUBINUS MONIER Miniſter Provincialis & Commiſſarius Generalis.

FR. FRANCISCUS LAMY Pro-Secretarius.

MAG 200 1932

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google